Staatsbosbeheer

[redacted]

Datum 21 oktober 2026
Onderwerp Besluit op Woo-verzoek
Behandeld door [redacted]
Ons kenmerk Z26-2767 / D26-32059
Uw kenmerk -
Bijlagen 4

Geachte [redacted]

Op 16 april 2026 heeft u een verzoek op grond van de Wet open overheid (Woo) ingediend. In dit verzoek vraagt u kort gezegd om het openbaar maken van documenten die zien op bestuurlijke overleggen tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer en op de interne strategische overleggen Oostvaardersplassen.

Besluit
Ik heb besloten tegemoet te komen aan uw verzoek en 645 documenten (deels) openbaar te maken. In de bijlagen bij dit besluit treft u de documenten en een overzicht hiervan aan. Het gaat om twee documentensets (A en B) en twee inventarislijsten (A en B). Voor de duidelijkheid heb ik de bijlagen genummerd. De documentnummers in inventarislijst A komen overeen met de nummers op de documenten in documentenset A. De documentnummers in inventarislijst B komen overeen met de nummers op de documenten in documentenset B. Documentenset B bevat documenten die beoordeeld zijn door een externe partij. In inventarislijst A heb ik hier ook naar verwezen.

In de bijgevoegde documenten heb ik een deel van de informatie onleesbaar gemaakt. Voor de motivering verwijs ik u naar de overwegingen. Per onleesbaar gemaakt onderdeel is zichtbaar op basis waarvan de informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Ik stuur de documenten gelijk bij dit besluit mee, omdat ik niet verwacht dat er bedenkingen zijn tegen openbaarmaking van de documenten.

Wat aan uw besluit vooraf is gegaan
Op 1 mei 2026 heb ik de ontvangst van uw verzoek per brief bevestigd. Deze brief heb ik per e-mail aan u verzonden. In deze brief heb ik u gevraagd om uw verzoek ten aanzien van één punt te verduidelijken.

Op 5 mei 2026 heeft uw gemachtigde per e-mail het volgende laten weten: '*dat met "alle documenten ter voorbereiding van het overleg" wordt geduid op documenten die niet als bijlage bij uitnodigingen aan alle (voorziene) deelnemers zijn verzonden, doch door medewerkers van Staatsbosbeheer aanwezig zijn teneinde te dienen ter voorbereiding op het overleg, bijvoorbeeld om goed ingelezen te zijn op onderwerpen die tijdens het overleg besproken zullen worden en/of alle relevante gegevens/data scherp voor ogen te hebben.*' Het contact over het door u ingediende Woo-verzoek heeft daarna plaatsgevonden met uw gemachtigde.

Op 9 mei 2026 heb ik de termijn om te beslissen op uw Woo-verzoek, op grond van artikel 4.4 lid 2 van de Woo, met twee weken uitgesteld. De reden hiervoor is dat uw verzoek groot is waardoor het verzamelen van de door u gevraagde informatie meer tijd heeft gekost.

Op 27 mei 2026 heeft de behandelaar van het verzoek (hierna: de behandelaar) wegens de omvang van het verzoek telefonisch contact opgenomen met uw gemachtigde om het verlengen van de beslistermijn te bespreken. Op diezelfde dag heeft zij dit per e-mail aan uw gemachtigde voorgelegd. Ook schrijft zij in deze e-mail dat, als deze termijn toch niet haalbaar blijkt te zijn, zij opnieuw contact op zal nemen met de gemachtigde. Uw gemachtigde heeft op 28 mei 2025 per e-mail laten weten dat u akkoord gaat met opschorting van de termijn tot 1 juli 2026. Op basis van het verzoek van de behandelaar ga ik ervan uit dat u met opschorting verlening van de beslistermijn heeft bedoeld en niet de pauzering van de beslistermijn.

Op 29 juni 2026 heeft één van Woo-behandelaren van Staatsbosbeheer telefonisch contact opgenomen met uw gemachtigde. Tijdens dit gesprek heeft zij toegelicht dat de behandelaar onverwacht (en voor langere tijd) afwezig is en dat dit verzoek wordt overgenomen door één van de andere Woo-behandelaren. Daarnaast heeft zij toegelicht dat zij het dossier heeft bestudeerd en gezien heeft dat er nog een paar honderd documenten beoordeeld moeten worden. Ook moet er nog een zienswijze gevraagd worden aan een derde-belanghebbende. Nu het niet mogelijk is om dit binnen twee dagen te realiseren, heeft zij uw gemachtigde verzocht om de beslistermijn te verlengen naar 1 augustus 2026. Op 29 juni 2026 heeft zij dit verzoek ook per e-mail aan uw gemachtigde voorgelegd.

Op 2 juli 2026 heeft uw gemachtigde per e-mail laten weten dat u niet instemt met verdere verlenging van de beslistermijn en Staatsbosbeheer in gebreke te stellen. Aan deze e-mail is een brief toegevoegd waarin uw gemachtigde Staatsbosbeheer in gebreke stelt voor het niet nemen van een tijdig besluit op het verzoek van 16 april 2026. Zij verzoekt daarin Staatsbosbeheer om alsnog binnen twee weken een besluit te nemen op dit verzoek.

Op 13 juli 2026 heeft uw gemachtigde per e-mail gevraagd om een bevestiging dat de ingebrekestelling in goede orde is ontvangen. Daarnaast vraagt zij om een bevestiging dat ik niet binnen de termijn van twee weken een besluit ga nemen op het Woo-verzoek.

Op 17 juli 2026 heeft de behandelaar aan uw gemachtigde laten weten dat het nog niet gelukt is om een besluit te nemen op het Woo-verzoek. In diezelfde e-mail heeft zij haar geïnformeerd over de aangekondigde inhuur van externe ondersteuning voor het behandelen van Woo-verzoeken.

Op 24 juli 2026 heb ik van de rechtbank Midden-Nederland (hierna: de rechtbank) een brief met dagtekening 20 juli 2026[1] ontvangen met daarin het bericht dat uw gemachtigde namens u op 17 juli 2026 beroep heeft ingediend wegens het niet tijdig nemen van een besluit.

[1] UTR 26 / 6625 WOO.

Op 31 juli 2026 heb ik een verweerschrift ingediend bij de rechtbank.

Op 17 september 2026 heb ik een derde-belanghebbende de mogelijkheid geboden om een zienswijze in te dienen, volgens art. 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Op 21 september 2026 bleek dat een deel van de documenten per abuis niet naar de derde-belanghebbende is verzonden. De documenten zijn daarom op 21 september 2026 nagestuurd. De derde-belanghebbende heeft aangegeven geen problemen te hebben tegen de openbaarmaking op voorgestelde wijze.

Op 21 september 2026 heeft de rechtbank een uitspraak gedaan op het beroep dat is ingediend op 17 juli 2026. De rechtbank is van oordeel dat er sprake is van een bijzonder geval en ziet daarom aanleiding om een langere beslistermijn toe te kennen. De rechtbank verklaart het beroep gegrond en draagt mij op om uiterlijk 26 oktober 2026 een besluit te nemen op het Woo-verzoek. Deze uitspraak heb ik op 23 september 2026 ontvangen.

Uw Woo-verzoek
Het moment waarop u uw verzoek heeft gedaan, heeft gevolgen voor naar welke documenten is gezocht. Een Woo-verzoek kan nooit gaan over documenten die na het opsturen van uw verzoek zijn geschreven.[2] Dit houdt in dat documenten die later zijn gemaakt dan de datum van uw verzoek, 16 april 2026, niet zijn meegenomen bij de behandeling van uw Woo-verzoek.

In Uw Woo-verzoek vraagt u om openbaarmaking van de volgende informatie: '*alle documenten betrekking hebbende op de geplande en gehouden bestuurlijke en strategische overleggen tussen de Provincie Flevoland en Staatsbosbeheer over de periode 2018 t/m heden m.b.t. de Oostvaardersplassen*'.

Specifiek vraagt u in het kader van de bestuurlijke overleggen om de volgende informatie:

- *'Alle uitnodigingen aan de deelnemers (d.w.z. iedere afzonderlijke mail zoals verzonden aan de genodigden);*
- *Alle bijlagen bij de uitnodigingen;*
- *Alle concept en definitieve agenda's;*
- *Alle concept en definitieve notulen;*
- *Alle concept en definitieve verslagen;*
- *Alle reacties op concept/definitieve agenda's, notulen en verslagen;*
- *Alle presentaties die tijdens de overleggen zijn gegeven;*
- *Alle actielijsten;*
- *Alle afsprakenlijsten;*
- *Updates m.b.t. de voortgang van de actie- en afsprakenlijsten;*
- *Alle documenten die tijdens of later naar aanleiding van de overleggen zijn uitgewisseld;*
- *Alle toelichtingen door Staatsbosbeheer op het besprokene;*
- *Alle overzichten van Staatsbosbeheer t.b.v. het besprokene;*
- *Interne verslagen bestuurlijk overleg'.*

In het kader van de strategische overleggen vraagt om dezelfde informatie als hierboven is opgesomd inclusief '*alle documenten ter voorbereiding van het overleg'*. Per e-mail heeft u aangegeven hiermee het volgende te bedoelen: '*dat met "alle documenten ter voorbereiding van het overleg" wordt geduid op documenten die niet als bijlage bij uitnodigingen aan alle (voorziene) deelnemers zijn verzonden, doch*

[2] ECLI:NL:RVS:2015:623.

door medewerkers van Staatsbosbeheer aanwezig zijn teneinde te dienen ter voorbereiding op het overleg, bijvoorbeeld om goed ingelezen te zijn op onderwerpen die tijdens het overleg besproken zullen worden en/of alle relevante gegevens/data scherp voor ogen te hebben.'

Resultaten onderzoek
Ik heb onderzoek gedaan of Staatsbosbeheer de documenten heeft waarop uw informatieverzoek betrekking heeft. Hiervoor heb ik in het documentenmanagementsysteem (360) en de K-schijf van het team Oostvaardersplassen gezocht op in ieder geval de zoekwoorden 'bestuurlijk overleg' en 'strategisch overleg'. Daarnaast heb ik de betrokken medewerkers gevraagd om de documenten te verzamelen die onder reikwijdte van uw verzoek vallen. Daarbij heb ik specifiek aan de aanwezigen bij de overleggen gevraagd om in hun e-mailbox te zoeken naar de door u gevraagde uitnodigingen.

Bij de zoekslag bleek dat een deel van de verslagen van het bestuurlijk overleg niet (meer) in bezit waren bij Staatsbosbeheer. In dit geval heb ik ervoor gekozen om deze verslagen op te vragen bij de provincie Flevoland. Deze heb ik vier weken na opvraag ontvangen van de provincie Flevoland.

Ik heb meer dan 700 documenten gevonden. Na beoordeling van deze documenten blijkt dat een aantal van de gevonden documenten al openbaar zijn. Daarnaast heb ik een aantal documenten meerdere keren gevonden. Ik heb 645 documenten gevonden die onder reikwijdte van uw verzoek vallen en nog niet openbaar zijn.

Reeds openbaar
Een deel van de gevonden documenten is al openbaar en voor iedereen beschikbaar. De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. De vindplaats van deze documenten staan in de inventarislijsten in de bijlagen.

Daarnaast is een deel van de verslagen van de hierboven genoemde overleggen al eerder deels openbaar gemaakt. Delen die niet onder reikwijdte van die Woo-verzoeken vielen, zijn niet openbaar gemaakt. Het Woo-verzoek dat centraal staat in dit besluit is echter breder. Dit betekent dat delen van verslagen die eerder onleesbaar zijn gemaakt omdat deze buiten reikwijdte van het Woo-verzoek vielen, nu alsnog openbaar worden gemaakt.

Automatisch invullen datum Word-documenten
Bij een deel van de gevonden Word-documenten wordt bij het openen van het document de datum van het document op de datum van openen gezet. Dit betekent dat in sommige van de gevonden Word-documenten de datum van het document de datum van verzamelen is geworden. Het gaat bijvoorbeeld om het document 'aanpak reset grote grazers Oostvaardersplassen definitief versie 2.1'. De datum van het document is nu 13 mei 2026, omdat deze op die dag is geopend. De daadwerkelijke datum van opstellen van dit document ligt echter daarvoor.

Dubbele documenten
Een deel van de documenten heb ik meermaals gevonden. In die gevallen heb ik ervoor gekozen om een document slechts eenmaal openbaar te maken.

Buiten reikwijdte
Een deel van de gevonden documenten gaat niet over de bestuurlijke- en strategische overleggen die centraal staan in het Woo-verzoek. Deze documenten vallen daarom buiten reikwijdte van uw verzoek. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om logo's van bedrijven, zoals Instagram en LinkedIn.

ID308 – documentenset B
Op basis van de tekst van de e-mail van 11 mei 2023 13:58 is het mogelijk dat bij deze e-mail destijds een bijlage heeft gezeten, namelijk opmerkingen bij het verslag van het strategisch overleg voorgaand aan het overleg van 15 mei 2023. Ik heb niet kunnen achterhalen of er daadwerkelijk een bijlage bij deze e-mail heeft gezeten nu ik in mijn zoekslag en benadering van de medewerkers die betrokken zijn bij de strategisch overleggen alleen de bij dit besluit meestuurde e-mailketting heb gevonden. De oorspronkelijk gestuurde e-mail is verzonden door een medewerker die niet meer werkzaam is bij Staatsbosbeheer. In het archief dat deze medewerker achter heeft gelaten, heb ik deze e-mail niet gevonden. Het verslag van het overleg waar het over gaat, is wel opgenomen in documentenset B (ID364). Dit verslag is voor het laatst aangepast op 8 mei 2023. Op basis daarvan zie ik aanleiding om te vermoeden dat eventuele gemaakte opmerkingen 11 mei 2023 niet hebben geleid tot aanpassing van het verslag.

Overwegingen
Emissiegegevens altijd openbaar
Volgens artikel 5.1 lid 7 Woo zijn de absolute en relatieve uitzonderingsgronden van artikel 5.1 lid 1 en lid 2 Woo niet van toepassing op milieu-informatie over emissies in het milieu. In dit geval bevat de onleesbaar gemaakte informatie geen milieu-informatie die betrekking heeft op emissies in het milieu zoals bedoeld in artikel 5.1 lid 7 Woo. Dit betekent dat de hieronder genoemde uitzonderingen van toepassing zijn.

Financiële/economische belang Staatsbosbeheer, art. 5.1, lid 2 sub b, Woo
Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en sub b, Woo wordt financiële/economische informatie niet openbaar gemaakt als het belang daarvan niet opweegt tegen de economische of financiële belangen van Staatsbosbeheer. In de gevonden documenten staat informatie over een mogelijke schikking. De financiële belangen van Staatsbosbeheer worden geschaad als bekend wordt welke prijs Staatsbosbeheer bereid is te betalen in een schikking. Andere partijen zouden deze informatie in de toekomst namelijk kunnen gebruiken. Dit kan de onderhandelingspositie van Staatsbosbeheer benadelen. Daarom ben ik van mening dat in dit geval het belang van Staatsbosbeheer zwaarder moet wegen dan het belang van de openbaarheid. In dit geval maak ik daarom de hoogte van het genoemde schikkingsbedrag op grond van artikel 5.1, lid 2 sub b Woo niet openbaar. De onleesbaar gemaakte informatie bevat geen milieu-informatie.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, art. 5.1, lid 2 sub e, Woo
De documenten die vallen onder uw verzoek bevatten persoonsgegevens. Deze persoonsgegevens worden op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en sub e, Woo niet openbaar gemaakt als het belang van openbaarheid niet opweegt tegen het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de documenten staan persoonsgegevens zoals namen, telefoonnummers en e-mailadressen. Van openbaarmaking hiervan wordt, in lijn met vaste rechtspraak, meestal afgezien.[3] Namen van personen die in hun functie in de openbaarheid treden worden wel openbaar gemaakt.

Daarnaast heb ik ervoor gekozen om, in de gevallen waarbij zonder onevenredige inspanning te herleiden is om welke persoon het gaat, de functietitels van deze personen onleesbaar te maken.[4]

[3] ECLI:NL:RVS:2018:321.
[4] ECLI:NL:RVS:2009:BJ8937.

Een deel van de niet openbaar gemaakte informatie is ouder dan vijf jaar. Daarvoor geldt bij het niet openbaar maken van informatie een verzwaarde motiveringsplicht.[5] In dit geval gaat het om onleesbaar gemaakte persoonsgegevens. Ondanks dat de documenten ouder zijn dan vijf jaar ben ik van mening dat het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Met openbaarmaking van deze persoonsgegevens kunnen immers de betrokken personen ook na de genoemde periode van vijf jaar geschaad worden in hun persoonlijke levenssfeer.

Concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens, art. 5.1, lid 2 sub f, Woo
Een deel van de aangetroffen documenten bestaat uit concurrentiegevoelige bedrijfs- en/of fabricagegevens van rechtspersonen, dat niet valt onder art. 5.1 eerste lid sub c. In dit geval gaat het om een uurtarief van een organisatie. Openbaarmaking van deze specifieke informatie kan het betrokken bedrijf schaden in zijn concurrentiepositie. Hierdoor kan het bedrijf onevenredig benadeeld worden ten opzichte van zijn concurrenten. Concurrenten zouden namelijk hun tarieven hierop kunnen aanpassen. Ik ben daarom van mening dat het belang van het bedrijf zwaarder weegt dan het belang van openbaarmaking van deze concurrentiegevoelige gegevens. Ik maak deze gegevens daarom niet openbaar op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en sub f, Woo. Ook de informatie op basis waarvan het uurtarief herleid kan worden, heb ik onleesbaar gemaakt. Gegevens die niet herleidbaar zijn naar specifieke bedrijfsgegevens maak ik wel openbaar.

Het goed functioneren van Staatsbosbeheer, art. 5.1, lid 2 sub i, Woo
In de documenten staan e-mailadressen van interne e-mailboxen. Deze e-mailadressen zijn niet bedoeld voor communicatie in algemene zin, maar voor interne communicatie of communicatie binnen overheidsorganen. Het openbaar maken van deze e-mailadressen kan het gebruik van deze interne e-mail postbussen verstoren, omdat in dit geval ook externen naar deze postbus kunnen gaan e-mailen. Ik ben van mening dat de potentiële hinder die de gebruikers van deze e-mailadressen kunnen ondervinden wanneer deze e-mailadressen voor eenieder bekend zijn, zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Het openbaar maken van deze informatie heeft ook geen meerwaarde in het licht van een goede en democratische bestuursvoering. Hierbij speelt ook mee dat deze e-mailadressen geen onderwerp zijn van uw Woo-verzoek. Deze emailadressen maak ik daarom niet (geheel) openbaar op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i, van de Woo.

In enkele van de gevonden documenten is een (interne) link en toegangsinformatie voor een teams-vergadering meegestuurd. Deze informatie maak ik uit veiligheidsoverwegingen niet openbaar. Ik kan namelijk niet uitsluiten dat derden zich met deze gegevens toegang kunnen verschaffen tot (toekomstige) vergaderingen of vergaderreeksen. Dit kan ervoor zorgen dat het goed functioneren van Staatsbosbeheer in het geding komt en dit vind ik onwenselijk. Daarnaast worden in de documenten interne links naar documenten genoemd. De openbaarmaking van deze links kan ertoe leiden dat onbevoegden toegang krijgen tot interne systemen, documenten of andere informatie die niet voor hen bestemd is. Dit vind ik onwenselijk. Daarbij betrek ik dat die onleesbaar gemaakte gegevens geen betrekking hebben op (de inhoud van) uw Woo-verzoek. Die gegevens geven immers alleen inzicht in de technische kant van de vergadering die via Teams heeft plaatsgevonden. Het niet openbaar maken van die gegevens raakt daarmee niet aan uw Woo-verzoek.

Bijzondere openbaarmakingsregelingen (bijlage bij) art. 8.8 Woo
Niet alle informatie valt onder de Woo. In artikel 8.8 van de Woo staat dat de Woo niet van toepassing is op grond van één van de wetten die in de bijlage bij dat artikel zijn opgenomen. Een van de bijzondere

[5] Art. 5.3 Woo.

openbaarmakingsregelingen waarnaar wordt verwezen, is artikel 8:79 Awb. De bij het bestuursorgaan berustende documenten die zijn opgesteld als processtuk worden op grond van de bijlage bij artikel 8.8 niet openbaar gemaakt via de Woo. Eén van de gevonden documenten is een verweerschrift dat is opgesteld in het kader van een juridische procedure. In dit geval gaat het om een document dat is opgesteld als processtuk zoals is bedoeld in artikel 8:79 Awb. Dit document maak ik daarom niet op grond van de Woo via dit besluit openbaar.

Persoonlijke beleidsopvatting, art. 5.1.2. Woo
Een aantal van de aangetroffen documenten zijn documenten die zijn opgesteld voor intern beraad. Het gaat namelijk om documenten waarvan het de bedoeling was dat deze door de opsteller zelf of door anderen binnen Staatsbosbeheer gebruikt zouden worden. In deze documenten is het standpunt van de schrijver opgenomen. Het gaat in dit geval dus om een persoonlijke beleidsopvatting en niet om feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de volgen daarvan of andere onderdelen met een overwegend karakter. Medewerkers en anderen die bij het intern beraad zijn betrokken, moeten in vrijheid met elkaar van gedachten kunnen wisselen zonder de angst dat hun meningen, conclusies, aanbevelingen en adviezen publiekelijk bekend worden. Het openbaar worden van de personen die de opvatting hebben gedeeld, zou hieraan in de toekomst in de weg staan en dit belemmert het werk dat ambtenaren doen. Het genoemde standpunt maak ik daarom niet openbaar op grond van artikel 5.1.2 Woo.

Buiten reikwijdte verzoek
Informatie die niet onder de reikwijdte van uw verzoek valt, maar wel in de documenten is opgenomen, maak ik niet openbaar.[6]

Geen dwangsom verbeurd
Op 12 september 2026 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en mij daarin opgedragen om uiterlijk 26 oktober 2026 een besluit te nemen op het Woo-verzoek van 16 april 2026. Nu ik binnen deze de door de rechtbank gegeven termijn alsnog een besluit heb genomen, wordt er geen dwangsom verbeurd. Dit betekent dat ik geen dwangsom aan u hoef te betalen.

Rechtsmiddelen
Als u het met dit besluit niet eens bent, kunt u binnen zes weken na datum van dit besluit schriftelijk bezwaar maken. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken. Het bezwaarschrift kan worden gestuurd aan de Directeur Staatsbosbeheer, Postbus 2, 3800 AA Amersfoort. Het is ook mogelijk uw bezwaarschrift per e-mail te versturen naar info@staatsbosbeheer.nl. U wordt verzocht een afschrift van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Een bezwaarschrift moet **zijn ondertekend** en bevat tenminste:
- uw naam en adres;
- een datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift. Dat betekent dat uw bezwaar niet inhoudelijk wordt behandeld.

Een kopie van dit besluit zend ik aan de betrokken organisatie.

[6] ECLI:NL:RVS:2018:1356.

Als u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met [redacted] of woo@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,

de algemeen directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

[redacted]

drs.ing. C.M.J. te Boome
directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling (wnd)

Inventarislijst Documentenset A

Doc. Nr.	Doc. ID	Bestandsnaam	Weigeringsgrond	Creatiedatum bestand	Document notitie	Document status
1	1	DOCUVITP-#2818853-v1-uitkomsten_BO_provincie_&_SBB_OVP	5.1.2.e	7-7-2021 09:02:00		Afgerond
2	2	Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland, geannoteerd	5.1.2.e	31-8-2021 10:11:00		Afgerond
3	3	DOCUVITP-#2838471-v1-Communicatiekalender van 27 augustus 2021	5.1.2.e	27-8-2021 14:24:00		Afgerond
4	4	Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_donderdag_08-12-2022	5.1.2.e	7-12-2022 14:20:00		Afgerond
5	5	C kalender K 25 11 2022	5.1.2.e	7-12-2022 14:22:00		Afgerond
6	6	Verslag BO_provincie_+_SBB_OVP_donderdag_08-12-2022	5.1.2.e;5.1.2.b	8-12-2022 11:47:00		Afgerond
7	7	DOCUVITP-#3091799-v1-Agenda_BO_OVP_20_maart_2023_provincie_+_SBB	5.1.2.e	13-3-2023 14:08:00		Afgerond
8	8	DOCUVITP-#3093632-v1-uitkomsten_BO_OVP_provincie_+_SBB_26-01-2023	5.1.2.e	16-3-2023 11:17:00		Afgerond
9	9	Verslag_BO_OVP_20_maart_2023_provincie_+_SBB	5.1.2.e	20-3-2023 10:17:00		Afgerond
10	10	DOCUVITP-#3102099-v1-Agenda BO OVP 13 april 2023 provincie + SBB	5.1.2.e	4-4-2023 06:33:00		Afgerond
11	12	DOCUVITP-#3128353-v1-Agenda_BO_provincie_+_SBB_op_donderdag_15_juni_2023	5.1.2.e	5-6-2023 08:43:00		Afgerond
12	13	DOCUVITP-#3128538-v1-uitkomsten BO provincie + SBB op 13 april 2023	5.1.2.e	5-6-2023 12:12:00		Afgerond
13	14	DOCUVITP-#3142113-v2-Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_17-07-2023	5.1.2.e	12-7-2023 09:43:00		Afgerond
14	15	Project grazige deel OVP	5.1.2.e	25-9-2017 06:55:35		Afgerond
15	16	DOCUVITP-#3183149-v1-Uitkomsten_BO_provincie_+_SBB_OVP_woensdag_20_september_2023	5.1.2.e	24-10-2023 07:16:00		Afgerond
16	17	DOCUVITP-#3186128-v1-Stand_van_zaken_2e_beheerplan_Natura_2000_Oostvaardersplassen_(BO_6_nov_2023)		31-10-2023 10:32:00		Afgerond
17	18	DOCUVITP-#3183135-v1-Agenda BO provincie + SBB OVP maandag 06 november 2023, aangevuld [5.1.2.e]	5.1.2.e	6-11-2023 08:16:00		Afgerond
18	19	DOCUVITP-#3205006-v3-januari_2024_Notitie_BCS_		22-1-2024 14:53:00		Afgerond
19	20	DOCUVITP-#3197484-v1-Uitkomsten BO provvincie + SBB OVP 06 november 2023, rev[5.1.2.e]	5.1.2.e	25-1-2024 12:20:00		Afgerond
20	21	DOCUVITP-#3197523-v3-Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_donderdag_25_januari_2024	5.1.2.e	22-1-2024 14:49:00		Afgerond
21	22	DOCUVITP-#3236171-v1-Uitkomsten_BO_OVP_25_januari_2024	5.1.2.e	27-2-2024 08:47:00		Afgerond
22	23	DOCUVITP-#3236166-v2-BO_provincie_+_SBB_OVP_21_maart_2024	5.1.2.e	8-3-2024 09:27:00		Afgerond
23	24	DOCUVITP-#3270345-v1-Uitkomsten_BO_21_maart_Provincie_+_SBB_OVP	5.1.2.e	14-5-2024 11:49:00		Afgerond
24	27	DOCUVITP-#3310664-v1-uitkomsten_BO_provincie_+_SBB_OVP_donderdag_5_september_	5.1.2.e	9-9-2024 09:53:00		Afgerond
25	29	DOCUVITP-#3320402-v1-Uitkomsten_BO_provincie_+_SS_30_mei_2024	5.1.2.e	3-10-2024 06:58:00		Afgerond
26	30	DOCUVITP-#3332072-v1-Agenda BO provincie + SBB OVP maandag 11 november 2024	5.1.2.e	29-10-2024 10:45:00		Afgerond
27	31	DOCUVITP-#3335860-v1-Uitkomsten_BO_provincie_+_SBB_OVP_7_oktober_2024	5.1.2.e	6-11-2024 12:56:00		Afgerond
28	32	DOCUVITP-#3361371-v2-Agenda BO provincie + SBB OVP 30-01-2025, geannoteerd	5.1.2.e	29-1-2025 09:41:00		Afgerond
29	33	DOCUVITP-#3361371-v2-Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_30-01-2025		28-1-2025 09:09:00	Inhoud komt overeen met ID32 (ID32 is uitgebreider)	Verwijderd
30	34	DOCUVITP-#3384337-v1-Uitkomsten_BO_SBB_OVP_donderdag_30_januari_2025	5.1.2.e	25-3-2025 10:24:00		Afgerond
31	35	DOCUVITP-#3382554-v2-Agenda_BO_OVP_31-03-2025_	5.1.2.e	25-3-2025 12:08:00		Afgerond
32	36	Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_maandag_23_juni_2025, met aantekeningen	5.1.2.e	23-6-2025 06:47:00		Afgerond
33	37	DOCUVITP-#3406400-v1-Agenda BO provincie + SBB OVP maandag 23 juni 2025	5.1.2.e	3-6-2025 08:07:00		Afgerond
34	38	DOCUVITP-#3452405-v1-Agenda_BO_provincie_+_SBB_maandag_10_november_2025	5.1.2.e	27-10-2025 07:06:00		Afgerond
35	39	DOCUVITP-#3479513-v2-Agenda BO 28 januari 2026 OVP	5.1.2.e	26-1-2026 12:43:00		Afgerond
36	40	DOCUVITP-#3503305-v1-Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_donderdag_15_april_	5.1.2.e	16-4-2026 14:48:00		Afgerond
37	41	DOCUVITP-#3438876-v1-Agenda_BO_provincie_+_SBB_OVP_woensdag_24_september_2025	5.1.2.e	12-9-2025 08:47:00		Afgerond
38	42	DOCUVITP-#3439675-v1-Uitkomsten_BO_23_juni__provincie_+_SBB_OVP	5.1.2.e	15-9-2025 11:37:00		Afgerond
39	43	DOCUVITP-#2836610-v1-Agenda_BO_02-09-2021_provincie_&_Staatsbosbeheer_OVP	5.1.2.e	23-8-2021 06:12:00		Afgerond
40	44	DOCUVITP-#3183135-v1-Agenda BO provincie + SBB OVP maandag 06 november 2023		24-10-2023 07:03:00	Inhoud komt overeen met ID18 (ID18 is uitgebreider)	Verwijderd
41	45	DOCUVITP-#3197484-v1-Uitkomsten_BO_provvincie_+_SBB_OVP_06_november_2023		28-11-2023 07:59:00	Inhoud komt overeen met ID20 (ID20 is uitgebreider)	Verwijderd
42	46	1. Agenda strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	16-11-2018 09:52:00		Afgerond
43	47	RE Monitoring opgave tijdens afschot	5.1.2.e	14-11-2018 09:42:25		Afgerond
44	48	4. Audit Helikoptertellingen 2018 Oostvaardersplassen	5.1.2.e	9-11-2018 09:12:58		Afgerond
45	49	Wildmerken en verkoop vlees	5.1.2.e	12-11-2018 15:45:21		Afgerond
46	50	5. Notitie overlegvormen en verslaglegging OVP	5.1.2.e	16-11-2018 09:11:00		Afgerond
47	51	20181119 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	16-11-2018 09:45:00		Afgerond
48	52	Agenda Bestuurlijk Overleg Oostvaardersplassen		18-11-2018 09:04:00		Afgerond
49	53	C kalender 16 11 2018	5.1.2.e	28-10-2018 21:09:00		Afgerond
50	54	Actie- en beslispunten Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	19-11-2018 10:49:09		Afgerond
51	55	aanpak reset grazers definitief versie 2.1		25-10-2018 07:35:00		Afgerond
52	56	Juridisch kalender OVP		14-11-2018 19:52:00		Afgerond
53	58	Conflictverloop		27-3-2011 15:31:01		Afgerond
54	59	RE Agenda en stukken strategisch overleg OVP 19 nov	5.1.2.e	18-11-2018 21:05:02		Afgerond
55	60	aanpak beschutting intern eindconcept	5.1.2.e	31-10-2018 19:04:00		Afgerond
56	63	1. actielijst	5.1.2.e	22-11-2018 12:22:00		Afgerond
57	64	2.b Documentencover protocol reset edelherten	5.1.2.e	31-10-2018 15:35:00		Afgerond
58	65	6.a. Documentencover aanpak reset grazers	5.1.2.e	16-10-2018 09:38:00		Afgerond
59	66	3.a protocol reset Koniks winter 2018 2019	5.1.2.e	16-11-2018 15:48:00		Afgerond

60	67	3.b Documentencover protocol reset Koniks	5.1.2.e	1-11-2018 21:04:00		Afgerond
61	69	4.a Protocol winterbeheer Konik en Heckrund 2018-2019 versie 2 concept.doc4.b x	5.1.2.e	29-11-2018 15:20:00		Afgerond
62	70	4.b DOCUVITP-#2342446-v5-Richtlijn bijvoeren winter 2018 2019		28-11-2018 08:03:00		Afgerond
63	71	6.b aanpak reset grazers definitief versie 1		26-11-2018 08:42:00		Afgerond
64	72	6.c Documentencover aanpak beschutting	5.1.2.e	2-11-2018 14:29:00		Afgerond
65	73	20181203 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	22-11-2018 12:22:00		Afgerond
66	74	4.c managementplan deel 2 grote herbivoren concept, discussiestuk voor intern gebruik	5.1.2.e	30-11-2018 10:37:00		Afgerond
67	76	intern verslag overleg 3-12-2018	5.1.2.e	3-12-2018 13:12:00		Afgerond
68	77	2.a Protocol reset edelherten winter 2018-2019 eindconcept	5.1.2.e	28-11-2018 09:24:00		Afgerond
69	78	6.d aanpak beschutting definitief	5.1.2.e	19-11-2018 07:11:00		Afgerond
70	79	1. actielijst	5.1.2.e	22-11-2018 12:22:00		Afgerond
71	80	20181217 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	17-12-2018 11:12:00		Afgerond
72	81	20181217 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	22-11-2018 12:22:00		Afgerond
73	82	20181217 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	17-12-2018 11:13:00		Afgerond
74	83	2019 01 11 Memo opzet programma Oostvaardersplassen	5.1.2.e	11-1-2019 14:41:00		Afgerond
75	84	DOCUVITP-#2345293-v3-Beleidskader_beheer_Oostvaardersplassen_-_Notitie_m...	5.1.2.e	9-1-2019 11:44:00		Afgerond
76	85	Documentencover protocol reset Koniks		1-11-2018 21:04:00	Dubbel	Verwijderd
77	86	Protocol vangen en verplaatsen Koniks	5.1.2.e	4-1-2019 12:14:00		Afgerond
78	87	Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020	5.1.2.e	9-1-2019 09:49:00		Afgerond
79	88	2019-01-28 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	25-1-2019 08:50:00		Afgerond
80	89	2019-01-28 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	28-1-2019 09:38:00		Afgerond
81	90	2019-02-11 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	11-2-2019 09:46:00		Afgerond
82	91	C_kalender_K_08_02_2019	5.1.2.e	10-2-2019 17:48:00		Afgerond
83	93	Bijlage 4 Overlegstructuur Oostvaardersplassen	5.1.2.e	11-12-2018 08:48:00		Afgerond
84	94	Bijlage 6 Protocol vangen en verplaatsen Koniks def 4-2-19	5.1.2.e	4-2-2019 08:35:00		Afgerond
85	95	Bijlage 5 2019 02 01, Program Canvas NL, concept	5.1.2.e	12-1-2016 06:35:36		Afgerond
86	96	Bijlage 3 opzet participatietrajecten 7 feb 19	5.1.2.e	7-2-2019 12:24:00		Afgerond
87	97	Bijlage 7 Richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020	5.1.2.e	9-1-2019 09:49:00		Afgerond
88	98	Bijlage 7 concept Richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020	5.1.2.e	9-1-2019 09:49:00		Afgerond
89	99	2019-02-11 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	22-2-2019 13:22:00		Afgerond
90	100	2019-02-25 Agenda strategisch overleg OVP 602140_3_0	5.1.2.e	22-2-2019 13:17:00		Afgerond
91	101	Bijvoeren Oostvaardersplassen		22-2-2019 13:16:00		Afgerond
92	102	Documentencover werkinstructie beheer grote herbivoren 2019-2020	5.1.2.e	21-2-2019 08:57:00		Afgerond
93	103	concept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020		22-2-2019 13:20:00	dubbel	Verwijderd
94	104	2019-03-25 Agenda strategisch overleg OVP 602140 3 0	5.1.2.e	22-2-2019 13:17:00		Afgerond
95	105	2019-02-25 Verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	25-2-2019 08:09:00		Afgerond
96	108	2019-05-06 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	2-5-2019 19:36:00		Afgerond
97	109	verslag strategisch overleg OVP 25-03-2019	5.1.2.e	6-5-2019 08:29:00		Afgerond
98	110	concept Aanvulling faunabeheerplan provincie Flevoland 2019	5.1.2.e	30-4-2019 09:10:00		Afgerond
99	111	2019-05-06 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	6-5-2019 07:06:00		Afgerond
100	112	2019-06-03 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	27-5-2019 06:24:00		Afgerond
101	113	Voor intern beraad - consequenties gehouden - niet gehouden dieren concept 29-05-19		29-5-2019 09:00:00		Afgerond
102	114	2019-06-03 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	3-6-2019 06:44:00		Afgerond
103	115	voor intern beraad Notitie Planning Oostvaardersplassengebied 20190423		31-5-2019 09:22:00		Afgerond
104	116	2019-09-23 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	8-9-2019 17:49:00		Afgerond
105	117	2019-09-9 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	8-9-2019 17:49:00		Afgerond
106	118	Memo prioriteit JZ		20-9-2019 13:26:00		Afgerond
107	119	2019-09-18 weekbericht afschot edelherten Oostvaardersplassen		18-9-2019 09:55:00		Afgerond
108	120	Interne memo verplaatsen paarden binnen Spanje	5.1.2.e;5.2.1	20-9-2019 11:15:00		Afgerond
109	121	2019-09-23 verslag strategisch overleg	Dubbel	23-9-2019 06:51:00	Gelijk aan ID116	Verwijderd
110	122	AANGEPASTE INDELING Managementplan voor intern gebruik	5.1.2.e	5-9-2019 12:50:00		Afgerond
111	123	2019-06-17 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	17-6-2019 07:06:00		Afgerond
112	124	2019-07-15 Agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	14-6-2019 12:45:00		Afgerond
113	125	2019-07-15 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	15-7-2019 06:46:00		Afgerond
114	126	prsentatie beheertypen ovp	5.1.2.e	25-6-2019 12:53:31		Afgerond
115	127	Documenten presentatie beheertypen ovp	5.1.2.e	25-6-2019 12:53:31		Afgerond
116	135	2019-11-04 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	4-11-2019 07:29:00		Afgerond
117	136	2019-09-23 verslag strategisch overleg	Dubbel	17-10-2019 07:48:00	Gelijk aan ID116	Verwijderd
118	137	terugkoppeling 2019-10-21	5.1.2.e	21-10-2019 11:43:00		Afgerond
119	138	2019-11-04 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-10-2019 07:49:00		Afgerond
120	139	2019-11-18 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	18-11-2019 07:41:00		Afgerond
121	140	2019-11-18 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-10-2019 07:49:00		Afgerond
122	142	2019-12-02 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-11-2019 11:25:00		Afgerond
123	144	2019-12-02 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2-12-2019 07:48:00		Afgerond

124	145	2019-12-16 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-11-2019 11:25:00		Afgerond
125	146	20191209 Koniks op Texel		9-12-2019 10:02:00		Afgerond
126	147	2019-12-16 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	16-12-2019 07:26:00		Afgerond
127	148	2020 - 10-05 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-9-2020 13:23:00		Afgerond
128	149	2020 - 10-26 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	26-10-2020 10:08:00		Afgerond
129	150	2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg		5-10-2020 06:59:00	dubbel	Verwijderd
130	151	D20-39282 melding stand van zaken populatiebeheer edelherten Oostvaardersplassen Staminia 930082_507557_0		2-10-2020 11:17:00	Dubbel	Verwijderd
131	152	Beslisboom uitnemen paarden	5.1.2.e	2-10-2020 08:13:00		Afgerond
132	153	D20-39282 melding stand van zaken populatiebeheer edelherten Oostvaardersplassen dierbaar 927503_8_0	5.1.2.e	2-10-2020 11:16:00		Afgerond
133	154	Beslisboom uitnemen paarden versie 20201002 opm pc	5.1.2.e	2-10-2020 11:28:00		Afgerond
134	155	2020 - 09-21 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	21-9-2020 07:22:00		Afgerond
135	156	2020 - 07-27 verslag strategisch overleg		27-7-2020 07:51:00	dubbel	Verwijderd
136	157	2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg		7-9-2020 06:31:00	Dubbel	Verwijderd
137	158	2020 - 09-7 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2-9-2020 13:48:00		Afgerond
138	159	DOCUVITP-#2658923-v1-Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_Agenda_10-09-2020	5.1.2.e	3-9-2020 13:43:00		Afgerond
139	160	Inzet juristen 2de helft 2020	5.1.2.e	31-8-2020 07:08:00		Afgerond
140	162	conceptreactie ontheffing bezwaren Dierbaar en Stamina voor intern beraad versie 3	5.1.2.e	7-1-2020 08:20:00		Afgerond
141	163	verweerschrift ontheffing	(bijlage bij) 8.8	8-1-2020 21:01:00	8:79 Awb	Verwijderd
142	164	Concept 2 De effecten van grote hoefdieren op de natuur in de Oostvaardersplassen	5.1.2.e	10-1-2020 09:42:00		Afgerond
143	165	2020 - 01-13 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	10-1-2020 13:28:00		Afgerond
144	166	conceptreactie vergunning bezwaren Dierbaar voor intern beraad		19-12-2019 10:18:00		Afgerond
145	168	2020 - 01-27 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	23-1-2020 07:47:00		Afgerond
146	169	2020 - 01-13 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	13-1-2020 07:40:00		Afgerond
147	170	2020 - 01-27 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	27-1-2020 07:36:00		Afgerond
148	171	platte tekst samenvatting en conclusie	5.1.2.e	24-1-2020 13:32:00	Blz. 3 t/m 7 verwijderd. Reeds openbaar via https://research-portal.uu.nl/ws/files/256802087/Literatuuronderzoek-Universiteit-Utrecht-anticonceptie-grote-grazers-Oostvaardersplassen-dvo.pdf	Afgerond
149	173	2020 - 02-10 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	6-2-2020 11:25:00		Afgerond
150	174	2020 - 03-09 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-3-2020 21:02:00		Afgerond
151	176	Aanpak vergunningen OVP - voor intern beraad - versie 13-02-2020		13-2-2020 15:10:00		Afgerond
152	177	20 009 advies FAC Staatsbosbeheer Manangementplan OVP 11-02-2020		11-2-2020 16:05:38		Afgerond
153	178	Kostenraming paarden naar Wit-Rusland	5.1.2.e;5.1.2.f	20-5-2019 14:49:30		Afgerond
154	179	2020 - 03-09 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	9-3-2020 07:36:00		Afgerond
155	180	Paarden en runderen OVP en OVV 2020		14-2-2020 14:20:00		Afgerond
156	181	2020 - 02-10 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	10-2-2020 07:38:00		Afgerond
157	183	2020 - 03-23 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	23-3-2020 08:02:00		Afgerond
158	184	2020 - 03-23 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	23-3-2020 08:08:00		Afgerond
159	185	bevindingen voortoets beschutting voor intern beraad (strategisch overleg)	5.1.2.e	20-3-2020 11:47:44		Afgerond
160	187	2020 - 04-6 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	23-3-2020 08:02:00		Afgerond
161	188	2020 - 04-6 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	6-4-2020 06:33:00		Afgerond
162	189	2020 - 04-20 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	20-4-2020 06:46:00		Afgerond
163	190	2020 - 04-20 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	23-3-2020 08:02:00		Afgerond
164	192	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	14-5-2020 09:53:00		Afgerond
165	193	2020 - 05-18 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	18-5-2020 07:00:00		Afgerond
166	194	2020 - 06-15 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	11-6-2020 09:15:00		Afgerond
167	195	Voor intern beraad tbv strategisch overleg Oostvaardersplassen 15-6-20	5.1.2.e	10-6-2020 13:34:00		Afgerond
168	196	RE Voor intern beraad tbv strategisch overleg Oostvaardersplassen 15-6-20.docx	5.1.2.e	10-6-2020 13:57:38		Afgerond
169	197	DOCUVITP-#2620169-v1-Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_25_juni_Agenda	5.1.2.e	11-6-2020 08:47:00		Afgerond
170	198	waterkwaliteit OVP - voor intern beraad en vertrouwelijk	5.1.2.e	10-6-2020 20:05:35		Afgerond
171	199	Waterkwaliteit open water Oostvaardersplassen 29 april 2020		1-6-2020 20:45:08	Dubbel	Verwijderd
172	200	2020 - 06-15 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	15-6-2020 06:39:00		Afgerond
173	201	2020 - 06-29 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	29-6-2020 06:52:00		Afgerond
174	202	Juridisch advies gevraagd mbt uitnemen paarden en runderen Oostvaardersp...	5.1.2.e	15-6-2020 08:55:00		Afgerond
175	203	2020 - 06-30 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	25-6-2020 13:44:00		Afgerond
176	204	2020 - 06-29 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	29-6-2020 06:52:00		Afgerond
177	205	brief GD Toelichting wateronderzoek 2 juli 2020 20200708-00000293_09072020	5.1.2.e;5.1.2.i	9-7-2020 08:25:13		Afgerond
178	206	juridische procedures vergunningen OVP svz 9 juli 2020	5.1.2.e	9-7-2020 12:37:00		Afgerond
179	207	Besluit uitnemen paarden en runderen Oostvaardersplassen augustus 2020	5.1.2.e	9-7-2020 15:11:00		Afgerond
180	208	2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	13-7-2020 06:36:00		Afgerond
181	209	2020 - 07-13 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	9-7-2020 08:17:00		Afgerond
182	210	Concept Projectplan	5.1.2.e	2-7-2020 13:41:00		Afgerond
183	211	Infographic_OVB_c12		13-5-2026 11:05:12		Afgerond
184	212	2020 - 07-13 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	13-7-2020 06:36:00		Afgerond
185	213	2020 - 07-27 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	23-7-2020 11:18:00		Afgerond

186	214	2020 - 09-7 verslag strategisch overleg		7-9-2020 06:31:00	Dubbel	Verwijderd
187	215	protocol afschot heckrunderen 9 sept 2020		9-9-2020 09:58:00		Afgerond
188	216	C kalender K 18 09 2020	5.1.2.e	18-9-2020 11:12:00		Afgerond
189	217	2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg		21-9-2020 07:22:00	Dubbel	Verwijderd
190	218	Uitspraak 201909163 1 A3 - Raad van State	Reeds openbaar	17-9-2020 16:27:21	https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2020:2210	Verwijderd
191	219	Telling heckrund 2020 mei juni	uitval	22-6-2020 11:23:05	uitval excelbestand. Opnieuw toegevoegd als PDF	Verwijderd
192	220	2020 - 09-21 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-9-2020 13:23:00		Afgerond
193	221	2020 - 10-26 verslag strategisch overleg		26-10-2020 10:08:00	Dubbel	Verwijderd
194	222	2020 - 11-02 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-9-2020 13:23:00		Afgerond
195	223	2020 - 10-26 verslag strategisch overleg 2	5.1.2.e	15-2-2022 16:45:00		Afgerond
196	224	2020 - 11-02 agenda strategisch overleg 2	5.1.2.e	15-2-2022 16:45:00		Afgerond
197	226	2020 - 11-16 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-9-2020 13:23:00		Afgerond
198	227	2020 - 11-02 verslag strategisch overleg		2-11-2020 07:51:00	Dubbel	Verwijderd
199	228	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-9-2020 13:23:00		Afgerond
200	229	2020 - 11-30 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	30-11-2020 07:54:00		Afgerond
201	230	2020 - 12-14 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	17-9-2020 13:23:00		Afgerond
202	231	2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	18-1-2021 16:34:00		Afgerond
203	232	2020 - 12-14 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	14-12-2020 07:25:00		Afgerond
204	233	2021 - 01-18agenda strategisch overleg	5.1.2.e	7-1-2021 08:50:00		Afgerond
205	234	2021 - 01-18 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	18-1-2021 16:34:00		Afgerond
206	235	2021 - 02-01 agenda strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
207	236	2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	1-2-2021 06:59:00		Afgerond
208	237	2021 - 02-01 verslag strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	1-2-2021 06:59:00		Afgerond
209	238	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
210	239	2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	15-2-2021 07:10:00		Afgerond
211	241	2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	1-3-2021 07:38:00		Afgerond
212	242	ter interne meningsvorming aantal punten rond OVP i.v.m. rechtszaken en Wob-besluiten	5.1.2.e	23-2-2021 17:05:31		Afgerond
213	244	Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1		12-6-2020 12:58:00		Afgerond
214	243	2021 - 03-01 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
215	246	2021 - 03-15 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
216	247	2021 - 03-15 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	15-3-2021 07:11:00		Afgerond
217	249	2021 - 03-29 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
218	250	2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	29-3-2021 06:54:00		Afgerond
219	251	Bouwstenen maatregelen grazige deel OVP		16-3-2021 09:33:48		Afgerond
220	253	2021 - 06-14 concept verslagstrategisch overleg	5.1.2.e	14-6-2021 06:48:00		Afgerond
221	254	2021 - 06-14 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
222	255	FW Planning OVP aantalsreductie 2021	5.1.2.e	2-6-2021 20:50:42		Afgerond
223	257	2021 - 07-05 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	14-7-2021 07:07:00		Afgerond
224	258	2021 - 07-05 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
225	259	2021 - 07-26 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	26-7-2021 06:40:00		Afgerond
226	261	2021 - 07-26 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
227	263	2021 - 09-27 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
228	264	2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	27-9-2021 06:53:00		Afgerond
229	266	2021 - 11-08 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
230	267	2021-11-08 concept verslagstrategisch overleg	5.1.2.e	8-11-2021 07:50:00		Afgerond
231	268	Concept Protocollen versie 2 Oostvaardersplassen		27-7-2021 10:59:00	dubbel	Verwijderd
232	269	2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	29-11-2021 07:38:00		Afgerond
233	270	2021 - 11-29 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
234	271	2021-11-08 verslagstrategisch overleg	5.1.2.e	8-11-2021 07:50:00		Afgerond
235	272	De Oostvaardersplassenwolf kansen en aandachtspunten 22 nov 2021	5.1.2.e	22-11-2021 10:12:00		Afgerond
236	273	RE agenda strategisch overleg	5.1.2.e;5.2.1	25-11-2021 18:17:31		Afgerond
237	275	Concept Protocollen versie 2 Oostvaardersplassen xx xx	5.1.2.e;5.2.1	25-11-2021 17:11:00		Afgerond
238	274	20211125 stavaza proceures OVP	5.1.2.e	25-11-2021 16:28:00		Afgerond
239	276	2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	20-12-2021 07:59:00		Afgerond
240	277	2021 - 12-20 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
241	280	2022-01-10 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
242	281	2022-01-10 Concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	10-1-2022 07:56:00		Afgerond
243	283	2022-01-24 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	24-1-2022 07:19:00		Afgerond
244	284	2022-01-24 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
245	286	2022-02-07 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
246	287	2022-02-07 concepot verslag strategisch overleg	5.1.2.e	7-2-2022 07:25:00		Afgerond
247	289	2022-02-21 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
248	290	2022-02-21 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	21-2-2022 07:48:00		Afgerond
249	292	2022-03-07 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	7-3-2022 07:22:00		Afgerond

250	293	2022-03-07 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
251	294	Actueel ovz Projecten OVP		11-11-2020 12:56:35	Uitval wegens xlsx extensie	Verwijderd
252	296	2022-03-21 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	29-1-2021 10:12:00		Afgerond
253	297	Natuurbeleven in de Oostvaardersplassen		17-3-2022 08:27:02		Afgerond
254	298	2022-04-04 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:03:00		Afgerond
255	299	2022-04-04 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
256	300	stand van zaken procedures 01042022	5.1.2.e	1-4-2022 12:20:00		Afgerond
257	301	2022-04-19 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
258	302	2022-04-19 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	19-4-2022 06:34:00		Afgerond
259	305	voorbeeld waarschuwing ontzegging toegang	5.1.2.e	10-2-2016 11:17:00		Afgerond
260	306	1984 circulair ontzegging toegang	5.1.2.e	28-1-2013 15:44:44		Afgerond
261	307	2022-05-16 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
262	308	2022-05-16 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	16-5-2022 07:19:00		Afgerond
263	309	2022 05 13, interne memo edelherten	5.1.2.e	4-5-2022 12:39:00		Afgerond
264	310	2022-13-06 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
265	312	2022-13-06 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	13-6-2022 06:58:00		Afgerond
266	313	Duiding afschotdagen 2021-2022	5.1.2.e	3-6-2022 08:33:53		Afgerond
267	316	WhatsApp Image 2022-04-07 at 6.50.20 PM		3-6-2022 08:33:53		Afgerond
268	314	DOCUVITP-#2917941-v9-Merkstrategie_NPNL		5-5-2022 07:27:00		Afgerond
269	315	2022 05 31 memo verkenning aanvullende maatregelen edelherten - SBB ri provincie	5.1.2.e	31-5-2022 08:41:00		Afgerond
270	317	Beheerplan Trekweg-A6 conceptversie 20220520	5.1.2.e	23-5-2022 06:33:00		Afgerond
271	318	2022-07-11 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	11-7-2022 06:43:00		Afgerond
272	319	2022-07-11 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
273	320	2022-13-06 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	13-6-2022 06:58:00		Afgerond
274	321	RE Duiding afschotdagen 2021-2022	5.1.2.e	1-7-2022 09:57:21		Afgerond
275	322	DT memo uitvoering faunabeheer edelherten Oostvaardersplassen	5.1.2.e	6-7-2022 07:20:00		Afgerond
276	323	FW Klacht	5.1.2.e	8-7-2022 09:58:47		Afgerond
277	324	uitkomst telling grote herbivoren mei 2022	Reeds openbaar	1-7-2022 09:22:41	https://www.staatsbosbeheer.nl/-/media/19-wob/wob-oostvaardersplassen/20250424-woo-besluit-tellingen-grote-grazers.pdf	Verwijderd
278	325	DOCUVITP-#2976350-v1-Mededeling_voorjaarstelling_grote_grazers_Oostvaardersplassen	Reeds openbaar	27-6-2022 05:44:00	Er zit een week tussen data beide brieven, maar inhoud is gelijk.	Verwijderd
279	326	2022-08-16 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
280	327	2022 07 19 Memo inhoudelijke onderbouwing aanpassing ontheffing	5.1.2.e	20-7-2022 08:22:00		Afgerond
281	328	stand van zaken procedures 12082022	5.1.2.e	3-8-2022 13:30:00		Afgerond
282	329	2022-08-16 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	16-8-2022 08:55:00		Afgerond
283	331	2022-09-05 agenda strategisch overleg - kopie	5.1.2.e;5.1.2.i	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
284	332	2022-09-05 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e;BR;5.1.2.i	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
285	334	2022-10-03 agenda strategisch overleg		4-4-2022 07:52:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
286	335	2022-09-05 verslag strategisch overleg		4-4-2022 07:52:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
287	336	2022-10-03 concept verslag strategisch overleg.doc		29-9-2022 08:37:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
288	337	2022 10 17 agenda strategisch overleg OVP0		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
289	338	2022 10 17 concept verslag strategisch overleg OVP0		17-10-2022 07:02:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
290	340	2022 10 31 agenda strategisch overleg OVP0		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
291	341	2022-10-31 concept verslag strategisch overleg OVP		31-10-2022 07:36:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
292	343	2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
293	344	2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0		28-11-2022 08:42:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
294	345	2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP		19-12-2022 12:31:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
295	346	2022 11 28 verslag strategisch overleg OVP		30-11-2022 11:30:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
296	347	2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
297	348	2023 01 09 agenda strategisch overleg OVP - kopie		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
298	350	2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
299	351	2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
300	355	2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
301	357	2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
302	361	2023 02-20 .verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
303	363	2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP		6-3-2023 08:02:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
304	364	2023 03 06 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
305	365	2023 04 03 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
306	366	2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP		17-4-2023 10:58:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
307	367	2023 03 20 verslag strategisch overleg OVP 1401579_1_0		30-3-2023 10:33:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
308	369	GSvI Notitie V0.4 Concept opm pc+WW, 12-05-2023		12-5-2023 08:23:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
309	370	2023 05 15 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
310	371	2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP		15-5-2023 08:55:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
311	373	2023 06 12 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd

312	374	2023 06 12 concept verslag strategisch overleg OVP		12-6-2023 07:06:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
313	375	Nadere onderbouwing extra kosten OVP 2024 tm 2027		4-12-2020 10:37:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
314	376	voorlaatste versie GSvI Notitie versie 24-5 (def) (automatisch hersteld)		24-5-2023 08:15:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
315	377	eerste versie notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige rand Oostvaardersplassen conceptversie 20230521		6-6-2023 12:48:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
316	378	2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP		10-7-2023 06:39:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
317	379	voorlaatste versie GSvI_Notitie versie 24-5 (def) (automatisch hersteld)		24-5-2023 08:15:00	dubbel Definitieve versie is openbaar: oostvaardersplassen-instandhouding-edelherten.pdf)	Verwijderd
318	381	2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
319	382	notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige rand Oostvaardersplassen conceptversie 20230612		12-6-2023 11:24:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
320	383	2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP - kopie		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
321	384	2023 09 04 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
322	387	2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP		30-10-2023 07:51:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
323	388	2023 10-30 agenda strategisch overleg OVP - kopie		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
324	389	Beschikking subsidieverlening 2024-2027- Inc.sub.	5.1.2.e	11-10-2023 09:13:23		Afgerond
325	390	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie - kopie		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
326	391	2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
327	392	2023 10-30 verslag strategisch overleg OVP		30-10-2023 07:51:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
328	393	2024 01 22 verslag strategisch overleg OVP - kopie - kopie		22-1-2024 08:20:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
329	394	2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP		22-1-2024 08:20:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
330	396	2024 03 25 verslag strategisch overleg OVP		25-3-2024 07:32:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
331	397	2024-04-22 agenda strategisch overleg OVP - kopie		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
332	398	2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie		22-4-2024 07:10:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
333	399	2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie		22-4-2024 07:10:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
334	400	2024-05-27 agenda strategisch overleg OVP		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
335	401	2024-05-27 verslag strategisch overleg OVP		27-5-2024 06:46:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
336	402	2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
337	403	2024-09-02 verslag strategisch overleg OVP		26-8-2024 06:57:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
338	405	2024-09-23 agenda strategisch overleg OVP		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
339	406	2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP		23-9-2024 06:50:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
340	408	2025 06 02, agenda strategisch overleg OVP		27-5-2025 12:26:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
341	409	2025 06 02, conceptverslag strategisch overleg OVP		2-6-2025 12:24:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
342	410	2025 09 29, agenda strategisch overleg OVP		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
343	412	2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP		11-3-2025 14:08:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
344	413	2025 03 11, agenda strategisch overleg OVP		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
345	414	Lopende zaken 11 maart 2025		11-3-2025 10:52:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
346	415	D22-39791 2022-10-31 concept verslag strategisch overleg OVP 1334987_1_0		11-11-2022 08:57:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
347	416	Agenda strategisch overleg OVP 14 november		11-11-2022 13:22:47	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
348	419	2022-10-31 concept verslag strategisch overleg OVP		11-11-2022 08:57:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
349	418	2022 11 14 agenda strategisch overleg OVP		11-11-2022 08:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
350	417	D22-39791 2022 11 14 agenda strategisch overleg OVP 1334986_1_0		11-11-2022 08:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
351	420	D26-1137 verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026 1998289_1_0		6-1-2026 11:59:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
352	421	DOCUVITP-#3095236-v1-Uitkomsten BO OVP 20maart 2023 provincie+SBB		21-3-2023 07:31:00		Verwijderd
353	423	DOCUVITP-#3270351-v2-Agenda_BO_Provincie_+_SBB_OVP_30_mei_2024		27-5-2024 14:18:00		Verwijderd
354	424	DOCUVITP-#3306402-v1-BO OVP provincie + SBB 05 september 2024		26-8-2024 08:25:00		Verwijderd
355	425	DOCUVITP-#3317506-v1-Agenda_BO_provincie__+_SBB__maandag_7_oktober_2024		26-9-2024 09:30:00		Verwijderd
356	427	voor intern beraad svz juridische aangelegenheden OVP 4-3-2020		9-3-2020 08:02:00		Verwijderd
357	428	Afstemming maatschappelijke onrust OVP versie 15-11-18		15-11-2018 10:38:00	Buiten reikwijdte	Verwijderd
358	429	1. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_22_november_2018__agenda		5-6-2026 14:54:12		Verwijderd
359	430	2. Afsprakenlijst_Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_22_november_2018		5-6-2026 15:03:52		Verwijderd
360	431	5. afsprakenlijst_bestuurlijk_overleg_10-01-2019		5-6-2026 15:02:11		Verwijderd
361	432	10. Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen van 11 april 2019 - agenda SB		5-6-2026 15:37:02		Verwijderd
362	433	3. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_17_december_2018_-_agenda		5-6-2026 14:55:23		Verwijderd
363	434	9. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_20_juni_2019_(agenda)		5-6-2026 15:44:01		Verwijderd
364	435	7. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_14_februari_2019_-_agenda		5-6-2026 15:25:45		Verwijderd
365	436	6. Afsprakenlijst_van_Bestuurlijk_overleg_van_19_maart_2019		5-6-2026 15:17:18		Verwijderd
366	437	11. Memo_financiele_stand_van_zaken_OVP_8-4-19		5-6-2026 15:40:59		Verwijderd
367	438	4. Bestuurlijk_overleg_OVP__SBB_10-01-2019		5-6-2026 14:59:15		Verwijderd
368	439	8. Memo monitoring voortgang onderzoek tbv BO OVP april		5-6-2026 15:39:10		Verwijderd
369	440	13. Binder_BO_OVP_met_SBB_12_sept		5-9-2019 16:50:29		Verwijderd
370	441	12. Beleidskader beheer Oostvaardersplassen - stand van zaken financien revWW		5-6-2026 15:46:14		Verwijderd
371	442	14. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_21_november_2019_-_agenda		5-6-2026 15:53:19		Verwijderd
372	443	15. Afsprakenlijst_BO_OVP__12_dec_2019		5-6-2026 15:57:26	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
373	444	16. Afsprakenlijst_BO_OVP_van_7_mei_2020		5-6-2026 15:58:48	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd

374	445	17. Invulling_notitie_grote_grazers_OVP		5-6-2026 16:05:35	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
375	446	18. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_25_juni_Agenda		5-6-2026 16:06:30	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
376	447	19. Concept afsprakenlijst BO OVP 25 juni 2020		5-6-2026 16:02:37	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
377	448	20. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_Agenda_10-09-2020		5-6-2026 16:01:27	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
378	449	22. Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen Agenda 05-11-2020		5-6-2026 16:07:54	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
379	450	23. Uitkomsten_BO_Provincie_en_SBB_donderdag_5_november		5-6-2026 16:09:52	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
380	451	25. Uitkomsten_BO_donderdag_03_december_2020		5-6-2026 16:13:17	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
381	452	26. uitkomsten_BO_donderdag_14-01_2021		5-6-2026 16:15:27	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
382	453	21. Concept_afsprakenlijst_BO_OVP_10-09-2020		5-6-2026 16:08:43	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
383	454	24. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_03_december_2020_SBB_en_provincie		5-6-2026 16:10:47	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
384	455	27. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_agenda_11_februari_2021		5-6-2026 16:16:09	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
385	456	29. Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen donderdag 18 maart Ageda		5-6-2026 16:18:24	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
386	457	28. Uitkomsten_bestuurlijk_overleg_SBB_OVP_11_februari_2021		5-6-2026 16:17:10	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
387	458	30. Uitkomsten Bestuurlijk overleg SBB OVP 18 maart 2021		5-6-2026 16:19:24	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
388	459	31. Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP__agenda_donderdag_15_april_2021_		5-6-2026 16:20:08	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
389	460	32. Uitkomsten_Bestuurlijk_Overleg_SBB_over_OVP_van_15_april		5-6-2026 16:21:25	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
390	461	33. Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP_donderdag_27_mei		5-6-2026 16:22:19	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
391	462	34. Uitkomsten_BO_provincie_SBB_OVP_donderdag_27_mei_2021		5-6-2026 16:23:28	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
392	463	35. Agenda BO 05-07 2021 provincie & Staatsbosbeheer over de OVP		5-6-2026 16:24:19	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
393	464	37. Beleidskader beheer OVP- Bestuurlijk overleg 30 januari 2019		8-6-2026 12:02:09	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
394	465	38. Agenda voor Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen dd 9-1-2020		8-6-2026 12:03:14	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
395	466	36. Beleidskader beheer OVP- Bestuurlijk overleg 14 februari 2019		8-6-2026 12:01:10	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
396	467	40. Afsprakenlijst van Bestuurlijk overleg 12 sept 2019 (concept)		8-6-2026 12:04:30	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
397	468	41. Beleidskader beheer OVP - Bestuurlijk overleg 19 maart 2019 afsprakenlijst		8-6-2026 12:06:15	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
398	469	39. Beleidskader beheer OVP - Bestuurlijk overleg 16 oktober 2019 - afsprakenlijst		8-6-2026 12:03:49	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
399	470	Geaccepteerd (digitaal) BO Oostvaardersplassen		26-1-2026 11:44:49	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
400	471	RE jouw bila met Riena	BR	16-4-2026 12:50:53	Gaat over een bila, niet over het strategisch of bestuurlijk overleg	Verwijderd
401	472	Reserveoptie BO Oostvaardersplassen		22-12-2025 11:39:42	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
402	473	2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP		19-3-2025 12:10:22	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
403	475	2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP		11-3-2025 14:08:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
404	474	D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0.DOCX	uitval	26-2-2024 09:35:00	reden onbekend, opnieuw toevoegen	Verwijderd
405	476	D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0	uitval	22-1-2024 08:20:00	reden onbekend, opnieuw toevoegen	Verwijderd
406	477	RE Strategisch overleg Oostvaardersplassen (Kitsweg Lelystad)		8-1-2025 15:51:39	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
407	478	RE xx xx heeft 'verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026' met u gedeeld		12-1-2026 12:00:29	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
408	479	Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)		26-9-2025 15:13:48	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
409	484	Voorlopig Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)		29-1-2025 15:36:53	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
410	485	2024 01 22 e-mail verslag strategisch overleg OVP		2-7-2026 08:33:16	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
411	486	2024 01 22 Bijlage bij e-mail verslag strategisch overleg OVP		2-7-2026 08:34:16	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
412	487	Aantekeningen xx xx bestuurlijk overleg		2-7-2026 08:21:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
413	488	Aantekeningen xx xx afstemmingsoverleg		2-7-2026 08:41:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
414	490	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)		11-7-2025 08:56:25	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
415	491	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)	5.1.2.e	13-2-2025 15:57:18		Afgerond
416	492	FW Strategisch Overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e;5.1.2.i	25-3-2024 08:32:16		Afgerond
417	493	2024-05-27 verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	27-5-2024 11:42:51		Afgerond
418	517	2024-05-27 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	27-5-2024 06:46:00		Afgerond
419	494	FW Strategisch Overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e;5.1.2.i	25-3-2024 08:32:16		Afgerond
420	496	Agenda + bijlage Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	6-3-2025 08:31:18		Afgerond
421	518	D24-35021 aanvraag opdracht voor afschot konikpaard	5.1.2.e	28-2-2025 11:23:00		Afgerond
422	497	Agenda Strategisch Overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	26-8-2024 08:46:08		Afgerond
423	498	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (KitswegLelystad)	5.1.2.e	18-11-2025 12:26:00		Afgerond
424	499	Geaccepteerd Strategisch Overleg Oostvaardersplassen (let op locatie en duur van de vergadering aangepast)	5.1.2.e	23-9-2024 14:11:23		Afgerond
425	500	Geaccepteerd Strategisch Overleg Oostvaardersplassen (let op locatie en duur van de vergadering aangepast)	5.1.2.e	23-9-2024 14:11:23		Afgerond
426	501	xx xx heeft een link met u gedeeld	5.1.2.i;5.1.2.e	25-3-2024 08:31:14		Afgerond
427	502	Overzicht Outlook strategisch overleg Oostvaardersplassen		2-7-2026 13:13:00		Afgerond
428	503	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (KitswegLelystad)	5.1.2.e	3-2-2025 16:02:29		Afgerond
429	505	RE Strategisch Overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e;BR;5.1.2.i	21-6-2024 11:07:35		Afgerond
430	506	RE Strategisch overleg Oostvaardersplassen (locatie Lelystad)	5.1.2.e;5.1.2.i	27-5-2025 14:34:54		Afgerond
431	508	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)	5.1.2.e	11-7-2025 08:56:25		Afgerond
432	509	Verslag Strategisch Overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	26-8-2024 10:12:25		Afgerond
433	510	Via e-mail verzenden 2024-04-22 agenda str ov.docx	5.1.2.e	18-4-2024 15:15:57		Afgerond
434	511	Via e-mail verzenden 2024-09-23 agenda strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	20-9-2024 09:41:00		Afgerond
435	512	Via e-mail verzenden 2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie.docx, .docx	5.1.2.e	23-5-2024 12:36:47		Afgerond
436	526	2024-05-27 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	18-4-2024 13:13:00		Afgerond
437	513	Via e-mail verzenden 2024 01 22 verslag strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx	5.1.2.e	26-2-2024 08:24:21		Afgerond

438	533	Geweigerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (KitswegLelystad)	5.1.2.e	30-10-2025 16:23:56		Afgerond
439	534	Voorlopig Strategisch overleg Oostvaardersplassen (KitswegLelystad)	5.1.2.e	17-10-2025 09:58:44		Afgerond
440	535	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (KitswegLelystad)	5.1.2.e	18-11-2025 12:19:35		Afgerond
441	536	FW Strategisch overleg Oostvaardersplassen (KitswegLelystad)	5.1.2.i;5.1.2.e	17-10-2025 09:57:12		Afgerond
442	537	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)	5.1.2.e	10-7-2025 11:57:12		Afgerond
443	538	telling heckrund 2020 mei juni		6-7-2026 10:52:45		Afgerond
444	539	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	12-11-2020 10:17:14		Afgerond
445	540	2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX		16-4-2020 13:52:48	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
446	610	2020 - 04-20 agenda strategisch overleg		23-3-2020 08:02:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
447	541	2020 - 06-15 agenda strategisch overleg.DOCX		11-6-2020 09:15:52	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
448	632	2020 - 06-15 agenda strategisch overleg		14-5-2020 09:53:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
449	542	2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX		2-9-2020 15:56:21	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
450	662	2020 - 07-27 agenda strategisch overleg		2-9-2020 13:48:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
451	543	2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX		13-7-2020 10:33:25	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
452	652	2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg		13-7-2020 06:36:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
453	544	2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX		6-4-2020 10:29:03	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
454	666	2020 - 04-6 verslag strategisch overleg		6-4-2020 06:33:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
455	545	2020 - 05-18 verslag strategisch overleg.DOCX		18-5-2020 10:19:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
456	693	2020 - 05-18 verslag strategisch overleg		18-5-2020 07:00:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
457	546	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX		13-5-2020 16:25:07	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
458	722	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg		23-3-2020 08:02:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
459	547	2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg.DOCX		27-7-2020 10:01:14	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
460	729	2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg		27-7-2020 07:51:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
461	548	agenda het strategisch overleg van 6 maart		2-3-2023 09:08:02	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
462	549	2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX		20-4-2020 10:07:31	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
463	730	2020 - 04-20 verslag strategisch overleg		20-4-2020 06:46:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
464	550	2020 - 10-05 agenda strategisch overleg.DOCX		1-10-2020 09:36:52	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
465	731	2020 - 10-05 agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
466	551	2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX		12-11-2020 12:46:27	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
467	732	2020 - 11-16 agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
468	552	2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg.DOCX		21-9-2020 09:57:35	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
469	733	2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg		21-9-2020 07:22:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
470	553	2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg.DOCX		5-10-2020 15:18:50	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
471	734	2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg		5-10-2020 06:59:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
472	554	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX		27-11-2020 12:07:25	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
473	736	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
474	555	2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg.DOCX		7-9-2020 10:06:59	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
475	735	2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg		7-9-2020 06:31:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
476	556	2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX	Externe beoordeling - doc	2-11-2020 13:08:29	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
477	737	2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg	Externe beoordeling - doc	2-11-2020 07:51:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
478	557	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX		26-11-2020 10:29:49	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
479	738	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
480	558	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX		27-11-2020 12:06:14	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
481	739	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Dubbel	Verwijderd
482	559	2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX		30-11-2020 10:34:11	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
483	740	2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg		30-11-2020 07:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
484	560	2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX		10-12-2020 08:21:06	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
485	741	2020 - 12-14 agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
486	561	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. def.DOCX		13-2-2021 19:46:03	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
487	562	2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX		14-12-2020 10:01:59	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
488	742	2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg		14-12-2020 07:25:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
489	563	2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX		6-1-2021 17:35:03	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
490	744	2021 - 01-11agenda strategisch overleg		17-9-2020 13:23:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
491	564	2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX		28-1-2021 09:36:34	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
492	743	2021 - 02-01 agenda strategisch overleg		7-1-2021 08:50:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
493	566	2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX		1-2-2021 10:13:29	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
494	747	2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX		1-2-2021 06:59:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
495	567	2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg.docx		26-2-2021 08:30:45	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
496	568	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX		12-2-2021 14:54:03	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
497	745	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX		29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
498	569	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg.pt verslag strategisch overleg.DOCX		13-2-2021 16:50:26	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
499	570	2021 - 03-29 agenda strategisch overleg.docx		25-3-2021 10:06:08	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
500	750	2021 - 03-29 agenda strategisch overleg		29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
501	571	2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX		15-2-2021 10:10:10	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd

502	751	2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX	15-2-2021 07:10:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
503	572	2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx	1-3-2021 10:41:22	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
504	752	2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg	1-3-2021 07:38:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
505	574	2021 - 03-15 genda strategisch overleg.docx	11-3-2021 08:04:48	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
506	754	2021 - 03-15 genda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
507	575	2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx	29-3-2021 10:19:03	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
508	753	2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg	29-3-2021 06:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
509	576	2021 - 06-07 agenda strategisch overleg.docx	2-6-2021 21:49:59	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
510	756	2021 - 06-07 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
511	577	2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx	10-6-2021 09:49:38	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
512	759	2021 - 06-14 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
513	578	2021 - 09-27 agenda strategisch overleg.docx	23-9-2021 07:55:16	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
514	760	2021 - 09-27 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
515	579	2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx	22-7-2021 09:11:17	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
516	761	2021 - 07-26 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
517	580	2021 - 11-08 agenda strategisch overleg.docx	3-11-2021 20:59:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
518	763	2021 - 11-08 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
519	581	2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx	27-9-2021 12:10:57	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
520	762	2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg	27-9-2021 06:53:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
521	582	2021 - 11-29 agenda strategisch overleg.docx	22-11-2021 14:13:09	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
522	766	2021 - 11-29 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
523	583	2021 - 07-05 agenda strategisch overleg.docx	1-7-2021 10:26:19	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
524	764	2021 - 07-05 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
525	584	Via e-mail verzenden Natuurbeleven in de Oos.docx	21-3-2022 08:24:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
526	773	2022-03-21 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
527	585	2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx	16-12-2021 09:07:16	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
528	767	2021 - 12-20 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
529	587	2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx	29-11-2021 10:55:13	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
530	771	2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg	29-11-2021 07:38:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
531	588	2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg.docx	20-12-2021 10:06:05	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
532	772	2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg	20-12-2021 07:59:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
533	589	2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0.docx	24-11-2022 16:02:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
534	774	2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0	13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
535	590	2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0.docx	28-11-2022 10:20:54	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
536	775	2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0	28-11-2022 08:42:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
537	591	2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	19-12-2022 14:19:15	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
538	776	2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP	19-12-2022 12:31:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
539	592	2022-04-04 agenda strategisch overleg	3-4-2022 21:00:36	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
540	778	35981E02-2BFD-4456-BB13-F4AD47F215CB	3-4-2022 21:00:36	Externe beoordeling - documentenset B (buiten reikwijdte - foto ander onderwerp)	Verwijderd
541	777	2022-04-04 agenda strategisch overleg	3-4-2022 21:00:36	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
542	593	2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx	14-4-2022 16:11:58	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
543	782	2022-04-19 agenda strategisch overleg	4-4-2022 07:52:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
544	594	2022-04-04 agenda strategisch overleg.docx	1-4-2022 08:54:54	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
545	779	2022-04-04 agenda strategisch overleg	29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
546	595	2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx	4-4-2022 10:14:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
547	781	2022-04-04 concept verslag strategisch overleg	4-4-2022 07:03:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
548	596	2022-04-19 concept verslag strategisch overleg.docx	19-4-2022 09:59:06	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
549	780	2022-04-19 concept verslag strategisch overleg	19-4-2022 06:34:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
550	597	concept verslag strategisch overleg.docx1984 circulair ontzegging toegang.	13-5-2022 15:19:35	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
551	598	2022-05-16 concept verslag strategisch overleg.docx	16-5-2022 10:02:51	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
552	783	2022-05-16 concept verslag strategisch overleg	16-5-2022 07:19:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
553	599	2022-05-16 agenda strategisch overleg.docx	11-5-2022 15:34:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
554	792	2022-05-16 agenda strategisch overleg	4-4-2022 07:52:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
555	600	2022-13-06 concept verslag strategisch overleg.docx	13-6-2022 11:02:20	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
556	786	2022-13-06 concept verslag strategisch overleg	13-6-2022 06:58:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
557	601	2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	9-1-2023 10:32:05	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
558	791	2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP	13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
559	602	2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP .docx	22-2-2023 09:07:01	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
560	788	2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP	13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
561	603	2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP.docx	6-7-2023 14:57:31	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
562	789	2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP	13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
563	604	2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP.docx	17-4-2023 13:00:29	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
564	793	2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP	17-4-2023 10:58:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd

565	605	2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx		6-3-2023 10:09:38	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
566	796	2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP		6-3-2023 08:02:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
567	606	2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP.docx		15-5-2023 13:10:46	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
568	795	2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP		15-5-2023 08:55:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
569	607	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx		23-11-2023 15:52:56	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
570	798	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
571	608	2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx		30-10-2023 09:56:43	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
572	797	2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP		30-10-2023 07:51:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
573	609	2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP.docx		5-12-2023 11:03:37	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
574	799	2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
575	611	2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie.docx		22-4-2024 09:57:51	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
576	801	2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie		22-4-2024 07:10:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
577	614	2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP.docx		22-8-2024 09:48:55	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
578	804	2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP		18-4-2024 13:13:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
579	615	2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP.docx		23-9-2024 10:24:03	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
580	800	2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP		23-9-2024 06:50:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
581	618	afschot rund voor intern beraad		15-2-2021 09:32:38	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
582	619	beheerplan Trekweg		18-5-2022 14:34:37	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
583	620	brief aan stamina		2-10-2020 11:10:54	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
584	621	D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0.DOCX		6-2-2023 10:47:45	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
585	808	D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339 711263 0		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
586	622	D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0.DOCX		23-1-2023 10:00:37	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
587	809	D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
588	623	eerste aanzet monitoring wolf ovp		24-11-2021 13:59:43	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
589	807	Monitoring ecologie Oostvaardersplassen na komst wolf concept 20211124		24-11-2021 09:24:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
590	624	agenda strategisch overleg		25-11-2021 13:15:12	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
591	811	2021-11-08 concept verslagstrategisch overleg		8-11-2021 07:50:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
592	810	2021 - 11-29 agenda strategisch overleg		29-1-2021 10:12:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
593	625	Geaccepteerd Strategisch overleg OVP		9-12-2021 11:42:41	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
594	626	Geaccepteerd Strategisch overleg		14-4-2022 16:12:16	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
595	627	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen		18-4-2023 09:03:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
596	630	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen		13-2-2023 12:33:27	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
597	631	Geaccepteerd Strategisch overleg OVP		15-12-2021 14:16:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
598	633	Geweigerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen		19-3-2023 09:31:17	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
599	816	image001		19-3-2023 09:31:17		Verwijderd
600	634	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen		18-4-2023 10:44:33	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
601	635	maandag morgen		11-11-2020 09:00:57	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
602	636	maandag ochtend		18-9-2020 18:18:59	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
603	637	ontwikkelingen flora en fauna in het kerngebied		22-2-2023 09:22:10	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
604	638	overzicht wat wel en niet uitvoeren in grazige deel		25-2-2021 14:29:16	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
605	639	RE strategisch overleg		15-12-2022 10:54:23	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
606	640	Geaccepteerd Strategisch Overleg Oostvaardersplassen (let op locatie en duur van de vergadering aangepast)		23-9-2024 15:05:38	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
607	641	RE strategisch overleg Oostvaardersplassen		11-5-2023 17:11:50	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
608	643	RE Via e-mail verzenden 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX	uitval	7-7-2026 08:48:55	reden onbekend, opnieuw uploaden	Verwijderd
609	644	RE strategisch overleg OVP 2022		9-12-2021 11:19:05	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
610	645	RE 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopmSusan.DOCX		18-9-2020 08:41:56	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
611	646	RE 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX		12-11-2020 15:44:13	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
612	647	RE 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX		3-12-2020 11:23:18	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
613	648	RE 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX		29-1-2021 10:49:43	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
614	649	RE 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopmxx.DOCX		17-9-2020 17:19:22	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
615	650	RE 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx		23-7-2021 09:11:14	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
616	651	RE strategisch overleg		24-10-2023 14:47:04	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
617	653	Re agenda en stukken strategisch overleg		4-9-2020 11:33:15	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
618	654	Re 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx		22-7-2021 18:40:52	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
619	820	image002		22-7-2021 18:40:52	logo's	Verwijderd
620	819	image001		22-7-2021 18:40:52	logo's	Verwijderd
621	821	image003		22-7-2021 18:40:52	logo's	Verwijderd
622	822	image004		22-7-2021 18:40:52	logo's	Verwijderd
623	823	image005		22-7-2021 18:40:52	logo's	Verwijderd
624	824	image006		22-7-2021 18:40:52	logo's	Verwijderd
625	655	Re digitaal koffie drinken team Advies en Projecten		15-12-2021 10:57:46	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
626	656	RE 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx		29-9-2021 15:49:24	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
627	657	RE Beslisboom uitnemen paarden.docx voor intern beraad. concept bespreek stuk		1-10-2020 09:34:52	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd

628	658	RE intern projectteamoverleg Oostvaardersoevers		1-3-2023 08:27:41	Buiten reikwijdte	Verwijderd
629	659	RE extra strategisch overleg		24-6-2021 09:41:58	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
630	660	RE agenda strategisch overleg		29-10-2020 10:43:11	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
631	661	RE Maandoverleg NP Nieuwland 2021 06		2-6-2021 13:25:04	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
632	663	RE notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg ()		15-6-2020 08:50:01	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
633	664	RE strategisch overleg maandag (en verder)		4-8-2020 08:20:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
634	667	RE strategisch overleg maandag nodig		9-4-2021 09:23:43	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
635	668	RE Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX		18-1-2021 17:35:40	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
636	669	RE toegang tot stukken strategisch overleg		25-11-2020 10:34:27	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
637	670	RE strategisch overleg		23-9-2021 14:36:05	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
638	671	Re Verzoek om correspondentie i.h.k.v. de Wob - OVP		2-4-2020 10:00:02	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
639	672	Re Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX		18-1-2021 19:59:45	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
640	673	RE voor strategisch overleg		5-1-2023 17:29:54	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
641	674	RE toegang tot stukken strategisch overleg		25-11-2020 10:35:39	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
642	675	RE Voor volgend strategisch overleg beleidslijn bijvoeren bespreken		29-6-2023 11:30:40	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
643	676	strategisch overleg		22-11-2021 14:12:18	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
644	677	strategisch overleg		7-6-2023 09:33:52	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
645	679	strategisch overleg		15-12-2022 10:52:08	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
646	680	strategisch overleg		24-10-2023 12:58:43	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
647	681	Strategisch overleg		19-6-2024 09:12:35	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
648	682	Strategisch overleg		25-11-2022 08:39:42	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
649	826	2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0	Uitval	25-11-2022 07:39:42	Reden onbekend	Verwijderd
650	683	strategisch overleg		22-8-2024 14:50:41	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
651	684	strategisch overleg		7-12-2023 10:53:21	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
652	685	strategisch overleg		26-7-2023 08:38:06	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
653	686	Stukken vergadering		3-9-2020 23:01:48	Buiten reikwijdte	Verwijderd
654	687	Strategisch overleg Conceptbrief aan provincie		1-9-2022 10:06:56	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
655	689	strategisch overleg Oostvaardersplassen		11-5-2023 09:02:02	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
656	690	strategisch overleg oostvaardersplassen.		30-3-2023 13:25:59	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
657	832	2023 03 20 verslag strategisch overleg OVP 1401579_1_0		30-3-2023 10:33:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
658	829	2023 04 03 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
659	691	vaststelling managementplan		20-5-2020 09:22:50	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
660	692	Via e-mail verzenden 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX	uitval	7-7-2026 08:49:06	reden onbekend, opnieuw toevoegen	Verwijderd
661	694	Via e-mail verzenden 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-02 .DOCX		12-11-2020 15:47:32	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
662	695	Via e-mail verzenden 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-30 .DOCX		11-12-2020 13:22:30	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
663	696	Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX, 2021 - 02-01 .DOCX		29-1-2021 11:13:36	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
664	841	2021 - 02-01 agenda strategisch overleg		29-1-2021 07:56:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
665	697	Via e-mail verzenden 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx, .docx		11-6-2021 13:55:15	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
666	698	Via e-mail verzenden 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 12-20.docx		17-12-2021 09:21:07	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
667	699	Via e-mail verzenden 2021 - 03-15 agenda strategisch overleg.docx, 2021 - 03-01.docx		11-3-2021 10:35:27	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
668	700	Via e-mail verzenden 2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2022 11 28 .docx		16-12-2022 10:43:10	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
669	701	2023 02 06 agenda strategisch overleg OVP verslag strategisch overleg OVP .docx		3-2-2023 16:48:20	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
670	702	2023 01 23 agenda strategisch overleg OVP - concept verslag strategisch overleg OVP.docx		20-1-2023 13:58:18	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
671	703	Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021.docx		14-6-2021 09:42:47	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
672	845	Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021		14-6-2021 06:49:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
673	704	Via e-mail verzenden 2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 03 06.docx		16-3-2023 09:56:02	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
674	851	2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
675	705	Via e-mail verzenden 2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 07 10.docx		31-8-2023 12:00:28	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
676	850	2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
677	706	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP.docx		26-11-2023 21:47:53	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
678	854	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie		13-10-2022 14:54:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
679	708	Via e-mail verzenden 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20.DOCX		17-4-2020 11:06:06	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
680	862	2020 - 04-6 verslag strategisch overleg		6-4-2020 06:33:00	Externe beoordeling - documentenset B (dubbel)	Verwijderd
681	710	Via e-mail verzenden 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20.DOCX		14-5-2020 11:56:13	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
682	861	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg		14-5-2020 09:53:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
683	711	Via e-mail verzenden 2020 - 06-15 concept verslag str ovl.DOCX		15-6-2020 10:01:37	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
684	712	Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag str ovl.DOCX		18-1-2021 11:19:36	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
685	859	2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg		18-1-2021 07:36:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
686	714	Via e-mail verzenden 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 12-14.DOCX		7-1-2021 09:52:34	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
687	867	2021 - 01-11agenda strategisch overleg		7-1-2021 08:50:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
688	715	Via e-mail verzenden 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx, 2022-04-04.docx		15-4-2022 11:57:55	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
689	717	Via e-mail verzenden Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119.docx		22-1-2021 14:58:26	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
690	872	Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC		22-1-2021 13:57:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd

691	718	Via e-mail verzenden 2022-13-06 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	7-6-2022 15:25:56		Afgerond
692	873	2022-13-06 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4-4-2022 07:52:00		Afgerond
693	720	Voorlopig Strategisch Overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	19-7-2024 22:01:28		Afgerond
694	721	Voor volgend strategisch overleg beleidslijn bijvoeren bespreken	5.1.2.e	25-5-2023 15:47:02		Afgerond
695	724	voor het strategisch overleg van 16 augustus actueel overzicht juridische zaken	5.1.2.e	12-8-2022 09:52:22		Afgerond
696	725	xx, xx heeft 'verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026' met u gedeeld	5.1.2.e	6-1-2026 14:15:10		Afgerond
697	726	xx, xx heeft 'verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026' met u gedeeld	5.1.2.e	12-1-2026 13:54:05		Afgerond
698	877	Media (8)	5.1.2.e	7-7-2026 13:43:00		Afgerond
699	878	Media (5)	5.1.2.e	7-7-2026 13:42:59		Afgerond
700	879	Media (7)	5.1.2.e	7-7-2026 13:42:58		Afgerond
701	880	Media (6)	5.1.2.e	7-7-2026 13:43:00		Afgerond
702	881	Media	5.1.2.e	7-7-2026 13:43:00		Afgerond
703	882	Media (1)	5.1.2.e	7-7-2026 13:43:00		Afgerond
704	884	Media (3)	5.1.2.e	7-7-2026 13:43:01		Afgerond
705	885	Media (2)	5.1.2.e	7-7-2026 13:43:01		Afgerond
706	886	Media (4)	5.1.2.e;BR	7-7-2026 13:43:01		Afgerond
707	887	BO OVP 2026		14-7-2026 12:15:30	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
708	888	BO OVP		14-7-2026 12:14:55	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
709	902	D20-39282 medling stand van zaken populatiebeheer 2020-10-16 stamina 937054 1 1	5.1.2.e	16-10-2020 12:33:50		Afgerond
710	889	D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0.DOCX		26-2-2024 10:35:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
711	890	D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0		22-1-2024 08:20:00	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd
712	899	Via e-mail verzenden 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 07-13.DOCX		23-7-2020 13:22:24	Externe beoordeling - documentenset B	Verwijderd

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 05 juli over de Oostvaardersplassen (2818853)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 27 mei (bijgesloten)
      - Er zijn geen opmerkingen n.a.v. de afsprakenlijst van 27 mei
   b. Mededelingen:
      - Na de zomer vanaf september wordt een nieuwe reeks BO's ingepland met een frequentie van 1x per maand.
      - Het is het laatste overleg van 5.1.2.e als 5.1.2.e 5.1.2.e Michiel spreekt heel veel dank uit voor haar inzet en betrokkenheid bij de OVP. Helaas dat dit voor dit moment op deze manier digitaal moet. Er wordt nog een moment geprikt om fysiek afscheid te nemen.

2. Juridische procedures:
   - Er zijn op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen te delen.
   - Daar waar we dachten dat het aantal juridische procedures zou verminderen, lopen er verschillende procedures.
   - Provinciale Staten zijn apart geïnformeerd over de juridische procedures.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Het laatste verslag van de inspectieronde van de Dierenarts is van 26 mei. De gemiddelde BCS van de heckrunderen is mooi gestegen. Van het aangeboden voer wordt (bijna) geen gebruik gemaakt. Alle dieren prefereren het verse gewas.
   - Ook conditie Edelherten en Konikpaarden is goed.
   - Gelet op de huidige situatie wordt de intensiteit van inspectierondes teruggeschroefd naar 1x/zes weken.
   - De gemeente Vejle (Denemarken) heeft contact met SBB gezocht. Zij hebben ruimte voor groep konikpaarden die in twee natura-2000 gebieden worden ingezet. Deze mogelijkheid wordt door Staatsbosbeheer verder in beeld gebracht.

4. Pers/media/communicatie
   - De 3e voortgangsrapportage stvz uitvoering beleidskader Oostvaardersplassen is op 06 juli door GS vastgesteld en is op 08 juli aan de Staten aangeboden.

5. Rondvraag
   Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 02 september over de Oostvaardersplassen (2836610)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 13.00 – 14.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 02 juli (bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      - Werkzaamheden grazige deel;
        - Vernatting. Zijn gestart met vismigratieroute. Er worden nog een paar poelen gegraven (bedoeling is dat die laatste dit jaar afgerond is).
        - Mag doorgewerkt worden tijdens bronst? Zoekt 5.1.2.e uit.
          - Hoe juridisch en is het wenselijk?
      - Beschutting:
        - Voorbereiden om extra te planten komend plantseizoen.
      - Moerasreset
        - Al het fysieke werk is afgerond, laatste materialen uit het gebied. Nu moet de natuur zijn werk gaan doen. Bij uitlaatpunt wordt vis nog weggevangen indien nodig.

2. Kennismaking nieuwe Gebiedsmanager OVP

3. Juridische procedures: (mondeling)
   - Delen van de laatste ontwikkelen bij de verschillende juridische procedures.
     - Speelt discussie over vergunning vernattingsmaatregelen en Almeerse Poort. Gaat over ter visie leggen van besluit met grotere gevolgen. Wachten we op juridische procedures of trekken we vergunning in en dienen opnieuw in. Grootste risico zit in Almeerse Poort, valt onder NP, niet dit overleg.
       - Kan 5.1.2.e beter toelichten dan ik over wat afgesproken is.
       - Geen gevolgen voor huidige vernattingsmaatregelen, vallen onder Natura 2000 beheerplan, dus niet vergunningplichtig.
       - Overige maatregelen moeten nog aanbesteed worden, dus weinig risico op vertraging in planning.

4. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Bespreken laatste stvz rond de grote Grazers.
     - Edelherten: Er zijn inmiddels 6 edelherten geschoten. Nog circa 1200 te gaan, definitief te bepalen bij helikoptertelling oktober. Forse opgave. Hoe minder herten, hoe moeilijker de realisatie van de opgave wordt. Ook zeer weersafhankelijk, koude periode nodig.
     - Paarden: Deze week worden paarden gechipt en gaan volgende week naar het slachthuis, circa 30. Dan nog kleine groep in vangweide, die volgt binnen enkele weken. Dan nog een opgave vanwege de aanwas van dit jaar. Laatste veulens worden nog gebeuren. Insteek is dat we in het voorjaar 2022 op het streefaantal zitten.

- Runderen: Ontheffing voor gebruik demper is op orde. Verloven moeten nog afgegeven worden door de korpschef, die net van vakantie terug is. Verwachting: komende week geregeld en dan in september starten met afschot van runderen. Dat zijn er nog circa 120 runderen. Ook hier komend voorjaar op streefaantal is het doel. 5.1.2.e zoekt uit of kan tijdens bronst.

5. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;
     - Werkbezoek Statenleden Oostvaardersplassen?
       - N.a.v. aanbod van 5.1.2.e tijdens provinciale statenbijeenkomst over de heckrunderen.
       - Ons voorstel: Wij nodigen op eigen titel uit om statenleden bij te praten, kennis te maken met gebiedsmanager + door Corona tijd lang niet in gebied geweest. Alternatief: Michiel als gedeputeerde de statenleden formeel uitnodigt, maar dan moet er eigenlijk een aanleiding zijn.
       - Per fractie. Open uitnodiging richting griffie dat fracties zich kunnen melden.
       - GS bezoek op dinsdagmiddag. Eind middag/begin van de avond ivm bronst. 5.1.2.e stemt met 5.1.2.e af (vanuit GS).
       - Vlaams NP Bureau wil komen kijken bij NP Nieuw Land.
         - 7 oktober bezoek. In de ochtend Markerwadden, middag OVP.
         - M.n. partners, publiek, communicatie.
         - Cotcatpersoon 5.1.2.e
     - Landschapscafé Ode aan het landschap: 11 november: staat in agenda van Michiel? Als het goed is wel. Vanuit NP Nieuwland/landelijk. Regelt onze collega 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

6. Rondvraag

Communicatie Oostvaardersplassen

Tijdsplanning (versie vrijdag 27 augustus 2021)

Week	Datum	Onderwerp	Instrument	Wie / contactpersoon	Datum	Opmerkingen
34	23/8 – 29/8	Het vliegt in Nationaal Park Nieuw Land	Blog	5.1.2.e	24 augustus 2021	Ingezoomd vanuit het 2021soortenjaar
		Spectaculair veel lepelaars en kluten tijdens maandelijkse vogeltelling.	Blog	5.1.2.e	26 augustus 2021	
35	30/8 – 5/9	Uitspraak College Beroep Bedrijfsleven	Reminder		Datum nog onbekend, wordt september	Betreft beweidbaarheid Oostvaardersplassen
		Boswerkzaamheden in Hollandse Hout: wat gebeurt er en waarom?	Blog, reminder	5.1.2.e / stagiaire		
		Uitzending reportage OVP	TV, Vara's Vroege Vogels		3 september 2021	
36	6/9 – 12/9	Paarden vangweide naar de slacht	Reminder			Precieze planning nog niet bekend
37	13/9 – 19/9	Vogelfestival	Reminder		19 september 2021	
38	20/9-26/9	3D triathlon NP Nieuw Land: Zwemtocht Bovenwater Lelystad	Evenement		24 september 2021	
		Opknappen waterpartijen en maken zichtlijnen randzone Oostvaardersveld langs Knardijk	Blog, reminder			
		3D triathlon NP Nieuw Land: Crossen door de bossen, Kotterbos	Evenement		25 en 26 september 2021	
		Bezoek Ombudsman	Reminder		23 september 2021	Onderdeel van algemeen bezoek aan de provincie Flevoland
39	27/9 – 3/10	3D triathlon NP Nieuw Land: Oostvaardersrun, Oostvaardersplassen	Evenement		3 oktober 2021	Communicatief vanuit NP Nieuw Land
40	4/10 – 10/10	Informatiemarkt poort Oostvaardersplassen Lelystad	Evenementje	5.1.2.e	9 oktober 2021, 13 – 17 uur	

Verkeersmaatregelen WK Triathlon

In september wordt de WK triatlon gehouden waarbij een aantal wegen rondom de OVP afgesloten zijn.

Vrij. 10 september is de halve triatlon, zo. 12 september de hele.

Afgesloten zijn dan de Oostvaardersdijk, deel van de Knardijk en de Praamweg.

Het Buitencentrum blijft bereikbaar via een eenrichtingverkeer: vanaf de Buizerdweg over één weghelft van de Knardijk naar de parkeerplaats.

En via de Torenvalkweg weer weg.

Corona maatregelen in het Buitencentrum

De volgende maatregelen zijn nu van kracht:

- Het Buitencentrum is geopend. Entree via terras.
- Het terras van de horeca is geopend.
- De binnenruimte van de horeca is geopend.
- Toiletten zijn geopend.
- Er worden weer excursies gegeven met kleine groepjes.

PM: zaak bij voorzieningenrechter over bijvoeren door stichting Hart voor dieren
PM: 2021 Soortenjaar in 2021 in NP Nieuw Land

PM: Beroepszaken tegen de vernatting in het kerngebied en poortgebied Oostvaardersplassen Almere
PM: Het Europees Diploma. Nog geen uitsluitsel over moment met meer nieuws
PM: v.a. maart 2020 koffie-uurtje boswachter; tot nader bericht afgelast
PM: oktober 2020: Oostvaardersplassencafé: Almere, de Oostvaarders, tot nader bericht afgelast
PM: oplevering slenk Hollandse Hout in 2022

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 08 december 2022(# 3043133)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e .

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 10 november 2022 (bijgesloten)
   b. Mededelingen:

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Update van geschil met aannemer Ploegam m.b.t. opdracht vismigratieroute-vernattingsmaatregelen-grondwal.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Populatiebeheer Edelherten;
   - Populatiebeheer heckrunderen

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

5. Rondvraag

Communicatie Oostvaardersplassen

Tijdsplanning (versie 25 november 2022)

Week	Datum	Onderwerp	Instrument	Wie / contactpersoon	Datum	Opmerkingen
47	21/11 – 27/11	Winterafsluiting De Driehoek en delen van het Kotterbos	Blog	5.1.2.e	24 november 2022	
48	28/11 – 4/12	Green Friday	Blog, reminder	5.1.2.e		N.a.v. vrijwilligerswerk Dille en Kamille; ook in Hart van Nederland en RTL4.
Nb		Toepassing klimaatbestendige boomsoorten	Blog, reminder	5.1.2.e		
Nb		Zeearendroute en Dodaarsroute Oostvaardersplassen	Wandelproductie magazine Radar+	5.1.2.e	Herfstnummer	
Nb		Verhaal over actuele ontwikkelingen	Magazine Toeractief	5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e	Wintereditie	
Nb		De toekomst van de Oostvaardersplassen	Orgaan Vereniging het edelhert	5.1.2.e (interview)	Decembernummer	
1	2/1 – 8/1	Jaarverslag Oostvaardersplassen		5.1.2.e		

PM: oplevering slenk Hollandse Hout in 2025

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 08 december 2022(# 3043133)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (afwezig).

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 10 november 2022 (bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      Verslag van vorige keer en van deze keer komt volgende keer. 5.1.2.e graag toevoegen.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Update van geschil met aannemer Ploegam m.b.t. opdracht vismigratieroute-vernattingsmaatregelen-grondwal.

SBB en de aannemer zijn het niet eens over verrekening van posten en (niet) uitvoeren van werkzaamheden. Inhoudelijk is geprobeerd er samen uit te komen. Dit is niet gelukt. Beproken is om de samenwerking met wederzijds goedvinden te beëindigen. Er vindt momenteel een onderhandeling plaats. Als dat niet slaagt, dan zal de zaak voorkomen bij de Raad van Arbitrage. In plaats van naar de Raad van Arbitrage te gaan, is SBB bereid om ~~Gaat om~~ te schikken voor een bedrag van circa 5.1.2.b ~~wat extra betaald moet worden. SBB zegt dat dit onterecht is. Ploegam zegt hier recht op te hebben.~~ Laatste poging om er op goede wijze uit te komen, maar het is kiezen tussen twee kwaden. Raad van arbitrage is de enige mogelijkheid om hier een inhoudelijke uitspraak over te krijgen. Hoge proceskosten, nog verdere vertraging, met het risico dat ook dan geschikt moet worden waarbij het bedrag dan zeer onzeker is. ~~nog meer dan die~~ 5.1.2.b en heel veel extra werk en energie.
Kijken of het nog uit te voeren werk bij een bestaande aannemer als meerwerk ~~kunnen beleggen~~meegenomen kan worden, zodat aanbesteding niet opnieuw hoeft.
Gevolg van het geschil: minder geld om project af te ronden, met als mogelijk gevolg ~~zoals~~ aanpassing van de uitvoering, bijv. minder brede vismigratie. SBB werkt ook een raming uit wat de huidige kosten zijn Bij zelfde kwaliteit project~~, welke kosten extra komen hierbij kijken?~~
Wie gaat de extra kosten betalen?
Wat kan binnen beschikbaar budget?
Gezamenlijk uitkomen SBB en Provincie?
Conclusie: we moeten constructief samen verder met dit project.
5.1.2.e en 5.1.2.e stemmen samen af wat er mogelijk is, inclusief ambtelijke afstemming binnen de projectenlijn.

Ontheffing en vergunning: zienswijze open tot januari. Benieuwd wat voor zienswijze er komen.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Populatiebeheer Edelherten;

~~Michiel gaat maandag mee. 7.30 uur staat de koffie klaar.~~
Het gaat de goede kant op. Stand van zaken is nu 550. Combinatie van beschuttingsmaatregelen, nieuwe nachtkijkers, uren meer inzet vanuit andere teams ook, aannemer is het veld niet in dus nu kunnen we door, geen vogelgriep. 80/90 per week. Als we dit zo volhouden komen we een heel eind. We zetten alles op alles om het voor elkaar te krijgen. Komend jaar in ieder geval een minder grote opgave. Zo kunnen we hopelijk naar een normaal beheer toe.

Commented [5.1.2.e]: Ik zou dit uit het verslag houden.

   - Populatiebeheer heckrunderen

Nu 307: we zijn op orde!

Paarden: 330; met de paarden moeten we in 2023 weer een slag maken. Bij voorkeur naar ~~Of~~ naar andere natuurgebieden, anders naar de slacht~~?~~
Michiel vindt trekweggebied er leeg uitzien. Hopelijk snel weer aan de slag om hier invulling aan te geven begin volgend jaar. Aanbesteding hoopt SBB begin 2023 in de markt te zetten. Als er ~~voldoende~~ partijen zijn die hier 90 runderen kwijt kunnen dan is dit in het voorjaar weer drukker.

De verwachting is dat actievoerders ~~R~~rond kerst ~~zullen we~~ weer starten met illegaal bijvoeren. Nu bezig met fietspaaltjes goed in de grond zetten etc. Er staat nu heel veel voeding in het veld. Dus als mensen gaan bijvoederen is de verwachting dat er weinig gebruik van wordt gemaakt. In de kerstperiode gaat SBB er geen medewerkers tijdens verlof voor terug komen. ~~D~~dan laten we het liggen en kijken we begin januari of we nog gaan ruimen. Heeft toch niet zoveel effect omdat ze er niet van eten. Lijn is wel dat we in 2023 illegaal bijvoer verwijderen.

Provinciale staten komt hier waarschijnlijk in februari nog op terug. Michiel zal dan opnieuw uitleggen dat uitbreiding gebied en geboortebeperking in deze situatie niets zal bijdragen.
~~10 wolven zou wel helpen wellicht:-).~~Komst van de wolf zou een bijdrage kunnen leveren aan het populatiebeheer. De wolf is welkom als hij hier op eigen gelegenheid komt.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

Vooral veel positieve pers. Van klein tot groot. Leuk artikel in het blad van de WNF rangers ~~mooi artikel.~~, Feel good pers is ook wel eens fijn. Langzaam verdraait het naar iets steeds meer positiefs. Groene pr kwam ook langs. (Dille en Camille ging hier aan de slag. Dat geeft ook aan dat de spanning er wel wat af is.)

We gaan de kerstperiode in. Hebben we alle afspraken hiervoor klaar staan?
Ja.

5. Rondvraag

13 december komt driehoek op kantoor bij SBB en directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling Boudewijn Revis sluit hierbij aan. Wat kunnen we nu ~~doen~~afspreken over inzet m.b.t. actievoerders?

Voorgesprek over geweest met gemeente, politie en OM o.a. om stopgesprek te voeren over bijvoeren. En gemeente is ook bezig om te kijken wat de burgemeester kan doen om in te grijpen. Gezamenlijke handhavingsacties worden afgestemd met de OFGV.

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 20 maart 2023 (# 3091799)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 12.30 – 13.30 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e
5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 23 januari 2023(bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      -

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Beroep bij CBB/ Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen Oostvaardersveld

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Conditie grote grazers
   - Beheergrote grazers

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;
     Verkiezingsuitslagen provincie Flevoland van 15 maart 2023

5. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 26 januari 2023 (# 3093632)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 12.30 – 13.30 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e
5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 8 december 2022(bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      - Update van geschil met aannemer;

Gesprekken tussen provincie + SBB lopen over opgaven en beschikbare middelen lopen.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Definitieve aanvullende ontheffing + vergunning SBB

De definitieve aanvullende vergunning en ontheffing zijn in de afrondende fase.
Met deze vergunning en ontheffing wordt verruiming voor het afschot Edelherten gecreëerd o.a. in broedseizoen tot 01 mei en in de bronstperiode.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Conditie grote grazers

De dierenarts heeft maandagmiddag 23 januari weer een inspectieronde uitgevoerd. Gemiddelde BcS: 2,8; de dieren zijn goed actief, ogen senang en vertonen alert natuurlijk gedrag.

   - Beheergrote grazers

Ook in het nieuwe jaar gaat de realisatie van het afschot voortvarend door.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

De rapportage beleidskader OVP met de voortgang en uitvoering van de adviezen uit het beleidskader over de afgelopen coalitieperiode is in de afrondende fase.

5. Rondvraag

Verslag bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 20 maart 2023 (# 3091799)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 11:00 – 12:00 uur

Aanwezig: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e
Afwezig: 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 23 januari 2023(bijgesloten)
      Geen opmerkingen.

   b. Mededelingen:
      - Bedreiging medewerker SBB besproken.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Voorlopige voorziening afschot edelherten niet toegekend + voorschot door voorzieningenrechter op bodemprocedure.
   - Beroep bij CBB/ Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen Oostvaardersveld.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Conditie grote grazers
   - Laatste ronde was 9 maart: gemiddelde BCS is 2.6.

   - Beheer grote grazers
     Populatiebeheer edelherten gaat door tot 1 mei en loopt nog steeds voortvarend. Het is goed mogelijk dat SBB door de aanvullende maatregelen de doelstand van 500 edelherten voor 1 mei haalt.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;
     Verkiezingsuitslagen provincie Flevoland van 15 maart 2023
     Statenleden worden volgende week geïnstalleerd. Die zouden we uit kunnen nodigen om te laten zien wat SBB doet. Voorstellen als organisatie SBB aan alle statenleden. Live of op papier. SBB gaat nog na of we dit willen aanbieden.

     Bezoek minister Van der Wal op 29 maart aan Markerwadden en OVP.

5. Rondvraag
   FBP in juli 2023 in GS is zeer wenselijk, niet alleen voor OVP maar in het kader van jacht- en schadebestrijding algemeen.

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 13 april 2023 (# 3102099)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 13.0 – 14.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 20 maart 2023(bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      -

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Zitting 06 april; afschot Paarden & Heckrunderen

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Conditie grote grazers
   - Beheergrote grazers

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

5. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 15 juni 2023 (# 3128353)

➔ Met aansluitend veldbezoek + bijeenkomst

Locatie: Beheerkantoor Staatsbosbeheer, kitsweg1

Bestuurlijk Overleg (+/- 30 minuten)
Tijdstip: 15.00 – 15.30 uur
Genodigden:

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 13 april 2023(bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      -

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Uitspraak met betrekking tot de zitting op 06 april (opdracht Paarden & Heckrunderen) is nog niet beschikbaar.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Voorjaarstelling grote grazers;

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

5. Rondvraag

Veldbezoek (+/- 60 minuten)
15.30 – 16.30
Deelnemers: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e
5.1.2.e

Gezellig samenzijn met Borrel + BBQ (+/- 180 minuten)
16.30 – 19.30 uur
Genodigden: De faunabeheerders en direct betrokkenen bij Staatsbosbeheer en de direct betrokkenen vanuit de provincie. Totaal ongeveer 50 personen

Afsluiting van een periode waarbij uiteindelijk een aantal belangrijke stappen zijn gezet met betrekking tot het uitvoering geven (zowel beleidsmatig als ook buiten in het veld) aan het beleidskader beheer Oostvaardersplassen.

Met om 17.00 uur ruimte voor een aantal woorden door:
- Provincie: Gedeputeerde Rijsberman
- Staatsbosbeheer: Wout Neutel + 5.1.2.e

Welkom!

Fijn om hier vandaag met jullie te staan. Helaas missen we wel een aantal belangrijke collega's. De juristen van Staatsbosbeheer en de faunabeheerders uit Gelderland hadden beiden een andere bijeenkomst. Maar ik ben alsnog blij dat er zo veel collega's van zowel Staatsbosbeheer als de provincie en vrijwilligers aanwezig zijn. Toch ook een speciaal welkom aan Nick de Snoo en 5.1.2.e 5.1.2.e Beiden nog wel werkzaam bij SBB maar niet meer in Flevoland. Toch hebben zij met de vorige gedeputeerde Harold Hofstra en andere collega's in belangrijke mate aan de basis gestaan van wat nu in uitvoering is.

Waarom markeren we nu wat mij betreft een belangrijk moment?
Omdat we een belangrijk punt hebben bereikt in de uitvoering van het managementplan voor de Oostvaardersplassen. Waarin we Natura 2000 maatregelen en het Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen uitvoeren. Er is de afgelopen jaren hard gewerkt aan de realisatie van een afwisselend en gevarieerd landschap en we geven belangrijke impulsen aan de soortenrijkdom van planten, bodemleven, vogels en andere dieren.

Er zijn grote stappen gezet in de uitvoering van projecten zoals de aanplant van bos en struweel, het uitvoeren van vernattingsmaatregelen, de realisatie van een vispassage en de moerasreset.

En we hebben echt een belangrijk punt bereikt m.b.t. het populatiebeheer van de edelherten, heckrunderen en konikpaarden. De afgelopen winterperiode is het door de inzet van het team Oostvaardersplassen en collega's van andere beheereenheden gelukt om het aantal grote grazers terug te brengen tot dichtbij de doelstand. Een grote opgave die veel van medewerkers heeft gevraagd. Niet alleen afgelopen winter, maar ook de afgelopen jaren. Ik wil dan ook speciale dank uitspreken naar de collega's die het faunabeheer hebben uitgevoerd. Toen ik 's nachts mee ging tijdens de uitvoering is voor mij weer bevestigd dat het een vak is dat zowel fysiek als mentaal veel vraagt. Ik heb diep respect voor mijn collega's. Ik wil daarbij extra mijn dank uitspreken richting 5.1.2.e en 5.1.2.e

Ik wil ook mijn dank uitspreken naar al die andere collega's van Staatsbosbeheer en de provincie die zich de afgelopen jaren met niet aflatende energie hebben ingezet voor de OVP en het Nationaal Park Nieuw Land. Ik denk daarbij ook aan collega's die zich al jaren achter de schermen inzetten, denk aan de collega's met ecologische, juridische of communicatieve kennis. En de collega's die bezoekers dagelijks in het Buitencentrum Oostvaardersplassen of het Natuurbelevingcentrum De Oostvaarders te woord staan en informeren over de Oostvaardersplassen. En buiten medewerkers van Staatsbosbeheer en de provincie zijn er ook nog externe partijen en vrijwilligers die zich actief inzetten. En de vrijwilligers wil ik toch even extra benoemen. Vrijwilligerswerk is onbetaald, maar ook onbetaalbaar. Voor de vrijwilligers hebben we als dank een groot hertenpakket in de koeling staan.

Vrijwilligers:

1. 5.1.2.e (waar nodig bijgesprongen)
2. 5.1.2.e (stangen zoeken en oogje in het zeil houden + controle rasters)
3. 5.1.2.e (heeft in de beginjaren geholpen, koppen)
4. 5.1.2.e (stangen zoeken en oogje in het zeil houden + controle rasters)
5. 5.1.2.e (stangen zoeken en oogje in het zeil houden + controle rasters)
6. 5.1.2.e (stangen zoeken en edelhertentelling)

7. 5.1.2.e (helpen met ontwijden)

En morgen weer de blik op de toekomst. Er is nog veel werk te doen, maar we zijn op de goede weg!

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
Provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 13 april 2023 (# 3128538)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 13.0 – 14.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e
5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 20 maart 2023(bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      - Er zijn geen mededelingen om met elkaar te delen.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - In de agenda wordt bij de zitting van 06 april; afschot Paarden & Heckrunderen vervangen in opdracht Paarden & Heckrunderen
   - De zitting heeft plaats gevonden en is goed verlopen. Het is nu wachten op de uitspraak, deze wordt de dag na Hemelvaart verwacht.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Conditie grote grazers

   Op 30 maart heeft er weer een ronde plaats gevonden door de Dierenarts. De gemiddelde BCS: 2,6; De dieren zien er gemiddeld goed uit. Reageren natuurlijk, zijn beweeglijk en attent. Situatie ziet er positief uit, zou mogelijk de eerste winter kunnen zijn dat er niet bijgevoerd hoeft te worden.
   - Beheer grote grazers

   Het realiseren van de gewenste doelstand Edelherten komt steeds dichterbij, dus dat is een mooi resultaat. De aantallen paarden ligt inmiddels wel weer boven de doelstand--> deze zomer/najaar zullen er weer dieren uitgehaald moeten worden. Verkenning vindt eerst plaats naar andere gebieden, anders zullen de paarden gevangen worden en naar de slacht worden gebracht.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

   Eerste helft mei, nadat het seizoen 2022-2023 is afgerond zullen de Staten via een mededeling worden geïnformeerd over de resultaten met betrekking tot de Grote Grazers. SBB zal een blog hierover online zetten.

5. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 17 juli 2023 (# 3142113)

Locatie: provinciehuis, kamer Gedeputeerde Hofstra

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Wout Neutel, 5.1.2.e
5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 16 mei 2023; geen verslag, was een kort overleg gevolgd door een bezoek aan het gebied als afsluiting afgelopen coalitieperiode.
   b. Mededelingen:
      -

2. Toelichting op coalitieakkoord 2023-2027 (provincie)
   Eerste korte toelichting en reflectie op de punten OVP zoals deze opgenomen zijn in het coalitieakkoord; nadere uitwerking volgt later.
   - We staan voor goed en tijdig faunabeheer, zodat populaties grote grazers in de Oostvaardersplassen niet groter worden dan het gebied aankan.
   - Binnen twee jaar starten we met een evaluatie van het beleid in de Oostvaardersplassen, gebaseerd op het rapport van Van Geel. Hierbij wordt ook het gebruik van de gemiddelde Body Condition Score (BCS) meegenomen.
   - We verzoeken Staatsbosbeheer om zo spoedig mogelijk te beginnen met het zo nauwkeurig mogelijk (en niet gemiddeld) monitoren van de conditie van de Heckrunderen.

3. Voorstel subsidie extra beheer OVP & afronding subsidie Beschutting (bijlage I);
   Bestuurlijk afhechten of de ambtelijke voorstellen over afronding van de subsidie Beschutting en de subsidie extra beheer OVP over de volgende periode 2024-202027 op akkoord zijn;

4. Presentatie komende werkzaamheden in het grazige gedeelte van de OVP
   Aan de hand van een presentatie geeft SBB een toelichting op de verschillende werkzaamheden die starten in het grazige gedeelte van de OVP.

5. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - doorkijk richting komende seizoen 2023-2024 wat de opgave is met betrekking tot de grote grazers in het gebied;

6. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

7. Rondvraag

Bijlage 1a + 1b overzichten kosten subsidie extra beheer OVP en afronding beschutting;

1a overzicht kosten

Voor de komende periode van vier jaar (2024 t/m 2027) vragen we hierbij subsidie aan voor een totaalbedrag van € 1.665.200,-. De kosten zijn onderverdeeld in de volgende posten:

Extra kosten beheer Oostvaardersplassen	Aanvraag 2024 t/m 2027, jaarlijks benodigd budget	Totaal over looptijd van 4 jaar
Faunabeheer edelherten	€ 83.000	€ 332.000
Beheer paarden en runderen	€ 108.000	€ 432.000
Populatiebeheer konikpaarden	€ 82.000	€ 328.000
Populatiebeheer runderen	€ 20.000	€ 80.000
Monitoring	€ 49.000	€ 196.000
Communicatie en omgevingsmanagement	€ 17.000	€ 68.000
Onderhoud beplantingsvakken	€ 48.800	€ 195.200
Projectleiding + financiele verantwoording	€ 8.500	€ 34.000
Totaal	€ 416.300	€ 1.665.200

Ad.1: In de aanvraag is, conform beleidskader, uitgegaan van een populatie-omvang van grote grazers tussen de 1.100 en 1.500 (stand in het voorjaar) met een globale verdeling van:

- 500 edelherten;
- 600 heckrunderen en konikpaarden.

Ad.2: De financiering van de beschuttingsopgave liep via een andere subsidie. Vanuit de provincie is voorgesteld om de jaarlijkse onderhoudskosten van de afrasteringen mee te nemen in deze subsidie extra beheerkosten. Deze kosten zijn in deze aanvraag meegenomen.

1b) Afsluiting subsidie beschutting:

PROJECTFINANCIERING	iRen	Toelichting	Bedrag	
- subsidiebijdragen derden 2	8101010	Provincie Flevoland (beschutting)	2.000.000,00	2.000.000,00-
		Totale kosten t/m 30 mei 2023		1.352.988,26
		Afkoopkosten (overzicht bijlage 2)		411.900,00
		Mindering voorschot (nog niet uitbetaald)		200.000,00
		Restant terug te betalen		35.111,74-

- Inboet 2023-2024 € 107.000,00
- beheerkosten afrastering 2023: € 36.500,00
- werkzaamheden Staatsbosbeheer: € 30.000,00
- Inboet 2024-2025: € 57.000,00
- werkzaamheden Staatsbosbeheer : € 8.000,00
- Opruimen afrasteringen (geïndexeerd) € 173.400,00
- Totaal € 411.900,00

Project ‘Grazig deel Oostvaardersplassen’



INHOUD

1. Goed nieuws
2. Project grazige deel OVP en andere projecten
3. Natura2000- en extra vernattingsmaatregelen
4. Recreatieve maatregelen

1. Goed nieuws: extra €'s

1. Begroting project Grazige deel OVP: € 9 mln
2. Subsidie € 6 mln: € 1,5 mln EU (POP3 en LEADER) en € 4,5 mln Provincie Flevoland
3. Besparingen
4. Restbudget uit Progr. Nieuwe Natuur (Eemvallei Almere en Oostvaardersveldzone)
5. Positief GS-besluit op voorstel SBB

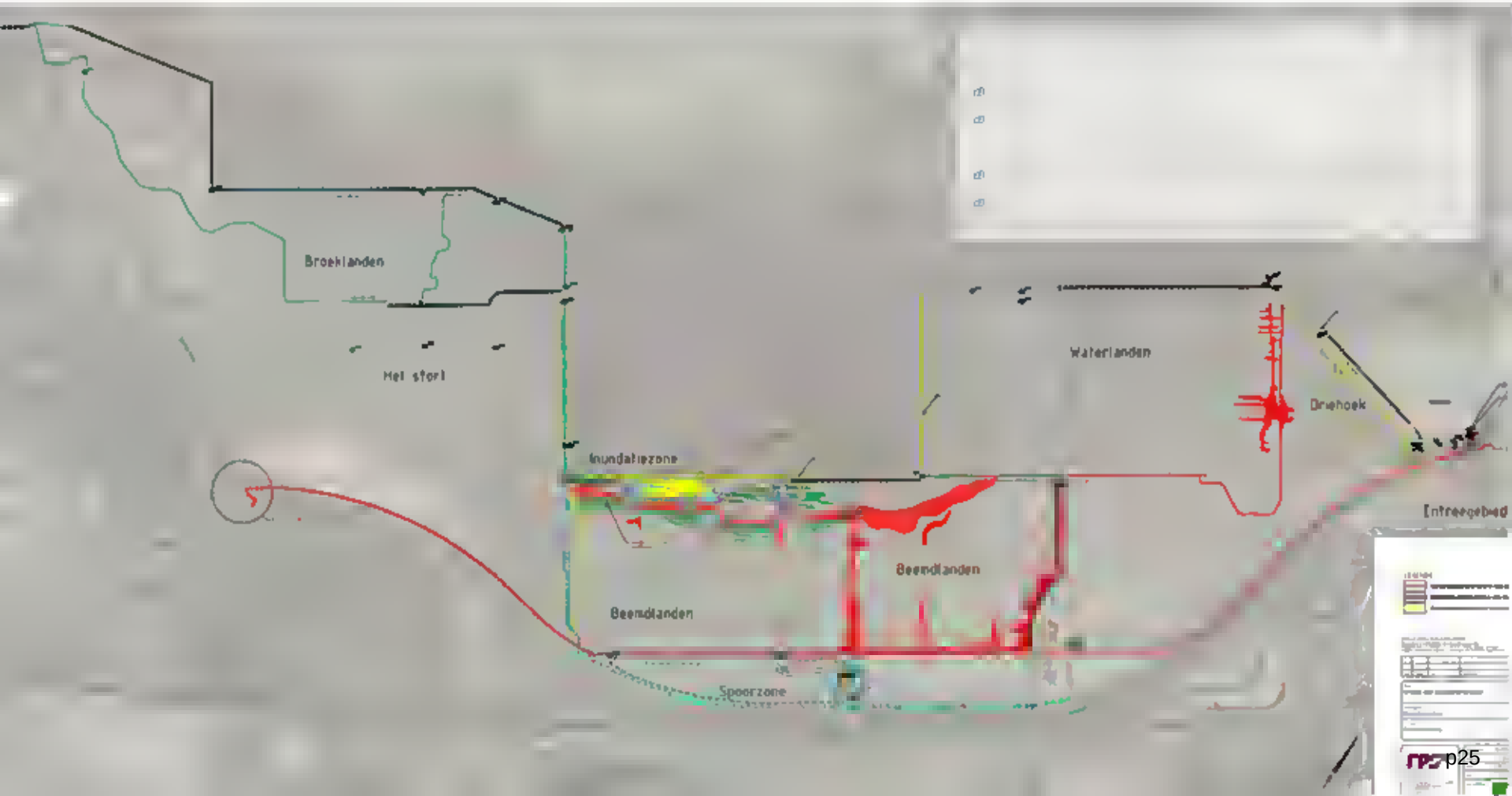


2. Project Grazige deel OVP en andere projecten



3. Natura2000- en extra vernattingsmaatregelen

Doel: Behouden en verbeteren leefgebied vogels van wetlands



3. Natura2000- en extra vernattingsmaatregelen

Wat is hiervan al uitgevoerd:

- 1/3 deel van de visslenk
- Vistrap 1
- Ontgraving van de inundatiezone
- Aanleg van een deel van de grondwal







3. Natura2000- en extra vernattingsmaatregelen

Wat moet er nog worden uitgevoerd:

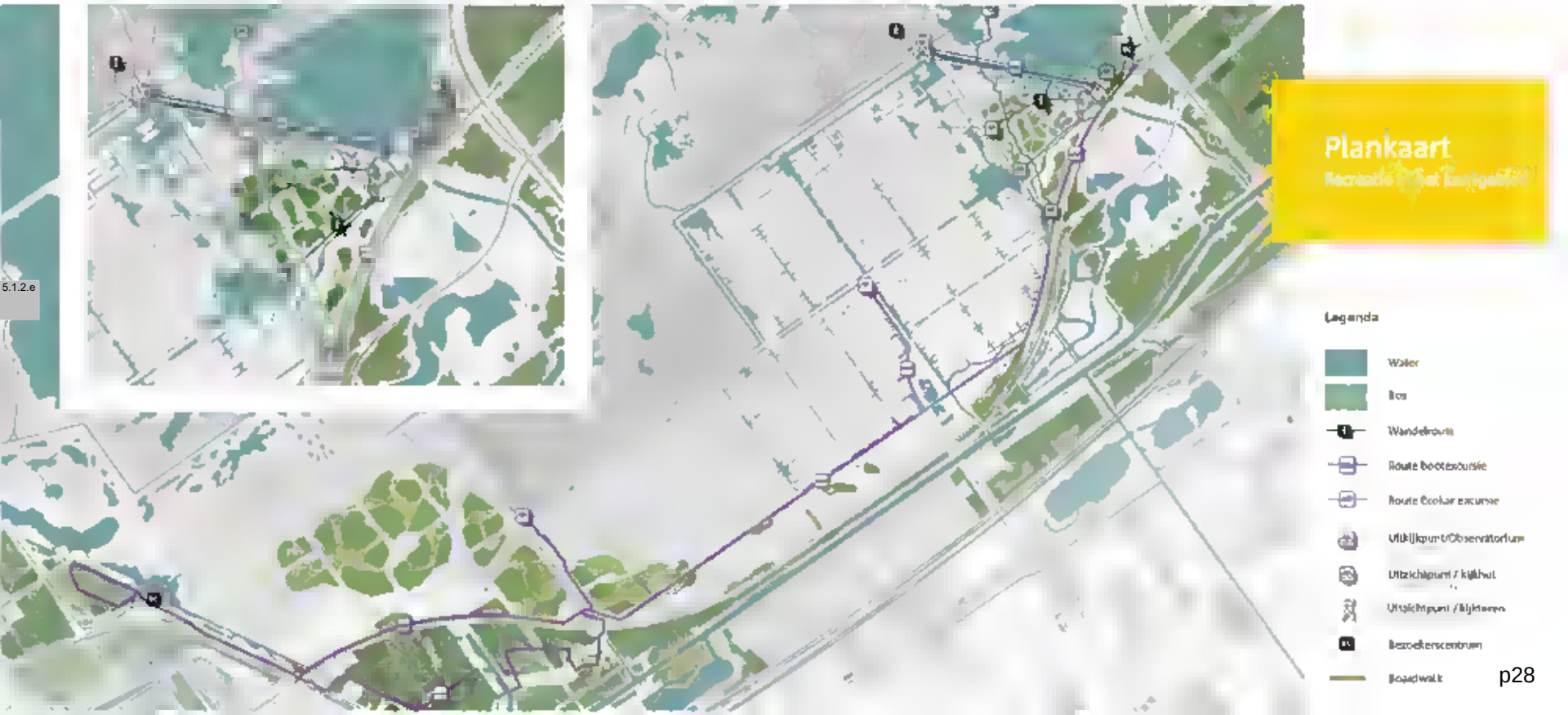
- Verdere ontgraving visslenk en poelen Beemdlanden
- Ontgraven poel 3 Waterlanden voor de Zeearendhut
- Vistrap 2 bij de inundatiezone
- Afmaken van de grondwal bij de inundatiezone

Planning:

- Vanaf medio juli 2023 – eind 2023 (mogelijk langer)
- Waterlanden: 2024
- Broeklanden (vgl. inundatiezone) en Spoorzone: 2024 (i.v.m. beroepsprocedure Raad van State over Wnb-vergunning)

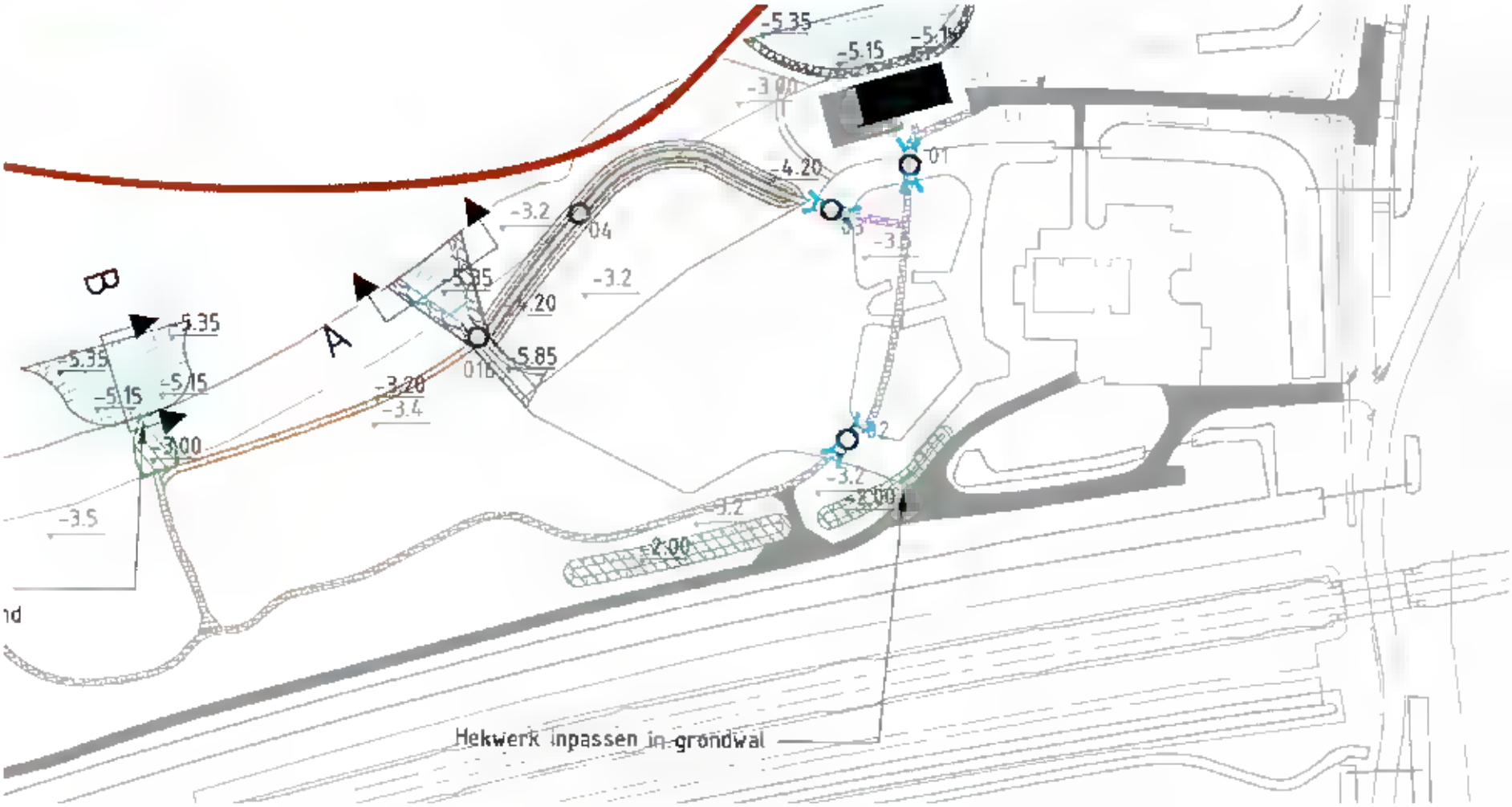
4. Recreatieve maatregelen

- Grondwallen langs ecokarroute
- Uitzichtpunt Beemdlanden
- Uitkijktoren in de Driehoek (+ monitoringstorens)
- Vlonderpaden BC en 'Rondje Hoofddiep'
- Vervangen bruggen Entreegebied en Driehoek
- Trekpontje
- Aanpassing De Zeearend voor miva
- Vervangen kijkscherm De Blauwborst



4. Recreatieve maatregelen

Maatregelen Entreegebied



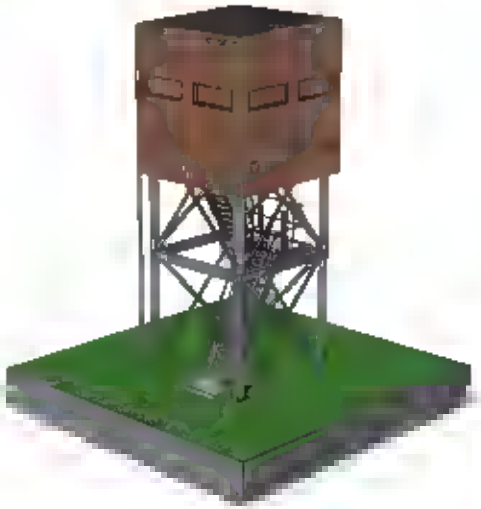
4. Recreatieve maatregelen

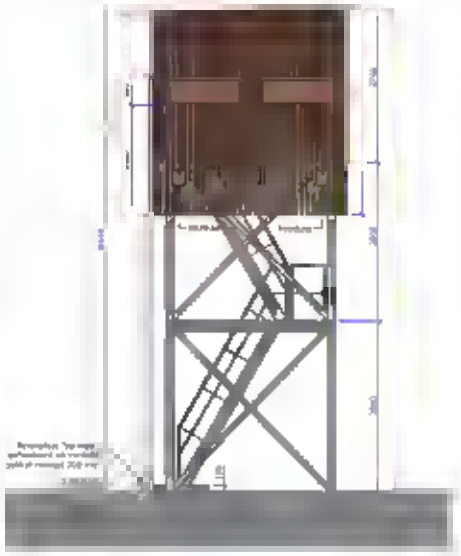
Uitkijktoren publiek

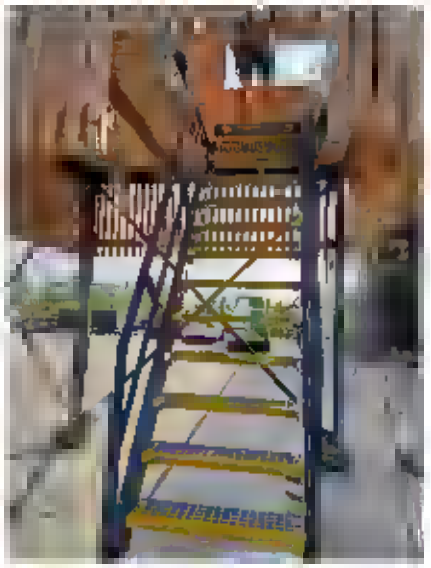


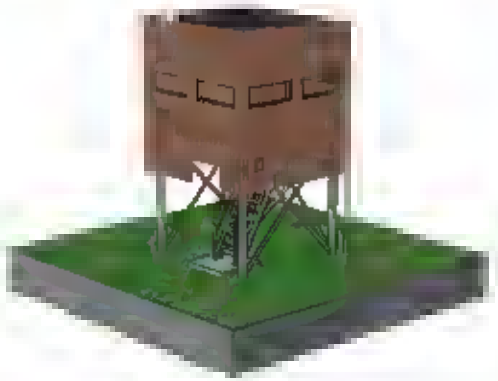
- Functioneel / doelmatig
- Beeldkwaliteitsplan: familie van torens, hutten en schermen
- Gevels van houten latten
- 1 geometrische vorm
- Natuurinclusief

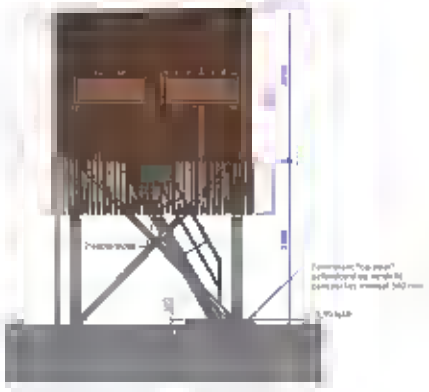
4. Monitoringstorens









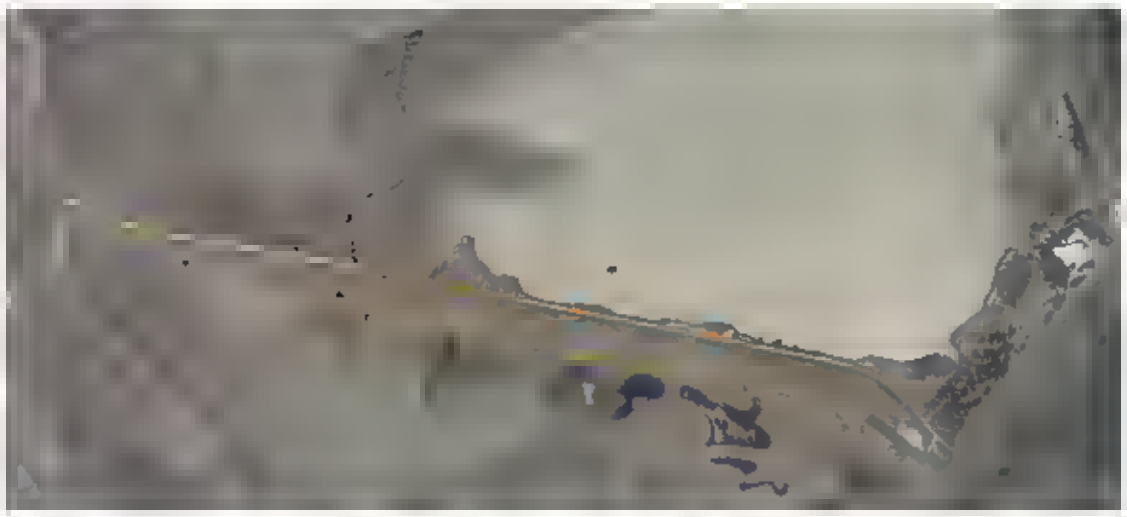


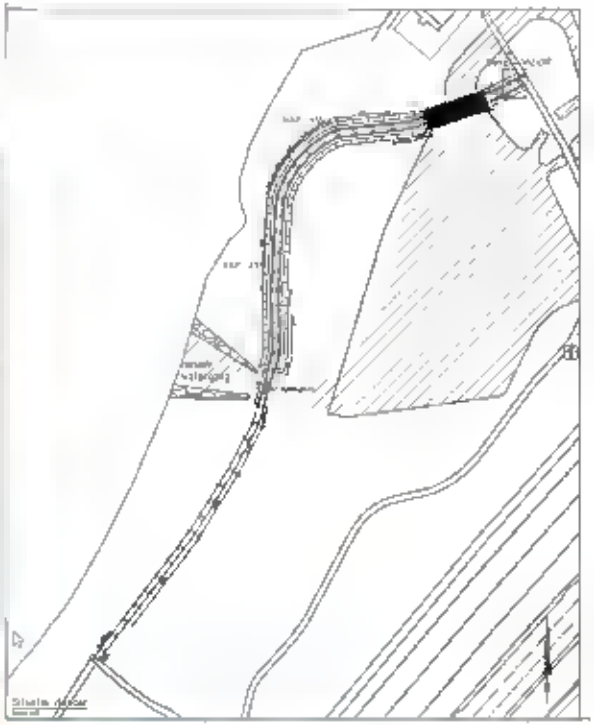
Doorsnede D-D

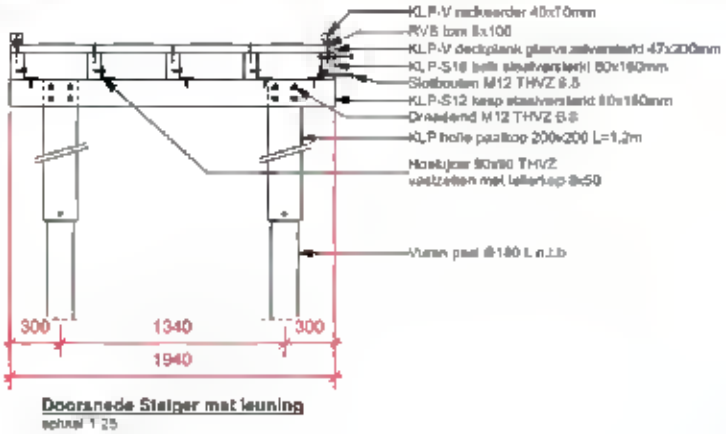


4. Recreatieve maatregelen

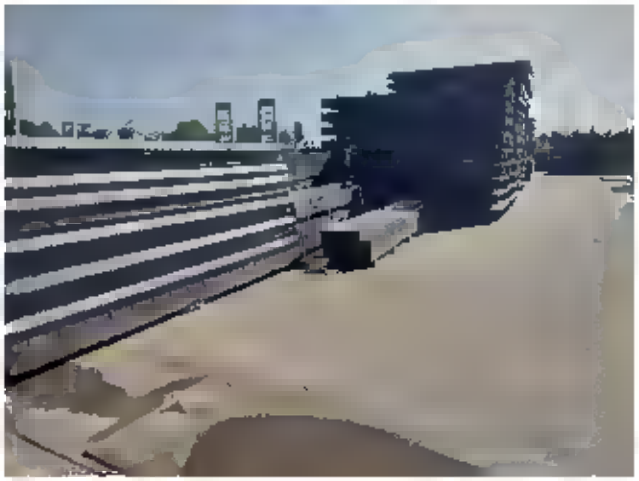
Vlonderpaden





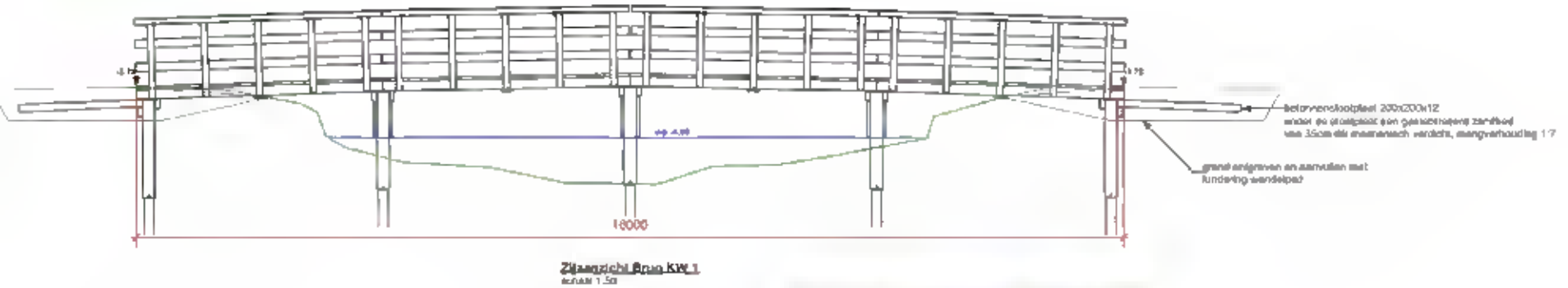


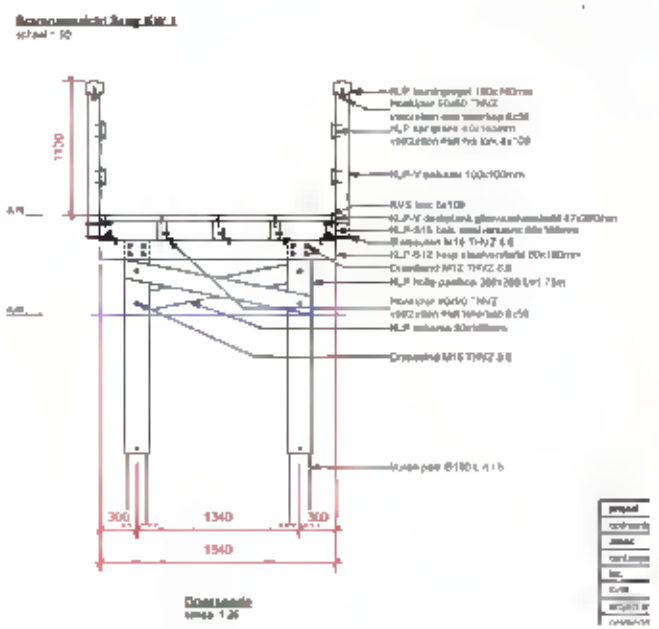
Doorsnede Steiger met leuning
schaal 1:25



4. Recreatieve maatregelen

Bruggen entreegebied en Driehoek

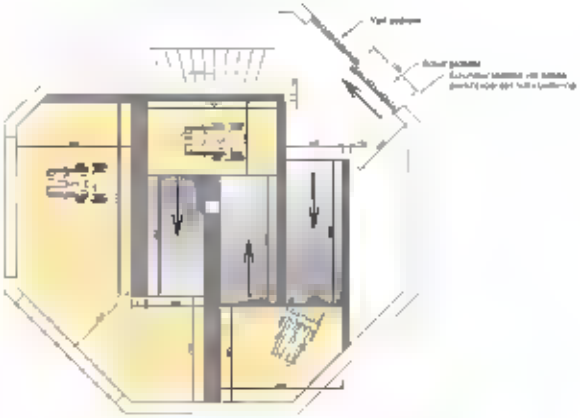


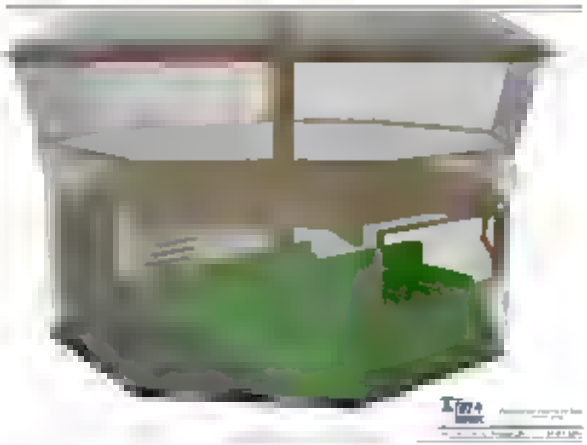




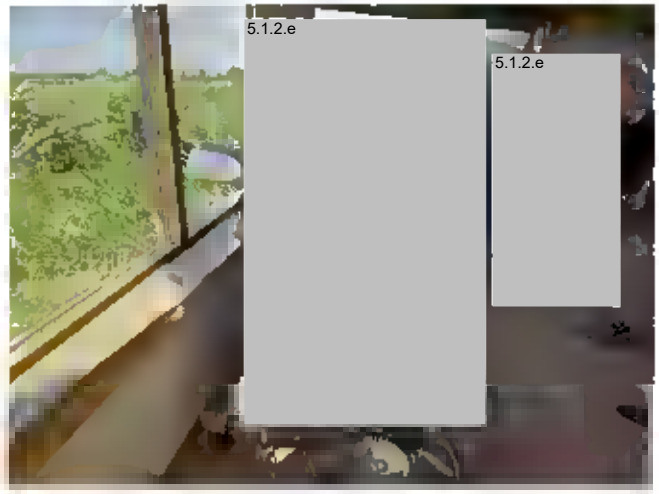
4. Recreatieve maatregelen

Aanpassing De Zeearend voor miva



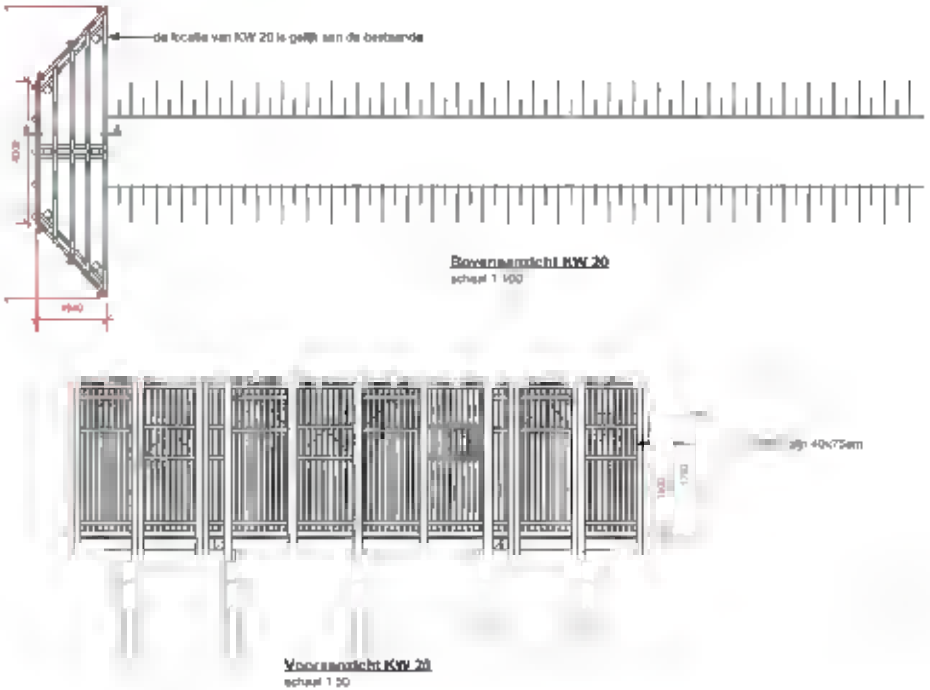


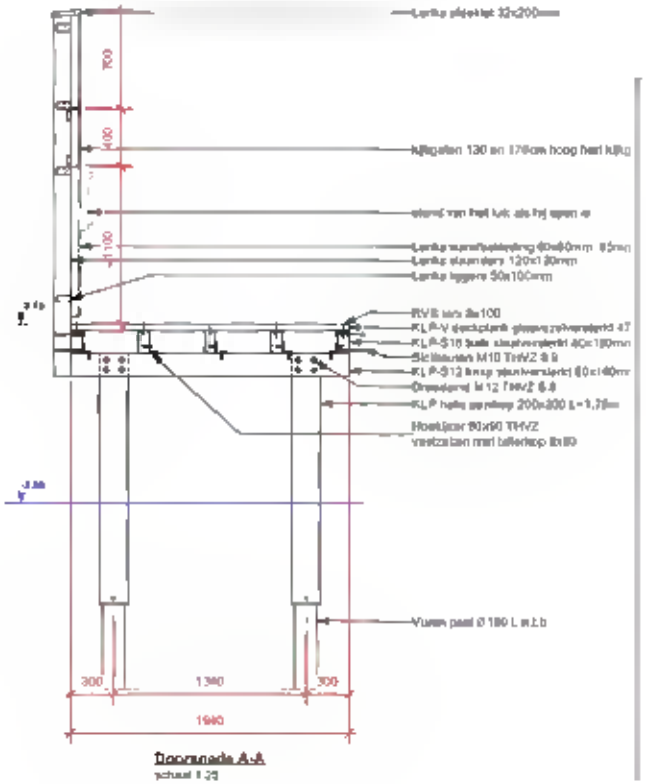




4. Recreatieve maatregelen

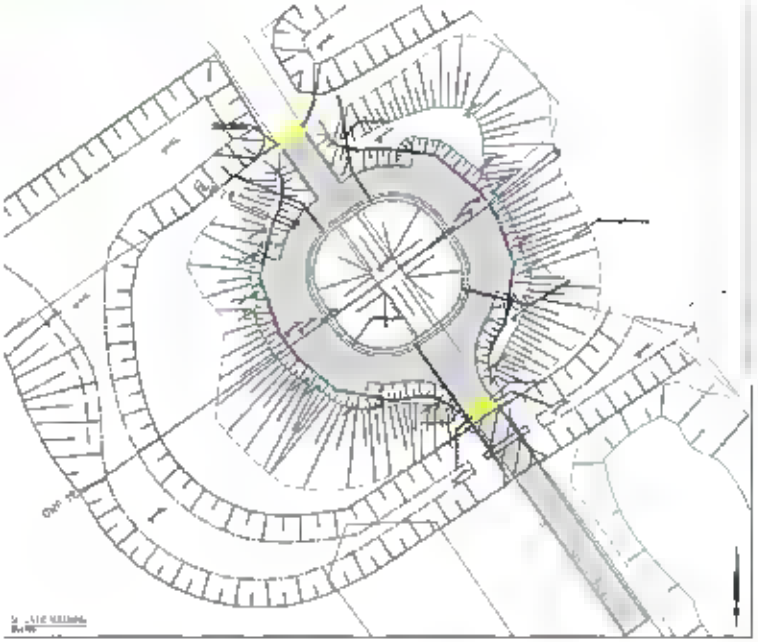
Kijkscherm De Blauwborst

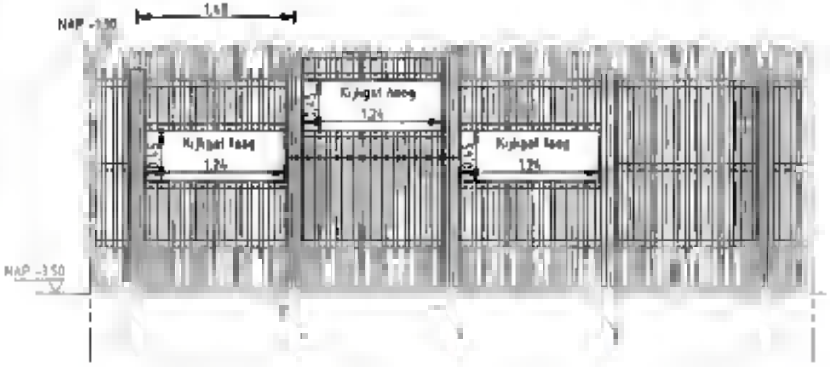




4. Recreatieve maatregelen

Uitkijkpunt Beemdlanden





VOORAANZICHT UITKIJKSCHERM

Schaal 1:50



4. Recreatieve maatregelen

Planning 2023 recreatieve maatregelen

	start	eind	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Monitoringstorens	17-jul	24-jul																								
Vlonderpad Driehoek ('Rondje Hoofddiep')	24-jul	18-sep																								
Vlonderpad BC ('Boardwalk')	15-aug	25-sep																								
Uitkijktoren publiek	28-aug	18-sep																								
Kijkscherm De Blauwborst	25-sep	9-okt																								
Bruggen Driehoek (Z-brug)	25-sep	23-okt																								
Bruggen Entreegebied	9-okt	30-okt																								
Uitkijkpunt Beemdlanden	16-okt	20-nov																								

Werktijden aannemer

- Tussen zonsopkomst en zonsondergang (geldt ook voor het gebied inrijden naar de werklocatie)
- Van 1 aug – 1 nov gehele werkdagen (ma-vr)
- Van 1 nov – 1 feb: 2 dagen per week gehele werkdag en overige 3 dagen alleen tussen 11.00 uur en 16.00 uur i.v.m. afschot
- Grondwal inundatiezone: alleen tussen 1 aug – 1 nov (i.v.m. vogels)



Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op woensdag 20 september 2023 (# 3183149)

Locatie: Beheerkantoor SBB, kitsweg 1

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur (er wordt voor broodjes gezorgd)

Genodigden: Harold Hofstra, Wout Neutel, 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 17 juli 2023.
      Er zijn geen opmerkingen n.a.v. het verslag van 17 juli.
   b. Mededelingen:
      Er zijn geen mededelingen om met elkaar te delen.

2. Werkbezoek Provinciale Staten aan de Oostvaardersplassen
   Voorgesprekken en doornemen werkbezoek van Provinciale Staten in de middag van 12.30 – 14.30 uur.
   Tijdens het overleg staan we stil bij het werkbezoek van de Statenleden deze middag. Er hebben zich 17 statenleden aangemeld. SBB geeft tijdens het overleg korte toelichting op wat we in het veld gaan bekijken. Ook wordt nog even besproken op welke wijze we communiceren over de grote grazers.

3. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Conditie grote grazers;
   - Beheer grote grazers;

   Staatsbosbeheer geeft een toelichting waar ze nu staan met beheer van de grote grazers. Het afschot gaat gestaag door. Inmiddels dient de bronst zich aan, met afschot wordt daar rekening mee gehouden. Geen afschot op de bronstplaatsen.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen; Geen onderwerpen om te delen vanuit de provincie

5. Rondvraag
   Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

Stand van zaken 2e beheerplan Natura 2000 Oostvaardersplassen

Het opstellen van het eerste Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen is een uitgebreid en langjarig proces geweest met grondige analyses, veel stakeholders en als resultaat een omvangrijk hoofddocument en bijlagendocument. Dit proces is niet overgedaan in het tweede beheerplan, maar wij bouwen voort op de kennis die is opgedaan bij het opstellen van het eerste beheerplan. Het tweede beheerplan is aangepast op basis van de meest recente gegevens, feiten en inzichten. De eisen die de soorten stellen zijn niet veranderd, de trends per soort wel (zowel in de Oostvaardersplassen als in Nederland). Wij richten ons vooral op de opgave uit de instandhoudingsdoelen (foerageer- en broedgebied), die er nu zijn voor de verschillende vogelsoorten en op welke wijze wij deze kunnen versterken met maatregelen.

Een opvallend verschil met het eerste beheerplan is dat in dit tweede beheerplan het reguleren van de aantallen grote grazers expliciet aan bod komt. Voor het behalen van de Natura 2000-doelstellingen en algehele versterking van de biodiversiteit achten wij (populatie)beheer van het aantal grote grazers nodig. Op basis van de (vegetatie)ontwikkelingen in het gebied en de trends in vogelaantallen en draagkracht kan bijgestuurd worden op het aantal grote grazers.

Stand van zaken
Staatsbosbeheer, provincie Flevoland en Witteveen & Bos werken dit kwartaal aan de afronding van het ontwerp beheerplan Natura 2000 Oostvaardersplassen. Afgelopen weken zijn er twee ecologische inhoudelijke reviews uitgevoerd door Sovon en Jan van der Winden Ecology, research & consultancy op de ecologische inhoudelijke onderdelen van het beheerplan. Beide expert reviews onderschrijven de inzet van het tweede beheerplan en de maatregelen die uitgevoerd en in uitvoering zijn. Er wordt expliciet aandacht gevraagd voor de onderbouwing en enkele specifieke vogelsoorten. In het nieuwe beheerplan worden geen nieuwe maatregelen opgenomen, maar wordt ingezet op monitoring van de huidige maatregelen, verdere analyse van de problematiek voor specifieke soorten en verkenning van aanvullende maatregelen.

Momenteel wordt er nog een juridische check uitgevoerd, door het juridisch beraad, op de laatste versie van het document. In een eerdere fase heeft het juridisch beraad al meegedacht en is input geleverd met betrekking tot het beheer van de grote grazers en de relatie met het beheerplan Natura 2000.

Planning

Ma 6 nov	Bestuurlijk Overleg Oostvaardersplassen (stand van zaken en planning)
Di 7 nov	juridisch commentaar binnen en verwerkt op vrijdag 17 nov
Vr 17 nov	concept ontwerp beheerplan afgerond
Do 23 nov	check bij overheden en SBB (ambtelijk)
Ma 27/di 18 nov	check bij natuurorganisaties klankbordgroep (ambtelijk)
Wo 29 nov	Bestuurlijk Overleg overheden en SBB
Eerste week dec	afronding ontwerp Natura 2000 beheerplan
PO 11 dec	bespreking met Harold Hofstra (aanleveren wo 6 dec)
GS 19 dec	vaststellen ontwerp beheerplan Natura 2000 Oostvaardersplassen (aanleveren wo 13 dec 17.00 uur)

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 06 november 2023 (# 318135)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Wout Neutel, 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 20 september 2023.
   b. Mededelingen:
      - Vertrek per 01 december van Wout Neutel als hoofd provincie Flevoland. Hij gaat als hoofd provincie Drenthe aan de slag.
      - Drie VVD-kamerleden op bezoek geweest.
      - Sloten doorknippen.

2. Natura-2000; beheerplan 2024-2030
   Via meegestuurde notie wordt een update gegeven over de ontwikkelingen en voortgang rond het nieuwe beheerplan Oostvaardersplassen.

3. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Helikoptertelling eind oktober;
     - Trendtelling edelherten: tussen de 700-730 edelherten. Vanuit de voorjaarstelling, inclusief verwachtte aanwas, waren we uitgegaan van 875 edelherten. Als we daar het afschot vanaf augustus af halen (105), dan zouden er nog circa 770 edelherten lopen. Tot 1 mei moeten er dus nog tussen de 200 en 300 edelherten geschoten worden.
     - Voor de eerste keer is ook een warmtebeeldtelling uitgevoerd. We namen aan dat er (altijd al) edelherten gemist worden, met name in het moeras. Dat blijkt te kloppen. We zijn nog intern in overleg hoe dit het afschotaantal beïnvloed.
     - Heckrunderen: 340-345.
     - Konikpaarden: 379

   Ter vergelijking, de tellingen van 2022:
   Edelherten: 2100 dieren
   Konikpaarden: 330 dieren
   Heckrunderen: 400 dieren

   Conditie grote grazers
   Gemiddelde BcS: 3,7.
   02-11-2022: 3,7.
   27-10-2021: 3,5.

01-12-2020: 3,0

- Dioxineonderzoek Paarden;

Bij de hengsten ouder dan 3 jaar is een nieuw dioxine-onderzoek uitgevoerd. Ondanks dat de hoeveelheid dioxine gemiddeld genomen een stuk lager is dan in 2020, lag bij 3 hengsten het dioxinegehalte boven de wettelijke norm. Dit betekent dat de hengsten ouder dan 3 jaar niet geslacht mogen worden voor consumptie, maar ook niet via het slachthuis naar de destructie mogen. Hier wordt zowel ambtelijk als op directieniveau over gesproken met de NVWA en LNV, maar tot nu toe leidt dat nog niet tot een werkbare oplossing.
De kuddebeheerders gaan de kuddes nog nader bekijken om te bezien of er harems zijn met alleen maar jonge hengsten (t/m 3 jaar). Als dat er redelijk wat zijn, dan gaan we die er via de vangweide uithalen. Ook als dat er maar 30 zijn.
Het kan geen kwaad als vanuit de provincie in gesprekken met LNV ook de problematiek van het via het slachthuis afvoeren van dieren naar de destructie momenteel het populatiebeheer van de konikpaarden frustreert wordt besproken.

- Voortgang populatiebeheer Grote grazers.
  Heckrunderen: Nog een opgave van zo'n 40 runderen. We hebben daar vanwege blauwtong even de rem opgezet. De runderen lijken er echter weinig tot geen last van te hebben.
  Edelherten: Nu ca 105 edelherten geschoten. Ter vergelijking. Vorig jaar rond deze tijd hadden we er 213 geschoten.

4. Pers/media/communicatie
   i. Start bouw NBC
   - Mededeling Provinciale Staten en blog over de uitkomsten helikoptertelling;
   - Windpark Zeewolde.

5. Rondvraag

Notitie monitoring condities Heckrunderen Oostvaardersplassen

In het huidige coalitieakkoord (2023-2027) staat dat de Heckrunderen in de Oostvaardersplassen zo nauwkeurig mogelijk gemonitord worden om onnodig lijden te voorkomen. Het college van Gedeputeerde Staten vindt het belangrijk dat er serieus wordt omgegaan met dierenwelzijn en het monitoren van de conditie van de grote grazers. Daarom is hier beleid voor opgesteld: het Beleidskader beheer Oostvaardersplassen. Staatsbosbeheer geeft uitvoering aan dat beleid.

Monitoring
Graag lichten we in deze notitie toe hoe het dierenwelzijn van de Heckrunderen wordt bewaakt. De Heckrunderen worden in de Oostvaardersplassen individueel gescoord door een dierenarts die in de wintermaanden op reguliere basis zijn inspectierondes uitvoert.

De zorgplicht die Staatsbosbeheer heeft voor de grote grazers, is niet te vergelijken met de zorgplicht in de reguliere veehouderij. De Grote grazers OVP zijn geen gehouden dieren, zij leven onder wisselendere omstandigheden dan dieren die (bijvoorbeeld op een boerderij) worden gehouden. Het invullen van de zorgplicht door op het niveau van de kudde te beoordelen, volstaat volgens het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Conditiescore in het kader van vroeg reactief beheer
Vóór de vaststelling van het beleidskader werd de conditie van de dieren bepaald volgens de richtlijnen van ICMO2. Daarbij ging het vooral om de vraag of dieren gegeven hun gedrag, hun conditie en de weersomstandigheden (inclusief de voorspelling) kans hadden om de winter door te komen. Was die kans er niet dan werden ze geschoten, zodat hen onnodig lijden werd bespaard. Deze score was ontwikkeld in het kader van het toenmalig vroeg reactief beheer.

Conditiescore in het kader van het beleidskader
Met het beleidskader is gekozen voor een andere methodiek van conditiebepaling. Namelijk de Body Condition Score (BCS), zoals die in de landbouw ook gebruikt wordt. De BCS wordt per ronde bepaald door het individueel beoordelen van zoveel mogelijk runderen. Deze scores worden vervolgens verwerkt in een gemiddelde voor de kudde. Op basis van deze score, met een 5-puntsschaal, wordt bij een gemiddelde BCS van minder dan 2 overgegaan op bijvoeren. Deze methode sluit aan op het doel: de conditie van de dieren in kaart brengen om te bepalen of bijvoeren nodig is. Hier zijn Provinciale Staten op 26 februari 2019 over geïnformeerd (#2385933).

Beleidslijn bijvoeren
Naar aanleiding van de bovenmatige wintersterfte onder de grote grazers in 2017-2018, werd besloten om een beleidslijn bijvoeren op te stellen voor de periode 2019-2023. In deze beleidslijn staat dat Staatsbosbeheer gaat bijvoeren bij een gemiddelde BCS van 2.0. Staatsbosbeheer neemt uiteindelijk het besluit om te gaan bijvoeren. Daarbij neemt Staatsbosbeheer ook de terreinomstandigheden, weersomstandigheden en -voorspellingen mee. Vaak wordt op basis van deze aspecten besloten om eerder bij te voeren dan in de beleidslijn is vastgelegd. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven heeft geoordeeld dat Staatsbosbeheer met het bijvoeren bij een gemiddelde conditiescore van 2 de in de Wet dieren neergelegde zorgplicht niet schendt.

Omdat Staatsbosbeheer inmiddels in een managementplan heeft opgenomen hoe wordt omgegaan met het bijvoeren van Heckrunderen in de Oostvaardersplassen, is er geen noodzaak meer om een nieuwe beleidslijn bijvoeren vast te stellen vanaf 2024.

Monitoring in de praktijk
De uitvoering van de monitoring vindt als volgt plaats (zoals vastgelegd in het managementplan van Staatsbosbeheer):
- Minimaal één keer per week vindt een controleronde van de grote herbivoren plaats door een medewerker van Staatsbosbeheer. In de winterperiode (januari t/m april) wordt er minimaal tweemaal per week een controleronde uitgevoerd.
- Daarnaast zijn de boswachters dagelijks in het veld.

o Minimaal eens per kwartaal vindt een inspectieronde plaats in aanwezigheid van een onafhankelijke dierenarts. In de winterperiode (januari t/m april) voert de dierenarts minimaal 1 keer per maand een inspectieronde uit. Tijdens deze rondes stelt de dierenarts de gemiddelde BCS vast.
o Tijdens de controles en inspecties wordt ook gekeken of er dieren zijn die zich afwijkend gedragen, ziek zijn of gewond (lijken te) zijn geraakt.
o Apart van de rondes is er, wanneer daar aanleiding toe is, contact met de dierenarts voor advies. De gebiedsmanager bepaalt op basis van het advies van de dierenarts welke handeling er plaats gaat vinden.

Staatsbosbeheer handelt bij het afschot van Heckrunderen conform de opdracht (op basis van de Wet natuurbescherming) die Gedeputeerde Staten hebben afgegeven voor het beheer van de omvang van de populatie heckrunderen. De afgelopen jaren is circa 2 % van de populatie een natuurlijke dood gestorven en is circa 2 % geschoten om onnodig lijden te voorkomen. In het beleidskader is opgenomen dat een wintersterfte van circa 10 % door andere factoren dan voedseltekort acceptabel is.

Afgelopen jaren
Onderstaande tabel maakt inzichtelijk bij welke gemiddelde BCS er de afgelopen jaren gestart is met bijvoeren.

Winter	Start bijvoeren bij gemiddelde BCS van
2018-2019	2,0
2019-2020	2,3
2020-2021	2,4
2021-2022	2,3
2022-2023	Niet bijgevoerd

Een aantal zaken dat opvalt:

- De afgelopen jaren laat zien dat Staatsbosbeheer niet heeft gewacht met bijvoeren tot de BCS van 2 bereikt is. Naast de BCS neemt Staatsbosbeheer juist de andere aspecten zoals hierboven beschreven in het besluit mee om eerder te gaan bijvoeren.

- In de winter van 2022-2023 is voor de eerste keer niet bijgevoerd, aangezien daar geen aanleiding voor was. De laagste gemiddelde BCS kwam die winterperiode uit op 2,5.

Conclusie
Met de werkwijze zoals die door Staatsbosbeheer is opgenomen in het Managementplan en de wijze waarop hier door Staatsbosbeheer in relatie tot de BCS uitvoering aan wordt gegeven, is naar het oordeel van het college van Gedeputeerde Staten op een zorgvuldige manier invulling gegeven aan het beleidskader op dit punt. Door het College van Beroep voor het Bedrijfsleven is ook geoordeeld dat hiermee wordt voldaan aan de zorgplicht uit de Wet Dieren omtrent dierenwelzijn.

De verslagen van de dierenarts laten ook zien dat soms individuele dieren BCS 1 scoren. Het is goed om te beseffen dat het gaat over in het wild levende dieren die in de zomer en de herfst vetreserves aanleggen. De Heckrunderen zullen in de loop van de winterperiode interen op hun vetreserves, maar op zich leidt dat er niet toe dat de dieren lijden. Het aanleggen van vetreserves en het gebruik van de opgebouwde energiereserve hoort bij de seizoenen. Hier is, zoals in deze notitie aangegeven, maatwerk en deskundigheid bij Staatsbosbeheer aanwezig.

Uitkomsten Annotatie bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 06 november 2023 (# 3197484)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 10.00 – 11.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Wout Neutel, 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 20 september 2023.
   b. Mededelingen:

- Kort wordt stilgestaan bij vertrek van Wout Neutel als provinciehoofd Flevoland. Er wordt nog een apart overleg ingepland met de Gedeputeerde om de lopende dossiers waar SBB bij betrokken is in Flevoland door te nemen.
- Last minute hebben drie Kamerleden van de VVD een bezoek aan de Oostvaardersplassen gebracht om zich te laten informeren over de huidige situatie.
- Er wordt kort gesproken over hoe om te gaan met de actie uit het coalitieakkoord m.b.t. individuele scores BCS. Er wordt een notitie opgesteld over dit onderwerp om nogmaals goed in beeld te brengen wat de situatie is en hoe in de praktijk gewerkt wordt.

2. Natura-2000; beheerplan 2024-2030
   Via meegestuurde notie wordt een update gegeven over de ontwikkelingen en voortgang rond het nieuwe beheerplan Oostvaardersplassen.

De notitie spreekt voor zich en geeft een goed beeld waar we staan en de stappen die nog gezet worden tot het einde van het jaar. Mooi dat uiteindelijk het nieuwe beheerplan zo als het er nu uitziet in ontwerp eind van het jaar gereed komt en ter inzage gelegd kan worden.

3. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Helikoptertelling eind oktober;

Er zijn inmiddels twee vluchten gemaakt, Een derde vlucht volgt nog.
Op basis van de eerste vluchten is tot de volgende aantallen gekomen:
Edeherten: 700
Heckrunderen: 340-345
Konikpaarden: 379

- Dioxineonderzoek Paarden;

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat bij de oudere hengsten het gehalte nog steeds net boven de gestelde normen uitkomt. Daarmee mogen deze dieren niet de voedselketen ingebracht worden en moeten deze dieren naar de destructie.

Inmiddels (nieuw) staat de NVWA op het standpunt dat deze dieren niet mee mogen met de andere dieren die naar de slacht worden gebracht, om daarna door te brengen naar de destructie.
Dit geeft problemen doordat de selectie van de dieren in de ~~vangwijde~~ vangweide ~~bijna onmogelijk uitgevoerd kan worden~~mogelijk lastiger wordt. ~~Het creëert grote onrust binnen de groep en daarmee krijg je de dieren bijna niet de vrachtwagen meer in.~~ Daarnaast de vraag wat je doet met de oudere hengsten, er is geen opdracht om deze dieren in het veld te mogen schieten voor populatiebeheer.

Hier moet een oplossing voor gevonden worden. Daar wordt nu in overleg met LNV en de NVWA aan gewerkt.

- Voortgang populatiebeheer Grote grazers.

Inmiddels zijn er ongeveer 110 edelherten geschoten. Het afschot gaat gestaag door. Met de opgave van de heckrunderen wordt even pas op de plaats gemaakt vanwege blauwtong.

4. Pers/media/communicatie
   - Mededeling Provinciale Staten en blog over de uitkomsten helikoptertelling;

Er komt een korte mededeling waarmee de uitkomsten van de helikoptertelling gedeeld worden met Provinciale Staten. Op die zelfde dag, zal SBB een blog online zetten.

5. Rondvraag

Geen

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 25 januari 2024 (# 3197523)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 15.45 – 16.45 uur

Genodigden: Harold Hofstra, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 06 november 2023.
   b. Mededelingen:

2. Notitie BCS
   Bespreken van de notitie die meegestuurd is.

3. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Vervolgstappen n.a.v. situatie met de Paarden & NVWA;
   - Voortgang populatiebeheer Grote grazers;
   - Reguliere inspectie door de dierenarts.

4. Pers/media/communicatie

5. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 25 januari 2024 (# 3236171)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 15.45 – 16.45 uur

Aanwezig: Harold Hofstra, 5.1.2.e & 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 06 november 2023.
      Geen opmerkingen
   b. Mededelingen:

- Er wordt kort stilgestaan bij de eerste voeractie in het kerngebied
- Door SBB is gestart met de inboetwerkzaamheden met betrekking tot de beschuttingsvakken in de OVP

2. Notitie BCS

- De notitie wordt besproken en is akkoord.
- De strekking van de notitie wordt in de GS-vergadering gepresenteerd.
- Aan de hand daarvan kijken of er nog een aparte mededeling nodig is richting Provinciale Staten.

3. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Vervolgstappen n.a.v. situatie met de Paarden;
     - Er is een nieuwe werkwijze uitgewerkt nu de oudere hengsten niet meer naar de slacht mogen. De oudere hengsten zullen op locatie gedood worden.
     - Hiermee is de weg vrij om een nieuwe groep koninkpaarden (regulier beheer) uit te nemen om de doelstand te realiseren.
     - Afgesproken hier niet actief over te communiceren aangezien het over regulier beheer gaat.
   - Voortgang populatiebeheer Grote grazers;
     - De voortgang van het populatiebeheer gaat gestaag verder en zit op schema om de gewenste doelstand eind van het seizoen te realiseren.
   - Reguliere inspectie door de dierenarts.
     - De BCS is nog prima op orde.
     - Op 16 januari heeft de laatste inspectieronde door de dierenarts plaats gevonden. Er zijn 197 dieren gescoord wat resulteert in een gemiddelde BCS van 3.3.

4. Pers/media/communicatie
   - Er wordt een nieuwe reeks overlegmomenten ingepland
   - Binnenkort vindt er een gesprek plaats tussen de Gedeputeerde & de BBB-fractie over het ontwerp Natura-2000 beheerplan en het op termijn mogelijk uitnemen van de Heckrunderen.

5. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 21 maart 2024 (# 3236166)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 15.00 – 16.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e
5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 25 januari 2023.
   b. Mededelingen:

2. Terugblik werkbezoek 15 maart

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Voortgang populatiebeheer Grote grazers;
   - Reguliere inspectie door de dierenarts.

5. Pers/media/communicatie
   - Bespreken communicatie en informatie rond de Oostvaardersplassen;

6. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 21 maart 2024 (#3270345)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 15.00 – 16.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e
5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 25 januari 2023.

Geen opmerkingen

   b. Mededelingen:

Laatste inboetwerkzaamheden beplantingsvakken volgende week afgerond.

2. Terugblik werkbezoek 15 maart

Het werkbezoek is goed verlopen. Er is nog eens goed uitgelegd en laten zien op welke wijze er o.a. invulling gegeven wordt aan dierenwelzijn en diverse maatregelen uit het beleidskader.

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures

Op de per 2024 verleende ontheffing Edelhert hebben twee partijen beroep aangetekend; Diervriendelijk Nederland en Stamina. Daarnaast heeft Diervriendelijk Nederland ook een Voorlopige Voorziening aangevraagd om afschot op te schorten. Anticonceptie staat centraal in verweer van Diervriendelijk Nederland.

Onderlinge afstemming en communicatie Provincie + SBB loopt, mocht komende vrijdag al een uitspraak door de Rechter volgen.

De behandeling van de zaak tegen de dierenarts bij het tuchtcollege is verschoven naar april.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   - Voortgang populatiebeheer Grote grazers;

Staatsbosbeheer meldt dat het gewenste afschot Edelherten zoals dat afgelopen najaar in beeld is gebracht, behaald is. Voor de Heckrunderen zitten we op de gewenste doelstand.

In de vangweide staan nog een paar drachtige merries, de rest van de dieren uit de vangweide zijn naar de slacht gebracht. Ook daar is de doelstand op het gewenste niveau.

   - Reguliere inspectie door de dierenarts.

Op dit moment brengt de dierenarts eens in de twee a drie weken een inspectiebezoek aan het gebied. De BCS zit nog boven de ondergrens. Wel laat met name de groep aan de Lelystadse kant meer achteruitgang zien ten opzichte van de andere groepen. Dit wordt goed in de gate gehouden.

5. Pers/media/communicatie
   - Bespreken communicatie en informatie rond de Oostvaardersplassen;

Nu groot deel van het beleidskader is uitgevoerd en het veel meer gaat over reguliere werkzaamheden past daar andere externe communicatie (richting de Staten, pers, etc.) bij is de gezamenlijke conclusie.

Voorstel is om één moment te kiezen (bijvoorbeeld richting de zomer) waarbij de Staten nog worden meegenomen over wat er afgelopen jaar is uitgevoerd en gespeeld heeft. Verder de communicatie zoveel mogelijk te beperken (tenzij er echt iets buiten de reguliere zaken om speelt).

Voor de laatste PS-vergadering voor het zomerreces wordt de Staten geïnformeerd over de werkzaamheden en ontwikkelingen in de OVP over de periode 2023-2024.

6. Rondvraag

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 05 september 2024 (#3310664)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 14.00 – 15.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 30 mei 2024.
   Verslag wordt nagestuurd.
   b. Mededelingen:
   - pilot uitvoeren voor het tellen van de grote grazers met een drone

Staatsbosbeheer geeft een korte toelichting op de pilot die ze gaan uitvoeren om met een (militaire) drone de aantallen grote grazers in de Oostvaardersplassen in beeld te brengen. Verwacht wordt met de drone nauwkeuriger te kunnen tellen en vooral ook dieren in opgaande vegetatie (zoals rietland) waar te kunnen nemen. De laatste twee weken van oktober houdt Staatsbosbeheer tevens de reguliere helikoptertelling.

Op vrijdag 8 november brengen de burgemeesters van Lelystad en Almere een bezoek aan de Oostvaardersplassen.

2. Proces & uitvoering wetenschappelijke review

De gedeputeerde geeft een korte toelichting op proces en traject met betrekking tot de uitvoering van de review die uitgevoerd gaat worden. Ingezet wordt om het advies voor de zomer 2025 beschikbaar te hebben zodat het dan aangeboden kan worden aan Provinciale Staten.

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures
   - Uitspraak college van beroep voor het bedrijfsleven paarden Oostvaardersveld;

Staatsbosbeheer geeft een toelichting op de stappen die zij genomen hebben en gaan nemen met betrekking tot de konikpaarden in het Oostvaardersveld. Door de uitsprak is er geen ander alternatief gebleken dan dat de konikpaarden uit het gebied genomen worden. Op laatste moment is een groot deel van de konikpaarden tijdelijk tot december verplaatst naar het Lauwersmeergebied. Wat daarna met de paarden moet gebeuren is nog niet duidelijk.

Een klein deel van de paarden is naar de slacht gebracht.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

De laatste paarden vanuit de vangweide OVP zijn deze zomer naar de slacht gebracht. Dit is verder geruisloos uitgevoerd.

De aantallen heckrunderen en konikpaarden is naar verwachting op het gewenste niveau. De najaarstelling zal daar uiteindelijk duidelijkheid over moeten geven.

In kader van het populatiebeheer is afschot Edelherten ook weer gestart.

5. Pers/media/communicatie
-

6. Rondvraag
-

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
Provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 30 mei 2024 (#3320402)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 13.30 – 14.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 21 maart 2023.
   b. Mededelingen:

Vaststelling van het Natura-2000 beheerplan is voorzien op de laatste GS-vergadering voor het zomerreces.

2. Wetenschappelijke Review/evaluatie beleidskader beheer Oostvaardersplassen
   Bespreken van de stappen die gezet moeten worden en de onderdelen die we opgenomen zouden willen zien in de Review.

- Brainstormend wordt gesproken over de uitvoering van de wetenschappelijke review die voorzien is. Binnen het beleidskader wordt op aantal plaatsten daarover uitspraken gedaan door van Geel.
- Ook wordt de relatie tussen de BCS en dierenwelzijn van de grote grazers meegenomen zoals dat benoemd is in het coalitieakkoord.

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures

In afwachting van de rechtbank die diverse lopende procedures moet inplannen, is het op het moment rustig.

4. Beheer grote grazers (door Staatsbosbeheer)

Op basis van het laatste inspectieverslag van de dierenarts van 17 mei is SBB inmiddels gestopt met bijvoeren van de heckrunderen. De ganzen in het gebied zijn inmiddels vertrokken naar andere regio's.

5. Pers/media/communicatie
   - Bespreken communicatie en informatie rond de Oostvaardersplassen;

-

6. Rondvraag

-

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 11 november 2024 (#332072)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 10.30 – 11.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 7 oktober 2024.
   b. Mededelingen:

2. uitvoering wetenschappelijke review
   - Update op het proces

3. Uitkomst diverse tellingen grote Grazers

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 07 oktober 2024 (#335860)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 10.30 – 11.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 30 mei & 5 september 2024.
   b. Mededelingen:

SBB geeft een korte terugkoppeling geven van de uitkomsten van het overleg van de veterinaire commissie OVP die donderdag 3 oktober bijeen zijn geweest. O.a. zijn de sectieverslagen besproken, daar kwamen geen bijzonderheden uit naar voren.

Afgesproken wordt in het nieuwe jaar weer een bezoek aan de OVP te organiseren voor de Statenleden.

2. Proces & uitvoering wetenschappelijke review
   - Update op het proces

- De besluitvorming door GS voor het uitvoeren van de wetenschappelijke review vindt op 15 oktober plaats.
- Met een mededeling worden Provinciale Staten die zelfde week geïnformeerd over de uitvoering en het proces inclusief de startnotitie.
- Goed om het ministerie van LVVN tzt mee te nemen en betrekken bij de uitkomsten uit de wetenschappelijke review. Goed om dat mee te nemen in het proces.

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures
   - lopende processen

Op 13 december is een zitting ingepland bij de rechtbank met betrekking tot de "nieuwe" ontheffing Edelhert die per 1 januari 2024 actief is.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

SBB geeft een korte toelichting op de najaarstelling grote Grazers die binnenkort plaats vindt. Er vinden drie verschillende soorten tellingen naast elkaar plaats: Helikoptertelling, Warmtebeeldtelling en telling met drones (uitgevoerd door ministerie van Defensie).

De drie tellingen worden naast elkaar gelegd en vergeleken om tot de aantallen Grote grazers te komen in de OVP.

SBB zal wel via een blog informeren dat geteld gaat worden met een drone en inzet van ministerie van Defensie. Er zal geen informatie gedeeld worden over de aantallen.

Er dient zich mogelijk een kans voor om paarden naar Tsjechië te brengen. Dit gaat nader onderzocht worden door SBB.

5. Pers/media/communicatie

-

6. Rondvraag

-

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 30 januari 2025 (#361371)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 09.00 – 10.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:
      - graven "slenk", onderdeel van poortgebied Lelystad
      - Werkbezoek Staten aan de OVP 5 maart 2025.
      -
      - Vragen in de staten over de voortgang van de review. Gaat over de review van het beleidskader, gaan dus niet over anticonceptie (dat vroeg PVDD). Staten hebben ook eerder besloten er geen gevolg aan te geven.
      - Uitspraak afschot reeën.

2. uitvoering wetenschappelijke review
   - Update op het proces.
   - Lijkt goede kant op te gaan met W&NR.
   - Harold winstwaarschuwing afgegeven bij staten over de planning dat het wel uit zal lopen.
   - Woo verzoek gedaan bij de provincie over alle stukken die ter voorbereiding zijn opgesteld.

3. Juridische procedures
   Er zijn diverse zittingen geweest en/of gepland in de komende periode..

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
   Najaarsstand 2024 o.b.v. de helikoptertelling (bij edelherten ook gebruikmakend van warmtebeeld):

- Edelherten: **1075**
- Konikpaarden: **356**
- Heckrunderen: **382**

Voor de edelherten komt dit overeen met de voorjaarstelling, inclusief verwachte aanwas. Dat we hoger zouden zitten was al verwacht door de eerste indicatieve warmtebeeldtelling in najaar 2023. Op basis van het afschotplan (700) zijn er nu ca 230 edelherten uit. De opgave is dus nog ca 470 herten tot 1 mei. Onder normale omstandigheden moet dat lukken.

Voor de heckrunderen is de opgave nog rond de 50 runderen.

Paarden gaan er naar verwachting na de zomer uit. Afhankelijk van gesprek met LVVN.

Twee keer bijgevoerd.

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag
   Bezoek statenleden.

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 30 januari 2025 (#3384337)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 09.00 – 10.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:
      - graven "slenk", onderdeel van poortgebied Lelystad

Er wordt kort stilgestaan bij het graven van een slenk, als onderdeel van de ontwikkeling van het poortgebied aan de zijde Lelystad. SBB geeft een korte update.

2. uitvoering wetenschappelijke review
   - Update op het proces

- Er is zicht op een partij die de review wil uitvoeren.
- Eind februari/maart offerte opleveren door beoogde partij

Dan wordt ook duidelijk wat dat betekent voor het eerdere proces/traject zoals dat geschetst is richting PS. De eerste voorzichtige verwachting is dat eind oktober het resultaat opgeleverd kan worden.

18 januari is er bij de provincie een WOO-verzoek ingediend (Van Straaten Research) om alle stukken op te vragen met betrekking tot de uit te voeren wetenschappelijke review.

3. Juridische procedures
   Er zijn diverse zittingen geweest en/of gepland in de komende periode..

- 09 januari was de zitting rond de vernattingsmaatregelen. Zijn in afwachting van de uitspraak.
- 10 maart zitting nieuwe Natura-2000 beheerplan. Een aantal maatregelen uit het rapport van Geel hebben een plek gekregen in het beheerplan.
- 23 april diverse zittingen gepland: hoger beroep van Stichting Dierbaar Flevoland inzake de - oude ontheffing/vergunning + het hoger beroep van Stamina inzake de oude ontheffing; hoger beroep van Stamina inzake het handhavingsverzoek vangen koninkpaarden en hoger beroep van Stichting Diervriendelijk NL inzake de ontheffing 2024.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

Op 8 januari 2025 heeft weer een werkbezoek van de dierenarts plaats gevonden.
Algemene indruk heckrunderen, Totaal 312 dieren gescoord: 23 % score 2, 50 % score 3, 20 % score 4 7 % score 5.

Als extra check is SBB voornemens ergens in februari een extra warmtebeeld telling uit te voeren om te kijken of cijfers en situatie buiten met elkaar kloppen.

5. Pers/media/communicatie

- Gesprek/werkbezoek organiseren met de Staatssecretaris Natuur: motie paarden OVP en uitvoeren review.

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 31 maart 2025 (#3382554)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:
      - Terugblik Werkbezoek Staten aan de OVP 5 maart 2025
      - Terugblik aangekondigde voeractie zaterdag 29 maart,

2. wetenschappelijke review
   - Update op het proces

3. Juridische procedures
   Er zijn diverse zittingen geweest en/of gepland in de komende periode.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 23 juni 2025 (#3406400)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:
   Verslag was niet meegestuurd.

2. wetenschappelijke review
   - Update op het proces

3. Juridische procedures
   - Er hebben diverse zittingen plaats gevonden. Terugkoppeling diverse uitspraken in de afgelopen periode.
   - Komende vrijdag zaak bij het Cbb over het drinkwater voor dieren in het Oostvaardersveld en Trekweg + Handhavingsverzoek transport en slacht zwangere merrie vanuit de Trekweg.
   - 12 september zaak dierenarts bij het Veterinair Beroepscollege.
   - N.a.v. zaak bij RvS inzake vernattingsmaatregelen: zaak is gewonnen, we gaan verder met de maatregelen, dat betekent dat komend najaar de inundatiezone zal gaan functioneren en de natte graslanden in de Broeklanden + graven van poelen in de Spoorzone.
   - Verder wachten op uitspraken.
   - Contact geweest met Joke over de rechtszaken OVP, overzicht naar Omroep Flevoland gestuurd.
   - Harold zou graag zien dat er een overzicht komt van alle juridische zaken en dat dat op de site wordt geplaatst. Ook om een overzicht te geven wat er allemaal niet speelt rondom de OVP. Wellicht een mooie klus voor een juridische stage.

4. komst straaljagers vliegveld Lelystad & Oostvaardersplassen
   aandacht gevraagd voor belang van de natuurgebieden en het Europees Diploma.

5. Beheer grote grazers (door Staatsbosbeheer)
   Opgave komend jaar:
   Ca 350 edelherten, ca. 80 runderen en ca. 75-100 paarden.

Inzoomen op begroeiing in de OVP en en passant jacobskruidskruid wat nu minder aanwezig is.

6. Pers/media/communicatie

7. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 23 juni 2025 (#3406400)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:

2. wetenschappelijke review
   - Update op het proces

3. Juridische procedures
   - Er hebben diverse zittingen plaats gevonden. Terugkoppeling diverse uitspraken in de afgelopen periode.

4. komst straaljagers vliegveld Lelystad & Oostvaardersplassen

5. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

6. Pers/media/communicatie

7. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 10 november 2025 (#3452405)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:

2. Provinciale onderwerpen;

   2a Financiering Natuurbeleid/SNL-aanvraag; landelijke en provinciale ontwikkelingen

   2b recreatieve voorzieningen (budget Openstelling natuurterreinen)

   2c Omgevingsvisie???

3. Oostvaardersplassen;

   3a Wetenschappelijke review

   3b Beheer Grote Grazers

4. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op woensdag 28 januari 2026 (#3479513)

Locatie: Digitaal via Teams

Tijdstip: 13.00 – 14.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e , 5.1.2.e 5.1.2.e
Afwezig: 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:

2. Wetenschappelijke review
   - uitkomsten behandeling Wetenschappelijke review in de commissie RND

3. Managementplan Staatsbosbeheer
   - In 2026 dient een evaluatie uitgevoerd te worden;

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie
   - nieuwe datum Werkbezoek Provinciale Staten: woensdag 11 februari

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 15 april 2026 (#3503305)

Locatie: Provinciehuis, kamer Gedeputeerde Hofstra

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:

2. Demonstraties OVP

3. Monitoringsprogramma Oostvaardersplassen
In perspectiefnota 100.000 euro in de begroting opgenomen.
Deels ook gefinancierd vanuit SNL, Natura 2000 of beleidskader.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
Met o.a. de ontwikkeling van de vegetatie in het gebied en het bijvoeren van de heckrunderen.

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op woensdag 24 september 2025 (#3438876)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 09.30 – 10.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:

2. wetenschappelijke review
   - Update op het proces

3. Juridische procedures
   - Tussenuitspraak rechter dat de provincie beter moet onderbouwen hoe de populatie van 500 edelherten ook in de toekomst op een goede manier kan blijven bestaan.
   - Zitting bij het Veterinair Beroepscollege over beleid en uitvoering in de Oostvaardersplassen

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 23 juni 2025 (#3439675)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 23 juni;
   b. Mededelingen:

Op 01 september is een werkbezoek van de Staatssecretaris Rummenie aan de Oostvaardersplassen ingeland.
SBB zal een brief sturen aan de provincie over afschot hengsten voor onderzoek en om onrust in de groepen weg te nemen.

2. wetenschappelijke review
   - Update op het proces

- Inmiddels is de WUR druk aan de slag met de opdracht en het bestuderen van alle documenten die door provincie zijn aangeleverd om tot de wetenschappelijke review te komen;
- Op vrijdag 20 juni is een dagdeel ingepland voor overleg met SBB en werkbezoek aan het gebied.

3. Juridische procedures
   - Er hebben diverse zittingen plaats gevonden. Terugkoppeling diverse uitspraken in de afgelopen periode.

Korte update waar we staan.

4. komst straaljagers vliegveld Lelystad & Oostvaardersplassen

Er wordt samen gereflecteerd op de mogelijke komst van de F35-straaljagers naar vliegveld Lelystad;

5. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

Staatsbosbeheer geeft een korte toelichting;

- De winterperiode hebben we inmiddels achter ons gelaten. De dieren zijn deze winter goed doorgekomen. De laagste gemiddelde BCS deze winter was 2,6.
- Het bijvoeren van de grote grazers is daarmee deze winter ook niet nodig geweest.
- Het afschotplan voor de Edelherten is gerealiseerd;

6. Pers/media/communicatie

-

7. Rondvraag

-

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 02 september over de Oostvaardersplassen (2836610)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 13.00 – 14.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 02 juli (bijgesloten)
   b. Mededelingen:
      - Werkzaamheden grazige deel;

2. Kennismaking nieuwe Gebiedsmanager OVP

3. Juridische procedures: (mondeling)
   - Delen van de laatste ontwikkelen bij de verschillende juridische procedures.

4. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Bespreken laatste stvz rond de grote Grazers.

5. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;
     - Werkbezoek Statenleden Oostvaardersplassen?

6. Rondvraag

Agenda strategisch overleg Oostvaardersplassen

Locatie: Amersfoort Heideveld
Tijd: 09.00 tot 10.00
Genodigden: Cees Lever, Nick de Snoo. 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e (afgemeld)

1. Opening
2. Vaststellen
   - aanpak reset grote grazers (bijlage 2)
     - Document is inmiddels 2 maal geagendeerd geweest en van reacties voorzien.
     - In de vergunning voor afschot is een monitoringsopgave opgenomen. Met de provincie is afgesproken SBB een uitwerking/concretisering van de voorwaarde maakt en dit na accordering door de provincie bij de vergunning wordt gevoegd dat (bijlage 2. RE Monitoring opgave tijdens afschot.msg). Komende week is de inhoudelijk uitwerking gereed. Voorstel is om dit niet aan de aanpak toe te voegen.
3. Bespreken
   - Aanpak beschutting (bijlage 3)
     - bespreken van inhoud met als doel volgende bijeenkomst vaststelling.
   - Audit Helikoptertelling (bijlage 4)
     - Door Wern is een audit helikoptertelling opgeleverd. De inhoudelijke adviezen worden overgenomen en krijgen een plek in het managementplan. Wat willen we verder kwa communicatie met dit document?
   - Notitie overlegvormen en verslaglegging (bijlage 5)
     - bespreken van inhoud met als doel volgende bijeenkomst definitief.
   - eerste versie vroeg reactief beheer implementatie beleidskader (bijlage 6)
     - discussie of dit de lijn is waarin we verder willen werken. Rond het beheer van de Koniks (waaronder moment van bijvoeren) wordt momenteel door Free een notitie gemaakt.
     - In het beleidskader is opgenomen dat er na de reset een nieuwe vorm van vroeg reactief beheer plaats moet vinden. Nu dreigt dat de reset pas in de volgende winter plaats kan vinden is de vraag of we komende winter al een vroeg reactief beheer kunnen uitvoeren waarbij het beleidskader is geïmplementeerd (beleidskader is juridisch (nog niet) aangevochten, wel de uitvoeringsaspecten er van) of moet komende winter vroeg reactief beheer conform icmo plaats vinden?
4. Ter info
   - protocol reset edelherten (bijlage 7)
   - protocol reset Koniks (bijlage 8)
   - wildmerken en verkoop vlees (bijlage 9)
5. Stans van Zaken
   - Projecten
   - Omgevingsmanagement / communicatie
   - juridische zaken
6. Actielijst
   - Voortgang
   - Nieuwe acties nav vergadering
7. sluiting

Onderwerp	Actie	dd. start	d.d eind	actiehouder

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@flevoland.nl>
Sent: Wed, 14 Nov 2018 09:42:25 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@flevoland.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@flevoland.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@flevoland.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@flevoland.nl>
Subject: RE: Monitoring opgave tijdens afschot

Hoi 5.1.2.e

Ik heb net even met 5.1.2.e afgestemd.

Het lijkt ons inderdaad handig als jullie kort beschrijven hoe je de voorwaarden uit de vergunning wilt invullen qua monitoring.

Houd daarbij goed voor ogen wat de bedoeling is van het voorschrift.

Het idee is dan dat 5.1.2.e (als 5.1.2.e) beoordeelt of het inderdaad voldoet aan de bedoeling van het voorschrift, als we hier over eens zijn, kan zij er een akkoord op geven en dan stoppen we dit in het dossier, als uitwerking/concretisering (geen aanpassing of aanvulling).

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e [mailto:5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl]
Verzonden: dinsdag 13 november 2018 20:45
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e; 5.1.2.e 5.1.2.e
Onderwerp: Monitoring opgave tijdens afschot

Hoi 5.1.2.e

Volgende week is de maandelijkse telling van het grazige gebied. Daarnaast is er weer gestart met de ganzentelling die ook volgende week plaats vindt.

Die uitkomst willen we als een nul meting nemen en dan komen we op basis van de ervaring van de 3 tellers die met elkaar mee gaan lopen tot een voorstel voor de wekelijkse monitoring tijdens het afschot.

Dat voorstel komt eind volgende week op schrift zodat jullie het als een aanvulling op de vergunning kunnen archiveren (natuurlijk nadat we het met elkaar eens zijn over de aanpak).

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

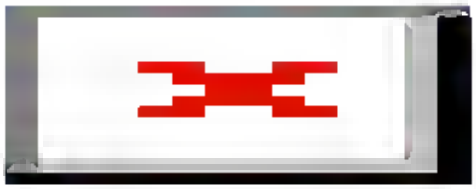
5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Disclaimer Nederlands English

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Audit Helikoptertellingen 2018 Oostvaardersplassen

5.1.2.e & 5.1.2.e
Wageningen Environmental Research
9-11-2018

Staatsbosbeheer voert jaarlijks helikoptertellingen uit in de Oostvaardersplassen om vast te stellen hoeveel hoefdieren (Konikpaarden, Heckrunderen en Edelherten) aanwezig zijn. Hiervoor wordt een protocol gehanteerd uit 2011 (Helikoptertellingen en verstoringsonderzoek Oostvaardersplassen. Draaiboek versie 1.1). Staatsbosbeheer heeft Wageningen Environmental Research (WENR) gevraagd om te controleren of het telprotocol naar behoren wordt toegepast en hoe betrouwbaar de waarnemers zijn. WENR heeft daartoe een audit uitgevoerd van de werkwijze tijdens de vluchten en geanalyseerd in hoeverre deze werkwijze overeenkomt met het protocol. Een analyse van de (betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de) telgegevens hoorde niet tot onze opdracht.

Op 29-10-2018 zijn twee tellingen uitgevoerd, op 30-10-2018 is de derde telling uitgevoerd. De telling werd uitgevoerd door één teller die voorin zat naast de piloot, de hoofdteller. Achterin zat een andere waarnemer van Staatsbosbeheer en een onafhankelijk waarnemer van WENR (twee verschillende personen op de twee dagen). Omdat de teller voorin het beste zicht had op de omgeving heeft deze het gros van de telling verricht. In aanvulling hierop is op verzoek van de hoofdteller (en soms ook op eigen initiatief) geteld door de achterin zittenden en werden door deze personen op aangeven van de hoofdteller foto's gemaakt wanneer het grote groepen dieren betrof. De foto's bieden de mogelijkheid om achteraf de aantallen dieren te tellen en eventuele correcties op de getelde aantallen te maken. Deze analyse wordt gedaan door een medewerker van Staatsbosbeheer die niet betrokken was bij de tellingen. In aanvulling hierop is door één waarnemer van Staatsbosbeheer gelijktijdig met de vluchten een aanvullende grondtelling uitgevoerd in het Kotterbos dat onvoldoende zicht biedt op de grond vanuit de helikopter.

Wordt het telprotocol naar behoren toegepast?

Het telprotocol is op hoofdlijnen naar behoren toegepast. Er zijn drie afwijkingen geconstateerd:

De tellingen zijn niet verricht conform het vluchtplan uit het draaiboek. In afwijking op het protocol werden de tellingen niet verricht in 10 blokken, maar werd een fijnmaziger vluchtplan gehanteerd, waarbij ieder perceel systematisch werd geteld.
De telling in de lucht is niet gedaan door twee onafhankelijke tellers. De telling is grotendeels verricht door de hoofdteller en is ondersteund door twee waarnemers achterin, die indien nodig hebben meegeteld ter controle van de teller of voor het bepalen van de aantallen op een perceel.
De waarnemers achterin hebben op aanwijzing van de hoofdteller foto's gemaakt van grote groepen dieren t.b.v. een correctie achteraf en voor het bepalen van de aantallen Konikpaarden. De paarden zijn alleen geteld daar waar het kleine groepen betrof, en niet geteld vanuit de lucht daar waar het één grote kudde betrof. De ervaring leert dat de aantallen nauwkeuriger kunnen worden bepaald door foto analyse.

Zijn de waarnemers betrouwbaar?

Steekproefsgewijs heeft de onafhankelijke waarnemer van WENR meegeteld of geschat om de aantallen te bepalen. De verschillen tussen de aantallen die geteld werden door de teller kwamen zeer goed overeen met de getelde aantallen door de onafhankelijke waarnemer. Verschillen bedroegen slechts enkele dieren (< ca. 2% van het totaal/perceel). In die gevallen waarin de afwijking groter was werd dit veroorzaakt doordat de waarnemer niet in staat was om snel genoeg te tellen omdat hij bezig was met

fotograferen, of omdat het zicht vanuit de achterkant onvoldoende was waardoor dieren aan het oog waren onttrokken. Op basis van onze observaties blijkt dat de telling betrouwbaar wordt uitgevoerd door de waarnemers van Staatsbosbeheer.

Aanbevelingen

Het gehanteerde protocol is destijds opgesteld om een definitief monitoringsprotocol op te stellen. De praktische invulling die nu wordt gehanteerd is op hoofdlijnen hetzelfde, maar is op basis van ervaringen in de afgelopen jaren op onderdelen verschillend. Aanbevolen wordt dan ook om het protocol te updaten m.b.t. het vluchtplan, de tellers en de wijze van het tellen van Konikpaarden.
Het momenteel gevolgde vluchtplan maakt het betrouwbaarder tellen beter uitvoerbaar t.o.v. het protocol uit 2011 omdat er beter zicht is op dieren die een blok verlaten of binnenlopen. Aanbevolen wordt om dit op te nemen in een definitief protocol.
De telling door één teller, ondersteund door twee waarnemers/ fotografen achterin lijkt een efficiëntere methode dan het tellen door de in het protocol genoemde twee tellers. Steekproefsgewijze controle van de door de hoofdteller waargenomen aantallen, het verrichten van aanvullende tellingen door waarnemers achterin en controle middels foto's geeft een betrouwbaardere uitkomst van de tellingen waarmee de trend van de populaties kan worden gevolgd. Aanbevolen wordt om dit op te nemen in een definitief protocol.
Het tellen van Konikpaarden is eenvoudiger en nauwkeuriger uit te voeren d.m.v. fotoanalyse omdat ze bijna allemaal bij elkaar lopen waardoor met ondersteunende foto's een goede schatting kan worden gemaakt. Aanbevolen wordt om ook foto's te nemen van aanwezige grote groepen edelherten. Dit biedt in potentie de mogelijkheid voor een interne controle door het getelde aantal hoefdieren in een perceel te vergelijken met de achteraf bepaling via de gemaakte foto's. Kanttekening hierbij is dat de telling van edelherten vanuit een helikopter in veel gevallen minder nauwkeurig is omdat herten in hoge vegetaties niet altijd goed te zien zijn en ze soms te verspreid lopen om aantallen in grote groepen met foto's te corrigeren.

From: "5.1.2.e " <5.1.2.e @flevoland.nl>
Sent: Mon, 12 Nov 2018 15:45:21 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @flevoland.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e " 5.1.2.e @flevoland.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e " <5.1.2.e @flevoland.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @flevoland.nl>
Subject: Wildmerken en verkoop vlees

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Ik heb gesproken met 5.1.2.e over de noodzaak om FRS te gebruiken voor het afzetten van het wild. Dit is noodzakelijk, maar SBB kan gebruik maken van een bijzondere regeling van het Nvwa om buiten de FBE om toegang te krijgen tot het FRS. SBB moet daarvoor zelf contact opnemen met NatuurNetwerk. De wildmerken heeft 5.1.2.e voor ze klaar liggen.

Gevolg is wel, dat wij moeten bekijken of we nog steeds met de app willen werken (staat wel in opdracht) of de data alleen in FRS invoeren. Bij FRS heeft handhaving nu geen inzicht.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Provincie Flevoland

Tel: (5.1.2.e

Mobiel: (5.1.2.e

Werkdagen: 5.1.2.e

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Notitie overlegvormen en verslaglegging OVP

Datum: 9-11-2018
Auteur: 5.1.2.e
Onderwerp: Stroomlijnen organisatie en processen Oosvaardersplassen (OVP)

Aanwezig:
Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e Cees Lever, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e

Huidige overlegvormen:

Intern

- Afstemmingsoverleg met Sylvo, 2-wekelijks
- Teamoverleg (regulier), 2 wekelijks
- Projecten overleg, 2-wekelijks
- Communicatie overleg, 6 wekelijks

Extern

- Driehoek (veiligheid), op afroep (met burgemeester, hoofd officier van justitie, commissaris (politie)
- Provincie (bestuurlijk) en Staatsbosbeheer, wekelijks beleidsafstemming
- Provincie (bestuurlijk) en Staatsbosbeheer, woordvoerdersoverleg (frequentie?)
- Bestuurlijk overleg (met Gedeputeerde), frequentie ?

Gewenste overlegvormen

Afstemmingsoverleg (strategisch) nieuwe stijl, 2 wekelijks

- Vaste agenda
- Verslaglegging + actielijst
- Dit overleg vooraf structureel inplannen in de agenda's
- Risico management (risicosessie) als agendapunt opvoeren en actief risicomanagement implementeren

Secretaris nodig voor dit overleg (agenda, voorbereiden agenda, bijhouden verslag/actielijst e.d.)

Voorzet agendapunten:

- Wie doet wat (rollen en verantwoordelijkheden)
- Benodigde besluitvorming
- Stand van zaken projecten (planning)
- Issues
- Externe overlegvormen + benodigde expertise
- Woordvoerderslijn (hoe omgaan met social media)

Deelnemers:

- 5.1.2.e Nick, 5.1.2.e en/of 5.1.2.e Marjolijn, secretaris (PM)
- Het DT aanhaken (bijv. agendalid)

Extern (wenselijk)

- Bespreken in (strategisch) intern overleg wat, wanneer nodig en wie er bij aanwezig moeten zijn
    - Driehoek (veiligheid)
    - Bestuurlijk

Projecten / beheeroverleg / communicatie (PM, 5.1.2.e)

Acties prioritair

- Woordvoerderslijn en draaiboek vóór 20 november (afstemming communicatie en omgevingsmanagement)
- Eenmalig een actoren analyse
- Projecten / beheeroverleg / communicatie (PM, 5.1.2.e)
- Secretaris aanstellen

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

19 november 2018

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Actielijst
3. Implementatie nieuwe overlegstructuur en secretaris
4. Omgevingsmanagement en communicatie
    a. Terugblik start 5.1.2.e
    b. Afspraken samenwerking provincie, gemeente, politie
    c. Organisatie intern
    d. Doorkijk komende weken (communicatiekalender bijlage)
5. Projecten
    a. Terugblik start 5.1.2.e
    b. Organisatie intern
    c. Reset grazers
        i. Aanpak reset grazers vaststellen (bijlage)
        ii. Voortgang afspraken consumptie herten
    d. Aanpak reset beschutting vaststellen (bijlage)
6. Juridische zaken
7. Beheer
    a. Audit helikoptertellingen WUR (bijlage) ter kennisname

Agenda Bestuurlijk Overleg Oostvaardersplassen

1. Opening en mededelingen

2. Bestuurlijk Overleg komende periode.
   (deelnemers, frequentie, voorbereiding, verslaglegging en status van het BO)

3. Samenwerking overheden periode tot en medio 2019
   (ambtelijke samenwerking, afstemming gemeenten, waterschap ed)

4. Aanpak reset grote grazers:
   a. Veiligheid en toezicht.
      (veiligheidsplan)
   b. Communicatie en omgevingsmanagement
      (rolverdeling, middelen, externe presentatie aanpak komende winter, woordvoering, begeleidingscommissie ed)

5. Voorbereiding en uitvoering reset edelherten
   (Plan van aanpak reset grazers, uitwerking edelherten, juridische aspecten, positie vroeg reactief beheer, consumptie, rol dierenartsen, bijvoeren)

6. Voorbereiding en uitvoering Konikpaarden
   (uitwerking Koniks, doelstellingen Oostvaardersveld, juridische aspecten, afspraken Free / transport, rol dierenartsen, bijvoeren)

7. Voorbereiding en uitvoering beschuttingsopgave
   (plan van aanpak, stand van zaken voorbereiding)

8. Financiën.
   (lopende zaken 2018, 2019 ev)

9. Rondvraag.

Communicatie Oostvaardersplassen

Tijdsplanning (versie vrijdag 16 november 2018)

Week	Datum	Onderwerp	Instrument	Wie	Opmerkingen
31	30/7 – 5/8	Steltlopers op bezoek	Blog	5.1.2.e	Info in magazine
32	6/8 – 12/8	Dagje Oostvaardersplassen	Blog	5.1.2.e	
		Interview 5.1.2.e	Blog		gerealiseerd
33	13/8 – 19/8	Vooraankondiging vogelfestival	Blog	5.1.2.e	
34	20/8 – 26/8	Natuurwaarneming	Blog	5.1.2.e /5.1.2.e	Info in magazine
		Vooraankondiging hertenbronst en bronst-excursies		5.1.2.e	
35	27/8 – 2/9	Reset moeras	Blog	5.1.2.e /5.1.2.e	
36	3/9 – 9/9	Vogelfestival/Wilderniscafé > andere naam? Natuurcafé	Blog	5.1.2.e	
		Analysen van WER en RDA beschikbaar	persbericht		
		Beschikbaar stellen OVP middelen	Besluitenlijst	Harold	4/9 GS-besluit
		Demonstratie actievoerders	Media	Driehoek	Aangekondigde demonstratie in Amersfoort
37	10/9 – 16/9	Almeerse poort update	Blog	5.1.2.e	
		Klissen in haren paarden Ovveld	Blog	5.1.2.e input 5.1.2.e	
		Mogelijkheden anticonceptie en herplaatsing edelherten	Besluitenlijst	Harold	11/9 Statenmededeling

		Planning uitvoering maatregelen en monitoring	Besluitenlijst	Harold	11/9 statenmededeling
	11/9	Rechtszaak actievoerder	Media	OM	
	14/9	Persconferentie stichting C&A	Media	Woordvoering	Start procedure tegen staat en provincie
		Geschiedenis OVP ivm jubileum	Blog	5.1.2.e	Info magazine
38	17/9 – 23/9	Verslag jubileumweekend	Blog	5.1.2.e	
	18/9	Opdracht afschot edelherten	Besluitenlijst	Harold	
39	30/9	Demonstratie			
40	1/10 – 7/10	Aanwijzing nationaal park door minister	Persbericht	Woordvoering	1/10; Minister naar provinciehuis
		Beschuttingsopgave	Blog	5.1.2.e	Afh. Van besluitvorming GS en opdracht
41	8/10 – 14/10	Vogeltrek i.r.t. te vernatten deel	blog	5.1.2.e	
42	15/10 – 21/10				
		Start aanleg vangweide	Blog	5.1.2.e	
		Symbolische start moeras-reset	Event	5.1.2.e	15 oktober door Harold en Nick
		Moerasreset	Blog	5.1.2.e	19 oktober
43	22/10 – 28/10	Trekvogels	Blog	5.1.2.e i.s.m. vrijwilliger	23 oktober
		Zitting i.v.m. tijdelijk stopzetten raster vangweide	Reminder		25 oktober, 13.30 uur, Rechtbank Utrecht
		Tijdelijk stilleggen werk aan vangweide	Blog	Redactieteam	25 oktober
44	29/10 – 4/11	Helitellingen (uitvoering)	Blog	5.1.2.e	29 oktober 2018
		Uitbrengen nieuwsbrief nr. 2	Nieuwsbrief	Provincie	30 oktober

		3 onderzoekt: haat; wat als ideologie uitmondt in haat	TV		31 oktober; gaat o.a. over Oostvaardersplassen
		Uitplaatsen oude merrie en veulen	Blog	5.1.2.e	2 november
		Beslissing Rechtbank over werk vangweide	Reminder		Vrijdag 2 november, Rechtbank Utrecht
45	5/11 – 11/11	Behandeling aanvraag voorlopige voorziening i.v.m. afschot edelherten	Reminder		5 november 2018, 11 uur
		Uitbrengen extra nieuwsbrief	Nieuwsbrief	5.1.2.e	5 november, afhankelijk van uitspraak rechter
		Optreden bij Pauw	TV, BNN/Vara	Harold Hofstra	5 november
		Aanvulling over overleden merrie	Blog	5.1.2.e	3 en 6 november
		Regulier overleg woordvoerders	Reminder	Woordvoerders	6 november
		Nieuws over uitgeplaatste veulen in Weurt	Blog	5.1.2.e	9 november
46	12/11 – 18/11	Hoogste punt beheergebouw	Event	Staatsbosbeheer en Provincie	12 november, 16.30 – 17.30 met 5.1.2.e
		Laatste dag bezwaar/beroep afschotopdracht	Reminder		15 november 2018
		Laatste inlevermoment gegevens stand grazers n.a.v. laatste telling	Reminder		15 november 2018
		Terreinbezoek met AD	Krant	5.1.2.e	15 november, gaat over historie gebied
47	19/11 – 25/11	Uitspraak voorzieningenrechter over verzoeken voorlopige voorziening afschotopdracht	Reminder		19 november 11 uur, rechtbank, Lelystad
		Zenderen aantal Heckrunderen	Blog	5.1.2.e	21 november

		Infomarkt bewoners omgeving poortgebied Oostvaardersplassen Almere	Event	5.1.2.e /5.1.2.e	24 november
48	26/11 – 2/12	Zitting provinciale bezwarencommissie	Reminder		27 november
		Zitting 5.1.2.e	Reminder		27 november, 13.30
		Behandeling verzoek voorlopige voorziening afschotvergunning Stichtingen De Faunabescherming en Stamina	Reminder		29 november
		Planten bomen Hollandse Hout Zuid Staatsbosbeheer en Trees4all	Event	5.1.2.e / 5.1.2.e	30 november, met Verbeek en Appelman
		AD Zaterdagbijlage: OVP	Krant		Zie 15 november
49	3/12 – 9/12	EO Wildernis onder Water, o.a. over OVP	Perspremière		4 december, 16:00 - 18:00 in het Ketelhuis (Westergasfabriek) in Amsterdam
		Behandeling zaak C & A	Reminder		5 december, 13.30 – 15.30 uur, Rechtbank Utrecht
		Overleg woordvoerders	Reminder	Woordvoerders	5 december 9 – 11 uur, Provinciehuis
50	10/12 – 16/12	Vangkraal gereed; opening vangkraal		Nick, Harold	Omgevingsvergunning uiterlijk week 40 beschikbaar
51	17/12 – 23/12	EO Op de bodem van de Zuiderzee	TV	5.1.2.e	Gaat over moerasreset, karpers
52	24/12 – 30/12	Door de ogen van bezoekers		5.1.2.e	Bezoekers om input vragen
		Medialogica; analyse OVP	TV	woordvoering	Uitzending 30 december
1	31/12 - 6/1/2019				

2	7/1 – 13/1	Hoorzitting bezwaar Stichting De Faunabescherming tegen afschotopdracht	Reminder		8 januari 2019
3	14/1 – 20/1	Hoorzitting bezwaarschrift tegen WABO-omgevingsvergunningen t.b.v. aanbrengen van rasters in de OVP	Reminder		16 januari 2019, 9.30, stadhuis Lelystad
4	21/1 – 27/1				
5	28/1 – 3/2				
6	4/2 – 10/2				

PM: Over de beoordeling van het Europees Diploma. Wij gaan hier voorlopig niet actief over communiceren vanwege de gecompliceerde situatie, dit item komt naar verwachting feb/mrt 2019.

PM: blogs over eerste aanplant en reset grote grazers

PM: herstellen drempel tussen oost en west gebeurt in 2019

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 19 Nov 2018 10:49:09 +0100
To: "Snoo, Nick de" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Lever, Cees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; '5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; '5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; '5.1.2.e @eopm.nl" <5.1.2.e @eopm.nl>
Subject: Actie- en beslispunten Strategisch overleg Oostvaardersplassen

Goedemorgen,

Vanochtend heb ik de actiepunten van het Strategisch Overleg bijgehouden. Van 5.1.2.e begreep ik dat 5.1.2.e deze taak in het vervolg op zich wil nemen.

• Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB:
Vanuit SBB sluiten aan 5.1.2.e Nick en Kees.
Vanuit SBB wordt er voor gepleit om dit overleg tweewekelijks in te gaan regelen.
Op hoofdlijnen zou de agenda van het BO moeten bestaan uit de volgenden punten/onderwerpen:

- Nemen van en informeren over besluiten
- Strategie
- Bespreken veiligheid
- Elkaar goed in rol zitten

• Ambtelijk overleg OVP provincie-SBB
Nu met 5.1.2.e en 5.1.2.e
Dit overleg moet o.a. het voorbereidingsoverleg zijn voor het Bestuurlijk Overleg OVP.

• Overlegstructuur beschrijven.
Actie 5.1.2.e overlegstructuur SBB beschrijven (obv uitwerking 5.1.2.e nav overleg 9-11-2018) en leggen naast harkje provincie voor zover het relatie heeft met onze overlegstructuur.

• Actoren- en risico-analyse + communicatie.
Voorbereiding door 5.1.2.e en 5.1.2.e
(Vanuit de ISO-procedure projectmatig werken wordt gewerkt met de RISMAN-methodiek. Hierin kan de afdeling Projecten ondersteunen.)

• Dialoogsessies (zoals duindialoog in Schoorl)
Nu nog niet. Is wel wens vanuit provincie. Wij adviseren provincie om geen consultatie te starten over het beleid en de uitvoering daarvan. Informeren zeker, maar het beleid is al vastgesteld.

• Ons voorstel voor de communicatie:
Iets korter omschrijven in een actiepunt.
Vanuit de provincie is hiertoe een voorstel gedaan waarbij gesproken wordt over:
a) Consultatiegesprekken om de maatschappelijke betrokkenheid van tegenstanders te organiseren / kanaliseren t.a.v. uitvoering van beleid
b) Informatiebijeenkomsten / dialoogsessies / themasessies / veldexcursies voor een breed publiek

Onze inzet is om in te zetten op b waar (in beperkte mate) ook mensen uit de actievoerders hoek aan kunnen deelnemen, mits wordt voldaan aan redelijke omgangsvormen.
Dit in combinatie met een transparante werkwijze van SBB waarbij we de samenleving informeren over de uitvoering door:
- Uitleg op onze website
- Publieke rapportages over de voortgang.
- Toelichting op onze werkwijze t.a.v. de uitvoering in de media.

Besluit: Dit wordt zowel gecommuniceerd in het BO OVP en het afstemmingsoverleg Communicatie.
Ter voorbereiding voor het BO OVP wordt vandaag nog bij de provincie (5.1.2.e …., communicatieadviseur provincie) voorgesteld om een korte notitie op te stellen met daarin de basis waaruit gewerkt gaat worden.

- Voor de Plannen van Aanpak en de Protocollen ('Aanpak beschutting' en 'Reset grote grazers'):

In het BO wordt nog gevraagd om evt. laatste opmerkingen. We leggen het dus voor in het BO, zij besluiten er niet over.
Vervolgens stellen wij vast.

Uitvoeringsprotocollen: ter informatie melden in het volgende BO dat deze er zijn. We delen ze niet vanwege de vertrouwelijkheid. 5.1.2.e vraagt aan de provincie om de aanwezige protocollen die er zijn te vernietigen.

· Verkleining kudde paarden Oostvaardersveld
Inhoudelijk verhaal moet helder zijn waarom het vanuit het beheer noodzakelijk is. Getoetst door adviseurs.
Bij voorkeur minimaal de helft van de kudde verplaatsen.
NVWA moet vrijgeven voor transport.
In het BO OVP informeren we over ons voorgenomen besluit om de kudde spoedig te verkleinen. Dit komt tekstueel in een korte beschrijving.

· Juridische procedures:
Periode van schieten wordt verkort door de lopende procedures (we hadden al in september willen starten en kunnen in het broedseizoen niet door). Risico is dat totale opgave in dit seizoen niet gehaald wordt. Mogelijk vallen we dus terug op plan B. Dit wordt gemeld in het BO OVP.

· Aanvullende input voor BO OVP.
Benoemen aangepast vroeg reactief beheer (eerder mogen schieten bij verslechterde conditie) + mogelijk gaan bijvoeren runderen en paarden.

· Financiering
Er is nog niets binnen van de provincie. In het BO OVP wordt gevraagd waar de dekking blijft.
Nick neemt de financiering nader door met Kees.

· Volgende keer op agenda: Plan B.

Groet,

5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e)
Divisie Beheer & Ontwikkeling

Staatsbosbeheer
Bezoekadres: Naritaweg 221 | 1043 CB Amsterdam-Sloterdijk
Postbus 58174 | 1040 HD Amsterdam
5.1.2.e
E: 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.** Filmpje pakken? Kijk op

staatsbosbeheer

Aanpak
Reset grote grazers Oostvaardersplassen

Datum 13 mei 2026

Colofon

Project	Aanpak reset grote grazers Oostvaardersplassen
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	2.0
Status	Definitief
Gebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland

Vastgesteld d.d. 23 oktober 2018

S. Thijsen
Directeur Staatsbosbeheer

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Afbakening van de reset grote grazers 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 De opgave 6
1.3 Getalsmatig uitgangspunt 6
1.4 Resultaat 7
1.5 Randvoorwaarden 7
2. Aanpak 9
2.1 Realisatie reset edelherten 9
2.2 Realisatie reset Koniks 9
2.3 Vergunningen 10
2.4 Planning 10
2.5 Kostenraming 11
2.6 Monitoring en rapportages 12
2.7 Openbare orde en veiligheid 12
3. Projectbeheersing 13
3.1 Organisatie structuur 13
3.2 Oplevering en afronding 13
3.3 Veiligheid en Gezondheidsplan 13

1. Afbakening van de reset grote grazers

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Op 20 juli 2018 is een convenant ondertekend om te borgen dat het beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is onder andere overeen gekomen dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van het verminderen van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

Op 19 september 2018 heeft Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland het besluit genomen, op grond van artikel 3.18, lid 1 Wet natuurbescherming, aan Staatbosbeheer opdracht te geven voor het doden van edelherten.

1.2 De opgave

De opgave is de reset van de grote grazers in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen zo snel mogelijk te realiseren. Hiervoor is het volgende vastgelegd:

- De provincie heeft op 19 september 2018 op grond van de Wet natuurbescherming aan Staatsbosbeheer de opdracht gegeven voor de reset van de edelherten met gebruikmaking van het geweer, voorzien van demper en gebruikmaking van nachtzichtapparatuur.
- In het convenant tussen provincie en Staatsbosbeheer is vastgelegd dat voor de reset van de paarden uitgangspunt is dat deze door inschakelen van een professionele organisatie onder regie van Staatsbosbeheer zoveel mogelijk worden gevangen en verplaatst naar andere natuurlijke gebieden.
- Op de populatie Heckrunderen hoeft niet te worden ingegrepen.

1.3 Getalsmatig uitgangspunt

Om het getalsmatige uitgangspunt te bepalen wordt in het najaar van 2018 een tweetal tellingen uitgevoerd.

- Eind september heefteen gecombineerde grondtelling van het grazige deel en vliegtuigtelling boven het moeras plaatsgevonden
- 29, 30 en evt. 31 oktober 2018 vindt een helikoptertelling plaats.

De uitkomst van deze tellingen wordt als nulmeting gezien voor de omvang van de populatie edelherten en Koniks. Op basis van deze gegevens wordt vastgesteld hoeveel dieren er verwijderd worden.
De uitkomst van de helikoptertelling wordt rond 15 november aangeleverd bij de provincie Flevoland

1.4 Resultaat

Het resultaat is een populatie grote grazers ter grootte van ca 1100 individuen. De opgave betreft:

- Edelherten: Terugbrengen tot ca 490 individuen.
  met een geslachtsverhouding 1.1 = 250 vrouwelijk en 250 mannelijk
- Koniks: Terugbrengen tot ca 450 individuen.

1.5 Randvoorwaarden

De volgende elementen vormen de afbakening van de opgave:

1. Staatsbosbeheer heeft de regie over de uitvoering van de reductie van de grote grazers:
   - De reductie van de edelherten wordt door mensen in dienst van Staatsbosbeheer of handelend in opdracht van Staatsbosbeheer uitgevoerd, allen in het bezit van een geldige jachtakte
   - De reductie van de Koniks wordt door een externe partij uitgevoerd in opdracht van en in samenwerking met Staatsbosbeheer.
2. Veiligheid van betrokken medewerkers en de omgeving staat voorop:
   - Veiligheid gaat altijd voor het behalen van de doelstand.
3. Naast de interventie via actief beheer gericht op de reductie, blijft de uitvoering van vroeg reactief beheer van kracht om mogelijk onnodig lijden van een individueel dier te voorkomen. Evt.: Hiertoe wordt een (aangepast) protocol opgesteld, waarin ook zal worden ingegaan op het eventueel bijvoeren tijdens de winterperiode zo lang de doelstand nog niet is bereikt.
4. Specifiek met betrekking tot de edelherten geldt:
   - Het afschot van edelherten:

- Wordt zo mogelijk voor en tijdens herfst/winterperiode 2018/2019 gerealiseerd (voor 1 januari 2019). Of zo spoedig als mogelijk na deze termijn doch uiterlijk op 1 januari 2020.
- Het afschot van de edelherten mag plaats vinden in de periode 1 september tot 1 april.
- Er vindt geen afschot plaats in de bronsttijd van het edelhert.

- Voor zover mogelijk, wordt geschikt hertenvlees voor consumptie beschikbaar gesteld. Realisatie van de doelstand heeft echter prioriteit boven het beschikbaar stellen voor menselijke consumptie.
- Kadavers die niet de voedselketen in gaan, kunnen worden afgevoerd voor destructie. Een deel van de dode dieren kan in het gebied blijven liggen als voedsel voor aaseters.

5. Specifiek met betrekking tot de Koniks geldt:
   - De dieren worden alleen uitgeplaatst in natuurlijke gebieden, met omstandigheden die geschikt zijn voor de dieren, gelet op de omstandigheden in de Oostvaardersplassen waaraan ze gewend zijn.
   - Het werk wordt uitgevoerd door een ervaren, professionele organisatie die aantoonbare ervaring heeft met vangen, transport en plaatsen van (semi)wilde Koniks in natuurgebieden.
   - De Koniks krijgen bij verblijf in de vangweide de noodzakelijke en voldoende zorg (zo nodig bijvoeren en drinkwater).
   - Ook in het Oostvaardersveld wordt de kudde verkleind. De uitvoering hiervan wordt afgestemd met de uitplaatsing van Koniks uit het kerngebied.

2. Aanpak

Tijdens de zomerperiode 2018 is in beeld gebracht wat er nodig is om tot uitvoering van de reset over te gaan. De volgende onderwerpen zijn hierbij in beeld gebracht: Methodiek; Bemensing; Middelen; Juridische aspecten; Voortoets in kader van de Wet Natuurbescherming; organisatiestructuur; risico=analyse.

2.1 Realisatie reset edelherten

Voorbereiding

De voorbereidingen voor de reset edelherten worden getroffen. Uitvoering kan pas starten als ook de juridische basis op orde is.
De voorbereiding betreft het regelen van vergunningen, aanschaf materialen, realiseren van voorzieningen voor het verwerken van de edelherten ten behoeve van de voedselketen, afspraken maken rond de bemensing etc.

Methodiek reset edelherten

De reset van de edelherten vindt plaats middels afschot. De start afschot is nadat Staatbosbeheer aan de provincie gemeld heeft wanneer de bronst ten einde is gevolgd door instemming van de provincie om met uitvoering van de opdracht aan te vangen. Door diverse juridische procedures is het moment van start uitvoering onzeker.

Gedurende de looptijd van de opdracht zijn er teams van meerdere personen actief in het gebied. Tijdens het afschot kunnen er geen andere activiteiten in die delen van het gebied plaatsvinden. Dit vraagt om een nauwe afstemming gedurende de dag.

2.2 Realisatie reset Koniks

Voorbereiding

De voorbereidingen van de uitvoering reset Koniks kunnen op basis van het vastgestelde beleidskader gestart worden. De voorbereidingen betreffen het ontwerpen en aanleggen van een vangweide en vangkraal inclusief omgevingsvergunning; het in beeld brengen van en afspraken maken met de gebieden waar de dieren heen gaan, de voorbereiding van de medische keuring en het chippen en paspoort aanvragen voor de dieren; het in beeld brengen van de sociale opbouw van de kudde; de uitvraag en aanbesteding voor de organisatie die het vangen en uitplaatsen inclusief transport gaat verzorgen.

Aanpak

Er wordt zo spoedig mogelijk een vangweide van ca 50 ha gerealiseerd met daar aan vast een vangkraal.

Vanaf begin 2018 worden de dieren passief de weide ingelokt. Wanneer de kudde dieren in de weide loopt wordt het hek gesloten. Daarna starten de voorbereidingen voor transport waaronder het selecteren van de groepen, de medische keuring per individu door een dierenarts van de NVWA, het chippen en het paspoort. Het in beeld brengen van de groepssamenstelling van de populatie en alle activiteiten vanaf het sluiten van de vangweide wordt door een extern bedrijf met deskundigheid op het gebied van transport van wilde paarden uitgevoerd

De dieren gaan in kleine groepjes op transport Dit kan betekenen dat een deel van de dieren langere tijd in de weide staan. Na half maart kunnen de dieren niet meer op transport vanwege de drachtige merries. De dieren die medio maart nog in de vangweide staan worden bij voorkeur buiten het kerngebied van de Oostvaardersplassen ondergebracht totdat zij vervoerd kunnen worden naar hun definitieve bestemming Het streven is om de koniks in het Oostvaardersveld voor de winter van 2018 te verkleinen door uitplaatsing Eventueel kunnen paarden uit het kerngebied daarna naar het Oostvaardersveld verplaatst worden.

2.3 Vergunningen en procedures

De uitvoering vindt plaats met inachtneming van vigerende wet- en regelgeving en met inachtneming van juridische uitspraken.

2.4 Planning

De planning tm maart 2019 kent de volgende belangrijke mijlpalen:

- September; Besluit van Gedeputeerde Staten opdracht afschot edelherten.
- tot 1 april afschot edelherten.
- Half november start aanleg vangweide en vangkraal.
- Eind jan/ februari start transport Koniks (tot half maart).

activiteit	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Maart.	Apr.
Opdracht provincie								
Aanschaf materiaal								
Afschot edelhert								
Omgevingsvergunning vangweide en kraal								

Aanbesteding vangweide en kraal								
Bouw vangweide en kraal								
Uitvangen en transport paarden								

Lichtere tinten betreffen vroegere start of langere uitloop, die door omstandigheden (bv sneller doorlopen van voorbereiding) bepaald wordt.

2.5 Kostenraming

Kosten reset grote grazers	Inclusief BTW
Reset herten	
materialen uitvoering	€ 131.000,00
uitvoeringskosten	€ 400.000,00
Totaal herten	€ 531.000,00
Reset paarden	
terreininrichting	€ 178.000,00
voorbereiding vangen, vangen, registratie etc.	€ 163.000,00
transporten (10)	€ 155 000,00
onvoorzien 5%	€ 25.000,00
Totaal paarden	€ 521.000,00
Totaal reset	€ 1.052.000,00

Uitgangspunten begroting reset grazers:

- Over de dekking van de reset is bij vaststelling opdracht overeenstemming tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland.
- Uitvoering van de reset middels bovenstaande begroting kan alleen gestand worden gedaan als:
  - Er voldoende zicht is op een jaarlijkse structurele bijdrage aan Staatsbosbeheer zoals genoemd in het advies van de commissie van Geel.
  - Er voldoende middelen en/of capaciteit beschikbaar is voor handhaving, toezicht en openbare orde. Zonder een investering en goede afspraken op dit gebied kan de reset grazers niet veilig uitgevoerd worden.
  - Er geen onvoorziene kosten zijn die niet redelijkerwijs te voorkomen en/ of te voorzien waren.

2.6 Monitoring en rapportages

Huidige monitoringsafspraken (managementplan en monitoringsplan) blijven van kracht en worden zo nodig aangevuld, zodat de "werking" van het beleidskader Oostvaardersplassen gemeten wordt en er data beschikbaar komen voor eventuele optimalisatie (inclusief vastleggen 0-metingen). Door WERN wordt in opdracht van de provincie een advies opgesteld over het gebruik van de bestaande monitoring en waar aanvulling nodig is. De uitkomst van deze studie is de basis voor de monitoring

Rapportage over het verloop van de uitvoering van de reset vindt plaats door middel van.

- App voor afschotregistratie, te verstrekken door de provincie.
- Maandelijks verslag aan en gesprek met provincie.
- Eindrapportage uiterlijk 1 juni 2019.

2.7 Openbare orde en veiligheid

De openbare orde en veiligheid wordt als gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten Lelystad en Almere, politie, provincie en Staatsbosbeheer opgepakt. De gezagsdriehoek bestaande uit gemeente Lelystad, Politie en OM voert de regie.

3. Projectbeheersing

3.1 Organisatiestructuur

De opdrachtgever is de provincie Flevoland.

Bestuurlijk
Elke maand is er afstemmingsoverleg met de provincie. In dit overleg wordt de voortgang van de reset (maar ook de andere onderdelen van het beleidskader) besproken. Voorbereiding van dit overleg ligt bij de provincie.

Ambtelijk procedureel
Tweewekelijks is er ambtelijk overleg tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer. Het betreft een overleg gericht op de voortgang van de uitvoering van het beleidskader. Voorbereiding en verslaglegging ligt bij de provincie Flevoland.

Ambtelijk communicatie
Tweewekelijks is er een ambtelijk communicatie overleg. Hierin wordt op basis van het door de provincie opgestelde strategisch communicatieplan besproken wat er de komende twee weken gecommuniceerd wordt, door wie en op welke wijze. Tevens worden actuele ontwikkelingen besproken en afgestemd wat, hoe en door wie er gecommuniceerd wordt.

Begeleidingscommissie
Door de provincie wordt een deskundige commissie ingesteld voor begeleiding, advies en evaluatie van de reset van de grote grazers.

3.2 Oplevering en afronding

De reset grote grazers is afgerond op het moment dat de doelstanden van edelhert en Koniks behaald zijn. De afrondingsfase van de reset omvat o.a. de administratieve afhandeling en het opstellen van (financiële) eindverantwoording naar de provincie. Voorgesteld wordt om na afronding van de reset grote grazers een projectevaluatie te organiseren door de provincie Flevoland.

3.3 Veiligheids- en Gezondheidsplan

Ten behoeve van de reset grazers wordt een veiligheidsplan opgesteld en vastgesteld. Het grootste aandachtspunt zijn de risico's rond veiligheid (naast de openbare orde) die tijdens het afschot kunnen ontstaan. De volgende uitgangspunten gelden daarvoor:

- Op het moment dat de schutters actief zijn met afschot of vroeg reactief beheer mogen geen andere (publieks- of beheer)activiteiten plaatsvinden in grote delen van de Oostvaardersplassen en de omliggende bossen waar edelherten lopen.
- Wanneer noodzakelijk zullen (zoals elk jaar) het Oostvaardersbos, het Kotterbos en de Driehoek afgesloten worden.
- Mensen die werkzaamheden in het gebied te doen hebben mogen het gebied alleen in nadat zij zich ervan verzekerd hebben dat het gebied veilig is, wanneer er geen afschot meer plaats vindt.
- Het geschikt maken van edelherten voor menselijke consumptie, mag alleen uitgevoerd worden door personen in het bezit van het certificaat Wildhygiëne.

Juridisch kalender OVP

DATUM	WAT?
NOVEMBER 2018	
19	Uitspraak op 5 verzoeken voorlopige voorziening inzake opdracht 3.18 Wnb, 11 uur Rb Lelystad
27	Bezwarencommissie provincie Flevoland inzake opdracht 3.18 Wnb
29	10.30-13 uur zitting voorlopige voorzieningenrechter inzake vergunning art 2.7 Wnb afschot edelherten Rb Utrecht
NNB	Hoorzitting bij NVWA over handhavingsverzoek Stichting welzijn grote grazers, dierenmishandling vanwege niet beweidbaar zin OVP
DECEMBER 2018	
5	Zitting incidentele vordering Stichting Cynthia en Annemieke tot weghalen runderen en paarden, terugbrengen edelherten tot 500
JANUARI 2019	
8	Bezwarencommissie provincie Flevoland over opdracht art 2.7 Wnb
16	Bezwarencommissie gemeente Lelystad inzake 3 omgevingsvergunningen plaatsen rasters
NNB	Zitting vordering Stichting STAMINA dat grote grazers gehouden dieren zijn

Valkhorst + PARTNERS

Conflictverloop: de escalatieladder



Conflict als een probleem

Pessimistische anticipatie en wantrouwen

Persoonlijke aanvallen: eerst de man dan de bal

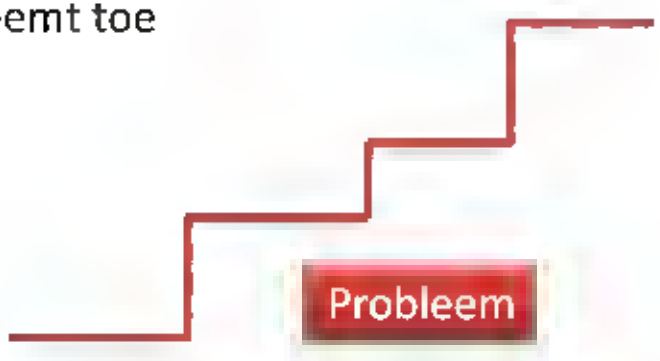
Polarisering en zwart/ wit denken

Intellectueel geweld

Zakelijke sfeer maar irritatie en spanning neemt toe

Tegenstellingen én gemeenschappelijke belangen

Gezamenlijke oplossingen mogelijk, win / win



Conflict als strijd

Autistische vijandschap en verkettering

Diabolisering van de tegenstander

Druk uitoefenen, dreigen

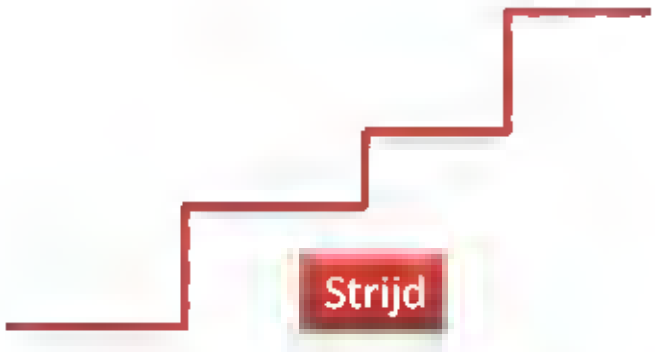
Het goede (zelf) tegenover het kwade (de ander)

Stereotypering, karikatuur

De ander speelt vuil spel

Alleen nog maar tegenstrijdige belangen

Winnen of verliezen, er op of er onder



Conflict als oorlog

Wens tot totale confrontatie

Alle middelen zijn geoorloofd

Polarisatie omgeving (wie niet voor mij is, is tegen mij)

Ontmenselijking van de tegenstander: het “ding” moet kapot

Intention invention (alle acties van de ander negatief duiden)

Ik niets, dan de ander ook niets

De minste schade is de grootste winst



From: 5.1.2.e <5.1.2.e @eopm.nl>
Sent: Sun, 18 Nov 2018 21:05:02 +0100
To: "Snoo, Nick de" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Lever, Cees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; " " <5.1.2.e @eopm.nl>
Subject: RE: Agenda en stukken strategisch overleg OVP 19 nov
Attachments: Afstemming maatschappelijke onrust OVP versie 15-11-18.docx, Conflictverloop.pdf

Beste mensen, nog een aanvulling van mijn kant mbt omgevingsmanagement / dialoog met de omgeving.

Vanuit de provincie is hiertoe een voorstel gedaan (zie bijlage) waarbij gesproken wordt over:

a. Consultatiegesprekken om de maatschappelijke betrokkenheid van tegenstanders te organiseren / kanaliseren t.a.v. uitvoering van beleid
b. Informatiebijeenkomsten / dialoogsessies / themasessies / veldexcursies voor een breed publiek

Onderdeel b is wat mij betreft prima in te passen in hetgeen Nick, 5.1.2.e 5.1.2.e en ik vorige week besproken hebben.

Onderdeel a (consultatiegesprekken) past in mijn beleving niet omdat dit uitgaat van een participatiemodel over beleid en uitvoering, terwijl er niet tot nauwelijks ruimte is voor participatie.

Het beleid ligt immers vast en voor zover ik begrepen heb wil SBB de uitvoering niet afhankelijk maken van de meningen van een diverse groep actievoerders.

Bovendien is het in mijn ogen naïef om te veronderstellen dat het gesprek aan gaan met tegenstanders tot enige verandering in gedrag / houding zal leiden, zie bijgevoegde escalatieladder.

Mijn voorstel is om in te zetten op b waar (in beperkte mate) ook mensen uit de actievoerders hoek aan kunnen deelnemen, mits wordt voldaan aan redelijke omgangsvormen.

Dit in combinatie met een transparante werkwijze van SBB waarbij we de samenleving informeren over de uitvoering door:

- Uitleg op onze website
- Publieke rapportages over de voortgang.
- Toelichting op onze werkwijze t.a.v. de uitvoering in de media.

Het is belangrijk om hier morgen een besluit over te nemen want dan kan dit signaal met de provincie worden gedeeld in voorbereiding op het overleg donderdag a.s. tussen

provincie, SBB, politie en gemeente Lelystad. Uit de mail van Nick begreep ik dat dit ook raakvlak heeft met het bestuurlijk overleg donderdag a.s.

Hierbij spelen nog 3 andere zaken:

1. In de bijlage wordt gesproken over een afstemmingsoverleg en een communicatieoverleg met het voorstel dat beide overleggen wekelijks plaatsvinden,

waarbij het afstemmingsoverleg sturend is voor het communicatieoverleg. Zien we dit ook zo en wie zit namens SBB bij welk overleg (en wie is eerste vervanger)?

2. Er wordt een voorstel gedaan t.a.v. verdeling in woordvoering. Om hier uitspraken over te doen vind ik het belangrijk om binnen SBB eerst onze eigen communicatiestrategie uit te werken.
3. Ik begrijp dat er een adviescommissie / begeleidingscommissie "reset" komt, bestaande uit deskundigen die zorgen voor begeleiding, advies en evaluatie.

. In hoeverre is deze commissie onderdeel van de dialoog met de omgeving en wat is hier over afgesproken / willen we hier over afspreken?

. hoe verhoudt zich dit met de klankbordgroep Natura 2000 en de (nieuwe) klankbordgroep OVP die naar verwachting eerste helft volgend jaar van start gaat?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: Snoo, Nick de <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: zondag 18 november 2018 10:44
Aan: 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Lever, Cees <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @eopm.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: Agenda en stukken strategisch overleg OVP 19 nov

Beste mensen,

Ik denk dat we ons morgen ook moeten buigen over de agenda van het Bestuurlijk overleg van donderdag. Dat structureert ook onze prioriteiten denk ik. Daarom heb ik vast een concept gemaakt, misschien handig om tijdens ons overleg morgen telkens te checken of we "klaar zijn".

Een tweede echt cruciale vraag waar we bij stil moeten staan is de "kleine reset" in het Oostvaardersveld. We willen daar de kudde verkleinen / verwijderen (zie ook protocol). Het grote verschil met de aanpak van de paarden in de OVP zelf, is dat deze opgave niet rechtstreeks uit Van Geel komt (qua aantallen) voor zover ik weet, en dat het hier gehouden dieren betreft. We willen hier snel aan de gang, maar tegelijkertijd is dit de kudde waar de meeste mensen mee bezig zijn. Kortom dat vraagt om een heel goed doordachte keuze over wat we doen, wanneer we het doen en hoe we het doen. En vervolgens zorgen dat de provincie er ook zo over denkt. Ik ken niet precies de stand van zaken van het overleg hierover met de provincie, maar lijkt me een belangrijk item voor donderdag. Volgens mij staat de wenselijkheid om de kudde kleiner te maken niet ter discussie. Het eventueel geheel verwijderen (blijvend of tijdelijk) kan een optie zijn. Hoe dan ook, de keuze moet helder beargumenteerd zijn en vooral goed te communiceren. (ik zag hier ook opmerkingen over van 5.1.2.e). Ik denk dat het verstandig is als 5.1.2.e nog even voor ons het volgende schetst:

1. Huidige situatie (hoeveel paarden nu, samenstelling van de kudde)
2. Problematiek (dierenwelzijn, risico's publiek, openbare orde)
3. Doelstelling en keuzemogelijkheden (niks doen, aantal harems er uit, hengsten er uit, alles er uit –blijvend/tijdelijk)
4. Afstemming provincie / omgeving.

Nick

Van: 5.1.2.e 5.1.2.e
Verzonden: zaterdag 17 november 2018 08:43
Aan: Lever, Cees <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Snoo, Nick de <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e @eopm.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Agenda en stukken strategisch overleg OVP 19 nov

Dag allen,

Hierbij de agenda en stukken voor het strategisch overleg OVP maandagochtend.

Aanvullingen welkom.

Fijn weekend!

Vriendelijke groet,

5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

Disclaimer Nederlands English

staatsbosbeheer

Aanpak
Realisatie beschutting voor grote grazers in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen
Versie 2.0

Datum	13 mei 2026
Status	Concept voor intern gebruik

Colofon

Project	Aanpak realisatie beschutting voor grote grazers in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	3.0
Status	Concept, voor intern beraad
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	Oostvaardersplassen
Beheergebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	N. de Snoo
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon:	5.1.2.e 5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @Staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Afbakening 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 De opgave 6
1.3 Resultaat 7
1.4 Randvoorwaarden/uitgangspunten 8
2. Aanpak 9
2.1 Landschappelijk beschuttingsplan 9
2.2 Aanpak beplanting 9
2.3 Beheer 10
2.4 Vergunningen 10
2.5 Planning 2018-2019 11
2.6 Kostenraming 11
2.7 Monitoring en rapportages 13
3. Projectbeheersing 14
3.1 Organisatie structuur 14
3.2 Oplevering en afronding 14
3.3 Veiligheid en Gezondheidsplan 14
4. Risicomanagement 16
Bijlage 1 17

1. Afbakening

1.1 Aanleiding

Op 28 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee beleidskader geworden voor de Oostvaardersplassen.

Op 20 juli 2018 is een convenant tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer ondertekend om te borgen dat het beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is het volgende overeen gekomen.
"Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor en voert de regie over de feitelijke uitvoering van de volgende maatregelen op de korte termijn:

a. het realiseren van beschuttingsmogelijkheden in de Oostvaardersplassen met een totaalomvang van 300 ha;
b. vermindering van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers."

1.2 De opgave

De opgave die in deze aanpak beschreven wordt betreft de realisatie van beschuttingsmogelijkheden voor de grote grazers in het N2000-gebied Oostvaardersplassen in de vorm van bosschages.
Het beleidskader omschrijft de beschuttingsmaatregelen als volgt:

1. Par. 5.3.1/beschutting in het kerngebied. Realiseren van beschutting op circa 300 ha van het buitenkaadse kerngebied door onttrekking van huidige graslanden via aanplant. Als aandachtspunten zijn hierbij benoemd:
    a. beschutting in kerngebied dient niet alleen in Driehoek te worden gerealiseerd. Er zijn ook mogelijkheden in andere drogere delen van kerngebied, zoals Stort, Beemdlanden en zone langs het spoor;
    b. rekening houden met landschappelijke aspecten: in het grazige gebied dient een half open landschap te ontstaan;
    c. tegelijkertijd dient er ook voor te worden gewaakt dat de unieke openheid van delen van het gebied behouden blijft. Uit toeristisch-recreatief oogpunt moet rekening worden gehouden met het zicht op het gebied vanaf de randen. Het gaat daarbij om zicht op het afwisselende landschap van bomen,

bos, riet, poelen, struweel en open gebied en op de in het gebied levende zoogdieren en vogels.

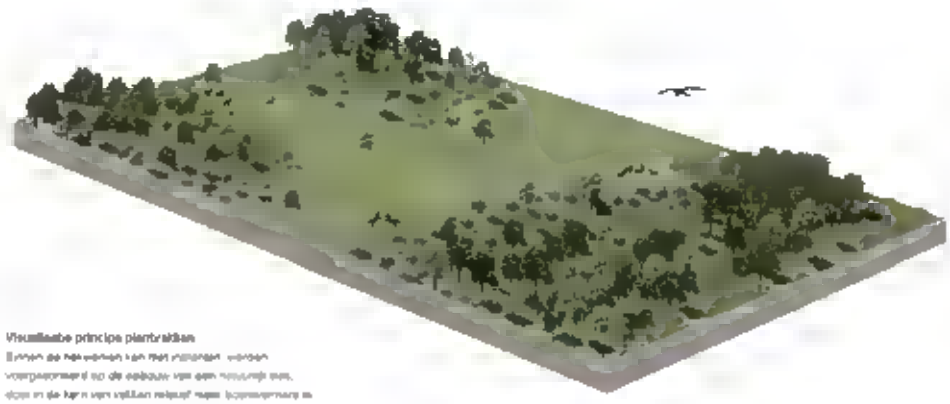
Verder benoemt het beleidskader ook maatregelen ten aanzien van het landschap, die gerealiseerd worden mede door het nemen van beschuttingsmaatregelen:

2. Par. 6.4/Kader voor beleid en beheer: Maatregelen in kader van Natura 2000 en welzijn van grote grazers zorgen ervoor dat het landschap in het buitenkaadse deel van kerngebied een grotere variatie gaat vertonen dan thans het geval is. De dynamiek in de natuurontwikkeling die er in het verleden ook was, wordt teruggebracht in het gebied.
3. Par. 6.5/Advies: Er dient te worden toegewerkt naar een halfopen landschap in het grazige deel van het kerngebied.

1.3 Resultaat

Het resultaat is gerealiseerde aanplant die kan dienen als beschutting voor de grote grazers op een gebied ter grootte van 300 ha in het buitenkaadse kerngebied, waarmee een gevarieerd en halfopen landschap ontstaat(zie kaartbeeld bijlage 1). Dit is inclusief de reeds voorzien aanplant in de Driehoek en gaat verder uit van het voorlopig open blijven stellen van randgebieden voor beschutting.
Dit landschap kent een gevarieerde vegetatie Kenmerkend is dat:

- Door en tussen de in verschillende vormen aangelegd bosschages ca. 300 ha beschuttingsgebied ontstaat
- De beplanting binnen een raster wordt aangeplant, waardoor de bosschages duurzaam opgroeien en uitgroeien en schade door graasdruk van de grote grazers beperkt wordt;
- Na realisatie ca. 150 ha van het beschuttingsgebied begroeid is met hoofdzakelijk struweel en enkele bosplantsoenen,
- De ruimte tussen de beplantingsvakken in eerste instantie het luwtegebied voor de grote grazers vormt.
- Wanneer de beplanting voldoende groot is en daarmee bestand tegen begrazing, worden de rasters verwijderd;
- Wanneer de rasters om de beplantingsvakken verwijderd zijn is het gehele gebied toegankelijk voor de dieren.



Visualisatie principe plantvakken
Binnen de hekwerken van het natuurlijk worden [illegible]

1.4 Randvoorwaarden/uitgangspunten

De volgende elementen vormen de randvoorwaarden van de opdracht:

1. De juridische verplichtingen zijn op orde, waaronder een omgevingsvergunning
2. De aanpak is opgebouwd vanuit:
   a. Ervaringen van Staatsbosbeheer bij de realisatie van de beplanting in het kader van het ICMO advies in Oostvaardersbos, Kotterbos en Driehoek;
   b. De studies aan enclosures in het grazige deel van de Oostvaardersplassen door de Universiteit van Wageningen.
3. De reset grote grazers en eventueel vroeg reactief beheer van de grote grazers gaat voor het plantwerk. Indien nodig worden de werkzaamheden rond plaatsen van rasters en aanbrengen van beplanting daar op aangepast.
4. In het plantseizoen 2018-2019 wordt met de aanleg van de beschutting gestart.
5. In de periode dat de beplanting opgroeit en tot voldoende wasdom komt om beschutting te bieden aan de grote grazers (minimaal. 5 jaar) blijven Oostvaardersbos, Kotterbos (klein) en Driehoek toegankelijk voor de grote grazers om beschutting te vinden. Nadere uitwerking van de openstelling van deze gebieden voor de grazers zal plaatsvinden in het managementplan.

2. Aanpak

Tijdens de zomerperiode 2018 is in beeld gebracht wat er nodig is om tot realisatie van de beschutting te komen. Hierbij zijn in beeld gebracht: landschappelijk plan, sortiment, methodiek van aanplant, juridische aspecten, Voortoets in kader van de Wet Natuurbescherming, organisatie structuur en risico analyse.

2.1 Landschappelijk beschuttingsplan

Bij het ontstaan van de Oostvaardersplassen heeft zich spontaan opgaande begroeiing ontwikkeld op die delen die relatief droog zijn. Dit gegeven, samen met het advies van de commissie van Geel, vormde de basis waarop op verzoek van Staatsbosbeheer door Feddes en Olthof een landschappelijke uitwerking is gemaakt van de beschuttingsopgave. De beschutting wordt gerealiseerd op het Stort, in de Spoorzone en in de Driehoek. Dit zijn gebieden waar in het verleden struweel en bosschages voorkwamen.

Met de beschutting wordt op deze locaties een half open landschap gerealiseerd. Gekozen is voor het aanplanten met inheemse soorten die passen bij een landschap waarin grote grazers aanwezig zijn. Voornamelijk stekelstruiken als meidoorn, sleedoorn, rozenbottel en wilde roos werken als natuurlijke barrière tegen graasdruk door grote grazers. Tegelijk zijn deze besdragende struiken een leefgebied, broedgebied en foerageergebied voor vele struweelvogels.

In de uitwerking is naast een zorgvuldige landschappelijke inpassing gezocht naar een inrichting waarbij het beschuttingsgebied zo spoedig mogelijk als zodanig gaat functioneren. Daarnaast is het plan zo uitgewerkt dat voor de Natura 2000-doelsoort Blauwe Kiekendief een optimaal foerageergebied ontstaat.

2.2 Aanpak beplanting

- De beplanting wordt in een periode van drie jaar gerealiseerd.
  - In de winter van 2018-2019 wordt voorafgaand aan het plaatsen van de beplanting de afrasteringen van alle plantvakken geplaatst als bescherming tegen betreding door grote grazers. De te realiseren plantvakken zijn verschillend van grootte en van vorm. Plantvakken die nog niet ingeplant worden, blijven open waardoor grazers ontwikkeling van ruigtevegetatie kunnen tegengaan.

  - In het plantseizoen 2018-2019 wordt het eerste plantmateriaal aangebracht, waarbij ca. 50 ha van de in te planten oppervlakte in het grazige deel van de Oostvaardersplassen wordt gerealiseerd en ca. 10 ha in de Driehoek (zie bijlage 1).
  - In de winter van 2019-2020 en 2020-2021 wordt ca. 50 ha plantmateriaal per plantperiode in het grazige deel van de Oostvaardersplassen aangebracht.
- Delen van de plantpercelen (ca. 50%) worden gerealiseerd door de grond te frezen waarna spontane opslag tot ontwikkeling kan komen (o.a. verschillende wilgen soorten).
- Op de overige delen wordt struweel geplant met veel stekelige struiken (Meidoorn, Sleedoorn, Wegedoorn, wilde rozen) met hier en daar boomvormers die hebben bewezen tegen begrazing te kunnen. Alle soorten zijn inheems en passen bij een begraasd landschap op kleigrond.
- Binnen de plantvakken worden open ruimtes gerealiseerd waardoor een gevarieerd milieu ontstaat dat geschikt is voor diverse vogelsoorten.
  Na verwijdering van het raster vormen deze ruimtes luwtegebieden voor de grote grazers.
- De percelen waar bosvorming gewenst is, worden met groepen boomvormers ingeplant.
- Daarnaast worden enkele solitaire bomen binnen en buiten het plantraster geplaatst. Buiten de plantrasters worden deze voorzien van een individuele bescherming om schade door vraat te voorkomen.

2.3 Beheer

- De ingeplante percelen worden ten minste de eerste twee jaar regelmatig uitgemaaid om verstikking van het plantmateriaal door riet- en ruigte te voorkomen.
- Rasters worden regelmatig gecontroleerd en eventueel hersteld.
- Plantmateriaal wordt regelmatig gecontroleerd en indien relevant vervangen of aangevuld
- Op enig moment worden edelherten beperkt in de plantvakken toegelaten. Op deze wijze worden natuurlijke afweerprocessen gestimuleerd van de beplanting tegen vraat door grote grazers.

Het definitieve beheer wordt in het op te stellen managementplan uitgewerkt.

2.4 Vergunningen

Voor het plaatsen van de rasters is een omgevingsvergunning aangevraagd en afgegeven. Onderdeel van deze vergunningverlening is de beoordeling aan de Wet Natuurbescherming middels een voortoets.

2.5 Planning 2018-2019

De planning wordt bepaald door:

- Een juridisch afgeronde procedure rond omgevingsvergunning voor het plaatsen van het raster en het inplanten met plantsoen;
- Tempo van plaatsen van rasters, waarbij het streven is dat alle rasters in januari 2018 geplaatst zijn met een uitloop tot maart 2018;
- Aanschaf en beschikbaarheid van plantmateriaal (via afdeling Zaad en Plantsoen van Staatsbosbeheer);
- Tempo van aanplant afhankelijk van weer- en terreinomstandigheden, waarbij het streven is de beplanting in een periode van drie jaar aan te brengen;
- Voortgang reset edelherten

Activiteit	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Maa.	Apr.	Mei
Omgevingsvergunning		*							
Aanbesteding plaatsen raster		*							
Plaatsen raster			*						
Grondbewerking					*				
Planten					*			*	

(* Lichtblauwe vakken mogelijke aanloop – uitloop mogelijkheden)

In de winter 2019-2020 en 2020-2021 wordt in de maanden januari tot maart in de reeds uitgerasterde plantvakken beplanting aangebracht.

2.6 Kostenraming

De raming van de kosten is gemaakt op basis van de ervaring van afgelopen jaar voor het beschuttingsgroen in het Oostvaardersbos.

Voorbereidingskosten	€ 50.000, -
Uitvoering	€ 1.490.000, -
Beheer en inzet Staatsbosbeheer	€ 450.000, -
Onvoorzien	€ 10.000, -
Totaal	**€ 2.000.000**

2.7 Monitoring en rapportages

Voor de realisatie van de beschutting wordt geen aparte monitoring opgenomen. Het beoordelen of de beplanting aanslaat en het eventueel vervangen/aanvullen met plantmateriaal behoort tot het reguliere beheer.
Na realisatie van de beschutting is het de vraag in hoeverre de beplanting bestand is tegen begrazing en of de grote grazers de beschutting ook daadwerkelijk gebruiken. Dit zijn monitoringsvraagstukken die opgenomen kunnen worden in het advies dat door Wageningen Universiteit in opdracht van de provincie wordt opgesteld over het gebruik van de bestaande monitoring

Huidige monitoringsafspraken zoals vastgelegd in het managementplan en monitoringsplan (waaronder de Natura 2000-monitoring en SNL monitoring), blijven van kracht tot er een nieuw monitoringsplan voor de Oostvaardersplassen is vastgesteld

Rapportage over de voortgang van de uitvoering van de beschutting vindt plaats tijdens het overleg tussen de betrokken gedeputeerde en het hoofd van de provinciale eenheid van Staatsbosbeheer zoals vastgelegd in het convenant.

3. Projectbeheersing

3.1 Organisatie structuur

De opdrachtgever is de provincie Flevoland.

Praktische uitvoering
De verantwoordelijkheid voor de praktische uitvoering van de realisatie beschutting ligt bij de projectleider in samenwerking met het beheerteam Oostvaardersplassen van Staatsbosbeheer.

Ambtelijk procedureel
Twee wekelijks is er ambtelijk overleg tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer. Het betreft een overleg gericht op de voortgang van de uitvoering van het beleidsplan.

3.2 Oplevering en afronding

De realisatie van de beschutting is afgerond op het moment dat er ca. 300 ha aan beschuttingsgebied is gerealiseerd binnen het kerngebied inclusief de Driehoek. Dit betekent dat er ca. 150 ha aan bosschages en bosvakken is aangelegd met tussenliggende luwtestroken. Dit is exclusief de periode dat de struiken en bomen tot volledige wasdom zijn gekomen en alle rasters verwijderd zijn.
De afrondingsfase van de realisatie beschutting omvat o.a. de administratieve afhandeling en het opstellen van (financiële) eindverantwoording naar de provincie.
Voorgesteld wordt om na afronding een projectevaluatie te organiseren door de provincie Flevoland.

3.3 Veiligheid en Gezondheidsplan

Er vinden **geen** werkzaamheden in het gebied plaats op het moment dat afschot van edelherten plaatsvindt. Dit vergt een goede afstemming tussen diegenen die in het veld werkzaamheden uitvoeren in het kader van de beschutting en de faunabeheerders die actief zijn met de reset van de edelherten.

4. Risicomanagement

Staatsbosbeheer heeft veel ervaring met het plaatsen van rasters en aanplanten van plantsoen. Op basis van deze ervaring zijn onderstaande risico's in beeld gebracht.

1. Het niet verkrijgen van een onherroepelijke vergunning voor het aanbrengen van afrasteringen en aanplanten.

   Dit risico is klein, omdat de vergunning al is afgegeven.
   Gevolgen: rasters kunnen niet geplaatst worden. Er kan komend plantseizoen niet geplant worden
   Handelwijze: Materialen (palen en afrasteringen) worden (tijdelijk) opgeslagen. Besteld plantmateriaal wordt zoveel als mogelijk in andere gebieden van Staatsbosbeheer Flevoland geplaatst. Resterend plantmateriaal gaat verloren, wat een geschat verlies van € 60.000, - oplevert. Met de afdeling Zaad en Plantsoen wordt overleg gevoerd voor mogelijkheden om dit bedrag kleiner te krijgen.

2. Vanwege slechte terreinomstandigheden (te nat) kan er niet geplant worden.

   Gevolgen: Aanplant kan pas laat in het seizoen (ver in het voorjaar, april-mei) plaatsvinden.
   Handelwijze: Het plantmateriaal wordt in een koeling opgeslagen waardoor uitlopen beperkt wordt. Hiermee wordt het plantseizoen met ca. 2 maanden verlengd.
   Bij aanplant later in het seizoen wordt de kans op een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen mogelijk vergroot. Indien van uitstel van moment van aanplant gebruik wordt gemaakt wordt met de provincie contact opgenomen hoe hierin te handelen.

Bijlage 1

Inrichtingsschets beschuttingsgebied.


plantvak en hek
plantvakken Stiltingsplant, 50 % spontane beplanting
1200 inheemse uitgroeiende bomen binnen en buiten plantvakken (indicatief)
bestaand water
route beheer en recreatie (evt. opgeheven)
vangwaarde met vangkraal
uitzichtpunt met schuilhek

Onderwerp	Actie	dd. start	d.d eind	actiehouder	status
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11	3-12	5.1.2.e	lopend
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend
Reset grazers	Plan B	19-11	3-12	5.1.2.e / 5.1.2.e	lopend
Financiering	Uitlijnen van de financiën	19-11		Nick Kees	lopend

Documentencover

Management informatie

Mandaathouder: 5.1.2.e Ondertekenaar : ir. C. Lever

Divisie: ☒Grond &Gebouwen ☐Beheer & Ontwikkeling ☐Beleven & Benutten ☐Concernzaken

(behandelaar)

Betreft : protocol afschot edelherten

Toelichting : Voor het uitvoeren van de reset van de edelherten is een protocol opgesteld in samenspraak met de provincie Flevoland, de faunabeheerders en de veiligheidscoördinator. In het protocol wordt onder andere ingegaan op de plaats van afschot, het te gebruiken materiaal, de bemensing en de methodiek. Daarnaast wordt de veiligheid, de registratie van de geschoten dieren en de verwerking van de dieren beschreven.

Legalisatie door Notaris: nee

Aangetekend: nee

Parafen*

	Naam	Paraaf	Datum
☐ Behandelaar	5.1.2.e		.....
☐ Financieel directeur	.....		.....
☒ Divisiedirecteur	ir. C. Lever		.....
☐ Afdelingshoofd	.....		.....
☒ Provinciaal Hoofd	N.W. de Snoo		.....
☒ 5.1.2.e	5.1.2.e		.....
☐ Teamleider	.....		.....
☒ juridische zaken	M. van Egmond		.....
☐ BEZ	.....		.....

Afschriften

In afschrift aan intern: ☒ DIV

☐ .....

☐ .....

In afschrift aan extern: ☐ .....

Registratiegegevens

- Briefnummer — Documentnummer
- 360° zaaknummer: — E 0941012
- DAS nummer: — .....
- Object: — .....
- Planeenheid — .....
- CMSi-nummer — .....

Documentencover

Management informatie

Mandaathouder: ing. N.W. de Snoo **Ondertekenaar** : ir. S. Thijsen

Divisie: ☒Grond &Gebouwen ☐Beheer & Ontwikkeling ☐Beleven & Benutten ☐Concernzaken

Behandelaar: 5.1.2.e

Betreft: Aanpak reset grote grazers Oostvaardersplassen

Toelichting: Onderdeel van het door de provincie Flevoland vastgestelde beleidskader Oostvaardersplassen is de reset van de grote grazers. In het document reset grazers Oostvaardersplassen wordt op hoofdlijn aangegeven hoe de populatie edelherten en Koniks in de winterperiode van 2018-2019 wordt terug gebracht.

Legalisatie door Notaris: nee

Aangetekend: nee

Parafen*

	Naam	Paraaf	Datum
☒ Behandelaar	5.1.2.e		.....
☐ Financieel directeur	.....		.....
☒ Divisiedirecteur	C. Lever		.....
☐ Afdelingshoofd	.....		.....
☒ Provinciaal Hoofd	N.W. de Snoo		.....
☒ Gebiedsmanager	5.1.2.e 5.1.2.e		.....
☐ Teamleider	.....		.....
☒ juridische zaken	M. van Egmond		.....
☐ BEZ	.....		.....

Afschriften

In afschrift aan intern: ☒ DIV

☐ .....

In afschrift aan extern: ☐ .....

Registratiegegevens

- Briefnummer — Documentnummer
- 360° zaaknummer: E 0941012
- DAS nummer: .....
- Object: .....
- Planeenheid 237
- CMSi-nummer .....


staatsbosbeheer

Concept protocol vangen en verplaatsen Koniks
Winter 2018-2019
Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	Concept voor intern gebruik

Colofon

Project	protocol vangen en verplaatsen Koniks, winter 2018-2019
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	1.0
Status	Concept
360 documentnummer	<Naam>
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	Oostvaardersplassen
Beheergebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	5.1.2.e
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon,	5.1.2.e 5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Naritaweg 221 1043 CB Amsterdam

Inhoudsopgave

Concept protocol vangen en verplaatsen Koniks 2

1. Inleiding 6
   1.1 Aanleiding 6
   1.2 De opgave 6
   1.3 Verantwoordelijkheden 6
   1.4 Oostvaardersveld als pilot 7

2. Voorwaarden opdracht 8
   2.1 Algemeen 8
   2.2 Helikopter telling 8
   2.3 Bemensing 8
   2.4 Moment van transport 9

3. Uitvoering 10
   3.1 Observeren van paarden, vaststellen familiegroepen 10
   3.2 Inrichten vangweide en vangkraal 10
   3.3 Insluiten Koniks en separeren overige grazers 11
   3.4 Werkelijke vangactie 11
   3.5 Transport naar nieuwe locatie 12
   3.6 Nazorg op bestemmingslocatie 12

4. Planning ..... Error! Bookmark not defined.

5. Veiligheid 15

Bijlage: Modelovereenkomst overdracht Koniks Staatsbosbeheer aan ontvangende locaties 16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Op 20 juli 2018 is een convenant ondertekend om te borgen dat het beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is onder andere overeen gekomen dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van het verminderen van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

1.2 De opgave

Het beleidskader benoemt maatregelen die uitgevoerd dienen te worden, waaronder structureel minder grote grazers in het grazige deel (paragraaf 5.3.3). Het beleidskader geeft aan dat:

"*Voor het afvangen en het afschot van dieren voor de reset, dient een apart protocol te worden opgesteld waarin rekening wordt gehouden met gezondheidsaspecten van dieren, sociale verbanden, gedragskenmerken, omgevingsfactoren, en waarin zorgvuldig handelen wordt voorgeschreven en nationale en internationale regelingen in acht worden genomen*".

Dit protocol heeft als doel om het vangen en uitplaatsen van de Koniks verantwoord en zorgvuldig plaats te laten vinden. Dit protocol is een werkdocument, dat zo nodig wordt geactualiseerd

1.3 Verantwoordelijkheden

In het convenant Ontwikkeling Oostvaardersplassengebied tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland is vastgelegd dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van de vermindering van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

Tevens is vastgelegd dat de reset van de paarden wordt uitgevoerd door inschakelen van een professionele organisatie onder regie van Staatsbosbeheer waarbij de paarden zoveel mogelijk worden gevangen en verplaatst naar andere natuurgebieden.

Met het op transport zetten van de Koniks moet worden voldaan aan de regelgeving van RVO/NVWA (dieren moeten gechipt, er is een paspoort en een veterinaire verklaring vereist) afgegeven. Afhankelijk van land van bestemming en/of doorreislanden kunnen (veterinaire) eisen verschillen.

1.4 Oostvaardersveld als pilot

In het Oostvaardersveld is een kudde van ca 90 Koniks aanwezig. Van deze kudde is in de nazomer van 2018 de sociale structuur van de kudde, de gezondheid (uiterlijk) en het sociale gedrag van de dieren in beeld gebracht. Op basis van deze observaties is besloten de bestaande kudde van het Oostvaardersveld te verkleinen en bij voorkeur in zijn geheel uit te plaatsen. De mogelijkheden om de dieren nog voor de jaarwisseling van 2018/2019 te vangen en te transporteren naar een andere locaties worden door een extern specialist uitgewerkt.

Doordat het Oostvaardersveld vrij toegankelijk is voor publiek zijn de Koniks van het Oostvaardersveld enigszins gewend aan menselijke aanwezigheid. Dit maakt dat deze dieren geschikt zijn om als pilot als eerste uitgeplaatst te worden. Ook is de kleinere schaal van het Oostvaardersveld een voordeel. Dit protocol wordt zo nodig aangescherpt op basis van de ervaringen die met deze uitplaatsing opgedaan worden.

Met deze pilot ontstaat er de mogelijkheid om enkele paarden uit de Oostvaardersplassen over te brengen naar het Oostvaardersveld.

2. Voorwaarden uitplaatsing Koniks

2.1 Algemeen

Voor de uitvoering van dit protocol is het beleidskader Oostvaardersplassen zoals door Provinciale Staten van Flevoland vastgesteld, leidend.
Daarnaast zijn er afspraken vastgelegd in het convenant Ontwikkeling Oostvaardersplassengebied tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland.

In de door Staatsbosbeheer vastgestelde 'Aanpak reset grote grazers' is ten aanzien van de Koniks het volgende vastgelegd:

- De dieren worden alleen uitgeplaatst in natuurlijke gebieden, met omstandigheden die geschikt zijn voor de dieren, gelet op de omstandigheden in de Oostvaardersplassen waaraan ze gewend zijn.
- Het werk wordt uitgevoerd door een ervaren, professionele organisatie die aantoonbare ervaring heeft met vangen, transport en plaatsen van (semi)wilde Koniks in natuurgebieden.
- De Koniks krijgen bij verblijf in de vangweide de noodzakelijke en voldoende zorg (zo nodig bijvoeren en drinkwater).
- Ook in het Oostvaardersveld wordt de kudde verkleind. De uitvoering hiervan wordt afgestemd met de uitplaatsing van Koniks uit het kerngebied.

2.2 Helikopter telling

Om het aantal dieren te bepalen is op 29 en 30 oktober een helikoptertelling in het Natura 2000-gebied uitgevoerd Daarbij zijn 610 Koniks geteld Dit betekent dat in de winter van 2018/2019 610-450=160 Koniks uitgevangen worden en naar een andere locatie worden overgeplaatst.

2.3 Bemensing

De aanleg van de vangweide en vangkraal wordt in opdracht van Staatsbosbeheer door een aannemer uitgevoerd.

Het sluiten van de vangweide gebeurt door medewerkers van Staatsbosbeheer.

Het uitselecteren van de kuddes en separeren van Koniks vs. heckrunderen en edelherten vindt plaats door ingehuurde specialisten. Desgewenst biedt Staatsbosbeheer ondersteuning. Het werkelijk vangen van de kuddes voor transport wordt door ingehuurde specialisten begeleid.

Ten behoeve van de keuring en chippen (indusief afgeven van paspoort) van de Koniks vooraf aan het transport, zijn afspraken gemaakt over inzet en aanwezigheid van de juiste persoon met de NVWA, een organisatie die de paspoort uitgeeft en een dierenarts.

Transport vindt plaats door onafhankelijke externe transporteurs in het bezit van de voor dit soort transport juridisch verplichte papieren en certificaten.

2.4 Moment van transport

Randvoorwaarden bij het moment van transport zijn:

- Hoog drachtige dieren mogen niet op transport. Transport dient daarom uiterlijk half maart plaats te hebben gevonden.
- Rond de ontvangst van de dieren op de toekomstige locatie geldt.
    - Medio september/ oktober is ontvangst op de toekomstige locatie goed mogelijk. Er is voldoende voedsel in de gebieden en de dieren kunnen nog wennen aan de nieuwe omstandigheden en het klimaat.
    - In november valt voor oostelijk gelegen landen de winter in. Daardoor is ontvangst van dieren vanaf die tijd tot de lente ongewenst.
    - November is voor zuid Europa geen probleem vanwege late winter en milder klimaat.
    - In december t/m februari is in oost Europa ontvangst ongewenst vanwege sneeuw en vorst. Voor zuid Europa hangt dit samen met hoe streng de winter is.
    - In maart (het (vroege) voorjaar) heeft voor veel ontvangers de voorkeur om nieuwe dieren e ontvangen.

3. Uitvoering

Het vangen van de Koniks vergt een aantal opeenvolgende fases.

3.1 Observeren van paarden, vaststellen familiegroepen

Door een ervaren medewerker van een ervaren kuddebeheerder worden de paarden geobserveerd en de familiegroepen vastgesteld door regelmatige veldbezoeken. Hiervan wordt een logboek bijgehouden.

3.2 Inrichten vangweide en vangkraal

De vangweide en vangkraal worden direct aangelegd nadat de noodzakelijke juridische aspecten (waaronder omgevingsvergunning) zijn afgehandeld, zodat de paarden kunnen wennen aan de objecten. De locatie voor vangweide en vangkraal is zo gekozen dat deze de werkzaamheden in relatie tot het reduceren van de edelhertenpopulatie niet hindert.

Er wordt een vangweide ingericht van zo'n 50 hectare op een locatie waar:

- de dieren de loop op hebben;
- op vlakke grond;
- zonder al te veel obstakels (liggend dood hout).

De locatie van de vangweide is gelegen in de spoorzone van het grazige deel van de Oostvaardersplassen (Percelen Dz130 en Dz131). De vangweide wordt uitgerasterd met hertengaas. In de vangweide zijn poelen gerealiseerd als drinkwater. De locatie is op afstand zichtbaar voor publiek. In de vangweide kunnen de dieren in (semi) vrijheid en in een grote groep langere tijd verblijven.

In een hoek van de vangweide wordt een vaste vangkraal gebouwd van zo'n 1000 m2. De vangkraal bestaat uit een grotere voorkraal. Hierin kunnen dieren van elkaar gesepareerd worden. Aan de voorkraal zitten meerdere compartimenten vast om individuele groepen in te vangen. Werkelijke handelingen en scheiden van de groepen vindt plaats in de vangkraal.

Bij het verblijf van de paarden in de vangweide en/of vangkraal vindt dagelijks toezicht plaats, waarvan een logboek wordt bijgehouden. In het geval dat een Konik die in de vangweide ingesloten is veterinaire zorg nodig heeft, wordt contact opgenomen met de dierenarts om een behandelingsplan op te stellen. In de winterperiode vindt maandelijks een veterinaire inspectie plaats van de kuddes in het grazige gebied van de

Oostvaardersplassen. Tijdens deze inspectie worden ook de Koniks in de vangweide door de dierenarts geïnspecteerd.

3.3 Insluiten Koniks en separeren overige grazers

Wanneer het vangseizoen is aangebroken, medio januari t/m maart 2018 wordt regelmatig gecontroleerd of Koniks zich in de vangweide bevinden. Hierbij kan op basis van inzicht van de specialisten gebruik gemaakt worden van voer om de Koniks te lokken. Wanneer er een substantieel aantal Koniks in de vangweide aanwezig is wordt de vangweide gesloten, ook wanneer er zich andere grazers in de vangweide bevinden. Vanaf dat moment wordt door de specialisten beoordeeld of er voldoende voedsel en water voor de dieren aanwezig is. Indien dit onvoldoende is wordt er bijgevoerd of water gegeven.

Door het plaatsen van mobiele schriklinten worden de Koniks gescheiden van de andere grazers en worden eventuele heckrunderen en edelherten de vangweide uitgedreven. De achtergebleven Koniks wennen vervolgens aan de aanwezigheid van schriklint wat bijdraagt aan de werkelijke vangactie. Door de dieren regelmatig hooi aan te bieden wennen de dieren aan menselijke activiteit. In het gebied worden drinkvoorzieningen geplaatst om de paarden te laten wennen aan het drinken uit een buik. Dit in voorbereiding op het transport.

3.4 Werkelijke vangactie

Uitgangspunt bij vangen is om de stress voor de dieren zo beperkt mogelijk te houden en de kans op verwondingen onderling als ook van de beheerder en zijn/haar helpers uit te sluiten.

Twee of drie weken na het opsluiten van de dieren vindt de werkelijke vangactie plaats. Ervaren kuddebeheerders drijven de dieren richting de vangkraal. Hiervoor gebruiken ze schriklinten. Per groep, harem of hengstengroep, worden de dieren de voorkraal ingedreven. Vervolgens vindt eventuele separatie van secondanthengsten[1] van de harem plaats. Vervolgens wordt iedere deelgroep een eigen compartiment ingedreven, waarna chippen en registratie en eventuele noodzakelijke veterinaire controles plaatsvinden. Voor het veterinair onderzoek wordt een onafhankelijk dierenarts, met ervaring met in het wild levende paarden, ingeschakeld.

Na de vangactie zijn er twee scenario's.

1. De dieren kunnen direct op transport en worden opgeladen op de veewagen.

[1] **Niet leidende hengsten die onderdeel zijn van het harem. Zij worden in een apart compartiment naast het harem vervoerd om rust in de groep te bevorderen.**

2. In afwachting van paardenpaspoort worden dieren weer losgelaten in de vangweide om hier nog enkele weken door te brengen. De dag voor transport worden de dieren opnieuw in de vangkraal ingevangen.

3.5 Transport naar nieuwe locatie

Uitgangspunt bij het vervoeren is om de stress voor de dieren zo beperkt mogelijk te houden en de kans op verwondingen onderling (en van de beheerder) uit te sluiten. Als bijlage is het hoofdstuk opgenomen uit de interne Werkinstructies gehouden graasdieren, onderdeel dierenwelzijn, van Staatsbosbeheer Deze instructie is leidend voor het transport van de Konik uit de Oostvaardersplassen en Oostvaardersveld.

Op de dag van transport vindt eerst de exportkeuring plaats door een NVWA-dierenarts. Deze controleert de status van de dieren, schat de veterinaire status van de dieren in en keurt de transportwagen. Hierna worden de dieren ingeladen. Om het inladen te vergemakkelijken is een helling aangelegd waardoor de dieren op een natuurlijke wijze de vrachtwagen inlopen.

In een combinatie, trailer en oplegger, gaan ongeveer 25 tot 30 dieren, mogelijk minder door opsplitsen van de sociale groepen. Bij een transport van in het totaal 160 dieren gaat het dus om ongeveer 6 tot 8 transporten.

Na het inladen vertrekt het transport. Voor paardentransporten gelden maximale reistijden van 24 uur. Daarna dienen paarden te worden afgeladen en is een verplichte rustpauze nodig. Omdat het hier om wilde paarden gaat, is afladen onderweg niet gewenst/onmogelijk. Vooraf aan het transport heeft hierover afstemming met de NVWA plaats gevonden. De uitkomst van dit overleg wordt verwerkt in het routeplan, waarna schriftelijke toestemming van de NVWA verleend wordt voor het ingediende routeplan.

3.6 Nazorg op bestemmingslocatie

Nadat de dieren zijn aangekomen op de nieuwe locatie worden zij overgedragen aan de plaatselijke terreinbeheerder. Hiermee gaat het eigendom over naar de nieuwe beheerder. Om zeker te zijn dat de dieren goed verzorgd worden, wordt er een overeenkomst opgesteld voor overdracht Koniks tussen Staatsbosbeheer en de nieuwe beheerder. De concept overeenkomst is als bijlage bijgesloten.

Gedurende de eerste winter worden op ontvangstlocatie dieren bijgevoerd ter bevordering adaptatie aan nieuwe leefomgeving. Dit helpt bij binding met de locatie. Zeker bij niet uitgerasterde gebieden (o.a. Bulgarije) wordt zo voorkomen dat dieren gaan zwerven (soft release).

4. Risico's

Gedurende de gehele winter vinden de werkzaamheden plaats om de reductie van het aantal Koniks te organiseren.
Onderstaand de belangrijkste aspecten die snelheid van de uitvoering en daarmee de planning beïnvloeden:

1. Het is onbekend hoe makkelijk de dieren zich laten vangen, mogelijk lukt dit pas in eind februari wanneer de dieren met hooi gelokt kunnen worden.
2. Dieren moeten mogelijk 1 maand in de vangweide verblijven in afwachting van paardenpaspoort na chippen en uitslagen benodigde veterinaire onderzoeken. Waar mogelijk worden spoedprocedures gebruikt om doorlooptijd te versnellen. Echter, bepaalde veterinaire controles vragen om een vaste quarantaine periode.
3. Er wordt gewerkt met ervaren transporteurs. Deze transporteurs zijn gewend (semi) wilde dieren te vervoeren. In Nederland zijn slechts enkele transporteurs die hiervoor de juiste ervaring en papieren hebben. Er bestaat een kans dat de transporteur niet op het gewenste moment beschikbaar is.

5. Veiligheid

Veiligheid van de uitvoerders is van groot belang, zeker in relatie tot de activiteiten ten behoeve de reductie van de populatie edelherten.

Het is van het grootste belang dat steeds van te voren beoordeeld wordt hoe veilig gewerkt kan worden Op de momenten dat de faunabeheerders in het gebied actief zijn, is het gebied niet toegankelijk voor anderen. Hiervoor wordt een rood bord op het toegangshek geplaatst en is er een app-groep waar op aangegeven wordt of er faunabeheer plaatst vindt of niet. De medewerkers van Staatsbosbeheer en exteme experts die betrokken zijn bij het vangen en uitplaatsen van de Koniks worden in de app-groep opgenomen

Er is een veiligheidsplan opgesteld waarin afspraken gemaakt zijn over de inzet van politie en omgevingsdienst en de rollen en verantwoordelijkheden zijn uitgewerkt.

Bijlage: Transport

Regelgeving

De regels voor diertransport zijn Europa-breed vastgesteld in de Verordening (EG) Nr. 1/2005 (transportverordening). De regels variëren voor verschillende diersoorten en voor verschillende reisafstanden. De meeste regels gelden voor runderen, schapen, geiten, varkens en (niet-geregistreerde) paarden.

Het gaat bijvoorbeeld om:

- De manier waarop de dieren behandeld moeten worden.
- Wanneer dieren niet geschikt zijn om te vervoeren.
- Hoe vervoermiddelen ingericht moeten zijn.
- Welke reisschema's gehanteerd moeten worden, enzovoorts.

In de verordening is in artikel 3 een lijst van algemene voorwaarden opgenomen.

Artikel 3. ***Algemene voorwaarden voor het vervoer van dieren***

Het is verboden dieren te vervoeren of te laten vervoeren op zodanige wijze dat het de dieren waarschijnlijk letsel of onnodig lijden berokkent.

Bovendien moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

a) vooraf zijn alle nodige voorzieningen getroffen om de duur van het transport tot een minimum te beperken en tijdens het transport in de behoeften van de dieren te voorzien;
b) de dieren zijn geschikt voor het voorgenomen transport;
c) het vervoermiddel is zodanig ontworpen en geconstrueerd, en wordt op zodanige wijze onderhouden en gebruikt dat de dieren letsel en lijden bespaard blijft en dat hun veiligheid is gegarandeerd;
d) de laad- en losvoorzieningen zijn zodanig ontworpen en geconstrueerd, en worden op zodanige wijze onderhouden en gebruikt dat de dieren letsel en lijden bespaard blijft en dat hun veiligheid is gegarandeerd,
e) het personeel dat met de dieren omgaat, heeft daarvoor de nodige opleiding of bekwaamheid, naar gelang van het geval, en voert zijn werkzaamheden uit zonder gebruikmaking van geweld of een methode die de dieren onnodig angstig maakt of onnodig letsel of leed toebrengt;
f) het transport wordt zonder oponthoud tot de plaats van bestemming uitgevoerd, en de omstandigheden voor het welzijn van de dieren worden regelmatig gecontroleerd en naar behoren in stand gehouden;
g) de dieren beschikken, gelet op hun grootte en op het voorgenomen transport, over voldoende vloeroppervlak en stahoogte;

h) de dieren krijgen op gezette tijden water, voeder en rust, in kwaliteit en in kwantiteit afgestemd op hun soort en grootte.

De verordening is weliswaar niet toegesneden op het vervoer van half wilde graasdieren, maar is onverkort van toepassing. Dat wil zeggen dat transport alleen mogelijk is als van tevoren duidelijk/aannemelijk is dat aan de verordening kan worden voldaan. In het uiterste geval, indien vervoer niet mogelijk blijkt te zijn, kan in overleg en met medewerking van de NVWA tot afschot van dieren worden besloten.

Bij transport van half wilde graasdieren komt het dierenwelzijn gauw in de knel. Het transport brengt altijd een zeker risico met zich mee dat vooraf niet altijd volledig in te schatten is. Het is daarom belangrijk om die inschatting niet alleen aan de transporteur over te laten of alleen te baseren op het eigen inzicht en ervaring. Laat anderen, vooral ervaren vee beheerders, meedenken over het voorgenomen transport.

Aandachtspunten bij het vervoer

Tijdens het transport zijn er in ieder geval vijf aandachtspunten (in volgorde van afnemend belang):

- Veiligheid van medewerkers is gewaarborgd
- Het dierenwelzijn
- Het imago van Staatsbosbeheer
- Handhaving van het bevoegd gezag
- Economische schade (bijv. door verlies van verkoopbare dieren)

Andere, meer praktische aandachtspunten:

Het transportbedrijf

- Maak alleen gebruik van een gerenommeerd transportbedrijf. Doe navraag bij collega-beheerders.
- Maak duidelijke afspraken met de transporteur over de details van het transport en leg deze in de opdracht vast.

De vrachtauto en de indeling

- De vrachtwagen moet niet te groot, te lang en te donker zijn met genoeg afscheidingsschotten.
- Zorg dat de laadklep niet te steil is. Zet de wagen bijvoorbeeld in een verlaagd terreindeel. Zorg voor wat bekleding van de laadklep (stro).
- Houdt rekening met sociale structuren. Zet sociale groepen in de vangruimte bij elkaar, de groepen gescheiden in compartimenten. Vervoer sociale groepen als geheel, breek ze niet op, dat geeft extra stress.
- Rivaliserende stieren of hengsten gescheiden vervoeren om gevechten tijdens transport te voorkomen. Erg dominante stieren apart vervoeren. Koeien geven over het algemeen geen problemen.
- Zet de dieren strak in het transportmiddel, verschillende groepen gescheiden door tussenhekken. Op deze manier is er geen ruimte voor onderlinge gevechten en ontstaan geen verwondingen.

Toezicht

- De kuddebeheerder moet altijd aanwezig zijn bij het laden van de dieren en kan eventueel het transport begeleiden.

Bijlage: Modelovereenkomst overdracht Koniks Staatsbosbeheer aan ontvangende locaties

Contract between:

1. Staatsbosbeheer, an entity under Dutch law, Smallepad 53811MG, the Netherlands, referred to as STAATSBOSBEHEER;
2. <Name Receiving entity>, an entity under <name country> law, <address, zip code, city, country>, referred to as <Name>

Together referred to as "Parties"

In consideration:
STAATSBOSBEHEER protects and develops 'the green heritage' in the Netherlands. In one of their territones there is a surplus of rewilded Konik horses. A herd of XXX horses will be donated to the <Name>. <Name> guaranties a wild life for the animals and will report two times a year about the status of the animals during the course of two (2) years to STAATSBOSBEHEER

Agreed to the following.

1. Delivery of horses

- STAATSBOSBEHEER donates a herd of XXX rewilded horses for free; € 0,- (zero euro)
- Horses have a transponder for identification and are in possession of a horse passport, for herd composition see Appendix A <To be added>
- Foals under the age of 7 months which are not in possession of a transponder and horse passport, will receive a transponder before transport. Horse passport is organized by FREE Nature and send to <Name> through postal mail

2a Transport of horses

- <Name Transporting company> will conduct transport of the rewilded horses and will oversee animal welfare in compliance with national and international law
- FREE Nature will organize export license / traces papers

- Export will take place on <Date>
- <Name> will welcome the animals <Date>, within a fenced natural area.

2b Ownership after delivery

<Name> has ownership and fully responsible for the animals after arrival

3. Guaranties for a wild life

- <Name> guaranties a semi -wild life for the animals, meaning the animals will spend the rest of the lives within nature reserves
- Animals will spend the rest of their lives under natural conditions, meaning living in natural social herds, not be applied pre-emptive veterinarian care and will only be supplementary fed during extreme conditions, meaning periods of extreme drought or hasher winters than on average years. Veterinary care will only be applied when necessary.
- Only during the first year, animals are to be supplementary fed or otherwise supplementary cared for as part of an adaptation period during their first year.
- If animals re-appear in private ownership with intensive management, meaning stabled, saddled or otherwise having an intensive human animal relationship, a penalty will be paid by <Name> of €1,000 (ONE THOUSAND EUROS) per animal.
- Natural laws on animal welfare transcend this contract

5. Report

- <Name> will provide photos and/ or film of arrival of the horses at the <Name> to STAATSBOSBEHEER Photos and/ or film will be used for Dutch media only and to provide evidence of animal arrival.
- <Name> will report 2 times a year (April and November) for a period of 2 years on the status of the herd including photographic and/ or film evidence. Photos/ films are free for use by STAATSBOSBEHEER for Dutch communications only; own website, (social) media
- <Name> hosts a visit by two employees of STAATSBOSBEHEER or representative (including FREE Nature) during the first half of 2019. Travel costs (flight, car rental)

towards <Name> and housing are covered by STAATSBOSBEHEER. Date will be set in mutual agreement.

This contract is governed by Dutch law. All disputes arising shall be exclusively be submitted to competent Dutch court

Signed:
Municipality: XXXXXX
Date: XXXXXX.. - .. - 2018

<Name NGO, Name representative, function>

STAATSBOSBEHEER, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Flevoland

Documentencover

Management informatie

Mandaathouder 5.1.2.e Ondertekenaar : ir. S. Thijsen

Divisie: ☒Grond &Gebouwen ☐Beheer & Ontwikkeling ☐Beleven & Benutten ☐Concernzaken

(behandelaar)

Betreft : protocol reset Koniks

Toelichting : Voor het uitvoeren van de reset van Koniks is een protocol opgesteld in samenspraak met de provincie Flevoland en Free. In het protocol wordt ingegaan op de manier waarop de paarden worden gevangen, klaar gemaakt voor transport en op transport gaan. Daarnaast wordt ingegaan op veiligheid en de factoren die van invloed zijn op de planning. Als bijlage is een standaard convenant opgenomen waarmee met de toekomstige beheerder afspraken gemaakt worden over het beheer van de Koniks in de komen de jaren.

Legalisatie door Notaris: nee

Aangetekend: nee

Parafen*

	Naam	Paraaf	Datum
☐ Behandelaar	5.1.2.e		.....
☐ Financieel directeur	.....		.....
☒ Divisiedirecteur	ir. C. Lever		.....
☐ Afdelingshoofd	.....		.....
☒ Provinciaal Hoofd	N.W. de Snoo		.....
☒ 5.1.2.e	5.1.2.e		.....
☐ Teamleider	.....		.....
☒ juridische zaken	M. van Egmond		.....
☐ BEZ	.....		.....

Afschriften

In afschrift aan intern: ☒ DIV

☐ .....

☐ .....

In afschrift aan extern: ☐ .....

Registratiegegevens

- Briefnummer — Documentnummer
- 360° zaaknummer: E 0941012
- DAS nummer: .....
- Object: .....
- Planeenheid: .....

- CMSi-nummer .....

Betreft: Protocol winterbeheer Konik en Heckrund 2018-2019 Oostvaardersplassen

Aan: Veterinaire commissie Oostvaardersplassen

Door: 5.1.2.e FREE Nature

Datum: 19-11-2018

Status: Concept – voor intern beraad

De runderen en paarden in de Oostvaardersplassen hebben formeel de wildstatus. Het vroeg reactief beheer is leidend en bijvoeren is vanuit dat oogpunt niet noodzakelijk. Het adviesrapport van Van Geel biedt een richtlijn voor het nieuwe beheer. In dit adviesrapport staat echter niet uitvoerbaar advies (zie onderstaand citaat). Ook is vanuit de directie van Staatsbosbeheer aangegeven de grazers voortaan als gehouden dieren te behandelen. Daarbij is de werkinstructie gehouden graasdieren van kracht. In dit rapport wordt een voorstel gedaan voor het beheer in de komende winter.

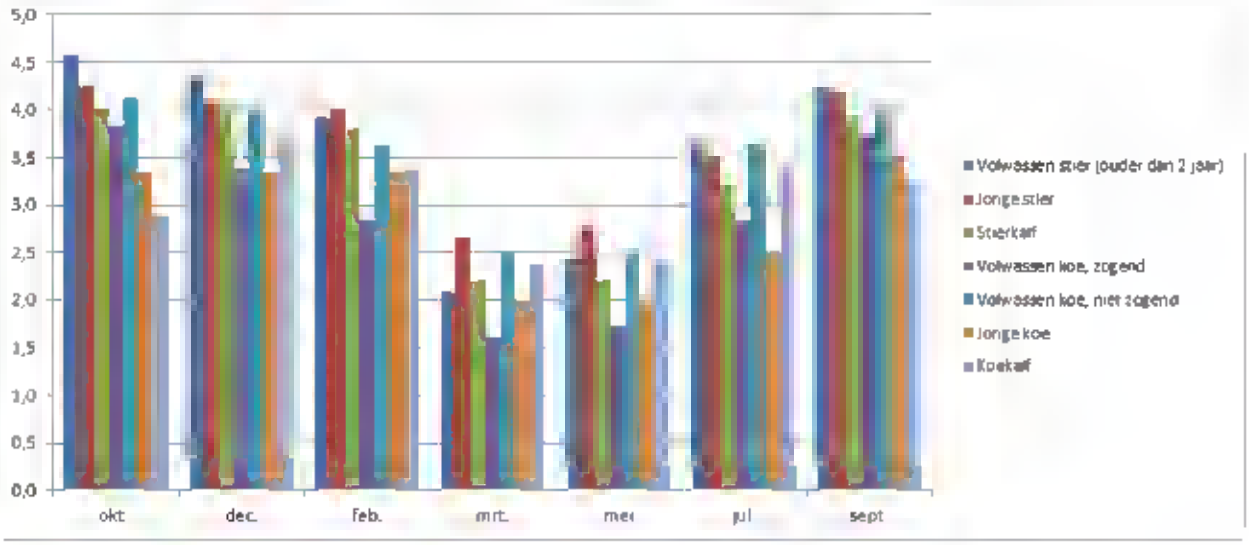
Citaat uit het adviesrapport van Van Geel, paragraaf 5.3, pagina 51:
"In het verdere verloop van de winter wordt zo nodig strak vroeg-reactief beheer toegepast, dat erop is gericht dat onnodig lijden door zieke dieren of toch te sterk vermagerde dieren tijdig wordt voorkomen. Gelet op de randvoorwaarden en de constatering dat 10 % natuurlijke sterfte door andere factoren dan voedseltekorten acceptabel is, stelt de commissie als randvoorwaarde dat 90 % van de dieren in de conditie goed of matig-tot-goed (conditiefase 5 of 4) de winter doorkomt zonder dat bijvoeren nodig is."

Tijdens het overleg met de veterinaire commissie op 23 oktober 2018 kwam het bovenstaande citaat ter sprake. Het is bij een reproducerende kudde heckrunderen nauwelijks haalbaar om de een conditiescore 4 of 5 te halen, laat staan deze conditie vast te houden tot het einde van de winter. Het is ook maar de vraag of het gezond is om dieren jaarrond in een obese conditie te houden. Lacterende en drachtige koeien verliezen veel energie aan het zogen en/of de dracht. Bij lactatie verliest een dier de meeste energie in de eerste 4 maanden. Bij dracht is het verlies aan energie het grootst aan het einde van de drachtperiode. Zelfs wanneer er onbeperkt gevoerd wordt of de graasdruk erg laag is, verliezen de koeien in de eerste periode na kalven conditie. Dat is een normaal verschijnsel. Bij stieren is het verloop minder groot, maar

omdat (?) zij minder vetweefsel en meer spierweefsel hebben, is ook bij hen een natuurlijk verloop van conditie waarneembaar.

Ook bij gehouden kuddes treedt conditieverlies op in de winter, in de zin dat de conditiescore afneemt. Bij gehouden dieren mag er geen sprake zijn van sterfte als gevolg van voedseltekort. Als maatregel wordt bijvoeren ingezet als de conditie van de dieren snel achteruit gaat of te laag wordt. Van bijvoeren (met hooi) neemt de conditie meestal niet toe. Wel houden de grazers de conditie die ze op dat moment hebben langer vast.

Figuur 1: Verloop conditie gehouden kudde Rode Geus runderen Munnikenland:



De bovenstaande grafiek laat het verloop van conditie zien in een gehouden kudde Rode Geus runderen. Het betreft een natuurlijke kudde met een natuurlijke leeftijdsopbouw, vergelijkbaar met de kudde in de Oostvaardersplassen. De kudde is verdeeld in verschillende groepen op basis van leeftijd en geslacht. De waarden zijn gemiddelden van elke groep. Ook hierbij is te zien dat een gemiddelde conditiescore van 4 of 5 enkel haalbaar is in het najaar of het einde van de zomer. In de loop van de winter zakt de conditie terug

tot een waarde 2. Vanaf april-mei neemt de conditie weer toe, afhankelijk van de periode waarin het gras gaat groeien. Het betreft hier een gemiddelde winter waarin niet is bijgevoerd.

Citaat uit de werkinstructie gehouden graasdieren Staatsbosbeheer:

2.3.1 Wanneer bijvoeren

Staatsbosbeheer kiest ervoor alleen onder bepaalde omstandigheden incidenteel bij te voeren. Een structureel voedseltekort dient te worden opgelost door de populatie in overeenstemming te brengen met de draagkracht van het gebied.

Bijvoeren wordt alleen gedaan ten behoeve van het welzijn van de dieren, bijvoorbeeld als:

- er incidenteel een voedseltekort is;
- het voedsel tijdelijk niet bereikbaar is, bijvoorbeeld door extreme sneeuwval;
- van een kudde een specifiek effect wordt verwacht. Een voorbeeld is het wegvreten van berkenopslag in het voorjaar waarbij de kudde in goede conditie moet zijn om deze activiteit, die op zichzelf te weinig voedsel oplevert (berkentakken en knoppen), toch actief uit te voeren.

Bijvoeren om het publiek gerust te stellen kan op korte termijn effectief zijn maar is ongewenst. Voor de langere termijn moet het publiek voldoende voorgelicht worden hoe het met het voedselaanbod is gesteld en of bijvoeren werkelijk noodzakelijk is of niet.

Bij gehouden dieren geldt dat sterfte als gevolg van voedseltekort niet is toegestaan. Het bijvoeren is er op gericht om de conditie op een wenselijk niveau te houden, zodat het dier goed kan functioneren. Bijvoeren heeft echter alleen zin als de dieren nog voldoende conditie hebben. Starten met bijvoeren wanneer de dieren al in een te slechte conditie zijn (gemiddeld 1), is dan ook te laat en zorgt alsnog voor veel sterfte. Dat is bij gehouden dieren in strijd met de wet en ongewenst.

Voorstel winterbeheer Oostvaardersplassen:

1. Vroeg reactief beheer is leidend. Door het vroeg reactief beheer strak uit te voeren, neemt het aantal uitzonderingen in de kudde af. Op dit moment zijn er een aantal heckrunderen in een mindere conditie (2). Dat is afwijkend ten opzichte van de rest van de kudde (gemiddeld 3-4). Het heeft geen zin om deze dieren nu al bij te gaan voeren. Er is een reden dat zij nu al afgevallen zijn, dan wel, te weinig conditie hebben opgebouwd. De kans is klein dat zij ondanks bijvoeren de winter halen. Dat maakt vroeg reactief beheer geoorloofd. Vroeg reactief beheer blijft ook gelden

in gevallen van ziekte of ongemak, veroorzaakt door andere zaken dan vermagering (gebroken poot, ernstige verwonding, etc.).

Noot. er zijn dieren die altijd mager zijn en toch prima in staat zijn de winter te halen. Van oudere koeien is bekend dat zij minder vet aanzetten, maar zo goed om kunnen gaan met hun energie, dat zij weinig gewicht verliezen in de winter. Zij kunnen de winter in gaan met een 2,5 en er met een 1,5 uit komen, zonder problemen. Het is de vraag wat te doen met deze dieren. Zij zullen er eerder mager uitzien, maar zijn niet per definitie ziek. Hoe gaan we hier mee om?

2. Zodra de gemiddelde conditie van de kudde Heckrunderen en/of paarden zakt onder de 2, wordt de kudde bijgevoerd. Op dat moment is de kudde nog in voldoende conditie om bijvoeren zinvol te laten zijn. Wanneer de conditie dit punt bereikt, hangt af van het verloop van de winter en het beschikbare voedsel. Op dit moment is de voedselvoorraad nog ruim. Mede doordat het schieten van de herten wordt uitgesteld, eten er echter veel dieren mee van deze voorraad. Het is dan ook niet te voorspellen in welke periode het voedsel niet meer toereikend is voor de Heckrunderen en/of de Konikpaarden. Het verloop van de conditiescores is hierbij een betrouwbaar hulpmiddel om tijdig in te kunnen grijpen.
3. Het opschalen van de conditiescores naar 1x per maand regulier en 1x per 2 weken bij strenge omstandigheden. De conditiescores worden altijd samen gedaan door de dierenarts (5.1.2.e) en kuddebeheerder (5.1.2.e).
4. Bij extreme omstandigheden (enorme sneeuwval, strenge vorst, natte omstandigheden) waarbij het dierenwelzijn in het geding raakt, wordt ongeacht de conditiescore toch bijgevoerd.

Waarom niet preventief bijvoeren? Het is natuurlijk mogelijk om, gezien de maatschappelijke onrust alvast te starten met bijvoeren. Toch is dat onwenselijk. Bijvoeren zorgt niet per definitie voor een beter welzijn. Er ontstaat veel sociale stress in de kudde, doordat de dieren gedwongen worden op een vaste plaats te eten. Ook neemt de ziektedruk toe. De dieren die lager in rang staan, krijgen niet altijd kans, zeker niet bij grote kuddes als in de Oostvaardersplassen. Deze dieren kunnen juist door het bijvoeren vermageren, doordat de sociale stress meer energie kost dan het bijvoeren oplevert. Door de kudde zo lang mogelijk haar natuurlijke graasgedrag uit te laten voeren en de condities te monitoren, kan tijdig worden ingegrepen.

Methode van bijvoeren:

Als er gekozen wordt voor bijvoeren, is het belangrijk voldoende voerplaatsen te maken, passend bij de sociale structuur van de kudde. Er zijn bijvoorbeeld vier sociale koeiengroepen. Die mengen bij voorkeur niet. Het is dus zaak die groepen elk op een aparte plaats voer aan te bieden. Ook op de voerplaatsen zelf is het nodig om het hooi ruim aan te bieden, zodat alle dieren uit die sociale groep tegelijk kunnen eten. Door sociale druk komen de laag in rang staande dieren anders niet aan de beurt.
In het geval van een lage conditiescore en arme voedselsituatie, is het zaak te starten met een hooi met een laag energie- en eiwitgehalte. De dieren zijn op dat moment niet meer gewend aan te rijk voedsel en dat leiden tot diarree en verdere verzwakking van het dier. Als de dieren langzaam gewend raken aan meer voedingsstoffen door het bijvoeren, of wanneer de condities en voedselsituatie nog goed zijn bij de start van het bijvoeren, kan (eventueel) worden overgestapt op een rijker hooi of droog kuilgras met hogere gehalten aan eiwit, energie en mineralen.
Het voeren dient dagelijks te gebeuren. De hoeveelheid is afhankelijk van wat de dieren eten. Overmatig voeren leidt tot verschimmeling en vertrapping, met alle gevolgen van dien. Door dagelijks te voeren, is goed te zien hoeveel de dieren per dag opeten. Die hoeveelheid mag langzaam worden opgevoerd, tot het moment dat er sprake is van overmaat (dat de dieren het niet meer opeten). Als richtlijn kan worden genomen dat elk dier beschikking heeft over tenminste 5 kg droge stof per dag. Dat is de hoeveelheid die de dieren in de gehouden situatie bij FREE Nature gemiddeld opnemen, gemeten over de gehele bijvoerperiode. In het begin van het bijvoeren eten de dieren vaak veel minder dan de genoemde 5 kg droge stof, aan het einde meer. De restanten hooi worden zo nodig opgeruimd, zodat er geen oud, beschimmeld hooi achterblijft en opgegeten kan worden, met alle gevolgen van dien.
Er is in de afgelopen periode voer gewonnen en opgeslagen. Dit is gedaan in het najaar, waardoor het winnen van hooi lastig was. Het zal dan ook voornamelijk kuilvoer zijn. Zo nodig moet hooi worden aangekocht, voor het voeren in de eerste periode (minder rijk voer is dan gewenst). Hiervoor moet eerst de kwaliteit van het gewonnen product worden bepaald.

CONCEPT

Richtlijn Bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen, winter 2018/2019

1. Aanleiding

1.1 Beleidskader beheer Oostvaardersplassen

Op 11 juli 2018 hebben Provinciale Staten een nieuw beleidskader vastgesteld voor het beheer van de Oostvaardersplassen. Doel van het provinciaal beleid is: "… de realisatie van de Natura 2000 doelen voor de Vogelrichtlijnsoorten en realisatie van een door de mens als bijzonder ervaren en kwalitatief hoogwaardig natuurgebied in de nabijheid van de stedelijke gebieden in Flevoland en de Randstad, dat een breed maatschappelijk draagvlak kent" (Beleidskader beheer Oostvaardersplassen, par. 2.5).

In het beleidskader is opgenomen dat het beleid en beheer van de grote grazers – edelherten, Konikpaarden en Heckrunderen – moet worden aangepast (Beleidskader, Samenvatting). Doel van het beleid is: "… dat er levensvatbare populaties grote grazers in het Oostvaardersplassengebied zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten …". Het beleidskader geeft aan (Beleidskader, Samenvatting) om: "… tot een reset van het aantal grote grazers te komen en de aantallen dit jaar [2018] te verminderen tot 1100 dieren". De voorbereidingen voor deze vermindering zijn gestart, maar zullen niet in 2018 hun beslag krijgen, met name door bezwaren die zijn ingediend tegen opdrachten en vergunningen die zijn verstrekt.

.

Deze vertraging kan ertoe leiden dat er in de winter van 2018/2019 opnieuw een situatie ontstaat waarbij een besluit tot ontheffing voor het bijvoeren van de edelherten aan de orde is. Provinciale Staten hebben op 11 juli 2018 bij motie aangegeven dat ze bijvoeren niet willen uitsluiten.

1.2 Doel van de richtlijn

In deze richtlijn is aangegeven welke beleidslijn Gedeputeerde Staten van Flevoland in de winter van 2018/2019 gaan hanteren met betrekking tot het bijvoeren van edelherten, Konikpaarden en Heckrunderen. De richtlijn gaat allereerst in op het juridisch en inhoudelijk kader dat ten grondslag ligt aan de gekozen beleidslijn.

1.3 Juridisch kader

Op grond van artikel 3.32 lid 1 van de Wet natuurbescherming is het verboden in het wild levende edelherten bij te voeren. De Wet natuurbescherming kent in artikel 3.32 lid 2 twee mogelijkheden om hiervoor een ontheffing te verlenen:

a) bijzondere weersomstandigheden óf,
b) een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de in het geding is.

De Konikpaarden en Heckrunderen worden op grond van gerechtelijke uitspraken in het beleidskader beschouwd als gehouden wilde dieren. Het beleidskader verwijst daarbij naar de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Op deze categorie dieren is hoofdstuk 3 – soorten, van de Wet natuurbescherming niet van toepassing, maar gelden wel andere criteria dan voor dieren die onderdeel zijn van de landbouwkundige productie.
Op grond van de Wet natuurbescherming art. 1.11 geldt ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze zorgplicht is dus ook voor de gehouden wilde dieren van belang. Staatsbosbeheer is – als eigenaar en beheerder van het gebied - verantwoordelijk de zorgplicht na te leven bij het feitelijk beheer.

1.4 Inhoudelijk kader

Met het terugbrengen van het aantal grazers en het daarna stabiliseren van de populatieomvang is het doel dat de draagkracht van het gebied ook in de winterperiode voldoende blijft om wintersterfte onder grote grazers door voedseltekorten te voorkomen. Het beleidskader geeft hierover als randvoorwaarde aan dat: "… het aantal dieren en de beschikbare hoeveelheid voedsel is zodanig dat onnodig lijden van grote grazers wordt voorkomen en er geen aanleiding voor tot bijvoeren ontstaat" (Beleidskader, par. 5.3.3.). Het beleidskader geeft aan dat – om dit te bereiken – het nodig is om: "….vooralsnog voor een aantal jaren een plafond aan te houden van 1500 dieren in de najaarstelling". Deze situatie is

aan de orde als het aantal grote grazers is verminderd tot het genoemde aantal van 1.500 dieren.

Het beleidskader geeft met betrekking tot bijvoeren aan: "Bijvoeren van dieren in de winterperiode is een op het eerste oog sympathieke maatregel maar heeft negatieve (neven-)effecten. Bijvoeren leidt ertoe dat meer dieren de winter gaan overleven. De draagkracht van het gebied wordt als het ware kunstmatig verhoogd. Daardoor nemen de aantallen per hectare toe en worden meer jongen in de zomerperiode geboren. In de daarop volgende winterperiode ontstaat voor meer dieren een voedselvraagstuk. Dat vergt steeds meer bijvoeren en/of steeds groter aantallen dieren die moeten afgeschoten".

1.5 Winter 2018/2019

In de winter van 2018/2019 zijn de volgende maatregelen voorzien:
- het uitplaatsen van Konikpaarden, waarmee de kudde wordt teruggebracht tot een aantal van 450 dieren;
- het verminderen van het aantal edelherten door middel van afschot tot een aantal van 490 dieren;
- het minimaal handhaven van de bestaande populatie runderen. Het beleidskader geeft hiervoor aan: "Om een levensvatbare populatie te behouden zou dit aantal niet (veel) verder moeten verminderen".

Dit leidt tot de volgende beleidslijn ten aanzien van het eventueel bijvoeren in deze winter:

2. Beleidslijn

2.1 Bijvoeren van Heckrunderen:

Het aantal runderen bedroeg op 1 april 2018 nog geen 160. De najaarstelling gaf aan dat er eind oktober 200 Heckrunderen in het gebied aanwezig waren. Het beleidskader geeft aan dat – om een levensvatbare populatie te behouden - dit aantal niet moet verminderen. Staatsbosbeheer monitort de conditie van de runderen. De inzet van Gedeputeerde Staten is dat – gegeven de huidige omvang van de populatie Heckrunderen - zo veel mogelijk Heckrunderen de winter 2018/2019 in een voldoende conditie doorkomen.

Gedeputeerde Staten zullen Staatsbosbeheer verzoeken om sterven van Heckrunderen door voedseltekort zo veel mogelijk te voorkomen. Op het moment dat een situatie zich voordoet waarbij de gemiddelde conditie van de Heckrunderen te ver achteruit gaat, wordt Staatsbosbeheer verzocht om de Heckrunderen gecontroleerd bij te voeren. Voor de onderbouwing van deze noodzaak baseert Staatsbosbeheer zich op de advisering van een dierenarts deskundig op het gebied van grote grazers.

Staatsbosbeheer wordt verzocht om zo gericht mogelijk de Heckrunderen bij te voeren en om maatregelen te nemen die zo veel als mogelijk voorkomen dat edelherten gebruik kunnen maken van het voer dat bedoeld is voor de Heckrunderen.
Dit laatste is niet van toepassing op het moment dat Gedeputeerde Staten een ontheffing hebben verleend voor het bijvoeren van edelherten.

2.2 Lokvoeren van Konikpaarden

De vermindering van de Konikpaarden is beschreven in het Plan van aanpak Reset grote grazers van Staatsbosbeheer. De planning van Staatsbosbeheer is het uitplaatsen van een aantal groepen Konikpaarden in de periode januari – maart 2019. Het plan van aanpak beschrijft dat ten behoeve van de uitplaatsing een vangweide en (daarbinnen) een vangkraal worden aangelegd. Om de Konikpaarden te laten wennen aan de vangweide en vangkraal wordt lokvoer gebruikt. Eenmaal in de vangweide zullen de dieren in een voldoende conditie moeten blijven om op transport te kunnen gaan. Staatsbosbeheer bepaalt in samenspraak met de instanties die de uitplaatsing organiseren op welke momenten gecontroleerd bijvoeren nodig is om de paarden te lokken, alsmede de hoeveelheid voedsel die nodig is om de paarden in een voldoende conditie te houden. Het lokvoeren zal alleen in en nabij de vangweide plaatsvinden.

De inzet van Gedeputeerde Staten is dat deze Konikpaarden aan het einde van de winter in voldoende conditie zijn voor her- en uitplaatsing. Staatsbosbeheer wordt gevraagd om maatregelen te nemen om zo veel als mogelijk te voorkomen dat edelherten gebruik kunnen maken van het voer dat bedoeld is voor deze Konikpaarden.

2.3 Bijvoeren van Konikpaarden:
Gedeputeerde Staten zullen verder Staatsbosbeheer verzoeken om sterven van Konikpaarden door voedseltekort zo veel mogelijk te voorkomen. Op het moment dat een situatie zich voordoet waarbij de gemiddelde conditie van de Konikpaarden te ver achteruit gaat, wordt Staatsbosbeheer gevraagd om de Konikpaarden gecontroleerd bij te voeren. Voor de onderbouwing van deze noodzaak baseert Staatsbosbeheer zich op de advisering van een dierenarts deskundig op het gebied van grote grazers.

Staatsbosbeheer wordt verzocht om zo gericht mogelijk de Konikpaarden bij te voeren en om maatregelen te nemen die zo veel als mogelijk voorkomen dat edelherten gebruik kunnen maken van het voer dat bedoeld is voor de Konikpaarden.
Dit laatste is niet van toepassing op het moment dat Gedeputeerde Staten een ontheffing hebben verleend voor het bijvoeren van edelherten.

2.4 Bijvoeren van Edelherten:
Bijvoeren van edelherten is in principe verboden. De Wet natuurbescherming kent in artikel 3.32, lid 2 twee mogelijkheden om een ontheffing te verlenen:
a) bijzondere weersomstandigheden óf,
b) een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de dieren in het geding is.

Ad. a) Bijzondere weersomstandigheden Indien er sprake is van bijzondere weersomstandigheden, met een zodanig sneeuw- of ijsbedekking dat het voedsel voor de edelherten over een langere periode niet bereikbaar is, kan GS besluiten ontheffing verlenen om centraal in het gebied op een aantal vaste plaatsen edelherten bij te voeren. Hierbij wordt aangesloten bij de criteria die de provincie hanteert voor het besluit om de jacht te sluiten en ontheffingen op een aantal soorten op te schorten (conform richtlijn "Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden"):
- **Criterium 1 Sneeuwbedekking in grote delen van de provincie**: circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met sneeuw bedekt over een periode langer dan 10 dagen.
- **Criterium 2 Bedekking met bevroren sneeuw**: circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met bevroren sneeuw bedekt over een periode langer dan 7 dagen

Voor de onderbouwing van de noodzaak dient voorafgaand aan het besluit een dierenarts deskundig op het gebied van grote grazers vast te stellen dat de weeromstandigheden inderdaad leiden tot ernstige schade.

Ad. b) Een tijdelijk natuurlijk voedseltekort, waarbij het welzijn van de dieren in het geding is. Om het welzijn van de dieren in het gebied te waarborgen is een ontheffing verleend voor vroeg-reactief afschot van edelherten, in die situatie dat de gezondheid van dieren dusdanig is dat verwacht wordt dat het dier de winter niet zal overleven. Indien het totaal aantal grote grazers onder de grens van 1.100 dieren komt, kan GS besluiten om bij te voeren op grond van een ontheffing.

De inzet van Gedeputeerde Staten is om in het geval een of beide situaties voor een ontheffing zich aandienen, hiervan gebruik te maken.

3. Bijvoeren door anderen dan Staatsbosbeheer

Het voeren van de dieren met lokvoer of vanwege een voedseltekort moet gecontroleerd gebeuren, met voedsel dat van goede kwaliteit is. Dit voeren is alleen voorbehouden aan Staatsbosbeheer of door hen ingeschakelde deskundigen.

staatsbosbeheer

Aanpak
Reset grote grazers Oostvaardersplassen

Datum 13 mei 2026

Docnr 63

Colofon

Project	Aanpak reset grote grazers Oostvaardersplassen
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	1.0
Status	Definitief
Gebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland

Vastgesteld november 2018

p168

Ir. S. ir. S. Thijsen BNT
Directeur Staatsbosbeheer

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Afbakening reset grote grazers 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 De opgave 6
1.3 Getalsmatig uitgangspunt 7
1.4 Resultaat 7
1.5 Randvoorwaarden 7
2. Aanpak 10
2.1 Realisatie reset edelherten 10
2.2 Realisatie reset Koniks 10
2.3 Vergunningen en procedures 11
2.4 Planning 11
2.5 Kostenraming 12
2.6 Monitoring en rapportages 13
2.7 Openbare orde en veiligheid 13
3. Projectbeheersing 14
3.1 Organisatiestructuur 14
3.2 Oplevering en afronding 14
3.3 Veiligheids- en Gezondheidsplan 14

1. Afbakening reset grote grazers

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee Beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Op 20 juli 2018 is een convenant ondertekend om te borgen dat het Beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is onder andere overeen gekomen dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van het verminderen van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

Op 19 september 2018 heeft Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland het besluit genomen, op grond van artikel 3.18, lid 1 Wet natuurbescherming, aan Staatbosbeheer opdracht te geven voor het doden van edelherten. De provincie Flevoland heeft op 2 november Staatsbosbeheer een vergunning verleend voor het afschieten van edelherten in de Oostvaardersplassen.

1.2 De opgave

De opgave is de reset van de grote grazers in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen zo snel mogelijk te realiseren. Hiervoor is het volgende vastgelegd:

- De provincie heeft op 19 september 2018 op grond van de Wet natuurbescherming aan Staatsbosbeheer de opdracht gegeven voor de reset van de edelherten met gebruikmaking van het geweer, voorzien van demper en gebruikmaking van nachtzichtapparatuur.
- Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft op 2 november Staatsbosbeheer een vergunning verleend voor het afschieten van edelherten met geweer en gebruikmaking van geluiddemper in Natura 2000- gebied Oostvaardersplassen en in de gebieden daaromheen die voor de edelherten rechtstreeks te bereiken zijn (Kotterbos, Oostvaarderbos en Oostvaarderveld) in het kader van de reset grote grazers.
- In het convenant tussen provincie en Staatsbosbeheer is vastgelegd dat voor de reset van de paarden uitgangspunt is dat deze door inschakelen van een professionele organisatie onder regie van Staatsbosbeheer zoveel mogelijk worden gevangen en verplaatst naar andere natuurlijke gebieden.
- Op de populatie Heckrunderen hoeft niet te worden ingegrepen.

1.3 Getalsmatig uitgangspunt

Om het getalsmatige uitgangspunt te bepalen wordt in het najaar van 2018 een tweetal tellingen uitgevoerd.

- Eind september heeft een gecombineerde grondtelling van het grazige deel en vliegtuigtelling boven het moeras plaatsgevonden
- Op 29 en 30 oktober 2018 zijn drie helikoptervluchten uitgevoerd zowel boven het moeras als boven de grazige delen, gevlogen vanaf Lelystad Airpoort. Steeds op een minimale hoogte van 150 meter, om verstoring van vogels en de grazers tot een minimum te beperken. De tellingen zijn uitgevoerd door twee medewerkers van Staatsbosbeheer. Tevens is een onafhankelijke observator van de Wageningen Universiteit meegegaan. Tegelijk met de helikoptertelling is een grondtelling uitgevoerd in de voor edelherten toegankelijke bosgebieden. Dit omdat vanuit de lucht de edelherten in het bos niet waarneembaar zijn.

Onderstaande is de uitkomst van de drie uitgevoerde vluchten weergegeven. Deze is door ecologen van Staatsbosbeheer gevalideerd. Natuurlijk is het in een gebied zo groot als de Oostvaardersplassen (5600 hectare) onmogelijk om een telling te houden tot op het dier nauwkeurig. Onderstaande gemiddelde aantallen zijn afgerond.

- Heckrund: ca 200
- Konikpaard: ca 600
- Edelhert: ca 2320

De uitkomst van de helikoptertelling is voor 15 november 2018 aangeleverd bij de provincie Flevoland

De uitkomst van de helikoptertelling is als nulmeting gebruikt voor de omvang van de populatie edelherten en Koniks. Op basis van deze gegevens is vastgesteld dat 1830 edelherten worden afgeschoten en 160 Koniks worden uitgeplaatst.

1.4 Resultaat

Het resultaat is een populatie grote grazers ter grootte van ca 1100 individuen. De opgave betreft:

- Edelherten: Terugbrengen tot ca 490 individuen.
  met een geslachtsverhouding 1:1 = 250 vrouwelijk en 250 mannelijk
- Koniks: Terugbrengen tot ca 450 individuen.

1.5 Randvoorwaarden

De volgende elementen vormen de afbakening van de opgave:

1. Staatsbosbeheer heeft de regie over de uitvoering van de reductie van de grote grazers:
   - De reductie van de edelherten wordt door mensen in dienst van Staatsbosbeheer of handelend in opdracht van Staatsbosbeheer uitgevoerd, allen in het bezit van een geldige jachtakte
   - De reductie van de Koniks wordt door een externe partij uitgevoerd in opdracht van en in samenwerking met Staatsbosbeheer.
2. Veiligheid van betrokken medewerkers en de omgeving staat voorop:
   - Veiligheid gaat altijd voor het behalen van de doelstand.
3. Naast de interventie via actief beheer gericht op de reductie, blijft de uitvoering van vroeg reactief beheer van kracht om mogelijk onnodig lijden van een individueel dier te voorkomen. Hiertoe wordt een (aangepast) protocol opgesteld, waarin ook wordt ingegaan op het eventueel bijvoeren tijdens de winterperiode zo lang de doelstand nog niet is bereikt.
4. Specifiek met betrekking tot de edelherten geldt:
   - Het afschot van edelherten:
     - Wordt zo mogelijk voor en tijdens herfst/winterperiode 2018/2019 gerealiseerd (voor 1 januari 2019). Of zo spoedig als mogelijk na deze termijn doch uiterlijk op 1 januari 2020.
     - Het afschot van de edelherten mag plaats vinden in de periode 1 september tot 1 april.
     - Er vindt geen afschot plaats in de bronsttijd van het edelhert.
   - Voor zover mogelijk, wordt geschikt hertenvlees voor consumptie beschikbaar gesteld. Realisatie van de doelstand heeft echter prioriteit boven het beschikbaar stellen voor menselijke consumptie.
   - Kadavers die niet de voedselketen in gaan, kunnen worden afgevoerd voor destructie. Een deel van de dode dieren kan in het gebied blijven liggen als voedsel voor aaseters.
5. Specifiek met betrekking tot de Koniks geldt:
   - De dieren worden alleen uitgeplaatst in natuurlijke gebieden, met omstandigheden die geschikt zijn voor de dieren, gelet op de omstandigheden in de Oostvaardersplassen waaraan ze gewend zijn.
   - Het werk wordt uitgevoerd door een ervaren, professionele organisatie die aantoonbare ervaring heeft met vangen, transport en plaatsen van (semi)wilde Koniks in natuurgebieden.
   - De Koniks krijgen bij verblijf in de vangweide de noodzakelijke en voldoende zorg (zo nodig bijvoeren en drinkwater).
   - Ook in het Oostvaardersveld wordt de kudde verkleind. De uitvoering hiervan wordt afgestemd met de uitplaatsing van Koniks uit het kerngebied.

2. Aanpak

Tijdens de zomerperiode 2018 is in beeld gebracht wat er nodig is om tot uitvoering van de reset over te gaan. De volgende onderwerpen zijn hierbij in beeld gebracht: methodiek; bemensing; middelen; juridische aspecten; voortoets in kader van de Wet Natuurbescherming; organisatiestructuur; risico-analyse

2.1 Realisatie reset edelherten

Voorbereiding

De voorbereidingen voor de reset edelherten zijn getroffen. Uitvoering kan pas starten als ook de juridische basis op orde is.
De voorbereiding betreft het regelen van vergunningen, aanschaf materialen, realiseren van voorzieningen voor het verwerken van de edelherten ten behoeve van de voedselketen, afspraken maken rond de bemensing etc..

Methodiek reset edelherten

De reset van de edelherten vindt plaats middels afschot. De start afschot is nadat Staatbosbeheer aan de provincie gemeld heeft wanneer de bronst ten einde is, gevolgd door instemming van de provincie om met uitvoering van de opdracht aan te vangen. Door diverse juridische procedures is het moment van start uitvoering onzeker.

Gedurende de looptijd van de opdracht is er een team faunabeheerders van meerdere personen actief in het gebied. Tijdens het afschot kunnen er geen andere activiteiten in die delen van het gebied plaatsvinden. Dit vraagt om een nauwe afstemming gedurende de dag.

2.2 Realisatie reset Koniks

Voorbereiding

De voorbereidingen van de uitvoering reset Koniks zijn op basis van het vastgestelde beleidskader gestart. De voorbereidingen betreffen het ontwerpen en aanleggen van een vangweide en vangkraal inclusief omgevingsvergunning; het in beeld brengen van en afspraken maken met de gebieden waar de dieren heen gaan, het in beeld brengen van de sociale opbouw van de kudde; de voorbereiding van de medische keuring en het chippen en paspoort aanvragen voor de dieren; de uitvraag en aanbesteding voor de organisatie die het vangen en uitplaatsen inclusief transport gaat verzorgen.

Aanpak

Er is een vangweide van ca 50 ha gerealiseerd. In de maand december van 2018 wordt de vangkraal gebouwd.

Vanaf begin 2019 worden de dieren passief de weide ingelokt. Wanneer de kudde dieren in de weide loopt wordt het hek gesloten. Daarna starten de voorbereidingen voor transport waaronder het selecteren van de groepen, de medische keuring per individu door een dierenarts van de NVWA, het chippen en het paspoort. Het in beeld brengen van de groepssamenstelling van de populatie en alle activiteiten vanaf het sluiten van de vangweide wordt door een extern bedrijf met deskundigheid op het gebied van transport van wilde paarden uitgevoerd

De dieren gaan in kleine groepjes op transport Dit kan betekenen dat een deel van de dieren langere tijd in de weide staan. Na half maart kunnen de dieren niet meer op transport vanwege de drachtige merries. De dieren die medio maart nog in de vangweide staan worden bij voorkeur buiten het kerngebied van de Oostvaardersplassen ondergebracht totdat zij vervoerd kunnen worden naar hun definitieve bestemming. Het streven is om de populatie Koniks in het Oostvaardersveld voor de winter van 2018 te verkleinen door uitplaatsing. Eventueel kunnen paarden uit het kerngebied daarna naar het Oostvaardersveld verplaatst worden.

2.3 Vergunningen en procedures

De uitvoering vindt plaats met inachtneming van vigerende wet- en regelgeving en met inachtneming van juridische uitspraken.

2.4 Planning

De planning tot en met maart 2019 kent de volgende belangrijke mijlpalen:

- September; Besluit van Gedeputeerde Staten opdracht afschot edelherten.
- tot 1 april afschot edelherten.
- Half november start aanleg vangweide en vangkraal.
- Eind jan/ februari start transport Koniks (tot half maart).

activiteit	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Maart.	Apr.
Opdracht provincie								
Aanschaf materiaal								
Afschot edelhert								
Omgevingsvergunning vangweide en kraal								

Aanbesteding vangweide en kraal								
Bouw vangweide en kraal								
Uitvangen en transport paarden								

Lichtere tinten betreffen vroegere start of langere uitloop, die door omstandigheden (bv sneller doorlopen van voorbereiding) bepaald wordt.

2.5 Kostenraming

Kosten reset grote grazers	Inclusief BTW
Reset herten	
materialen uitvoering	€ 131.000,00
uitvoeringskosten	€ 400.000,00
Totaal herten	€ 531.000,00
Reset paarden	
terreininrichting	€ 178.000,00
voorbereiding vangen, vangen, registratie etc.	€ 163.000,00
transporten (10)	€ 155 000,00
onvoorzien 5%	€ 25.000,00
Totaal paarden	€ 521.000,00
Totaal reset	€ 1.052.000,00

Uitgangspunten begroting reset grazers:

- Over de dekking van de reset is bij vaststelling opdracht overeenstemming tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland.
- Uitvoering van de reset middels bovenstaande begroting kan alleen gestand worden gedaan als:
  - Er voldoende zicht is op een jaarlijkse structurele bijdrage aan Staatsbosbeheer zoals genoemd in het advies van de commissie van Geel.
  - Er voldoende middelen en/of capaciteit beschikbaar is voor handhaving, toezicht en openbare orde. Zonder een investering en goede afspraken op dit gebied kan de reset grazers niet veilig uitgevoerd worden.
  - Er geen onvoorziene kosten zijn die niet redelijkerwijs te voorkomen en/ of te voorzien waren.

2.6 Monitoring en rapportages

Huidige monitoringsafspraken (managementplan en monitoringsplan) blijven van kracht en worden zo nodig aangevuld, zodat de "werking" van het beleidskader Oostvaardersplassen gemeten wordt en er data beschikbaar komen voor eventuele optimalisatie (inclusief vastleggen 0-metingen). Door WERN wordt in opdracht van de provincie een advies opgesteld over het gebruik van de bestaande monitoring en waar aanvulling nodig is. De uitkomst van deze studie is de basis voor de monitoring

Rapportage over het verloop van de uitvoering van de reset vindt plaats door middel van.

- App voor afschotregistratie, te verstrekken door de provincie.
- Registratie in het Fauna Registratie Systeem.
- Maandelijks verslag aan en gesprek met provincie.
- Eindrapportage uiterlijk 1 juni 2019.

De monitoringsopgave die volgt uit de vergunning wordt in samenspraak met de provincie Flevoland nader uitgewerkt als een concretisering van hetgeen in de vergunning is vastgelegd en beoogd.

2.7 Openbare orde en veiligheid

De openbare orde en veiligheid wordt als gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten Lelystad en Almere, politie, provincie en Staatsbosbeheer opgepakt. De gezagsdriehoek bestaande uit gemeente Lelystad, Politie en OM voert de regie.

3. Projectbeheersing

3.1 Organisatiestructuur

De opdrachtgever is de provincie Flevoland.

Bestuurlijk

Minimaal elke maand is er bestuurlijk afstemmingsoverleg met de provincie. In dit overleg wordt de voortgang van de reset (maar ook de andere onderdelen van het beleidskader) besproken. Voorbereiding van dit overleg ligt bij de provincie.

Ambtelijk procedureel

Minimaal tweewekelijks is er ambtelijk overleg tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer. Het betreft een overleg gericht op de voortgang van de uitvoering van het beleidskader. Voorbereiding en verslaglegging ligt bij de provincie Flevoland.

Ambtelijk communicatie

Tweewekelijks is er een ambtelijk communicatie overleg. Hierin wordt op basis van het door de provincie opgestelde strategisch communicatieplan besproken wat er de komende twee weken gecommuniceerd wordt, door wie en op welke wijze. Tevens worden actuele ontwikkelingen besproken en afgestemd wat, hoe en door wie er gecommuniceerd wordt.

Begeleidingscommissie

Door de provincie wordt een deskundige commissie ingesteld voor begeleiding, advies en evaluatie van de reset van de grote grazers.

3.2 Oplevering en afronding

De reset grote grazers is afgerond op het moment dat de doelstanden van edelhert en Koniks behaald zijn. De afrondingsfase van de reset omvat o.a de administratieve afhandeling en het opstellen van (financiële) eindverantwoording naar de provincie. Voorgesteld wordt om na afronding van de reset grote grazers een projectevaluatie te organiseren door de provincie Flevoland.

3.3 Veiligheids- en Gezondheidsplan

Ten behoeve van de reset grazers wordt een veiligheidsplan opgesteld en vastgesteld. Het grootste aandachtspunt zijn de risico's rond veiligheid (naast de openbare orde) die tijdens het afschot kunnen ontstaan. De volgende uitgangspunten gelden daarvoor.

- Op het moment dat de schutters actief zijn met afschot of vroeg reactief beheer mogen geen andere (publieks- of beheer)activiteiten plaatsvinden in grote delen van de Oostvaardersplassen en de omliggende bossen waar edelherten lopen.
- Wanneer noodzakelijk zullen (zoals elk jaar) het Oostvaardersbos, het Kotterbos en de Driehoek afgesloten worden.
- Mensen die werkzaamheden in het gebied te doen hebben mogen het gebied alleen in nadat zij zich ervan verzekerd hebben dat het gebied veilig is, wanneer er geen afschot meer plaats vindt.
- Het geschikt maken van edelherten voor menselijke consumptie, mag alleen uitgevoerd worden door personen in het bezit van het certificaat Wildhygiëne.

Documentencover

Management informatie

Mandaathouder 5.1.2.e Ondertekenaar : ir. S. Thijsen

Divisie: ☒Grond &Gebouwen ☐Beheer & Ontwikkeling ☐Beleven & Benutten ☐Concernzaken

(behandelaar)

Betreft : **Aanpak beschutting voor grote grazers in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen**

Toelichting : Onderdeel van het beleidskader Oostvaardersplassen is de realisatie van 300 ha beschuttingsgebied. Dit document is bedoeld om bestuurders en politici van informatie te voorzien. In de Realisatie beschutting voor grote grazers in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen wordt beschreven op welk wijze Staatsbosbeheer invulling geeft aan die opdracht. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de landschappelijke aspecten, de wijze van aanplant en de beheeraspecten. Tevens wordt kort ingegaan op de planning en wordt een globale kostenraming gepresenteerd. Naast de monitoring komt ook de risicobeheersing aan bod.

Legalisatie door Notaris: nee

Aangetekend: nee

Parafen*

	Naam	Paraaf	Datum
☐ Behandelaar	5.1.2.e		.....
☐ Financieel directeur	.....		.....
☒ Divisiedirecteur	ir. C. Lever		.....
☐ Afdelingshoofd	.....		.....
☒ Provinciaal Hoofd	N.W. de Snoo		.....
☒ 5.1.2.e	5.1.2.e		.....
☐ Teamleider	.....		.....
☒ juridische zaken	M. van Egmond		.....
☐ BEZ	.....		.....

Afschriften

In afschrift aan intern: ☒ DIV

☐ .....

☐ .....

In afschrift aan extern: ☐ .....

Registratiegegevens

- Briefnummer
- 360° zaaknummer:

Documentnummer

E 0941012

- DAS nummer: .....
- Object: .....
- Planeenheid .....
- CMSi-nummer .....

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

3 december 2018

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. **Actie-** (bijlage 1) **en beslispunten Strategisch Overleg 19 november (mail** 5.1.2.e **)**
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    - Discussie over verzoek provincie om in gesprek met actievoerders te blijven. Hoe werken we dit uit?
    - eerste opzet van de communicatiestrategie
    - Wat staat er voor de komende twee weken op de communicatiekalender
    - Animatie beschutting/grazige deel
4. Projecten
    a. Stvz overzicht van alle projecten inclusief planningen
    b. Protocol reset edelherten (bijlage 2)
        - Maken we dit stuk openbaar
        - Bespreking en eerste reacties
    c. Protocol reset konik (bijlage 3)
        - Maken we dit stuk openbaar
        - Bespreking en eerste reacties
        - Locaties en transport Koniks Oostvaardersveld.
        - Transport paarden uit Oostvaardersveld lostrekken van aanbesteding van het transport OVP? Risico's bespreken.
    d. winterbeheer grote herbivoren
        - Er zijn drie documenten in ontwikkeling.
            I. opgesteld door Free....Protocol winterbeheer Konik en Heckrund 2018-2019 versie 2 concept. Bijlage 4.a
            II. opgesteld door de provincie Flevoland... Richtlijn_bijvoeren_winter_2018_2019 Bijlage 4.b
            III. Opgesteld door beheereenheid:... managementplan deel 2 grote herbivoren concept, discussiestuk voor intern gebruik Bespreking en eerste reacties bijlage 4c
        - In bijlage 4.a wordt gemotiveerd dat bijvoeren van dieren met conditiescore lager dan 3 niet altijd noodzakelijk is. In het beleidskader is opgenomen dat dieren niet in conditiescore 3 of lager mogen komen. Hoe gaan we met dit verschil om en hoe dragen we dit uit naar bestuurders en omgeving?

e. Bespreken afrastering van het Trekweggebied + afrastering beschutting. Gaan we vooruitlopend op bezwarencommissie aan de slag?

5. Juridische zaken
   a. Terugblik zittingen
      - Zitting 29 november, hoe verder (ik ga er niet vanuit dat er een uitspraak is)
      - Voorbereiding zittingen bezwaarcommissie gemeente Lelystad, omgevingsvergunningen, hoe staat het met de voortoetsen?
   b. Vooruitblik op komende zaken.
      - Gesprek met OM, wie gaat dit voeren?
      - Zitting met Stichting Cynthia en Annemieke 5 december, wie zijn er namens Staatsbosbeheer aanwezig
   c. Ontheffing dempers
6. Terugkoppeling Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB
7. **Terugkoppeling ambtelijk overleg provincie – SBB 29 november**
8. Beheer

Ter info is het verslag van de Audit Helikoptertellingen 2018 Oostvaardersplassen toegevoegd (bijlage 5). De aanbevelingen worden allemaal meegenomen in het proces van het managementplan.


staatsbosbeheer

Managementplan Oostvaardersplassen
Deel 2: grote herbivoren
Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	Concept

Colofon

Project	managementplan Oostvaardersplassen Deel 2 grote Herbivoren
Projectnummer UBW	E . .
Versienummer	10
Status	Concept voor intern gebruik
360 documentnummer	<Naam>
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	<Naam>
Beheergebied	<Naam >
Provinciale eenheid	<Naam >
Opdrachtgever	5.1.2.e
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon:	5.1.2.e 5.1.2.e
	T 06 . . E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres	Staatsbosbeheer Naritaweg 221 1043 CB Amsterdam

Bij dit document behoren de volgende bijlagen:

1 . .
2 . .
3 . .
4 . .
5. . .
6.

Inhoudsopgave

1. Aanleiding 7
1.1 Doel 7
1.2 Algemene randvoorwaarden 8
2. Grote herbivoren in de Oostvaardersplassen 9
2.1 Historie 9
2.2 Rol in relatie tot Natura 2000-doelen 10
3. Uitganspunt grote herbivoren 11
4. Populatie opbouw grote Herbivoren 12
4.1 Populatieopbouw Edelherten 12
4.2 Populatieopbouw Koniks en runderen 12
4.3 Uitplaatsen van dieren 12
5. Afwegingsschema populatie beheer grote herbivoren 14
6. Behandeling gewond of gebrekkige grote herbivoren 15
6.1 Inleiding 15
6.2 Inspecties 15
6.3 Uitgangspunten bij behandeling 15
6.4 Behandeling in relatie tot publiek 15
6.5 Handelingsschema voor boswachters 15
7. Vroeg reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen 17
7.1 Definities vroeg reactief beheer 17
7.2 Uitgangspunten 17
8. Bijvoeren grote herbivoren 18
8.1 Bijvoeren van edelherten 18
8.2 Bijvoeren van Koniks en Heckrund 18
Bijvoeren in relatie tot publiek 18

9. Benutten van geschoten grote herbivoren 19
9.1 Benutten ten behoeve van aaseters 19
9.2 Eisen ten aanzien van laten liggen van kadavers 19
9.3 Benut edelherten voor menselijke consumptie 19
9.4 Afvoer voor destructie 20

Bijlage 1 Protocol afschot van grote herbivoren 21
Veiligheid bij uitvoering van afschot 21
Operationele afspraken bij afschot 23
Personele structuur rond afschot 24
Bijlage 2 Diercondities 25
Fysieke kenmerken 25
Gedragskenmerken 25

1. Aanleiding

In het door de provincie Flevoland vastgestelde beleidskader wordt aangegeven dat het beheer van de grote herbivoren na de reset in 2018 bestaat uit een strikte uitvoering van vroeg-reactief beheer, aangevuld met beheer dat is gericht op een beheerste ontwikkeling onder het plafond van 1500 dieren

Het beheer richt zich echter niet primair op realisatie van aantallen, maar op informatie over de ontwikkeling van de Natura 2000-doelstellingen, het dierenwelzijn, de voedselsituatie voor de dieren, en de vegetatie- en de landschappelijke ontwikkeling. Die informatie wordt in alle seizoenen verzameld. Ook het beheer vindt, wanneer dit nodig is, jaarrond plaats door afschot van dieren die in slechte conditie zijn of gedragsstoornissen vertonen

In het beleidskader is vastgesteld dat de randvoorwaarde bij beheer van de kudde grote herbivoren is dat circa 90% van de grote herbivoren in dierconditiefasen 4 (matig-goed) of 5 (goed) van het afschotprotocol van Staatsbosbeheer dient te zijn en zonder bijvoeren de winter moet kunnen doorkomen.

De commissie heeft onderwerpen geformuleerd voor het beheer van de grote herbivoren die nader kunnen worden verkend en die in de toekomst tot verdere bijstelling van het beheer kunnen leiden. Daarbij gaat het onder meer om de vraagstukken van gehouden versus wilde dieren, verschillend beheer van de soorten, het eventueel alsnog uitnemen van één of twee soorten uit het gebied en mogelijkheden voor het op een andere wijze dan tot nu toe, verwerken van gestorven dieren –bijvoorbeeld verwerken voor dierlijke of menselijke consumptie.
Het doel van dit document is om aan het eind van het project, een verantwoording over het verloop van het project af te leggen aan de opdrachtgever.
Het rapport geeft een vergelijking van het eindresultaat met het Projectplan, inclusief de kosten en de planning.

1.1 Doel

Dit document is de eerste aanzet voor het onderdeel grote herbivoren beheer Oostvaardersplassen in het nog op te stellen **managementplan** Oostvaardersplassengebied (eveneens een opdracht uit het beleidskader).
Dit document biedt inzicht in hoe Staatsbosbheer om wil gaan met de verschillende herbivoren in het Oostvaardersplassengebied en wat dat concreet betekent ten aanzien van het thema's vroeg reactief beheer.

1.2 Algemene randvoorwaarden

De volgende uitgangspunten en randvoorwaarden worden gehanteerd:

- Het beleidskader Oostvaardersplassengebied is leidende basis de inhoud van dit document
- Er wordt voldaan aan Wet en regelgeving.
- De werkinstructie gehouden dieren 2017 van SBB wordt gevolgd
- het intern protocol behandeling herbivoren wordt gevolgd

2. Grote herbivoren in de Oostvaardersplassen

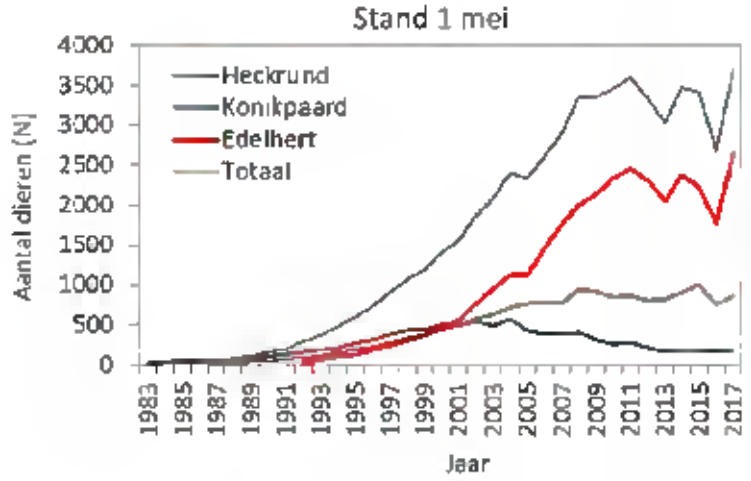
Commented [ ]: Verder aanvullen

2.1 Historie

In de Oostvaardersplassen grazen ruim duizenden grote herbivoren in het wild. Konikpaarden, edelherten en Heckrunderen leven er van wat het landschap biedt, en bepalen op hun beurt weer voor een groot deel hoe dat landschap zich vormt. Hierbij gaat de natuur zo veel mogelijk onbelemmerd haar gang.

Vanaf 1983 zijn grote herbivoren Heckrund, Konik en edelhert geïntroduceerd in de Oostvaardersplassen om op een natuurlijke manier te zorgen voor kort grasland voor onder andere foeragerende ganzen. De begrazing leidt niet alleen tot behoud van grote aantallen ganzen, maar biedt ook kansen voor in het moeras broedende visetende vogelsoorten als lepelaar, grote zilverreiger en kleine zilverreiger. De continue begrazing door grote herbivoren zorgt ervoor dat ganzen, zwanen en smienten het hele jaar voedzame grassen kunnen eten. Zonder het grazen van de grote herbivoren, kunnen de ganzen geen plek vinden. Zonder ganzen groeit het moeras dicht en verdwijnen de moerasvogels. De dieren zijn dus van elkaar afhankelijk en hebben invloed op elkaar

Met de introductie in de jaren tachtig en negentig van de grote herbivoren als beheersmaatregel om te zorgen voor (half) open landschappen met grasvlaktes waar ganzen kunnen foerageren, en de ruimte die aan natuurlijke ontwikkeling van de populaties is gegeven, is voortgebouwd op vormen van beheer die op kleinere schaal sinds de jaren zeventig als nieuwe vorm van natuurbeheer in Nederland waren geïntroduceerd. Het beheer door grote herbivoren is in ons land steeds meer gebruikt als alternatief voor maaien en afvoeren van grassen door mens en machine.
De voedselrijke vegetaties in het Oostvaardersplassengebied hebben ertoe geleid dat de populaties, de kuddes na de introductie in omvang zijn toegenomen. Figuur 1 laat de ontwikkeling van de populaties zien tot de voorjaarstellingen in 2017. In aanvulling op deze figuur moet worden vermeld dat de oktobertelling 2017 liet zien dat het totaalaantal van onder de 4000 in mei was gegroeid tot ruim 5230 in het najaar. De gemiddelden van de in oktober getelde aantallen waren (afgerond): heckrund 230, konikpaard 1050 en edelhert 3950.



Figuur 1. Ontwikkeling aantallen grote herbivoren in Oostvaardersplassen tot 1 mei 2017 (Bron: Staatsbosbeheer, Vegetatie, vogels, grote herbivoren en recreatie in de Oostvaardersplassen, Verslag monitoring 2016-2017, mei 2017, p. 25)

2.2 Rol in relatie tot Natura 2000-doelen

Aantal zaken uit N2000 beheerplan overnemen

3. Uitganspunt grote herbivoren

De mate van invloed van de begrazing op de vegetatieontwikkeling wordt onder andere bepaald door de soort herbivoren en de samenstelling daarin, het aantal herbivoren en het natuurlijke gedrag van de dieren. Het voedselaanbod, de indeling van het gebied en het klimaat spelen een belangrijke rol in de uiting van dit gedrag. Zo gaan de dieren op zoek naar de plekken waar de omstandigheden voor hen het best zijn met betrekking tot voedsel, water, beschutting en rust

Op het niveau van de populatie grote herbivoren of het individuele dier kunnen zich problemen voordoen die ingrijpen van de beheerder vergen. Daarom is regelmatige controle noodzakelijk. Naast ecologische afwegingen en afwegingen op gebied van dierenwelzijn (populatie en individueel niveau) kunnen er ook maatschappelijke afwegingen een rol spelen. Met het conform het beleidskader terugbrengen van het aantal herbivoren en het daarna stabiliseren van de populatieomvang is het doel dat de draagkracht van het gebied ook in de winterperiode voldoende blijft om wintersterfte onder grote herbivoren door voedseltekorten te voorkomen. Het beleidskader geeft hierover als randvoorwaarde aan dat: "... het aantal dieren en de beschikbare hoeveelheid voedsel zodanig is dat onnodig lijden van grote herbivoren wordt voorkomen en er geen aanleiding tot bijvoeren ontstaat"

Staatsbosbeheer maakt sinds het beleidskader Oostvaardersplassen is vastgesteld bij het beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen onderscheid tussen het beheer van:

- de edelherten, die een in het wild levende diersoort zijn
- de Koniks en Heckrunderen, die niet-gehouden in het wil levende dieren zijn.

4. Populatie opbouw grote Herbivoren

Commented [5124]: Beschrijving van populatieopbouw na de reset

4.1 Populatieopbouw Edelherten

Commented [5125]: Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e verhaal over gewenste populatieopbouw maken

Om de groei van de populatie na de reset zo klein mogelijk te houden wordt een geslachtsverhouding man/vrouw van 1:1 nagestreefd. Deze verhouding is gebaseerd op de gebruikelijke praktijk op de Veluwe

4.2 Populatieopbouw Koniks en runderen

In de Oostvaardersplassen is in de winter van 2018-2019 de kudde Koniks eenmalig teruggezet naar 450 dieren. Voor de Heckrunderen is een opgave gesteld voor het behoud van een populatie van ca 160 dieren. In de jaren na 2019 moeten de kudde op de in het beleidskader vastgestelde aantallen gehouden worden.

Populatieopbouw koniks
Nader te bepalen

Populatieopbouw Heckrunderen
Nader te bepalen

4.3 Uitplaatsen van dieren

Bij het behouden van de kudde op de gewenste aantallen is het de mens die de kuddegrootte bepaald en dus oordeeld welk dier de kudde verlaat. De opgave hierbij is behoud van de sociale groepen en dat de sterkste en gezondste dieren overblijven en de kudde zo veel mogelijk zelfredzaam is. Om dit te bereiken worden jaarlijks dieren uit de kudde gehaald en elders ondergebracht of afgevoerd.

Selectiecriteria voor het uit de kudde verwijderen van dieren zijn, op volgorde van belangrijkheid:

1. Gedrag naar publiek
2. Hanteerbaarheid voor de beheerder (veiligheid bij vangacties)
3. Aanpassing in de natuur (sterke, gezonde hoeven, zelfstandig bevallen, etc.)
4. Sociale samenstelling kudde (bijv. verhouding stier/koe)
5. Genetische samenstelling kudde (bijv. uitwisseling tussen gebieden)
6. Uiterlijke kenmerken (witaftekeningen, vosskleur, hoornvorm)

De criteria zijn gebaseerd op selectie mechanismen die in de natuur ook plaatsvinden.

In gehouden kuddes wordt op individueel niveau gekeken. Er is bekend hoeveel dieren er leven en in welke samenstellingen. De wet Identificatie en registratie verplicht dit ook. De gezondheid-status van het individuele dier vertelt iets over de gezondheid van de totale populatie. Deze kennis over de kudde biedt de informatie waarop de selectiecriteria voor het uitplaatsen gebaseerd worden.

Grote Herbivoren

- Is aanvullend beheer een optie (bijvoorbeeld inplanten van struweel en bos waar het niet komt of juist kappen struweel en bomen op plaatsen waar het niet gewenst is)?
- Is sturing (via rasters en aantallen) mogelijk om gewenste landschap te krijgen (Maw hoe dogmatisch zijn we mbt natuurlijke processen)?
- Is de status van de dieren (gehouden of wild) van invloed op het berekenen van de beheerdoelen?
- Is de status van de dieren en het berekenen van de doelen van invloed op het draagvlak voor het beheer?
- Waarom Heckrunderen? Als Heckrunderen 'lastig' in het beheer zijn (moeilijk vangen en afvoeren) dan kun je ook overwegen om een ander runderras te nemen dat hetzelfde effect heeft op de vegetatie maar makkelijker in het beheer is
- Heb je Edelherten nodig om je natuurdoel te halen (anders dan bij paarden of runderen, moeten edelherten namelijk ieder jaar worden afgeschoten waar weinig draagvlak voor is)? Of zijn edelherten vooral gewenst vanwege het hoge aaibaarheidskarakter of omdat ze er gewoon horen, of nog andere secundaire argumenten
- In gesloten populaties treedt inteelt op. We weten niet welk effect dat heeft op de dieren en of dat negatief is. Om het te voorkomen kun je simpelweg eens in de paar jaar nieuwe individuen introduceren uit andere populaties
- Omdat je de aantallen dieren gaat controleren moet je in ieder geval het aantal van de aanwas er ieder jaar uithalen. Vanuit praktische overwegingen wil je de aanwas zo gering mogelijk houden. Wat is de juiste verhouding man/vrouw als je ook dierenwelzijn hierin betrekt en het behalen van je doelstellingen (divers landschap)
- Je kunt ook tot een lager aantal afvoer van dieren komen door contraceptie toe te passen. Welke argumenten zijn er om dit niet te doen in de nieuwe situatie?

5. Afwegingsschema populatie beheer grote herbivoren

Wordt nog gemaakt een stroomschema op basis van de volgende hoofdstukken

6. Behandeling gewond of gebrekkige grote herbivoren

6.1 Inleiding

In gehouden kuddes telt het leven van elk individueel dier. Dat betekent dat er soms dieren behandeld worden. Voor de behandeling van gewonde in het wild levende gehouden dieren heeft Staatsbosbeheer een intern protocol opgesteld. Voor de Koniks en Heckrunderen wordt dit protocol in de Oostvaardersplassen nageleefd. In de praktijk komen behandelingen bij gehouden kuddes zelden voor.

6.2 Inspecties

Aanvullen met free en dierenarts

6.3 Uitgangspunten bij behandeling

- Dieren die met een eenmalige behandeling bovenop komt krijgt veterinaire zorg.
- Een dier dat na een behandeling niet opknapt, dan is euthanasie de meest eerlijke keuze voor het dier.
- Een langdurig behandelproces waarbij het dier uit de kudde gehaald moet worden, schaadt het welzijn van het dier dusdanig dat het dier beter uit zijn lijden verlost kan worden.
- Euthanasie mag bij gehouden kuddes ook door middel van afschot, in geval van nood of bij een agressief dier.

6.4 Behandeling in relatie tot publiek

Het feit dat het leven van het individuele dier telt, wordt door de bezoekers van natuurgebieden gewaardeerd. Als er hulp wordt geboden aan een dier in problemen, geeft dat altijd positieve reacties. Dat een dier behandeld wordt sluit niet uit dat het later misschien wordt uitgeselecteerd. Een dier dat er met hulp bovenop gekomen is, heeft en vererft een eigenschap die niet past bij het leven in de natuur.

6.5 Handelingsschema voor boswachters

Onderstaand het afwegingsschema waarlangs in het veld conform dit protocol gewerkt wordt


Hoe te handelen bij een wond of gebrek bij een dier?
Heeft het dier een wond?
Is het een kreupel?
Vertoont het dier afwijkend gedrag
Is het een diepe wond of is de diameter groter dan 1 cm?
Is er sprake van een bijtwond?
Blijft het dier eten?
Nee
Is de wond ontstoken of is pus of maden zichtbaar?
Blijft het dier zich verplaatsen?
Nee
Ja
Nee
Nee
Blijft het dier bij de groep?
Dier blijven monitoren, geen verbetering binnen 3 dagen > check bij dierenarts
Raadpleeg dierenarts (Actie met krachtmiddel)

7. Vroeg reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen

7.1 Definities vroeg reactief beheer

Het principe van vroeg-reactief beheer is dat door tijdig ingrijpen individueel lijden van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen zo veel als mogelijk verkort wordt, doordat de dieren door afschot uit hun lijden verlost worden

7.2 Uitgangspunten

Vroeg reactief beheer is jaar rond van toepassing op:

- alle grote herbivoren in het terrein wanneer door onvoorziene omstandigheden de dieren dusdanig lijden dat direct uit het lijden verlossen noodzakelijk is. Hierbij kan gedacht worden aan:
  - Dieren met ernstige gedragsstoornissen
  - Dieren met fysieke mankementen die niet zelfstandig genezen, zoals
    - gebroken ledenmaten;
    - zeer ernstige verwondingen waardoor het dier niet meer in staat is te staan of te lopen;
    -
- Vroeg reactief beheer is het jaar rond van toepassing op edelherten:
  - met een dierconditie (bijlage dierconditie) van 3 of minder.

8. Bijvoeren grote herbivoren

Staatsbosbeheer kiest ervoor alleen onder bepaalde omstandigheden incidenteel bij te voeren. Een structureel voedseltekort dient te worden opgelost door de populatie in overeenstemming te brengen met de draagkracht van het gebied. Dit standpunt is in lijn met het geen in het beleidskader is opgenomen.

8.1 Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van edelherten is bij wet verboden.

8.2 Bijvoeren van Koniks en Heckrund

Bij gehouden kuddes bepaald de wet dat er geen dieren mogen sterven als gevolg van honger of verwaarlozing. Als individuele dieren in de winter in de problemen komen als gevolg van ondervoeding, moet dat dier (en daarmee dus de gehele kudde) worden bijgevoerd. Bijvoeren dient tijdig te gebeuren, want eenmaal zwakke dieren worden van bijvoeren vaak nog nauwelijks beter. Daarom wordt in de meeste gehouden kuddes gekozen voor populatiebeheer, waardoor bijvoeren nog nauwelijks nodig is, of alleen in extreme gevallen.

Bijvoeren van de Koniks en Heckrund wordt alleen gedaan ten behoeve van het welzijn van de dieren, bijvoorbeeld als:

- er incidenteel een voedseltekort is door extreme weersomstandigheden;
- het voedsel tijdelijk niet bereikbaar is, bijvoorbeeld door extreme sneeuwval,
- van een kudde een specifiek effect wordt verwacht, bijvoorbeeld ten behoeve van het in de kudde lokkaen van de vangweide

Bijvoeren in relatie tot publiek

Bijvoeren louter om het publiek gerust te stellen kan op korte termijn effectief zijn om maatschappelijke onrust weg te nemen. Voor Staatsbosbeheer geldt dat bijvoeren om deze rede ongewenst is.

Via voorgelicht wordt het publiek geïnformeerd hoe het met het voedselaanbod is gesteld en of bijvoeren werkelijk noodzakelijk is voor het welzijn van de dieren of niet.

Commented [1]: Afstemmen met notitie provincie

Commented [2]: We moeten nog uitzoeken hoe we de paarden en runderen wel kunnen bijvoeren en de herten niet

Commented [3]: Afstemmen op inbreng free

9. Benutten van geschoten grote herbivoren

Onderstaand worden een aantal opties beschreven hoe wordt omgegaan met de geschoten dieren

9.1 Benutten ten behoeve van aaseters

Het laten liggen van kadavers in het terrein komt de biodiversiteit ten goede. Ze kunnen o.a dienen als voedselbron voor raven of allerlei soorten insecten (waaronder rode lijst-soorten, die gespecialiseerd zijn op grote kadavers zoals die van runderen).

Ten aanzien van het benutten ten behoeve van aaseters geldt dat:

- Het laten liggen van kadavers van edelhert is toegestaan.
  Van de mannelijke dieren worden de geweistangen verwijderd. Deze kunnen commercieel verhandeld worden binen de kaders die de wet stelt
- Geschoten Heckrunderen en Konikpaarden worden in beginsel afgevoerd. Daar waar de terreinomstandigheden dit niet toelaten, kan er in bijzondere situaties van afgeweken worden

9.2 Eisen ten aanzien van laten liggen van kadavers

Edelherten die op grond van vroeg reactief beheer geschoten worden, worden in het gebied achter gelaten ten behoeve van de aaseters. De edelherten die in het kader van de eenmalige reductie van de populatie worden geschoten worden in principe alleen achter gelaten als het vlees niet kan worden benut of verwijdering tot een te grote verstoring leidt.

Voor het laten liggen van dode dieren geldt dat:

- kadavers mogen alleen blijven liggen als ze geen gevaar opleveren voor
  - het ecosysteem (bijvoorbeeld het risico dat botulisme uitbreekt),
  - de volksgezondheid,
  - de voedselveiligheid
- Kadavers niet op plaatsen liggen waar het publiek er onvoorbereid mee geconfronteerd kan worden.

Belangrijk is dat de beheerder zich zoveel mogelijk inspant om het publiek, vóór het betreden van het terrein, uit te leggen waarom de kadavers van bepaalde diersoorten blijven liggen.

9.3 Benut edelherten voor menselijke consumptie

De geschoten edelherten worden deels ter beschikking gesteld voor consumptie
Realisatie van de doelstand heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor consumptie.
Om een edelhert voor consumptie aan te kunnen bieden zijn de volgende handelingen van toepassing:

- Ontweiden
  Ontweiden vindt plaats door:
  - een daarvoor gecertificeerd persoon,
  - op een speciaal daarvoor ingerichte verwerkingslocatie bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer

  Ontweiden in het veld is een optie die incidenteel kan plaatsvinden op locaties die geen overlast voor de overige fauna veroorzaken en niet in het zicht van het publiek zijn.
- Transport uit het veld naar de verwerkingslocatie

Dit transport wordt uitgevoerd in een aanhanger met vloeistofdichte vloer, voorzien van een afdekzijl
- Het geschikt maken van de edelherten op de verwerkingslocatie voor overdracht aan wildbewerkingsinrichting (WBI).
  - De verwerkingslocatie voldoet aan de wettelijke normen voor het verwerken van wild ten behoeve van menselijke consumptie
- Rest materiaal wordt opgeslagen in een goedgekeurde container om voor destructie aangeboden te worden
- Opslag in koelcel
  De koelcel voldoet aan de wettelijke eisen voor het bewaren van voor consumptie bestemd wild.
- Overdracht aan wildverwerkingsinrichting.

9.4 Afvoer voor destructie

Geschoten dieren die niet de voedselketen in gaan, worden afgevoerd voor destructie.
Hiertoe worden ze:

- Uit het veld afgevoerd,
- Tijdelijk opgeslagen in een door destructie bedrijf aangeleverde container;
- De container wordt regelmatig opgehaald/ gewisseld door Rendac.

Bijlage 1 Protocol afschot van grote herbivoren

In ecosystemen leven en sterven dieren op hun eigen manier. Het is normaal dat in de natuur dieren blijven liggen op de plaats waar ze gestorven zijn. Staatsbosbeheer laat in zijn natuurgebieden de dode dieren liggen, waar dat is toegestaan door de wet.
In een aantal terreinen van Staatsbosbeheer leiden geïntroduceerde of "gedomesticeerde" dieren (bijv. runderen en paarden) een zelfstandig leven. Daarnaast komen er in de terreinen van Staatsbosbeheer wilde dieren (bijv. ree en edelhert) voor, die daar nagenoeg geen invloed van de mens ondergaan.

Staatsbosbeheer heeft een verantwoordelijkheid voor het welzijn van deze dieren. Bij de natuur hoort dat dieren sterven. In de Oostvaardersplassen is het beleid dat dieren zoveel mogelijk leven zonder menselijk ingrijpen. Echter is ingrijpen in de populatie van belang om:

- Onnodig lijden van dieren te voorkomen middels vroeg reactief beheer
- De ontwikkeling van de populatie te reguleren om de invloed van de herbivoren op de instandhoudingsdoelen en vorming van het landschap te beperken.

Ingrijpen door de mens ten behoeve van deze twee aspecten kan via afschot plaatsvinden.

Veiligheid bij uitvoering van afschot

" VEILGHEID GAAT VOOR ALLES. "

Voor medewerkers van Staatsbosbeheer die bij het afschot betrokken zijn, gelden strenge veiligheidsprocedures. De medewerker is verzekerd via de algemene verzekering van Staatsbosbeheer. Deze verzekering geeft wettelijke dekking voor de medewerkers van Staatsbosbeheer. M.a.w. mocht de betrokken medewerker iets anders raken dan het beoogde doel en daarmee schade veroorzaken, dan is hij hiervoor verzekerd. Dit betekent dat buiten de Oostvaardersplassen en niet in opdracht van Staatsbosbeheer er dan ook NOOIT met de Staatsbosbeheergeweren geschoten mag worden, want deze handeling is niet verzekerd.
Voor noodsituaties in opdracht van de politie, en in overleg met de coördinator faunabeheer, kan een uitzondering gemaakt worden. Er wordt alleen gewerkt conform geldende vergunningen.

De volgende veiligheidsregels moeten stipt worden opgevolgd.

Commented [S12e]: Check met faunabeheerders; EVT ALS BIJLAGE

Commented [S12e]: wie is die coördinator faunabeheer, van welke organisatie?

a) voordat men het terrein in gaat altijd kijken en op de hoogte stellen van wie er in het terrein is,
b) als men het geweer uit de kast pakt, altijd controleren of het wapen ongeladen is;
c) werking van het geweer vooraf controleren, controleren of er geen rommel voor of in de loop zit,
d) geweer altijd ongeladen en met open grendel wegzetten.
e) schiet niet als je niet voldoende in rust bent en voorkom het afgeven van een schot onder tijdsdruk of spanning,
f) nooit omhoog schieten (bijvoorbeeld wanneer een dier op de kade staat);
g) in principe naar binnen schieten richting het centrum van het gebied,
h) zorg voor een goede kogelvanger, zandbult,
i) niet schieten bij mist, slecht zicht en te weinig licht;
j) geen afschot wanneer er excursies zijn in het gebied, uitzonderingen daar gelaten;
k) rij nooit met een doorgeladen wapen rond dat niet op safe staat;
l) in principe niet met meerdere personen in een auto tijdens het afschot,
m) bij ijs en sneeuw geldt er een verscherpt veiligheidsregime in verband met gladheid en afketsgevaar.

Commented [512e]: opmerking dat is in OVP vanwege het vlakke karakter vrijwel niet mogelijk/onmogelijk; afschot vanaf een verhoogde hut of zitbok (aanzitjacht) biedt die veiligheidsgarantie wél omdat je naar beneden schiet en niet volledig horizontaal..

In het Oostvaarderbos (Fluitbos) /Driehoek / Kotterbos gelden de volgende aanvullende **veiligheidsregels**

a) ga na of er publiek in het gebied is en zorg dat deze het gebied verlaat;
b) Sluit het gebied af voordat er geschoten wordt;
    a. Oostvaardersbos
        i. Wandelpaden afsluiten
        ii. Doorgaand fietspad en uitkijkpunt openstellen na afloop afschot (inclusief verwijderen kadavers)
        iii. Indien noodzakelijk vanwege dierenwelzijn / veiligheid kan overgegaan worden tot volledige afsluiting
    b. Driehoek
        i. Wordt afgesloten voor publiek
        ii In de weekenden en de middag na 12.00 kunnen er begeleide excursies plaats vinden
    c. Kotterbos
        i. Indien opgesteld voor herbivoren afgesloten voor publiek
c) bij twijfel **NOOIT** schieten;
d) hou er rekening mee dat als de kogel iets anders raakt dan het beoogde dier (tak, riet of boom) hij van baan kan veranderen (ook kleine afwijkingen kunnen grote gevolgen hebben);
e) als het afschot gezien/gehoord wordt, altijd even contact opnemen met de bezoeker en uitleggen waarom het afschot gepleegd is;

f) ook bij afvoer van het dier (wanneer men langs mensen rijdt) altijd even stoppen en uitleggen.

Operationele afspraken bij afschot

Middelen voor afschot

In de Oostvaardersplassen wordt voor afschot in principe gebruik gemaakt van kogelbuksen. Indien noodzakelijk, kan eventueel ook gebruik worden gemaakt van een jachtgeweer met Brenneke patronen.

De wapens staan opgeborgen in een braakvrije kast. Hierin worden munitie en kogelbuksen gescheiden bewaard. Wapens en munitie staan **ALTIJD** in dezelfde kast wanneer ze niet worden gebruikt. De bewaarplaats van de sleutels is bij de gebruikers bekend

Voorschriften bij afschot:

a) zorg dat een dier goed dwars staat en dat er niets achter of naast staat;
b) werk van een zo beperkt mogelijke schootsafstand;
c) op korte afstand wordt een schot op de kop bovenkant nek of oor worden afgegeven mits onder optimale omstandigheden;
d) boven de 30 m altijd blad schieten (direct achter voorpoot omhoog en een hand er achter ter hoogte van de schouder). Nooit langs de voorloper omhoog, dit geeft verhoogde kans op loperschoten,
e) bij niet te verklaren missers, altijd op nieuw inschieten bij voorkeur samen met een collega;
f) blijf na het afschot het dier goed volgen, en kijk wat het effect is van het schot;
g) nooit direct naar het dier toe gaan (dit geeft teveel relatie met gevaar/auto),
h) in principe niet schieten in grote roedels, uitzonderingen daar gelaten;
i) De beheerder die een dier afschiet draagt de verantwoording voor het afvoeren van het kadaver uit het terrein. Hij kan dit aan anderen overdragen of zelf doen
j) ga er vanuit dat wat je doet altijd bekend is bij collega's en publiek
    a houdt er rekening mee dat niet iedereen geconfronteerd wil worden met afschot van een dier;
k) wanneer er afschot plaats vindt direct voor een uitkijkbult en /of bult even naar de mensen toe voor uitleg / of waag even een collega

Vastlegging gegevens

Van ieder dier worden op een voorgedrukt formulier de volgende gegevens vastgelegd door de medewerkers van Staatsbosbeheer die het afschot doen:

a) diersoort

Commented [5.1.2.e]: Ik zou adviseren een kopschot niet toe te staan, grote kans op niet dodelijk maar ellendig kaakschot; bespreken met team

Commented [5.1.2.e]: kunnen/willen we dit nog handhaven? Vele/ de meeste roedels in OVP zijn relatief groot Wat is groot? (aantal noemen)

Commented [5.1.2.e]: (?) kun je daar altijd van uit gaan? Met name m.b.t publiek???? "Ga er van uit" vervangen door "Zorg ervoor" (is dat haalbaar m.h. m.b.t publiek??

Commented [5.1.2.e]: Is dit nog steeds de generieke handelwijze?

b) geslacht
c) leeftijd, zo nauwkeurig mogelijk
d) locatie
e) reden voor afschot
f) eventuele bijzonderheden
g) datum van afschot
h) bij twijfel over de gezondheid wordt via de coordinator faunabeheer de dierenarts gebeld.
i) in overleg met de coordinator faunabeheer worden dieren ten behoeve van een bepaling van de gezondheidsstatus aangeboden aan de Gezondheidsdienst voor Dieren.

Commented [5.1.2.e]: hoe nauwkeurig? GPS of kavelnummer? Zorg voor kavelnummerkaart voor deelnemers

De boswachter ecologie of de coördinator faunabeheer zorgt voor aanlevering van de gegevens aan het Bureau Ontwikkeling en Beheer van het Staatsbosbeheer

Commented [5.1.2.e]: wie van de twee

Slotbepalingen protocol afschot van grote herbivoren

a) deze instructie is bindend en kan niet naar eigen inzicht worden ingevuld,
b) de boswachter ecologie Grote herbivoren controleert en coördineert;
c) als er iemand in het veld afschot pleegt is de coördinator faunabeheer altijd op de hoogte gesteld via de whats app groep of via de voicemail;
d) als hij er niet is (ziekte, vakantie), delegeert hij zijn bevoegdheden /verantwoordelijkheden in overleg met de gebiedsmanager;
e) steekproefsgewijs controleert de coördinator faunabeheer het afschot aan de hand van de conditiescore. Na herhaalde fouten rapporteert hij dit aan de gebiedsmanager en volgt een gesprek met de betrokkene;
f) bij overtreding van de veiligheidsinstructie vervalt direct de bevoegdheid van het gebruik van een dienstgeweer en het uitvoeren van afschot. Na een gesprek met de gebiedsmanager en coördinator faunabeheer wordt de bevoegdheid opnieuw gegeven of vervalt definitief;
g) er worden door eigen personeel geen afgeschoten dieren of delen daarvan meegenomen uit het veld c.q. vanaf de beheersgebouwen;
h) de coördinator faunabeheer verzorgt de instructie en praktische opleiding;
i) Bij eventueel uitbreiding van gebieden geldt in principe deze instructie.

Commented [5.1.2.e]: de 5.1.2.e 5.1.2.e [5.1.2.e 5.1.2.e] is 5.1.2.e en (?) controleert en coördineert

In alle gevallen waarin deze instructie niet voorziet, beslist de coordinator faunabeheer in overleg met het de gebiedsmanager.

Personele structuur rond afschot

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheer zoals beschreven in dit protocol.

Betrokken medewerkers bij het afschot/ beheer fauna en hun verantwoordelijkheid

Functie	Verantwoordelijkheid
Provinciaal hoofd	eindverantwoordelijk voor het faunabeheer
Gebiedsmanager	Verantwoordelijk proces faunabeheer en stuurt de uitvoering aan
Coördinator faunabeheer	gedelegeerd verantwoordelijk, voor het daadwerkelijke afschot, gebruik van de kogelbuksen en zorg voor monitoring
Boswachter Publiek (2 personen)	betrokken bij afschot
Senior veldmedewerker	betrokken bij afschot
Veldmedewerker (2 personen)	betrokken bij afschot
Adviseur Terreinbeheer B&P	betrokken bij afschot, op afroep beschikbaar

Bijlage 2 Diercondities

De diercondities is een belangrijk criterium om te bepalen of afschot in het kader van vroeg reactief beheer nodig is. De dierconditie wordt bepaald aan de hand van de fysieke conditie (vet- en spierbedekking, vacht) en het gedrag van het dier.

Fysieke kenmerken

De fysieke kenmerken betreffen vet- en spierbedekking (zie Tabel 1) en reflecteren grofweg de (vet)reserves van de dieren. Specifieke conditiescores zijn ontwikkeld en gerapporteerd in de literatuur voor herten (red deer: Riney, 1955, 1960). Deze scores zijn verder ontwikkeld en later toegepast op andere in het wild levende herbivoren (bijvoorbeeld paarden, Gill, 1987; Burton, 1992). Vergelijkbare scores bestaan voor gehouden runderen (Edmondson et al. (1989); Burkholder (2000); Broring et al (2003), Winckler et al (2003), waarbij goede correlaties tussen scores en daadwerkelijke fysieke conditie zijn aangetoond. Voor managementdoeleinden wordt de conditie van grote herbivoren gescoord in de vijfpuntsschaal zoals aangegeven in tabel 1.

Gedragskenmerken

Naast de fysieke kenmerken worden ook gedragskenmerken, zoals sociaalgedrag en bewegingsgedrag, geobserveerd om de toestand van het dier te beoordelen (zie Tabel 1).

Tabel 1: diercondities.

	Fysieke kenmerken	Gedragskenmerken
Diercondite 1 (slecht)	▪ Doornuitsteeksels als tanden van een zaag ▪ Zeer sterk ingevallen bedekking tussen doorn- en dwarsuitsteeksels ▪ Zeer sterk ingevallen buikvulling ▪ Bedekking tussen heupbeen en zitbeen ernstig ingevallen, geen vlees aanwezig ▪ Zitbeenderen zeer prominent met diepe V-vormige holte onder de staart	▪ Bewegingsgedrag, zeer traag, onregelmatige bewegingen, struikelen vaak, niet vast op de benen ▪ Onderzoekend gedrag gedesoriënteerd, apathisch ▪ Sociaal gedrag afgezonderd ▪ Foerageergedrag geen
Diercondite 2 (slecht - matig)	▪ Doornuitsteeksels als duidelijk zichtbaar ▪ Sterk ingevallen bedekking tussen doorn- en dwarsuitsteeksels ▪ Sterk ingevallen buikvulling ▪ Bedekking tussen heupbeen en zitbeen duidelijk ingevallen, weinig vlees aanwezig ▪ Zitbeenderen prominent met diepe, bijna V-vormige holte onder de staart	▪ Bewegingsgedrag traag, onregelmatige bewegingen, vaak struikelen, minder vast op de benen ▪ Onderzoekend gedrag gedesoriënteerd, niet alert, passief ▪ Sociaal gedrag volgt de groep vertraagd ▪ Foerageergedrag geen
Diercondite 3 (matig)	▪ Doornuitsteeksels individueel te onderscheiden ▪ Duidelijk ingevallen bedekking tussen doorn- en dwarsuitsteeksels ▪ Sterk ingevallen buikvulling ▪ Bedekking tussen heupbeen en zitbeen sterk ingevallen, zeer licht bevleesd ▪ Zitbeenderen prominent U-vormig, holte onder de staart	▪ Bewegingsgedrag minder krachtige bewegingen, ▪ Onderzoekend gedrag licht passief ▪ Sociaal gedrag minder interactief, wel in de buurt van de groep ▪ Foerageergedrag blijvend op zoek naar voedsel
Diercondite 4 (matig - goed)	▪ Doornuitsteeksels individueel te onderscheiden ▪ Duidelijk ingevallen bedekking tussen doorn- en dwarsuitsteeksels ▪ Enigszins ingevallen buikvulling	▪ Bewegingsgedrag krachtige bewegingen, ▪ Onderzoekend gedrag actief ▪ Sociaal gedrag matig interactief, wel in of bij de groep ▪ Foerageergedrag blijvend op zoek naar voedsel

	• Bedekking tussen heupbeen en zitbeen enigszins ingevallen, licht bevleesd • Zitbeenderen prominent U-vormig, holte onder de staart	
Dierconditie 5 (goed)	• Geraamte en bedekking goed in balans • Doornuitsteeksels niet meer goed te onderkennen • Geen afzonderlijke dwarsuitsteeksels zichtbaar • Geen ingevallen buikvulling • Bedekking tussen heupbeen en zitbeen licht tot goed bevleesd • Zitbeenderen afgerond, ondiepe holte onder de staart	• Bewegingsgedrag: goed gecoördineerd, krachtig • Onderzoekend gedrag: alert, reagerend op aanwezigheid mensen of andere dieren • Sociaal gedrag: interactief, verzorgt zichzelf, in de groep • Foerageergedrag: blijvend op zoek naar voedsel

Strategisch overleg Oostvaardersplassen:
Intern verslag d.d. 3-12-2018
Aanwezig: Cees, Nick, Marjolijn, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke

Nav vorige keer
Beschrijving overlegstructuur 5.1.2.e ; op actielijst gezet.
Voorstel is een kalender te maken met overleggen 5.1.2.e ; op actielijst gezet.
Verkleinen kudde ovp. Meenemen in communicatie 5.1.2.e ; op actielijst gezet
Plan b volgende keer 5.1.2.e ; op actielijst gezet
Nick maakt iets voor digitalis; op actielijst gezet; op actielijst gezet

Omgevingsmanagement.
Stuk is nagekomen. Reacties **alle** via mail naar 5.1.2.e
Bij 4 punten sociaal media toevoegen

Nieuw Land is altijd het grote perspectief, maar we hangen niet het hele verhaal aan Nieuw Land op

Proactief communicatie voorbereiden nav van uitspraak rechter over afschot.
5.1.2.e en **Joke** regelen inzet landelijke media, en speciaal ' over flevoland gesproken'.
Joke mist de interactie.
Vanuit openbare orde en veiligheid organiseert provincie gesprekken met actievoerders. Wat ons betreft is dat geen tweegesprek, idee is een begeleid (coach) gesprek. Wij maken een lijstje met zaken die wij niet willen kwa ontwikkelingen in het gebied. 5.1.2.e om lijstje te maken. **Nick** bespreekt dit met 5.1.2.e .

Web site. Zo snel mogelijk in de lucht Joke 5.1.2.e en 5.1.2.e kijken naar de teksten. **Joke** pakt dit met 5.1.2.e op.

Schuursessies. Uitnodigend zsm starten. Worden opgestart door 5.1.2.e Planning is Januari eerste sessie. Een keer per maand voelt te zuinig, januari voelt laat. We gaan spreekuur van boswachter oppakken. Voor kerst liefst al een spreekuur.

4bc
Protocol
Tekstuele reacties **alle** naar 5.1.2.e Die verwerkt ze.
Opnemen dat (vroeg) reactief beheer plaats vindt.
Aanpak reset en beschutting is definitief en worden openbaar.
Concept Protocol gaan we mee werken, daarna evalueren en desgewenst aanpassen.

Paarden. Opnemen dat de dierenarts vooraf altijd benaderd wordt bv. Foto via app. 5.1.2.e
Oostvaardersveld. Transport paarden, gaan we doen zoals 5.1.2.e voorstelt.

4d
Vraag is wie is initiatiefnemer voor bijvoeren. Inmiddels besproken met provincie. Verantwoordelijkheid in veld ligt bij SBB. Provincie legt kader vast.
Rol moet zijn dat ieder op zijn eigen stoel blijft zitten. Op agenda van eerst volgende bo.

We spreken niet over als gehouden dieren maar we gaan onze zorgplicht intensiever uitvoeren. Dit doen we door bijvoeren, inzet dierenarts.

4e
Raster om trekweg gaat geplaatst worden. Kan juridisch, waarbij we het risico nemen dat het verwijdert moet worden afhankelijk van de uitspraak

5b
Gesprek OM, Marjolijn gaat samen met Nick
Zitting C&A afgestemd wordt wie er mee gaat.

5c
Cees pakt dit op met justitie

staatsbosbeheer

Protocol afschot edelherten
Winter 2018-2019
Versie 1.0

Colofon

Project	Protocol afschot edelherten Winter 2018-2019

Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	1.0
Status	Eindconcept – intern en vertrouwelijk
360 documentnummer:	
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	Oostvaardersplassen
Beheergebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	
Projectleider	
Contactpersoon:	5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Naritaweg 221 1043 CB Amsterdam

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Doel van het protocol 4
1.3 Verantwoordelijkheden 4
2. Voorwaarden opdracht 6
2.1 Start afschotbeheer 6
2.2 Gebied van afschotbeheer 6
2.3 Middelen voor afschotbeheer 6
2.4 Omvang reset in aantal dieren 7
2.5 Dierenwelzijn 8
3. Uitvoering 9
3.1 Bemensing 9
3.2 Methodiek van afschot 9
3.3 Momenten van afschot 10
4. Veiligheid 12
4.1 Algemeen 12
4.2 Handhaving en toezicht 12
4.3 De coördinator 12
5. Registratie 13
6. Verwerking geschoten edelherten 15
Bijlage: Monitoringsplan vogeltellingen 17

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit protocol is de opdracht, dd. 18 september 2018, van de provincie Flevoland aan Staatsbosbeheer om een doelstand van 490 edelherten in de Oostvaardersplassen te realiseren middels afschot van de dieren in de herfst/ winter 2018-2019 of zo spoedig als mogelijk na deze termijn doch uiterlijk op 1 januari 2020. https://www.staatsbosbeheer.nl/-/media/08-dossiers/oostvaardersplassen/20180919-opdracht-afschot-edelherten-oostvaardersplassen.pdf?la=nl-nl&hash=5DED623FBFE9CD824EC5E4FAC26DF7EEF03516S6

Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft op 2 november 2018 een vergunning (pdf, 266 kB) verleend aan Staatsbosbeheer voor het afschot van edelherten in de Oostvaardersplassen op grond van artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming.

1.2 Doel van het protocol

Dit protocol heeft als doel de richtlijnen vast te leggen voor de operationele uitvoering van het door de provincie Flevoland vergunde afschot van edelherten, waarbij de populatie eenmalig wordt teruggebracht naar de doelstand.

1.3 Verantwoordelijkheden

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheer, zoals beschreven in dit protocol. De door de provincie gegeven opdracht op grond van artikel 3.18, lid 1Wet natuurbescherming vormt de wettelijke basis voor de uitvoering van het beheer.

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het rond 15 november 2018 aanleveren van actuele telgegevens van de edelherten (en Konik en Heckrunderen) in het gebied bij de provincie Flevoland.

Het afschotbeheer van edelherten in de Oostvaardersplassen gebeurt uitsluitend door professionals – de faunabeheerders van Staatsbosbeheer of door Staatsbosbeheer aangetrokken faunabeheerders. Zij zijn de gebruikers van dit protocol.

De werkbaarheid van het protocol wordt constant gemonitord en geëvalueerd in samenspraak met een door de provincie in te stellen expertgroep.

Minimaal twee keer per jaar vindt tussen de betrokken gedeputeerde en het hoofd van de provinciale eenheid van Staatsbosbeheer overleg plaats over de uitvoering van de afspraken die zijn gemaakt in het convenant dat Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland hebben gesloten over de uitvoering van het beleidskader.

2. Voorwaarden opdracht

Het grootste deel van onderstaande voorwaarden zijn opgelegd in de opdracht van de provincie aan Staatsbosbeheer. Daarnaast zijn in dit protocol de voorschriften verwerkt die volgen uit de Wnb-vergunning voor het afschot.

2.1 Start afschotbeheer

Het afschotbeheer van de edelherten mag plaats vinden in de periode 1 september tot 1 april.

Er vindt geen afschot plaats in de bronsttijd van het edelhert. Staatsbosbeheer (in de persoon van de gebiedsmanager Oostvaardersplassen) meldt schriftelijk aan provincie Flevoland wanneer de bronst ten einde is. Na instemming door de provincie kan het gebruik van de opdracht aanvangen. De instemming van de provincie wordt door Staatsbosbeheer bij de opdracht en andere relevante stukken gearchiveerd.

2.2 Gebied van afschotbeheer

Afschotbeheer vindt plaats in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen en in de gebieden daaromheen die voor de edelherten rechtstreeks te bereiken zijn (Kotterbos, Oostvaardersbos en Oostvaardersveld).

Een deel van het afschot vindt in de bossen plaats die dienen als winterbeschuttingsgebied voor de grote herbivoren. Zowel voor de rust van de grote herbivoren als vanwege het uit te voeren faunabeheer worden deze gebieden in ieder geval afgesloten voor publiek op de momenten dat het faunabeheer plaats vindt. De afsluiting vindt plaats door het afsluiten van de toegangshekken tot deze gebieden en het plaatsen van informatie- en waarschuwingsborden.

2.3 Middelen voor afschotbeheer

Staatsbosbeheer gebruikt voor het afschotbeheer kogelgeweren. Om de aanwezige fauna zo min mogelijk te verstoren werken de faunabeheerders met een geluiddemper (deze is te allen tijde verplicht).

In de opdracht is aangegeven dat wanneer de zichtomstandigheden slecht zijn, de faunabeheerders verplicht zijn om met nachtkijkapparatuur te werken. Bij nevel en mist werken de nachtkijkers niet. In het veld betekent dit dat:

- Bij slecht zicht wordt er niet geschoten omdat de veiligheid voorop staat.

- Nachtzichtapparatuur wordt alleen gebruikt bij schemering of nacht als deze iets toevoegt aan het zicht. Dit ter beoordeling van de faunabeheerder.

Er mag geen gebruik gemaakt worden van kunstlicht voor afschot.

2.4 Omvang reset in aantal dieren

Om te bepalen wat het aantal edelherten is dat afgeschoten wordt, vindt in de laatste week van oktober een helikoptertelling plaats. Het aantal bij deze telling getelde edelherten minus 490 (= de doelstand na de reset) is het aantal dieren dat in de winter van 2018/2019 afgeschoten gaat worden.

Om de groei van de populatie na de reset zo klein mogelijk te houden wordt een geslachtsverhouding man/vrouw van 1:1 nagestreefd. Deze verhouding is gebaseerd op de gebruikelijke praktijk op de Veluwe. Op 29 en 30 oktober 2018 heeft de helikoptertelling plaats gevonden. Daarbij zijn 2320 edelherten geteld. Dit betekent dat voor het bereiken van een doelsatnd van 490 edelherten het aantal edelherten door middel van afschot met 1830 wordt gereduceerd. Tijdens de helikoptertelling wordt alleen het aantal dieren geteld en niet het geslacht. In september 2018 is door de medewerkers van Staatsbosbeheer een grondtelling uitgevoerd. Daarbij is een beeld gekregen van samenstelling en de geslachtsverhoudingen van de dieren (hinde 54%, hert 10% en kalf 36%). In onderstaande tabel is dit percentage doorgerekend naar de uitkomst van de helikoptertelling (eerste regel). In de tweede regel staat het aantal dieren per geslacht op basis van een 1:1 verhouding en een doelpopulatie van 490 exemplaren. In de onderste regel is aangegeven hoeveel edelherten en per geslacht afgeschoten worden.

	Hinde en smaldier	Herten en spitsers	Kalf
Populatie berekend uit helikoptertelling/geslachteverhouding grondtelling	1255	230	835
Populatie samenstelling na reset	195	195	100
Totaal af te schieten	**1060**	**35**	**735**

Gelet op de huidige samenstelling van de groep wordt er vanuit gegaan dat het afschot zich primair op kalveren en hinden richt.

Om voor de lange termijn een gezonde en beheerbare populatie te realiseren wordt na de reset populatiebeheer uitgevoerd dat gericht is op een populatie met een evenwichtige leeftijdsopbouw waarbij jaarlijks getalsmatig de aanwas wordt geschoten. Dit afschot vindt voor de helft plaats in de feitelijke aanwas e (kalveren) envoor de helft in de oudere

categorie dieren. De verdere uitwerking van dit op aantallen en samenstelling gerichte beheer is onderdeel van het managementplan.

2.5 Dierenwelzijn

Om het dierenwelzijn zo goed mogelijk te garanderen gelden de volgende regels.

- Het vroeg reactief beheer blijft operationeel van toepassing om onnodig lijden van edelherten (maar ook van paarden en runderen) te voorkomen. Concreet betekent dit dat afschot van edelherten met conditiescore drie of lager voor gaat op afschot van gezonde dieren. Dit is van belang om na de reset een gezonde en krachtige populatie over te houden.
- Bij afschot van een hinde checkt de faunabeheerder altijd dat er geen kalf bij is. Indien kalf en hinde samen zijn wordt altijd eerst het kalf geschoten.
- Het is van groot belang dat er voor de grote herbivoren beschuttingsgebieden beschikbaar zijn. In lijn met het beleidskader wordt in de winter van 2018/2019 een start gemaakt met de realisatie van beschuttingsgebied in het grazige deel van de Oostvaardersplassen. Deze nieuwe aanplant heeft een paar jaar nodig om tot voldoende wasdom te komen om daadwerkelijk beschutting te bieden. Zolang deze nieuwe beschuttingsgebieden nog niet functioneel zijn blijven het Kotterbos, Driehoek en Oostvaardersbos in gebruik als winterbeschuttingsgebied. Dit is in afwijking met wat de commissie van Geel adviseert. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan, net als in voorgaande jaren, besloten worden deze gebieden af te sluiten voor het publiek om een rustgebied voor de dieren te waarborgen.
- De faunabeheerder leeft de wettelijke verplichtingen na en handelt in lijn met de voorwaarden die aan zijn vergunningen zijn verbonden voor het gebruik van wapens ten behoeve van het faunabeheer en de vergunning die door de provincie is afgegeven voorafschot van de edelherten.
- Niet alle omstandigheden zijn aan de voorkant in een protocol uit te werken. De faunabeheerder handeld in onvoorzien momenten vanuit zijn professionaliteit als goed faunabeheerder.

3. Uitvoering

3.1 Bemensing

De uitvoering van het afschot vindt plaats door opgeleide, gekwalificeerde en goed getrainde professionals. Deze faunabeheerders moet ter plaatse waar deze een der handelingen verricht waartoe vergunning is verstrekt, aan toezichthouders (politie of daartoe door de provincie aangewezen ambtenaren) op eerste aanvraag onmiddellijk de volgende zaken tonen.

- een gewaarmerkte kopie van de vergunning,
- een geldig identiteitsbewijs.

Voorafgaand aan de uitvoering van de opdracht is een lijst met de namen van uitvoerende personen ingeleverd bij de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (via handhaving@OFGV.nl) door de gebiedsmanager Oostvaardersplassen.

Naast de faunabeheerders zijn er boswachters aanwezig om hand en spandiensten te verrichten, waaronder afvoer van kadavers uit het veld.

Voor het geregeld delen van ervaringen, evaluatie en opnieuw afstemmen en bijstellen van afspraken vindt wekelijks overleg plaats. Bij dit overleg is een vertegenwoordiger van de BOA's aanwezig om hun ervaring in te brengen.

Uit dit overleg (voornamelijk het evaluerende deel) kunnen aanpassingen op dit protocol naar voren komen. Deze aanpassingen worden in chronologische volgorde bijgehouden. De gebiedsmanager Oostvaardersplassen is er verantwoordelijk voor dat deze lijst met aanpassingen aan dit protocol wordt toegevoegd.

3.2 Methodiek van afschot

Per dag wordt beoordeeld van welke aanzitplekken gebruik wordt gemaakt, gelet op weersomstandigheden, windrichting, aanwezigheid edelherten en dergelijke. De faunabeheerders worden met de auto in het gebied afgezet, waarbij afspraken gemaakt wordt over de schootsvelden.
Afschot wordt via diverse methodieken uitgevoerd:

- Afschot vanaf een vast punt.
  Deze vorm van afschot (zowel hoogzit als laagzit) veroorzaakt de minste verstoring. Uit ervaring elders in het land blijkt afschot vanuit aanzit kansrijker dan vanuit een auto. De trefzekerheid is met deze methodiek groter omdat de dieren zich rustiger

gedragen en dichter bij de faunabeheerder komen. De dieren zijn niet gealarmeerd door bijvoorbeeld een naderende auto.
In het grazige gebied worden meerdere aanzitplekken gerealiseerd. Daarnaast kunnen een aantal mobiele hoogzitten ingezet worden. Van de aanzitplekken worden er maximaal vijf tegelijk gebruikt worden. Dat er meerdere te gebruiken zijn is om te kunnen variëren.
Het aantal aanzitplekken dat gelijktijdig bemand is, bedraagt maximaal 8.

- Afschot vanuit of vanaf de stilstaande auto. (Vanuit een rijdende auto kan en mag geen afschot plaatsvinden.)
  In sommige omstandigheden kan afschot plaatsvinden vanuit of vanaf een stilstaande auto.
  Deze methodiek is vooral goed toepasbaar in de beschuttingsgebieden. Ondanks het gebruik van een geluiddemper is de ervaring dat de vluchtafstand bij deze methodiek, relatief hoog is.
- Afschot te voet door de edelherten te benaderen (de vakterm hiervoor is bersen).

Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden werken enkele faunabeheerders tegelijk in het veld. Staatsbosbeheer beschikt over 5 kogelgeweren met geluidsdempers. Dit is bepalend voor het aantal faunabeheerders dat maximaal in het gebied tegelijk actief kan zijn.

- Bij aanvang van het afschot bevinden de dieren zich naar verwachting in het grazige deel van de Oostvaardersplassen.
- Naarmate de winter vordert, verspreiden de edelherten zich naar verwachting naar het Kotterbos en Oostvaardersbos. Op dat moment kan het maximaal aantal faunabeheerders tegelijkertijd actief zijn.

3.3 Momenten van afschot

Afschot vindt plaats:

- Van maandag tot en met vrijdag
- In de (vroege) ochtend en (na)middag/avond. (periode van afschot wordt zoveel mogelijk beperkt tot de vroege ochtend, en eventueel de avond om te voorkomen dat dier de hele dag door verstoord worden). Door de faunabeheerders wordt er tussen zonsopkomst en zonsondergang (overdag) ten minste een aangesloten periode van minimaal 5 uur niet geschoten en tussen zonsondergang en zonsopkomst (avond en nacht) ten minste een aangesloten periode van minimaal 8 uur niet geschoten wordt.
- In voorkomende gevallen kan afschot in de nacht plaats vinden.
- Tussen 1 februari en 1 april vindt geen afschot plaats binnen de verstoringsafstand van de broedlocaties van de dan mogelijk al broedende kwalificerende broedvogelsoorten in de moeraszone. Uitgegaan wordt van een maximale verstoringsafstand van ca. 300

meter. In werkelijkheid zal deze afstand naar verwachting kleiner zijn omdat uitsluitend wordt geschoten met geluiddempers, wat de impact op de omgeving beperkt.

Het afschot mag ook plaatsvinden op zon- en feestdagen.

Op basis van de in het veld opgedane ervaringen wordt tijdens de wekelijkse evaluatie besproken wat de gewenste momenten van afschot zijn. Hieruit kan een aanpassing van dit protocol komen.

4. Veiligheid

4.1 Algemeen

Het garanderen van veiligheid van de uitvoerders en de bezoekers van de Oostvaardersplassen is een randvoorwaarde voor de uitvoering van het beheer. In omstandigheden waarin garantie van de veiligheid redelijkerwijs niet mogelijk is, wordt er niet geschoten. Veiligheid gaat te allen tijden voor het behalen van de doelstand van de edelherten.

Het is van het grootste belang dat steeds van te voren beoordeeld wordt hoe veilig gewerkt kan worden.

Vanwege veiligheid voor het publiek worden de winterbeschuttingsgebieden in ieder geval gesloten wanneer de faunabeheerders er actief bezig zijn. Daarnaast kunnen, net als voorgaande jaren, in verband met rust voor de grote herbivoren de beschuttingsgebieden voor het publiek afgesloten worden.

4.2 Handhaving en toezicht

Om de veiligheid van het personeel en in het veld te regelen is inzet van BOA's van Staatsbosbeheer geregeld Tijdens de momenten van afschot zijn er BOA's aanwezig die rond het afschotgebied surveilleren. Daarnaast is er een veiligheidsplan opgesteld waarin afspraken gemaakt zijn over de inzet van politie en omgevingsdienst en de rollen en verantwoordelijkheden zijn uitgewerkt.

4.3 De coördinator

Op het moment dat er met meerdere mensen tegelijk (maximaal 5) in het gebied geschoten gaat worden kunnen er veiligheidsrisico's optreden. Om de veiligheid te waarborgen en optimaal resultaat te bereiken is dagelijks een van de faunabeheerders aangewezen als coördinator. De gebiedsmanager heeft vooraf een werkrooster opgesteld waarin is aangegeven wie wanneer de coördinator is. De coördinator is verantwoordelijk voor de veiligheid van:

- *Faunabeheerders*
  Voordat de faunabeheerders het veld in gaan vindt afstemmingsoverleg plaats over de plekken waar afschot plaats vindt, wat de schootsvelden zijn en wie op welke plek zit. Alle faunabeheerders die die dag het veld in gaan, zijn verplicht aan dit overleg deel te nemen.

- *Medewerkers van Staatsbosbeheer en andere personen die met toestemming van Staatsbosbeheer actief zijn in het gebied.*
  Staatsbosbeheer heeft een app-groep van mensen die actief zijn in het gebied waar afschot plaats vindt. De coördinator geeft op deze app aan wanneer de faunabeheerders het veld in gaan en wanneer zij uit het veld komen en het veld weer vrij is voor anderen om te betreden. Daarnaast wordt bij het hek dat toegang geeft tot het terrein door de faunabeheerders een rood bord opgehangen dat zichtbaar is voor medewerkers van Staatsbosbeheer en mensen die in opdracht van Staatsbosbeheer het gebied in kunnen.
- *Omstanders*
  Om gevaar voor omstanders te voorkomen wordt:
  - Vooraf aan het betreden van het gebied door de BOA's een gebiedsscan uitgevoerd op de aanwezigheid van publiek in en aan de randen van het terrein.
    - Wanneer er onbevoegde personen in het veld zijn wordt afschot gestaakt.
    - Wanneer er publiek aan de randen van het terrein aanwezig is, wordt de locatie en/of richting van afschot dusdanig gekozen dat er geen gevaar voor het publiek ontstaat.
  - Wanneer tijdens het afschot mensen in het terrein waargenomen worden (anders dan de faunabeheerders) wordt direct gestopt met schieten en wordt dit aan de coördinator gemeld. Deze treedt in overleg met de BOA's om het vervolg van handelen te bespreken.

5. Registratie

Om de controleerbaarheid achteraf mogelijk te maken wordt elk geschoten dier geregistreerd in de speciaal voor dit doel ontwikkelde app. In de app wordt per dier de volgende zaken geregistreerd.

- Locatie afschot;
- Gebruikte middelen (demper, nachtzichtkijker etc.);
- Gegevens van het dier waaronder geslacht, leeftijdscategorie, conditiescore;
- Bestemming van dier (consumptie / destructie / natuurlijke kringloop).

De app wordt geschikt gemaakt voor registratie van gestorven grote herbivoren waaronder ook de handelingen rond vroeg reactief beheer (bv wel of geen veterinair onderzoek) en dieren die een natuurlijke dood gestorven zijn.

Om significante verstoring van beschermde vogelsoorten te voorkomen is een monitoringsverplichting opgelegd op grond waarvan kan worden bijgestuurd. De volgende maatregelen worden in dit kader uitgevoerd:

- Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen.

De boswachter monitoring is verantwoordelijk voor het vastleggen van de geregistreerde gegevens.

- Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. De eerste telling wordt in de week voorafgaand aan de start van het afschot uitgevoerd. In de eerste week van het afschot wordt er twee keer in de week geteld, daarna kan overgegaan worden op een wekelijkse frequentie. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels in de moeraszone
  De coördinatie van deze tellingen ligt bij de boswachter monitoring. Deze heeft vooraf aan het afschot een monitoringsplan opgesteld (zie bijlage) en deze met het bevoegd gezag gedeeld. De boswachter monitoring is verantwoordelijk voor de interpretatie van de gegevens
- Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter monitoring en ecoloog van Staatsbosbeheer en een faunabeheerder die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen.
  Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie via wetnatuurbescherming@flevoland.nl en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek via handhaving@flevoland.nl. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten.

6. Verwerking geschoten edelherten

Geschoten edelherten kunnen:

1. *Benut worden voor menselijke consumptie:*
   De geschoten edelherten worden deels ter beschikking gesteld voor consumptie. Realisatie van de doelstand heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor consumptie.
   Om een edelhert voor consumptie aan te kunnen bieden zijn de volgende handelingen van toepassing:
   - Ontweiden.
     Ontweiden vindt plaats door:
     - een daarvoor gecertificeerd persoon;
     - op een speciaal daarvoor ingerichte verwerkingslocatie bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer

     Ontweiden in het veld is een optie die incidenteel kan plaatsvinden op locaties die geen overlast voor de overige fauna veroorzaken en niet in het zicht van het publiek zijn.
   - Transport uit het veld naar de verwerkingslocatie.
     Dit transport wordt uitgevoerd in een aanhanger met vloeistofdichte vloer, voorzien van een afdekzijl.
   - Het geschikt maken van de edelherten op de verwerkingslocatie voor overdracht aan wildbewerkingsinrichting (WBI).
     De verwerkingslocatie voldoet aan de wettelijke normen voor het verwerken van wild ten behoeve van menselijke consumptie.
     Rest materiaal wordt opgeslagen in een goedgekeurde container om voor destructie aangeboden te worden.
   - Opslag in koelcel.
     De koelcel voldoet aan de wettelijke eisen voor het bewaren van voor consumptie bestemd wild.
   - Overdracht aan wildverwerkingsinrichting
2. *Afgevoerd worden voor destructie:*
   Geschoten dieren die niet de voedselketen in gaan, worden afgevoerd voor destructie. Hiertoe worden ze:
   - Uit het veld afgevoerd;
   - Tijdelijk opgeslagen in een door destructie bedrijf aangeleverde container;
   - De container wordt regelmatig opgehaald/ gewisseld door Rendac.
3. *Benut worden ten behoeve van de aaseters*
   Edelherten die op grond van vroeg reactief beheer geschoten worden, worden in het gebied achter gelaten ten behoeve van de aaseters. De edelherten die in het kader

van de eenmalige reductie van de populatie worden geschoten worden in principe alleen achter gelaten als het vlees niet kan worden benut of verwijdering tot een te grote verstoring leidt.

Bijlage: Monitoringsplan vogeltellingen

Aanleiding

Op twee november 2018 is door de Provincie Flevoland een ontheffing wet Natuurbescherming verleend voor het afschot van de edelherten in de Oostvaardersplassen t.b.v. een reset van de grote grazers. Voor het afschot van edelherten in het kader van de reset grote grazers is door GS een opdracht in het kader van artikel 3.18 Wet natuurbescherming aan Staatsbosbeheer verleend.
In de voortoets van Sweco wordt geconcludeerd dat een significante verstoring in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten kan worden uitgesloten.

Hoewel uit de Voortoets (SWECO, 2018) blijkt dat naar verwachting geen significante verstoring op zal treden tijdens het afschot, blijven er enkele onzekerheden over de mate van verstoring en de reactie van de edelherten en vogels. Dit vanwege de onvoorspelbaarheid van het gedrag van zowel de edelherten als de kwalificerende vogelsoorten. Een van de maatregelen die, om deze onzekerheden weg te nemen, zoals in de vergunning opgenomen, is het opleggen van een monitoringsverplichting op grond waarvan kan worden bijgestuurd. Met dit "vinger aan de pols" principe kan mogelijk significante verstoring voorkomen worden. In de verstrekte vergunning staat de volgende monitoringsverplichting:

- Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen;
- Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels.
- Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter monitoring en ecoloog van Staatsbosbeheer en een persoon die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen.

- Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten.

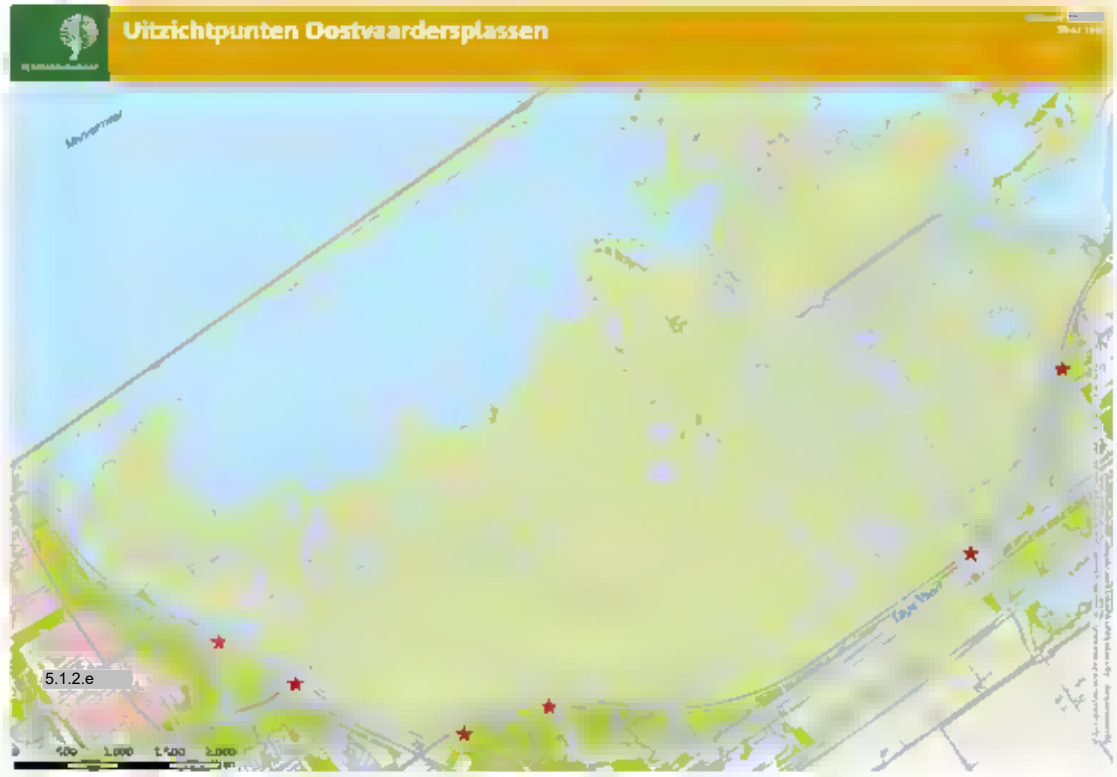
Aanpak per opgave

Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen.

Voor de mensen die het afschot uitvoeren is het onmogelijk om tijdens het afschot zicht te houden op (het gedrag van) de vogels in het veld. Als schutter ben je volledig geconcentreerd op de dieren die je schiet en niet op de vogels in de omgeving. Voorstel is om in ieder geval de eerste week van het afschot mensen van de Vogelwacht te vragen om vanuit de uitzichtpunten rondom de Oostvaardersplassen te monitoren wat de verstoring is van met name de ganzen en de smienten. Hierbij worden de uitzichtpunten gebruikt welke een goed zicht geven op het gebied waar het geplande afschot zal plaatsvinden. Dit zijn de uitzichtpunten Kleine praambult, Grote praambult, Kotterbosbult bij de natuurboulevard, nieuwe Kotterbosbult, De Oostvaarders en de Jan van den Boschbult. (zie onderstaande kaart)

De mensen die op deze uitzichtpunten staan kunnen het gehele gebied goed overzien en kunnen eventuele verstoringen in kaart brengen en hun bevindingen rapporteren aan de coördinator van de Vogelwacht, die met alle gegevens overlegd met de boswachter Ecologie. Mocht na de eerste week blijken dat de verstoring van kwalificerende soorten binnen de perken blijft kan de monitoringsinspanning worden verminderd en steekproefsgewijs worden gemonitord. Voorstel is dan 1x per week op één of twee locaties, afhankelijk van het uit te voeren afschot.
Indien bij de monitoring van het eerste afschot calamiteiten worden waargenomen, is er direct contact met de boswachter Ecologie en wordt een plan gemaakt om hiermee om te gaan.

Er wordt met de faunabeheerders besproken of het mogelijk is dat zij de monitoring van ganzen en smienten uitvoeren tijdens hun werkzaamheden. Hierbij wordt een score gegeven tussen de 1 en een 5, waarbij 1 geen verstoring en 5 zeer veel verstoring waargenomen is. Deze score wordt gegeven voor de duur van de gehele ronde (dagdeel). De verstoringsscores worden na de ronde doorgegeven aan de coördinator faunabeheer. Dit zal besproken worden met de ecoloog, coördinator faunabeheer, boswachter ecologie en teamleider, waarna gekeken wordt of en hoe afschot eventueel aangepast moet worden om (extra) verstoring te voorkomen.



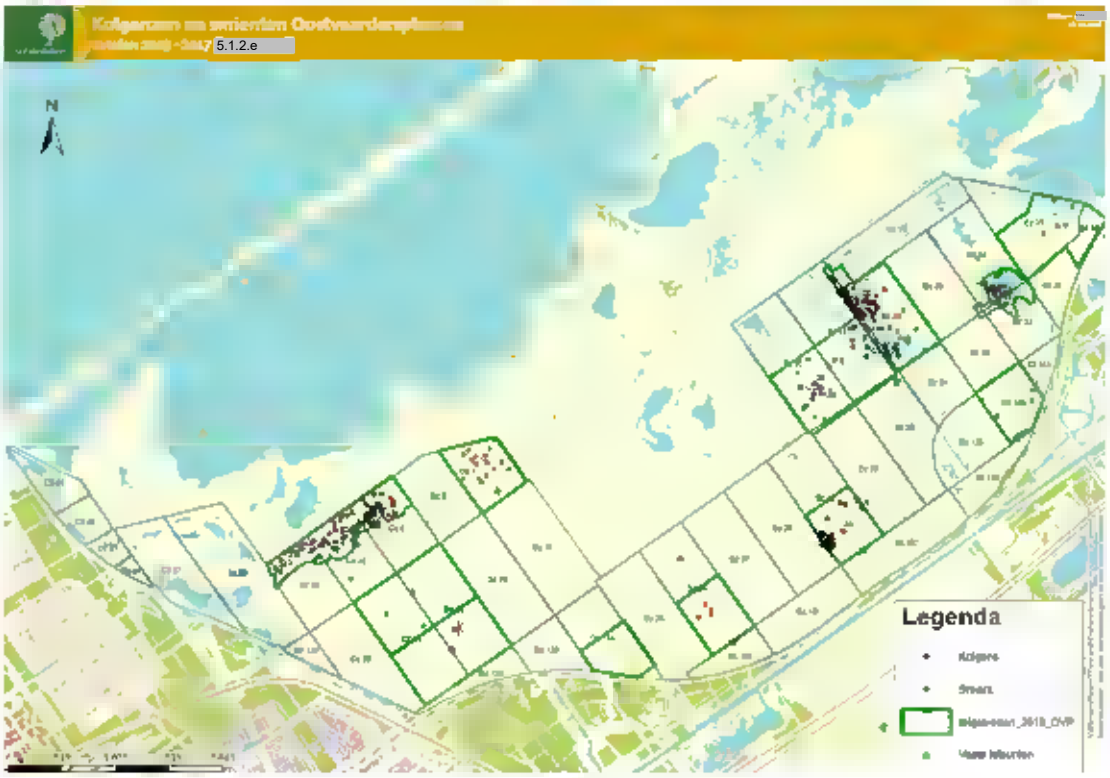
Figuur 1: voorstel uitzichtpunten.

"Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels."

Meer dan 20 jaar reeds worden maandelijks gemonitord via een punttransecttelling (PTT telling) en een maandelijkse roofvogeltelling. Daarnaast worden sinds oktober 2018 weer maandelijks een ganzen- en smiententellingen vanaf de grond gehouden.

De aanpak is, gezien de beperkte tijd tussen het afschot door, om de maandelijkse PTT telling die een volledige dag in beslag neemt, doorgang te laten vinden op een vaste dag in de maand. Daarnaast zal steekproefsgewijs enkele vastgestelde vakken wekelijks op dezelfde wijze worden gemonitord om een "vinger aan de pols" te houden. Dit tellen gebeurt vanaf ongeveer 11.00 uur tot 15.00 uur. In de eerste twee weken van afschot zal twee tot drie keer (per week) geteld worden om goed zicht te krijgen op de gevolgen van het afschot.
Bij de keuze welke vakken steekproefsgewijs worden geteld, is gekeken naar de historische gegevens van kolganzen en smienten (2013 tot 2017). Hierbij zijn de volgende vakken uitgekozen: CZ29-30 en DZ8, EZ20-21, EZ22, EZ24 en EZ28. Dit betreffen allen vakken met

poelen/water, waarin in de jaren 2013 tot en met 2017 veel kolganzen en smienten geteld zijn.



Figuur 2: waargenomen kolganzen en smienten 2013-2017.



Figuur 3: Voorstel vakken steekproef PTT.

Het is de bedoeling dat de tellingen inzicht geven of de verstoring door afschot significant negatieve effecten heeft op de Natura 2000-doelsoorten. Daarom is het belangrijk dat er op dezelfde dag wordt geteld alsook het afschot wordt gepleegd. Op deze manier krijg je een zo duidelijk mogelijk beeld van de verstoring.

Een maal per maand wordt een dag gebruikt voor de volledige maandelijkse monitoring. Tijdens deze dag zal 's ochtends de ganzenmonitoring plaatsvinden en zal 's middags de roofvogeltelling plaatsvinden. Tegelijkertijd zal deze dag een gehele PTT plaatsvinden. Op deze manier blijft de maandelijkse monitoring in stand. Tijdens deze dag gaan er zo min mogelijk mensen het veld in om verstoring van de aanwezige vogels te voorkomen! (mogelijk worden deze tellingen in het weekend uitgevoerd).

De woensdagen gaan vanaf het broedseizoen de vaste monitoringsdagen worden in de Oostvaardersplassen. Hierdoor weet iedereen waar hij/zij aan toe is en kan er rekening mee worden gehouden, zodat monitoring met zo min mogelijk verstoring in het veld kan plaatsvinden.

Voor de monitoringsronden wordt gebruik gemaakt van de Toyota. En voor de volledige monitoring (PTT, roofvogels en ganzen/smienten) ook de Nissan.

"Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter ecologie en ecoloog van Staatsbosbeheer en een persoon die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen."

Deze evaluatie zal wekelijks op vrijdagmiddag plaatsvinden door de boswachter ecologie, ecoloog van Staatsbosbeheer, een afgevaardigde van de vogelwacht en de coördinator faunabeheer van Staatsbosbeheer. De vogelwacht assisteert bij het monitoren van de verstoring door het afschot vanaf de uitkijkheuvels rondom het gebied en leveren zo belangrijke input over de (mogelijke) verstoring door het afschot; de faunabeheerders van Staatsbosbeheer doen dit in het veld tijdens hun werk. Tijdens dit overleg zal worden gekeken naar de verstoringen die hebben plaatsgevonden en wordt overlegd hoe verder te gaan met de monitoring. Daarnaast zal worden overlegd of er mogelijke aanpassing in afschot plaats dient te vinden om (verdere) verstoring en daarmee significant negatieve effecten te voorkomen. De uitkomsten van dit overleg worden vastgelegd in een verslag, dat naar de provincie wordt gestuurd.

"Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten."


staatsbosbeheer

Aanpak
Realisatie beschutting voor grote grazers in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen
Versie 2.0

Datum	13 mei 2026
Status	Definitief

Vastgesteld november 2018

Colofon

Project	Aanpak realisatie beschutting voor grote grazers in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	1.0
Status	Definitief
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	Oostvaardersplassen
Beheergebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	N de Snoo
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon:	5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @Staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Afbakening 6
1.1 Aanleiding 6
1.2 De opgave 6
1.3 Resultaat 7
1.4 Randvoorwaarden/uitgangspunten 7
2. Aanpak 9
2.1 Landschappelijk beschuttingsplan 9
2.2 Aanpak beplanting 9
2.3 Beheer 10
2.4 Vergunningen 10
2.5 Planning 2018-2019 10
2.6 Kostenraming 11
2.7 Monitoring en rapportages 12
3. Projectbeheersing 13
3.1 Organisatie structuur 13
3.2 Oplevering en afronding 13
3.3 Veiligheid en Gezondheidsplan 13
4. Risicomanagement 14
Bijlage 1 15

1. Afbakening

1.1 Aanleiding

Op 28 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee beleidskader geworden voor de Oostvaardersplassen

Op 20 juli 2018 is een convenant tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer ondertekend om te borgen dat het beleidskader geoperationaliseerd wordt In het convenant is het volgende overeen gekomen.

"Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor en voert de regie over de feitelijke uitvoering van de volgende maatregelen op de korte termijn:

a. het realiseren van beschuttingsmogelijkheden in de Oostvaardersplassen met een totaalomvang van 300 ha;

b. vermindering van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers."

1.2 De opgave

De opgave die in deze aanpak beschreven wordt betreft de realisatie van beschuttingsmogelijkheden voor de grote grazers in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen in de vorm van bosschages.

Het beleidskader omschrijft de beschuttingsmaatregelen als volgt:

1. Par. 5.3.1/beschutting in het kerngebied. Realiseren van beschutting op circa 300 ha van het buitenkaadse kerngebied door onttrekking van huidige graslanden via aanplant. Als aandachtspunten zijn hierbij benoemd:
   a. beschutting in het kerngebied dient niet alleen in de Driehoek te worden gerealiseerd Er zijn ook mogelijkheden in andere drogere delen van het kerngebied, zoals Stort, Beemdlanden en zone langs het spoor;
   b. rekening houden met landschappelijke aspecten: in het grazige-gebied dient een half open landschap te ontstaan;
   c. tegelijkertijd dient er ook voor te worden gewaakt dat de unieke openheid van delen van het gebied behouden blijft. Uit toeristisch-recreatief oogpunt moet rekening worden gehouden met het zicht op het gebied vanaf de randen. Het gaat daarbij om zicht op het afwisselende landschap van bomen, bos, riet, poelen, struweel en open gebied en op de in het gebied levende zoogdieren en vogels.

Verder benoemt het beleidskader ook maatregelen ten aanzien van het landschap, die gerealiseerd worden mede door het nemen van beschuttingsmaatregelen.

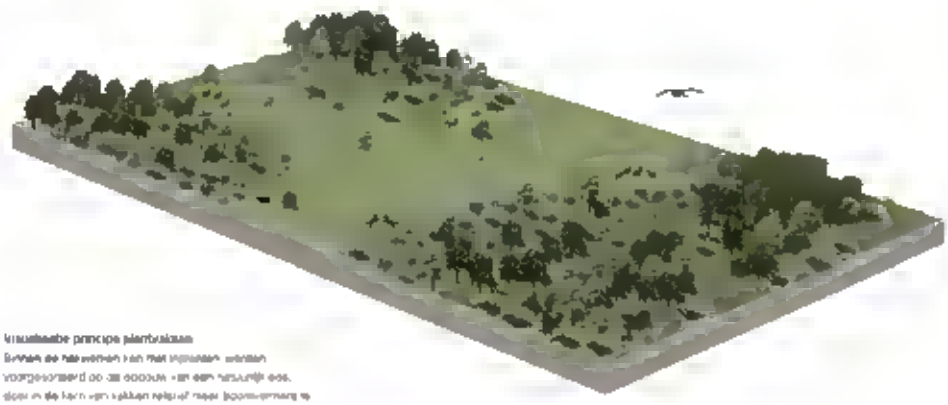
2. Par. 6.4/Kader voor beleid en beheer: Maatregelen in kader van Natura 2000 en welzijn van grote grazers zorgen ervoor dat het landschap in het buitenkaadse deel van kerngebied een grotere variatie gaat vertonen dan thans het geval is. De dynamiek in de natuurontwikkeling die er in het verleden ook was, wordt teruggebracht in het gebied.
3. Par. 6.5/Advies: Er dient te worden toegewerkt naar een halfopen landschap in het grazige deel van het kerngebied.

1.3 Resultaat

Het resultaat is gerealiseerde aanplant die dient als beschutting voor de grote grazers op een gebied ter grootte van 300 ha in het buitenkaadse gebied, waarmee een gevarieerd en halfopen landschap ontstaat (zie kaartbeeld bijlage 1). Dit is inclusief de reeds voorziene aanplant in de Driehoek.

Dit landschap kent een gevarieerde vegetatie. Kenmerkend is dat:

- Door en tussen de in verschillende vormen aangelegd bosschages ca. 300 ha beschuttingsgebied ontstaat.
- De beplanting binnen een raster wordt aangeplant, waardoor de bosschages duurzaam opgroeien en uitgroeien en schade door graasdruk van de grote grazers beperkt wordt;
- Na realisatie ca. 150 ha van het beschuttingsgebied begroeid is met hoofdzakelijk struweel en enkele bosplantsoenen;
- De ruimte tussen de beplantingsvakken in eerste instantie het luwtegebied voor de grote grazers vormt.
- Wanneer de beplanting voldoende groot is en daarmee bestand tegen begrazing, de rasters worden verwijderd;
- Wanneer de rasters om de beplantingsvakken verwijderd zijn het gehele gebied toegankelijk is voor de grote grazers.



Inrichtingsprincipe plantvakken
Binnen de hekwerken van het inrichten worden voorgeschreven de aanplant van een natuurlijk bos, door in de kern van vakken relatief meer bosontwikkeling te plannen en naar de randen toe meer overgangs structuren.

1.4 Randvoorwaarden/uitgangspunten

De volgende elementen vormen de randvoorwaarden van de opdracht:

1. De juridische verplichtingen zijn op orde, waaronder een omgevingsvergunning.
2. De aanpak is opgebouwd vanuit:
   a. Ervaringen van Staatsbosbeheer bij de realisatie van de beplanting in het kader van het ICMO advies in Oostvaardersbos, Kotterbos en Driehoek;
   b. De studies aan enclosures in het grazige deel van de Oostvaardersplassen door de Universiteit van Wageningen.
3. De reset grote grazers en eventueel vroeg reactief beheer van de grote grazers gaat voor het plantwerk. Indien nodig worden de werkzaamheden rond plaatsen van rasters en aanbrengen van beplanting daar op aangepast.
4. In het plantseizoen 2018-2019 wordt met de aanleg van de beschutting gestart.
5. In de periode dat de beplanting opgroeit en tot voldoende wasdom komt om beschutting te bieden aan de grote grazers (minimaal. 5 jaar) blijven Oostvaardersbos, Kotterbos (klein) en Driehoek toegankelijk voor de grote grazers om beschutting te vinden. Nadere uitwerking van de openstelling van deze gebieden voor de grazers zal plaatsvinden in het managementplan.

2. Aanpak

Tijdens de zomerperiode 2018 is in beeld gebracht wat er nodig is om tot realisatie van de beschutting te komen. Hierbij zijn in beeld gebracht: landschappelijk plan; sortiment; methodiek van aanplant; juridische aspecten; voortoets in kader van de Wet Natuurbescherming; organisatie structuur en risico analyse.

2.1 Landschappelijk beschuttingsplan

Bij het ontstaan van de Oostvaardersplassen heeft zich spontaan opgaande begroeiing ontwikkeld op die delen die relatief droog zijn. Dit gegeven, samen met het advies van de commissie van Geel, vormt de basis waarop op verzoek van Staatsbosbeheer door Feddes en Olthof een landschappelijke uitwerking is gemaakt van de beschuttingsopgave (zie bijlage 1). De beschutting wordt gerealiseerd op het Stort, in de Spoorzone en in de Driehoek. Dit zijn gebieden waar in het verleden struweel en bosschages voorkwamen.

Met de beschutting wordt op deze locaties een half open landschap gerealiseerd. Gekozen is voor het aanplanten met inheemse soorten die passen bij een landschap waarin grote grazers aanwezig zijn. Voornamelijk stekelstruiken als Meidoorn, Sleedoorn, Rozenbottel en Wilde roos werken als natuurlijke barrière tegen graasdruk door grote grazers. Tegelijk zijn deze besdragende struiken een leefgebied, broedgebied en foerageergebied voor vele struweelvogels.

In de uitwerking is naast een zorgvuldige landschappelijke inpassing gezocht naar een inrichting waarbij het beschuttingsgebied zo spoedig mogelijk als zodanig gaat functioneren. Daarnaast is het plan zo uitgewerkt dat voor de Natura 2000-doelsoort Blauwe Kiekendief een optimaal foerageergebied ontstaat.

2.2 Aanpak beplanting

- De beplanting wordt in een periode van drie jaar gerealiseerd.
  - In de winter van 2018-2019 wordt voorafgaand aan het plaatsen van de beplanting de afrasteringen van alle plantvakken geplaatst als bescherming tegen betreding door grote grazers. De te realiseren plantvakken zijn verschillend van grootte en van vorm. Plantvakken die nog niet ingeplant worden, blijven open waardoor grazers ontwikkeling van ruigtevegetatie kunnen tegengaan.
  - In het plantseizoen 2018-2019 wordt het eerste plantmateriaal aangebracht, waarbij ca. 50 ha van de in te planten oppervlakte in het grazige deel van de Oostvaardersplassen wordt gerealiseerd en ca. 10 ha in de Driehoek.
  - In de winter van 2019-2020 en 2020-2021 wordt ca. 50 ha plantmateriaal per plantperiode in het grazige deel van de Oostvaardersplassen aangebracht.

- Delen van de plantpercelen (ca. 50%) worden gerealiseerd door de grond te frezen waarna spontane opslag tot ontwikkeling kan komen (o.a. verschillende wilgen soorten).
- Op de overige delen wordt struweel geplant met veel stekelige struiken (Meidoorn, Sleedoorn, Wegedoorn, Wilde roos) met hier en daar boomvormers waarvan bekend is dat deze tegen begrazing kunnen. Alle soorten zijn inheems en passen bij een begraasd landschap op kleigrond.
- Binnen de plantvakken worden open ruimtes gerealiseerd waardoor een gevarieerd milieu ontstaat dat geschikt is voor diverse vogelsoorten.
  Na verwijdering van het raster vormen deze ruimtes luwtegebieden voor de grote grazers.
- De percelen waar bosvorming gewenst is, worden met groepen boomvormers ingeplant.
- Er worden enkele solitaire bomen binnen en buiten het plantraster geplaatst. Buiten de plantrasters worden deze voorzien van een individuele bescherming om schade door vraat te voorkomen.

2.3 Beheer

- De ingeplante percelen worden ten minste de eerste twee jaar regelmatig uitgemaaid om verstikking van het plantmateriaal door riet- en ruigte te voorkomen.
- Rasters worden regelmatig gecontroleerd en eventueel hersteld.
- Plantmateriaal wordt regelmatig gecontroleerd en indien relevant vervangen of aangevuld.
- Op enig moment worden edelherten beperkt in de plantvakken toegelaten. Op deze wijze worden natuurlijke afweerprocessen gestimuleerd van de beplanting tegen vraat door grote grazers.

Het definitieve beheer wordt in het op te stellen managementplan uitgewerkt.

2.4 Vergunningen

Voor het plaatsen van de rasters is een omgevingsvergunning aangevraagd en afgegeven. Onderdeel van deze vergunningverlening is de beoordeling aan de Wet Natuurbescherming middels een voortoets.

2.5 Planning 2018-2019

De planning wordt bepaald door:

- De juridisch afgeronde procedure rond omgevingsvergunning voor het plaatsen van het raster en het inplanten met plantsoen;

- Tempo van plaatsen van rasters, waarbij het streven is dat alle rasters in januari 2018 geplaatst zijn met een uitloop tot maart 2018;
- Aanschaf en beschikbaarheid van plantmateriaal (via afdeling Zaad en Plantsoen van Staatsbosbeheer);
- Tempo van aanplant afhankelijk van weer- en terreinomstandigheden, waarbij het streven is de beplanting in een periode van drie jaar aan te brengen;
- Voortgang reset edelherten.



(* Lichtblauwe vakken mogelijke aanloop – uitloop mogelijkheden)

In de winter 2019-2020 en 2020-2021 wordt in de maanden januari tot maart in de reeds uitgerasterde plantvakken beplanting aangebracht.

2.6 Kostenraming

De raming van de kosten is gemaakt op basis van de ervaring van afgelopen jaar voor het beschuttingsgroen in het Oostvaardersbos.

Voorbereidingskosten	€ 50.000, -
Uitvoering	€ 1.490.000, -
Beheer en inzet Staatsbosbeheer	€ 450.000, -
Onvoorzien	€ 10.000, -
Totaal	**€ 2.000.000**

2.7 Monitoring en rapportages

Voor de realisatie van de beschutting wordt geen aparte monitoring opgenomen. Het beoordelen of de beplanting aanslaat en het eventueel vervangen/aanvullen met plantmateriaal behoort tot het reguliere beheer.
Na realisatie van de beschutting is het de vraag in hoeverre de beplanting bestand is tegen begrazing en of de grote grazers de beschutting ook daadwerkelijk gebruiken. Dit zijn monitoringsvraagstukken die opgenomen kunnen worden in het advies dat door Wageningen Universiteit in opdracht van de provincie wordt opgesteld over het gebruik van de bestaande monitoring.

Huidige monitoringsafspraken zoals vastgelegd in het managementplan en monitoringsplan (waaronder de Natura 2000-monitoring en SNL-monitoring), blijven van kracht tot er een nieuw monitoringsplan voor de Oostvaardersplassen is vastgesteld.

Rapportage over de voortgang van de uitvoering van de beschutting vindt plaats tijdens het overleg tussen de betrokken gedeputeerde en het hoofd van de provinciale eenheid van Staatsbosbeheer zoals vastgelegd in het convenant.

3. Projectbeheersing

3.1 Organisatie structuur

De opdrachtgever is de provincie Flevoland.

Praktische uitvoering

De verantwoordelijkheid voor de praktische uitvoering van de realisatie beschutting ligt bij de projectleider van Staatsbosbeheer in samenwerking met het beheerteam Oostvaardersplassen van Staatsbosbeheer.

Ambtelijk procedureel

Twee wekelijks is er ambtelijk overleg tussen de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer. Het betreft een overleg gericht op de voortgang van de uitvoering van het Beleidskader.

3.2 Oplevering en afronding

De realisatie van de beschutting is afgerond op het moment dat er ca. 300 ha aan beschuttingsgebied is gerealiseerd binnen het kerngebied inclusief de Driehoek. Dit betekent dat er ca. 150 ha aan bosschages en bosvakken is aangelegd met tussenliggende luwtestroken. Dit is exclusief de periode dat de struiken en bomen tot volledige wasdom zijn gekomen en alle rasters verwijderd zijn.

De afrondingsfase van de realisatie beschutting omvat o.a. de administratieve afhandeling en het opstellen van (financiële) eindverantwoording naar de provincie.
Voorgesteld wordt om na afronding een projectevaluatie te organiseren door de provincie Flevoland

3.3 Veiligheid en Gezondheidsplan

Er vinden geen werkzaamheden in het gebied plaats op het moment dat afschot van edelherten plaatsvindt. Dit vergt een goede afstemming tussen diegenen die in het veld werkzaamheden uitvoeren in het kader van de beschutting en de faunabeheerders die actief zijn met de reset van de edelherten.

4. Risicomanagement

Staatsbosbeheer heeft veel ervaring met het plaatsen van rasters en aanplanten van plantsoen. Op basis van deze ervaring zijn onderstaande risico's in beeld gebracht.

1. Het niet verkrijgen van een onherroepelijke vergunning voor het aanbrengen van afrasteringen en aanplanten.

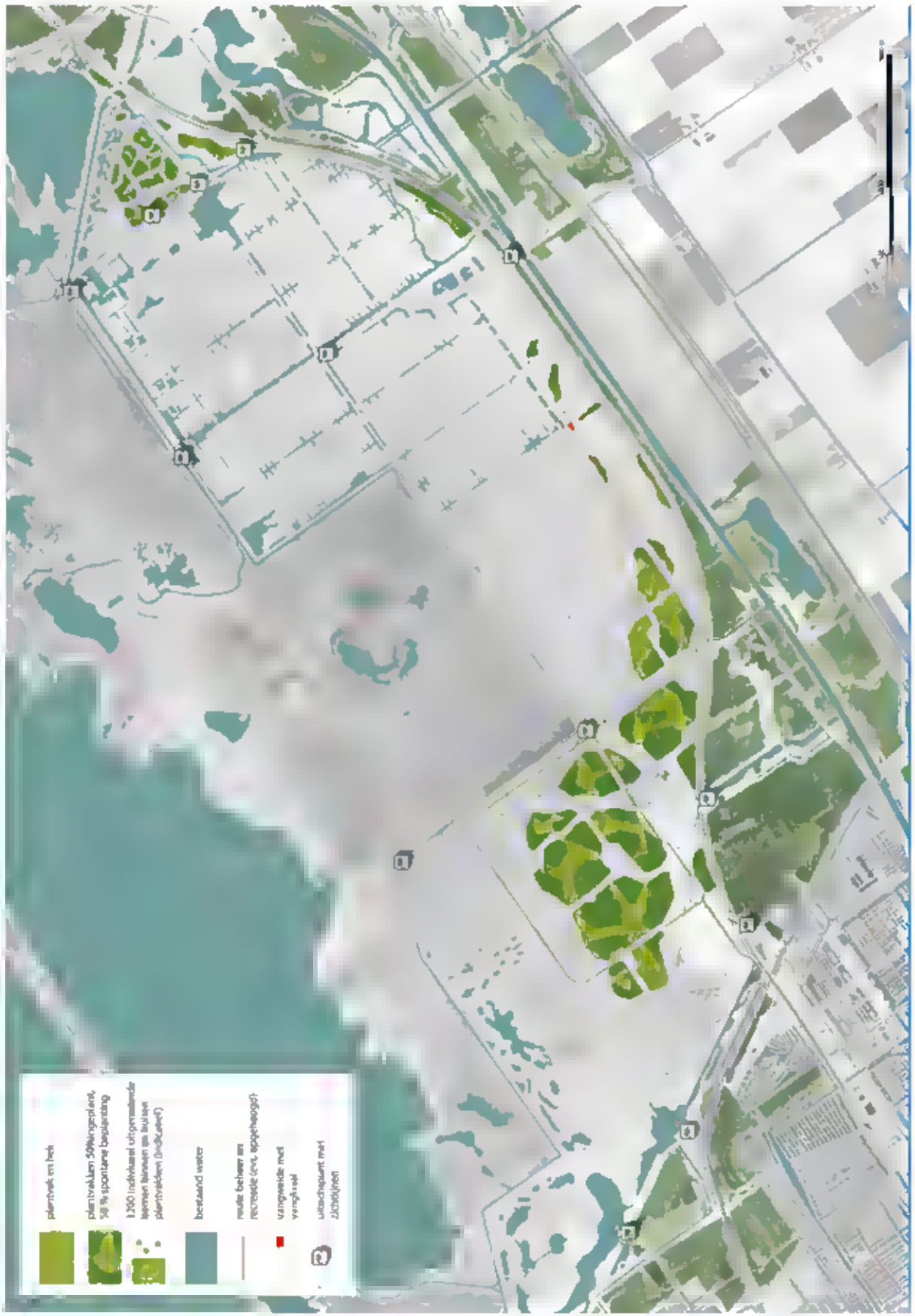
   Dit risico is klein, omdat de vergunning al is afgegeven.
   Gevolgen, rasters kunnen niet geplaatst worden. Er kan het eerste plantseizoen niet geplant worden.
   Handelwijze: Materialen (palen en afrasteringen) worden (tijdelijk) opgeslagen. Besteld plantmateriaal wordt zoveel als mogelijk in andere gebieden van Staatsbosbeheer Flevoland geplaatst. Resterend plantmateriaal gaat verloren, wat een geschat verlies van € 60.000, - oplevert. Met de afdeling Zaad en Plantsoen wordt overleg gevoerd voor mogelijkheden om dit bedrag kleiner te krijgen.

2. Vanwege slechte terreinomstandigheden (te nat) kan er niet geplant worden.

   Gevolgen: Aanplant kan pas laat in het seizoen (ver in het voorjaar, april-mei) plaatsvinden.
   Handelwijze: Het plantmateriaal wordt in een koeling opgeslagen waardoor uitlopen beperkt wordt. Hiermee wordt het plantseizoen met ca. 2 maanden verlengd.
   Bij aanplant later in het seizoen wordt de kans op een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen mogelijk vergroot. Indien van uitstel van moment van aanplant gebruik wordt gemaakt wordt met de provincie contact opgenomen hoe hierin te handelen.

Bijlage 1

Inrichtingsschets beschuttingsgebied.


plantvak en hek
plantvak,kans 50%vergrijsland, 50 % spontane begroeiing
1.350 individuen(uitgezonderde kernen Ilanen en buiten plantvakken (bijdukkel)
bestaand water
route beheer en recreatie (evt. opgeheogd)
vangmiddel met vangkraal
uitschepunt met zichtlijnen

Onderwerp	Actie	dd. start	d.d eind	actiehouder	status
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11	17-12	5.1.2.e	lopend
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend
Reset grazers	Plan B	19-11	17-12	5.1.2.e	lopend
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees	lopend
omgevingsmanagent	Opstellen kalender met overleggen	3-12	17-12	5.1.2.e	
omgevingsmanagent	Reageren op tekst 5.1.2.e	3-12	Zsm	alle	
Communicatie	Verkleinen kudde OVV com strategie	3-12	17-12	5.1.2.e	
Communicatie	Media voorbereiden uitspraak rechter	3-12		Joke	lopend
reset grazers	Reactie op Protocol	3-12	Zsm	alle	lopend
uitplaatsen koniks	Reactie op protocol	3-12	Zsm	alle	lopend
Schuursessies	Starten eerste bijeenkomst	3-12		5.1.2.e	
Bijvoeren paarden	Op agenda bo rol provincie/SBB	3-12		Nick	
Vergunning geluidsdempers	Opschalen bij justitie om die te krijgen	3-12		Cees	

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 december 2018

Deelnemers

Cees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. **intern verslag Strategisch Overleg 3 december (Bijlage 1) en Actielijst (bijlage 2)**

5.1.2.e heeft opzet structuur gemaakt. Wordt volgende keer afgerond

Plan-b gaat van de actie lijst af. Hoe gaan we om met de 5 uur om zo ver mogelijk te komen dit jaar.

Nick/Cees neemt dit mee naar bestuurlijk overleg

3. Terugblik eerste week start afschot (mondeling 5.1.2.e)
4. Omgevingsmanagement / Communicatie

Nick vraagt hoe we over de voortgang van alles wat we doen in de OVP communiceren. Hij stelt voor dat er een voortgangsbericht komt elke maand Moet deze week uit 5.1.2.e

5. Projecten
6. Juridische zaken

Woensdag behandeling zaak 5.1.2.e en 5.1.2.e

De formele procedure rond opdracht bezwaar adviescommissie is geweest GS is nu aan zet

8 januari is zitting rond vergunning. Wij zetten in dat voorschriften over 5 uur rust overdag en 300 m vanuit moeras Niet schieten ingetrokken worden. Vanuit inhoud gaat (5.1.2.e) mee.

16 januari behandeling rasters 5.1.2.e en 5.1.2.e coördineren. 5.1.2.e gaat vanuit inhoud mee.

7. Voorbereiden Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB (Bijlage 5) (Nick)

Aanpak reset grazers, inzet is om voorschrift van 5 uur rust uit de vergunning te krijgen.

Bijvoeren: 5.1.2.e zsm protocol bijvoeren maken en ambtelijk bespreken met provincie. SBB bepaalt moment van bijvoeren in samenspraak met veterinaire commissie en in lijn met wat andere organisaties doen, Betrekken ook 5.1.2.e Daarnaast intensieve inspectie; Drie keer per week 5.1.2.e; Maandelijks 5.1.2.e en dierenarts. Dagelijks boswachters in het veld.

Randvoorwaarden reset grazers. Financiering boa's is nog niet geregeld.

Plan Maatschappelijke betrokkenheid

De communicatiestrategie van de provincie is een ongelukkig stuk wat niet ambtelijk besproken is. SBB heeft veel contacten in het veld en die lopen altijd door. Wij pakken de schuurdialogen op en inloop spreekuur met boswachter.

Communicatie
Notitie Woordvoering. Het is een stuk van de provincie. Uitleggen dat wij de gecombineerde functie woordvoerder/boswachter hebben en dat dit 5.1.2.e is.

Werkt de communicatie structuur?
Melden structuur van voortgangsberichten.

Extra bespreekpunten
Financiën. vraag is hoe het er voor staat Onduidelijk is hoe het met het geld van LNV zit. Dit is verantwoordelijkheid van provincie om dit te regelen 5.1.2.e belt voor BO met 5.1.2.e om stvz financiële overzicht op orde te hebben. Bij voorkeur vooroverleg met 5.1.2.e

Omgevingsmanagement
- beschuttingsrichels. We hebben de richels opgeknapt.
- Uitplaatsen paarden Oostvaardersveld; gebieden waar ze heen leken te kunnen trekken de melk op. SBB heeft intern oplossingen gezocht. Lauwersmeer definitief 40 paarden half januari. Texel lijkt ook te lukken voor 25 dieren (hengsten).
- Uitlatingen van boswachters. Dit was oud nieuw dat door de Volkskrant met eigen woorden is opgepakt.
- Beleidslijn bijvoeren. Er moet ergens ruimte zijn dat er dier dood gaan. Je hebt altijd zwakke en oude dieren. Cees merkt op dat we altijd aan de veilige kant moeten zitten voor bijvoeren. Wij werken naar gem body conditie 2 voor runderen op populatie niveau, dat is vanuit de veterinaire commissie geadviseerd

Risico's bespreken (mensen die het te laat vinden) (er gaan dieren dood).

5.1.2.e zsm protocol bijvoeren maken en ambtelijk bespreken met provincie.

8. Beheer
    a. Masterplan Nationaal Park

<u>Calamiteiten</u>

Lijst maken wie wanneer inzetbaar is 5.1.2.e
Cees is de gehele vakantie telefonisch bereikbaar
Nick is eerste week bereikbaar. Tweede week waarschijnlijk niet
5.1.2.e is niet bereikbaar.
Actielijst

Onderwerp	Actie	dd. start	d.d eind	actiehouder	status
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11		5.1.2.e	Concept
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend
Reset grazers	Plan B = winterbeheer 2018/2019	19-11			**Afgesloten**
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees	lopend
omgevingsmanagent	Opstellen kalender met overleggen	3-12	17-12	5.1.2.e	Lopend
omgevingsmanagent	Reageren op tekst 5.1.2.e	3-12	Zsm		**afgesloten**
Communicatie	Verkleinen kudde OVV com strategie	3-12	17-12	5.1.2.e	
Communicatie	Media voorbereiden uitspraak rechter	3-12	17-12		**afgesloten**
reset grazers	Reactie op Protocol	3-12	17-12		**afgesloten**
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	Zsm	alle	lopend
Schuursessies	Starten eerste bijeenkomst	3-12	18-1	5.1.2.e	Lopend
Bijvoeren paarden	Op agenda bo rol provincie/SBB	3-12	17-12	Nick	lopend
Vergunning geluidsdempers	Opschalen bij justitie om die te krijgen	3-12	17-12		**afgesloten**

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 december 2018

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. **intern verslag Strategisch Overleg 3 december (Bijlage 1) en Actielijst** (bijlage 2)
3. Terugblik eerste week start afschot (mondeling 5.1.2.e)
    a. Afschot
    b. BOA's
    c. Communicatie
    d. Knelpunten
4. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Woordvoeringslijn (ter bespreking; bijlage 3)
    b. Voortgang plan van aanpak omgevingsmanagement (5.1.2.e)
    c. Onze communicatie over de provinciale Beleidslijn Bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen, winter 2018/2019 (bijlage 4)
5. Projecten
    a. Stand van zaken Koniks (terugkoppeling gesprek met NVWA, opstellen protocol, mogelijke locaties en aanbesteding transport (5.1.2.e))
    b. Beschuttingsopgave: korte update van realistische planning 2019 in relatie tot bezwaren procedure (5.1.2.e)
6. Juridische zaken
    a. Stand van zaken
7. Voorbereiden Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB (Bijlage 5) (Nick)
8. Beheer
    a. Masterplan Nationaal Park

Bijlage 1
Strategisch overleg Oostvaardersplassen:
Intern verslag d.d. 3-12-2018
Aanwezig: 5.1.2.e Nick, Marjolijn, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke

Nav vorige keer
Beschrijving overlegstructuur 5.1.2.e ; op actielijst gezet.
Voorstel is een kalender te maken met overleggen 5.1.2.e ; op actielijst gezet.
Verkleinen kudde ovp. Meenemen in communicatie 5.1.2.e ; op actielijst gezet
Plan b volgende keer 5.1.2.e ; op actielijst gezet
Nick maakt iets voor digitalis; op actielijst gezet; op actielijst gezet

Omgevingsmanagement.
Stuk is nagekomen. Reacties **alle** via mail naar 5.1.2.e
Bij 4 punten sociaal media toevoegen

Nieuw Land is altijd het grote perspectief, maar we hangen niet het hele verhaal aan Nieuw Land op

Proactief communicatie voorbereiden nav van uitspraak rechter over afschot.
5.1.2.e en **Joke** regelen inzet landelijke media, en speciaal ' over Flevoland gesproken'.
Joke mist de interactie.
Vanuit openbare orde en veiligheid organiseert provincie gesprekken met actievoerders. Wat ons betreft is dat geen tweegesprek, idee is een begeleid (coach) gesprek. Wij maken een lijstje met zaken die wij niet willen kwa ontwikkelingen in het gebied. Actie 5.1.2.e om lijstje te maken. **Nick** bespreekt dit met 5.1.2.e

Web site. Zo snel mogelijk in de lucht Joke 5.1.2.e en 5.1.2.e kijken naar de teksten. **Joke** pakt dit met 5.1.2.e op.

Schuursessies. Uitnodigend zsm starten. Worden opgestart door 5.1.2.e Planning is Januari eerste sessie. Een keer per maand voelt te zuinig, januari voelt laat. We gaan spreekuur van boswachter oppakken. Voor kerst liefst al een spreekuur.

4bc
Protocol
Tekstuele reacties **alle** naar 5.1.2.e Die verwerkt ze.
Opnemen dat (vroeg) reactief beheer plaats vindt.
Aanpak reset en beschutting is definitief en worden openbaar.
Concept Protocol gaan we mee werken, daarna evalueren en desgewenst aanpassen.

Paarden. Opnemen dat de dierenarts vooraf altijd benaderd wordt bv. Foto via app. 5.1.2.e
Oostvaardersveld. Transport paarden, gaan we doen zoals 5.1.2.e voorstelt.

4d
Vraag is wie is initiatiefnemer voor bijvoeren. Inmiddels besproken met provincie. Verantwoordelijkheid in veld ligt bij SBB. Provincie legt kader vast.
Rol moet zijn dat ieder op zijn eigen stoel blijft zitten. Op agenda van eerst volgende bo.

We spreken niet over als gehouden dieren maar we gaan onze zorgplicht intensiever uitvoeren. Dit doen we door bijvoeren, inzet dierenarts.

4e
Raster om trekweg gaat geplaatst worden. Kan juridisch, waarbij we het risico nemen dat het verwijdert moet worden afhankelijk van de uitspraak

5b
Gesprek OM, Marjolijn gaat samen met Nick
Zitting C&A afgestemd wordt wie er mee gaat.

5c
5.1.2.e pakt dit op met justitie

Bijlage 2

Onderwerp	Actie	dd. start	d.d eind	actiehouder	status
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11	17-12	5.1.2.e	lopend
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend
Reset grazers	Plan B = winterbeheer 2018/2019	19-11	17-12	5.1.2.e	lopend
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees	lopend
omgevingsmanagent	Opstellen kalender met overleggen	3-12	17-12	5.1.2.e	
omgevingsmanagent	Reageren op tekst 5.1.2.e	3-12	Zsm	alle	
Communicatie	Verkleinen kudde OVV com strategie	3-12	17-12	5.1.2.e	
Communicatie	Media voorbereiden uitspraak rechter	3-12		5.1.2.e	afgerond
reset grazers	Reactie op Protocol	3-12		alle	afgerond
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	Zsm	alle	lopend
Schuursessies	Starten eerste bijeenkomst	3-12		5.1.2.e	
Bijvoeren paarden	Op agenda bo rol provincie/SBB	3-12		Nick	
Vergunning geluidsdempers	Opschalen bij justitie om die te krijgen	3-12		Cees	

Bijlage 3

Notitie Woordvoering Oostvaardersplassen - Taakverdeling: wie voert het woord waarover

ten behoeve van het PO NLG van 3 december 2018

1. Vraagstukken met betrekking tot de woordvoering
Er zijn veel overheidsorganisaties betrokken bij het beleidskader beheer Oostvaarderplassen (OVP). Provincie Flevoland, Staatsbosbeheer (SBB), politie, gemeente Lelystad, gemeente Almere, OM en waterschap Zuiderzeeland.

Provincie en SBB zijn directe partijen, respectievelijk vanuit hun verantwoordelijkheid voor het beleid en de uitvoering daarvan/het beheer van de OVP. De andere partijen zijn meer indirect betrokken.

OVP is momenteel een onderwerp dat zeer in de belangstelling van de media staat. Voor vertegenwoordigers van de media is de taakverdeling tussen de verschillende (direct en indirect) betrokken partijen niet altijd duidelijk. Daarnaast hebben media er soms belang bij om hun vragen aan één van de betrokken organisaties te stellen. Zo krijgt de provincie soms niet alleen vragen over het beleid ten aanzien van de OVP, maar ook over de uitvoering van dat beleid.

Deze handelswijze leidt soms tot onjuiste conclusies in de berichtgeving en tot interne wrevel binnen of tussen de betrokken organisaties. Soms voelen de betrokken organisaties zich hierdoor ook overvallen door externe berichtgeving, of tegen elkaar uitgespeeld.

2. Behoefte aan stroomlijning van de woordvoering
Daarom leeft de wens, in ieder geval bij de provincie, SBB, gemeente Lelystad en de politie (afstemmingsoverleg OVP d.d. 7 november 2018), om afspraken te maken over de woordvoering rond de OVP: *wie treedt wanneer waarover op namens welke organisatie?*

Daarbij gaat het zowel om de keuze van de organisatie, als het functieniveau van de betreffende persoon daarbinnen:

- wanneer treedt de woordvoerder naar voren met een statement, of bij de beantwoording van (media)vragen,
- wanneer zijn dat de communicatieadviseurs/medewerkers, inhoudelijke (beleids)medewerkers, of medewerkers in het veld,
- wanneer komt de projectleider of gebiedsmanager/omgevingsmanager om de hoek en
- wanneer is het nodig om de bestuurder/directie in te zetten.

3. Voorstel
De verdeling in woordvoering sluit aan bij de verantwoordelijkheidsverdeling:

- Provincie voert het woord over beleid OVP (waaronder Natura2000) en over verstrekte opdrachten, vergunningen en ontheffingen die door de provincie worden afgegeven en de bestuursrechtelijke en civielrechtelijke procedures tegen het beleid en de vergunningen.
- SBB voert het woord over de uitvoering van het beleid (incl. protocollen en uitvoeringsplannen) en over de actuele situatie in de OVP, mede op basis van de afgesproken monitoring.
- Gemeente Lelystad (en Almere) voert het woord over beleid ten aanzien van openbare orde en veiligheid en vergunningen die door de betreffende gemeente worden afgegeven.
- Politie (en OM) voeren het woord over de actuele openbare orde en veiligheid rond OVP.

- Waterschap voert het woord over de vergunningen die door het waterschap zijn afgegeven en over inhoudelijke onderwerpen uit het eigen domein.

Wie voert het woord namens de eigen organisatie:

- *Woordvoerders* voeren als eerste het woord richting de media over feitelijke onderwerpen, besluiten van de eigen organisatie, bij beantwoording van inhoudelijke vragen en dergelijke. Zij wegen daarbij eventuele politieke gevoeligheden mee en leggen vragen zo nodig voor aan inhoudelijke collega's en/of de bestuurder/directie.
- *Communicatieadviseurs/medewerkers* adviseren collega's over de manier van communiceren en ondersteunen zo nodig de woordvoerders. Verder zorgen zij voor de schriftelijke en digitale communicatiemiddelen.
- *Beleidsmedewerkers en medewerkers in het veld* beantwoorden (zowel schriftelijk als mondeling) inhoudelijke vragen . In overleg kunnen zij ook worden ingezet voor persoonlijke communicatie richting het publiek (bijv. in dialoogsessies of tijdens spreekuren). Voor boswachters in het veld is die rol heel gewoon.
- *Projectleider, gebiedsmanager en omgevingsmanager* leggen en onderhouden het (directe en indirecte) contact met de omgeving over beleid en uitvoering. Zij zijn ook degenen die direct communiceren met belangen- en actiegroepen. Communicatieadviseurs kunnen hen zo nodig ondersteunen.
- *Bestuurders en directies* voeren het woord rond (grote) beleidsbeslissingen richting RTV media in persbijeenkomsten, bij interviews en in situaties waarin politieke gevoeligheden (kunnen) spelen. Zij worden daarbij ondersteund door de woordvoerders die feitelijke vragen voor hen kunnen beantwoorden.

4. Nadere uitwerking

De komende tijd zal bovenstaande taakverdeling in nauw overleg met de partners verder worden uitgewerkt. Daarvoor wordt de inhoud van deze notitie als een (voorlopig) vast agendapunt besproken in het communicatieoverleg OVP, het afstemmingsoverleg OVP en in het bestuurlijke overleg. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de effectiviteit van de taakverdeling in de praktijk en kan deze zo nodig verder worden aangescherpt.

Bijlag 4

Beleidslijn Bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen, winter 2018/2019

1. Aanleiding

1.1 Beleidskader beheer Oostvaardersplassen

Op 11 juli 2018 hebben Provinciale Staten een nieuw beleidskader vastgesteld voor het beheer van de Oostvaardersplassen. Doel van het provinciaal beleid is: "… de realisatie van de Natura 2000 doelen voor de Vogelrichtlijnsoorten en realisatie van een door de mens als bijzonder ervaren en kwalitatief hoogwaardig natuurgebied in de nabijheid van de stedelijke gebieden in Flevoland en de Randstad, dat een breed maatschappelijk draagvlak kent" (Beleidskader beheer Oostvaardersplassen, par. 2.5).

In het beleidskader is opgenomen dat het beleid en beheer van de grote grazers – edelherten, konikpaarden en heckrunderen – moet worden aangepast (Beleidskader, Samenvatting). Doel van het beleid is: "… dat er levensvatbare populaties grote grazers in het Oostvaardersplassengebied zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten …". Het beleidskader geeft aan (Beleidskader, Samenvatting) om: "… tot een reset van het aantal grote grazers te komen en de aantallen dit jaar [2018] te verminderen tot 1100 dieren". De voorbereidingen voor deze vermindering zijn gestart, maar zullen niet in 2018 hun beslag krijgen, met name door bezwaren die zijn ingediend tegen opdrachten en vergunningen die zijn verstrekt.

.

Deze vertraging kan ertoe leiden dat er in de winter van 2018/2019 opnieuw een situatie kan ontstaan, waarbij een besluit tot ontheffing voor het bijvoeren van de edelherten aan de orde is. Provinciale Staten hebben op 11 juli 2018 bij motie aangegeven dat ze bijvoeren niet willen uitsluiten.

1.2 Doel van de beleidslijn

In deze beleidslijn is aangegeven welk beleid Gedeputeerde Staten van Flevoland in de winter van 2018/2019 gaan hanteren met betrekking tot het bijvoeren van edelherten, konikpaarden en heckrunderen. De beleidslijn gaat allereerst in op het juridisch en inhoudelijk kader dat ten grondslag ligt aan het gekozen beleid.

1.3 Juridisch kader

Op grond van artikel 3.32 lid 1 van de Wet natuurbescherming is het verboden in het wild levende edelherten bij te voeren. De Wet natuurbescherming kent in artikel 3.32 lid 2 twee mogelijkheden om hiervoor een ontheffing te verlenen:

a) bijzondere weersomstandigheden óf,
b) een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de dieren in het geding is.

De konikpaarden en heckrunderen worden op grond van gerechtelijke uitspraken in het beleidskader beschouwd als gehouden wilde dieren. Het beleidskader verwijst daarbij naar de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Op deze categorie dieren is hoofdstuk 3 – soorten, van de Wet natuurbescherming niet van toepassing, maar gelden wel andere criteria dan voor dieren die onderdeel zijn van de landbouwkundige productie.

Op grond van de Wet natuurbescherming art. 1.11 geldt ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze zorgplicht is dus ook voor de gehouden wilde dieren van belang. Staatsbosbeheer is – als eigenaar en beheerder van het gebied -

verantwoordelijk de zorgplicht na te leven bij het feitelijk beheer.

1.4 Inhoudelijk kader

Met het terugbrengen van het aantal grazers en het daarna stabiliseren van de populatieomvang is het doel dat de draagkracht van het gebied ook in de winterperiode voldoende blijft om wintersterfte onder grote grazers door voedseltekorten te voorkomen. Het beleidskader geeft hierover als randvoorwaarde aan dat: "… het aantal dieren en de beschikbare hoeveelheid voedsel is zodanig dat onnodig lijden van grote grazers wordt voorkomen en er geen aanleiding tot bijvoeren ontstaat" (Beleidskader, par. 5.3.3.). Het beleidskader geeft aan dat – om dit te bereiken – het nodig is om: "….vooralsnog voor een aantal jaren een plafond aan te houden van 1500 dieren in de najaarstelling".

Het beleidskader geeft met betrekking tot bijvoeren aan: "Bijvoeren van dieren in de winterperiode is een op het eerste oog sympathieke maatregel maar heeft negatieve (neven-) effecten. Bijvoeren leidt ertoe dat meer dieren de winter gaan overleven. De draagkracht van het gebied wordt als het ware kunstmatig verhoogd. Daardoor nemen de aantallen per hectare toe en worden meer jongen in de zomerperiode geboren. In de daarop volgende winterperiode ontstaat voor meer dieren een voedselvraagstuk. Dat vergt steeds meer bijvoeren en/of steeds groter aantallen dieren die moeten afgeschoten".

1.5 Winter 2018/2019

In de winter van 2018/2019 zijn de volgende maatregelen voorzien:

- het uitplaatsen van konikpaarden, waarmee de kudde wordt teruggebracht tot een aantal van 450 dieren;
- start van het verminderen van het aantal edelherten door middel van afschot tot een aantal van 490 dieren met een eventuele uitloop tot 1 januari 2020;
- het minimaal handhaven van de bestaande populatie runderen. Het beleidskader geeft hiervoor aan: "Om een levensvatbare populatie te behouden zou dit aantal niet (veel) verder moeten verminderen".

1.6 Verantwoordelijkheden

Op 20 juli 2018 hebben de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer een convenant ondertekend waarin afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van hetgeen dat in het beleidskader is vastgelegd. In het convenant is onder andere opgenomen dat: "Partijen erkennen dat zij – ieder vanuit hun eigen rol en met inachtneming van relevante wet- en regelgeving - een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor het Oostvaardersplassengebied en onderschrijven daarbij het Beleidskader als uitgangspunt, waarbij a. de provincie verantwoordelijk is voor het beleid en b. Staatsbosbeheer voor het beheer en de uitvoering daarvan".

Dit leidt tot de volgende beleidslijn ten aanzien van het eventueel bijvoeren in deze winter:

2. Beleidslijn

2.1 Bijvoeren van heckrunderen

Het aantal runderen bedroeg op 1 april 2018 nog geen 160. De najaarstelling gaf aan dat er eind oktober 200 heckrunderen in het gebied aanwezig waren. Het beleidskader geeft aan dat – om een

levensvatbare populatie te behouden - dit aantal niet moet verminderen. Staatsbosbeheer monitort de conditie van de runderen. De inzet van Gedeputeerde Staten is dat – gegeven de huidige omvang van de populatie heckrunderen - zo veel mogelijk heckrunderen de winter 2018/2019 in een voldoende conditie doorkomen.

Gedeputeerde Staten zullen Staatsbosbeheer verzoeken om sterven van heckrunderen door voedseltekort zo veel mogelijk te voorkomen. Staatsbosbeheer wordt verzocht om – op het moment dat de situatie voorzien wordt waarin er onvoldoende voedselaanbod is voor de heckrunderen – de runderen gecontroleerd bij te voeren. Voor de onderbouwing van deze noodzaak baseert Staatsbosbeheer zich op de advisering van deskundigen op het gebied van wilde grote herbivoren, die in een periode van een (voorzien) beperkt voedselaanbod regelmatig worden geconsulteerd, waaronder de veterinaire commissie van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer meldt het bijvoeren van de heckrunderen aan de portefeuillehouder van de provincie, voordat wordt gestart met het bijvoeren.

Als Staatsbosbeheer besluit om te beginnen met bijvoeren van de heckrunderen, dan wordt Staatsbosbeheer verzocht om zo veel als mogelijk te voorkomen dat edelherten gebruik kunnen maken van het voer dat bedoeld is voor de heckrunderen. Dit laatste is niet van toepassing op het moment dat Gedeputeerde Staten een ontheffing hebben verleend voor het bijvoeren van edelherten.

2.2 Lokvoeren van konikpaarden

De vermindering van de konikpaarden is beschreven in het Plan van aanpak Reset grote grazers van Staatsbosbeheer. De planning van Staatsbosbeheer is het uitplaatsen van een aantal groepen konikpaarden in de periode januari – maart 2019. Het plan van aanpak beschrijft dat ten behoeve van de uitplaatsing een vangweide en (daarbinnen) een vangkraal worden aangelegd. Om de konikpaarden de vangweide en de vangkraal in te krijgen, kan lokvoer worden gebruikt. Staatsbosbeheer bepaalt in samenspraak met de instanties die de uitplaatsing organiseren op welke momenten de inzet van lokvoer nodig is, alsmede de hoeveelheid voedsel die nodig is om de paarden in een voldoende conditie te houden. Het lokvoeren zal alleen in en nabij de vangweide plaatsvinden.

De inzet van Gedeputeerde Staten is dat de konikpaarden die voor her- en uitplaatsing op transport gaan, in voldoende conditie zijn. Staatsbosbeheer wordt gevraagd om zo veel als mogelijk te voorkomen dat edelherten gebruik kunnen maken van het lokvoer dat bedoeld is voor deze konikpaarden.

2.3 Bijvoeren van konikpaarden

Gedeputeerde Staten zullen verder Staatsbosbeheer verzoeken om sterven van konikpaarden door voedseltekort zo veel mogelijk te voorkomen. Staatsbosbeheer wordt verzocht om – op het moment dat de situatie voorzien wordt waarin er onvoldoende voedselaanbod is voor de konikpaarden – de paarden gericht bij te voeren. Voor de onderbouwing van deze noodzaak baseert Staatsbosbeheer zich op de advisering van deskundigen op het gebied van wilde grote herbivoren, die in een periode van een (voorzien) beperkt voedselaanbod regelmatig worden geconsulteerd, waaronder de veterinaire commissie van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer meldt het bijvoeren van de konikpaarden aan de portefeuillehouder van de provincie, voordat wordt gestart met het bijvoeren.

Als Staatsbosbeheer besluit om te beginnen met bijvoeren van de konikpaarden, dan wordt Staatsbosbeheer verzocht om zo veel als mogelijk te voorkomen dat edelherten gebruik kunnen

maken van het voer dat bedoeld is voor de konikpaarden. Dit laatste is niet van toepassing op het moment dat Gedeputeerde Staten een ontheffing hebben verleend voor het bijvoeren van edelherten.

2.4 Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van edelherten is in principe verboden. De Wet natuurbescherming kent in artikel 3.32, lid 2 twee mogelijkheden om een ontheffing te verlenen:

a) bijzondere weersomstandigheden óf,
b) een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de dieren in het geding is.

Ad. a) Bijzondere weersomstandigheden

Indien er sprake is van bijzondere weersomstandigheden, met een zodanig sneeuw- of ijsbedekking dat het voedsel voor de edelherten over een langere periode niet bereikbaar is, kan Gedeputeerde Staten besluiten ontheffing te verlenen om centraal in het gebied op een aantal vaste plaatsen edelherten bij te voeren. Hierbij wordt aangesloten bij de criteria die de provincie hanteert voor het besluit om de jacht te sluiten en ontheffingen op een aantal soorten op te schorten (conform beleidslijn "Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden"):

- **Criterium 1Sneeuwbedekking in grote delen van de provincie**: circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met sneeuw bedekt over een periode langer dan 10 dagen.
- **Criterium 2 Bedekking met bevroren sneeuw**: circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met bevroren sneeuw bedekt over een periode langer dan 7 dagen

Voor de onderbouwing van de noodzaak dient voorafgaand aan het besluit een dierenarts, deskundig op het gebied van grote grazers, vast te stellen dat de weeromstandigheden inderdaad leiden tot ernstige schade.

Ad. b) Een tijdelijk natuurlijk voedseltekort, waarbij het welzijn van de dieren in het geding is.

Om het welzijn van de dieren in het gebied te waarborgen is een ontheffing verleend voor vroeg-reactief afschot van edelherten. In de situatie dat er sprake is van het in het geding zijn van het welzijn van de dieren door tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het totaal aantal edelherten onder de grens van 490 dieren komt, kan Gedeputeerde Staten besluiten om bij te voeren op grond van een ontheffing.

De inzet van Gedeputeerde Staten is om, in het geval dat een of beide situaties voor een ontheffing zich aandient, hiervan gebruik te maken.

3. Bijvoeren door anderen dan Staatsbosbeheer

Het (bij)voeren van de dieren moet gecontroleerd gebeuren, met voedsel dat van goede kwaliteit is. Dit voeren is alleen voorbehouden aan Staatsbosbeheer en aan door hen ingeschakelde deskundigen.

Bijlage 5: Agenda Bestuurlijk Overleg Oostvaardersplassen

1. Opening en mededelingen

2. Aanpak reset grote grazers (toelichting door SBB):
    a. Uitvoering reset edelherten: stand van zaken
    b. Veiligheid en toezicht: veiligheidsplan
    c. Voorbereiding herplaatsing Konikpaarden: locaties, vergunningen, Oostvaardersveld

3. Bijvoeren grote grazers (toelichting door provincie)
    a. Beleidslijn van provincie (zie bijgesloten beleidslijn)
    b. Protocol van Staatsbosbeheer (nog in ontwikkeling)

4. Randvoorwaarden in plan van aanpak reset grote grazers (toelichting door SBB, zie bijgesloten plan van aanpak)
    a. Beheerbudget van Staatsbosbeheer
    b. Toezicht en handhaving

5. Maatschappelijke betrokkenheid
    a. Vaststelling plan maatschappelijke betrokkenheid van provincie (zie bijgesloten notiite)
    b. Aanpak van follow up spreekuren, gesprekken en bijeenkomsten

6. Woordvoering
    a. Vaststelling notitie woordvoering van provincie en Staatsbosbeheer (zie bijgesloten notitie)

7. Rondvraag

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 januari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. **intern verslag Strategisch Overleg 3 december (Bijlage 1) en Actielijst** (bijlage 2)
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Toelichting hoe om te gaan met omgeving (5.1.2.e; ter info bijlage 3 **Notitie Maatschappelijke betrokkenheid Oostvaarderplassen** vastgesteld in BO)
    b. Schuursessie 26 januari
    c. Communicatiekalender (5.1.2.e)
4. Projecten
    a. Voortgang reset edelherten (bespreekpunt vlees naar voedselbank)
    b. Voortgang uitplaatsen Konikpaarden Oostvaardersveld
    c. Opstarten managementplan hoofdstuk Visie Oostvaardersplassen (discussie) (toelichting 5.1.2.e /5.1.2.e /5.1.2.e; bijlage 4)
    d. Concept Protocol reset Koniks versie 1 winter 2018 2019 (bijlage 5; vaststellen)
    e. Concept Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020 (ter bespreking; bijlage 6)
5. Juridische zaken
    a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
    b. Overzicht juridische zaken (Marjolijn)
6. Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB
7. Beheer
    a. Verharding vangkraal gerealiseerd
    b. Richels zijn opgehoogd
    c. Aanplant bomen in driehoek

Bijlage 1

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 december 2018

Deelnemers

Cees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. **intern verslag Strategisch Overleg 3 december (Bijlage 1) en Actielijst** (bijlage 2)

5.1.2.e heeft opzet structuur gemaakt. Wordt volgende keer afgerond

Plan-b gaat van de actie lijst af. Hoe gaan we om met de 5 uur om zo ver mogelijk te komen dit jaar. Nick/Cees neemt dit mee naar bestuurlijk overleg

3. Terugblik eerste week start afschot (mondeling 5.1.2.e)
4. Omgevingsmanagement / Communicatie

Nick vraagt hoe we over de voortgang van alles wat we doen in de OVP communiceren. Hij stelt voor dat er een voortgangsbericht komt elke maand. Moet deze week uit 5.1.2.e

5. Projecten
6. Juridische zaken

Woensdag behandeling zaak 5.1.2.e en 5.1.2.e

De formele procedure rond opdracht bezwaar adviescommissie is geweest. GS is nu aan zet

8 januari is zitting rond vergunning. Wij zetten in dat voorschriften over 5 uur rust overdag en 300 m vanuit moeras Niet schieten ingetrokken worden. Vanuit inhoud gaat (5.1.2.e) mee.

16 januari behandeling rasters. 5.1.2.e en 5.1.2.e coördineren. 5.1.2.e gaat vanuit inhoud mee.

7. Voorbereiden Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB (Bijlage 5) (Nick)

Aanpak reset grazers, inzet is om voorschrift van 5 uur rust uit de vergunning te krijgen.

Bijvoeren: 5.1.2.e zsm protocol bijvoeren maken en ambtelijk bespreken met provincie. SBB bepaalt moment van bijvoeren in samenspraak met veterinaire commissie en in lijn met wat andere organisaties doen, Betrekken ook 5.1.2.e Daarnaast intensieve inspectie; Drie keer per week 5.1.2.e ; Maandelijks 5.1.2.e en dierenarts. Dagelijks boswachters in het veld.

Randvoorwaarden reset grazers. Financiering boa's is nog niet geregeld.

Plan Maatschappelijke betrokkenheid

De communicatiestrategie van de provincie is een ongelukkig stuk wat niet ambtelijk besproken is. SBB heeft veel contacten in het veld en die lopen altijd door. Wij pakken de schuurdialogen op en inloop spreekuur met boswachter.

Communicatie

Notitie Woordvoering. Het is een stuk van de provincie. Uitleggen dat wij de gecombineerde functie woordvoerder/boswachter hebben en dat dit 5.1.2.e is.

Werkt de communicatie structuur?

Melden structuur van voortgangsberichten.

Extra bespreekpunten

Financiën. vraag is hoe het er voor staat. Onduidelijk is hoe het met het geld van LNV zit. Dit is verantwoordelijkheid van provincie om dit te regelen. 5.1.2.e belt voor BO met 5.1.2.e om stvz financiële overzicht op orde te hebben. Bij voorkeur vooroverleg met 5.1.2.e

Omgevingsmanagement

- beschuttingsrichels. We hebben de richels opgeknapt.
- Uitplaatsen paarden Oostvaardersveld; gebieden waar ze heen leken te kunnen trekken de melk op. SBB heeft intern oplossingen gezocht. Lauwersmeer definitief 40 paarden half januari. Texel lijkt ook te lukken voor 25 dieren (hengsten).
- Uitlatingen van boswachters. Dit was oud nieuw dat door de Volkskrant met eigen woorden is opgepakt.
- Beleidslijn bijvoeren. Er moet ergens ruimte zijn dat er dier dood gaan. Je hebt altijd zwakke en oude dieren. Cees merkt op dat we altijd aan de veilige kant moeten zitten voor bijvoeren. Wij werken naar gem body conditie 2 voor runderen op populatie niveau, dat is vanuit de veterinaire commissie geadviseerd.

Risico's bespreken (mensen die het te laat vinden) (er gaan dieren dood).

5.1.2.e zsm protocol bijvoeren maken en ambtelijk bespreken met provincie.

8. Beheer
    a. Masterplan Nationaal Park

Calamiteiten

Lijst maken wie wanneer inzetbaar is 5.1.2.e

Cees is de gehele vakantie telefonisch bereikbaar

Nick is eerste week bereikbaar. Tweede week waarschijnlijk niet

5.1.2.e is niet bereikbaar.

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	**Actie**	**d.d. start**	**d.d. eind**	**actiehouder**	**status**
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11		5.1.2.e	Concept
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend
Reset grazers	Plan B = winterbeheer 2018/2019	19-11			**Afgesloten**
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees	lopend
omgevingsmanagent	Opstellen kalender met overleggen	3-12	17-12	5.1.2.e	Lopend
omgevingsmanagent	Reageren op tekst 5.1.2.e	3-12	Zsm		**afgesloten**
Communicatie	Verkleinen kudde OVV com strategie	3-12	17-12	5.1.2.e	
Communicatie	Media voorbereiden uitspraak rechter	3-12	17-12		**afgesloten**
reset grazers	Reactie op Protocol	3-12	17-12		**afgesloten**
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	Zsm	alle	lopend
Schuursessies	Starten eerste bijeenkomst	3-12	18-1	5.1.2.e	Lopend
Bijvoeren paarden	Op agenda bo rol provincie/SBB	3-12	17-12	Nick	lopend
Vergunning geluidsdempers	Opschalen bij justitie om die te krijgen	3-12	17-12		**afgesloten**

Memo

Datum: 11-1-2019
Van: 5.1.2.e
Aan: Leden Strategisch Overleg Oostvaardersplassen
Onderwerp: Programmaplan Oostvaardersplassen

Door alle ontwikkelingen in en rondom de Oostvaardersplassen loopt er een veelheid aan projecten en beheermaatregelen. Hierbij spelen meerdere partijen verschillende rollen, van financier tot actievoerder. Alle projecten en inspanningen moeten beheerst en in onderlinge samenhang worden uitgevoerd om de veelheid aan meer of minder complexe doelstellingen met minimale risico's te realiseren. Uiteindelijk kunnen de projecten worden afgerond en overgedragen en is sprake van een aangepaste situatie waar ook weer een nieuwe beheersituatie ontstaat. Ofwel, er is sprake van een tijdelijk geheel van doelstellingen en inspanningen die gerealiseerd moeten worden, met tijdelijk extra aandacht en inzet, die uiteindelijk binnen de reguliere organisatie ingebed worden.

De vraag rijst dan welke aanpak je kiest. Zoals er nu gewerkt wordt, kun je al spreken van een programmatische aanpak. Echter, dat is eerder zo ontstaan als dat het een bewuste keuze is geweest. Wij stellen voor om te kiezen voor de programma-aanpak omdat het hier gaat om een tijdelijke, doelgerichte aanpak van een veranderopgave, waarvoor in samenhang allerlei inspanningen worden gerealiseerd en meerdere organisaties en groepen betrokken zijn.

Dit geeft invulling aan de interne wens om meer helderheid, richting en sturing te kunnen geven aan alles wat er in en rondom de Oostvaardersplassen speelt. En dit kunnen we vervolgens gebruiken in onze samenwerking en afstemming met andere organisaties en partijen.

We willen eerst aan de slag met de 'why' van het programma. Welke ambitie streven we na gezien de historie, de context en de aanleiding? Deze ambitie helpt ons richting te bepalen, zorg voor focus en afbakening en is de kernboodschap in onze communicatie.

Daarnaast willen we de verschillende na te streven doelen in samenhang gaan bepalen. Hiervoor gaan we onder andere een Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) opstellen zodat de doelen en benodigde inspanningen helder zijn, maar ook de onderlinge verbanden voor eenieder helder zijn.

Uiteindelijk kan, wanneer wij er gezamenlijk toe besluiten, het programma worden afgerond en ontstaat een beheersituatie. Hier komt het managementplan om de hoek kijken waarin het beheer van de Oostvaardersplassen beschreven gaat worden.

Gevraagd besluit in het strategisch overleg:
De leden van het Strategisch overleg besluiten om de ontwikkelingen in en rondom de Oostvaardersplassen als een programma op te pakken en hiervoor de nodige stappen te zetten, te beginnen bij het opstellen van de ambitie en een DIN, resulterend in een programmaplan en een programmatische aanpak.

Het formeren van een kwartiermakersgroep bestaande uit: 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e

Edocs: 2345293

Betreft: **Notitie Maatschappelijke betrokkenheid Oostvaarderplassen**
Van: 5.1.2.e **(provincie Flevoland) /** 5.1.2.e 5.1.2.e **(Staatsbosbeheer)**
Datum: **7 januari 2019**

1. Aanleiding, doelen en invulling maatschappelijke betrokkenheid

1.1 Inleiding
Sinds het vaststellen van het beleidskader beheer Oostvaardersplassen (OVP) van de commissie Van Geel in Provinciale Staten (11 juli 2018) is er volop aandacht voor dit natuurgebied. Ook daarvoor was er al sprake van de nodige commotie, met name rond het welzijn van de grote grazers. Onder meer sterfte in de winter 2017 - 2018 zorgde voor maatschappelijke onrust. Naast achteruitgang van de natuurwaarden van de OVP voor vogels, was dit een belangrijke reden voor Gedeputeerde Staten om de commissie Van Geel eind 2017 advies te vragen voor het toekomstige beleid voor de OVP.

De inhoud van het beleidskader heeft tot de nodige discussies in de buitenwereld geleid. Dierenwelzijn voert daarin de boventoon. Zowel in de vorm van demonstraties en acties rond de OVP, in de kranten en op radio en televisie, maar vooral ook via social media. De toon van deze berichtgeving is vaker negatief dan neutraal, informatief of positief en soms zelfs agressief te noemen. Ook vinden bedreigingen plaats en hebben ontruimingen plaatsgevonden om onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast is sprake van een flink aantal juridische procedures tegen de provincie en Staatsbosbeheer waarmee personen en organisaties proberen het vastgestelde beleid te wijzigen of de uitvoering daarvan te vertragen c.q. te wijzigen. Ook komen er veel vragen richting de provincie en Staatsbosbeheer van personen en organisaties die menen dat een andere oplossing mogelijk is of die ideeën en wensen hebben ten aanzien van de invulling van het beleid en/of beheer. Veel van hen willen daarover graag in gesprek met provincie en/of Staatsbosbeheer.

In deze notitie is een voorstel uitgewerkt hoe provincie en Staatbosbeheer invulling kunnen geven aan maatschappelijke betrokkenheid, passend bij de huidige omstandigheden rondom de OVP.

1.2 Beleidskader
Het beleidskader beschrijft de onderwerpen maatschappelijk draagvlak en betrokkenheid (hoofdstukken Communicatie & educatie en Governance). Bij communicatie gaat het om het vergroten en verbreden van het maatschappelijk draagvlak voor het OVP-gebied en het beheer van het gebied en om het vergroten van de nationale en internationale bekendheid als toeristisch-recreatieve attractie. Bij de governance gaat het ook om het vergroten van het maatschappelijk draagvlak, naast de effectieve sturing van het gebied. Het beleidskader benoemt dat de betrokkenheid van verschillende maatschappelijke belangen moet worden gewaarborgd en dat gebruik moet worden gemaakt van de kennis en energie in de samenleving om het gebied tot een krachtig en betekenisvol natuurgebied te maken.

1.3 Contacten met de omgeving tot nu toe
Tot nu toe heeft de provincie vooral op meer formele momenten extern van zich laten horen: bij vaststelling van beleid, bij het verstrekken van de opdracht en vergunning voor het afschot van de edelherten en rond juridische procedures. Veelal was hierbij sprake van 'zenden' vanuit de provincie en het beantwoorden van mediavragen naar aanleiding daarvan. Daarnaast heeft de provincie zich gericht op het informeren van geïnteresseerden via een nieuwsbrief en het schriftelijk beantwoorden van vragen die bij de provincie binnenkomen. Op (een deel van de) berichten die, bijvoorbeeld via Facebook direct aan de gedeputeerde worden gestuurd, heeft deze zelf gereageerd. De provincie heeft tot op heden op individuele basis gereageerd op verzoeken vanuit de omgeving voor direct contact. Op basis van deze verzoeken zijn meerdere gesprekken gevoerd met externen, maar niet aan alle verzoeken is of kon worden voldaan.

Staatsbosbeheer heeft in de OVP veel directe contacten met personen en organisaties, onder andere bij gebiedsbezoeken, excursies en gesprekken met de boswachters. Bij de start van het reduceren van het aantal herten is een uitgebreide NOS reportage gemaakt waarbij in beeld is gebracht hoe het schieten van herten in de praktijk plaatsvindt. Daarnaast vindt er vanuit Staatsbosbeheer veel uitwisseling plaats via sociale media (website, blogs etc.).

De ervaring leert dat een niet iedereen op constructieve wijze in gesprek wil. Dit heeft meerdere keren geleid tot negatieve ervaringen en bedreigende situaties. Deze agressiviteit vraagt om een zorgvuldige en passende invulling van maatschappelijke betrokkenheid vanuit beide organisaties.

1.4 Wie willen in gesprek met de provincie en Staatsbosbeheer?
Zowel gevestigde belangenorganisaties, zoals natuurbeschermingsorganisaties, als ook (meer activistische) gelegenheidsverbanden, kleinere one-issue organisaties en individuen die (uiteenlopende) meningen en ideeën hebben over de OVP willen hierover in gesprek met de provincie en/of Staatsbosbeheer.

1.5 Waarom direct contact met de omgeving?
Er zijn veel personen en organisaties die 'iets vinden' van (het beleid rond) de OVP. Daaronder zitten actiegroepen die specifiek zijn opgericht met het oog op de OVP, maar ook meer gevestigde (belangen)organisaties (zoals de Dierenbescherming en de Vogelbescherming). Zij dringen aan op betrokkenheid bij (de implementatie van) het beleidskader op korte termijn. Naast deze personen/organisaties die zichzelf meestal actief melden rond de OVP, is het van belang om de 'zwijgende meerderheid' - het algemene publiek dat is of kan worden geïnteresseerd in de OVP - te betrekken. Zij kunnen op termijn wellicht zorgen voor een positief geluid van buiten.

Voor provincie en Staatsbosbeheer is het van belang om als (semi)publiek orgaan op een open en transparante wijze te opereren. Beide organisaties willen toegankelijk en benaderbaar optreden en de buitenwereld 'naar binnen halen'. De provincie en Staatsbosbeheer zijn op zoek naar een passend antwoord op de veelheid aan vragen en verzoeken om contact via mails, berichten, telefoontjes, social media, etc. Direct contact met de omgeving is hiervoor een probaat middel, maar de invulling moet zorgvuldig gekozen worden gelet op de risico's en eerdere negatieve ervaringen c.q. onveilige situaties.

1.6 Doelen van het direct contact met de omgeving
Direct contact is in deze notitie het persoonlijke gesprek in een één-op-één setting of de dialoog in een (bredere) bijeenkomst of overleg met meerdere deelnemers. Doelen van direct contact zijn:
- Openheid en transparantie bij het implementeren van het beleidskader.
- Toegankelijkheid en benaderbaarheid op de vraagstukken met betrekking tot de Oostvaardersplassen.
- Kennisnemen van de inzichten en ideeën van personen en organisaties die relevant zijn bij de implementatie van het beleidskader.
- In dialoog vragen beantwoorden en toelichten en uitleggen van het vastgestelde beleid en de implementatie van het beleidskader.
- Bijdragen aan het voorkomen van een verharding van maatschappelijke debat door in direct contact het gesprek aan te gaan met personen en organisaties met een (uitgesproken) mening over de Oostvaardersplassen.

Direct contact biedt met deze doelen kansen, bijvoorbeeld om:
- Van elkaar te leren (wederzijds, tweezijdigheid).
- Personen en organisaties beter te informeren, waardoor meningen mogelijk kunnen worden bijgesteld.
- Kennis, ervaring en goede ideeën van externe personen en organisaties te benutten die kunnen bijdragen aan verdere planvorming en -implementatie.
- Te zorgen voor enige onderlinge correctie: in bijeenkomsten kunnen personen en organisaties met uiteenlopende meningen elkaar soms corrigeren.
- De zwijgende meerderheid meer te betrekken.

1.7 Kanttekeningen bij direct contact met de omgeving
Ieder contact heeft een risico in zich dat dit contact voor een of meerdere deelnemers uitloopt op een negatieve ervaring. In dit kader zijn de volgende kanttekeningen relevant.

Attitude
De attitude van mensen bij het in contact te treden met provincie en/of Staatsbosbeheer verschilt sterk. Dit varieert van positief, neutraal tot probleem, strijd en voor sommigen zelfs haat. Direct contact c.q. dialoog heeft alleen zin als er aan de basisvoorwaarde wordt voldaan dat mensen constructief met elkaar in contact willen treden. Gelukkig geldt voor de meeste mensen maar naïviteit moet voorkomen worden. Daarom is een toets met betrekking tot attitude vooraf noodzakelijk.

Motivatie
Mensen die contact zoeken doen dit om verschillende redenen: antwoorden krijgen op vragen, suggesties aandragen, alternatieven bepleiten of ander beleid c.q. beheer willen afdwingen.
Het beleid is op democratische wijze tot stand gekomen en geldt als uitgangspunt. Dat geldt ook voor het hieruit volgend beheer. Tegelijkertijd wil een deel van de samenleving dit vastgestelde beleid en bijbehorend beheer wijzigen. Daar is echter niet tot nauwelijks ruimte voor want de provincie heeft dit beleid immers recent vastgesteld en Staatsbosbeheer heeft afspraken met de provincie gemaakt om invulling te geven aan dit beleid. In de dialoog dreigt dan een patstelling waarbij er geen ruimte is om nader tot elkaar te komen. Dat is voor beide partijen onbevredigend want de een voelt zich niet gehoord (ze luisteren niet) en de ander voelt zich niet begrepen (moeten we het nog een keer uitleggen).

Om de kans op teleurstelling c.q. patstelling te verminderen kan participatie worden georganiseerd rondom onderwerpen in en om de OVP die (nog) niet vastliggen. De betrokkenheid uit de samenleving rondom de OVP kan op positieve wijze benut worden via participatie rondom vraagstukken c.q. opgaven waar nog geen beleid voor is vastgesteld. Het is zaak om vanuit provincie en Staatsbosbeheer te inventariseren welke onderwerpen dit zijn en na te gaan wat een passend participatieproces kan zijn. Zo leveren betrokken mensen aan de voorkant hun input en dragen zij suggesties en ideeën wat bijdraagt aan de kwaliteit van de uiteindelijke besluitvorming. Dit bevordert een positieve betrokkenheid van de samenleving bij de verdere ontwikkeling van de OVP. Daarnaast kan wellicht ook de door de provincie ingestelde expertgroep gevoed worden met de ingebrachte suggesties en ideeën vanuit de samenleving en deze betrekken in hun adviezen naar Staatsbosbeheer en de provincie. Dit kan in samenspraak met de expertgroep - die de wijze waarop ze hun opdracht gaan uitvoeren nog moeten bepalen - worden besproken.

2. Voorstel voor het organiseren van maatschappelijke betrokkenheid

2.1 Vormen voor het organiseren van maatschappelijke betrokkenheid
Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de projectorganisatie OVP om de maatschappelijke betrokkenheid in te vullen met:

a) (Open) spreekuur (provincie);
b) Gesprekken op uitnodiging (provincie);
c) Schuurdialogen (Staatsbosbeheer i.s.m. provincie);
d) Eventueel overige (thema)bijeenkomsten.

Ad a: (Open) spreekuur

Organisatie
- Actie: provincie.
- Frequentie: 1 x/week.
- Maximaal 3 externe gesprekspartners tegelijk.
- Duur: 1 uur/week; in principe 20 min. per gesprek (bij grote belangstelling evt. uitbreiden naar 2 uur/week).
- Gesprek met gedeputeerde en projectleider (evt. comm.adviseur), of met projectleider en inhoudelijk deskundige (evt. comm.adviseur) - afhankelijk van gesprekspartners en (verwachte) onderwerpen.
- Locatie: provinciehuis (zaaltje begane grond).
- Aankondiging/uitnodiging via nieuwsbrief, website, Facebook en twitter.
- Projectteam OVP bereidt voor.

Deelnemers
- Vrije aanmelding bij projectteam.
    - Vooraf aanmelden en instemmen met spelregels (gedrag en systematiek gesprek).
    - Check attitude: gesprekspartners worden voor bevestiging gecheckt via internet en in afstemming met partners op ongewenst gedrag/ongewenste uitingen - zo nodig afwijzen onder vermelding van reden.

Vorm gesprek
- Beleidskader en (democratisch genomen) besluiten vormen het uitgangspunt, alleen zaken voor zover deze zijn gedeeld met GS en PS.
- Geen toezeggingen, gespreksverslag, of directe terugmelding.
- Reactie op voorstellen en ideeën
  We benoemen als zaken:
    - niet in het beleidskader staan,
    - wel in het beleidskader staan,
    - in het beleidskader staan als nog te onderzoeken.
      In dit geval aangeven dat:
        - deze onderwerpen nog op de politieke agenda komen,
        - dat onderzoeken in principe zijn voorzien na de reset (m.u.v. anticonceptie).
- Hoe om te gaan met externe input en terugkoppeling
    - Voorstellen die passen binnen het beleidskader en die betrekking hebben op de verdere uitwerking nemen we mee. Hierbij kunnen we de expertgroep wellicht benutten.
    - Als stukken openbaar worden gemaakt geven we op hoofdlijnen (niet per voorstel/idee) aan hoe suggesties zijn meegenomen. Dat is de terugkoppeling.

Ad b: gesprekken op uitnodiging

Organisatie
- Actie: provincie.
- Frequentie: 1-2x/week; frequentie gesprekken afhankelijk van aanbod/vraag.
- Op uitnodiging van: provincie.
- Duur: in principe 1 uur per gesprek.
- (Eenmalig) gesprek met projectleider en inhoudelijk deskundige (evt. comm.adviseur), indien nodig geacht met gedeputeerde en projectleider (evt. comm.adviseur), zo nodig betrokkenheid Staatsbosbeheer organiseren.
- Locatie: provinciehuis (zaaltje begane grond).
- Projectteam bereidt voor.

Deelnemers
- Vertegenwoordigers van (al dan niet gelegenheids)organisaties. In principe niet voor individuen en individuele organisaties (daarvoor is het spreekuur); zowel voor voor- als tegenstanders en meer neutrale partijen, op uitnodiging van de provincie. Check attitude: selectie vooraf, mede op basis van op (on)gewenst gedrag/uitingen en eerdere contacten met de provincie.
  NB afstemmen met juridische zaken hoe om te gaan met partijen met/tegen wie nog een juridische procedure loopt of tegen wie uitspraken zijn gedaan.
- Maximaal 3 gesprekspartners (van één organisatie) per gesprek.
- Uitnodiging vanuit provincie via telefoon of mail; gesprekspartners stemmen vooraf met spelregels (gedrag en systematiek gesprek)

Vorm gesprek
- Beleidskader en (democratisch genomen) besluiten vormen het uitgangspunt, alleen zaken voor zover gedeeld zijn met GS en PS.
- Geen vaste toezeggingen, gespreksverslag of directe terugmelding.
- Reactie op voorstellen en ideeën
  We benoemen als zaken:
    - niet in het beleidskader staan,
    - wel in het beleidskader staan,
    - in het beleidskader staan als nog te onderzoeken.

In dit geval aangeven dat:
    - deze onderwerpen nog op de politieke agenda komen,
    - dat onderzoeken in principe zijn voorzien na de reset (m.u.v. anticonceptie).
- Hoe om te gaan met externe input en terugkoppeling
    - Voorstellen die passen binnen het beleidskader en die betrekking hebben op de verdere uitwerking nemen we mee. Hierbij kunnen we de expertgroep wellicht benutten.
    - Als stukken openbaar worden gemaakt geven we op hoofdlijnen (niet per voorstel/idee) aan hoe suggesties zijn meegenomen. Dat is de terugkoppeling.

Ad c: schuurdialogen
Staatsbosbeheer organiseert maandelijks een schuurdialoog in de OVP. Een schuurdialoog bestaat uit een veldbezoek zodat deelnemers met eigen de situatie in de OVP kunnen waarnemen, gevolgd door een plenaire sessie waarin vragen worden beantwoord, beleid en uitvoering worden toegelicht en suggesties gedeeld. Per schuurdialoog is het aantal deelnemers beperkt gelet op de faciliteiten voor het veldbezoek.

Organisatie
- organisatie: Staatsbosbeheer.
- Frequentie: 1x/maand.
- Open inschrijving, beperkt aantal plaatsen (ca. 25).
- Duur: 2 uur veldbezoek, 1 uur soep met broodjes, 2 uur dialoog.
- publiek stelt vragen die ter plekke zo goed mogelijk worden beantwoord door vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, provincie en veiligheidsdriehoek.
- Locatie: Buitencentrum Oostvaardersplassen, Kitsweg 1, 8218 AA Lelystad.
- Onafhankelijke gespreksleider.

Deelnemers
- Open inschrijving, publiek dient zich aan te melden, daarna check op attitude. Per keer beperkt aantal plaatsen (ca. 25), gestreefd wordt naar getrouwe vertegenwoordiging uit de samenleving.

Vorm schuurdialoog
Veldbezoek onder leiding van Staatsbosbeheer, verzamelen in Buitencentrum voor soep met broodje, daarna dialoog. Een onafhankelijke gespreksleider begeleidt de bijeenkomst. Vragen uit het publiek staan centraal. Voor beantwoording van vragen zijn vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, provincie en veiligheidsdriehoek aanwezig. Geen formeel verslag.

Ad d: *eventueel overige (thema)bijeenkomsten*
Gestart wordt met de spreekuren, gesprekken op uitnodiging en de schuurdialogen. Mocht er aanvullend behoefte zijn aan bepaalde (thema)bijeenkomsten, dan zullen provincie en Staatsbosbeheer samen zoeken naar een geschikte agenda en passende invulling. Om tot een werkelijke dialoog te komen geldt opnieuw dat patstellingen voorkomen moeten worden en vooraf gecontroleerd wordt op attitude.

Gedacht kan worden aan:
- Themabijeenkomsten met betrekking tot onderwerpen waarvoor nog geen beleid is vastgelegd of uitvoering bepaald. Hierbij is het belangrijk om een passende vorm van participatie te vinden.
- Informatiebijeenkomst(en) OVP voor geïnteresseerden (ook toegankelijk voor tegenstanders, zwijgende meerderheid).

Voor zover daar behoefte aan is kunnen informatiebijeenkomsten worden georganiseerd voor een breed publiek of juist voor specifieke doelgroepen. Onderwerp, doelgroep, vorm en invulling worden per bijeenkomst bepaald. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om thema's als: het brede doel/toekomstperspectief van de OVP, Natura 2000, een korte schets van de geschiedenis, beleidskader, beschutting, vernatting, moeras-reset, bijvoeren, afschot. Toelichting: waarom doen we dit, wat willen we bereiken, waarom is hiervoor gekozen (zijn er geen alternatieven) et cetera.

Daarnaast kunnen we overwegen om één of meer bijeenkomsten te houden in het verlengde van de recente UVA-presentatie over natuurbeleving in Nederland (bijv. de verhouding van mens tot de natuur, de betekenis van natuurgebieden/OVP voor de gezondheid en het welzijn van de mens in de huidige dynamische samenleving en de economische waarde van natuurgebieden) met experts en ervaringsdeskundigen.

Organisatie, deelnemers en vorm: p.m.

3. Aandachtspunten

3.1 Aandachtspunten in de uitwerking

Bij de uitwerking van de beschreven invulling van de dialoog met de samenleving spelen de volgende Aandachtspunten:

- Toets voorafgaand de attitude van de gesprekspartners c.q. deelnemers (zie 1.6).
- Spreekuur / gesprekken op uitnodiging (provincie): een goede selectie van gesprekpartners met wie de provincie wel of juist niet in gesprek moet gaan en gespreksonderwerpen. Dit vraagt nadere analyse, onder meer van de externe berichtgeving (met name social media).
- Managen van verwachtingen: met het organiseren van meer maatschappelijke betrokkenheid in de vorm van directe contacten worden ook (meer) verwachtingen gewekt. Om onjuiste verwachtingen te voorkomen, moet vooraf steeds duidelijk zijn wat dit directe contact wel en niet betekent. Dat moet niet alleen (vooraf) aan de gesprekspartners worden gemeld, maar ook publiekelijk bekend worden gemaakt om te voorkomen dat gesprekspartners na afloop van een contact, bijvoorbeeld via de social media, (onterecht) laten weten dat zij invloed gaan uitoefenen op het beleid of dat er - ondanks het directe contact - geen gehoor wordt gegeven aan hun meningen en ideeën.

3.2 Wat loopt er momenteel nog meer?

- De klankbordgroep Natura 2000 geeft een eerste invulling aan het thema maatschappelijke betrokkenheid bij de OVP.
- De (nieuwe) klankbordgroep OVP wordt naar verwachting in de eerste helft van 2019 vormgegeven.
- Staatsbosbeheer informeert over beheer en actualiteiten in het OVP gebied, onder andere via website, blogs en veldbezoeken.
- Provinciale Staten onderzoeken hoe zij hun relatie met de samenleving rond OVP kunnen versterken.
- Het Nationaal Park Nieuw Land krijgt verder vorm en invulling. De OVP maken hier onderdeel van uit.

4. Kosten

Aan bovenstaande voorgestelde activiteiten zijn (beperkte) kosten verbonden. Die zijn nog niet in kaart gebracht. Het gaat hierbij vooral om extra personele inzet vanuit de provincie en Staatsbosbeheer.

= = =


staatsbosbeheer

Protocol vangen en verplaatsen Koniks
Winter 2018-2019
Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	definitief

Colofon

Project	protocol vangen en verplaatsen Koniks, winter 2018-2019
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	1.0
Status	definitieve versie
360 documentnummer	<Naam>

Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	Oostvaardersplassen
Beheergebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland

Opdrachtgever	5.1.2.e
Projectleider	5.1.2.e

Contactpersoon,	5.1.2.e 5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Naritaweg 221 1043 CB Amsterdam

Inhoudsopgave

Protocol vangen en verplaatsen Koniks 2

1. Inleiding 6
   1.1 Aanleiding 6
   1.2 De opgave 6
   1.3 Aantal uit te plaatsen Koniks 6
   1.4 Verantwoordelijkheden 6
   1.5 Oostvaardersveld 8

2. Voorwaarden uitplaatsing Koniks 9
   2.1 Algemeen 9
   2.2 Uitgangspunten 9
   2.3 Veiligheid 9
   2.4 Bemensing 11
   2.5 Moment van transport 11

3. Uitvoering 13
   3.1 Observeren van paarden, vaststellen familiegroepen 13
   3.2 Inrichten vangweide en vangkraal 13
   3.3 Insluiten Koniks en separeren overige grazers 14
   3.4 Werkelijke vangactie 15
   3.5 Eisen paspoort 16
   3.6 Inladen van de Koniks 16
   3.7 Het transport 16
   3.8 Nazorg op bestemmingslocatie 19

4. Risico's voortgang uitvoering 20

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Op 20 juli 2018 is een convenant ondertekend om te borgen dat het beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is onder andere overeen gekomen dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van het verminderen van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

1.2 De opgave

Het beleidskader benoemt maatregelen die uitgevoerd dienen te worden, waaronder structureel minder grote grazers in het grazige deel (paragraaf 5.3.3). Het beleidskader geeft aan dat:

"*Voor het afvangen en het afschot van dieren voor de reset, dient een apart protocol te worden opgesteld waarin rekening wordt gehouden met gezondheidsaspecten van dieren, sociale verbanden, gedragskenmerken, omgevingsfactoren, en waarin zorgvuldig handelen wordt voorgeschreven en nationale en internationale regelingen in acht worden genomen*".

Dit protocol heeft als doel om het vangen en uitplaatsen van de Koniks verantwoord en zorgvuldig plaats te laten vinden. Dit protocol is een werkdocument, dat zo nodig wordt geactualiseerd

1.3 Aantal uit te plaatsen Koniks

Om het aantal Koniks dat uitgeplaatst moet worden te bepalen is op 29 en 30 oktober een helikoptertelling in het Natura 2000-gebied uitgevoerd. Daarbij zijn 610 Koniks geteld. Dit betekent dat, bij voorkeur in de winter van 2018/2019, 610-450=160 Koniks uitgevangen worden en naar een andere locatie worden overgeplaatst. Daarnaast wordt de populatie Koniks in het Oostvaardersveld verkleind.

1.4 Verantwoordelijkheden

In het convenant Ontwikkeling Oostvaardersplassengebied tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland is vastgelegd dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van de vermindering van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

Tevens is vastgelegd dat de reset van de paarden wordt uitgevoerd door inschakelen van een professionele organisatie onder regie van Staatsbosbeheer waarbij de paarden zoveel mogelijk worden gevangen en verplaatst naar andere natuurgebieden.

Met het op transport zetten van de Koniks moet worden voldaan aan de wettelijke vereisten (dieren moeten gechipt, er is een paspoort en een veterinaire verklaring e.d.). Afhankelijk van land van bestemming en/of doorreislanden kunnen (veterinaire) eisen verschillen.

Dit protocol is afgestemd met de NVWA.

1.5 Oostvaardersveld

In het Oostvaardersveld is een kudde van ca 100 Koniks aanwezig. Van deze kudde is in de nazomer van 2018 de sociale structuur in beeld gebracht en de gezondheid (uiterlijk) en het sociale gedrag van de dieren. Op basis van deze observaties is besloten de bestaande kudde van het Oostvaardersveld te verkleinen door een deel van de kudde uit te plaatsen. Afhankelijk van het aantal dieren dat uitgeplaatst kan worden wordt de kudde in het Oostvaardersveld aangevuld met Koniks uit de Oostvaardersplassen. Het eindstreven is een populatie van ca 50 Koniks.

De verwachting is dat de Koniks uit het Oostvaardersveld makkelijker vangbaar en hanteerbaar zijn dan de Koniks in de Oostvaardersplassen, omdat:

- Het Oostvaardersveld is vrij toegankelijk voor publiek. Daardoor zijn de Koniks van het Oostvaardersveld enigszins gewend aan menselijke aanwezigheid.
- Het Oostvaardersveld is kleiner van schaal dan de Oostvaardersplassen.

Op basis van de ervaringen die worden opgedaan met het vangen en uitplaatsen van de Koniks uit het Oostvaardersveld wordt dit protocol, indien noodzakelijk, aangescherpt.

2. Voorwaarden uitplaatsing Koniks

2.1 Algemeen

Voor de uitvoering van dit protocol is wetgeving leidend even als het beleidskader Oostvaardersplassen zoals door Provinciale Staten van Flevoland vastgesteld. Daarnaast zijn er afspraken vastgelegd in het convenant Ontwikkeling Oostvaardersplassengebied tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland.

In de door Staatsbosbeheer vastgestelde 'Aanpak reset grote grazers' is ten aanzien van de Koniks het volgende vastgelegd:

- De dieren worden alleen uitgeplaatst in natuurlijke gebieden, met omstandigheden die geschikt zijn voor de dieren, gelet op de omstandigheden in de Oostvaardersplassen waaraan ze gewend zijn.
- Het werk wordt uitgevoerd door een ervaren, professionele organisatie die aantoonbare ervaring heeft met vangen, transporteren en plaatsen van (semi)wilde Koniks in natuurgebieden.
- De Koniks krijgen bij verblijf in de vangweide de noodzakelijke zorg (zo nodig bijvoeren en drinkwater).
- Ook in het Oostvaardersveld wordt de kudde verkleind. De uitvoering hiervan wordt afgestemd met de uitplaatsing van Koniks uit het kerngebied.

2.2 Uitgangspunten

Alle Koniks die uitgeplaatst worden moeten voldoen aan de I&R-regelgeving.
De Koniks van de Oostvaardersplassen en het Oostvaardersveld zijn 'in het wild levende paardachtigen in een daarvoor aangewezen natuurgebied'.
Voor transport van de Koniks wordt alleen gebruik gemaakt van wegtransport (evt. inclusief veerdiensten).
Uitgangspunt bij het vangen en vervoeren is om de stress voor de dieren zo beperkt mogelijk te houden en de kans op verwondingen onderling (en van de beheerder) uit te sluiten.

2.3 Veiligheid

Veiligheid van de uitvoerders van vangacties en handelingen met de Koniks is van groot belang. Als bijzondere situatie hierbij is de aandacht voor veiligheid in de Oostvaardersplassen in relatie tot de activiteiten ten behoeve de reductie (door afschot) van de populatie edelherten.

Het is van het grootste belang dat steeds van te voren beoordeeld wordt hoe veilig gewerkt kan worden. Op de momenten dat de faunabeheerders in het gebied actief zijn, is het gebied niet toegankelijk voor anderen. Hiervoor wordt een rood bord op het toegangshek geplaatst en is er een app-groep waar op aangegeven wordt of er faunabeheer plaats vindt of niet. De medewerkers van Staatsbosbeheer en externe deskundige kuddebeheerders die betrokken zijn bij het vangen en uitplaatsen van de Koniks worden in de app-groep opgenomen.

Het organiseren van de veiligheid van medewerkers van Staatsbosbeheer en de externe kuddebeheerder tijdens handelingen om de Koniks te vangen en te behandelen is een verantwoordelijkheid van de kuddebeheerder.

Openbare veiligheid rond het vangen en transporteren ten aanzien van medewerkers Staatsbosbeheer, externe deskundigen en transport is onderdeel van het veiligheidsplan dat is opgesteld in het kader van de reset grote grazers Oostvaardersplassen. In dit veiligheidsplan zijn afspraken gemaakt over de inzet van politie en omgevingsdienst en de rollen en verantwoordelijkheden zijn uitgewerkt.

2.4 Bemensing

De aanleg van de vangweiden en vangkralen wordt in opdracht van Staatsbosbeheer door een aannemer uitgevoerd.

Het sluiten van de vangweide gebeurt door medewerkers van Staatsbosbeheer.

Staatsbosbsheer zorgt voor een deskundige kuddebeheerder. Deze is verantwoordelijk voor het selecteren van de kuddes en de organisatie rond het transport, inclusief veterinaire keuring. Desgewenst biedt Staatsbosbeheer ondersteuning.

Het werkelijk vangen van de kuddes in de vangkraal en de voorbereidingen voor transport wordt door de deskundige kuddebeheerder begeleid.

De keuring en het chippen van de Koniks wordt uitgevoerd door een op dit gebied deskundige dierenarts.
Het paspoort wordt afgeven door een daarvoor bevoegde organisatie.
De keuring van het transport wordt uitgevoerd door een dierenarts van de NVWA.

Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van een ervaren transportbedrijf, in bezit van de conform de Transportverordening vereiste vergunning voor kort- (korter dan 8 uur), danwel lang transport (langer dan 8 uur). De transportmiddelen voldoen aan de eisen conform de Transportverordening voor het transport van paarden (EU 2005/1) (Type 1, minder dan 8 uur; c.q. Type 2, transport langer dan 8 uur).

2.5 Moment van transport

Randvoorwaarden bij het moment van transport zijn:

- Hoog drachtige dieren (> 90% dracht) mogen niet op transport. Transport dient vóór de periode waarin dit drachtstadium te verwachten is (ca half maart) plaats te vinden. De regelgeving hierover is strikt. Het is aan de dierenarts om te bepalen of transport door kan gaan of niet.
- Rond de ontvangst van de dieren op de toekomstige locatie geldt:
  - Medio september/ oktober is ontvangst op toekomstige locaties vaak goed mogelijk. Er is voldoende voedsel in de gebieden en de dieren kunnen nog wennen aan de nieuwe omstandigheden en het klimaat.
  - In november valt in oostelijk gelegen landen de winter in. Daardoor is ontvangst van dieren vanaf die tijd tot de lente ongewenst.
  - November is voor Zuid-Europese landen geen probleem, vanwege de late winter en het milde klimaat.

- In december t/m februari is in oostelijk gelegen landen ontvangst ongewenst vanwege sneeuw en vorst. Voor Zuid-Europese landen hangt dit samen met hoe streng de winter is.
- Begin maart tot half maart (het (vroege) voorjaar) heeft voor veel potentiële ontvangers de voorkeur om nieuwe dieren te ontvangen.

3. Uitvoering

Het vangen van de Koniks vergt een aantal opeenvolgende fases.

3.1 Observeren van paarden, vaststellen familiegroepen

Door een ervaren medewerker van een ervaren kuddebeheerder worden de paarden geobserveerd en de familiegroepen vastgesteld door regelmatige veldbezoeken. Hiervan wordt een logboek bijgehouden.

Bij het verblijf van de paarden in de vangweide en/of vangkraal (zowel in de Oostvaardersplassen als het Oostvaardersveld) vindt dagelijks toezicht plaats, waarvan een logboek wordt bijgehouden. In het geval dat een Konik die in de vangweide ingesloten is veterinaire zorg nodig heeft, wordt contact opgenomen met de dierenarts om een behandelingsplan op te stellen.

In de winterperiode vindt maandelijks een veterinaire inspectie plaats van de kuddes in het grazige gebied van de Oostvaardersplassen. Tijdens deze inspectie worden ook de Koniks in de vangweide door de dierenarts geïnspecteerd

3.2 Inrichten vangweide en vangkraal

Oostvaardersveld

In het Oostvaardersveld wordt op een van de schiereilandjes een vangweide ingericht en een tijdelijke vangkraal opgebouwd. De plek is bereikbaar met een vrachtwagen waarmee de paarden vervoerd worden.

Oostvaardersplassen

De locatie voor vangweide en vangkraal in de Oostvaardersplassen is zo gekozen dat deze de werkzaamheden in relatie tot het reduceren van de edelhertenpopulatie niet hindert.

Er is een vangweide ingericht van zo'n 50 hectare op een locatie waar:

- de dieren de loop op hebben;
- op vlakke grond;
- zonder al te veel obstakels (liggend dood hout).

De locatie van de vangweide is gelegen in de spoorzone van het grazige deel van de Oostvaardersplassen (Percelen Dz130 en Dz131). De vangweide is uitgerasterd met

hertengaas. In de vangweide worden poelen gerealiseerd ten behoeve van drinkwater. De locatie is op afstand zichtbaar voor publiek. In de vangweide kunnen de dieren in (semi) vrijheid en in een grote groep langere tijd verblijven.

In een hoek van de vangweide wordt een vaste vangkraal gebouwd van zo'n 1000 m2. De vangkraal bestaat uit een grotere voorkraal. Hierin kunnen dieren van elkaar gesepareerd worden. Aan de voorkraal zitten meerdere compartimenten vast om individuele groepen in te vangen. Werkelijke handelingen en scheiden van de groepen vindt plaats in de vangkraal.

3.3 Insluiten Koniks en separeren overige grazers

Oostvaardersveld

Op het moemnt dat de bestemming van de Koniks bekend is wordt de vangactie gestart. De Koniks worden de vangweide ingedreven, waarna deze gesloten wordt. De Koniks in de vangweide worden vanaf dat moment gevoerd en krijgen water.

Oostvaardersplassen

Wanneer het vangseizoen is aangebroken, medio januari t/m maart 2019 wordt regelmatig gecontroleerd of Koniks zich in de vangweide bevinden. Hierbij kan op basis van inzicht van de specialisten gebruik gemaakt worden van voer om de Koniks te lokken. Wanneer er een substantieel aantal Koniks in de vangweide aanwezig is wordt de vangweide gesloten, ook wanneer er zich andere grazers in de vangweide bevinden. Vanaf dat moment wordt door de specialisten beoordeeld of er voldoende voedsel en water voor de dieren aanwezig is Indien dit onvoldoende is wordt er bijgevoerd of water gegeven.

Door het plaatsen van mobiele schriklinten worden de Koniks gescheiden van de andere grazers en worden eventuele Heckrunderen en edelherten de vangweide uitgedreven. De achtergebleven Koniks wennen vervolgens aan de aanwezigheid van schriklint wat bijdraagt aan de werkelijke vangactie.
Door de dieren regelmatig hooi aan te bieden wennen de dieren aan menselijke activiteit In het gebied worden drinkvoorzieningen geplaatst om de paarden te laten wennen aan het drinken uit een kuip Dit in voorbereiding op het transport

3.4 Werkelijke vangactie

Uitgangspunt bij vangen is om de stress voor de dieren zo beperkt mogelijk te houden en de kans op verwondingen onderling als ook van de beheerder en zijn/haar helpers uit te sluiten.
Na het opsluiten van de dieren in de vangweide vindt de werkelijke vangactie plaats.

Zodra bekend is wanneer de vangactie plaatsvindt en het transport gepland is wordt dit bij de NVWA gemeld. De NVWA geeft op dat moment aan een daartoe bevoegde dierenarts opdracht om bij het opladen aanwezig te zijn.

Ervaren kuddebeheerders drijven de dieren richting de vangkraal. Hiervoor gebruiken ze schriklinten. Per groep, harem of hengstengroep, worden de dieren de voorkraal ingedreven. Vervolgens vindt eventuele separatie van secondanthengsten van de harem plaats. Vervolgens wordt iedere deelgroep een eigen compartiment ingedreven, waarna chippen en registratie en eventuele noodzakelijke veterinaire controles plaatsvinden. Voor het veterinair onderzoek wordt een ter zake deskundige praktiserende dierenarts, met ervaring met in het wild levende paarden, ingeschakeld.

Zodra de Koniks die in de vangkraal staan, veterinair gekeurd zijn en gechipt zijn, wordt het paspoort door de externe deskundige geregeld. Hiervoor is ca 24 uur nodig. In die tijd blijft de groep in de vangkraal.

3.5 Eisen paspoort

Bij export moeten alle wilde paardachtige voorzien zijn van paspoort en een chip. Hierbij geldt dat.

- Het paspoort is een paspoort voor fok- en gebruikspaardachtige.
- Het natuurgebied van herkomst is opgenomen.
- In het paspoort is geen aantekening nodig dat de dieren niet meer bestemd zijn voor humane consumptie.
- Op pagina 1 van het paspoort moet expliciet "natuurterrein" vermeld zijn.

3.6 Inladen van de Koniks

Oostvaardersplassen

Op de dag van transport (zodra de paspoorten van de gechipte Koniks binnen zijn) vindt de exportkeuring plaats door een NVWA dierenarts. Deze controleert de transportwaardigheid van de dieren, beoordeelt de gezondheidsstatus van de dieren, en of aan de veterinaire eisen is voldaan ten behoeve van het gezondheidscertificaat en controleert de transportwagen. Hierna worden de dieren ingeladen.

Om het inladen te vergemakkelijken is een helling aangelegd waardoor de dieren op een natuurlijke wijze de vrachtwagen inlopen. In een combinatie, trailer en oplegger, gaan ongeveer 25 tot 30 dieren, mogelijk minder door opsplitsen van de sociale groepen. Bij een transport van in het totaal 160 dieren gaat het dus om ongeveer 6 tot 8 vrachtwagencombinaties in meerdere transporten uit de Oostvaardersplassen.

Na het inladen vertrekt het transport.

3.7 Het transport

Voor het transport van levende dieren gelden de bepalingen uit de Transportverordening (EU 1/2005) .
Voor in het wild levende paardachtigen geldt dat zij vallen onder de categorie 'Andere soorten', benoemd in Bylage 1, Hoofstuk V, artikel 2.3. Dit betekent dat vele eisen die bijvoorbeeld aan transport van voor landbouwdoeleinden gehouden eenhoevigen gesteld worden niet van toepassing zijn.
Voor deze categroie schrijft de verordening alleen voor dat de dieren vervoerd moeten worden 'overeenkomstig de schriftelijke instructies omtrent voeren en drenken, en rekening houdend met de eventueel vereiste speciale verzorging' De vervoerder krijgt een door de deskundige kuddebeheerder opgestelde schriftelijke instructies mee omtrent voeren en drenken, waarin aangegeven:

- om de 8 uur drenken en voeren;
- drenken uit trog of bakken (speciekuipen).

Staatsbosbeheer wil de dieren zorgvuldig transporteren. In samenspraak met de NVWA is afgesproken dat een aantal van de overige voorschriften ook voor de transporten van de Koniks uit de Oostvaardersplassen en het Oostvaardersveld zullen worden gehanteerd, en dat enkele voorschriften specifiek voor deze transporten zullen worden aangepast. Het gaat hierbij om:

- Nationale transporten:
  - De door Staatsbosbeheer ingehuurde deskundige kuddebeheerder zorgt dat er bij het opladen en afladen van de dieren experts aanwezig zijn.
- Internationale transporten:
  - De volgende voorwaarden zijn van toepassing.
    - Er een gps datasysteem aan boord van de vrachtwagen is;
    - De dieren worden NIET afgeladen.
    - Transporteurs hebben een vergunning voor lang transport conform de Transportverordening.
  - Eisen gebruik van volledig journaal cf Vo 1/2005, bijlage II (ook bij transport buiten de EU):
    - Routeplanning: tijdschema, stops (Afd 1);
    - Verklaring bij vertrek (Afd 2);
    - Verklaring van een praktiserende of officiele dierenarts over de gezondheidsstatus van de dieren, bij aankomst bij plaats van bestemming (Afd 3);
    - Registratie van feitelijke route, rustplaatsen (Afd 4);
    - Meldingen onregelmatigheden (Afd 5).

De benodigde papieren worden door de transporteur bij de NVWA opgevraagd. Het volledige journaal wordt door de transporteur binnen 2x 24 uur aan NVWA / IBDier gezonden.

Transport

Voor alle transporten geldt dat:

- Ventilatie van de laadruimte vanuit Staatsbosbeheer vereist is, daar paarden in stresssituaties veel warmte produceren en dan gevoelig zijn voor maligne hypertermie.
- Er nooit meer dan 1 laag geladen mag worden.
- De dieren zorgvuldig in groepen zijn ingedeeld om sociale onrust zoveel mogelijk te vermijden en de indeling van de groep tijdens het transport gelijk blijft.
- Een stabiele groep/harem bij elkaar staat.

- De verschillende groepen worden gescheiden door tussenhekken; het kan dus voorkomen dat de groep uit vier of meer dieren bestaat.
- Het dragen van een halster niet van toepassing is.

Begeleiding

- De deskundige kuddebeheerder moet altijd aanwezig zijn bij het laden van de dieren en kan eventueel het transport begeleiden.
- Door de deskundige kuddebeheerder wordt een document opgesteld dat bij het transport aanwezig is met de waarschuwing dat het om wilde, schuwe of gevaarlijke dieren gaat.

3.8 Nazorg op bestemmingslocatie

Nadat de dieren zijn aangekomen op de nieuwe locatie worden zij overgedragen aan de plaatselijke terreinbeheerder. Hiermee gaat het eigendom over naar de nieuwe beheerder. Om zeker te zijn dat de dieren goed verzorgd worden, wordt er een overeenkomst opgesteld voor overdracht van de Koniks tussen Staatsbosbeheer en de nieuwe beheerder

Gedurende de eerste winter worden op ontvangstlocatie dieren bijgevoerd ter bevordering van de adaptatie aan de nieuwe leefomgeving. Dit helpt bij binding met de locatie. Zeker bij niet uitgerasterde gebieden (o.a. Bulgarije) wordt zo voorkomen dat dieren gaan zwerven (soft release).

4. Risico's voortgang uitvoering

Gedurende de gehele winter vinden de werkzaamheden plaats om het uitplaatsen van 160 Koniks in de Oostvaardersplassen te organiseren.
Onderstaand de belangrijkste aspecten die snelheid van de uitvoering en daarmee de planning beïnvloeden:

1. Het is onbekend hoe makkelijk de dieren zich laten vangen, mogelijk lukt dit pas eind februari wanneer de dieren met hooi gelokt kunnen worden.
2. Dieren moeten mogelijk 1 maand in de vangweide verblijven in afwachting van paardenpaspoort na chippen en uitslagen benodigde veterinaire onderzoeken. Waar mogelijk worden spoedprocedures gebruikt om doorlooptijd te versnellen. Echter, bepaalde veterinaire controles vragen om een vaste quarantaine periode.
3. Er wordt gewerkt met ervaren transporteurs. Deze transporteurs zijn gewend (semi) wilde dieren te vervoeren. In Nederland zijn slechts enkele transporteurs die hiervoor de juiste ervaring en papieren hebben. Er bestaat een kans dat de transporteur niet op het gewenste moment beschikbaar is, met als gevolg dat het transport later plaats vindt.


staatsbosbeheer

Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020 Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	Concept voor intern gebruik

Colofon

Project	Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
Projectnummer UBW	E ....
Versienummer	1.0
Status	Concept voor intern gebruik
360 documentnummer	<Naam>
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	
Beheergebied	
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	C. Lever
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon,	5.1.2.e T 06 ..... E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Naritaweg 221 1043 CB Amsterdam

Inhoudsopgave

1. Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 De opgave voor het overgangsbeheer 8
1.3 Uitgangspunten 8
1.4 Thema's overgangsbeheer grote herbivoren 9
2. Inspecties van de dieren 11
2.1 Frequentie van inspectie 11
2.2 Verslaglegging inspecties 11
3. Behandeling gewonde of zieke dieren 13
3.1 Uitgangspunten 13
3.2 Behandeling gewond of ziek edelhert 13
3.3 Behandeling gewond of ziek Konikpaard en Heckrund 13
4. Bijvoeren grote herbivoren 16
4.1 Body Condition Score (BCS) 16
4.2 Bijvoeren van edelherten 16
4.3 Bijvoeren van Konikpaard en Heckrunder 16
4.4 Methode van bijvoeren van Konikpaard en Heckrund 18
5. Reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen 19
5.1 Definities reactief beheer 19
5.2 Wanneer vindt reactief beheer plaats? 19
6. Hoe te handelen met dode grote herbivoren 20
6.1 Benutten ten behoeve van biodiversiteit 20
6.2 Benutting edelherten voor menselijke consumptie 21
6.3 Afvoer voor destructie 21
Bijlage 1 Body Condition Score 23
Bijlage 2: Advies bijvoeren obv BCS 24

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee Beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Het nieuwe beleid houdt in dat het landschap van de Oostvaardersplassen wordt ontwikkeld tot een halfopen landschap met, naast open water en grasland, voldoende riet, ruigte, struwelen en bosschages om de natuurdoelen (zowel de Natura 2000-opgave als de in het beleidskader vastgestelde opgave voor vergroting van de algehele biodiversiteit) in het gebied te borgen.

Om de natuurdoelen te behalen worden de komende jaren diverse maatregelen uitgevoerd om de landschappelijke diversiteit in het gebied te vergroten. Naast de moerasreset worden grotere delen van het grazige gebied vernat. Tegelijk wordt een gebied van 300ha aan beschutting voor de grote herbivoren gerealiseerd. Daarnaast wordt gestuurd op de aantallen grote herbivoren in het gebied

Het beheer van de grote herbivoren voor de vaststelling van het beleidskader was gericht op natuurlijke processen die bepalend zijn voor de omvang van de populatie grote herbivoren. In het beleidskader is opgenomen dat het beleid en beheer van de grote herbivoren aangepast wordt. Doel van het nieuwe beleid is dat er '*levensvatbare populaties grote herbivoren in het Oostvaardersplassengebied zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten en dat er in de winter te weinig beschuttingsmogelijkheden zijn.*
In de toekomst ontstaat een situatie waarbij de aantallen grote herbivoren actief op stand gehouden worden met een populatieomvang tussen de 1100 en 1500 dieren.'

Om van het oude naar het nieuwe beheer te komen is het dagelijks beheer in een overgangsfase waarin periode dat de populatie grote herbivoren wordt verkleind en de inrichtingsmaatregelen in het gebied worden uitgevoerd

Om tot de kleinere populaties grote herbivoren te komen is door de provincie Flevoland opdracht gegeven tot een eenmalige reductie van de edelherten tot 490 exemplaren. Daarnaast worden de komende periode de populatie Konikpaarden tot 450 terug gebracht. De populatie Heckrunderen blijft zoals deze is omdat die ligt onder het doelaantal.

1.2 De opgave voor het overgangsbeheer

Tijdens de overgangsfase, waarin een aantalsreductie van de grote herbivoren wordt gerealiseerd, blijft dagelijks beheer van de grote herbivoren nodig om aan de doelen van dierenwelzijn te voldoen, zoals voorkomen van onnodig lijden. In voorliggend protocol wordt het dagelijks beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen tijdens deze overgangsfase vastgelegd.

Hoe de reductie van de grote herbivoren (afschot edelherten en uitplaatsen Konikpaarden) wordt gerealiseerd is vastgelegd in:

- Aanpak Reset grote grazers Oostvaardersplassen d.d. 5 december 2018.
- Protocol afschot edelherten Winter 2018-2019 d.d. 6 december 2018.
- Protocol vangen en verplaatsen Konikpaarden Winter 2018-2019 d.d. ... januari 2019.

Na de overgangsfase wordt het nieuwe beleid van het beheer van de grote herbivoren uitgevoerd. Dit nieuwe beheer wordt uitgewerkt en vastgelegd in het nog op te stellen Managementplant van de Oostvaardersplassen.

Dit protocol komt te vervallen op het moment dat het nieuwe managementplan is vastgesteld.

1.3 Uitgangspunten

De volgende uitganspunten worden gehanteerd:

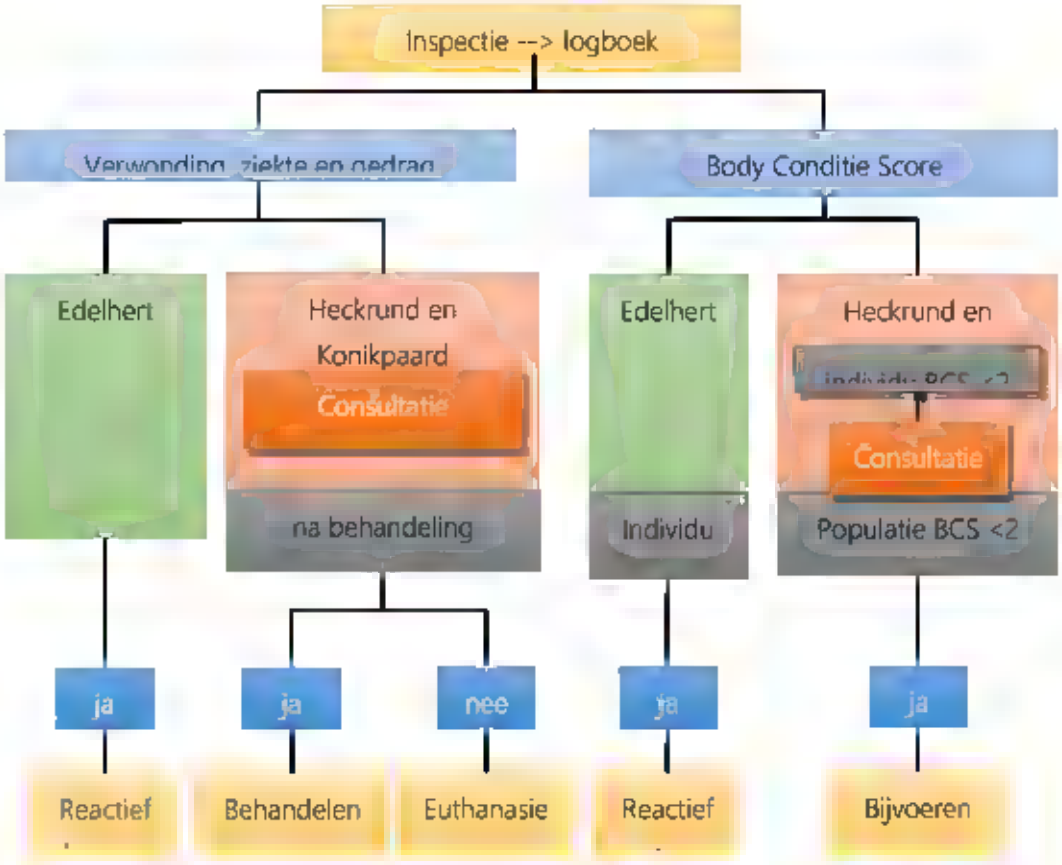
- Dierenwelzijn en diergezondheid is een belangrijk onderwerp voor Staatsbosbeheer. Het is de verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer als natuurbeheerder om de keuzes te maken met betrekking tot dierenwelzijn en diergezondheid
- Het beleidskader Oostvaardersplassengebied is de aanleiding en basis voor de inhoud van dit protocol;
- Er wordt voldaan aan Wet en regelgeving;
- De 'Werkinstructie welzijn Graasdieren' (Staatsbosbeheer 2018) wordt als richtlijn gebruikt voor het beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen De werkinstructie geeft aan hoe Staatsbosbeheer in het algemeen binnen haar terreinen om gaat met grote herbivoren binnen het kader van wet- en regelgeving en de maatschappelijke verantwoordelijkheid, passend bij het natuurbeheer;
- Het edelhert is een wilde inheemse diersoort en valt daarmee onder de Wet Natuurbescherming;
- De Konikpaarden en Heckrunderen vallen onder artikel 2 3 van de wet Dieren (overige diersoorten). De Heckrunderen en Konikpaarden zijn niet gehouden.

1.4 Thema's overgangsbeheer grote herbivoren

Voor de periode van de overgangsfase in het beheer zijn deelprotocollen voor verschillende thema's opgesteld waarin het welzijn van de dieren geborgd wordt en onnodig lijden voorkomen wordt. De thema's zijn.

1. Inspectie dierenwelzijn en diergezondheid (hoofdstuk 2);
2. Behandeling verwonde of zieke dieren (hoofdstuk 3);
3. Bijvoeren (Hoofdstuk 4);
4. Voorkomen onnodig lijden (hoofdstuk 5);
5. Behandeling dode dieren (hoofdstuk 6).

De hier genoemde thema's kennen een zekere volgordelijkheid zoals in onderstaand schema is weergegeven. Tijdens de inspecties vinden beoordelingen plaats. Op basis de beoordelingen kunnen acties worden uitgevoerd die in de andere thema's beschreven zijn. In de volgende hoofdstukken worden de thema's verder uitgewerkt.


Inspectie --> logboek
Verwonding ziekte en gedrag
Body Conditie Score
Edelhert
Heckrund en
Konikpaard
Consultatie
na behandeling
Edelhert
Individu
Heckrund en
Consultatie
Populatie BCS <2
ja
ja
nee
ja
ja
Reactief
Behandelen
Euthanasie
Reactief
Bijvoeren

2. Inspecties van de dieren

De belangrijkste eerste stap in het beheer van de grote herbivoren is dat er zicht is op de diergezondheid en het dierenwelzyn van de populatie en de individuele dieren. Daarvoor is een intensieve inspectie van de dieren nodig

2.1 Frequentie van inspectie

Maandelijks

Maandelijks (en bij strenge weersomstandigheden twee maal per maand) vindt een gezamenlijke inspectie plaats door een gekwalificeerde dierenarts en de kuddebeheerder. Geïnspecteerd wordt op:

- Het welzijn en de gezondheid van de kuddes en de individuele dieren, daarbij wordt voornamelijk gelet op body conditie, kreupelheid, hoesten enz.

Bij acute situaties kan de dierenarts besluiten ter plekke te handelen.

Wekelijks

Minimaal twee keer per week inspecteert de kuddebeheerder de Konikpaarden en Heckrunderen, eventueel samen met een boswachter. Geïnspecteerd wordt op:

- Het welzijn van de kudde als geheel en van individuele dieren.
- Afwijkend gedrag van individuele dieren dat aanleiding geeft om individuele dier nader te bekijken.

Wanneer afwijkend gedrag of verwondingen gesignaleerd worden besluit de kuddebeheerder of ingrijpen nodig is, eventueel na overleg met de dierenarts.

Dagelijks

Boswachters die tijdens hun dagelijks werk in het veld zijn, melden ieder waargenomen afwijkend gedrag of verwonding van dieren aan de kuddebeheerder. Bij acute situaties, en het niet aanwezig zijn van de kuddebeheer, kunnen zij direct contact opnemen met de dierenarts.

Continue

Aan vrijwilligers, onderzoekers of bezoekers wordt gevraagd alert te zijn op afwijkend gedrag en/of verwonding van dieren en wanneer dit waargenomen wordt het te melden aan de kuddebeheerder of een boswachter.

2.2 Verslaglegging inspecties

Van de maandelijkse en wekelijkse inspectie wordt een verslag gemaakt. Hierin worden de bevindingen over het welzijn van de dieren vastgelegd. Het verslag dient voor:

- De communicatie van de kuddebeheerder met de leidinggevende, onder andere voor het signaleren van acties die ondernomen moeten worden zoals:
    - Contact met de dierenarts;
    - Het eventueel bijvoeren.
- De communicatie tussen de gebiedsmanager en anderen die een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het welzijn van de dieren waaronder dierenarts en NVWA.
- De communicatie naar buiten middels de maandrapportage in de winterperiode
- Eventueel overdracht aan vervangende kuddebeheerder in geval van verlof of ziekte.

Het is de verantwoordelijkheid van de kuddebeheerder te zorgen dat relevante informatie beschikbaar is voor de leidinggevende.

De boswachter ecologie is verantwoordelijk voor het digitaal archiveren van de verslagen.

3. Behandeling gewonde of zieke dieren

3.1 Uitgangspunten

Voor behandeling van gewonde of zieke dieren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Onnodige stress bij behandeling van een gewond of ziek dier wordt zoveel als mogelijk voorkomen. Stress kan bijvoorbeeld optreden bij benadering van het dier door mensen.
- Een langdurig behandelproces waarbij het dier uit de kudde gehaald moet worden, schaadt het welzijn van het dier dusdanig dat het dier beter uit zijn lijden verlost kan worden.
- Euthanasie mag plaatsvinden door middel van afschot.
- In alle gevallen wordt de vorm van euthanasie handeling met de dierenarts bepaald (bv inslapen).

Een wond of ziekte is niet altijd uiterlijk waarneembaar. Wanneer een niet waarneembare wond of een ziekte bij een dier aanwezig is kan zich dit uiten in afwijkend gedrag van het dier. Afwijkend gedrag (zoals niet eten, het niet verplaatsen of het buiten de groep blijven) wordt meegenomen in de beoordeling of er sprake is van een verwond of ziek dier.

3.2 Behandeling gewond of ziek edelhert

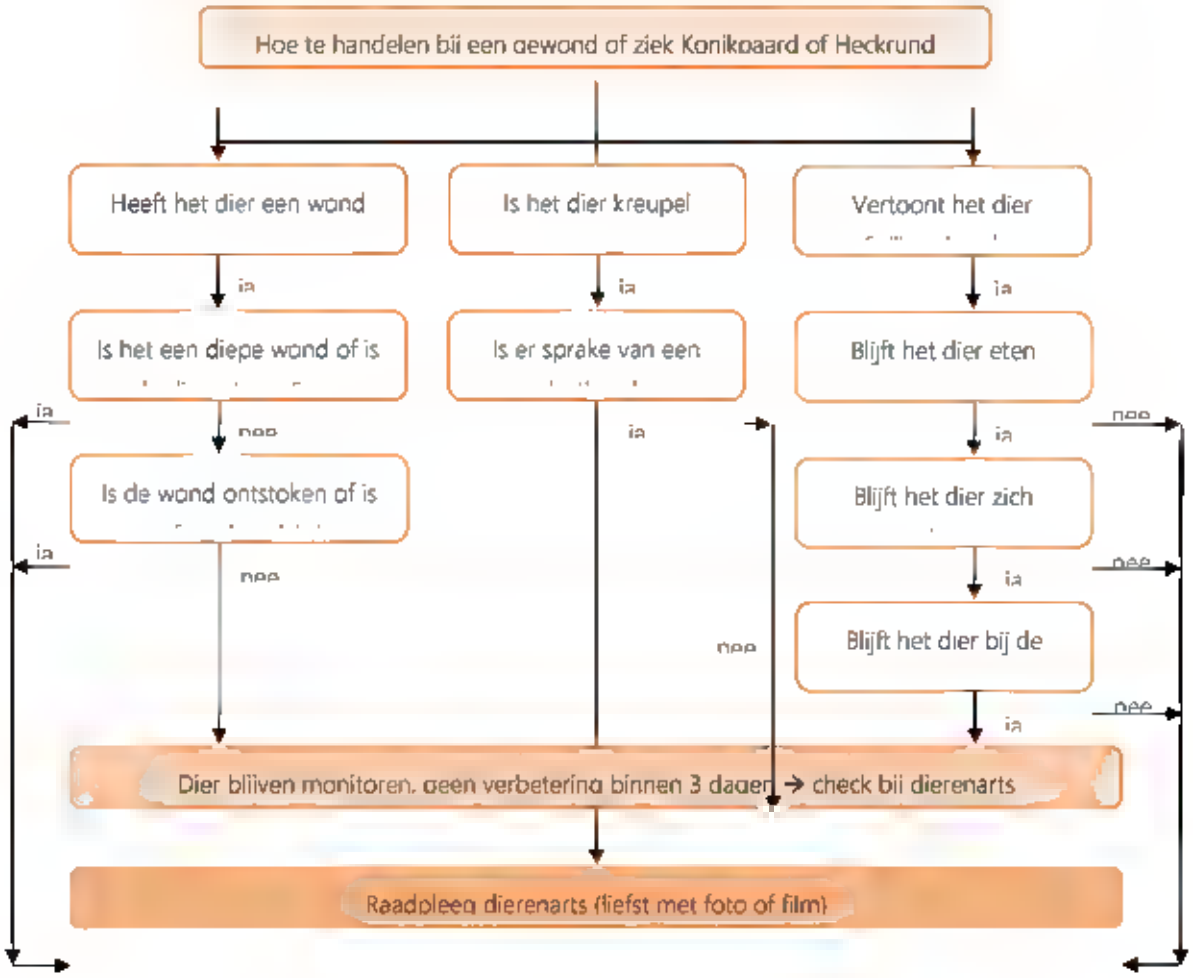
Het edelhert is een wilde inheemse diersoort. Het vangen, verstoren en verontrusten van deze soorten is bij wet verboden. De zorgplicht voor edelherten richt zich op het voorkomen van onnodig lijden van de dieren. Dit betekent dat een gewond of ziek edelhert via afschot uit zijn lijden verlost wordt.

3.3 Behandeling gewond of ziek Konikpaard en Heckrund

Een gewond of ziek Konikpaard of Heckrund wordt aan de kuddebeheerder gemeld die vervolgens altijd de dierenarts consulteert voordat wordt ingegrepen. Bij de keuze over de manier van ingrijpen hanteert de dierenarts de volgende afwegingen:

- Als een dier na een eenmalige behandeling er bovenop komt krijgt het dier de noodzakelijke veterinaire zorg.
- Bij een dier dat op inschatting van de dierenarts na een behandeling niet zelfstandig verder kan, wordt vanuit dierenwelzijn gekozen voor euthanasie.

In het onderstaande schema wordt aangegeven hoe te handelen bij het aantreffen van een gewond of ziek dier in het veld.



4. Bijvoeren grote herbivoren

4.1 Body Condition Score (BCS)

Of en wanneer er moet worden bijgevoerd, wordt gedurende de overgangsfase van het beheer bepaald aan de hand van het verloop van de Body Condition Score (BCS). De BCS (bijlage 1) geeft aan hoe mager of gespierd/vet een dier is en geeft daarmee een indicatie van de vetreserves van een dier. Een dier met BCS 1 is mager, die met conditiescore 5 is vet. Een BCS van 3 tot 3.5 is een goede conditie.

Gedurende het jaar wisselt de BCS van dieren tussen hoog in de zomer en laag in de winter. Dat is een natuurlijk proces dat bij de meeste dieren in noordelijke streken optreedt: de dieren slaan in de zomer een energie-voorraad op om de winter door te komen. Het is natuurlijk als de energie-voorraad uit de zomer ook daadwerkelijk ingezet wordt gedurende de periodes waarin meer energie nodig is (kou, laag voedsel aanbod en bronst).

Bijvoeren zorgt niet per definitie voor een betere conditie of welzijn. Er ontstaat veel sociale stress in de kudde als er wordt bijgevoerd. De dieren die lager in rang staan, krijgen niet altijd kans om te eten, zeker niet bij grote kuddes. Deze dieren kunnen juist door het bijvoeren vermageren, doordat de sociale stress meer energie kost dan het bijvoeren oplevert. Het heeft daarom de voorkeur de kudde zo lang mogelijk haar natuurlijke graasgedrag uit te laten voeren. Het overall effect van bijvoeren is dat de dieren de conditie die ze op dat moment hebben langer vasthouden.
Bijvoeren brengt ook risico's met zich mee: indien de verkeerde kwaliteit voedsel aangeboden wordt (te rijk) kan de spijsvertering ontregeld worden, soms met dodelijk gevolg.

4.2 Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van edelherten is bij wet verboden omdat het om in het wild levende inheemse dieren gaat. De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid dat de provincie bij zeer extreme weersomstandigheden een ontheffing voor bijvoeren van edelherten kan verlenen. In de provinciale beleidslijn 'Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden' is dit in Flevoland geregeld.

4.3 Bijvoeren van Konikpaard en Heckrunder

Gedurende de overgangsfase in het beheer kunnen Konikpaarden en Heckrunderen bijgevoerd worden.

Tijdens de 2 wekelijkse inspectie door de kuddebeheerder en de maandelijkse inspectie door de dierenarts en kuddebeheerder wordt de BCS op kudde niveau wordt bepaald. Het moment van bijvoeren van de Konikpaarden en Heckrunderen in de Oostvaardersplassen wordt bepaald aan de hand van (zie advies veterinaire commissie bijlage 2):

- De gemiddelde BCS op populatie niveau: als deze lager is dan 2 dient bijgevoerd te worden. Op basis van ervaringen uit het verleden gaat de BCS van de Heckrunderen als eerste achteruit. De BCS van de Heckrinderen zal veelal maatgevend zijn voor het bepalen van het moment van bijvoeren;
- Extreme omstandigheden (meer dan drie dagen met een gesloten sneeuwdek, strenge vorst, natte omstandigheden waarbij grasmat vertrapt raakt) waarbij het dierenwelzijn in het geding raakt, ongeacht de conditiescore.

Het besluit om bij te voeren wordt door de gebiedsmanager genomen op advies van de kuddebeheerder en dierenarts.

4.4 Methode van bijvoeren van Konikpaard en Heckrund

Het is belangrijk dat er voldoende voerplaatsen komen, passend bij de sociale structuur van de kudde. Er zijn bijvoorbeeld vier sociale rundergroepen. Deze groepen vermengen zich niet. Het is dus zaak die groepen elk binnen hun eigen territorium op enkele plekken tegelijk voer aan te bieden.

Bijvoeren gedurende de overgangsfase van het beheer wordt op de volgende wijze uitgevoerd.

- Er wordt dagelijks gevoerd. Door dagelijks te voeren, is goed te zien hoeveel de dieren per dag opeten.
- Gestart wordt met het voeren met hooi met een laag energie- en eiwitgehalte. De dieren kunnen dan wennen aan rijker voedsel dan wat ze op dat moment uit het veld halen. Als de dieren gewend zijn aan het bijvoeren wordt overgestapt op een rijker hooi met hogere gehalten aan eiwit, energie en mineralen. Dit moment wordt bepaald door de kuddebeheerder.
- Op de voerplaatsen wordt het hooi ruim aangeboden (verspreid op een vaste plek). Op die manier kunnen alle dieren uit die sociale groep tegelijk eten.
- Voerlocaties worden zó gekozen dat langdurige aanwezigheid van de grote herbivoren gedurende de periode van bijvoeren niet leidt tot ongewenste effecten op de natuurwaarden (door vertrapping bijvoorbeeld).
- De hoeveelheid voer is afhankelijk van wat de dieren eten. Overmatig voeren leidt tot verschimmelen en vertrappen van het voer.
- Bij start van het bijvoeren wordt zoveel gegeven dat elk dier over tenminste 5 kg droge stof per dag beschikt. Dat is de hoeveelheid die in een referentiepopulatie gemiddeld opgenomen wordt, gemeten over de gehele bijvoerperiode. In het begin van het bijvoeren eten de dieren vaak veel minder dan de genoemde 5 kg droge stof, dan aan het einde.
- De hoeveelheid voer die aangeboden wordt, wordt langzaam opgevoerd, tot het moment dat de dieren net niet alles op een dag opeten.
- De restanten hooi worden waar mogelijk opgeruimd, zodat er geen oud, beschimmeld hooi achterblijft en opgegeten kan worden.

5. Reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen

5.1 Definities reactief beheer

Voor de overgangsfase in het beheer wordt de volgende definitie van reactief beheer gehanteerd. Het principe van reactief beheer is dat door tijdig ingrijpen individueel lijden van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen zo veel als mogelijk wordt voorkomen of verkort. Dit ingrijpen, gebeurt door afschot waarmee de dieren uit hun lijden verlost worden.

5.2 Wanneer vindt reactief beheer plaats?

Reactief beheer vindt gedurende de overgangsfase van het beheer jaarrond plaats in de onderstaande gevallen:

- Op alle grote herbivoren die door onvoorziene omstandigheden dusdanig lijden, of binnen afzienbare tijd zullen lijden, dat direct uit het lijden verlossen noodzakelijk is. Hierbij kan gedacht worden aan.
    - Dieren met ernstige gedragsstoornissen;
    - Dieren met fysieke mankementen die niet zelfstandig genezen, zoals
        - gebroken ledenmaten;
        - zeer grote verwondingen samen met afwijkend gedrag;
        - Individuele dieren met extreem conditieverlies (1 of minder).
- Bij individuele Heckrunderen en Konikpaarden met een BCS <2 nadat er overleg heeft plaats gevonden met een gekwalificeerde dierenarts. Dit overleg kan onder andere digitaal plaatsvinden (bv door opsturen van foto of film).
- Op edelherten met een individuele BCS van 3 of minder

6. Hoe te handelen met dode grote herbivoren

Registratie van geschoten dieren vindt plaats in het Fauna Registratie Systeem. Hierin worden alle relevante gegevens opgeslagen waaronder de mogelijkheden die in dit hoofdstuk beschreven is.

Onderstaande beschrijving is van toepassing gedurende de overgangsfase van het beheer.

6.1 Benutten ten behoeve van biodiversiteit

Het laten liggen van kadavers in het terrein komt de biodiversiteit ten goede. Ze kunnen o.a. dienen als voedselbron voor raven, zeearenden of allerlei soorten insecten (waaronder rode lijst-soorten, die gespecialiseerd zijn op grote kadavers zoals die van runderen) en gespecialiseerde paddenstoelen. Bovendien keren voedingsstoffen zo terug in het systeem en worden micro-biotoopverschillen gecreeerd die ook voor planten gunstig zijn.

Voor het benutten ten behoeve van aaseters voor de overgangsfase in het beheer geldt het volgende:

- Geschoten Heckrunderen en Konikpaarden worden in beginsel afgevoerd. Daar waar de terreinomstandigheden dit niet toelaten, kan er in bijzondere situaties van afgeweken worden. De gebiedsmanager beslist hier over.
- Het laten liggen van kadavers van edelhert is toegestaan. De kadavers van edelherten blijven in principe achter in het veld als het vlees niet kan worden benut voor consumptie of verwijdering tot een te grote verstoring leidt.
  Van de mannelijke dieren worden de geweistangen verwijderd. Deze kunnen commercieel verhandeld worden binnen de kaders die wetgeving hier aan stelt.

Voor het laten liggen van dode dieren geldt dat:

- Kadavers mogen alleen blijven liggen als ze geen gevaar opleveren voor
  - het ecosysteem (bijvoorbeeld het risico dat botulisme uitbreekt);
  - de volksgezondheid;
  - de voedselveiligheid.
- Kadavers niet op plaatsen liggen waar het publiek er onvoorbereid mee geconfronteerd kan worden.

In de communicatie over het beheer van de Oostvaardersplassen wordt het publiek uitgelegd waarom de kadavers van bepaalde diersoorten in het veld blijven liggen.

6.2 Benutting edelherten voor menselijke consumptie

Geschoten gezonde edelherten worden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld voor menselijke consumptie.

Realisatie van de uitvoering van het afschot van de edelherten heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor consumptie.

Om een edelhert voor consumptie aan te kunnen bieden worden de volgende handelingen uitgevoerd.

1. Transport uit het veld naar de verwerkingslocatie.
   Transport uit het veld wordt bij voorkeur niet door de faunabeheerders uitgevoerd, maar door boswachters en vrijwilligers. Het transport gebeurt met een aanhanger met vloeistofdichte vloer, voorzien van een lier met afdekzijl.
2. Ontweiden.
   Ontweiden wordt uitgevoerd:
   - op een speciaal daarvoor ingerichte verwerkingslocatie bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer;
   - door een daarvoor gekwalificeerd persoon of door een boswachter of vrijwilliger, onder toezicht van een gekwalificeerd persoon.

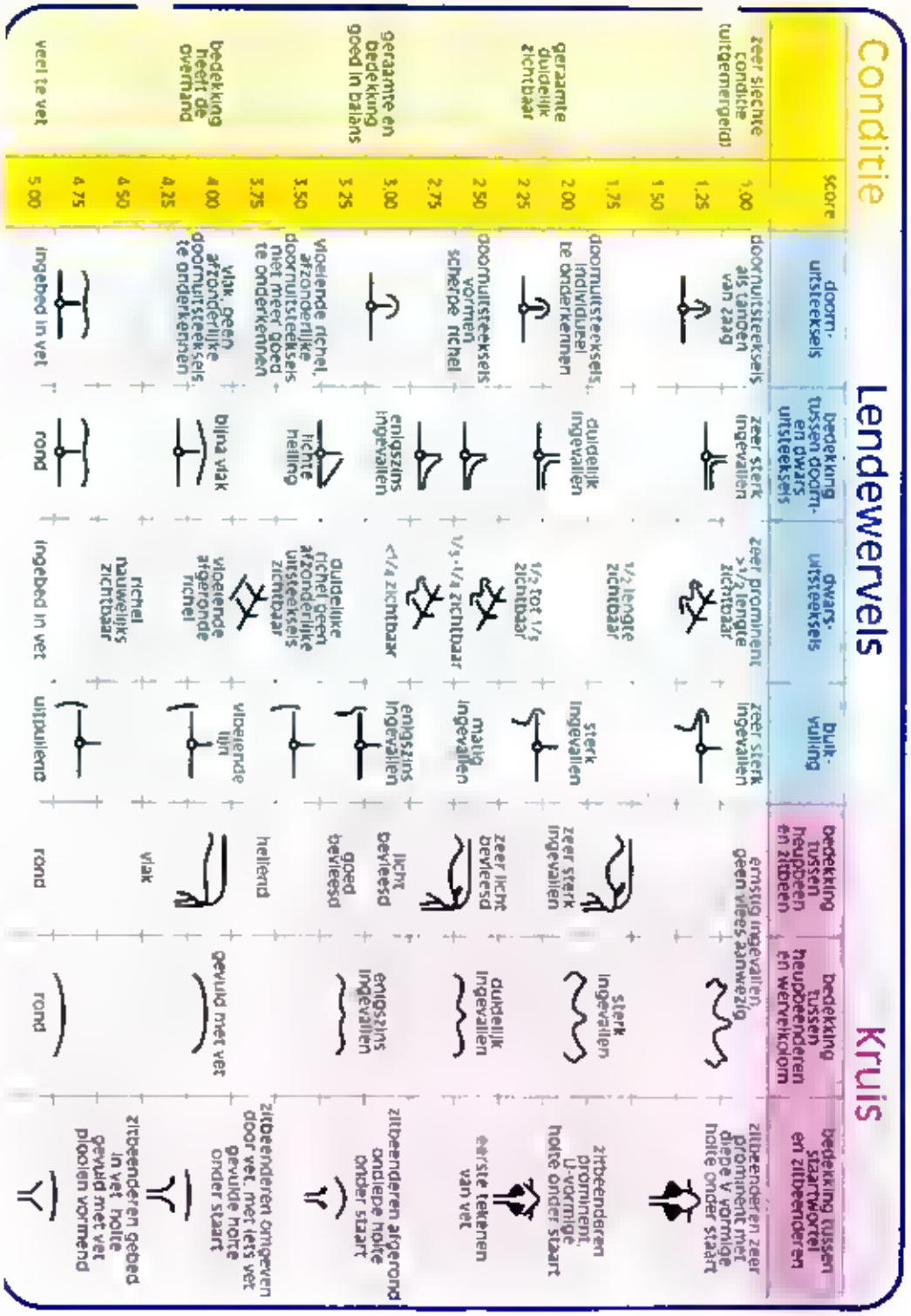
   Ontweiden vindt in principe op de speciaal daarvoor ingerichte voorziening bij het beheergebouw plaats. Ontweiden in het veld is een optie die incidenteel kan plaatsvinden op locaties die geen overlast voor de overige fauna veroorzaken en niet in het zicht van het publiek zijn.
3. Het geschikt maken van de edelherten op de verwerkingslocatie bij het beheergebouw voor overdracht aan wildbewerkingsinrichting (WBI).
   - De verwerkingslocatie voldoet aan de wettelijke normen voor het verwerken van wild ten behoeve van menselijke consumptie.
4. Rest materiaal wordt opgeslagen in een goedgekeurde container om voor destructie aangeboden te worden.
5. Opslag in koelcel.
   De koelcel voldoet aan de wettelijke eisen voor het bewaren van voor consumptie bestemd wild.
6. Overdracht aan wildverwerkingsinrichting.

6.3 Afvoer voor destructie

Geschoten dieren die niet als kadaver in het veld achterblijven of de voedselketen in gaan, worden afgevoerd voor destructie. Hiertoe worden ze tijdelijk opgeslagen in een door het destructie bedrijf aangeleverde container;

De container wordt regelmatig opgehaald/gewisseld.

Bijlage 1 Body Condition Score



Bijlage 2: Advies bijvoeren obv BCS

Verslag veterinaire commissie over BCS.
Met de veterinaire commissie van de Oostvaardersplassen, is op 23 oktober 2018 besproken wat een vanuit veterinair oogpunt gezien realistische BCS is om het bijvoeren te starten. Onderstaand een samenvatting van dit gesprek

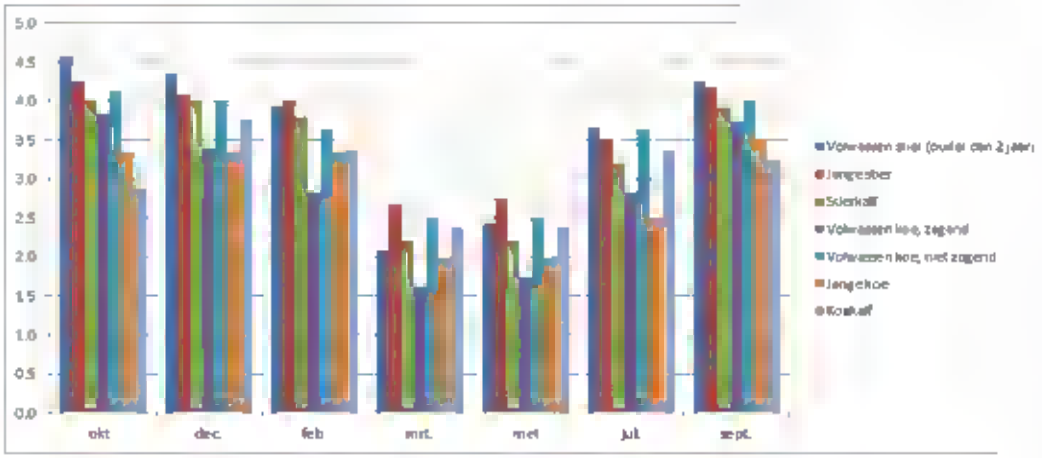
Het is bij een reproducerende kudde Heckrunderen nauwelijks haalbaar om een conditiescore 4 of 5 te halen, laat staan deze conditie vast te houden tot het einde van de winter. Het is de vraag of het gezond is om dieren jaarrond in een conditie 4 of 5 te houden (een obese conditie).
Lacterende en drachtige koeien verliezen veel energie aan het zogen en/of de dracht. Bij lactatie verliest een dier de meeste energie in de eerste 4 maanden Bij dracht is het verlies aan energie het grootst aan het einde van de drachtperiode. Zelfs wanneer er onbeperkt gevoerd wordt of de graasdruk erg laag is, verliezen de koeien in de eerste periode na kalven conditie Dat is een normaal verschijnsel. Bij stieren is het verloop minder groot, omdat zij minder vetweefsel en meer spierweefsel hebben.

In een kudde runderen zijn er altijd magere dieren, die prima in staat zijn de winter door te komen. Van oudere koeien is bekend dat zij minder vet aanzetten, maar zo goed om kunnen gaan met hun energie, dat zij weinig gewicht verliezen in de winter. Zij kunnen de winter in gaan met een BCS 2,5 en er met een BCS 1,5 uit komen, zonder problemen gedurende meerdere opeenvolgende jaren. Dit is ook het patroon dat uit het voorbeeld hieronder naar voren komt.

De veterinaire commissie adviseert om bij te voeren als de gemiddelde BCS van de kudde runderen of paard 2 is.

Ervaring met een kudde Rode Geus runderen Munnikenland
Ook bij gehouden kuddes in natuurterreinen treedt conditieverlies op in de winter, in de zin dat de BCS afneemt.

Figuur 1: Verloop BCS gehouden kudde Rode Geus runderen Munnikenland:



De bovenstaande grafiek laat het verloop van de BCS zien in een gehouden kudde Rode Geus runderen. Het betreft een natuurlijk levende kudde (Maar met aantalsbeheer!) met een natuurlijke leeftijdsopbouw, vergelijkbaar met de kudde in de Oostvaardersplassen. De kudde is verdeeld in verschillende groepen op basis van leeftijd en geslacht. De waarden zijn gemiddelden van elke groep. Te zien is dat een gemiddelde BCS van 4 of 5 in het najaar of het einde van de zomer gehaald wordt. In de loop van de winter zakt de BCS terug tot een waarde 2 en zelfs 1,5 voor de zogende koeien! Blijkbaar zonder problemen. Vanaf april-mei neemt de BCS weer toe, afhankelijk van de periode waarin het gras gaat groeien. De gegevens komen uit een gemiddelde winter waarin niet is bijgevoerd.

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

28 januari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. intern verslag Strategisch Overleg 14 januari (**Bijlage 1**) en Actielijst (**bijlage 2**)
3. BO 30 januari
    a. Nav Concept agenda **bijlage 3**
        i. Afschot (stand van zaken)
        ii. Relatie OFVG (knelpunten)
        iii. Uitplaatsen paarden (locaties)
        iv. Schuursessie (terugblik en eerste evaluatie)
        v. Managementplan (scope) **Bijlage 4 (volgt)**
        vi. Extra agendapunt Bijvoeren (stand van zaken)
4. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a.
5. Projecten
    a. Concept Protocol reset Koniks versie 1 winter 2018 2019 (vaststellen)
    b. Hoe verder met concept Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020 (ter bespreking)
6. Juridische zaken
    a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
    b. Overzicht juridische zaken (Marjolijn)
7. Beheer
8. Minister Schouten is zeer betrokken bij uitplaatsen paarden. Voorstel is haar binnenkort uit te nodigen.

Bijlage 1 Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen 14 januari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. **intern verslag Strategisch *vastgesteld* (Bijlage 1) en Actielijst *bijgewerkt*** (bijlage 2)
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Toelichting hoe om te gaan met omgeving
        i. 5.1.2.e geeft korte toelichting op hoe en met wie we in gesprek gaan samen met de provincie.
        ii. Wij zetten niet actief in op een klankbordgroep.
    b. Schuursessie 26 januari
        i. Er zijn aanmeldingen
        ii. Middag bestaat uit twee delen, excursies en in gesprek met.
        iii. Wordt maandelijks herhaald
        iv. Spreekuur en gesprek op uitnodigingen van de provincie worden matig bezocht.
    c. Communicatiekalender
        i. Graag de kalender compleet maken en een korte opmerking over de belangrijkste inhoud (Joke/5.1.2.e)
        Activiteiten gedeputeerde opnemen in de kalender (afstemmen met woordvoerder)
        ii. We gaan onze Q&A met provincie delen (5.1.2.e / 5.1.2.e)
        iii. Titel maandrapportages = maandupdate. Maken we voor GS en media.
        iv. Ruimtelijk perspectief is in de maak. Nick geeft ter overweging om het samen met de provincie op te stellen.
4. Projecten
    a. Voortgang reset edelherten (bespreekpunt vlees naar voedselbank)
        i. Bekeken wordt of weekend en avond afschot werkt.
        ii. Vlees naar voedselbank kost geld. Wij schenken het vlees aan de voedselbank, dat doen we gedurende de reset. Het totaal aan kosten en opbrengst moet voor de loop van de reset rond de nul liggen. Denken tussen de 10-20% naar voedselbank.
        iii. Volgende week is persbericht over verkoop vlees.
    b. Voortgang uitplaatsen Konikpaarden Oostvaardersveld
        i. Woensdag chippen, donderdag paspoort en transport naar Lauwersmeer. Week erop naar Texel.

ii. Joke/5.1.2.e vragen bij gemeente een drone verbod aan.

c. Opstarten managementplan hoofdstuk Visie Oostvaardersplassen
   i. Voordeel van programmaplan: het structureert en geeft een eenduidige boodschap/inzicht naar buiten.
   ii. We gaan niets nieuws verzinnen, maar de dingen die we doen structureren en in samenhang te brengen. Korte snelle stap en dan door naar managementplan.
   iii. 5.1.2.e gaat het programma trekken

d. Concept Protocol reset Koniks versie 1 winter 2018 2019
   i. Na uitplaatsen paarden OVV moeten we snel aan de slag met uitplaatsen van paarden OVP. Daarin ook scenario's meenemen als niet alle dieren uitgeplaatst worden.
   ii. Marjolijn checkt nog bij 5.1.2.e

e. Concept Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
   i. Vraag is of iedereen schriftelijk reageert op dit document

5. Juridische zaken
   a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
   b. Overzicht juridische zaken (Marjolijn)
6. Bestuurlijk Overleg OVP provincie-SBB
   a. Voor de expertgroep zijn twee leden geworven (herten en vogel expert).

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11		5.1.2.e	Concept
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees 5.1.2.e	lopend
omgevingsmanagent	Opstellen kalender met overleggen	3-12	17-12	5.1.2.e	Lopend
Communicatie	Verkleinen kudde OVV com strategie	3-12	17-12	5.1.2.e	
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	Zsm		**afgesloten**
Schuursessies	Starten eerste bijeenkomst	3-12	18-1		**afgesloten**
Bijvoeren paarden	Op agenda bo rol provincie/SBB	3-12	17-12		**afgesloten**
Aanscherpen communicatie agenda	Compleet maken en inhoud boodschap	14-1	21-1	Joke 5.1.2.e	lopend
Uitplaatsen paarden	Aanvraag drone verbod OVP	14-1	16-1	Joke/5.1.2.e	lopend
Q&A	Afstemmen met provincie	14-1		5.1.2.e /5.1.2.e	lopend
Programma	Uitvoeren programmaplan	14-1		5.1.2.e	lopend
Regulier beheer	Reageren op tekst	14-1	21-1	Allen	Lopend
afstemmingsoverleg	Half uur langer afstemmingsoverleg	14-1		5.1.2.e /Nick	lopend

Bijlage 3

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 24 januari 2019 over de Oostvaardersplassen

Locatie: provinciehuis Lelystad

Tijdstip: 16.30 – 17.30

Genodigden: Harold Hofstra, Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 10 januari (bijgesloten ter informatie, bespreekpunten zijn opgenomen in onderstaande agenda)
    b. Communicatiekalender per 18 januari 2019 (bijgesloten ter informatie)
2. Voortgang reset grote grazers (mondelinge toelichting door SBB):
    a. Afschot edelherten: stand van zaken, mogelijkheden voor versnelling van het afschot, advies van expertgroep (wordt woensdag nagezonden)
    b. Herplaatsing Koniks: stand van zaken, overzicht van herplaatsingsgebieden (bijgesloten ter bespreking, toelichting door Staatsbosbeheer)
    c. Vroeg-reactief beheer: maandrapportage over december 2018 (bijgesloten ter informatie, toelichting door Staatsbosbeheer)
    d. Feitenrelaas herplaatsing merrie en veulen ten behoeve van Provinciale Staten (op verzoek van provincie, zie: https://www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen/2018/11/02/merrie-verplaatst-uit-het-oostvaardersveld/)
3. Maatschappelijke betrokkenheid:
    a. Eerste terugkoppeling van spreekuren en gesprekken op afspraak (bijgesloten ter informatie, toelichting door provincie)
    b. terugblik op eerste schuursessie van 26 januari (mondelinge toelichting door Staatsbosbeheer)
4. Juridische procedures:
    a. Overzicht juridische procedures (bijgesloten overzicht van Staatsbosbeheer ter informatie)
5. Managementplan:
    a. Toelichting op opzet van managementplan en te maken afwegingen (zie bijgesloten notitie, mondelinge toelichting door Staatsbosbeheer)
6. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
    a. Monitoring, onderzoek en wetenschappelijke review
    b. Voorstel van Universiteit Utrecht over anticonceptie
    c. Financiën
7. Rondvraag

Intern Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

28 januari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. intern verslag Strategisch Overleg 14 januari vastgesteld
3. Actielijst bijgewerkt
4. BO 30 januari

   Nav Concept agenda **bijlage 3**

   i. Afschot (stand van zaken)

   Door koude weer is afgelopen week erg veel afgeschoten. De klus is heel erg groot. Werk van afschot en ontweiden is erg zwaar. Het is niet meer respectvol. In team is daar onrust over. We gaan met een tempo naar opdracht toe werken die handelbaar is. Begin februari komen de nieuwe getallen naar buiten.
   Nieuwe communicatie wordt in ons maandbericht van 5 februari gegeven. Voordat wij publiceren heeft gedeputeerde het bericht.
   Lancering van het vlees is erg goed gelopen.

   ii. Relatie OFVG (knelpunten)

   We hebben vernomen dat Groene Handhavers zich niet betrokken voelen bij opstellen vergunning en opdracht. Dit vertaald zich naar aanvullende voorschriften. Ons standpunt is dat verslagen gedeeld wordt: Roosters delen we niet.
   Milieuhandhavers zijn langs geweest en waren kritisch op ontweiden en koelcel. Bloed liep naar de sloot. Is opgelost door de vloeistofdichte vloer als onweidplaats te gebruiken. 5.1.2.e (5.1.2.e) maakt een verslag hoe we het hebben opgelost.

   iii. Uitplaatsen paarden (locaties)

   Uitplaatsen paarden OVV is erg goed gegaan. Voortgang uitplaatsen paarden OVP wordt bepaald door de ontvangstlocaties die nog niet rond zijn. Silvo gaat zijn netwerk inzetten. We gaan zelf (5.1.2.e) kijken naar gebieden in Nederland. In BO doen we mondeling stand van zaken. Discretie werkt goed heeft ovv bewezen.
   5.1.2.e maakt een puntsgewijs notitie voor Nick.

   iv. Schuursessie (terugblik en eerste evaluatie)

   Bijeenkomst is uitstekend georganiseerd. Is een erg waardevolle bijeenkomst geweest. Veel begrip over en weer geregeld. Formule werkt goed.
   Volgende bijeenkomst is over 4/5 weken (5.1.2.e).

v. Managementplan (scope)
Voorstel is modulair opbouwen. Eerst opgave beleidskader (met name grazers en recreatie) binnen Oostvaardersplassengebied
Vraag voor PSU waar gaat het managementplan ons mee helpen.
Voor ons is het een visiedocument met protocollen en integraal operationeel beheer in de Oostvaardersplassen.

vi. Extra agendapunt Bijvoeren (stand van zaken)
besproken

vii. Overige punten
Nav 2.d op dit moment loopt er juridische zaak. Wij willen best feitelijk info aanleveren. 5.1.2.e stemt met 5.1.2.e af.
Nav 4.a vraag van provincie is om een totaal overzicht van juridische zaken te maken.
Marjolijn/5.1.2.e stemmen met de provincie af wat er op zo'n overzicht moet komen.

5. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. 5.1.2.e spreekt met 5.1.2.e over grip methodiek
   b. 5.1.2.e vraagt naar uitgebreidere maandupdate
6. Projecten
   a. Concept Protocol reset Koniks versie 1 winter 2018 2019
      besproken
   b. Hoe verder met concept Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
      Besproken
7. Juridische zaken
   a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
      Het aantal WOB verzoeken is gewoon te veel.
   b. Overzicht juridische zaken
      besproken
8. Beheer
   werkzaamheden van boomaanplant is weer verder
   Oostvaardersbos is wel voor publiek afgesloten. Dam is nog dicht.
9. Minister Schouten is zeer betrokken bij uitplaatsen paarden. Voorstel is haar binnenkort uit te nodigen.
   Goed idee. We vragen aan Harold om haar uit te nodigen. Graag met Silvo erbij. 5.1.2.e neemt het mee naar weekoverleg
10. Ruimtelijk perspectief
    a. 5.1.2.e maakt een publiekstekst
    b. We willen een soort fietskaart ipv boekje.

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11	11-2	5.1.2.e	Concept	Volgende keer vaststellen
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11	11-2	5.1.2.e	lopend	Samen met provincie oppakken. In samenhang managementplan. Volgende keer bespreekstuk
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees 5.1.2.e	lopend	
omgevingsmanagent	Opstellen kalender met overleggen	3-12	17-12	5.1.2.e	afgesloten	- communicatiekalender
Communicatie	Verkleinen kudde OVV com strategie	3-12	17-12	5.1.2.e	afgesloten	
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	11-2			Marjolijn stuurt aantekeningen door
Aanscherpen communicatie agenda	Compleet maken en inhoud boodschap	14-1	21-1	Joke 5.1.2.e	afgesloten	
Uitplaatsen paarden	Aanvraag drone verbod OVP	14-1	16-1	Joke/5.1.2.e	afgesloten	**Marjolijn** stuurt laatste stand van zaken op rond drones
Q&A	Afstemmen met provincie	14-1		5.1.2.e /5.1.2.e	afgesloten	Er zijn met de provincie afspraken gemaakt
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e	lopend	Volgende vergadering concept
Regulier beheer grazers	Tekst aanpassen	14-1	21-1	5.1.2.e	Lopend	Stuk aanpassen mbt bijvoeren
afstemmingsoverleg	Half uur langer afstemmingsoverleg	14-1		5.1.2.e /Nick	afgesloten	
OFGV	Verslag nieuwe ontweidplaats	28-1		5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e		
Uitplaatsen paarden	Ontvangslocaties in Nederland zoeken	28-1		5.1.2.e		
Uitplaatsen paarden	Notitie Overzicht ontvang locaties tbv BO voor nick	28-1	30-1	5.1.2.e		
Schuursessie	Volgende organiseren	28-1	23-2 of 2-3	5.1.2.e		
Juridische zaken	Totaaloverzicht	28-1		Marjolijn/5.1.2.e		
Weekoverleg	Met mark afstemmen over feitenrelaas en uitnodigen minister	28-1	28-1	5.1.2.e		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 februari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Intern verslag Strategisch Overleg 14 januari (**Bijlage 1**) en Actielijst (**bijlage 2**)
3. Mededelingen:
    - Voor Nationaal Park Nieuw Land is de ontwikkelingsvisie gereed. Er komt een boekje na 27-2. Tot die tijd is voor wie wil een PDF beschikbaar.
    - 13-2: Statenleden op bezoek
4. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Actoren- en risicoanalyse + communicatie (bijlage 3) Bespreken
    samen een besluit nemen t.a.v. de vrije onderwerpen:
        i. zijn dit de onderwerpen waarmee 5.1.2.e met de provincie gaat afstemmen? Insteek is dat provincie ook vrije onderwerpen selecteert en dat er gezamenlijk bepaald wordt waar mee aan de slag gaan wordt en wat een passend participatietraject kan zijn.
    b. Afstemmen inzet 5.1.2.e irt omgevingsmanagement.
    c. Stand van zaken schuursessie (5.1.2.e)
    d. Uitnodiging minister (voortgang)
5. Projecten
    a. Overlegstructuur (Bijlage 4: hamerstuk, vaststellen)
    b. Ruw concept Programmaplan (bijlage 5; procesafspraak, wie van ons is aanwezig bij de verdiepingsslag, nu geen inhoudelijke bespreking)
    Hoe en met wie brengen we dit document een stap verder? Irt managementplan.
    c. Overzicht ontvangstlocaties paarden (bijlage 8; bespreken)
    d. Protocol reset Koniks (bijlage 6 hamerstuk vaststellen)
    e. Eindconcept richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020 (bijlage 7; procesafspraak; Discussie Wat is doel en functie van het document en voor wie? Wie zijn betrokken bij de afronding)
6. Juridische zaken
    a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken (bijlage?: Overzicht juridische zaken (5.1.2.e)
    b. Stand van zaken drones
7. Terugblik BO 30 januari
8. Beheer

Bijlage 1 Intern Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

28 januari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. intern verslag Strategisch Overleg 14 januari vastgesteld
3. Actielijst bijgewerkt
4. BO 30 januari

   Nav Concept agenda **bijlage 3**

   i. Afschot (stand van zaken)

   Door koude weer is afgelopen het afschot goed gegaan. De klus is groot en het werk is fysiek zwaar voor de collega's. Omvang afschot wordt per dag afgestemd op de capaciteit om de dieren voor consumptie beschikbaar te maken. Begin februari komen de nieuwe getallen naar buiten.

   Nieuwe communicatie wordt in ons maandbericht van 5 februari gegeven. Voordat wij publiceren heeft gedeputeerde het bericht.

   Lancering van het vlees is goed gelopen.

   ii. Relatie OFVG (knelpunten)

   We hebben vernomen dat Groene Handhavers zich niet betrokken voelen bij opstellen vergunning en opdracht. Dit vertaald zich naar aanvullende voorschriften. Wij willen de OFGV van dienst zijn door verslagen te delen.

   Milieuhandhavers zijn langs geweest en waren kritisch op ontweidplek en koelcel. Is opgelost 5.1.2.e (5.1.2.e) maakt een verslag hoe we het hebben opgelost.

   iii. Uitplaatsen paarden (locaties)

   Uitplaatsen paarden OVV is erg goed gegaan. Voortgang uitplaatsen paarden OVP wordt bepaald door de ontvangstlocaties die nog niet rond zijn. Silvo gaat zijn netwerk inzetten. We gaan zelf (5.1.2.e) kijken naar gebieden in Nederland. In BO doen we mondeling stand van zaken. Discretie werkt goed heeft ovv bewezen.

   5.1.2.e maakt een puntsgewijs notitie voor Nick.

   iv. Schuursessie (terugblik en eerste evaluatie)

   Bijeenkomst is uitstekend georganiseerd. Is een erg waardevolle bijeenkomst geweest. Veel begrip over en weer geregeld. Formule werkt goed.

   Volgende bijeenkomst is over 4/5 weken (5.1.2.e).

v. Managementplan (scope)
Voorstel is modulair opbouwen. Eerst opgave beleidskader (met name grazers en recreatie) binnen Oostvaardersplassengebied
Vraag voor PSU waar gaat het managementplan ons mee helpen.
Voor ons is het een visiedocument met protocollen en integraal operationeel beheer in de Oostvaardersplassen.

vi. Extra agendapunt Bijvoeren (stand van zaken)
besproken

vii. Overige punten
Nav 2.d op dit moment loopt er juridische zaak. Wij willen best feitelijk info aanleveren. 5.1.2.e stemt met 5.1.2.e af.
Nav 4.a vraag van provincie is om een totaal overzicht van juridische zaken te maken.
Marjolijn/5.1.2.e stemmen met de provincie af wat er op zo'n overzicht moet komen.

5. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. 5.1.2.e spreekt met 5.1.2.e over grip methodiek
   b. 5.1.2.e vraagt naar uitgebreidere maandupdate
6. Projecten
   a. Concept Protocol reset Koniks versie 1 winter 2018 2019
      besproken
   b. Hoe verder met concept Protocol beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
      Besproken
7. Juridische zaken
   a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
      Het aantal WOB verzoeken is gewoon te veel.
   b. Overzicht juridische zaken
      besproken
8. Beheer
   werkzaamheden van boomaanplant is weer verder
   Oostvaardersbos is wel voor publiek afgesloten. Dam is nog dicht.
9. Minister Schouten is zeer betrokken bij uitplaatsen paarden. Voorstel is haar binnenkort uit te nodigen.
   Goed idee. We vragen aan Harold om haar uit te nodigen. Graag met Silvo erbij. 5.1.2.e neemt het mee naar weekoverleg
10. Ruimtelijk perspectief
    a. 5.1.2.e maakt een publiekstekst
    b. We willen een soort fietskaart ipv boekje.

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11	11-2	5.1.2.e	Concept	Volgende keer vaststellen
omgevingsmanagement	Actoren- en risico-analyse + communicatie	19-11	11-2	5.1.2.e	lopend	Samen met provincie oppakken. In samenhang managementplan. Volgende keer bespreekstuk
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick Kees 5.1.2.e	lopend	
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	11-2			Marjolijn stuurt aantekeningen door
Aanscherpen communicatie agenda	Compleet maken en inhoud boodschap	14-1	21-1	5.1.2.e	afgesloten	
Uitplaatsen paarden	Aanvraag drone verbod OVP	14-1	16-1	Joke/5.1.2.e	afgesloten	**Marjolijn** stuurt laatste stand van zaken op rond drones
Q&A	Afstemmen met provincie	14-1		5.1.2.e /5.1.2.e	afgesloten	Er zijn met de provincie afspraken gemaakt
Programma	opzetten programmaplan	14-1	11-2	5.1.2.e	lopend	Volgende vergadering concept
Regulier beheer grazers	Tekst aanpassen	14-1	11-2	5.1.2.e	Lopend	Stuk aanpassen mbt bijvoeren
OFGV	Verslag nieuwe ontweidplaats	28-1		5.1.2.e		
Uitplaatsen paarden	Ontvangslocaties in Nederland zoeken	28-1		5.1.2.e		
Uitplaatsen paarden	Notitie Overzicht ontvang locaties tbv BO voor nick	28-1	30-1	5.1.2.e		
Schuursessie	Volgende organiseren	28-1	23-2 of 2-3	5.1.2.e		
Juridische zaken	Totaaloverzicht	28-1		Marjolijn 5.1.2.e		
Weekoverleg	Met mark afstemmen over feitenrelaas en uitnodigen minister	28-1	28-1	5.1.2.e		

Communicatie Oostvaardersplassen

Tijdsplanning (versie vrijdag 8 februari 2019)

Week	Datum	Onderwerp	Instrument	Wie	Opmerkingen	Boodschap
6	4/2 – 10/2	Maandupdate januari	Nieuwsbrief Staatsbosbeheer	Joke Bijl	5 februari	Vogels, afschot, vlees, conditiescore, beschutting, terugblikken schuursessie en verhuizing paarden
		Over vogels en edelherten	Blog	5.1.2.e	5 februari 2019	
		De vos op vrijerspad	Blog	5.1.2.e	8 februari 2019	
		KRO/NCRV De Monitor, wat is natuur met o.a. OVP	TV	Harold Hofstra, prof. 5.1.2.e C&A, 5.1.2.e 5.1.2.e	10 februari 2019 uitzending	Wat is natuur in ons land? Wie bepaalt dat? Welke maatregelen nemen we als mens. Over onze worsteling met de natuur en hoe we daarmee omgaan? Voorbeelden: de bever, de wolf en de OVP.
7	11/2 – 17/2	Commissie Duurzaamheid met o.a. OVP: evaluatie bijvoederen afgelopen winter	Reminder		13 februari 2019	
		Werkbezoek statenleden commissie Duurzaamheid aan OVP	Terreinbezoek	Provincie / Staatsbosbeheer	13 februari 2019	N.B. er loopt een journalist van de Stentor met Harold mee, echter niet bij het werkbezoek
		De Oostvaardersplassen, wie kent ze niet?	Lezing	5.1.2.e	14 februari 2019	Voor IVN, KNNV en Vogelwacht in Delft, 19.30 – 22 uur
8	18/2 – 24/2	Zaak 5.1.2.e over smaad en laster tegen directeur Staatsbosbeheer	Reminder		18 februari 2019	
		Zaak bedreiging door jongen	Reminder		20 februari 2019	Rechtbank Lelystad
9	25/2 – 3/3	2e schuursessie Staatsbosbeheer	Event	5.1.2.e, 5.1.2.e	2 maart 2019	Locatie Buitencentrum, 15:30 – 20:00 uur
10	4/3 – 10/3	Maandupdate	Nieuwsbrief Statsbosbeheer	5.1.2.e	4 of 5 maart 2019	
		Civiele rechtszaak Stamina	Reminder		5 maart 2019, rechtbank Utrecht, middag	
11	11/3 – 17/3	Boomplantdag Trees for All	Event	5.1.2.e	13 maart, voor BAM, in Hollandse Hout Zuid	
12	18/3-24/3					
13	25/3-31/3					
14	1-4-7/4	3e schuursessie	Event	5.1.2.e, 5.1.2.e	6 april	Locatie Buitencentrum, 15:30 – 20:00 uur
15	8/4-14/4					
16	15/4-21/4					
17	22/4-28/4					
18	29/4-5/5					
19	6/5-12/5	World Migratory Birds Day (internationale trekvogeldag)	Event	5.1.2.e (NBC) en 5.1.2.e	11 mei	Activiteiten bij NBC de Oostvaarders (Almere) en Buitencentrum aan de Kitsweg
		4e en laatste schuursessie	Event	5.1.2.e, 5.1.2.e	11 mei	Locatie Buitencentrum, 15:30 – 20:00 uur

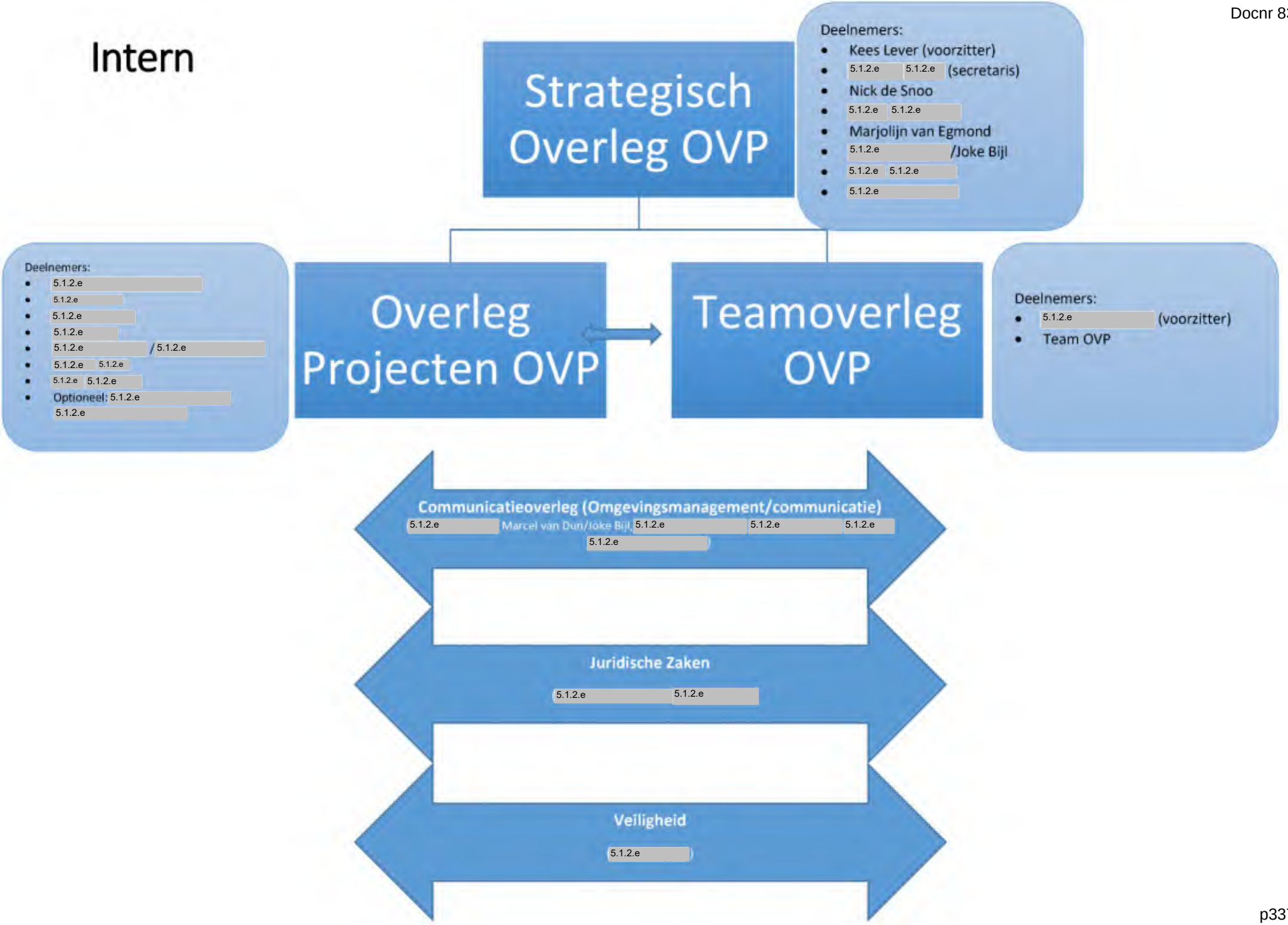
PM: Vangkraal gereed; opening vangkraal; Nick, Harold. Duitse ARTE filmploeg uitnodigen (actie Joke en 5.1.2.e)

PM: Over de beoordeling van het Europees Diploma. Wij gaan hier voorlopig niet actief over communiceren vanwege de gecompliceerde situatie, dit item komt naar verwachting feb/mrt 2019.

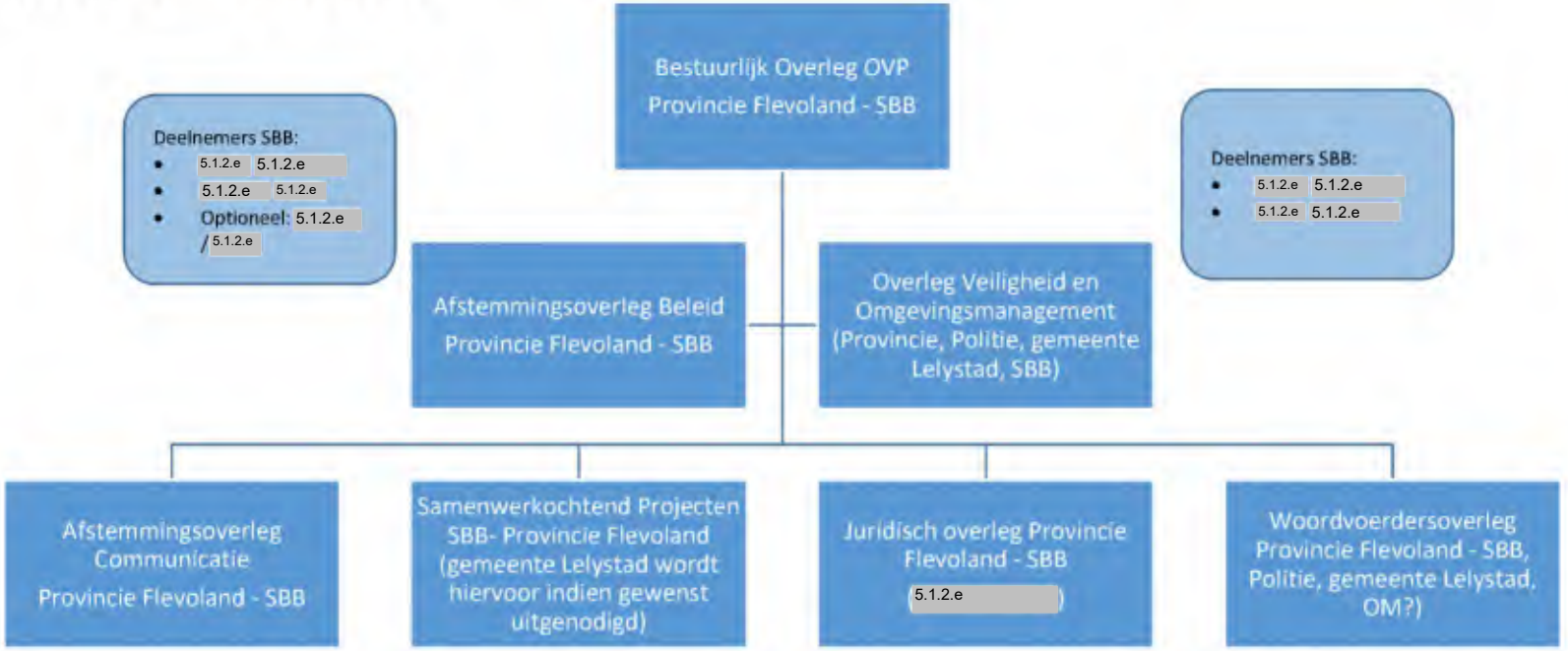
PM: blogs over eerste aanplant en reset grote grazers

PM: herstellen drempel tussen oost en west gebeurt in 2019

Intern


Strategisch Overleg OVP
Deelnemers:
Kees Lever (voorzitter)
5.1.2.e 5.1.2.e (secretaris)
Nick de Snoo
5.1.2.e 5.1.2.e
Marjolijn van Egmond
5.1.2.e /Joke Bijl
5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e
Overleg Projecten OVP
Deelnemers:
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e / 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e
Optioneel: 5.1.2.e
5.1.2.e
Teamoverleg OVP
Deelnemers:
5.1.2.e (voorzitter)
Team OVP
Communicatieoverleg (Omgevingsmanagement/communicatie)
5.1.2.e Marcel van Dun/Joke Bijl 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e
Juridische Zaken
5.1.2.e 5.1.2.e
Veiligheid
5.1.2.e

Intern – Extern



Overige overleggen die (in)direct te maken hebben met de Oostvaardersplassen (lijst is niet uitputtend)




staatsbosbeheer

Protocol vangen en verplaatsen Koniks
Winter 2018-2019
Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	definitief

Colofon

Project	protocol vangen en verplaatsen Koniks, winter 2018-2019
Projectnummer UBW	E 0941012
Versienummer	1.0
Status	definitieve versie
360 documentnummer	<Naam>
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	Oostvaardersplassen
Beheergebied	Oostvaardersplassen
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	5.1.2.e
Opsteller	5.1.2.e
Contactpersoon,	5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

Inhoudsopgave

Protocol vangen en verplaatsen Koniks 2

1. Inleiding 6
   1.1 Aanleiding 6
   1.2 De opgave 6
   1.3 Aantal uit te plaatsen Koniks 6
   1.4 Protocol 6

2. Vangen en transport 8
   2.1 Veilig werken 8
   2.2 Observeren van paarden, vaststellen familiegroepen 8
   2.3 Inrichten vangweide en vangkraal 8
   2.4 Insluiten Koniks en scheiden overige grazers 9
   2.5 Tijdstip transport 10
   2.6 Voorbereiding transport 10
   2.7 Werkelijke vangactie 11
   2.8 Eisen paspoort 12
   2.9 Inladen van de Koniks 12
   2.10 Het transport 12
   2.11 Nazorg op bestemmingslocatie 13
   2.12 Slotbepaling 13

Bijlage 1 voorwaarden aan transport: 14

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Op 20 juli 2018 is een convenant ondertekend om te borgen dat het beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is onder andere overeen gekomen dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is voor en de regie voert over de feitelijke uitvoering van het verminderen van de begrazingsdruk door de populatie van de grote grazers op basis van een actuele telling terug te brengen tot circa 1.100 dieren.

1.2 De opgave

Het beleidskader benoemt maatregelen die uitgevoerd dienen te worden, waaronder structureel minder grote grazers in het grazige deel (paragraaf 5.3.3). Het beleidskader geeft aan dat:

"*Voor het afvangen en het afschot van dieren voor de reset, dient een apart protocol te worden opgesteld waarin rekening wordt gehouden met gezondheidsaspecten van dieren, sociale verbanden, gedragskenmerken, omgevingsfactoren, en waarin zorgvuldig handelen wordt voorgeschreven en nationale en internationale regelingen in acht worden genomen*".

Dit protocol heeft als doel om het vangen en uitplaatsen van de Koniks verantwoord en zorgvuldig plaats te laten vinden. Dit protocol is een werkdocument, dat zo nodig wordt geactualiseerd

1.3 Aantal uit te plaatsen Koniks

Om het aantal Koniks dat uitgeplaatst moet worden te bepalen is op 29 en 30 oktober een helikoptertelling in het Natura 2000-gebied uitgevoerd. Daarbij zijn 610 Koniks geteld. Dit betekent dat, bij voorkeur in de winter van 2018/2019, 610-450=160 Koniks uitgevangen worden en naar een andere locatie worden overgeplaatst.

1.4 Protocol

Het protocol voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en de afspraken vastgelegd in het convenant Ontwikkeling Oostvaardersplassengebied tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland.

Het protocol heeft alleen betrekking op het daadwerkelijk vangen en transporteren van de konikpaarden, inclusief de daaraan verbonden voorbereiding. Het proces van met selecteren van de bestemmingen valt hier buiten.

Dit protocol is besproken met de NVWA.

2. Vangen en transport

2.1 Veilig werken

Er vinden veel werkzaamheden tegelijkertijd in de Oostvaarderplassen plaats. Op de momenten dat de faunabeheerders in het gebied actief zijn, is het gebied niet toegankelijk voor anderen. Voordat een medewerker het gebied in gaat om werkzaamheden uit dit protocol uit te voeren, checkt hij of het veilig is. Het gebied is gesloten als het rood bord op het toegangshek geplaatst is. Ingehuurde medewerkers mogen alleen na toestemming van Staatsbosbeheermedewerker het gebied betreden.
Het uitvoeren van faunabeheer wordt gemeld in de app-groep. De gebiedsmanager zorgt dat alle Staatsbosbeheerder die een rol hebben in de uitvoering van het protocol en de externe kuddebeheerder worden toegevoegd aan de app-groep waarin gemeld wordt als er faunabeheer plaatsvindt.

Voor het vangen van de Koniks wordt de volgende stappen doorlopen.

2.2 Observeren van paarden, vaststellen familiegroepen

De gebiedsmanager wijst een kuddebeheerder aan. De kuddebeheerder is verantwoordelijk voor het uitkiezen van de paarden die verplaatst gaan worden en voor het samenstellen van de familiegroepen. De kuddebeheerder observeert de paarden en stelt stabiele familiegroepen samen op basis van regelmatige veldbezoeken vast. De kuddebeheerder legt de bevindingen vast in een logboek. De kuddebeheerder doet een voorstel aan de gebiedsmanager welke paarden bij elkaar gehouden worden. De gebiedsmanager stelt dit voorstel vast.

2.3 Inrichten vangweide en vangkraal

De gebiedsmanager wijst een projectleider aan die verantwoordelijk is voor de aanleg en inrichting van de vangweide. De vangweide is geschikt voor langer verblijf van een groep van 160 konikpaarden en zo aangelegd dat de dieren er in (semi) vrijheid kunnen leven.

De projectleider zorgt voor een vangweide in de Oostvaardersplassen. De vangweide is 50 hectare groot en ligt op een locatie waar:

- de dieren de loop op hebben;
- de ondergrond vlak is;
- weinig obstakels (liggend dood hout) zijn;

- vrachtauto's kunnen komen.

De projectleider zorgt dat de vangweide is uitgerasterd met hertengaas en is voorzien van drinkpoelen.

De projectleider realiseert in een hoek van de vangweide een vangkraal van zo'n 1000 m2. De vangkraal bestaat uit een grotere voorkraal. Deze is zo gemaakt dat de dieren hierin van elkaar gescheiden kunnen worden. Aan de voorkraal zitten meerdere compartimenten vast om individuele groepen in te vangen. Werkelijke handelingen en scheiden van de groepen vindt plaats in de vangkraal.

2.4 Insluiten Koniks en scheiden overige grazers

De in 2.2 aangewezen kuddebeheerder controleert vanaf medio januari totdat de vangweide gesloten is regelmatig (minimaal 3 x per week) of er Koniks in de vangweide lopen.
De kuddebeheerder lokt indien nodig de Koniks met voer in de vangweide.
Wanneer er een substantieel aantal (liefst minimaal 160) Koniks in de vangweide aanwezig is, geeft de gebiedsmanager de opdracht om de vangweide te sluiten, ook wanneer er zich eventueel andere grazers in de vangweide bevinden.
Na het sluiten van de vangweide vraagt de gebiedsmanager advies aan betrokken specialisten (dierenartsen) of er voldoende voedsel en water voor de dieren aanwezig is. Indien dit onvoldoende is, geeft de gebiedsmanager de kuddebeheerder de opdracht te organiseren dat er bijgevoerd en/of water wordt gegeven conform het advies van de specialisten.

De kuddebeheerder plaatst samen met een aantal boswachters mobiele schriklinten om de Koniks te scheiden van de andere grazers. De aanwezige heckrunderen en edelherten worden de vangweide uitgedreven. De schriklinten blijven staan om de Koniks er aan te laten wennen.

De kuddebeheerder maakt een rooster waar per dag een boswachter is aangewezen die verantwoordelijk is voor de zorg van de paarden in de vangweide. De gebiedsmanager stelt dit rooster vast.

De dienstdoende boswachter doet dagelijks een toezichtronde en legt de bevindingen hiervan vast in het logboek.

De dienstdoende boswachter biedt tijdens de ronde hooi aan, ook als dat vanuit de voedselsituatie niet noodzakelijk is. Doel is om de konikpaarden te laten wennen aan mensen.

De kuddebeheerder zorgt dat er in het gebied drinkvoorzieningen zijn geplaatst om de paarden te laten wennen aan het drinken uit een kuip. De dienstdoende boswachter controleert op zijn toezichtronde of er voldoende drinkwater is.

Als de dienstdoende boswachter ziet dat een Konik die in de vangweide ingesloten is veterinaire zorg nodig heeft, neemt hij/zij in overleg met de kuddebeheerder, contact op met de dierenarts om een behandelingsplan op te stellen.

De kuddebeheerder bezoekt tijdens de maandelijkse ronde met de dierenarts ook de Koniks in de vangweide, zodat de dierenarts de paarden kan inspecteren. De kuddebeheerder legt de bevindingen vast in het logboek.

2.5 Tijdstip transport

Bij het plannen van een transport houdt de kuddebeheerder rekening met de volgende zaken rond de ontvangst van de dieren op de toekomstige locatie:

- Medio september/ oktober is ontvangst op toekomstige locaties vaak goed mogelijk. Er is voldoende voedsel in de gebieden en de dieren kunnen nog wennen aan de nieuwe omstandigheden en het klimaat.
- In november valt in oostelijk gelegen landen de winter in. Daardoor is ontvangst van dieren vanaf die tijd tot de lente ongewenst.
- November is voor Zuid-Europese landen geen probleem, vanwege de late winter en het milde klimaat.
- In december t/m februari is in oostelijk gelegen landen ontvangst ongewenst vanwege sneeuw en vorst. Voor Zuid-Europese landen hangt dit samen met hoe streng de winter is.
- Begin maart tot half maart (het (vroege) voorjaar) heeft voor veel potentiële ontvangers de voorkeur om nieuwe dieren te ontvangen.

2.6 Voorbereiding transport

De gebiedsmanager zorgt voor aanbesteding van het transport aan een ervaren transportbedrijf, in bezit van de conform de Transportverordening vereiste vergunning voor kort- (korter dan 8 uur), danwel lang transport (langer dan 8 uur). De uitgekozen transporteur beschikt over transportmiddelen die voldoen aan de eisen van de Transportverordening voor het transport van paarden (EU 2005/1) (Type 1, minder dan 8 uur; c.q. Type 2, transport langer dan 8 uur).

Zodra bekend is wanneer de vangactie plaatsvindt en het transport gepland is, meldt de kuddebeheerder dit bij de NVWA.
De NVWA wijst een daartoe bevoegde dierenarts aan die bij het opladen aanwezig is. De kuddebeheerder geeft aan een ter zake deskundige praktiserende dierenarts, met ervaring met in het wild levende paarden, de opdracht om bij het chippen van de paarden aanwezig te zijn voor het doen van veterinair onderzoek en handelingen.
De kuddebeheerder geeft opdracht aan een daarvoor bevoegde organisatie om de paspoorten af te geven. Het paspoort wordt afgeven door een daarvoor erkende paspoortuigevende instantie
De exportcertificering (afgifte gezondheidscertificaat en de beoordeling of de omstandigheden rondom het vervoer voorafgaand aan het transport aan de wettelijke eisen voldoen) wordt uitgevoerd door een dierenarts van de NVWA.

Staatsbosbeheer stelt schriftelijke instructies op over het voeren en drenken tijdens het transport, waarin aangegeven:

- om de 8 uur drenken en voeren;
- drenken uit trog of bakken (speciekuipen).

en legt deze ter vaststelling voor aan de gebiedsmanager.
De kuddebeheerder stelt een document op dat bij het transport aanwezig is met de waarschuwing dat het om wilde, schuwe of gevaarlijke dieren gaat.

Als de konikpaarden naar een andere organisatie dan Staatsbosbeheer worden overgedragen dan wordt er een koopovereenkomst gesloten met de ontvangende partij (standaard -> opnemen als bijlage). De gebiedsmanager zorgt voor de ondertekening van de overeenkomst door beide partijen voordat de paarden op transport gaan.

2.7 Werkelijke vangactie

Ervaren kuddebeheerders drijven de dieren richting de vangkraal. Hiervoor gebruiken ze schriklinten. Per groep, harem of hengstengroep, worden de dieren de voorkraal ingedreven. In de voorkraal worden secondanthengsten van de harem gescheiden. Vervolgens wordt iedere deelgroep een eigen compartiment ingedreven, waarna chippen, registratie en veterinaire controles plaatsvinden. Hoog drachtige dieren (> 90% dracht) mogen niet op transport. De dierenarts beoordeeld per drachtige merrie of zij mee kan op transport. Indien dit niet het geval is dan betekent dit dat de hele harem achterblijft.

Zodra de Koniks die in de vangkraal staan, veterinair gekeurd zijn en gechipt zijn, wordt het paspoort geregeld. Hiervoor is ca 24 uur nodig. In die tijd blijft de groep in de vangkraal. De kuddebeheerder zorgt voor hooi en drinken in de vangkraal.

2.8 Eisen paspoort

Bij export moeten alle wilde paardachtige voorzien zijn van paspoort en een chip. Hierbij geldt dat.

- Het paspoort is een paspoort voor fok- en gebruikspaardachtigen;
- Het natuurgebied van herkomst is er in opgenomen;
- In het paspoort is geen aantekening nodig dat de dieren niet meer bestemd zijn voor humane consumptie;
- Op pagina 1 van het paspoort moet expliciet "natuurterrein" vermeld zijn.

2.9 Inladen van de Koniks

Op de dag van transport (zodra de paspoorten van de gechipte Koniks binnen zijn) vindt de exportcertificering plaats door een NVWA dierenarts. Deze controleert de transportwaardigheid van de dieren, beoordeelt de gezondheidsstatus van de dieren, en of aan de veterinaire eisen is voldaan ten behoeve van het gezondheidscertificaat en controleert de transportwagen. De houdersverklaring voor de te transporteren paarden moet ingevuld en ondertekend aanwezig zijn t.b.v. het afgeven van het gezondheidscertificaat. Hierna worden de dieren ingeladen. De kuddebeheerder heeft de leiding, andere helpers volgen zijn instructies op.

Om het inladen te vergemakkelijken is een helling aangelegd waardoor de dieren op een natuurlijke wijze de vrachtwagen inlopen. In een combinatie, trailer en oplegger, gaan ongeveer 25 tot 30 dieren, mogelijk minder door opsplitsen van de sociale groepen. Bij een transport van in het totaal 160 dieren gaat het dus om ongeveer 6 tot 8 vrachtwagencombinaties in meerdere transporten uit de Oostvaardersplassen.

Na het inladen vertrekt het transport.

2.10 Het transport

Voor het transport van levende dieren gelden de bepalingen uit de Transportverordening (EU 1/2005).
Voor in het wild levende paardachtigen geldt dat zij vallen onder de categorie 'Andere soorten', benoemd in Bylage 1, Hoofstuk V, artikel 2.3. Dit betekent dat de eisen die aan transport van voor landbouwdoeleinden gehouden eenhoevige gesteld worden niet van toepassing zijn.
Voor deze categorie schrijft de verordening alleen voor dat de dieren vervoerd moeten worden 'overeenkomstig de schriftelijke instructies omtrent voeren en drenken, en rekening houdend met de eventueel vereiste speciale verzorging' De vervoerder krijgt schriftelijke instructies mee omtrent voeren en drenken.

Staatsbosbeheer wil de dieren zorgvuldig transporteren. Na raadpleging van de NVWA heeft Staatsbosbeheer besloten dat een aantal van de overige voorschriften ook voor de transporten van de Koniks uit de Oostvaardersplassen zullen worden gehanteerd, en dat enkele voorschriften specifiek voor deze transporten zullen worden aangepast. Deze voorwaarden zijn in bijlage 1 opgenomen.

2.11 Nazorg op bestemmingslocatie

Nadat de dieren zijn aangekomen op de nieuwe locatie worden zij bij het uitladen geïnspecteerd door een dierenarts. Als ze zijn goedgekeurd, worden de dieren overgedragen aan de plaatselijke terreinbeheerder. Vanaf dat moment is de nieuwe beheerder verantwoordelijk. Er wordt een overeenkomst opgesteld voor overdracht van Koniks van Staatsbosbeheer naar de nieuwe eigenaar/ beheerder.

2.12 Slotbepaling

Omdat er gewerkt wordt met levende dieren en er in de Oostvaardersplassen diverse andere activiteiten plaats vinden, kan het naleven van dit protocol belemmerd worden. Dit kan leiden tot een gemotiveerd afwijken van dit protocol. Wanneer afgeweken wordt van dit protocol is dat te allen tijde in samenspraak tussen de kuddebeheerder en/of projectleider en de gebiedsmanager.
Indien de afwijkingen consequenties kunnen hebben voor het dierenwelzijn van de Koniks wordt een deskundige dierenarts geraadpleegd.
Indien de afwijkingen direct van invloed zijn op het inladen en het daadwerkelijk transport, dan wordt dit met de NVWA besproken.

Bijlage 1 voorwaarden aan transport:

- Nationale transporten:
  - De door Staatsbosbeheer ingehuurde deskundige kuddebeheerder zorgt dat er bij het opladen en afladen van de dieren experts aanwezig zijn.
- Internationale transporten:
  - De volgende voorwaarden zijn van toepassing.
    - Er een gps datasysteem aan boord van de vrachtwagen is;
    - De dieren worden NIET afgeladen.
    - Transporteurs hebben een vergunning voor lang transport conform de Transportverordening.
    - Bij transporten > 8 uur heeft de veewagen een certificaat van goedkeuring.
  - Staatsbosbeheer eist van de transporteur het gebruik van volledig journaal cf. Vo 1/2005, bijlage II (ook bij transport buiten de EU):
    - Routeplanning: tijdschema, stops (Afd. 1);
    - Verklaring bij vertrek (Afd. 2);
    - Verklaring van een praktiserende of officiële dierenarts over de gezondheidsstatus van de dieren, bij aankomst bij plaats van bestemming (Afd. 3);
    - Registratie van feitelijke route, rustplaatsen (Afd. 4);
    - Meldingen onregelmatigheden (Afd. 5).

De benodigde papieren worden door de transporteur bij de NVWA opgevraagd. Het volledige journaal wordt door de transporteur binnen 2x 24 uur aan NVWA / IBDier en in cc aan Staatsbosbeheer gezonden.

Transport

Voor alle transporten geldt dat:

- Ventilatie van de laadruimte vanuit Staatsbosbeheer vereist is, daar paarden in stresssituaties veel warmte produceren en dan gevoelig zijn voor maligne hyperthermie.
- Er nooit meer dan 1 laag geladen mag worden.
- De dieren zorgvuldig in groepen zijn ingedeeld om sociale onrust zoveel mogelijk te vermijden en de indeling van de groep tijdens het transport gelijk blijft.
- Een stabiele groep/harem bij elkaar staat, waarbij scheiding geslachtsrijpe mannelijke en vrouwelijke dieren niet wenselijk is.
- De verschillende groepen worden gescheiden door tussenhekken; het kan dus voorkomen dat de groep uit vier of meer dieren bestaat.
- Het dragen van een halster niet van toepassing is.

Begeleiding

- De deskundige kuddebeheerder moet altijd aanwezig zijn bij het laden van de dieren en kan eventueel het transport begeleiden.
- Het opgestelde document met de waarschuwing dat het om wilde, schuwe of gevaarlijke dieren gaat, wordt zichtbaar opgehangen.

Program Canvas

NAAM: 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

DATUM: 1 februari 2019

KANSEN

Versterking natuurwaarden.
Recreatieve impuls.
Op internationale kaart houden van dit unieke natuurgebied.
Goed organiseren van maatschappelijke betrokkenheid
Maatschappelijke onrust verkleinen.
Uitvoeren onderzoeksagenda.
Financiering vanuit ontwikkelingen zoals beleidskader en Nationaal Park.
Betrokkenheid en samenwerking met gebiedspartners vergroot.
Er ontstaat meerwaarde voor inrichting Oostvaardersoever.
Door meer eigen sturing minder sturing en invloed vanuit de politiek.
Door programmasturing lange termijn lijn neerzetten waardoor ad hoc interventies minder worden.

BEDREIGINGEN

Reguliere financieringsstromen komen op een lager pitje omdat er veel incidentele financieringsbronnen zijn.
Politieke afhankelijkheid.
Druk is van de ketel, daardoor mogelijk niet alle financiering te oogsten zoals in beleidskader opgenomen.
Stroperigheid uitvoering door programmatische aanpak.
Door diversiteit aan meningen uit maatschappij komt expertise SBB onder druk.

CONTEXT

- Natura 2000
- Beleidskader
- Nationaal Park Nieuw Land
- KRW
- Natuurbeleidsplan/SNL/NNN
- Ondernemingsplan SBB
- Nieuwe Natuur

STRATEGIE

In hoeverre nemen we regie?
Hoe investeren we in OVP en in het Nationaal Park. Sec in personeel? Verdienmodel? Investering?

Directievoering uitvoerings-projecten door ons om regie te houden.

INSPANNINGEN

Programmaorganisatie neerzetten die bijdraagt aan realisatie doelen.
Zorgdragen voor financierings-bronnen.
Integrale afstemming tussen de programma-onderdelen.
Afgestemde procedures.
Actief omgevingsmanagement.

AMBITIE

Opgave:
Neerzetten van onze eigen ambitie vanuit ons Ondernemingsplan (Beschermen, Beleven, Benutten en Excellente publieke organisatie) i.r.t. tot de context rekening houdend met diversiteit/zonering gebieden. Zou moeten bevatten: vogelparadijs, natuurlijke processen, recreatie, educatie, onderzoek, duurzaamheid, klimaatbestendigheid, ...)

DOELEN

Realisatie Natura 2000
Uitvoering geven aan ontwikkelingsvisie Nationaal Park (vanuit de 3 B's)
Maatschappelijke inbedding
Verder aanvullen vanuit de ambitie.

BATEN

Rijk, divers natuurgebied met de focus op vogels.
Goed imago Staatsbosbeheer.
Meer recreatieve inkomsten, ook voor ondernemers.

AANLEIDING

Beleidskader
Ontwikkeling Nationaal Park
Complexiteit, intensiteit en diversiteit van opgaven vraagt om samenhang.

BELANGHEBBENDEN

Input vanuit actorenanalyse provincie, 5.1.2.e en 5.1.2.e

RESULTATEN

Het ruimtelijk perspectief is in de praktijk uitgevoerd
Het beleidskader is geïmplementeerd en uitgevoerd.
De toekomstige bestendiging is vastgelegd in het managementplan en in uitvoering binnen de staande organisatie.
Uitvoeringsprogramma Nationaal Park inclusief dekking

ONGEWENSTE EFFECTEN

Toenemende recreatie kan een ongewenst negatief effect op de natuurwaarden hebben.
Bij goede uitvoering van programma verminderde politieke betrokkenheid vanuit de provincie en mogelijk grotere betrokkenheid rijksoverheid.

AFBAKENING

Oostvaardersplassengebied zoals in het ruimtelijk perspectief is opgenomen.
Discussiepunt is wel/niet toevoegen van de Oostvaardersoever.

Kaders:
Beheerverordening
Bestemmingsplan
Luchthavenbesluit
Wet Natuurbescherming
Kiekendiefcompensatie
Boscompensatie
Wet Dieren
Omgevingsvisies (provincie en gemeenten)

RANDVOORWAARDEN

In elke fase personele bezetting op orde.
Politiek draagvlak (provinciaal en gemeentelijk).
Financiën op orde.

MIDDELEN

Financiën zoals opgenomen in Beleidskader en nadere afspraken die daar nog over moeten worden gemaakt.
Natura 2000
SNL
Financieringsstrategie Nationaal Park?
Projectsubsidies
Fondsen (nationaal als Europees)

ORGANISATIE

Zie eerdere uitwerking 5.1.2.e als basis.
Verder uitwerken wie doet wat in beheerteam vs programma (rollen & verantwoordelijkheden).
Verder uitwerken omgevingsmanagement, waaronder nadenken over invulling maatschappelijke betrokkenheid, adviesraad/expertgroep?, klankbordgroep?. Rol politiek.

Het Program Canvas is ook op A0-formaat te bestellen (in Nederlands en Engels): www.programcanvas.nl

Aan: strategisch overleg OVP
Betreft: insteek omgevingsmanagement / actoren analyse (1e opzet)
Van: 5.1.2.e 5.1.2.e ism 5.1.2.e
Datum: 4 februari 2019

Huidige situatie
Tijdens het bestuurlijk overleg OVP medio januari is het communicatieplan / omgevingsmanagement vastgesteld. Dit richt zich op 3 manieren waarop invulling wordt gegeven aan dialoog met de samenleving:

- Spreekuur (provincie)
- Gesprekken op uitnodiging (provincie)
- Schuursessies (Staatsbosbeheer).

We zien dat hiermee voorzien wordt in een duidelijke behoefte aan informatie en het beantwoorden van vragen. De insteek is om de huidige opzet van de schuursessie te continueren en in principe 1 keer per maand een bijeenkomst te organiseren. De data hiervoor zijn inmiddels gepland.

Aandachtspunt vormt Code Rood: zij zinspelen op een aparte positie en doen voorstellen om als 'experts' volop betrokken te worden bij de huidige reset / beheer. Insteek is om onze eigen koers te blijven varen en daarbij nauw af te stemmen met de provincie. Mogelijk kan het nader informeren van een delegatie van Code Rood de maatschappelijke onrust verder terugbrengen, maar wellicht is dat ook al het effect van de schuursessie 26 januari jl. waar leden van Code Rood aanwezig waren. Tijdens de evaluatie van de 1e schuursessie is afgesproken door te gaan met de schuursessies zonder apart overleg met (vertegenwoordigers van) Code Rood.

Toekomstige trajecten
We willen de energie in de samenleving op positieve wijze benutten door passende participatietrajecten op te zetten met betrekking tot:

1) Vrije onderwerpen;
2) Managementplan OVP;
3) Nationaal Park Nieuw Land.

Ad 1: vrije onderwerpen
Zowel binnen Staatsbosbeheer als de provincie worden onderwerpen in relatie tot de OVP gezien waar over nog geen beslissing is genomen, de zogenaamde vrije onderwerpen. Vanuit Staatsbosbeheer is al een eerste lijst geïnventariseerd (zie bijlage 1), de provincie is hier ook mee bezig. Voor deze onderwerpen geldt dat er nog een besluitvormingstraject moet plaatsvinden waarbij er in het voortraject bewust interactie met stakeholders kan worden gezocht om bij te dragen aan de besluitvorming door provincie en / of Staatbosbeheer (zie participatieladder, bijlage 2).

Op basis van de inventarisaties door Staatsbosbeheer en provincie is het zaak om met de provincie af te stemmen:

a) welke onderwerpen zich daadwerkelijk lenen voor participatietrajecten;
b) wie per onderwerp het initiatief neemt (provincie, Staatsbosbeheer, derde partij);
c) welke vorm van participatie geschikt is voor het betreffende onderwerp en
d) of en zo ja, hoe provincie en Staatsbosbeheer samenwerken in het participatietraject rond het betreffende onderwerp.

Aktie: 5.1.2.e doet voorzet voor bespreking in strategisch overleg, daarna afstemming met provincie, zie bijlage 1 (onderwerpen) en bijlage 2 (vormen voor participatie).

Ad 2: Managementplan OVP

Staatsbosbeheer stelt een managementplan op voor het Oostvaardersplassengebied. De ambitie is om hier draagvlak voor te vinden zodat we komen tot een 'gedragen' managementplan. Het schrijven van het managementplan bevindt zich nog in de beginfase. Daarom is het nu te vroeg om al te bepalen hoe we de omgeving hier bij willen betrekken. Eerdere ervaringen met de Business Case OVP (2014 – 2015) leren dat er belangstelling is voor dit soort trajecten, zeker wanneer inbreng wordt gevraagd rond concrete onderwerpen met duidelijk te identificeren stakeholders.

De insteek is om vanuit de inhoud te kijken welke (groepen van) stakeholders betrokken kunnen worden en op welke wijze dat vorm en inhoud kan krijgen. Mogelijk is er sprake van een (gedeeltelijke) overlap met de vrije onderwerpen.

Aktie: afstemming mbt managementplan, initiatief ligt bij 5.1.2.e **/** 5.1.2.e

Ad 3: Nationaal Park Nieuw Land

De maatregelen binnen de huidige reset richten zich in belangrijke mate op het nastreven van de N2000 doelen voor het gebied, binnen het perspectief van het Nationaal Park Nieuw Land. Het ligt voor de hand om het omgevingsmanagement met betrekking tot NP Nieuw Land op te pakken vanuit de betrokken partijen. Geconstateerd wordt dat het hier nog te vroeg voor is, gelet op de aanstaande verkiezingen (waterschap en provincie) en de focus van bijvoorbeeld Natuurmonumenten richting Marker Wadden. Dat is geen reden om niks te doen: aanbevolen wordt om nu alvast na te denken over de ambities en belangen van Staatsbosbeheer ter voorbereiding om nadere afstemming met de overige partners binnen NP Nieuw Land. Hierbij spelen de volgende vraagstukken:

- Wat is de ambitie vanuit Staatsbosbeheer als het gaat om NP Nieuw Land?
- Welke rol zien we voor ons zelf weggelegd?
- Wat zien wij als kansrijke onderwerpen om met stakeholders uit te werken?
- Wat is onze strategie / aanpak?
- Wie willen we betrekken bij het vorm en invulling geven aan onze ambities?

Voorbeelden uit o.a. Schotland laten zien dat betrokkenheid en eigenaarschap heel goed te organiseren zijn rond bepaalde thema's binnen het NP. Hierbij past een helder kader waarbinnen er veel vrijheid is om zaken van onderop op te pakken, niet alleen vanuit (semi)overheden, maar juist ook vanuit bewoners, ondernemers en andere stakeholders.

Aktie: 5.1.2.e **nodigt** 5.1.2.e **Wout en** 5.1.2.e **uit voor brainstorm sessie.**

= = =

Bijlage 1: eerste aanzet tot lijst vrije onderwerpen vanuit Staatsbosbeheer

- Educatie, jongeren en ouderen meer betrekken;
- Invulling NP Nieuw Land;
- Vrijwilligerswerk;
- Toegankelijkheid van het gebied;
- Mogelijkheden voor bezichtiging / beleving reset moerasgebied;
- Beschuttingsopgave.
- Inventariseren wensen direct aanwonenden.

Opmerking:
. Oostvaardersoever (Markermeer – Lelystad) loopt al (provincie);
. inventarisatie wensen direct aanwonenden heeft al plaatsgevonden bij poorten Almere en Lelystad.

Bijlage 2: participatieladder (bron: coalitieakkoord gemeente Haren, 2014)



Participatieladder

Het college van B&W en/of de gemeenteraad leggen bij de start van elke beleidsnota of plan vast in welke mate de inwoners betrokken worden bij de totstandkoming van dat nieuwe beleid c.q. uitvoeringsplan.

Er zijn 5 'participatietreden'. Vooraf wordt vastgesteld welke trede passend is. Als er geen mogelijkheid is om inwoners mee te laten beslissen (bijvoorbeeld omdat er heel veel belangen spelen of omdat (wettelijke) regels dat onmogelijk maken, wordt tevoren duidelijk gemaakt wat de invloed wel kan zijn. Zo ontstaan er geen valse verwachtingen.

Trede 1: Informeren
Op deze trede gaat het erom dat de gemeente inwoners op de hoogte stelt van plannen of maatregelen. Inwoners kunnen verduidelijkende vragen stellen, maar er wordt niet om hun mening gevraagd. Bij alle hogere treden is dit wel het geval.
Voorbeelden: informatieavonden, werkbezoeken.

Trede 2: Raadplegen
Op deze trede wil de gemeente graag de mening van inwoners horen. Wat leeft er, zijn er nieuwe ideeën? De gemeente is niet verplicht de ideeën over te nemen of de plannen aan te passen, maar houdt er wel zoveel mogelijk rekening mee. Er moet altijd een of andere vorm van terugkoppeling plaatsvinden.
Voorbeelden: klankbordgroep, inloopavonden, hoorzittingen, enquête.

Trede 3: Adviseren
Bij de derde trede op de participatieladder krijgen inwoners alle gelegenheid om problemen en oplossingen aan te dragen. Hun inbreng speelt een volwaardige rol bij de ontwikkeling van beleid. De politiek moet goede argumenten hebben om deze adviezen niet op te volgen.
Voorbeelden: adviesraden, inwonerpanels, expertgroepen.

Trede 4: Coproduceren
Hier hebben alle betrokkenen samen de touwtjes in handen. De partijen zoeken gezamenlijk met de gemeente naar oplossingen. De politiek houdt zich aan deze oplossingen. De afspraak is dat inwoners altijd een reactie krijgen op hun inbreng.
Voorbeeld: werkgroepen van inwoners, ambtenaren en eventueel politici, die gedurende een korte periode gezamenlijk werken aan een vooraf vastgesteld doel of product.

Trede 5: Meebeslissen
Op deze trede is de invloed van inwoners het grootst. Het gemeentebestuur laat het maken van beleid - binnen de gestelde kaders - helemaal aan de betrokken partners over. De ambtenaren hebben een adviserende rol.
Voorbeeld: maatschappelijke initiatieven die gesteund worden door de gemeente, al dan niet met (wijk) budget.

NB Overal waar inwoner staat, kan ook staan: ondernemer, organisatie enz.


staatsbosbeheer

Richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020

Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	Concept voor intern gebruik

Colofon

Project	Richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
Versienummer	1.0
Status	Concept voor intern gebruik
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	
Beheergebied	
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	C. Lever
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon:	5.1.2.e Provinciaal adviseur T 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Kitsweg 1 8218AA Lelystad

Inhoudsopgave

1. Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 De opgave voor het overgangsbeheer 8
1.3 Uitgangspunten 8
1.4 Thema's overgangsbeheer grote herbivoren 9
2. Inspecties van de dieren 11
2.1 Frequentie van inspectie 11
2.2 Verslaglegging inspecties 11
3. Behandeling gewonde of zieke dieren 13
3.1 Uitgangspunten 13
3.2 Behandeling gewond of ziek edelhert 13
3.3 Behandeling gewond of ziek Konikpaard en Heckrund 13
4. Bijvoeren grote herbivoren 16
4.1 Body Condition Score (BCS) 16
4.2 Bijvoeren van edelherten 16
4.3 Bijvoeren van Konikpaard en Heckrunder 17
4.4 Methode van bijvoeren van Konikpaard en Heckrund 18
5. Reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen 19
5.1 Definities reactief beheer 19
5.2 Wanneer vindt reactief beheer plaats? 19
6. Hoe te handelen met dode grote herbivoren 20
6.1 Benutten ten behoeve van biodiversiteit 20
6.2 Benutting edelherten voor menselijke consumptie 21
6.3 Afvoer voor destructie 21
Bijlage 1 Body Condition Score 23
Bijlage 2: Advies bijvoeren obv BCS 24

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee Beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Het nieuwe beleid houdt in dat het landschap van de Oostvaardersplassen wordt ontwikkeld tot een halfopen landschap met, naast open water en grasland, voldoende riet, ruigte, struwelen en bosschages om de natuurdoelen (zowel de Natura 2000-opgave als de in het beleidskader vastgestelde opgave voor vergroting van de algehele biodiversiteit) in het gebied te borgen.

Om de natuurdoelen te behalen worden de komende jaren diverse maatregelen uitgevoerd om de landschappelijke diversiteit in het gebied te vergroten. Naast de moerasreset worden grotere delen van het grazige gebied vernat. Tegelijk wordt een gebied van 300 ha aan beschutting voor de grote herbivoren gerealiseerd. Daarnaast wordt gestuurd op de omvang van de populatie grote herbivoren in het gebied.

Voor de vaststelling van het beleidskader was het beheer van de grote herbivoren gericht op natuurlijke processen die bepalend zijn voor de omvang van de populatie. Vooral voedselaanbod vormde de sturende kracht in de groei van de populatie. In het beleidskader is opgenomen dat het beleid en beheer van de grote herbivoren aangepast wordt. Doel van het nieuwe beleid is dat er *'levensvatbare populaties grote herbivoren in het Oostvaardersplassengebied zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten en dat er in de winter te weinig beschuttingsmogelijkheden zijn.*
In de toekomst ontstaat een situatie waarbij de aantallen grote herbivoren actief op stand gehouden worden met een populatieomvang tussen de 1100 en 1500 dieren.'

Om van het oude naar het nieuwe beheer te komen is het dagelijks beheer in een overgangsfase. Deze overgangsfase loopt in de periode dat de populatie grote herbivoren wordt verkleind en de inrichtingsmaatregelen in het gebied worden uitgevoerd.

Om tot de kleinere populaties grote herbivoren te komen is door de provincie Flevoland opdracht gegeven tot een eenmalige reductie van de edelherten tot 490 exemplaren. Daarnaast wordt de komende periode de populatie Konikpaarden tot 450 terug gebracht. De populatie Heckrunderen blijft zoals deze is, omdat deze onder het doelaantal ligt.

1.2 De opgave voor het overgangsbeheer

Tijdens de overgangsfase, waarin de aantalsreductie van de grote herbivoren wordt gerealiseerd, blijft dagelijks beheer van de grote herbivoren nodig om aan de doelen van dierenwelzijn te voldoen, zoals voorkomen van onnodig lijden. In voorliggend richtlijn wordt het dagelijks beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen tijdens deze overgangsfase vastgelegd.

Hoe de reductie van de grote herbivoren (afschot edelherten en uitplaatsen Konikpaarden) wordt gerealiseerd is vastgelegd in:

- Aanpak Reset grote grazers Oostvaardersplassen d.d. 5 december 2018.
- Protocol afschot edelherten Winter 2018-2019 d.d. 6 december 2018.
- Protocol vangen en verplaatsen Konikpaarden Winter 2018-2019 d.d. ... januari 2019.

Na de overgangsfase wordt nieuw beheer van de grote herbivoren uitgevoerd. Dit nieuwe beheer wordt uitgewerkt en vastgelegd in het nog op te stellen Managementplant van de Oostvaardersplassen.

Deze richtlijn komt te vervallen op het moment dat het nieuwe managementplan is vastgesteld.

1.3 Uitgangspunten

De volgende uitganspunten worden gehanteerd:

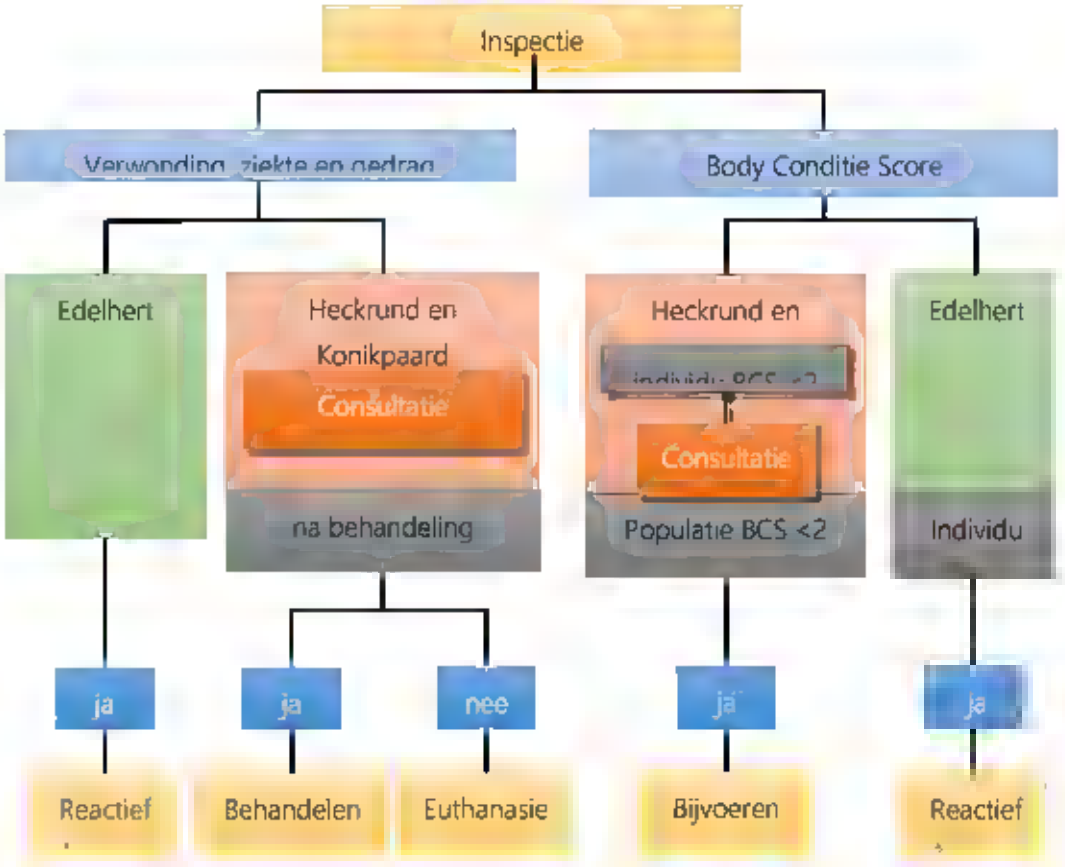
- Dierenwelzijn en diergezondheid is een belangrijk onderwerp voor Staatsbosbeheer. Het is de verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer als natuurbeheerder om de keuzes te maken met betrekking tot dierenwelzijn en diergezondheid
- Het beleidskader Oostvaardersplassengebied is de aanleiding en basis voor de inhoud van deze richtlijn;
- Er wordt voldaan aan Wet en regelgeving;
- De 'Werkinstructie welzijn Graasdieren' (Staatsbosbeheer 2018) wordt als richtlijn gebruikt voor het beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen De werkinstructie geeft aan hoe Staatsbosbeheer in het algemeen binnen haar terreinen om gaat met grote herbivoren binnen het kader van wet- en regelgeving en de maatschappelijke verantwoordelijkheid, passend bij het natuurbeheer;
- Het edelhert is een wilde inheemse diersoort en valt daarmee onder de Wet Natuurbescherming;
- De Konikpaarden en Heckrunderen vallen onder artikel 2 3 van de wet Dieren (overige diersoorten). De Heckrunderen en Konikpaarden in de Oostvaardersplassen zijn niet gehouden.

1.4 Thema's overgangsbeheer grote herbivoren

Voor de periode van de overgangsfase in het beheer zijn verschillende thema's benoemd waarlangs het welzijn van de dieren geborgd wordt en onnodig lijden voorkomen wordt. De thema's zijn:

1. Inspectie dierenwelzijn en diergezondheid (hoofdstuk 2);
2. Behandeling verwonde of zieke dieren (hoofdstuk 3);
3. Bijvoeren (hoofdstuk 4);
4. Voorkomen onnodig lijden (hoofdstuk 5);
5. Behandeling dode dieren (hoofdstuk 6).

De hier genoemde thema's kennen een zekere volgordelijkheid zoals in onderstaand schema is weergegeven. Tijdens de inspecties vinden beoordelingen plaats. Op basis van de beoordelingen kunnen acties worden uitgevoerd die in de andere thema's beschreven zijn.


Inspectie
Verwonding ziekte en gedrag
Body Conditie Score
Edelhert
Heckrund en
Konikpaard
Consultatie
na behandeling
Heckrund en
Consultatie
Populatie BCS <2
Edelhert
Individu
ja
ja
nee
ja
ja
Reactief
Behandelen
Euthanasie
Bijvoeren
Reactief

2. Inspecties van de dieren

De eerste stap in het beheer van de grote herbivoren is dat er zicht is op de diergezondheid en het dierenwelzijn van de populatie en de individuele dieren. Daarvoor is een intensieve inspectie van de dieren nodig

2.1 Frequentie van inspectie

Maandelijks

Maandelijks (en bij strenge weersomstandigheden twee maal per maand) vindt een gezamenlijke inspectie plaats door een gekwalificeerde dierenarts en de kuddebeheerder. Geïnspecteerd wordt op:

- Het welzijn en de gezondheid van de kuddes en de individuele dieren, daarbij wordt voornamelijk gelet op body conditie, kreupelheid, hoesten enz.

Bij acute situaties van Heckrund en Konik kan de dierenarts besluiten ter plekke te handelen.

Wekelijks

Minimaal twee keer per week inspecteert de kuddebeheerder de Konikpaarden en Heckrunderen, eventueel samen met een boswachter. Geïnspecteerd wordt op:

- Het welzijn van de kudde als geheel en van individuele dieren.
- Afwijkend gedrag van individuele dieren dat aanleiding geeft om individuele dier nader te bekijken.

Wanneer afwijkend gedrag of verwondingen gesignaleerd worden neemt de kuddebeheerder contact op met de dierenarts om te overleggen of ingrijpen nodig is.

Dagelijks

Boswachters die tijdens hun dagelijks werk in het veld zijn, melden ieder waargenomen afwijkend gedrag of verwonding van dieren aan de kuddebeheerder. Bij acute situaties, en het niet aanwezig zijn van de kuddebeheer, kunnen zij direct contact opnemen met de dierenarts.

Continue

Aan vrijwilligers, onderzoekers of bezoekers wordt gevraagd alert te zijn op afwijkend gedrag en/of verwonding van dieren en wanneer dit waargenomen wordt het te melden aan de kuddebeheerder of een boswachter.

2.2 Verslaglegging inspecties

Van de maandelijkse en wekelijkse inspectie wordt een verslag gemaakt. Hierin worden de bevindingen over het welzijn van de dieren vastgelegd. Het verslag dient voor:

- De communicatie van de kuddebeheerder met de leidinggevende, onder andere voor het signaleren van acties die ondernomen moeten worden zoals:
    - Contact met de dierenarts;
    - Het eventueel bijvoeren.
- De communicatie tussen de gebiedsmanager en anderen die een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het welzijn van de dieren waaronder dierenarts, veterinaire commissie van Staatsbosbeheer en NVWA;
- De communicatie naar buiten middels de maandrapportage in de winterperiode;
- Eventueel overdracht aan vervangende kuddebeheerder in geval van verlof of ziekte.

Het is de verantwoordelijkheid van de kuddebeheerder te zorgen dat relevante informatie beschikbaar is voor de leidinggevende.

De boswachter ecologie is verantwoordelijk voor het digitaal archiveren van de verslagen.

3. Behandeling gewonde of zieke dieren

3.1 Uitgangspunten

Een wond of ziekte is niet altijd uiterlijk waarneembaar. Wanneer een niet waarneembare wond of een ziekte bij een dier aanwezig is kan zich dit uiten in afwijkend gedrag van het dier. Afwijkend gedrag (zoals niet eten, het niet verplaatsen of het buiten de groep blijven) wordt meegenomen in de beoordeling of er sprake is van een verwond of ziek dier.

Voor behandeling van gewonde of zieke dieren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Onnodige stress bij behandeling van een gewond of ziek dier wordt zoveel als mogelijk voorkomen. Stress kan bijvoorbeeld optreden bij benadering van het dier door mensen.
- Een langdurig behandelproces waarbij het dier uit de kudde gehaald moet worden, schaadt het welzijn van het dier dusdanig dat het dier beter uit zijn lijden verlost kan worden.
- In alle gevallen wordt de vorm van euthanasie handeling door de dierenarts bepaald (bv inslapen).
- Euthanasie mag plaatsvinden door middel van afschot.

3.2 Behandeling gewond of ziek edelhert

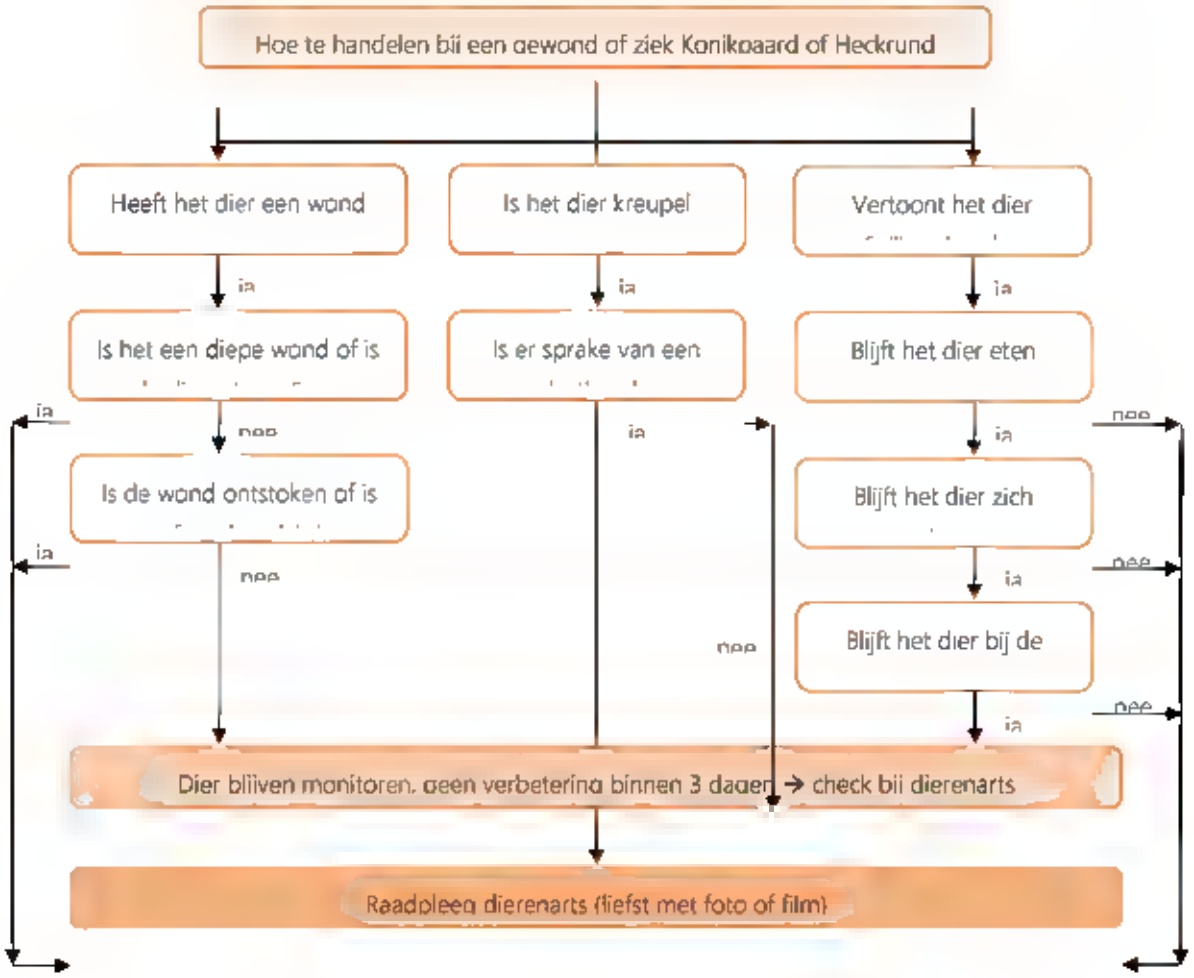
Het edelhert is een wilde inheemse diersoort. Het vangen, verstoren en verontrusten van deze soorten is bij wet verboden. De zorgplicht voor edelherten richt zich op het voorkomen van onnodig lijden van de dieren. Dit betekent dat een gewond of ziek edelhert via afschot uit zijn lijden verlost wordt.

3.3 Behandeling gewond of ziek Konikpaard en Heckrund

Een gewond of ziek Konikpaard of Heckrund wordt aan de kuddebeheerder gemeld die vervolgens altijd de dierenarts consulteert voordat wordt ingegrepen. Bij de keuze over de manier van ingrijpen hanteert de dierenarts de volgende afwegingen:

- Als een dier na een eenmalige behandeling er bovenop komt krijgt het dier de noodzakelijke veterinaire zorg.
- Bij een dier dat op inschatting van de dierenarts na een behandeling niet zelfstandig verder kan, wordt vanuit dierenwelzijn gekozen voor euthanasie.

In het onderstaande schema wordt aangegeven hoe te handelen bij het aantreffen van een gewond of ziek Konikpaard of Heckrund in het veld.



4. Bijvoeren grote herbivoren

De Provincie Flevoland heeft een beleidslijn opgesteld omtrent wenselijkheid van bijvoeren. Kern van de beleidslijn is dat de Provincie wil voorkomen dat door voedselgebrek grote grazers in de winterperiode 2018-2019 zouden sterven.

4.1 Body Condition Score (BCS)

Of en wanneer er moet worden bijgevoerd, wordt gedurende de overgangsfase van het beheer bepaald aan de hand van het verloop van de Body Condition Score (BCS). De BCS (bijlage 1) geeft aan hoe mager of gespierd/vet een dier is en geeft daarmee een indicatie van de vetreserves van een dier. De BCS wordt ook bij landbouwhuisdieren gebruikt en kent een 5-puntsschaal. Een dier met score 1 is ondervoed, met score 3 is optimaal gevoed en score 5 te vet. Deze BCS is een andere score dan die bij het vroeg reactief beheer onder ICMO is gehanteerd. In het algemeen valt de score onder ICMO hoger uit dan de score die alleen gebaseerd is op de BCS.

Gedurende het jaar wisselt de BCS van dieren tussen hoog in de zomer en laag in de winter. Dat is een natuurlijk proces dat bij de meeste dieren in noordelijke streken optreedt: de dieren slaan in de zomer een energie-voorraad op om de winter door te komen. Het is natuurlijk als de energie-voorraad uit de zomer ook daadwerkelijk ingezet wordt gedurende de periodes waarin meer energie nodig is (kou, laag voedsel aanbod en bronst).

Bijvoeren zorgt niet per definitie voor een betere conditie of welzijn. Er ontstaat veel sociale stress in de kudde als er wordt bijgevoerd. De dieren die lager in rang staan, krijgen niet altijd kans om te eten, zeker niet bij grote kuddes. Deze dieren kunnen juist door het bijvoeren vermageren, doordat de sociale stress meer energie kost dan het bijvoeren oplevert. Het heeft daarom de voorkeur de kudde zo lang mogelijk haar natuurlijke graasgedrag uit te laten voeren. Het overall effect van bijvoeren is dat de dieren de conditie die ze op dat moment hebben langer vasthouden.
Bijvoeren brengt ook risico's met zich mee: indien de verkeerde kwaliteit voedsel aangeboden wordt (te rijk) kan de spijsvertering ontregeld worden, soms met dodelijk gevolg.

4.2 Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van edelherten is bij wet verboden omdat het om in het wild levende inheemse dieren gaat. De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid dat de provincie bij zeer

extreme weersomstandigheden een ontheffing voor bijvoeren van edelherten kan verlenen. In de provinciale beleidslijn 'Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden' is dit in Flevoland geregeld.

4.3 Bijvoeren van Konikpaard en Heckrund

Gedurende de overgangsfase in het beheer kunnen Konikpaarden en Heckrunderen bijgevoerd worden.

Tijdens de inspectie's door de kuddebeheerder en de dierenarts wordt de BCS op kudde niveau bepaald.
Het moment van bijvoeren van de Konikpaarden en Heckrunderen in de Oostvaardersplassen wordt bepaald aan de hand van (zie advies veterinaire commissie bijlage 2):

- De gemiddelde BCS op populatie niveau, als deze lager is dan 2 dient bijgevoerd te worden. Op basis van ervaringen uit het verleden gaat de BCS van de Heckrunderen als eerste achteruit. De BCS van de Heckrunderen is maatgevend voor het bepalen van het moment van bijvoeren;
- Extreme omstandigheden (meer dan drie dagen met een gesloten sneeuwdek, strenge vorst, natte omstandigheden waarbij grasmat vertrapt raakt) waarbij het dierenwelzijn in het geding raakt, ongeacht de conditiescore.

Het besluit om bij te voeren wordt door de gebiedsmanager genomen op advies van de kuddebeheerder en dierenarts.

4.4 Methode van bijvoeren van Konikpaard en Heckrund

Het is belangrijk dat er voldoende voerplaatsen komen, passend bij de sociale structuur van de kudde. Er zijn bijvoorbeeld vier sociale rundergroepen. Deze groepen vermengen zich niet. Het is dus zaak die groepen elk binnen hun eigen territorium op enkele plekken tegelijk voer aan te bieden.

Bijvoeren gedurende de overgangsfase van het beheer wordt op de volgende wijze uitgevoerd.

- Er wordt dagelijks gevoerd. Door dagelijks te voeren, is goed te zien hoeveel de dieren per dag opeten.
- Gestart wordt met het voeren met hooi met een laag energie- en eiwitgehalte. De dieren kunnen dan wennen aan rijker voedsel dan wat ze op dat moment uit het veld halen. Als de dieren gewend zijn aan het bijvoeren wordt overgestapt op een rijker hooi met hogere gehalten aan eiwit, energie en mineralen. Dit moment wordt bepaald door de kuddebeheerder.
- Op de voerplaatsen wordt het hooi ruim aangeboden (verspreid op een vaste plek). Op die manier kunnen alle dieren uit die sociale groep tegelijk eten.
- Voerlocaties worden zó gekozen dat langdurige aanwezigheid van de grote herbivoren gedurende de periode van bijvoeren niet leidt tot ongewenste effecten op de natuurwaarden (door vertrapping bijvoorbeeld).
- De hoeveelheid voer is afhankelijk van wat de dieren eten. Overmatig voeren leidt tot verschimmelen en vertrappen van het voer.
- Bij start van het bijvoeren wordt zoveel gegeven dat elk dier over minimaal 5 kg droge stof per dag beschikt. Dat is de hoeveelheid die in een referentiepopulatie gemiddeld opgenomen wordt, gemeten over de gehele bijvoerperiode. In het begin van het bijvoeren eten de dieren vaak veel minder dan de genoemde 5 kg droge stof, dan aan het einde.
- De hoeveelheid voer dat aangeboden wordt, wordt langzaam opgevoerd, tot het moment dat de dieren net niet alles op een dag opeten.
- De restanten hooi worden waar mogelijk opgeruimd, zodat er geen oud, beschimmeld hooi achterblijft en opgegeten kan worden.

5. Reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen

5.1 Definities reactief beheer

Voor de overgangsfase in het beheer wordt de volgende definitie van reactief beheer gehanteerd.
Door tijdig ingrijpen wordt individueel lijden van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen zo veel als mogelijk voorkomen of verkort. Dit ingrijpen, gebeurt door afschot waarmee de dieren uit hun lijden verlost worden.

5.2 Wanneer vindt reactief beheer plaats?

Reactief beheer vindt gedurende de overgangsfase van het beheer jaarrond plaats in de onderstaande gevallen:

- Op alle grote herbivoren die door onvoorziene omstandigheden dusdanig lijden, of binnen afzienbare tijd zullen lijden, dat direct uit het lijden verlossen noodzakelijk is. Hierbij kan gedacht worden aan.
  - Dieren met ernstige gedragsstoornissen;
  - Dieren met fysieke mankementen die niet zelfstandig genezen, zoals
    - gebroken ledenmaten;
    - zeer grote verwondingen samen met afwijkend gedrag;
    - Individuele dieren met extreem conditieverlies (1 of minder).
- Bij individuele Heckrunderen en Konikpaarden met een BCS <2 nadat er overleg heeft plaats gevonden met een gekwalificeerde dierenarts. Dit overleg kan onder andere digitaal plaatsvinden (bv door opsturen van foto of film).
- Op edelherten met een individuele BCS van 3 of minder

6. Hoe te handelen met dode grote herbivoren

Registratie van geschoten dieren vindt plaats in het Fauna Registratie Systeem. Hierin worden alle relevante gegevens opgeslagen waaronder de mogelijkheden die in dit hoofdstuk beschreven is.

Onderstaande beschrijving is van toepassing gedurende de overgangsfase van het beheer.

6.1 Benutten ten behoeve van biodiversiteit

Het laten liggen van kadavers in het terrein komt de biodiversiteit ten goede. Ze kunnen o.a. dienen als voedselbron voor raven, zeearenden of allerlei soorten insecten (waaronder rode lijst-soorten, die gespecialiseerd zijn op grote kadavers zoals die van runderen) en gespecialiseerde paddenstoelen. Bovendien keren voedingsstoffen zo terug in het systeem en worden micro-biotoopverschillen gecreeerd die ook voor planten gunstig zijn.

Voor het benutten ten behoeve van aaseters voor de overgangsfase in het beheer geldt het volgende:

- Geschoten Heckrunderen en Konikpaarden worden in beginsel afgevoerd. Daar waar de terreinomstandigheden dit niet toelaten, kan er in bijzondere situaties van afgeweken worden. De gebiedsmanager beslist hier over.
- Het laten liggen van kadavers van edelhert is toegestaan. De kadavers van edelherten blijven in principe achter in het veld als het vlees niet kan worden benut voor consumptie of verwijdering tot een te grote verstoring leidt.

Voor het laten liggen van dode dieren geldt dat:

- Kadavers mogen alleen blijven liggen als ze geen gevaar opleveren voor
    - het ecosysteem (bijvoorbeeld het risico dat botulisme uitbreekt);
    - de volksgezondheid;
    - de voedselveiligheid.
- Kadavers niet op plaatsen liggen waar het publiek er onvoorbereid mee geconfronteerd kan worden.
- Van de mannelijke edelherten worden de geweistangen verwijderd. Deze kunnen commercieel verhandeld worden binnen de kaders die wetgeving hier aan stelt.

In de communicatie over het beheer van de Oostvaardersplassen wordt het publiek uitgelegd waarom de kadavers van bepaalde diersoorten in het veld blijven liggen.

6.2 Benutting edelherten voor menselijke consumptie

Geschoten gezonde edelherten worden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld voor menselijke consumptie.

Realisatie van de uitvoering van het afschot van de edelherten heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor consumptie.

Om een edelhert voor consumptie aan te kunnen bieden worden de volgende handelingen uitgevoerd.

1. Transport uit het veld naar de verwerkingslocatie.
   Transport uit het veld wordt bij voorkeur niet door de faunabeheerders uitgevoerd, maar door boswachters en vrijwilligers. Het transport gebeurt met een aanhanger met vloeistofdichte vloer, voorzien van een lier met afdekzijl.
2. Ontweiden.
   Ontweiden wordt uitgevoerd:
   - In het veld of op een speciaal daarvoor ingerichte verwerkingslocatie bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer;
   - door een daarvoor gekwalificeerd persoon of door een boswachter of vrijwilliger, onder toezicht van een gekwalificeerd persoon.

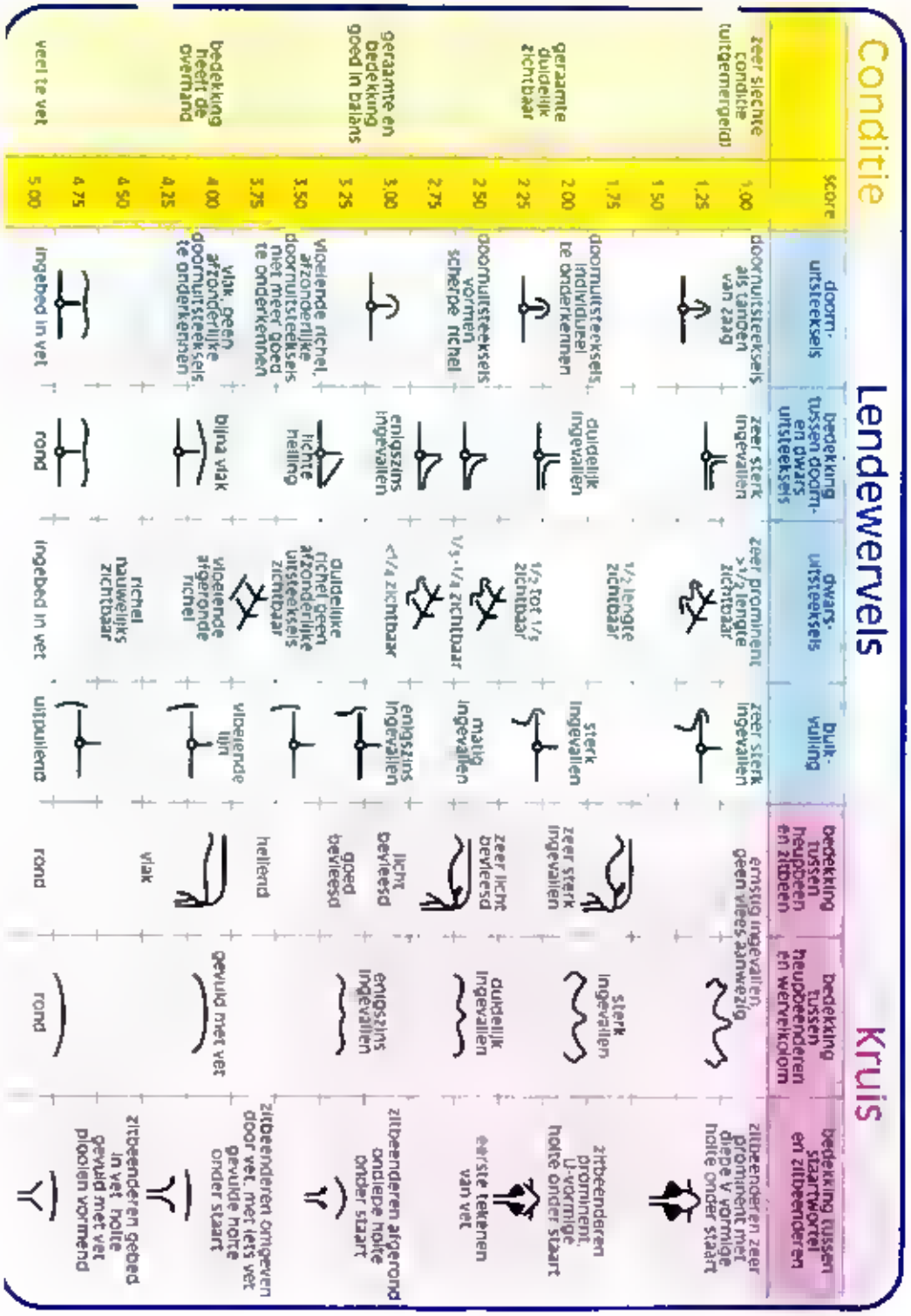
   Ontweiden vindt in principe op de speciaal daarvoor ingerichte voorziening bij het beheergebouw plaats. Ontweiden in het veld is een optie die incidenteel kan plaatsvinden op locaties die geen overlast voor de overige fauna veroorzaken en niet in het zicht van het publiek zijn.
3. Het geschikt maken van de edelherten op de verwerkingslocatie bij het beheergebouw voor overdracht aan wildbewerkingsinrichting (WBI).
   De verwerkingslocatie voldoet aan de wettelijke normen voor het verwerken van wild ten behoeve van menselijke consumptie.
4. Rest materiaal wordt opgeslagen in een goedgekeurde container om voor destructie aangeboden te worden.
5. Opslag in koelcel.
   De koelcel voldoet aan de wettelijke eisen voor het bewaren van voor consumptie bestemd wild.
6. Overdracht aan wildverwerkingsinrichting.

6.3 Afvoer voor destructie

Geschoten dieren die niet als kadaver in het veld achterblijven of de voedselketen in gaan, worden afgevoerd voor destructie. Hiertoe worden ze tijdelijk opgeslagen in een door het destructie bedrijf aangeleverde container.

De container wordt regelmatig opgehaald/gewisseld.

Bijlage 1 Body Condition Score



Bijlage 2: Advies bijvoeren obv BCS

Verslag veterinaire commissie over BCS.
Met de veterinaire commissie van de Oostvaardersplassen, is op 23 oktober 2018 besproken wat een vanuit veterinair oogpunt gezien realistische BCS is om het bijvoeren te starten. Onderstaand een samenvatting van dit gesprek

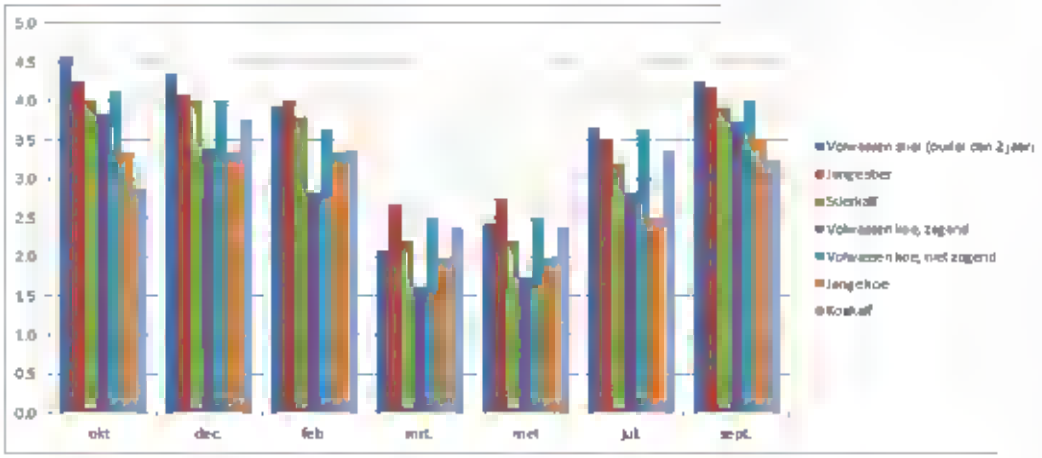
Het is bij een reproducerende kudde Heckrunderen nauwelijks haalbaar om een conditiescore 4 of 5 te halen, laat staan deze conditie vast te houden tot het einde van de winter. Het is de vraag of het gezond is om dieren jaarrond in een conditie 4 of 5 te houden (een obese conditie).
Lacterende en drachtige koeien verliezen veel energie aan het zogen en/of de dracht. Bij lactatie verliest een dier de meeste energie in de eerste 4 maanden Bij dracht is het verlies aan energie het grootst aan het einde van de drachtperiode. Zelfs wanneer er onbeperkt gevoerd wordt of de graasdruk erg laag is, verliezen de koeien in de eerste periode na kalven conditie Dat is een normaal verschijnsel. Bij stieren is het verloop minder groot, omdat zij minder vetweefsel en meer spierweefsel hebben.

In een kudde runderen zijn er altijd magere dieren, die prima in staat zijn de winter door te komen. Van oudere koeien is bekend dat zij minder vet aanzetten, maar zo goed om kunnen gaan met hun energie, dat zij weinig gewicht verliezen in de winter. Zij kunnen de winter in gaan met een BCS 2,5 en er met een BCS 1,5 uit komen, zonder problemen gedurende meerdere opeenvolgende jaren. Dit is ook het patroon dat uit het voorbeeld hieronder naar voren komt.

De veterinaire commissie adviseert om bij te voeren als de gemiddelde BCS van de kudde runderen of paard 2 is.

Ervaring met een kudde Rode Geus runderen Munnikenland
Ook bij gehouden kuddes in natuurterreinen treedt conditieverlies op in de winter, in de zin dat de BCS afneemt.

Figuur 1: Verloop BCS gehouden kudde Rode Geus runderen Munnikenland:



De bovenstaande grafiek laat het verloop van de BCS zien in een gehouden kudde Rode Geus runderen. Het betreft een natuurlijk levende kudde (Maar met aantalsbeheer!) met een natuurlijke leeftijdsopbouw, vergelijkbaar met de kudde in de Oostvaardersplassen. De kudde is verdeeld in verschillende groepen op basis van leeftijd en geslacht. De waarden zijn gemiddelden van elke groep. Te zien is dat een gemiddelde BCS van 4 of 5 in het najaar of het einde van de zomer gehaald wordt. In de loop van de winter zakt de BCS terug tot een waarde 2 en zelfs 1,5 voor de zogende koeien! Blijkbaar zonder problemen. Vanaf april-mei neemt de BCS weer toe, afhankelijk van de periode waarin het gras gaat groeien. De gegevens komen uit een gemiddelde winter waarin niet is bijgevoerd.


staatsbosbeheer

Richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
Versie 1.0

Datum	13 mei 2026
Status	Concept voor intern gebruik

Colofon

Project	Richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020
Versienummer	1.0
Status	Concept voor intern gebruik
Gebied	Oostvaardersplassen
Planeenheid	
Beheergebied	
Provinciale eenheid	Flevoland
Opdrachtgever	C. Lever
Projectleider	5.1.2.e
Contactpersoon:	5.1.2.e T 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
Adres:	Staatsbosbeheer Kitsweg 1 8218AA Lelystad

Inhoudsopgave

1. Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 De opgave voor het overgangsbeheer 8
1.3 Uitgangspunten 8
1.4 Thema's overgangsbeheer grote herbivoren 9
2. Inspecties van de dieren 11
2.1 Frequentie van inspectie 11
2.2 Verslaglegging inspecties 11
3. Behandeling gewonde of zieke dieren 13
3.1 Uitgangspunten 13
3.2 Behandeling gewond of ziek edelhert 13
3.3 Behandeling gewond of ziek Konikpaard en Heckrund 13
4. Bijvoeren grote herbivoren 16
4.1 Body Condition Score (BCS) 16
4.2 Bijvoeren van edelherten 16
4.3 Bijvoeren van Konikpaard en Heckrund 17
4.4 Methode van bijvoeren van Konikpaard en Heckrund 18
5. Reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen 19
5.1 Definities reactief beheer 19
5.2 Wanneer vindt reactief beheer plaats? 19
6. Hoe te handelen met dode grote herbivoren 20
6.1 Benutten ten behoeve van biodiversiteit 20
6.2 Benutting edelherten voor menselijke consumptie 21
6.3 Afvoer voor destructie 21
Bijlage 1 Body Condition Score 23
Bijlage 2: Brief aan gedeputeerde; bijvoeren in de Oostvaardersplassen 24

Bijlage 3: Advies bijvoeren obv BCS 26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is daarmee Beleidskader geworden voor het beheer van de Oostvaardersplassen.

Het nieuwe beleid houdt in dat het landschap van de Oostvaardersplassen wordt ontwikkeld tot een halfopen landschap met, naast open water en grasland, voldoende riet, ruigte, struwelen en bosschages om de natuurdoelen (zowel de Natura 2000-opgave als de in het beleidskader vastgestelde opgave voor vergroting van de algehele biodiversiteit) in het gebied te borgen.

Om de natuurdoelen te behalen worden de komende jaren diverse maatregelen uitgevoerd om de landschappelijke diversiteit in het gebied te vergroten. Naast de moerasreset worden grotere delen van het grazige gebied vernat. Tegelijk wordt een gebied van 300 ha aan beschutting voor de grote herbivoren gerealiseerd. Daarnaast wordt gestuurd op de omvang van de populatie grote herbivoren in het gebied.

Voor de vaststelling van het beleidskader was het beheer van de grote herbivoren gericht op natuurlijke processen die bepalend zijn voor de omvang van de populatie. Vooral voedselaanbod vormde de sturende kracht in de groei van de populatie. In het beleidskader is opgenomen dat het beleid en beheer van de grote herbivoren aangepast wordt. Doel van het nieuwe beleid is dat er *'levensvatbare populaties grote herbivoren in het Oostvaardersplassengebied zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten en dat er in de winter te weinig beschuttingsmogelijkheden zijn.*
In de toekomst ontstaat een situatie waarbij de aantallen grote herbivoren actief op stand gehouden worden met een populatieomvang tussen de 1100 en 1500 dieren.'

Om van het oude naar het nieuwe beheer te komen is het dagelijks beheer in een overgangsfase. Deze overgangsfase loopt in de periode dat de populatie grote herbivoren wordt verkleind en de inrichtingsmaatregelen in het gebied worden uitgevoerd.

Om tot de kleinere populaties grote herbivoren te komen is door de provincie Flevoland opdracht gegeven tot een eenmalige reductie van de edelherten tot 490 exemplaren. Daarnaast wordt de komende periode de populatie Konikpaarden tot 450 terug gebracht. De populatie Heckrunderen blijft zoals deze is, omdat deze onder het doelaantal ligt.

1.2 De opgave voor het overgangsbeheer

Tijdens de overgangsfase, waarin de aantalsreductie van de grote herbivoren wordt gerealiseerd, blijft dagelijks beheer van de grote herbivoren nodig om aan de doelen van dierenwelzijn te voldoen, zoals voorkomen van onnodig lijden. In voorliggend richtlijn wordt het dagelijks beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen tijdens deze overgangsfase vastgelegd.

Hoe de reductie van de grote herbivoren (afschot edelherten en uitplaatsen Konikpaarden) wordt gerealiseerd is vastgelegd in:

- Aanpak Reset grote grazers Oostvaardersplassen d.d. 5 december 2018.
- Protocol afschot edelherten Winter 2018-2019 d.d. 6 december 2018.
- Protocol vangen en verplaatsen Konikpaarden Winter 2018-2019 d.d. ... januari 2019.

Na de overgangsfase wordt nieuw beheer van de grote herbivoren uitgevoerd. Dit nieuwe beheer wordt uitgewerkt en vastgelegd in het nog op te stellen Managementplant van de Oostvaardersplassen.

Deze richtlijn komt te vervallen op het moment dat het nieuwe managementplan is vastgesteld.

1.3 Uitgangspunten

De volgende uitganspunten worden gehanteerd:

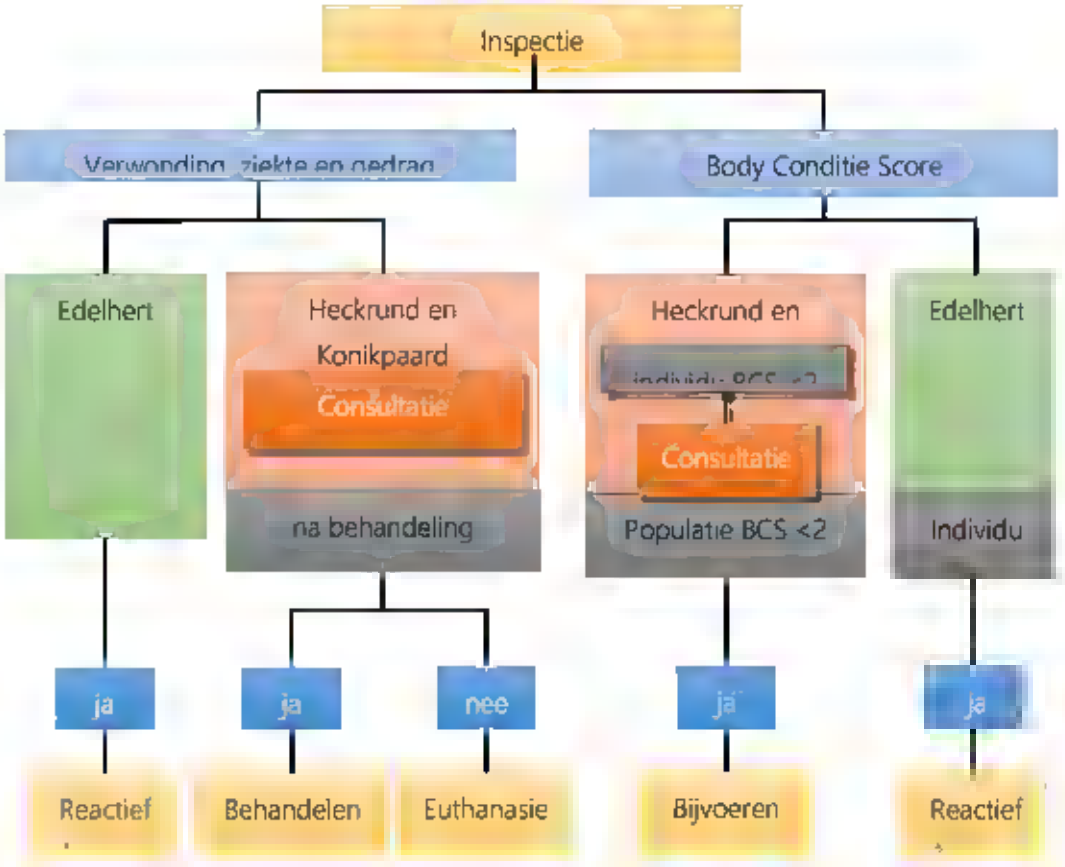
- Dierenwelzijn en diergezondheid is een belangrijk onderwerp voor Staatsbosbeheer. Het is de verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer als natuurbeheerder om de keuzes te maken met betrekking tot dierenwelzijn en diergezondheid
- Het beleidskader Oostvaardersplassengebied is de aanleiding en basis voor de inhoud van deze richtlijn;
- Er wordt voldaan aan Wet en regelgeving;
- De 'Werkinstructie welzijn Graasdieren' (Staatsbosbeheer 2018) wordt als richtlijn gebruikt voor het beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen De werkinstructie geeft aan hoe Staatsbosbeheer in het algemeen binnen haar terreinen om gaat met grote herbivoren binnen het kader van wet- en regelgeving en de maatschappelijke verantwoordelijkheid, passend bij het natuurbeheer;
- Het edelhert is een wilde inheemse diersoort en valt daarmee onder de Wet Natuurbescherming;
- De Konikpaarden en Heckrunderen vallen onder artikel 2 3 van de wet Dieren (overige diersoorten). De Heckrunderen en Konikpaarden in de Oostvaardersplassen zijn niet gehouden.

1.4 Thema's overgangsbeheer grote herbivoren

Voor de periode van de overgangsfase in het beheer zijn verschillende thema's benoemd waarlangs het welzijn van de dieren geborgd wordt en onnodig lijden voorkomen wordt. De thema's zijn:

1. Inspectie dierenwelzijn en diergezondheid (hoofdstuk 2);
2. Behandeling verwonde of zieke dieren (hoofdstuk 3);
3. Bijvoeren (hoofdstuk 4);
4. Voorkomen onnodig lijden (hoofdstuk 5);
5. Behandeling dode dieren (hoofdstuk 6).

De hier genoemde thema's kennen een zekere volgordelijkheid zoals in onderstaand schema is weergegeven. Tijdens de inspecties vinden beoordelingen plaats. Op basis van de beoordelingen kunnen acties worden uitgevoerd die in de andere thema's beschreven zijn.


Inspectie
Verwonding ziekte en gedrag
Body Conditie Score
Edelhert
Heckrund en
Konikpaard
Consultatie
na behandeling
Heckrund en
Consultatie
Populatie BCS <2
Edelhert
Individu
ja
ja
nee
ja
ja
Reactief
Behandelen
Euthanasie
Bijvoeren
Reactief

2. Inspecties van de dieren

De eerste stap in het beheer van de grote herbivoren is dat er zicht is op de diergezondheid en het dierenwelzijn van de populatie en de individuele dieren. Daarvoor is een intensieve inspectie van de dieren nodig

2.1 Frequentie van inspectie

Maandelijks

Maandelijks (en bij strenge weersomstandigheden twee maal per maand) vindt een gezamenlijke inspectie plaats door een gekwalificeerde dierenarts en de kuddebeheerder. Geïnspecteerd wordt op:

- Het welzijn en de gezondheid van de kuddes en de individuele dieren, daarbij wordt voornamelijk gelet op body conditie, kreupelheid, hoesten enz.

Bij acute situaties van Heckrund en Konik kan de dierenarts besluiten ter plekke te handelen.

Wekelijks

Minimaal twee keer per week inspecteert de kuddebeheerder de Konikpaarden en Heckrunderen, eventueel samen met een boswachter. Geïnspecteerd wordt op:

- Het welzijn van de kudde als geheel en van individuele dieren.
- Afwijkend gedrag van individuele dieren dat aanleiding geeft om individuele dier nader te bekijken.

Wanneer afwijkend gedrag of verwondingen gesignaleerd worden neemt de kuddebeheerder contact op met de dierenarts om te overleggen of ingrijpen nodig is.

Dagelijks

Boswachters die tijdens hun dagelijks werk in het veld zijn, melden ieder waargenomen afwijkend gedrag of verwonding van dieren aan de kuddebeheerder. Bij acute situaties, en het niet aanwezig zijn van de kuddebeheer, kunnen zij direct contact opnemen met de dierenarts.

Continue

Aan vrijwilligers, onderzoekers of bezoekers wordt gevraagd alert te zijn op afwijkend gedrag en/of verwonding van dieren en wanneer dit waargenomen wordt het te melden aan de kuddebeheerder of een boswachter.

2.2 Verslaglegging inspecties

Van de maandelijkse en wekelijkse inspectie wordt een verslag gemaakt. Hierin worden de bevindingen over het welzijn van de dieren vastgelegd. Het verslag dient voor:

- De communicatie van de kuddebeheerder met de leidinggevende, onder andere voor het signaleren van acties die ondernomen moeten worden zoals:
    - Contact met de dierenarts;
    - Het eventueel bijvoeren.
- De communicatie tussen de gebiedsmanager en anderen die een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het welzijn van de dieren waaronder dierenarts, veterinaire commissie van Staatsbosbeheer en NVWA;
- De communicatie naar buiten middels de maandrapportage in de winterperiode;
- Eventueel overdracht aan vervangende kuddebeheerder in geval van verlof of ziekte.

Het is de verantwoordelijkheid van de kuddebeheerder te zorgen dat relevante informatie beschikbaar is voor de leidinggevende.

De boswachter ecologie is verantwoordelijk voor het digitaal archiveren van de verslagen.

3. Behandeling gewonde of zieke dieren

3.1 Uitgangspunten

Een wond of ziekte is niet altijd uiterlijk waarneembaar. Wanneer een niet waarneembare wond of een ziekte bij een dier aanwezig is kan zich dit uiten in afwijkend gedrag van het dier. Afwijkend gedrag (zoals niet eten, het niet verplaatsen of het buiten de groep blijven) wordt meegenomen in de beoordeling of er sprake is van een verwond of ziek dier.

Voor behandeling van gewonde of zieke dieren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Onnodige stress bij behandeling van een gewond of ziek dier wordt zoveel als mogelijk voorkomen. Stress kan bijvoorbeeld optreden bij benadering van het dier door mensen.
- Een langdurig behandelproces waarbij het dier uit de kudde gehaald moet worden, schaadt het welzijn van het dier dusdanig dat het dier beter uit zijn lijden verlost kan worden.
- In alle gevallen wordt de vorm van euthanasie handeling door de dierenarts bepaald (bv inslapen).
- Euthanasie mag plaatsvinden door middel van afschot.

3.2 Behandeling gewond of ziek edelhert

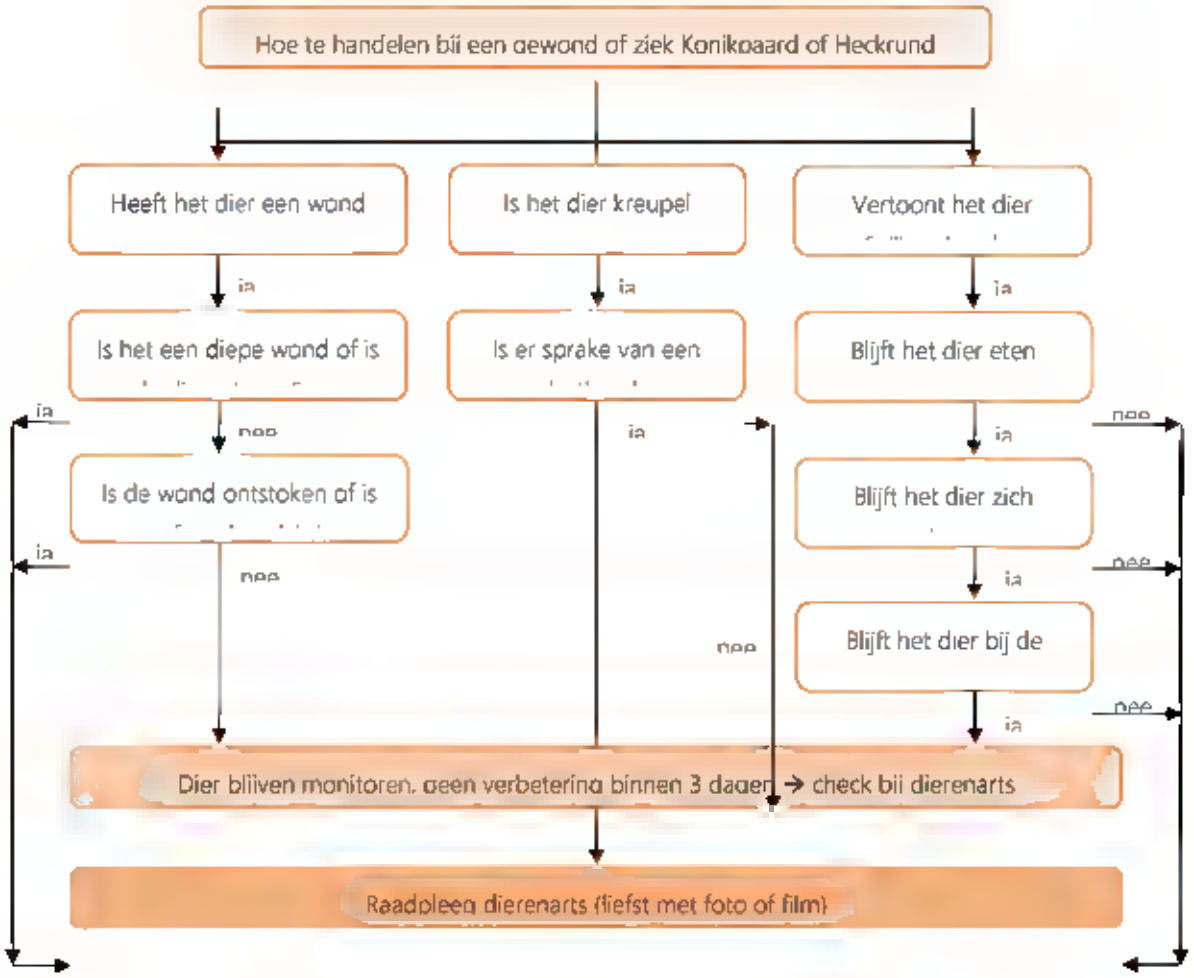
Het edelhert is een wilde inheemse diersoort. Het vangen, verstoren en verontrusten van deze soorten is bij wet verboden. De zorgplicht voor edelherten richt zich op het voorkomen van onnodig lijden van de dieren. Dit betekent dat een gewond of ziek edelhert via afschot uit zijn lijden verlost wordt.

3.3 Behandeling gewond of ziek Konikpaard en Heckrund

Een gewond of ziek Konikpaard of Heckrund wordt aan de kuddebeheerder gemeld die vervolgens altijd de dierenarts consulteert voordat wordt ingegrepen. Bij de keuze over de manier van ingrijpen hanteert de dierenarts de volgende afwegingen:

- Als een dier na een eenmalige behandeling er bovenop komt krijgt het dier de noodzakelijke veterinaire zorg.
- Bij een dier dat op inschatting van de dierenarts na een behandeling niet zelfstandig verder kan, wordt vanuit dierenwelzijn gekozen voor euthanasie.

In het onderstaande schema wordt aangegeven hoe te handelen bij het aantreffen van een gewond of ziek Konikpaard of Heckrund in het veld.



4. Bijvoeren grote herbivoren

De Provincie Flevoland heeft een beleidslijn opgesteld omtrent wenselijkheid van bijvoeren. Kern van de beleidslijn is dat de Provincie wil voorkomen dat door voedselgebrek grote grazers in de winterperiode 2018-2019 zouden sterven.

4.1 Body Condition Score (BCS)

Of en wanneer er moet worden bijgevoerd, wordt gedurende de overgangsfase van het beheer bepaald aan de hand van het verloop van de Body Condition Score (BCS). De BCS (bijlage 1) geeft aan hoe mager of gespierd/vet een dier is en geeft daarmee een indicatie van de vetreserves van een dier. De BCS wordt ook bij landbouwhuisdieren gebruikt en kent een 5-puntsschaal. Een dier met score 1 is ondervoed, met score 3 is optimaal gevoed en score 5 te vet. Deze BCS is een andere score dan die bij het vroeg reactief beheer onder ICMO is gehanteerd. In het algemeen valt de score onder ICMO hoger uit dan de score die alleen gebaseerd is op de BCS (zie toelichting aan Gedeputeerde in bijlage 2).

Gedurende het jaar wisselt de BCS van dieren tussen hoog in de zomer en laag in de winter. Dat is een natuurlijk proces dat bij de meeste dieren in noordelijke streken optreedt: de dieren slaan in de zomer een energie-voorraad op om de winter door te komen. Het is natuurlijk als de energie-voorraad uit de zomer ook daadwerkelijk ingezet wordt gedurende de periodes waarin meer energie nodig is (kou, laag voedsel aanbod en bronst).

Bijvoeren zorgt niet per definitie voor een betere conditie of welzijn. Er ontstaat veel sociale stress in de kudde als er wordt bijgevoerd. De dieren die lager in rang staan, krijgen niet altijd kans om te eten, zeker niet bij grote kuddes. Deze dieren kunnen juist door het bijvoeren vermageren, doordat de sociale stress meer energie kost dan het bijvoeren oplevert. Het heeft daarom de voorkeur de kudde zo lang mogelijk haar natuurlijke graasgedrag uit te laten voeren. Het overall effect van bijvoeren is dat de dieren de conditie die ze op dat moment hebben langer vasthouden.
Bijvoeren brengt ook risico's met zich mee: indien de verkeerde kwaliteit voedsel aangeboden wordt (te rijk) kan de spijsvertering ontregeld worden, soms met dodelijk gevolg.

4.2 Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van edelherten is bij wet verboden omdat het om in het wild levende inheemse dieren gaat. De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid dat de provincie bij zeer

extreme weersomstandigheden een ontheffing voor bijvoeren van edelherten kan verlenen. In de provinciale beleidslijn 'Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden' is dit in Flevoland geregeld.

4.3 Bijvoeren van Konikpaard en Heckrund

Gedurende de overgangsfase in het beheer kunnen Konikpaarden en Heckrunderen bijgevoerd worden.

Tijdens de inspecties door de kuddebeheerder en de dierenarts wordt de BCS op kudde niveau bepaald.
Het moment van bijvoeren van de Konikpaarden en Heckrunderen in de Oostvaardersplassen wordt bepaald aan de hand van (zie advies veterinaire commissie bijlage 3):

- De gemiddelde BCS op populatie niveau, als deze lager is dan 2 dient bijgevoerd te worden. Op basis van ervaringen uit het verleden gaat de BCS van de Heckrunderen als eerste achteruit. De BCS van de Heckrunderen is maatgevend voor het bepalen van het moment van bijvoeren;
- Extreme omstandigheden (meer dan drie dagen met een gesloten sneeuwdek, strenge vorst, natte omstandigheden waarbij grasmat vertrapt raakt) waarbij het dierenwelzijn in het geding raakt, ongeacht de conditiescore.

Het besluit om bij te voeren wordt door de gebiedsmanager genomen op advies van de kuddebeheerder en dierenarts.

4.4 Methode van bijvoeren van Konikpaard en Heckrund

Het is belangrijk dat er voldoende voerplaatsen komen, passend bij de sociale structuur van de kudde. Er zijn bijvoorbeeld vier sociale rundergroepen. Deze groepen vermengen zich niet. Het is dus zaak die groepen elk binnen hun eigen territorium op enkele plekken tegelijk voer aan te bieden.

Bijvoeren gedurende de overgangsfase van het beheer wordt op de volgende wijze uitgevoerd.

- Er wordt dagelijks gevoerd. Door dagelijks te voeren, is goed te zien hoeveel de dieren per dag opeten.
- Gestart wordt met het voeren met hooi met een laag energie- en eiwitgehalte. De dieren kunnen dan wennen aan rijker voedsel dan wat ze op dat moment uit het veld halen. Als de dieren gewend zijn aan het bijvoeren wordt overgestapt op een rijker hooi met hogere gehalten aan eiwit, energie en mineralen. Dit moment wordt bepaald door de kuddebeheerder.
- Op de voerplaatsen wordt het hooi ruim aangeboden (verspreid op een vaste plek). Op die manier kunnen alle dieren uit die sociale groep tegelijk eten.
- Voerlocaties worden zó gekozen dat langdurige aanwezigheid van de grote herbivoren gedurende de periode van bijvoeren niet leidt tot ongewenste effecten op de natuurwaarden (door vertrapping bijvoorbeeld).
- De hoeveelheid voer is afhankelijk van wat de dieren eten. Overmatig voeren leidt tot verschimmelen en vertrappen van het voer.
- Bij start van het bijvoeren wordt zoveel gegeven dat elk dier over minimaal 5 kg droge stof per dag beschikt. Dat is de hoeveelheid die in een referentiepopulatie gemiddeld opgenomen wordt, gemeten over de gehele bijvoerperiode. In het begin van het bijvoeren eten de dieren vaak veel minder dan de genoemde 5 kg droge stof, dan aan het einde.
- De hoeveelheid voer dat aangeboden wordt, wordt langzaam opgevoerd, tot het moment dat de dieren net niet alles op een dag opeten.
- De restanten hooi worden waar mogelijk opgeruimd, zodat er geen oud, beschimmeld hooi achterblijft en opgegeten kan worden.

5. Reactief beheer van grote herbivoren in de Oostvaardersplassen

5.1 Definities reactief beheer

Voor de overgangsfase in het beheer wordt de volgende definitie van reactief beheer gehanteerd.
Door tijdig ingrijpen, wordt individueel lijden van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen zo veel als mogelijk voorkomen of verkort. Dit ingrijpen, gebeurt door afschot waarmee de dieren uit hun lijden verlost worden.

5.2 Wanneer vindt reactief beheer plaats?

Reactief beheer vindt gedurende de overgangsfase van het beheer jaarrond plaats in de onderstaande gevallen:

- Op alle grote herbivoren die door onvoorziene omstandigheden dusdanig lijden, of binnen afzienbare tijd zullen lijden, dat direct uit het lijden verlossen noodzakelijk is. Hierbij kan gedacht worden aan.
    - Dieren met ernstige gedragsstoornissen;
    - Dieren met fysieke mankementen die niet zelfstandig genezen, zoals
        - gebroken ledenmaten;
        - zeer grote verwondingen samen met afwijkend gedrag;
        - Individuele dieren met extreem conditieverlies (1 of minder).
- Bij individuele Heckrunderen en Konikpaarden met een BCS <2 nadat er overleg heeft plaats gevonden met een gekwalificeerde dierenarts. Dit overleg kan onder andere digitaal plaatsvinden (bv door opsturen van foto of film).
- Op edelherten met een individuele BCS van 3 of minder

6. Hoe te handelen met dode grote herbivoren

Registratie van geschoten dieren vindt plaats in het Fauna Registratie Systeem. Hierin worden alle relevante gegevens opgeslagen waaronder de mogelijkheden die in dit hoofdstuk beschreven is.

Onderstaande beschrijving is van toepassing gedurende de overgangsfase van het beheer.

6.1 Benutten ten behoeve van biodiversiteit

Het laten liggen van kadavers in het terrein komt de biodiversiteit ten goede. Ze kunnen o.a. dienen als voedselbron voor raven, zeearenden of allerlei soorten insecten (waaronder rode lijst-soorten, die gespecialiseerd zijn op grote kadavers zoals die van runderen) en gespecialiseerde paddenstoelen. Bovendien keren voedingsstoffen zo terug in het systeem en worden micro-biotoopverschillen gecreeerd die ook voor planten gunstig zijn.

Voor het benutten ten behoeve van aaseters voor de overgangsfase in het beheer geldt het volgende:

- Geschoten Heckrunderen en Konikpaarden worden in beginsel afgevoerd. Daar waar de terreinomstandigheden dit niet toelaten, kan er in bijzondere situaties van afgeweken worden. De gebiedsmanager beslist hier over.
- Het laten liggen van kadavers van edelhert is toegestaan. De kadavers van edelherten blijven in principe achter in het veld als het vlees niet kan worden benut voor consumptie of verwijdering tot een te grote verstoring leidt.

Voor het laten liggen van dode dieren geldt dat:

- Kadavers mogen alleen blijven liggen als ze geen gevaar opleveren voor
    - het ecosysteem (bijvoorbeeld het risico dat botulisme uitbreekt);
    - de volksgezondheid;
    - de voedselveiligheid.
- Kadavers niet op plaatsen liggen waar het publiek er onvoorbereid mee geconfronteerd kan worden.
- Van de mannelijke edelherten worden de geweistangen verwijderd. Deze kunnen commercieel verhandeld worden binnen de kaders die wetgeving hier aan stelt.

In de communicatie over het beheer van de Oostvaardersplassen wordt het publiek uitgelegd waarom de kadavers van bepaalde diersoorten in het veld blijven liggen.

6.2 Benutting edelherten voor menselijke consumptie

Geschoten gezonde edelherten worden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld voor menselijke consumptie.

Realisatie van de uitvoering van het afschot van de edelherten heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor consumptie.

Om een edelhert voor consumptie aan te kunnen bieden worden de volgende handelingen uitgevoerd.

1. Transport uit het veld naar de verwerkingslocatie.
   Transport uit het veld wordt bij voorkeur niet door de faunabeheerders uitgevoerd, maar door boswachters en vrijwilligers. Het transport gebeurt met een aanhanger met vloeistofdichte vloer, voorzien van een lier met afdekzijl.
2. Ontweiden.
   Ontweiden wordt uitgevoerd:
   - In het veld of op een speciaal daarvoor ingerichte verwerkingslocatie bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer;
   - door een daarvoor gekwalificeerd persoon of door een boswachter of vrijwilliger, onder toezicht van een gekwalificeerd persoon.

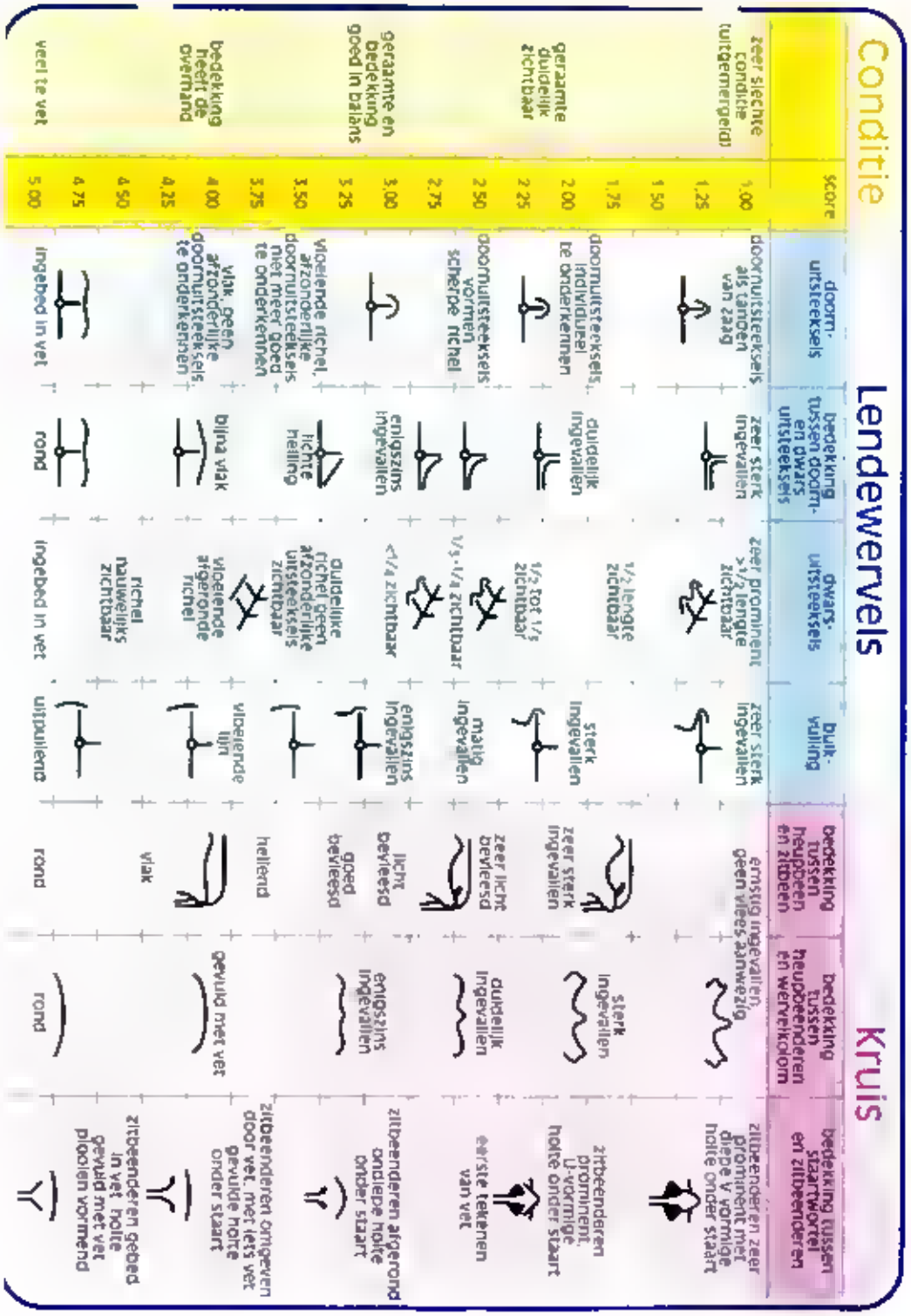
   Ontweiden vindt in principe op de speciaal daarvoor ingerichte voorziening bij het beheergebouw plaats. Ontweiden in het veld is een optie die incidenteel kan plaatsvinden op locaties die geen overlast voor de overige fauna veroorzaken en niet in het zicht van het publiek zijn.
3. Het geschikt maken van de edelherten op de verwerkingslocatie bij het beheergebouw voor overdracht aan wildbewerkingsinrichting (WBI).
   De verwerkingslocatie voldoet aan de wettelijke normen voor het verwerken van wild ten behoeve van menselijke consumptie.
4. Rest materiaal wordt opgeslagen in een goedgekeurde container om voor destructie aangeboden te worden.
5. Opslag in koelcel.
   De koelcel voldoet aan de wettelijke eisen voor het bewaren van voor consumptie bestemd wild.
6. Overdracht aan wildverwerkingsinrichting.

6.3 Afvoer voor destructie

Geschoten dieren die niet als kadaver in het veld achterblijven of de voedselketen in gaan, worden afgevoerd voor destructie. Hiertoe worden ze tijdelijk opgeslagen in een door het destructie bedrijf aangeleverde container.

De container wordt regelmatig opgehaald/gewisseld.

Bijlage 1 Body Condition Score



Bijlage 2: Brief aan gedeputeerde; bijvoeren in de Oostvaardersplassen

Provincie Flevoland
t.a.v. Gedeputeerde H. Hofstra
Postbus 55
8200 AB Lelystad

13 januari 2019
bijvoeren in de Oostvaardersplassen
5.1.2.e
D2019-105

Geachte heer Hofstra,

Graag leg ik het volgende aan u voor

Op dit moment wordt door ons gezamenlijk volop uitvoering gegeven aan de maatregelen uit het nieuwe beleidskader Oostvaardersplassen, gebaseerd op het advies van de externe begeleidingscommissie beheer Oostvaardersplassen ("van Geel"). Het betreft een breed palet aan maatregelen waaronder het reduceren van de aantallen grazers (door afschot van edelherten en uitplaatsing van Konikpaarden), het aanbrengen van beschutting, de uitvoering van de Natura 2000-maatregelen maar ook de maatregelen om te komen tot nieuwe maatschappelijke verhoudingen. Voor de grote grazers wordt gestreefd naar een situatie waarbij er levensvatbare populaties zijn en het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Van Geel geeft aan dat de gebieden voldoende voedsel moeten leveren zodat jaarrond dieren kunnen overleven en bij het inlezen op voorraden niet te mager worden. In termen van de afschotcriteria uit het Managementplan voor de Oostvaardersplassen zou de dierconditie op tenminste score 4 moeten blijven met conditiescore 3 als uitzondering. Zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat dieren in conditiescore 3 of lager terechtkomen. Als de dieren in deze conditie zijn, is bijvoeren niet aan de orde.

Helaas hebben de uitvoeringsmaatregelen, met name door de ingediende bezwaren vertraging opgelopen. De situatie zoals beschreven door Van Geel is nog niet bereikt. Door de opgelopen vertraging kan er deze winter een situatie ontstaan, waarbij er toch bijgevoerd moet worden. Daarom heeft u voor deze overgangswinter een beleidslijn opgesteld ten aanzien van het bijvoeren. Kern van deze beleidslijn is dat uw College zo veel mogelijk wil voorkomen dat door voedselgebrek grote grazers in de winterperiode 2018-2019 zullen sterven. In uw beleidslijn zijn geen dierconditiescores opgenomen.

Uit de recente monitoringrondes blijkt dat alle drie soorten grazers nog in goede conditie zijn. Deze conditie wordt bepaald door het opnemen van de body condition score (BCS) bij de runderen. De BCS wordt ook bij landbouwhuisdieren gebruikt en kent een 5-puntsschaal waarbij score 1 ondervoed is, 3 optimaal gevoed en 5 te vet (zie bijlage). Deze BCS is een andere score dan die bij het vroeg reactief beheer onder ICMO is gehanteerd. Bij de score onder ICMO werd naast de lichamelijke conditie ook gekeken naar het gedrag van de dieren en in het algemeen was de score onder ICMO hoger dan dan de score die alleen gebaseerd is op de BCS. Naar mijn mening is de dierscore zoals opgenomen in het rapport Van Geel overgenomen uit het managementplan, en is het dus de score onder ICMO.

Begin januari hadden de runderen een gemiddelde BCS van 2,9. Voor de paarden is vastgelegd dat deze een zeer goede conditie hebben. Vrijdag 25 januari is er een nieuwe inspectieronde van de dierenarts en de kuddebeheerder en de actuele BCS te bepalen. De BCS van de runderen is de maat voor de hanel liggende maatlat voor het moment van bijvoeren. Het advies van de veterinaire commissie is dat met bijvoeren moet worden gestart op het moment dat de gemiddelde BCS van de runderen op 2 ligt. Uitgaan van het gemiddelde betekent dat de score van individuele dieren kan afwijken, zowel naar boven als naar beneden.

Dat de paarden en runderen in een goede conditie zijn, is goed verklaarbaar omdat het aantal grazers beduidend lager is dan in eerdere jaren en er een veel betere graszode is dan vorig jaar. Daarnaast staan we pas aan het begin van de winterperiode wat betreft voedselaanbod en gebruik van vetreserves door de dieren.

Gezet op het voorgaande ben ik van mening, ondersteund door de veterinaire commissie, dat het nu overgaan tot bijvoeren van de grazers in de Oostvaardersplassen niet noodzakelijk is om te voldoen aan het uitgangspunt van uw beleid, namelijk het voorkomen van sterfte door voedselschaarste. Sterker nog, het nu overgaan tot bijvoeren zou kunnen leiden tot ongewenste effecten waaronder sociale onrust onder de kuddes en belemmering van de overige werkzaamheden die in het kader van het nieuwe beleid worden uitgevoerd zoals het vangen en verplaatsen van de paarden en het afschot van de edelhertenIk monitor de grote grazers momenteel intensief en blijf u daarover informeren. Op het moment dat de IBCS van de heckrunderen gemiddeld 2 is, is er wel een noodzaak tot bijvoeren en zal ik dit ter hand nemen.

Staatsbosbeheer hecht er aan de uitvoering van de werkzaamheden in de Oostvaardersplassen zo zorgvuldig mogelijk te doen en te handelen in lijn met het vastgestelde beleid en geldende wet- en regelgeving en in afstemming met de provincie. Omdat er mogelijk sprake kan zijn van verschil in uitleg wanneer er gestart moet worden met bijvoeren, leg ik mijn werkwijze bij u voor en vernemen ik graag op korte termijn uw reactie hierop.

Met vriendelijke groet,
de directeur, namens deze,

5.1.2.e

ir. C. Lever MPA
divisiedirecteur Grond & Gebouwen

Bijlage 3: Advies bijvoeren obv BCS

Verslag veterinaire commissie over BCS.

Met de veterinaire commissie van de Oostvaardersplassen, is op 23 oktober 2018 besproken wat een vanuit veterinair oogpunt gezien realistische BCS is om het bijvoeren te starten. Onderstaand een samenvatting van dit gesprek

Het is bij een reproducerende kudde Heckrunderen nauwelijks haalbaar om een conditiescore 4 of 5 te halen, laat staan deze conditie vast te houden tot het einde van de winter. Het is de vraag of het gezond is om dieren jaarrond in een conditie 4 of 5 te houden (een obese conditie).
Lacterende en drachtige koeien verliezen veel energie aan het zogen en/of de dracht. Bij lactatie verliest een dier de meeste energie in de eerste 4 maanden Bij dracht is het verlies aan energie het grootst aan het einde van de drachtperiode. Zelfs wanneer er onbeperkt gevoerd wordt of de graasdruk erg laag is, verliezen de koeien in de eerste periode na kalven conditie Dat is een normaal verschijnsel. Bij stieren is het verloop minder groot, omdat zij minder vetweefsel en meer spierweefsel hebben.

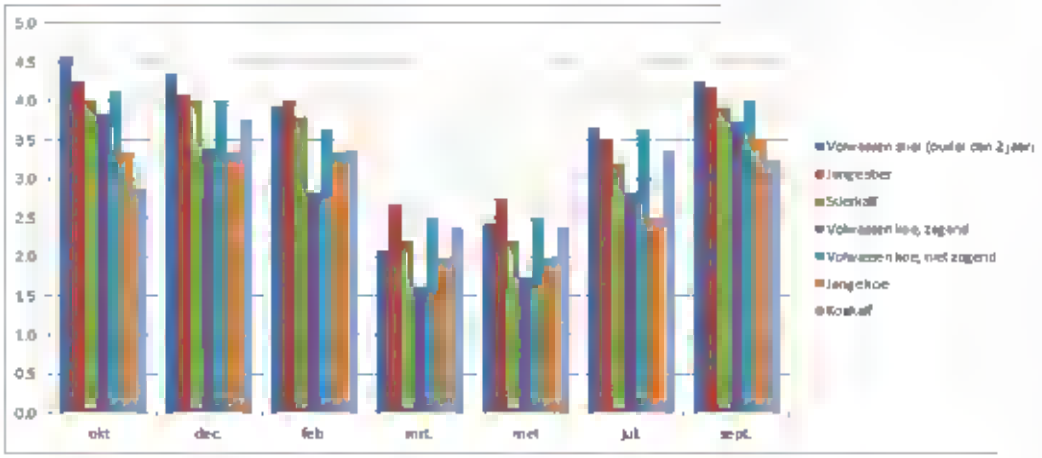
In een kudde runderen zijn er altijd magere dieren, die prima in staat zijn de winter door te komen. Van oudere koeien is bekend dat zij minder vet aanzetten, maar zo goed om kunnen gaan met hun energie, dat zij weinig gewicht verliezen in de winter. Zij kunnen de winter in gaan met een BCS 2,5 en er met een BCS 1,5 uit komen, zonder problemen gedurende meerdere opeenvolgende jaren. Dit is ook het patroon dat uit het voorbeeld hieronder naar voren komt.

De veterinaire commissie adviseert om bij te voeren als de gemiddelde BCS van de kudde runderen of paard 2 is.

Ervaring met een kudde Rode Geus runderen Munnikenland

Ook bij gehouden kuddes in natuurterreinen treedt conditieverlies op in de winter, in de zin dat de BCS afneemt.

Figuur 1: Verloop BCS gehouden kudde Rode Geus runderen Munnikenland:



De bovenstaande grafiek laat het verloop van de BCS zien in een gehouden kudde Rode Geus runderen. Het betreft een natuurlijk levende kudde (Maar met aantalsbeheer!) met een natuurlijke leeftijdsopbouw, vergelijkbaar met de kudde in de Oostvaardersplassen. De kudde is verdeeld in verschillende groepen op basis van leeftijd en geslacht. De waarden zijn gemiddelden van elke groep. Te zien is dat een gemiddelde BCS van 4 of 5 in het najaar of het einde van de zomer gehaald wordt. In de loop van de winter zakt de BCS terug tot een waarde 2 en zelfs 1,5 voor de zogende koeien! Blijkbaar zonder problemen. Vanaf april-mei neemt de BCS weer toe, afhankelijk van de periode waarin het gras gaat groeien. De gegevens komen uit een gemiddelde winter waarin niet is bijgevoerd.

Bijlage 1 Intern Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 februari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Intern verslag Strategisch Overleg 14 januari (**Bijlage 1**) en Actielijst (**bijlage 2**)
   Verslag aanpassen naar neutrale verwoording. In 360 als niet algemeen toegankelijk maken.
3. Mededelingen:
   - Voor Nationaal Park Nieuw Land; ontwikkelingsvisie
     Kees zet de 27ste in de agenda voor de persconferentie bij de provincie.
   - 13-2: Statenleden op bezoek
     Kees wil graag de afweging van de nieuwe conditiescore 5.1.2.e Veterinaire commissie en deskundigen staan achter onze keuze. Provincie heeft ingestemd met de methodiek die we nu hanteren.
4. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Actoren- en risicoanalyse + communicatie
      5.1.2.e geeft aan dat het Natura 2000-beheerplan ook meegenomen moet worden.
      Indeling is als eerste aftrap prima. Daar hoort bij welke participatie vorm past bij welk onderwerp van de lijstjes.
      Hoe gaan we met de vraag van de actievoerders om, die als expert mee willen kijken?
      Hoe gaan we met de klankbordgroep om die de provincie wil?
      Er moet een overzicht komen van de grootste vraagstukken rond beheer en daar een standpunt op innemen. En hoeveel lopen we hiermee uiteen met de politiek?
   b. Afstemmen inzet 5.1.2.e irt omgevingsmanagement.
      Bilateraal doorspreken 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
   c. Stand van zaken schuursessie
      Volgende is 2 maart
   d. Uitnodiging minister
      Ligt bij bureau politieke zaken.
      Regio envelop wordt donderdag in BO benoemd. Nick stelt voor dat Sylvo dit met 5.1.2.e bespreekt. 5.1.2.e
5. Projecten
   a. Overlegstructuur
      Document is vastgesteld. Kees vraagt naar relatie veiligheid in strategisch overleg.
      5.1.2.e zorgt dat 5.1.2.e aangesloten is. 5.1.2.e is agenda-lid voor het strategisch overleg.
   b. Ruw concept Programmaplan

Er is door 5.1.2.e en 5.1.2.e een aftrap gemaakt. Uitwerking doen we via een PSU waarbij 5.1.2.e proces voorzit. Er wordt een aparte bijeenkomst voor gepland 5.1.2.e 5.1.2.e doet oproep om te starten met het managementplan. We gaan de politiek gevoelige thema's naar voren halen. Er wordt een werksessie gepland en er komt een overzicht van de belangrijke punten.

c. Overzicht ontvangstlocaties paarden

Het loopt matig. Kees pleit er voor in te zetten op de Nederlandse plekken. Daar hebben we zelf sturing op. . Met Sylvo wordt overlegd over een eventuele oproep bij Natuurmonumenten en defensie Kees. Daarnaast gaat Kees de collega's benaderen.

d. Protocol reset Koniks

Protocol is aangepast. De zin over gesprek met NVWA gaat er uit. Daarna vaststellen door Kees te ondertekenen.

e. Eindconcept richtlijn beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020 5.1.2.e geeft aan dat als we hem intern vaststellen ook rekening gehouden moet worden met openbaarmaking. Op zich is het volgens haar zinvol om een dergelijk document te hebben. Kees stelt het de volgende keer vast. Allen Deze week opmerkingen naar 5.1.2.e

6. Juridische zaken

a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken

5.1.2.e hebben in kader van WOB verzoek eerste set aan documenten ontvangen, er kwam een reactie omdat de rest er nog niet bij zat.

Bezwaren Dierbaar Flevoland tegen rasters bij gemeente lopen nog

5 maart zitting Stamina

2 april hoorzitting Flevoland (bezwaar Faunabescherming significante verstoring zeearend).

5.1.2.e verwacht volgende week beslissing op bezwaar afschot edelherten.

zaak handhavingsverzoek SWGG bij NVWA: NVWA is te laat met beslissing op bezwaar, SWGG heeft zaak daarom bij College van beroep voor het bedrijfsleven neergelegd. Komende week/weken ontwikkelingen in te verwachten.

b. Stand van zaken drones

Niet behandeld

7. Vooruitblik BO 14 februari

agenderen: financiën op de agenda BO en regio envelop. Vanuit SBB zijn plannen klaar. De plankaart ontwikkeling Oostvaardersplassen wordt donderdag meegenomen 5.1.2.e

8. Beheer

Komende week is er een week geen afschot om ander werk uit te voeren (vangkraal, beschutting e.d).

Als na de werkzaamheden de paarden in de vangweide staan gaat de weide dicht.

5.1.2.e heeft met de Wildverwerker gesproken.

9. rondvraag

- 5.1.2.e vraagt naar de inbreng van de expertgroep tbv SBB. Antwoord Er is afstemming.
- Code Rood wil graag veldbezoek. Standpunt is dat de schuursessie daar voor is. Dit wordt in BO besproken.

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
overleg	overlegstructuur SBB beschrijven	19-11	11-2	5.1.2.e	afgesloten	
omgevingsmanagement	Actoren- en risicoanalyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend	Samen met provincie oppakken. In samenhang managementplan. Volgende keer bespreekstuk
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	17-12	Nick, Kees 5.1.2.e	lopend	21-2 is er overleg met de provincie
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	25-2			Afronden en vaststellen
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e / 5.1.2.e	lopend	Verder uitwerken in samenhang met managementplan
Regulier beheer grazers	Tekst aanpassen	14-1	25-2	5.1.2.e	Lopend	Iedereen voor 18-2 reageren naar 5.1.2.e Volgende keer vaststellen
OFGV	Verslag nieuwe ontweidplaats	28-1		5.1.2.e 5.1.2.e	afgerond	Terugkoppeling naar OFGV met bevestiging dat oplossing wordt gedoogd
Uitplaatsen paarden	Ontvangstlocaties in Nederland zoeken	28-1		5.1.2.e	lopend	Vooral inzetten op Nederlandse gebieden
Uitplaatsen paarden	Notitie Overzicht ontvangstlocaties tbv BO voor Nick	28-1	11-2	5.1.2.e	afgerond	
Juridische zaken	Totaaloverzicht	28-1		Marjolijn/5.1.2.e		
Politieke zaken	Uitnodigen minister	11-2		5.1.2.e		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

25 februari 2019

Deelnemers

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Actoren- en risicoanalyse + communicatie voortgang
    b. Nieuw maandbericht (wie levert wat aan)
    c. Stand van zaken schuursessie 2 maart (5.1.2.e) voortgang
    d. Uitnodiging minister voortgang
4. Projecten
    a. Eindconcept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020; (**bijlage**) vaststellen
    b. Financiën (terugkoppeling afstemming provincie Nick)
    c. Concept Programmaplan/managementplan voortgang
    d. Voortgang uitplaatsen paarden
    e. Protocol vangen en uitplaatsen Koniks Ondertekening door 5.1.2.e
5. Juridische zaken
    a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
    b. Juridische aspecten bijvoeren **bijlage** toelichting 5.1.2.e bespreken
    c. Stand van zaken drones
6. Terugblik en vooruitblik BO
7. Intern verslag Strategisch Overleg 11 februari en Actielijst (**bijlage**)
8. Beheer

Nieuwe beleidslijn bijvoeren Oostvaardersplassen

18 december 2018

Gedeputeerde Staten van Flevoland hebben Staatsbosbeheer verzocht de heckrunderen en konikpaarden bij te voeren als er deze winter aantoonbaar voedselgebrek is. De edelherten mogen volgens de wet alleen worden bijgevoerd als er bijzondere weersomstandigheden zijn. Dit staat in de nieuwe beleidslijn bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen.

Dat is dus echt een verandering ten opzichte van vorige winters.
Daar komt bij dat het verbod uit de Wet natuurbescherming (Wnb) geldt voor edelherten. Maar de ervaring leert dat de runderen 's winters het eerst in de problemen komen door een gebrek aan voedsel, dus zal bijvoeren van runderen eerder aan de orde zijn dan bijvoeren van edelherten.
Dus er kan een situatie ontstaan dat wij de runderen willen bijvoeren terwijl we nog geen ontheffing kunnen krijgen voor het bijvoeren van edelherten.

Op basis hiervan is overleg gevoerd met het Functioneel Parket Amsterdam (FP). Tijdens dit overleg was het feit dat SBB ook strafbaar is bij bijvoeren doorslaggevend om vervolging op basis van overtreding van de Wnb niet kansrijk te vinden.
Het FP schat dus in dat het in de gewijzigde situatie niet zinvol is te vervolgen op basis van het verbod om edelherten te voeren. Dan heeft het opmaken van pv's door de boa´s ook geen zin, integendeel: het is contraproductief.

Er wordt nog uitgezocht of er binnen de Wnb nog mogelijkheden zijn, daar is nog geen uitsluitsel over. Als die er zijn, veronderstelt dat waarschijnlijk dat de provincie er eerst een beleidsregel of een besluit over moet nemen, dus dat is niet heel snel geregeld.
Als vervolging op grond van Wnb en 'afval' niet mogelijk is, dan blijft alleen het commune strafrecht over, en desnoods het privaatrecht.

Op basis van bovenstaande is besproken of 461 WbvSr meer soelaas zou kunnen bieden ook op locaties waar het hek niet op de grens staat. Het FP opperde dat meer bebording met een verbod tot voeren zou kunnen helpen. Theoretisch is er ook een privaatrechtelijke weg op grond van onrechtmatige daad (verbod met oplegging van dwangsom).

Omdat bij het bijvoeren factoren zoals:

- vervuiling van ons terrein en vernieling van eigendommen;
- aantasting van onze autoriteit als terreinbeheerder en –eigenaar;
- verstoring openbare orde, met alles dat er bij komt kijken;

aan de orde zijn hebben de boa´s door het hierboven in genomen standpunt het gevoel met lege handen te staan. Het is dus zeer wenselijk om overeenstemming te bereiken over of en hoe we nu met het bijvoeren omgaan.

Vragen:
Als dit beleid, zodra dit algemeen bekend wordt, gaat leiden tot extra voeracties en bewust frustreren van boa´s door voeren in hun bijzijn hoe gaan we daar dan mee om?

Als dit beleid bekend wordt zal zeker tot gerichte vragen leiden. Hoe gaan we hierop reageren?

Als duidelijk wordt dat Staatsbosbeheer ook strafbaar is als we gaan voeren zullen we zodra er daadwerkelijk gevoerd gaat worden aangiftes tegen ons krijgen. Wat betekent dat voor de vastgestelde beleidslijn?

Documentencover

Management informatie (in vullen door behandelaar)

Mandaathouder : 5.1.2.e Ondertekenaar : C. Lever

Divisie: ☒Grond &Gebouwen ☐Beheer & Ontwikkeling ☐Beleven & Benutten ☐Concernzaken

(behandelaar)

Betreft : **Werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020**

Toelichting : De implementatie van het beleidskader Oostvaardersplassen heeft gevolgen voor het beheer van de grote herbivoren. Om van het oude beheer (vroeg reactief beheer) naar de nog te bepalen nieuwe beheersituatie te komen is het dagelijks beheer in een overgangsfase. Deze overgangsfase omvat de periode dat de populatie grote herbivoren wordt verkleind en inrichtingsmaatregelen in het gebied worden uitgevoerd. Tijdens de overgangsfase blijft dagelijks beheer van de grote herbivoren nodig om aan de doelen van dierenwelzijn te voldoen, zoals voorkomen van onnodig lijden. In de werkinstructie wordt het dagelijks beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen tijdens deze overgangsfase vastgelegd.

Legalisatie door Notaris: nee

Aangetekend: nee

Parafen*

	Naam	Paraaf	Datum
☒ Behandelaar	5.1.2.e		22-2-2019
☐ Financieel directeur	.....		.....
☐ Divisiedirecteur	.....		.....
☐ Afdelingshoofd	.....		.....
☐ Provinciaal Hoofd	N. de Snoo		.....
☐ 5.1.2.e	5.1.2.e		.....
☒ Teamleider			.....
☐ juridische zaken	5.1.2.e		.....
☐ BEZ	.....		.....

Afschriften

In afschrift aan intern: ☒ DIV

☐ .....

☐ .....

In afschrift aan extern: ☐ .....

Registratiegegevens

- Briefnummer — Documentnummer
- 360° zaaknumme: — D19-6868
- Object: — Oostvaardersplassen

- Planeenheid: Oostvaardersplassen
- CMSi-nummer .....

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

25 maart 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Actoren- en risicoanalyse + communicatie voortgang
    b. Maandupdate, wat komt er in en wie levert wat aan? Bespreking
    c. Coalitievorming: verzamelen belangrijkste punten die wij mee willen geven. Bespreking
    d. Stand van zaken schuursessie 6 april (5.1.2.e) voorbereiding
    e. Uitnodiging minister voortgang
4. Projecten
    a. Voortgang reset edelherten
    b. Voortgang uitplaatsen koniks
    c. Eindconcept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020; (bijlage) vaststellen
    d. FBP/managementplan voortgang
    e. Uitwerken grazige deel/De Driehoek. Financiering van het bestek. bespreken
5. Juridische zaken
    a. Terugkoppeling hoorzittingen, stamina en WOB verzoeken
6. Terugblik en vooruitblik BO
7. Intern verslag Strategisch Overleg 25 februari en Actielijst (bijlage)

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

25 februari 2019

aanwezig

Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Afwezig W. Neutel

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Bespreking 5.1.2.e en Sylvo:

   a. Wat vinden wij als SBB dat in het coalitie akkoord moet komen (Fiche maken)? Beleidskader blijft basis, Nationaal Park doorgaan. beheer grote grazers, status dieren, alle drie soorten blijven, rand voorwaardelijk aantal beheersbaar en ecologisch doel dienen. Financiering NP en OVP, de verhouding tussen politiek en beheerder. 5.1.2.e
   b. Europees diploma: In de weerribbe lijkt het dat het Europees diploma onthouden wordt door vliegveld Lelystad. Dit kan ook het geval zijn voor Oostvaardersplassen. Dit is met LNV kort gedeeld. Het bezwaar van Vogelbescherming wordt gecheckt 5.1.2.e maakt annotatie voor Sylvo
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Actoren- en risicoanalyse + communicatie

      Er is een afspraak met de provincie gepland. Vanmiddag brainstorm over stakeholders en NP. Er komt een PSU voor managementplan. Er moet duidelijkheid komen over projectleider.
   b. Nieuw maandbericht

      vogelnieuws, beschutting, nieuwe natuur, conditiescore, uitplaatsen paarden, vangweide, schuursessie, Hollandse Hout Oostvaardersplassen in beeld, , Oostvaardersoevers e.d. 5.1.2.e trekt het. Voor naar buiten gaan gaat bericht naar provincie, LNV ook betrekken.
   c. Stand van zaken schuursessie 2 maart

      Is vol, veel kritische mensen. Er zijn intern afspraken gemaakt om mensen te weigeren (wie na 1-12 een PV rond gedrag heeft, is niet welkom). Deze lijn delen we met de provincie. 5.1.2.e is een 5 tal mensen aan het afbellen.

      Klankbordgroep: We maken een aftrap met hoe wij het willen 5.1.2.e Kijk ook even wat van Geel geschreven heeft. Beheer bedden we in met de SBB lijn (commissie van de maatschappelijke adviesraad). Beleid laten we bij de provincie.
   d. Uitnodiging minister

      Vraag tijdens BO. Kees
4. Projecten

a. Eindconcept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020;
We zijn met het document akkoord. **Marjolijn** geeft nog aan of we hem vast stellen

b. Financiën
Voortgang van projecten die lopen moet donderdag in zicht zijn 5.1.2.e / 5.1.2.e
15 miljoen is er nog niet. Er komt geld van LNV, Verwachting is geld uit IBP VP.
Regiodeal is een optie. Geld vanuit recreatie, Verkoop van klei. 5.1.2.e / 5.1.2.e financieel overzicht en dekking inrichtingsmaatregelen, monitoring en onderzoek.

c. Concept Programmaplan/managementplan
Wordt opgestart. Kees wil graag een A4tje met samenhang van alle onderliggende plannen 5.1.2.e

d. uitplaatsen paarden
Nederland enkele locaties (15 paarden), er wordt verder gezocht vooral ruimte voor rivieren. Ook Natuurmonumenten kijkt mee.
Spanje is op dit moment niet geschikt i.v.m. gebrek aan voedsel. Als paarden in vangwei komen gaan we transport naar Spanje met hooi organiseren. 5.1.2.e en 5.1.2.e kijken naar wat er gedaan moet worden met actie voerders die transport volgen
Wit Rusland, volgende week bezoek; lijkt te gaan lukken (min 60 paarden). Wanneer is nog niet duidelijk.
Wij stralen uit dat uitplaatsen eenmalig is geweest.
Zolang de vangwei goed werkt laten we de paarden daar staan. Anders naar Trekweg.
Kees vraagt om kosten per paard in beeld te brengen.
Idee is om een notitie te laten maken waarom de paarden per se naar natuurgebieden gaan en wat anders. Is een bredere vraag dan alleen Oostvaardersplassen. Antwoord bv van Raad van dierenaangelegenheden. **Kees** vraagt of de fauna-adviescommissie hier iets aan kan doen.

e. Protocol vangen en uitplaatsen Koniks
gaat gebeuren

5. Juridische zaken

a. Terugkoppeling hoorzittingen en WOB verzoeken
er lopen nog 5 WOB verzoeken.
Er lopen twee zaken (dieren uitgebied en status gehouden dieren).

b. Juridische aspecten bijvoeren
Punt is dat als wij bijvoeren ook de edelherten gevoerd worden. Dat geeft een juridisch probleem als bij-voerders geverbaliseerd worden (ongelijkheid in behandeling). We willen kunnen optreden als er bijgevoerd wordt; het is slecht voor de paarden, het belemmerd ons regie op beheer en het frustreert de collega's.
Idee is om via huisregels een en ander te regelen. Is dit juridisch haalbaar (Artikel 4.61).

c. Stand van zaken drones
door werkdruk niet opgepakt.

6. Terugblik en vooruitblik BO

Terugblik: Is goed gegaan.

donderdag 28-2. Agenda doorgelopen. We vragen om BO om 8 uur te starten i.v.m. persmoment NP om 9 uur

7. Intern verslag Strategisch Overleg 11 februari en Actielijst

   Nick vraagt 5.1.2.e een overzicht te maken van alle acties die rond de paarden zijn uitgevoerd,

8. WVttk

   Kees bedankt Nick voor zijn inzet.

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
omgevingsmanagement	Actoren- en risicoanalyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend	
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	11-3	Nick, Kees 5.1.2.e	lopend	
uitplaatsen Koniks	Reactie op protocol	3-12	25-2	afgerond		
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e / 5.1.2.e …	lopend	
Regulier beheer grazers	Tekst aanpassen	14-1	11-3	Marjolijn	Lopend	Marjolijn kijkt of we het vast willen stellen
Uitplaatsen paarden	Ontvangstlocaties in Nederland zoeken	28-1		5.1.2.e	lopend	Vooral inzetten op Nederlandse gebieden
Politieke zaken	Uitnodigen minister	11-2		5.1.2.e		
Politieke zaken	Opstellen fiche	25-2	11-3	5.1.2.e		Opstellen.
Koniks	Advies over toekomst	25-2		Kees		Bespreken met fauna-adviescommissie

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 mei 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. SvZ Communicatiestrategie olv 5.1.2.e - Joke
    b. Actoren- en risicoanalyse + communicatie voortgang - Joke
    c. Informatie Statenleden – ter info - 5.1.2.e
    d. Maandupdate mei, voortgang - Joke
4. Projecten
    a. Uitplaatsen koniks wit Rusland Voortgang - 5.1.2.e
    b. Managementplan voortgang
        i. Mondelinge toelichting proces
        ii. Mondelinge toelichting inhoud
        iii. Faunabeheerplan edelherten – voortgang (eerste concept ter info in bijlage)
    c. Eindconcept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020; voortgang en voorstel.
    d. Financiering SvZ
5. Juridische zaken
    a. Laatste ontwikkelingen voortgang
6. Vooruitblik BO
7. Intern verslag Strategisch Overleg 25 maart en Actielijst (**bijlage**)

Verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen

25 maart 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Europees diploma, Komt bij BO
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Actoren- en risicoanalyse + communicatie

      Notitie over klankbordgroep is zo goed als afgerond. De klankboordgroep is van de provincie. SBB organiseert in de verschillende processen klankbordfuncties.

      Wout belt 5.1.2.e 5.1.2.e om uit te nodigen voor gesprek.
   b. Maandupdate, wat komt er in en wie levert wat aan?

      Komt 4 april uit
   c. Coalitievorming: verzamelen belangrijkste punten die wij mee willen geven.

      We maken een factsheet met de afspraken die tot nog toe gemaakt zijn 5.1.2.e en Wout.

      Nieuwe Statenleden komen een ochtend inwerkprogramma in de Oostvaardersplassen.

      Stand van zaken schuursessie 6 april (5.1.2.e)

      5.1.2.e zit voor. Of Wout erbij is wordt nog afgestemd.
   d. Uitnodiging minister

      de Minister is welkom als ze tijd heeft.
4. Projecten
   a. In BO is geconstateerd dat schriftelijk overzicht er de volgende keer echt moet zijn.

      5.1.2.e en 5.1.2.e
   b. reset edelherten

      Afschot gaat voortvarend. Het is de laatste week van deze periode afschot.
   c. uitplaatsen koniks

      Uitplaatsen Spanje is afgerond

      Wit Rusland vraagt nog een flink aantal (veterinaire) onderzoeken, in overleg met LNV en NVWA.

      5.1.2.e /5.1.2.e Met provincie afstemmen over kiekendiefcompensatie.
   d. Eindconcept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020;

      In document staat duidelijk dat het een overgangssituatie is. Gaan inhoud afstemmen met Beheer en Planning 5.1.2.e /5.1.2.e Aanpassen conditiescore herten en opnemen antwoord op vragen bijvoeren provincie. FBP/managementplan

Er komt een faunabeheerplan Oostvaardersplassen voor de edelherten. Moet in juni gereed zijn.

e. Uitwerken grazige deel/De Driehoek. Financiering van het bestek.
Er ligt een Definitief ontwerp. Voor bestek is geen financiering. Neemt SSB het risico dit voor te financieren? **Wout** gaat zich er in verdiepen.

5. Juridische zaken
   a. Terugkoppeling hoorzittingen, stamina en WOB verzoeken
   Stamina is vorige week afgewezen.
   komende week is hoorzitting verstoring zeearend
   5.1.2.e komt met totaal overzicht. In BO is gevraagd om totaal overzicht te hebben.
6. Terugblik en vooruitblik BO
   Brief van provincie over BCS betekent dat GS ingestemd heeft met het hanteren van de BCS score zoals door SBB voorgesteld.
   Leen Verbeek kan rol spelen bij gesprekken met Wit Rusland.
   Anticonceptie opdracht Utrecht wordt vervolg vraag gesteld om inhoud van de offerte aan te scherpen.
   Europees Diploma: Tekst is aangepast waardoor hij beter past bij wat er nu speelt. 11 april komend BO.
7. Intern verslag Strategisch Overleg 25 februari en Actielijst
8. Vergaderfrequentie
   We gaan in juni over op eens in de 3 weken.

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
omgevingsmanagement	Actoren- en risicoanalyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend	
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	11-3	Nick, Kees 5.1.2.e	lopend	
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e / 5.1.2.e	lopend	
Politieke zaken	Uitnodigen minister	11-2	25-3	5.1.2.e	afgerond	
Politieke zaken	Opstellen fact sheet	25-2	5-4	5.1.2.e /Wout		Opstellen.
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie

Financiën	Overzicht wat uitgegeven is en begroting wat nog moet	25-3	6-4	5.1.2.e	lopend	Voor volgend BO 11-4 gereed
Werkinstructie grote grazers	Afstemmen met beheer en planning	25-3	10-4	5.1.2.e / 5.1.2.e		

Concept soortenmanagementplan Edelhert Oostvaardersplassen

Aanvulling faunabeheerplan provincie Flevoland 2019-2023

Dit document is een aanvulling op het bestaande faunabeheerplan van de FBE Flevoland, hoofdstuk 10.5 Edelhert. Voor wettelijk kader, provinciale beleidsregels en werkgebied Faunabeheereenheid wordt verwezen naar het faunabeheerplan.

1. Kwantitatieve gegevens

a) Leefwijze van Edelherten

Edelherten leefden van oorsprong in open bossen maar zijn aangepast aan allerlei biotopen, van drogere loofbossen en heidevelden tot vochtige milieus als vennen en moerassen. Het edelhert lijkt een voorkeur te hebben voor bosgebieden die grenzen aan grasgebieden en rivierdalen met ooibossen. In de winter moet er gras binnen bereik zijn en ook de aanwezigheid van (drink)water is belangrijk (www.zoogdiervereniging.nl).

Edelherten zijn planteneters. Ze eten gras, kruiden, zeggen, biezen, heide, boomschors, wortels, vruchten, zaden en de knoppen, scheuten, loof en bast van bomen en struiken. Ook landbouwgewassen zijn in trek. Het edelhert is een herkauwer die zijn voedsel eerst opslaat en op een rustige plek herkauwt. Ze passen hun menu aan het biotoop en seizoen aan, al eten ze het hele jaar door gras. Wanneer gras maandenlang, door een dikke sneeuwlaag, onbereikbaar is, sterven veel kalveren en teren volgroeide dieren in op hun vetreserves (www.zoogdiervereniging.nl).

In het Oostvaardersplassengebied is gras, vanwege het grote aanbod daarvan, vrijwel het gehele jaar het belangrijk voedsel. Daarnaast zijn kruiden, riet en boombast in trek. Edelherten zijn de enige grote grazers die regelmatig tussen de rietlanden lopen in het moerasdeel.
In het groeiseizoen is het voedselaanbod zeer hoog. Dit faciliteert groei van de populatie tot het punt waar de wintersituatie beperkend wordt. In de aantalsontwikkeling van de edelherten in het Oostvaardersplassengebied is dit goed te zien (zie hieronder in paragraaf 1c). Het grote voedselaanbod in het groeiseizoen maakt ook een snel herstel van de populatie mogelijk na strenge winters, waarin hogere sterfte optreedt. Dit levert een populatiedynamiek op waarbij groei optreedt tot een maximum, waarna fluctuaties ontstaan die gerelateerd zijn aan wisselende omstandigheden in het winterseizoen (strenge en zachte winters).

b) Leefgebied van Edelherten in het Oostvaardersplassengebied

Sinds 1992 leven edelherten in het Oostvaardersplassengebied. De edelherten leven het jaar rond in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen en de daaromheen gelegen bossen zoals op onderstaande kaart aangegeven. Bij elkaar betreft dit een leefgebied van ...ha.



5.1.2.e *maakt nog een nieuw kaartje*

Leefgebied van de Edelherten. 1 het grazige deel van het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen, 2 Oostvaardersbos, 3 Kotterbos oost, 4 Oostvaardersveld, 5 Kotterbos, 6 Hollandse Hout

Het gehele leefgebied van de edelherten is omrasterd, waarmee voorkomen wordt dat edelherten naar aangrenzende gebieden trekken.

c) Aantalsontwikkeling edelherten in het Oostvaardersplassengebied

Het idee achter de introductie van grote herbivoren in het Oostvaardersplassengebied was dat het natuurlijke landschap met inheemse fauna van grote wilde herbivoren een halfopen landschap is, waar graslanden van nature deel van uitmaken. Deze graslanden zijn van belang als onderdeel van het leefgebied van vooral de ganzen in de Oostvaardersplassen.

Na de introductie van 32 heckrunderen (in 1983), 25 konikpaarden (in 1984) is in februari 1992 een groep van 37 edelherten vanuit Schotland in het gebied uitgezet. In de winter van 1992 zijn nog eens acht hindes vanuit Wageningen toegevoegd, gevolgd door vijf hindes uit Tsjechië in de zomer van 1993.

Sinds 1992 worden jaarlijks tellingen gehouden om de aantalsontwikkelingen van de edelherten (en andere grote herbivoren) in beeld te hebben. Onderstaand diagram is het resultaat van de tellingen tot 2018. De tellingen worden altijd over de periode van 1 mei tot 1 mei gedaan (voorjaarsstand). De aantallen edelherten vertonen een continue groei tot 2011, waarna fluctuaties ontstonden in de aantallen.



In onderstaande tabel zijn de sterftecijfers weergegeven van de edelherten in de afgelopen jaren.

Periode	Natuurlijke dood	afschot	Totaal sterfte	Aantal edelherten op 1 mei
2012-2013	160	1136	2296	2055
2013-2014	4	234	238	2378
2014-2015	38	903	941	2229
2015-2016	95	1134	1229	1778
2016-2017			735	2650
2017-2018			2681	1275
2018-2019		1745*		580**

* In het kader van de opdracht tot afschot Edelherten Oostvaardersplassen in de periode tussen 1 december 2018 en 1 april 2019 geschoten aantal edelherten.

** Schatting berekend op basis van aantallen van de helikoptertelling uit oktober 2018 minus het afschot in de winterperiode.

De jaren dat de sterfte bij edelherten laag is, zijn jaren met een zachte winter. In strenge winters is duidelijk sprake van grote sterfte als gevolg van voedseltekort in combinatie met de weersomstandigheden. In die jaren is ter voorkoming van onnodig lijden vroeg reactief beheer uitgevoerd. Zoals het diagram met de aantalsontwikkeling laat zien treedt ook na forse sterfte in de winter weer snelle groei op.

2. Schade aan belangen binnen het Oostvaardersplassengebied

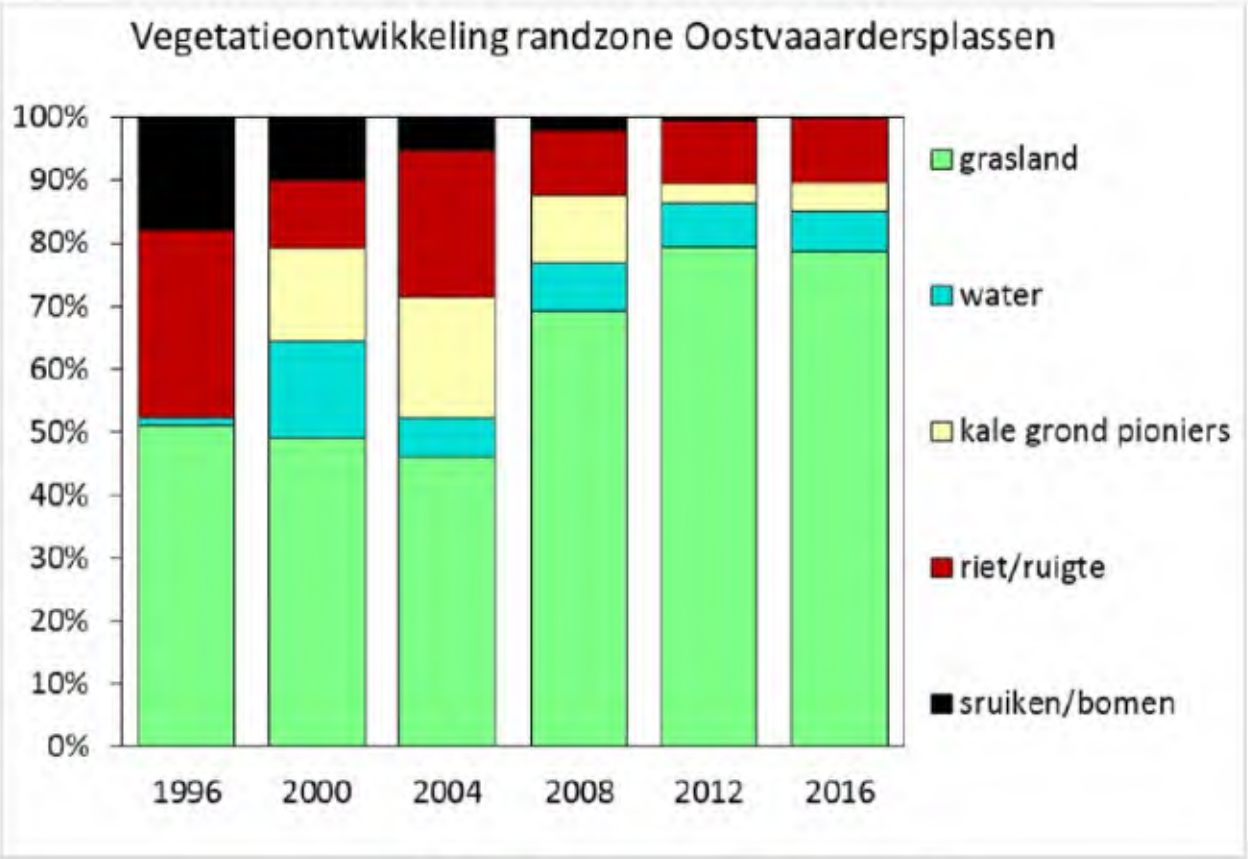
Op grond van artikel 3.10, eerste lid sub a, van de Wet Natuurbescherming is het verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet Natuurbescherming, opzettelijk te doden of te vangen. Het edelhert staat op deze betreffende bijlage en is een beschermde Inheemse diersoort.
Uitzonderingen hierop zijn mogelijk. In aanmerking komende belangen met betrekking tot de regulering van de populatieomvang van edelherten in de Oostvaardersplassen zijn:

- in het belang van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van natuurlijke habitats (art. 3.17, lid b Wet Natuurbescherming),
- ter beperking van de omvang de populatie van dieren in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (art. 3.10, lid 2, c Wet Natuurbescherming),
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren (art. 3.17, lid c Wet Natuurbescherming).

a) Effecten op wilde flora en fauna en natuurlijke habitats in het Oostvaardersplassengebied

De grote herbivoren, waaronder edelherten, zijn in het Oostvaardersplassengebied geïntroduceerd om bij te dragen aan het ontstaan van een halfopen landschap met voldoende areaal kort gras voor ganzen. Tot omstreeks het jaar 2000 was de invloed van grote grazers op de biodiversiteit in het gebied overwegend positief: de continue begrazing door grote herbivoren zorgde ervoor dat ganzen, zwanen en smienten het hele jaar voedzame grassen konden eten. Vooral in het voorjaar en de zomer zijn deze graslanden van essentieel belang voor de niet-broedende grauwe ganzen, die in het moerasdeel de vleugelrui doormaken en in het grazig deel aansterken (Kuil, 2015). De begrazing beperkte bovendien de verbossing met wilgen en vlieren en droeg bij aan het in stand houden van het ondiepe open water door de verlanding af te remmen.

De toename in begrazingsdruk heeft echter voor een steeds verdergaande omzetting van rietland, ruigte en struweel in kort grasland gezorgd. Hiermee is de totale variatie in vegetatiestructuur de afgelopen twee decennia sterk afgenomen met negatieve gevolgen voor natuurlijke habitats. Bomen en struiken zijn in de periode 1996-2008 sterk gereduceerd en vervolgens vrijwel verdwenen. Vooral droog en nat grasland is toegenomen in oppervlak en bedekt inmiddels meer dan driekwart van het oppervlak van de randzone. In onderstaande figuur wordt de vegetatieontwikkeling in de randzone Oostvaardersplassen – het Buitenkaadse gebied - weergegeven(Cornelissen, 2017).



De grazige-vlakten worden anno 2018 gedomineerd door kortgrazige graslanden.

Als gevolg van deze afname aan variatie in de natuurlijke habitats is belangrijke schade aan de biodiversiteit opgetreden. Veel soorten dieren die voorkwamen in de bossen, struwelen, ruigten en rietvelden in het gebied zijn door verlies aan geschikt leefgebied sterk in aantal afgenomen of geheel verdwenen. Dit geldt o.a. voor ree, haas, veldmuis en veel soorten (broed)vogels van bos, struweel en (riet)ruigte.

Het aantal soorten broedvogels in de randzone is tussen 1997 en 2007 met 26 soorten afgenomen (Bijlsma, 2008). Het aantal soorten nam daarna nog verder af (Cornelissen, Beemster, Kuypers, 2018). Daarnaast zijn van de soorten die nog in de randzone broeden, de aantallen sterk afgenomen; voor sommige soorten met 90% (van Manen 2013).

De negatieve trends doen zich voor bij groepen broedvogels van verschillende vegetatiestructuren. Door toegenomen graasdruk is het areaal rietruigte en struweel sterk afgenomen. Door betreding wordt de structuur van dit vegetatietype steeds opener. Het aandeel droog rietland en ruigtes is door vernatting en begrazing kleiner geworden. Soorten die geheel of gedeeltelijk afhankelijk zijn van droog rietland zoals bosrietzanger, kleine karekiet, grasmus en rietgors zijn sterk in aantal afgenomen. Met de sterke afname van het oppervlak vlierstruweel is ook het aantal vlierbewoners met 43-100% afgenomen. Dit betreft soorten zoals zomertortel, spotvogel en groenling (Sweco, 2018).

Verder ondervinden vooral moerasvogels negatieve effecten van de grote aantallen edelherten. De rietvelden in de randzone zijn veranderd tot grasland. Het overige rietland in de randzone is door begrazing en vertrapping van het riet in kwaliteit achteruit gegaan. Moerasvogels als rietzanger en blauwborst zijn sinds 1997 sterk afgenomen in de begraasde randzone, in tegenstelling met een sterk positieve landelijke trend. Rietzanger kwam in 2012 alleen nog voor in die delen waar er minder grote grazers en vooral minder edelherten kwamen (van Manen, 2013). De snor en grote karekiet zijn zo goed als afwezig gebleven als broedvogel over de periode 1997–2012 (van Manen, 2013) (Sweco, 2018).

Daarnaast hebben de edelherten ook grote delen van het moeras in gebruik genomen. Zij hebben daar talloze paadjes in gelopen. Dit heeft een negatief effect op diverse moerasvogels. Zo worden de nesten van grondbroedende soorten zoals kiekendieven via deze paadjes gemakkelijker bereikbaar voor vossen. Als gevolg hiervan worden delen van het moeras door kiekendieven niet meer gebruikt als broedlocatie.

Andere moerasvogels als roerdomp, woudaap en porseleinhoen ondervinden negatieve effecten doordat als gevolg van begrazing de kwaliteit van het riet is afgenomen. Zo heeft de roerdomp een voorkeur voor overjarig riet in de wat nattere rietvegetaties wat door de betreding en begrazing schaars is geworden. Woudaap prefereert de overgang naar verlandingsmoeras met dichte riet- en lisdoddevegetaties, wat ook de zone is die het meest van de hoge begrazingsdruk te lijden heeft. Het porseleinhoen komt voor in enigszins open moerasvegetaties, wat door de betreding door edelherten bevorderd wordt. De soort broedt echter in dichte rietvegetaties die juist weer aangetast zijn.
Ondanks de hoge begrazingsdruk zijn er voor de dodaars voldoende open poelen en plassen aanwezig om in te foerageren, echter is er onvoldoende vegetatie aanwezig om in te nestelen (Sweco, 2018).

b) Maximale draagkracht van het Oostvaardersplassengebied

De draagkracht van een terrein voor bepaalde diersoorten kan gedefinieerd worden als het maximum aantal dieren van een bepaalde soort dat:

- aanwezig kan zijn in een gebied zonder dat een deel van de populatie omkomt door onderlinge concurrentie om voedsel en leefruimte (maximale 'soort specifieke draagkracht').
- in een gebied kan voorkomen zonder dat de biodiversiteit in zijn geheel daaronder lijdt (de 'maximale biotoop-draagkracht'). Bij het overschrijden van deze biotoop-draagkracht, ontstaan negatieve effecten op het habitat, waar andere soorten, die hier hun leefgebied hebben, onder lijden.

In het Oostvaardersplassengebied ligt de maximale soort specifieke draagkracht voor de soort edelhert veel hoger dan de biotoop-draagkracht van het gebied. Dit is te zien in de aantalsontwikkeling van edelhert. De omvang van edelhertenpopulatie is tot 2017 blijven stijgen. Daarbij zijn na 2011 wel fluctuaties opgetreden, maar de maxima bleven toenemen. Ook na verhoogde sterfte in strenge winters trad al in het volgende seizoen weer snelle groei op. Bij de populaties van paard en rund was na een aantal jaren na introductie de omvang gestabiliseerd, of zelfs afgenomen.

De vegetatiekarteringen van de Oostvaardersplassen lieten al na 2000 een steeds grotere afname van riet, ruigte, struweel en bomen zien. Edelherten hebben daarbij vooral een grote rol gespeeld in de afname van wilgen- en vlierstruwelen. Vlierstruwelen breidden zich tot de introductie van edelherten uit in de Oostvaardersplassen. Met het vrijwel volledig verdwijnen van struweel en opgaande bomen en de sterke achteruitgang van riet en ruigte is het leefgebied voor veel soorten planten en dieren verdwenen of in kwantiteit en kwaliteit sterk achteruitgegaan. De biotoop-draagkracht van het gebied werd derhalve al jarenlang flink overschreden, terwijl de maximale soort specifieke draagkracht nog niet bereikt was.

Onderdeel van de implementatie van het nieuwe beleid is dat een behoorlijke oppervlakte van het grazige gebied wordt omgezet naar nat grasland, open water en beschutting. Hierdoor neemt het begraasbaar oppervlak, afhankelijk van het seizoen, af met 300- 800 hectare ten opzichte van de situatie tot 2018. Het gevolg hiervan is dat de maximale draagkracht van het terrein voor edelhert neemt daardoor evenredig af.

De natuurlijke populatiedynamiek van edelherten in de Oostvaardersplassen laat zien dat na een seizoen met hoge sterfte de populatieomvang in één of twee seizoenen terug is op het niveau van vóór de verhoogde sterfte. Gezien deze natuurlijke populatiedynamiek, is er onvoldoende tijd voor spontaan herstel van vegetaties en dus de biodiversiteit. Struweelvorming kan alleen succesvol op gang komen indien meerdere jaren achtereen een lage begrazingsdruk aanwezig is. De gedachte dat de populatie edelherten door natuurlijke mechanismen binnen de biotoop-draagkracht komt en blijft is niet realistisch. Om tot een balans te komen in de biotoop draagkracht is regulering van de populatieomvang noodzakelijk. Allen langs deze weg wordt het in het beleid benoemde landschappelijke herstel en het herstel van de biodiversiteit gerealiseerd.

3. Doelstelling 2019-2023 edelherten in het Oostvaardersplassengebied

a) Doel ontwikkeling van de populatie edelherten

In 2018 heeft Staatsbosbeheer van de provincie Flevoland de opdracht gekregen om de populatie edelherten voor 1 januari 2020 terug te brengen naar 490 exemplaren. In het beleidskaders is opgenomen dat na deze reset van het aantal edelherten, jaarlijks de populaties gereguleerd wordt door een vorm van beheer waarin vroeg-reactief wordt aangevuld met beheer gebaseerd op monitoringsinformatie over natuurwaarden in het gebied.
Het doel is het laten ontwikkelen en duurzaam behouden van een populatie edelherten die in relatie staat tot de ontwikkeling van de Natura 2000-doelen, de vegetaties, biodiversiteit en condities van de grote grazers. Voor het beheer wordt de komende jaren het 'hand-aan-de-kraan-principe' toegepast.
Daarbij wordt gemonitord hoe het gebied zich ontwikkelt onder invloed van de verlaagde begrazingsdruk in combinatie met de uitbreiding van natte terreindelen en beschutting. Daaruit zal blijken in hoeverre de verhoudingen tussen de soorten grote grazers, zoals uiteen gezet in het beleidskader, de gewenste ontwikkelingen in biodiversiteit en het behalen van de Natura2000-doelstellingen voldoende stimuleren.

Voor de komende jaren is in het beleidskader een voorlopig plafond van 1500 grote herbivoren benoemd. De groeiruimte van 400 dieren is de ruimte tussen het aanvangsaantal van 1100 grote herbivoren in het kader van de reset en het plafond van 1500 grote herbivoren. Dit betekent dat wanneer deze groeiruimte volledig naar de edelherten gaat deze populatie kan fluctueren tussen het minimum van 490 dieren en een maximum van 890. In hoeverre die groei tot het plafond van 1500 grote herbivoren inderdaad binnen de soort edelhert moeten plaatsvinden, moet blijken uit de monitoring van de ontwikkelingen van de habitats, biodiversiteit en de populaties van de grazers. Om een zo nauwkeurig mogelijk beeld te krijgen van deze ontwikkelingen wordt de komende jaren het minimum aantal van 1100 grote herbivoren aangehouden, waarvan 500 edelherten.

b) Zorgplicht

Vanuit het beleidskader ligt het advies om na de reset, vanaf het volgend winter, het beheer een combinatie te laten zijn van strikt uitgevoerd vroeg-reactief beheer aangevuld met een vorm van beheer die zich richt op aantallen. Het vroeg-reactief beheer is hierbij het leidend principe.

Vroeg reactief beheer wordt in het toekomstig beheer niet meer toegepast. Het edelhert is een wilde inheemse diersoort. Het vangen, verstoren en verontrusten van deze soorten is bij wet verboden. Wel wordt voldaan aan de zorgplicht. Dit richt zich op het voorkomen van onnodig lijden van de dieren. Dit betekent dat een gewond of ziek edelhert dat niet zelfstandig kan herstellen, via afschot uit zijn lijden verlost wordt (zie verder onder 5 f).

c) Gunstige staat van instandhouding

De landelijke staat van instandhouding van het edelhert is goed. Binnen de provincie Flevoland is het Oostvaardersplassengebied het enige aangewezen leefgebied. Voor dit leefgebied is het als doelstelling genoemde minimale aantal van 500 dieren ruim voldoende om de populatie duurzaam in stand te houden.

4. Maatregelen voor uitvoering populatiebeheer edelherten in het Oostvaardersplassengebied

a) Populatiebeheer

Populatiebeheer (ook wel actief beheer genaamd) is een jaarlijks uitgevoerd beheer gericht op de aantallen dieren. Dit beheer wordt in veel gebieden in Nederland uitgevoerd, zo wordt reewild in alle provincies actief beheerd en worden op de Veluwe o.a. edelherten en wilde zwijnen actief beheerd. Dit gebeurt met verschillende oogmerken. In veel gebieden gebeurt het om redenen van verkeersveiligheid, het voorkomen van economische schade aan gewassen en/of het tegengaan van overlast in of in de buurt van bebouwing. Daarnaast wordt deze vorm van beheer ingezet om bepaalde vegetatietypen/-structuurtypen te creëren en in

stand te houden of een bepaalde dynamiek in het gebied te krijgen die leidt tot meer variatie en daarmee grotere biodiversiteit. Bij actief beheer maakt de mens keuzes voor afschot, los van natuurlijke processen. Deze wijze van beheer impliceert dat ook volledig gezonde dieren worden afgeschoten of worden afgevangen en naar elders getransporteerd. Bij selectie rond het afschot kan rekening worden gehouden met geslacht en leeftijd van de dieren.

Vanuit de doelstelling voor een duurzame populatie edelherten binnen het leefgebied Oostvaardersplassen wordt populatiebeheer uitgevoerd. Dit beheer is erop gericht om een qua geslachtsverhouding en leeftijdsopbouw evenwichtige populatie te laten ontstaan en duurzaam in stand te houden.

b) Bepaling afschot per jaar

Om te bepalen wat de omvang van het afschot per jaar is, wordt de stand op basis van een jaarlijkse voorjaarstrendtelling bepaald. Op basis van deze voorjaarsstand, gecombineerd met de aanwasberekening wordt het aantal te schieten dieren bepaald. Dit wordt vastgelegd in een jaarlijkse uitvoeringsplan, dat voorafgaand aan de afschotperiode wordt opgesteld.

c) Personen, plaats, en tijd

Afschot is toegestaan door personen in dienst van Staatsbosbeheer of handelend in opdracht van SBB. De namen van deze personen is bekend bij de Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek.

De werkzaamheden voor de populatiebeheer van de edelherten vinden plaats in het leefgebied van de edelherten zoals onder 1 beschreven. Dit is inclusief de toekomstige locatie in het Hollandse Hout.

De onderstaande maatregelen worden uitgevoerd in de volgende periodes:

- Na de bronst van de edelherten tot het broedseizoen (15 maart).
- Na het broedseizoen (15 juli) tot aan de bronstperiode.

d) Middelen van afschot

Voor het uitvoeren van het afschot wordt gebruik gemaakt van onderstaande middelen.

- Geweer;
  Voor het afschot kan gebruik worden gemaakt van een kogelgeweer dat dat voldoet aan de eisen die hiervoor gelden voor het afschot van edelherten (art. 3.15 Besluit natuurbescherming).
  Op grond van artikel 3.25 Wnb worden bij het verlenen van een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid Wnb, middelen aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt. In deze situatie worden als middel geweren aangewezen. Voor verdere voorwaarden en eisen aan een geweer en munitie wordt verwezen naar artikel 3.13 en 3.14 van het Bnb.
  In artikel 3.26, tweede lid Wnb, is benoemd dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aan het gebruik van het geweer regels kunnen worden gesteld, voornamelijk met betrekking tot het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. In artikel 3.13 Bnb is bepaald dat een geweer als bedoeld in artikel

3.26, eerste lid, van de Wnb niet mag worden voorzien van een kunstmatige lichtbron of een voorziening om de prooi te verlichten. Verder Is in artikel 3.16 van het Bnb opgenomen dat het verboden is een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de bebouwde kom of op of onmiddellijk aangrenzende terreinen.

- Geluidsdemper, deze is te allen tijde verplicht;
  Ter voorkoming van teveel onrust bij de dieren in het veld en het publiek rond het gebied Is het noodzakelijk een geweer voorzien van een geluiddemper te gebruiken. Edelherten zijn zeer schuw en zonder het gebruik van een demper is de verstoring door afschoot naar verwachting groot. Bovendien zorgt het gebruik van een demper voor minder verstoring in het gebied van andere diersoorten.
- Nachtzichtapparatuur;
  Nachtzichtapparatuur dient gebruikt te worden Indien de zichtomstandigheden dit nodig maken. Voor het afschot in de schemer en in nachtelijke uren dient gebruikt te worden gemaakt van nachtzichtapparatuur. Zonder deze hulpmiddelen is verantwoord afschot bij weinig licht niet mogelijk en niet verantwoord.

e) Methodiek van afschot

- Het afschot vindt 24 uur per dag plaats, waarbij tussen zonsondergang en zonsopkomst in een aaneengesloten periode van 8 uur geen afschot plaats vindt.
- Het afschot mag plaatsvinden op zon- en feestdagen.

Voor het Afschot wordt gebruik gemaakt van:

- Aanzit (zowel vanuit hoog zit als laagzit);
- Lokvoer.

f) Voorkomen onnodig lijden

Vroeg-reactief beheer dat door ICMO2 is geadviseerd en sinds 2010 is ingevoerd, is niet gericht op aantallen of streefstanden, maar op de condities waarin dieren verkeren. Vanaf december 2018 wordt de omvang van de populatie op aantallen gestuurd. Dat betekent dat vroeg reactief beheer niet meer uitgevoerd wordt.

'Onnodig en uitzichtloos lijden' betekent dat dieren blootstaan aan omstandigheden die hun natuurlijk aanpassingsvermogen overschrijden. Dat is bijvoorbeeld het geval bij ernstig voedseltekort, terwijl de vetreserves van het dier op zijn, of door verwonding. De lichamelijke conditie is dan zodanig dat het dier niet op eigen kracht en aanpassingsvermogen kan herstellen.

Voorkomen van onnodig lijden kan jaarrond plaatsvinden in die situaties dat:

- Edelherten die door onvoorziene omstandigheden lijden, of binnen afzienbare tijd gaan lijden. Hierbij kan gedacht worden aan:
  - Dieren met ernstige gedragsstoornissen;
  - Dieren met fysieke mankementen die niet zelfstandig genezen, zoals

- gebroken ledematen;
- zeer grote verwondingen in combinatie met afwijkend gedrag.

- Edelherten die een Body Conditie Score van 2 of minder hebben.

5. Verwachte effecten van de gereduceerde edelhertpopulatie

Regulering van de omvang van de populatie edelhert op een minimum van 500 dieren, leidt tot een significante afname van de begrazingsdruk op het gebied. Dit resulteert in ruimte voor het duurzaam herstel van en variatie in habitats met inbegrip van bos, struweel, riet en ruigte. Hierdoor stijgt de biodiversiteit als geheel en wordt bijgedragen aan het behalen van de Natura2000-doelstellingen voor de aangewezen vogelsoorten. Zo zal een verminderde begrazing van de graslanden resulteren in meer variatie tussen korte en ruigere begroeiing, wat prooien oplevert voor foeragerende Bruine en Blauwe kiekendieven. De oeverzones van poelen en waterlopen worden gevarieerder, wat meer broed- en foerageermogelijkheden biedt aan dodaars, porseleinhoen, roerdomp en verschillende reigersoorten. Verder zal een afname van betreding van de moeraskern door edelherten positief uitpakken voor grondbroedende moerasvogels. Voor succesvol herstel van struweel en bos is het van belang dat de begrazingsdruk zich gedurende langere tijd op een laag niveau bevindt.

6. Monitoring

Registratie van de geschoten edelherten vindt in het Fauna Registratie Systeem plaats.

Jaarlijks wordt het aantal aanwezige edelherten geteld in oktober via de helikoptertelling. Om een beeld te krijgen van het geslacht en de leeftijd wordt tegelijkertijd een grondteling uitgevoerd.
In mei worden de telgegevens openbaar gemaakt waarbij de uitkomst van de helikoptertelling minus het afschot in de periode tot 1 mei wordt berekend

Monitoring van flora en fauna en Natura 2000-doelsoorten wordt vastgelegd in het Managementplan dat wordt opgesteld voor de Oostvaardersplassen. De basis hiervan vormt de reguliere monitoring vanuit SNL en monitoring van effecten van de maatregelen in het kader van Natura2000De uitkomst van deze monitoring wordt ingezet om de effecten van de veranderde begrazingsdruk te volgen.

Daarnaast wordt gewerkt aan een onderzoeksprogramma met een doorlooptijd van 4 jaar waarin de effecten van de afname van het aantal grote herbivoren op vegetatie en landschap onderzocht wordt. Hierbij wordt ook de toename aan biodiversiteit bekeken.

7. Ontheffingen en vergunningen faunabeheer edelherten binnen het Oostvaardersplassengebied

Voor het doden van edelhert ten behoeve van het populatiebeheer en onnodig lijden is een ontheffing, op grond van artikel 3.17 Wnb, lid 1, sub b, 1° in samenhang met artikel 3.17, lid 1, sub c van de wet noodzakelijk. Staatsbosbeheer vraagt voor het becijferde afschot voor de looptijd van het huidige faunabeheerplan

(Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023) ontheffing aan bij de provincie Flevoland. De uitvoering van het populatiebeheer is verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer maakt jaarlijks een uitvoeringsplan dat goedkeuring behoeft van het FBE bestuur en dat de basis vormt voor het doorschrijven van de ontheffing van de provincie.

Voor het gebruik van een demper is een verlof op grond van de Wet wapens en munitie (Wm4) nodig. Ook is op grond van artikel 3.26 lid 2 van de Wnb het gebruik van demper en warmtebeeldrichtkijker en/of -apparatuur en nachtzichtapparatuur toestemming nodig.

Bestaande ontheffing reactief beheer....

8. Ontheffingen en vergunningen faunabeheer edelherten buiten de Oostvaardersplassen

De aanwezigheid van edelherten in de provincie Flevoland buiten het leefgebied in de Oostvaardersplassen, verhoudt zich niet met andere belangen zoals landbouwbelangen en veiligheid van wegverkeer. Ter voorkoming van schade aan gewassen en ten behoeve van de verkeersveiligheid, dient in de rest van Flevoland te worden beheerd op basis van nulstandsgebied De Faunabeheereenheid acht het noodzakelijk om ontheffing, op grond van artikel 3.18 Wnb ex artikel 3.10 lid 2 in samenhang met artikel 3.8 van de wet, te krijgen voor het doden van edelhert, buiten het leefgebied Oostvaardersplassen, met gebruikmaking van het geweer gedurende het hele jaar. Afschot buiten het Oostvaardersplassengebied zal plaatsvinden vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang. Dit in het belang van de volksgezondheid, openbare orde en veiligheid met het oog op verkeersveiligheid, alsmede in het belang van het voorkomen van belangrijke schade aan andere wettelijke belangen.

9. Literatuur

- Cornelissen, P. 2011. Vegetatie en grote grazers in de Oostvaardersplassen. Monitoring 2009. Staatsbosbeheer Deventer.
- Cornelissen, P., N. Beemster, and H.-E. Kuypers. 2017. Vegetatie, vogels, grote herbivoren en recreatie in de Oostvaardersplassen. Staatsbosbeheer.
- Cornelissen, P., N. Beemster, and H.-E. Kuypers. 2018. Vegetatie, vogels, grote herbivoren en recreatie in de Oostvaardersplassen. Staatsbosbeheer.
- Kuil, R., H. Janssen, S. Woudenberg, F. Vera. 2015. Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen.
- Provincie Flevoland. 2018. Opdracht tot afschot edelherten Oostvaardersplassen
- SWECO. 2018. Effecten edelhert op wilde flora en fauna en natuurlijke habitats in de Oostvaardersplassen
- Van Geel, 2018, Advies Beheer Oostvaardersplassen
- Van Manen 2013, Broedvogels van de buitenkaadse Oostvaardersplassen in 1997, 2002, 2007 en 2012, SOVON.

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 mei 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Afwezig

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Terugkoppeling excursie 3 april.
   b. We blijven bijvoeren tot de dieren er niet meer van eten.
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. SvZ Communicatiestrategie
      Volgende keer terugkoppeling uit proces.
   b. Actoren- en risicoanalyse + communicatie
   c. Informatie Staten-leden
      Er is een fact-sheet aangeleverd over Flevoland en een stvz Oostvaardersplassen incl boekje 'OVP in beeld'.
   d. Maandupdate mei
      Conditiescore heckrunderen blijft laag. Dat kan vragen opleveren.
4. Projecten
   a. Uitplaatsen koniks wit Rusland
      Noodzakelijke testen van de paarden is afgestemd met NVWA en advies ligt nu bij Wit Rusland voor. Planning is eind mei helderheid over testen, eind juni op transport.
   b. Managementplan
      i. Mondelinge toelichting proces
      Vooral ecologische onderbouwing loopt nu. Er is een kernteam die aan het plan werkt.
      ii. Mondelinge toelichting inhoud
      Er wordt een visie gemaakt tbv de communicatie
      Daarnaast ecologisch onderbouwing waaronder aantal grazers in relatie tot N2000-doelen, verhouding van soorten en hoe beheren.
      iii. Faunabeheerplan edelherten
      Wij stellen hoofdstuk edelherten Oostvaarderplassen van FB-plan op; FBE stelt dit vast. Wout vraagt om ook aandacht aan N2000 soorten op te nemen.
      Kees geeft aan dat vroeg reactief beheer onduidelijk is
      Waarom mag er afschot plaats vinden. Kijken of drie punten compleet zijn 5.1.2.e /5.1.2.e
      iv. Relatie met fauna-adviescommissie

Hoofdstuk van FBP edelherten wordt ter info toegestuurd met korte toelichting op hoofdlijnen ter vergadering door de secretaris.

c. Eindconcept werkinstructie beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen 2019-2020;
Afgesproken met de afdeling ecologie is dat de werkinstructie als concept blijft bestaan. In het managementplan komt de definitieve tekst afgestemd op het landelijk beleid van SBB en passend bij de OVP.

d. Financiering SvZ
Donderdag praat 5.1.2.e verder met de provincie. Wij willen graag het bestek grazige deel als een geheel gefinancierd krijgen.
Vanuit LNV is ambtelijk aangegeven dat de bijdrage komt.

5. Juridische zaken
   a. Laatste ontwikkelingen
6. Vooruitblik BO
   a. 5.1.2.e zet laatste stand van zaken export paarden op papier
   b. 5.1.2.e zorgt dat Proces managementplan beschikbaar is.
   c. 5.1.2.e Schema maken tussen FBP, Managementplan en N2000-beheerplan.
   d. Wout brengt in wie de kosten draagt voor bestek grazige deel.
   e. Projectenoverzicht is volgens ons het financiële overzicht. Hier wordt aan gewerkt. Knelpunt is dat SBB geldt moet hebben en er moet akkoord op inrichting grazige deel komen.
7. Intern verslag Strategisch Overleg 25 maart en Actielijst (Bijlage 2)

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
omgevingsmanagement	Actoren- en risicoanalyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend	
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	11-3	Kees 5.1.2.e	lopend	
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e / 5.1.2.e	lopend	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie
Financiën	Overzicht wat uitgegeven is en begroting wat nog moet	25-3	6-4	5.1.2.e	lopend	Voor volgend BO 11-4 gereed

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

3 juni 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Terugblik bezoek provinciale staten, terugkoppeling - Wout
    b. SvZ Communicatiestrategie voortgang - Joke
    c. Actoren- en risicoanalyse + communicatie voortgang - Joke
    d. Maandupdate juni, voortgang – Joke
    e. paarden in Oostvaardersveld en trekweggebied Discussie - 5.1.2.e
4. Projecten
    a. Uitplaatsen koniks wit Rusland Voortgang - 5.1.2.e
    b. Managementplan voortgang
        i. Mondelinge toelichting proces - 5.1.2.e
        ii. Faunabeheerplan edelherten – voortgang- 5.1.2.e
        iii. Planning Oostvaardersplassen bijlage bespreekpunt- 5.1.2.e
        iv. Aantal edelherten en opgave winter 2019/2020 mondeling- 5.1.2.e
    c. Financiering SvZ – 5.1.2.e
    d. Notitie– **consequenties gehouden – niet gehouden dieren** bespreken
5. Juridische zaken
    a. Laatste ontwikkelingen voortgang – Marjolijn
6. Bestuurlijk overleg – Wout
7. Intern verslag Strategisch Overleg 6 mei en Actielijst (**bijlage**)

Voor intern beraad – consequenties gehouden – niet gehouden dieren

Juridische consequenties gehouden-niet-gehouden dieren Oostvaardersplassen
concept uitsluitend ter interne bespreking 29-05-2019

De vraag was om in beeld te brengen wat de juridische consequenties zouden zijn als de grote grazers in de Oostvaardersplassen 'gehouden dieren' zouden worden. Hieronder eerst een aantal aspecten om de belangrijkste verschillen in beeld te brengen. Daaronder een conclusie. In de bijlage meer gedetailleerd een uitwerking van de – voor de vraag - relevante regelgeving.

1. Edelherten
Voor de edelherten is dit een theoretische vraag. Wanneer Staatsbosbeheer houder zou worden van de edelherten, zijn het geen in het wild levende dieren meer, en zou ook de bescherming van de Wet natuurbescherming komen te vervallen. Dit veronderstelt een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming om de edelherten te vangen en te gaan houden. De Wet natuurbescherming biedt geen juridisch haalbare grondslag voor een dergelijk besluit in de huidige context. Het advies is daarom om er van uit te blijven gaan dat de edelherten wilde dieren zijn en bescherming genieten op grond van de Wet natuurbescherming. Dat vraagt wel dat er een zo'n groot mogelijk leefgebied voor de herten beschikbaar blijft. Althans: aantasting van dat leefgebied kan in strijd zijn met de Wet natuurbescherming.

2. Paarden en runderen
Op dit moment zijn de paarden en runderen in het kader van de Wet natuurbescherming te beschouwen als verwilderde dieren of in het wild levende dieren van een niet beschermde diersoort. Bescherming op grond van de Wet natuurbescherming is er alleen via de algemene zorgplicht. Als de paarden en runderen gehouden dieren zouden zijn, dan is de Wet natuurbescherming helemaal niet meer op deze dieren van toepassing.

3. Beschikkingsmacht

Voor de vraag of dieren gehouden zijn is het begrip uitoefenen van beschikkingsmacht cruciaal. Daarbij is het van belang dat het mogelijk is om de dieren te pakken te krijgen en er handelingen mee te verrichten. De Oostvaardersplassen zijn enorm groot, ook als een deel van het gebied vernat en bebost wordt. Dat betekent dat er maatregelen genomen zullen moeten worden om te zorgen dat de beschikkingsmacht kan worden uitgeoefend. In de andere gebieden waar Staatsbosbeheer gehouden dieren heeft, zijn de gebieden daarom gecompartimenteerd zodat de dieren in een aantal stappen uit eindelijk in de kraal bij elkaar gedreven kunnen worden voor de jaarlijkse controle en identificatie en registratie. Dat zal een impact hebben op de inrichting van het gebied. Wellicht zijn er alternatieven denkbaar (verdoven?).

4. Wet dieren (algemeen)

De meeste bepalingen uit de Wet dieren zijn van toepassing op gehouden dieren. Belangrijke uitzondering daarop is het verbod op dierenmishandeling, dat ook voor niet-gehouden dieren geldt. (De Wet dieren heeft het over 'andere dan gehouden dieren'.) Het verbod op dierenmishandeling is een open norm, waarbij de wet wel een aantal specifieke gedragingen als dierenmishandeling benoemt. Er loopt een rechtszaak over de vraag of het verbod om dieren te weiden op niet-beweidbaar land, ook van toepassing kan zijn bij niet-gehouden dieren. Onze stelling is dat dat niet zo is, omdat 'weiden' veronderstelt dat er een houder is die dieren 'laat grazen'. De NVWA is zich daar op aan te het beraden. Naar verwachting zal het daarna nog wel aan de rechter worden voorgelegd. Maar voor gehouden dieren geldt dus in ieder geval een verbod om ze te laten grazen op niet-beweidbaar land.

In de Wet dieren staat een algemene zorgplicht voor dieren, die echter nog niet in werking is getreden. De bepaling is niet van toepassing op niet-gehouden dieren.
Belangrijk is dat het aan houders van dieren verboden is om dieren de nodige verzorging te onthouden. Deze bepaling geldt niet voor niet-gehouden dieren. Het is een open norm, waarbij de toepassing casuïstisch is en de feitelijke omstandigheden belangrijk zijn. In de rechtspraak (over gehouden dieren!) wordt veel betekenis gehecht aan verklaringen van dierenartsen. Uit de rechtspraak blijkt ook dat het niet gaat om de best denkbare zorg: ook al zou het beter kunnen, dat wil nog niet zeggen dat de wet overtreden wordt.

Een andere bepaling is dat 'een ieder' aan een hulpbehoevend dier de nodige zorg te verlenen. Ook dit geldt niet voor niet-gehouden dieren. Opmerking die daarbij gemaakt moet worden is dat de (civielrechtelijke!) rechtspraak en het beleid ten aanzien van de grote grazers in de Oostvaardersplassen een soort tussencategorie tussen gehouden en niet-gehouden hebben gemaakt. Hoe dat door de rechter die bevoegd is voor de Wet dieren (het Cbb) wordt gezien is afwachten.

4. Kadavers

Met betrekking tot gehouden paarden en runderen geldt een verplichting om alle kadavers af te voeren. Er loopt een pilot, in samenwerking met de NVWA, in verband met zogenaamde 'buitenmachtelijke' kadavers in natuurgebieden. Waarschijnlijk is dit juridisch een soort gedoogconstructie. De houdbaarheid daarvan is niet bekend. Aangezien het om Europese wetgeving gaat, is ook niet bekend hoe groot de beleidsvrijheid van de NVWA op dit punt kan zijn.
Voor de Oostvaardersplassen is dat nu nog niet relevant omdat deze (Europese) opruimplicht niet geldt voor niet-gehouden dieren. Echter, in de Leidraad grote grazers staat wel als beleid dat kadavers ook in de OVP –daar waar mogelijk- worden afgevoerd. Het verschil is dus vooral dat bij gehouden dieren er een juridisch verbindende verplichting ligt, waarvan de afwijkmogelijkheden juridisch nog onduidelijk zijn.

5. Identificatie & registratie (I&R) en vervoer paarden

Voor de I&R-verplichtingen ten aanzien van de paarden maakt het niet uit of het gehouden of niet-gehouden dieren zijn. Dat komt omdat de Oostvaardersplassen op een lijst met natuurgebieden staat, waarvoor geen I&R-verplichting voor paarden geldt zolang ze in het gebied blijven.
Met betrekking tot vervoer is er ook geen verschil omdat – volgens de NVWA – het om 'andere dieren' als bedoeld in de EU-transportverordening gaat.

6. Identificatie & registratie (I&R) en vervoer runderen

Voor de runderen maakt het heel veel uit of het gehouden dieren zijn of niet. In beginsel moeten gehouden runderen in Europa allemaal twee oormerken hebben. Bij kalveren moeten die 3 dagen na de geboorte worden aangebracht. En ook bij verlies van een oormerk moet dat snel weer worden aangebracht. Voor runderen in natuurgebieden bestaat een uitzondering op de regel, in die zin dat kalveren pas later hoeven te worden geoormerkt. Gebeurt dat na een half jaar, dan moet wel via DNA worden vastgesteld wie de moeder is. Kortom: als de runderen gehouden dieren worden, dan moeten ze allemaal voorzien worden van oormerken. Bij aanwas van de kudde moeten moeders en kalveren jaarlijks worden gevangen, om die handelingen te verrichten. Daarnaast moet er een I&R-administratie worden bijgehouden. Tekortkomingen op dit gebied zijn economische delicten, waar stevige boetes voor kunnen worden uitgedeeld.

7. Overig

Wat nog niet kon worden meegenomen in deze notitie: wat is er nodig in verband met humane consumptie, medische zorg, vaccinaties, bijvoeren en supplementen (mineralen), bedrijfsbehandelplan, intensiteit van toezicht.

Conclusie: er zijn ook voor de praktijk aanzienlijke juridische gevolgen als de grote grazers 'gehouden dieren' zouden zijn. Belangrijkste punten daarbij:

1. Voor edelherten is de status 'gehouden' geen realistische optie.
2. Wanneer de paarden en runderen 'gehouden' zijn, moet rekening worden gehouden met de verplichting om alle kadavers op te ruimen.
3. Wanneer de runderen 'gehouden' zijn, moeten ze geoormerkt. De OVP zijn door het ontbreken van hekwerk ongeschikt voor vangacties.
4. Als de paarden en runderen 'gehouden' zijn, zal voor de daarvoor benodigde maatregelen gekeken moeten worden naar de gevolgen voor de N2000-doelstellingen. (Al was het maar omdat door derden die link ook gelegd zal worden, bijvoorbeeld via een handhavingsverzoek.) Bijv. het houden van vangacties zou effect kunnen hebben, een eventuele compartimentering wellicht ook.

Voor intern beraad – consequenties gehouden – niet gehouden dieren

Bijlage

1. Wet dieren

De Wet dieren gaat hoofdzakelijk over gehouden dieren, maar sommige bepalingen zijn ook van toepassing op "andere dan gehouden dieren". 'Houder' is volgens de wettelijke definitie: de eigenaar, houder of hoeder. De rechtspraak heeft nadere invulling gegeven aan het begrip 'houder'. Hoofdlijn: je wordt niet heel snel en ongemerkt houder. Dus als je vandaag even de hond uitlaat van een zieke buurvrouw, dan ben je daarmee tijdens het ommetje nog geen houder van de hond. Je kunt ook tijdelijk houder zijn: bijvoorbeeld de pensionhouder waar een hond drie weken tegen betaling verblijft.

gehouden dieren	niet-gehouden dieren
Bepalingen over **dierlijke producten**: - keuren, uitsnijden, verpakken, merken, opslaan en vervoeren van vlees; - weren, bestrijden en voorkomen van verspreiding van ziekteverwekkers die schadelijk zijn voor dieren; - bevorderen van de kwaliteit van dierlijke producten Zie hoofdstuk 3 van de wet.	Ook van toepassing op dierlijke producten van niet-gehouden dieren
Bepalingen over **diergeneesmiddelen en diervoeders,** zie art. 2.17 en verder. Voor diergeneesmiddelen bestaat een vergunningenstelsel.	Ook van toepassing bij gebruik voor niet-gehouden dieren
Kadavers. De Wet dieren regelt daar weinig over omdat de regels over kadavers grotendeels EU-recht zijn. Zie hieronder.	Zie hieronder.
Erkenning **intrinsieke waarde** van het dier	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren
Bij uitvoeren van de wet rekening houden met intrinsieke waarde van het dier. Deze norm is aan de overheid gericht.	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren
Bij uitvoering van de wet verzekeren dat de zorg er is, die de dieren redelijkerwijs behoeven. In elk geval dieren vrijwaren van: - dorst, honger en onjuiste voeding; - fysiek en fysiologisch ongerief; - pijn, verwonding en ziektes; - angst en chronische stress; - beperking van hun natuurlijk gedrag;	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren

voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd. Deze bepaling is een aanvulling op de bepaling over de intrinsieke waarde.	
Algemene zorgplicht – (nog?) niet in werking getreden	??????
Verbod op **dierenmishandeling**: het is verboden om zonder redelijk doel (…) bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dit is dus een algemene norm. De wetgever heeft daarnaast een aantal gevallen genoemd die *in ieder geval* mishandeling opleveren, zie hierna.	Ook van toepassing op niet-gehouden dieren
Tot dierenmishandeling wordt in ieder geval gerekend (voor zover theoretisch relevant): - een koe met overvolle uier vervoeren of op een markt of openbare verkoping ten verkoop houden; - bij de verlossing van een koe gebruikmaken van dierlijke trekkracht of van een niet daarvoor toegelaten krachttoestel.	Ook van toepassing op niet-gehouden dieren
Ook is dierenmishandeling: a. het zich ontdoen van een dier; b. het schoppen van een dier; c. het zodanig slaan van een dier dat dit letsel ten gevolge heeft; d. het onderwerpen van een dier aan een explosieve, bijtende of brandende stof; e. het weiden van een dier op niet beweidbaar land of, anders dan voor korte duur, weiden op slecht beweidbaar land; f. het zich vervoeren of verplaatsen, het zich laten vervoeren of laten verplaatsen of een ander doen vervoeren of doen verplaatsen op een dier of in of op een vervoermiddel dat wordt voortbewogen door een dier, indien dat vervoeren of verplaatsen de krachten van dat dier kennelijk te boven gaat, of indien het dier daartoe kennelijk niet geschikt is; g. het gebruik van of het vastbinden of aanlijnen van een dier met een voorwerp waarmee het dier door middel van scherpe uitsteeksels pijn kan worden toegebracht.	Het is nog niet uitgemaakt of (al) deze bepalingen ook van toepassing zijn bij niet-gehouden dieren. Bij de gedragingen onder b, c, d, f en g is het theoretisch nog mogelijk dat de gedraging wordt uitgevoerd ten opzichte van een niet-gehouden dier. De vraag is of dat ook geldt voor a en e. Bij de NVWA loopt een bezwarenprocedure waarin Staatsbosbeheer wordt verweten dieren te weiden op niet beweidbaar land. In de procedure wordt er van uitgegaan dat het om niet-gehouden dieren gaat. In het verweer hebben wij gesteld dat het 'weiden van dieren' niet aan de orde is bij niet-gehouden dieren. In de beslissing op een verzoek voorlopige voorzieningen heeft de betreffende rechter (voorzieningenrechter Cbb) die stelling niet afgeschoten: de NVWA moet er nog op in gaan.
Het is houders van dieren verboden aan deze dieren **de nodige verzorging** te onthouden.	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren.
De Wet dieren bepaalt dat bij amvb regels kunnen worden gesteld over het vervoer van dieren, ter uitvoering van bindende EU-regels.	Voor de uitvoering van de EU transportverordening speelt in de praktijk niet zozeer het onderscheid

	gehouden versus niet-gehouden, maar de verschillende categorieën die de verordening kent. (PM)
Het is verboden dieren te houden die niet behoren tot door de minister aangewezen diersoorten of diercategorieën.	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren. Waarschijnlijk alleen theoretisch van belang, maar het houden van bepaalde soorten dieren is politiek een ingewikkeld onderwerp, dus niet bij voorbaat problemen hierover uit te sluiten.
De Wet dieren bevat bepalingen over diergeneeskundige handelingen. PM: zitten daar regels bij over wannéér en wat voor soort diergeneeskundige hulp moet worden geboden?	Ook van toepassing op niet-gehouden dieren.
De Wet dieren bevat bepalingen over het doden van dieren.	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren.
Het is verboden dierengevechten te organiseren of dieren aan dierengevechten te doen deelnemen. Het is ook verboden bij dierengevechten aanwezig te zijn.	Niet van toepassing op niet-gehouden dieren. De wet definieert niet wat een 'dierengevecht' is. Met enige fantasie zou dit – bij gehouden dieren - een handhavingsverzoek kunnen opleveren.

2. Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt (sommige) in het wild levende diersoorten. Het Edelhert is zo'n door de Wnb beschermde diersoort. De edelherten in de OVP vallen onder die bescherming omdat ze in het wild leven. Edelherten kunnen echter ook gehouden dieren zijn. Wanneer je echter in het wild levende – en dus beschermde – edelherten zou willen gaan houden, dan moet je ze vangen en daarvoor is een Wnb-ontheffing nodig.

Daarnaast staat er in de Wet natuurbescherming een zorgplicht voor in het wild levende dieren. Deze bepaling is ook van toepassing op dieren die niet tot een beschermde soort behoren. Deze zorgplicht is niet van toepassing op gehouden dieren omdat die niet in het wild leven.

3. Specifieke voorschriften voor paarden en runderen

3.1 Kadavers

De verwijdering en verwerking van kadavers is op Europees niveau geregeld in Verordening (EG) nr. 1069/2009 en Verordening (EU) nr. 142/2011. Deze verordeningen worden ook wel de dierlijke bijproductenverordeningen genoemd.

„dierlijke bijproducten" zijn dode dieren of delen van dieren, producten van dierlijke oorsprong of andere producten die uit dieren zijn verkregen en die niet voor menselijke consumptie bestemd zijn, met inbegrip van oöcyten, embryo's en sperma. Kadavers zijn dus dierlijke bijproducten als bedoeld in de verordening. **Verordening 1069/2009 is - onder omstandigheden – niet van toepassing op kadavers of delen van wilde dieren of wild.** "Wilde dieren" wordt gedefinieerd als "alle niet door de mens gehouden dieren". In beginsel stelt de verordening eisen aan afvoer en verwerking van dierlijke bijproducten. Hoe streng deze regels zijn, hangt af van de categorie (I, II of III).
Wat betreft wilde dieren en wild staat in de overweging (13) bij de verordening:
" Om risico's van wilde dieren te voorkomen, moeten de in deze verordening vastgestelde voorschriften ook van toepassing zijn op kadavers of delen van kadavers van wilde dieren waarvan wordt vermoed dat zij met een overdraagbare ziekte besmet zijn. Dit mag geen verplichting inhouden om kadavers van wilde dieren die in hun natuurlijke habitat zijn gestorven of worden bejaagd, te verzamelen en te verwijderen. Indien goede jachtpraktijken worden toegepast, mogen ingewanden en andere delen van vrij wild op veilige wijze ter plaatse worden verwijderd. Deze risicobeperkende praktijken zijn in de lidstaten goed ingeburgerd en in sommige gevallen gebaseerd op culturele tradities of op nationale wetgeving die de activiteiten van jagers regelt. De communautaire wetgeving, met name Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong (1) stelt regels vast voor de hantering van vlees en dierlijke bijproducten van gejaagd wild. Deze regels leggen de verantwoordelijkheid voor de voorkoming van risico's ook bij gekwalificeerde personen als jagers. Gelet op de potentiële risico's voor de voedselketen hoeft deze verordening slechts op dierlijke bijproducten van gedood vrij wild van toepassing te zijn voor zover de wetgeving inzake levensmiddelenhygiëne van toepassing is op het in de handel brengen van gejaagd wild en activiteiten van wildbewerkingsinrichtingen. Bovendien moeten dierlijke bijproducten voor de vervaardiging van jachttrofeeën onder deze verordening vallen, ter voorkoming van risico's voor de gezondheid van dieren die worden veroorzaakt door dergelijke bijproducten."

Stelling: de edelherten zijn 'wild' als bedoeld in de verordening en niet gehouden paarden en runderen zijn 'wilde dieren' als bedoeld in de verordening. De verordening geldt altijd voor gehouden dieren. PM: verder uitzoeken, met name met welke categorie we te maken hebben. En is Rendac dan de enige oplossing?

Omdat het niet altijd goed mogelijk is om dode paarden of runderen af te voeren, lopen er pilots om, in overleg met de NVWA, 'buitenmachtelijke' dode dieren te laten liggen. Staatsbosbeheer is daar ook bij betrokken.

3.2 Identificatie en registratie (I&R) runderen

Iedereen die runderen houdt moet een bedrijfsregister bijhouden. Wijzigingen (aanvoer, afvoer, geboorte, slacht, import en export) moeten als regel binnen drie werkdagen na de gebeurtenis worden gemeld.
Alle runderen in Nederland moeten een oormerk hebben. De hoofdregel is dat een kalf binnen 3 werkdagen na de geboorte in beide oren een oormerk krijgt. Kalveren die in een natuurgebied worden geboren krijgen vaak niet binnen 3 werkdagen hun oormerken. Het is toegestaan om oormerken later aan te brengen, maar dan is het nodig dat dit bij de RVO wordt gemeld. 'Later' is binnen 12 maanden na de geboorte van het kalf. Als de kalveren na 6 maanden worden gemerkt, dan moet de identiteit van de moeder met een DNA-test worden aangetoond. Deze DNA-test moet in de administratie worden bewaard.

De voorwaarden voor het verlengen van de merktermijn van kalveren zijn:

- De runderen worden extensief en hoofdzakelijk voor natuurbescherming en landschapsbehoud gehouden.
- De kalveren blijven bij de moederkoe.
- De oppervlakte van het natuurgebied is minimaal 100 hectare.
- De gemiddelde veebezetting per jaar is minder dan 0,5 rund per hectare. Het gaat dan om runderen ouder dan 1 jaar.

Soms verliest een rund het oormerk. Er moet dan een oormerk met dezelfde ID-code worden bijbesteld. Nadat het oormerk is ontvangen moet het direct bij het dier worden aangebracht. Heeft het dier beide oormerken verloren dan moet het dier opnieuw worden gemerkt. Dit mag alleen onder toezicht van een medewerker van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

3.3 Identificatie en registratie (I&R) paarden

Het is in Nederland verboden om een paard van 6 maanden of ouder te houden zonder paspoort en transponder (chip). Voor natuurgebieden die daarvoor zijn aangewezen (waaronder de Oostvaardersplassen) is daarop een belangrijke uitzondering gemaakt in de Regeling identificatie en registratie van dieren in verband met paarden in natuurgebieden.
Door die uitzondering hoeven paarden in de Oostvaardersplassen (of ze nu gehouden zijn of niet) niet te worden geïdentificeerd en geregistreerd.
Identificatie en registratie komt echter wel aan de orde op het moment dat ze buiten het gebied worden vervoerd. Dan zijn een paspoort en een chip nodig.
Bij paspoorten maakt het verschil of dieren wel/niet voor de slacht bestemd zijn. PM: aan welke eisen moet worden voldaan voor dieren die naar de slacht gaan?

3.4 Transport van levende dieren

Voor het transport van levende dieren gelden de bepalingen uit de Transportverordening (EU 1/2005). Voor in het wild levende paardachtigen geldt dat zij vallen onder de categorie 'Andere soorten', benoemd in Bijlage 1, Hoofstuk V, artikel 2.3. Dit betekent dat vele eisen die bijvoorbeeld gelden voor transport van voor landbouwdoeleinden gehouden eenhoevigen, niet van toepassing zijn.

Voor deze categorie schrijft de verordening alleen voor dat de dieren worden vervoerd 'overeenkomstig de schriftelijke instructies over voeren en drenken, en rekening houdend met de eventueel vereiste speciale verzorging'. De vervoerder krijgt een door de deskundige kuddebeheerder opgestelde schriftelijke instructie mee omtrent voeren en drenken, waarin aangegeven:

- om de 8 uur drenken en voeren
- drenken uit trog of bakken (speciekuipen).

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

3 juni 2019

Deelnemers

Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Inzet 5.1.2.e wordt afgebouwd
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Terugblik bezoek provinciale staten

      Een geslaagd bezoek. Nieuwe staten ledengoed kunnen informeren. We willen na de zomer opnieuw een bezoek van de Staten aanbieden.
   b. SvZ Communicatiestrategie

      Niet besproken
   c. Actoren- en risicoanalyse + communicatie

      Niet besproken
   d. Maandupdate juni,

      Niet besproken
   e. paarden in Oostvaardersveld en Trekweggebied

      Niet besproken
4. Projecten
   a. Uitplaatsen koniks wit Rusland

      Alles rond keuren en chippen is geregeld. Dierenarts vanuit Rusland is geregeld. Transport is geregeld.

      In BO agenderen wat we doen met gechipte paarden die niet naar Wit Rusland gaan. En hoe in de toekomst te handelen.
   b. Managementplan
      i. Mondelinge

         Niet besproken
      ii. Faunabeheerplan edelherten

         Niet besproken
      iii. Planning Oostvaardersplassen

         Niet besproken
      iv. Aantal edelherten en opgave winter 2019/2020

         We delen de uitkomst van de mei-telling zsm met de provincie. We gaan de eerste gesprekken over extra inzet collega's komende winter opstarten **Wout**
   c. Financiering

Vraag is hoe het precies zit met de bijdrage van LNV. Notitie over financiering ligt in concept voor BO. Er zijn nog wat open einden die ondertussen helder zijn.

d. Notitie– **consequenties gehouden – niet gehouden dieren**

Notitie is opgeleverd.

Insteek van overleg: gaan uit van in het wild levende dieren waar we zoveel mogelijk zorg geven, alsof ze gehouden zijn.

Notitie wordt opgemaakt als advies en met directie gedeeld. Daarna naar BO met provincie.

5. Juridische zaken
   a. Laatste ontwikkelingen

      Niet besproken
6. Bestuurlijk overleg

   Niet besproken
7. Intern verslag Strategisch Overleg 6 mei en Actielijst (**bijlage**)

   Niet besproken

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
omgevingsmanagement	Actoren- en risicoanalyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	lopend	
Financiering	Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis	19-11	11-3	Kees 5.1.2.e	lopend	
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e / 5.1.2.e	lopend	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie
Financiën	Overzicht wat uitgegeven is en begroting wat nog moet	25-3	6-4	5.1.2.e	lopend	Voor volgend BO 11-4 gereed
Bezoek staten	Aanbieden dat ze na de zomer weer op bezoek komen	3-6	1-10	Wout		
BO	Gesprek wat te doen met gechipte paarden die niet naar Wit Rusland gaan	3-6	20-6	Wout/ 5.1.2.e		
Extra personeel	Opstarten inzet extra personeel ovp komende winter	3-6		Wout		
Notitie gehouden/niet gehouden dieren	Bespreken met Sylvo en 5.1.2.e	3-6	20-6	Wout/Marjolijn		Notitie opmaken als advies, vooroverleg met 5.1.2.e

Notitie Planning planfiguren Oostvaardersplassengebied

Eerste versie, gespreksdocument

Inleiding

In het Oostvaardersplassengebied lopen al of gaan de komende jaren diverse projecten lopen op het gebied van inrichting en beheer. Belangrijke aanleidingen hiervoor zijn de Natura 2000-maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan van 2015, en de verandering van het beheer in de Oostvaardersplassen in lijn met het Beleidskader Oostvaardersplassen 2018 (gebaseerd op het advies van Van Geel). Voor de uitvoering van de in deze stukken genoemde maatregelen en voor het reguliere beheer na de veranderingen volgens het beleidskader, dienen de bestaande planfiguren geactualiseerd te worden of nieuwe planfiguren opgesteld. Zo ligt in het verschiet een tweede Natura 2000-beheerplan en een Waterbeheerprogramma vanuit de KRW.

Om inzicht te krijgen in welke processen/projecten er in het Oostvaardersplassengebied lopen en hoe de planfiguren bij de processen en projecten vooral in de tijd ook met elkaar verband houden, is een planning opgesteld. Deze planning biedt inzicht in de perioden dat projecten lopen en op welke momenten informatie of plannen geleverd dienen te worden. De planning geeft ook de mogelijkheid om de planfiguren op elkaar af te stemmen en te motiveren waarom bepaalde projecten of producten op een bepaald moment gereed moeten zijn.

Projecten

Voor het Oostvaardersplassengebied zijn de volgende projecten onderscheiden:

- Uitvoering reset grote herbivoren;
- Uitvoering beschutting;
- Inrichting grazige deel;
- Natura 2000-beheerplan: evaluatie en nieuw beheerplan (6 jaar cyclus);
- Natura 2000-maatregelen: uitvoering, monitoring, evaluatie;
- CMSI-beheerplan Oostvaardersplassengebied 2018-2030 (12 jaar cyclus);
- Hoofdstuk edelhert van het Faunabeheerplan;
- Managementplan Oostvaardersplassengebied: doorvertaling beleidskader;
    - module Visie Oostvaardersplassengebied;
    - Module grote herbivoren
    - Module monitoring
- Kiekendievenfoerageergebieden A6;
- Nationaal Park Nieuwland;
- Kaderrichtlijn Water (6 jaar cyclus).
- Oostvaardersoevers;
- Monitoring (continue)
- Onderzoek (op projectbasis).

- *Uitvoering reset grote herbivoren -*

Dit betreft het eenmalig terugbrengen van de aantallen grote herbivoren zoals in het beleidskader is benoemd en voor het edelhert in de opdracht van de Provincie aangegeven.
De uitvoering van de reset grote herbivoren is in 2018 gestart en loopt tot en met december 2019. De werkzaamheden betreft het daadwerkelijke uitvoering van het terugbrengen van de populatie edelherten en het uitplaatsen van koniks. Voor de periode van de reset is een 'Werkinstructie grote grazers Oostvaardesrplassen' opgesteld. De werkinstructie is in concept klaar.
In het managementplan wordt het definitieve beheer van de grote herbivoren voor de komende 6 jaar uitgeschreven.

- *Uitvoering beschutting -*

Dit betreft het aanbrengen van beschutting (half open bosweide landschap) in de Oostvaardersplassen zoals in het beleidskader van de Provincie is aangegeven.
De uitvoering in de Driehoek is afgerond, zo ook enkele plantvakken in de spoorzone.
Op het Stort is begonnen met het plaatsen van de rasters. Dit werk wordt in 2019 afgerond. De aanplant van struiken en bomen op het Stort start in de 2e helft van 2019 en kent een doorlooptijd van 3 jaar.

- *Inrichting grazige deel* -

In het grazige deel worden in lijn met het Natura 2000-beheerplan en het beleidskader natte graslanden, poelen (al dan niet met onbegraasde eilanden) en een voorziening voor de intrek van vis (stekelbaars) gerealiseerd. Daarnaast is de realisatie van een aantal op natuurbeleving gerichte voorzieningen onderdeel van dit plan.
De plannen zijn tot DO uitgewerkt. Momenteel ligt de voortgang stil wegens het ontbreken van middelen om een bestek op te laten stellen. De planning is dat dit werk in 2020 opgepakt gaat worden en in 2022 afgerond is.

- *Natura 2000-beheerplan: evaluatie en nieuw beheerplan* -

Het Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen van 2015 wordt in 2020 geëvalueerd en in 2021 geactualiseerd. Het beheerplan kent een cyclus van 6 jaar. De daarop volgende evaluatie en actualisatie vinden plaats in respectievelijk 2026 en 2027.
Voor het opstellen van het beheerplan ligt het voortouw bij de provincie Flevoland.

- *Natura 2000-maatregelen: uitvoering, monitoring, evaluatie* -

De in het Natura 2000-beheerplan van 2015 beschreven maatregelen worden vanaf 2016 uitgevoerd (verkenning, planvorming, uitvoering). Het betreft:

- De moerasreset (3 jaar waterpeilverlaging gevolgd door 3 jaar peilopzet, waarna evaluatie plaats vindt). Deze maatregel is in 2018 gestart en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de Provincie.
- De aanleg van poelen, natte graslanden en vispassages in het grazige deel van het kerngebied (gereed in 2022) (zie ook inrichting grazige deel).

Een jaar voor actualisatie van het derde Natura 2000-beheerplan in 2027, worden de Natura 2000-beheermaatregelen geëvalueerd gekoppeld aan de reguliere Natura 2000-monitoring zodat dit input levert voor het derde Natura 2000-beheerplan in 2027.

- *CMSI beheerplan Oostvaardersplassengebied 2018-2030*

Het CMSI beheerplan beschrijft het beheer van een gebied met betrekking tot de thema's beschermen, beleven en benutten. In dit beheerplan vindt een beoordeling plaats van de kwaliteit van de afgesproken SNL-doeltypen. Op basis van deze beoordeling krijgt de Provincie inzicht in de mate waarin de SNL doelen gerealiseerd worden en kan de beheerder het beheer van de doeltypen aanpassen indien nodig. Daarnaast worden in dit beheerplan tijd en kosten voor het beheer inzichtelijk gemaakt zodat Staatsbosbeheer voor al haar gebieden in een keer een totaal overzicht kan maken van de totale tijd en kosten.
Het huidige CMSI beheerplan Oostvaardersplassen is opgesteld voor de periode 2018-2030, maar kan ieder jaar worden aangepast indien nodig. Het is aan te bevelen om het CMSI beheerplan mee te laten lopen met de andere plannen en de actualisatie in 2027 of 2033 te laten plaatsvinden.

- *Hoofdstuk edelhert van het Faunabeheerplan*

Voor het provinciale Faunabeheerplan is een aanvulling op het bestaande plan geschreven met betrekking tot het beheer van de edelherten in de Oostvaardersplassen. Deze aanvulling dient op 1 januari 2020 definitief in het Faunabeheerplan opgenomen te zijn. Het Faunabeheerplan wordt iedere 4 jaar geëvalueerd en geactualiseerd. De volgende actualisaties vinden plaats in 2023 en 2027.
Op basis van dit hoofdstuk kan op 1 januari 2020 ontheffing verleent worden voor afschot van edelherten ten behoeve van populatiebeheer en dierenwelzijn.

- *Managementplan Oostvaardersplassengebied: doorvertaling beleidskader -*

Het managementplan Oostvaardersplassengebied betreft een beschrijving van het beheer van het totale Oostvaardersplassengebied (Natura 2000-gebied en aangrenzende bosgebieden). Dit managementplan is gericht op de beheeropgaves die uit het beleidskader van de Provincie, het Natura 2000-beheerplan en de ontwikkelingen rond het Nationaal Park Nieuw Land voort komen.

In een juiste volgorde zou eerst een visie moeten worden beschreven die dan vervolgens in het managementplan geconcretiseerd wordt. Omdat we echter in een overgangsfase zitten waarbij bepaalde zaken met voorrang uitgevoerd worden (bijv. reset grote herbivoren en beschutting of de Natura 2000-maatregelen), wordt op de korte termijn (5 jaar) pragmatisch omgegaan met de invulling van het managementplan. Met name het beleidskader van de Provincie is hier leidend in.
Het Managementplan wordt modulair opgebouwd. In 2019 worden de eerste modules opgesteld en vastgesteld. Dit betreffen de modules:

- visie Oostvaardersplassen (zoals ontwikkeld voor de communicatie strategie),
- grote herbivoren Oostvaardersplassen (waaronder onderbouwing omvang populaties; faunabeheer edelherten, Koniks en heckrund (incl. vorm waarop de populatie in omvang gehouden wordt); werkinstructie beheer (incl. zorg, welzijn, reactief beheer).
- monitoring.

Deze modules moeten op 1 januari 2020 met instemming van GS operationeel zijn.

Aansluitend worden andere modules ontwikkeld waaronder watermanagement, recreatie en toerisme, natuurbeheer (beleven, beschermen, benutten).

In de toekomst kunnen nieuwe modules toegevoegd worden, te denken valt aan modules rond de ontwikkelingen van het Oostvaardersbos, Hollandse Hout, Kotterbos, Oostvaardersveld en Oostvaardersoevers.

Via monitoring wordt getoetst of de richtlijnen die in het beleidskader zijn gegeven inderdaad leiden tot het gewenste landschap en tot het behalen van de doelstellingen (Natura 2000, SNL, biodiversiteit, dierenwelzijn, etc.). Hierbij is aansluiting nodig op de wetenschappelijke review die de provincie opstelt.

Na uitvoering van de maatregelen uit het beleidskader, worden deze gemonitord en na enkele jaren geëvalueerd. Om een goed beeld te krijgen van de effecten van het beheer dient minimaal 5 jaar gemonitord te worden op basis waarvan goed onderbouwde keuzes in het beheer gemaakt kunnen worden.

In 2025 vindt een evaluatie van de dan uitgeschreven modules van het managementplan plaats zodat er in 2026 een geactualiseerd plan ligt, dat tevens als input kan dienen voor het nieuwe Natura 2000-beheerplan en het Faunabeheerplan.

- *Managementplan: module Visie Oostvaardersplassengebied -*

Om tot de juiste keuzes in het beheer te komen is naast de kaders (wet- en regelgeving, beleidskader Provincie, Natura 2000, NNN, Faunabeheerplan, etc.) een heldere visie voor het Oostvaardersplassengebied nodig. De huidige visie van 2008 betreft alleen de Oostvaardersplassen en is op punten niet meer van toepassing vanwege de wijzigingen in het beleidskader. De visie is een belangrijke drager voor het managementplan Oostvaardersplassengebied en direct of indirect ook voor het project Oostvaardersoevers, de maatregelen die voortkomen uit het Nationaal Park Nieuw Land, het Natura 2000 beheerplan, het Faunabeheerplan (zie schema 1).

In eerste instantie wordt in 2019 in het managementplan een visie op hoofdlijnen beschreven. Deze zal zich richten op de landschapsecologische veranderingen die de komende jaren in het gebied worden doorgevoerd. In verband met ander lopende projecten is er noodzaak om een voorlopige visie op hoofdlijnen te hebben. Deze is in 2020 gereed om daarmee bijvoorbeeld NP Nieuw Land en OVO te voorzien van informatie over de richting waarin Staatbosbeheer op wil met het Oostvaardersplassengebied. Voor onszelf is een conceptvisie ook van belang om alvast een richting aan te geven, daar de komende jaren aan de hand van de monitoring discussie over te voeren en op basis van de evaluatie in 2025 tot een goed onderbouwde visie te komen. Deze nieuwe visie is input voor de volgende versie van het Managementplan dat in 2026 zal worden opgesteld en voor het Natura 2000-beheerplan dat in 2027 wordt opgesteld.

- *Kiekendievenfoerageergebieden A6 -*

Langs de A6 wordt een drietal Kiekendievenfoerageergebieden ingericht. In 2019 vindt de inrichting plaats en in 2020 start het beheer. In 2025 kan het beheer geëvalueerd worden zodat in 2026 het eventueel aangepaste beheer kan worden meegenomen in het geactualiseerde Managementplan Oostvaardersplassengebied van 2026. Hierbij ligt een nadrukkelijke relatie met de Natura 2000-opgave om in de randen buiten het Natura 2000-gebied geschikt foerageergebied voor de kiekendief te maken.

- *Nationaal Park Nieuw Land -*

Voor Nationaal Park Nieuw Land is in 2019 een ontwikkelingsvisie vastgesteld door de provincie. Momenteel wordt gewerkt aan de doorvertaling van deze visie in een aanpak voor het komende jaar.

Het accent hierbij ligt op de organisatie op orde, waarbij het gaat om de ontwikkeling van de governance en de financieringsstrategie. Daarnaast wordt voortgegaan met de lopende projecten in Oostvaardersplassen Almere en Oostvaardersplassen Lelystad. Ook wordt ingezet op de ontwikkeling van de recreatieve beleving in het kerngebied, Belangrijk element hierbij is het verkrijgen van Leader subsidie. Daarnaast wordt via IBP-VP aanvraag ingezet op het verbreden van de opgaves van beide poorten, de A6 zone en een financiële bijdrage voor onderzoek (waaronder 3 AIO's in het veldstation van de Oostvaardersplassen).
Nadere informatie over de projecten en tijdplanning volgt later in het jaar.

- *Kaderrichtlijn water* -

Voor het 3e KRW Stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) moet het waterschap opnieuw in gesprek met gebiedspartijen over KRW-doelen en maatregelen: zijn ze nog actueel of zijn er veranderingen in doelen, ambities en/of maatregelen.

De Oostvaardersplassen is ook een KRW-waterlichaam. Het waterschap wil daarom in gesprek met Staatsbosbeheer. Oktober 2020 moet er duidelijkheid zijn over KRW-doelen en de maatregelen voor het ontwerp-Waterbeheerprogramma van Flevoland. Dit plan ligt vanaf 22 december 2020 ter inspraak. Na verwerking van definitieve inspraakreacties kan het definitieve Waterbeheerprogramma worden vastgesteld. Het KRW-deel van het Waterbeheerprogramma vormt input voor het ontwerp en definitieve SGBP3.

- *Oostvaardersoevers (verbinding Markermeer-Oostvaardersplassen-Lepelaarplassen)* -

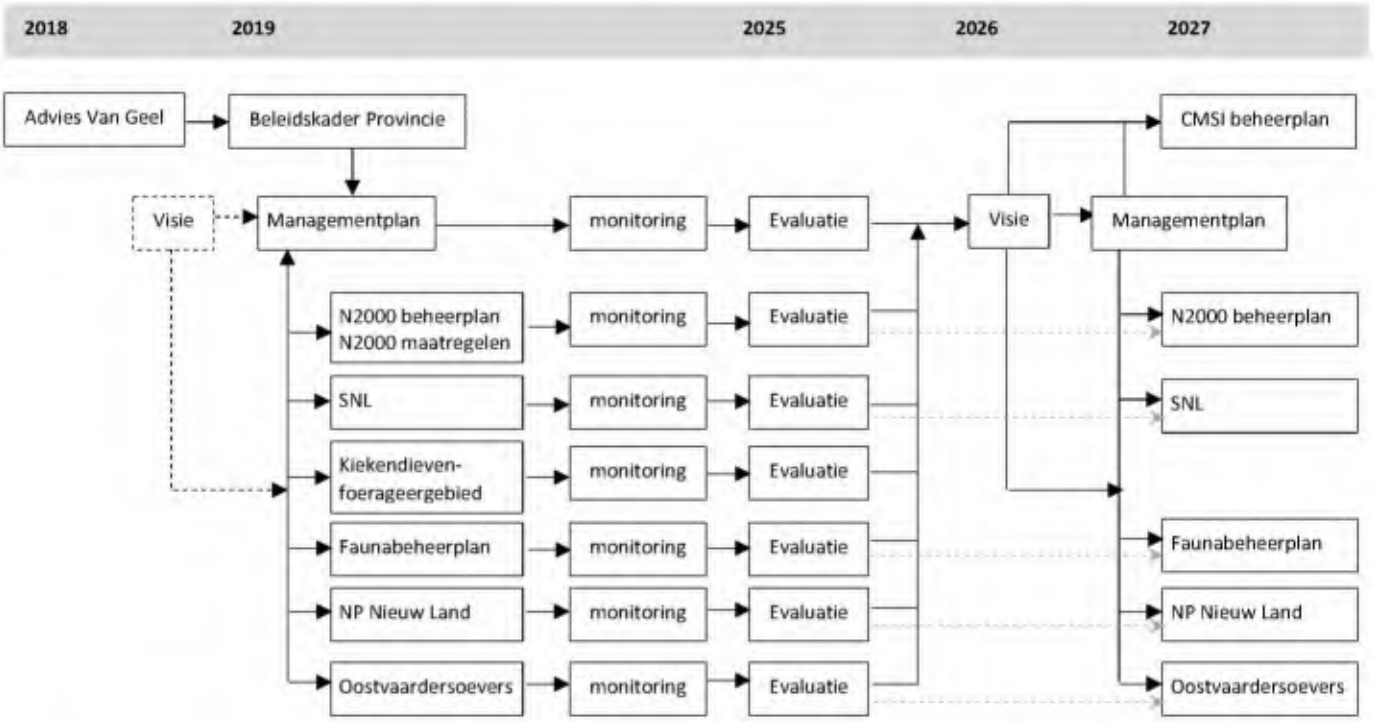
Dit betreft een project in het kader van de Programmatische Aanpak Grote Water van de ministeries van I&W en LNV. Het project komt voort uit de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050 waarin een achttal grootschalige projecten in het IJsselmeergebied worden gedefinieerd die het IJsselmeergebied toekomstbestendig moeten maken om de veranderingen in klimaat en ruimtegebruik op te kunnen vangen. Het project wordt uitgevoerd in opdracht van Rijkswaterstaat Midden Nederland en Provincie Flevoland die het project ook trekken. Het project volgt de MIRT-systematiek waarbij via een verkenning en planstudie het proces van idee tot uitvoering wordt vormgegeven. De verkenning start in 2019 en duurt 2 jaar. Daarna volgt een planstudie van 2 jaar zodat, indien alles meezit, in 2024-2025 gestart kan worden met de uitvoeringsfase.

- *Monitoring en onderzoek Oostvaardersplassengebied* -

De monitoring komt voort uit verplichtingen vanuit Natura 2000 en SNL en uit de richtlijnen van het beleidskader. Natura 2000 en SNL kennen bepaalde cycli van monitoring van jaarlijks tot 1x12jaar. Mogelijk dat bepaalde monitoring met een lage frequentie vaker moet worden uitgevoerd of naar voren of achter moet worden geschoven in de tijd, zodat de resultaten zo goed mogelijk aansluiten bij de evaluaties.

Concept Schema (Moet nog geactualiseerd worden)

Ideale volgorde projecten Oostvaardersplassengebied. De grijze balk geeft een indicatie van de jaren waarin onderdelen zijn of worden uitgevoerd. De gestippelde zwarte lijn rondom visie (links) en de lijnen die daaruit voortkomen, geven aan dat dit wenselijk is maar nu niet gebeurt. De zwarte pijlen geven aan hoe de onderdelen zijn verbonden met de visie en het managementplan: enerzijds leveren zij input en anderzijds worden zij gevoed. De gestippelde grijze pijlen geven aan dat de evaluatie per onderdeel ook wordt gebruikt voor de projecten zelf.



Planning

Vanuit bovenstaande onderdeel 'Projecten' kan een wenselijke planning worden opgezet. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van de gedetailleerde planning in bijlage 1. Leidend in deze voorzet is het beleidskader van de Provincie, het Natura 2000-beheerplan en Faunabeheerplan. Er zijn projecten die al lopen en een eigen planning hebben, zoals het Natura 2000-beheerplan (evaluatie 2020, actualisatie 2021, uitvoering maatregelen), het Faunabeheerplan (aanvulling OVP 2019, evaluatie 2022, actualisatie 2023), het CMSI beheerplan, Kiekendievenfoerageergebieden A6 (inrichting 2019, beheer 2020), Nationaal Park Nieuwland en Oostvaardersoevers (verkenning 2019-2020, planstudie 2021-2022).

Vanwege het feit dat er verschillende (beheer)plannen voor het gebied gelden, is het aan te bevelen om de cycli van die plannen op elkaar af te stemmen zodat deze plannen altijd van dezelfde 'basis'-visie of algemene doelen van het totale Oostvaardersplassengebied uitgaan naast de specifieke visie of doelen per (beheer)plan. Hierbij is het voorstel om te werken volgens de Plan-Do-Check-Art (PDCA) cyclus (Fig. 1), ook wel de monitoringscyclus.



Figuur 1 Plan Do Check Act (PDCA) cyclus.

Op basis van monitoring evalueer je het project, stel je visie/doelen al dan niet bij, concretiseer je de eventueel aangepaste visie in het management- en monitoringsplan en start de cyclus opnieuw. Het streven is om het op lijn krijgen van de planfiguren op de volgende wijze te realiseren:

1. tot 2025/2026 uitvoeren van de monitoring.
2. In 2025/2026 uitwerken monitoringsgegevens en evaluatie
3. In 2026 wordt de visie opgesteld en het managementplan geactualiseerd,
4. in 2027 het N2000 beheerplan en het Faunabeheerplan geactualiseerd

Het zou mooi zijn als de paragraaf over de Oostvaardersplassen in het Faunabeheerplan mee kan gaan lopen met deze cyclus, zodat in één keer alle producten die nodig zijn voor het beheer op dezelfde bevindingen zijn gebaseerd en goed op elkaar zijn afgestemd.

Tabel 1 (Moet nog geactualiseerd worden) Planning Oostvaardersplassengebied. De rode kolommen geven de jaren aan waar een aantal belangrijke werkzaamheden gaan plaatsvinden: evaluatie van beheer/inrichting, opstellen visie, managementplan, N2000 beheerplan, Faunabeheerplan.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
uitvoering reset grote herbivoren	x														
faunabeheerplan	x			x	x			x	x			x	x		
N2000 beheerplan		x	x					x	x					x	x
N2000 maatregelen	x	x	x	x	x	x	x	x							
kiekendievenfoerageergebieden A6	x	x	x	x	x	x	x	x							
CMSI beheerplan											x	x			
managementplan OVP-gebied korte termijn (5 jaar)	x	x		x			x	x					x	x	
visie OVP-gebied	x	x					x	x					x	x	
Nationaal Park Nieuw Land Oostvaardersoevers		x		x		x									
monitoring en onderzoek															
Natura 2000 Oostvaardersplassen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SNL Oostvaardersplassen (N01.03)				x	x	x				x	x	x			
SNL Hollandse Hout, Oostvaardersbos				x						x					
SNL Kotterbos, Oostvaardersveld						x						x			
Beleidskader Oostvaardersplassen Provincie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Overige monitoring Oostvaardersplassengebied	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(tussen)evaluaties, concepten, toetsing

definitieve oplevering

Voorstel strategie/planning

Om tot een samenhangende invulling van deze planfiguren en projecten inclusief de monitoring te komen is het van belang dat er een heldere visie voor het Oostvaardersplassengebied is. Met het nieuwe beleidskader dient de oude visie van 2008 te worden geëvalueerd en op punten te worden herzien waar deze niet meer aansluiten op het nieuwe beleidskader.

In de planning wordt voorgesteld om aansluiting te zoeken bij de cyclus van het Natura 2000-beheerplan vanwege het feit dat deze voortkomt uit de Europese richtlijn en vanuit een Provinciale verantwoordelijkheid wordt gestuurd. Het Natura 2000-beheerplan wordt in 2020 voor het eerst geëvalueerd en in 2021 geactualiseerd. De visie wordt in 2020 opgesteld en het managementplan is dan nog niet volledig. Deze twee planfiguren kunnen nog niet of niet volledig als input dienen voor de tweede versie van het Natura 2000-beheerplan. De derde evaluatie en actualisatie van het Natura 2000-beheerplan vindt in 2026-2027 plaats. De periode tot dan geeft ruimte om het beleidskader, zoals dat is uitgewerkt in het Managementplan, te evalueren. Een periode van 5-6 jaar levert voldoende en betrouwbare informatie op om het kader te evalueren en tot goede keuzes te komen. Dit geeft ook ruimte voor andere zaken zoals het opstellen van een nieuwe visie voor het Oostvaardersplassengebied of het evalueren van de kiekendievengebieden. Een definitieve visie en Managementplan kan dan gereed zijn in 2026 zodat het input kan zijn voor het nieuwe N2000-beheerplan in 2027.

Het CMSI beheerplan dat nu is opgesteld voor de periode 2018-2030 zou op deze cyclus aangepast kunnen worden omdat dit beheerplan in principe jaarlijks kan worden bijgesteld. Je kunt dan een nieuw beheerplan opstellen in 2027 of in 2033. Dus een verschuiving van 3 jaar naar voren of 3 jaar naar achteren.

Het Faunabeheerplan is volgend op de evaluatie van het managementplan. Het beheer van de Edelherten zoals in het managementplan opgenomen is dan input voor het faunabeheerplan.

Notitie concept Planning planfiguren Oostvaardersplassengebied voor intern beraad

Bijlage 1 (Moet nog geactualiseerd worden) Planning Oostvaardersplassengebied

	2019												2020												2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12										
uitvoering reset grote herbivoren en beschutting																																		
concept werkinstructie grote grazers OVP	x	x	x	x	x																													
toetsing concept						x	x																											
aanpassing concept								x																										
definitief werkinstructie grote grazers OVP									x																									
uitvoering reset grote herbivoren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x																						
uitvoering beschutting	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x																						
faunabeheerplan																																		
schrijven aanvulling op bestaand plan	x	x	x	x	x	x																												
goedkeuring fbe							x	x	x	x	x																							
ontheffingaanvraag bij provincie							x	x	x	x	x																							
ter inzage							x	x	x	x	x																							
aanpassing							x	x	x	x	x																							
definitief												x																						
evaluatie																										x				x				x
nieuw FBP																											x				x			
natura 2000 beheerplan																																		
evaluatie													x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						x				
nieuw beheerplan																									x						x			
N2000 maatregelen																																		
moerasreset	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						
poelen																			x	x	x	x	x	x	x	x								
vispassages																			x	x	x	x	x	x	x	x								
tussenevaluatie moerasreset																										x								
evaluatie																														x				
CMSI-beheerplan Oostvaardersplassengebied																																		
evaluatie																																	x	
actualisatie																																		x
managementplan OVP-gebied korte termijn (5 jaar) (doorvertaling beleidskader prov)																																		
afbakening gebied					x																													
module grote herbivoren uitwerken	x	x	x	x	x	x																												
module overige onderdelen (hoofdlijnen)	x	x	x	x	x	x																												
concept							x	x	x	x	x																							
toetsing							x	x	x	x	x																							
instemming GS							x	x	x	x	x																							
definitief												x																						
module integraal beheer					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x																			
concept																x	x	x	x	x														
toetsing																x	x	x	x	x														
instemming GS																x	x	x	x	x														
definitief																					x													
tussenevaluatie																										x								
evaluatie totale managementplan																													x					
concept																													x					
toetsing																													x					
instemming GS																													x					
definitief																														x				
Kiekendievenfoerageergebieden																																		
beheerplan zanddepot-A6 en trekweg-A6							x																							x				
inrichting trekweg-A6	x	x	x	x	x	x																												
inrichting zanddepot-A6	x	x	x	x	x	x																												
beheer trekweg A6; begrazing rund paard							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
beheer zanddepot-A6; strokenteelt maaien							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
evaluatie																													x					
Visie OVP-gebied																																		
opzet					x	x	x																											
doelen							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x											x					
kaders							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x											x					
prog. Eisen, randvoorwaarden, wensen							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x											x					
opties beheer													x	x	x	x	x												x					
voorkeur beheer															x	x	x												x					
concept																x	x	x											x					
toetsing																	x	x											x					
definitief																														x				
Nat Park Nieuw Land																																		
ontwikkeling poorten																																		
recreatieve ontwikkeling binnen OVP?																																		
Oostvaardersoevers																																		
verkenning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x									
planstudie																									x	x								
uitvoering																											x	x						

Notitie concept Planning planfiguren Oostvaardersplassengebied voor intern beraad

Vervolg Bijlage 1

	2019												2020												2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12										
monitoring en onderzoek																																		
Natura 2000 Oostvaardersplassen																																		
broedvogelkartering moeras (NB)				x	x	x	x									x	x	x	x						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
koloniebroeders moeras (MvE)							x												x						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
niet broedvogels totaal (grote soorten; MvE)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
moerasreset	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
poelen																											x	x	x					
vispassages																											x	x	x					
SNL Oostvaardersplassen (N01.03)																																		
vegetatietypenkartering (1x12jr)																												x						
vegetatiestructuurkartering (1x6jr)																												x						x
florainventarisatie (1x6jr)																											x						x	
broedvogelkartering randzone (1x6jr)																										x								
SNL Oostvaardersbos (N16.02)																																		
broedvogelkartering (1x6jr)																										x						x		
bosstructuur (1x6jr; Syhi?)																										x						x		
SNL Hollandse Hout (N05.01)																																		
vegetatietypenkartering (1x12jr)																																x		
vegetatiestructuurkartering (1x6jr)																										x						x		
florainventarisatie (1x6jr)																										x						x		
libellen (1x6jr)																										x						x		
broedvogelkartering (1x6jr)																										x						x		
SNL Hollandse Hout (N12.02)																																		
vegetatiestructuurkartering (1x6jr)																										x						x		
florainventarisatie (1x6jr)																										x						x		
vlinders en sprinkhanen (1x6jr)																										x						x		
SNL Hollandse Hout (N14.03)																																		
florainventarisatie (1x6jr)																										x						x		
bosstructuur (1x6jr; Syhi?)																										x						x		
broedvogelkartering (1x6jr)																										x						x		
SNL Hollandse Hout (N16.02)																																		
bosstructuur (1x6jr; Syhi?)																										x						x		
broedvogelkartering (1x6jr)																										x						x		
SNL Kotterbos oost (N01.03)																																		
vegetatietypenkartering (1x12jr)																																		x
vegetatiestructuurkartering (1x6jr)																												x						x
florainventarisatie (1x6jr)																												x						x
broedvogelkartering (1x6jr)																												x						x
SNL Kotterbos west (N12.02)																																		
vegetatietypenkartering (1x12jr)																												x						x
florainventarisatie (1x6jr)																												x						x
vlinders en sprinkhanen (1x6jr)																												x						x
SNL Kotterbos west (N16.02)																																		
bosstructuur (1x6jr; Syhi?)																												x						x
broedvogelkartering (1x6jr)																												x						x
SNL Oostvaardersveld (N01.03)																																		
vegetatietypenkartering (1x12jr)																																		x
vegetatiestructuurkartering (1x6jr)																												x						x
florainventarisatie (1x6jr)																												x						x
broedvogelkartering (1x6jr)																												x						x
SNL Oostvaardersveld (N12.02)																																		
vegetatiestructuurkartering (1x6jr)																												x						x
florainventarisatie (1x6jr)																												x						x
vlinders en sprinkhanen (1x6jr)																												x						x
SNL Oostvaardersveld (N16.02)																																		
bosstructuur (1x6jr; Syhi?)																												x						x
broedvogelkartering (1x6jr)																												x						x
Beleidskader Oostvaardersplassen Provincie																																		
aantal grote herbivoren					x				x								x					x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
sterfte grote herbivoren	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
conditie grote herbivoren (dierenarts)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
gezondheid grote herbivoren (gezondheidsdienst)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
niet broedvogels randzone Oostvaardersplassen (HH)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
niet broedvogels dijken Oostvaardersplassen (FG)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
roofvogels randzone (vogelwacht)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
terreingebruik ganzen, reigers, grote herbivoren randzone	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
slaapplaatstelling ganzen (SOVON, vogelwacht)		x									x		x										x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
vegetatiestructuurtypenkaarten							x	x	x	x															x				x					
structuur graslanden				x			x			x						x			x			x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
soortsamenstelling PQ's							x			x									x						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
waterstanden open water moeras en randzone	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
waterkwaliteit moeras (waterschap)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
bezoekers																																		
beleving																																		
Overige monitoring Oostvaardersplassengebied																																		
niet broedvogels Oostvaardersveld (EK)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
bodem OV-veld en kiekendievengebieden A6 (UU)					x												x								x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
niet broedvogels kiekendievengebieden A6																																		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

23 september 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Koniks
   a. Spanje (nav mail 5.1.2.e zie bijlage. Inbellen met 5.1.2.e)
3. Mededelingen
4. Managementplan
   a. Stand van zaken (zie planning) plus discussie over de volgende punten:
   - Afgelopen winter was in OVP uitgangspunt dat in de ovp altijd overleg met dierenarts was bij behandelen van dieren. Voorstel is dat beheer/kuddebeheerder die verantwoordelijkheid krijgt en bij twijfel ruggenspraak dierenarts. (in lijn met landelijke instructie)
   - Voorstel bij dieren met individueel BCS<2 bepaalt kuddebeheerder hoe te handelen (ipv de dierenarts).
   - Opname conditiescore door kuddebeheerder en eens in het kwartaal met dierenarts (ipv twee wekelijks door dierenarts)
   - Afgelopen winter bepaalde de dierenarts de vorm van euthanasie bij reactief beheer. Voorstel is dat voor reactief beheer (ongeneeslijk verwond of ziek) dat afschot de methodiek is. Deze dieren (hert, paard, rund) blijven uit het zicht in het gebied liggen. (Mag dat bij rund en paard?)
   - Populatiebeheer herten: voorstel afschot en naar voedselketen. Aantal (bv ca 10%) blijft in veld liggen.
   - Populatiebeheer paarden: voorstel aantal gelijk aan aanwas gaat naar de slacht tenzij er vraag is voor uitplaatsen naar ander gebied.
   - Populatiebeheer runderen: afschot en naar rendac. Willen we opnemen dat we inzetten op experiment met LNV, NVWA en provincie voor slecht in het veld en naar voedselketen.
   - Gaan we iets opnemen over contraceptie/anticonceptie? (staat er nu niet in)
   - Zijn er suggesties voor te betrekken personen bij de consultatieronde?

5. Projecten
   - Herten - Update afschot (sinds 16-9 is de bronst gestart). Zie weekbericht in bijlage

6. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Vervolg op communicatiestrategie
      i. Uitwerking intern
      ii. Externe versie

iii. Organisatie bij crises, SvZ

7. Juridische zaken
   a. Juridische procedures/ WOB verzoeken
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 september en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Bezoek staten	Organiseren bezoek komen	3-6	1-10	Wout/5.1.2.e /5.1.2.e 5.1.2.e		
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
SNL beheertypen	Notitie verder brengen	15-7		5.1.2.e /5.1.2.e		Incl vergelijking andere gebieden
Communicatie	Blog terugblik vangweide	9-9	15-10	Joke/5.1.2.e		
Communicatie	Blog bezoek wit Rusland	9-9	15-10	5.1.2.e		

Mail 5.1.2.e

5.1.2.e ontwijkt helaas telefoongesprekken met mij, maar hij heeft zojuist een officieel schrijven naar mij gemaild. Korte strekking van het document: 9 paarden, aangevuld met veulens, zijn op 15 september tijdelijk overgeplaatst naar Paarden in Nood Spanje. De volwassen dieren komen weer terug naar Paleolitico Vivo als de paarden behandelingen hebben ondergaan en hersteld zijn. Ze zijn niet overgegaan tot de geplande castratie van de hengsten.

Ik stel voor dat we hier maandag in het strategisch overleg over doorpraten (ik kan er het eerste half uur telefonisch bij zijn) en de vraag beantwoorden of we hier op willen en/of moeten reageren en wat dan de strekking van onze reactie is. Hierbij alvast mijn overdenkingen:

- Ik betreur het dat 5.1.2.e bewust de directe communicatie met mij heeft afgehouden totdat hij kennelijk overeenstemming heeft bereikt met Paarden in Nood Spanje en de paarden dus al tijdelijk verplaatst zijn.
- Zoals in het document opgenomen, komen de paarden na herstel wel weer terug in het reservaat. Dat maakt dat ik er naar neig om deze noodoplossing te scharen onder de zorgplicht die 5.1.2.e 5.1.2.e heeft. Door ze vervolgens weer terug te nemen, lijkt mij dat hij in de geest van het contract heeft gehandeld.
- Waar hij mijns inziens niet strak aan het contract voldoet is dat hij hiermee de semi-natuurlijke omstandigheden in ieder geval van de betreffende verplaatste paarden tijdelijk niet respecteert. Daarnaast doorbreekt hij mijns inziens met de verplaatsing tijdelijk de aanwezigheid van social herds in zijn reservaat. Dit omdat een aantal dieren tijdelijk aan deze social herds worden onttrokken.
- Mij is onduidelijk of en in hoeverre de paarden bij terugkomst in het reservaat weer opgenomen worden in de kuddestructuur. FREE kan hier waarschijnlijk wel een zinnig antwoord op geven, maar ik wil de huidige situatie eerst in het Strategisch Overleg bespreken.

Ik wil jullie ter voorbereiding op het Strategisch Overleg vragen om er vanuit verschillende invalshoeken naar te kijken. Hoe kijken we hier inhoudelijk tegen aan rekening houdend met de situatie aldaar? Welke verschillende standpunten kunnen we hierin opnemen en hoe kijk je er zelf naar? Welke juridische afwegingen moeten we maken om te komen tot een standpunt? Wat zijn de juridische gevolgen van het innemen van mogelijke standpunten? Hoe gaan we hier communicatief mee om cq wat zijn de gevolgen? Uiteindelijk zal het toch openbaar worden. Is het niet via een WOB-verzoek dan is het wel via bijvoorbeeld 5.1.2.e of 5.1.2.e verwacht ik.

Kortom, stof tot nadenken. Overdenkingen of standpunten kunnen natuurlijk ook al via de mail gedeeld worden en anders dus maandag. Het document lezende heeft de verplaatsing inmiddels plaatsgevonden, dus spoed om hier morgen een formele reactie op te geven, zie ik persoonlijk niet. Ook is 5.1.2.e de komende 10 dagen op werkbezoek in Munchen.

Planning Managementplan

Datum	Wat	Wie
1 augustus	Eerste afstemming ambtelijk SBB-provincie	SBB/provincie
16 augustus/18 september	Herschrijven tekst	5.1.2.e /5.1.2.e
12 september	Bestuurlijk overleg, planning	5.1.2.e en 5.1.2.e
16 september	Afstemmingsoverleg, voortgang en voorbereiden consultatie GS 15-10	5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e
18 september	Concept managementplan gereed	
19 september	Versturen naar SBB team, SBB juristen, SBB ecologen, provincie en SBB strategisch overleg	5.1.2.e
23 september	Strategisch overleg SBB, besluit over laatste openstaande discussiepunten	5.1.2.e en 5.1.2.e
23 september	Afstemmingsoverleg, voorbereiden BO	5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e
24 september	bespreken managementplan SBB team Oostvaardersplassen	5.1.2.e en 5.1.2.e
Eind september	Bespreken concept managementplan in BO	Bestuurlijk overleg
26/30 september	Verwerken reacties	5.1.2.e
1 oktober	Concept Managementplan gereed	
2/23 oktober	Consultatie bijeenkomst managementplan met oa • fauna-adviescommissie Staatsbosbeheer • veterinaire commissie Staatsbosbeheer • expertgroep provincie	5.1.2.e en 5.1.2.e
15 oktober	Werksessie met GS	5.1.2.e en 5.1.2.e
23/25 oktober	Verwerken reacties consultatie	5.1.2.e
29 oktober	Definitief managementplan	
31 oktober	vaststellen door SBB	5.1.2.e
5 november	Stukken aanleveren voor GS	5.1.2.e en 5.1.2.e
12 november	Managementplan in PO	5.1.2.e en 5.1.2.e
19 november	Instemming managementplan GS	GS
begin december	Publicatie managementplan	SBB
11 december	Toelichting op managementplan in commissie duurzaamheid	5.1.2.e en 5.1.2.e
December/januari	Informatie bijeenkomst gebiedspartners en relevante partijen	SBB

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

9 september 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda

2. Mededelingen

3. Omgevingsmanagement / Communicatie

4. Projecten
    1. Koniks
        - Spanje: We stemmen in met het gecombineerde advies van de dierenarts uit Spanje en Nederland. We helpen voor de duur van de gewenning periode voor de 8 paarden die extra zorg nodig hebben een en ander binnen het geen dat in het contract is vastgelegd
        - Wit-Rusland, De berichten is dat het goed gaat. Omdat 5.1.2.e een andere functie heeft moet contact met Wit Rusland overgedragen worden naar beheerteam
        - Horsterwold – In het Horsterwold zijn we van plan deze maand koniks uit nemen. Wordt in BO besproken. Aan ecologen wordt nadere onderbouwing gevraagd. Gaat om uitvangen van natuurlijke aanwas om de kudde op grote te houden.
    2. Herten
        a. Update afschot. Vorige week gestart. Wekelijkse vogeltelling vindt plaats. Er is een weekverslag.
        b. Update vergunningen/ ontheffing/ FBP
        Morgen stelt GS Faunabeheerplan vast. Daar is ontheffing en vergunning onderdeel van. Samenwerking met FBE is goed
    3. Veiligheid en openbare orde
        Onderwerp is binnen team onder de aandacht gebracht. Demonstratie is goed verlopen.
5. Juridische zaken
    Er is een aangepast overzicht. Wordt doorgestuurd en meegenomen naar BO.
    Er komt een blog terugblik over de vangweide.
6. (Bestuurlijk) bezoek Wit Rusland
    Bestuurlijk is de verwachting dat Sylvo als vertegenwoordiging van SBB mee gaat (donderdag 29-9/1-10). Hangt samen met delegatie van Wit Rusland. 5.1.2.e en 5.1.2.e gaan ook mee. Vanuit ministerie mogelijk iemand van landbouwraad.

5.1.2.e zorgt dat er personeel in de OVP aanwezig is. 5.1.2.e maakt een blog van het bezoek

7. BO donderdag

   Agenda besproken. Mooi natuurlijk moment om delegatie en vergaderfrequentie aan te passen.

8. Overige

   Concept antwoorden op Kamervragen over paarden in Spanje is bij ministerie aangeleverd..

   Bezoek klankboordgroep.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie
Bezoek staten	Organiseren bezoek komen	3-6	1-10	Wout/5.1.2.e /5.1.2.e 5.1.2.e		
~~Communicatie~~	~~Blog over herstart afschot~~	~~15-7~~	~~1-9~~	5.1.2.e		~~afgerond~~
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		
~~Communicatie~~	~~veldezoek Rijsberman regelen~~	~~15-7~~	~~15-8~~	5.1.2.e		~~afgerond~~
SNL beheertypen	Notitie verder brengen	15-7		5.1.2.e /5.1.2.e		Incl vergelijking andere gebieden
Communicatie	Blog terugblik vangweide	9-9	15-10	Joke/5.1.2.e		
Communicatie	Blog bezoek wit Rusland	9-9	15-10	5.1.2.e		

Memo

VOOR INTERN BERAAD

Datum: 20-9-2019
Van: Marjolijn
Aan: strategisch overleg
Onderwerp: inzet JZ voor OVP

Wat is er aan de hand?
Om dit moment spelen er nog 7 procedures bij de rechtbank of het gerechtshof (zie overzicht vorig strategisch overleg) en zijn er drie mogelijke nieuwe procedures aangekondigd. Daarnaast zijn er nog 12 (!) Wobverzoeken in behandeling en een bewaar tegen een Wobbesluit. Het begeleiden van al deze zaken met de volle energie en aandacht zoals we dat het afgelopen jaar hebben gedaan, past niet in de beschikbare capaciteit. Het DT heeft besloten dat er door de afdelingen niet meer capaciteit kan worden ingehuurd. Dat vraagt om het stellen van prioriteiten.

Prioriteiten

1. Het afhandelen van de Wobverzoeken is een wettelijke verplichting en zullen we aan moeten voldoen. Het helpt wel als de informatie volledig en vlot wordt geleverd.
2. Procedures waar Staatsbosbeheer gedagvaard is. Hier is geen keuze wel zullen ons moeten verweren. Procedure Stamina over status dieren
3. Procedures waarbij Staatsbosbeheer risico loopt, dat zijn beroep tegen afwijzing de handhavingsverzoeken . Dat zijn er drie: SWGG, beweidbaarheid OVP, Dierbaar Flevoland, verstoren van de zeearend, Stamina, over wijze van afschot herten c.q. behandeling van een handhavingsverzoek bij NVWA over verblijf in vangweide ....
4. Procedures waar een andere instantie primair verweerder is en belang heeft, beroep tegen opdracht 3.18 Wnb, beroep tegen vergunning art 2.7 Wnb, mogelijk nieuw bezwaar en voorlopige voorziening ontheffing aan FBE 3.32 Wnb, mogelijk bezwaar en voorlopige voorziening vergunning 2.7 Wnb voor 2020 en verder, mogelijk bezwaar en beroep omgevingsvergunning Poort van Almere

Conclusie
Gelet op de beschikbare capaciteit richt de juridische inzet zich op de punten 1 tot en met 3 en laten we punt 4 aan de provincie c.q. de gemeente. Risico is dat het afschot van de herten niet meer mogelijk is. Hoewel onze aanwezigheid niet garandeert dat het wel doorgaat, is de inbreng tot nu toe wel wezenlijk geweest in het overeind houden van de opdracht en de vergunning.

Weekbericht

Datum

18-09-2019

Onderwerp

weeknummer

Afschot edelherten
Oostvaardersplassen

36 & 37

Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft op 2 november 2018 een vergunning verleend aan Staatsbosbeheer voor het afschot van edelherten in de Oostvaardersplassen op grond van artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming. Een van de maatregelen uit de vergunning is een monitoringsverplichting op grond waarvan met de "hand-aan-de-kraan" kan worden bijgestuurd. Hierbij gaat het om:

- De gedragingen van de edelherten in relatie tot verstoring van kwalificerende vogelsoorten.
- Wekelijks vogeltellingen om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven.

Wekelijks vindt een evaluatie van het afschot en de monitoringsopgave plaats door het beheerteam van de Oostvaardersplassen in aanwezigheid van een ecoloog van Staatsbosbeheer. In dit weekbericht worden de resultaten van het afschot en de bevindingen in relatie tot de monitoringsopgave gepresenteerd.

Voortgang afschot

	deze periode	totaal vanaf 2018-12-10
in het kader van de opdracht provincie	40	1777
in het kader van vroeg reactief beheer	0	10
Totaal	40	1787
afgevoerd voor consumptie	38	1260

Bovenstaande aantallen zijn vertrouwelijk. Er wordt over deze getallen niet gecommuniceerd. De voortgang van het afschot wordt maandelijks door Staatsbosbeheer voor het publiek gepubliceerd.

Bijzonderheden

De edelherten zijn nog erg ril en daardoor moeilijk te benaderen. Door de hoge vegetatie zijn ze slecht zichtbaar. Desondanks zijn er 40 dieren geschoten in de afgelopen twee weken. Het betreft voornamelijk hindes met kalf die niet in een roedel liepen.
De eerste tekenen van de bronst zijn zicht- en hoorbaar. Besloten is om vanaf week 38 te stoppen met het afschot tot na de bronst.

Monitoring verstoring

Registratie van verstoring van afschot gebeurd door de faunabeheerder. Daarbij wordt per schot de volgende waarde toegekend aan de verstoring

score	mate van opvliegen en wegvliegen vogels	de mate van hoe ver edelherten weg rennen en al/niet het moeras in
1	geen verstoring;	niet weg rennen;
2	onrust in de groep;	weg rennen;
3	kortstondig opvliegen;	zeer ver wegrennen;
4	weg vliegen en elders neerstrijken;	wegrennen en het moeras in;
5	opvliegen en wegvliegen.	zeer ver weg rennen en het moeras in.

Resultaat verstoring (gemiddelde van deze week)

verstoring	resultaat
vogels	1
edelherten	2

Monitoring vogels

In de Oostvaardersplassen wordt gemonitord via een maandelijkse punttransecttelling en een maandelijkse roofvogeltelling en ganzentelling. In aanvulling op deze tellingen wordt tijdens het afschot wekelijks een steekproef gedaan waarbij monitoring van 3 transecten van de PTT telling plaats vindt. Deze tellingen gebeuren op de droge delen van het gebied en geven dus geen inzicht op de totale aantellen in het gebied!

Resultaat monitoring

Resultaat steekproef

In week 36 en 37 heeft de steekproef plaatsgevonden van de maandelijkse PT-telling.
Onderstaand de resultaten.

	36	37
Brandgans	0	0
Goudplevier	2	0
Grauwe gans	1	0

Kolgans	1	0
Krakeend	20	10
Smient	18	0
Wilde zwaan	0	0
Rietgans	0	0
Wintertaling	139	5

Overige zaken

Door de verminderde graasdruk is de vegetatie in het gebied zeer hoog. Hierdoor kunnen soorten eenvoudig worden gemist tijdens de tellingen. Tijdens de tellingen is dan ook geluisterd of ganzen tussen de hoge vegetatie aanwezig zijn. Dit was niet het geval.
In het gebied vliegen deze weken minstens 10 zeearenden rond. Dit zijn zeker 2 adulte exemplaren, 2 juveniele vogels (De jongen uit Spijk-Bremerberg en Lepelaarsplassen) en minstens 6 sub-adulten.
De eerste ruigpootbuizerds zijn weer waargenomen tijdens de telling van week.
Daarnaast zijn enkele kemphanen waargenomen en vallen de grote hoeveelheden putters, tapuiten en kneutjes op in het veld.

Memo

VOOR INTERN BERAAD

Datum: 20-9-2019
Van: Marjolijn
Aan: Strategisch overleg OVP
Onderwerp: verplaatsen paarden in Spanje

In maart 2019 zijn 29 paarden vanuit de Oostvaardersplassen geleverd aan Paleolithic.
In het destijds gesloten contract staat dat - vanaf het moment van aflevering van de paarden - Paleolithic volledig verantwoordelijk is. Verder staat er dat Paleolithic een semiwild leven voor de paarden garandeert en het de paarden toestaat om de rest van hun leven in natuurlijke condities in familieverband in het omheinde natuurreservaat van Paleolithic te leven. Als een van de paarden voor intensief gebruik wordt ingezet, waarmee bedoeld wordt gestald, gezadeld of anderszins geen semiwild leven meer kan leiden dan verbeurt Paleolithic een boete van € 1000 per paard.

Na de eerste geluiden begin augustus dat het niet goed ging met de paarden is er meerderde keren geprobeerd om contact op te nemen met 5.1.2.e om er achter te komen wat er nu daadwerkelijk aan de hand is. Hoeveel paarden zijn ziek, wat is er onderzocht, welke uitslagen zijn er etc. 5.1.2.e reageert niet of zeer beperkt op onze pogingen tot contact. Het lukt niet om de feiten boven water te krijgen. Ook op het aanbod dat zijn dierenarts contact opneemt met onze dierenarts wordt niet gereageerd.

De beide dierenartsen hebben elkaar begin september op een wisentenconferentie in Polen op eigen initiatief gesproken. Gezamenlijk hebben zij het advies gegeven om extra voeding en medicijnen toe te dienen. De Spaanse dierenarts heeft over verplaatsing negatief geadviseerd en daar was onze arts het mee eens. Met dit advies op zak heet de projectleider geprobeerd om contact te krijgen met Paleolithic. Er werd niet gereageerd of gevraagd later contact op te nemen. Achteraf blijkt dat op dat moment Stichting Paarden in Nood ter plaatse was om de dieren op te halen. Ook bij appcontact tussen onze dierenarts en Paleolithic op 6 en 10 september wordt niets gezegd over de verplaatsingsactie.

Op 17 september ontvingen we een brief van Paleolithic. Hierin staan de volgende zaken die van belang zijn:
Er is een contract gesloten tussen Paleolithic en de stichting Paarden in Nood Spanje.
Als gevolg hiervan zijn op 15 september 9 paarden plus een aantal veulens verplaatst van het gebied van Paleolithic naar Stichting Paarden in Nood (700 km enkele reis).
De paarden zullen bij Stichting Paarden in Nood medisch behandeld worden. Als voorbeelden worden genoemd het hechten van een vagina, verwijderen tumor, gebroken been, parasieten, leverinfectie, oogoperatie etc.
De VOLWASSEN paarden komen terug naar Paleolithic, dus de veulens blijven achter bij Paarden in Nood.
De stichting biedt paarden ter adoptie aan in Nederland. Er is een kans dat de veulens terug komen en bij particulieren geplaatst worden.
Er wordt gesteld dat de paarden in een goede conditie zijn aangekomen in Spanje met uitzondering van hoge waarden in de leverindicatoren.
Paleolithic geeft aan dat zij de verantwoordelijkheid hebben dat de paarden nu weer in een goede conditie komen.
Paleolithic zal niet de publiciteit zoeken over de overeenkomst tussen hen en Stichting paarden in nood. Ze reageren alleen op door ons gegenereerde publiciteit.

5.1.2.e hoopt dat dit niet onze buitengewone relatie zal schaden, want we handelen toch allen in het belang van de paarden?
De hengsten zullen niet in het reservaat gecastreerd worden (er buiten wel? MvE ja is inmiddels gebleken).

Op 19 september is de Stichting Paarden in nood naar buiten getreden en heeft het volgende gemeld:
Ze hebben op 7 september 17 merries en 2 hengsten plus veulens opgehaald bij Paleolithic. De hengsten zijn inmiddels gecastreerd. Alle paarden worden nu gevoerd en behandeld. Ze lopen op 7 ha grond. Er zijn in maart 18 merries en 11 hengsten verplaatst. Dat betekent dat er nog 1 merrie en 9 hengsten die uit de OVP komen bij 5.1.2.e lopen. Paarden in nood geeft aan dat het voor hen niet zeker is dat de paarden teruggaan Paleolithic. Op Facebook geeft een van de actievoerders aan dat ook de andere paarden van Paleolithic nog naar Paarden in nood verplaatst gaan worden.

Naar mijn mening 5.2.1
5.2.1

De vraag is hoe we hier op gaan reageren. Er zijn diverse opties:

Optie 1:
Er zijn 29 paarden geleverd waarbij 5.1.2.e wist dat de merries zwanger waren. Ook de veulens die in het eerste jaar geboren zijn, vallen onder het contract. Voor de paarden en de veulens is afgesproken dat zij hun hele leven in het reservaat een semiwild leven konden leiden. Het verplaatsen, ook al is het tijdelijk, is in strijd met het contract. Het contract spreekt over in semi-wild leven. Zorg gericht op het niet onnodig laten lijden van de paarden en met respect voor hun natuurlijk valt hier naar mening onder. Het behandelen van de paarden door een dierenarts, verdergaand dan het voorkomen van onnodig lijden, valt hier naar mijn mening niet onder. Door dit contract te sluiten met de Stichting Paarden in Nood en de paarden te verplaatsen heeft 5.1.2.e de boete van € 1000/paard verbeurd en we verzoeken hem om € 19.000 plus x bedrag voor de veulens aan Staatsbosbeheer te betalen.

Optie 2:
Zoals we eerder hebben aangegeven zijn de paarden de verantwoordelijkheid van 5.1.2.e als hij dit de beste optie vindt dan laten we dat oordeel bij hem en we nemen verder geen actie. We gaan er ook vanuit dat de door ons geboden hulp verder niet nodig is. Voor ons is de zaak hiermee afgedaan.

Optie 3:
We geven 5.1.2.e het voordeel van de twijfel ten aanzien van het tijdelijk verplaatsen en gaan er vanuit dat hij hetgeen in zijn ogen het beste was voor de paarden heeft gedaan. We houden de situatie wel in de gaten en als de 19 paarden met aanwas niet terugkeren naar het reservaat van Paleolithic dan behouden we ons het recht voor om ons alsnog op de contractuele boete te beroepen. Dit betekent ook dat er iemand naar Spanje moet gaan om de situatie te bespreken en om zelf te constateren of er nog paarden uit de OVP staan en hoeveel. Over zes maanden is dat weer aan de orde om te bezien of de paarden inderdaad zijn teruggebracht.

Nog wat noties bij het maken van een afweging:

- Media zijn gebaat bij tegenstellingen en conflict, opties waarin we de (juridische) strijd aangaan zullen aandacht blijven trekken.
- De publiciteit tot nu toe is beperkt gebleven tot de Stentor en de Telegraaf.
- Bij alle opties kunnen we ons uitspreken over de onbehoorlijke wijze waarop 5.1.2.e met ons en de dierenarts is omgegaan en de uitslagen van testen die we niet kennen (leverwaarden) op vragen.

- Het is niet zeker of het haalbaar is om de boete ook daadwerkelijk te innen c.q. het is – wanneer niet wordt betaald - alleen mogelijk om de boete te innen met hoge kosten (verspilling gemeenschapsmiddelen)
- Ook als we de boete innen dan zal dit de situatie niet daadwerkelijk veranderen. De paarden zijn verplaatst en intensief verzorgd. Dat is niet meer terug te draaien.
- Als we 5.1.2.e aanpakken zit daar een risico in dat we niet sympathiek overkomen (5.2.1 5.2.1)
- Als we de boete niet innen, waarom sluiten we dan een contract, nemen we onszelf wel serieus. Behandelen we iedereen wel op eenzelfde manier, in andere gevallen innen we boetes. Overigens zit daar ook variatie in.
- Staatsbosbeheer valt onder Wob dus als deze correspondentie wordt gewobt dan kunnen we het niet vertrouwelijk houden
- Het contract zegt niets over hoe om te gaan met aanwas, terwijl er een grens is aan het aantal dieren dat het gebied in goede gezondheid kan herbergen. Dus welk standpunt neemt Staatsbosbeheer in ten aanzien van de aanwas van de komende jaren

Voor het nieuwe beleid van de paarden in OVP

- Op welke manier kunnen we het transport naar Spanje zinvol evalueren zodat we er iets van hebben bij komende beslissingen over de regulering van het aantal paarden in de OVP

Inhoud

1. Inleiding ... 3
1.1 Aanleiding tot het managementplan ... 3
1.2 Doel van het managementplan ... 4
1.3 Afbakening ... 4
1.4 Wet -/regelgeving, kaders, richtlijnen ... 5
2. Historie ... 6
2.1 Gebiedsontwikkeling ... 6
2.2 Voorgaand beheer in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen ... 7
3. Visie ... 10
3.1 Inleiding ... 10
3.2 De visie op hoofdlijnen ... 10
3.3 De visie in relatie tot beheeropgave ... 11
3.3.1 Waterpeildynamiek ... 11
3.3.2 Landschapsvorming, sedimentatie en erosie ... 11
3.3.3 Begrazing ... 11
4. Beheer ... 13
4.1 Algemeen ... 13
4.2 Waterbeheer ... 13
4.4.1 Inleiding ... 13
4.3 Vegetatie/habitat ... 13
4.4.1 Inleiding PM ... 13
4.4 Grote herbivoren ... 14
4.4.1 Inleiding ... 14
4.4.2 Populatieopbouw en -beheer ... 15
4.4.3 Dierenwelzijn ... 20
4.5 Infrastructuur/recreatie ... 25
4.6 Organisatie ... 25
4.6.1 commissies van Staatsbosbeheer ... 25
5. Monitoring en onderzoek ... 25
5.1 Monitoring ... 25
5.2 Onderzoek ... 26
5.3 Veldstation ... 26

6. Communicatie en omgevingsmanagement 26
7. Ontwikkelingen voor de komende 5 jaar 26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding tot het managementplan

Op 25 april 2018 is het advies van de commissie Van Geel aangeboden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland. Na behandeling in de commissie duurzaamheid, is op 11 juli 2018 hierover positief besloten door Provinciale Staten. Het advies van de commissie Van Geel is op deze wijze overgenomen als Beleidskader voor het beheer van de Oostvaardersplassen

Het provinciale beleidskader houdt in dat het landschap van de Oostvaardersplassen wordt ontwikkeld tot een halfopen landschap met, naast open water en grasland, voldoende riet, ruigte, struwelen en bosschages om de natuurdoelen in het gebied te borgen. Hierbij wordt topprioriteit geven aan de uitvoering van het Natura 2000-beheerplan voor het gebied. Belangrijke maatregelen die met spoed maar zorgvuldig ter hand worden genomen, zijn:

- de reset van het moerasdeel van het kerngebied;
- vernatting van delen van het grazig gebied met een oppervlak van circa 500 hectare.

Daarnaast is het beleid en beheer van de grote grazers aangepast. Doel is dat er levensvatbare populaties grote grazers in de Oostvaardersplassen zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten en dat er in de winter te weinig beschuttingsmogelijkheden zijn. Met deze maatregelen wordt zowel de Natura 2000-opgave als de in het beleidskader vastgestelde opgave voor vergroting van de algehele biodiversiteit ingevuld. Tevens wordt ingezet op de invulling van de Ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land, met name op de thema's natuurbeleving en recreatieve toegankelijkheid. Om de natuurdoelen en de recreatieve opgave te behalen en de landschappelijke diversiteit in het gebied te vergroten worden de komende jaren diverse maatregelen in de Oostvaardersplassen uitgevoerd.

Op 20 juli 2018 is een convenant ondertekend om te borgen dat het Beleidskader geoperationaliseerd wordt. In het convenant is onder andere het onderstaande overeen gekomen:

- De beleidsverantwoordelijkheid voor het natuurgebied ligt bij de Provincie Flevoland. Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering en het beheer van de Oostvaardersplassen. Staatsbosbeheer stelt op basis van het beleidskader in overleg met de provincie een nieuw managementplan op, waarbij wordt gewerkt vanuit een integrale visie op het beheer van het Oostvaardersplassengebied, afgestemd op overige ontwikkelingen zoals het Nationaal Park Nieuw Land.
- Het beheermodel van de grote grazers wordt in dit plan verder uitgewerkt, in lijn met het advies van de commissie van Geel. Het betreft een combinatie van strikt uitgevoerd vroeg-reactief beheer aangevuld met een vorm van beheer die zich richt op aantallen, met als inzet dat de begrazingsdruk niet boven de 1500 dieren uitkomt.
- Staatsbosbeheer gaat pas tot vaststelling van het managementplan over nadat GS van Flevoland hiermee heeft kunnen instemmen.

1.2 Doel van het managementplan

Met dit managementplan wordt de opgave van het beleidskader vertaald naar een visie op basis waarvan het operationeel beheer wordt beschreven. Het managementplan beschrijft het wat van het operationeel beheer. Dit operationele beheer wordt vastgelegd in protocollen. De protocollen beschrijven het hoe van het operationeel beheer.

Het managementplan is een groeidocument. Dat betekent dat elke keer wanneer een opgave vanuit het beleidskader wordt gerealiseerd wordt de doorvertaling naar het beheer wordt beschreven in dit managementplan.

Het opstellen en aanpassen van het managementplan en de protocollen is een verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer als uitvoeringsorganisatie. Zoals in het convenant tussen Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland vastgelegd wordt het managementplan ter instemming aan GS van Flevoland voorgelegd.

1.3 Afbakening

Dit managementplan wordt opgesteld voor de Oostvaardersplassen. Hieronder vallen Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen, Hollandse Hout, Oostvaardersveld (inclusief trekweggebied), Kotterbos en Oostvaardersbos (zie de in figuur 1 in kleur aangegeven gebieden).



Figuur 1: Het plangebied van het managementplan Oostvaardersplassen.

Voor de Natura 2000-opgave van de Oostvaardersplassen is het Natura 2000-beheerplan leidend. De verantwoordelijkheid voor het opstellen, vaststellen en uitvoeren van het Natura 2000-beheerplan ligt bij de provincie Flevoland.

Voor het reguliere natuur- en landschapsbeheer is het Natuurbeheerplan Flevoland leidend. Door de provincie wordt op basis van het Natuurbeheerplan de Subsidie Natuur en Landschap (SNL) beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het natuurbeheer inclusief de recreatieve basisvoorzieningen. De beheermaatregelen die uitgevoerd worden in het kader van SNL zijn opgenomen in het beheersysteem CMSI.

Voor de recreatieve ontwikkelingen is het ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land leidend. De uitvoering van dit plan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partners uit het Nationaal Park (gemeente Lelystad en Almere, Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten, Het Flevo-landschap, Staatsbosbeheer en Waterschap Zuiderzeeland). De governance en financiering van het Nationaal Park wordt in 2019/2020 uitgewerkt.

Voor de deelgebieden Hollandse Hout, Oostvaardersveld, Kotterbos en Oostvaardersbos zijn beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen blijven voorlopig van kracht. Dit betekent dat voorliggende versie van het managementplan betrekking heeft op het beheer in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen.

1.4 Wet-/regelgeving, kaders, richtlijnen

PM. Korte toelichting op de volgende onderwerpen

- Natura 2000
- Kaderrichtlijn Water
- Wet natuurbescherming
- Wet dieren
- Natuurnetwerk Nederland
- Provinciaal beleidskader beheer Oostvaardersplassen (provincie Flevoland 2018)
- Natuurbeheerplan Flevoland (provincie Flevoland 2019)
- Werkinstructie gehouden graasdieren (Staatsbosbeheer 2018)

2. Historie

2.1 Gebiedsontwikkeling

Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen

Het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen is ten tijde van de drooglegging van zuidelijk Flevoland in 1968 spontaan ontstaan in de laagst gelegen delen van de polder. Binnen enkele jaren ontwikkelde zich een moeras-ecosysteem. Het gebied wordt ontdekt door grote aantallen moerasbewonende vogelsoorten: roerdomp, lepelaar, bruine kiekendief, rietzanger, snor, kleine karekiet, baardman en blauwborst. Daarnaast komen duizenden wintergasten en doortrekkers naar in het gebied, waaronder grauwe gans, wintertaling, slobeend, kemphaan, grutto en kluut. Zelfs soorten die lange tijd uit Nederland waren verdwenen, zoals de Grote zilverreiger, vestigden zich als broedvogel Oostvaardersplassen. Vanwege deze natuurwaarden besluit de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders in 1975 om langs de Oostvaardersdijk een tijdelijk natuurgebied te realiseren.

In 1986 is het gebied als Staatsnatuurmonument aangewezen met als doel een zo compleet en natuurlijk mogelijk functionerend moerasecosysteem tot ontwikkeling te brengen. Vervolgens is het gebied in 1989 onder de Vogelrichtlijn gebracht en aangewezen als Wetland onder het Verdrag Ramsar.

Op 23 december 2009 is het kerngebied Oostvaardersplassen aangewezen als Natura 2000-gebied. Daarmee is het één van de Europese topnatuurgebieden die extra bescherming krijgen vanuit de Wet Natuurbescherming. Er zijn in dit kader instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor 31 vogelsoorten waarvoor het gebied van internationale betekenis is. In de praktijk betekent dit dat het behouden en verbeteren van het leefgebied van deze 31 vogelsoorten, die afhankelijk zijn van het uitgestrekte wetland, bij het beheer van het gebied voorop staat.

Hollandse Hout

In de perioden 1971 t/m 1974en 1979 t/m 1980 is het Hollandse Hout aangelegd. In Oostelijk Flevoland was het de eerste keer dat zo'n groot bos op rijke kleibodems werd aangelegd. Ruim 60 % van het bos bestond bij aanleg uit populier, ruim 20 % uit de loofboomsoorten es, esdoorn, eik en beuk. De rest bestond uit de zachte loofboomsoorten wilg, els en berk, en uit naaldboomsoorten.

Oostvaardersveld

In het natuurontwikkelingsgebied Oostvaardersveld zijn in de jaren negentig in het centrale open deel ten zuiden van de Praamweg twee plassen aangelegd, één diepere plas met rietoevers en een ondiepe plas met een eiland. Vervolgens zijn in 2007/2008 slenken gegraven. In het gebied is een kudde koniks aanwezig. Het Oostvaardersveld heeft ook een functie als kiekendieffoerageergebied.
Onderdeel van het Oostvaardersveld is het Praambos. Dit is een spontaan ontwikkeld wilgenbos. Het naastgelegen Trekweggebied (onderdeel van het Oostvaardersveld) is foerageergebied voor (blauwe) kiekendief, in verband met de Natura 2000-opgave en de compensatieverplichtingen van gemeente Almere. Het gebied wordt ingericht als etalage van de Oostvaardersplassen.

Kotterbos
Het Kotterbos is nog een zeer jong bos. Het is in de jaren 1989-1992 aangelegd met voornamelijk populier, wilg en es. In het gebied is een Natuurboulevard aangelegd met informatie over de vroege geschiedenis van het gebied (onder andere sporen uit de Romeinse tijd).

Oostvaardersbos
Het Oostvaardersbos is grotendeels aangelegd in de jaren 1981-1983 . Het is het entree gebied voor mensen die de Oostvaarderplassen vanaf Almere bezoeken. Het meeste bos in dit entree gebied is aangeplant in de jaren '80 van de vorige eeuw. In die tijd was het gebruikelijk om relatief grote vakken met dezelfde boomsoorten aan te planten. Veel van die vakken werden gevuld met populieren, die met hun snelle groei konden zorgen voor windvang, beschutting en eerste 'aankleding' van de toen nog kale polder.

Nationaal Park Nieuw Land
Sinds 2018 vormt de Oostvaardersplassen samen met de omliggende waterrijke natuurgebieden de Marker Wadden, de Lepelaarplassen en het Markermeer het Nationaal Park Nieuw Land. Een Nationaal Park van 29.000 hectare met als bijzonder kenmerk dat het niet zou hebben bestaan zonder de inpoldering van Flevoland. De natuurgebieden vormen een waar vogelparadijs met als icoon de zeearend. De bundeling van de vier natuurgebieden in één Nationaal Park biedt nieuwe kansen voor het versterken van de ecologische en toeristische betekenis van Nieuw Land.

In 2018 is de ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land opgesteld. De ontwikkelingsvisie geeft een beeld van de richting waar de acht gebiedspartners naartoe willen: een internationaal uniek natuurgebied dat uitnodigt tot avontuur en op verschillende manieren kan worden beleefd. De ontwikkelingsvisie geeft een beeld voor de lange termijn, zo'n twintig jaar vooruit.

In deze visie worden twee opgaven uitgewerkt. De eerste is het vergroten, verbinden en versterken van de natuur. Voortbouwend op wat bestaat heeft Nieuw Land de potentie om van wereldklasse te worden. De tweede opgave is om royaal ruimte te bieden aan natuurbeleving.

Mensen zijn van harte welkom in Nieuw Land en moeten zich ook welkom voelen. Een heldere ruimtelijke structuur draagt bij om tot één samenhangend gebied te komen. Binnen Nieuw Land gaat het om natuurkernen die omzoomd worden door een 'natuurlint'. Het natuurlint grenst aan de natuurkernen en biedt mogelijkheden voor voorzieningen die bijdragen aan natuurbeleving. De dijken in het Nationaal Park fungeren als ruggengraat en belvedères. Nieuw Land positioneert zich als avontuurlijk, open, levendig, toonaangevend en innovatief. De gebiedspartners staan open voor nieuwe ontwikkelingen en activiteiten als die bij dragen aan één of beide opgaven.

2.2 Voorgaand beheer in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen

Vanaf het ontstaan van de Oostvaardersplassen is het beheer primair gericht geweest op het in stand houden van de vogelwaarden van het gebied. Begin jaren zeventig bleek dat de aanwezigheid van duizenden ruiende

grauwe ganzen in het moeras een belangrijke invloed had op de ontwikkeling van het gebied: doordat de ganzen in de ruiperiode rietstengels afvreten, vertragen zij de successie van het moeras. Naast de invloed van de ganzen is ook het peilverloop een belangrijke factor. Het vrij constante waterpeil in het moeras, in combinatie met de heersende windrichting bleek had op den duur als gevolg de vorming van open water ten koste van moerasvegetatie. Om dit proces te keren werd in 1987 in het westelijk deel van het moeras een peilverlaging uitgevoerd om de groei van jong riet te stimuleren. Dit resulteerde in een reset van de successie in dit deel van het moeras, waar verschillende vogelgroepen van profiteerden.

Om in het grazige deel voldoende oppervlakte kort gras voor ganzen aan te kunnen bieden en daarnaast ruimte te bieden aan een afwisselend landschap met struweel, ruigte en kruiden, is vanaf de vroege jaren tachtig begrazing ingezet. Vanaf 1983 werden in delen van het terrein heckrunderen ingezet en vanaf 1984 ook konikpaarden. In 1992 werd edelhert geïntroduceerd. Vanaf 1995 is het gehele Natura 2000-gebied integraal jaarrond begraasd door deze drie soorten grote herbivoren.

Sinds de introductie van de grote herbivoren is het beheer van de Oostvaarderplassen, en daarmee ook van de grote grazers, er op gericht om zoveel mogelijk de natuurlijke processen te volgen. De terreinomstandigheden waren dan ook bepalend voor hoeveel dieren er in het gebied aanwezig waren. Door de beheerder werd alleen ingegrepen wanneer de conditie van het individuele dier in combinatie met de (terrein)omstandigheden daartoe aanleiding gaven. Dit zogeheten vroeg reactief beheer volgde het door de minister vastgestelde beleid, waarvoor de basis is geformuleerd in de adviesrapporten ICMO 1 en ICMO2. Deze afspraken zijn in het Managementplan Oostvaardersplassengebied vastgelegd. De Beheer Advies Commissie (BAC) stelde in 2014, in haar evaluatie vast dat het 'vroeg reactief beheer' een werkbare vorm van beheer is en dat het dierenwelzijn op dit punt is geborgd.

Begin jaren 2000 werden in het grazige deel buiten de moeraskade diverse poelen en slenken aangelegd en de plas-dras zone (natte graslanden) in de Waterlanden aangelegd, waarmee het gebied voor diverse groepen watervogels, zoals steltlopers en reigers nog beter benutbaar werd.

Aanvankelijk resulteerde de begrazing in een toename van de variatie in vegetatie structuren, waarbij er geen verdere uitbreiding van struweel optrad, ruigte en korte graslanden in mozaïek voorkwamen en er nabij waterelementen zowel begraasde als onbegraasde oevers waren. Rond het jaar 2000 was de omvang van de populaties grote grazers dusdanig dat de processen van ontstaan en afbraak van de verschillende vegetatiestructuren in balans waren.

De omvang van de populaties van de grote herbivoren bleef in de daaropvolgende jaren toenemen, als gevolg waarvan steeds meer terrein werd omgevormd in korte grazige vegetatie. Hierdoor nam de diversiteit in vegetatie structuren af, wat resulteerde in een afname van de totale biodiversiteit. Sommige soorten konden dankzij deze ontwikkeling juist in hoge aantallen voorkomen, zoals grauwe gans en brandgans.

Met het provinciaal beleidskader is in 2018 gekozen voor een meer sturend beheer, waarbij begrazing van grote grazers wordt afgestemd op de doelstellingen vanuit Natura 2000 en het beleidskader. Doel van het

nieuwe beleid is dat *er 'levensvatbare populaties grote herbivoren in het Oostvaardersplassengebied zijn en dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd. Voorkomen moet worden dat dieren onnodig lijden vanwege voedseltekorten en dat er in de winter te weinig beschuttingsmogelijkheden zijn.*
In de toekomst ontstaat een situatie waarbij de aantallen grote herbivoren actief op stand gehouden worden met een populatieomvang tussen de 1100 en 1500 dieren.'

3. Visie

3.1 Inleiding

Het provinciaal beleid voor de Oostvaardersplassen is gericht op het realisatie van de Natura 2000-doelen voor de Vogelrichtlijnsoorten en realisatie van een door de mens als bijzonder ervaren en kwalitatief hoogwaardig natuurgebied in de nabijheid van de stedelijke gebieden in Flevoland en de Randstad, dat een breed maatschappelijk draagvlak kent.

Deze visie omschrijft de ontwikkelingsrichting van de Oostvaardersplassen gebaseerd op de kaders en doelen vanuit:

- de (inter)nationale doelstellingen op het gebied van natuur: Natura2000, Deltaplan, Natuurnetwerk Nederland, Kaderrichtlijn Water, bescherming/behoud internationaal belangrijk wetland (Ramsar, Europees diploma).
- het provinciaal beleidskader beheer Oostvaardersplassen.
- de doelstellingen van het Nationaal Park Nieuwland.

3.2 De visie op hoofdlijnen

De Oostvaardersplassen is één van de grotere natuurgebieden van Nederland. Het gebied bestaat uit moeras, ruige en natte graslanden én het wordt omringd door bosrijke gebieden: het Oostvaardersbos, het Kotterbos, het Hollandse Hout en het Oostvaardersveld. De Oostvaardersplassen is een afwisselend moerasgebied van internationale betekenis voor broedende trekvogels. Het vogelparadijs ontstond spontaan in het door mensen drooggelegde land.

Het gebied is een belangrijke halte op de vogeltrekroute van het hoge noorden richting Afrika. Het rietmoeras is een verblijfplaats voor vele vogelsoorten. Als broedgebied, schuilgebied of om voedsel te zoeken. Het is als Natura 2000-gebied onderdeel van Europese topnatuurgebieden die het beschermen waard zijn. In de praktijk betekent het dat het behouden en verbeteren van het leefgebied van de 31 vogelsoorten die afhankelijk zijn van het uitgestrekte wetland, voorop staat.

Naast de vele vogels en aansprekende zoogdieren zoals de vos de heckrunderen, konikpaarden en edelherten in het gebied aanwezig. De grote herbivoren zijn van belang om de graslanden openhouden, waar vogels van profiteren.

De rijkdom van het gebied geeft een speciale verantwoordelijkheid voor het beheer. In de loop der jaren is het beheer van het gebied regelmatig aangepast of bijgesteld. Met de verdere ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land wordt gewerkt aan een kwaliteitsimpuls voor de natuur en uitbreiding van de bereikbaarheid, recreatie en de voorzieningen in de Oostvaardersplassen.

De komende jaren wordt er gewerkt aan een aantal grote projecten waardoor er een afwisselend en gevarieerd landschap in de Oostvaardersplassen ontstaat. Een landschap dat leefgebied is voor de Natura

2000-soorten en waar de soortenrijkdom aan planten, vogels en andere dieren een impuls krijgt. Daarnaast krijgt de bezoeker de komende jaren meer mogelijkheden om dit natuurgebied te ervaren.

3.3 De visie in relatie tot beheeropgave

In het moerasecosysteem zijn waterpeildynamiek, sedimentatie en erosie en herbivorie van ganzen sleutelprocessen. In de droge gebiedsdelen is successie van vegetatie (van pioniergemeenschappen naar gras/kruiden vegetaties, ruigtes, struweel/bos) onder invloed van begrazing en (plaatselijk) overstroming de belangrijkste factor. In de bossen is vooral de opbouw van het bos in leeftijd (jong bos tot en met verval van bomen), soortensamenstelling en structuur van de verschillende vegetatielagen sturend. Al deze natuurlijke processen krijgen zoveel mogelijk de ruimte voor spontane ontwikkeling. Tegelijkertijd wordt door middel van aanvullend beheer gestuurd op basis van de doelen die gelden vanuit de verschillende kaders, zoals benoemd in paragraaf 3.1.

3.3.1 Waterpeildynamiek

PM, wordt in 2020 toegevoegd

3.3.2 Landschapsvorming, sedimentatie en erosie

PM, wordt in 2020 toegevoegd

3.3.3 Begrazing

In het Natura 2000-beheerplan wordt beschreven wat de betekenis is van begrazingsbeheer in relatie tot het behalen van de Natura 2000-doelen. Samengevat gaat het er daarbij om dat er:

- Voldoende kortgrazige graslanden (nat en droog) wordt gerealiseerd voor de Natura 2000-soorten zoals ganzen en eenden.
- Een structuurrijk en daarmee muizenrijk grasland ontstaat als foerageergebied voor roofvogels zoals kiekendieven.
- Zowel open poelen als poelen met oevervegetatie voor reigers, lepelaar, futen en dodaars, en ruigtes, riet en struweel als broed-, foerageer- en rustgebied voor diverse andere vogelsoorten aanwezig is.

Deze mix aan vegetatie-structuur-typen kwam in ruime mate voor in de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw. Op dat moment was de diversiteit aan vogels in het gebied hoog.

De mate van invloed van de begrazing op de vegetatieontwikkeling wordt niet alleen bepaald door het totaal aantal grote herbivoren maar ook door de soort herbivoren en de onderlinge samenstelling daarin. Het samenspel van rund, paard en edelhert is van belang voor het functioneren van het grazige deel in het kader van de instandhoudingsdoelen. Bepalende factoren in het samenspel zijn het aantal herbivoren en het natuurlijke gedrag van de dieren, het voedselaanbod, de indeling van het gebied en het klimaat. De dieren gaan op zoek naar de plekken waar de omstandigheden voor hen het best zijn met betrekking tot voedsel, water, beschutting en rust.

De drie herbivorensoorten verschillen in hun gedrag en leveren daarmee gezamenlijk een grotere diversiteit in vegetatiestructuur dan wanneer slechts één of twee soorten worden ingezet. Runderen en paarden zijn 'echte grazers', dat wil zeggen dat zij beide het hele jaar een sterke voorkeur voor grassen hebben. Als de dichtheden aan grote herbivoren laag zijn, dan bestaat hun dieet voor meer dan 90% uit grassen. Daarnaast zijn zij door hun grootte ook goed in staat om met ruigte en riet overweg te kunnen. Zolang Ruigte en riet in grote hoeveelheden beschikbaar zijn kunnen runderen en paarden daarmee in ruime mate in hun voedingsbehoefte voorzien, ondanks de iets lagere voedingswaarde ten opzichte van grassen. De runderen en paarden zijn bij uitstek de soorten om er voor te zorgen dat graslanden niet verruigen. Edelherten hebben een sterke voorkeur voor grassen. Zij benutten daarnaast ook struiken en bomen (met name knoppen, blad, twijgen en bast) om hun voedingsstoffen binnen te krijgen. Vooral vanwege hun grotere voorkeur voor struiken en bomen vervullen zij een belangrijke rol in het tegengaan van verbossing.

In bijlage 2 wordt beschreven wat de effecten van de begrazing door grote herbivoren tot nog toe zijn geweest op de natuurlijke habitats en de flora en fauna van de Oostvaardersplassen.

4. Beheer

4.1 Algemeen

Het beheer van het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen kent een aantal onderdelen, die hieronder separaat worden uitgewerkt. Het gaat hierbij om het waterpeilbeheer, beheer van vegetatie en habitats en de grote herbivoren. Daarnaast is er beheer van de infrastructuur (wegen, paden hekwerk en recreatieve voorzieningen). Ook de organisatorische kant van het beheer (functies en verantwoordelijkheden) wordt in dit hoofdstuk uitgewerkt.

4.2 Waterbeheer

PM Peilgebieden, stuwen, aanvullend beheer (actief water in en uit), toekomst oostvaardersoevers

4.4.1 Inleiding

PM

In dit hoofdstuk wordt het waterbeheer uiteengezet. Hierbij worden de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden gehanteerd:

- Er wordt voldaan aan Wet- en regelgeving.
- Het Natura 2000-beheerplan is in deze leidend. Hetgeen in het beleidskader beheer Oostvaardersplassen wordt onderstreept.
- Reset van het moerasdeel: waterstandsverlaging en herinundatie: Aanpassing van het bovenpeil in het moeras na klink: creatie van randvoorwaarden voor een regenmodel met een maximale seizoens- en jaarlijkse peildynamiek.
- Realisatie vismigratei voor uitbreiding foerageermogelijkheden voor visetende vogelsoorten in het grazige deel.
- Optimalisatie peildynamiek van de Waterlanden in het buitenkaadse deel: als 'overstromings- en begrazingsvlakte' als foerageergebied voor waadvogels en eenden.

4.3 Vegetatie/habitat

PM vegetatietypes, locaties en stuurfactoren/beheer

4.4.1 Inleiding PM

PM

In dit hoofdstuk wordt het beheer van vegetaties en habitats uiteengezet. Hierbij worden de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden gehanteerd:

- Er wordt voldaan aan Wet- en regelgeving.
- Het Natura 2000-beheerplan is in deze leidend. Hetgeen in het beleidskader beheer Oostvaardersplassen wordt onderstreept.
- Het vegetatiebeheer is voor het grootste deel vastgelegd in de afspraken rond SNL.
- Reset van het moerasdeel: 'herstart' van de vegetatieontwikkeling en visfauna in het moerasdeel.
- Aanleg poelen in het grazige deel met al dan niet eilandjes voor extra broed- en foerageergebieden.

- De beschuttingsmogelijkheden voor grote grazers door aanplant van struiken, struwelen bomen en bossen primair realiseren in het kerngebied met een totaalomvang van rond de 300 hectare. De aanleg richten op bevordering van het welzijn van de grote grazers, de landschappelijke variëteit en het zicht op het kerngebied vanaf de randen.
- Bij de uitvoering van de aanleg van beschutting rekening te houden met de duurzaamheid van de houtsoorten in relatie tot de grote grazers.
- Inrichtingsmaatregelen in de omgeving van het kerngebied: in het Kotterbos en elders bermbeheer bedoeld voor het realiseren van foerageergebied voor de blauwe en bruine kiekendief.

4.4 Grote herbivoren

4.4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het beheer van de grote herbivoren uiteengezet. Hierbij worden de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden gehanteerd:

- Er wordt voldaan aan Wet- en regelgeving.
- De edelherten in de Oostvaardersplassen zijn in het wild levende dieren van een beschermde inheemse diersoort, en vallen daarmee onder de Wet natuurbescherming;
- Bij het beheer van de grote herbivoren wordt zoveel als mogelijk aangesloten op wat landelijk binnen Staatsbosbeheer de norm/handelswijze is.
- Hetgeen vastgelegd is in het beleidskader beheer Oostvaardersplassen is de basis.
    - Voor het areaal grasland van circa 1080 hectare dat resulteert na vernattingsmaatregelen en beschuttingsmaatregelen in het kerngebied de aantallen grote grazers reduceren tot een aantal onder een voorlopig plafond van 1500 grazers (najaarstelling).
    - Na de reset van het aantal grote grazers jaarlijks door een vorm van beheer waarin vroeg-reactief wordt aangevuld met beheer gebaseerd op monitoringsinformatie over natuurwaarden in het gebied, de populaties beheerst laten ontwikkelingen in relatie tot de ontwikkeling van de Natura 2000-doelen, de vegetaties, biodiversiteit en condities van de grote grazers. Voor het beheer wordt een voorlopig plafond van 1500 dieren aangehouden.
    - Aanpassen van het afschotprotocol met dierconditiecriteria aan de aangepaste beheermethode.
    - Bij beheer toepassen van een hand-aan-de-kraanprincipe in het beheer van de grote grazers, op basis van monitoringsgegevens en standaardiseren van de tellingsmethodiek van de grote grazers.
- De heckrunderen en konikpaarden in de Oostvaardersplassen hebben de status van in het wild levende niet-gehouden dieren (zie uitspraak Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden d.d. 11 april 2017 zaaknummer 200.195.797).
- Dierenwelzijn en diergezondheid staan centrale. Vanuit de rol van eigenaar / beheerder draagt Staatsbosbeheer hierin de verantwoordelijkheid voor het dagelijks beleid en de keuzes die in dat kader gemaakt worden. In lijn met het beleidskader heeft het begrip dierenwelzijn betrekking op het totaal van de mate waarin dieren:
    - in staat zijn om gedurende het jaar voedsel tot zich te nemen,
    - natuurlijk gedrag kunnen vertonen,
    - in sociale verbanden leven,

- keuzes kunnen maken op het vlak van leefgebied en relaties,
- beschuttingsmogelijkheden kunnen vinden voor bescherming tegen kou en wind.

- Binnen Staatsbosbeheer zijn landelijke instructies over het beheer van grazers vastgesteld ('Werkinstructies welzijn Graasdieren' (Staatsbosbeheer 2018)). Ook in de Oostvaardersplassen vormen deze werkinstructies de basis voor het beheer van de paarden en runderen. Echter, in de Oostvaardersplassen wijkt de situatie op een aantal punten af, zoals de omvang van de kuddes, het in het wild levende karakter van de kuddes en de specifieke uitgangspunten die in het beleidskader zijn vastgelegd. Daarom worden in dit managementplan voor de Oostvaardersplassen specifiek geldende aanvullende beheeraspecten opgenomen.

4.4.2 Populatieopbouw en -beheer

4.4.2.1 Populatie opbouw

In het Beleidskader beheer Oostvaardersplassen is geconstateerd dat de ontwikkeling van de populaties grote grazers, de wintersterfte en de effecten op natuur en landschap, aanleiding zijn om het beheer van de grote grazers te veranderen. Hierbij wordt een omvang van de populatie gegeven van 1100 grote herbivoren (runderen, paarden, edelherten). Dit aantal zou volgens het Beleidskader beheer Oostvaardersplassen kunnen toenemen tot 1500.

De opgave vanuit de integrale beheeropgave van zowel Natura 2000-, SNL als het beleidskader beheer Oostvaardersplassen is om in voorliggend managementplan een balans te realiseren in de omvang van de totale populatie en de onderverdeling van de aantallen van ieder soort en de gewenste ontwikkeling van het landschap. Bij deze opgave speelt niet alleen de ecologische afweging. Andere aspecten die spelen zijn de beheerbaarheid van de populatie, de maatschappelijke opinie rond het beheer met grote herbivoren en de beleefbaarheid van de populatie.

Omvang totale populatie van 1100 grote herbivoren

In 2019 is de populatie grote herbivoren teruggebracht van ruim 3000 individuen naar 1100 individuen. Deze reductie van de omvang van de populatie grote herbivoren, leidt tot een significante afname van de begrazingsdruk op het gebied. Dit biedt ruimte aan processen die leiden tot het duurzaam herstel van en variatie in habitats met inbegrip van bos, struweel, riet, ruigte en structuurrijke graslanden. Hierdoor stijgt de biodiversiteit als geheel en wordt bijgedragen aan het behalen van de Natura 2000-doelstellingen voor de aangewezen vogelsoorten. Zo zal een verminderde begrazing van de graslanden resulteren in meer variatie tussen korte en ruigere begroeiing, wat prooien oplevert voor foeragerende bruine en blauwe kiekendieven en de grote zilverreiger. De oeverzones van poelen en waterlopen worden gevarieerder, wat meer broed- en foerageermogelijkheden biedt aan fuut, dodaars, porseleinhoen, roerdomp en verschillende reigersoorten. Verder zal een afname van betreding van de moeraskern door edelherten positief uitpakken voor grondbroedende moerasvogels.

Voor herstel van de verdwenen ruigtes en struwelen (natuurlijke habitats) en de daarbij passende flora en fauna is gedurende meerdere jaren een begrazingsintensiteit nodig waarbij er netto toename van struiken en bomen mogelijk is. Vóór de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw was de populatie grote

herbivoren zo gering in omvang dat struiken en bomen netto in aantal toenamen. Tegelijk verruigden sommige graslanden en ontstonden ruigtes en rietvelden. Na deze periode was de populatie grote herbivoren in aantal zo toegenomen dat er een afname van ruigte, riet, struiken en bomen optrad. In de periode van de omslag van netto toename van bomen en struiken naar netto afname was de populatie grote herbivoren tussen de 1100 en 1500 dieren groot. Aangezien in de huidige situatie eerst weer een fase van netto toename van struiken en bomen gewenst is, wordt de komende jaren gestuurd op een populatie omvang van 1100 dieren.

Onderverdeling van de soorten grazers

De onderverdeling van de 1100 grote herbivoren in de drie soorten wordt gebaseerd op de doelen voor het gebied, het 'graas'-gedrag van de soorten en de levensvatbaarheid van de populatie van met name de edelherten. Dit leidt tot een doelstand (voor motivatie zie volgende alinea's) van 500 edelherten en 600 runderen en paarden. Bij deze verdeling komt de nadruk in het graaspatroon te liggen op de rund en paard. Dit lijkt aantalsmatig bekeken niet zo uitgesproken. Daarbij moet echter worden bedacht dat edelhert een beduidend lager gewicht heeft dan paard en rund (edelhert 100 kg tegen rund 450 kg., paard 350 kg.), waardoor ook de energiebehoefte en daarmee de voedselopname van edelhert veel geringer is dan van paard en rund. Het accent qua voedselopname komt daarmee duidelijk op rund en paard te liggen (rund + paard ca 75% en edelhert ca 25%).

Doelstand en populatie opbouw edelhert

Het aantal van 500 edelherten garandeert het behoud van genetische diversiteit, uiteraard uitgaande van een evenwichtige verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke dieren. Ten aanzien van de geslachtsverhouding van de volwassen dieren wordt de uitgangspunten gevolgd die op de Veluwe worden gehanteerd. Op basis van monitoring kan later besloten worden hier verandering in aan te brengen. Concreet betekent dit dat het beheer van de populaties gericht is op het bereiken van een geslachtsverhouding van 1:1 en een voldoende aandeel volwassen herten binnen het totaal aandeel mannelijke dieren. Het begrip voldoende volwassen herten is als volgt gemotiveerd: voldoende volwassen herten zorgen voor voldoende concurrentie tijdens de bronst en dus natuurlijke selectie en het stimuleert soort specifiek groepsgedrag voor en tijdens de bronst.

De landelijke staat van instandhouding van het edelhert is goed. Binnen de provincie Flevoland is het leefgebied Oostvaardersplassen het enige aangewezen leefgebied. Voor dit leefgebied is de streefstand van 500 dieren voldoende om de populatie duurzaam in stand te houden, temeer daar de genetische diversiteit in de Oostvaardersplassen relatief hoog blijkt te zijn vergeleken met omvangrijke edelhertenpopulaties in omvangrijke bosgebieden elders in West-Europa (Groot Bruinderink et all, 2016).

Doelstand en populatieopbouw konikpaard en heckrund

'Natte' en 'droge' graslanden spelen een cruciale rol in het systeem van de Oostvaardersplassen. Daarom wordt het accent in de graasdruk gelegd op de 'echte grazers'.

Paarden grazen overwegend in één kudde waarbij ze soms enkele dagen op een bepaalde locatie grazen en daar al het gras zeer kort afgrazen. Op deze manier ontstaan bij begrazing met paarden locaties met zeer kort afgegraasd gras naast locaties die sterk zijn verruigd. De overgang van kort naar ruig ontbreekt vaak.

Runderen grazen veelal in verschillende groepen die niet zoals paarden enkele dagen op één plek grazen, maar dit veel meer verspreid door het gebied heen doen. Als gevolg daarvan ontstaat onder begrazing door runderen een grote gradiënt van kort afgegraasd grasland, via verruigd grasland tot ruigte. De combinatie van de twee soorten herbivoren levert de meeste diversiteit in de structuur van de graslanden en ruigtes.

Een aanvullend aspect is dat paarden, net als edelherten en ganzen, het gras zeer kort kunnen afgrazen. Dit is gunstig voor ganzen en eenden die gras eten, maar minder gunstig voor runderen. Als het gras zeer kort is (<5 cm), worden runderen gedwongen de ruigere vegetaties te gebruiken om te foerageren. Dit is geen probleem voor de runderen zelf, maar kan bij een te hoge druk een probleem vormen bij het tot stand brengen van het diverse landschap, waar juist ook de overgangen van kort grasland naar ruigte en de ruigtes zelf van belang zijn.

Binnen de 'echte grazers' wordt ingezet op iets meer runderen dan paarden.
In de Oostvaardersplassen is in het seizoen 2018-2019 de kudde konikpaarden eenmalig teruggezet naar 450 dieren. Deze wordt in de periode tot december 2020 verder terug gebracht naar 250.
De populatie heckrunderen kan op natuurlijke wijze doorgroeien naar 350 exemplaren.

Bijsturing omvang populatie grote herbivoren

Om de effecten van het veranderende beheer van de grote herbivoren op de Natura 2000-doelen, landschapsontwikkeling en biodiversiteit te volgen is langjarig onderzoek nodig. Landschapsecologische ontwikkelingen dienen altijd over een langere termijn beschouwd te worden. Om inzicht te krijgen in de vraag welk aantal grote herbivoren voldoende is om de opgaven te halen, wordt tot 2025 gewerkt met het vaste aantal van 1100 grote herbivoren. In die periode wordt een onderzoeksprogramma uitgevoerd waarin de relatie tussen aantallen grote herbivoren, vegetatieontwikkeling en gebruik van het gebied door ganzen, reigers en roofvogels in beeld gebracht wordt Hiervoor worden drie ontwikkelingen gemonitord (zie ook deel monitoring), te weten:

- Vegetatiestructuurtypen,
- Structuur graslanden,
- Terreingebruik grote herbivoren, ganzen, roofvogels.

Hiermee wordt informatie verkregen die gebruikt kan worden voor toekomstige keuzes in het begrazingsbeheer.

Hierbij is het van belang om ook naar het effect van de ganzen op de vegetatieontwikkelingen (met name de graslanden) te kijken. Ganzen hebben een directe invloed via de vraat van grassen, maar ook een indirecte die via concurrentie verloopt. Doordat ganzen het gras zeer kort afgrazen, dwingen zij de grote grazers uit te wijken naar de meer ruigere vegetatie. Bij regelmatig gebruik van deze ruigere delen door de grote herbivoren, kunnen deze ruigere vegetaties worden omgezet in kortgrazige graslanden wat dan ten koste gaat van een meer diverse vegetatiestructuur. Een zeer groot en zelfs toenemend aantal ganzen (West Europese populaties Brandganzen en Kolganzen nemen nog steeds toe) zou er dus voor kunnen zorgen dat uiteindelijk minder grote herbivoren nodig zijn om het diverse landschap te creëren en in stand te houden.

4.4.2.2 Populatiebeheer

Bij het behouden van de kuddes grote herbivoren op de gewenste aantallen is het de mens die de kuddegrootte bepaalt en dus oordeelt welk dier de kudde verlaat. De opgave hierbij is behoud van de sociale groepen en dat de sterkste en gezondste dieren overblijven en de kudde zo veel mogelijk zelfredzaam is. Dit betekent dat d afweging of een individueel dier uitgenomen wordt gemaakt wordt in relatie tot het functioneren en de omvang van de populatie.

Staatsbosbeheer maakt sinds het beleidskader beheer Oostvaardersplassen is vastgesteld bij het beheer van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen onderscheid tussen het beheer van:

- de edelherten, die een in het wild levende diersoort zijn,
- de konikpaarden en heckrunderen, die het wild levende niet-gehouden in dieren zijn.

Uitvoering van het populatiebeheer edelherten

Om de populatie edelherten op een minimum van 500 dieren in stand te houden wordt ingezet op populatiebeheer door middel van afschot.

Het populatiebeheer van de edelherten wordt uitgevoerd in lijn met hetgeen in het Faunabeheerplan Flevoland is vastgelegd en de voorwaarden zoals die door de provincie verbonden worden aan de vergunning en ontheffing voor afschot van de edelherten.

Het populatiebeheer van de edelherten is uitgewerkt in het protocol 'Uitvoering van het populatiebeheer edelherten'.

Populatiebeheer van konikpaarden

Om de populatie op het niveau van 250 konikpaarden te houden, worden regelmatig paarden uit de kudde gehaald. Hierbij wordt rekening gehouden met de sociale structuur van de kudde. Deze dieren worden gevangen en afgevoerd naar de slacht.
Indien de mogelijkheid zich aandient de dieren in een ander natuurgebied te herplaatsen ten behoeve van natuurbeheer, kunnen dieren worden overgeplaatst. Voorwaarde is dat de dieren in het nieuwe leefgebied hun natuurlijk gedrag in sociaal verband kunnen leven.

Het populatiebeheer van de konikpaarden is uitgewerkt in het protocol 'Uitvoering van het populatiebeheer konik'.

Populatiebeheer heckrunderen

Wanneer de populatieomvang van 350 heckrunderen eenmaal is bereikt worden jaarlijks runderen uit de kudde gehaald om het aantal op peil te houden. Deze dieren worden voor destructie aangeboden. Indien de mogelijkheid zich aandient de dieren in een ander natuurgebied te herplaatsen ten behoeve van natuurbeheer, kunnen dieren worden overgeplaatst. Voorwaarde is dat de dieren in het nieuwe leefgebied hun natuurlijk gedrag in sociaal verband kunnen leven.

Het populatiebeheer van de heckrunderen is uitgewerkt n het protocol 'Uitvoering van het populatiebeheer heckrund'.

4.4.2.3 Benutting van (ge)dode grote herbivoren

Benutten ten behoeve van biodiversiteit

Het laten liggen van kadavers in het terrein komt de biodiversiteit ten goede. Ze kunnen o.a. dienen als voedselbron voor raven, zeearenden of allerlei soorten insecten. Bovendien keren voedingsstoffen zo terug in het systeem en worden micro-biotoopverschillen gecreëerd die ook voor planten gunstig zijn.

Voor het benutten van (ge)dode grote herbivoren ten behoeve van aaseters geldt het volgende:

- Geschoten heckrunderen en konikpaarden worden in beginsel afgevoerd. Een heckrund of konikpaard dat vanuit reactief beheer (zie paragraaf 4.4.6, voorkomen van onnodig lijden) is afgeschoten, blijft in het veld achter.
- Het laten liggen van kadavers van edelhert is toegestaan. De kadavers van edelherten kunnen in principe achter blijven in het veld als het vlees niet kan worden benut voor consumptie of verwijdering tot een te grote verstoring leidt. Daarnaast kan het ontweidsel van geschoten edelherten in het veld achtergelaten worden.

Commented [1]: Check of dit juridisch mag

Voor het laten liggen van dode dieren geldt dat:

- Kadavers mogen alleen blijven liggen als ze geen gevaar opleveren voor:
    - het ecosysteem (bijvoorbeeld het risico dat botulisme uitbreekt);
    - de volksgezondheid;
    - de voedselveiligheid.
- Kadavers worden zodanig achtergelaten dat het publiek er niet onvoorbereid mee geconfronteerd kan worden.

In de communicatie over het beheer van de Oostvaardersplassen wordt het publiek uitgelegd waarom de kadavers van bepaalde diersoorten in het veld blijven liggen.

Benutting grote herbivoren voor menselijke consumptie

Geschoten gezonde edelherten en paard worden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld voor menselijke consumptie.

In het protocol 'benutting edelherten voor menselijke consumptie' is de operationele uitvoering uitgewerkt.

Afvoer voor destructie

Geschoten dieren die niet de voedselketen in gaan of als kadaver in het veld achterblijven, worden afgevoerd voor destructie. Hiertoe worden ze tijdelijk opgeslagen in een door een destructie bedrijf aangeleverde container.

De container wordt regelmatig opgehaald/gewisseld.

De operationele uitvoering is uitgewerkt in het protocol 'wettelijke afvoer kadavers gestorven vee'.

Registratie van geschoten grote herbivoren

Registratie van geschoten edelherten vindt plaats in het Fauna Registratie Systeem. Hierin worden alle relevante gegevens opgeslagen waaronder de mogelijkheden die in dit hoofdstuk beschreven is.
Van gestorven heckrunderen en konikpaarden worden geregistreerd.

4.4.3 Dierenwelzijn

4.4.3.1 Inleiding

De grote grazers in de natuurgebieden van Staatsbosbeheer zorgen door middel van natuurlijk gedrag voor een bepaald begrazingsniveau en – structuur. Bij dat natuurlijke gedrag hoort o.a. sociale kuddevorming, populatieontwikkeling en ontwikkeling van loop- en graasstructuren, afhankelijk van de terreingesteldheid en de voedselomstandigheden. De dieren kunnen door migratie binnen het afgebakende gebied de plekken opzoeken waar de omstandigheden het best zijn. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om beschutting, voedselaanbod, drinkwater en rust. Als die goede omstandigheden binnen het gebied jaarrond voorhanden zijn, is ingrijpen ten behoeve van dierenwelzijn op het niveau van de populatie niet noodzakelijk.

Ten aanzien van dierenwelzijn wordt in de Oostvaardersplassen onderscheid gemaakt tussen de wettelijke zorgplicht ten aanzien van de inheemse fauna (zoals het edelhert) en de zorgplicht voor de in het wild levende konikpaarden en heckrunderen. Waar dit verschil relevant is, wordt dat in de onderstaande paragrafen benoemd.

4.4.3.2 Inspecties

Om een goed beeld te hebben van het welzijn van de dieren is regelmatige inspectie noodzakelijk. Tijdens de inspecties wordt gekeken naar:

- Verwondingen bij individuele dieren,
- Ziekte onder de populatie,
- Afwijkend gedrag van individueel dier,
- Body conditie score van de populatie.

De inspecties worden uitgevoerd door medewerkers van Staatsbosbeheer of in opdracht van Staatsbosbeheer. De inspectie vindt ten minste een keer per week plaats. Daarnaast vindt minimaal eens per kwartaal inspectie plaats in aanwezigheid van een onafhankelijke dierenarts.

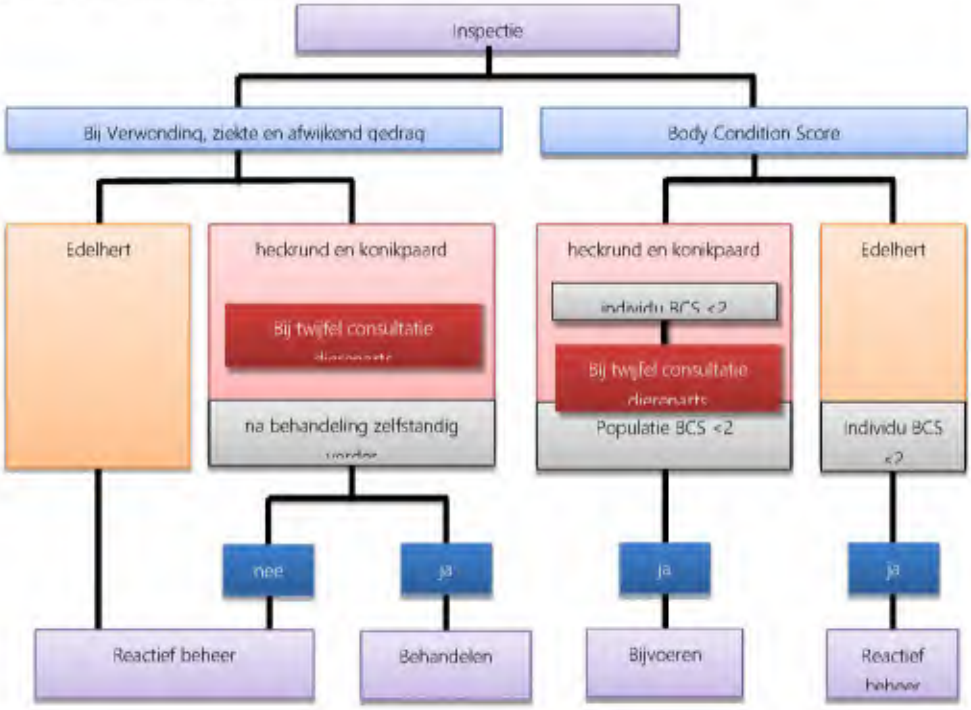
In het protocol 'inspectie van de dieren' zijn de operationele aspecten van de inspecties uitgewerkt.

Verslaglegging inspecties

Van de inspecties wordt een verslag gemaakt. Details over de verslaglegging en opslag ervan zijn opgenomen in het protocol 'inspectie van de dieren'.

Handelingsschema

Tijdens de inspectieronde worden zaken die om handelen vragen. Op basis van onderstaand schema wordt daarvoor een besluit genomen. In situaties waar twijfel is over de ernst van de verwonding, ziekte of afwijkend gedrag wordt contact opgenomen met de dierenarts.



4.4.3.3 Handelen bij ziekte en verwonding

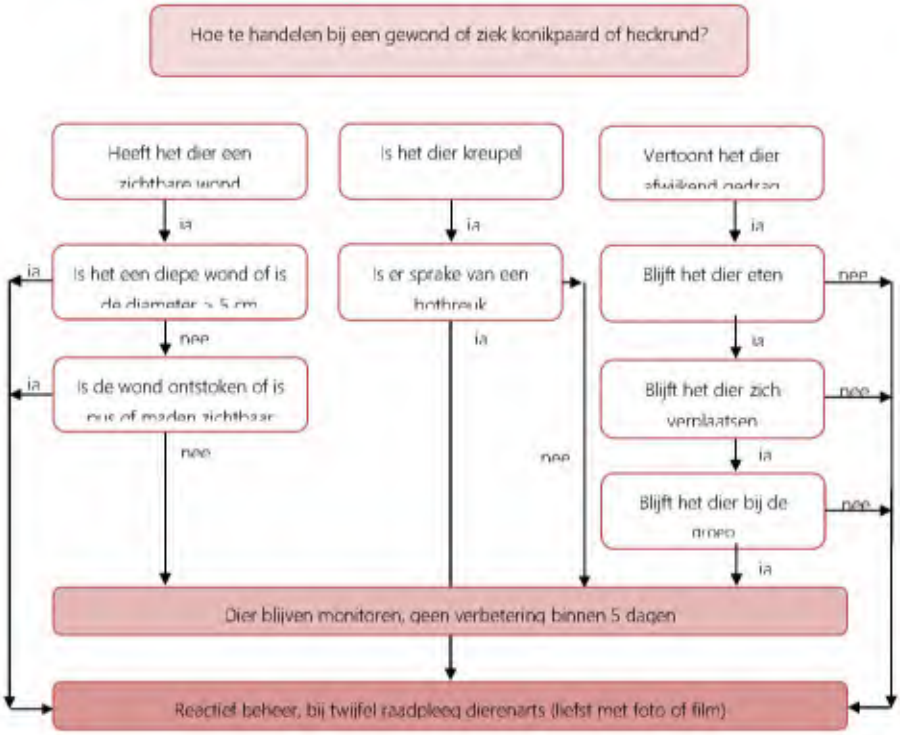
Tijdens de reguliere controles kunnen dieren worden gesignaleerd die zich afwijkend gedragen, ziek zijn of gewond (lijken te) zijn geraakt. Een wond of ziekte is niet altijd uiterlijk waarneembaar. Wanneer een niet waarneembare wond of een ziekte bij een dier aanwezig is, kan dit zich uiten in afwijkend gedrag van het dier. Afwijkend gedrag (zoals niet eten, het niet verplaatsen of het buiten de groep blijven) wordt meegenomen in de beoordeling of er sprake is van een verwond of ziek dier. In overleg met de dierenarts wordt bepaald hoe de behandeling van een gewond of ziek dier wordt aangepakt.

Behandeling gewond of ziek edelhert

Het edelhert is een wilde inheemse diersoort. Het vangen, verstoren en verontrusten van deze soorten is bij wet verboden. De zorgplicht voor edelherten richt zich op het voorkomen van onnodig lijden van de dieren. Dit betekent dat een gewond of ziek edelhert dat niet zelfstandig kan herstellen, via afschot uit zijn lijden verlost wordt.

Behandeling gewond of ziek konikpaard of heckrund

Wanneer een gewond of ziek konikpaard of heckrund tijdens de nspectie is waargenomen wordt op basis van onderstaand het besluit genomen hoe te handelen.



Bij de keuze over de manier van ingrijpen worden de volgende afwegingen meegenomen:

- Als een dier na een eenmalige behandeling er bovenop komt, krijgt het dier de veterinaire zorg zoals door de dierenarts bepaald.
- Bij een dier dat op inschatting van de kuddebeheerder na een behandeling niet zelfstandig verder kan, wordt vanuit dierenwelzijn gekozen voor afschot. Indien een langdurig behandelproces zou moeten worden ingezet, waarbij het dier uit de kudde gehaald moet worden, wordt vanuit dierwelzijn gekozen voor euthanasie.

Onnodige stress bij behandeling van een gewond of ziek dier wordt zoveel als mogelijk voorkomen. Stress kan bijvoorbeeld optreden bij benadering van het dier door mensen.

Meldplichtige dierziekten

Alle diersoorten hebben te maken met ziekten en parasieten, dat is een natuurlijk fenomeen. Het ministerie van EZ heeft een lijst opgesteld van dierziekten die een bedreiging vormen voor de veehouderij. De intentie is

dat deze ziekten in Nederland (of in Europa) niet voorkomen. Iedere uitbraak van deze ziekten wordt onder regie van het ministerie aangepakt, om deze zo snel mogelijk de kop in te drukken

Indien in de kudde een dier met een meldplichtige dierziekte geconstateerd wordt dit gemeld bij het landelijk meldpunt van de NVWA.

De NVWA is in opdracht van het ministerie van EZ verantwoordelijk voor de aanpak van dierziekten. Op hun website zijn de relevante draaiboeken en werkinstructies te vinden:
https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dierziekten
De Gezondheidsdienst voor dieren heeft (uitgebreide) informatie over verschillende veeziekten:
http://www.gddiergezondheid.nl/dierziekten

4.4.3.4 Onderzoek aan kadavers

Als het onduidelijk is waarom dieren gestorven zijn, kan een gestorven dier aangemeld worden bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) voor sectie of algemeen onderzoek. De Gezondheidsdienst voor Dieren onderzoekt onder normale omstandigheden echter alleen 'verse' kadavers, het aan te bieden dier moet dus bij voorkeur nog op de sterfdag bij de GD aangemeld zijn.

In de Oostvaardersplassen wordt jaarlijks van 20 grote herbivoren bloedmonsters bij de GD aangeboden voor onderzoek. Daarnaast worden jaarlijks 5 kadavers van grote herbivoren voor sectie aangeboden.
De boswachter ecologie is verantwoordelijk voor het aanbieden van de bloedmonsters en de kadavers, en het opslaan van de uitslagen.

De gebiedsmanager bespreekt de uitkomst van de onderzoeken met de veterinaire commissie (zie paragraaf 4.6 organisatie) van de Oostvaardersplassen.

4.4.3.5 Bijvoeren van grote herbivoren

Het aantal herbivoren in de Oostvaardersplassen is conform het beleidskader in 2019 teruggebracht tot 1100 dieren. Daarmee is ingezet op het stabiliseren van de populatieomvang, waardoor de draagkracht van het gebied, ook in de winterperiode, voldoende blijft om wintersterfte onder grote herbivoren door voedseltekorten te voorkomen.
Desondanks kunnen er situaties optreden waarin bijvoeren noodzakelijk is, bijvoorbeeld bij zeer extreme weersomstandigheden (langdurige sneeuw, vorst of inundatie van grote delen van het gebied).

Het overall effect van bijvoeren is dat de dieren de conditie die ze op dat moment hebben langer vasthouden. Bijvoeren dient tijdig te gebeuren, want eenmaal zwakke dieren worden van bijvoeren vaak nog nauwelijks beter. Bijvoeren brengt risico's met zich mee. Indien de verkeerde kwaliteit voedsel aangeboden wordt (te rijk) kan de spijsvertering ontregeld worden, soms met dodelijk gevolg.

Bijvoeren louter om het publiek gerust te stellen kan op korte termijn effectief zijn, maar is ongewenst. Voor de langere termijn moet het publiek voldoende voorgelicht worden hoe het met het voedselaanbod is gesteld en of bijvoeren werkelijk noodzakelijk is voor het welzijn van de dieren of niet.

Body condition score

De Body Condition Score (BCS) (bijlage 1) geeft aan hoe mager of gespierd/vet een dier is en geeft daarmee een indicatie van de vetreserves van een dier. In de Oostvaardersplassen wordt de BCS gehanteerd als graadmeter voor de conditie van de grote herbivoren.
Gedurende het jaar wisselt de BCS van dieren tussen hoog in de zomer en laag in de winter. Dat is een natuurlijk proces dat bij de meeste dieren in noordelijke streken optreedt: de dieren slaan in de zomer een energievoorraad op om de winter door te komen. Het is natuurlijk als de energievoorraad uit de zomer ook daadwerkelijk ingezet wordt gedurende de periodes waarin meer energie nodig is (kou, laag voedselaanbod en bronst).

De BCS wordt ook bij landbouwhuisdieren gebruikt en kent een 5-puntsschaal. Een dier met score 1 is ondervoed, met score 3 optimaal gevoed en score 5 te vet.

De operationele uitwerking van het bijvoeren van de grote herbivoren is opgenomen in het protocol 'Bijvoeren grote herbivoren'.

Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van de edelherten is bij wet verboden (artikel 3.32 Wet natuurbescherming). De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid dat de provincie bij bijzondere weersomstandigheden of een tijdelijk natuurlijk voedseltekort een ontheffing voor bijvoeren van edelherten verleent.

Bijvoeren van Konikpaard en Heckrund

In de volgende omstandigheden kan besloten worden de konikpaarden en de heckrunderen in de Oostvaardersplassen bij te voeren:

- Als de gemiddelde BCS op populatie niveau lager is dan 2;
- Als er bijzondere weer- of terreinomstandigheden optreden;
- Als van een kudde een specifiek effect wordt verwacht; bijvoorbeeld ten behoeve van het in de vangweide lokken van de kudde.
- Als paarden en/of runderen voor langere periode in de vangweide staan;
- Als paarden en/of runderen in de vangkraal staan.

Bijvoeren van mineralen

Bij begrazing van natuurterreinen kan uit de vitaliteit van de kudde en/of bepaalde specifieke kenmerken blijken dat er sprake is van een mineralentekort. Bij gestorven dieren kan zo'n tekort door middel van leveronderzoek worden vastgesteld. Indien dit het geval is, wordt in overleg met de veterinaire commissie bepaald hoe te handelen.

4.4.3.6 Voorkomen van onnodig lijden bij zieke of gebrekkige dieren

Bij onnodig lijden wordt, het dier middels reactief beheer uit zijn lijden verlost.
Het reactief beheer heeft als doel onnodig en uitzichtloos lijden van de grote herbivoren te voorkomen. 'Onnodig en uitzichtloos lijden' betekent dat dieren blootstaan aan omstandigheden die hun natuurlijk aanpassingsvermogen overschrijden. De lichamelijke conditie is dan zodanig dat het dier niet op eigen kracht en aanpassingsvermogen kan herstellen.

Reactief beheer vindt jaarrond plaats in de onderstaande gevallen:

- Op alle grote herbivoren, die door onvoorziene omstandigheden lijden, of binnen afzienbare tijd zullen lijden. Hierbij kan gedacht worden aan:
  - Dieren met ernstige gedragsstoornissen;
  - Dieren met fysieke mankementen die niet zelfstandig genezen, zoals
    - gebroken ledematen;
    - zeer grote verwondingen in combinatie met afwijkend gedrag;
- Bij individuele heckrunderen en konikpaarden met een BCS < 2.
- Op edelherten met een BCS van 2 of minder.

Reactief beheer mag plaatsvinden door middel van afschot. Afschot is alleen toegestaan aan de daarvoor bevoegde medewerkers van Staatsbosbeheer.

De operationele uitvoering van het afschot is uitgewerkt In het protocol 'afschot grote herbivoren'. Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheer zoals beschreven in dit protocol.

4.5 Infrastructuur/recreatie

PM Het beheer dat nodig is om je werk te kunnen doen en mensen in je gebied te kunnen ontvangen mbt beleving.

4.6 Organisatie

PM

4.6.1 commissies van Staatsbosbeheer

Veterinaire commissie

5. Monitoring en onderzoek

5.1 Monitoring

Komt op 30 oktober

5.2 Onderzoek

Komt op 30 oktober

5.3 Veldstation

Komt op 30 oktober

6. Communicatie en omgevingsmanagement

PM aansluiten op communicatie strategie

7. Ontwikkelingen voor de komende 5 jaar

De komende jaren wordt er gewerkt aan een aantal grote opgaven.

Wat zijn de opgaven?

Er liggen drie hoofdopgaven die een nieuwe fase in het jonge vogelreservaat inluiden.

1. Vogels op de eerste plaats.
   De Oostvaardersplassen is vanaf haar ontstaan in 1968 internationaal bekend als een uitgestrekt wetland, waar een enorme rijkdom aan vogelsoorten aanwezig is. Sinds 2010 is de Oostvaardersplassen een Natura 2000-gebied en daarmee onderdeel van de Europese 'top' natuurgebieden die het beschermen waard zijn. Dit betekent dat het behouden en verbeteren van het leefgebied van bijzondere vogelsoorten, die afhankelijk zijn van het uitgestrekte wetland voorop staat.
2. Een gevarieerd en aantrekkelijk landschap.
   In 2019 wordt het aantal grote grazers in de Oostvaardersplassen teruggebracht. De kudde helpt mee aan het ontstaan van een afwisseling tussen kortere begraasde gebieden en gebieden waarin ruigte en struiken tot ontwikkeling komen. Om in de winterperiode beschutting te kunnen geven aan de grote grazers worden er bomen en struiken aangeplant. Het gebied ontwikkelt zich naar een afwisselend landschap met groepen bomen en struiken, open grazige delen en natte graslanden.
3. Nationaal Park Nieuw Land
   Zowel aan de Almeerse zijde als aan de kant van Lelystad worden poortgebieden als entree voor het Nationaal Park ontwikkeld. Vanaf de snelweg A6 wordt een gevarieerd uitzicht gerealiseerd waar de unieke waarden van het gebied in één oogopslag te zien zijn.

Voor een doorkijk naar hoe de Oostvaardersplassen zich de komende jaren gaat ontwikkelen is een landschapsimpressie gemaakt. In de landschapsimpressie zijn alle ruimtelijke ontwikkelingen opgenomen die de komende (circa) vijf jaar uitgevoerd worden. Dit zijn:

a. Beschutting

b. Moeras-reset
c. Water in het grazige gebied
d. Oostvaardersplassen Almere
e. Oostvaardersplassen Lelystad
f. Recreatie in het kerngebied
g. Etalage Nationaal Park Nieuw Land


Legenda

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 juni 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Gegevens mei-telling stand van zaken

      De gegevens zijn intern Staatsbosbeheer. Conform convenant is de helikoptertelling de formele telling.

      In Bo wordt voorgesteld te onderzoeken wat voor en nadelen zijn van een verlenging van de opdracht of een nieuwe ontheffing.
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. SvZ Communicatiestrategie:

      Er wordt een extra vergadering gepland waarin 5.1.2.e de adviezen aan het strategisch overlag terug koppelt. Onderdeel van bespreking is hoe we de uitkomst met de provincie delen.
4. Projecten
   a. Koniks
      i. Uitplaatsen naar wit Rusland.

         Paarden staan in quarantaine. Het veterinaire onderzoek is een flinke klus. NVWA is aanwezig. Zorg is hoe mensen uit het quarantaine gebied te houden.

         5.1.2.e maakt een draaiboek over transport.
      ii. Plaatsen 70 dieren die 'in reserve' staan.

         Deze dieren moeten het kerngebied uit. Deel gaat naar de Trekweg. **Wout** gaat de provinciehoofden benaderen voor mogelijk andere plekken.
   b. Managementplan
      i. Faunabeheerplan edelherten

         FBE bestuur is mee veld in geweest. Nav de discussie zijn er een aantal aanpassingen gedaan. De tekst ligt bij FBE voor reactie voor.

         De fauna-adviescommissie adviseert over het concept managementplan.
      ii. Juridisch Advies – consequenties gehouden – niet gehouden dieren.

         Wordt separaat besproken
   c. Financiering

      Notitie wordt wat SBB betreft in BO besproken.
5. Juridische zaken
   a. Laatste ontwikkelingen

Er is door Marjolijn een mooi overzicht gemaakt. Gaat mee naar BO

6. Bestuurlijk overleg

   Reeds behandeld. Enkele aanvullingen over communicatie worden meegenomen.

7. Intern verslag Strategisch Overleg 6 mei en Actielijst (**bijlage**)

Bijlage 2 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	status	
omgevingsmanagement	Actoren- en risicoanalyse + communicatie	19-11		5.1.2.e	afgerond	
~~Financiering~~	~~Uitlijnen van de financiën en opnemen in digitalis~~	~~19-11~~	~~11-3~~	~~Kees~~ 5.1.2.e	~~afgerond~~	~~Notitie gaat naar BO~~
Programma	opzetten programmaplan	14-1		5.1.2.e / 5.1.2.e	lopend	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie
Financiën	Overzicht wat uitgegeven is en begroting wat nog moet	25-3	6-4	5.1.2.e	lopend	Voor volgend BO 11-4 gereed
Bezoek staten	Aanbieden dat ze na de zomer weer op bezoek komen	3-6	1-10	Wout		
BO	Gesprek wat te doen met gechipte paarden die niet naar Wit Rusland gaan.	3-6	20-6	Wout/ 5.1.2.e		
Extra personeel	Opstarten inzet extra personeel ovp komende winter	3-6		Wout		
Notitie gehouden/niet gehouden dieren	Bespreken met Sylvo en 5.1.2.e	3-6	20-6	Wout/Marjolijn		Notitie opmaken als advies, vooroverleg met 5.1.2.e
Communicatiestrategie	Terugkoppelingsbijeenkomst regelen	17-6	16-7	5.1.2.e		
Uitplaatsen koniks	Draaiboek voor transport	17-6	11-7	5.1.2.e		Wie moet in Rusland aanwezig zijn

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 juli 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. SvZ Communicatiestrategie:
   b. Communicatie over vervolg afschot herten. Gaan we actief communiceren? Discussie.
4. Projecten
   a. Koniks
      i. Uitplaatsen naar wit Rusland Voortgang – 5.1.2.e
   b. Managementplan
      i. Voortgang incl Faunabeheerplan edelherten – voortgang - 5.1.2.e
   c. Financiering SvZ – 5.1.2.e
      i. Verandering beheertype en SNL vergoeding. Presentatie - 5.1.2.e - discussie
5. Juridische zaken
   a. Laatste ontwikkelingen voortgang – Marjolijn
6. Bestuurlijk overleg – Wout – Terugkoppeling
   a. coalitieakkoord
7. Intern verslag Strategisch Overleg 16 juni en Actielijst (**bijlage**)

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

Verslag 15 juli 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl

Agenda

1. Agenda vastgesteld
2. Mededelingen

   Overeenkomst uitvoeren moerasreset ter info gedeeld. We gaan verder met de ondertekening
3. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. SvZ Communicatiestrategie:

      Concept is gereed. 9 september spreken we er met het strategisch overleg over.
   b. Communicatie over vervolg afschot herten. Gaan we actief communiceren?

      Opgemerkt wordt dat er twee beroepszaken lopen tegen de opdracht. Afgesproken is dat er een blog komt op 1-9 over herstart afschot. Tot de helitelling worden niet meer dan 90 edelherten geschoten. Na de helitelling weten we precies hoeveel dieren er nog te gaan zijn. Met inhoud aansluiten op ontwikkeling rond rechtszaken Actie 5.1.2.e
   c. Bezoek klankbordgroep

      Bij installatie klankboordgroep heeft 5.1.2.e een presentatie gegeven.

      Wout en 5.1.2.e bereiden bezoek in augustus van Michiel Rijsberman voor.
4. Projecten
   a. Koniks
      i. Uitplaatsen naar wit Rusland

         De formaliteiten met Rusland zijn niet rond. Er is een lijst met goed gekeurde paarden opgesteld, In Rusland wordt de import permit opgesteld.

         Er komt zsm een blog met proces rond transport. Joke
      ii. Sterfte bij Koniks

         Resultaat van onderzoek door GD is binnen. Er loopt nu onderzoek naar mogelijke oorzaak/gevolg.
   b. Managementplan
      i. Voortgang incl Faunabeheerplan edelherten

         Faunabeheerplan is door de FBE vastgesteld. Ligt nu bij de WBE. In september kan GS vaststellen. Provincie is begonnen met ontheffing voor afschot vanaf 1 januari 2020 en verder.
      ii. Managementplan is toegelicht
   c. Financiering

      Er is duidelijkheid waar we staan en wat nodig is. Kees meldt aan 5.1.2.e dat wij het nog niet definitief door LNV toegezegde bedrag nu wel gaan besteden.
      i. Verandering beheertype en SNL vergoeding.

Voorstel is om vergelijkbare gebieden ook in de analyse op te nemen (5.1.2.e)

5. Juridische zaken
   a. Laatste ontwikkelingen

      Er lopen nog een aantal beroepszaken.

      Juridisch overzicht is goed bruikbaar. Graag bijhouden **(Marjolijn)**
6. Bestuurlijk overleg

   Goed overleg. Er is overlap met portefeuille van Hofstra en Rijsberman.

   Europees diploma is besproken.

   Het strategisch overleg maakt zich zorgen over het Natura 2000-beheerplan.
7. Intern verslag Strategisch Overleg 16 juni en Actielijst (**bijlage**)
8. Rondvraag

   Met de RVD wordt het gesprek gevoedWrd wat de mogelijkheden en wenselijkheden zijn van afzet van de paarden na de reset

Vakantieschema ligt er

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie
~~Financiën~~	~~Overzicht wat uitgegeven is en begroting wat nog moet~~	~~25-3~~	~~6-4~~	5.1.2.e	~~Lopend~~	afgerond
Bezoek staten	Organiseren bezoek komen	3-6	1-10	Wout/ 5.1.2.e / 5.1.2.e 5.1.2.e		
~~BO~~	~~Gesprek wat te doen met gechipte paarden die niet naar Wit Rusland gaan.~~	~~3-6~~	~~20-6~~	~~Wout/~~ 5.1.2.e		afgerond
Extra personeel	Opstarten inzet extra personeel ovp komende winter	3-6		Wout		
~~Notitie gehouden/niet gehouden dieren~~	~~Bespreken met Sylvo en~~ 5.1.2.e	~~3-6~~	~~20-6~~	~~Wout/Marjolijn~~		afgerond
~~Communicatie strategie~~	~~Terugkoppelingsbijeenkomst regelen~~	~~17-6~~	~~16-7~~	5.1.2.e		afgerond
~~Uitplaatsen koniks~~	~~Draaiboek voor transport~~	~~17-6~~	~~11-7~~	5.1.2.e		afgerond
Communicatie	Blog over herstart afschot	15-7	1-9	5.1.2.e		
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		
Communicatie	veldezoek Rijsberman regelen	15-7	15-8	5.1.2.e		Als onderdeel inwerk programma.
SNL beheertypen	Notitie verder brengen	15-7		5.1.2.e		Incl vergelijking andere gebieden

Beheertypen OVP

Vraagstelling: is het wenselijk om het huidige beheertype N01.03 op te splitsen in 'losse' beheertypen en wat betekent dit financieel?

Achtergrond: de opgave uit het beleidskader om een deel van het droge grasland om te vormen naar beschutting, ondiep water en plas-dras-situaties in het kader van de Natura2000 doelstellingen voor vogels.

Hoe is het nu?

Binnen het Oostvaardersplassengebied is 6000 hectare ondergebracht bij het beheertype N01.03 Rivier- en moeraslandschap, lichtblauw op onderstaande kaart. Dit betreft het gehele Natura2000 gebied (5480 ha) plus het Oostvaardersbos (150 ha), Oostvaardersveld incl strook richting Kotterbos (285 ha) en het oostelijk deel van het Kotterbos (86 ha).



Open water en watervegetatie	141
Natte pioniers	54
Moeras (waterriet, lisdodde, heen)	19
Natte rietruigte	152
Nat grasland	284
Vochtig tot droog grasland	855
Ruigte	325
overig	17
totaal	**1847**

In 2012 is het buitenkaads gebied gekarteerd

In de huidige situatie is dus zo'n 140 hectare open water en 340 hectare natte pioniers en nat grasland aanwezig



Vereenvoudigde vegetatiekaart van de randzone Oostvaardersplassen in 2012

- Open water
- Watervegetaties
- Moerasvegetaties met Riet of Lisdodde of Heen en Ruwe bies
- Rietvegetaties met grassen
- Tredplantenvegetaties met Goudknopje
- Tredplantenvegetaties, relatief droog
- Overstromingsgraslanden, ontbijt
- Vegetaties met zilte soorten
- Graslanden met Engels raaigras en Gestreepte witbol
- Graslanden met Rode klaver en Wilde peen
- Pioniervegetaties van de Tandzaadklasse
- Natte ruigten
- Drogere en ruderale ruigten
- Kale bodem
- Erven, paden en parkeerplaatsen

N

0 0.5 1 3 0

A & W

Wat is precies de opgave?

In het beleidskader wordt een uitbreiding van natte terreintypen benoemd. Dit wordt ingekaderd als uitbreiding op de maatregelen die al als onderdeel van het Natura2000 beheerplan worden uitgevoerd:

"Het Natura 2000-beheerplan noemt maatregelen ter regulering van de peildynamiek in de Waterlanden. De commissie adviseert de maatregel voor meer peildynamiek uit te breiden en delen van het grazige deel die nu nog vooral droog grasland vormen in ondiep water en nat grasland (plas-dras) om te vormen…Daarbij kan worden gedacht aan maatregelen in het noordelijke deel van het buitenkaadse gebied, en langs de kade die het moerasdeel en het grazige deel scheidt. Dat verhoogt de wetlandwaarde van het totale gebied, maakt de overgangen tussen moerasdeel en grazig deel minder scherp en leidt tot meer natuurlijke dynamiek in het gebied. Dit deel wordt dan een belangrijk habitat voor watervogels…In figuur 2 zijn gebieden opgenomen die voor vernatting in aanmerking komen: Broeklanden, Waterlanden, langs de kade en bij de spoordijk tussen Kitstocht en Kottertocht. Deze gebieden beslaan een oppervlakte van in totaal circa 500 hectare" (p 24- 25).

Het gaat hier dus vooral om het faciliteren van de vogeldoelstellingen door meer foerageergebied in de vorm van water en plas-dras/nat grasland aan te leggen. Het gaat dus niet per definitie om 500 ha nat grasland, maar om 500 ha 'natte terreintypen' binnen de 1880 ha buitenkaads gebied.

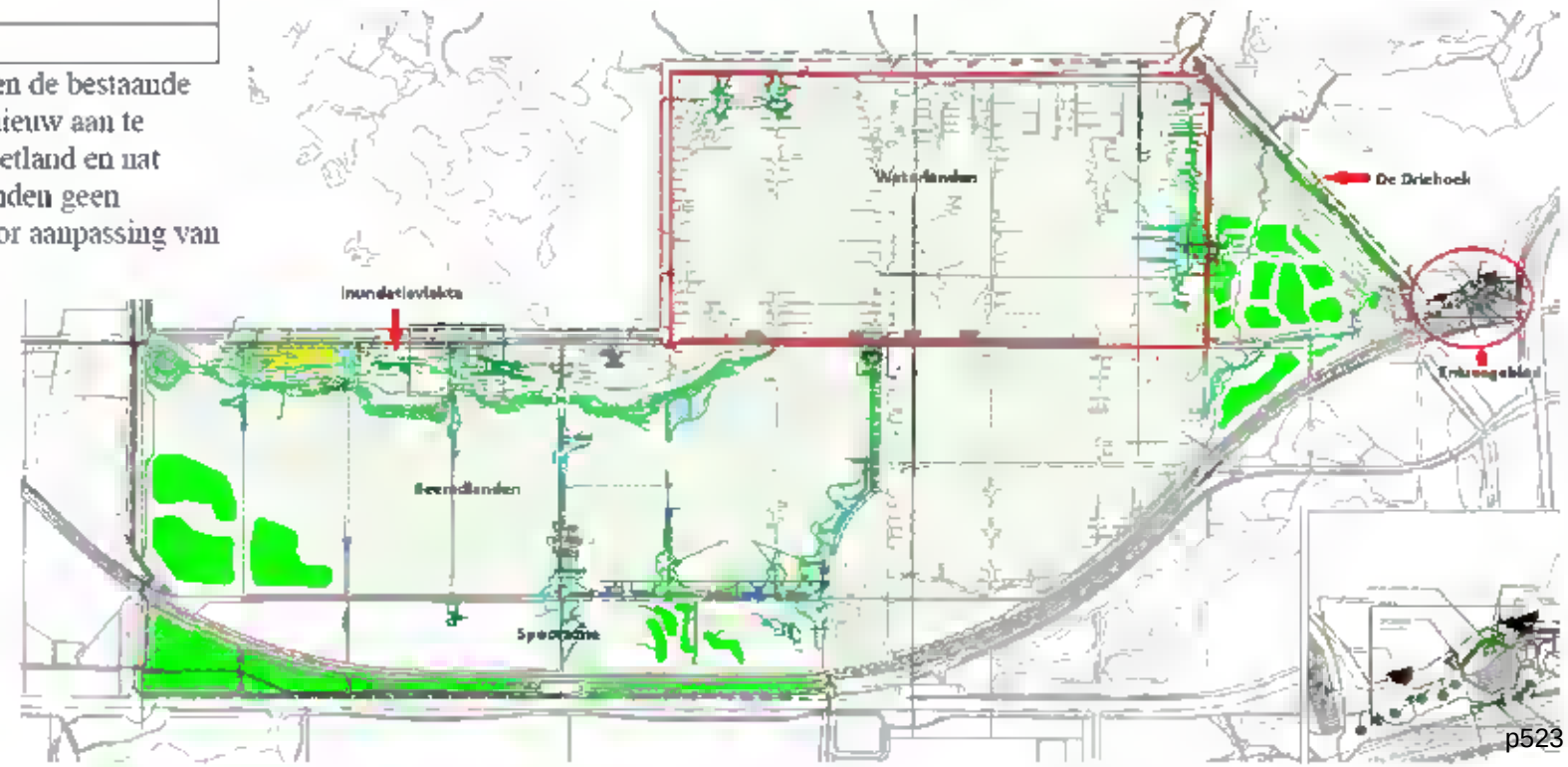
Wat verandert er buiten?

Tabel 6.1: Fysiek ruimtebeslag door vernatting in het ontwerp.

Deelgebied	Oppervlakte in ontwerp (ha)
Inundatiegebied*	55.2*
Waterlanden (drie poelen)	8.4
Spoorzone (vijf poelen)	5.2
Beemdlanden poelen en slenken	8.6
Beemdlanden plasdras (1:40)	9
Slenk (verbreden watergang tussen Beemdlanden en Spoorzone)	10.6
De Driehoek (slenk)	2.0
Totaal oppervlak vernatting	99.0

* Het inundatiegebied is in totaal 55.2 ha groot. Dit is het gebied tussen de bestaande kade (dit is de kade tussen het grazige gedeelte en het moeras) en de nieuw aan te leggen grondwal. Het bestaat uit nieuw gegraven water (16,2 ha) en rietland en nat grasland (totaal 39 ha). Ter plaatse van het rietland en nat grasland vinden geen graafwerkzaamheden plaats. De vernatting wordt hier gerealiseerd door aanpassing van het peilbeheer.

Er worden inrichtingsmaatregelen uitgevoerd in de Waterlanden, Beemdlanden en Spoorzone, in totaal 100 hectare. Op basis van de inrichtingsschetsen en onderstaande tabel wordt de aanname gedaan dat een derde deel daarvan zal bestaan uit open water, een derde uit moeraszones en een derde uit plas-dras/nat grasland (tabel en kaart uit Voortoets grazig deel Movares, maart 2019)



Wat betekent dit voor de beheerinspanning?

Na de inrichtingsmaatregelen is in het buitenkaadse gebied ongeveer 170 ha water (was al 140 plus 30), 320 hectare nat grasland (285 plus 35) en 55 hectare moeras (20 plus 35) zal bestaan. Daarnaast was 55 hectare natte pioniersituaties aanwezig. Deze oppervlakte zal enigszins wijzigen door inrichtingsmaatregelen in de Waterlanden. Overigens kan in de Waterlanden ook verdere verschuiving optreden tussen het oppervlakte aandeel natte pioniers en natte graslanden. Wat de oppervlakteverdeling tussen de natte terreintypen precies zal zijn, hangt af van het exacte hoogteverloop en de detail-waterhuishouding na aanleg. Het resultaat is in ieder geval ongeveer 600 ha natte terreintypen in het buitenkaadse gebied.

In tegenstelling tot de situatie in het verleden, dient Staatsbosbeheer in de toekomst een minimum van 500 ha natte terreintypen in stand te houden. Bovendien moet er 300 hectare beschutting aanwezig zijn. Het is niet op voorhand duidelijk hoeveel beheer nodig is om deze terreintypen ook daadwerkelijk in stand te houden. Tot nog toe werd immers niet op minimale oppervlaktes van bepaalde terreintypen gestuurd. Het ligt in de lijn der verwachting dat de natste terreintypen (open water, moeras en natte pioniersituaties) zonder ingrijpen langere tijd in stand blijven, omdat vooral de hoogteligging en waterdiepte/inundatieduur bepalend zijn voor wat op een locatie kan groeien. Integrale begrazing zal bijdragen aan het vertragen van successie.

Het natte grasland heeft sowieso een vorm van begrazing nodig om in stand te blijven. Bij voortzetting van de integrale begrazing van het buitenkaadse gebied worden de natte graslanden meebegraasd. Daarbij is het belangrijkste punt de begrazingsdruk: wanneer deze te laag ligt, treedt verruiging met riet en mogelijk opslag van wilg op. Er kan ook sprake zijn van een te hoge druk als met name in het voorjaar als de bodem nog nat is, vertrapping van de bodem optreedt. Hoe dit uitpakt bij de gereduceerde aantallen grazers, dient gemonitord te worden. Het sturingsmechanisme is het verhogen dan wel verlagen van de begrazingsdruk. Maaien is sowieso geen passende maatregel in nat grasland op dit type bodem.

Wijziging van beheertypen?

Gezien de bovengenoemde instandhoudingsverplichting voor de natte terreindelen en de beschutting is het de vraag of het beter is om het huidige beheertype op de splitsen in de onderliggende beheertypen. Daarmee is de beheerverplichting per locatie ingekaderd en komen de locaties in aanmerking voor een bijpassende beheervergoeding. Deze splitsing zou dan moeten plaatsvinden voor de gehele oppervlakte die nu is aangemerkt als N01.03.

Dit vraagt om een vertaling van de aanwezige terreintypen/vegetatietypen in SNL typen. Daarbij wordt als volgt te werk gegaan:

De vegetatietypen die zijn gekarteerd in 2012 (buitenkaadse gebied) en 2017 (Oostvaarderveld en Kotterbos-oost) worden vertaald naar SNL-beheertypen op basis van de afbakening. Terreintypen die binnen geen enkele afbakening passen, vallen onder geen enkel SNL-beheertype.

De karteringen geven de huidige situatie, vóór herinrichting, weer. De inrichtingsplannen dienen dus ook verwerkt te worden in de oppervlaktes per SNL-type.

Het Oostvaardersbos is nooit gekarteerd en kan dus alleen op basis van luchtfoto's en inrichtingsschetsen worden ingedeeld naar SNL-typen.

Vertaaltabel karteringen 2012 en 2017 naar SNL-beheertypen

Open water	idem	Zoete plas (04.02)	
Water met drijvende en ondergedoken waterplanten	idem	Zoete plas (N04.02)	
Kale bodem	idem	geen	
Natte pioniervegetaties	o.a. dominantie van moerasandijvie, tandzaden, klein vlooienkruid	geen	
Moerasvegetaties	Helofytenvegetaties met o.a. waterriet, heen en lisdodde	Moeras (N05.01)	
Rietruigte	Landriet met grassen	Ruigteveld (N12.06)	
Voedselrijke droge tot vochtige graslanden	Engels raaigras evt met hooilandsoorten	Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)	Vrijwel niet kenmerkend ontwikkeld
Voedselrijke natte graslanden	fioringras, geknikte vossenstaart dominant	Zilt- en overstromingsgrasland (N12.04)	Grotendeels niet kenmerkend ontwikkeld
Ruigte	Drogere ruigtes: m.n. brandnetel, distels, ruderale ruigte, landriet met grassen	Ruigteveld (N12.06)	Het is onduidelijk in hoeverre ruderale ruigte (raket, zwarte mosterd) onder ruigteveld valt. Hier wel meegenomen.
Struweel	Meidoorn, vlier, wilgenstruweel	Haagbeuken- en essenbos (N14.03)	Mits in combinatie met opgaand bos
Voedselrijk bos	Opgaand bos met voornamelijk populier, es, els, eik, wilg	Haagbeuken- en essenbos (N14.03)	

N04.02 Zoete plas	1000	170	32	5	5	1212
N05.01 Moeras	2600	55	12	6	20	2693
N12.02 kruiden- en faunarijk grasland		605	33	2	25	665
N12.04 overstromingsgrasland		320	9	0		329
N12.06 ruigteveld		475	94	45		614
N14.03 haagbeuken-essenbos		150	69	62	100	381
Niet toe te kennen (natte pionierbegroeiingen, open grond en verharding)		70	5	11		86
Oppervlakte per object	3600	1845	254	131	150	5980

- Moeras: het huidige aandeel open water (bijna 50% van 3600) daalt als gevolg van de moerasreset naar verwachting met 500 ha, verder mag een maximum van 20% open water binnen SNL-type Moeras voorkomen
- De grootschalige rietruigtes in de Oostvaarderplassen zijn geintepreteerd als droge rietruigte en onder ruigteveld geschaard
- Ruigteveld: er is vanuit gegaan dat ruderale ruigte (raket, zwarte mosterd) gerekend kan worden tot Ruigteveld N12.06. Deze twee vormen beslaan samen 300 hectare in OVP en 35 in het Oostvaarderveld. Er is geen alternatief SNL-beheertype.
- Oostvaardersbos is nooit gekarteerd. De oppervlaktes zijn grofweg bepaald, ervan uitgaande dat het half-open boslandschap goeddeels onder Haagbeuken-essenbos kan vallen.

Financiële uitkomst obv aannames toepasbaarheid van SNL-beheertypen

Huidige beheertypen	oppervlak	tarief 2019	bedrag
N01.03			
moeras	3600	99,99	€ 359.964
land	2380	99,99	€ 237.976
totaal	5890		€ 597.940

Mogelijke beheertypen	Oppervlakte ovp moeras	Opp ovp grazig deel	Opp Ovv	Opp kotterbos	Opp OVB	Opp totaal	tarief 2019	bedrag
N04.02 Zoete plas	1000					1000	€ 43,81	€ 43.810
N05.01 Moeras	2600					2600	€ 372,77	€ 969.202
totaal moeras						**3600**		**€ 1.013.012**
N04.02 Zoete plas		170	32	5	5	212	€ 43,81	€ 9.288
N0501 Moeras		55	12	6	20	93	€ 372,77	€ 34.668
N12.02 kruiden-en faunarijk grasland		605	33	2	25	665	€ 173,31	€ 115.251
N12.04 overstromingsgrasland		320	9	0		320	€ 438,29	€ 140.253
N12.06 ruigteveld		475	94	45		614	€ 86,58	€ 53.160
N14.03 haagbeuken-essenbos		150	69	62	100	381	€ 52,89	€ 20.151
Niet toe te kennen (natte pionierbegroeiingen, open grond en verharding)		70	5	11		86	€ 0,00	€ 0
totaal	**3600**	**1845**	**254**	**131**	**150**	**2380**		**€ 372.770**

Risico-analyse

- De mogelijke SNL-beheertypen zijn toegedeeld op basis van de afbakening. Er wordt echter ook op kwaliteit beoordeeld, aan de hand van een aantal te monitoren factoren (o.a. vegetatie, flora, insecten, broedvogels, structuur). Er is een reëel risico dat een aantal beheertypen per definitie 'slecht' zullen scoren op kwaliteit. Dit speelt met name bij Kruiden- en faunarijk grasland en Zilt- en overstromingsgrasland:

Kruiden- en faunarijk grasland mist in heel Flevoland vrijwel alle doelsoorten flora en insecten en scoort daarom per definitie 'slecht'. Landelijk wordt vooral de discussie gevoerd of graslanden met weinig of geen specifieke natuurwaarden wel subsidie moeten ontvangen. Het is dus mogelijk dat de 665 ha vochtige graslanden in de Oostvaardersplassen in de toekomst niet meer subsidiabel zijn. Bij het apart subsidieren van Kruiden- en faunarijk grasland betekent dat het wegvallen van 115.000 euro.

Zilt- en overstromingsgrasland: In goed ontwikkelde vorm zijn dit op landelijke schaal zeldzame graslanden. Er moet een vegetatiekartering worden uitgevoerd voor dit SNL-type, waarbij voor de kwaliteitsbeoordeling een lijst met vegetatietypen is opgesteld die 'meetellen' voor zilt- en overstromingsgrasland. Bij de kartering in 2012 is beoordeeld in hoeverre de aangetroffen vegetatietypen voorkwamen op deze lijst. Daarbij voldeed van de 284 ha 'nat grasland' slechts 46 ha aan de vegetatietypen binnen zilt- en overstromingsgrasland. Het gros van het natte grasland in het gebied betreft namelijk uniforme fioringraslanden. De beter ontwikkelde vormen komen vooral in smalle zones voor tussen de 'arme' vormen met fioringras en de drogere engels raaigraslanden. Voor het doel van 'nat grasland' zoals dat is bedoeld in het beleidskader is de mate van botanische kwaliteit niet relevant. Het gaat daar om de functionaliteit voor vogels. Met andere woorden: nat grasland kan prima functioneren als habitat voor vogels, terwijl het als Zilt- en overstromingsgrasland slecht scoort. Het is dan ook beheertechnisch een andere opgave om nat grasland voor vogels in stand te houden: dat komt aan op een voldoende natte abiotiek met voldoende begrazing om verruiging tegen te gaan. Goed ontwikkeld overstromingsgrasland is kritischer qua ligging op de gradient van 'permanent nat terrein' tot vochtig raaigrasland (het ontwikkelt zich tussen engels raaigras aan de droge kant en eenjarige pionierbegroeiingen aan de natte kant) en daarmee lastiger op grote oppervlaktes te ontwikkelen. De SNL-vergoeding is echter wel gebaseerd op de beter ontwikkelde vormen.

Risico analyse vervolg

- Moeras en ruigteveld: Voor deze beide typen is in de afbakening aangegeven dat, indien het type voorkomt in een gebied met grootschalige processen, dat het dan dient te worden ondergebracht als onderdeel van N01.03. Bij Moeras staat hierover: "Gebieden waar grootschalige processen voorkomen, vallen onder het natuurtype Grootschalige dynamische natuur". In de afbakening van Ruigteveld staat: "Ruigten die onderdeel zijn van een eenheid die groot genoeg is om onderdeel uit te maken van Grootschalige dynamische landschappen worden tot het daaronder vallende beheertype gerekend". Dit zou kunnen betekenen dat het moeras en de ruigtevelden binnen het Oostvaardersplassengebied niet als zelfstandig type subsidieerbaar zijn.

  Moeras: landelijk wordt momenteel gewerkt aan een splitsing van het type moeras in 2 vormen: veenmoeras (intensief beheer) en dynamisch moeras (langs rivieren en afgesloten zee armen - extensief beheer). Het moeras in de Oostvaardersplassen zal het type dynamisch moeras krijgen. Het tarief zal lager liggen dan het huidige tarief voor moeras. Het voorstel is 345,-. Het precieze bedrag wordt in de loop van het jaar bepaald.

Beheertypen OVP

Vraagstelling:

- Is het wenselijk om het huidige beheertype N01.03 op te splitsen in 'losse' beheertypen en wat betekent dit financieel?

Achtergrond:

- De opgave uit het beleidskader om een deel van het droge grasland om te vormen naar beschutting, ondiep water en plas-dras-situaties in het kader van de Natura 2000 doelstellingen voor vogels.

Hoe is het nu?

N01.03 Rivier- en moeraslandschap, lichtblauw

- 6000 hectare
  - Natura2000 gebied (5480 ha)
  - Oostvaardersbos (150 ha),
  - Oostvaardersveld, incl strook richting Kotterbos (285 ha)
  - oostelijk deel van het Kotterbos (86 ha).



Open water en watervegetatie	141
Natte pioniers	54
Moeras (waterriet, lisdodde, heen)	19
Natte rietruigte	152
Nat grasland	284
Vochtig tot droog grasland	855
Ruigte	325
overig	17
totaal	**1847**

In 2012 is het buitenkaads gebied gekarteerd

In de huidige situatie

- 140 hectare open water
- 340 hectare natte pioniers en nat grasland aanwezig



Vereenvoudigde vegetatiekaart van de randzone Oostvaardersplassen in 2012

- Open water
- Watervegetaties
- Moerasvegetaties met Riet of Lisdodde of Heen en Ruwe bies
- Rietvegetaties met grassen
- Tredplantenvegetaties met Goudlinnpje
- Tredplantenvegetaties, relatief droog
- Overstromingsgraslanden, ontzilt
- Vegetaties met zilte soorten
- Graslanden met Engels raaigras en Gestreepte witbol
- Graslanden met Rode klaver en Wilde peen
- Pioniervegetaties van de Tandzaadklasse
- Natte ruigten
- Drogere en ruderale ruigten
- Kale bodem
- Erven, paden en parkeerplaatsen

N

0 0.5 1 3 0

A & W

Wat is precies de opgave?

Natura 2000

- Regulering van de peildynamiek in de Waterlanden (300 ha)
- Realisatie poelen met onbegraasde eilanden

Beleidskader

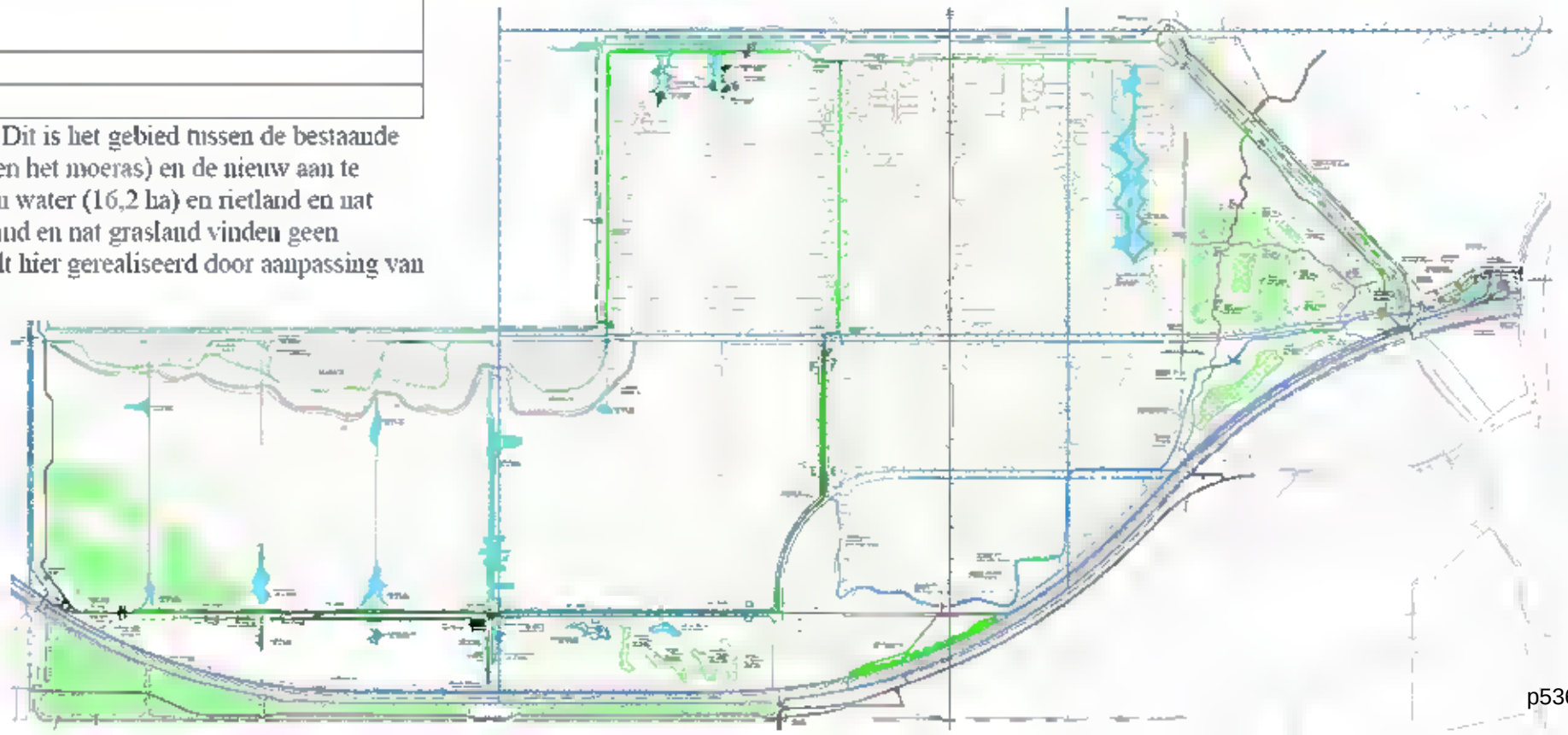
- Peildynamiek uitbreiden en delen van het grazige deel omvormen in ondiep water en nat grasland (tot 500 ha)
- Beschuttingsgebied (300 ha)

Wat verandert er buiten?

Tabel 6.1: Fysiek ruimtebeslag door vernatting in het ontwerp.

Deelgebied	Oppervlakte in ontwerp (ha)
Inundatiegebied*	55.2*
Waterlanden (drie poelen)	8.4
Spoorzone (vijf poelen)	5.2
Beemdlanden poelen en slenken	8.6
Beemdlanden plasdras (1:40)	9
Slenk (verbreden watergang tussen Beemdlanden en Spoorzone)	10.6
De Driehoek (slenk)	2.0
Totaal oppervlak vernatting	99.0

* Het inundatiegebied is in totaal 55,2 ha groot. Dit is het gebied tussen de bestaande kade (dit is de kade tussen het grazige gedeelte en het moeras) en de nieuw aan te leggen grondwal. Het bestaat uit nieuw gegraven water (16,2 ha) en rietland en nat grasland (totaal 39 ha). Ter plaatse van het rietland en nat grasland vinden geen graafwerkzaamheden plaats. De vernatting wordt hier gerealiseerd door aanpassing van het peilbeheer.



Wat betekent dit voor de beheerinspanning?

Na de inrichtingsmaatregelen is in het buitenkaadse gebied

- 70 ha water (was al 140 plus 30),
- 320 hectare nat grasland (285 plus 35)
- 55 hectare moeras (20 plus 35)
- 55 hectare natte pioniersituaties aanwezig.

In tegenstelling tot het verleden beeeropgave,

- minimum van 500 ha natte terreintypen.
- 300 hectare beschutting

Uitgangspunten wijziging beheertypen?

- Splitsing van gehele oppervlakte N01.03.
- Vertaling van terreintypen/vegetatietypen in SNL typen.
  - Vegetatietypen gekarteerd in 2012 en 2017 (**huidige** situatie)
  - Vertalen op basis van de **SNL** afbakening.
  - Terreintypen die niet binnen een afbakening passen, geen **SNL**-beheertype.
- Vertaling van inrichtingsplannen in de oppervlaktes per SNL-type.

staatsbosbeheer

Vertaaltabel karteringen 2012 en 2017 naar SNL-beheertypen

Open water	idem	Zoete plas (04.02)	
Water met drijvende en ondergedoken waterplanten	idem	Zoete plas (N04.02)	
Kale bodem	idem	geen	
Natte pioniervegetaties	o.a. dominantie van moerasandijvie, tandzaden, klein vlooienkruid	geen	
Moerasvegetaties	Helofytenvegetaties met o.a. waterriet, heen en lisdodde	Moeras (N05.01)	
Rietruigte	Landriet met grassen	Ruigteveld (N12.06)	
Voedselrijke droge tot vochtige graslanden	Engels raaigras evt met hooilandsoorten	Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)	Vrijwel niet kenmerkend ontwikkeld
Voedselrijke natte graslanden	fioringras, geknikte vossenstaart dominant	Zilt- en overstromingsgrasland (N12.04)	Grotendeels niet kenmerkend ontwikkeld
Ruigte	Drogere ruigtes: m.n. brandnetel, distels, ruderale ruigte, landriet met grassen	Ruigteveld (N12.06)	Het is onduidelijk in hoeverre ruderale ruigte (raket, zwarte mosterd) onder ruigteveld valt. Hier wel meegenomen.
Struweel	Meidoorn, vlier, wilgenstruweel	Haagbeuken- en essenbos (N14.03)	Mits in combinatie met opgaand bos
Voedselrijk bos	Opgaand bos met voornamelijk populier, es, els, eik, wilg	Haagbeuken- en essenbos (N14.03)	

N04.02 Zoete plas	1000	170	32	5	5	1212
N05.01 Moeras	2600	55	12	6	20	2693
N12.02 kruiden- en faunarijk grasland		605	33	2	25	665
N12.04 overstromingsgrasland		320	9	0		329
N12.06 ruigteveld		475	94	45		614
N14.03 haagbeuken-essenbos		150	69	62	100	381
Niet toe te kennen (natte pionierbegroeiingen, open grond en verharding)		70	5	11		86
Oppervlakte per object	3600	1845	254	131	150	5980

- Oostvaardersbos is nooit gekarteerd. De oppervlaktes zijn grof bepaald op basis van luchtfoto.

Financiële uitkomst obv aannames toepasbaarheid van SNL-beheertypen

Huidige beheertypen	oppervlak	tarief 2019	bedrag
N01.03			
moeras	3600	99,99	€ 359.964
land	2380	99,99	€ 237.976
totaal	5890		€ 597.940

Mogelijke beheertypen	Oppervlakte ovp moeras	Opp ovp grazig deel	Opp Ovv	Opp kotterbos	Opp OVB	Opp totaal	tarief 2019	bedrag
N04.02 Zoete plas	1000					1000	€ 43,81	€ 43.810
N05.01 Moeras	2600					2600	€ 372,77	€ 969.202
totaal moeras						**3600**		**€ 1.013.012**
N04.02 Zoete plas		170	32	5	5	212	€ 43,81	€ 9.288
N0501 Moeras		55	12	6	20	93	€ 372,77	€ 34.668
N12.02 kruiden-en faunarijk grasland		605	33	2	25	665	€ 173,31	€ 115.251
N12.04 overstromingsgrasland		320	9	0		320	€ 438,29	€ 140.253
N12.06 ruigteveld		475	94	45		614	€ 86,58	€ 53.160
N14.03 haagbeuken-essenbos		150	69	62	100	381	€ 52,89	€ 20.151
Niet toe te kennen (natte pioniervegetaties, open grond en verharding)		70	5	11		86	€ 0,00	€ 0
totaal	**3600**	**1845**	**254**	**131**	**150**	**2380**		**€ 372.770**

	oppervlak	huidig	mogelijk
moeras	3600	€ 359.964	€ 1.013.012
land	2380	€ 237.976	€ 372.770
totaal	5890	€ 597.940	€ 1.385.782

Risico analyse

- Moeras en ruigteveld:
  - Als type voorkomt in een gebied met grootschalige processen, dat onderbrengen in N01.03.
  - Als in moeras grootschalige processen voorkomen → Grootschalige dynamische natuur.
  - Ruigten → Grootschalige dynamische landschappen, als zij onderdeel van een eenheid die groot genoeg is om daar onderdeel van te zijn
  - Dit kan betekenen dat het moeras en de ruigtevelden niet als zelfstandig type subsidieerbaar zijn.
- Moeras:
  - landelijk wordt gewerkt aan een splitsing van het type moeras in:
  1. veenmoeras (intensief beheer)
  2. dynamisch moeras (langs rivieren en afgesloten zee armen - extensief beheer).
  - Het tarief zal lager liggen dan het huidige tarief voor moeras. Het voorstel is 345,-. Het precieze bedrag wordt in de loop van het jaar bepaald. (2700 * 30€ = 81.000)

Risico analyse vervolg

- De mogelijke SNL-beheertypen zijn toegedeeld op basis van de afbakening.
  - Er wordt echter ook op kwaliteit beoordeeld (o.a. vegetatie, flora, insecten, broedvogels, structuur).
  - Risico aantal beheertypen scoren per definitie 'slecht' op kwaliteit. Kruiden- en faunarijk grasland en Zilt- en overstromingsgrasland:
- Kruiden- en faunarijk grasland
  - in heel Flevoland mist vrijwel alle doelsoorten flora en insecten
  - scoort per definitie 'slecht'.
- Landelijk discussie of graslanden met weinig of geen specifieke natuurwaarden wel subsidie moeten ontvangen.
  - Risico dat 665 ha vochtige graslanden in de toekomst niet meer subsidiabel zijn.
  - Wegvallen van 115.000 euro.
- Zilt- en overstromingsgrasland:
  - In goed ontwikkelde landelijke zeldzame graslanden.
  - In 2012 voldeed 46 ha van de 284 ha 'nat grasland' aan de vegetatietypen.
  - Het gros van het natte grasland is uniforme fioringraslanden.

Conclusie

- Splitsing levert financieel veel op (787.842)
- Winst zit vooral in moeras typen.
  - Afbakening bepaalt dat dit waarschijnlijk niet kan
  - Verandering naar type met lagere vergoeding
- Graslandtypen vraagt botanisch beheer
  - Kans groot dat we kwaliteit niet halen en dus vergoeding kwijt raken
  - Risico 250.000 minder toekenning

- Aandachtspunten overleg provincie

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

4 november 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, , 5.1.2.e Joke Bijl,

Afwezig: 5.1.2.e 5.1.2.e Marjolijn van Egmond,

Agenda

1. Vaststellen agenda
   vastgesteld
2. Mededelingen
   a. Managementplan STVZ
      visie op beheer uitbreiden met vogels
      Dinsdag naar GS dan vaststellen
   b. Financiën
      we praten bij over de bijdrage van de provincie aan het extra beheer en de motivatie achter de cijfers.
   c. Onderzoek anticonceptie
      er is gesprek geweest met 5.1.2.e
3. Projecten
   a. Herten: (5.1.2.e)
      - Helikoptertelling
        Geweest, toelichting op cijfers staat op blog
      - vervolg afschot,
        bronst is nog bezig. Zodra wij waarnemen dat de bronst afgelopen is, melden we dit bij provincie en krijgen we toestemming tot afschot.
      - afronding opdracht
        met instemming op managementplan neemt prov besluit om ons te ontslaan van de opdracht. 5.1.2.e stemt met mark af in relatie tot bezwaar op FBP.
   b. Koniks
      Paarden in de vangweide krijgen windbeschutting.
      Brief is naar Spanje, vervolg loopt.
4. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Terugblik 2 november openbare bijeenkomst provincie
      5.1.2.e koppelt terug over de bijeenkomst.
5. Juridische zaken
   a. Juridische procedures/ WOB verzoeken
      12 nov. Marjolijn, 5.1.2.e en Joke zijn aanwezig.
      Er loopt bezwaar tegen ontheffing en vergunning in kader van FBP. Wout neemt contact op met faunabeheereenheid.

6. Terugblik BO 16-10
   De standaard agenda is langs geweest. Vooral financiën is besproken. Communicatiestrategie van SBB besproken. Gesproken helikoptertelling.
7. Vooruitblik BO 21-11
   Financieel: kosten van juristen nav WOB verzoeken, inkomstenderving buitencentrum
   Managementplan ligt er
   Voortgang afschot
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 september en Actielijst (**bijlage**),
   Vastgesteld.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
SNL beheertypen	Notitie verder brengen	15-7		5.1.2.e / 5.1.2.e		Incl vergelijking andere gebieden
Communicatie	Blog terugblik vangweide	9-9	15=10	Joke/5.1.2.e		
~~Koniks & Heckrund~~	~~Afschot bij verwonding en ongeneselijk ziek~~	~~23-9~~	~~7-10~~	~~Marjolijn~~		~~Wat is de landelijke lijn?~~
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet

Stand van zaken uitvoering beleidskader beheer Oostvaardersplassen d.d. 21-10-2019

Concept voor intern beraad

Aan: Strategisch Overleg Oostvaardersplassen

Zoals afgesproken

1. Mededelingen
   a. Inspectie NVWA
      Vrijdag 11 oktober is de NVWA langs geweest. De NVWA wordt door actievoerders benaderd met foto's waarbij aangegeven wordt dat SBB niet reageert op mailtjes en berichten. De NVWA ziet het niet als hun taak om te reageren en willen afstemmen hoe dat in de toekomst anders kan. De hebben ook de vangweide bezocht. De NVWA adviseert om in de vangweide beschutting (wind luwte) aan te brengen voor de koniks die daar de winter over blijven.
      We maken een afspraak met hen om ons voorstel voor beschutting in de vangweide te bespreken en af te stemmen hoe we met vragen omgaan.
2. Managementplan
   a. Het managementplan is als bespreekdocument gereed. Inmiddels zijn intern zowel van de ecologen, het beheerteam en de juristen reacties gegeven.
   b. Consultatieronde:
      - Het plan is op dinsdag 15 oktober in GS besproken. Zij constateren dat het managementplan een goede uitwerking is van wat in het Beleidskader is vastgelegd. Komende donderdag is de consultatieronden. Hiervoor zijn collega's en expert op het gebied van grote grazers in natuurgebieden uitgenodigd. Naast dat we hen vragen om een inhoudelijke reactie gaan we ook het gesprek aan wat dit managementplan voor begrazingsbeheer in Nederland zou kunnen betekenen.
      - 6 november komt de FAC bijeen. Dat is nadat het managementplan is aangeboden aan de provincie. Onze insteek is dat zij hun reactie geven voorzien van aanbevelingen voor de toekomst.
   c. Na de consultatieronde wordt het managementplan eenmalig aangepast. Op 5 november wordt het plan Bij GS aangeboden voor instemming. Nadat GS heeft ingestemd wordt het document vastgesteld door Wout Neutel.
   d. Tot 1 januari wordt er gewerkt aan het actualiseren en opstellen van de protocollen.

3. Projecten
   a. Helikoptertelling
      Vanochtend is de eerste telling van de drie (vanmiddag en dinsdag ochtend zijn de andere twee gepland) met de helikopter uitgevoerd. De telling vindt plaats conform het protocol dat dit najaar is opgesteld.
      Nadat de telgegevens zijn beoordeeld en verwerkt (door 5.1.2.e) worden ze door de beheereenheid gedeeld met Gedeputeerde Rijsberman en worden afspraken met de provincie gemaakt over het naar buiten brengen van de cijfers (eerst melding PS dan publiceren)
   b. Herten:
      - vervolg afschot,
        - De bronst is nog gaande. Zodra die afgerond is wordt er een melding naar de gedeputeerde gestuurd. Die geeft dan akkoord om het afschot te hervatten waarbij de opgave van 490 op 1-1-2020 nog steeds als doel staat.
      - afronding opdracht
        - Het idee is dat rond de kerst er een brief naar de provincie gaat waarin we de stand van zaken rond de opdracht aangeven en de provincie verzoeken ons van de verdere uitvoering van de opdracht te ontslaan. (inclusief financiële afhandeling)

c. Koniks
    - Spanje (stand van zaken). Brief is verstuurd.
    - Terugblik Wit Rusland Nuttig, leerzaam en leuk bezoek met intentie om verder samen te werken.
    - Terugblik verplaatsen koniks donderdag jl. Dit is zonder problemen verlopen.
    - Resterende koniks in vangweide. De komende winter staan er 30 paarden in de vangweide. Deze worden bijgevoerd. Ze kunnen nu nog niet naar de Trekweg omdat de vegetatie daar nog niet voldoende opgekomen is. Naar verwachting kunnen de koniks er in het voorjaar wel naar toe.

4. Omgevingsmanagement / Communicatie
    a. Vervolg op communicatiestrategie SvZ.
        - De samenvatting van de communicatiestrategie is rondgestuurd.
        - Er is veel werk op dit vlak zoals:
            - Communicatiestrategie vertalen naar uitvoeringsplan
            - Dit plan vervolgens uitvoeren/ uitrollen
            - Organiseren bijeenkomsten, spreekuren
        - Het voorstel is om hier externe ondersteuning bij te vragen die ism de beschikbare mensen tempo kan gaan maken op dit vlak.
5. Terugblik BO 16-10. Geen bijzonderheden.

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

4 november 2019

Deelnemers

Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, , 5.1.2.e Joke Bijl,

Afwezig: 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Managementplan STVZ (5.1.2.e)
   b. Financiën (5.1.2.e)
   c. Onderzoek anticonceptie (5.1.2.e)
3. Projecten
   a. Herten: (5.1.2.e)
      - helikoptertelling
      - vervolg afschot,
      - afronding opdracht
   b. Koniks (5.1.2.e)
4. Omgevingsmanagement / Communicatie
   a. Terugblik 2 november openbare bijeenkomst provincie (5.1.2.e)
5. Juridische zaken (Marjolijn)
   a. Juridische procedures/ WOB verzoeken
6. Terugblik BO 16-10 (Wout)
7. Vooruitblik BO 12-12
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 september en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
~~Bezoek staten~~	~~Organiseren bezoek komen~~	~~3-6~~	~~1-10~~	~~Wout/~~5.1.2.e ~~/~~5.1.2.e ~~5.1.2.e~~		
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
SNL beheertypen	Notitie verder brengen	15-7		5.1.2.e / 5.1.2.e		Incl vergelijking andere gebieden
Communicatie	Blog terugblik vangweide	9-9	15=10	Joke/5.1.2.e		
~~Communicatie~~	~~Blog bezoek wit Rusland~~	~~9-9~~	~~15-10~~	~~Joke~~ 5.1.2.e ~~5.1.2.e~~		
Koniks	Brief aan Spanje	23-9	7-10	Marjolijn		afgerond
Koniks & Heckrund	Afschot bij verwonding en ongeneselijk ziek	23-9	7-10	Marjolijn		Wat is de landelijke lijn?
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 november 2019

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Wout Neutel, Riena Tienkamp

Afwezig: Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Financiën stand van zaken
      Er wordt aan een onderbouwing gewerkt voor overschrijding reset en onderbouwing voor structurele bijdrage.
3. Juridische zaken
   a. Terugblik zitting 12-11
      Verassing was dat er direct een uitspraak kwam. De uitspraak gaat alleen over de opdracht van reset herten. Voor de lopende vergunning wordt een uitsterf constructie gehanteerd. Er is niets gezegd over de nieuwe vergunning. De twee handhavingszaken zijn ingetrokken.
   b. vervolg beheer herten nav zitting 12-11
      De provincie overweegt in hoger beroep te gaan. Daarnaast bereid ze zich inhoudelijk voor op een goede onderbouwing van het FBP en de daarbij horende vergunning en ontheffing. Er komt een juridisch advies (5.1.2.e) aan tbv BO of SBB wel of niet in hoger beroep wil gaan. Belangrijk op dit moment is dat er een geschreven ecologische onderbouwing achter het FBP komt. Zowel de keuze minder grote grazers, de onderbouwing van aantal herten en de toets aan de instandhoudingsdoelen.
   c. Overige punten nav zitting 12-11
      Elke donderdag is er afstemming met provincie en landsadvocaat. Daar bespreken we wat de handigste strategie is wie wat oppakt.
4. Projecten
   a. Paarden Texel
      Er is kennis genomen worden van de problemen op Texel. Er komt een door een ecoloog opgestelde evaluatie over de koniks, samen met effecten op de waterkering en de relatie met het publiek. Op basis daarvan kan besluit genomen worden hoe verder.
   b. Brief van 5.1.2.e
      Inzet is naar een einddeal toe te werken. 5.1.2.e wordt gevraagd dit in Spanje af te handelen.
5. Omgevingsmanagement / Communicatie
   Niet besproken
6. Vooruitblik BO 21-11
   Niet besproken

7. Intern verslag Strategisch Overleg 4 november en Actielijst
   Niet besproken

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	13-11	27-11	Riena		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 november 2019

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Financiën stand van zaken (5.1.2.e)
3. Juridische zaken (Marjolijn)
   a. Terugblik zitting 12-11 (5.1.2.e)
   b. vervolg beheer herten nav zitting 12-11 (5.1.2.e)
   c. Overige punten nav zitting 12-11
4. Projecten
   a. Paarden Texel standpunt bepaling (5.1.2.e)
5. Omgevingsmanagement / Communicatie (Joke)
6. Vooruitblik BO 21-11 (Wout)
7. Intern verslag Strategisch Overleg 4 november en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
~~SNL beheertypen~~	~~Notitie verder brengen~~	~~15-7~~		5.1.2.e /5.1.2.e		~~Incl vergelijking andere gebieden~~
~~Communicatie~~	~~Blog terugblik vangweide~~	~~9-9~~	~~15-10~~	~~Joke/~~5.1.2.e		
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
j						

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

12 december 2019

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Financiën (stand van zaken)
4. Juridische zaken
    a. Ter info concept stukken voor de rechtszaak
    b. Voorbereiding rechtszaak (woordvoering, vragen nav over pleitnotities e.d.)
5. Communicatie
    a. Afspraken maken over volgen social media en evt bedreigingen/ acties etc.
    b. Terugkoppeling afspraak met 5.1.2.e (as vrijdag)
6. Projecten
    a. Intensivering rondes herten en vroeg reactief beheer
    b. Koniks Spanje (nav bericht 5.1.2.e)
    c. Koniks Texel (stand van zaken)
    d. Concept verslag dierenarts (als dat er is). BCS en voedselsituatie
7. Terugkoppeling BO 9-12 (Wout/Kees)
8. Intern verslag Strategisch Overleg 12 december en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	18-11	27-11	5.1.2.e		

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

12 december 2019

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Financiën stand van zaken

      Morgen liggen 4 financiële voorstellen in PO. Week erop in GS. 5.1.2.e neemt bijdrage LNV mee in het najaarsoverleg komende middag.

      Er is een flinke IBP bijdrage voor Nieuwe Land

      Voor Oostvaarders-oevers is een grote bijdrage vanuit het rijk toegezegd.
3. Juridische zaken
   a. Vervolg uitspraak 12-11
      - *Hoger beroep.* Landsadvocaat stelt advies op voor GS over hoger beroep. GS heeft nog geen besluit genomen.

      Dit is aan de provincie

      - *Het ecologisch deskundigenrapport.* Aanpak in 3 stappen
        - Wat is het effect van de uitgezette grote herbivoren op de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (biodiversiteit) van de Oostvaardersplassen?
        - Wat is het effect van geplande beheerplanmaatregelen op de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna als alleen het (vroeg)reactief beheer wordt voortgezet (nuloptie)?
        - Met welk populatiebeheer van de grote herbivoren kunnen de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna van de Oostvaardersplassen worden hersteld?'

      Vanuit SWECO is schriftelijk aangegeven dat het rapport op 31 januari gereed is.

      Het rapport moet voor 24-1 (bezwaaradviescommissie) worden ingediend.

      Vanwege urgentie van handelen is zo spoedig mogelijk na 1-1 start afschot noodzakelijk

      - *Instemming door GS van Managementplan.* Advies van landsadvocaat: stem nu niet in met **managementplan. Landsadvocaat komt met advies aan provincie over instemmen met managementplan, waarbij genoemde opties zijn: later instemmen (na beschikbaar komen ecologische onderbouwing) of gedeeltelijk instemmen. Landsadvocaat komt met advies en motivatie. Door SBB is nut en noodzaak van wel vaststellen ingebracht met name hoofdstuk dierenwelzijn en populatiebeheer van runderen en paarden.**

      We kunnen zelf al aan de slag met paard en rund. Ontheffing vroeg reactief beheer loopt tot augustus. Verlenging is opgenomen in vergunning faunabeheerplan

      - *Aanpassing Faunabeheerplan.* Is niet direct noodzakelijk. Dit kan achteraf geregeld worden. Belangrijk is dat de ecologische motivatie bij een eventuele Voorlopige voorziening op orde is

besproken

- *Tot slot:* De gedeputeerde wil kwaliteit en zorgvuldigheid laten prevaleren boven snelheid. Hierin zit het risico dat we deze winter alleen vroeg reactief beheer kunnen uitvoeren.

besproken

b. Communicatie

- Willen we communiceren over dit proces en zo ja wat en wie?

Door sbb is in een bericht aangegeven dat de uitspraak alleen betrekking heeft op afschot edelherten; niet op het beleidskader. Communicatie kan pas als we de ecologische onderbouwing op orde is. Eerder kunnen we ook niet starten met afschot.

c. Brief aan Sylvo van dierbaar Flevoland et all.

Er wordt contact met de provincie opgenomen.

4. Projecten
   a. Koniks Spanje

   Kwa inhoud kan 5.1.2.e met het voorstel vanuit SBB naar Spanje om het gesprek aan te gaan.

   Er wordt bekeken wie er met 5.1.2.e mee gaat.

   b. Koniks Texel

   Naar volgende keer.

   c. Koniks wit Rusland

   Er komt een reportage van de NOS
5. Omgevingsmanagement / Communicatie

   Communicatie overleggen zijn breder ingezet. Er wordt gewerkt aan een sessie vooral gericht op de omwonenden.
6. Terugkoppeling BO 21-11

   Het was een goed gesprek, geheel over de uitspraak van de rechter.
7. Intern verslag Strategisch Overleg 18 november en Actielijst (**bijlage**),

   Vastgesteld.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend

Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	18-11	27-11	5.1.2.e		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

16 december 2019

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Vervolg uitspraak 12-11/Juridische zaken
   a. Ontheffing/vergunning 2020 e.v.:
      - *Stand van zaken ecologische onderbouwing*
      - *start afschot 2020*
      - *Verweer zitting bezwaren cie 28 januari 2020*
      - *Bespreken toevoegen belangen G (beheer i.h.k.v. landschappelijke waarden) en H (algemeen belang) art. 3.10 Wnb*
   b. Hoger beroep opdracht:
      - *Terugkoppeling stand van zaken*
   c. Beroep vergunning
   d. Bespreken scenario's en beantwoording brief Rechtbank Midden-Nederland
      - *Verzoek van Stamina en Dierbaar Flevoland:*
   e. Brief aan Sylvo van dierbaar Flevoland et all.
   f. Beleidslijn bijvoeren
      - *Provincie stelt een nieuwe beleidslijn bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen vast.*
4. Projecten
   a. Koniks Spanje voortgang)
   b. Koniks Texel (tekst bijgevoegd)
   c. Vroeg reactief beheer
   d. Aanvang uitvoering FBP na 1-1-2019
5. Omgevingsmanagement / Communicatie (Joke)
6. Terugkoppeling BO 12-12 (Wout/Kees); op de agenda staat:
   a. Vervolgstappen na vernietiging besluit op bezwaar afschot edelherten1:
      - *Uitvoering beheer van grote grazers (SBB-managementplan)*
      - *Ontheffing en vergunning vanaf 1 januari 2020 i.r.t. bezwaarschriftenprocedure.*
      - *Formele afronding (opdracht/verzoek) reset grote grazers:*
   b. Stand van zaken financiën (zie bijgesloten bijgewerkte overzicht stand van zaken):
      - *Overschrijding reset grote grazers:*
      - *Beheersubsidie 2019:*

- *Voorbereiding (volgende) maatregelen uit het beleidskader*

c. Conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):

d. Rapport literatuuronderzoek anticonceptie van Universiteit Utrecht

7. Intern verslag Strategisch Overleg 2 december en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	18-11	27-11	5.1.2.e		aangeleverd

Koniks op Texel

De Koniks zijn nu circa een jaar op Texel n.a.v. een oproep van 'Reset grazers OVP'. Team Texel heeft een jaar de tijd genomen om voor de reset tijd te kopen en ook te bezien of de Koniks structureel op het eiland zouden kunnen blijven.

In de evaluatie is de conclusie getrokken dat dit niet haalbaar is, om de volgende redenen:

1. **Koniks worden steeds opdringender richting publiek > brengt risico's met zich mee**
   De koniks zoeken steeds vaker het publiek op. 'Omsingelen' en benaderen b.v. excursiedeelnemers nadat zij deze opgezocht hebben. Soms snuffelen ze aan rugzakken. Het lijkt erop dat dit komt doordat zij illegaal gevoerd worden en zo aanhankelijk gemaakt worden. Dit wordt door publiek niet als prettig ervaren en kan tot ongevallen leiden.

2. **Trekgedrag leidt tot diepe geulen in het terrein > niet verenigbaar met waterveiligheid**
   Het is onduidelijk of dit iets van koniks is of van een hengstengroep, maar de koniks trekken intensief via vaste routes door het terrein. Hierdoor ontstaan diepe sporen, die nog steeds verder uitgroeien. Dit zijn aanknopingspunten voor verstuiving in de feitelijke zeewering, waar dit niet of nauwelijks is toegestaan van uit de Waterveiligheid. Dit is onlangs ook bevestigd door medewerkers van het Waterschap.

3. **Ecologische impact > verlenging is niet gewenst**
   De koniks vertrappen op veel plekken plekken nesten van de weidemieren. Ook op botanische delen van het gebied bedreigt spoorvorming bijzondere vegetaties. Veepaadjes horen bij begrazing en zijn met mate een van de positieve effecten van begrazing, maar dit zit nu al tegen het maximum aan van wat gewenst is.

De Koniks lopen in een gebied met wandelpaden. We hebben nog overwogen of de dieren toch langer zouden kunnen blijven als we een ander gebied speciaal uit zouden rasteren. Maar dat zou ook een tijdelijke maatregel zijn die op lange termijn geen soelaas biedt. Koniks zullen in de (nabije) toekomst geen deel uit maken van ons begrazingsbeleid op Texel.

Verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen

16 december 2019

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Mededelingen

   Afgelopen weekend zijn twee excursies voor mensen uit de buurt geweest.

2. Vervolg uitspraak 12-11/Juridische zaken

   a. Ontheffing/vergunning 2020 e.v.:

      Er is bezwaar gemaakt tegen de ontheffing en vergunning voor afschot in kader van Faunabeheerplan

      - *Stand van zaken ecologische onderbouwing*

        Woensdag a.s. wordt eerste out-lijn van het rapport besproken.

      - *start afschot 2020*

        voornemen is start afschot vanaf tweede week januari, afhankelijk van de kwaliteit ecologische onderbouwing komende woensdag

      - *Verweer zitting bezwaren cie 28 januari 2020*

        Wordt aan gewerkt

      - *Bespreken toevoegen belangen G (beheer i.h.k.v. landschappelijke waarden) en H (algemeen belang) art. 3.10 Wnb*

        Dit wordt komende week uitgewerkt door de provincie

   b. Hoger beroep opdracht:

      - *Terugkoppeling stand van zaken*

        Provincie gaat in volledigheid hoger beroep instellen. Wij stellen pro-forma hoger beroep in.

   c. Beroep vergunning in kader van opdracht

      Dierbaar Flevoland wil inhoudelijk uitspraak over vergunning afschot in kader van de opdracht. SBB heeft reactie gestuurd. Deze week krijgen we antwoord.

   d. Brief aan Sylvo van dierbaar Flevoland et all.

      Deze week gaat het antwoord naar hen. Ook vanuit de provincie. Kans is groot dat zij dan een VOVO indienen.

   e. Beleidslijn bijvoeren

      - *Provincie stelt een nieuwe beleidslijn bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen vast.*

        Wordt morgen in GS vastgesteld. Afspraak is dat we zorgvuldig uitvoering geven zeker in de situatie dat de runderen snel in conditie terug lopen.

3. Projecten

   a. Koniks Spanje voortgang)

Bezoek wordt 16/17 januari. 5.1.2.e en 5.1.2.e

b. Koniks Texel (tekst bijgevoegd)

Bewijsvoering moet compleet worden. Volgorde argumentatie 3, 2, 1. **Actie** 5.1.2.e Daarna zijn we akkoord. Kosten ten laste van Oostvaardersplassen

c. Vroeg reactief beheer

Na de kerst gaan we rondes maken om vroeg reactief beheer toe te passen. 5.1.2.e bespreekt of er een onafhankelijk persoon een keer mee kan.

d. Aanvang uitvoering FBP na 1-1-2019

4. Omgevingsmanagement / Communicatie (Joke)

a. Nav punt 1

blog deze week over Beleidslijn bijvoeren en verslagen inspectie dierenarts;

verslagen inspectie dierenarts zetten we voorlopig nog online;

b. er is veldbezoek met omwonende geweest.

c. Donderdag komt trouw voor verdieping stand van zaken.

d. Wout vraagt aandacht voor het goed informeren van de vrijwilligers.

5. Terugkoppeling BO 12-12 (Wout/Kees); op de agenda staat:

Meeste is besproken onder agendapunt 1

a. Vervolgstappen na vernietiging besluit op bezwaar afschot edelherten1:

- *Uitvoering beheer van grote grazers (SBB-managementplan)*

GS gaat nog niet instemmen maar wij mogen wel ons gang gaan.

- *Ontheffing en vergunning vanaf 1 januari 2020 i.r.t. bezwaarschriftenprocedure.*

Zie punt 1

- *Formele afronding (opdracht/verzoek) reset grote grazers:*

5.1.2.e checkt of dit in de brief staat die we binnenkort ontvangen. Anders moeten we op een rij zetten wat de opties zijn.

b. Stand van zaken financiën (zie bijgesloten bijgewerkte overzicht stand van zaken):

- *Overschrijding reset grote grazers:*

Inzet is dit te betalen uit het geld van LNV.

- *Beheersubsidie 2019:*

Wordt morgen in GS vast gesteld.

c. Conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):

Uitvoering gaat goed, we gaan met huidige aanpak door.

d. Rapport literatuuronderzoek anticonceptie van Universiteit Utrecht

Concept wordt ergens komende week bij provincie aangeleverd. Dan wordt het in BO besproken hoe gaan we er mee om? Optie is raad van de dierenaangelegenheden om second opinion te vragen.

6. Intern verslag Strategisch Overleg 2 december en Actielijst (**bijlage**),

Vastgesteld.

7. Kerst/oud en nieuw

Postkamer wordt geïnformeerd om goed op brieven te letten.

Kitsweg is bemand

5.1.2.e is telefonisch bereikbaar

Juristen zijn telefonisch bereikbaar

Kees is telefonisch bereikbaar

Communicatie via de app.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Koniks	Advies over toekomst	25-2		5.1.2.e 5.1.2.e		Bespreken met fauna-adviescommissie is onderdeel consultatieronde geworden
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	18-11	27-11	5.1.2.e		aangeleverd
	Aanpassen advies	16-12	30-12	5.1.2.e		

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

5 oktober 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
        - bezwaren vergunningen
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender,
5. Herbivoren
    a. Paarden
        - uitnemen paarden bijlage
    b. Herten
        - Ter info brief aan Dierbaar Flevoland en Stamina
        - Onderzoek: Mondeling toelichting
6. Project grazige deel OVP
    a. subsidiebeschikking stand van zaken
7. Intern verslag Strategisch Overleg 7 september 2020 en Actielijst (**bijlage**)

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
~~Statenvragen~~	~~Reactie op tekst provincie~~	~~7-9~~	~~9-9~~	5.1.2.e ~~en Joke~~	~~v~~	
~~Inzet juristen~~	~~Marjolijn gaat er op reageren~~	~~7-9~~	~~12-9~~	~~Marjolijn~~		
protocollen	Reacties laatste kans	7-9	6-10	Marjolijn		

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

26boktober 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl,

- Inzet is dat Boudewijn aansluit bij strategisch overleg.
- Terugblik afgelopen week

  Wat zijn de gevolgen van acties van Animal rights?

  Er zijn op dit moment onvoldoende feiten beschikbaar. Er blijkt in de pers veel onjuistheden te staan.

  Formeel mogen we na 9 november door. NVWA heeft tot 28 oktober de tijd om stukken plus verweerschrift in te dienen. Onduidelijk is welk bestuursrechtelijk besluit ze aanvechten.

  Verwachting is dat VoVo voor 9 november plaats gaat vinden.

  We bereiden de volgende transport voor.

  Mailtjes van bezorgde burgers gaan we altijd via de boswachterspubliek beantwoorden.

  Wout belt met Michiel om bij te praten.
- Kwaliteit consumptie vlees

  5.1.2.e is betrokken bij voorbereiding proces beweidbaarheid van 5 nov. Antwoorden bespreken we met de veterinaire commissie.
- Werkzaamheden november december

  Dit jaar moeten er nog 100 extra paarden uit het gebied

- Einde bronst

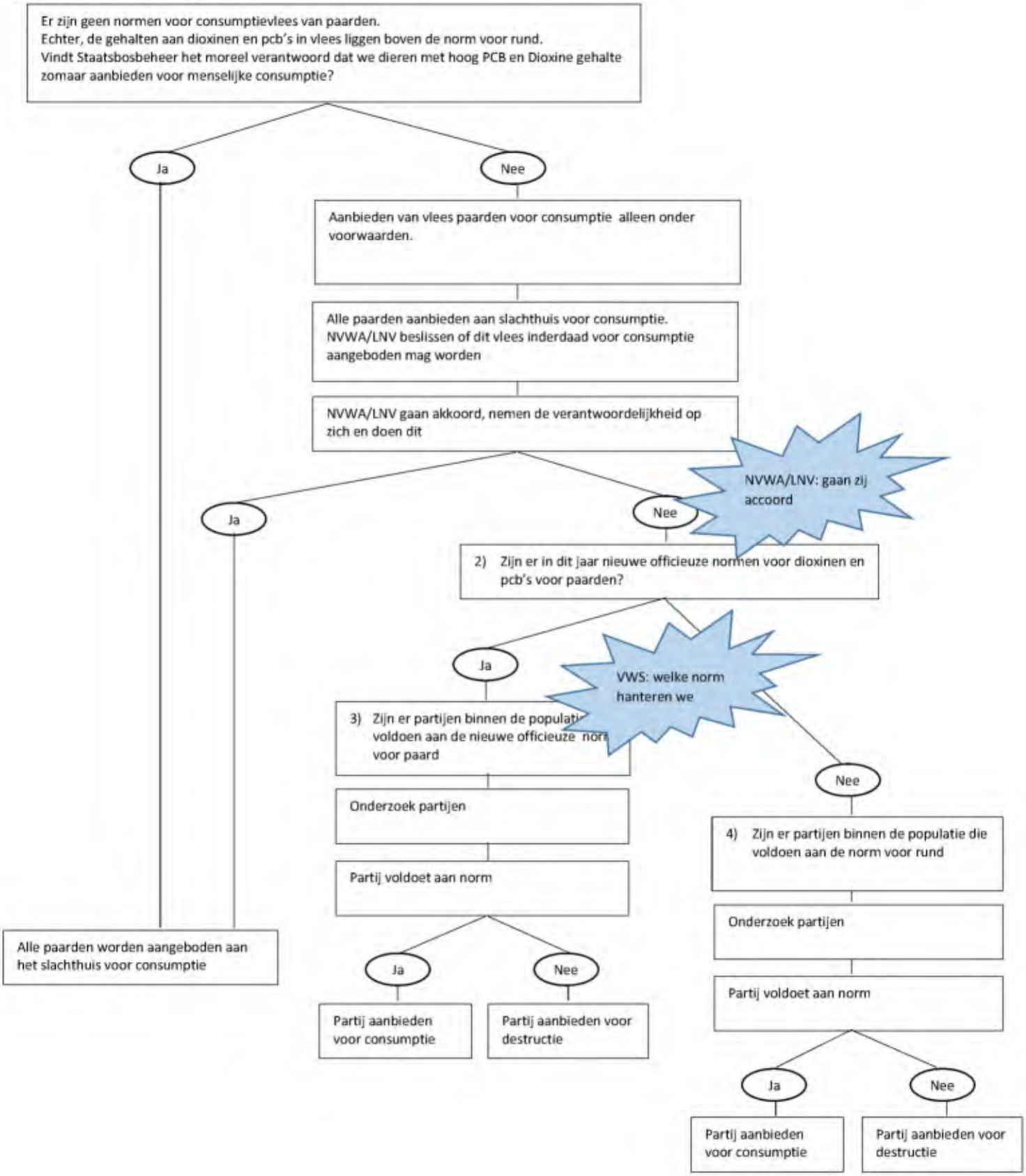
  Als meetbare waarde is de burrel frequentie afgesproken met fbe, OFGV en provincie. Het is nu al zover. 5.1.2.e meldt dit per mail ter info en stelt de brief op. Zou mooi zijn als uitslag helikoptertelling mee genomen kan worden.

  We gaan niet apart communiceren dat brost voorbij is.
- Paarden naar Wit Rusland

  We gaan de haalbaarheid uitzoeken

Voor intern beraad, eerste opzet, voor discussie en om aan te passen. 1-10-2020

Beslisboom uitnemen paarden



Voor intern beraad, eerste opzet, voor discussie en om aan te passen. 1-10-2020

Hoe te handelen bij uitnemen Konikpaarden

Doelstand konikpaarden

In het managementplan is vastgelegd dat er in het kerngebied van de Oostvaardersplassen voorlopig ingezet wordt op een populatie van 600 Konikpaarden en Heckrunderen.
In de protocollen 'beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen' is opgenomen dat er vooralsnog ingezet wordt op een doelstand (voorjaarsstand) van 300 Konikpaarden.

Het populatiebeheer van de Konikpaarden

In het managementplan is vastgesteld dat de Konikpaarden uit het gebied worden genomen door ze te vangen, te chippen en af te voeren. Wanneer er herplaatsingsmogelijkheden zijn in natuurgebieden worden, onder bepaalde voorwaarden, de paarden herplaatst. Als dit niet het geval is gaan de Konikpaarden naar de slacht. Voor de slacht uitgenomen paarden worden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld voor (menselijke) consumptie.

Actuele aantal Konikpaarden

De actuele situatie is dat er in het gebied ca 500 Konikpaarden zijn (laatste twee tellingen 530 en 435 paarden). Er vindt nog een extra telling plaats.
Er staan 141 Konikpaarden in de vangweide gereed om uit het gebied af te voeren (nadat zij gechipt zijn en voorzien van paspoort) naar het slachthuis.

Onderzoek

In 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van het oppervlaktewater in het grazige deel van de Oostvaardersplassen, met name gericht op de kwaliteit als drinkwater voor grote herbivoren. Uit dit onderzoek volgde dat er ten opzichte van de voor de landbouwhuisdieren gehanteerde normen, relatief hoge gehaltes aan diverse (zware) metalen in het water voorkwam.

De vraag ontstond wat dit betekent voor de kwaliteit van het vlees van de dieren die wij voor de slacht aanbieden? In samenspraak met de veterinaire commissie en GD is besloten om 10 paarden uitgebreid te onderzoeken op geschiktheid van het vlees voor menselijke consumptie.

Uit dit onderzoek volgt dat er op het gebied van (zware) metalen geen hoge concentraties in het vlees voorkomen. Wel zijn hoge gehalten van PCB's en Dioxinen in vlees aangetroffen, afgezet tegen de normen voor rund.

Actuele situatie rond normering

Er is geen norm voor de kwaliteit van vlees voor paarden, dus in principe voldoen ze aan de eisen om de voedselketen ingebracht te worden. Bij vergelijking van de uitkomst van het onderzoek met normen die voor runderen gelden, scoort het merendeel van de monsters boven de norm voor rund.

Voor intern beraad, eerste opzet, voor discussie en om aan te passen. 1-10-2020

Basis keuze

Er is geen norm voor paardenvlees, dus het vlees kan voor consumptie aangeboden worden.

VINDT STAATSBOSBEHEER HET MOREEL VERANTWOORD DAT WE DIEREN MET HOOG PCB EN DIOXINE GEHALTE ZOMAAR AANBIEDEN VOOR MENSELIJKE CONSUMPTIE?

Dat de gemiddelde Nederlander minder paardenvlees eet en dat daarom de normen hoger kunnen liggen dan voor rund wil niet zeggen dat mensen die wel regelmatig paardenvlees eten (overeenkomstig rund) er dan ook geen last van kunnen hebben. Als je het aanbiedt zou je op z'n minst een waarschuwing er bij moeten plaatsen dat als je regelmatige paardenvlees eet (vergelijkbaar met rundervlees voor de gemiddelde Nederlander) dat er dan een risico bestaat voor de gezondheid van de consument. Dit vanwege hoge gehalten aan Dioxinen en PCB's in het aangeboden paardenvlees, die boven de norm voor rundvlees liggen.
Daarnaast is het goed om het ook in het licht van de maatschappelijke commotie rond Dioxine bij paarden in de uiterwaarden te bekijken en mee te laten wegen in de beantwoording van de vraag.

Hoe verder

Aanbieden van vlees paarden voor consumptie alleen onder voorwaarden.

Bij het volgen van de normering van rund geldt dat al is er maar 1 individu in de aangeboden partij boven de norm scoort, dat dan de hele partij als niet geschikt wordt beoordeeld.
Als aanbieder van het vlees hebben wij binnen de systematiek van de kwaliteitscontrole in de voedselketen de verplichting om aan te tonen dat het vlees geschikt is voor consumptie. Wij willen transparant zijn over wat we weten over de aangeboden dieren. De uitslag van het onderzoek gaat mee naar het slachthuis. Dan is het aan de NVWA en LNV om te beslissen of ze handhaven op de nog niet vast gestelde norm. *Of de NVWA/LNA hier mee akkoord gaan moeten we vooraf vastleggen met de NVWA/LNV.*

Het vervolg op deze beslissing is:

- Bij nee, dan gaan alle paarden naar de destructie.
- Bij ja:

Zijn er in dit jaar nieuwe officieuze normen voor dioxinen en pcb's voor paarden?

Aankomende situatie rond normering

Door de NVWA is aangegeven dat er een Europese norm voor paardenvlees in de maak is. Volgens 5.1.2.e (NVWA) zou deze voor som Dioxinen op 10 pg/g vet komen te liggen (4x zo hoog als voor rund). Volgens 5.1.2.e 5.1.2.e (WUR) was het niet duidelijk voor welke som Dioxinen dit dan zou moeten gelden. Het voorstel van NVWA leek WUR niet realistisch en zou de norm voor de som Dioxinen eerder op 6 of 7 moeten liggen. Een nieuwe norm van 10 zou volgens WUR beter passen bij som Dioxinen+PCB's die nu op 4 ligt voor rund.

Daarnaast zijn ook normen nodig voor som PCB's en som Dioxinen+PCB's waar NVWA het niet over heeft gehad. Volgens WUR zouden die tegelijk moeten komen met de norm waar NVWA het over had.

Als iedereen in Europa het eens is over de in wording zijnde norm, dan wordt dat de norm. Echter, voordat dit officieel is, gaat er nog enige tijd (maanden/jaren?) overheen. De NVWA geeft aan dat voordat het officieel is, er officieus al met de voorgenomen norm gewerkt kan worden binnen Nederland. Dit melden ze tot nu toe alleen mondeling. Wanneer dat dan kan gebeuren is nog niet duidelijk. *Inmiddels loopt hierover contact met VWS.*

Met de huidige onderzoeksresultaten afgezet tegen de nieuwe norm van 10 pg/g vet voor som Dioxinen, betekent dit dat:

- alle hengsten van de Oostvaardersplassen van 4 jaar en ouder ongeschikt zijn.
- De merries van 4 jaar en ouder zonder veulen zouden wel onder die norm liggen en zouden dus als partij aangeboden kunnen worden.

Echter, de beoordeling vindt niet alleen plaats op basis van de norm voor som Dioxinen, ook voor de som PCB's en som Dioxinen+PCB's zal een nieuwe norm nodig zijn omdat er anders gekeken zal blijven worden naar de norm voor rund. En in dat geval voldoen zowel de onderzochte hengsten als merries niet aan die norm.

Zolang de VWS geen officieel uitsluitsel kan geven over de nieuwe officieuze normen die mogelijk in Nederland al gebruikt kunnen worden voordat ze in Brussel zijn goedgekeurd, kan niet gewerkt worden met de normen die door NVWA zijn genoemd.

- Zijn er partijen binnen de populatie die voldoen aan de norm voor rund
- Zijn er partijen binnen de populatie die voldoen aan de nieuwe officieuze norm voor paard

Op basis van de huidige resultaten en beschikbare info over de nieuwe normen, komen de hengsten van 4 jaar en ouder niet in aanmerking voor consumptievlees. zij gaan per definitie naar de destructie. De overige paarden kunnen we indelen in 'partijen' die voldoen aan de norm voor consumptievlees.

Van de af te voeren dieren dient dan van alle partijen een steekproef genomen te worden. De steekproef moet van de af te voeren dieren worden genomen, die worden immers aangeboden. Omdat de af te voeren dieren een random monster zijn van de totale populatie en de af te voeren dieren slechts enkele dagen in de vangweide hebben gestaan (dus geen wezenlijk ander dieet o.i.d.), is de steekproef binnen de af te voeren dieren tevens een steekproef van de hele populatie. Op basis van het bestaande onderzoek en kennis over de opslag en afbraak van dioxinen en pcb's in het lichaam lijkt een indeling in de volgende partijen logisch:

- oudere merries (4 jaar en ouder) die al enkele veulens hebben gekregen
- hengsten van 2 jaar
- hengsten van 1 jaar
- merries van 2 jaar
- merries van 1 jaar

- veulens

De aanname is dat paarden (hengsten en merries) jonger dan 3 jaar, gehalten in het vlees hebben die beneden de normen liggen omdat zij minder lang blootgesteld zijn geweest aan de verontreinigingen. De aanname bij oudere merries is dat zij een deel van de verontreinigingen zijn kwijtgeraakt aan het veulen tijdens het lacteren; dus hoe meer veulens ze hebben gehad, hoe meer ze zijn kwijtgeraakt.

Voor deze stap is het belangrijk dat wij weten van welke norm we uit moeten gaan. Dat is een vraag die door VWS in samenspraak met de NVWA beantwoord moet worden.

VWS vragen om schrift aan te geven met welke norm er vooruitlopend op het EU-besluit gewerkt kan worden.

Het betreft dan de normen voor:

- som PCB (ICES 6) – norm rund = 40 ng/ g vet;
- som Dioxines (PCDD/F) - norm rund = 2,5 pg/g vet;
- som Dioxines+PCB (PCDD/F+PCB) – norm rund = 4 pg/g vet.

Uitvoering

Nadat de dieren in de vangweide staan, worden de protocollen van het populatiebeheer ten aanzien van selectie van de dieren, chippen en afvoeren uitgevoerd.

De paarden die afgevoerd worden, dienen drie weken van te voren bij het slachthuis aangemeld te zijn.

Alle af te voeren dieren gaan naar het slachthuis. De partijen die

- voldoen aan de normen gaan naar de slachtlijn.
- niet voldoen worden door de slager gedood en gaan vanaf het slachthuis naar de Rendac.

Welke partij naar de Rendac gaat wordt door Staatsbosbeheer aangegeven op basis van het chipnummer.

Mogelijkheden slachthuis

Optie 1

- Slachthuis in staat dieren te doden en direct door te zetten naar de Rendac
- Maximaal aantal 80 per dag
- Slachten gaat onder volledige toezicht NVWA
- Vooraf regelen afvoeren in overleg met de Rendac

Optie 2a

- Slacht kan plaats vinden op het slachthuis met een maximale aantal van 50 stuk per dag. ivm verdere verwerking. Maximale aanvoer per week 100 stuks. Afhandelen van de totale partij kan in een tijdbestek van 2 weken.
- Slachten volledig onder toezicht van de NVWA.

Optie 2b

- Slacht kan plaats vinden. Keuze vooraf duidelijk kenbaar / zichtbaar tbv snelle selectie afhandeling.
- Slachting en registratie volledig onder toeziend oog NVWA
- Minimaal 2 weken voor start plan aanbieden aan het slachthuis en uitvoeren in een zo kort mogelijk tijdbestek.

Wat te doen met de paspoorten bij overlijden gechipt paard

Stuur bij het overlijden van een gechipt paard het paspoort binnen 30 dagen terug naar de ppi die het heeft uitgegeven. Het paspoort blijft eigendom van deze instantie. Daar registreren ze de sterfte van het paard en maken ze het paspoort ongeldig.

Meld het overlijden van het paard ook bij de destructor. Doe dit door het chipnummer van 15 cijfers door te geven. Nadat de destructor het dier heeft opgehaald, stuurt u het paspoort naar de ppi. Geef hierbij aan dat het paard niet meer leeft. Laat u uw paard cremeren? Stuur dan na de crematie het paspoort naar de ppi.

Wat te doen met de paspoorten bij overlijden bij slacht

Als het paard naar de slacht gaat, dan moet het paspoort met het paard mee naar het slachthuis. Op het slachthuis controleert de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) het paspoort en maken zij het ongeldig. Zij sturen het paspoort via RVO.nl terug naar de ppi. In de Nederlandse centrale database staat dan dat uw paard is geslacht. Stuur ook het Voedsel Keten Informatie (VKI) formulier met het paard mee naar het slachthuis. Neem voor meer informatie over dit formulier contact op met de Sectorraad Paarden.

Voor intern beraad, eerste opzet, voor discussie en om aan te passen. 1-10-2020

Stichting Dierbaar Flevoland
5.1.2.e

Datum 5 oktober 2020
Onderwerp stand van zaken populatiebeheer edelherten Oostvaardersplassen
Behandeld door 5.1.2.e
Ons kenmerk Z19-1254 / D20-39282
Uw kenmerk
Bijlagen

Geachte 5.1.2.e

Tijdens het gesprek dat dat de 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e op 1 september hebben gevoerd, heeft u aangegeven het niet prettig te vinden dat informatie over ontwikkelingen in de Oostvaardersplassen vaak op het laatste moment komt en dat er onvoldoende tijd is om eventueel advies in te winnen en te reageren. Deze opmerking heb ik ter harte genomen en wil u daarom langs deze weg informeren rond de ontwikkelingen van het populatiebeheer van de edelherten in de Oostvaardersplassen en enkele andere zaken die in het veld spelen.

Zoals u weet is er op 18 september 2019 een ontheffing verleend onder andere voor het doden van herten in het kader van populatiebeheer tot een doelstand van 500 herten.

Conform het voorschrift uit de ontheffing is aan de provincie, omgevingsdienst en de FBE op 22 september 2020 gemeld dat de bronst van de edelherten in de Oostvaardersplassen begonnen is. Tijdens de bronst vindt geen afschot van edelherten plaats. Ik weet dat Dierbaar Flevoland beroep heeft aangetekend tegen het verlenen van deze ontheffing. Het instellen van beroep heeft geen schorsende werking. Er is dus een rechtsgeldige ontheffing om herten te doden in het kader van populatiebeheer. Gelet op de grote opgave waar Staatsbosbeheer voor staan ben ik van plan om direct na afloop van de bronst te starten met het uitvoeren van het populatiebeheer van de edelherten naar een doelstand van 500 dieren. Wanneer de bronst precies is afgelopen is natuurlijk niet bekend. De inschatting is dat dit rond de laatste week van oktober zal zijn. Dat is ook de week waarin we de jaarlijkse helikoptertelling houden. Er ligt een flinke opgave die niet prettig is, maar die voor het bereiken van de Natura 2000-doelen en het vergroten van de biodiversiteit in de Oostvaardersplassen van groot belang is.

Verder wil ik een aantal updates uit het veld met u delen.

Het is gelukt om de gaten in de drempel te dichten. Dat betekent dat eind oktober actief het water uit het westelijk moerasdeel zal worden afgelaten. Tot die tijd wordt er nog zo veel als mogelijk vis afgevangen. Het streven is om het aflaten van het water rond 1 februari gereed te hebben zodat bijvoorbeeld de lepelaars hun broedlocatie kunnen kiezen.
In het veld vallen twee werkzaamheden op. De eerste betreft de graafwerkzaamheden bij het Zanddepot bij de Kitstocht. Dit zijn werkzaamheden voor de aanleg van de visintrekroute zoals die is voortgekomen uit de uitwerking van de Natura 2000-maatregel 'vis-passages'. De klei die hierbij vrij komt wordt afgevoerd via de beheerweg richting Almere. Daarnaast zijn op de Waterlanden werkzaamheden in uitvoering die een eerste stap zijn in de combinatie van twee Natura 2000-maatregelen, namelijk 'De Waterlanden als periodieke overstromings- en begrazingvlakte' en 'Creëren van onbegraasde eilandjes in poelen'.

Als u nog vragen hebt dan kunt u contact opnemen met 5.1.2.e via 5.1.2.e of 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,
de directeur, namens deze,

drs. B.A. Revis
divisiedirecteur

Documentencover

Management informatie (in vullen door behandelaar)

Mandaathouder : 5.1.2.e Ondertekenaar : 5.1.2.e

Divisie: ☐Grond &Gebouwen ☒Beheer & Ontwikkeling ☐Beleven & Benutten ☐Concernzaken

(behandelaar)

Betreft : stand van zaken populatiebeheer edelherten Oostvaardersplassen

Toelichting : Mededeling aan Dierbaar Flevoland dat we direct na de bronst starten met het populatiebeheer van de edelherten.

Legalisatie door Notaris: nee

Aangetekend: nee

Parafen*

	Naam	Paraaf	Datum
☒ Behandelaar	5.1.2.e	5.1.2.e	2-10-2020
☐ Financieel directeur	.....		.....
☒ Divisiedirecteur	B.A. Revis		.....
☐ Afdelingshoofd	.....		.....
☐ Provinciaal Hoofd	.....		.....
☒ 5.1.2.e	5.1.2.e		.....
☐ Teamleider	.....		.....
☒ juridische zaken	Egmond		.....
☐ BEZ	.....		.....

* De behandelaar geeft aan wie er een medeparaaf dient te geven. Bovenstaande lijst kan uitgebreid worden door bijvoorbeeld meerdere afdelingshoofden op te nemen. Indien per email akkoord wordt gegeven, dient deze e-mail toegevoegd te worden achter de documentcover met vermelding op deze documentcover 'zie e-mail' achter desbetreffende functionaris.

Afschriften (in te vullen door behandelaar)

In afschrift aan intern: ☒ DIV

☐ .....

☐ .....

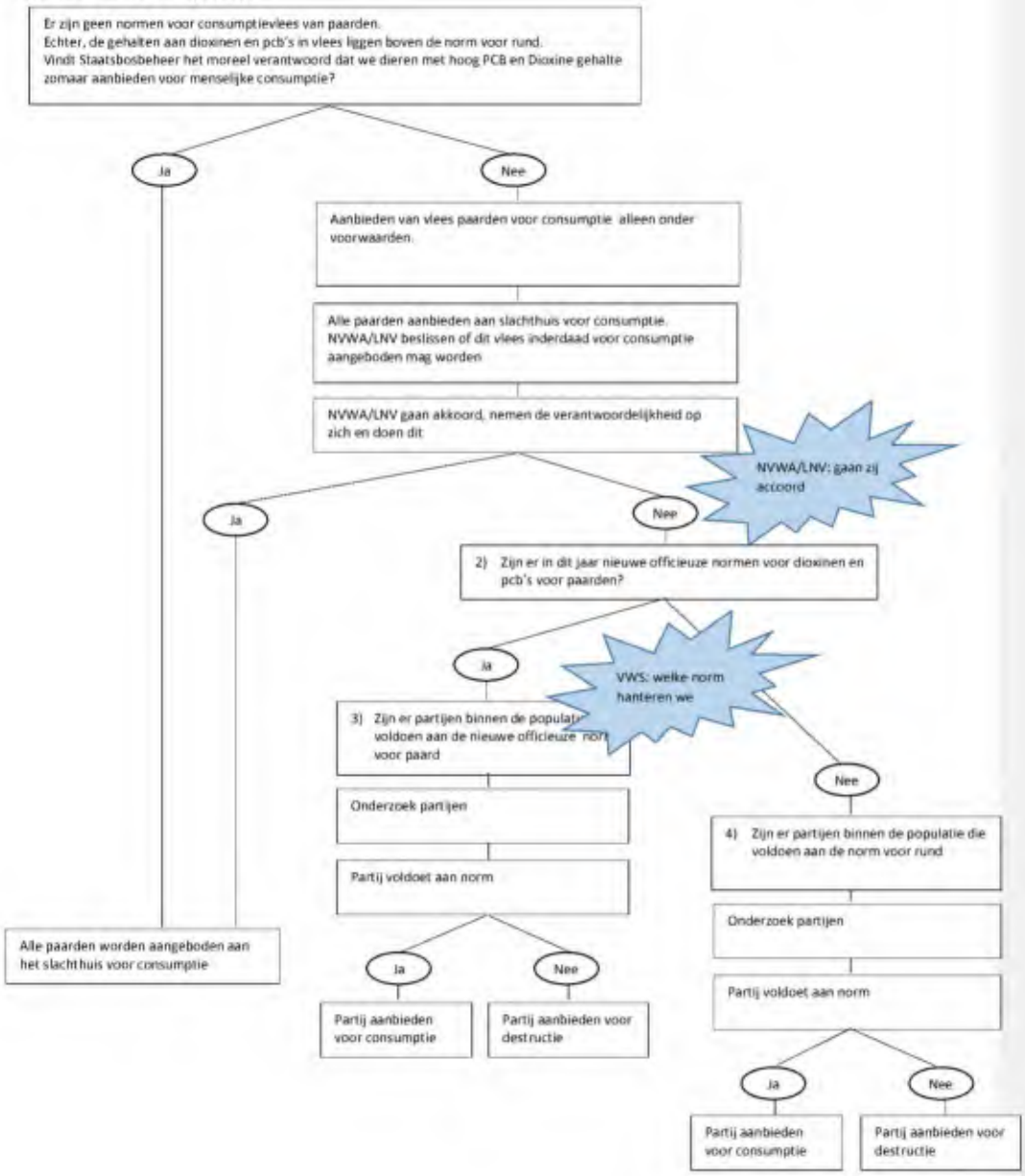
In afschrift aan extern: ☐ .....

Registratiegegevens (in te vullen door behandelaar)

- Briefnummer D20-39282
- 360º zaaknummer (indien van toepassing): Z19-1254
- DAS nummer (indien van toepassing): .....
- Object (zie objectenlijst op Digitalis): .....
- Planeenheid (zie planeenhedenlijst op Digitalis) .....
- CMSi-nummer

Voor intern beraad, eerste opzet, nog ter discussie 1-10-2020

Beslisboom uitnemen paarden



Voor intern beraad, eerste opzet, nog ter discussie 1-10-2020

Hoe te handelen bij uitnemen Konikpaarden

Doelstand konikpaarden

In het managementplan is vastgelegd dat er in het kerngebied van de Oostvaardersplassen voorlopig ingezet wordt op een populatie van 600 Konikpaarden en Heckrunderen.
In de protocollen 'beheer grote herbivoren Oostvaardersplassen' is opgenomen dat er vooralsnog ingezet wordt op een doelstand (voorjaarsstand) van 300 Konikpaarden.

Het populatiebeheer van de Konikpaarden

In het managementplan is vastgesteld dat de Konikpaarden uit het gebied worden genomen door ze te vangen, te chippen en af te voeren. Wanneer er herplaatsingsmogelijkheden zijn in natuurgebieden worden, onder bepaalde voorwaarden, de paarden herplaatst. Als dit niet het geval is gaan de Konikpaarden naar de slacht. Voor de slacht uitgenomen paarden worden zo veel als mogelijk ter beschikking gesteld voor (menselijke) consumptie.

Actuele aantal Konikpaarden

De actuele situatie is dat er in het gebied ca 500 Konikpaarden zijn (laatste twee tellingen 530 en 435 paarden). Er vindt nog een extra telling plaats.
Er staan 147 Konikpaarden in de vangweide gereed om uit het gebied af te voeren (nadat zij gechipt zijn en voorzien van paspoort) naar het slachthuis.

Onderzoek

In 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van het oppervlaktewater in het grazige deel van de Oostvaardersplassen, met name gericht op de kwaliteit als drinkwater voor grote herbivoren. Uit dit onderzoek volgde dat er ten opzichte van de voor de landbouwhuisdieren gehanteerde normen, relatief hoge ~~gehaltes~~ concentraties aan diverse (zware) metalen in het water voorkwamen.

Commented [512e]: In vloeistoffen spreken we van concentraties in vaste stoffen gebruiken we gehalten

De vraag ontstond wat dit betekent voor de kwaliteit van het vlees van de dieren die wij voor de slacht aanbieden.[2] In samenspraak met de ~~v~~Veterinaire Begeleidingscommissie van de OVP en de GD is besloten om 10 paarden uitgebreid te onderzoeken op geschiktheid van het vlees voor menselijke consumptie.

Uit dit onderzoek volgtde dat er ~~op het gebied van (zware) metalen~~ geen hoge ~~concentraties~~ gehalten aan zware metalen in het vlees voorkwamen. De enige norm voor paard voor Cadmium werd niet overtroffen. Wel zijn hoge gehalten van PCB's en Dioxinen in vlees aangetroffen., Hoewel er voor deze stoffen geen normen voor paardenvlees zijn, lagen de gehalten wel ~~afgezet tegen~~ boven de normen voor consumptievlees van rund.

Actuele situatie rond normering

~~Er~~ Omdat ~~er is~~ geen norm is voor de kwaliteit van vlees voor paarden, ~~dus in principe~~ voldoen ze in principe aan de eisen om de voedselketen ingebracht te worden. Bij vergelijking van de uitkomst van het onderzoek met normen die

voor runderen gelden, scoort het merendeel van de monsters boven de norm voor rund met betrekking tot som Dioxinen en som Dioxinen+PCB en bij één paard lagen de gehalten boven de norm voor som PCB.

Basis keuze

Er is geen norm voor paardenvlees, dus het vlees kan voor consumptie aangeboden worden.
VINDT STAATSBOSBEHEER HET MOREEL VERANTWOORD DAT WE DIEREN MET HOOG PCB EN DIOXINE GEHALTE ZOMAAR AANBIEDEN VOOR MENSELIJKE CONSUMPTIE?

Dat de gemiddelde Nederlander minder paardenvlees eet en dat daarom de normen hoger kunnen liggen dan voor rund wil niet zeggen dat mensen die wel regelmatig paardenvlees eten (overeenkomstig rund) er dan ook geen last van kunnen hebben. Als je het aanbiedt zou je op z'n minst een waarschuwing er bij moeten plaatsen dat als je regelmatige paardenvlees eet (vergelijkbaar met rundervlees voor de gemiddelde Nederlander) dat er dan een risico bestaat voor de gezondheid van de consument. Dit vanwege hoge gehalten aan Dioxinen en PCB's in het aangeboden paardenvlees, die boven de norm voor rundvlees liggen.
Daarnaast is het goed om het ook in het licht van de maatschappelijke commotie rond Dioxine bij paarden in de uiterwaarden te bekijken en mee te laten wegen in de beantwoording van de vraag.

Hoe verder als de basiskeuze niet wordt gevolgd?

Aanbieden van vlees paarden voor consumptie alleen onder voorwaarden.

~~Bij het volgen van de normering van rund geldt dat al is er maar 1 individu in de aangeboden partij boven de norm scoort, dat dan de hele partij als niet geschikt wordt beoordeeld.~~

Als aanbieder van het vlees hebben wij binnen de systematiek van de kwaliteitscontrole in de voedselketen de verplichting om aan te tonen dat het vlees geschikt is voor consumptie. Wij willen transparant zijn over wat we weten over de aangeboden dieren. De uitslag van het onderzoek gaat mee naar het slachthuis. Dan is het aan de NVWA en LNV om te beslissen of ze handhaven op de nog niet vast gestelde norm.

NB: Bij hantering van normen voor producten voor consumptie geldt dat al is er maar 1 individu in de aangeboden partij boven de norm scoort, dat dan de hele partij als niet geschikt wordt beoordeeld. :

Of de NVWA/LNA hier-mee akkoord gaan moeten we vooraf vastleggen met de NVWA/LNV.

Het vervolg op deze beslissing is:

- Bij nee, dan gaan alle paarden naar de destructie.
- Bij ja:

Zijn er in dit jaar nieuwe officieuze normen voor dioxinen en pcb's voor paarden?

Commented [5.1.2.e]: Dit geldt voor iedere norm, dus ook als er een nieuwe norm voor paard is, dan geldt deze regel nog steeds. Ik zou rund hier dus weghalen

Commented [5.1.2.e]: Maar hoe bieden wij het dan aan aan het slachthuis? Hier heb je 150 paarden met de analyseresultaten en zoek het verder maar uit. Of hier heb je 150 paarden met resultaten analyse en wij denken dat het voor consumptie geschikt is want er is geen norm. Of hier heb je 150 paarden met resultaten en vraag maar aan de NVWA of het voor consumptie mag. Of gaan we dat organiseren met NVWA en LNV?

Commented [5.1.2.e]: Dit geldt voor iedere norm, dus ook als er een nieuwe norm voor paard is, dan geldt deze regel nog steeds. Ik zou rund hier dus weghalen

Voor intern beraad, eerste opzet, nog ter discussie 1-10-2020

Aankomende situatie rond normering

Door deln een onlangs gehouden overleg met de NVWA, WUR en GD heeft de NVWA is aangegeven dat er een Europese norm voor paardenvlees in de maak is. Volgens 5.1.2.e (NVWA) zou deze voor som Dioxinen op 10 pg/g vet komen te liggen (4x zo hoog als voor rund). Volgens 5.1.2.e (WUR) was het niet duidelijk voor welke som Dioxinen dit dan zou moeten gelden. Het voorstel van NVWA leek WUR niet realistisch en zou de norm voor de som Dioxinen eerder op 6 of 7 moeten liggen. Een nieuwe norm van 10 zou volgens WUR beter passen bij som Dioxinen+PCB's die nu op 4 ligt voor rund.

Daarnaast zijn ook normen nodig voor som PCB's en som Dioxinen+PCB's waar NVWA het niet over heeft gehad. Volgens WUR zouden die tegelijk moeten komen met de norm waar NVWA het over had.

Als iedereen in Europa het eens is over de in wording zijnde norm, dan wordt dat de nieuwe norm. Echter, voordat dit officieel is, gaat er nog enige tijd (maanden/jaren?) overheen. De NVWA geeft aan dat voordat het officieel is, er officieus al met de voorgenomen norm gewerkt kan worden binnen Nederland. Dit melden ze tot nu toe alleen mondeling. Wanneer dat dan kan gebeuren is nog niet duidelijk. *Inmiddels loopt hierover contact met VWS.*

Met de huidige onderzoeksresultaten afgezet tegen de mogelijke nieuwe norm van 10 pg/g vet voor som Dioxinen, betekent dit dat:

- alle hengsten van de Oostvaardersplassen van 4 jaar en ouder ongeschikt zijn;
- De merries van 4 jaar en ouder zonder veulen zouden wel onder die norm liggen en zouden dus als partij aangeboden kunnen worden.

Echter, de beoordeling vindt niet alleen plaats op basis van de norm voor som Dioxinen, ook voor de som PCB's en som Dioxinen+PCB's zal een nieuwe norm nodig zijn omdat er anders gekeken zal blijven worden naar de norm voor rund. En in dat geval voldoen zowel de onderzochte hengsten als merries niet aan die norm.

Zolang de VWS geen officieel uitsluitsel kan geven over de nieuwe officieuze normen die mogelijk in Nederland al gebruikt kunnen worden voordat ze in Brussel zijn goedgekeurd, kan niet gewerkt worden met de normen die door NVWA zijn genoemd.

- Indien er nieuwe normen zijn voor paard dan is de vraag: Zijn er partijen binnen de populatie die voldoen aan de nieuwe officieuze norm voor paard?
- Indien er geen nieuwe normen zijn voor paard dan is de vraag: Zijn er partijen binnen de populatie die voldoen aan de norm voor rund?
- ~~Zijn er partijen binnen de populatie die voldoen aan de nieuwe officieuze norm voor paard~~

Commented [5.1.2.e]: Ik zou dit er even tussen zetten omdat het niet helder is waar die 10 nu voor gaat gelden.

Op basis van de huidige resultaten en beschikbare info over de nieuwe normen, zouden ~~komen~~ de hengsten van 4 jaar en ouder niet in aanmerking komen voor consumptievlees; zij gaan per definitie naar de destructie. De overige paarden kunnen we indelen in 'partijen' die voldoen aan de norm voor consumptievlees.

Van de af te voeren dieren dient dan van alle partijen een steekproef genomen te worden. De steekproef moet van de af te voeren dieren worden genomen, die worden immers aangeboden. Omdat de af te voeren dieren een random monster zijn van de totale populatie en de af te voeren dieren slechts enkele dagen in de vangweide hebben gestaan (dus geen wezenlijk ander dieet o.i.d.), is de steekproef binnen de af te voeren dieren tevens een steekproef van de hele populatie. Op basis van het bestaande onderzoek en kennis over de opslag en afbraak van dioxinen en pcb's in het lichaam lijkt een indeling in de volgende partijen logisch:

- oudere merries (4 jaar en ouder) die al enkele veulens hebben gekregen;
- hengsten van 2 jaar;
- hengsten van 1 jaar;
- merries van 2 jaar;
- merries van 1 jaar;
- veulens.

De aanname is dat paarden (hengsten en merries) jonger dan 3 jaar, gehalten in het vlees hebben die beneden de normen liggen omdat zij minder lang blootgesteld zijn geweest aan de verontreinigingen. De aanname bij oudere merries is dat zij een deel van de verontreinigingen zijn kwijtgeraakt aan het veulen tijdens het lacteren; dus hoe meer veulens ze hebben gehad, hoe meer ze zijn kwijtgeraakt.

Voor deze stap is het belangrijk dat wij weten van welke norm we uit moeten gaan. Dat is een vraag die door VWS in samenspraak met de NVWA beantwoord moet worden.

VWS vragen om schrift aan te geven met welke norm er vooruitlopend op het EU-besluit gewerkt kan worden.

Het betreft dan de normen voor:

- som PCB (ICES 6) – norm rund = 40 ng/ g vet;
- som Dioxines (PCDD/F) - norm rund = 2,5 pg/g vet;
- som Dioxines+PCB (PCDD/F+PCB) – norm rund = 4 pg/g vet.

Uitvoering

Nadat de dieren in de vangweide staan, worden de protocollen van het populatiebeheer ten aanzien van selectie van de dieren, chippen en afvoeren uitgevoerd.

De paarden die afgevoerd worden, dienen drie weken van te voren bij het slachthuis aangemeld te zijn.

Voor intern beraad, eerste opzet, nog ter discussie 1-10-2020

De wens is om een vrijstelling van het chippen en paspoort te krijgen. Het chippen is voor de dieren een onprettige ingreep. Het is alleen voor het transport van de Oostvaardersplassen naar het slachthuis.

Actie:
Bij LNV verzoeken om vrijstelling voor het chippen en voorzien van paspoort in kader van de Regeling Identificatie en Registratie van Dieren

Alle af te voeren dieren gaan naar het slachthuis. De partijen die:

- voldoen aan de normen gaan naar de slachtlijn;
- niet voldoen worden door de slager gedood en gaan vanaf het slachthuis naar de Rendac.

Welke partij naar de Rendac gaat wordt door Staatsbosbeheer aangegeven op basis van het chipnummer. Indien vrijstelling van het chippen geregeld is wordt met het slachthuis en de NVWA afspraken gemaakt over een adequate markering van het paard om het onderscheid slacht/destructie aan te geven.

Mogelijkheden slachthuis

Optie 1:

- Slachthuis in staat dieren te doden en direct door te zetten naar de Rendac;
- Maximaal aantal 80 per dag;
- Slachten gaat onder volledige toezicht NVWA;
- Vooraf regelen afvoeren in overleg met de Rendac.

Optie 2a:

- Slacht kan plaats vinden op het slachthuis met een maximaalle aantal van 50 stuk per dag. i.v.m. verdere verwerking, tot een ~~.~~ Maxmaximale aanvoer per week van 100 stuks. Afhandelen van de totale ~~partij~~ hoeveelheid af te voeren paarden uit de OVP kan in een tijdbestek van 2 weken;
- Slachten volledig onder toezicht van de NVWA.

Optie 2b:

- Slacht kan plaats-vinden op het slachthuis met een maximaal aantal van 50 stuks per dag i.v.m. verdere verwerking tot een maximale aanvoer per week van 100 stuks. De verschillende partijen voor consumptie en rendacKeuze vooraf duidelijk kenbaar / zichtbaar tbv snelle selectie afhandeling;
- Slachting en registratie volledig onder toeziend oog NVWA;
- Minimaal 2 weken voor start plan aanbieden aan het slachthuis en uitvoeren in een zo kort mogelijk tijdbestek.

Voor intern beraad, eerste opzet, nog ter discussie 1-10-2020

Wat te doen met de paspoorten bij overlijden gechipt paard

Stuur bij het overlijden van een gechipt paard het paspoort binnen 30 dagen terug naar de ppi die het heeft uitgegeven. Het paspoort blijft eigendom van deze instantie. Daar registreren ze de sterfte van het paard en maken ze het paspoort ongeldig.

Meld het overlijden van het paard ook bij de destructor. Doe dit door het chipnummer van 15 cijfers door te geven. Nadat de destructor het dier heeft opgehaald, stuurt u het paspoort naar de ppi. Geef hierbij aan dat het paard niet meer leeft. Laat u uw paard cremeren? Stuur dan na de crematie het paspoort naar de ppi.

Wat te doen met de paspoorten bij overlijden bij slacht

Als het paard naar de slacht gaat, dan moet het paspoort met het paard mee naar het slachthuis. Op het slachthuis controleert de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) het paspoort en maken zij het ongeldig. Zij sturen het paspoort via RVO.nl terug naar de ppi. In de Nederlandse centrale database staat dan dat uw paard is geslacht. Stuur ook het Voedsel Keten Informatie (VKI) formulier met het paard mee naar het slachthuis. Neem voor meer informatie over dit formulier contact op met de Sectorraad Paarden.

7

Voor intern beraad, eerste opzet, nog ter discussie 1-10-2020

Voor intern beraad

verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

21 september 2020

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl,

Afwezig

Wout Neutel,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
      - Uitspraak RvS – bijpraten en afstemmen

        Mooi succes. Alle verweerschriften worden n.a.v. de uitspraak aangepast. We richten alles erop om na de bronst te starten.

        Wij sturen van de week aan dierbaar een brief wanneer start afschot start.
      - bezwaren vergunningen

        Stamina gaat naar college van beroep ivm klissen Oostvaardersveld.

   b. Planning inzet juristen

      is blijven liggen, 5.1.2.e en Marjolijn regelen dit verder 1 op 1
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender

      de belangstelling vanuit (buiten)land neemt toe. Het loopt.
   b. Blog Wit Rusland,

      Komt deze week
   c. Er zijn twee mailtjes binnen over afschot herten.

      Mailtjes gaan naar 5.1.2.e 5.1.2.e en ter info naar boswachters.
5. Herbivoren
   a. Protocollen

      We gaan met de concepten aan de slag en streven ernaar het binnenkort vast te stellen
   b. aanpak uitnemen runderen,

      we wachten met uitnemen runderen tot na de bronst
   c. Paarden
      - Uitnemen paarden

        Voor de paarden willen we in een jaar naar 300, Dit betekent dat we ruim 200 paarden naar de slacht gaan brengen.
      - Vlees

        Komende week is er een gesprek met de NVWA. Bij twijfel naar destructie doen.
6. Project grazige deel OVP

a. Subsidiebeschikking
   Ligt bij provincie. We wachten op laatste concept
b. voortgang uitvoering niet vergunningsplichtige delen
   er wordt flink gewerkt aan de visslenk.

7. Intern verslag Strategisch Overleg 7 september 2020 en Actielijst
   Vastgesteld.
   5.1.2.e vraagt vanmiddag aan 5.1.2.e over de beantwoording statenvragen.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn	lopend	
~~Statenvragen~~	~~Reactie op tekst provincie~~	~~7-9~~	~~9-9~~	5.1.2.e ~~en Joke~~	v	
~~Inzet juristen~~	~~Marjolijn gaat er op reageren~~	~~7=9~~	~~12-9~~	~~Marjolijn~~	lopend	Samen met 5.1.2.e oppakken
protocollen	Reacties welkom	7-9	12-9	iedereen	lopend	

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

7 september 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten
    b. Start afschot herten nav uitstel uitspraak RvSt
    c. Otter/ bever Almeersepoort (voortgang)
    d. Raadskamerzitting merrie OVV (voortgang)
    e. Planning inzet juristen (zie bijlage)
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Blog Wit Rusland
5. Herbivoren
    a. Paarden vangweide terugblik, terugkoppeling
    b. Protocollen, reacties op de eerder toegestuurde protocollen populatiebeheer
    c. **provinciale notitie "de drie grote grazers in de Oostvaardersplassen" ter info**
6. Project grazige deel OVP
    a. stand van zaken subsidiebeschikking
    b. voortgang uitvoering niet vergunningsplichtige delen (stand van zaken)
7. Bestuurlijk overleg (10-9) agenda als bijlage
8. Intern verslag Strategisch Overleg 27 juli 2020 en Actielijst (**bijlage**)

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
~~Communicatie~~	~~Filmpje en infographic~~	~~13-7~~		~~Joke~~		
~~Hoorzitting~~	~~Bever en otter~~	~~13-7~~	~~27-7~~	5.1.2.e		~~Check inhoudelijke kennis bij provincie~~

Onderzoek	Projectplan verder uitwerken	13-7	5-8	5.1.2.e		Marjolijn en Wout reageren inhoudelijk

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 10 september over de Oostvaardersplassen (2658923)

Locatie: Han Lammerszaal, Provinciehuis, Lelystad of Digitaal?

Tijdstip: 11.00 – 12.00

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst overleg van 25 juni 2020 (bijgesloten)
    b. Ter informatie: Communicatiekalender per 05 september 2020 (bijgesloten)
    c. Mededelingen:
    - Klankbordgroep OVP
    - Vissterfte (evaluerend wie is waar voor verantwoordelijk in het proces)
    - voortgang: project grazige deel/structurele beheer SBB ikv uitvoering managementplan/ meerwerk 2e fase reset Edelherten

2. Juridische procedures:
    - Hoger beroep Raad van State: Zitting was 21 juli 2020. Uitspraak zou begin september verwacht worden. Inmiddels is gecommuniceerd dat de uitspraak verdaagd is. Onbekend is nog voor hoe lang.
    - ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (hierna ook: Wnb); inmiddels is door diverse partijen een beroepsprocedure aangespannen tegen het door gedeputeerde staten genomen besluiten op bezwaar tegen verleende ontheffing afschot edelherten vanaf 1 januari 2020.

    o Bespreken betekenis hiervan voor proces rond mogelijke hervatting afschot edelherten.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    a. Toelichting/terugmelding op verslag werkbezoek dat in augustus/september heeft plaats gevonden. (Werkbezoek van 10 augustus bijgesloten)
    b. Uitvoering managementplan. (mondeling)

4. Communicatie:
    - Sessie 5.1.2.e
    - Informatiefilmpje OVP
    - Informatievoorziening en betrokkenheid Provinciale Staten

5. Rondvraag

Benodigde inzet juridische zaken rondom de Oostvaardersplassen
31 aug. 20
5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

Prioriteit inzet juridische zaken:

- Vervolg juridisch traject NBwet vergunningen grazige deel (2x) en Almeersepoort
- Vervolg juridisch traject edelherten
- Handhavingsverzoeken als we met afschot edelherten aan de slag gaan, maar mogelijk ook bij uitvangen van paarden en runderen.
- Mogelijk bezwaar tegen omgevingsvergunning beschutting (vergunning wordt ergens in september verwacht)

Ook belangrijk, maar juridisch minder spannend:

- Afronden beschikking subsidie grazige deel (bijna klaar, inbreng al geleverd)
- Samenwerkingsovereenkomst Poort Lelystad. Die gaat in september afgerond worden. 5.1.2.e en 5.1.2.e zitten daar op
- Meekijken Leader aan Driehoek en mogelijk ook de aanvraag Knardijk en Praambult. Najaar.
- Voor IBP komt een subsidie voor het onderzoeksgeld die in september aangevraagd moet worden. We verwachten daar ook juridische hulp nodig te hebben. Marjolijn kijkt al mee met het projectvoorstel.
- We gaan aan de slag met de recreatieve maatregelen (uitbreiding NBC, observatorium, uitkijktoren, rondje riet enz). Dit najaar alle toetsten (natuurtoets en/of passende beoordeling). Goed als er juridisch mee gekeken wordt met de uitvraag voor de toetsen (augustus) en naar het concept van de toetsen (december). Ik vermoed dat we daarna in het voorjaar de vergunningen aan gaan vragen. Gaat onherroepelijk weer tot bezwaren leiden (ergens tegen de zomer van 2021)
- Natura 2000-beheerplan. Als we alle veranderingen en inzet uit de rechtszaken willen doorvertalen naar het beheerplan dan hebben we daar een juridische motivatie bij nodig en wellicht juridische inzet bij de projectgroep. Tot nog toe wil de provincie alleen het beleidskader opnemen.
- We gaan er vanuit dat de KRW doelen (zowel moeras, als grazige deel) niet tot juridische dingen leiden.

Bij brief van 26 oktober 2019 heeft de Stichting Dierbaar Flevoland, mede namens de Stichting Fauna4Life (hierna tezamen: Dierbaar Flevoland c.s.) bezwaar gemaakt tegen de ontheffing – op grond van de Wet natuurbescherming - van de provincie Flevoland aan de Faunabeheereenheid Flevoland voor het doden van edelherten in de Oostvaardersplassen vanaf 1 januari 2020. Bij brief van 28 oktober 2019 heeft de Stichting Aanpak Misstanden Natuurbeheer (hierna te noemen: Stamina) eveneens bezwaar gemaakt tegen voornoemde ontheffing.
Staatsbosbeheer is juridisch eigenaar en beheerder van de Oostvaardersplassen. De intentie is dat de uitvoering van het faunabeheer met gebruikmaking van de ontheffing door of in opdracht van Staatsbosbeheer geschiedt. Om deze redenen is Staatsbosbeheer direct belanghebbende bij de ontheffing en dus ook bij de daartegen gerichte bezwaren.

De bezwaren van Dierbaar Flevoland c.s. zijn zowel gericht tegen de hierboven genoemde ontheffing als tegen de daarmee samenhangende Wnb-vergunning aan Staatsbosbeheer. Deze reactie betreft alleen de bezwaren tegen de ontheffing. Staatsbosbeheer reageert apart op de bezwaren tegen de vergunning.

1. Context
Ter introductie van zijn betoog citeert Staatsbosbeheer een passage uit het adviesrapport van 'Van Geel'.[1] Dit advies is als beleid overgenomen door de provincie Flevoland, onder de naam Beleidskader beheer Oostvaardersplassen. De hierna volgende passage is een goede weergave van de feitelijke ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan ten aanzien van de grote grazers in het gebied:

"De grote grazers – heckrunderen, konikpaarden en edelherten – zijn in het gebied geïntroduceerd om te voorkomen dat het grazige deel dichtgroeit, waardoor er onvoldoende graslanden blijven voor foeragerende grauwe ganzen. Die ganzen beheren op hun beurt het moerasriet. De grote grazers vervullen daarmee een functie voor de realisatie van de Natura 2000-doelen.

De kuddes grote grazers zijn na introductie in het gebied snel in aantallen toegenomen. De begrazing heeft het landschap van het grazig gebied veranderd. Van een landschap met struwelen en ruigtes is het een volledig open kort begraasd grasland geworden. De variatie en dynamiek in vegetatie zijn beperkt. Er zijn vogelsoorten en kleine zoogdieren uit het gebied verdwenen en daarvoor zijn enkele vogelsoorten die gedijen op open graslanden in de plaats gekomen.

De ruimte die geboden wordt aan natuurlijke processen in het gebied heeft erin geresulteerd dat sinds de eeuwwisseling in een aantal winters veel grote grazers te sterk inteerden op hun (vet-) reserves en stierven door voedseltekorten. Maatschappelijke commotie daarover heeft in het verleden, toen de rijksoverheid nog verantwoordelijk was voor het welzijn van deze dieren, geleid tot de instelling van een aantal internationale commissies die adviezen hebben uitgebracht over het gewenste beheer.

De commissie constateert dat de door de internationale adviescommissie ICMO2 uit 2010 uitgebrachte adviezen maar ten dele zijn uitgevoerd. Een belangrijk advies was de verbinding van het Oostvaardersplassengebied met andere natuurgebieden binnen en buiten Flevoland om dieren de mogelijkheid te geven voedsel ook elders te zoeken. De Rijksoverheid heeft in 2011 besloten die

[1] Advies Beheer Oostvaardersplassen van de Externe begeleidingscommissie beheer Oostvaardersplassen. Kaders voor provinciaal beleid provincie Flevoland (april 2018), p. 2-3
https://www.flevoland.nl/FlevolandAdmin/getmedia/a134c459-ad83-4cb4-a924-7fe65b03aaa4/Adviesrapport-Oostvaardersplassen-dvo.pdf

verbinding niet te realiseren. Voorts zijn beschuttingsmogelijkheden die door ICMO2 zijn geadviseerd, nog in beperkte mate gerealiseerd.

ICMO2 adviseerde de kuddes te beheren volgens het principe van vroeg-reactief beheer dat erop is gericht onnodig lijden door voedseltekorten te voorkomen en dieren zo nodig tijdig af te schieten op basis van waarneming van matig tot slechte fysieke conditie, afwijkende gedragskenmerken of omgevingsfactoren. Die wijze van beheer heeft er mede toe geleid dat na enkele mildere winters de aantallen grazers sterk konden groeien tot in totaal 5230 dieren in oktober 2017. Daarop volgde in de laatste winter een sterfte van circa 3000 dieren, voornamelijk door afschot van de dieren."

Voor een uitgebreid overzicht van de geschiedenis van de Oostvaardersplassen verwijst Staatsbosbeheer naar 'Nieuwe wildernis in nieuw land', van de kunsthistoricus Marcel van Ool (bijlage). [2] <<<<<<<<IS HET ZINVOL OM DAT TE DOEN OF NIET?>>>>>>>>>

2. Rol Staatsbosbeheer ten aanzien van de Oostvaardersplassen

Staatsbosbeheer is sinds 1 januari 1998 een zelfstandige publiekrechtelijke rechtspersoon, op grond van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer. Het gebied Oostvaardersplassen is juridisch eigendom van Staatsbosbeheer. Op grond van artikel 3, lid 1 van de wet beheert Staatsbosbeheer zijn gebieden met als doelstelling bestaande, onderscheidenlijk potentiële, natuurwetenschappelijke, bosbouwkundige, landschappelijke, recreatieve, archeologische, aardkundige of cultuurhistorische waarden, dan wel de met die waarden verband houdende bestaande of potentieel aanwezige educatieve waarden, in het algemeen belang duurzaam in stand te houden, onderscheidenlijk met het oog daarop te ontwikkelen.

3. N2000-instandhoudingsdoelstellingen Oostvaardersplassen

Het gebied 'Oostvaardersplassen' is een Natura 2000-gebied, wat onder andere betekent dat bij het beheer rekening gehouden moet worden met deze aanwijzing. De – in het kader van deze procedure - belangrijkste aspecten van deze aanwijzing worden daarom hierna genoemd.

Het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen is uitsluitend aangewezen voor vogelsoorten. Het gebied werd al bij besluit van 2 mei 1989 aangewezen als Vogelrichtlijngebied. [3] Het besluit uit 1989 werd in 2010 gewijzigd bij het besluit dat hierna als het 'aanwijzingsbesluit' zal worden aangeduid. [4] Het gebied is op grond van artikel 4, lid 1 Vogelrichtlijn aangewezen voor 15 vogelsoorten en op grond van artikel 4, lid 2 Vogelrichtlijn voor 16 vogelsoorten.
De aanwijzing als Natura 2000-gebied heeft geen betrekking op de edelherten, de paarden of de runderen in het gebied. Dat is juridisch ook niet mogelijk, omdat geen van deze soorten voorkomt op Bijlage II van de Habitatrichtlijn, dit is de lijst van (niet vogel-)soorten waarvoor gebieden dienen te worden aangewezen. De gebiedsbeschrijving die deel uitmaakt van de Nota van toelichting bij het aanwijzingsbesluit wijdt slechts enkele zinnen aan het voorkomen van grote grazers in de Oostvaardersplassen, waaronder:
"(...) de oppervlakteverhouding tussen graslanden, rietruigten, struwelen en bossen wordt tegenwoordig bepaald door de (niet door de mens beïnvloede) aantallen wild levende runderen,

---

[2] Marcel van Ool, 'Nieuwe wildernis in nieuw land', in: Harma Horlings en Anita Blom red.), *De groene horizon. Vijftig jaar bouwen aan het landschap van de Flevopolder*(Bussum, 2018)
[3] J. 89574; Stcrt. 1989, nr. 88
[4] PDN/2009-078; Stcrt. 2010, nr. 2212;
https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/gebieden/078/n2k078_db_vnw_oostvaardersplassen.pdf)

paarden en edelherten, die tussen 1983 en 1992 zijn geïntroduceerd." [5]

Op het ontwerp aanwijzingsbesluit zijn indertijd zeer veel zienswijzen ingediend. Deze worden besproken in de Nota van toelichting op het aanwijzingsbesluit. Met betrekking tot de grote grazers is onder andere geantwoord:
"De in de Oostvaardersplassen voorkomende herbivoren staan niet op bijlage II van de Habitatrichtlijn. De eventuele relatie tussen de instandhoudingsdoelstellingen en de herbivoren hoort in het beheerplan aan de orde te komen." [6]

Voorts is in het kader van deze procedure nog interessant de volgende reactie op een zienswijze:
"Dat de Oostvaardersplassen een "natuurlijk dynamisch gebied" moeten zijn, vloeit niet voort uit de verplichtingen van de Vogelrichtlijn. Het biedt echter bij uitstek de mogelijkheid om te voldoen aan het aspect natuurlijkheid dat een belangrijke rol in de Vogelrichtlijn en het Nederlandse natuurbeleid speelt. De richtlijn heeft betrekking op de instandhouding op alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten. Optimaal functionerende natuurlijke ecosystemen geven een betere garantie voor het duurzaam behoud van de biodiversiteit dan ecosystemen die sterk afhankelijk zijn van het ingrijpen van de mens." [7]

4 Beheer Oostvaardersplassen

4.1 Veranderingen in het gebied

Het grazige gebied in de Oostvaardersplassen is ingrijpend veranderd sinds de introductie van de runderen, paarden en edelherten. De dieren zijn indertijd uitgezet om te voorkomen dat het grazige deel volledig dichtgroeit, waardoor er onvoldoende graslanden zouden overblijven voor foeragerende grauwe ganzen. Maar uiteindelijk is het omgekeerde gebeurd: de begrazing heeft het landschap van het grazig gebied veranderd. Van een landschap met struwelen, ruigtes en graslanden is het een volledig open kort begraasd grasland geworden. Dat deze ontwikkeling heeft plaatsgevonden is een feit, dat geen bewijs behoeft. Maar mocht deze ontwikkeling – tegen beter weten in – door eisers in de procedure worden betwist, dan is hier zo nodig volop bewijs van te leveren via – onder andere - publicaties, fotomateriaal, vegetatierapporten, en getuigenverklaringen.

4.2 Geen compleet systeem ten aanzien van grote herbivoren

In de periode dat de dieren werden uitgezet en in de periode daarna was de heersende theorie dat het natuurlijke proces van kuddes grote hoefdieren waarvan de aantallen uitsluitend worden gereguleerd door het voedselaanbod, zouden zorgen voor het ontstaan en in stand blijven van een half open landschap. Deze theorie wordt wel de 'wood-pasture'-theorie genoemd. Wanneer alleen 'vroeg-reactief beheer' wordt toegepast, zoals geadviseerd door ICMO 2, vindt in feite regulatie op basis van voedselaanbod plaats, met dien verstande dat dieren worden afgeschoten wanneer duidelijk is dat zij het als gevolg van voedseltekort niet zullen redden.[8] In de Oostvaardersplassen is de 'wood-pasture'-theorie – tot op heden - duidelijk niet opgegaan. In zijn proefschrift uit 2017 beschrijft P. Cornelissen hoe de wijziging in het landschap van het grazige gebied van de

[5] Aanwijzingsbesluit Oostvaardersplassen, p. 7
[6] Aanwijzingsbesluit Oostvaardersplassen, p. 58
[7] Aanwijzingsbesluit Oostvaarderplassen, p. 52
[8] *Natural processes, animal welfare, moral aspects and management of the Oostvaardersplassen. Report of the second International Commission on Management of the Oostvaardersplassen (ICMO2)*; november 2010

Oostvaardersplassen heeft plaatsgevonden. [9] Het volgende is een citaat uit de samenvatting van dit proefschrift:
"The study showed that high densities of cattle, horses and red deer were able to break down woody vegetation and create grasslands. As the populations of large herbivores increased, the amount of the preferred grass available per animal decreased. This forced the large herbivores to use other food plants in other vegetation types, such as scrub, and transforming these into grasslands. In this way, the large herbivores facilitated high numbers of geese. As geese can clip the grass very short (<2 cm), they forced the large herbivores even more to forage in alternative vegetation types. Cattle, the largest herbivore in the system, were the first to experience the negative consequences of this strong competition, and their numbers declined. This raises the question whether an assemblage of bottom-up regulated populations of cattle, horses and red deer, or other large herbivores, can sustainably coexist under these circumstances."

Met die 'circumstances' wordt bedoeld dat de Oostvaardersplassen een – als het om de grote herbivoren gaat - relatief klein en homogeen gebied is, er een hek omheen staat zodat geen uitwisseling met andere gebieden mogelijk is, en het – mede daardoor – als het om de grote herbivoren gaat, een incompleet systeem is.
Zolang die omstandigheden niet wijzigen zal het landschap in het grazige gebied van de Oostvaardersplassen volgens de huidige wetenschappelijke inzichten blijven zoals het nu is, als daar niet actief op wordt ingegrepen.

4.3 N2000-doelen, landschap en biodiversiteit DEZE PARAGRAAF WORDT NOG AANGEPAST, met name het geel gearceerde deel

Gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen zijn instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen nodig, als bedoeld in artikel 2.2 Wet natuurbescherming. Hiertoe is in 2008 gestart met het opstellen van het Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen. Dit beheerplan is in 2013 inhoudelijk afgerond en in 2015 definitief vastgesteld.
Sinds de zomer van 2018 vindt de zogenaamde 'reset' van het moeras plaats, een belangrijke instandhoudingsmaatregel. Door een gebrek aan dynamiek in het waterpeil van het moeras en begrazing van het riet door kleine herbivoren als grauwe gans, rietstengelboorder en muskusrat, is in het moeras veel rietland verdwenen en omgezet in open water. (De rietstengelboorder is een nachtvlinder. De rupsen zijn in de Oostvaardersplassen belangrijke herbivoren in de moeraszone.) Daarmee is ook het leefgebied verkleind van meerdere soorten moerasvogels, waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Dit heeft negatieve effecten op de staat van instandhouding van deze soorten. De moerasreset bestaat er uit tijdelijk het waterpeil te verlagen zodat grote delen van het open water droogvallen. Op de drooggevallen waterbodem ontwikkelt zich jong riet. Nadat voldoende oppervlakte rietland ontwikkeld is, wordt het waterpeil weer opgezet. [10]
Een tweede belangrijke instandhoudingsmaatregel is de vergroting van het areaal natte graslanden en de ontwikkeling van poelen met onbegraasde eilanden. Dit komt ten goede aan diverse vogelsoorten, zoals diverse soorten steltlopers en reigerachtigen. Dit betreft zowel vogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, als andere soorten. Daarbij zijn diverse soorten die weliswaar niet als broedvogel in de Oostvaardersplassen voorkomen, maar waarvoor het gebied met

[9] P. Cornelissen, Large herbivores as a driving force of woodland-grassland cycles. The mutual interactions between the population dynamics of large herbivores and vegetation development in a eutrophic wetland (PhD thesis, Wageningen University, Wageningen, NL (2017)
[10] Een animatie van het principe van de moerasreset is te vinden op https://www.youtube.com/watch?v=R5biRQGkrc8.

name in de trekperiode een belangrijke functie vervult.[11]

Uitvoering van de hiervoor genoemde maatregelen leidt er echter niet toe dat er in het grazige gebied weer een gevarieerd landschap ontstaat met struwelen, ruigtes en graslanden en gradiënten daartussen. Dat zal alleen maar gebeuren als de begrazingsdruk in het grazige gebied wordt verlaagd. Daarnaast zijn zogenaamde beschuttingsmaatregelen gepland, dat wil zeggen dat er verspreid ongeveer XXXX hectare van het grazige gebied ontoegankelijk is gemaakt voor grote grazers zodat daar via spontane ontwikkeling en aanplant weer bosschages ontstaan.
Volgens Staatsbosbeheer laten de meest recente wetenschappelijke inzichten zien dat een aanzienlijke verlaging van de begrazingsdruk, en dus van de aantallen grote hoefdieren, nodig is voor een goed beheer van het Natura 2000-gebied. Vermindering van de begrazingsdruk in het grazige gebied heeft voor soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, meer voordelen dan nadelen:

- Theoretisch is er een kleiner deel van het droge grasland (maximaal 150 ha) beschikbaar voor grauwe ganzen wanneer de zogenaamde beschuttingsmaatregelen zijn uitgevoerd, in de praktijk maakt dat geen verschil omdat de aantallen grauwe ganzen niet evenredig gegroeid zijn met de omvang van het beschikbare grazige gebied, en ze ook niet permanent het hele grazige gebied gebruiken. Het is daarom niet waarschijnlijk dat de aantallen grauwe ganzen afnemen als de begrazingsdruk wordt verlaagd.

- Met een verlaging van de begrazingsdruk door de grote herbivoren zullen er naar verwachting minder brandganzen in het gebied komen. De aantallen daarvan zitten fors boven de instandhoudingsdoelen voor het gebied, wat ook in overeenstemming is met de landelijke trend voor deze soort. Voor de brandganzen ontstaat er dus geen probleem, deze zitten overigens ook veel in de natte graslanden. Met minder brandganzen wordt over een kleiner areaal het gras zeer kort gehouden, wat gunstig is voor de grote hoefdieren omdat die langer gras nodig hebben.

- Een wat ruigere vegetatie in het grazige gebied betekent dat dit gebied geschikter wordt als foerageergebied van de blauwe kiekendief. Dit is een soort waarvan de instandhoudingsdoelen in de Oostvaardersplassen al langere tijd niet worden gehaald en die ook als 'Gevoelig' op de Rode lijst van vogelsoorten staat. Een belangrijke prooisoort van de blauwe kiekendief is de veldmuis. Echter: in een zeer kort begraasd grasland komen nagenoeg geen veldmuizen voor.

- Met hoge aantallen edelherten vindt er meer betreding door edelherten van het moeras plaats. Daardoor ontstaan paadjes, die het leef- en broedgebied van moerasvogels kunnen verslechteren, onder andere omdat deze paadjes de toegankelijkheid van het moeras voor vossen vergroten.

Zoals ook in Hoofdstuk 10.5 van het Faunabeheerplan staat, is als gevolg van de afname aan variatie in de natuurlijke habitats belangrijke schade aan de biodiversiteit opgetreden.[12]
Het ree is volledig uit het gebied verdwenen, en veel vogelsoorten die voorkwamen in de bossen, struwelen, ruigten, rietvelden en structuurrijke graslanden binnen het Natura 2000-gebied zijn door verlies aan deze typen sterk in aantal afgenomen of geheel verdwenen.
Onder deze vogelsoorten behoren meerdere soorten die als kwetsbaar of gevoelig op de Rode Lijst

[11] Een animatie van deze en andere maatregelen is te vinden op https://www.youtube.com/watch?v=xAS0K8zladc.
[12] Hoofdstuk 10.5 edelhert. Aanvulling faunabeheerplan provincie Flevoland 2019-2023, p. 5.

van broedvogels staan, zoals de koekoek, velduil en de zomertortel.[13] Hoewel dit geen soorten zijn waarvoor het gebied is aangewezen, wil Staatsbosbeheer zijn beheer toch ook richten op deze bedreigde soorten. Nederland heeft immers te kampen met een ongekende teruggang in biodiversiteit, en Staatsbosbeheer ziet het als zijn taak om in zijn gebieden waar mogelijk een bijdrage te leveren aan het terugdringen van deze achteruitgang. Dit past ook in het nationale en provinciale beleid: Nederland ondertekende het Biodiversiteitsverdrag en de Oostvaardersplassen maken ook deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Zeker in een Natura-gebied is het nodig om in te zetten op behoud en zo mogelijk bevordering van de biodiversiteit: de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn immers te zien als de 'ruggengraat' van het EU-beleid inzake biodiversiteit. Het zou in dat kader buitengewoon vreemd zijn als binnen een N2000-gebied een duidelijke achteruitgang van biodiversiteit (ook van Rode lijstsoorten) als gevolg van het uitblijven van beheermaatregelen zomaar zou worden geaccepteerd. Ten overvloede verwijst Staatsbosbeheer naar de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20-12-2017; ECLI:NL:RVS:2017:3510. In overweging 6.3 beslist de Afdeling duidelijk dat er in een Natura 2000-gebied ook schade aan flora en fauna (in dat geval veroorzaakt door damherten) kan zijn als de schade niet de instandhoudingsdoelstellingen betreft maar andere natuurwaarden in het Natura 2000-gebied.

Daarnaast hebben de veranderingen in de vegetatie geleid tot een verschraling van het landschap. Staatsbosbeheer wil ook om landschappelijke redenen weer meer variatie in het landschap terugbrengen, waarbij overigens het grazige gebied voor een groot deel een open landschap zal blijven, echter ruiger dan het nu is.

4.4 Aantallen Nog aanvullen/onderbouwen

Het voorgaande betekent dat het noodzakelijk is om de aantallen grote hoefdieren in de Oostvaardersplassen te reguleren en te beperken. Voor de edelherten is dat beschreven in Hoofdstuk 10.5 edelhert van het faunabeheerplan. Ter nadere uitleg daarvan dient het volgende:

- Voor het doel waarvoor de dieren indertijd zijn uitgezet, te weten: openhouden van het gebied, zouden – volgens de huidige inzichten – uitsluitend paarden en runderen voldoende zijn.

- Dat er uiteindelijk meer dan 5000 grote hoefdieren in het gebied zouden zijn, waaronder XXX edelherten, was geenszins voorzien toen de dieren werden uitgezet.

4.5 Beschutting

In het advies van ICMO 2 (november 2010) stond al dat er beschuttingsmogelijkheden voor de grote grazers in de Oostvaardersplassen zouden moeten komen. Het Beleidskader beheer Oostvaardersplassen van de provincie Flevoland is ten opzichte van ICMO 2 niet nieuw.
Het advies van ICMO 2, dat door de verantwoordelijke overheidsorganisaties in hun beleid is overgenomen, is indertijd voortgekomen uit zorg voor het dierenwelzijn. Aanvankelijk was er na het uitzetten van de paarden, runderen en edelherten geen gebrek aan beschutting omdat het landschap met bomen, bosjes en struiken voldoende beschutting bood. Maar naarmate het landschap in het grazig gebied door de begrazing veranderde, verdween ook de beschutting. Anders gezegd: de aantallen grote hoefdieren hebben er toe geleid dat het landschap aan de dieren zelf geen of weinig

[13] https://www.sovon.nl/nl/rodelijst

beschutting meer bood. Staatsbosbeheer vindt het gewenst dat er in het grazig gebied van de Oostvaardersplassen meer beschutting voor de grote grazers komt, zoals zowel door ICMO 2 als door de commissie Van Geel is geadviseerd. Omdat de bosschages niet vanzelf ontstaan, moesten daarvoor met hekken 'exclosures' worden gemaakt. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de bosschages die ontstaan, ook voor de grote hoefdieren toegankelijk worden. Struweelvorming kan echter alleen succesvol op gang komen indien meerdere jaren achtereen een lage begrazingsdruk aanwezig is.
Er is ook – nog steeds - een duidelijke *maatschappelijke* wens dat de grote hoefdieren die in de Oostvaardersplassen verblijven, voldoende beschutting hebben. Dit was al zo toen het ICMO 2-advies werd uitgebracht, en dat is niet veranderd.
Hoewel Staatsbosbeheer geen juridisch afdwingbare normen overtreedt als de beschutting niet conform het ICMO 2-advies en het advies van Van Geel tot stand komt, vindt hij wel dat het onderdeel is van zorgvuldig handelen jegens deze in het wild levende dieren om te zorgen voor meer beschutting in het gebied.

5. Faunabeheerplan
De ontheffing is gebaseerd op hoofdstuk 10.5 Edelhert Aanvulling faunabeheerplan provincie Flevoland 2019-2023, dat als wijziging is toegevoegd aan het vigerende faunabeheerplan Flevoland, en dat door GS van de provincie Flevoland is goedgekeurd. Staatsbosbeheer kan zich volledig vinden in de inhoud van dit hoofdstuk 10.5 van het faunabeheerplan. Dit hoofdstuk is in nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer tot stand gekomen en geeft de ontwikkelingen in het gebied en de visie van Staatsbosbeheer op het beheer van het gebied - waar het de edelherten betreft - goed weer.
Hoofdstuk 10.5 is gebaseerd op monitoringsgegevens en de meest actuele wetenschappelijke inzichten, zoals ook blijkt uit de literatuurlijst bij het hoofdstuk. Volledigheidshalve wordt hier naar dit hoofdstuk verwezen.

De conclusie die in het faunabeheerplan wordt getrokken is:
"1. De huidige beschikbare gegevens over de vegetatie en fauna (met name de vogels) van de Oostvaardersplassen tonen aan dat de hoge begrazingsdruk door de grote populatie edelherten een ongewenste richting van de vegetatieontwikkeling tot gevolg heeft en daarmee ook een ongewenste richting van de biodiversiteit in het gebied.
2. Met de huidige omvang van de populatie edelherten kunnen de Natura 2000-doelstellingen niet gewaarborgd worden.
Om tot de gewenste aantallen edelherten te komen is gecontroleerd beheer dat zich richt op de populatieomvang (het populatiebeheer) noodzakelijk."
Ook deze conclusie wordt door Staatsbosbeheer onderschreven.

Faunabeheer conform hoofdstuk 10.5 van het Faunabeheerplan Flevoland past in het beleid van Staatsbosbeheer ten aanzien van faunabeheer in zijn terreinen. Uitgangspunt van het beleid van Staatsbosbeheer is dat (beschermde) dieren in de terreinen van Staatsbosbeheer waar mogelijk ruimte krijgen voor hun natuurlijke levensloop. Er vindt in beginsel geen afschot plaats. Toch kan afschot volgens het beleid van Staatsbosbeheer soms aan de orde zijn, onder andere wanneer de natuurdoelstellingen in of bij terreinen van Staatsbosbeheer ernstig worden bedreigd waarbij die schade niet op een andere manier opgelost kan worden.

6. Samenvatting en bespreking bezwaren Dierbaar c.s.
Hoewel uit het voorgaande al blijkt dat Staatsbosbeheer het niet eens is met de door Dierbaar

Flevoland c.s. aangedragen bezwaren, zal op een aantal daarvan specifiek worden ingegaan. Eerst zal echter worden ingegaan op het door Dierbaar Flevoland c.s. ingebrachte rapport d.d. 10-10-2019 van 5.1.2.e

6.1 Rapport 10-10-2019 5.1.2.e

Het rapport van 5.1.2.e begint met een uiteenzetting over artikel 6 Habitatrichtlijn en rechtspraak van het Europese Hof van Justitie. Aangezien het rapport van 5.1.2.e als 'deskundigenrapport' wordt gepresenteerd, merkt Staatsbosbeheer op dat 5.1.2.e geen jurist is en - voor zover Staatsbosbeheer bekend - geen bijzondere deskundigheid op het gebied van (Europees) natuurbeschermingsrecht heeft. Er mag derhalve geen bijzondere betekenis worden gehecht aan zijn standpunt over het Europese natuurbeschermingsrecht in relatie tot het bestreden besluit. Inhoudelijk kan Staatsbosbeheer de juridische redeneringen van 5.1.2.e niet volgen. Dit komt onder andere omdat hij in zijn betoog tegelijkertijd de toepasselijkheid van artikel 6, lid 2 en lid 3 Habitatrichtlijn bepleit. Daarnaast trekt hij zeer kort door de bocht vergaande conclusies op basis van losse overwegingen uit Hof-arresten, zonder deugdelijk te motiveren waarom deze volgens hem ook op het bestreden besluit van toepassing zouden zijn. Voorts gaan zijn juridische uiteenzettingen over gebiedsbescherming, terwijl het bestreden besluit een door het nationale recht beschermde diersoort betreft.

Ook de ecologische beoordeling van 5.1.2.e voldoet volgens Staatsbosbeheer niet aan de eisen die aan een wetenschappelijke publicatie worden gesteld. Het rapport mag dus ook niet als zodanig worden gewogen. Door de uitvoerigheid van het stuk ontstaat ten onrechte het beeld van een afgewogen en objectief verhaal. Het rapport is echter meer een totaaloverzicht van de opvattingen van de heer 5.1.2.e over het functioneren van de Oostvaardersplassen. Deze zijn hoofdzakelijk gebaseerd op zijn ideeën en ervaringen van voor 2010/2011. Over de *feitelijke* ontwikkelingen in het gebied bestaat tot die tijd tussen ecologen niet veel verschil van mening. Het gaat vooral om de ontwikkelingen sindsdien, en de duiding die daaraan wordt gegeven. Daarvoor geldt dat 5.1.2.e vasthoudt aan zijn 'oude' opvattingen, en – verspreid – gegevens uit publicaties gebruikt die daarbij passen, zonder in te gaan op gegevens die zijn betoog afzwakken of daarmee in strijd zijn. Meerdere keren trekt hij passages die in het originele document bij elkaar horen (de ene als nuancering op de andere) uit elkaar en voegt ze opnieuw samen zodat de oorspronkelijke nuancering of constatering verloren gaat of verandert.
In het bijzonder gaat 5.1.2.e niet in op het eerder genoemde proefschrift van 5.1.2.e
Het rapport bevat wel een paar verwijzingen naar data uit dat proefschrift, maar gaat niet in op de conclusies die in het proefschrift worden getrokken.
Toen het proefschrift uitkwam in 2017, heeft het dagblad Trouw daar een artikel aan gewijd (bijlage). In dit artikel wordt 5.1.2.e geciteerd, aan wie door de krant de conclusie werd voorgelegd dat de Oostvaardersplassen alleen bij een forse reductie van het aantal grazers, over een reeks van jaren, kan herstellen. Volgens de publicatie in Trouw was zijn reactie daarop: "Als ik eerlijk ben, valt mij dit ook tegen. Maar misschien is 25 jaar domweg te kort tijd. Wellicht duurt het veel langer voordat doornige struiken een kans krijgen. Om die reden zijn de Oostvaardersplassen zo uniek. We komen achter dingen die we eerder niet wisten."
Samengevat betekent dit volgens Staatsbosbeheer dat het rapport van 5.1.2.e geen wetenschappelijke status heeft en inhoudelijk geen deskundig onderbouwde informatie bevat over de huidige situatie in de Oostvaardersplassen.

6.2 De edelherten zouden deel uitmaken van de natuurlijke kenmerken van het gebied[14]

De redenering van Dierbaar Flevoland is dat de grote grazers deel uitmaken van de natuurlijke kenmerken van het gebied. Zij zouden geen schade berokkenen en het leefgebied van de aangewezen soorten juist scheppen en in stand houden. Daarbij wordt verwezen naar het hiervoor genoemde rapport van 5.1.2.e Dit standpunt van Dierbaar Flevoland snijdt geen hout. Het is juist dat de edelherten als wilde dieren deel uitmaken van het ecosysteem in de Oostvaardersplassen, maar omdat zij in te hoge aantallen voorkomen, berokkenen zij wel schade.

6.3 De schade aan flora en fauna die in de ontheffing wordt genoemd is schade aan soorten en habitats waarvoor het gebied niet is aangewezen[15]

Ten eerste is deze stelling van Dierbaar Flevoland in zijn algemeenheid niet juist. Te hoge aantallen edelherten brengen ook schade toe aan N2000-doelstellingen.

Daarnaast gaat Dierbaar Flevoland er aan voorbij dat onder de soorten die achteruitgingen of zelfs verdwenen, meerdere Rode lijstsoorten zijn.

Soorten als kievit en goudplevier die inderdaad de Oostvaardersplassen in groten getale als niet-broedvogel hebben weten te vinden, komen vooral in de natte graslanden voor en zullen dat in de toekomst ook blijven doen. Dit is geen kwestie van "in plaats van", deze ontwikkeling kan niet op het conto van de intensieve begrazing worden geschreven. De raaf is vooral naar de Oostvaardersplassen gekomen vanwege het grote voedselaanbod, niet vanwege de openheid van het landschap. De raaf is van nature een bosvogel.

Dierbaar Flevoland suggereert ten onrechte dat er een keuze is gemaakt voor een "parkachtig landschap (...) omdat zij dat esthetisch, ornithologisch of commercieel aantrekkelijker vinden". Gelet op de grote achteruitgang in biodiversiteit in Nederland en het eerder genoemde beleid daaromtrent kan de keuze om die biodiversiteit te bevorderen niet zo geringschattend worden afgedaan.

6.4 De betreding van het moeras door edelherten en het ontstaan van paden daardoor heeft een positieve functie[16]

Ook dit snijdt geen hout omdat Dierbaar Flevoland en 5.1.2.e geen rekening houden met aantallen en dus met de mate van betreding. Ook hier geldt dat 'te' juist niet goed is.

6.5 Natura 2000-beheerplan

Het Natura 2000-beheerplan is ingevolge de Wet natuurbescherming geen verplicht afwegingskader voor de bestreden ontheffing, maar - gelet op de uitgebreide verhandeling van Dierbaar Flevoland c.s. over het Natura 2000-beheerplan in de bijlage bij het bezwaarschrift – zal hierna op de inhoud en de reikwijdte van het beheerplan in relatie tot de bestreden ontheffing worden ingegaan.

6.5.1 Inleiding

Voor de Oostvaardersplassen is in oktober 2015 een Natura 2000-beheerplan vastgesteld.[17] Volgens dit Natura 2000-beheerplan worden de grote herbivoren (edelherten, runderen en paarden) beschouwd als een integraal onderdeel van het ecosysteem met een zelfstandige waarde. Zij zijn een belangrijk onderdeel van het systeem omdat zij, met hun begrazing, zorgen voor geschikte omstandigheden voor Natura 2000-vogelsoorten (blz. 22-23 Natura 2000-beheerplan). Dat is nog steeds een correcte constatering. Dat laat onverlet dat het inmiddels noodzakelijk is gebleken om de *aantallen* grote grazers te reguleren. Die mogelijkheid wordt impliciet op blz. 23 van het beheerplan

[14] Bezwaarschrift Dierbaar Flevoland p. 11
[15] Bezwaarschrift Dierbaar Flevoland p. 12
[16] Bezwaarschrift Dierbaar Flevoland p. 13
[17] https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/078-Oostvaardersplassen-definitief-beheerplan.pdf

reeds aangestipt, voor zover het om het behalen van Natura 2000-doelen gaat: *"Wanneer uit monitoring blijkt dat begrazing door grote herbivoren, tegen de verwachting in, het behalen van de Natura 2000-doelen structureel en op lange termijn in de weg staat, zal er opnieuw naar deze aanpak gekeken moeten worden."*
In dit kader is van belang dat het beheerplan is vastgesteld in 2015, en dat in het beheerplan uit werd gegaan van dalende populaties grote grazers. Dat is te zien in een grafiek op blz. 33, waarvan de gegevens eindigen op 1 mei 2013. Op blz. 31 van het beheerplan wordt dit bevestigd: *"De populaties grote herbivoren in de Oostvaardersplassen zijn direct na introductie sterk gegroeid en vertonen de laatste twee jaar een aanzienlijke daling."* Daarentegen heeft er na 1 mei 2013 wederom een stijging van de aantallen grote grazers, ook van de aantallen edelherten, plaatsgevonden, waardoor moet worden geconcludeerd dat de gemiddelde aantallen die in het gebied worden bereikt, aanzienlijk hoger liggen dan in het beheerplan worden genoemd. Ook is na de vaststelling van het beheerplan gebleken dat deze hogere aantallen inderdaad structureel o.a. tot schade aan Natura 2000-doelen kunnen leiden.
Voorts is van belang dat de meeste gegevens waarop het beheerplan gebaseerd is, nog ouder zijn dan mei 2013. Dat betekent dat het beheerplan nauwelijks rekening houdt met de ontwikkelingen die er sinds 2010/2011 zijn geweest.

6.5.2 Juridische status N2000-beheerplan
Artikel 2.3, lid 2 Wet natuurbescherming bepaalt wat "in elk geval" tot de inhoud van het beheerplan behoort, "gelet op de instandhoudingsdoelstellingen". De instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in het aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 2.1 Wet natuurbescherming.
Een Natura 2000-beheerplan heeft juridisch het karakter van een beleidsregel.[18]
Uit het voorgaande volgt dat bij strijdigheid tussen de instandhoudingsdoelstellingen als opgenomen in het aanwijzingsbesluit en het beheerplan, de instandhoudingsdoelstellingen vóórgaan.
Voorts geldt dat in geval van bijzondere omstandigheden afwijking van een beleidsregel noodzakelijk kan zijn.
De Europese wetgeving stelt een beheerplan niet verplicht, het is op grond van artikel 6, lid 1 aan de Lid-Staten om "de nodige instandhoudingsmaatregelen" te treffen, waar een beheerplan onderdeel van kan zijn.

Volgens het bezwaarschrift is het vigerende Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen niet gewijzigd. Feitelijk is dat juist. Voor een wijziging zou volgens het bezwaarschrift ook een "wetenschappelijk ecologische onderbouwing ingevolge de Habitatrichtlijn onontbeerlijk zijn". In zijn algemeenheid deelt Staatsbosbeheer dat standpunt niet: of een dergelijke onderbouwing nodig is, hangt af van de aard van de wijziging.
Voor zover met de stelling in het bezwaarschrift wordt bedoeld dat eerst het N2000-beheerplan zou moeten worden gewijzigd voordat de bestreden ontheffing kan worden verleend, deelt Staatsbosbeheer ook dat standpunt niet. In het geval van faunabeheer voorziet de Wet natuurbescherming in een aparte planvorm (het faunabeheerplan). Het is niet zinvol dat dubbele onderbouwingen en besluitvorming plaatsvinden. Ook is het merendeel van de hiervoor geciteerde betekenissen van het Natura 2000-beheerplan voor deze specifieke beslissing niet van toepassing, zodat een procedure tot wijziging van het beheerplan in dit geval geen toegevoegde waarde zou hebben. Daarnaast merkt Staatsbosbeheer op dat artikel 8:1, lid 2 Wet natuurbescherming het beroepsrecht tegen een Natura 2000-beheerplan beperkt, zodat bezwaarmakers ook niet

[18] Kamerstukken II 2011/12, 33348, 3, p. 91-92

gefrustreerd worden in mogelijkheden van bezwaar en beroep tegen een door hen niet gewenste maatregel.

6.5.3 Inhoud Natura 2000-beheerplan ten aanzien van grote grazers

In het Natura 2000-beheerplan worden de grote grazers gepositioneerd als onderdelen van het ecosysteem. Ten aanzien van de edelherten is dat een open deur, omdat het daarbij gaat om dieren die behoren tot een op grond van de Wet natuurbescherming beschermde inheemse diersoort. Het beheerplan bevat geen bepalingen over het beheer van de grote grazers, het verwijst daarvoor naar het Managementplan Oostvaardersplassen 2011-2015 van Staatsbosbeheer, dat is opgesteld op basis van het advies van ICMO2.[19]
Het beheerplan stelt:
"De verwachting dat de in het wild levende grote herbivoren, als integraal onderdeel van het ecosysteem, op een natuurlijke manier graslanden voor de ganzen zouden ontwikkelen en in stand zouden houden, bleek een juiste. Daarom is in 1995 voor het hele grazige deel van de Oostvaardersplassen voor deze vorm van natuurontwikkeling gekozen."[20]
en:
"De veranderingen in de oppervlakte landriet, rietruigte en vlier zijn vooral een gevolg van de groei van de populatie grote herbivoren. De aantallen grote herbivoren worden op een natuurlijke manier gereguleerd door de aanwezige hoeveelheid voedsel."[21]

Anders gezegd: in het beheerplan is niet onderzocht of er een maximum is aan de aantallen grote grazers wat betreft hun gewenste invloed op het ecosysteem. Aan het beheerplan ligt nog wat betreft de grote grazers de (sinds enige tijd onjuist gebleken) veronderstelling ten grondslag dat de natuurlijke regulatie van de aantallen door de aanwezige hoeveelheid voedsel automatisch tot het gewenste resultaat wat betreft de Natura 2000-doelstellingen voor het gebied zouden leiden. Het beheerplan maakt echter al een voorbehoud:
"Wanneer uit monitoring blijkt dat begrazing door grote herbivoren, tegen de verwachting in, het behalen van de Natura 2000-doelen structureel en op lange termijn in de weg staat, zal er opnieuw naar deze aanpak gekeken moeten worden." [22]

Daarbij is ook van belang dat bij het uitzetten van de dieren in de periode 1983-1993 niet voorzien is dat de kleine aantallen waar het toen om ging, uiteindelijk zouden uitgroeien tot de zeer grote kuddes van de afgelopen jaren.

6.5.4 Inhoud Natura 2000-beheerplan ten aanzien van ontwikkeling landschap en ecosysteem

Op blz. 12 van het bezwaarschrift schrijven Dierbaar Flevoland c.s.: "Dat sommigen liever een parkachtig landschap willen zien, omdat zij dat esthetisch, ornithologisch of commercieel aantrekkelijker vinden en dat aan de Commissie Van Geel kenbaar hebben gemaakt staat op gespannen voet met de natuurlijke kenmerken waarop de Oostvaardersplassen zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het Europese netwerk van Natura 2000-gebieden."

Dit is een merkwaardige opmerking, alsof het opeens nieuw is dat er een 'parkachtig landschap' zou moeten komen en dat ook niet wenselijk zou zijn. De opmerking past ook niet bij het beheerplan, want daarin staat:

---

[19] Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen, p. 24
[20] Idem, p. 30
[21] Idem, p. 31
[22] Idem, p. 23

"De andere theorie is geïnspireerd door de rol van de grazende, niet broedende grauwe ganzen in het moeras van de Oostvaardersplassen, die - in tegenstelling tot de vorige theorie - als herbivoor niet de ontwikkeling van de begroeiing volgen, maar deze juist sturen (5.1.2.e 1988).
Op grond van deze waarneming en de resultaten van onderzoek naar de rol van grote herbivoren op andere plekken in de wereld, stelt deze theorie dat in het wild levende herbivoren de ontwikkeling van de begroeiing wel degelijk kunnen sturen. Deze sturing is zodanig dat graslanden ontstaan en in stand worden gehouden, met name door de gespecialiseerde inheemse graseters als oerrund en tarpan.
Het natuurlijke landschap met de inheemse fauna van grote wilde herbivoren is geen gesloten bos geweest, maar een halfopen landschap, waar graslanden van nature deel van uitmaken (5.1.2.e 1986; 1988; 2000). Op grond daarvan zijn in 1983 heckrunderen, in 1984 konikpaarden en 1992 edelherten in de Oostvaardersplassen uitgezet om als functionele equivalenten van het uitgestorven oerrund en tarpan de graslanden en parkachtige delen te ontwikkelen (5.1.2.e 1986: 1997; 2000). Struiken en bomen vestigen zich volgens deze theorie in begraasd grasland door middel van doornstruiken als sleedoorn en meidoorn die daarin opslaan en als zogenaamde "nurse species", lokaal boomloze struwelen, solitaire bomen en bosschages doen ontstaan (5.1.2.e 1988, 2000)."[23]

Anders gezegd: de theorie van 5.1.2.e was dat er – zonder ingrijpen - met de inzet van grote grazers een halfopen landschap zou ontstaan, en die theorie ligt ten grondslag aan het beheerplan. Echter, die theorie blijkt niet houdbaar voor de Oostvaardersplassen en Dierbaar Flevoland c.s. gaan daar aan voorbij.
Bij het aanwijzingsbesluit en de opstelling van het beheerplan werd ook veel waarde gehecht aan 'natuurlijke ontwikkeling', zie de ook in 2.3 aangehaalde passage uit de Nota van toelichting op een zienswijze, en in het bijzonder de volgende zin*: "Optimaal functionerende natuurlijke ecosystemen geven een betere garantie voor het duurzaam behoud van de biodiversiteit dan ecosystemen die sterk afhankelijk zijn van het ingrijpen van de mens."* Deze zin mag niet worden begrepen als dat een 'natuurlijke ontwikkeling' per definitie leidt tot een optimaal functionerend ecosysteem. Voor de bescherming en het beheer staat biodiversiteit, en in het bijzonder de Natura 2000-doelen voorop. Bij de wijze van beheer van het gebied wordt rekening gehouden met natuurlijke processen, waar mogelijk wordt daaraan ruimte gegeven en waar nodig wordt daar op ingegrepen.

7. Samenvatting en bespreking bezwaren van Stamina

7.1 Gehouden dieren?

Stamina stelt dat de edelherten in de Oostvaardersplassen ten onrechte als niet-gehouden dieren worden behandeld; volgens Stamina zou de Wet dieren op de edelherten van toepassing moeten zijn. Staatsbosbeheer is het daar niet mee eens. De edelherten in de Oostvaardersplassen zijn in het wild levende dieren van een beschermde inheemse diersoort. Uit het feit dat de provincie het faunabeheerplan heeft goedgekeurd en de ontheffing heeft verleend, mag worden afgeleid dat ook de provincie de edelherten in de Oostvaardersplassen ziet als in het wild levende dieren van een beschermde inheemse diersoort. Als de edelherten in de Oostvaardersplassen gehouden dieren zouden zijn, dan zou de Wet natuurbescherming niet op deze dieren van toepassing zijn. Er was dan geen ontheffing nodig voor het afschot. Of Stamina die conclusie ook trekt, is voor Staatsbosbeheer echter niet duidelijk.

7.2 Weidelijkheid

Stamina stelt in de ontheffing de voorwaarde opgenomen had moeten worden dat te allen tijde aan de weidelijkheidsregels moet worden voldaan.

---

[23] Idem, p. 30

Staatsbosbeheer is het daar niet mee eens. De weidelijkheidsregels zijn een soort fatsoens- en veiligheidsnormen voor jagers, die zich slecht lenen voor vastlegging als handhaafbare norm.

7.3 Nachtzichtapparatuur
Volgens Stamina is er geen grond of noodzaak voor het gebruik van nachtzichtapparatuur. Stamina geeft echter geen reden waarom het gebruik daarvan bezwaarlijk zou zijn. En er staat tegenover dat Staatsbosbeheer belang heeft bij gebruik van deze apparatuur omdat dit ook zorgvuldig afschot in omstandigheden met slecht licht mogelijk maakt.

7.4 Afschot tussen zonsondergang en zonsopgang
Volgens Stamina is er geen grond of noodzaak om afschot toe te staan tussen zonsondergang en zonsopgang. Stamina geeft echter geen reden waarom dit bezwaarlijk zou zijn. En er staat tegenover dat Staatsbosbeheer belang heeft om met name ook in de schemering afschot te kunnen toepassen. Dit klemt te meer in de wintertijd, wanneer de dagen kort zijn.

7.5 Afschot op zon- en feestdagen
Volgens Stamina is er geen grond of noodzaak om afschot toe te staan op zon- en feestdagen. Stamina geeft echter geen reden waarom dit bezwaarlijk zou zijn. En er staat tegenover dat Staatsbosbeheer er belang bij heeft om eventueel ook op zon- en feestdagen afschot te plegen.

7.6 Afschot vanuit en met behulp van auto's
Volgens Stamina moet in de ontheffing expliciet verboden worden dat geschoten wordt vanuit en met behulp van auto's. Staatsbosbeheer is het daar niet mee eens. De wet bepaalt al dat niet vanuit een rijdend motorrijtuig geschoten mag worden (art. 3.16, lid 1 aanhef en sub d Wnb), en de drijfjacht is ook bij wet verboden (art. 3.33, lid 1 Wnb). De door Stamina gebruikte formulering "met behulp van auto's" is onduidelijk en veel te ruim en bezwaarlijk. Dit zou bijvoorbeeld ook inhouden dat er geen auto's gebruikt mogen worden voor verplaatsingen van de faunabeheerders binnen het terrein en voor het transport van geschoten dieren. Ook valt niet in te zien waarom het bezwaarlijk zou zijn om vanuit een *stilstaande* auto te schieten, wat ook een consequentie is van het verzoek van Stamina.

7.7. Gebruik van jachthonden
Volgens Stamina zou het gebruik van jachthonden in de ontheffing als voorwaarde moeten worden gesteld. Volgens Staatsbosbeheer is dit een onnodige en bezwaarlijke voorwaarde: het zou immers betekenen dat Staatsbosbeheer voortdurend geschikte jachthonden ter beschikking zou moeten hebben. Bovendien is het gebruik van jachthonden in het open gebied van de Oostvaardersplassen niet zinvol of wenselijk.

7.8 Geen afschot zonder afschotplan
Volgens Stamina mag er geen afschot plaatsvinden zolang er geen deugdelijk afschotplan is, waarin het afschotaantal naar geslacht en leeftijdsopbouw wordt bepaald.
<<<<<<<<<AANVULLING NODIG>>>>>>>>>>>>>

7.9 Maximaal 4 edelherten per dag per jager
Stamina verzoekt om te bepalen dat een jager per dag maximaal vier edelherten mag schieten. Een onderbouwing van dit verzoek ontbreekt echter. Het is bovendien evident dat een dergelijke beperking zeer bezwaarlijk is voor Staatsbosbeheer omdat het afschot wordt gedaan door professionele faunabeheerders en de efficiëntie er door wordt belemmerd.

7.10 Controle Omgevingsdienst

Stamina verzoekt om te bepalen dat bij iedere afschotsessie een controlerend ambtenaar van de Omgevingsdienst aanwezig is die zijn bevindingen van die sessie nauwkeurig rapporteert, zoals: welk dier is er geschoten, hoeveel patronen zijn er per jager gebruikt, hoeveel schoten zijn er ten behoeve van welk dier gebruikt, hoe vaak zijn de zweethonden ingezet. De controleur zou volgens Stamina van ieder geschoten dier een foto moeten maken waarop de plaats van het kogelgat is te zien. Bij het niet naleven van deze bepaling zou Staatsbosbeheer dan wel individuele jagers een dwangsom aan STAMINA moeten verbeuren, jagers zouden hun jachtakte in moeten leveren, het afschot zou moeten worden gestaakt; dan wel er zou op andere wijze daadwerkelijk handhavend opgetreden moeten worden.

Staatsbosbeheer is het om een aantal redenen niet eens met dit verzoek van Stamina.
Ten eerste is de al dan niet aanwezigheid van een controlerend ambtenaar en wat deze zou moeten controleren niet iets dat de ontheffinghouder of degene die hij heeft gemachtigd, in de hand heeft. Om die reden kan dit niet als voorschrift worden opgelegd in een ontheffing.
Ten tweede past het niet in het stelsel van het handhavingsrecht dat bij voorbaat wordt vastgelegd welke sanctie er bij een overtreding wordt opgelegd, en evenmin past in het bestuursrechtelijke handhavingsrecht dat een dwangsom verschuldigd wordt aan een derde-belanghebbende.

De effecten van grote ~~hoefdieren~~ herbivoren op de natuur in de Oostvaardersplassen

Ecologisch deskundigenrapport

PM Auteurs

1 Inleiding

In de loop van 1967 begon de bodem van Zuidelijk Flevoland langzaam boven water te verschijnen. In het meest noordelijke deel bleef het water wat langer staan. Voordat de ontginners konden beginnen, ontwikkelde zich een afwisselend moeraslandschap met grote aantallen bijzondere moerasvogels, zoals roerdomp, lepelaar en blauwe kiekendief. In 1978 vestigde zich zelfs de grote zilverreiger die twee eeuwen geleden uit Nederland was verdwenen. Het vogelparadijs dat hier ontstond, werd voor het eerst beschreven door Ernst Poorter van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (Poorter, 1979), waarna het gebied steeds meer aandacht kreeg.

In 1975 werd een kade om 3600 hectare moerasgebied gelegd om te voorkomen dat het water uit het moeras zou verdwijnen als gevolg van de drainage van het toekomstige landbouwgebied ten zuiden van het moeras. In 1981 werd besloten om de spoorlijn van Almere naar Lelystad in zuidelijke richting te verschuiven waarna het geplande landbouwgebied (1800 ha), noordelijk van de spoorlijn, aan het natuurgebied werd toegevoegd. Het gehele gebied kreeg in 1986 de status van Staatsnatuurmonument vanwege de vogelkundige waarden. Vervolgens is het gebied in 1989 onder de Vogelrichtlijn gebracht en op 23 december 2009 aangewezen als Natura 2000-gebied (Kuil et al. 2015).

Het geplande landbouwgebied, dat noordelijk van de spoorlijn was komen te liggen, was op dat moment reeds ontgonnen en werd door een agrarisch bedrijf met rundvee beweid. In 1983 werd besloten Heckrunderen in deze randzone te introduceren om voldoende grasland in stand te houden en om te voorkomen dat het gebied zou volgroeien ~~met riet- en brandnetelvelden en~~ wilg- en vlierstruweel. Kort daarna werden Konikpaarden uitgezet. Als gevolg van de lage begrazingsdruk volgde een sterke uitbreiding van riet, ruigte en vlierstruweel. Runderen en paarden vermijden de vlier zoveel mogelijk als voedsel. Er werd daarom besloten ook edelherten uit te zetten (in 1992) in de verwachting dat zij de uitbreiding van het vlierstruweel tot stilstand zouden brengen.

Een van de belangrijke doelstellingen van de introductie van grote hoefdieren was om voldoende grasland in stand te houden dat als voedselgebied kon dienen voor de (ruiende) grauwe gans. Het was immers al snel duidelijk geworden dat ruiende grauwe ganzen een cruciale rol speelde bij het in stand houden van een gevarieerd moeras met een grote rijkdom aan vogelsoorten.

De boven water gekomen zeeklei was extreem voedselrijk. De hoge plantaardige productie (als gevolg van de voedselrijke bodem) leidde tot een snelle ~~toename~~ groei van de populaties van grote ~~hoefdieren~~herbivoren. In eerste instantie was er voor alle ~~hoefdieren~~ herbivoren meer dan voldoende voedsel. Maar door de snelle toename van de aantallen runderen, paarden en edelherten werd de voedselbeschikbaarheid per dier steeds minder. Daarnaast namen de aantallen ganzen die in de randzone foerageerden snel toe waardoor ook deze grazers een flink deel van het beschikbare voedsel consumeerden. Het gevolg was dat de voedingstoestand van de uitgezette ~~hoefdieren~~ herbivoren snel verslechterde en vanaf 1997 stierven de eerste runderen en paarden (vooral kalveren en jaarlingen) door een lage tot zeer lage conditie als gevolg van voedseltekorten. In oktober 2017 was het aantal grote ~~hoefdieren~~ herbivoren toegenomen tot 5230 dieren waarvan in de daarop

Commented [1]: Hier staat meer over in 5.1.2.e zijn tekst

volgende winter 3226 dieren als gevolg van voedselgebrek stierven. Deze massale sterfte leidde tot grote maatschappelijke commotie.

Als onderdeel van de *Overeenkomst Dierenwelzijn in de Oostvaardersplassen* (2016) tussen de toenmalige Staatssecretaris van Economische Zaken en de provincie Flevoland werd een commissie ingesteld onder voorzitterschap van Pieter van Geel die een advies moest uitbrengen over de toekomst van het natuurgebied.

De commissie heeft in 2017 haar advies opgesteld op basis van bestudering van bestaande rapportages en onderzoeken en circa 40 gesprekken met personen en instanties die op een of andere wijze betrokken zijn bij het Oostvaardersplassengebied, deskundig zijn op het vlak van natuur, landschap, recreatie, toerisme of economie, of belangen behartigen op een van die terreinen. Het rapport bevat een review van het tot nudan toe gevoerde beleid. ~~Deze commissie sprak met een groot aantal maatschappelijke groeperingen met sterk uiteenlopende opvattingen. Zij consulteerde ook een breed spectrum van deskundigen die eveneens zeer verschillende visies bleken te hebben.~~
Uiteindelijk werden de resultaten van alle gesprekken gecombineerd in een advies aan het openbaar bestuur. De commissie adviseerde de Natura 2000-maatregelen versneld uit te voeren, hierop aanvullend extra vernattingsmaatregelen ~~te treffen~~in het grazige deel uit te voeren, dierenwelzijn van de ~~hoefdieren~~ grote herbivoren te verbeteren o.a. door beschuttingsmaatregelen in de grazige randzone te treffen en het verminderen van de begrazingsruimte en begrazingsdruk~~een kleinere populaties~~ en de natuurbeleving in het gebied te versterken. De uitvoering van ~~het~~ deze maatregelen moet ~~resulteert~~ resulteren in een aantrekkelijk en soortenrijk landschap, waarbij ~~tevens~~ tegelijk de ~~vogelwaarden~~ biodiversiteit van het gebied versterkt worden. Belangrijk onderdeel van dit advies was dat de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren drastisch omlaag moesten worden gebracht, omdat op deze manier de wintersterfte en het bijbehorende dierenleed drastisch zouden worden verminderd en het halfopen landschap kan herstellen. De Provinciale staten van Flevoland besloot dit advies onverkort op te volgen en gaf aan Staatsbosbeheer opdracht het aantal paarden en edelherten terug te brengen tot de door de commissie geadviseerde aantallen.
De paarden ~~kunnen~~ zijn ~~op een min of meer diervriendelijke manier worden weg~~gevangen en uitgeplaatst. De reductie van het aantal edelherten kan alleen door afschot worden gerealiseerd. In september 2018 kreeg Staatsbosbeheer de opdracht om met het afschot te beginnen. ~~De voorzieningenrechter gaf in november 2018 als voorlopig rechtsmatigheidsoordeel dat de opdracht voldoende was onderbouwd (ECLI:NL:RBMNE:2018:5616). In november dit jaar later oordeelde de rechtbank in de bodemprocedure (ECLI:NL:RBMNE:2019:5338) echter dat de opdracht onvoldoende~~ gemotiveerd was.

Commented [5.1.2.e]: 5.1.2.e laat zien date r al Jaren spraken was van sterfte door voedselgebrek

Commented [5.1.2.e]: Dit is geen ecologische onderbouwing nog iets wat daar voor nodig is. Staat al in de pleitnota

Onderzoeksvragen

Naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank hebben Gedeputeerde Staten van Flevoland ons de volgende vragen voorgelegd:

- Wat is het effect van de uitgezette ~~hoefdieren~~ grote herbivoren op de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (biodiversiteit) van de Oostvaardersplassen?
- Wat is het effect van geplande beheerplanmaatregelen op de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna als alleen het (vroeg)reactief beheer wordt voortgezet (nuloptie)?
- Met welk populatiebeheer van de ~~hoefdieren~~ grote herbivoren kunnen de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna van de Oostvaardersplassen worden hersteld? Indien een reductie van de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren wenselijk is, welke doelstand zou dan – op basis van de beschikbare ecologische informatie – moeten worden nagestreefd? Voorkomt dit populatiebeheer ook massale wintersterfte van de hoefdieren?

2 Methodiek

Monitoring

In het Oostvaardersplassengebied wordt al jaren een uitgebreid monitoringsprogramma uitgevoerd. Deze monitoring levert essentiële informatie op over de ontwikkelingen in en van het gebied en de biodiversiteit. Op basis van deze ontwikkelingen worden keuzes in het beheer gemaakt.

De monitoring wordt uitgevoerd conform het Natura 2000-beheerplan en de opgaven vanuit SNL. De monitoring die werd uitgevoerd in het kader van ICMO is in 2019 bijgesteld, waarmee deze aansluit op de opgave vanuit het provinciaal beleidskader. De monitoring wordt langjarig volgens een vaste methodiek ~~wordt~~ uitgevoerd, zoveel mogelijk door de zelfde personen. Hierdoor worden waarnemerseffecten tot een minimum beperkt.

De monitoringsgegevens worden in het jaarverslag van de Oostvaardersplassen gepubliceerd. Dit publiceren betreft niet de ruwe data, maar de uitkomst van de analyse op basis van de ruwe data in relatie tot de opgave waar de monitoring voor uitgevoerd wordt. Het jaarverslag wordt in het voorjaar uitgebracht.

Onderstaand overzicht laat zien vanuit welk kader welk type monitoring uitgevoerd wordt sinds 1 juli 2019. Dit betreft monitoring waar structureel geld voor beschikbaar is.

- *Natura 2000-Oostvaardersplassen:*
  - Monitoring Natura 2000-doelsoorten: jaarlijks, ~~x~~ 4 maal in broedseizoen, tellen aantallen broedparen ~~(jaarlijks)~~ kwalificerende broedvogelsoorten, inclusief 1 maal per jaar koloniebroeders;
  - Mmaandelijks tellen niet-broedvogels in het moeras en grazige deel;
  - Monitoring maatregelen (monitoren van effectiviteit van de maatregelen).
- *Provinciaal Beleidskader beheer Oostvaardersplassen:*
  - Populatieontwikkeling grote herbivoren (zowel volgen van aantalsontwikkeling als samenstelling van de populatie) (2 x per jaar; grondtelling in mei en helikoptertelling in oktober);
  - ~~Gezondheid en dierenwelzijn grote herbivoren (inspectie op fysieke kenmerken en afwijkend gedrag inclusief BCS)~~ minimaal een keer per week een toezichtsronde;
  - Veterinaire monitoring. Minimaal eens per kwartaal vindt de toezichtsronde plaats in aanwezigheid van een onafhankelijke dierenarts. De dierenarts gaat bij extreme (weers)omstandigheden direct een extra keer mee met de toezichtsronde. Wanneer de extreme (weers)omstandigheden langer aanhouden, gaat de dierenarts minimaal eens in de 4 weken mee.
  - Ontwikkeling niet-broedvogels grazige rand kerngebied en rand moeras (jaarrond tellen);
  - Ontwikkeling structuur graslanden (jaarlijks opname april, augustus en november);
  - Waterstanden en waterkwaliteit (diverse meetpunten worden ~~frequent~~ maandelijks opgenomen~~bemonsterd~~);
  - ~~Veterinaire monitoring (jaarlijks).~~
- *SNL Oostvaardersplassengebied:*
  - Oostvaardersplassen inclusief Oostvaardersbos; Dit betreft de reguliere SNL opnames waaronder
    - vegetatietypenkartering (1x 12 jaar),
    - vegetatiestructuurkartering (1x 6 jaar),
    - flora-inventarisatie in permanente kwadraten (1x 6 jaar),
    - broedvogelkartering (1x 6 jaar),

Als resultaat van de hierboven beschreven monitoring zijn tijdsreeksen beschikbaar voor veranderingen in de ruimtelijke verdeling van de verschillende typen begroeiingen, aantallen ~~hoefdieren~~grote herbivoren, aantallen ganzen, aantallen broedvogels en aantallen niet-broedvogels. Van andere groepen organismen, zoals zoetwater-invertebraten en bodemorganismen zijn slechts eenmalige waarnemingen beschikbaar zodat ze niet bruikbaar zijn om de effecten van het gevoerde beheer te beoordelen.

Statistische analyses

De tijdsreeksen zijn waar relevant in grafiek gezet waarbij ter oriëntatie een 3de orde polynoom is opgenomen. Correlaties zijn getoetst met verdelingsvrije toetsten (non= niet parametrische testen) Kendall en Spearman omdat deze toetsen nauwelijks aannames maken over de frequentieverdeling van de data en de uitkomsten zeer robuust zijn. De uitkomsten voor de verschillende statistische testen lagen steeds zeer dicht bij elkaar. In de tekst zijn steeds de overschrijdingskansen (P-waarden) gegeven gebaseerd op Kendall's τ. Hoe kleiner de p-waarde, hoe groter de betrouwbaarheid van de positieve of negatieve correlatie. (p-waarden) gegeven gebaseerd op Kendall's τ. De p-waarde geeft aan hoe extreem de gevonden waarde voor de toetsingsgrootheid in de verdeling onder de nulhypothese (geen verband/correlatie tussen de variabelen) is. Hoe kleiner de p-waarde, hoe extremer de uitkomst. In de praktijk worden waarden van 5% (P=0,05) en 1% (P=0,01) aangehouden als grens; is de p-waarde kleiner, dan spreekt men van een significante, resp. sterk significante uitkomst. Als de p-waarde duidelijk groter is dan 0,05 dan is de kans reëel dat een ogenschijnlijk verband door toevalligheden in de data is opgetreden en kan je niet van een (statistische) relatie tussen de variabelen spreken. Als de overschrijdingskans 50% is (P=0,5), dan is sprake van een volledig willekeurig verband.

Commented [5.12.e]: Is dit relevant? Doen we er verderop iets mee? Geeft beeld van wetenschappelijk rapport. Maar is het dat echt?

Commented [5.12.e]: Dit kan, maar is niet gebruikelijk bij dit soort data. Je kunt met statistische programma's ook niet-lineaire correlatie/relatie/verband berekenen (of gewoon data transformeren zodat je een lineaire regressie kunt uitvoeren). Met deze niet-parametrische toetsen wordt bijna alles significant en daar wordt je dan ook waarschijnlijk op aangesproken.

3 Effecten begrazing op natuurlijke habitats, wilde flora en fauna

Ontwikkeling van de aantallen hoefdierengrote herbivoren

In het grazige gebied (ook genoemd: de randzone of buitenkaads gebied) is na enkele begrazings-experimenten vanaf 1996 stapsgewijs het hele gebied vrijgegeven aan Heckrunderen en Konikpaarden. De edelherten konden direct na introductie in 1992 van het hele gebied gebruik maken (van Manen 2013, Cornelissen, Beemster, and Kuypers 2019b). De aangrenzende bosgebieden De Driehoek en het noordwestelijk deel van het Oostvaardersbos waren vanaf 1992 al jaarrond toegankelijk voor edeleherten en zijn vanaf januari 20172011 in de winter (december-april) opengesteld voor de Heckrunderen en Konikpaarden. Kotterbos-oost is vanaf na 9 april 2013 jaarrond opengesteld voor al deze grote herbivoren. Kotterbos-west is vanaf 15 januari 2014 permanentjaarrond open voor alleen edelherten. De Driehoek en hHet noordwestelijk deel van het Oostvaardersbos zijn is in april 2017 weer afgesloten voor runderen en paarden. De Driehoek en het Oostvaardersbos zijn sinds april 2017 het hele jaar beschikbaar voor Edelherten (Cornelissen, Beemster, and Kuypers 2017). Bij elkaar is het leefgebied voor edelherten 6275 ha, inclusief het moeras (3700 ha), de grazige randzone (1800 ha) en omliggende bosgebieden (775 ha) (Faunabeheerplan Flevoland, 2019).

Er vond tot en met begin 2018 géén populatiebeheer plaats op basis van vooraf vastgestelde doelstanden. Dieren waarvan op basis van conditie score en terrein- en weersgesteldheid werd vastgesteld dat zij binnen enkele werken zouden sterven als gevolg van Zziekte, te lage conditie of anderzins sterk vermagerde en (bijna) stervende dieren, werden vroeg reactief geschoten om onnodig lijden te voorkomen volgens de het advies van Ethische Richtlijn (ICMO2 20062010), verder uitgewerkt door de Beheer Advies Commissie en opgenomen in Managementplan (protocol vroeg reactief beheer). De populatiedynamiek werd dus vooral bepaald door het voedselaanbod, en het weer en facilitatie en concurrentie. Hierdoor konden de populaties grote herbivoren zich vrij ontwikkelen tot de hoge aantallen die er tot de winter van 2017 voorkwamenvan de afgelopen jaren.

Commented [5.12.e]: Jan-apr 2018 is laatste jaar geweest van vroeg reactief beheer. Eind 2018-begin 2019 begon de reset van de edelherten en het afvangen van paarden

Commented [5.12.e]: Dit heb ik de vorige keer uitgelegd dat dat niet zo is, dus waarom blijft het dan hardnekkig er in staan?

De populaties hoefdieren grote herbivoren zijn na introductie exponentieel gegroeid (Figuur 2). Dit is vrij normaal voor populaties die zich in een nieuw gebied vestigen en waar in het begin een overvloed aan voedsel is, of voor populaties die in een korte tijd sterk in aantal afnemen waardoor er weer een situatie ontstaat met overvloed aan voedsel zodat ze weer sterk kunnen toenemende aanwas weer

groot is (Krebs, 1994). De Heckrunderen bereikten rond het jaar 2000 een maximum van ca. 500 dieren. Vanaf 2000 was een aantal jaren de aanwas van de Heckrunderen gelijk aan de sterfte. Vanaf 2004 neemt het aantal runderen gestaag af en lijkt vanaf 2013 (openstelling bossen) te stabiliseren op 150-200 dieren. De aantallen Konikpaarden en edelherten namen gedurende die periode nog steeds toe. Het aantal Konikpaarden nam toe tot het maximale aantal van 950-1000 dieren tussenin 2008 ~~en 2015 waarna de aantallen rond dat maximum fluctueerden~~. Het aantal edelherten bleef toenemen tot 2011 met een maximum van ca. 2500 dieren, waarna de aantallen sterk fluctueerden. Bij alle drie de soorten zijn de aantallen in 2018 sterk afgenomen als gevolg van voedselgebrek in de koude periode in februari-maart dat jaar. Op basis van drie tellingen vanuit een helikopter op 21, 22 en 24 oktober 2019 is een schatting van de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren gemaakt: gemiddeld over de 3 tellingen zijn dat 1525 edelherten, 490 konikpaarden en 280 heckrunderen (Cornelissen, Beemster, and Kuypers 2019a).

Om de effecten van de verschillende ~~hoefdieren~~ grote herbivoren te kunnen beoordelen is het nodig om hun voedselvoorkeuren te beschouwen. Runderen en paarden kunnen op basis van voedselvoorkeur en verteringsfysiologie als typische grazers geclassificeerd worden. Het edelhert wordt geclassificeerd als '*intermediate feeder*' (Hofmann, 1989). Afhankelijk van het voedselaanbod kan het dieet van edelhert voor een groot deel uit houtigen (wilgen en vlier) bestaan. In de jaren negentig bestond het voorjaar-zomerdieet van edelherten in de Oostvaardersplassen voor 50-90% uit wilg *Salix* spp. en vlier *Sambucus nigra* (Cornelissen & Vulink, 1996).

De verschillen tussen rund, paard en edelhert in de verwachte effecten op de vegetatie in de Oostvaardersplassen komen het beste tot uiting in de geconsumeerde hoeveelheden ruige grassen (riet) en houtigen (wilgen en vlier) (Tabel 1). Typische grazers als rund en paard zijn in staat meer hoge grassen, zoals riet, met een relatief hoog celwandgehalte op te nemen. Het edelhert (intermediate feeder) is in staat meer houtigen op te nemen. Dit komt o.a. doordat het edelhert beter in staat is secundaire planten stoffen te detoxificeren. Vlier bevat cyanogene glycoside verbindingen (Conn, 1973). Edelherten zijn beter in staat deze stoffen te ontgiftigen dan runderen. Paarden ('*hindgut fermenter*') daarentegen eten geen hap vlier (Vulink et al., 2000).

De effecten van de grote ~~hoefdieren~~ herbivoren op de vegetatie en flora

In de periode voor 2005 was in de randzone een afwisselend half-open landschap met grasland, ruigtes, rietland, wilgen- en vlierstruweel en kleine bosjes ontstaan (zie vegetatiekaart 1996 in bijlage 1).

Het directe gevolg van de toenemende dichtheden van ~~hoefdieren~~ grote herbivoren was dat al vanaf begin jaren negentig in de randzone de rietvelden, brandnetel- en distelruigtes en struweel van wilg en bos werden aangepakt. Na 1996 was er echter sprake van meer afbraak van deze typen dan dat er spontaan bij kwam. Zelfs het hoge wilgenbos in het oostelijke deel van het gebied verdween uiteindelijk, omdat de wilgen door de paarden van een deel van hun schors werden ontdaan, dientengevolge stierven en bij storm tegen de vlakte gingen. Ook de oeverbegroeiing van de vele plasjes in het gebied werd door de grote grazers verwijderd. Veel natuurlijke habitats in de randzone verdwenen op deze manier. De oppervlakte kort grasland was redelijk stabiel tot 2004 (c. 50%), maar breidt zich in de jaren daarna uit tot ca 70-80% van de randzone (Fig. 4 en bijlage 1).

De ontwikkeling van gewone vlier en wilg en de invloed van begrazing op deze houtige gewassen is gedetailleerd en over een lange periode gevolgd (Fig A.2, Cornelissen et al., 2014). Dit geeft inzicht in de ontwikkeling van bomen en struiken voor 1996 en plaatst Fig. 4 in een langer historisch perspectief. De bedekking van gewone vlier (Sambucus nigra) en wilg (Salix spp) nam vanaf het ontstaan van de Oostvaardersplassen toe tot 1996. De dichtheid aan grote hoefdieren was op dat moment 0,5 dieren/ha. Daarna nam de bedekking vlier en wilg onder invloed van de toegenomen begrazingsdruk snel terug.

Commented [5.1.2.e]: Check 5.1.2.e Volgens mij zijn de paarden rond 2008 gaan schommelen

Commented [5.1.2.e]: Je moet niet alle figuren in de bijlage zetten dan is de tekst niet meer te lezen omdat je met 1 figuur heel veel tekst kunt vervangen.. Zet in de tekst de figuren die er direct toe doen, zoals de ontwikkelingen van grote herbivoren, vegetatie en vogels, en in de bijlagen de afgeleide figuren (de figuren met correlaties).

Na 2016 zijn geen volledige vegetatiekarteringen meer uitgevoerd. De karteringen vinden 1 keer per 4 jaar plaats en de volgende kartering staat gepland voor 2020. Wel neemt Staatsbosbeheer sinds 2002 jaarlijks in augustus in een aantal vaste transecten de hoogte en bedekking van grassen en lage kruiden, distels en Jacobskruiskruid op (Cornelissen, Beemster, and Kuypers 2019b). Uit deze opnames blijkt dat de hoogte van het structuurtype 'grassen + lage kruiden' in 2019 groter was, terwijl de bedekking iets lager was dan in voorgaande jaren (2014 t/m 2018). De gemiddelde hoogte van de distels (akkerdistel, kruldistel, speerdistel) en jacobskruiskruid was in 2019 hoger dan in de voorgaande 4 jaren maar iets lager dan in 2014. De bedekking van distels en jacobskruiskruid was in 2019 lager dan in 2018.

De toename van de hoogte van grassen+lage kruiden, distels en jakobskruiskruid in 2019 is een eerste reactie van de vegetatie (Fig A.3) op de afgenomen graasdruk door de grote ~~hoefdieren~~ herbivoren (Fig 1). In augustus 2018 was nog geen enkele verandering zichtbaar in hoogte van grassen, distels of jacobskruiskruid ten gevolge van de wintersterfte in de periode dec 2017-apr 2018. Alleen de bedekking van distels was toen tijdelijk wat hoger. Al met al heeft de vermindering van het aantal ~~hoefdieren~~ ~~grote~~ herbivoren in 2018 en 2019 nog weinig effect gehad op de het voedselaanbod voor ~~hoefdieren~~ ~~grote~~ herbivoren en herbivore vogels (Cornelissen, Beemster, and Kuypers 2019b) .Tussen de hogere distels is namelijk nog voldoende gras aanwezig. Wel toont de recente vegetatieontwikkeling aan dat door vermindering van de graasdruk een omgekeerde ontwikkeling van de vegetatie mogelijk is als wat in de periode 1996-2016 heeft plaatsgevonden.

De soortensamenstelling (flora) van de vegetatie is niet structureel gemonitord. Er zijn slechts incidenteel vegetatieopnames en flora karteringen uitgevoerd (Simons et al. 2017). Hierdoor is het niet mogelijk de invloed van de ~~hoefdieren~~ ~~grote~~ herbivoren op de flora goed vast te stellen. Het beeld dat uit de flora- en vegetatiekarteringen ontstaat, is dat het overgrote deel van de begroeiingen bestaat uit plantensoorten die in Nederland algemeen tot zeer algemeen zijn. Er zijn geen vegetaties aanwezig die kwalificeren als Natura 2000-habitattypen. Wettelijk beschermde plantensoorten ontbreken eveneens. De grazige randzone is zeer voedselrijk en bijzonder jong, dus het mag volgens Simons (2017) zich geen verbazing wekken dat het aandeel rode lijst soorten hier niet hoog is. Er zijn alleen enkele soorten van de rode lijst categorieën gevoelig (rode ogentroost) en kwetsbaar (geelhartje, snavelruppia) waargenomen. Er zijn geen waarnemingen van zeldzame en bedreigde plantensoorten.

Effecten van de grote ~~hoefdieren~~ herbivoren op herbivore vogels en andere niet-broedende vogels in de randzone

Tussen 1990 en 2000 nemen de aantallen grauwe ganzen, brandganzen en kolganzen in de randzone ~~ook~~ sterk toe. Maar in de periode daarna verandert de situatie. De aantallen brandganzen nemen verder significant toe ~~en vertonen daarbij opvallende schommelingen~~ in aantallen, terwijl De aantallen grauwe ganzen ~~nemen na 2000 echter niet verder toe en de en~~ kolgans nemen significant af verdwijnt bijna volledig. Vergelijking met de landelijke trends (SOVON, 2018) laat zien dat - in overeenstemming met wat we in de Oostvaarderplassen waarnemen - de brandgans in deze periode in heel Nederland sterk toeneemt, maar – in tegenstelling tot wat we in de Oostvaardersplassen waarnemen - de grauwe gans en kolgans landelijk ook toeneemt, in ieder geval tot 2015 (het laatste jaar dat de Vogelatlas beschrijft). ~~Het is mogelijk dat de~~Aanvankelijk heeft de sterke begrazing door ~~hoefdieren~~ ~~grote~~ herbivoren de ganzen ~~aanvankelijk sterk heeft~~ gefaciliteerd met het creëren van grootschalige kortgrazige graslanden. De sterke toename van brandganzen (enkele tienduizenden in de periode december-mei) heeft er mogelijk voor gezorgd dat Ddoor de sterke concurrentie die daarbij ontstond ~~(brandganzen kunnen het gras veel korter afvreten dan de andere herbivoren) bij de toenemende aantallen ganzen zijn waarschijnlijk~~ de grauwe gans en kolgans in hun aantalstoename werden beperkt ~~door de hoge aantallen brandganzen~~ (zie ook Natura 2000 beheerplan waar dit al werd opgemerkt).

Commented [5.1.2.e]: Dat doen ze toch alle drei

Commented [5.1.2.e]: Voor die significantie zie mijn figuren van deze drie soorten. Daar heb ik de lineaire relatie berekend na 2000 (na de piek bij de grauwe en kolgans). In de figuren staan de R^2 en P waarden van de lineaire regressie

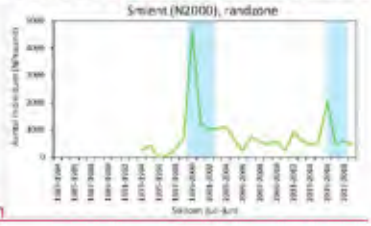
Commented [5.1.2.e]: Je moet naar de SOVON website, daar heb je de meest recente gegevens van de trends en SOVON heeft het nu tot en met 2017/2018 verwerkt. Je ziet dat grauwe gans in 2010 maximum bereikt waarna het stabiel blijft.

De totale aantallen Natura 2000 -steltloper- en eendensoorten die als doortrekker of als wintergast in de randzone verblijven, vertonen geen duidelijke veranderingen in de loop van de jaren (Fig. X1 en X2). Er is hier geen enkele correlatie met de aantallen hoefdieren grote herbivoren (steltlopers: P = 0,724; eenden: P = 0,582). De reigersoorten (lepelaar, grote zilverreiger) vertonen wel een duidelijke toename vanaf respectievelijk 1998 (lepelaar) en 2000 (grote zilverreiger) (Fig. X1). De grote zilverreiger is vanaf 1998 duidelijk toegenomen in de randzone en vanaf 2007 zijn de aantallen min of meer stabiel. De lepelaar nam eveneens vanaf 1998 sterk toe tot in 2002 waarna de aantallen sterk afnamen. Hier is de correlatie met het aantal hoefdieren grote herbivoren dan ook significant (P = 0,007). In de jaren daarvoor varieerden de maandgemiddelden tussen de 0 en 3 vogels. Vermoedelijk is de oorzaak hiervan dat de plasjes die in het begin van de jaren 90 in de randzone waren aangelegd, in de loop van de jaren 90 gekoloniseerd werden door verschillende vissoorten die als prooi dienden voor deze reigersoorten (mondeling mededeling 5.1.2.e SBB).

Het is daarnaast goed om naar de maximaal getelde aantallen van enkele afzonderlijke soorten te kijken. De aantallen doortrekkende kemphanen konden in de periode voor 1995 oplopen tot meer dan 3000 vogels. Met de oplopende aantallen hoefdieren grote herbivoren zijn deze aantallen duidelijk afgenomen, hoewel na de sterke reductie van het aantal grote herbivoren hoefdieren in 2018/2019 weer ca. 1200 kemphanen werden waargenomen. Bij het nonnetje zien we dat de hoge aantallen in de periode waarin nog lage aantallen grote herbivoren hoefdieren aanwezig waren, zich niet meer hebben hersteld (Fig. X3). De kievit is sinds de jaren 1990 en de goudplevier sinds 2000 sterk in aantal toegenomen met behoorlijke jaar tot jaar fluctuaties. De laatste jaren lijkt vooral voor de goudplevier weer sprake van een daling. Het is aannemelijk dat deze soorten hebben geprofiteerd van de toename in graslandareaal onder invloed van de hoge graasdruk van grote herbivorenhoefdieren en daarna zijn afgenomen als gevolg van de sterke overbegrazing.

PM roofvogels

Samenvattend is de conclusie de veranderingen in aantallen grote herbivoren hoefdieren op de meeste niet-broedvogels in de randzone geen effect hebben gehad. Er zijn echter een paar algemene soorten (oa. brandgans, kievit, goudplevier) die waarschijnlijk mogelijk hebben geprofiteerd van de toegenomen graasdruk en enkele bijzondere soorten (kemphaan) waarop dit een negatief effect had.



Smient is afgenomen

Effecten van de grote hoefdieren herbivoren op broedvogels in de randzone

In 1997 werd in de randzone de eerste integrale broedvogeltelling uitgevoerd. Deze telling bracht een indrukwekkend rijke vogelwereld aan het licht met een breed scala aan soorten van struweel, rietmoeras, ruigte en grasland (Fig. 6). Bij elkaar werden in de randzone in deze twee jaren 92 broedvogelsoorten aangetroffen, waarvan 34 soorten momenteel in Nederland ernstig bedreigd zijn. Zij staan op de Rode Lijst die door Vogelbescherming is uitgebracht in 2017. Van deze bedreigde soorten bleken 21 soorten tijdens de tellingen in 2016 volledig te zijn verdwenen. Daar staat tegenover dat er 3 Rode Lijst soorten in 2016 werden geteld die niet eerder waren waargenomen: raaf, steltkluut en tapuit.

Commented [5.1.2.e]: Over welke soorten gaat het dan?

Commented [5.1.2.e]: Als je alle steltlopers of eenden op een hoop gooit dan weet je dus niet voor welke soorten het positief of negatief is. Daarnaast kan het zo zijn dat de correlatie wordt bepaald door slechts 1 of 2 soorten die in grote aantallen voorkomen en bijv een sterk negatieve trend vertonen. Als dan de conclusie is dat alle steltlopers dus wel of geen trend vertonen, dan doe je het niet goed en bestaat het risico dat je daarop wordt aangesproken. In de tabellen die ik heb gemaakt kun je veel beter zien welke soorten het goed of slecht doen of niet reageren en stabiel blijven. Verder is het interessant om te zien welke soorten zijn nu ook verdwenen, want een negatieve trend hoeft nog niet een probleem te zijn als ze in het verleden bijvoorbeeld extreem gereageerd hebben op bijv. de moerasreset in 1987. Voorbeeld daarvan is wintertaling die in 1987-1992 met 125.000 individuen aanwezig was. Daarna nam

Commented [5.1.2.e]: ????? zie mijn figuren in mijn bijlagedocument. Ziet er anders uit

Commented [5.1.2.e]: Welke correlatie? De grote zilverreiger neemt aanvankelijk toe en is dan stabiel en de lepelaar neemt eerst sterk toe en dan weer heel sterk af. Dus lepelaar kan dan een negatieve correlatie hebben men aantallen

Commented [5.1.2.e]: De meeste zijn aangelegd in 1998-1999 en in 1999 is het waterpeil rondom die plassen tijdelijk omhoog gezet om het natter te maken. Toen werd het waarschijnlijk iets te nat en is het peil in 2000-2001 weer verlaagd.

Commented [5.1.2.e]: Iedereen weet inmiddels dat kemphanen in nederland afnemen omdat zij de migratieroute naar het oosten van europa hebben verlegd. Wat we hier zien hoeft dus niets te maken te hebben met begrazing door

Commented [5.1.2.e]: Let op viseters hebben veel meer relatie met visstand markermeer dan met grote herbivoren

Commented [5.1.2.e]: Aantallen nonnetjes worden vooral gestuurd door het weer in Europa en op het IJsselmeer. Het enige is (en dat is positief effect van begrazing) dat er open poelen zijn in de randzone waar die nonnetjes graag gaan

Commented [5.1.2.e]: Wat hier ook een belangrijke factor is, is het natte grasland. De sterke afname van goudplevier in 2016 en 2017 kan ook te maken hebben met een te hoge waterstand op nat grasland. Maar je ziet ook

Commented [5.1.2.e]: Goudplevier is rode lijst soort, brandgans is N2000 soort, Kievit heeft geen beschermingsstatus as niet-broedvogel

Commented [5.1.2.e]: Niet dus, zie eerdere opmerking hierover mbt verplaatsen migratieroute naar oost europa

Opvallend is dat tussen 1997 en 2016 niet alleen veel soorten van bos (wielewaal, appelvink, houtsnip), struweel (nachtegaal, grauwe klauwier, spotvogel, tuinfluiter), ruigte (sprinkhaanrietzanger, bosrietzanger, paapje) zijn verdwenen of sterk zijn achteruitgegaan. Ook een aantal soorten karakteristiek voor grasland zijn gedecimeerd. De sterk bedreigde veldleeuwerik nam af van 207 naar 3 paar, de graspieper van 65 naar 1 paar, de gele kwikstaart van 133 naar 2 paar. Van de weidevogels verdween de watersnip volledig, maar tureluur en kievit handhaafden zich.

Wij hebben de relatie tussen het aantal aanwezige herbivoren ~~hoefdieren~~ en de broedvogelbevolking geanalyseerd (Fig. 7). Een belangrijk deel van de geconstateerde verarming vond plaats tussen 1997 en 2007, ~~, daarna bleef het aantal broedparen en soorten stabiel op een lager niveau.~~ In deze periode nam het aantal runderen nauwelijks meer toe (Fig. 2), maar het aantal paarden en edelherten wel, waarbij vooral de snelle toename van het aantal edelherten opvalt. Een analyse van de relaties tussen het aantal hoefdieren en het aantal paren van alle broedvogels en van sterk bedreigde broedvogelsoorten laat dan ook geen significante relatie zien met het aantal runderen ($P = 0.327$), een zwakke negatieve correlatie met het aantal paarden ($P = 0.05$) en een sterke en significante negatieve correlatie met het aantal edelherten ($P < 0.01$) (Fig. 6).

Effecten van de grote herbivoren ~~hoefdieren~~ op zoogdieren en overige fauna

De extreem intensieve begrazing heeft gedurende de afgelopen decennia geleid tot het vrijwel volledig verdwijnen van belangrijke natuurlijke, plantenetende zoogdieren, zoals ree, haas en veldmuis. Dit had onder meer tot gevolg dat muizeneters als torenvalk, buizerd, velduil, ransuil en blauwe kiekendief als broedvogel uit het gebied verdwenen. Tegelijkertijd zien we dat de bruine kiekendief zich wel heeft kunnen handhaven, maar dat deze de afgelopen twintig jaar zijn jachtgebied naar het aangrenzende landbouwareaal heeft verlegd (referentie in een vogelinventarisatierapporten).

Er zijn helaas nauwelijks – over een langere periode – systematisch verzamelde gegevens aanwezig over andere soortengroepen.

Er is gesteld dat de biodiversiteit van bodemorganismen in de Oostvaardersplassen zeer sterk heeft geprofiteerd van de zware begrazing (Biowetenschappen en Maatschappij, 2018). Er zijn echter geen gepubliceerde lange termijn gegevens beschikbaar die dit beeld bevestigen. Er heeft wel een eenmalige bemonstering plaatsgevonden in oktober 2015 (Mas-Carrio et al., 2018). De metingen in deze monsters laten zien dat de microbiële niet zeer hoog is in vergelijking met monsters die op landbouwgronden waren genomen. Een hoge diversiteit van bodemorganismen in de bemonstere bodems had wel verwacht mogen worden omdat op). ~~Dit neemt niet weg dat de diversiteit van bodemorganismen in het gebied hoog is. Op~~ deze voedselrijke bodems zijn nooit kunstmest of landbouwgif zijn toegepast. Er is echter geen reden om te veronderstellen dat bij lagere aantallen grote herbivoren ~~hoefdieren~~ de diversiteit van bodemorganismen lager zou zijn of dat deze diversiteit kleiner zou zijn bij een grotere variatie in begroeiing.

PM waterorganismen.

Effecten grote ~~hoefdieren~~ herbivoren op broedvogels in het moeras

Het beeld dat in de loop van de jaren bij de beherende organisaties ontstond was dat de grauwe gans als rietgrazer nodig was om het rietmoeras open te houden en een moeras-landschap te handhaven dat niet alleen uit monotone rietvelden bestond, maar ook uit wilgenstruweel, slik en kleine plassen met helder water waarin lepelaar, grote en kleine zilverreiger, roerdomp, woudaapje en dodaars op visjes konden jagen. Een van de doelstellingen van het uitzetten van de hoefdieren was dat men de ruiende grauwe gans voldoende foerageermogelijkheden in de randzone wilde bieden vanwege de

Commented [5.1.2.e]: Behandel de ontwikkelingen ook irt tot landelijke trends, want bij sommige soorten wordt de trend ind e OVP veroorzaakt door externe factoren. Dat moet je echt meenemen in je analyse, anders

Commented [5.1.2.e]: Ik denk dus dat je niet deze directe relatie moet bespreken. Dat worden vragen over gesteld. Het verloopt van grote herbivoren via vegetatieontwikkeling naar vogels. Dus eerst laten zien dat er een relatie is tussen aantallen herbivoren en toename grasland danwel afname riet-ruigte-struweel en dan de relatie leggen tussen afname riet-ruigte-struweel en afname broedvogels van dit type. Vervolgens kun je dan een relatie leggen tussen toename grasland en toe/afname weidevogels.

cruciale rol die deze soort zou spelen bij de instandhouding van een gevarieerd moeraslandschap en de rijke vogelwereld die hier aanwezig was. De vraag die wij ons stelden is of deze veronderstelling klopt en of er een duidelijke relatie is tussen de aantallen bijzondere moerasvogels en de toenemende populaties van grazende grote herbivorenhoefdieren. Om deze vraag te beantwoorden beschouwen we eerst de lange-termijn ontwikkeling van de broedvogel-bevolking van het moerasgebied. Vervolgens bekijken we de aantalsontwikkelingen van grauwe ganzen. Tot slot analyseren we de relatie tussen de grote hoefdieren, grauwe ganzen en broedparen van moerasbroedvogels.

Ontwikkeling broedvogels in het moeras:

In tegenstelling tot de tellingen in de randzone, hebben de tellingen in het moeras alleen betrekking op de broedvogelsoorten die als doelsoort zijn opgenomen in het Natura 2000- Aanwijzingsbesluit (Natura 2000-soorten). PM aanvullen er blijken toch meer soorten geteld. Voor sommige bijzondere soorten, zoals bijv. het baardmannetje, zijn daarmee helaas geen gegevens beschikbaar. De bijzondere reigersoorten en kiekendieven zijn vanaf 1973 geteld. De andere Natura 2000-soorten zijn geïnventariseerd vanaf 1987. Beschouwing van de dynamiek van de afzonderlijke soorten levert veel interessante informatie op. In dit rapport gaat het vooral om de totale effecten op de vogelwereld. Daarom zijn de aantallen broedvogelsoorten bij elkaar opgeteld. Daarnaast is ook een analyse gemaakt van de veranderingen in de aantallen broedparen van bedreigde vogelsoorten (Rode Lijst 2017). In aanvulling hierop zijn de veranderingen in de aantallen van grote zilverreiger en overige reigersoorten (lepelaar, roerdomp, kleine zilverreiger, woudaapje) in beeld gebracht.,

Het aantal broedparen in het moeras neemt vanaf het begin van de tellingen in 1987 duidelijk toe tot een maximum rond het jaar 2000 (Fig. 8). Hetzelfde geldt voor de Natura 2000- soorten die op de Rode Lijst staan, hoewel minder duidelijk. De aalscholver is vanwege de hoge aantallen apart uitgezet (Fig. 8). Tussen 1978 en 1990 vindt een zeer sterke toename plaats, maar daarna neemt deze koloniebroeder steeds verder af.

Er zijn enkele soorten die hierbij apart moeten worden vermeld. Zoals reeds genoemd vestigde in 1978 de grote zilverreiger zich voor het eerst sinds eeuwen weer in Nederland. Na deze eerste vestiging maakte deze soort een spectaculaire rentree, niet alleen in de Oostvaardersplassen (Fig. 8), maar in heel Nederland en deze is inmiddels een algemene soort geworden. Bijzonder waren ook de vestiging van kleine zilverreiger (maximaal 28 paar) en woudaapje (maximaal 4 paar) in de jaren tussen 2000 en 2010. Daarna verdwenen deze soorten weer. We zien wel dat bij de drooglegging van het moeras in 1996 alle reigersoorten verdwijnen, maar die keren weer terug in de jaren die daarop volgen (Fig. 8c).

In 2006 vestigde zich de zeearend die zijn nest bouwde in een boom in het moeras. Uit observaties van het jachtgedrag en voedselresten op het nest bleek dat de zeearend zijn jongen vrijwel volledig grootbrengt met half volgroeide ganzen die in het moeras worden gevangen. Het zijn dan ook naar alle waarschijnlijkheid de zeer hoge aantallen ganzen geweest die tot de vestiging van deze bijzondere soort hebben geleid (referentie in een van vogelinventarisatierapporten). Inmiddels heeft de zeearend zich ook in een aantal andere natuurgebieden in Nederland gevestigd, maar . De eerste vestiging vond plaats dit succesverhaal is begonnen in de Oostvaardersplassen.

Commented [5.1.2.e]: Dit gaat niet goed omdat een paar soorten dan de trend bepalen. Bijv. rietzangers, kleine karekiet, blauwborst, snor, baardman zijn soorten die met honderden broedparen voorkomen terwijl andere soorten (porseleinhoen, doodaars, bruine kiekendief) maar met enkele of enkele tientallen. Deze soorten sneeuwen dan onder. Daarnaast kan het dan zo zijn dat als de soorten die veel voorkomen een negatieve trend laten zien, je dan de conclusie gaat trekken dat alle soorten negatief reageren en we weten dat dat niet zo is.
Op deze manier krijg je daar vragen over.

Commented [5.1.2.e]: Ja, en bij de rest heb je dan dus weer andere soorten die de grafiek domineren. Zie mijn opmerking hierboven.

Commented [5.1.2.e]: 5.1.2.e had toch 80% edelhert in de braakballen

Ik weet niet of je het dan over laatste jaar heb. In de jaren vanaf 2005 tm 2018 was gans het grootste aandeel

Commented [5.1.2.e]: Je kunt hier de literatuurstudie van 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e nemen (zal ik meesturen)

Door de voortdurende begrazing van de ruiende grauwe ganzen in combinatie met een relatief vast en hoog peil, nam in de jaren '80 de oppervlakte riet en lisdodde steeds verder af, nam het oppervlak open water toe en ontstond een steeds scherpere grens tussen open water en onbegraasd rietmoeras. Als gevolg daarvan nam het aantal broedparen van moerasbewonende vogelsoorten af. In 1986 is besloten om in het moerasgebied een proef te doen met 'cyclisch waterpeilbeheer' om te onderzoeken of de moerasvegetatie zich kan herstellen en hoe de verschillende moerasbewonende vogelsoorten daarop reageren (Kuil et al. 2015).

In 1987 is het westelijke moeras volledig drooggelegd, zodat in de zomer de ruiende ganzen hier geen veilige plek meer zouden hebben en nieuw riet de kans kreeg te ontkiemen. De verwachting was dat door minder graasdruk van ruiende ganzen de rietvelden zich ~~zouden~~ herstellen en dat de oppervlakte open water na herinundatie weer kleiner werd. Voor zover we kunnen zien in de telgegevens heeft deze maatregel inderdaad gewerkt. Bij drie bedreigde visjagers (roerdomp, lepelaar en dodaars) kon een positief effect worden vastgesteld.

In 1996 brak een botulisme epidemie uit en moesten zowel het westelijke als het oostelijke moeras worden drooggelegd. De consequentie was dat de vogels niet van het westelijke naar het oostelijke moeras konden verhuizen, zoals eerder wel het geval was. We zien in dat jaar dan ook drastisch negatieve effecten op lepelaar, roerdomp en dodaars.

In 2018 is een nieuwe ~~tijdelijke~~ drooglegging van het westelijk moeras in gang ~~gezet~~ gezet. De verwachting is dat deze na een aantal jaar en herinundatie ~~die hopelijk~~ vergelijkbare positieve effecten zal hebben en de ~~rietvraat~~ rietontwikkeling en de broedvogelstand van de broedvogels van het rietland~~door grauwe ganzen zal beperken~~.

Ontwikkeling grauwe ganzen

Als volgende stap in de analyse beschouwen we de aantalsontwikkeling van de grauwe ganzen in het moeras. Er is hier sprake van drie categorieën: broedende ganzen, ruiende ganzen en ganzen die in de winter in het moeras verblijven. Deze groepen hebben uiteenlopende effecten op de moerasvegetatie.

- De broedende ganzen hebben waarschijnlijk weinig effect. Snel na het uitkomen van de eieren in april/mei verhuizen de ganzenfamilies naar de randzone om gras te eten.
- De aantallen ruiende ganzen zijn veel hoger ~~en kunnen oplopen~~ en liepen in het verleden op tot meer dan 50.000. De laatste jaren schommelen de aantallen tussen de 10 en 30-duizend. Dit zijn voor een belangrijk deel trekkende ganzen uit Noordoost-Europa die na het broedseizoen aldaar, in de maanden mei en juni hier naar toe trekken om te ruien in het veilige, waterrijke rietmoeras waar predatoren niet kunnen komen. Zij eten de eiwitrijke bladeren ~~bovengrondse spruiten~~ van het riet, zo nodig door het riet te knakken.
- De aantallen ganzen in de wintermaanden zijn veel lager en schommelen rond de duizend vogels. Zij graven de wortelstokken van het riet op. Het riet heeft namelijk vlak voor de winter alle voedingsstoffen uit de bovengrondse spruiten teruggetrokken en naar de wortelstok verplaatst.

Na de tijdelijke drooglegging van het westelijke moeras vindt na 1989 een sterke daling van het aantal ruiende ganzen plaats, maar in 1992 wanneer dit deel weer onder water wordt gezet, herstelde dit aantal snel (Fig. 9). Een tweede veel sterkere afname (van 30.000-60.000 tot 10.000-20.000 vogels)

Commented [5.1.2.e]: ?????? Er zijn veel meer soorten die er van geprofiteerd hebben. Zie mijn grafieken in mijn bijlagen document

Commented [5.1.2.e]: Waarom blijft dit er zo in staan? Ik heb dit nu 3 keer aangegeven hoe het in elkaar zit en het blijft er fout in staan. Graag een antwoord hierop

Commented [5.1.2.e]: Hoezo drastisch negatief? Dit is een natuurlijk gedrag van de dieren. Als het wetland te droog is dan zoeken ze een andere locatie. Onder natuurlijke omstandigheden vallen wetlands in droge jaren voor een (groot) deel droog en moeten vogels tijdelijk verhuizen. Na 1996 kwamen ze weer terug.

Commented [5.1.2.e]: Spruiten is wat anders. Als de ganzen er zijn, zit er blad aan het riet en dat eten ze vooral

vindt plaats in 1996 toen beide moerassen werden drooggelegd (Figuur 9). Opmerkelijk is dat na 1996 toen beide plassen weer met water waren gevuld, het aantal ruiende ganzen zich niet herstelde (Fig. 9). Het is mogelijk dat de trekkende ganzen vanaf 1996 andere ruigebieden op hun trekroute zijn gaan gebruiken.

~~Dit moet~~In tegenstelling tot de verwachting dat dit een belangrijke effecten op de moerasvogels ~~hebben~~ heeft gehad, ~~maar we zien~~wordt dat niet terug gezien in het totale aantal broedparen van (Fig. 8a).

Relatie ~~hoefdieren~~grote herbivoren, ruiende grauwe ganzen en broedvogels in het moeras

Een analyse van de relatie tussen de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren in de randzone en het aantal ruiende ganzen in het moeras geeft een interessant beeld (Fig. 10). De hoge aantallen ruiende grauwe ganzen (30.000-60.000) komen voor bij aantallen grote grazers van minder dan 1000. Bij hogere aantallen grote grazers variëren de aantallen ruiende ganzen tussen c. 10.000 en 30.000 (Fig. 10). Vergelijking van Fig. 9 en Fig. 10 laat ~~echter~~ zien dat dit patroon samenvalt met de terugval van het aantal ganzen vanaf 1996. Vergelijking van Fig. 9 met Fig. 2 maakt duidelijk dat de oorzaak van de plotselinge afname van het aantal grauwe ganzen in 1996 niet verklaard wordt door het aantal grote ~~grazers~~herbivoren. Dit aantal stijgt namelijk in de periode 1990-2000 zeer geleidelijk. Dus de terugval van het aantal ruiende ganzen vanaf 1996 is vermoedelijk veroorzaakt ~~is~~ door andere factoren zoals verschuivingen in de voorkeur voor ruigebieden langs de trekroute en veranderingen in het waterpeil ~~of veranderingen in het waterpeilregulatie~~ in het moeras.

Ook is er geen enkel effect van de aantallen ruiende ganzen op de aantallen broedparen van alle Natura-2000 soorten (P = 0.395) of broedvogel-soorten die op de Rode Lijst staan (P = 0.247) (Fig. 11a). Het is opmerkelijk dat er wel een significant negatief effect is van het veel lagere aantal overwinterende ganzen op het totaal aantal broedparen in het moeras (P =0.007), maar niet op het aantal Rode Lijst broedparen (P = 0.465).

Samenvattend concluderen we dat de verzamelde gegevens weinig aanleiding geven om te veronderstellen dat de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren in de randzone een doorslaggevend effect hebben op de aantallen in het moeras foeragerende grauwe ganzen noch op de broedvogelbevolking van het moeras.

4 De nul optie

Een vraag die voor ligt is of de verandering van het populatiebeheer van de grote ~~hoefdieren~~ herbivoren noodzakelijk is voor herstel van de natuurlijke habitats en wilde flora en fauna of dat in de zogenoemde nul optie dit herstel ook al zal optreden zonder actief ingrijpen in de populatie.

Beschrijving nul optie en nul plus optie

De te onderzoeken nul optie bestaat uit:

- Uitvoeren van alle maatregelen beschreven in het Natura 2000-beheerplan (Kuil et al. 2015), waaronder
  - De moerasreset. Dit houdt in het ~~nogmaals~~ drooglegen van het westelijke moeras (3 jaar peilverlaging) ~~en~~ en nadat ca 1000 ha rietland ontwikkeld is ~~daarna~~ geleidelijke herinundatie. Deze maatregel is in de zomer van 2018 ~~middels~~ van start gegaan.
  - Vernattingmaatregelen in de vorm van herstel van ca 370 ha overstromingsvlakte in de Waterlanden.

Commented [5.1.2.e]: Zie mijn eerder opmerking hierover. Nogmaals: In 1995 is het waterpeil verlaagd om botulisme te voorkomen. Eind 1995 en 1996 was een zeer droge periode waardoor het water in in 1996 nog verder daalde en grote delen droog kwamen te liggen. Waarom wordt deze informatie nu niet opgenomen? Graag antwoord want ik heb het nu 3 keer aangegeven. Of geef anders een literatuurverwijzing aan waar je dit uit hebt gehaald.

Commented [5.1.2.e]: Hier schrijft 5.1.2.e toch ver in zijn proefschrift

Commented [5.1.2.e]: ????? Snap niet goed wat hier wordt bedoelt en verder ligt het er aan hoe je het analyseert, zie mijn eerdere opmerking over het op een hoop gooien van alle broedparen

Commented [5.1.2.e]: Deze analyse is niet goed. Je kunt het niet zomaar in een grafiek tegenover elkaar zetten. De ruiende grauwe ganzen (samen met rietstengelboorder en muskusrat) hebben gezorgd voor een afname van de rietvegetatie en een afname in de diversiteit van de rietvegetatie. Er is weliswaar geen direct verband tussen aantallen ruende grauwe ganzen en het aantal broedvogels, maar daarmee is er nog geen sprake dat die ruiende grauwe ganns geen effect heeft. De ruiende grauwe gans kwam ieder jaar naar de OVP in aantallen varierende tussen 10-30 duizend (aantallen varieerden maar gemiddeld was het stabiel). Ieder jaar aten ze een stukje rietvegetatie weg en na 15 jaar hadden ze 500 ha weggevreten. Je moet dus niet de directe relatie laten zien maar eerst de relatie tussen grauwe gans en de rietvegetatie en dan de ontwikkeling van de rietvegetatie en de broedvogels. Kijk dan ook in de rapporten van nico beemster.

Commented [5.1.2.e]: Dit vind ik dus een rare conclusie. Er is geen direct verband, maar dat loopt via een aantal processen. Ik denk dat je het ook op die manier moet uitleggen anders ga je de mist in.

  - Verondiepen van plassen langs het Oostvaardersbos, graven van poelen in de Broeklanden en de aanleg van onbegraasde eilandjes in poelen in de Waterlanden, waarvan geen oppervlakten in het beheerplan is opgenomen.
- Geen Het Natura 2000-beheerplan geeft geen maatregelen aan ten aanzien van de populatie grote herbivoren. actief populatiebeheer van de grote hoefdieren. Het beheerplan gaat uit van de aanwezigheid van een populatie grote herbivoren die in lijn van het ICMO2 advies Er is alleen reactief of (waaronder vroeg-reactief beheer) beheerd wordt, waarbij dieren alleen worden afgeschoten indien zij anders een natuurlijke dood zouden sterven. De populatieomvang wordt zo voornamelijkdaardoor bepaald door de beschikbaarheid van voedsel.

Maatregelen uit het advies van de commissie Van Geel (2018het Beleidskader beheer Oostvaardersplassen) welke niet zijn vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan, maken geen onderdeel uit van de nul optie. Toch is het voor het vaststellen van de noodzaak voor wijziging van het populatiebeheer relevant om te onderzoeken of natuur- of dierenwelzijnsmaatregelen uit dit advies, samen met de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan, zorgen voor herstel van de natuurlijke habitats en wilde flora en fauna. De volgende maatregelen onderzoeken we daarom als nul plus optie:

- Alle De maatregelen uit de nul optie;
- Het creëren van beschuttingsmogelijkheden voor grote hoefdieren met een omvang van 300 hectare in het grazige kerngebied. De beschuttingsopgave bestaat uit het uitrasteren en inplanten van plantvakken op de locaties het Stort, Dde Driehoek, en Beemdlanden (Fig A.1). Voor het realiseren van beschuttingsgroen is in 2019 circa 150 ha uitingerasterd. Binnen de rasters wordt circa 75 hectare ingeplant met 90% struweelvormers (met name stekelstruiken) en 10% met boomvormers. Van de resterende oppervlakte (150 ha) wordt de bodem bewerkt zodat spontane bosontwikkeling van wilg struweel en ruigten mogelijk wordt. Het inplanten wordt ook plekgewijs gedaan zodat een schakering ontstaat van struweel, openruimtes en opslag van wilg. De uitingerasterde gebieden zijn na de inplant, gedurende de groei periode van het struweel, niet toegankelijk voor paarden en runderende grote herbivoren. In de eerste jaren worden ook edelherten buitengesloten. Door bij de toegangen in het raster dubbele hekken (boven elkaar) te plaatsen is het mogelijk dat gebieden incidenteel door herten begraasd worden. Dit is nodig voor het stimuleren van weerstand van de beplanting tegen begrazing op latere leeftijd, maar ook om de jonge beplanting niet geheel onder te laten groeien door ruigtevegetatie. Op termijn worden de rasters verwijderd.
- Aanvullende vernattingsmaatregelen in het grazige gebied (randzone) in de vorm van poelen en natte graslanden. Gebieden die voor vernatting in aanmerking komen volgens Van Geel (2018) zijn: Broeklanden, Waterlanden, Dit betreft ca 80ha die voornamelijk gerealiseerd wordt in de Beemdlanden langs de kade en bij de spoordijk tussen Kitstocht en Kottertocht. De voorgestelde totale omvang is 500 ca 450 ha, inclusief vernattingsmaatregelen uit het Natura 2000-beheerplan.

Effecten van de nul optie

Moerasreset

Afgelopen jaren decennia is er veel open water ontstaan in het moeras van de Oostvaardersplassen ten koste van rietland. Door het continue hoge waterpeil en de voortdurende vraat van ruiende grauwe ganzen heeft het riet zich niet kunnen handhaven en verjongen. Rietland is nodig als broed- en foerageergebied voor een groot aantal moerasvogels. Herstel van het rietland is hiervoor belangrijk (verwijzen naar Natura 2000-beheerplan). Daaromiervoor is een de moerasreset gestart, die moet gaat zorgen voor een groter areaal, vitaler rietmoeras. Tijdens de reset valt de grote plas gedeeltelijk grotendeels droog en ontstaan er poelen wat weer goed is voor andere vogelsoorten. In het Natura 2000-Beheerplan Oostvaardersplassen (Kuil et al. 2015) is aangegeven voor welke (vogel)soorten de moerasreset een positief effect kan hebben. In het Natura2000 beheerplan wordt een positief effect

verwacht voor een aantal broedvogelsoorten van het moeras , maar ook op de aantallen rustende/slapende eenden, ganzen en zwanen en ruiende watervogels en niet-broedende steltlopers.Het betreft enkele moerasbroedvogels (o.a. rietzanger, blauwborst, grote karekiet, snor, aalscholver, grote zilverreiger, kleine zilverreiger, lepelaar, roerdomp, woudaap, bruine kiekendief en blauwe kiekendief), waadvogels van rietlanden (o.a. roerdomp, woudaap en porseleinhoen), rustende/slapende eenden, ganzen en zwanen (o.a. nonnetje, kuifeend, tafeleend, kolgans, brandgans, grauwe gans, wilde zwaan, smient, krakeend en slobeend), ruiende watervogels (o.a. grauwe gans, slobeend en krakeend) en niet-broedende steltlopers (o.a. kluut, kemphaan en grotto).

De moerasreset (het herstel van rietland en de effecten op de aan rietland gebonden vogelstand) draagt uiteraard niet bij aan een toename herstel van struweel de vogelrijkdom aan struweel- en bosvogels in het grazige gebied. De schade die hier als gevolg van overbegrazing zeer intensieve begrazing door grote grazers aan het broed- en leefgebied van deze groep vogels is ontstaan zal niet door de moerasreset kunnen worden hersteld.

Commented [5.1.2.e]: Overbegrazing is iets anders. Of je moet in het begin de term overbegrazing definieren

Vernatting Herstel Waterlanden

Door herstel van de Waterlanden als natte graslanden zullen als gevolg van de vernattingsmaatregelen tijdens het broedseizoen door lepelaars (nog) vaker als foerageergebied kunnen worden gebruikt, hetgeen bijdraagt aan het verminderen van afhankelijkheid van extern gelegen foerageergebieden. Dit geldt met name ook in (zeer) natte voorjaren of zomers, wanneer zowel het oostelijk als westelijk compartiment van het moerasdeel te nat zijn (een te grote waterdiepte hebben) om er te kunnen foerageren. In dat geval kunnen de Waterlanden als uitwijkgebied functioneren, omdat juist dan de Waterlanden volop geïnundeerd zullen zijn. Diverse soorten reigerachtigen, steltlopers en eenden profiteren hier overigens ook van.

Het waterbeheer wordt zodanig hersteld zodatgeoptimaliseerd dat in een natte winter/voorjaar maximaal 10 cm water op het maaiveld staat. In een normaal/droog jaar zakken de waterstanden zo ver uit dat grote grazers en grazende watervogels de (oever-, pioniers- en gras-)begroeiing komen begrazen. Dit laatste is ook van belang om het deelgebied als foerageergebied voor reigerachtigen, lepelaar, steltlopers en eenden open te houden. Met de realisatie van extra poelen en natte graslanden (zie hierna) wordt een watersysteem gerealiseerd waardoor het droogvallen van de natte graslanden aan het eind van het broedseizoen van de lepelaar actief gerealiseerd kan worden.

De vernattingsmaatregelen in de Waterlanden kunnen een positief effect hebben op lepelaar, enkele reigerachtigen, steltlopers en eenden. Deze maatregelen dragen echter niet bij aan een toename van de vogelrijkdom aan struweel- en bosvogels in het grazige gebied. De schade die hier als gevolg van overbegrazing zeer intensieve begrazing door grote grazers aan het broed- en leefgebied van deze groep vogels is ontstaan zal niet door de vernattingsmaatregelen in de Waterlanden kunnen worden hersteld.

Poelen Waterlanden ,natte graslanden en onbegraasde riet(ei)landen

De langgerekte poel langs het Oostvaardersbos (tussen uitzichtpunt 'Kiekendief' en het 'Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders') is gegraven om grote herbivoren uit het Oostvaardersbos te houden. Zowel de edelherten als de Konikpaarden wisten het bos echter te bereiken en inmiddels is besloten dat het juist goed is als de grote herbivoren dit bos kunnen benutten voor beschutting in de wintermaanden. Nu de barrièrefunctie is vervallen, kan deze poel verondiept worden om op kleine schaal bij te dragen aan het oplossen van het voedselknelpunt van de lepelaars en reigerachtigen. Andere waadvogels kunnen er van meeprofiteren.

Plaatselijk kunnen diepere plekken worden gehandhaafd, ten behoeve van overwintering door vis. De benodigde grond wordt verkregen door nieuwe ondiepe poelen te graven elders in het grazige deel (Broeklanden). In de poelen kunnen waterriet- of lisdodde-eilanden ontstaan die niet begraasd worden in het midden van die poelen. Deze eilandjes functioneren als broedgelegenheid voor bijvoorbeeld de dodaars, porseleinhoen en mogelijk voor de grote karekiet.

De aanleg van nieuwe poelen, natte graslanden en onbegraasde rietlanden in de Waterlanden kan in de beemdlanden langs de kade van het moeras hebben een positief effect hebben op lepelaar, reigerachtigen, dodaars, porseleinhoen, grote karekiet en enkele waadvogelssteltlopers en eenden.

Deze maatregelDeze maatregelen - draagt dragenechter niet bij aan een toename van de vogelrijkdom aan struweel- en bosvogels in het grazige gebied. De schade die hier als gevolg van overbegrazing zeer intensieve begrazing door grote grazers aan het broed- en leefgebied van deze groep vogels is ontstaan zal niet door de aanleg van enkele poelen in de Waterlandenen natte graslanden kunnen worden hersteld.

Geen actief populatiebeheer van de grote hoefdierenherbivoren, maar vroeg-reactief beheer
ICMO2 adviseerde de kuddes grote grazers te beheren volgens het principe van vroeg-reactief beheer dat erop is gericht individueel onnodig lijden door voedseltekorten te voorkomen en dieren zo nodig tijdig af te schieten op basis van waarneming van matig tot slechte fysieke conditie, afwijkende gedragskenmerken of omgevingsfactoren. Die wijze van beheer heeft er mede toe geleid dat na enkele mildere winters de aantallen grazers sterk konden groeien tot in totaal 5.230 dieren in oktober 2017.

De ontwikkeling van populaties kan in de exponentiele groeifase ingeschat worden aan de hand van de formule: Nt=N0 ert (Caughley & Sinclair 1994). Hierbij is Nt het aantal individuen op tijdstip t (bijvoorbeeld mei 2020, 2021 etc.), N0 het aantal individuen bij de start (laatste meting mei 2019), r= de exponentiele groeifactor en t=tijd (in jaren). De exponentiele groeifactor (een maat voor de groeisnelheid) kan van jaar tot jaar verschillen als gevolg van veranderingen in geboorte, sterfte door weer, ziekte en voedselvoorziening e.d.. De gemiddelde r in de exponentiele groeifase geeft de maximale groei voor de populatie in een bepaald gebied: de intrinsieke groeifactor rm (Caughley & Sinclair 1994). Deze gemiddelde r kan berekend worden uit de richtingscoëfficiënt van de regressielijn waarbij de aantallen (in schaal) uitgezet wordt tegen de tijd (Fig. X.4). Over de periode van exponentiele groei leverde dat voor Heckrunderen, Konikpaarden en edelherten de volgende r-waarden op: Heckrunderen rm = 0,21 (periode 1983-1998), Konikpaarden rm =0,22 (periode 1984-2000) en edelherten rm =0,26 (periode 1992-2004). Dit betekent dat de populaties in ongeveer drie jaar tijd verdubbelen in omvang. Voor de populaties Konikpaarden en edelherten zal deze maximale groei waarschijnlijk in 2020 weer gehaald worden. De afgelopen jaren herstelden de populaties Konikpaarden en edelherten zich namelijk snel na verhoogde wintersterfte. Daarna zal de groei afvlakken vanwege vermindering van het voedselaanbod per hoefdier. Door de sterke concurrentie positie van Konikpaard en edelhert zal de populatie Heckrunderen waarschijnlijk minder snel toenemen. Bij normale tot zachte winters kan de populatie in 2021 of 2022 weer op vergelijkbaar niveau liggen als de piek van 2017, of iets daaronder. De graasdruk zal volgens deze prognose na 2020 niet meer substantieel lager zijn dan in de periode 2011 t/m 2017.

Het beheer van de populatie grote grazers in de Oostvaardersplassen door middel van vroeg-reactief beheer heeft er juist toe geleid dat als gevolg van overbegrazing de zeer intensieve begrazing de

Commented [5.1.2.e]: Is dit relevant? Geeft beeld van wetenschappelijk rapport. Maar is het dat echt?

Commented [5.1.2.e]: Je moet je afvragen of het handig is om dit in het rapport te zetten. Je kunt gewoon aangeven dat de groeisnelheid, in de fase met een overvloed aan voedsel, van edelherten het hoogste is, gevolgd door paarden en als laatste runderen. Ik zou dan groei percentages nemen (gemiddelde van de eerste 10-15 jaar) omdat een leek dat wel begrijpt. Een intrinsieke groeifactor is voor een leek niet te volgen. Houd dus rekening mee voor wie je dit schrijft.

Commented [5.1.2.e]: Klopt dit 5.1.2.e? Volgens mij alleen als we er vanuit gaan dat 6000 toch wel echt het maximal aantal is dat de draagkracht van het gebied is.

Commented [5.1.2.e]: Je kunt gewoon afleiden uit de grafiek aantalsontwikkeling en sterfte dat bij een gemiddelde sterfte van 20-30% dit binnen 1 of 2 jaar weer wordt hersteld via geboorte (zie de fluctuaties in de aantalsontwikkeling. Hoe snel het gaat hangt ook samen met het voedselaanbod (veel of weinig productie in het groeiseizoen), de winter (streng of zacht) en het aantal ganzen.
Als je het hebt over prognose, dan zullen aantallen naar maximum groeien zoals we dat al hebben gezien in voorgaande jaren, tenzij er iets verandert in het voedselaanbod (bijv permanente afname of toename draagkracht) of via concurrentie een bepaalde soort er uit wordt geconcurreerd.

diversiteit aan natuurlijke habitats en de daarbij behorende diversiteit aan (broed)vogels in de Oostvaardersplassen is verdwenen. Spontaan structureel herstel van de diversiteit van het landschap zal bij louter vroeg-reactief beheer niet optreden, zo is de afgelopen jaren gebleken. Dit heeft er mee te maken dat doornstruiken die boomvormers kunnen beschermen tegen vraat minimaal drie tot vier jaar nodig hebben om doornen te vormen zodat ze beschermd zijn tegen vraat. In een voedselrijk systeem kunnen de populaties grote herbivoren na een sterke afname zo snel groeien dat de kiemplanten niet de kans krijgen om te groeien en doornen te vormen. Door de hoge graasdruk onder het vroeg-reactief beheer is de invloed op doornstruiken groot en bieden deze weinig bescherming voor bomen om zich daar in te vestigen. Het beheer van de populatie grote grazers in de Oostvaardersplassen door middel van vroeg-reactief beheer draagt dus niet bij aan een toename van de vogelrijkdom aan struweel- en bosvogels in het grazige gebied.

Effecten nul plus optie

Beschuttingsmaatregelen
Op grond van het beleidskader Van Geelbeheer Oostvaardersplassen worden beschuttingsmogelijkheden voor grote hoefdieren herbivoren gecreëerd met een totale omvang van 300 hectare in het grazige kerngebied.
De beschuttingsopgave bestaat uit het uitrasteren en inplanten van plantvakken met een omvang van circa 150 ha. Van de resterende oppervlakte (150 ha) wordt de bodem bewerkt zodat spontane bosontwikkeling van wilg mogelijk wordt, mits de graasdruk niet zo hoog is dat jonge wilgen direct worden opgegeten.

Het realiseren van aanplanten van 150 ha struweel en boomvormers binnen de uitgerasterde gebieden heeft een positief effect op bos- en struweelvogels, waaronder soorten die de afgelopen jaren uit het gebied verdwenen zijn, door overbegrazing door grote hoefdieren. In de 150 hectare die beschermd zal wordenwordt tegen vraat door grote herbivorende hoefdieren zal herstel plaatsvinden van ruigte en struweel en op langere termijn van kleine oppervlaktes bos. Dit is echter een relatief klein deel van de totale oppervlakte van de randzone (8%). In de periode waarin nog een grote vogelrijkdom aanwezig was, was ca. 900 ha (50% van 1800 ha, Fig. 4) begroeid met ruigte, riet, struweel en bosjes. Er was toen sprake van een afwisseling tussen deze verschillende begroeiingen en grasland over een zeer grote oppervlakte. Dit is de belangrijkste naar alle waarschijnlijkheid een van de factoren die heeft bijgedragen aan de grote broedvogelrijkdom (van bos en struweelsoorten) in deze periode. Dit krijg je niet terug door aanplant van 150 ha aan struweel en boomvormers, omdat de benodigde omvang van de beschuttingsmaatregelen te klein is en afwisseling met andere typen landschappen ontbreekt.

Zonder afschot van edelherten en het wegvangen van paarden zal bovendien slechts een zeer gedeeltelijk herstel plaatsvinden van het gevarieerde landschap en de rijke vogelwereld in de randzone zoals die hier aanwezig was. Dit zal alleen gebeuren op de 150 ha die inmiddels tijdelijk is uitgerasterd. Zonder aantalsregulatie zullen de aantallen edelherten en paarden binnen enkele twee a drie jaarjaren weer toenemen tot de dichtheden aantallen vergelijkbaar met die in 2017 toen massale sterfte plaatsvond. , wNaar verwachting zalaardoor de aangeplante beschutting wanneer de rasters worden verwijderd weer zal worden aangevreten door de herbivoren hoefdieren en weer grotendeels zal verdwijnen. Buiten de rasters zal zonder vermindering van het aantal hoefdierenherbivoren, de graasdruk te hoog blijven voor spontane opslag van wilg en de ontwikkeling van ruigtes en rietvelden

en de overgangen tussen deze typen en de graslanden waardoor gradiënten in vegetatiestructuur ontstaan die van belang zijn voor biodiversiteit.

Vernattingsmaatregelen grazige gebied
Aanvullende vernattingsmaatregelen in het grazige gebied (randzone) in de vorm van poelen en natte graslanden. ~~Gebieden die voor vernatting in aanmerking komen volgens Van Geel (2018) zijn: Broeklanden, Waterlanden, langs de kade en bij de spoordijk tussen Kitstocht en Kottertocht. De voorgestelde totale omvang is 500 ha, inclusief vernattingsmaatregelen uit het Natura 2000-beheerplan.~~

De nieuwe poelen kunnen bijdragen aan het oplossen van het voedselknelpunt van de lepelaar. Andere waadvogels en eenden kunnen er van meeprofiteren. Plaatselijk kunnen diepere plekken worden gehandhaafd, ten behoeve van overwintering door vis. De benodigde grond wordt verkregen door nieuwe ondiepe poelen te graven elders in het grazige deel (Broeklanden). In de poelen kunnen waterriet- of lisdodde-eilanden ontstaan in het midden van die poelen. Deze eilandjes functioneren als broedgelegenheid voor de dodaars, porseleinhoen en mogelijk voor de grote karekiet.

De aanleg van nieuwe poelen in het grazige gebied kan een positief effect hebben op lepelaar, dodaars, porseleinhoen, grote karekiet en enkele waadvogels en eenden. Deze maatregel draagt echter niet bij aan een toename van de vogelrijkdom aan struweel- en bosvogels in het grazige gebied. De schade die hier als gevolg van ~~overbegrazing~~ zeer intensieve begrazing door ~~hoefdieren~~ grote herbivoren aan het broed- en leefgebied van deze groep vogels is ontstaan zal niet door de aanleg van enkele poelen in de Waterlanden kunnen worden hersteld.

Conclusie
Uit voorgaande analyse blijkt dat de maatregelen uit het Natura 2000- Beheerplan en het beleidskader ~~Van Gebeheer Oostvaardersplassen el~~ weliswaar positieve effecten kunnen hebben op met name moeras(broed)vogelsoorten, waadvogels en eenden en ganzen, waaronder enkele Natura 2000-doelsoorten, maar geen ~~of weinig positieve effecten~~bijdrage geeft aan ~~hebben op~~ herstel van de broedvogelpopulaties van bos-, struweel- en graslandsoorten in de randzone van het gebied. Herstel van de rijkdom aan broedvogelsoorten die als gevolg van de hoge begrazingsdruk uit het gebied zijn verdwenen of sterk in aantal achteruit zijn gegaan zoals soorten van bos (o.a. wielewaal, appelvink, houtsnip), soorten van struweel (o.a. nachtegaal, grauwe klauwier, spotvogel, tuinfluiter), soorten van ruigte (o.a. sprinkhaanrietzanger, bosrietzanger, paapje) en soorten van grasland (o.a. veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart) zal door de betreffende maatregelen niet optreden. De maatregelen hebben ofwel in zijn geheel geen invloed op ontwikkeling van struweel, bos, ruigtes en riet in de randzone van het gebied (o.a. moerasreset, ~~vernattingsmaatregelen~~ herstel Waterlanden), ofwel leiden maar in zeer beperkte mate tot ontwikkeling van geschikt leefgebied voor deze soorten (o.a. beschuttingsmaatregelen en aanleg poelen). Geen van deze maatregelen leidt op zichzelf of in combinatie tot een wezenlijk herstel van de schade die door ~~overbegrazing~~zeer intensieve begrazing is ontstaan aan verschillende natuurlijke habitats (struweel, bos, ruigtes en riet) en daaraan verbonden leefgebieden van broedvogels.

5 Advies populatiebeheer
De hoge graasdruk door grote ~~hoefdieren~~ herbivoren heeft geleid tot verlies aan natuurlijke habitats (riet, ruigte, bomen en struweel) in de randzone van de Oostvaardersplassen en bijbehorende broedvogels en zoogdieren (zie hoofdstuk 3). Het uitvoeren van de nul-optie lost dit niet op (hoofdstuk 4). De verloren habitats zullen niet spontaan herstellen ~~vanwege~~ omdat ~~natuurlijke fluctuaties in de~~het

herstelvermogen van de populaties hoefdierengrote herbivoren sneller is dan die van de vegetatie. De beheerplanmaatregelen zijn vooral positief voor vogels in het moeras maar brengen de verloren habitats en bijbehorende fauna in de randzone niet terug. Voor herstel van het halfopen landschap met bijbehorende habitats en fauna (zoals rond de eeuwwisseling in het grazige deel aanwezig was) is het daarom noodzakelijk om de populaties grote hoefdieren herbivoren te reduceren en reguleren. 5.1.2.e

Voor berekening van de doelstand van de grote hoefdieren herbivoren op basis van de gegevens over broedvogels in de randzone lijkt het voor de hand liggend om 1997 de periode 1997/2000 als referentiejaar te hanteren, omdat in dat die jaar jaren de broedvogelbevolking in de randzone toen nog zeer rijk was (Fig. 6). Daarbij moet aangetekend worden dat we weinig tot niets weten over de broedvogel pas sinds 1996 geïnventariseerd wordt en er dus geen informatie beschikbaar is van voor die tijd. bevolking voor dit tijdstip. In het jaar voorafgaande aan de vogelinventarisatie van 1997 waren tijdens de mei-telling 319 runderen, 222 paarden en 181 edelherten aanwezig. Blijkbaar ging deze hoefdierendichtheid gepaard met een gevarieerd landschap en een rijke vogelwereld. Daarom zouden deze aantallen als doelstand gehanteerd kunnen worden.

Deze schatting van de doelstand wordt echter gecompliceerd door mogelijke hysteresis-effecten. Hysteresis is het verschijnsel dat het verband tussen veroorzakende variabele en afhankelijke variabele niet alleen afhankelijk is van de waarde van de veroorzakende variabele, maar ook van de richting waarin deze variabele verandert. De term wordt meestal gebruikt wanneer een systeem in dezelfde toestand blijft, ook wanneer de condities worden hersteld waarbij eerder het systeem in een andere, bijvoorbeeld meer soortenrijke toestand verkeerde. Een bekend en nabij voorbeeld is de vervuiling en het herstel van het oppervlaktewater in het Veluwemeer. Enkele decennia terug was dit water erg vervuild waardoor de oorspronkelijke begroeiingen met fonteinkruiden en kranswieren waren verdwenen. De waterzuiveringsinstallaties zorgden er voor dat de fosfaatbelasting daalde tot de niveaus waarbij vroeger deze waterplantenvegetaties aanwezig waren. Dit bleek echter onvoldoende voor herstel. Er was een verdere daling van de fosfaatconcentraties noodzakelijk en – in dit geval – een extra ingreep bestaande uit het wegvangen van grote aantallen brasems die de bodem omwoelden en het water troebel maakten (Scheffer, 2009).

In de randzone liggen vergelijkbare hysteresis-effecten voor de hand. Een van de oorzaken daarvan is de sterke toename van het aantal grasetende ganzen in de randzone (Fig. 5). Tussen 1997 en 2018 heeft een toename plaatsgevonden van het aantal brandganzen van 546 naar 8967 vogels. We hebben de energie-inname van edelherten vergeleken me die van ganzen op basis van beschikbare literatuur (referenties toevoege n)(Comelissen, 2017). Dit resulteerde in een geschatte energie-inname per edelhert op jaarbasis van ongeveer 14 keer die van een brandgans. Hieruit blijkt dat het aandeel van de ganzen in de totale voedselconsumptie is blijven schommelen rond de 10%, ook toen hun aantallen toenamen na 2000. Dit betekent echter wel, dat als we rekening houden met de ganzenvraat, het na te streven aantal edelherten wellicht op een lager niveau moet worden gesteld dan zoals geadviseerd in Van Geel.

Daar komt bij dat de oppervlakte voor het edelhert beschikbaar terrein door de uitrastering is afgenomen met 150 ha. Daar staat echter tegenover dat de edelherten een steeds groter deel van het moeras gebruiken en inmiddels ook van het Kotterbos en het Oostvaardersbos gebruik kunnen maken en een deel van de edelherten uitwijkt naar het moeras. Daarnaast moet men rekening houden met een toename van de hoeveelheid voedselenergiebehoefte per individu voor de overblijvende hoefdierengrote herbivoren, waardoor de reproductie zal toenemen en de sterfte zal afnemen. Deze overwegingen pleiten er voor om een doelstand te kiezen die duidelijk lager is dan de aantallen

Commented [5.1.2.e]: Tijdvenster nemen dus aantallen uit 2000 toevoegen

Opm 5.1.2.e Mee eens, waarbij ik dan wil opmerken dat in 2000 de afbraak van struweel al groter was dan de natuurlijke verjonging. Voor instandhouden struweel zit je dan al misschien te hoog (zie ook 5.1.2.e blz 26).
Verder moet je er hier rekening mee houden dat we struiken en bomen gaan aanplanten en de eerste jaren gaan beschermen. We hoeven dus niet helemaal terug in aantallen om voldoende natuurlijke verjonging nu te hebben.
Ik zou ook nu niet sterk gaan afwijken van het advies van van Geel. En dus hier geen getallen gaan noemen die anders zijn dan van geel. Wat je wel kunt doen, maar dan ook goed nuanceren, is dat je, om natuurlijke verjonging goed op gang te krijgen, je misschien lager moet dan het advies van van geel (misschien verder terug in de tijd (dus naar begin jaren negentig). De vraag is dus of dat dan moet omdat we nu gaan inplanten (in feite een reset van struweel en bos zoals ook de reset van riet in het meoras).

Commented [5.1.2.e]: Is dit relevant? Geeft beeld van wetenschappelijk rapport. Maar is het dat echt?

Opm 5.1.2.e denk goed na voor wie je dit schrijft, want ik denk dat de leek dit niet kan volgen. Anders moet je het in een kader zetten met de figuren er bij die het verduidelijken.

Commented [5.1.2.e]: Ik weet niet of dit een hysteris effect. Dit is volgens mij meer een situatie waarin er andere factoren in het systeem zijn gekomen waardoor processen anders verlopen. In die nieuwe situatie kun je dan weer in een hysteris systeem terecht komen.
Ben je hier heel zeker van dat dit het hysteris effect is, anders krijg je er zo vragen over.
Het punt is dat we niet weten of de OVP een hysteresis model heeft of niet. Ik zou het dus simpel houden en aangeven wat hysteris betekent (dat geeft je met het voorbeeld van de randmeren aan) en dat we daar dus rekeningen mee moeten houden bij de wijziging van het

Commented [5.1.2.e]: Aanvullen door 5.1.2.e

Commented [5.1.2.e]: Geen aantallen noemen! Mogelijk dat de aantallen grote herbivoren (dus ook edelherten) lager zouden moeten zijn, maar alleen als de ganzen ook zo hoog blijven of nog verder toenemen. Het kan echter ook zo zijn dat de aantallen ganzen toch iets gaan afnemen omdat er minder kortgrazig grasland komt. Er zijn dan wel voldoende ganzen volgens de N2000 norm, maar toch minder. En dan heb je wel al die grote herbivoren nodig. Een ander

Commented [5.1.2.e]: Dit snap ik niet

hoefdieren dat in 1996/1997 aanwezig waslaag ligt en op basis van resultaten uit monitoring naar de ontwikkeling van de vegetatie en de populaties (zowel herbivoren als vogels), op termijn bijgesteld kan worden.

Een aanvullende vraag is of de aantalsregulatie van grote hoefdieren herbivoren gericht op herstel van de natuurlijke habitats en bijbehorende fauna, tevens massale wintersterfte van de hoefdieren herbivoren voorkomt. We hebben daarom hieronder de draagkracht van het gebied voor populaties hoefdieren herbivoren geanalyseerd aan de hand van de sterftecijfers.

Gedurende de afgelopen decennia is onder invloed van de toenemende aantallen hoefdieren de wintersterfte duidelijk toegenomen. Er zijn grote verschillen in de gemiddelde gewichten tussen de drie soorten hoefdieren grote herbivoren (rund: 420 kg; paard: 375 kg-; edelhert: 120 kg) met grote verschillen in voedselconsumptie/energiebehoefte tot gevolg. In de loop van de jaren hebben aanzienlijke wijzigingen plaatsgevonden in de verhoudingen tussen de drie soorten hoefdierengrote herbivoren, zodat deze aantallen alleen bij elkaar opgeteld kunnen worden wanneer de aantallen per soort gewogen worden met de gemiddelde voedselconsumptie/energiebehoefte van die soort.

We hebben daarom de wintersterfte uitgezet tegen de gezamenlijke energie-inname door de drie hoefdierengrote herbivoren. De effecten van de voedselopname/energiebehoefte door de ganzen zijn ook onderzocht. Deze blijken door de jaren heen – ook bij de toenemende aantallen ganzen – ca. 10% van de totale energie-inname voor hun rekening te nemen.

Gedurende de afgelopen decennia is met de toenemende aantallen grote herbivoren de wintersterfte duidelijk toegenomen. In de linkerfiguur (Fig 3a) is te zien dat de energieconsumptie van de toenemende aantallen dieren gerelateerd is aan een steeds verder toenemende wintersterfte. De verschillen in wintersterfte tussen jaren zijn echter groot, omdat deze vooral bepaald wordt door de mildheid van de winter (bij mild weer weinig winter sterfte bij extreem weer hoge wintersterfte). Ook bij hoge aantallen hoefdieren grote herbivoren met een hoge totale energieconsumptie kan een relatief lage sterfte van edelherten plaatsvinden, afhankelijk van de strengheid van de winter. De wintersterfte van onder edelherten vertoont een sterker verband met het aantal edelherten (Fig 3b) dan met het totale aantal hoefdieren grote herbivoren (Fig. 3a). De correlaties tussen wintersterfte en het aantal edelherten ($P < 0.001$) is sterker dan die tussen wintersterfte en het totale aantal hoefdieren. of het aantal paarden of het aantal runderen. Dit verschil wordt vermoedelijk veroorzaakt doordat de voedselconcurrentie tussen edelherten onderling sterker is dan de voedselconcurrentie tussen edelhert en rund en paard. Het edelhert eet voor een deel ander voedsel (Tabel 1) en bezoekt bovendien een aantal delen van het gebied waar rund en paard niet kunnen komen.

We zien in figuur 3b dat de wintersterfte van edelherten beneden de 10% blijft (voor de winter 1004/2005) bij een populatie-omvang van het edelhert van minder dan 1200 dieren.

Uit deze analyse blijkt dus dat de draagkracht van het gebied voor populaties grote hoefdieren waarbij geen exceptionele sterfte (sterfte door voedseltekort) plaatsvindt, groter is dan het populatieniveau waarbij herstel van natuurlijke habitats en bijbehorende fauna op kan treden.

6 Conclusies

Hieronder geven we gedetailleerd antwoord op de geformuleerde vragen, op basis van de uitgevoerde analyses(Hoofdstuk 3 t/m 5). van de cijfers die in de afgelopen decennia zijn verzameld

Commented [5.1.2.e]: Weet dat dit gemiddelde zijn obv verhouding man-vrouw en leeftijdsopbouw. Het maximal gewichte van een stier is 800 kg en een koe 450 kg. Maar in de populatie heb je ook zeer veel kalveren en jaarlingen die het gemiddelde naar beneden trekken.

Commented [5.1.2.e]: Is dit niet anders om (wintersterfte is gerelateerd aan de toenemende energieconsumptie?)

Commented [5.1.2.e]: Deze zin is toch een herhaling? En uit de grafieken van 5.1.2.e lees ik dit niet. Die zijn voor alle drie de soorten behoorlijk gelijk

Commented [5.1.2.e]: En wat zegt dit? Wat als we de 5% norm nemen dan kom je op ca 900 herten uit. Het is een keuze van ICMO dat 10% mag sterven als gevolg van voedseltekort

Opm 5.1.2.e mee eens. Je moet eerst aangeven waarop je selecteert. Waarom die 10%? Als je geen norm wilt hanteren dan moet je aangeven bij welke aantallen je 0% of 5% of 10% sterfte hebt, zodat de verantwoordelijke partij een keuze kan maken.

Je moet dus eerst in de inleiding aangeven wat de opdrachtgever wil (net zoals dat de opdrachtgever in de inleiding moet aangeven waarom er voor biodiversiteit is gekozen). Dan kun je dus een goede analyse maken.
Je zou hier dan gebruik kunnen maken van de grafieke die aangeeft hoeveel procent van de sterfte agv voedseltekort is. De opdrachtgever kan dan aangeven of dat 0%, 5% of 10% mag zijn en kan jij hier aangeven waar dat optreedt.

Commented [5.1.2.e]: Geef aan wat je onder 'geen exceptionele'sterfte verstaat en door wie dat zo wordt gezien.

Commented [5.1.2.e]: In de tekst hierbovren heb ik een aantal opmerkingen geplaats over de conclusies die daar worden getrokken en soms iets te kort door de bocht gaan. . Ik wacht even de volgende versie af (om te zien of die opmerkingen zijn meegenomen en dan ook zijn geland in dit hoofdstuk.

- *Wat is het effect van de uitgezette ~~hoefdieren~~ grote herbivoren op de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna van de Oostvaardersplassen?*

Randzone: Het belangrijkste effect van het uitzetten van runderen, paarden en edelherten, zonder dat de aantallen werden gereguleerd, is geweest dat uiteindelijk het afwisselende halfopen landschap in de randzone vervangen is door een monotone, uitgestrekte grasvlakte. Bomen en struiken besloegen in 1996 nog 20% van het oppervlak van de grazige randzone, maar zijn sinds 2012 vrijwel geheel verdwenen. Het areaal riet en ruigte is meer dan gehalveerd. Als gevolg van het verdwijnen van deze natuurlijke habitats zijn 21 broedvogelsoorten die in Nederland ernstig bedreigd zijn en op de Rode Lijst staan, uit de randzone verdwenen. Drie van deze soorten komen nog wel in het moeras voor. Zelfs typische graslandsoorten als veldleeuwerik, gele kwikstaart en graspieper zijn gereduceerd tot minder dan 2% van de oorspronkelijke aantallen. Slechts een klein aantal niet-broedvogels, waaronder brandgans, goudplevier en kievit hebben geprofiteerd van de toegenomen aantallen hoefdieren. De begrazing heeft ook geleid tot het vrijwel volledig verdwijnen van de inheemse plantenetende zoogdieren (ree, haas, veldmuis). Bij de huidige lagere aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren wordt inmiddels zeer recent weer activiteit van veldmuizen waargenomen en is het ree sinds jaren weer in het gebied gezien.

Moeras: De sterke toename van de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren heeft weinig of geen invloed gehad op de aantallen ruiende grauwe ganzen in het moeras of op de bijzondere vogelwereld die hier nog steeds aanwezig is. De aantallen ruiende ganzen in het moeras worden vooral bepaald door andere factoren, zoals het droogleggen van het moeras of de keuze van andere rustgebieden langs de trekroute van deze soort. Uit het effect van het droogleggen van het westelijke moeras in 1987 op de aantallen ruiende ganzen, die daarna sterk afnemen, is wel gebleken dat een afname van het aantal ruiende ganzen een positief effect heeft op herstel van de rietvegetatie in het moeras en daarmee op bijzondere moerasvogels als dodaars, lepelaar en roerdomp.

- *Wat is het effect van de geplande beheermaatregelen als geen afschot van edelherten plaats zou vinden behoudens afschot als vroeg-reactief beheer (de 0-optie)?*

Naar alle waarschijnlijkheid zullen de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan elk een positief effect hebben op de biodiversiteit. Het drooglegggen van het moeras in 1987 met het doel om de aantallen rietetende grauwe ganzen te beperken, bleek duidelijk het beoogde effect te hebben. Ook het herstel van de natte graslandende ~~vernatting van grasland~~, de verondieping van plassen, de aanleg van poelen en de aanleg van eilandjes zullen naar verwachting een positief effect hebben, o.a. op de aantallen overwinterende lepelaars en reigerachtigen ~~steltlopers~~ en op in het water levende organismen. Op de 150 hectare die ~~beschermd zal worden tegen de hoefdieren zal~~uitgerasterd is ten behoeve van de realisatie van de beschutting zal ongetwijfeld een herstel plaatsvinden van ruigte en struweel en op langere termijn van kleine oppervlaktes bos. Dit is ~~echter een klein deel~~slechts 9% van de totale oppervlakte van de randzone (1800 ha). In de periode waarin nog een grote (struweel en bos)vogelrijkdom aanwezig was, was ca. 900 ha begroeid met ruigte, riet, struweel en bosjes (ca 50%). Er was toen sprake van een afwisseling tussen deze verschillende begroeiingen en grasland over een zeer grote oppervlakte. Dit is naar alle waarschijnlijkheid een van de factoren die heeft bijgedragen aan de grote broedvogelrijkdom in deze periode.

Zonder afschot van edelherten en het wegvangen van paarden zal slechts een gedeeltelijk herstel plaatsvinden van het gevarieerde landschap en de rijke vogelwereld in de randzone. Zonder aantalsregulatie zullen de aantallen edelherten en paarden binnen ~~enkele~~ twee a drie jaarjaren weer

toenemen tot de dichtheden vergelijkbaar met die in 2017 toen massale sterfte plaatsvond. Bovendien zullen de hoge dichtheden die tot de hoge wintersterfte hebben geleid, door ~~de reductie~~het verkleinen van het begraasbare oppervlak eerder worden bereikt.

- *Met welk populatiebeheer van de ~~hoefdieren~~ grote herbivoren kunnen de natuurlijke habitats en bijbehorende fauna (biodiversiteit) van de Oostvaardersplassen worden hersteld? Indien~~ een reductie van de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren wenselijk is, welke doelstand zou dan – op basis van de beschikbare ecologische informatie - moeten worden nagestreefd?*

Voor berekening van de doelstand van edelherten op basis van de gegevens over broedvogels is het jaar voor ~~het~~ de periode ~~broedseizoen~~ van1997/2000 een ~~geschikt~~ logisch referentiejaar, omdat de soortenrijkdom en de aantallen broedvogels in de randzone toen zeer ~~ongeëvenaard~~ hoog waren (Fig. 6) en het areaal bomen en struiken nog niet was afgenomen. Daarbij moet aangetekend worden dat we weinig weten over de broedvogelbevolking voor dit tijdstip. In 1996 waren tijdens de mei-telling 222 paarden, 319 heckrunderen en 181 edelherten aanwezig. Blijkbaar ging deze hoefdierendichtheid gepaard met een gevarieerd landschap en een rijke vogelwereld. Daarom zouden deze aantallen als doelstand gehanteerd kunnen worden.

Deze schatting van de doelstand wordt echter gecompliceerd door de sterke toename van het aantal grasetende ganzen in de randzone (Fig. 5). Tussen 1997 en 2018 heeft vooral een sterke toename plaatsgevonden van het aantal brandganzen. Dit betekent, dat als we rekening houden met de sterk toegenomen ganzenvraat, de doelstand beter op een lager niveau kan worden gesteld genoemde aantallen in 1996.

Daar komt nog bij dat de oppervlakte voor het edelhert beschikbaar terrein (tijdelijk)afneemt met 150 ha. Daar staat echter weer tegenover dat de edelherten inmiddels ook van het Kotterbos en het Oostvaardersbos gebruik kunnen maken en een klein deel (ca 100) van de edelherten ~~een steeds groter deel van~~ het moeras gebruiken en ~~inmiddels ook van het Kotterbos en het Oostvaardersbos gebruik kunnen maken~~. Daarnaast moet men rekening houden met een toename van de hoeveelheid voedsel voor de overblijvende ~~hoefdieren~~grote herbivoren, waardoor de reproductie zal toenemen en de sterfte zal afnemen. Ook deze overwegingen pleiten er voor om een doelstand te kiezen die duidelijk lager is dan de aantallen ~~hoefdieren~~ grote herbivoren die in ~~1996~~ 1997/2000 aanwezig waren.

Uit analyse van de sterftecijfers blijkt dat de draagkracht van het gebied voor instandhouding van populaties grote ~~hoefdieren~~ herbivoren aanzienlijk hoger ligt dan bovenstaande advies voor herstel van habitats en bijbehorende wilde fauna. Bij reductie van het aantal grote ~~hoefdieren~~ herbivoren tot bovenstaande aantallen is de kans op hoge wintersterfte (>10%) als gevolg van voedseltekorten dan ook veel geringer. Maar ook dan zal er tijdens zeer strenge winters sprake zijn van verhoogde sterfte ~~dan ook zeer gering en zal deze in ieder geval geen gevolg zijn een te beperkt grasland areaal.~~

.-.-.-.-.-.-.-.-.

Literatuur

PM literatuurlijst aanvullen

Cornelissen, P., N. Beemster, and H.-E. Kuypers. 2017. Vegetatie, vogels, grote herbivoren en recreatie in de Oostvaardersplassen. Staatsbosbeheer.
Cornelissen, Perry, Nico Beemster, and Hans-Erik Kuypers. 2019a. Vegetatie, vogels, grote herbivoren en recreatie in de Oostvaarder splassen, Verslag monitoring periode juli 2018 t/m juni 2019. Staatsbosbeheer en Altenburg & Wybenga.
Cornelissen, Perry, Nico Beemster, and Hans-Erik Kuypers. 2019b. Vegetatie, vogels, grote herbivoren en recreatie in de Oostvaarder splassen. Verslag monitoring periode juli 2018 t/m juni 2019. Staatsbosbeheer en Altenburg & Wybenga.
ICMO. 2006. Reconciling Nature en Human Interest: report of the International Committee on the management of large herbivores in the Oostvaardersplassen (ICMO).
ICMO2. 2010. Natural processes, animal welfare, moral aspects and management of the Oostvaardersplassen: Report of the second International Commission on Management of the Oostvaardersplassen (ICMO2)
Kuil, R., H. Janssen, S. Woudenberg, and F. Vera. 2015. Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen (78). edited by Ministerie van Economische Zaken.
Simons, E.L.A.N., M. Courbois, S. van Meijeren, P.M. de Vries, and N. Eimers. 2017. Vegetatie- en plantensoortenkartering van Oostvaardersveld en Kotterbos & Florakartering Randzone Oostvaardersplassen.
van Manen, W. 2013. Broedvogels van de buitenkaadse Oostvaardersplassen in 1997, 2002, 2007 en 2012. Nijmegen: Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Caughley, G. & C.J. Krebs. 1983. Are big animals simple little animals writ large? Oecologia 59: 7-17.

Caughley, G. & A.R.E. Sinclair. 1994. Wildlife Ecology and Management. Blackwell Science. ISBN 0-86542

Krebs, C.J 1994. Ecology: The experimental Analysis of Distribution and Abundance. Fourth Edition. Harper Collins College Publishers, New York. ISBN 0-06-500410-8

Conn , E.E 1973. Cyanogenic glycosides. In National Research Council, food and nutrition board. Toxicans occuring naturally in foods, pp. 299-308. National Academic of sciende. Washington

Cornelissen, P & J.T. Vulink 1996. Edelherten en reeen in de oostvaardersplassen; demografie, terreingebruik en dieet. . Flevobericht 397. Ministerie van Verkeer en waterstaat, Directoraal Generaal Rijkswaterstaat, Directie IJsselmeergebied, Lelystad

Hofmann, R.R. 1989. Evolutionary steps of ecophysiological adaptation and diversification of ruminants: a comparative view of their digestive system. Oecologia (Berl) 78:443-457.

Vulink, J.T. , H.J.Drost & L.Jans. 2000. The influence of different grazing regimes on *Phragmites*-shrub vegetation in the well-drained zone of a eutrophic wetland. Applied Vegetation Science 3: 73-80

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

13 januari 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Financiën (stand van zaken)
4. Juridische zaken
    a. Ter info concept stukken voor de rechtszaak
    b. Voorbereiding rechtszaak (woordvoering, vragen nav over pleitnotities e.d.)
5. Communicatie
    a. Afspraken maken over volgen social media en evt bedreigingen/ acties etc.
    b. Terugkoppeling afspraak met 5.1.2.e (as vrijdag)
6. Projecten
    a. Intensivering rondes herten en vroeg reactief beheer
    b. Koniks Spanje (nav bericht 5.1.2.e)
    c. Koniks Texel (stand van zaken)
    d. Concept verslag dierenarts (als dat er is). BCS en voedselsituatie
7. Terugkoppeling BO 9-12 (Wout/Kees)
8. Intern verslag Strategisch Overleg 12 december en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	18-11	27-11	5.1.2.e		

Bij brief van 26 oktober 2019 heeft de Stichting Dierbaar Flevoland, mede namens de Stichting Fauna4Life (hierna tezamen: Dierbaar Flevoland c.s.) bezwaar gemaakt tegen de vergunning – op grond van de Wet natuurbescherming - van de provincie Flevoland aan Staatsbosbeheer voor het doden van edelherten in de Oostvaardersplassen vanaf 1 januari 2020.
Staatsbosbeheer is juridisch eigenaar en beheerder van de Oostvaardersplassen, en houder van de bestreden vergunning. Om deze redenen is Staatsbosbeheer direct belanghebbende bij de vergunning en dus ook bij de daartegen gerichte bezwaren.

De bezwaren zijn zowel gericht tegen de hierboven genoemde vergunning als tegen de daarmee samenhangende Wnb-ontheffing aan de Faunabeheereenheid Flevoland. Deze reactie betreft alleen de bezwaren tegen de vergunning.

1. Geen vergunning nodig
Artikel 7:11, lid 1 Awb bepaalt dat indien een bezwaar ontvankelijk is, op grondslag daarvan een heroverweging plaatsvindt. De hoofdregel daarbij is dat deze heroverweging *ex nunc* plaatsvindt. Dit is relevant omdat per 1 januari 2020 een wijziging van de Wet natuurbescherming heeft plaatsgevonden als gevolg van de invoering van de Spoedwet aanpak stikstof. Sinds die datum luidt artikel 2.7, lid 2 Wnb als volgt:
"Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied."
Omdat het afschot van de edelherten conform de ontheffing direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen, is sinds 1 januari 2020 dus – alleen al om die reden - geen Wnb-vergunning nodig.

2. Geen passende beoordeling nodig
Onder het recht van vóór 1-1-2020 was er volgens Staatsbosbeheer geen passende beoordeling nodig omdat de reductie van het aantal edelherten conform het faunabeheerplan direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied. Staatsbosbeheer wijst er in dit verband op dat de bezwarencommissie van de provincie Flevoland in haar advies over de bezwaren tegen de vergunning van GS van Flevoland aan Staatsbosbeheer d.d. 2 november 2018 (nr.2325765) ook tot dat oordeel is gekomen omdat het – ook in dat geval – om een project ging 'dat direct verband houdt met het beheer van een Natura 2000-gebied'.

3. Natura 2000-beheerplan
Ten overvloede maakt Staatsbosbeheer nog enkele opmerkingen over het Natura 2000-beheerplan, in relatie tot de vergunning.

Ten eerste wil het feit dat bepaalde handelingen en ontwikkelingen niet in een Natura 2000-beheerplan passen of hier niet in zijn opgenomen, niet zonder meer zeggen dat zij de natuurlijke kenmerken van een gebied aantasten of zelfs een verslechtering van de kwaliteit van habitats of verstoring van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen tot gevolg hebben (*Kamerstukken II* 2007/08, 31038, 6, p. 16).

Ten tweede kan men zich afvragen in hoeverre het bij het voorgenomen afschot van edelherten gaat om een activiteit die niet in het beheerplan past, of daarin niet is opgenomen.

Het N2000-beheerplan Oostvaardersplassen gaat namelijk uit van de aanwezigheid van in het wild levende edelherten, konikspaarden en heckrunderen, en daar zal met het reguleren van de aantallen edelherten op zich niets in veranderen. Het beheerplan veronderstelt een natuurlijke fluctuatie van het aantal edelherten (bepaald door het voedselaanbod), waar niet actief door de mens op wordt ingegrepen, terwijl het de bedoeling van Staatsbosbeheer is om de aantallen door middel van afschot te reduceren. Dat is weliswaar voor sommigen een principiële wijziging in het beheer, maar in de praktijk is de wijziging minder ingrijpend omdat er een zeer aanzienlijke populatie edelherten overblijft, een veel groter aantal dan toen de dieren werden uitgezet, en in het verleden de aantallen ook fluctueerden.
Ondanks dat de edelherten deel uitmaken van het ecosysteem en een beschermde inheemse diersoort zijn, is het uitzetten gebeurd als onderdeel van de ontwikkeling van het gebied. Als de aantallen belemmerend worden voor de gewenste ontwikkeling van het gebied, moet daarop ten behoeve van de doelstellingen voor het gebied op kunnen worden ingegrepen. Gelet op de grote toename van het aantal dieren in relatief korte tijd is de component 'reguleren van aantallen' ten opzichte van het belang dat het N2000-beheerplan aan het voorkomen van o.a. een populatie edelherten hecht, van ondergeschikt belang. Het beheerplan geeft immers niet aan welke aantallen (on)gewenst zijn, en het komt vreemd over als ongestoorde ontwikkeling van aantallen, met de bijbehorende fluctuaties, per definitie geen probleem zou zijn, maar het ingrijpen (op goede gronden uiteraard) in strijd zou zijn met het beheerplan.

Een tweede aspect is dat afschot van edelherten, koniks en heckrunderen al jaren plaatsvindt in het gebied, overeenkomstig de aanbevelingen van ICMO II, waar het beheerplan naar verwijst. Afschot van dieren, en de daarbij behorende transportbewegingen in het gebied, zijn dan ook al voorzien in het beheerplan.

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 januari 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Terugblik zitting 20 januari
    b. Vooruitblik hoorzitting 28 januari
4. Communicatie
    a. Uitnodiging klankboordgroep
5. Projecten
    a. Koniks Spanje (terugkoppeling veldbezoek)
    b. Koniks Texel (stand van zaken)
    c. Anticonceptie (proces afspraken) (samenvatting en conclusie bijgesloten)
6. Vooruitblik BO (Wout/Kees)
7. Intern verslag Strategisch Overleg 16 december, 13 januari en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet

Verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen

13 januari 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
   4.c toegevoegd
2. Mededelingen
   geen
3. Financiën
   Er is toezeggen van provincie dat bijdrage van vorige jaar komt, voor extra beheergeld en opstellen bestek maatregelen grazige deel.
   Voor komend jaar gaan we aan de voorkant goed vastleggen wat we voor de jaarlijkse bijdrage doen.
4. Juridische zaken
   a. Ter info concept stukken voor de rechtszaak
      Lijn die we uitzetten is helder. Blijf alert dat de verschillende documenten in lijn blijven.
   b. Voorbereiding rechtszaak
      Alle info is beschikbaar. Woordvoering en sprekers van ons is geregeld.
   c. Wat te doen als de rechter ons ongelijk geeft
      Dan is de ontheffing geschorst en mag er geen afschot (wel vroeg reactief beheer) van herten plaats vinden.
      28-1 is bezwaarcommissie.
      Bij vroeg reactief beheer blijft de populatie groeien.
      Als uitspraak er is dan de volgende acties:
      - Wat zijn de juridische vervolg stappen?
      - Moet voor herten managementplan daarop aangepast worden?
      - Wat betekent dit voor beheer van paard en rund in relatie tot de ecologische opgave?
      - Kunnen we het vroeg reactief beheer aanscherpen?
5. Communicatie
   a. Afspraken maken over volgen social media en evt bedreigingen/ acties etc.
      Redactie volgt social media.
   b. Terugkoppeling afspraak met Patrick Poelmann.
      5.1.2.e heeft open gesprek met hem gehad over de rol van de klankbordgroep en hoe zij een bijdrage leveren aan het managen van de commotie en onrust.
      We hebben onze inzet gedeeld over hoe wij de communicatie aanpakken (hoofdstuk uit managementplan).

6. Projecten
   a. Intensivering rondes herten en vroeg reactief beheer
      Is weer opgestart in lijn met protocol vanuit ICMO.
   b. Koniks Spanje
      donderdag is bezoek aan Spanje.
   c. Koniks Texel
      Kees neemt contact met 5.1.2.e op.
   d. Concept verslag dierenarts
      BCS is goed (2.9) en de voedselsituatie ook.
7. Terugkoppeling BO 9-12 (Wout/Kees)
   Rijsberman gaat met Poelmann in gesprek over opstelling van individuen uit de klankbordgroep.
   Financiële zaken zijn doorgesproken.
8. Intern verslag Strategisch Overleg 12 december en Actielijst
   Verslag vastgesteld

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Koniks Texel	Opstellen advies	18-11	27-11	5.1.2.e		

Verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 januari 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Marcel van Dun, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Officier van Justitie is bij 5.1.2.e op gesprek geweest over handelen met betrekking tot bij-voerders. Er is tevens gesproken over hoe gehandeld kan worden met WOB verzoeken.
   Er is een uitnodiging gekomen voor een bijeenkomst over Europees diploma. Voorstel is dat 5.1.2.e en 5.1.2.e daar heen gaan.
3. Juridische zaken
   a. Terugblik zitting 20 januari

      We hebben inhoudelijk een goede onderbouwing opgezet. Vraag is nu of rechter concludeert dat er een procedureel een terecht besluiten genomen is. Op inhoud hangt het op wel of geen kans op zwalkend beleid.
   b. Vooruitblik hoorzitting 28 januari

      Deze gaat over het bezwaar tegen ontheffing afschot herten.
4. Communicatie
   a. Uitnodiging klankboordgroep

      Poelman is bij 5.1.2.e op gesprek geweest. Het wringt (ook met provincie) op de rol die individuele klankboordgroep leden in social media nemen. De klankboordgroep wordt uitgenodigd voor gesprek in Oostvaardersplassen.
5. Projecten
   a. Koniks Spanje (terugkoppeling veldbezoek)

      Er zijn nieuwe afspraken vastgelegd. Onze insteek is dat we het vanaf nu aan 5.1.2.e overlaten.
   b. Koniks Texel (stand van zaken)

      We evalueren hoe het proces tot nu toe gelopen is. Er is vooral in de communicatie hier en daar een steek gevallen.
      We bespreken een aantal varianten over hoe verder.
      We concluderen dat het vast houden aan ons regulier beheer (dieren die uiteindelijk te veel zijn gaan naar de slacht) de netste weg is. Daarvoor is de stap dat we een ander gebied zoeken.
      Daarvoor zet 5.1.2.e een mail uit naar de provinciaal hoofden en we maken een notitie voor Sylvo met voorstel hoe we verder gaan.
      5.1.2.e en Marjolijn zorgen dat er afstemming is tussen de antwoorden van de verschillende bestuursorganen (LNV, provincies).

Kees neemt contact op met 5.1.2.e om staten vragen en gemeente vragen af te stemmen. En stemt proces met Sylvo af.

c. Anticonceptie (proces afspraken) (samenvatting en conclusie bijgesloten).
Praktische haalbaarheid is een bottelnek die onvoldoende meegenomen is. We vinden Oostvaardersplassen niet geschikt voor een experiment.

6. Vooruitblik BO (Wout/Kees)
Vraag stellen over rol klankboordgroep-leden
Anticonceptie op agenda zetten
Texel terug koppelen.
Terugkoppeling stvz Europese diploma.

7. Intern verslag Strategisch Overleg 16 december, 13 januari en Actielijst (**bijlage**),
vastgesteld

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Hengsten Texel	Mail met vraag of er een leefgebied is voor paarden Texel	27-1	30-1	5.1.2.e		Mail verzenden via Sylvo
Hengsten Texel	Memo met strategie hoe we met de hengsten om gaan	27-1	30-1	5.1.2.e / 5.1.2.e /Marjolijn		Tbv Sylvo en als lijn binnen SBB
Hengsten Texel	Afstemming beantwoorden vragen van bestuursorganen	27-1	30-1	5.1.2.e /Marjolijn		

Geachte 5.1.2.e

Als bijlage stuur ik de 'Literatuuronderzoek anticonceptie' uitgevoerd door de Universiteit Utrecht conform de opdrachtbrief van de provincie Flevoland (11 juli 2019: kenmerk 2446565). Zoals afgesproken beschrijft dit rapport de huidige kennis over, en praktisch (vele) ervaring met, anticonceptie bij vrijlopende grote grazers (paarden, runderen, en (edel)herten). Het doel van het rapport was inzicht te geven in de mogelijkheden en onmogelijkheden van de gangbare technieken van anticonceptie voor het beheer van de populaties Konikpaarden, Heckrunderen en edelherten in de Oostvaardersplassen. Naast een beschrijving van de beschikbare technieken voor anticonceptie (waaronder de werkingsmechanismen, slagingspercentages, effecten en neveneffecten) is aandacht besteed aan de ethiek, regelgeving en juridisch aspecten van het bedrijven van anticonceptie middels de beschreven technieken en middelen in de Oostvaardersplassen. Er is ook gekeken naar de praktisch uitvoerbaarheid en de verwachte kosten van populatiebeheer middels anticonceptie. Echter, zoals in het rapport is aangegeven, zijn zowel de praktisch haalbaarheid als de kosten van het bedrijven van anticonceptie erg afhankelijk van de specifieke omstandigheden (populatiegrootte en dichtheid, geografie en toegankelijkheid van het reservaat e.d).

Datum
09 januari 2020

Ons kenmerk
OVP060619 Uw kenmerk 2446965
Telefoon (030)253 5.1.2.e **E-mail**
5.1.2.e @uu.nl

Hoogachtend,

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van dit rapport, dan hoor ik dat graag van u. Namens de andere auteurs van dit rapport (5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e) wens ik de Gedeputeerde Staten van de Provincie Flevoland veel wijsheid in het ontwikkelen van beleid voor het beheer van de populaties grote grazers in de Oostvaardersplassen.
Omdat de Oostvaardersplassen een uniek natuurgebied is, en ook omdat niet alle technieken en middelen voor anticonceptie zonder een bijzondere vergunning gebruikt mogen worden, zal het ontwikkelen van een breed gedragen populatiebeheer beleid waarin anticonceptie een sleutel rol speelt veel maatwerk vragen. Hoewel er middelen beschikbaar zijn waarmee anticonceptie direct uitgevoerd mag worden, zijn de effecten ervan nog niet op grote schaal bij vrij lopende dieren gerapporteerd. Als er besloten wordt om anticonceptie bij één of meerdere dierenpopulaties toe te passen, zou het dus raadzaam zijn om eerst een veldproef uit te voeren waarmee gekeken kan worden of de effecten en uitkomsten overeen komen met wat er al beschreven is voor vergelijkbare middelen.
Professor, 5.1.2.e

5.1.2.e
Universiteit Utrecht

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

10 februari 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. De uitspraak VOVO en hoe nu verder
      i. Managementplan
      ii. Populatiebeheer paarden en runderen
   b. Terugblik hoorzitting 28 januari en inschatting vervolg
   c. Omgevingsvergunning beschutting
      i. Voorstel wel wet-NB vergunning aanvragen
4. Communicatie
   a. Uitnodiging klankbordgroep (STVZ)
   b. overig
5. Projecten
   a. Koniks Texel
      i. terugblik
      ii. Anticonceptie en beheer paarden
6. Terugblik BO (Wout)
7. Intern verslag Strategisch Overleg 27 januari en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Hengsten Texel	Mail met vraag of er een leefgebied is voor paarden Texel	27-1	30-1	5.1.2.e		Mail verzenden via Sylvo
Hengsten Texel	Memo met strategie hoe we met de hengsten om gaan	27-1	30-1	5.1.2.e /5.1.2.e /Marjolijn		Tbv Sylvo en als lijn binnen SBB

Hengsten Texel	Afstemming beantwoorden vragen van bestuursorganen	27-1	30-1	5.1.2.e /Marjolijn		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

9 maart 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Update aanpak vergunningen; gemaakte afspraken.
   b. Bijpraten rechtszaken waaronder voortgang vervolg
4. Communicatie
   a. Terugkoppeling bezoek klankbordgroep
   b. Overall: hoe gaat het nu?
5. Projecten
   a. Koniks wit Rusland. Er is vanuit Wit Rusland om nog eens 50 koniks gevraagd. Update en gesprek over kosten (zie bijlage)
   b. Discussie nav interne notitie 'Paarden en runderen OVP en OVV 2020' (bijlage)
   c. Verplaatsen koniks OVV noord en vangweide (STVZ)
   d. Managementplan stand van zaken en advies van FAC (bijlage).
6. Vooruitblik BO
7. Intern verslag Strategisch Overleg 10 februari 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Hengsten Texel	Mail met vraag of er een leefgebied is voor paarden Texel	27-1	30-1	5.1.2.e		Mail verzenden via Sylvo
Hengsten Texel	Memo met strategie hoe we met de hengsten om gaan	27-1	30-1	5.1.2.e / 5.1.2.e /Marjolijn		Tbv Sylvo en als lijn binnen SBB
Hengsten Texel	Afstemming beantwoorden vragen van bestuursorganen	27-1	30-1	5.1.2.e /Marjolijn		

Voor intern beraad

Aanpak vergunningen Wet natuurbescherming (Wnb) Oostvaardersplassen

1	Vergunning afschot edelherten	De vergunning die bij de opdracht hoorde, is afgelopen zonder dat het daarover tot een rechterlijke uitspraak is gekomen. M.b.t. de huidige vergunning loopt een bezwarenprocedure. De vergunning is aangevraagd en verleend in 2019. Staatsbosbeheer heeft bij de bezwarencommissie het standpunt ingenomen dat er anno 2020 geen vergunning meer vereist is, omdat het gaat om een project dat verband houdt met of nodig is voor het beheer. Deze uitzondering staat sinds 1-1-2020 in de Wnb, als gevolg van de Spoedwet aanpak stikstof. De provincie lijkt huiverig om te beslissen dat er geen vergunning nodig is. O.a. is de provincie niet overtuigd dat het een project 'nodig voor het beheer' is. Naar mijn mening kan dat standpunt nadelig zijn voor de procedure over het afschot van de edelherten, dat we ook voor het beheer van het gebied willen doen. Maar de provincie is (in beide gevallen!) niet overtuigd dat het daarbij (ook) om N2000-doelen en de wezenlijke kenmerken van het gebied gaat. (De bezwarencommissie lijkt echter wel op de toer te gaan dat geen vergunning nodig is.) Wij hebben op ambtelijk niveau gepleit voor een besluit om de vergunning in stand te houden: alsnog weigeren naar aanleiding van een bezwaar van een derde is namelijk een nogal zware beslissing, en het zou mooi zijn als dat aan het besluit ten grondslag wordt gelegd. Dit ligt nu bij de provincie, theoretisch zou Staatsbosbeheer om intrekking van de vergunning kunnen vragen, maar de winst daarvan is niet groot genoeg om daartoe over te gaan. **Advies: beslissing op bezwaar afwachten en hopen dat provincie goede formulering kiest.**
2	Vergunning grazig gebied (vernattingsmaatregelen)	Deze vergunning is in 2019 aangevraagd, maar de provincie heeft nog geen besluit op de aanvraag genomen. De aanvraag gaat over 3 soorten maatregelen: - vernatting (conform N2000-beheerplan, maar meer hectares dan in beheerplan staan); - inundatie 52 hectare (staat niet in N2000-beheerplan, maar aantal N2000-soorten wordt er vast erg blij van); - poelen in spoorzone voor landschappelijke beleving en als drinkgelegenheid voor grote grazers. Voor de vernatting lijkt het mij evident dat het een maatregel voor het beheer is, waarvoor sinds 1-1-2020 geen vergunning meer nodig is. Idem voor de inundatie: ook al staat het niet in het beheerplan, er is een goede ecologische onderbouwing voor deze maatregel. Ik twijfel bij de poelen in de spoorzone. "Landschappelijke beleving" maakt het nog niet noodzakelijk voor het beheer. Drinkgelegenheid voor grote grazers zou m.i. wel verband houden met het beheer van het gebied, want de aanwezigheid van grote grazers is belangrijk voor het beheer van het gebied, en daar hoort bij dat er voldoende mogelijkheden om te drinken zijn, het liefst op ecologisch niet-kwetsbare plaatsen. Maar daar kan

		ook anders over worden gedacht. De provincie/Pels Rijcken lijkt de gedachte dat voor deze maatregelen geen vergunning nodig is, te kunnen volgen. **Mijn conclusie: voor de vernattingsmaatregelen is geen vergunning nodig.** **Wat zijn dan de mogelijkheden?** **a)** aanvraag intrekken. Risico: handhavingsverzoek. Daarin is het verweer dat er geen vergunningplicht is. Zo nodig legalisatie mogelijk door alsnog weer aanvraag in te dienen. Bij deze optie grotere afhankelijkheid van visie Omgevingsdienst (omdat een eventueel handhavingsverzoek daar terecht komt.) **b)** aanvraag niet intrekken, maar goed onderbouwd aan de provincie vragen om vergunning te weigeren omdat deze niet nodig is. Voordeel: besluit van de provincie, dat geeft duidelijkheid bij een eventueel verzoek om handhaving. Nadeel: kost meer tijd, en misschien komt de provincie tot een ander oordeel, namelijk dat wel een vergunning nodig is. Maar die kan dan tegelijkertijd worden verleend. **c)** aanvraag handhaven. Waarschijnlijk gaat de provincie niet zelf bedenken dat er geen vergunning nodig is, en wordt de vergunning verleend. Dat lijkt op de korte termijn de meeste zekerheid te geven, maar heeft het nadeel dat we in de vergunningensfeer blijven hangen. Tegen de vergunning staat uiteraard toch ook bezwaar en beroep open, een betoog van Staatsbosbeheer op dat moment dat geen vergunning nodig is, kan ongeloofwaardig zijn. **Advies: aanvraag intrekken. Toelichting:** Eigenlijk geen discussie mogelijk: dit zijn maatregelen die nodig zijn voor het beheer van het gebied. Als we die conclusie ten aanzien van deze maatregelen niet trekken, blijven we in het stramien van overbodige vergunningen etc., maar belangrijker nog: we framen dan de maatregelen niet op de goede manier. Dan blijven we in de sfeer hangen dat het moet omdat het in Van Geel staat, alsof het iets is wat Staatsbosbeheer overkomt. Het risico is dat er een handhavingsverzoek komt, maar daar ligt dan een goed verhaal voor.
3	Vergunning grazig gebied (recreatie)	Geen uitzondering op van toepassing, zeker Wnb-vergunning nodig.
4	Beschutting	Vergunning nog niet aangevraagd. Er is in ieder geval een omgevingsvergunning nodig als we gaan aanplanten, en bij aanvraag daarvan moet duidelijk zijn hoe het zit met Wnb. (Ik ga er van uit dat we de omgevingsvergunning nog niet hebben en dat die ook nog niet is aangevraagd.) Is beschutting een project dat verband houdt met of nodig is voor het beheer?

		Twee argumenten dat dat zo is: a) de bosschages en ruigten die bij de aanwijzing van het N2000-gebied aanwezig waren, zijn inmiddels verdwenen. Met de beschuttingsmaatregelen wordt o.a. beoogd om weer bosschages en ruigtes in het gebied terug te brengen. b) de bosschages dienen als beschutting voor de grote grazers in het gebied. De aanwezigheid van grote grazers is belangrijk voor het beheer van het gebied, en daar hoort bij dat er voldoende beschutting is, o.a. conform ICMO 1 en 2 (waar het N2000-beheerplan naar verwijst). De provincie/Pels Rijcken lijken "gevoelsmatig" moeite te hebben om ten aanzien van de beschutting te concluderen dat geen vergunning nodig is, waarbij een rol speelt dat de provincie ten aanzien van het afschot van de edelherten steeds een voorzichtige koers gekozen heeft (m.i.v. een passende beoordeling). **Mijn conclusie: voor de beschutting is geen vergunning nodig.** **Wat zijn de mogelijkheden?** Er van uitgaande dat we een omgevingsvergunning nodig hebben (en dat is zo voor het planten van bomen), dan zijn er twee mogelijkheden: a) een Wnb-vergunning aanvragen; b) geen Wnb-vergunning aanvragen. Bij de aanvraag omgevingsvergunning moeten we dan wel duidelijk maken dat er ook geen verklaring van geen bedenkingen van de provincie nodig is. **Advies: geen Wnb-vergunning aanvragen** **Toelichting: zie vernattingsmaatregelen.** Het risico ligt iets anders, uitgaande van een aanvraag omgevingsvergunning. Als er discussie komt over het wel of niet nodig zijn van een Wnb-vergunning (of een verklaring van geen bedenkingen), dan loopt die discussie in eerste instantie via een bezwarenprocedure tegen de omgevingsvergunning (net zoals bij de rasters).
5	Almeerse Poort (o.a. recreatie)	De gemeente Almere heeft bij de provincie een Wnb-vergunning aangevraagd voor de Almeerse poort. Die aanvraag schijnt nog niet het gebruik van de recreatieve voorzieningen te bevatten, alleen de aanleg ervan. Ik heb onvoldoende zicht op deze aanvraag om hier de risico's goed van te kunnen inschatten of er een zinnig advies over te geven.

De Fauna Adviescommissie (FAC) onderschrijft in grote lijnen het managementplan OVP van oktober 2019.
Het politieke klimaat rond het beheer van de OVP en dus rond het managementplan is nog niet stabiel gebleken. De FAC abstraheert daarvan in onderstaande korte advies en kijkt puur naar het managementplan OVP en dus niet naar de veranderende aansturing door derden.

Als eventuele aandachtspunten of mogelijke aanpassingen voor de komende jaren stelt de FAC voor:

1. Ga niet voetstoots mee in de redenering dat het aantal grote grazers minimaal 1100 en maximaal 1500 moet of mag zijn. Het aantal dat het beste past bij het beheer gericht op de N2000 doelen zal de komende jaren moeten blijken. Een dag tot dag aanpassing van de aantallen edelherten, paarden en runderen gericht op de N2000 doelen is niet mogelijk. Meegaan in de roep van derden om op individueel niveau en niet populatiegericht te beheren is niet dienstig aan de natuurbeheerdoelstellingen.

2. De grote grazers worden ingezet om N2000 doelen en andere natuurbeheerdoelen te bereiken. Daarbij hoort per definitie populatiebeheer. De individuele dierenwelzijnscomponent is een totaal andere factor. Beheer op in alle gevallen individueel niveau daaruit afgeleid, is geen natuurbeheer maar gelijkend op boerderij-, huisdier-, of dierentuinverzorging. Het scheiden van beide is dienstig voor de helderheid van management en verantwoordelijkheden. Staatsbosbeheer richt zich op de natuurbeheerdoelen met grote grazers als component daarin. Daarbij past populatiebeheer op basis van aantallen. Het verwijderen van dieren bij ziekte of mindere conditie is daarbij per definitie passend als toch een lagere stand gerealiseerd dient te worden. Het vermijden van (verder) lijden hoort ook bij dat populatiebeheer. De passende maatregel is dan afschot.

3. In de naast het plan gebruikte tabellen over welk beheer toe te passen (de FAC heeft niet de directe beschikking over deze tabellen) kan een tussenstap worden opgenomen die luidt " is afschot juridisch mogelijk?" Daarmee wordt de weg naar reactief beheer in meer gevallen realiteit.

Kostenoverzicht paarden naar Wit-Rusland

Transport (raming obv factuur voor de 3 transporten in 2019)	22566	Incl BTW
Vaccinaties en andere veterinaire zaken (raming)	15806	Factuur/facturen van WBVR in UBW nagaan en dat delen door 3 om werkelijkheid beter te benaderen. Even checken op in en ex BTW
Aanleg Quarantainegebied		

Free en dierenarts (o.b.v. 2 mdw Free voor 4 weken en dierenarts voor 4 weken van 36 uur)	30528
Kosten die 5.1.2.e heeft gemaakt voor vaccinaties, verdovingen etc.	
Dit is exclusief uren van SBB en NVWA.	
Totaal	**68900**
Per paard	1378

Waarde van een paard' (berekend als slachtwaarde) 125 (ter aanvulling meegenomen, maar mijns inziens niet van invloed op een begroting voor Wit-Rusland.

Uren	
Aanvullende kosten Free mbt Wit-Rusland (2 mdw, 4 weken, 36 uur, uurtarief 5.1.2.f -)	5.1.2.f
5.1.2.e	5.1.2.f
	30528

Glanders (kwade droes) – Burkholderia mallei: CBR, All horses	2925
Dourine – Tryp. Equiperdum: CBR, All horses	5460
Surra – Tryp. Evansi CATT All horses	7110
CEM PCR (serum) Horses > 2 years	4120
EIA AGIDT All horses	4665
EVA VNT All stallions	2257,5
Piroplasmose (B. caballi en Th. Equi=Nuttalia equi) C-ELISA All horses	4380
Verdoving en chippen	16500
Ontwormen	
Vaccinaties	
Insecticide	
	47417,5

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

9 maart 2020

Deelnemers

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Wout Neutel

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   5.1.2.e en Marjolijn kunnen donderdag niet bij juristenoverleg aanwezig zijn.

   5.1.2.e en 5.1.2.e hebben met Jelka overleg gehad over landelijke werkinstructies over anticonceptie en beheer grazers. Managementplan moet eerder af dan landelijke werkinstructie er zijn. In najaar wordt landelijke instructie opgepakt, waaraan wij mee gaan werken.
3. Juridische zaken

   We hebben de verschillende onderdelen van de notitie die Marjolijn vrijdag heeft toegestuurd besproken.

   5.1.2.e stuurt link 360 rapport 5.1.2.e naar ons.

   De vergunning voor vroeg reactief beheer verloopt in augustus. We wachten beslissing op bezwaar af om te kijken hoe verder.

   5.1.2.e en Wout nemen de zorgen rond de ontwikkelingen mee naar bestuurlijk overleg.
4. Communicatie
   a. Terugkoppeling bezoek klankbordgroep

      Was een waardevol bezoek. We hebben gedeeld over hoe we communiceren. Veld bezoek was goed.
   b. Overall: hoe gaat het nu?

      Er blijft een groep mensen die actief de confrontatie aan gaan. Daar omheen gaat het goed.
5. Projecten
   a. Koniks wit Rusland. Er is vanuit Wit Rusland om nog eens 50 koniks gevraagd. Update en gesprek over kosten

      We gaan deze optie verder verkennen. WNB vergunning is niet nodig. Voorwaarde uitplaatsen staan in managementplan
   b. Discussie nav interne notitie 'Paarden en runderen OVP en OVV 2020'

      Notitie is besproken. Qua communicatie afstemmen met voortgang procedures. Notitie wordt verder uitgewerkt.
   c. Verplaatsen koniks OVV noord en vangweide

      Is gelukt
   d. Managementplan stand van zaken en advies van FAC.

      Het wordt aangepast op basis van ontwikkelingen van laatste 3 maanden. Door landsadvocaat wordt advies geschreven voor GS hoe vast te stellen.

      Advies FAC besproken. Punten sluiten aan op nieuwste versie managementplan

6. Vooruitblik BO
   Is in voorgaande onderwerpen besproken
7. Intern verslag Strategisch Overleg 10 februari 2020 en Actielijst
   Vastgesteld

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
~~Hengsten Texel~~	~~Mail met vraag of er een leefgebied is voor paarden Texel~~	~~27-1~~	~~30-1~~	5.1.2.e		~~Mail verzenden via Sylvo~~
~~Hengsten Texel~~	~~Memo met strategie hoe we met de hengsten om gaan~~	~~27-1~~	~~30-1~~	5.1.2.e /5.1.2.e /~~Marjolijn~~		~~Tbv Sylvo en als lijn binnen SBB~~
~~Hengsten Texel~~	~~Afstemming beantwoorden vragen van bestuursorganen~~	~~27-1~~	~~30-1~~	5.1.2.e /~~Marjolijn~~		

Paarden en runderen OVP en OVV 2020.
Voor intern beraad
Populatiebeheer.
Voorstel 11-2-20 vanuit beheerteam

Inzet:
Vanuit beheerteam is het idee te werken naar een doelstand populatie kerngebied paarden is 300, Daar willen we langzaamaan maar wel voorspoedig naar toe gaan.
Doelstand runderen is ook 300, dat betekent waarschijnlijk enkele tientallen eruit dit najaar.

Voorstrel vanuit beheerteam bij selectie paarden die er uit gaan:

- ad random selectie (wie loopt de vangweide in) en dan in familiegroepen en/of hengstengroepen afvoeren.

(plan populatieopbouw maken als onderdeel van managementplan)

Afgesproken acties (in volgorde):

1. OVV noord zsm leeg (ivm opdringerig gedrag); deze paarden gaan naar trekweg.
2. Vangweide zsm leeg (om gras te laten groeien en te starten met vangacties)
    a. 10 paarden naar OVV Noord,
    b. 26 paarden naar Trekweg
3. Vangweide hekken dicht, gras laten groeien
4. Als er voldoende staat na paar weken open zetten
5. (deel van de) paarden in vangweide opsluiten.
6. Selectie van hengstengroepen die we uitvangen en afvoeren.

Gedurende de maanden april – juni via stap 3, 4, 5 en 6 paar wagens hengsten naar de slager.

7. Herhalen stap 3/6
8. In het najaar (na veulens), ook harems uitvangen.
9. Kijken hoe ver we komen dit jaar.

Wat moet goed vast gelegd zijn

10. z.s.m. IN CMSI Trekweg invullen (begrazing)
11. Protocol uitvangen en afvoeren paarden actualiseren
12. Dit jaar: Beheerplan OVV evalueren en herzien. Dan gehele OVV zone meenemen. Incl trekweg en ibisweg
13. Notitie populatieopbouw paard en rund maken

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

10 februari 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   geen
3. Juridische zaken
   a. De uitspraak VOVO en hoe nu verder

      GS is aan zet met beslissing op bezwaar. Donderdag gaan we vervolg strategie en planning in kaart brengen. Per saldo zal er voor augustus geen afschot plaats vinden. Ook de ontheffing vroeg reactief beheer gaan we bespreken.

      i. Managementplan

      Provincie stelt het niet vast. Wij gaan het actualiseren samen met het protocol vroeg reactief beheer. Managementplan gaan we zsm intern vaststellen.

      ii. Populatiebeheer paarden en runderen

      Wat kan en wat niet. Dit wordt vastgelegd in het landelijke Staatsbosbeheer beleid dit voorjaar. 5.1.2.e afstemmen met Jelka over hoe Oostvaardersplassen hier in opgenomen worden.

      Marjolijn is met NVWA in gesprek over de opties van mogelijkheden paard en rund duurzaam in de voedselketen te benutten.
   b. Terugblik hoorzitting 28 januari en inschatting vervolg

      Wordt donderdag verder doorgesproken
   c. Omgevingsvergunning beschutting
      i. Voorstel wel wet-NB vergunning aanvragen

      Wordt donderdag verder doorgesproken. Als we er met de provincie niet uitkomen dan gaan we de vergunning aanvragen.
4. Communicatie
   a. Uitnodiging klankbordgroep (STVZ)

      Wordt later in het jaar gepland. Tussendoor komt een lid langs.
   b. Overig

      Woensdag of donderdag communicatie over Texel.
5. Projecten
   a. Koniks Texel
      i. Terugblik

      er wordt van af gezien om de lastigste paarden uit de groep op Texel te halen, we gaan eerst kijken hoe de nieuwe maatregelen (rasters, borden) uitpakken.

Gesprek met dierenvrienden die om gratie voor paarden vragen wordt door Kees aangegaan.

b. Anticonceptie en beheer paarden

Standpunt provincie: Omdat middelen niet wettelijk zijn kunnen we er niets mee. Een experiment in Oostvaardersplassen is ongewenst. Er komt ook een check op de praktische kant. 5.1.2.e overlegt met Jelka wat we landelijk willen met dit onderwerp.

6. Terugblik BO (Wout)

7. Intern verslag Strategisch Overleg 27 januari en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
~~Hengsten Texel~~	~~Mail met vraag of er een leefgebied is voor paarden Texel~~	~~27-1~~	~~30-1~~	5.1.2.e		~~Mail verzenden via Sylvo~~
~~Hengsten Texel~~	~~Memo met strategie hoe we met de hengsten om gaan~~	27-1	30-1	5.1.2.e /5.1.2.e /Marjolijn		~~Tbv Sylvo en als lijn binnen SBB~~
~~Hengsten Texel~~	~~Afstemming beantwoorden vragen van bestuursorganen~~	~~27-1~~	~~30-1~~	5.1.2.e /~~Marjolijn~~		
Populatie beheer paard en rund	Afstemmen met landelijk Staatsbosbeheer beleid	10-2	17-2	5.1.2.e	actief	
Populatie beheer paard en rund	Inschatting juridische stappen	10-2	2-3	Marjolijn	actief	
Anticonceptie	Afstemmen met wat SBB landelijk wil	10-2	17-2	5.1.2.e	actief	

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

9 maart 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   Ter info: Update Europees diploma:
3. Juridische zaken
   a. Handhaving en veiligheid.
   b. Voortoets beschutting
   c. Klissen en paarden OVV
4. Communicatie
   a. Terugkoppeling bezoek klankbordgroep
   b. Overall
5. Projecten
   a. Bijvoeren gestart.
   b. Verplaatsen koniks OVV noord en vangweide (STVZ)
   c. Paarden en Wit Rusland
   d. Managementplan stand van zaken.
6. Vooruitblik BO
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aaseters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

23 maart 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Europees diploma: 5.1.2.e gaat het tijdspad opvragen
      Woensdag is er overleg geweest met de Group of Specialist. Presentatie werd goed ontvangen. Afgesproken is dat de experts reageren op de notitie en hun advies geven over de nieuwe teksten.
3. Juridische zaken
   a. Handhaving en veiligheid.
      De sfeer op social media en in het veld is erg grimmig. Er wordt door de politie niet gehandhaafd op bijvoeren. Er is zaterdag nacht iemand illegaal in kerngebied geweest en heeft herten opgejaagd. OM gaat aan de slag met gebiedsverbod. Argumenten
      - Betreden van afgesloten gebied
      - opzettelijk verontrusten van inheemse soorten
      - wij voeren bij er is dus geen rede voor maatschappelijk protest is

      Afstemming over berichtgeving rond bijvoeren SBB landelijk is gewenst. Contact met Leersumse veld.
      NVWA heeft aangegeven dat we SBB landelijk aandacht moeten hebben voor bijvoeren van vee van pachters. Actie gevraagd van Jelka
   b. Voortoets beschutting
      We gaan provincie vragen of zij op basis van deze voortoets zou kunnen en willen verklaren dat er geen verklaring van geen bedenkingen nodig is. 5.1.2.e doet dit samen met 5.1.2.e
   c. Klissen Oostvaardersveld
      De NVWA vraagt om een verslag van veterinaire bevindingen. Voorstel is dat de dierenarts dit opstelt en van second opinion laat voorzien via Universiteit Utrecht.
4. Communicatie
   a. Overall
      Op social media is een kleine zeer actieve groep actief.
      Afstemming met provincie kan nog scherper, we worden toch vaak verrast. In bestuurlijk overleg wordt dit door Kees en 5.1.2.e aangekaart.
      Algemene communicatie loopt goed.
5. Projecten
   a. Bijvoeren gestart.
      Besteden nog extra communicatie rond bijvoeren naar behoefte

b. Verplaatsen koniks OVV noord en vangweide (STVZ)

De paarden uit de vangweide, is nog niet klaar

c. Aanbod Wit Rusland

Wachten op reactie uit Wit Rusland, of de kosten akkoord zijn.

d. Managementplan stand van zaken.

Reacties binnen. Morgen verwerken, daarna gaat het naar de provincie en pels rijken.

Wout vraagt of de term wilde dieren met beperkte beschikkingsmacht juist is. Marjolijn bevestigd dit. Wout vraagt aandacht voor voorwaarde bij dieren die uitgeplaatst moeten worden. Consistentie is aandacht bij aanpassen.

Als bij aanpassen tekst strategische besluiten genomen moeten worden zet 5.1.2.e dit op de mail.

6. Vooruitblik BO
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**)

vastgesteld

8. rondvraag

We zien nog geen rede om publiek op te roepen niet naar de Oostvaardersplassen te komen om verspreiding van corona te beperken.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e		
Bijvoeren	Bellen met 5.1.2.e	23-3	30-3	Wout		
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn		
Beschutting	Geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e		Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag	23-3	30-3	5.1.2.e		Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout		Aankaarten in BO

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 20 Mar 2020 11:47:44 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Lever, Kees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: bevindingen voortoets beschutting voor intern beraad (strategisch overleg?)

Voor intern beraad

Beste collega's,

Zoals afgesproken heb ik nog een keer goed naar de voortoets voor de beschutting gekeken. De aanleiding daarvoor:

AANLEIDING

- recent hebben we de conclusie getrokken dat er voor de aanleg van de beschutting geen Wnb-vergunning nodig is. Dat is op twee manieren te onderbouwen, die los van elkaar staan:
1. Er zijn geen significante effecten op het Natura 2000-gebied te verwachten.
2. Het is een project dat verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied.

Een van deze twee is genoeg.

- voor de aanplant van bomen is op grond van de beheersverordening van de gemeente Lelystad een omgevingsvergunning nodig. Dan moet de gemeente zich afvragen of er een verklaring van geen bedenkingen van de provincie moet komen (op grond van de Wet natuurbescherming). We hebben hier informeel met de provincie over gesproken. Het idee is dat de provincie vooraf (dus voor de aanvraag omgevingsvergunning) op basis van de voortoets aan ons laat weten dat er geen verklaring van geen bedenkingen nodig is. Dat schept duidelijkheid vooraf, ook voor de gemeente.

- dus is de vraag of de provincie op basis van deze voortoets zou kunnen en willen verklaren dat er geen verklaring van geen bedenkingen nodig is. Dat is een beslissing die de provincie moet nemen. Ik kan alleen maar meedenken of wij (Staatsbosbeheer) het op basis van deze voortoets aan de provincie willen vragen.

VOORTOETS
De voortoets is opgesteld door Sweco en heeft als datum 5-8-2019. Opdrachtgevers: provincie Flevoland en Staatsbosbeheer.
De voortoets toetst het effect van de aanleg van de beschutting op de Natura 2000-instandhoudingsdoelen en beschermde soorten. (Ik laat hierna de soortenbescherming buiten beschouwing.)
De voortoets concludeert dat er geen significant negatieve effecten op N2000-doelen te verwachten zijn.

ANALYSE

Volgens mij (voor intern beraad) mogelijke zwakke punten in het verhaal, gelet op de inzichten van vandaag:
1. De voortoets geeft alleen het advies van Van Geel als aanleiding voor de beschutting. Geen verwijzing naar ICMO2, en geen vermelding van onze wens om aan landschapsherstel te doen. "Het doel van de maatregel is om het welzijn van de grazers te bevorderen door voldoende beschuttingsmogelijkheden te bieden voor met name in de winter."

2. Er wordt niet naar het beheerplan gekeken, alleen naar de instandhoudingsdoelen.

3. De voortoets kon nog geen rekening houden met de wetswijziging van 1 januari, waardoor minder gauw een Wnb-vergunning nodig is.

4. Of er ecologisch nog iets op aan te vullen is, kan ik niet beoordelen.

VOORSTEL (voor intern beraad)

Voortoets gebruiken zoals hij er ligt. Voorzien van een oplegnotitie en aan de provincie voorleggen. Over de concept-oplegnotitie even informeel afstemmen met de provincie. (Qua procedure vandaag telefonisch met 5.1.2.e overlegd.)

Als jullie het daar mee eens zijn: wie voert het uit?

Groeten,

5.1.2.e

Strategisch overleg Oostvaardersplassen
6 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   WOB verzoek correspondentie
3. Juridische zaken
   a. Handhaving en veiligheid.
4. Communicatie
   a. Terugkoppeling bezoek klankbordgroep
   b. Overall
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers en terugkoppeling bezoek 5.1.2.e
   b. Vroeg reactief beheer herten SvZ
   c. Verplaatsen koniks vangweide (STVZ)
   d. Managementplan stand van zaken.
6. Projecten
   a. Project grazige deel mondelinge update
7. terugkoppling BO
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e		
Bijvoeren	Bellen met 5.1.2.e	23-3	30-3	Wout		
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn		

Beschutting	Geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e		Samen met 5.1.2.e van Soest
Klissen	Veterinaire verslag	23-3	30-3	5.1.2.e		Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout		Aankaarten in BO

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, Joke Bijl, Wout Neutel, 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Handhaving en veiligheid.
      Momenteel lijkt het rustig te zijn. Aantal bezoekers en afstand houden ivm corona gaat goed. Vorige week was er overleg openbare veiligheid. Zaken waar door ons aangifte gedaan zijn, worden serieus opgepakt.
   b. WOB verzoek correspondentie
      In interne gedragsregels van SBB is vastgelegd dat we de gevraagde correspondentie niet centraal mogen verzamelen. Sylvo wil hiervoor een ontheffing geven als personen er geen bezwaar tegen hebben. Marjolijn stelt deze vraag aan de betrokken mensen. Wie dit niet wil levert het op de k schijf aan. Marjolijn stuurt mail over wob verzoek ook naar Wout.
4. Communicatie
   a. Vervolg op bezoek klankbordgroep
      Vorige week is er een gesprek geweest over participatie en de rol van de klankbordgroep hierin in de toekomst.
   b. Overall
      Er worden momenteel veel blog's geplaatst, dat is leuk
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers en terugkoppeling bezoek 5.1.2.e
      Bij inspectieronde een week geleden is gesignaleerd dat de conditiescore verder terug gelopen is. Advies was meer bijvoeren en beter verspreiden. Dat wordt momenteel gedaan.
   b. Vroeg reactief beheer herten
      De afgelopen twee weken is vanwege vroeg reactief beheer een aantal herten afgeschoten. We verwachten de komende tijd alleen incidenteel vroeg reactief beheer toe te passen.
   c. Verplaatsen koniks vangweide
      Morgen maken 5.1.2.e en 5.1.2.e samen met 5.1.2.e en 5.1.2.e een plan.
   d. Managementplan stand van zaken.
      Ligt bij de juristen. Dan wordt bezien of en wanneer GS in kan stemmen.
6. Projecten
   a. Project grazige deel

Er wordt een subsidie bij de provincie aangevraagd voor de maatregelen in grazige deel. Concept aanvraag ligt voor interne toets SBB. Provincie is al akkoord. Medio april wordt de aanbesteding gestart en wordt er een uitvoeringsovereenkomst opgesteld.

7. Terugkoppeling BO

   Bezwarencommissie heeft over de vergunning advies uitgebracht. Over de ontheffing weten wij niet. Provincie maakt deze maand beslissing op bezwaar, waarna er besluit genomen wordt. Procedure bij de RvS is belangrijk voor het proces.

8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

   Vastgesteld

   Tijdpad Europees diploma. De toekenning lijkt een jaar uitgesteld worden. 5.1.2.e gaat er achter aan.

   Verslag klissen. 5.1.2.e stuurt het rond

9. Rondvraag

   Er ligt een notitie van de provincie over de aanpak tweede N2000beheerplan. Dit wordt 9-4 met juristen besproken. Naast aanpassen van aantal onderwerpen (actualisatie vogelaantallen, bestaand gebruik, stikstof) wordt NPNL en managementplan toegevoegd. Vraag is of er een beheerplanmaatregel populatiebeheer opgenomen gaat worden.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	loopt	Wat betekent het dat hete en jaar uitgesteld wordt
~~Bijvoeren~~	~~Bellen met 5.1.2.e~~	~~23-3~~	~~30-3~~	~~Wout~~	afgerond	~~5.1.2.e is bijgepraat~~
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	Is gemaakt	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4	8-4	Marjolijn		

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   geen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
      - WOB-verzoeken: Het verzoek om in te stemmen met centraal zoekopdracht komt zodra de notitie hierover langs Sylvo is geweest.
      - Raad van staten: We wachten op reactie wanneer de zaak plaats vindt.
      - Morgen is hoorzitting over handhavingszaak ivm monitoring.
      - De provincie is bezig met beslissing op bezwaar op de ontheffing en vergunning. Inzet is 15 mei GS besluit. Dan mag na 6 weken gestart worden met afschot. In die tijd doet de RvS hopelijk uitspraak.
      - Voor vroeg reactief beheer is een sluitend scenario beschikbaar om na 15 augustus dit te mogen blijven uitvoeren.
      - Wat als PS besluit dat de runderen uit het gebied moeten? Dan moet aan N2000 getoetst worden, er ontheffing door ons bij de provincie aangevraagd worden en daarbij geldt dat runderen alleen als kadaver het gebied uit mogen. **Marjolijn** zet de punten op papier. 5.1.2.e brengt dit in bij de provincie.
      - Voorstel is om rond bijvoeren komend zomer af te stemmen hoe dat in andere gebieden als Lauwersmeer gebeurd
4. Communicatie
   a. Overall

      Er is veel goed nieuws uit het gebied.

      Er is een heel kleine groep nog actief die actie voeren.

      We vragen de provincie de communicatie op te schalen naar Nieuw Land en niet meer alleen Oostvaardersplassen 5.1.2.e

      Voorstel is om meer film materiaal uit het gebied op de blog te zetten **Joke**.
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers

      De conditie van de runderen lijkt te stabiliseren. Het gras wil nog niet groeien door de vele ganzen in het gebied en de droogte. We blijven nog even voeren.

      Er komt een blog met wintercijfers van de grazers (5.1.2.e). Als het kan via het jaarverslag.

b. terugkoppeling veterinaire commissie

Afgelopen donderdag was de veterinaire commissie bijeen. Deze interne commissie komt 3 maal per jaar bijeen.

Het protocol veterinaire monitoring is besproken.

De sectie verslagen zijn besproken. Op basis daarvan wordt een monitoringsprogramma opgezet voor het bemonsteren van de waterkwaliteit.

Er zijn een paar ethische vraagstukken besproken waaronder hoe om te gaan met oogletsels als gevolg van klissen.

c. Managementplan, welke scenario's zijn er om verder te gaan.

Nav bespreking van managementplan bij juridisch overleg zijn er vragen over waar staat dit plan nu precies ten opzichte van alle andere plannen, wat is de status.

Actie is beter uitleggen wat het plan precies is. Dit wordt deze week door 5.1.2.e gedaan. En dan met de landsadvocaat afgestemd. Vervolgens wordt het plan nog een keer op consistentie doorgelezen door **Joke**. Vervolgens gaat het naar GS.

d. Natura 2000-beheerplan

Het huidige plan loopt tot 2021. Het mag verlengd worden zonder aanpassingen. De provincie wil actualiseren (ontwikkeling vogels, stikstof, bestaand gebruik). Provincie wil ook de rol van de grote grazers actualiseren.

6. Projecten

Interne toets grazige deel is vrijgegeven en de subsidie is aangevraagd. Er is een uitvoeringsovereenkomst in de maak. Die moet half juni gereed zijn.

Almeerse Poort loopt goed. Er worden nieuwe afspraken rond erfpacht van de Oostvaarders gemaakt.

In Poort Lelystad lijkt de financiering eindelijk georganiseerd. We kunnen na broedseizoen starten met aanleg fietspaden en parkeerplaats.

7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst

Verlenging Europees diploma is een jaar uitgesteld.

5.1.2.e stuurt verslag klissen naar iedereen.

8. Rondvraag

Er is bij de provincie een nieuwe adviseur natuur die de Oostvaardersplassen in zijn agenda krijgt.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet

Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	afgerond	Verslag is bij 5.1.2.e binnen gekomen. De verlenging wordt uitgesteld
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Uitplaatsen runderen	Afwegingen op papier zetten en aan provincie geven	20-4	27-4	Marjolijn/5.1.2.e	gestart	
Communicatie	Meer filmpjes uit gebied op blogs	20-4		Joke		
Communicatie	Provincie vragen communicatie op te schalen naar Nieuw Land	20-4	20-4	5.1.2.e		
Communicatie	Blog met cijfers van afgelopen winter en starten jaarverslag	20-4	12-5	5.1.2.e		
Managementplan	Doorlezen op consistent zijn	20-4	13-5	Joke		

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Overall
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers
   b. terugkoppeling veterinaire commissie
   c. Managementplan, welke scenario's zijn er om verder te gaan.
6. Projecten
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	loopt	Wat betekent het dat hete en jaar uitgesteld wordt
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	Is gemaakt	Incl second opinion

Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4	8-4	Marjolijn		

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 mei 2020

Deelnemers

5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Overall
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers
   b. Managementplan vaststelling
   c. Ter info: starten met uitwerken hoe we populatiebeheer verder vorm gaan geven
6. Projecten irt bezwaren
7. Organisatie: Wie neemt functie Kees waar de komende tijd?
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt	Laatste aanpassing van 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd

~~Uitplaatsen runderen~~	~~Afwegingen op papier zetten en aan provincie geven~~	~~20-4~~	~~27-4~~	~~Marjolijn/~~ 5.1.2.e	~~gestart~~	Gedaan, afgerond
Communicatie	Meer filmpjes uit gebied op blogs	20-4		Joke		
~~Communicatie~~	~~Provincie vragen communicatie op te schalen naar Nieuw Land~~	~~20-4~~	~~20-4~~	5.1.2.e		Gedaan en lopend.
~~Communicatie~~	~~Blog met cijfers van afgelopen winter en starten jaarverslag~~	~~20-4~~	~~12-5~~	5.1.2.e		Gedaan
~~Managementplan~~	~~Doorlezen op consistent zijn~~	~~20-4~~	~~13-5~~	~~Joke~~		gedaan

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 mei 2020

Deelnemers

5.1.2.e Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Wout Neutel, Joke Bijl.

Agenda

1. Vaststellen agenda

2. Mededelingen

   Marjolijn en 5.1.2.e stemmen af over gehouden dieren status runderen

3. Juridische zaken

   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.

      De voorbereidingen voor de procedure bij Raad van Staten en de BOB lopen goed. Vraag is wanneer zitting bij Raad van Staten is

      Bezwaar op vergunningen recreatieve voorziening en vernatting is op 23 juni

      Er is veel uitzoekwerk aan uitvoeringsovereenkomsten en samenwerkingsovereenkomsten (oa poort Lelystad, grazige deel en NPNL), om het juridisch goed te krijgen. Dit punt vraagt aandacht van iedereen

4. Communicatie

   Overall

   Aandacht gevraagd om in onze communicatie (zoals blogs) de relatie met NPNL te benoemen. Inzet is dat provincie NPNL algemeen communiceert en SBB over de OVP. Provincie heeft aangegeven dat zij hier nog niet aan toe is. Wout en 5.1.2.e nemen deze discussie mee in het bestuurlijk overleg.

   Communicatie over managementplan is opgepakt.

5. Herbivoren

   a. Conditie grazers

      geen nieuwe berichten

   b. Managementplan vaststelling

      Bekijken of managementplan toch nog aangescherpt moet worden. En dan doorvoeren Marjolijn.

      Wout bespreekt met Sylvo wie het managementplan ondertekent.

   c. Infografic

      Er wordt gekeken of 2 maal 600 rund en paard beter vorm gegeven kan worden zodat er maar een keer 600 staat.

      Mondeling besproken en 5.1.2.e geeft de aanpassingen door.

   d. Ter info: starten met uitwerken hoe we populatiebeheer verder vorm gaan geven

      verschoven

6. Projecten irt bezwaren
   besproken onder 3
7. Organisatie: Wie neemt functie Kees waar de komende tijd?
   Sylvo neemt zijn functie waar. Dossier Oostvaardersplassen gaat naar Wout en hij informeert Sylvo
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),
   vastgesteld

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckr und	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
~~Beschutting~~	~~Verklaring van geen bezwaar~~	~~23-3~~	~~18-5~~	5.1.2.e	~~afgerond~~	
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
~~Communicatie~~	~~Meer filmpjes uit gebied op blogs~~	~~20-4~~	~~18-5~~	~~Joke~~	~~gedaan~~	
Bestuurlijk Overleg	inbrengen over verdeling provincie NPNL communicatie SBB Oostvaardersplassen communicatie	18-5		Wout 5.1.2.e		

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 juni 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Hoe en wie communiceert over waterkwaliteit (**zie mail** 5.1.2.e)
   b. Managementplan actie verspreiding van document aan wie/hoe
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers (mondeling)
      Waterkwaliteit: plan van aanpak onderzoek (gezondheid dieren en kwaliteit vlees)
   b. Project grazige deel OVP stand van zaken subsidiebeschikking.
      Planning is dat GS 30-6 besluit neemt. Op moment van schrijven (wo 10-6) is er nog geen eindconcept beschikbaar en is het met name nog onduidelijk hoe met de staatssteunproblematiek om te gaan. Mogelijk is er tijdens het overleg maandag meer helderheid.
   c. Project grazige deel OVP vertraging uitvoering (**zie notitie** 5.1.2.e)
      Tegen de vergunningen is bezwaar gemaakt. Dit leidt tot vertraging in de uitvoering. Graag gezamenlijk afwegen en beslissen of we het risico kunnen en durven nemen een deel (Natura 2000-opgave) uit te gaan voeren.
   d. Populatiebeheer paard en rund, ter info
6. Agenda BO – voorstel. Zijn er aanvullingen?, zie bijlage
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	Jelka bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek

Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Bestuurlijk Overleg	inbrengen over verdeling provincie NPNL communicatie SBB Oostvaardersplassen communicatie	18-5		Wout 5.1.2.e		

Voor intern beraad tbv strategisch overleg Oostvaardersplassen 15-6-20

5.1.2.e 5.1.2.e

Project grazige deel OVP - Bespreekpunten Strategisch overleg:

1. Stand van zaken subsidiebeschikking. Planning is dat GS 30-6 besluit neemt. Op moment van schrijven (wo 10-6) is er nog geen eindconcept beschikbaar en is het met name nog onduidelijk hoe met de staatssteunproblematiek om te gaan. Mogelijk is er tijdens het overleg maandag meer helderheid.
2. Tegen de vergunningen is bezwaar gemaakt. Dit leidt tot vertraging in de uitvoering. We hebben onderzocht of het mogelijk en verstandig is de dingen die al in het N2000 beheerplan staan uit te voeren aangezien je daarvoor kan stellen dat geen NBwet vergunningen nodig is. Dit zijn (al dan niet toevallig) grotendeels de werkzaamheden die Progrond gaat uitvoeren. Zij moeten ook snel duidelijkheid hebben of er dit jaar nog gegraven kan worden. Hieronder de overwegingen van 5.1.2.e Graag gezamenlijk afwegen en beslissen of we het risico kunnen en durven nemen een deel uit te gaan voeren.

Overwegingen 5.1.2.e

Ik zou je nog antwoord geven op de vraag of er – in het kader van de Wet natuurbescherming - juridische risico's zijn aan het beginnen met de N2000-beheerplanmaatregelen voor de vernatting.

Wat me daarover duidelijk begint te worden is het volgende:

- Er ligt een voortoets van Movares uit juli 2019. Die maakt onderscheid tussen vernattingsmaatregelen die uit het beheerplan volgen en maatregelen die dat niet doen. In de voortoets komen ze allebei aan bod, en is ten aanzien van allebei de conclusie dat er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn.

- Er is vergunning gevraagd voor de maatregelen die niet in het beheerplan zouden staan, en die vergunning is ook verleend. Kanttekening daarbij van mij: de aanvraag heeft het over 55,2 hectare aanleg inundatiegebied, dat is niet een heel duidelijke omschrijving. De vergunning bepaalt het volgende:
"De geplande vernattingsmaatregelen omhelzen de volgende werkzaamheden die hierna verder worden uitgewerkt:
• Aanleg vispassages;
• Aanleg inundatiegebied in de Beemdlanden. Dit betreft een nieuwe slenk met begraasde en onbegraasde eilanden, rietland en nat grasland;
• Vernatting in de Beemdlanden, Spoorzone, Waterlanden en de Driehoek. Dit betreft het (deels) verbreden en verdiepen van slenken en de aanleg van poelen.
De aanleg van de vispassages en de vernatting van de Beemdlanden, Waterlanden en de Driehoek zijn maatregelen die volgen uit het Natura 2000 beheerplan Oostvaardersplassen. Voor deze maatregelen is geen vergunning Wet natuurbescherming noodzakelijk. De inundatiemaatregelen in de Beemdlanden (55,2 hectare) en de vernattingsmaatregelen in de Spoorzone zijn geen beheerplanmaatregelen, voor deze maatregelen is

een vergunning Wet natuurbescherming noodzakelijk."

Tegen de vergunning is bezwaar gemaakt. Tot nu toe lijkt iedereen er in de bezwaarprocedures van uit te gaan dat de maatregelen "die uit het beheerplan volgen" niet vergunningplichtig zijn.

- Naar mijn idee wordt tot nu toe in de bezwaarprocedure een te scherp onderscheid gemaakt tussen maatregelen die uit het beheerplan volgen en maatregelen die dat niet zouden doen. Terwijl in het beheerplan zelf staat dat er nog 'ter uitvoering' plannen moeten worden gemaakt, aantal hectares niet exact is vastgelegd etc. Ik ben daar in de bezwarenprocedure over aan het zeuren omdat ik eigenlijk vind dat voor de vernatting sowieso geen vergunning nodig is: het is meer van hetzelfde, N2000-soorten worden er blij van, en als maatregelen alleen maar vergunningvrij zijn als het heel precies in het beheerplan staat, dan blijven we voor mijn gevoel onnodig aan een vergunningplicht voor dit soort dingen vastzitten.
Maar het vervelende is dat de voortoets en de aanvraag zelf ook een vrij strakke knip maken. Althans op papier, want als ik het goed begrijp loopt het in de praktijk toch deels in elkaar over.

- Een tweede complicatie is dat niemand duidelijk zegt waarom er geen vergunning nodig is voor maatregelen die in het beheerplan staan. In dit beheerplan is namelijk niet uitdrukkelijk bepaald dat er geen vergunningplicht zou zijn. Wat dan wettelijk overblijft is de uitzondering op de vergunningplicht voor een project 'dat nodig is voor het beheer van het gebied'. Het is nog niet 100% duidelijk wat daaronder moet worden verstaan, maar een project dat nodig is om de instandhoudingsdoelen te bereiken valt daar zeker onder. In mijn visie is *niet* bepalend dat het dan ook (precies) in het beheerplan staat, maar het helpt natuurlijk wel. Overigens: van het afschot van de edelherten vindt de bezwarencommissie van de provincie Flevoland dat dit een project is dat nodig is voor het beheer, namelijk (volgens de commissie) om de instandhoudingsdoelen te bereiken.

- Een mogelijke derde complicatie is dat er mogelijk ook in het kader van soortenbescherming geprobeerd kan worden om een spaak in het wiel te steken. Of dat in dit geval een reëel risico is, kan ik niet overzien.

Mijn conclusies:
- Het blijft ingewikkeld. Als je aan de slag wilt met als aanname dat er geen vergunning nodig is voor maatregelen uit het beheerplan, dan moet je voorlopig geen maatregelen gaan uitvoeren waarvoor nu vergunning is verleend. Want die volgen volgens de provincie niet uit het beheerplan (en volgens ons ook, zullen sommigen zeggen, want we hebben het toch aangevraagd?) Tenzij we het risico van een voorlopige voorziening aan willen en durven gaan, want uiteindelijk mag je natuurlijk gebruik maken van een vergunning, ook als er een bezwaarprocedure tegen loopt.

- Het risico hangt ook af van het 'gemak' waarmee je kunt aantonen dat de werkzaamheden uit het beheerplan volgen.

- Wat helpt is dat er ook munitie op tafel ligt waarmee kan worden aangetoond dat zich geen significant negatieve effecten zullen voordoen. Dat is geen voorwaarde bij een project nodig voor het beheer, maar het is een apart, tweede argument waarom er geen vergunning nodig is.

- Een andersoortig risico is dat door in te zetten op de maatregelen die zonder discussie uit het beheerplan volgen, we de discussie verliezen of er eigenlijk wel een vergunning nodig is voor de rest van de vernatting. Want als we vinden (zoals ik betoog) dat voor de rest van de vernatting ook geen vergunning nodig is, waarom beginnen we daar dan ook niet gewoon mee?

De wetswijziging waardoor er voor projecten nodig voor het beheer van het gebied geen vergunning meer nodig is, is bedoeld voor natuurherstelprojecten en wij zouden daar dus iets mee op moeten schieten. Dus ik hoop ook dat deze discussies met Dierbaar en met de provincie uiteindelijk uitmonden in een duidelijk en praktisch precedent waar we mee uit de voeten kunnen. Dat betekent volgens mij ook dat we niet te bang moeten zijn.

Ik vind het – alles bij elkaar - heel erg lastig om je een concreet advies te geven wat je het beste kunt doen, maar ik hoop dat het bovenstaande helpt om de richting te bepalen. Als het in de richting van besluitvorming gaat, lijkt het me goed als 5.1.2.e het nog aankaart in het strategisch overleg.

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 10 Jun 2020 13:57:38 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: Voor intern beraad tbv strategisch overleg Oostvaardersplassen 15-6-20.docx

Hallo 5.1.2.e en 5.1.2.e

Ter aanvulling:

De reden om dit jaar zo mogelijk met de Progrond-delen te beginnen is dat zij momenteel een grondbehoefte hebben van 50.000 m3. Als dat dit jaar niet uit de OVP kan komen, dan gaan ze in andere gebieden kijken. Volgend jaar is die afzetmogelijkheid er dan niet meer en zal je meer grond in depot moeten zetten.

De delen die Progrond in het project OVP grazige deel wil gaan doen (o.b.v. aanwezigheid van vermarktbare klei) zijn de poelen en visslenk in de Beemdlanden (N2000 bp) en de poelen in de Spoorzone. De Waterlanden (N2000 bp) niet, omdat daar geen geschikte klei zit.

Omdat de suggestie van 5.1.2.e is om nog niet te starten met de delen waarvoor vergunning is verleend, maar eventueel wel met de delen waarvoor is gesteld dat geen vergunning nodig is, lijkt het mij voor de hand liggen om Progrond te laten starten met de poelen/visslenk in de Beemdlanden (en nog niet de Spoorzone).

(NB: vraag van mij: in het N2000 beheerplan staat 'vispassages' en niet 'visslenk' en bovendien is volgens mij niet benoemd waar die visslenk moet liggen en hoe deze eruit moet zien. Met 'vispassages' zouden ook alleen de kunstwerken bedoeld kunnen zijn. Hoewel deze op zichzelf, zonder verbindende visslenk (watergangen/poelen) niet zullen functioneren als vismigratieroute. Het roept wel de vraag op of de ontworpen visslenk/poelen in de Beemdlanden hiermee voldoende worden gemotiveerd of dat deze ook kleiner hadden kunnen worden ontworpen. Kunnen we dat voldoende pareren?).

De Waterlanden (geen Progrond-deel) zou om dezelfde reden (N2000 bp) als de Beemdlanden kunnen starten, maar daarvoor is een nieuw bestek en een aanbesteding nodig. Om dat nog te realiseren is de tijd m.i. te beperkt omdat de uitvoering al vanaf augustus moet plaatsvinden en 1 nov moet stoppen. Bovendien is het ongunstig als een aanbesteed werk stilgelegd zou worden. Uitvoering van de poelen/visslenk in de Beemdlanden door Progrond is mogelijk flexibeler. 5.1.2.e gaat nog na of zij met hun afnemer van de grond afspraken kunnen maken waarbinnen ze het risico van stilleggen van het werk wel kunnen opvangen.

Nog een reden om de Waterlanden nog niet te starten is dat de vrijkomende grond deels wordt verwerkt in de grondwal bij de inundatiezone in de Beemdlanden en voor deze inundatiezone vergunning is verleend (d.w.z. geen vergunningsvrije maatregel).

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e **afdeling Projecten**

Staatsbosbeheer

Bezoekadres: Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort

Postadres: Postbus 2, 3800 AA Amersfoort

M 5.1.2.e

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 10 juni 2020 11:46
Aan: Zwart, 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Voor intern beraad tbv strategisch overleg Oostvaardersplassen 15-6-20.docx

Hoi 5.1.2.e

Ik heb bijgaande korte memo gemaakt voor het strategisch overleg maandag. (met mail 5.1.2.e). Voor agendapunt *Project inrichting grazige deel*.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e Oostvaardersplassen

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 25 juni over de Oostvaardersplassen (2620169)

Locatie: digitaal
Tijdstip: 16.00 – 17.00

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e , 5.1.2.e en 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 4 mei 2020 (bijgesloten)
    b. Ter informatie: Communicatiekalender per .... Mei/juni 2020 (bijgesloten)
    c. Mededelingen:
        i. Stand van zaken subsidie project grazige deel
        ii. stand van zaken aanvraag structurele beheersubsidie SBB.

2. Juridische procedures:
    a. Stand van zaken hoger beroep Raad van State
        - de Raad van State heeft de datum van de zitting in het kader van het hoger beroep gepland: dinsdag 21 juli 2020 om 14.00 uur.
    b. Voortgang nieuwe bezwaarprocedures

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    a. Toelichting/terugmelding op verslag werkbezoek dat in mei/juni heeft plaats gevonden 2020 en (bijgesloten)/ afbouwen van bijvoeren heckrunderen/Planning eventuele werkbezoek(en) van dierenarts in komende periode/zomer (mondeling)
    b. Vooruitblik hervatting afschot edelherten per 1 september (mondeling)
    c. Uitvoering managementplan. (mondeling)

4. Frequentie Bestuurlijk overleg Provincie en SBB
   Dit is het laatste ingeplande bestuurlijk overleg voor de zomer. Bespreken van de frequentie van het bestuurlijk overleg na de zomer

5. Rondvraag

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 10 Jun 2020 20:05:35 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: waterkwaliteit OVP - voor intern beraad en vertrouwelijk
Attachments: Waterkwaliteit open water Oostvaardersplassen 29 april 2020.pdf

Dag allen,

Ter interne meningsvorming en beraad en mijn persoonlijke analyse:

Input en update tbv de mogelijk te verwachten vragen omtrent waterkwaliteit.

We hebben het onderwerp waterkwaliteit recent opgepakt door eind april watermonsters te nemen (zelf) en door de GD te laten analyseren.

Hierbij de notitie met de analyse van 5.1.2.e mbt de waterkwaliteit in de OVP.

We zouden gisteren een digitaal overleg hebben met de veterinaire commissie (5.1.2.e , 5.1.2.e 5.1.2.e en deze keer ook toxicoloog 5.1.2.e om de resultaten te bespreken en vervolgacties af te stemmen. Dit liep echter mis omdat het niet lukte digitaal te presenteren, niet iedereen kon goed inloggen etc dus besloten zsm een live overleg te beleggen.

Wat is er, heel in het kort, aan de hand:

Volgens de normen die de GD voor standaard drinkwater testen voor landbouwhuisdieren hanteert, is het water uit de OVP ongeschikt als drinkwater.

Vervolgens heeft toxicoloog van de GD 5.1.2.e een nadere analyse uitgevoerd. Deze scores zijn iets beter, maar niet alle locaties geschikt bevonden.

Echter; de waarden lijken niet erg veranderd te zijn door de jaren heen en de dieren leven al jaren zonder gezondheidsproblemen in de OVP.

Wat moet er besproken worden met de veterinaire commissie en uitgewerkt worden?:

- Welke conclusies kunnen getrokken worden uit de resultaten van 29-4-'20?
- Hoe om te gaan met conclusies Gezondheidsdienst zoals in rapport van de GD?
- Welke normen te gebruiken voor dieren die 'vrij leven' in natuurgebieden? (In de Grevelingen heeft hetzelfde plaatsgevonden: waterkwaliteit drinkwater onvoldoende maar runderen lopen daar al jaren zonder probleem)
- Zijn de ijzer- of kopergehalten in lever te relateren aan de gevonden ijzer- of koperconcentraties in het water?
- Wat zijn de gevolgen voor consumptie van het vlees van de dieren. (hert en tzt paard)

Ons plan is de komende tijd onderzoek uit te voeren naar bovenstaande aspecten om zo een zorgvuldig antwoord te krijgen.

5.1.2.e heeft vandaag uitgebreid met 5.1.2.e gesproken en in het veld gekeken. Ik heb hem nog niet gesproken, dus wellicht is hij inmiddels al een stap verder.

Wordt vervolgd.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e Oostvaardersplassen

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

Doc. Nr.	Bestandsnaam	Weigeringsgrond	Aantal pagina's	Document notitie	Openbaar?
1	100_ID443_15. Afsprakenlijst_BO_OVP__12_dec_2019	5.1.2.e	1		Deels openbaar
2	101_ID444_16. Afsprakenlijst_BO_OVP_van_7_mei_2020	5.1.2.e;BR	1		Deels openbaar
3	102_ID445_17. Invulling_notitie_grote_grazers_OVP		2		Openbaar
4	103_ID446_18. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_25_juni_Agenda	5.1.2.e	1		Deels openbaar
5	104_ID447_19. Concept_afsprakenlijst_BO_OVP_25_juni_2020	5.1.2.e	1		Deels openbaar
6	105_ID448_20. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_Agenda_10-09-2020	5.1.2.e	1		Deels openbaar
7	106_ID449_22. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_Agenda_05-11-2020	5.1.2.e	1		Deels openbaar
8	107_ID450_23. Uitkomsten_BO_Provincie_en_SBB_donderdag_5_november	5.1.2.e	2		Deels openbaar
9	108_ID451_25. Uitkomsten_BO_donderdag_03_december_2020	5.1.2.e	2		Deels openbaar
10	109_ID452_26. uitkomsten_BO_donderdag_14-01_2021	5.1.2.e	2		Deels openbaar
11	110_ID453_21. Concept_afsprakenlijst_BO_OVP_10-09-2020	5.1.2.e	2		Deels openbaar
12	111_ID454_24. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_03_december_2020_SBB_en_provincie	5.1.2.e	1		Deels openbaar
13	112_ID455_27. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_agenda_11_februari_2021	5.1.2.e	1		Deels openbaar
14	113_ID456_29. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_donderdag_18_maart_Ageda	5.1.2.e	1		Deels openbaar
15	114_ID457_28. Uitkomsten_bestuurlijk_overleg_SBB_OVP_11_februari_2021	5.1.2.e	2		Deels openbaar
16	115_ID458_30. Uitkomsten_Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP_18_maart_2021	5.1.2.e	2		Deels openbaar
17	116_ID459_31. Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP__agenda_donderdag_15_april_2021_	5.1.2.e	1		Deels openbaar
18	117_ID460_32. Uitkomsten_Bestuurlijk_Overleg_SBB_over_OVP_van_15_april	5.1.2.e	2		Deels openbaar
19	118_ID461_33. Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP_donderdag_27_mei	5.1.2.e	1		Deels openbaar
20	119_ID462_34. Uitkomsten_BO_provincie_SBB_OVP_donderdag_27_mei_2021	5.1.2.e	2		Deels openbaar
21	120_ID463_35. Agenda_BO_05-07_2021_provincie_&_Staatsbosbeheer_over_de_OVP	5.1.2.e	1		Deels openbaar
22	121_ID464_37. Beleidskader beheer OVP- Bestuurlijk overleg 30 januari 2019	5.1.2.e	2		Deels openbaar
23	122_ID465_38. Agenda_voor_Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_dd_9-1-2020		1		Openbaar
24	123_ID466_36. Beleidskader beheer OVP- Bestuurlijk overleg 14 februari 2019	5.1.2.e	2		Deels openbaar
25	124_ID467_40. Afsprakenlijst van Bestuurlijk overleg 12 sept 2019 (concept)	5.1.2.e	2		Deels openbaar
26	125_ID468_41. Beleidskader beheer OVP - Bestuurlijk overleg 19 maart 2019 afsprakenlijst	5.1.2.e	2		Deels openbaar
27	126_ID469_39. Beleidskader beheer OVP - Bestuurlijk overleg 16 oktober 2019 - afsprakenlijst	5.1.2.e	2		Deels openbaar
28	Geaccepteerd (digitaal) BO Oostvaardersplassen	5.1.2.e	1		Deels openbaar
29	Reserveoptie BO Oostvaardersplassen	5.1.2.e	1		Deels openbaar
30	2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	1		Deels openbaar
31	2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4		Deels openbaar
32	RE Strategisch overleg Oostvaardersplassen (Kitsweg Lelystad)	5.1.2.e	1		Deels openbaar
33	RE [5.1.2.e] heeft ‘verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026’ met u gedeeld	5.1.2.e	2		Deels openbaar
34	Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)	5.1.2.e	1		Deels openbaar
35	2025 09 29, agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
36	2025 06 02, conceptverslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
37	Voorlopig Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)	5.1.2.e	1		Deels openbaar
38	138_ID485_2024 01 22 e-mail verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	1		Deels openbaar
39	139_ID486_2024 01 22 Bijlage bij e-mail verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4		Deels openbaar
40	140_ID487_Aantekeningen [5.1.2.e] bestuurlijk overleg	5.1.2.e	11		Deels openbaar
41	141_ID488_Aantekeningen [5.1.2.e] afstemmingsoverleg	5.1.2.e;BR	17		Deels openbaar
42	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)	5.1.2.e	1		Deels openbaar
43	2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
44	2020 - 04-20 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
45	2020 - 06-15 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
46	2020 - 06-15 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
47	2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
48	2020 - 07-27 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
49	2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar

50	2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3		Deels openbaar
51	14_ID334_2022-10-03 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	6		Deels openbaar
52	2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
53	2020 - 04-6 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
54	2020 - 05-18 verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
55	2020 - 05-18 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3		Deels openbaar
56	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
57	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
58	2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
59	2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
60	agenda het strategisch overleg van 6 maart	5.1.2.e;5.1.2.i	1		Deels openbaar
61	15_ID335_2022-09-05 verslag strategisch overleg	5.1.2.e;5.1.2.i	7		Deels openbaar
62	2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
63	2020 - 04-20 verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3		Deels openbaar
64	2020 - 10-05 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
65	2020 - 10-05 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	1	de bijlage 'uitnemen paarden' is opgenomen in documentenset A D152 en (ID154)	Deels openbaar
66	2020 - 11-16 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
67	2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
68	2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
69	2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
70	2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
71	16_ID336_2022-10-03 concept verslag strategisch overleg.doc	5.1.2.e	7		Deels openbaar
72	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
73	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
74	2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
75	2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3		Deels openbaar
76	2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
77	2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
78	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
79	2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
80	17_ID337_2022 10 17 agenda strategisch overleg OVP0	5.1.2.e	6		Deels openbaar
81	2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3		Deels openbaar
82	2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
83	2020 - 12-14 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
84	RE Via e-mail verzenden 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 02-01 concept verslag str	5.1.2.e	2		Deels openbaar
85	2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
86	2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
87	2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
88	2021 - 01-11agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
89	2021 - 02-01 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
90	18_ID338_2022 10 17 concept verslag strategisch overleg OVP0	5.1.2.e	6		Deels openbaar
91	2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
92	2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	3		Deels openbaar
93	Via e-mail verzenden 2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 03-01 agenda strateg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
94	2021 - 03-01 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
95	2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
96	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
97	2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX	5.1.2.e	2		Deels openbaar
98	2021 - 03-29 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar

99	2021 - 03-29 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
100	2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX	5.1.2.e	1	Deels openbaar
101	19_ID340_2022 10 31 agenda strategisch overleg OVP0	5.1.2.e	6	Deels openbaar
102	2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
103	2021 - 03-15 genda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
104	2021 - 03-15 genda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
105	2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
106	2021 - 06-07 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
107	2021 - 06-07 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
108	2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
109	2021 - 06-14 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
110	20_ID341_2022-10-31 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	6	Deels openbaar
111	2021 - 09-27 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
112	2021 - 09-27 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	3	Deels openbaar
113	2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
114	2021 - 07-26 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
115	2021 - 11-08 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
116	2021 - 11-08 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4	Deels openbaar
117	2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	4	Deels openbaar
118	2021 - 11-29 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
119	2021 - 11-29 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	8	Deels openbaar
120	21_ID343_2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0	5.1.2.e	5	Deels openbaar
121	2021 - 07-05 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
122	2021 - 06-14 concept verslagstrategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
123	2021 - 07-05 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
124	2022-03-07 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	6	Deels openbaar
125	Natuurbeleven in de Oostvaardersplassen		8	Openbaar
126	2022-03-21 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	6	Deels openbaar
127	2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
128	2021 - 12-20 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4	Deels openbaar
129	2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
130	2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	5	Deels openbaar
131	2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
132	2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	5	Deels openbaar
133	22_ID344_2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0	5.1.2.e	6	Deels openbaar
134	2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
135	2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
136	2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
137	2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
138	2022-04-04 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	1	Deels openbaar
139	2022-04-04 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4	Deels openbaar
140	2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
141	2022-04-19 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	5	Deels openbaar
142	2022-04-04 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
143	2022-04-04 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	5	Deels openbaar
144	2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
145	2022-04-04 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	6	Deels openbaar
146	2022-04-19 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
147	2022-04-19 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	6	Deels openbaar
148	2022-05-16 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	6	Deels openbaar

149	2022 05 13, interne memo edelherten	5.1.2.e	4		Deels openbaar
150	2022-05-16 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
151	2022-05-16 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	6		Deels openbaar
152	24_ID346_2022 11 28 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	6		Deels openbaar
153	2022-05-16 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
154	2022-13-06 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
155	2022-13-06 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	6		Deels openbaar
156	2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
157	2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
158	2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP .docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
159	2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
160	2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
161	2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
162	25_ID347_2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
163	2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
164	2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
165	2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
166	2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
167	2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
168	2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
169	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
170	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	5		Deels openbaar
171	2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
172	2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	6		Deels openbaar
173	26_ID348_2023 01 09 agenda strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	4		Deels openbaar
174	2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
175	2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e;5.1.2.i	5		Deels openbaar
176	2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
177	2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	4		Deels openbaar
178	2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e;BR	1		Deels openbaar
179	2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
180	2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP.docx	5.1.2.e	1		Deels openbaar
181	2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
182	afschot rund voor intern beraad	5.1.2.e	2		Deels openbaar
183	beheerplan Trekweg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
184	brief aan stamina	5.1.2.e;5.1.2.i	2	De genoemde brief die via de link te bekijken is, zit achteraan documentenset A	Deels openbaar
185	D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
186	D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0	5.1.2.e	5		Deels openbaar
187	D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0.DOCX	5.1.2.e	1		Deels openbaar
188	D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0	5.1.2.e	5		Deels openbaar
189	eerste aanzet monitoring wolf ovp	5.1.2.e	1		Deels openbaar
190	Monitoring ecologie Oostvaardersplassen na komst wolf concept 20211124	5.1.2.e	5		Deels openbaar
191	agenda strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
192	2021-11-08 concept verslagstrategisch overleg	5.1.2.e	9		Deels openbaar
193	De Oostvaardersplassenwolf kansen en aandachtspunten 22 nov 2021	5.1.2.e	3		Deels openbaar
194	28_ID351_2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4		Deels openbaar
195	Geaccepteerd Strategisch overleg OVP	5.1.2.e	1		Deels openbaar
196	Geaccepteerd Strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
197	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	1		Deels openbaar

198	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	1		Deels openbaar
199	Geaccepteerd Strategisch overleg OVP	5.1.2.e	1		Deels openbaar
200	Geweigerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e;BR	1		Deels openbaar
201	Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	1		Deels openbaar
202	maandag morgen	5.1.2.e	2		Deels openbaar
203	29_ID355_2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4		Deels openbaar
204	maandag ochtend	5.1.2.e	1		Deels openbaar
205	ontwikkelingen flora en fauna in het kerngebied	5.1.2.e	2		Deels openbaar
206	overzicht wat wel en niet uitvoeren in grazige deel	5.1.2.e	1		Deels openbaar
207	RE strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
208	Geaccepteerd Strategisch Overleg Oostvaardersplassen (let op locatie en duur van de vergadering aangepast)	5.1.2.e	1		Deels openbaar
209	RE strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	2		Deels openbaar
210	RE strategisch overleg OVP 2022	5.1.2.e	2		Deels openbaar
211	RE 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopm[5.1.2.e].DOCX	5.1.2.e	3		Deels openbaar
212	RE 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	3		Deels openbaar
213	RE 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	3		Deels openbaar
214	RE 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	3		Deels openbaar
215	RE 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx	5.1.2.e;BR	4		Deels openbaar
216	RE strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
217	DOCUVITP-#3162448-v2-Beschikking_subsidieverlening_2024-2027_-_Staatsbosbeheer_-_Incidentele_subsidie_extr	5.1.2.e;5.1.2.i	4		Deels openbaar
218	Re agenda en stukken strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
219	Re digitaal koffie drinken team Advies en Projecten	5.1.2.e;BR	2		Deels openbaar
220	RE 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx	5.1.2.e	3		Deels openbaar
221	RE Beslisboom uitnemen paarden.docx voor intern beraad. concept bespreek stuk	5.1.2.e	4	De bijlage uitnemen paarden zit in documentenset A (ID152 en ID154)	Deels openbaar
222	RE extra strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
223	RE agenda strategisch overleg	5.1.2.e	3		Deels openbaar
224	RE Maandoverleg NP Nieuwland 2021 06	5.1.2.e;BR	1		Deels openbaar
225	RE notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg ()	5.1.2.e	6		Deels openbaar
226	RE strategisch overleg maandag (en verder)	5.1.2.e	2		Deels openbaar
227	RE strategisch overleg maandag nodig	5.1.2.e;BR	3		Deels openbaar
228	RE toegang tot stukken strategisch overleg	5.1.2.e	5		Deels openbaar
229	RE strategisch overleg	5.1.2.e;BR	3		Deels openbaar
230	Re Verzoek om correspondentie i.h.k.v. de Wob - OVP	5.1.2.e	3		Deels openbaar
231	Re Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e;BR	2		Deels openbaar
232	RE voor strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
233	RE toegang tot stukken strategisch overleg	5.1.2.e	5		Deels openbaar
234	33_ID364_2023 03 06 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4		Deels openbaar
235	RE Voor volgend strategisch overleg beleidslijn bijvoeren bespreken	5.1.2.e	2		Deels openbaar
236	strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
237	strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
238	Strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
239	Strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
240	strategisch overleg	5.1.2.e;5.1.2.i	1		Deels openbaar
241	strategisch overleg	5.1.2.e	2		Deels openbaar
242	34_ID365_2023 04 03 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar
243	strategisch overleg	5.1.2.e	1		Deels openbaar
244	Strategisch overleg Conceptbrief aan provincie	5.1.2.e	1		Deels openbaar
245	strategisch overleg Oostvaardersplassen	5.1.2.e	1		Deels openbaar
246	2023 05 15 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5		Deels openbaar

247	strategisch overleg oostvaardersplassen.	5.1.2.e	1	Deels openbaar
248	2023 03 20 verslag strategisch overleg OVP 1401579_1_0	5.1.2.e	6	Deels openbaar
249	vaststelling managementplan	5.1.2.e;5.1.2.i	2	Deels openbaar
250	Via e-mail verzenden 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-02 concept verslag strategisch overle	5.1.2.e	1	Deels openbaar
251	Via e-mail verzenden 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overle	5.1.2.e	1	Deels openbaar
252	Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX, 2021 - 02-01 agenda strategisch overle	5.1.2.e	1	Deels openbaar
253	2021 - 02-01 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
254	2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3	Deels openbaar
255	Via e-mail verzenden 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.	5.1.2.e;BR	1	Deels openbaar
256	2021 - 06-14 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
257	2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
258	Via e-mail verzenden 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 12-20 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	1	Deels openbaar
259	2021 - 12-20 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	4	Deels openbaar
260	Via e-mail verzenden 2021 - 03-15 agenda strategisch overleg.docx, 2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.	5.1.2.e	1	Deels openbaar
261	2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
262	2021 - 03-15 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
263	Via e-mail verzenden 2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2022 11 28 concept verslag strategisch overl	5.1.2.e	1	Deels openbaar
264	Via e-mail verzenden 2023 02 06 agenda strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx, 2023 01 23 concept verslag str	5.1.2.e	1	Deels openbaar
265	Via e-mail verzenden 2023 01 23 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx, 2023 01 09 concept verslag strategisc	5.1.2.e	1	Deels openbaar
266	Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
267	Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021		1	Openbaar
268	Via e-mail verzenden 2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 03 06 concept verslag strategisch overl	5.1.2.e	1	Deels openbaar
269	2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4	Deels openbaar
270	Via e-mail verzenden 2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 07 10 concept verslag strategisch overl	5.1.2.e	1	Deels openbaar
271	2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
272	2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
273	Via e-mail verzenden 2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx, 2023 10-30 concept verslag strategis	5.1.2.e	1	Deels openbaar
274	2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	5	Deels openbaar
275	Via e-mail verzenden 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1	Deels openbaar
276	Via e-mail verzenden 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1	Deels openbaar
277	2020 - 05-18 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
278	37_ID369_GSvI_Notitie_V0.4_Concept opm [5.1.2.e]+[5.1.2.e], 12-05-2023	5.1.2.e	5	Deels openbaar
279	Via e-mail verzenden 2020 - 06-15 concept verslag strategisch overleg.DOCX	5.1.2.e	1	Deels openbaar
280	2020 - 06-15 concept verslag strategisch overleg	5.1.2.e	3	Deels openbaar
281	Via e-mail verzenden 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overle	5.1.2.e	1	Deels openbaar
282	2021 - 01-11agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
283	Via e-mail verzenden 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx, 2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.dc	5.1.2.e	1	Deels openbaar
284	2022-04-19 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	5	Deels openbaar
285	Via e-mail verzenden Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC.docx	5.1.2.e	1	Deels openbaar
286	Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC	5.1.2.e	6	Deels openbaar
287	389_ID887_BO OVP 2026	5.1.2.e	1	Deels openbaar
288	390_ID888_BO OVP	5.1.2.e;5.1.2.i	2	Deels openbaar
289	D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0.DOCX	5.1.2.e	1	Deels openbaar
290	D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0	5.1.2.e	5	Deels openbaar
291	Via e-mail verzenden 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overl	5.1.2.e	1	Deels openbaar
292	2020 - 07-27 agenda strategisch overleg	5.1.2.e	2	Deels openbaar
293	39_ID371_2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
294	40_ID373_2023 06 12 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
295	41_ID374_2023 06 12 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	6	Deels openbaar
296	42_ID375_Nadere onderbouwing extra kosten OVP 2024 tm 2027	5.1.2.e	3	Deels openbaar

297	43_ID376_voorlaatste versie GSvI_Notitie versie 24-5 (def) (automatisch hersteld)	5.1.2.e	5	Deels openbaar
298	44_ID377_eerste versie notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige rand Oostvaardersplassen conceptversie 2(	5.1.2.e	36	Deels openbaar
299	47_ID381_2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
300	48_ID382_notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige rand Oostvaardersplassen conceptversie 20230612	5.1.2.e	40	Deels openbaar
301	49_ID383_2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	5	Deels openbaar
302	50_ID384_2023 09 04 concept verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
303	52_ID388_2023 10-30 agenda strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	5	Deels openbaar
304	57_ID394_2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4	Deels openbaar
305	58_ID396_2024 03 25 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4	Deels openbaar
306	59_ID397_2024-04-22 agenda strategisch overleg OVP - kopie	5.1.2.e	4	Deels openbaar
307	62_ID400_2024-05-27 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	4	Deels openbaar
308	63_ID401_2024-05-27 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
309	64_ID402_2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
310	65_ID403_2024-09-02 verslag strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
311	66_ID405_2024-09-23 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
312	72_ID413_2025 03 11, agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	5	Deels openbaar
313	73_ID414_Lopende zaken 11 maart 2025	5.1.2.e	2	Deels openbaar
314	Agenda strategisch overleg OVP 14 november	5.1.2.e;5.1.2.i	1	Deels openbaar
315	2022 11 14 agenda strategisch overleg OVP	5.1.2.e	6	Deels openbaar
316	79_ID420_D26-1137 verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026 1998289_1_0	5.1.2.e	3	Deels openbaar
317	80_ID421_DOCUVITP-#3095236-v1-Uitkomsten_BO_OVP_20maart_2023_provincie+SBB	5.1.2.e	1	Deels openbaar
318	81_ID423_DOCUVITP-#3270351-v2-Agenda_BO_Provincie_+_SBB_OVP_30_mei_2024	5.1.2.e	1	Deels openbaar
319	82_ID424_DOCUVITP-#3306402-v1-BO_OVP_provincie_+_SBB_05_september_2024	5.1.2.e	1	Deels openbaar
320	83_ID425_DOCUVITP-#3317506-v1-Agenda_BO_provincie__+_SBB__maandag_7_oktober_2024	5.1.2.e	1	Deels openbaar
321	84_ID427_voor intern beraad svz juridische aangelegenheden OVP 4-3-2020	5.1.2.e	3	Deels openbaar
322	86_ID429_1. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_22_november_2018__agenda	5.1.2.e	1	Deels openbaar
323	87_ID430_2. Afsprakenlijst_Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_22_november_2018	5.1.2.e	2	Deels openbaar
324	88_ID431_5. afsprakenlijst_bestuurlijk_overleg_10-01-2019	5.1.2.e	1	Deels openbaar
325	89_ID432_10. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_11_april_2019_-_agenda_SB	5.1.2.e	1	Deels openbaar
326	90_ID433_3. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_17_december_2018_-_agenda	5.1.2.e	1	Deels openbaar
327	91_ID434_9. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_20_juni_2019_(agenda)	5.1.2.e	1	Deels openbaar
328	92_ID435_7. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_14_februari_2019_-_agenda	5.1.2.e	1	Deels openbaar
329	93_ID436_6. Afsprakenlijst_van_Bestuurlijk_overleg_van_19_maart_2019	5.1.2.e	2	Deels openbaar
330	94_ID437_11. Memo_financiele_stand_van_zaken_OVP_8-4-19	5.1.2.e	5	Deels openbaar
331	95_ID438_4. Bestuurlijk_overleg_OVP__SBB_10-01-2019	5.1.2.e	2	Deels openbaar
332	96_ID439_8. Memo_monitoring__voortgang_onderzoek_tbv_BO_OVP_april	5.1.2.e	3	Deels openbaar
333	97_ID440_13. Binder_BO_OVP_met_SBB_12_sept	5.1.2.e	4	Deels openbaar
334	98_ID441_12. Beleidskader_beheer_Oostvaardersplassen_-_stand_van_zaken_financien__revWW	5.1.2.e	14	Deels openbaar
335	99_ID442_14. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_21_november_2019_-_agenda	5.1.2.e	1	Deels openbaar
336	2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0	5.1.2.e	4	Deels openbaar

1_ID2_100_ID443_15. Afsprakenlijst_BO_OVP__12_dec_2019 19
2_ID3_101_ID444_16. Afsprakenlijst_BO_OVP_van_7_mei_2020 20
3_ID4_102_ID445_17. Invulling_notitie_grote_grazers_OVP 21
4_ID5_103_ID446_18. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_25_juni_Agenda 23
5_ID6_104_ID447_19. Concept_afsprakenlijst_BO_OVP_25_juni_2020 24
6_ID7_105_ID448_20. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_Agenda_10-09-2020 25
7_ID8_106_ID449_22. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_Agenda_05-11-2020 26
8_ID9_107_ID450_23. Uitkomsten_BO_Provincie_en_SBB_donderdag_5_november 27
9_ID10_108_ID451_25. Uitkomsten_BO_donderdag_03_december_2020 29
10_ID11_109_ID452_26. uitkomsten_BO_donderdag_14-01_2021 31
11_ID12_110_ID453_21. Concept_afsprakenlijst_BO_OVP_10-09-2020 33
12_ID13_111_ID454_24. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_03_december_2020_SBB_en_provincie 35
13_ID14_112_ID455_27. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_agenda_11_februari_2021 36
14_ID15_113_ID456_29. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_donderdag_18_maart_Ageda 37
15_ID16_114_ID457_28. Uitkomsten_bestuurlijk_overleg_SBB_-OVP_11_februari_2021 38
16_ID17_115_ID458_30. Uitkomsten_Bestuurlijk_overleg_SBB_-OVP_18_maart_2021 40

17_ID18_116_ID459_31. Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP__agenda_donderdag_15_april_2021_ 42
18_ID19_117_ID460_32. Uitkomsten_Bestuurlijk_Overleg_SBB_over_OVP_van_15_april 43
19_ID20_118_ID461_33. Bestuurlijk_overleg_SBB_OVP_donderdag_27_mei 45
20_ID21_119_ID462_34. Uitkomsten_BO_provincie_SBB_OVP_donderdag_27_mei_2021 46
21_ID22_120_ID463_35. Agenda_BO_05-07_2021_provincie_&_Staatsbosbeheer_over_de_OVP 48
22_ID23_121_ID464_37. Beleidskader beheer OVP- Bestuurlijk overleg 30 januari 2019 49
23_ID24_122_ID465_38. Agenda_voor_Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_dd_9-1-2020 51
24_ID25_123_ID466_36. Beleidskader beheer OVP- Bestuurlijk overleg 14 februari 2019 52
25_ID26_124_ID467_40. Afsprakenlijst van Bestuurlijk overleg 12 sept 2019 (concept) 54
26_ID27_125_ID468_41. Beleidskader beheer OVP - Bestuurlijk overleg 19 maart 2019 afsprakenlijst 56
27_ID28_126_ID469_39. Beleidskader beheer OVP - Bestuurlijk overleg 16 oktober 2019 - afsprakenlijst 58
28_ID29_Geaccepteerd (digitaal) BO Oostvaardersplassen 60
29_ID31_Reserveoptie BO Oostvaardersplassen 61
30_ID32_2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP 62
31_ID33_2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP 63
32_ID35_RE Strategisch overleg Oostvaardersplassen (Kitsweg Lelystad) 67
33_ID36_RE [5.1.2.e] heeft ‘verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026’ met u gedeeld 68

34_ID37_Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort) 70
35_ID39_2025 09 29, agenda strategisch overleg OVP 71
36_ID38_2025 06 02, conceptverslag strategisch overleg OVP 76
37_ID40_Voorlopig Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort) 81
38_ID41_138_ID485_2024 01 22 e-mail verslag strategisch overleg OVP 82
39_ID42_139_ID486_2024 01 22 Bijlage bij e-mail verslag strategisch overleg OVP 83
40_ID43_140_ID487_Aantekeningen [5.1.2.e] bestuurlijk overleg 87
41_ID44_141_ID488_Aantekeningen [5.1.2.e] afstemmingsoverleg 98
42_ID45_Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort) 115
43_ID46_2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX 116
44_ID47_2020 - 04-20 agenda strategisch overleg 118
45_ID49_2020 - 06-15 agenda strategisch overleg.DOCX 120
46_ID50_2020 - 06-15 agenda strategisch overleg 121
47_ID52_2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX 123
48_ID53_2020 - 07-27 agenda strategisch overleg 124
49_ID55_2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg. DOCX 125
50_ID56_2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg 127
51_ID57_14_ID334_2022-10-03 agenda strategisch overleg 130
52_ID59_2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX 136
53_ID60_2020 - 04-6 verslag strategisch overleg 138
54_ID62_2020 - 05-18 verslag strategisch overleg.DOCX 140
55_ID63_2020 - 05-18 verslag strategisch overleg 141
56_ID65_2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX 144

57_ID66_2020 - 05-18 agenda strategisch overleg 145
58_ID68_2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg.
DOCX 147
59_ID69_2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg 148
60_ID71_agenda het strategisch overleg van 6 maart 150
61_ID72_15_ID335_2022-09-05 verslag strategisch overleg 151
62_ID73_2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX 158
63_ID74_2020 - 04-20 verslag strategisch overleg 160
64_ID76_2020 - 10-05 agenda strategisch overleg.DOCX 163
65_ID77_2020 - 10-05 agenda strategisch overleg 164
66_ID80_2020 - 11-16 agenda strategisch overleg 165
67_ID82_2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg.
DOCX 166
68_ID83_2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg 167
69_ID85_2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg.
DOCX 169
70_ID86_2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg 171
71_ID88_16_ID336_2022-10-03 concept verslag strategisch
overleg.doc 173
72_ID89_2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX 180
73_ID90_2020 - 11-30 agenda strategisch overleg 182
74_ID92_2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg.DOCX 184
75_ID93_2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg 186
76_ID95_2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.
DOCX 189
77_ID96_2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg 191
78_ID98_2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX 193
79_ID101_2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX 194
80_ID104_17_ID337_2022 10 17 agenda strategisch overleg
OVP0 196

81_ID106_2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg 202
82_ID108_2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX 205
83_ID109_2020 - 12-14 agenda strategisch overleg 206
84_ID111_RE Via e-mail verzenden 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX 208
85_ID112_2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg. DOCX 210
86_ID113_2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg 211
87_ID115_2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX 213
88_ID116_2021 - 01-11agenda strategisch overleg 214
89_ID119_2021 - 02-01 agenda strategisch overleg 216
90_ID120_18_ID338_2022 10 17 concept verslag strategisch overleg OVP0 218
91_ID122_2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX 224
92_ID123_2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX 225
93_ID125_Via e-mail verzenden 2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 03-01 agenda strategisch overleg.docx 228
94_ID127_2021 - 03-01 agenda strategisch overleg 229
95_ID126_2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX 231
96_ID128_2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX. DOCX 233
97_ID129_2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX 234
98_ID134_2021 - 03-29 agenda strategisch overleg.docx 236
99_ID135_2021 - 03-29 agenda strategisch overleg 237

100_ID137_2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX 239
101_ID139_19_ID340_2022 10 31 agenda strategisch overleg OVP0 240
102_ID141_2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg. docx 246
103_ID144_2021 - 03-15 genda strategisch overleg.docx 247
104_ID145_2021 - 03-15 genda strategisch overleg 248
105_ID147_2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg. docx 250
106_ID150_2021 - 06-07 agenda strategisch overleg.docx 251
107_ID151_2021 - 06-07 agenda strategisch overleg 252
108_ID153_2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx 254
109_ID154_2021 - 06-14 agenda strategisch overleg 255
110_ID155_20_ID341_2022-10-31 concept verslag strategisch overleg OVP 257
111_ID157_2021 - 09-27 agenda strategisch overleg.docx 263
112_ID158_2021 - 09-27 agenda strategisch overleg 264
113_ID160_2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx 267
114_ID161_2021 - 07-26 agenda strategisch overleg 268
115_ID163_2021 - 11-08 agenda strategisch overleg.docx 270
116_ID164_2021 - 11-08 agenda strategisch overleg 271
117_ID167_2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg 275
118_ID169_2021 - 11-29 agenda strategisch overleg.docx 279
119_ID170_2021 - 11-29 agenda strategisch overleg 280
120_ID171_21_ID343_2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0 288
121_ID173_2021 - 07-05 agenda strategisch overleg.docx 293
122_ID175_2021 - 06-14 concept verslagstrategisch overleg 294
123_ID174_2021 - 07-05 agenda strategisch overleg 296

124_ID179_2022-03-07 concept verslag strategisch overleg 298
125_ID178_Natuurbeleven in de Oostvaardersplassen 304
126_ID180_2022-03-21 agenda strategisch overleg 312
127_ID182_2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx 318
128_ID183_2021 - 12-20 agenda strategisch overleg 319
129_ID185_2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.
docx 323
130_ID186_2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg 324
131_ID188_2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg.
docx 329
132_ID189_2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg 330
133_ID190_22_ID344_2022 11 28 concept verslag strategisch
overleg OVP0 335
134_ID192_2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0.docx 341
135_ID195_2022 11 28 concept verslag strategisch overleg
OVP0.docx 342
136_ID198_2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP
.docx 343
137_ID199_2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP 344
138_ID201_2022-04-04 agenda strategisch overleg 349
139_ID202_2022-04-04 agenda strategisch overleg 350
140_ID207_2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx 354
141_ID208_2022-04-19 agenda strategisch overleg 355
142_ID210_2022-04-04 agenda strategisch overleg.docx 360
143_ID211_2022-04-04 agenda strategisch overleg 361
144_ID213_2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx 366
145_ID214_2022-04-04 concept verslag strategisch overleg 367
146_ID216_2022-04-19 concept verslag strategisch overleg.docx 373
147_ID217_2022-04-19 concept verslag strategisch overleg 374
148_ID221_2022-05-16 agenda strategisch overleg 380

149_ID224_2022 05 13, interne memo edelherten 386
150_ID225_2022-05-16 concept verslag strategisch overleg.
docx 390
151_ID226_2022-05-16 concept verslag strategisch overleg 391
152_ID227_24_ID346_2022 11 28 verslag strategisch overleg
OVP 397
153_ID229_2022-05-16 agenda strategisch overleg.docx 403
154_ID232_2022-13-06 concept verslag strategisch overleg.docx 404
155_ID233_2022-13-06 concept verslag strategisch overleg 405
156_ID235_2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP
.docx 411
157_ID236_2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP 412
158_ID238_2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP
.docx 417
159_ID239_2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP 418
160_ID241_2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP.docx 423
161_ID242_2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP 424
162_ID243_25_ID347_2022 12 19 agenda strategisch overleg
OVP 429
163_ID245_2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP.docx 434
164_ID246_2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP 435
165_ID248_2023 03 06 concept verslag strategisch overleg
OVP.docx 440
166_ID249_2023 03 06 concept verslag strategisch overleg
OVP 441
167_ID251_2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP.docx 446
168_ID252_2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP 447
169_ID254_2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.
docx 452
170_ID255_2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie 453

171_ID257_2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 458
172_ID258_2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP 459
173_ID259_26_ID348_2023 01 09 agenda strategisch overleg OVP - kopie 465
174_ID261_2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 469
175_ID262_2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP 470
176_ID264_2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie.docx 475
177_ID265_2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie 476
178_ID267_2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP.docx 480
179_ID268_2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP 481
180_ID270_2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP .docx 486
181_ID271_2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP 487
182_ID273_afschot rund voor intern beraad 492
183_ID275_beheerplan Trekweg 494
184_ID276_brief aan stamina 495
185_ID277_D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0.DOCX 497
186_ID278_D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0 498
187_ID280_D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0.DOCX 503
188_ID281_D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0 504
189_ID283_eerste aanzet monitoring wolf ovp 509

190_ID284_Monitoring ecologie Oostvaardersplassen na komst wolf concept 20211124 510
191_ID286_agenda strategisch overleg 515
192_ID288_2021-11-08 concept verslagstrategisch overleg 516
193_ID289_De Oostvaardersplassenwolf kansen en aandachtspunten 22 nov 2021 525
194_ID291_28_ID351_2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 528
195_ID293_Geaccepteerd Strategisch overleg OVP 532
196_ID294_Geaccepteerd Strategisch overleg 533
197_ID295_Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen 534
198_ID296_Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen 535
199_ID297_Geaccepteerd Strategisch overleg OVP 536
200_ID298_Geweigerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen 537
201_ID300_Geaccepteerd Strategisch overleg Oostvaardersplassen 538
202_ID301_maandag morgen 539
203_ID302_29_ID355_2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 541
204_ID303_maandag ochtend 545
205_ID304_ontwikkelingen flora en fauna in het kerngebied 546
206_ID305_overzicht wat wel en niet uitvoeren in grazige deel 548
207_ID306_RE strategisch overleg 549
208_ID307_Geaccepteerd Strategisch Overleg Oostvaardersplassen (let op locatie en duur van de vergadering aangepast) 551
209_ID308_RE strategisch overleg Oostvaardersplassen 552
210_ID309_RE strategisch overleg OVP 2022 554

211_ID310_RE 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopm[5.1.2.e].DOCX 556
212_ID311_RE 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX 559
213_ID313_RE 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX 562
214_ID314_RE 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX 565
215_ID316_RE 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx 568
216_ID317_RE strategisch overleg 572
217_ID318_DOCUVITP-#3162448-v2-Beschikking_subsidieverlening_2024-2027_-_Staatsbosbeheer_-_Incidentele_subsidie_extra_beheerkosten_Oostvaardersplassen 574
218_ID319_Re agenda en stukken strategisch overleg 578
219_ID334_Re digitaal koffie drinken team Advies en Projecten 580
220_ID335_RE 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx 582
221_ID336_RE Beslisboom uitnemen paarden.docx voor intern beraad. concept bespreek stuk 585
222_ID338_RE extra strategisch overleg 589
223_ID339_RE agenda strategisch overleg 591
224_ID340_RE Maandoverleg NP Nieuwland 2021 06 594
225_ID342_RE notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg () 595
226_ID343_RE strategisch overleg maandag (en verder) 601
227_ID344_RE strategisch overleg maandag nodig 603
228_ID346_RE toegang tot stukken strategisch overleg 606
229_ID347_RE strategisch overleg 611
230_ID348_Re Verzoek om correspondentie i.h.k.v. de Wob - OVP 614
231_ID349_Re Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX 617

232_ID350_RE voor strategisch overleg 619
233_ID351_RE toegang tot stukken strategisch overleg 620
234_ID352_33_ID364_2023 03 06 agenda strategisch overleg OVP 625
235_ID353_RE Voor volgend strategisch overleg beleidslijn bijvoeren bespreken 629
236_ID354_strategisch overleg 631
237_ID355_strategisch overleg 633
238_ID358_Strategisch overleg 634
239_ID359_Strategisch overleg 635
240_ID361_strategisch overleg 636
241_ID362_strategisch overleg 637
242_ID363_34_ID365_2023 04 03 agenda strategisch overleg OVP 639
243_ID364_strategisch overleg 644
244_ID366_Strategisch overleg Conceptbrief aan provincie 645
245_ID367_strategisch overleg Oostvaardersplassen 646
246_ID369_2023 05 15 agenda strategisch overleg OVP 647
247_ID370_strategisch overleg oostvaardersplassen. 652
248_ID372_2023 03 20 verslag strategisch overleg OVP 140157-9_1_0 653
249_ID375_vaststelling managementplan 659
250_ID376_Via e-mail verzenden 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX 661
251_ID380_Via e-mail verzenden 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX 662

252_ID383_Via e-mail verzenden 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX, 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX 663
253_ID385_2021 - 02-01 agenda strategisch overleg 664
254_ID384_2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg 666
255_ID387_Via e-mail verzenden 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 06-14 agenda strategisch overleg .docx 669
256_ID389_2021 - 06-14 agenda strategisch overleg 670
257_ID388_2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg 672
258_ID390_Via e-mail verzenden 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx 674
259_ID392_2021 - 12-20 agenda strategisch overleg 675
260_ID393_Via e-mail verzenden 2021 - 03-15 agenda strategisch overleg.docx, 2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx 679
261_ID395_2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg 680
262_ID394_2021 - 03-15 agenda strategisch overleg 682
263_ID396_Via e-mail verzenden 2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 684
264_ID399_Via e-mail verzenden 2023 02 06 agenda strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx, 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP .docx 685
265_ID402_Via e-mail verzenden 2023 01 23 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx, 2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 686
266_ID405_Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021.docx 687

267_ID406_Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021 688
268_ID409_Via e-mail verzenden 2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 689
269_ID410_2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP 690
270_ID413_Via e-mail verzenden 2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 694
271_ID415_2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP 695
272_ID414_2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP 700
273_ID417_Via e-mail verzenden 2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx, 2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx 705
274_ID418_2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie 706
275_ID421_Via e-mail verzenden 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX 711
276_ID425_Via e-mail verzenden 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX 712
277_ID426_2020 - 05-18 agenda strategisch overleg 713
278_ID428_37_ID369_GSvI_Notitie_V0.4_Concept opm [5.1.2.e]+[5.1.2.e], 12-05-2023 715
279_ID430_Via e-mail verzenden 2020 - 06-15 concept verslag - strategisch overleg.DOCX 720
280_ID431_2020 - 06-15 concept verslag strategisch overleg 721
281_ID435_Via e-mail verzenden 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX 724
282_ID436_2021 - 01-11agenda strategisch overleg 725

283_ID439_Via e-mail verzenden 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx, 2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx 727
284_ID440_2022-04-19 agenda strategisch overleg 728
285_ID442_Via e-mail verzenden Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC.docx 733
286_ID443_Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC 734
287_ID445_389_ID887_BO OVP 2026 740
288_ID447_390_ID888_BO OVP 741
289_ID448_D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0.DOCX 743
290_ID449_D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0 744
291_ID451_Via e-mail verzenden 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX 749
292_ID452_2020 - 07-27 agenda strategisch overleg 750
293_ID454_39_ID371_2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP 752
294_ID455_40_ID373_2023 06 12 agenda strategisch overleg OVP 757
295_ID456_41_ID374_2023 06 12 concept verslag strategisch overleg OVP 762
296_ID457_42_ID375_Nadere onderbouwing extra kosten OVP 2024 tm 2027 768
297_ID458_43_ID376_voorlaatste versie GSvI_Notitie versie 24-5 (def) (automatisch hersteld) 771

298_ID459_44_ID377_eerste versie notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige rand Oostvaardersplassen conceptversie 20230521 776
299_ID461_47_ID381_2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP 812
300_ID462_48_ID382_notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige rand Oostvaardersplassen conceptversie 20230612 817
301_ID463_49_ID383_2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP - kopie 857
302_ID464_50_ID384_2023 09 04 concept verslag strategisch overleg OVP 862
303_ID466_52_ID388_2023 10-30 agenda strategisch overleg OVP - kopie 867
304_ID471_57_ID394_2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 872
305_ID472_58_ID396_2024 03 25 verslag strategisch overleg OVP 876
306_ID473_59_ID397_2024-04-22 agenda strategisch overleg OVP - kopie 880
307_ID476_62_ID400_2024-05-27 agenda strategisch overleg OVP 884
308_ID477_63_ID401_2024-05-27 verslag strategisch overleg OVP 888
309_ID478_64_ID402_2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP 893
310_ID479_65_ID403_2024-09-02 verslag strategisch overleg OVP 898
311_ID480_66_ID405_2024-09-23 agenda strategisch overleg OVP 903

312_ID486_72_ID413_2025 03 11, agenda strategisch overleg OVP 908
313_ID487_73_ID414_Lopende zaken 11 maart 2025 913
314_ID489_Agenda strategisch overleg OVP 14 november 915
315_ID490_2022 11 14 agenda strategisch overleg OVP 916
316_ID495_79_ID420_D26-1137 verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026 1998289_1_0 922
317_ID496_80_ID421_DOCUVITP-#3095236-v1-Uitkomsten_BO-_OVP_20maart_2023_provincie+SBB 925
318_ID497_81_ID423_DOCUVITP-#3270351-v2-Agenda_BO_Provincie_+_SBB_OVP_30_mei_2024 926
319_ID498_82_ID424_DOCUVITP-#3306402-v1-BO_OVP_provincie_+_SBB_05_september_2024 927
320_ID499_83_ID425_DOCUVITP-#3317506-v1-Agenda_BO_provincie__+_SBB__maandag_7_oktober_2024 928
321_ID500_84_ID427_voor intern beraad svz juridische aangelegenheden OVP 4-3-2020 929
322_ID502_86_ID429_1. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_22_november_2018__agenda 932
323_ID503_87_ID430_2. Afsprakenlijst_Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_22_november_2018 933
324_ID504_88_ID431_5. afsprakenlijst_bestuurlijk_overleg_10-01-2019 935
325_ID505_89_ID432_10. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_11_april_2019_-_agenda_SB 936
326_ID506_90_ID433_3. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_17_december_2018_-_agenda 937
327_ID507_91_ID434_9. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_20_juni_2019_(agenda) 938

328_ID508_92_ID435_7. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_14_februari_2019_-_agenda 939
329_ID509_93_ID436_6. Afsprakenlijst_van_Bestuurlijk_overleg_van_19_maart_2019 940
330_ID510_94_ID437_11. Memo_financiele_stand_van_zaken_-OVP_8-4-19 942
331_ID511_95_ID438_4. Bestuurlijk_overleg_OVP__SBB_10-01-2019 947
332_ID512_96_ID439_8. Memo_monitoring__voortgang_onderzoek_tbv_BO_OVP_april 949
333_ID513_97_ID440_13. Binder_BO_OVP_met_SBB_12_sept 952
334_ID514_98_ID441_12. Beleidskader_beheer_Oostvaardersplassen_-_stand_van_zaken_financien__revWW 956
335_ID515_99_ID442_14. Bestuurlijk_overleg_Oostvaardersplassen_van_21_november_2019_-_agenda 970
336_ID517_2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0 971

Afsprakenlijst

2530636

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

12 december 2019

Aanwezig: Michiel Rijsberman, Kees lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen.
   - Nav afsprakenlijst - vorige BO werd Michiel Rijsberman vervangen door Jan de Reus
   - Nav communicatiekalender
     - Programma NOS over Konikpaarden is uitgesteld naar januari
     - Programma Omroep Flevoland gaat over gezenderde heckrunderen en onderzoek dat de WUR hiervoor doet
     - SBB gaat half januari naar Spanje voor het afhechten van de afspraken aldaar

2. Vervolgstappen nav vernietiging besluit op bezwaar afschot edelherten.
   - Provincie besluit 17e dec. over Hoger Beroep
   - SBB overweegt ook in Hoger Beroep te gaan
   - Advocaat (Pels Rijcken) werkt een scenario uit met vervolgstappen ten aanzien van het gebruik van de ontheffing/vergunning per januari 2020
   - Aandachtspunt is nog in hoeverre aanvullende besluitvorming in GS nodig/wenselijk is.

3. Stand van zaken financiën.
   - Gedeputeerde gaat in op de discussie in GS over de wel erg forse overschrijding van het budget voor de reset en de mogelijke oplossingen. Afspraak is dat de overschrijding gefinancierd gaat worden uit de middelen die LNV heeft toegezegd voor beheer.
   - Besluitvorming over de beheersubsidie 2019 en over het budget voor verdere besteksvoorbereidingen staat op agenda GS 17 dec.

4. Conditie grote grazers
   - SBB geeft aan dat in de OVP gedurende de winterperiode in ieder geval maandelijks een ronde met dierenarts wordt gemaakt. Huidige conditie van de dieren is nog ruim voldoende. Communicatie wordt afgestemd tussen SBB en provincie.

5. Rapport literatuuronderzoek
   - Rapport van Universiteit Utrecht wordt rond de jaarwisseling verwacht. Het is een breed literatuuronderzoek met ook aandacht voor ethiek, gedrag, juridische aspecten enz.
   - Aandachtspunt zal nog zijn in hoeverre ook praktische & juridische toepasbaarheid al voldoende onderzocht is, of dat daar nog extra informatie voor nodig is.

6. Rondvraag
   - Formele afronding van de reset. Provincie wil deze bij voorkeur koppelen aan de instemming met het managementplan. Dat markeert het beste de overgang naar regulier beheer.
   - Bereikbaarheid in kerstvakantie. Zowel provincie als SBB is (indien nodig) bereikbaar in deze periode.

<u>Volgende keer op agenda:</u>

- Stand van zaken juridische procedures
- Onderzoek anticonceptie
- Ontwerp N2000 en recreatieve maatregelen

Afsprakenlijst (#2605624)

Bestuuriijk overleg Oostvaardersplassen (concept)

7 mei 2020
Aanwezig: Michiel Rijsberman, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Mededelingen
   - Ter informatie van SBB naar aanleiding van de communicatiekalender: vanaf 19 mei gaat SBB de winkels in beperkte mate openstellen, de buitencentra zelf gaan open op 1 juni, ook excursies gaan met inachtneming van de 1,5 meter regel weer starten
   - SBB geeft toelichting op verhouding van paarden en runderen in het populatiebeheer, zoals opgenomen in het concept-managementplan
   - SBB geeft aan dat het managementplan in de week van 11 mei aangeboden wordt aan GS ter instemming. SBB maakt ook een publieksvriendelijke samenvatting, die gebruikt gaat worden in hun communicatie

2. Juridische procedures
   - Provincie bereidt zich voor op behandeling van de vier bezwaren die zijn binnengekomen met betrekking tot de projecten in het grazige deel en de Almeerse Poort
   - SBB maakt de kosten voor het verder verminderen van de edelherten inzichtelijk in het geval het afschot vanaf 1 september mag worden hervat

3. Beheer en conditie grote grazers
   - SBB geeft aan dat bijvoeren van heckrunderen wordt gecontinueerd in aankomende weken, de conditie van de runderen neemt iets toe, zoals blijkt uit het verslag van het werkbezoek van de dierenarts
   - SBB geeft aan dat de dierenarts in week van 11 mei weer een werkbezoek brengt

4. Handhaving
   - Er is op dit moment geen informatie over de stappen die het OM zet, zowel SBB als provincie blijven contact zoeken met het OM

5. Rondvraag
   - Kees Lever geeft aan dat hij binnenkort met BR gaat; hij neemt bij deze afscheid van het bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen met de provincie

6. Volgend BO: Donderdag 4 juni van 13.30 tot 14.30

Memo

Registratienummer: 2618286

Datum 3 juni 2020

Aan

Afdeling

Van

Doorkiesnummer

Betreft Notitie grote grazers Oostvaardersplassen

Afschrift

Opmerkingen

Inleiding:
Tijdens de behandeling van het Statenvoorstel over het literatuuronderzoek anticonceptie in de PS-vergadering van 27 mei heeft de gedeputeerde toegezegd een notitie op te stellen over de grote grazers binnen het OVP. Toesturen van deze notitie aan Provinciale Staten is toegezegd na het zomerreces.

De gedeputeerde heeft aangegeven dat de notitie niet is bedoeld om nieuw onderzoek op te starten. De notitie brengt beschikbare informatie in verschillende documenten en vanuit verschillende bronnen overzichtelijk en (publieks)toegankelijk bij elkaar.

Onderwerpen om op te nemen in de notitie
Op basis van wat benoemd is in de Statenvergadering, denken we dat de volgende onderwerpen in de notitie aan bod kunnen komen:

- <u>Provinciaal beleid ten aanzien van de grote grazers:</u>
  (Beleidskader, beleidslijn bijvoeren voor wat betreft de grote grazers, Natura-2000 doelen, Faunabeheerplan):
  - aantallen grote grazers in relatie tot draagkracht van het gebied;
  - gezondheid en welzijn van de grote grazers;
  - rol en functie van de grote grazers in de Oostvaardersplassen, mede in relatie tot vegetatie en vogels;
  - Bijdrage van de grote grazers aan de N2000-doelen.

NB: Het onderdeel over het daadwerkelijke effect van de grote grazers op de natura-2000 doelen OVP en uitspraken daarover maakt geen onderdeel uit van deze notitie. Hier valt pas meer over te zeggen nadat de gewenste aantallen grote grazers is bereikt en het effect meetbaar is wat de rol is van de grote grazers op het beheer en ecologie.

- <u>Het beheer van de grote grazers door Staatsbosbeheer (op basis van o.a. het Managementplan)</u>
  - maatregelen ten behoeve van de gezondheid en welzijn van de grote grazers in het Managementplan;
  - beschikbare informatie over gezondheid en welzijn van de grote grazers;
  - beschikbare en voorziene beschutting voor de grote grazers;
  - onderzoek van Wageningen University naar het gebruik van zenders bij Heckrunderen.

Memo

- <u>De (juridische) status van de grote grazers en de wettelijke kaders ten aanzien van herplaatsing:</u>
  - huidige juridische status van in het wild levende dieren in de Oostvaardersplassen;
  - Wet- en regelgeving ten aanzien van de Identificatie en Registratie van Heckrunderen;
  - Voorwaarden ten aanzien van het toepassen van registratie van de Heckrunderen in de Oostvaardersplassen;
  - Beschikbaarheid potentiële uitplaatsingslocaties voor grote grazers als er geen beperkingen zijn in de regelgeving;

- <u>Tijdspad en vervolgstappen om de effecten van de reset te kunnen beoordelen</u>
  - Hoe lang duurt het na de reset voordat het effect dat de grote grazers hebben op het vegetatiebeheer zichtbaar wordt en gemeten kan worden.
  - Het zo goed mogelijk in beeld brengen wanneer de verschillende vervolgstappen gezet worden in relatie tot de onderzoeksvraag uit het beleidskader. Uiteraard zijn we daarbij afhankelijk wanneer de doelstand van de grote grazers bereikt wordt.

Memo

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 25 juni over de Oostvaardersplassen (2620169)

Locatie: digitaal
Tijdstip: 16.00 – 17.00

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 4 mei 2020 (bijgesloten)
    b. Ter informatie: Communicatiekalender per 19 juni 2020 (bijgesloten)
    c. Mededelingen:
        i. Notitie grote grazers Oostvaardersplassen (zie bijgevoegd memo)
        ii. Stand van zaken subsidie project grazige deel
        iii. stand van zaken aanvraag structurele beheersubsidie SBB.

2. Juridische procedures:
    a. Stand van zaken hoger beroep Raad van State
        - de Raad van State heeft de datum van de zitting in het kader van het hoger beroep gepland: dinsdag 21 juli 2020 om 14.00 uur.
    b. Voortgang nieuwe bezwaarprocedures

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    a. Toelichting/terugmelding op verslag werkbezoek dat in mei/juni heeft plaats gevonden 2020 en (bijgesloten)/ afbouwen van bijvoeren heckrunderen/Planning eventuele werkbezoek(en) van dierenarts in komende periode/zomer (mondeling)
    b. Vooruitblik mogelijke hervatting afschot edelherten. (mondeling)
    c. Uitvoering managementplan. (mondeling)

4. Frequentie Bestuurlijk overleg Provincie en SBB
    Dit is het laatste ingeplande bestuurlijk overleg voor de zomer. Bespreken van de frequentie van het bestuurlijk overleg na de zomer.

5. Rondvraag

Afsprakenlijst (#2631699)

<u>Concept voor intern gebruik</u>: Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen (concept)
25 juni 2020
Aanwezig: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Mededelingen
   - Geen bijzonderheden bij de afsprakenlijst. Deel van de onderwerpen komt terug.
   - Notitie grote grazers; toegezegde notitie aan Provinciale Staten gaat zowel over het beleid als het beheer. Veel informatie beschikbaar, hopelijk kunnen we er een coproductie van maken. In de notitie mogelijk nog alert zijn op rollen en bevoegdheden provincie en SBB.
   - Subsidie grazige deel; in kader van de zorgvuldigheid wordt door SBB een laatste check op werkzaamheden uitgevoerd en wordt nog naar mogelijke Staatssteun gekeken. Besluitvorming volgt na de zomer. Spoedbesluit tijdens reces om uitvoering te versnellen wordt uiteindelijk niet nodig geacht. SBB brengt binnen het project in beeld welke werkzaamheden vergunningsvrij zijn en welke niet.
   - Structurele subsidie SBB; voorbereidingen worden getroffen, na de zomer voorstel bespreken.

2. Juridische procedures
   - Geen verdere bijzonderheden, e.e.a. loopt.

3. Beheer en conditie grote grazers
   - SBB meldt dat het bijvoeren van heckrunderen is gestopt. De laatste rapportage van Dierenarts met bevindingen is in definitieve vorm net beschikbaar gekomen en wordt toegestuurd aan de provincie.
   - SBB maakt de kosten inzichtelijk voor het afronden van de reset van de edelherten om te komen tot de gewenste doelstand. De kosten voor het reguliere beheer loopt vervolgens via de structurele subsidie waaraan gewerkt wordt. Tijdens het volgende overleg zal het voorstel worden besproken.
   - Mogelijke hervatting afschot; termijn om bezwaar te maken op besluit van 27 mei (m.b.t. de ontheffing faunabeheerplan) loopt tot 1 juli. Dan weten we ook of er bezwaar is ingediend. Het vermoeden is dat dit wel zal gebeuren en dat er ook een voorlopige voorziening wordt aangevraagd. Daarnaast loopt de procedure via de RvS over de eerder verleende opdracht. Deze uitspraak wordt verwacht op 1 september. Hoewel dit twee verschillende zaken zijn, is er wel een direct verband. In het juridische overleg bespreken hoe ons op te stellen met betrekking tot een mogelijke hervatting van het afschot.
   - Managementplan; met het vaststellen van managementplan zal dit najaar ook weer begonnen worden met het beheer van de Heckrunderen en Konikpaarden. Voor de Paarden zijn er op dit moment daarbij geen mogelijkheden voor uitplaatsen.
   - Waterkwaliteit; geen acute situatie. SBB brengt in beeld wat dit betekent en hoe daar mee om te gaan. Wordt besproken met de veterinaire commissie

4. Frequentie Bestuurlijk overleg
   - Na de zomer worden de bestuurlijke overleggen 1x per maand ingepland;
   - Ook wordt na de zomer een bestuurlijk overleg tussen de Gedeputeerde en Sylvo Thijsen voorbereid en ingepland.

5. Rondvraag
   - Wordt verder geen gebruik van gemaakt

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 10 september over de Oostvaardersplassen (2658923)

Locatie: Han Lammerszaal, Provinciehuis, Lelystad of Digitaal?

Tijdstip: 11.00 – 12.00

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst overleg van 25 juni 2020 (bijgesloten)
    b. Ter informatie: Communicatiekalender per 05 september 2020 (bijgesloten)
    c. Mededelingen:
    - Klankbordgroep OVP
    - Vissterfte (evaluerend wie is waar voor verantwoordelijk in het proces)
    - voortgang: project grazige deel/structurele beheer SBB ikv uitvoering managementplan/ meerwerk 2e fase reset Edelherten

2. Juridische procedures:
    - Hoger beroep Raad van State: Zitting was 21 juli 2020. Uitspraak zou begin september verwacht worden. Inmiddels is gecommuniceerd dat de uitspraak verdaagd is. Onbekend is nog voor hoe lang.
    - ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (hierna ook: Wnb); inmiddels is door diverse partijen een beroepsprocedure aangespannen tegen het door gedeputeerde staten genomen besluiten op bezwaar tegen verleende ontheffing afschot edelherten vanaf 1 januari 2020.

    o Bespreken betekenis hiervan voor proces rond mogelijke hervatting afschot edelherten.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    a. Toelichting/terugmelding op verslag werkbezoek dat in augustus/september heeft plaats gevonden. (Werkbezoek van 10 augustus bijgesloten)
    b. Uitvoering managementplan. (mondeling)

4. Communicatie:
    - Sessie 5.1.2.e
    - Informatiefilmpje OVP
    - Informatievoorziening en betrokkenheid Provinciale Staten

5. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 05 november over de Oostvaardersplassen (2679164)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 15.30 – 16.30 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst overleg van 10 september 2020 (bijgesloten)
    b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 45 (bijgesloten)
    c. Mededelingen:
    - Communicatie/ Sessie 5.1.2.e en vervolgstappen
    - Verzoek waarnemend Burgemeester Meijdam tot nadere kennismaking OVP/kennismaking met Provincie & Staatsbosbeheer

2. Adviezen klankbordgroep beleidskader beheer OVP;
   Toelichting op de laatste adviezen die opgeleverd door de klankbordgroep en denkrichting hoe daar een vervolg aan te geven.

3. Juridische procedures: (mondeling)
    - Procedure rond verplaatsen paarden
    - Voorlopige Voorziening Edelherten?
    - GS-besluiten op de verschillende bezwaarprocedures; (recreatieve maatregelen in het grazige deel Oostvaardersplassen/vernattingsmaatregelen in het grazige deel van de Oostvaardersplassen/Oostvaardersplassen Almeerse poort/het opzettelijk storen van de otter in het kader van het project Oostvaardersplassen Almeerse Poort (fase I))

4. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    - Managementplan: stvz uitplaatsen konikpaarden en heckrunderen (mondeling)
    - Helikoptertelling 26 en 27 oktober;
    - Reset 2e fase edelherten

5. Rondvraag

Concept uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 05 november over de Oostvaardersplassen (2700619)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 15.30 – 16.30 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst overleg van 10 september 2020 (bijgesloten)
        - Geen aanvullingen

    b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 45 (bijgesloten)
        - Geen aanvullingen

    c. Mededelingen:
    - Communicatie/ Sessie 5.1.2.e en vervolgstappen
        - Betrokken collega's SBB en provincie digitaal eerste keer bij elkaar gezeten. Een tweede digitale bijeenkomst volgt in de week van 9 november.
        - De resultaten nog een keer in een bijeenkomst onder leiding van 5.1.2.e neerleggen en bespreken. Dit zou moeten lijden tot concretere inzichten en werkafspraken hoe we onze communicatie-uitingen inzetten en gebruiken.

    - Verzoek waarnemend Burgemeester Meijdam tot nadere kennismaking OVP/kennismaking met Provincie & Staatsbosbeheer
        - Er wordt een fysieke afspraak ingepland met de Burgemeester, SBB en provincie;
        - Het overleg vindt plaats bij SBB aan de kidsweg;
        - Mogelijke gespreksonderwerpen:
            - Strategie + doel rond communicatie-uitingen (ook nog bespreken in de vervolgsessie 5.1.2.e);
            - Toelichting op beleidskader/Managementplan;
            - Openbare orde en relatie tot de Driehoek;
            - OVP in breder geheel van Nationaal Park NL.

2. Adviezen klankbordgroep beleidskader beheer OVP;
    - Er wordt kort ingegaan op de verschillende adviezen en denkrichting hoe daar als GS invulling aan te geven; advies Recreatie en Toerisme Oostvaardersplassen, advies betrokkenheid door belangenorganisaties en burgers bij het beheer van de Oostvaardersplassen; advies oprichting maatschappelijk klankbordgroep grote grazers Oostvaardersplassen (op persoonlijke titel lid klankbordgroep).

3. Juridische procedures: (mondeling)
    - Procedure rond verplaatsen paarden;
        - Tijdens het BO wordt duidelijk dat Staatsbosbeheer volledig in het gelijk is gesteld. De paarden mogen gechipt en van paspoorten worden voorzien en daarmee vervoerd worden naar de slager.

- Voorlopige Voorziening Edelherten?
    - Er is geen voorlopige voorziening aangevraagd door Partijen.
    - Bodemprocedure vindt op 6 maart plaats.

- GS-besluiten op de verschillende bezwaarprocedures; (recreatieve maatregelen in het grazige deel Oostvaardersplassen/vernattingsmaatregelen in het grazige deel van de Oostvaardersplassen/Oostvaardersplassen Almeerse poort/het opzettelijk storen van de otter in het kader van het project Oostvaardersplassen Almeerse Poort (fase I))
    - Verder niet aan de orde geweest, uitspraken zijn duidelijk

4. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    - Managementplan: stvz uitplaatsen konikpaarden en heckrunderen (mondeling)
        - Er is een eerste groep van ongeveer 150 paarden gevangen in de vangkraal. Het vervoer naar de slacht wordt weer opgepakt nu uitspraak is gedaan.
        - in de loop van november volgt een tweede vangactie om op de gewenste doelstand paarden te komen.
        - Zoals is vastgelegd heeft Staatsbosbeheer twee jaar geleden een zeer intensief onderzoek uitgevoerd voor het verplaatsen van paarden naar andere gebieden.
        - Recent heeft Staatsbosbeheer ter voorbereiding op uitnemen paarden nogmaals een ronde gemaakt langs de provinciale eenheden SBB en de andere TBO's om in beeld te brengen of er locaties beschikbaar zijn. Dit is niet het geval.

    - Helikoptertelling 26 en 27 oktober;
        - De helikoptertelling van oktober 2020 ziet er als volgt uit:
            - Edelherten: 2400
            - Konikpaarden: 420 (exclusief 120 paarden in de vangweide)
            - Heckrunderen: 340

    - Reset 2e fase edelherten
        - Staatsbosbeheer is begonnen met afschot. De eerste herten zijn geschoten.
        - Gelet op de opgave zal de doelstand niet in een winter te realiseren zijn. Verwachting is daar ook volgende winter nodig zal zijn

5. Rondvraag
    - Er wordt een kennismaking ingepland met de nieuwe directeur Staatsbosbeheer en de Gedeputeerde.
    - De uitslagen van de keuring van de paarden door NvWA zijn ontvangen en de waarden zijn goed. De paarden kunnen naar de slacht.

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 03 december over de Oostvaardersplassen (2715415)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 15.00 – 16.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen

   Het onderwerp WOP-verzoeken wordt toegevoegd bij agendapunt 3 juridische zaken.

   a. Afsprakenlijst overleg van 05 november 2020 (bijgesloten)
      Nav afsprakenlijst 05 november worden de volgende afspraken ingepland (via secretariaat gedeputeerde Rijsberman):
      - Kennismakingsgesprek met de directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling Staatsbosbeheer, de heer Boudewijn Revis.
      - Overleg met algemeen Directeur Staatsbosbeheer, de heer Sylvo Thijsen en de directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling Staatsbosbeheer, de heer Boudewijn Revis over Nationaal Park Nieuwland/ de Oostvaardersplassen.

   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 49 (bijgesloten)
      - Onderwerp zover nog niet besproken tijdens het overleg betrekken bij agendapunt 5 communicatie.

   c. Mededelingen:

   - Subsidie Staatsbosbeheer extra kosten beleidskader beheer Oostvaardersplassen:
     - Op 1 december heeft GS conform besloten over de subsidie aan Staatsbosbeheer voor de periode 2020-2023.
   - Subsidie Staatsbosbeheer grazige deel
     - Staatsbosbeheer heeft contact met de provincie 5.1.2.e over de laatste aanpassingen in de tekstvoorstellen die gaan over Staatssteun.
     - Als de subsidie dit jaar nog vastgesteld dient te worden, is haast geboden.

2. Routekaart voor de Oostvaardersplassen/uitwerken sessie 5.1.2.e
   - Maken van (hernieuwde) procesafspraken over onderlinge afstemming externe communicatie en communicatie richting Provinciale Staten. Dit zodat we over en weer niet verrast worden door elkaars berichtgeving.
   - De procesafspraken meenemen bij de uitwerking routekaart.

3. Juridische procedures: (mondeling)
   - Stvz GS-besluiten op de verschillende bezwaarprocedures; (recreatieve maatregelen in het grazige deel Oostvaardersplassen/vernattingsmaatregelen in het grazige deel van de Oostvaardersplassen/Oostvaardersplassen Almeerse poort/het opzettelijk storen van de otter in het kader van het project Oostvaardersplassen Almeerse Poort (fase I))
     - Sluitingstermijn om beroep aan te tekenen is 02 december. Tot op heden nog geen berichtgeving van rechtbank ontvangen dat er beroep is aangetekend. In de week 50 (7 december) moet duidelijk worden of beroep is aangetekend.

- Staatsbosbeheer vraag naar stand van zaken bij de ontheffing aan de gemeente Almere voor diverse graafwerkzaamheden in verband met natuurherstel en natuurbeleving in het gebied Almeerse Poort van de Oostvaardersplassen. De situatie wordt in beeld gebracht en kortgesloten met Staatsbosbeheer.

- WOB-verzoeken;
  - Zowel bij de provincie als bij Staatsbosbeheer zijn wob-verzoeken ontvangen.
  - Staatsbosbeheer geeft aan dat er ook een wob-verzoek tussen zit om alle informatie te overleggen met betrekking tot bodemmonsters/watermonsters in de afgelopen tien jaar. Anticiperend op dit wob-verzoek, buigt Staatsbosbeheer zich nog over of en hoe over dit onderwerp gecommuniceerd moet worden.

4. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Managementplan: stvz uitplaatsen konikpaarden en heckrunderen (mondeling)
     - Er heeft een veldbezoek van de dierenarts plaats gevonden. De heckrunderen zijn op dit moment in goede conditie. De dieren hebben een BSC-score van 3.
     - Eerste vangactie paarden afgerond. Of er nog tweede vangactie uitgevoerd wordt, hangt af van tijdspad waarbinnen e.e.a. uitgevoerd kan worden.
   - Reset 2e fase edelherten
     - Staatsbosbeheer geeft een korte toelichting op de voortgang afschot Edelherten.
   - Vooruitblik komende winterperiode;
     Er wordt kort vooruit gekeken naar de komende winterperiode en wat we mogelijk kunnen verwachten; dit hangt mede af hoe de winter zich zal ontwikkelen en de reset zich ontwikkeld.
     - Goed om op tijd te communiceren over het bijvoeren anticiperend op het moment dat dit onderwerp actueel wordt.
     - Staatsbosbeheer beraadt zich over de handhaving op het illegaal bijvoeren. Ambtelijk is er weer een regulier overleg ingesteld met de gemeente, politie, SBB en de provincie. Ook daar staat het onderwerp geagendeerd om te bespreken.

5. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen.
   - communicatie met PS

   - Voor het komende reces volgt nog een mededeling aan Provinciale Staten met nadere informatie over de regelgeving I&R die van toepassing is op de heckrunderen. Staatsbosbeheer zal betrokken worden bij de mededeling.

6. Rondvraag
   - Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

Volgende Bestuurlijk overleg: 14 januari 2021 om 15.00 uur.

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 14 januari 2021 over de Oostvaardersplassen (2733337)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 15.00 – 16.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 03 december 2020 (bijgesloten)
      - Geen opmerkingen bij het verslag.
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 2 (bijgesloten)
      - Geen opmerkingen.
   c. Mededelingen:
      - In verlengde van Statenvragen van de PVV tijdens de commissievergadering van 13 januari worden de twee volgende punten behandeld:
        a) Bijvoeren van individuele dieren; hierin hebben we eerder lijn bepaald en worden individuele dieren niet apart bijgevoerd. Geen aanleiding daar van af te wijken.
        b) Vastzitten paard in raster: Deze situatie is ook bij SBB bekend. Er is direct en adequaat door SBB gehandeld. In het verlengde daarvan is SBB nu bezig interne rasters waar mogelijk te verwijderen om dit soort situaties zo veel mogelijk te voorkomen.
      - In de afgelopen periode zijn diverse illegale bijvoeracties uitgevoerd. Hoewel er door SBB wel een aantal handhavingsacties hebben plaats gevonden in de vorm van o.a. het nachtelijk posten blijkt het in de praktijk zeer lastig om deze bijvoeracties op heterdaad vast te stellen.
      - Kort wordt stil gestaan bij het overleg met Sylvo en Boudewijn. De punten die besproken worden zijn duidelijk.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Via de Juridische werkgroep wordt een inhoudelijke reactie opgesteld richting de behandeling van de bodemprocedure op 5 maart over afschot Edelherten. Daarbij worden de onderwerpen anticonceptie en levensvatbare populatie OVP meegenomen (aanvullende inbreng van Stamina).
   - In het verlengde hiervan: SBB werkt aan herbevestiging van haar standpunt over Anticonceptie. Dit vanwege de in de media lopende discussie over inzet anticonceptie bij de populatiebeheersing van damherten op het eilandje Haringvreter in het Veerse Meer. SBB heeft trouwens nog geen rechtstreeks verzoek ontvangen om daar aan de slag te gaan met anticonceptie.
     Bovenliggende vraag die bij standpuntbepaling door SBB wordt meegenomen is het ethische vraagstuk: Is het verantwoordt om op deze manier en met deze methodes in te grijpen in dierpopulaties en het voortplantingsproces?

   - Stand van zaken bij de verschillende bezwaarprocedures;
     Teleurstellend is dat diverse beroepen zijn aangetekend. Dit zal consequenties hebben op de voortgang van de diverse projecten. Staatsbosbeheer zal intern de

juristen de risico's laten toetsen om daarmee in beeld te krijgen welke werkzaamheden wel en niet uitgevoerd kunnen worden.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers:
     De inspectieronde van de dierenarts is inmiddels weer opgevoerd tot 1x per twee à drie weken. Op dit moment is de conditie van de dieren nog goed en is bijvoeren niet nodig. Verwachting is wel dat het bijvoeren in de loop van deze winter gecontroleerd gaat plaats vinden.

   - Reset 2e fase edelherten:
     Het afschot van de edelherten vordert gestaag. Het aantal loopt nog wel achter bij de gestelde opgave. De komende maanden zal duidelijk moeten worden of de gestelde aantallen gehaald worden die zijn afgesproken.

4. Pers/media/communicatie
   - Communicatie met PS:
     Deze week is in het kader van de informatievoorziening(plicht) met een korte mededeling het verslag van de dierenarts aan Provinciale Staten gestuurd. Ambtelijk is SBB hier over geïnformeerd.

     Eind van de maand (week 4) volgt een blog SBB & mededeling aan Provinciale Staten over de voortgang afschot Edelherten. Zover dat reeds beschikbaar is zal het verslag van de dierenarts van het volgende bezoek OVP in deze mededeling richting Provinciale Staten worden meegenomen.

   - Vervolgsessie met 5.1.2.e /Routekaart voor de Oostvaardersplassen
     Als afronding van het proces eind januari/begin februari (digitale)bijeenkomst inplannen met 5.1.2.e met hem reflecteren op de uitkomsten(routekaart) en aantal situaties/voorbeelden uit de praktijk nog inbrengen en behandelen.

5. Rondvraag
   Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.
   Het volgende Bestuurlijk overleg staat op donderdag 11 februari om 14.00 uur.

Afsprakenlijst (#2667673)

<u>Concept voor intern gebruik</u>: Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen (concept)
10 september 2020

Aanwezig: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e

1. Mededelingen
   - Geen bijzonderheden bij de afsprakenlijst. Deel van de onderwerpen komt terug.
   - SBB: vanwege ontbreken van de benodigde vergunning heeft inplanting beschutte gedeeltes niet plaats gevonden. Door warme weer is daarbij deel van plantmateriaal gesneuveld. SBB brengt de kostenpost hiervoor verder in beeld en komt daar mogelijk nog op terug.
   - Provincie: de maatschappelijke klankbordgroep OVP bevindt zich in de afrondende fase. Begin oktober is er een gesprek met de maatschappelijke klankbordgroep en worden de twee adviezen (recreatie & toerisme in OVP en burgerbetrokkenheid) aangeboden. Een volgend BO de adviezen agenderen en bespreken.
   - Vissterfte; debat in de Staten gisteravond goed verlopen. Dit ging over vissterfte afgelopen jaar en het proces dat toen is doorlopen. De recente vissterfte betrof vooral Brasem. Vissterfte had feitelijk geen directe relatie met OVP en/of verrichte werkzaamheden. Slechts klein deel van de dode vissen binnen OVP. Oorzaak sterfte is niet meer te traceren, aanleiding mogelijk toch een zuurstof te kort vanwege enorme stortbuien op de donderdag daarvoor.
   - Diverse projecten:
     - subsidie SBB project grazige deel; besluitvorming vindt op korte termijn plaats.
     - subsidie reset 2e fase afschot edelherten; vanwege budget dat nog beschikbaar is vanuit de 1e fase, is het benodigde nettobedrag voor meerwerk uiteindelijk beperkt. Met het indienen van de aanvraag wordt gewacht tot de uitspraak beschikbaar is.
     - subsidie aanvullende structurele werkzaamheden op basis managementplan; werkzaamheden + kostenplaatje zijn in beeld. Provincie en SBB bereiden de aanvraag op dit moment verder voor om ingediend te worden.

2. Juridische procedures
   - Door uitstel van de uitspraak wordt aanvang afschot later. De inhoud van de uitspraak zal invloed hebben op welke manier we verder kunnen met afschot en wanneer. In het ergste geval kan het betekenen dat het beleidskader OVP opnieuw tegen het licht gehouden moet worden. De verwachting is echter dat het niet zo ver zal komen.
   - In de communicatieboodschap rond de uitspraak ook meenemen dat de groei van het aantal Edelherten deze winter mogelijk ongewenste situaties kan opleveren zoals die zich eerder hebben voorgedaan bij koude winters --> We proberen zo goed mogelijk te handelen en invulling te geven aan het beleidskader OVP. Maar door juridische procedures lopen we achter de feiten aan en is het aantal Edelherten inmiddels weer aanzienlijk toegenomen.

3. Beheer en conditie grote grazers

   <u>A; Conditie grote grazers/werkbezoek 10 augustus</u>

   Ondanks een warme periode begin augustus, heeft dit niet tot een negatief effect geleid op de conditie van de grote grazers. Deze zijn hier relatief goed doorheen gekomen.

   B, Managementplan:

Met het huidige managementplan, wordt dit najaar weer begonnen met het uitnemen van paarden en runderen. Voor de paarden betekent dit dat als zich geen geschikte locaties aandienen, de paarden worden uitgenomen en o.a. worden aangeboden voor de slacht. Goed om in de communicatie ook aandacht te hebben voor de criteria waar een locaties aan moet voldoen, iemands "achtertuin" voldoet hier niet aan.

4. Communicatie
   - De sessie met 5.1.2.e heeft een hoop positieve energie opgeleverd bij de deelnemers. De communicatiemensen Provincie en SBB maken een vervolgafspraak om aan de slag te gaan met de aangereikte adviezen. Vervolgens komt het onderwerp bij een volgend BO terug op de agenda.
   - Informatiefilmpje over de OVP is gedeeld via de diverse sociale media. Overwegend positieve reacties ontvangen.
   - Informatievoorziening en betrokkenheid Statenleden; dit vraagstuk betrekken bij uitwerken sessie 5.1.2.e De focus over afschot edelherten verleggen en ophangen aan groter verhaal voor het gebied. Waar werken we met elkaar aan en hoe mooi is/wordt het gebied.

5. Rondvraag
   - Blog Paarden Wit-Ruslan. Over de concepttekst is via communicatie onderling nog contact geweest. Zou de tekst niet meer op hoofdlijnen gebracht moeten worden? Met de uitgebreide tekst die er nu ligt geeft dat mogelijk weer aanleiding om daar weer op te reageren. SBB neemt dit mee en sluit dat intern nog kort.

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 03 december over de Oostvaardersplassen (2708688)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 15.00 – 16.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 05 november 2020 (bijgesloten)
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 49 (bijgesloten)
   c. Mededelingen:
   - Subsidie Staatsbosbeheer extra kosten beleidskader beheer Oostvaardersplassen
   - Subsidie Staatsbosbeheer grazige deel

2. Routekaart voor de Oostvaardersplassen/uitwerken sessie 5.1.2.e
   - update en voortgang bespreken. Waar staan we nu.

3. Juridische procedures: (mondeling)
   - Stvz GS-besluiten op de verschillende bezwaarprocedures; (recreatieve maatregelen in het grazige deel Oostvaardersplassen/vernattingsmaatregelen in het grazige deel van de Oostvaardersplassen/Oostvaardersplassen Almeerse poort/het opzettelijk storen van de otter in het kader van het project Oostvaardersplassen Almeerse Poort (fase I))

4. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Managementplan: stvz uitplaatsen konikpaarden en heckrunderen (mondeling)
   - Reset 2e fase edelherten
   - Vooruitblik komende winterperiode

5. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen.
   - communicatie met PS

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 11 februari over de Oostvaardersplassen (2742272)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 14.00 – 15.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 14 januari (bijgesloten)
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 5 (bijgesloten)
   c. Mededelingen:
      - Zijn er mededelingen om te delen?

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Geen nieuwe ontwikkelingen t.o.v. vorige keer.
   - Handhavingsverzoek Stamina op afschot heckrunderen en paarden

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
   - Reset 2e fase edelherten.
   - Oprichting wildbeheereenheid NP Nieuwland

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen.

   2E Sessie met 5.1.2.e over polarisatie Oostvaardersplassen
   - Op 18 februari is de (digitale)bijeenkomst met 5.1.2.e ingepland.

5. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 18 maart over de Oostvaardersplassen (2760702)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 11 februari (bijgesloten)
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 10 (bijgesloten)
   c. Mededelingen:
      - Zijn er mededelingen om te delen?

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Bodemprocedure afschot Edelherten --> uitspraak vermoedelijk over zes weken vanaf zitting van 5 maart.
   - Stand van zaken bij de verschillende beroepszaken Almeerse Poort en vernattingsmaatregelen Oostvaardersplassen;

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
   - Reset 2e fase edelherten.
   - Behandeling brandbrief over conditie grote grazers beeldvormend op 24 maart; is het systeem van een gemiddelde BCS nog langer houdbaar?

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;

5. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 11 februari over de Oostvaardersplassen (2751911)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 14.00 – 15.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 14 januari (bijgesloten)
      - Er zijn geen opmerkingen bij de uitkomsten van het overleg van 11 februari.
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 5 (bijgesloten)
      - Er zijn geen opmerkingen.
   c. Mededelingen:
      - Bij SBB zijn zorgen met betrekking tot ontmoedigingsbeleid gemeente Lelystad rond het schaatsen. De wens van SBB is meer inzetten op regulering van schaatspubliek. Michiel op achterhand beschikbaar om hierover anders te bemiddelen richting de waarnemend Burgemeester.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Bij de procedures rond Almeerse poort en vernattingsmaatregelen grazige deel zijn er op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen te melden.
   - Het handhavingsverzoek Stamina op afschot heckrunderen en paarden wordt afgehandeld door de OFGV. Als onafhankelijke instantie voert zij toezicht en handhaving uit in opdracht van de provincie.
   - Op basis van ingewonnen advies van Pels Rijcken en overleg tussen provincie en Staatsbosbeheer is gebleken dat er een aparte opdracht nodig is om de heckrunderen met gebruik van het geweer met geluidsdemper te mogen schieten.
   - Staatsbosbeheer dient hiervoor bij de provincie een verzoek in.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
     - Op vrijdag 5 februari is het bijvoeren van de heckrunderen gestart.
     - Maandag 8 februari is in overleg met o.a. dierenarts en kuddebeheerder door Staatsbosbeheer begonnen met bijvoeren van de paarden bij de Trekweg en in het Oostvaardersveld.

   - Reset 2e fase Edelherten.
     - Op sociaal media circuleren filmpjes over afschot Edelherten;
     - Door twee partijen wordt naar aanleiding hiervan tijdens de komende PS-vergadering vermoedelijk een debat aangevraagd.
     - Stamina heeft op basis van deze filmpjes een handhavingsverzoek ingediend bij de OFGV
     - De OFGV was de dag van de filmpjes ook aanwezig en hebben geen onregelmatigheden geconstateerd.

- Staatsbosbeheer geeft aan dat bij het afschot niet in de roedel geschoten wordt. Er vindt eerst afschot plaats. Daarna worden de geschoten dieren opgehaald. (Dit in verband met de veiligheid.)

- Oprichting wildbeheereenheid NP Nieuwland
  - Het aantal wbe's in de provincie wordt uitgebreid.
  - Wat zijn de voor- en nadelen van een aparte wbe voor de Oostvaardersplassen/NP Nieuwland.
  - Ambtelijk hebben Staatsbosbeheer en provincie vervolgcontact om voordelen en nadelen inbeeld te brengen. Zoeken naar meest gunstige en praktische invulling.

4. Pers/media/communicatie

Op 18 februari is een afsluitende (digitale)bijeenkomst met 5.1.2.e Staatsbosbeheer en provincie over polarisatie en hoe daar mee om te gaan.

5. Rondvraag

- Gesprek met Sylvo Thijsen en Boudewijn is goed verlopen en wordt van beide zijden onderschreven. Belangrijk om zaken rond het NP NL nu verder te brengen.
- Staatsbosbeheer gaat niet voor een experiment met castratie op eiland De Haringvreter liggen om aantallen Damherten te reduceren. Wel heeft zij een aantal duidelijke randvoorwaarden. En er zijn praktische en ethische vraagstukken die beantwoord moeten worden. Mogelijk dat IPO in deze discussie een rol kan spelen. Het is echter niet aan de provincie Flevoland dat in te brengen.

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 18 maart over de Oostvaardersplassen (2767521)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 11 februari (bijgesloten)

   N.A.V. verslag wordt stil gestaan bij de oprichting van een wbe NP NL e.o.;
   Staatsbosbeheer geeft een korte terugkoppeling n.a.v. bestuurlijk overleg op 18 maart met de TBO's en gedeputeerde Harold Hofstra(portefeuillehouder) over dit onderwerp:
   - In het overleg gesproken over verschillende alternatieven met betrekking tot het oprichten van een wbe voor NP NL e.o. ;
   - Voor de verschillende alternatieven wordt aanvullend advies ingewonnen om consequenties daarvan goed in beeld te brengen.
   - Op basis van die informatie zal de keuze gemaakt worden welke alternatief het best werkbaar is.
   - In de besluitvorming richting Provinciale Staten wordt de oprichting van een aparte wbe voor NP NL e.o. open gehouden.
   - Uitgesproken is door partijen pragmatisch om te gaan met de oprichting van een eventuele wbe en te kiezen voor de beste oplossing.

   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 10 (bijgesloten)
   - Er zijn geen opmerkingen bij de communicatiekalender.

   c. Mededelingen:
   - Er wordt geen gebruik gemaakt van de mededelingen.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Bodemprocedure afschot Edelherten -->
   - Op dit moment geen aanvullende opmerkingen, zitting is goed verlopen. Uitspraak vermoedelijk over zes weken vanaf zitting van 5 maart.

   - Stand van zaken bij de twee beroepszaken; Almeerse Poort en vernattingsmaatregelen Oostvaardersplassen;
   - De verweerschriften op de ingediende beroepen (via Pels Rijcken) worden voorbereid en moeten uiterlijk 30 maart bij de rechtbank liggen.
   - Er is nog geen zittingsdatum vastgesteld voor behandeling van de beroepszaken --> onduidelijk hoelang dat gaat duren.
   - Ondertussen is SBB wel bezig om werkzaamheden in beeld te brengen die al uitgevoerd kunnen worden zonder dat daar (juridische) risico's worden gelopen.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.

- Staatsbosbeheer geeft korte toelichting op de conditie van de grote grazers. De conditie is stabiel. Er wordt voorlopig nog uitgebreid bijgevoerd.

- Reset 2e fase edelherten.
  - Het seizoen voor afschot Edelherten is voorbij, deze liep tot 15 maart.
  - In de loop van april totaal beeld beschikbaar hoe seizoen verlopen is.
  - In de loop van april via een mededeling aan PS & een Boswachtersblog de resultaten afschot/uitnemen grote grazers presenteren.
  - In de mededing wordt ook een doorkijk opgenomen naar komend seizoen.

- Behandeling brandbrief over conditie grote grazers beeldvormend op 24 maart; is het systeem van een gemiddelde BCS nog langer houdbaar?
  - Door PvdD/PVV/JA21 is een brandbrief van de Stichting Welzijn Dieren Oostvaardersplassen over conditie grote grazers en systematiek BCS geagendeerd. Behandeling vindt beeldvormend op 24 maart plaats.
  - Staatsbosbeheer zal als aftrap op 24 maart een toelichting geven op de conditie van de grote grazers en de BCS-score.
  - De presentatie wordt kort doorgelopen. Ziet er goed. In de presentatie wordt ingegaan op de verschillende punten die in de brandbrief zijn opgenomen.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;
     - Wordt verder geen gebruik van gemaakt.

5. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 15 april over de Oostvaardersplassen (2774020)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 18 maart (bijgesloten)
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 15 (bijgesloten)
   c. Mededelingen:
      - Zijn er mededelingen?

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Delen van de laatste ontwikkelen bij de verschillende juridische procedures (o.a. beroepszaken Almeerse Poort en vernattingsmaatregelen Oostvaardersplassen)

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
   - Reset 2e fase edelherten.
   - Vervolg beeldvormende sessie 24 maart conditie heckrunderen.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;

5. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 15 april over de Oostvaardersplassen (2780427))

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 18 maart (bijgesloten)
      Er zijn geen opmerkingen bij de uitkomsten van vorige keer
   b. Ter informatie: Communicatiekalender vanaf week 15 (bijgesloten)
      Er zijn geen opmerkingen bij de communicatiekalender
   c. Mededelingen:
      Er zijn geen aparte mededelingen

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Het is nog onduidelijk wanneer de uitspraak afschot Edelherten beschikbaar komt. De zitting was zes weken geleden op 5 maart.

   - De verweerschriften bij de beroepszaken Almeerse poort en moeraswerkzaamheden grazige deel zijn ingediend. Het is nu afwachten wanneer de zittingsdatum wordt gepland. Via een korte presentatie laat Staatsbosbeheer zien welke werkzaamheden mogelijk al wel en welke werkzaamheden nog niet uitgevoerd kunnen worden. Aandacht is er voor de budgetten vanuit leader voor deze projecten aangezien de werkzaamheden daarvoor uiterlijk in 2022 uitgevoerd moeten zijn.

   - Ambtelijk is de opdracht voor het doden van heckrunderen en konikpaarden met gebruik van geweer met geluidsdemper voorbereid. Het stuk gaat nu het besluitvormingstraject in.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
     Het laatste bezoek van de dierenarts dateert van 4 mei.
   - Vervolg beeldvormende sessie 02 juni over de conditie heckrunderen.
     Als vervolg op de beeldvormende sessie op 24 maart over de conditie grote grazers, volgen twee vervolgsessies.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;

5. Rondvraag

De waterkwaliteit van de Oostvaardersplassen voldoen niet aan de normen die gelden voor landbouwhuisdieren. Daarmee kun je niet conclusie dat dit direct negatieve invloed heeft op de gezondheid van de dieren. De normen voor landbouwhuisdieren zijn enorm streng. Via aanvullend onderzoek zal bekeken worden wat de effecten zijn en of je voor dieren in natuurgebieden, zijnde geen landbouwhuisdieren. Mogelijk een aparte norm introduceren voor deze categorie? Dit probleem geld niet alleen voor de Oostvaardersplassen maar geld voor meerdere natuurgebieden.

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 27 mei over de Oostvaardersplassen (2793281)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 12.30 – 13.30 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 15 april (bijgesloten)
   b. Ter informatie: Communicatiekalender van vrijdag 21 mei (bijgesloten)
   c. Mededelingen:
      - Zijn er mededelingen?

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Delen van de laatste ontwikkelen bij de verschillende juridische procedures.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
   - Vervuild water in de OVP/onderzoek door Gezondheidsdienst voor Dieren B.V. uit 2020
   - Beeldvormende sessie 2 juni (vervolg beeldvormende sessie 24 maart) over de conditie heckrunderen.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;

5. Rondvraag

Uitkomsten bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 27 mei over de Oostvaardersplassen (2806081)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 12.30 – 13.30 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 15 april (bijgesloten)
      - Er zijn geen opmerkingen n.a.v. de uitkomsten overleg 15 april
   b. Ter informatie: Communicatiekalender van vrijdag 21 mei (bijgesloten)
      - Er wordt kennis genomen van de communicatiekalender.
   c. Mededelingen:
      - Er zijn inmiddels in ket kader van het soortenjaar 1500 soorten geteld in het NP NL waaronder 200 verschillende soorten vogels.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Delen van de laatste ontwikkelen bij de verschillende juridische procedures.
      - Er zijn op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Beheer en conditie grote grazers.
      - Uitkomst van het laatste bezoek van de dierenarts van 4 mei laat zien dat de BSC weer aan het toenemen is, gemiddelde BCS is 2,3.

   - "Vervuild" water in de OVP/onderzoek door Gezondheidsdienst voor Dieren B.V. uit 2020
      - Uit onderzoek van de Gezondheidsdienst is gebleken dat oppervlaktewater verhoogde concentraties laat zien die niet voldoen aan de normen drinkwater voor landbouwhuisdieren. Echter voor grazers in natuurgebieden zijn geen aparte normen beschikbaar. Binnen het onderzoeksprogramma dat Staatsbosbeheer gaat uitvoeren zullen ook de abiotisch factoren waaronder waterkwaliteit worden meegenomen in het onderzoek.

   - Beeldvormende sessie 2 juni (vervolg beeldvormende sessie 24 maart) over de conditie heckrunderen.
      - De beeldvormende sessie op 2 juni over de conditie van de heckrunderen is voorbereid, geen bijzonderheden.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;
      - Door omroep Flevoland wordt een item gemaakt over de Oostvaardersplassen, vroeger, heden en toekomst. De Gedeputeerde zal hier een bijdrage aan leveren. Ook Staatsbosbeheer is benaderd en zal een bijdrage leveren.

5. Rondvraag

- Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 05 juli over de Oostvaardersplassen (2813292)

Locatie: Digitaal

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst overleg van 27 mei (bijgesloten)
   b. Mededelingen:

2. Juridische procedures: (mondeling)
   - Delen van de laatste ontwikkelen bij de verschillende juridische procedures.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Bespreken laatste stvz.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen;
     - 3e voortgangsrapportage stvz uitvoering beleidskader Oostvaardersplassen

5. Rondvraag

Afsprakenlijst

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Donderdag 30 januari 2019

Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen

a) Bestuurlijk overleg van 28 februari nemen zowel Nick de Snoo als Wout Neutel (zijn opvolger) aan deel.
b) Communicatie:
    a. Maandupdate heeft betrekking op een hele maand, i.c.: 1 januari tot en met 31 januari en verschijnt in het begin van de volgende maand
    b. Volgende maandupdate verschijnt rond 5 februari, Gedeputeerde ontvangt kort voorafgaand de tekst, zodat PS vlak voorafgaand aan publicatie kan worden geïnformeerd
    c. Q&A's worden met elkaar gedeelt.
    d. Bestuurlijk overleg vraagt om een overzicht van de communicatiemomenten in de aankomende periode met betrekking tot de herplaatsing van de paarden, zoals 'sluiten van de vangweide', 'plaatsen van de mobiele vangkraal', 'chippen/vangen eerste paarden', 'bekendmaken van herplaatsingslocaties', 'transport eerste paarden'. Harold Hofstra kan dan aangeven waar hij graag bij wil zijn en bekende momenten alvast in zijn agenda zetten. Samen kijken we of er een moment gecreëerd kan worden.

2. Voortgang reset grote grazers

a) Herten: Na gesprekken met landsadvocaat is het standpunt provincie over termijn van 5 uur rust tijdens daglicht: het is te risicovol om de voorschriften aan te passen, zeker nu het afschot op schema ligt.
b) Konikpaarden:
    a. Staatsbosbeheer benadrukt dat er prudent met de informatie over de uitplaats locaties moet worden omgegaan. Dit omdat het zowel politiek bestuurlijk (tussen landen onderling) als qua maatschappelijke kwetsbaarheid erg gevoelig ligt.
    b. Staatsbosbeheer is samen met Free met een drietrapsaanpak in het zoeken naar locatie bezig: (1) gebieden buiten NL, (2) SBB-gebieden in NL, (3) Trekweg-gebied als terugval-optie.
    c. Zodra Staatsbosbeheer inschat dat de informatie gedeeld kan worden, informeert zij de provincie over de herplaatsingslocaties.
    d. Harold Hofstra bezoekt als dit organisatorisch mogelijk is herplaatsingslocaties voorafgaand aan de herplaatsing.
c) Feitenrelaas merrie/veulen:
    a. Provincie deelt de blog met PS. Staatsbosbeheer geeft aan dat er een NVWA onderzoek loopt. Staatsbosbeheer heeft daarover geen informatie..

3. Bijvoeren

Afsprakenlijst

a) Staatsbosbeheer geeft aan dat bij slechter weer de frequentie van conditiescore opname naar eenmaal in de twee weken gaat. Het volgende terreinbezoek van de dierenartsen is uiterlijk 8 februari.
b) Voor de commissievergadering wordt de laatste opname van conditiescore met de heer Hofstra gedeeld.

4. Maatschappelijke betrokkenheid

a) Er zijn complimenten uitgesproken over de Schuursessie.
b) Provincie en Staatsbosbeheer bereiden ambtelijk een notitie voor ten behoeve van het volgende bestuurlijk overleg en betrekken daar Universiteit van Amsterdam bij met onderstaande ingrediënten in onderlinge samenhang:
    a. Samenstelling en opdracht voor provinciale 'klankbordgroep' (Vooralsnog met name bedoeld voor de periode na de "reset", maar de voorbereiding moet al wel gaan starten.
    b. Invulling van maatschappelijke betrokkenheid bij totstandkoming van het SBB-managementplan
    c. Verhouding tot andere adviesraden en klankbordgroepen (N2000)
    d. (Mate van) tijdelijkheid van maatschappelijke betrokkenheid in relatie tot definitieve invulling van governance van NPNL
    e. Wijze van omgaan met aangedragen suggesties en ideeën in schuursessie, gesprekken en spreekuren.

5. Juridische procedures

c) Onderwerp staat volgende bestuurlijk overleg op de agenda.

6. Managementplan

a) Ambtelijk wordt het voorstel voor de scoop van het managementplan afgestemd. De uitkomst kan het volgende overleg geagendeerd worden. v

7. Rondvraag
a) Provincie meldt dat er een afspraak is gepland tussen Sylvo Thijssen, Leen Verbeek en Harold Hofstra om bij te praten over de voortgang van de "Van Geel opgaven".
b) Staatsbosbeheer meldt dat er een flyer met ruimtelijk perspectief bijna gereed is en vraagt of de provincie deze flyer gezamenlijk met SBB wil uitgeven, i.c. het provinciale logo opnemen op de flyer. De flyer wordt met de provincie gedeeld. Provincie laat zo spoedig mogelijk weten wat ze wil. Flyer is eind volgende week klaar om uit te delen.

Concept-agenda voor Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Donderdag 9 januari 2020.
15.00 - 16.00 u
Han Lammerszaal

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst BO 12 december
   b. Besluitvorming in GS 17 december

2. Stand van zaken juridische procedures
   a. Hoger beroep tegen uitspraak vernietiging opdracht reset
   b. Voorlopige voorziening tegen ontheffing per 1-1-2020 en doorkijk consequenties praktijk

3. Actualiteiten in/rond de Oostvaardersplassen
   a. Vernielingen hekwerk rond OVP (december)
   b. Bijvoeren en vernielen hekken begin januari
   c. Conditie grote grazers

4. Ontwerp N2000 en recreatieve maatregelen
   a. Bespreken inrichtingsvoorstel en afspraken maken over vaststelling ontwerp en uitvoering.

5. Communicatie en omgevingsmanagement
   a. Toelichting door SBB op inzet komende (winter)maanden

6. Rondvraag en agendaonderwerpen volgende overleg.

Afsprakenlijst

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Donderdag 14 februari 2019

Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen

a) Communicatiekalender:
   a. 15 februari sluiten Harold en Nick de vangkraal; er wordt via social media aandacht aan besteed
b) Terugblik afgelopen twee weken:
   a. Staatsbosbeheer stelt een publieksvriendelijke versie over de nieuwe BCS-methodiek met een vergelijking met de 'ICMO2-methodiek'. Deze wordt voor 27 februari gepubliceerd op de website van Staatsbosbeheer.

2. Voortgang reset grote grazers

a) Herten:
   a. Geen bijzonderheden.
b) Konikpaarden:
   a. Staatsbosbeheer denkt na over alternatieven mocht de verplaatsing voor 15 maart niet lukken
c) Expertgroep:
   a. Geen bijzonderheden.

3. Bijvoeren

a) SBB-verslagen terreinbezoeken:
   a. Staatsbosbeheer publiceert de in januari en februari opgestelde verslagen en de aankomende verslagen eind februari op hun website.
   b. Staatsbosbeheer maakt eind februari een blog over de conditiescore op basis van het bezoek van half februari. In deze blog komt een link naar de verslagen.
b) SBB-brief over bijvoeren:
   a. Provincie zorgt voor beantwoording, concept is opgesteld
c) Planning volgende terreinbezoeken:
   a. Staatsbosbeheer plant het volgende tweewekelijkse terreinbezoek [SBB heeft laten weten dat het terreinbezoek plaatsvindt op 27 februari)

4. Maatschappelijke betrokkenheid

a) Vervolgstappen op notitie maatschappelijke betrokkenheid:
   a. Provincie is bezig met een voorstel voor een maatschappelijke klankbordgroep. Dit voorstel is op korte termijn gereed en wordt geagendeerd in het bestuurlijk overleg.

Afsprakenlijst

5. Managementplan

a) Ambtelijk voorstel voor opzet/totstandkoming:
    a. Notitie was niet bijgesloten bij de agendastukken. Komt aan de orde in het volgende overleg van 28 februari

6. Beschutting

a) Niet aan toegekomen.

7. Financiën

a) Stand van zaken:
    a. Komt aan de orde in het volgende overleg. De uitkomsten van de gesprekken met 5.1.2.e en de financiële kerngroep worden daarin meegenomen.

8. Agendaonderwerpen volgende keren
    a. Financiën (28 februari)
    b. Handhaving bijvoeren (28 februari)
    c. Maatschappelijke betrokkenheid: klankbordgroep (14 maart)
    d. Voorstel Universiteit Utrecht over anticonceptie (nog niet ontvangen, 28 maart)
    e. Monitoring, onderzoek, wetenschappelijke review (april/mei)

9. Rondvraag

Afsprakenlijst

2479624

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

12 september 2019

Aanwezig: Michiel Rijsberman, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Naar aanleiding van de afsprakenlijst:
        i. SBB (Harry Koenders) neemt initiatief voor overleg met LNV en provincie (5.1.2.e) ter voorbereiding op nieuwe behandeling van Europees diploma voor Oostvaardersplassen
    b. Naar aanleiding van de communicatiekalender:
        i. Graag mogelijke bestuurlijke momenten toevoegen aan de communicatiekalender.
    c. Bezoek Provinciale Staten op 3 oktober.
        i. Provincie vraagt na aantal deelnemers en stuurt zo nodig nog een reminder.
    d. Bezoek Wit-Rusland.
        i. Bestuursadviseur gedeputeerde vraagt na of er bij bezoek aan Wit-rusland ook ondersteuning meegaat met de Cdk.
    e. Frequentie en deelnemers bestuurlijk overleg.
        i. Volgende overleg is 16 oktober.
        ii. Frequentie kan terug naar 1x per maand.
        iii. Wanneer reset is afgerond en uitvoering regulier beheer wordt, gaat overleg terug naar Flevolandse schaal.

2. Voortgang reset grote grazers
    a. Koniks:
        i. Complimenten aan SBB, Wit-Rusland en NVWA voor professionele wijze waarop transporten hebben plaatsgevonden.
        ii. Er is contact geweest tussen met dierenarts Spanje. Indruk is dat er sprake is van aanpassingsproblemen met dieet. Advies is paarden begeleiden in het gebied. SBB wacht op concreet plan van Spaanse eigenaar/beheerder.

    b. Faunabeheerplan/managementplan:
        i. Faunabeheerplan is aangehouden, zal tegelijk met ontheffing en vergunning in GS besproken worden.
        ii. Herstart reset edelherten is rustig verlopen. Bronst lijkt dit jaar vroeg te beginnen.
        iii. Bijeenkomst voor consultatie GS wordt in overleg met GS-secretaris geprikt.
    c. Anticonceptie:
        i. Bespreking met 5.1.2.e is geweest. Insteek is brede verkenning van mogelijkheden en kanttekeningen. Concept-rapportage wordt half oktober verwacht.

Afsprakenlijst

3. Financiën.
    a. Stand van zaken bestek/raming recreatieve ontwikkelingen en extra vernatting:
        i. Provincie zal nagaan wanneer formele brief kan worden verstuurd.
    b. Overzicht kosten 2019 en verder:
        i. Kosten reset overschrijden oorspronkelijke raming. SBB maakt concrete uitwerking van gemaakte (extra) kosten. Provincie brengt dit in bij jaarrekening.
        ii. Overzicht structurele kosten is in voorbereiding. Volgende bestuurlijk overleg komt totaaloverzicht financiën op de agenda.

4. Communicatie en omgevingsmanagement:
    a. Klankbordgroep
        i. Eerste advies is uitgebracht. Gedeputeerde heeft nog gesprek met voorzitter over rolinvulling.
    ii. Communicatiestrategie SBB komt volgende keer op de agenda

5. Volgend overleg van 16 oktober:
    - Totaal overzicht financiën
    - Communicatiestrategie SBB
    - Overzicht juridische procedures (provincie en SBB)

6. Rondvraag
    a. Gedeputeerde spreekt met natuurmonumenten over spreiding in tijd van Oostvaardersoevers en Markerwadden.

Afsprakenlijst (concept)

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Dinsdag 19 maart 2019

Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening met taart! Vanwege succesvolle uitplaatsing paarden
    a. Uitplaatsing naar Wit-Rusland zal ca juni zijn. CdK is bereid om rol te spelen bij overdracht.
    b. Europees Diploma is weer verleend, maar in eindversie rapportage teksten die nieuwe beleidskader lijken af te wijzen. SBB neemt contact op met rapporteur. Indien nodig zullen SBB en provincie gezamenlijk reageren naar Raad van Europa.
    c. Communicatiekalender – veel leuke dingen komende tijd. Volgende schuursessie 6 april, daarna beslissing hoe verder?

2. Voortgang reset grote grazers
    a. Edelherten: reset vordert. In april komt er weer een maandupdate met voorlopige eindstand.
    b. Koniks: SBB is in overleg met NVWA voor eisen aan quarantaine. Trekweg is in beeld als mogelijk quarantainegebied. Beveiliging is daar wel een extra aandachtspunt. Voorlopig idee is opdeling van het transport in twee 'tranches'.

3. Conditie grote grazers:
    a. GS heeft per brief bevestigd dat zij instemmen met hanteren BCS-score. Daarin is aangegeven dat het wel van belang blijft om het verschil met de oude methode goed uit te leggen.
    b. BodyConditionScore runderen nu 2,0 - Runderen worden bijgevoerd. Communicatie is goed afgestemd. Blog SBB, mededeling naar PS, en melding op website provincie .
    c. Volgende meting BCS wordt gepland in eerste week april, ook ter voorbereiding op schuursessie.

4. Klankbordgroep:
    a. Keuze voor variant 3, een klankbordgroep op proces gecombineerd met een klankbordfunctie op inhoud.
    b. Klankbordgroep wordt ingesteld door provincie, voor duur van ca. 1,5 jaar (tot zomer/najaar 2020). Daarna inbedding maatschappelijke betrokkenheid in meer reguliere vorm zoals adviesraad SBB of governance Nationaal park.
    c. Klankbordgroep is alleen adviserend. Kan reflecteren op beleidsvoornemens, en kan ook meedenken, suggesties doen voor invulling klankbordfunctie voor meer uitvoeringsgerichte onderwerpen.
    d. Gezamenlijke notitie wordt nog iets aangescherpt tav rolverdeling provincie/SBB, opdracht aan klankbordgroep en interactie/samenhang tussen klankbordfunctie tav uitvoering en klankborden op beleid

Afsprakenlijst (concept)

5. Voorstel Universiteit Utrecht
    a. Offerte geeft nog onvoldoende zicht op de te leveren kwaliteit. Provincie gaat in gesprek met UU om vraag aan te scherpen en voorwaarden aan offerte te verduidelijken.
    b. Opties die als alternatief genoemd worden is, samenwerking met Universiteit Wageningen en vraag uitzetten bij Universiteit Leuven.

6. Financiën.
    a. Beide huiswerk niet gedaan (er liggen geen notities).
    b. Provincie is bezig met totaaloverzicht van kosten voor OVP en NPNL, inclusief mogelijke dekkingsbronnen. Dit moet nog verder worden uitgewerkt, met daarin ook onderscheid tussen beleidskader OVP, moerasreset en Nationaal Park.
    c. Begin april gesprek met 5.1.2.e Aandachtspunt is de tweezijdigheid van afspraken. (Regio)deal moet ook bijdragen aan doelstellingen Rijk.
    d. SBB maakt na vrijdag overzicht van uitgaven tot nu toe.

7. Volgend overleg – 11 april.
    a. Procesplanning managementplan, waarbij vooral het onderdeel edelhert een strak tijdspad heeft omdat het ook onderdeel moet worden van het faunabeheerplan.
    b. Monitoring – wordt onderdeel managementplan. Wel behoefte aan overzicht (door oogharen) van planning en onderdelen die in monitoringsplan worden uitgewerkt.
    c. Geplande data (op dit moment):
    11 april: 9.00 – 10.00
    8 mei: 9.00 – 10.00
    29 mei: 13.00 - 14.00
    20 juni: 9.00 – 10.00
    10 juli: 9.00 – 10.00

8. Rondvraag
    a. Vernielingen blijven doorgaan. Is wel besproken in driehoek, maar heterdaad nodig voor daadwerkelijk arrestatie.
    b. Gezamenlijk overzicht juridische procedures. SBB zal intern overleggen met juridische afdeling.

Afsprakenlijst (concept, #2512735)

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Woensdag 16 oktober 2019

Aanwezig: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen

a) Afsprakenlijst:
   a. Provincie stemt af met het ministerie van LNV over hun vervolgstappen met betrekking tot Europees Diploma v.w.b. het Bern-secretariaat

2. Overzicht juridische procedures:
   a. Overzichten wordt door provincie en Staatsbosbeheer voor elk bestuurlijk overleg bijgewerkt

3. Voortgang reset grote grazers

a) Helikoptertellingen:
   a. Communicatie met betrekking tot de uitkomsten van de helikoptertellingen wordt voorafgaand met elkaar afgestemd; GS informeren eerst PS, voordat extern gecommuniceerd kan worden

b) Edelherten:
   a. Staatsbosbeheer laat via brief weten als de bronst is afgelopen; provincie zal deze brief beantwoorden, waarna Staatsbosbeheer afschot mag hervatten

c) Koniks:
   a. Herplaatsing van Koniks naar Zuid-Holland vindt in de week van dit BO plaats
   b. Herplaatsing van ongeveer 30 Koniks naar de Trekweg vindt plaats in het voorjaar van 2020

d) Afronding reset grote grazers:
   a. GS bevestigen afronding reset grote grazers tegelijkertijd met de instemming met het managementplan

4. Financiën

a) Stand van zaken opstellen bestek/raming van recreatieve voorzieningen in kerngebied en extra vernatting:
   a. Provincie checkt of de benodigde middelen voor het einde van het jaar beschikbaar zijn

b) Stand van zaken subsidiebeschikking 2019:
   a. Staatsbosbeheer geeft aan het indienen van de aanvraag topprioriteit
   b. Staatsbosbeheer geeft inzicht in de onderbouwing van de overschrijding van de kosten voor de reset grote grazers (in dit BO wordt een bedrag van € 1,1 miljoen aan overschrijding gemeld) en geeft de relatie tussen de overschrijding en de subsidiebeschikking 2019 aans

Afsprakenlijst (concept, #2512735)

5. Communicatie en omgevingsmanagement

a) Klankbordgroep:
    a. (nog niet vastgestelde) advies van de klankbordgroep is om een openbare bijeenkomst te organiseren; als GS het advies vaststelt, vindt deze plaats op 2 november 2019; de aanwezigheid van Staatsbosbeheer wordt op prijs gesteld
b) Toelichting op communicatiestrategie van SBB:
    a. Provincie vraagt om in (samenvattende) tabel de beide kolommen kritisch door te nemen
    b. Klankbordgroep heeft advies gegeven met verzoek aan GS om in gesprek te gaan met Staatsbosbeheer over inzet van social media voor externe communicatie; de invulling van de communicatiestrategie laat zien dat de social media een (belangrijk) onderdeel zijn van de communicatiekanalen in de strategie

6. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen
    a) Anticonceptie: provincie geeft aan dat het de verwachting is dat het literatuuronderzoek voor het volgende bestuurlijk overleg beschikbaar is

7. Rondvraag:
    a. Geen punten

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 26 Jan 2026 11:44:49 +0100
To: "Harold Hofstra" <5.1.2.e @flevoland.nl>
Subject: Geaccepteerd: (digitaal) BO Oostvaardersplassen

From: "Harold Hofstra" <5.1.2.e @flevoland.nl> on behalf of "5.1.2.e" <5.1.2.e @flevoland.nl>
Sent: Mon, 22 Dec 2025 11:39:42 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e @flevoland.nl>; "Tienkamp, Riena" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Reserveoptie: BO Oostvaardersplassen

Contactpersoon intern: 5.1.2.e

Contactpersoon extern: 5.1.2.e 5.1.2.e

22-12-2025 5.1.2.e Reeks ingepland. Bezoekers nog aanmelden.

28-01-2026 13:00u (hybride)

10-03-2026 16:00u (voorafgaand kunnen bezoekers van 15:00-16:00u in een ruimte werken)

16-04-2026 16:00u

19-05-2026 15:30u

16-06-2026 15:30u

29-09-2026 15:30u

20-10-2026 15:30u

24-11-2026 16:00u (reserveoptie)

26-11-2026 16:00u

15-12-2026 15:30u

disclaimer
https://www.flevoland.nl/Content/Pages/Disclaimer-e-mail

From: "5.1.2.e "

Sent: Wed, 19 Mar 2025 12:10:22 +0100

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Tienkamp, Riena" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP

Attachments: 2025 03 11 verslag strategisch overleg OVP.docx

Beste allemaal

Hierbij het verslag van 11 maart strategisch overleg OVP

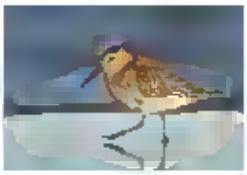
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen
11 maart 2025, 15:00 – 16:30 uur, zaal 'Hagedis' in Amersfoort

Deelnemers
Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda
1. Vaststellen agenda

2. Mededelingen
   a. Bezoek NVWA d.d. 4-3-2025
      Bezoek was onverwachts en met een filmploeg van SBS6. Bezoek is prima verlopen.
   b. Bezoek Provinciale Staten
      Vorige week woensdag zijn 15 PS leden op bezoek geweest. FvD ontbrak hierbij, alle andere partijen waren vertegenwoordigd. Bezoek was goed.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      Zie lijst met lopende zaken bijgesloten als bijlage 2.
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Ontheffing afschot edelherten (i.r.t. genetische diversiteit)
      - Natura 2000 beheerplan
      - Beroep bij Veterinair Beroepscollege inzake dierenarts.
      - Beroep bij CBb inzake Handhavingsverzoek drinkwater OVV en transport en slacht hoog drachtige merrie (zitting op 27 juni). Over nemen van drinkwatermonster vragen we mogelijk advies aan GD.
4. Communicatie
   a. Vanavond is uitzending van klokhuis over de voedselketen
   b. Binnenkort zijn er opnames van binnenste buiten over edelhertenvlees.
   c. Film NPNL gaat aanstaande vrijdag de lucht in. Is erg mooie film.
   d. Documentaire Japanse televisie deze wordt dit voorjaar gemaakt.
   e. Publiceren aantal dieren In jaarrapportage zijn maar beperkt aantal regels over grote grazers opgenomen. Vraag is om ook de afschotcijfers op te nemen (5.1.2.e). We besluiten in mei een blog over het afschot te plaatsen (5.1.2.e)
   f. Er gaat een publicaties komen: 40 jaar beheer grote grazers in OVP. We moeten met de titel goed opletten dat het niet weer over grote grazers gaat
   g. Dit jaar is er een internationaal wolven conferentie in Nederland. Ze willen graag een excursie in de OVP organiseren.
5. Openbare orde
   Voor de laatste demonstratie is door de gemeentes vergunning verleend wat niet in lijn is met wat vooraf in de driehoek besproken is. Er is hierover door Riena een mail naar de burgemeesters en CdK gestuurd. Er is nog geen reactie gekomen.
6. Lopende zaken
   a. Evaluatie beleidskader
      a. In voorjaar/zomer 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
         Het is wachten op de opdracht vanuit de provincie aan de partij die het gaat uitvoeren
      b. Na de evaluatie moet het managementplan mogelijk herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026).
         huidige managementplan loopt tot 2026 We willen een beheerplan in de lijn met de andere beheerplannen die in het OVP gebied zijn opgesteld. We moeten uitzoeken wat er in het convenant met de provincie staat over het managementplan 5.1.2.e
   b. Herbivoren kerngebied
      - Paarden
        (1) Opdracht afschot paarden.
            We bespreken of er een mededeling aan de directie moet komen (5.1.2.e).
        (2) Uitname paarden rond zomer 2025
            Komende zomer gaan er weer paarden het gebied uit. We zoeken nog naar een ander gebied, tot nog toe zonder succes.

- Edelherten
  (1) Stand van zaken faunabeheer
  Het afschot van de edelherten gaat gestaag verder. De edelherten houden zich vooral in het moeras op. De faunabeheerders zien de opgave nog als haalbaar
- Runderen
  (1) Stand van zaken populatiebeheer
  Het aantal runderen is op de doelstand.

c. Projecten kerngebied
- Grazige deel wachten is op uitspraak van RvS
- Moerasreset De verwachting is dat we na deze zomer het waterpeil weer opzetten

7. Natura 2000-beheerplan
   a. Vismonitoring
   Komend jaar wordt de monitoring van de vistrappen uitgevoerd (is N2000beheerplan maatregel)
8. Bestuurlijk overleg (Riena/5.1.2.e)
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
~~Opdracht afschot rund en paard~~	~~Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.~~	~~4-09-2023~~	~~afgerond~~	5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn
Publicatie aantal afschot dieren	In jaarverslag opnemen en blog plaatsen	11-3-2025	15-5-2025	5.1.2.e / 5.1.2.e
Managementplan	Wat staat er in het convenant	11-3-2025	15-4-2025	5.1.2.e
Afschot paarden	Mededeling aan directie	11-3-2025	15-4-2025	5.1.2.e

Bijlage 2 Lopende zaken 11 maart 2025

		Onderwerp	Instantie	Stand van zaken
Z22-5897	Dierbaar Flevoland 202204593/1/R2	Vernatting	ABRvS	Zitting op 9 januari 2025 om 10:00. In afwachting van de uitspraak.
Z22-3299	5.1.2.e namens 5.1.2.e e a. 202202423/1/A3	Opdracht heckrunderen en konikpaarden	ABRvS	Zitting 10 maart 2025.
	Dierbaar Flevoland UTR 24/5849 NATUUR	Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen	Rechtbank Midden-Nederland	Zitting 10 maart 2025.
Z21-4382	Dierbaar Flevoland 202103612/1/R2	Ontheffing en vergunning edelherten (6:19 in feb 2023) + incidenteel HB SBB	ABRvS	Zitting 23 april 2025 9.30 uur **Laatste stukken**: vovo-uitspraak 2 maart 2023. Bneven mbt verhinderingen en procesbelang.
Z21-4161	Stamina 202103510/1/A3	Ontheffing edelherten (6:19 in feb 2023)	ABRvS	Zitting 23 april 2025 9.30 uur
Z23-6495	Stamina 202305399/1/A3	Handhaving vangen konikpaarden + incidenteel HB GS	ABRvS	Zitting 23 april 2025 14 uur **Laatste stukken**: 11 en 28/11/2023 en 6/5/24 Stamina – nadere stukken.
Z24-4297	Diervriendelijk Nederland 202403261/1/A3	Ontheffing edelherten vanaf 2024 + incidenteel HB GS	ABRvS	Zitting 23 april 2025 15.30 uur **Laatste stukken**: 5/9/24 DVNL - zienswijze op het incidenteel hoger beroep GS + aanvulling hoger beroep.
Z25-770	Stamina 202500829/1/A/3	Ontheffing edelherten vanaf 2024	ABRvS	Zitting 23 april 2025 15.30 uur Tot en met 8 april 2025 de tijd om een schriftelijke uiteenzetting te geven n.a.v. hogerberoepsgronden.
Z23-3590	Stichting Hart voor Dieren Oostvaardersplassen	Handhavingsverzoek drinkwater OVV	CBb	Zitting 27 juni 14.30 uur
Z24-10277	Stichting Hart voor Dieren Oostvaardersplassen	Handhavingsverzoek transport en slacht zwangere merrie	CBb	Zitting 27 juni 14.30 uur

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 8 Jan 2025 15:51:39 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: Strategisch overleg Oostvaardersplassen (Kitsweg Lelystad)

Hallo,

Marjolijn en Riena zijn hier vanwege MT in Groeneveld niet bij, kan er een andere datum geprikt worden?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 2 december 2024 10:33
Aan: 5.1.2.e; Tienkamp, Riena; Bijl, Joke; Egmond, Marjolijn van; 5.1.2.e
Onderwerp: Strategisch overleg Oostvaardersplassen (Kitsweg Lelystad)
Tijd: dinsdag 13 mei 2025 10:30-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: SBB Vergaderen Lelystad Keersluisplas - 16 pers

02-12-2024 5.1.2.e

In ieder geval op de agenda : Wolf als verdiepend thema.

From: "5.1.2.e"
Sent: Mon, 12 Jan 2026 12:00:29 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 5.1.2.e heeft 'verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026' met u gedeeld

Ik heb mijn opmerkingen in het verslag verwerkt. Ik dacht met 'wijzigingen bijhouden' maar kennelijk had ik dat niet aan gezet. Gaat vooral om een paar tekstuele aanvullingen. Wat mij betreft kan ie zo verstuurd en opgeslagen worden.

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: dinsdag 6 januari 2026 14:15
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 5.1.2.e heeft 'verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026' met u gedeeld



5.1.2.e heeft u uitgenodigd om een bestand te bewerken

Hoi 5.1.2.e

heb jij nog aanvullingen?



verslag strategisch overleg Oostvaardersplassen 6 januari 2026



Deze uitnodiging werkt alleen voor u en personen met bestaande toegang.

Openen

Delen

Staatsbosbeheer

Dit e-mailbericht wordt gegenereerd door het gebruik van Microsoft 365 door Staatsbosbeheer en kan inhoud bevatten die wordt beheerd door Staatsbosbeheer.

From: "5.1.2.e"
Sent: Fri, 26 Sep 2025 15:13:48 +0200
To: "Tienkamp, Riena" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)
Attachments: 2025 06 02, conceptverslag strategisch overleg OVP.docx, 2025 09 29, agenda strategisch overleg OVP.docx

Hai collega's,

Komende maandagmiddag staat het strategisch overleg Oostvaardersplassen gepland (in Amersfoort!). Hierbij de agenda en het verslag van vorige keer.

Groet,

5.1.2.e

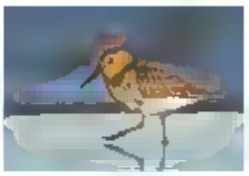
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer

E 5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl
M 06-5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

29 september 2025, 14:30 – 16:00 uur, zaal 'Reebok' in Amersfoort

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda

1. Vaststellen agenda

2. Mededelingen

3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures (Marjolijn)

4. Communicatie (Joke)

5. Openbare orde (5.1.2.e)

6. Lopende zaken (5.1.2.e)
   a. Evaluatie beleidskader
      a. In het najaar 2025 wordt de wetenschappelijke review van het beleidskader afgerond.
      b. Na de review moet het managementplan mogelijk herzien worden (met name hoofdstuk recreatie en waterbeheer toevoegen en hoofdstukken over grazers aanpassen naar huidige beheer).

   b. Herbivoren kerngebied (5.1.2.e)
      - Paarden
        (1) Opdracht afschot paarden.
        (2) Uitname paarden oktober 2025

      - Edelherten
        (1) Stand van zaken faunabeheer
        o.a. genetische monitoring.

      - Runderen

      Stand van zaken populatiebeheer
      Lumpy Skin Disease

c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)
   - Grazige deel
   - Moerasreset
   - Poortgebieden

7. Natura 2000-beheerplan (5.1.2.e)
   a. Monitoring

8. Bestuurlijk overleg (Riena/5.1.2.e)
   o.a. veldbezoek Statenleden.

9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 2 juni 2025

10. Rondvraag
    Toekomst strategisch overleg

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn
Publicatie aantal afschot dieren	In jaarverslag opnemen en blog plaatsen	11-3-2025	15-5-2025	5.1.2.e /5.1.2.e
Managementplan	Wat staat er in het convenant	11-3-2025	15-4-2025	5.1.2.e
Afschot paarden	Mededeling aan directie	11-3-2025	15-4-2025	5.1.2.e

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

2 juni 2025, 14:00 – 15:30 uur, Kitsweg 1 Lelystad

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Jaarlijkse Veldbezoek juristen (5.1.2.e)

   Eind september plannen Veldbezoek + barbecue/etentje.

   Juridisch overleg + Woo-medewerkers + team + Communicatie (info@staatsbosbeheer, 5.1.2.e 5.1.2.e etc)

   5.1.2.e stelt lijst op en laat aanvullen door Marjolijn en Joke.

3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures (Marjolijn)
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Opdracht afschot runderen en paarden

        Is door RvS uitgesteld tot Q3

      - Ontheffing afschot edelherten
      - Natura 2000 beheerplan

        Uitspraak is binnen gekomen op 2 juni. Rechtbank heeft zich onbevoegd verklaard

      - Beroep bij Veterinair Beroepscollege inzake dierenarts

        Nog geen datum voor de zitting gepland.

      - Rechtszaken bij het CBb

4. Communicatie (Joke)

5 Openbare orde (5.1.2.e)

6. Lopende zaken (5.1.2.e)
   a. Evaluatie beleidskader
      Loopt. Komen binnenkort op veldbezoek.

   b. Herbivoren kerngebied (5.1.2.e)
      - Paarden
        verzoek opdracht afschot paarden
        (1) Stand van zaken populatiebeheer
      - Edelherten
        (1) Stand van zaken faunabeheer
      - Runderen
        (1) Stand van zaken populatiebeheer

Feiten en aantallen over de 3 grote grazers. En dan de cijfers ergens op de site zetten als het afschotplan klaar is. Notitie op de site zetten. En dat toevoegen bij feiten en cijfers op de site

   c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)
      - Grazigedeel
      - Moerasreset
      - Recreatieve maatregelen
      - Poort Almere

7. Natura 2000-beheerplan
8. Bestuurlijk overleg (Riena/5.1.2.e)
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn
Publicatie aantal afschot dieren	In jaarverslag opnemen en blog plaatsen	11-3-2025	15-5-2025	5.1.2.e / 5.1.2.e
Managementplan	Wat staat er in het convenant	11-3-2025	15-4-2025	5.1.2.e
Afschot paarden	Mededeling aan directie	11-3-2025	15-4-2025	5.1.2.e

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

From: "Tienkamp, Riena"
Sent: Wed, 29 Jan 2025 15:36:53 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Voorlopig: Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)

Voorjaarsvakantie!

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 2 juli 2026 10:30
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: Via e-mail verzenden: 2024 01 22 verslag strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx
Bijlagen: 2024 01 22 verslag strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: maandag 26 februari 2024 08:24
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Via e-mail verzenden: 2024 01 22 verslag strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx

Tot zo met een.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2024 01 22 verslag strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen
22 januari 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers
Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e
Afwezig
Riena Tienkamp

Agenda lid:
Boudewijn Revis,

Agenda
1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort (er is geen bericht binnen gekomen dat er bezwaar is gemaakt)
      - Vergunning vernattingsmaatregelen (er is een handhavingsverzoek ingediend bij de OFGV)
      - Uitspraak Grote Klis (uitspraak is uitgesteld)
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten (nog geen bericht van rechter)
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Verlof gebruik demper (verlof wordt is eindelijk uitgereikt)
      - ontheffing afschot edelherten (nog geen bericht over ingediende bezwaar)
4. Communicatie
   a. De berichten gaan steeds meer over de vogels en het gebied en niet over de grote grazers.
   b. Zowel in Oostvaardersveld en kerngebied is er de afgelopen periode bijgevoerd door actievoerders. We geven er in het team geen aandacht aan en hebben het laten liggen.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Paarden
        de paarden die weg moeten staan in de vangwei. Samen met slachthuis is gekeken hoe we ze gaan afvoeren. NVWA is hierbij betrokken. Het afvoeren gebeurd vermoedelijk in februari. Joke bereid met 5.1.2.e de communicatie voor.
      - Edelherten
        afschot is sinds vrijdag weer opgepakt. We moeten er nog ca 305 afschieten in de komende drie maanden
      - Runderen
        Gem BCS is op 3.3 vast gesteld. De vorige keer was 3.2. Vermoedelijk komt de stijging doordat Beemdlanden weer droog zijn en er minder ganzen in het gebied zijn.
   b. Projecten kerngebied
      - Grazige deel:
        (1) De verschillende projecten zijn inmiddels afgerond.
        (2) Komend voorjaar en zomer ligt het werk in zowel Poort Lelystad als Poort Almere
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
   Dit ligt ter visie.
8. Bestuurlijk overleg
   dat is donderdag a.s. 5.1.2.e bereid dit met 5.1.2.e voor. Oa. De notitie over de BCS nav het coalitie akkoord.
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag
    in mei juni doen we het overleg in combie met een veldbezoek.
    25 maart start de opvolgster van 5.1.2.e

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e
~~Afvoer paarden~~	~~Wout belt met 5.1.2.e en 5.1.2.e over paarden naar slachthuis~~	~~30-10-2023~~	~~14-11-2023~~	~~Wout~~

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk International, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld
6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECLI:NL:RVS:2023:805)
8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de

			dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard.(ECLI:NL:RVS:2023:3164)
12.	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater konijks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECLI:NL:CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Aantekeningen 5.1.2.e bestuurlijk overleg

2 september
maandag 30 augustus 2021
12:55
Deze week worden weer paarden gechipt. Volgende week gaan ze naar het slachthuis.

16 december
maandag 13 december 2021
11:41
Mededelingen:

- Nagaan wat we kunnen om afschot te verruimen, bijv. door langer dan 15 maart door te gaan.
- Veterinaire commissie plannen.
- Onderzoeken hooi.
- Loeiende runderen. Blogje over schrijven?

13 januari
maandag 20 december 2021

1. Opening en mededelingen
    a. Uitkomsten overleg 16 december 2021 (bijgesloten)
        i. Onderzoek hooi: uitkomsten zijn er nog niet.
    b. Mededelingen:
        i. Vogelgriep: H-variant kunnen ze niet vaststellen. Hoog of laag pathogeen.
        ii.
2. Juridische procedures: (mondeling)

- Recente ontwikkelen bij de juridische procedures delen.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):

- laatste ontwikkelingen m.b.t. het beheer en de conditie grote grazers doornemen.
    - Edelherten: gaat bijzonder moeizaam.
    - Konikpaarden en heckrunderen: conditie is nog goed.
        - 9 februari bezoek Michiel bij ronde dierenarts.
        - Bijvoeracties en hoe we er mee om gaan. Weghalen + gebiedsofficier van justitie gesproken. Stopgesprek.

4. Pers/media/communicatie

- Delen van actuele onderwerpen;
- Burenbijeenkomsten
- Blog vogelgriep.

5. Rondvraag

Februari
woensdag 12 januari 2022
09:49
Mededeling: ambtelijk gaan overleggen over de wolf. 5.1.2.e zit in IPO-werkgroep wolven. 5.1.2.e neemt begin januari contact op met 5.1.2.e

10 maart
donderdag 10 maart 2022
12:26

23 juni
donderdag 23 juni 2022
15:39
Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 23 juni 2022 (# 2969254)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 16.00 – 17.00 uur

Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Uitkomsten overleg 16 mei 2022 (bijgesloten)
    b. Mededelingen:
- Aanbesteding en uitvoering vernattingsmaatregelen
2. Juridische procedures: (mondeling)

Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
- Conditie grote grazers;
- Voorjaarstelling Edelherten
    - Edelherten: 1640, geschatte aanwas: 650. 1640+650=2290, afschot 1800 dieren.
    - Heckrunderen: 383.
    - Konikpaarden: 317, exclusief aanwas.
- Bezoek aan Duitsland; plaatsen Koninkpaarden
- Voortgang voorstellen om tot nieuwe impuls afschot Edelherten te komen;
    - Aanpassing ontheffing
    - Wijzigingen in het veld.
    - Inzet
    - Materieel
    - We komen een aardig eind met het overblijvende budget 2020-2021. Dat betreft 110.000,-. En we hoeven komende winter niet tot nauwelijks nieuw hooi aan te schaffen. Echter, in het zwaarste scenario komen we wel 200.000,- tekort. Met name door forse extra inzet, met name in koude periode. Die extra inzet kost ook fors meer. Betreft, uitgaande van 3 koude weken 200.000,- aan extra inzet. 18 dagen met 20 man het veld in.
4. Pers/media/communicatie
    - Delen van actuele onderwerpen die spelen;
- Statenvragen JA21 beweiden Natura-2000 gebieden.
5. Rondvraag

Voor half juli nog een mededeling naar de staten, liever een week eerder. 5 juli in GS?
Aantallen, plannen met de grote grazers, qua aantallen! Na de vakantie extra maatregelen benoemen. Aankondigen kan wel. Ook Duitsland daar in meenemen.

Politiek aantrekkelijk om externen te betrekken. Kroondomein, Amsterdamse Waterleidingduinen.

Woensdag 13 juli perspectievennota. Michiel kan dit verkopen en dragen.

OFGV gebiedsregisseur van gezamenlijke handhavingsacties!

Via kabinet van de commissaris contact opnemen met de burgemeester. Vlak voor de Driehoek.

14 juli
dinsdag 12 juli 2022
11:59
Aandachtspunt: na de zomer met elkaar in gesprek over beheer en financiering vanaf 2024.
Benoemd, pakken we op.

Brief van SBB aan GS wat we kunnen doen.
Daarbij aangeven dat budget 2022 volstaat en 2023 een potentieel gat ontstaat met een onderbouwing waar het hem dan in zit.

Juridische procedures meerkosten zijn daar niet in meegenomen.

Michiel neemt 250.000,- op.

Statenmededeling op lijst ingekomen stukken van vandaag.

5.1.2.e (5.1.2.e) neemt het over van 5.1.2.e totdat zij vervangen is.

Ook aangegeven dat we het 'wat als' scenario verder uit gaan werken. Wat ais we komende winter ook het afschot niet halen? Daarvoor ook het raster tussen moeras en grazig deel verder uitwerken. Zowel financieel, maar zeker ook juridisch. Dat ais we verder moeten zoeken naar oplossingen, we deze ook mee kunnen nemen en uitgezocht hebben!

September 2022
donderdag 14 juli 2022
15:14

- Inzet OFGV bij handhavingsacties bespreken.

Oktober 2022
zondag 2 oktober 2022
20:29

- Inzet OFGV bij handhavingsacties bespreken.

10 november 2022
donderdag 10 november 2022
13:02

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 06 oktober 2022 (bijgesloten)
   b. Mededelingen:

Voortgang + proces Nieuwe Natura-2000 beheerplan Oostvaardersplassen
Zelf schrijven door provincie, evt. extern ondersteunt. Inhoudelijke inbreng.

2 moties OVP: Behandeling begroting, opschorten tot na coalitieonderhandelingen + randgebieden openstellen. (SP)
PvdD: ook motie, eerst totale herziening.
Allebei moties niet gehaaid.
Op verzoek van GL bijpraten over voortgang Van Geel. Tussen verkiezingen en coalitievorming.

2. Juridische procedures: (mondeling)

Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures

- O.a. uitspraak VoVO vernattingsmaatregelen.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):

- Uitkomsten Helikoptertelling
- Populatiebeheer Heckrunderen;
  - Nog zo'n 50 te gaan.
- Populatiebeheer Edelherten;
  - Nu zo'n 250 edelherten afgeschoten.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;

Communicatie over uitkomsten Helikoptertelling
interview Stentor.
Statenvergadering in februari stand van zaken waar uitvoering beleidskader staat. Update voor de verkiezingen.
Eind januari/begin februari opleveren.

5. Rondvraag

Stopgesprek vragen voor actievoerders. Geacht wordt om te stoppen.

8 december
donderdag 8 december 2022
09:22
Genodigden: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e Roos Leenders, 5.1.2.e (afwezig).

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 10 november 2022 (bijgesloten)
   b. Mededelingen:

1. Juridische procedures: (mondeling)

Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures

- Update van geschil met aannemer Ploegam m.b.t. opdracht vismigratieroute-vernattingsmaatregelen-grondwal.

2. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):

- Populatiebeheer Edelherten;
  - We zitten deze week boven de 550 edelherten. Waarom gaat het dit jaar zo goed? Maatregelen zoals extra beschuttingsmogelijkheden, nieuwe nachtkijkers, forse inzet, geen aannemers in het veld en geen extra voorzichtigheid vanwege vogelgriep (zoals vorig jaar het geval was).
- Populatiebeheer heckrunderen
  - Op orde.

3. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;
4. Rondvraag
   a. Reminder: maandagochtend rond 7:30 uur Michiel bij ons op kantoor
   b. 13 december sluit SBB-directeur Boudewijn Revis (Terreinbeheer & Ontwikkeling) aan bij Driehoek OM-Politie-Gemeente Lelystad.

17 juli, BO OVP
maandag 17 juli 2023
11:06

- Beheer, Natura 2000, NP in portefeuille bij Harold.
- Coalitie-akkoord;
  - Groene visie omarmt
  - NPLG-PPLG
  - Natuurinclusief
  - 1 miljoen extra voor natuurimpulsen voor eerste 2 jaar.
  - 2 miljoen voor bereikbaarheid/toegankelijkheid van natuur
  - 1 miljoen voor agrarisch natuurbeheer.
- OVP: verder met rapport van Van Geel.
- Evaluatie over twee jaar.
- Heckrunderen blijft punt van aandacht.
  - Gemiddelde BCS, maar kun je kijken naar lage BCS bij individuen?
  - In rapportages onderscheid maken hoeveel van welke dieren in welke BCS lopen (doen we al).
- Suggestie Harold: Begin september een groep statenleden het veld in meenemen. Uitnodiging is afgelopen woensdag ook overgedragen in de commissie. 5.1.2.e neemt op met griffie.

30 mei
dinsdag 2 april 2024
10:51
30 mei: nadruk leggen op belang van vaststelling Natura 2000 beheerplan.
o.a. voor Broeklanden en paarden van groot belang!

24 april
woensdag 24 april 2024
11:03
Interpellatiedebat.

Vragen van FvD en BBB.
Mogeiijk een motie vreemd van FvD.

Er zijn 37 leden ter vergadering.

PvdD: Kjell van Wijlandt. Stemmen voor.
SP: John Cocu, stemt tegen.
Corina Straatsma, GroenLinks, stemt tegen.
Abassin Nessar, PvdA, stemt tegen.
Willem Boutkan, PVV: stemmen tegen.

TEGEN de motie
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

VOOR
1
2
3
4
5

6

5 september
donderdag 5 september 2024
14:04

1. Opening en mededelingen
    a. Uitkomsten overleg 30 mei 2024.
    b. Mededelingen:

- pilot uitvoeren voor het tellen van de grote grazers met een drone

Harold geeft de volgende suggestie:
NLR: Nederlandse Luchtvaart …. In Marknesse, droneinstituut.
Zijn bezig met vergevorderde drone gebruik en geavanceerd.

2. Proces & uitvoering wetenschappelijke review

Doelen beleidskader en Natura 2000 doelstellingen.
Discussie rondom het middel moerasreset, bosaanplant, grote grazers en hoe dragen die middelen bij aan de doelen.
Advies ais doelen niet bereikt zijn. Reden? Te vroeg? Dus langer monitoren? Of bijsturing nodig?
Kaders van begin helder maken: instandhoudingsdoelstellingen blijven staan. Daar gaat de discussie niet over.
Ook kader helder wie gaat waar over. Minister, PF en SBB.

Harold wil het in juni klaar hebben zodat het in de zomervakantie naar PS kan en we in september/oktober behandelen.

Commissie Van Geel nog te betrekken?

Veterinaire Commissie ook meenemen ais te raadplegen partij.

Startdocument wordt vastgesteld in GS, gaat met mededeling naar PS.

Volgend jaar mei weer een bezoek met de statenleden.

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures

- Uitspraak college van beroep voor het bedrijfsleven paarden Oostvaardersveld;

Staatssecretaris door Harold uitgenodigd om eens langs te komen in de OVP en NPNL.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
5. Pers/media/communicatie
    a. Aanwezigheid bij bijeenkomst Diervriendelijk Populatiebeheer van het wetenschappelijk instituut van de PVDD.
6. Rondvraag

7 oktober 2024
maandag 7 oktober 2024
08:44
Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 07 oktober 2024 (#3317506)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 10.30 – 11.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e

AGENDA

-

1. Opening en mededelingen
    a. Uitkomsten overleg 30 mei & 5 september 2024.
        1. n.a.v. Ook Harold is aanwezig op vrijdag 8 november ais de burgemeesters van Almere (Hein van der Loo) en Lelystad (Mieke Baltus) en de gebiedsofficier van Justitie (5.1.2.e) in de Oostvaardersplassen op bezoek komen.
    b. Mededelingen:

2. Proces & uitvoering wetenschappelijke review

- Update op het proces.
- 5.1.2.e Harold krijgt hem niet te pakken.
- 15-10 neemt GS een besluit, PS wordt geïnformeerd.
- Dan inkoopproces starten.

Statenleden weer meenemen, begin 2025.

- SBB heeft Dierenbescherming gesproken, wordt graag aangehaakt.

5.1.2.e en 5.1.2.e betrekken: hoe LVVN betrekken bij de evaluatie??

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures

- lopende processen

13 december: zitting hoger beroep over de huidige ontheffing Edelherten.
Zaak Diervriendelijk Nederland over anticonceptie. Externe deskundige betrokken over inzet van anticonceptie bij de edelherten.
Vernattingsmaatregelen: zit er aan te komen.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)
    1. Helikoptertellingen en dronetellingen.

5. Pers/media/communicatie

Wolf: uitspraak in NRC dat SBB enthousiast zou zijn over de komst van de wolf in de Oostvaardersplassen. Is bij ons niet bekend. Hij is wel gewoon welkom, dat is ons algemene landelijke lijn.

6. Rondvraag

11 november 2024
maandag 11 november 2024
08:53
Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 11 november 2024 (#332072)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 10.30 – 11.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e

<u>AGENDA</u>

-

1. Opening en mededelingen
    a. Uitkomsten overleg 7 oktober 2024.
    b. Mededelingen:

Bezoek burgemeesters Almere en Lelystad en commissaris van de Koning (officier van justitie was verhinderd).

Vernielingen Zeearendhut met 20.000,- schade.
Opmerking vanuit de Staten: Hulckensteijnse bos. Begrazing ten koste van bosontwikkeling. Kunnen gestelde doelen niet halen. Is niet van vandaag op morgen.
Openbare inschrijving voor Trekweggebied.
Helder gemaakt voor Harold.

2. uitvoering wetenschappelijke review
- Update op het proces

5.1.2.e heeft ook wat aanscherpingen gedaan. Hou je aan de uitgangspunten van het beleidskader.
Uitzondering BCS, specifiek vanuit coalitieprogramma.

3. Uitkomst diverse tellingen grote Grazers

Dronetelling Defensie was complex.
Warmtebeeldtelling nog niet geheel afgerond.
375 heckrunderen
350 konikpaarden
Edelherten: nog wachten op tellingen met warmtebeeld.

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

Eerste monitoringsronde met de dierenarts heeft afgelopen woensdag plaats gevonden.

5. Pers/media/communicatie

Binnenstebuiten over de bronst.

6. Rondvraag

Staten uitnodigen
Jan Klopman komt binnenkort met Harold Hofstra.

31 maart 2025
maandag 31 maart 2025
07:57
Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 31 maart 2025 (#3382554)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e

AGENDA

-

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:
- Terugblik Werkbezoek Staten aan de OVP 5 maart 2025
- Terugblik aangekondigde voeractie zaterdag 29 maart,
  - Mail aan burgemeester en OvJ ais terugkoppeling van de demonstratie. Verzoek om het toch expliciet te maken.

2. wetenschappelijke review
- Update op het proces
  - Laatste puntjes op de i, starten hopelijk deze week met inlezen. Statenmededeling volgt na officiële opdrachtverstrekking.

- We nodigen de onderzoekers uit om mee het gebied in te gaan.

3. Juridische procedures

Er zijn diverse zittingen geweest en/of gepland in de komende periode.
3 april: Uitspraak in zaak rond vernatting in kerngebied Oostvaardersplassen verwacht.
23 april worden 5 zaken behandeld.
10 maart Natura 2000 beheerplan behandeld, vooral juridisch/procesmatige behandeling geweest.

4. Beheer grote grazers (door Staatsbosbeheer)

Nog ca 170 edelherten uit te halen.
Afschot runderen liep tot 15 maart: doelstand van 300 behaald.
Paarden: in augustus/september gaat er weer een grote groep van ca 100 paarden uit. Voor dit jaar nog geen zicht op andere natuurgebieden waar we ze naartoe kunnen verplaatsen. Dus gaan naar verwachting naar het slachthuis. We zullen binnenkort verzoeken om een opdracht om ook paarden te mogen schieten.

Conditie: werkbezoek 12 maart: gemiddelde BCS 2,8. Nog geen runderen in BCS 1.
42 % in score 2 (in januari was dit 23 %)
38 % in score 3 (in januari was dit 50 %)
16 % in score 4 (in januari was dit 20 %)
4 % in score 5 (in januari was dit 7 %)

5. Pers/media/communicatie

Binnenstebuiten op 2 april: koken met edelhertenvlees.
23 mei: Opening pontje en andere voorzieningen beleving kerngebied Oostvaardersplassen.

6. Rondvraag

23 juni 2025
maandag 23 juni 2025
08:44

10 november 2025
maandag 10 november 2025
08:13
Agenda bestuurlijk overleg
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 10 november 2025 (#3452405)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 11.00 – 12.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e

AGENDA

-

1. Opening en mededelingen
   a. Mededelingen:

2. Provinciale onderwerpen;

2a Financiering Natuurbeleid/SNL-aanvraag; landelijke en provinciale ontwikkelingen

2b recreatieve voorzieningen (budget Openstelling natuurterreinen)

2c Omgevingsvisie???

3. Oostvaardersplassen;

3a Wetenschappelijke review

7. 14 en 28 januari (mogelijk besluitvormend op 28 januari van de agenda. PS hoeft geen besluit te nemen. Wordt nog intern besproken).

3b Beheer Grote Grazers

Helikoptertelling 2025:

Edelherten	745/770. Uitvoeringsplan faunabeheer (juli 2025): 258.
Heckrund	80
Konikpaard	420. Deze week ca 90 uit, vooral naar het slachthuis. Rest gaat voor genetisch onderzoek (22) en regulier onderzoek voor de GD (11).

5.1.2.e vragen of Harold een keer mee mag.

4. Rondvraag

10 maart 2026, BO OVP
dinsdag 10 maart 2026
16:11

Demonstratie

Provincie wil mee tekenen met een brief en wil aanvullen op de provinciale verordening.

- Jan vd Berg voerde ook bij (van de BBB).
- Een plek aanwijzen voor een demonstratie.
- Ondertekening door Riena en commissaris. Of verstuurt vanuit PF, mede namens SBB.

Bijgepraat over uitspraak Raad van State

Schouw

SBB neemt initiatief om overleg te voeren met waterschap en provincie.

Bijpraten Buitencentra

Verwachting uitgesproken dat BC Almeerderhout dicht gaat.
BC OVP blijft gewoon open is de verwachting.
NBC: wel invloed, maar gebouw is niet van ons.

Je hebt in Flevoland eigenlijk best veel bezoekerscentra, ook bij partners, Natuurpark, Lepelaarplassen, Waterloopbos, Markerwadden.

SNL-aanvraag + gewenste voorfinanciering per kwartaal.

Is nu achteraf per kwartaal begreep ik van 5.1.2.e
PF volgt de IPO lijn geeft Harold aan.
NM krijgt pas eind van het jaar de financiering.

Financiering recreatieve voorzieningen.

Er ligt een budget van 2 miljoen.
Evenredige verdeling van middelen op basis van areaal voorzieningen.
PF wil een set van randvoorwaarden opstellen. Aandachtsgebieden, icoongebieden. Wordt ambtelijk verder uitgewerkt, maar duurde wat langer, 5.1.2.e (beleidsadviseur recreatie) is/was tijdelijk uitgevallen, wordt nu vervangen en dossier wordt weer opgepakt.
Harold wil het geld voor de verkiezingen weg hebben gezet bij de TBO's.

Overnemen NNN compensatie
Stand van zaken?
Even opnemen met 5.1.2.e Weet Harold niet.

Technische sessie financiering natuurbeleid.
Op 15 april.
Harold wil er wel aan vasthouden. Vooral om uit te leggen hoe het nu gaat en hoe het stelsel in elkaar zit. En dilemma's van toekomstig beheer en onderhoud op tafel te leggen.

Harold noemt eindrapport van Berenschot over OV, infra en natuur. Ligt nu bij de provinciale bestuurders. In opdracht van IPO en LVVN.

Invasieve exoten
Willen 600.000 euro beschikbaar stellen vanaf dit jaar en willen onderlinge samenhang en coördinatie oppakken.

Aantekeningen 5.1.2.e afstemmingsoverleg

16 augustus
maandag 16 augustus 2021
08:51
Paarden in vangweide
Bestuurlijk Overleg 2 september

- afschot heckrunderen
- start afschot edelherten
- start uitvoering N2000 maatregelen kerngebied
- moerasreset

Uitnodiging PS:
5.1.2.e legt het in de week bij gedeputeerde
En 5.1.2.e bekijkt welke dag dan bij PS uit komt (5.1.2.e dacht woensdagochtend) Michiel Rijsberman.

Vrijdagochtend langere kennismaking met 5.1.2.e

23 augustus
vrijdag 20 augustus 2021
08:45
Vragen aan GS, PS en Wout over Jacobskruiskruid.

Vandaag zijn de graafmachines het veld in gegaan.

Geen afschot geweest ivm vakantie en zieke.

Op een stier in de driehoek na geen bijzonderheden

Nog even nadenken over bo?

25 oktober
maandag 25 oktober 2021
08:47
Bestuurlijk Overleg donderdag 04 november
5.1.2.e verhinderd.
5.1.2.e en Michiel zijn er.
Uitspraak Bezwarencommissie. Doelstand 300 runderen in vergunning tm 2023. Aanpassen naar reset is tot 300 runderen. Afh. Van Natura 2000 doelen kunnen we aanpassen. We willen kunnen aanpassen tussen paarden en runderen. Wij willen liever niet het woord doelstand hebben. Voorstel: afschot heeft nu als doel om op 300 runderen te komen. Daarna regulier beheer met flexibele inzet paarden/runderen. Gaat om wat we willen bereiken ten gunste van Natura 2000.
Stand van zaken paarden en runderen.
Najaarstelling
Bezwarencommissie op bezoek (9 november)

8 november
maandag 8 november 2021
12:04
Terugblik Bestuurlijk Overleg donderdag 04 november
Najaarstelling, afstemming
Beheer Grote grazers
……..?

Wij berichten aan Wet Natuurbescherming van Provincie Flevoland.
5.1.2.e Is een bericht van GS naar PS. Dit volgt donderdag.

6 december
maandag 6 december 2021
08:26

- Bestuurlijk Overleg 16 december
- Vragen PvdD konikpaarden Oostvaardersveld
- Subsidie beschuttingsmaatregelen
- Media
- Dierenarts bezoek

13 december
maandag 13 december 2021
08:45

- Vooruitblik Bestuurlijk Overleg 16 december
- Vragen PvdD konikpaarden Oostvaardersveld
    - Morgen in GS. Concept ontvangen we nog via 5.1.2.e Donderdag in PS.

- Subsidie beschuttingsmaatregelen
    - 5.1.2.e nog niet te pakken gekregen.
    - Hoe het er mee staat en afrekening. Is nog wel budget over. Wat daarmee te doen.
    - instandhouding hekken en inboet: budget voor opnemn.

- Overleg gem/politie/SBB/Provincie 14 dec

- Ik zou daarnaast graag nog even door willen spreken over afschot van de herten, als onderwerp t.b.v. ons overleg en het juridisch overleg. Ik zou graag willen dat wij en de juristen zich buigen over de vraag of er ergens ruimte zit om de periode van afschot te verruimen, bijvoorbeeld met een aantal weken. Ik weet dat de kans vrij klein is dat dit een haalbare route is, maar wil dan wel weten wat de absolute show-stoppers zijn. De reden dat ik het wil verkennen, is dat ik voorzie dat de opgave van 1400 herten voor deze winter een zeer forse opgave is. Ais we wat meer ruimte zouden hebben, zeker aan het einde van de winter dan zou dat simpelweg meer tijd geven om de opgave te realiseren.

20 december
maandag 20 december 2021
11:25
BO 13 januari

Burensessie

Wolven

Verlenging afschotperiode.
5.1.2.e en Marjolijn wilden dit nog nader bestuderen.

10 januari
donderdag 6 januari 2022
09:06

- Beantwoording kamervragen Oostvaardersveld.
- Vogelgriep
- Afschot
- Bijvoeren
- Burenbijeenkomsten

Van 5.1.2.e

- Voortgang beheer en realiseren streefstand Grote Grazers
    - 92 staan we nu.

- Bijvoeracties
- Burensessies
- Bezoek dierenarts en meegaan van Michiel inplannen
- Vogelgriep/vragen De Stensor
- Bestuurlijk Overleg 13 januari 2022
- ????

31 januari
maandag 31 januari 2022
09:12

- Aanplant/inplant Kerngebied
    - Aangegeven dat 5.1.2.e met een voorstel komt.

- Voortgang beheer/Bijvoeren?
- BO 12 februari, onderwerpen?
- Handhavingsversoek Stamina bij LNV ivm vogelgriep/ cc ook aan de OFGV

14 februari
maandag 14 februari 2022
08:54

- onderzoek WUR, voortgang en stvz;
- uitkomsten/acties BO 12 februari;
- Volgend bezoek Dierenarts
- Bijvoeracties
- Uitgebreide voortgangsrapportage in 2023, wetenschappelijk review later. Maar wat is later? 4 jaar nadat we de 1100 dieren hebben bereikt?
- Burenbijeenkomst

28 maart
maandag 28 maart 2022
10:23

- Afronding Mededeling resultaten seizoen 2021-2022 en ontwikkeling conditiescores
    - 7 april naar P.S.
    - Blog over de resultaten. Check bij 5.1.2.e
- Tussenrapportage subsidie extra beheerkosten OVP (jaarlijks bedrag van € 400.000,-)
- Afronding subsidie beschutting
- Brainstormsessie dinsdag 29 maart
- BO OVP donderdag 07 april
- Bezoek 5.1.2.e

4 april
woensdag 30 maart 2022
09:35

- Keuze overblijvend budget beschutting:
    - Afronden eind 2023
    - Door laten lopen tot beschuttingsopgave wordt afgerond met weghalen hekwerk
    - Afkopen van toekomstige kosten: beheer hekwerk en weghalen hekwerk + uren.

- Afronding Mededeling resultaten seizoen 2021-2022 en ontwikkeling conditiescores
    - Woensdag regelt 5.1.2.e dit met 5.1.2.e Om 13:00 uur blog uit, dus pas dan naar PS.
- Afronding subsidie beschutting
    - Bijna gehele bedrag is door SBB ontvangen, ex 10 %.

- Aanvullende kosten 2022 en 2023 voor herstel hekwerk en inboet meenemen.
- Def. Vaststelling leggen we aanvullende kosten vast in de afspraken over reguliere subsidie die vanaf 2024 gaat lopen. Dit is prima voor beheer, maar eenmalig weghalen van hekwerk in de eindfase moeten we expliciet benoemen. Goed vastleggen hoe we daar budget voor hebben. Gaat om circa 300.000,-
    - Bespreekt 5.1.2.e met Michiel in PO. Dan volgend BO aftikken.
- PS-vergadering 31 maart
- BO OVP donderdag 07 april
- ???

11 april
maandag 11 april 2022
11:06

- Afronding subsidie beschutting
    - Praat 5.1.2.e morgen met Michiel over.
    - Volgend BO aftikken.

- Uitkomsten BO OVP donderdag 07 april

- Reactie bezorgde burger over senecio
    - 5.1.2.e

- Paarden Duitsland

9 mei
maandag 9 mei 2022
11:36

- Adviezen nieuwe impuls afschot
    - Integraal oppakken om mee aan de slag te gaan. Ook besproken met Sweco door provincie.
    - Analyse van SBB nodig wat de knoppen zijn waar aan gedraaid kan worden.
    - intern uitgezet binnen provincie: gebruiken beschutting, afrastering moeras, opzetten van walletjes, aanpassen ontheffing.

- Afronding subsidie beschutting; stvz
    - Afgelopen week zou 5.1.2.e nog e.e.a. aanleveren om in BO bestuurlijk af te tikken.
    - Doorschuiven naar BO juni. Ook met voorstel om af te kopen.

- Bestuurlijk Overleg maandag 16 mei
- Statenvragen VVD/CDA/SGP;
- Brief Hart voor dieren
- ???

16 mei
maandag 16 mei 2022
11:16

- Start bijvoeren
- nieuwe impuls afschot
- Bestuurlijk Overleg maandag 16 mei
- ???

13 juni
maandag 13 juni 2022
10:44

- nieuwe impuls afschot
    - Advies versnelling/nieuwe impuls om doelstand te behalen ri GS en PS:

        - Ontheffing/vergunning
        - Financiën
    - Bestuurlijk Overleg donderdag 23 juni
        - Nieuwe impuls afschot
        - Voorjaarstelling
        - Bezoek Duitsland
    - Afronding subsidie beschutting?
        - Nog geen reactie van 5.1.2.e ontvangen.
    - Overleg gem/politie/SBB/Provincie dinsdag
        -
    - Statenvragen over beweiden Natura-2000 gebieden/OVP
        - Belangrijk! Er is geen sprake van beweiding in de OVP! Het zijn wilde/verwilderde dieren!
    - Onderzoek grazers & vegetatie OVP
    - Voortgangsrapportage 2021-2022 (planning op 12 juli in GS ter besluitvorming, twee weken daarvoor in het PO)
    - Aanbesteding extra vernattingsmaatregelen grazige deel.

Symposium damherten:

20 juni
maandag 20 juni 2022
15:03

- nieuwe impuls afschot: juridische aspecten, beleidsmatige aspecten(bestuurlijk) en financiële aspecten.
    - Budget voor de reset + 32.000 aanvullend budget + extra beheersubsidie 250.000,-
    - Extra budget procedures
    - Extra budget aanpassing passende beoordeling
    - Extra budget materiaal en extra uren (ook extern).

- Bestuurlijk Overleg donderdag 23 juni
- Afronding subsidie beschutting?
- Statenvragen over beweiden Natura-2000 gebieden/OVP
- Voortgangsrapportage 2021-2022 (planning op 12 juli in GS ter besluitvorming, twee weken daarvoor in het PO)

27 juni
maandag 27 juni 2022
13:54

- nieuwe impuls afschot: juridische aspecten, beleidsmatige aspecten(bestuurlijk) en financiële aspecten.
- Uitkomsten Bestuurlijk Overleg donderdag 23 juni
- Mededeling Voorjaarstelling: Deze week afronden, dan maandag naar Michiel, ais akkoord dan rondsturen aan college, voor woensdag. Donderdag 6 juli bij stukken PS. Openbaar stuk.
- ……
- Afrastering reserveren bij de provincie? Meenemen in overleg met 5.1.2.e

4 juli
maandag 4 juli 2022
10:57

- nieuwe impuls afschot: juridische aspecten, beleidsmatige aspecten(bestuurlijk) en financiële aspecten.
- BO 14 juli
- Mededeling Voorjaarstelling
- Zaak Veterinair Tuchtcollege

5.1.2.e 5.1.2.e

11 juli
maandag 11 juli 2022
11:08

- Nieuwe impuls afschot: juridische aspecten, beleidsmatige aspecten(bestuurlijk) en financiële aspecten.
- BO 14 juli
- Mededeling Voorjaarstelling
- ???

22 augustus
maandag 22 augustus 2022
11:18

- Verplaatsing Paarden
- Aanvang afschot Edelherten gestart
- Stvz Nieuwe impuls afschot: juridische aspecten, beleidsmatige aspecten(bestuurlijk) en financiële aspecten.
    - Mededeling op gaan stellen naar GS en vervolgens vanuit GS naar PS. Goed beargumenteren waarom we niet doen wat we wel onderzocht hebben.
    - Bijv. een brief op hoofdlijnen vanuit SBB naar GS en dan een statenmededeling vanuit GS naar PS.
    - 250.000,- is nu opgevoerd door de provincie ais mogelijk benodigd aanvullende budget.
- BO 01 september 11.00 uur
- Lopende Juridische procedures?
- ???
    - Runderen
    - Geschil Ploegam, is ook opgevoerd door 5.1.2.e voor hogere uitvoeringskosten.

29 augustus
maandag 29 augustus 2022
10:56

- Verplaatsing Paarden
- Aanvang afschot Edelherten gestart
- Stvz Nieuwe impuls afschot: juridische aspecten, beleidsmatige aspecten(bestuurlijk) en financiële aspecten.
- BO 01 september 11.00 uur
- Afronding subsidies en vervolg;
    - Nog een keer apart voor gaan zitten.
    - Reguliere extra beheersubsidie die eind 2023 afloopt.
    - Subsidie beschutting en wat overblijft.
    - Extra kosten komend seizoen met de aanvullende maatregelen. 250.000,- opgenomen bij provincie.

26 september
maandag 26 september 2022
09:33

- Advies SBB Nieuwe impuls afschot, stvz
- BO donderdag 06 oktober
- ……..

31 oktober
maandag 31 oktober 2022
10:24

- Helikoptertelling blog & mededeling

- Concept-mededeling stelt 5.1.2.e op. Komende week bij voorkeur. Stemt hem inhoudelijk af met ons. Bij voorkeur volgende week donderdag bij GS.

- Voortgang afschot
  - Besproken.

- Bestuurlijk overleg

- Projecten IBP (WUR)
  - Projecten benoemd, budget gereserveerd vanuit SBB. Nog niet veel gehoord. Loopt dat?

7 november
maandag 31 oktober 2022
10:53

- Projecten IBP (WUR)
  - Projecten benoemd, budget gereserveerd vanuit SBB. Nog niet veel gehoord. Loopt dat?

- Helikoptertelling blog & mededeling
- Projecten IBP/WUR
  - Doorschuiven naar volgende keer als 5.1.2.e er is.
- Bestuurlijk Overleg
- .....
- Wat valt nu qua werkzaamheden onder de VoVo?

14 november
maandag 14 november 2022
11:57

- Uitkomsten BO
- 5.1.2.e morgen OFGV overleg over gecoördineerde actie in buitengebied, wel met een onderdeel OVP.
- Verslag dierenarts online

9 januari 2023
maandag 9 januari 2023
08:40
Om te bespreken tijdens het overleg de volgende punten. Uiteraard om verder aan te vullen indien er nog onderwerpen ontbreken:

- Voortgang Faunabeheer
  - VoVo: nog geen bericht van RvS.
  - Verwachting is dat de bodemzaak naar voren wordt gehaaid. Maar dat zal wel weken duren. Geen korte termijn.
- Illegale voeracties
  - 1 keer met kerst.
- Financiële vraagstukken,
  - Deze week gegevens vanuit 5.1.2.e
    - Opsplitsing beschutting, extra beheerkosten, wat blijft er over voor 2023 en wat is nodig vanaf 2024. Verantwoording extra beheersubsidie in juiste format.
- Jaarverslag
  - Stand van zaken uitvoering beleidskader. Voortgangsrapportage over afgelopen coalitieperiode. Concept komt eind deze week naar 5.1.2.e en mij.
- BO overleg gaat 5.1.2.e achteraan.

30 januari
maandag 30 januari 2023
09:42

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer
- 16 februari VoVo Edelherten
  - We gaan sowieso door tm 16 februari.
- Uitkomsten BO van donderdag 26 januari a.s.
  - Vervolgoverleg, eerste met 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en ik. Daarna 5.1.2.e er bij betrekken.
  - Pas doen ais we overzicht hebben van kosten om werk af te maken.

- Financiële vraagstukken
  - 5.1.2.e heeft vandaag een gesprek met 5.1.2.e over de financiele overzichten.

Voortgangsrapportage, in het vervolg meer tijd nodig om te reageren.

- 5.1.2.e dacht dat het niet zo veel tijd zou kosten. Verkeerd ingeschat.
- Suggesties verwerkt.
- Morgen in PO met Michiel.
- Over 2 of 3 weken ri. PS.
- Sluit kort met 5.1.2.e en 5.1.2.e om het op de communicatiekalender te zetten.

13 maart
maandag 13 maart 2023
11:33

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer
- BO van 21 maart
- Financiën
- Statenvragen

27 maart
maandag 27 maart 2023
08:50
Agendapunten:

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer
- Uitkomsten BO van 21 maart
- Financiën/indienen aanvullende aanvraag
- Datum overleg op locatie.

3 april
maandag 3 april 2023
10:07
Om te bespreken tijdens het overleg de volgende punten. Uiteraard om verder aan te vullen indien er nog onderwerpen ontbreken:

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer
- BO op 14 april

- Financiën/indienen aanvullende aanvraag
  - Kan zo ingediend worden bij het subsidieloket van de provincie.

- Datum overleg op locatie.

- Bezoek minister

17 april
maandag 17 april 2023
08:15

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer
  - Communicatie over winterperiode. 11 mei communiceren. Gelijkluidend bericht maken over grote grazers + wel/niet bijvoeren.
  - Dan ook op 11 mei statenmededeling over resultaten afgelopen jaar.

- Diverse subsidietrajecten/financiën
  - Waaronder: financiering projecten grazige deel vanuit Programma Nieuwe Natuur. Besluitvorming laat op zich wachten. Tijd dringt.
    - Gaat 5.1.2.e intern na.

- Subsidie vanaf 2024. Continuering van het beleid, budget is gereserveerd bij provincie. Subsidieloket aanvragen voor komende 4 jaar. Incidentele subsidie voor 4 jaar.
  - Vraag bij 5.1.2.e of communicatie NP er bij kan. Dat gaat 5.1.2.e na.
  - Nagaan bij Michiel of hij er nog over wil gaan.

- Verantwoording subsidie: wanneer komt die. Wil 5.1.2.e koppelen aan extra subsidie-aanvraag.
- Beschutting ook afronden.

- Datum overleg op locatie.
  - 15 juni: afsluitend BO? 5.1.2.e gaat dat na bij secretariaat.

- ???

24 april
maandag 24 april 2023
11:28
Om te bespreken tijdens het overleg de volgende punten. Uiteraard om verder aan te vullen indien er nog onderwerpen ontbreken:

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer

- Financiën
  - Beschutting: komt.
  - Extra beheerkosten.
    - Deze week binnen. Extra subsidie 50.000,- is daar aan gekoppeld.
  - Nieuwe periode vanaf 2024: ga ik vanmiddag mee aan de slag
  - 5.1.2.e gesproken: zijn er druk mee bezig. 5.1.2.e aangegeven dat er tijdsdruk op zit.

- Bijeenkomst op 15 juni BO + etentje.

Save the date bij provincie:

- Michiel Rijsberman (5.1.2.e checkt nog of Harold Hofstra nog aan sluit. Bespreekt hij met Michiel)
- 5.1.2.e
- 5.1.2.e
- 5.1.2.e
- 5.1.2.e
- Roos Leenders
- 5.1.2.e
- 5.1.2.e
  - Grote groep uitnodigen.

- 16 mei met politie-gemeente-provincie.

1 mei
maandag 1 mei 2023
09:13
Om te bespreken tijdens het overleg de volgende punten. Uiteraard om verder aan te vullen indien er nog onderwerpen ontbreken:

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer/ mededeling
- Financiën; stvz
- Bijeenkomst op 15 juni BO + etentje

8 mei
maandag 8 mei 2023
09:48

- Conditie grote grazers/Voortgang Faunabeheer/ mededeling
- Financiën; stvz
- Bijeenkomsten op 16 mei en 15 juni BO + etentje

5 juni
maandag 5 juni 2023
11:30

- Coalitie
  - BR
  -
- BO 15 juni
  - Half uur BO
  - Veldbezoek
  - BBQ en borrel
    - Rond 17:00 uur woordje van Michiel en 5.1.2.e (OVP), Wout (provinciebreed).
- Financiën
  - Nieuw voorstel 2024 t/m 2027. In relatie met beschutting brengen. Check bij 5.1.2.e
- Tellingen

3 juli
maandag 3 juli 2023
10:56
Om te bespreken tijdens het overleg de volgende punten. Uiteraard om verder aan te vullen indien er nog onderwerpen ontbreken:

- Financiën; bespreken aangepaste subsidie extra beheer OVP + afronden beschutting
- Bestuurlijk overleg 17 juli: eerste overleg met nieuwe Gedeputeerde
- Presentatie OVO; verschoven naar 12 juli
- ????

11 september
maandag 11 september 2023
10:13

- Werkbezoek PS op 20 september aan de OVP
  - BO woensdag 20 september 2023
  - Juridische/lopende zaken
  - Beheer Grote Grazers
  - Subsidies
    - Beschutting
  - Extra beheerkosten

        - Mee bezig
    - Overleg politie en gemeente

18 september
maandag 18 september 2023
11:50

- Werkbezoek PS op 20 september aan de OVP
- BO woensdag 20 september 2023
- Juridische/lopende zaken
- Beheer Grote Grazers
- ???

2 oktober
maandag 2 oktober 2023
11:21

- BO op 19 oktober; bespreekpunten?
    - Is 16 oktober toch?
        - 5.1.2.e vragen met secretariaat af te stemmen. Of tussen 16 oktober en 13 november of 16 oktober laten vervallen.
- Juridische/lopende zaken
    - 5.1.2.e Verhinderdata doorgeven voor edelherten.
    - Besluitvorming Almeersepoort vandaag in PO, dan volgende week in GS.
    - 19 december uitspraak over de paspoorten bij het CbB.
- Beheer Grote Grazers
- ???

9 oktober
maandag 9 oktober 2023
12:16

- BO gepland op 06 november; 5.1.2.e sluit aan (5.1.2.e 5.1.2.e)
- Subsidie In GS/Voortgangsrapportage Natura-2000 in GS
    - Zit morgen in de GS-bundel. Komende donderdag wordt PS geïnformeerd met een korte mededeling. Voortgangsrapportage Natura 2000 is via 5.1.2.e met Jan van Dijk en 5.1.2.e afgestemd. Extra beheersubsidie wordt een week later gepubliceerd. Voortgangsrapportage wordt komende donderdag al gepubliceerd.
- Beheer Grote Grazers/paarden
    - Blauwtong besproken, geen aanwijzingen in het veld.
- Juridische
    - Klissen
    - En opdracht voor runderen en paarden is positief over beslist.
- ???
    - 5.1.2.e afwezig van 4 tot 9 november.
    - Voorbereiden in week van 30 oktober, BO van 6 november en dan versturen in week van 13 november.

23 oktober
maandag 23 oktober 2023
11:27

- BO gepland op 06 november; 5.1.2.e sluit NIET aan, 5.1.2.e is er gewoon.
    - Vertrek Wout
    - Natura 2000 beheerplan
    - Helikoptertelling, 13 november statenmededeling
    - Voortgang paarden i.r.t. dioxinen.
    - Populatiebeheer

- Helikoptertelling

- Beheer Grote Grazers/paarden
- Juridische?
- ???

20 november
maandag 20 november 2023
09:55
Ik heb de volgende bespreekpunten om kort te sluiten:

- Mededeling najaarstelling 2023:
  - Timing. Rond 13:00 uur naar PS. Woensdag definitief bekend. Ais het anders is, iaat 5.1.2.e dat weten.
  - Toelichting ri. Harold
- Beheer grote grazers, voortgang
- Overleg gem/politie/sbb/provincie volgende week maandag.
- BO 11 en 18 december.
- SLF en 50-PLUS: Agendaverzoek 'subsidie extra beheer' vragen in commissie 29 november.

4 december
maandag 4 december 2023
16:43
Ik heb de volgende bespreekpunten om kort te sluiten:

- Beheer grote grazers, voortgang
- Notitie BCS
- BO op 11 december
- ……..

21 december
dinsdag 12 december 2023
11:12

- Conditie Grote Grazers

5.1.2.e weer geweest. Begin januari weer.

- Beheer grote grazers, voortgang

Paarden en heckrunderen zonder opdracht omdat het in het nieuwe Natura2000 beheerplan zit?

- Notitie BCS

Updaten nav opmerkingen van 5.1.2.e en afstemmen met 5.1.2.e

- BO provincie + SBB; datum prikken

- Dierbaar Flevoland

5.1.2.e Omgevingsdienst gebeld: er is geen handhavingsverzoek binnen gekomen bij de OD.

08-01-2024
maandag 8 januari 2024
10:40

- Beheer en conditie grote grazers, voortgang

- Notitie BCS
- BO op 25 januari
- ……..

27 mei
maandag 27 mei 2024
11:48
We hebben om 12.00 uur ons regulier afstemmingsoverleg staan. Ik heb de volgende bespreekpunten om kort te sluiten:

- Beheer en conditie grote grazers
- Juridische procedures
- BO komende donderdag
    - O.a. aandacht voor Natura 2000 beheerplan.
- ???

17 juni
maandag 17 juni 2024
11:24

- Rapportage OVP
    - Probeert 5.1.2.e komende maandag in PO te brengen.
    - Onze opmerkingen zijn verwerkt.
    - Rapportage stuurt 5.1.2.e nog naar ons op.

- Definitieve eindafrekening subsidieperiode 2020-2023
    - Gesprek met 5.1.2.e morgen. Kan 5.1.2.e niet bij zijn.
    - Pragmatisch akkoord met inkomsten 2023 laten landen in 2024 in de subsidie.

- BO op 1 juli
    - 5.1.2.e afwezig. 5.1.2.e schuift aan.
    - 5.1.2.e bespreekt met Harold of 1 juli door gaat.
    - 5 september volgende BO.

- Opening publiekstoren:
    - 5.1.2.e vanuit LEADER
    - 5.1.2.e NPNL
    - 5.1.2.e
    - Harold

- ???

27 augustus, afstemming met 5.1.2.e
dinsdag 27 augustus 2024
09:41

- Paarden vangweide

- Paarden OVV

- Wetenschappelijke review, laatste fine-tuning door 5.1.2.e volgende week gesprek met Harold en dat GS besluit (half september) en proces opstarten inkoopproces. Verwachting start review in januari 2025.

- Inzet drones van Defensie. 5.1.2.e mee bezig met de CdK. 5.1.2.e vraagt nog even na of dat loopt.

- Schieten van niet gehouden paarden: afstemming 5.1.2.e - 5.1.2.e .

- BO 5 september bijpraten over bovenstaande punten.

16 september, afstemming met 5.1.2.e
maandag 16 september 2024
12:05
Update OVV

- BO afgelopen donderdag. Dank voor Harold die SBB goed verdedigd heeft.

Vogelfestival was hartstikke leuk.

Populatiebeheer:

- Paarden en runderen redelijk op orde.
- Afschot paarden regelen in een opdracht.
- Faunabeheer edelherten loopt.

- Dronetelling naast helikoptervlucht.

23 september
maandag 23 september 2024
11:21

- Statenvragen Paarden Oostvaardersveld
- Regulier beheer Grote Grazers OVP
- BO provincie + SBB
  - 7 oktober
- ???

13 januari
maandag 13 januari 2025
08:44
Ik heb de volgende bespreekpunten om kort te sluiten:

- Vernatting, behandeling zaak op 9 januari
- BO donderdag 30 januari
  - Voortgang review
  - Voortgang populatiebeheer
  - Bezoek statenleden
- Voortgang review: Bericht op OF. WUR nu bezig met voorstel.
- ???
- Bezoek statenleden, definitieve datum 5 maart en 12 februari definitief niet?
  - Staat definitief vast op 5 maart.

- NIL ondertekening:
  - Jan Klopman: portefeuillehouder landelijk gebied.
  - NPNL etalage past het ook in, dan ook Harold betrekken.

- Opening MTB-route op 5 maart:
  - Recreatie, Sport en Beleving, Harold Hofstra, via secretariaat.

20 januari
maandag 20 januari 2025
10:23
Ik heb de volgende bespreekpunten om kort te sluiten:

- Juridische procedures
  - Motie Graus
  - Kamervragen BBB

- Beheer Grote Grazers

- BO donderdag 30 januari
  - Cijfers vanuit 5.1.2.e
  - Mededeling: Graven slenk in het kader van ontwikkeling Poort Lelystad.

- Voortgang review
  - Lijkt schot in te komen bij WNR. Schuift wel naar achteren, vermoedelijk oktober afronding. Wachten op de offerte en dan opdracht verlenen. Starten dan in maart/april.

27 januari
maandag 27 januari 2025
11:23

- Juridische procedures
- Beheer Grote Grazers
- BO donderdag 30 januari
- Voortgang review
- ???

- BO donderdag 30 januari
  - Cijfers vanuit 5.1.2.e
  - Mededeling: Graven slenk in het kader van ontwikkeling Poort Lelystad.
  - BO OVP frequentie.
  - Juridische procedures:
    - Hoger beroep Veterinair Beroepscollege vanuit Stichting.
  - PF heeft een Woo verzoek ontvangen van Verstraten Research (5.1.2.e) over aanbesteding en proces van review.

17 februari
maandag 17 februari 2025
08:36

- Beheer Grote Grazers
- Bestuurlijk overleg 27 februari ?
- Actie 22 februari
- ???

24 februari
maandag 24 februari 2025
10:54
Ik heb de volgende bespreekpunten van vorige week maar even aangehouden om kort te sluiten:

- Beheer Grote Grazers

- Bestuurlijk overleg 27 februari ?
  - OVP wel op de agenda: demo + toestemming van gemeente.
    SvZ review.

Motie paarden.

- Actie 22 februari
  - 5.1.2.e bespreek het met Harold. Is anders gelopen dan afgesproken. Ook in BO bespreken.
  - Commissaris van de Koning wordt geïnformeerd.

- Bezoek statenleden 5 maart:
  - Planning?
    - Stuurt 5.1.2.e door.
    - 9;45 uur koffie inloop
    - 10:00-10:30 uur.
    - 10:30-12:30 uur naar buiten
    - 12:30-13:00 uur lunch
  - Koffie regelen wij
  - Lunch geregeld door 5.1.2.e
  - We gaan met de bolderkar
  - Uitgenodigd van SBB:

Riena
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

- Wat willen we laten zien? Waar stoppen?
  - Welkom heten door Harold.
  - Dan pak ik het over, inhoudelijke toelichting.
  - Starten met documentaire Nederland Waterland Vogelland
  - De opgaven vanuit het beleidskader en Natura 2000, ook de Poortgebieden.
  - Jaarverslag aantal uitdraaien en neerleggen.
  - Wat nog niet: vernatting, vanuit rechtzaak RvS.
  - Korte presentatie voorzichtig herstel vogelstanden?
  - BCS vanaf 2018. Wat is te tonen? Ook vanuit de evaluatie. Sinds 2018 geen dieren meer overleden vanuit voedseltekorten. We blijven royaal boven de 2.

- Keerpunt Waterlanden. Ecologisch en recreatief beter gemaakt.
- 't Stort en de Beemdlanden
- Observatorium (komen we langs)
- Roerdomp, Trekpontje, zeearend (bij voorkeur wei, ais er tijd is)

24 maart
maandag 24 maart 2025
09:40

- Beheer Grote Grazers
- Review
  - Aanbod is ontvangen.
  - Paar punten zijn teruggelegd bij W&NR.
  - Aantal interviews met ons en aanlevering van gegevens en data.
  - Plus concept rapport op feitelijke juistheid checken.

- Bestuurlijk overleg 31 maart
- Actie eind maart
- Juridische zaken:
  - Ontheffing edelherten en genetische diversiteit

15 september
maandag 15 september 2025
11:30
Juridische procedures
Veterinair Beroepscollege.
Genetisch onderzoek: brief richting provincie mbt financiering.

Verzoek SBB koninkpaarden;
Juridisch intern advies binnen provincie is nog niet ontvangen. Staat op de lijst van aandacht voor 5.1.2.e

Wetenschappelijke Review
GS zullen waarschijnlijk instemmen met de wetenschappelijke review, 26 november wordt beeldvormend gepresenteerd in PS.
Vrijdag workshop en veldbezoek.

BO 24 september.
Ook bezoek statenleden, wens van Harold, bespreken.

Bezoek Koninklijk Paar.

Graffiti.
Gaat 5.1.2.e weer achteraan bij beheer.

3 november
maandag 3 november 2025
11:27
Wetenschappelijke review

- 17e moet alles definitief in PO bij Harold, week erna definitieve besluitvorming in GS.
- Morgen heeft 5.1.2.e met 5.1.2.e en 5.1.2.e (bestuursadviseur) gesprek over lijn richting media. Afstemming met HE wordt dan opgepakt.

Opdracht paarden

Beheer grote grazers

Uitgevoerde tellingen

BO SBB-Flevoland
Ik haak aan.

1 december
maandag 1 december 2025
11:17

- Wetenschappelijke review
  - Besluit GS is morgen. Besluiten om over 6 jaar een nieuwe review te doen. Nadere invulling geven aan de conclusies en aanbevelingen. De wijze waarop dat volgt en heeft meer tijd nodig in afstemming met SBB en NPNL.
  - Donderdag wordt dit openbaar. Beslispunten, bestuurlijke reactie en wetenschappelijke review zelf worden openbaar. Krijgen wij morgen van 5.1.2.e
  - Contact met Joke over communicatie en woordvoering. o.a. OF en Trouw.
  - Bespreking in PS op 7 januari in beeldvormende sessie, geen besluit door PS (in het kader van Omgevingswet, het is een programma en dat is verantwoordelijkheid van GS).
  - Politieke vragen kunnen de week erop in de commissie met de gedeputeerde. Politieke behandeling is dan 14 januari.

- BO van 16 december
  - Waterteunisbloem
  - Review
  - Populatiebeheer
  - Boek OVP

- Beheer grote grazers/paarden

Helikoptertelling richting 5.1.2.e

- ???

From: "Bijl, Joke"
Sent: Fri, 11 Jul 2025 08:56:25 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg Oostvaardersplassen (in Amersfoort)

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 16 Apr 2020 13:52:48 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog agendapunten?

Doen we dinsdag projectenoverleg op kantoor?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Overall
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers/terugkoppeling veterinaire commissie
   b. Verplaatsen koniks vangweide (STVZ)
   c. Managementplan stand van zaken.
6. Projecten
7. terugkoppeling BO
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	loopt	Wat betekent het dat hete en jaar uitgesteld wordt
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	Is gemaakt	Incl second opinion

Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4	8-4	Marjolijn		

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 11 Jun 2020 09:15:52 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 06-15 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 06-15 agenda strategisch overleg.DOCX

Heb jij nog punten?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 juni 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Hoe en wie communiceert over waterkwaliteit (zie mail 5.1.2.e)
   b. Managementplan actie verspreiding van document aan wie/hoe
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers (mondeling)
   b. Project grazige deel OVP stand van zaken subsidiebeschikking.
      Planning is dat GS 30-6 besluit neemt. Op moment van schrijven (wo 10-6) is er nog geen eindconcept beschikbaar en is het met name nog onduidelijk hoe met de staatssteunproblematiek om te gaan. Mogelijk is er tijdens het overleg maandag meer helderheid.
   c. Project grazige deel OVP vertraging uitvoering (zie notitie 5.1.2.e)
      Tegen de vergunningen is bezwaar gemaakt. Dit leidt tot vertraging in de uitvoering. Graag gezamenlijk afwegen en beslissen of we het risico kunnen en durven nemen een deel (Natura 2000-opgave) uit te gaan voeren.
   d. Populatiebeheer paard en rund, ter info
6. Agenda BO
   a. herplaatsing laatste Koniks
   b. afronding reset
   c. bijvoeren
   d. aanvraag structurele beheersubsidie
   e. subsidiebeschikking project grazige deel
   f. juridische procedures (plus: omgevingsvergunning)
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (bijlage),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
~~Klissen~~	~~Veterinaire verslag versturen~~	~~6-4~~		5.1.2.e	~~afgerond~~	~~Incl second opinion~~
~~Communicatie~~	~~Goede afstemming met provincie~~	~~23-3~~	~~5-4~~	~~Kees en Wout~~	~~Niet specifiek besproken~~	~~op basis van eerst volgende voorval reageren.~~
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
~~Bestuurlijk Overleg~~	~~inbrengen over verdeling provincie NPNL communicatie SBB Oostvaardersplassen communicatie~~	~~18-5~~		~~Wout~~ 5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 2 Sep 2020 15:56:21 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX

Hoi 5.1.2.e

Wat vind je van deze agenda voor maandag ochtend?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

06 5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

7 september 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten
    b. Start afschot herten nav uitstel uitspraak RvSt
    c. Otter/ bever Almeersepoort (voortgang)
    d. Raadskamerzitting merrie OVV (voortgang)
    e. Planning inzet juristen (zie bijlage)
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Blog wit rusland
5. Herbivoren
    a. Paarden vangweide terugblik, terugkoppeling
    b. Protocollen, reacties op de reeds toegestuurde protocollen populatiebeheer
    c. **provinciale notitie "de drie grote grazers in de Oostvaardersplassen" ter info**
6. Project grazige deel OVP
    a. stand van zaken subsidiebeschikking
    b. voortgang uitvoering niet vergunningsplichtige delen
7. Intern verslag Strategisch Overleg 27 juli 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
~~Communicatie~~	~~Filmpje en infographic~~	~~13-7~~		~~Joke~~		
~~Hoorzitting~~	~~Bever en otter~~	~~13-7~~	~~27-7~~	5.1.2.e		~~Check inhoudelijke kennis bij provincie~~
Onderzoek	Projectplan verder uitwerken	13-7	5-8	5.1.2.e		Marjolijn en Wout reageren inhoudelijk

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 13 Jul 2020 10:33:25 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Bijgesloten het verslag.

Heb net met 5.1.2.e gesproken. Provincie gaat er vanuit dat ze prima de bezwaren kunnen beantwoorden. Ik ga er niet heen.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

13 juli 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Geen.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.

      Mooi overzicht. Woensdag is DT. Inzet is dat Marjolijn dit overzicht daar presenteert.
   b. Deelname RvS 21 juli namens SBB

      5.1.2.e en Marjolijn gaan er heen. 5.1.2.e standpunt is dat we beter met twee disciplines aan tafel moeten zitten. **Wout** bespreekt dit vandaag met Sylvo.
   c. Deelname hoorzitting otter/ bever Almeersepoort namens SBB

      Zitting is morgen. 5.1.2.e checkt of bij de provincie voldoende kennis aanwezig is.
   d. Raadskamerzitting merrie OVV – iets gehoord?

      Niets over vernomen
   e. Vroeg reactief beheer

      Dat is in de vergunning geregeld. De vergunning is definitief genoeg om te gebruiken.
4. Communicatie
   - Communicatiekalender

     Geen acties
   - Filmopnames en bespreken wat wij daar zelf mee gaan doen.

     Joke en 5.1.2.e pakken dit op
   - Inphographic concept ter bespreking, bijlage.

     Deze hoort bij het managementplan, samen met de info-graphic beheer grote grazers.

     Actie Joke, bedenken waar we deze info-graphics ook in het veld kunnen plaatsen.
5. Herbivoren
   a. Terugkoppeling veterinaire commissie
      - Brief GD met toelichting (zie bijlage)

        Brief wordt aan dossier toegevoegd. Advies voor vervolg gaat mee in onderzoeksprogramma
      - Update plan v aanpak waterkwaliteit en vlees

        er ligt een draaiboek om vlees te kunnen onderzoeken. Waterkwaliteit gaat mee in onderzoeksprogramme.

b. Paarden vangweide planning

   Omdat poelen aan Trekweg gegraven worden wordt verplaatsen van paarden naar Trekweg uitgesteld tot dit werk af is.

6. Onderzoeksgelden IBP – ter info. (zie bijlage)

   5.1.2.e gaat hier verder mee. **Marjolijn en Wout** geven op korte termijn reactie op de tekst.

7. Project grazige deel OVP

   a. stand van zaken subsidiebeschikking.

      loopt

   b. Start uitvoering niet vergunningsplichtige delen – delen SvZ

      memo wordt nog geactualiseerd

   c. Dichten drempel

      Het dichten van het gat gaat ver over de geraamde kosten heen. Met provincie wordt bekeken hoe die kosten te dekken.

   d. Advies 5.1.2.e mbt vergunningplicht uitnemen paard en rund – graag reactie per mail

      We volgen het advies van 5.1.2.e Nemen geen exacte aantallen op, maar een bandbreedte.

8. Intern verslag Strategisch Overleg 29 juni 2020 en Actielijst

   Vastgesteld

9. Rondvraag

   geen

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
~~bijvoeren~~	~~5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn~~	~~23-3~~	~~30-3~~	~~Marjolijn~~	~~gedaan~~	~~Er komt een vervolg gesprek~~
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Communicatie	Filmpje en infographic	13-7		Joke		
Hoorzitting	Bever en otter	13-7		5.1.2.e		Check inhoudelijke kennis bij provincie
Onderzoek	Projectplan verder uitwerken	13-7		5.1.2.e		Marjolijn en Wout reageren inhoudelijk

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

3 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Uitspraken cbp. Zijn er vervolg stappen te doen? Marjolijn
      - Almeerse Poort Stand van zaken
      - Aanvraag Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing Stand van zaken
      - zaken mbt dierenarts stand van zaken
      - Verlof 5.1.2.e Stand van zaken
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden
        (1) stavaza Duitsland 5.1.2.e
      - Beheerplan Trekweg
        ligt bij Wout om definitief vrij te geven.
      - Edelherten.
        de bronst is begonnen, Afschot ligt stil,.
      - Runderen
        Voortgang afschot
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam (5.1.2.e)
      - Visslenk
      - Poelen
      - Beschutting
      - Moerasreset
      - Natura 2000 beheerplan (stand van zaken 5.1.2.e)

7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 5 september
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Protocollen~~	~~Juridische check~~	~~16-8~~	~~30-9~~	~~Marjolijn~~
~~Vergunning~~	~~Doorlezen aanvraag~~	~~5-9~~	~~8-9~~	5.1.2.e
~~Brief aan GS~~	~~Doorlezen concept brief~~	~~5-9~~	~~20-9~~	5.1.2.e ~~Joke, Marjolijn~~
Verloven	Landelijk Coördineren; afstemmen met 5.1.2.e	5-9	19-9	5.1.2.e
~~N2000-beheerplan~~	~~Bespreken dat het voor de juridische procedures belangrijk is dat er snel komt~~	~~5-9~~	~~5-9~~	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 6 Apr 2020 10:29:03 +0200
To: "Lever, Kees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Hierbij het verslag van vanochtend.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, Joke Bijl, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e Marjolijn van Egmond, Harry Koenders

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Handhaving en veiligheid.
      Momenteel lijkt het rustig te zijn. Aantal bezoekers en afstand houden ivm corona gaat goed. Vorige week was er overleg openbare veiligheid. Zaken waar door ons aangifte gedaan zijn, worden serieus opgepakt.
   b. WOB verzoek correspondentie
      In interne gedragsregels van SBB is vastgelegd dat we de gevraagde correspondentie niet centraal mogen verzamelen. Sylvo wil hiervoor een ontheffing geven als personen er geen bezwaar tegen hebben. Marjolijn stelt deze vraag aan de betrokken mensen. Wie dit niet wil levert het op de k schijf aan. Marjolijn stuurt mail over wob verzoek ook naar Wout.
4. Communicatie
   a. Vervolg op bezoek klankbordgroep
      Vorige week is er een gesprek geweest over participatie en de rol van de klankbordgroep hierin in de toekomst.
   b. Overall
      Er worden momenteel veel blog's geplaatst, dat is leuk
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers en terugkoppeling bezoek 5.1.2.e
      Bij inspectieronde een week geleden is gesignaleerd dat de conditiescore verder terug gelopen is. Advies was meer bijvoeren en beter verspreiden. Dat wordt momenteel gedaan.
   b. Vroeg reactief beheer herten
      De afgelopen twee weken is vanwege vroeg reactief beheer een aantal herten afgeschoten. We verwachten de komende tijd alleen incidenteel vroeg reactief beheer toe te passen.
   c. Verplaatsen koniks vangweide
      Morgen maken 5.1.2.e en 5.1.2.e samen met 5.1.2.e en 5.1.2.e een plan.
   d. Managementplan stand van zaken.
      Ligt bij de juristen. Op 16 april wordt besloten of GS in kan stemmen.
6. Projecten
   a. Project grazige deel

Er wordt een subsidie bij de provincie aangevraagd voor de maatregelen in grazige deel. Concept aanvraag ligt voor interne toets SBB. Provincie is al akkoord. Medio april wordt de aanbesteding gestart en wordt er een uitvoeringsovereenkomst opgesteld.

7. Terugkoppeling BO

   Bezwarencommissie heeft over de vergunning advies uitgebracht. Over de ontheffing weten wij niet. Provincie maakt deze maand beslissing op bezwaar, waarna er besluit genomen wordt. Procedure bij de RvS is belangrijk voor het proces.

8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

   Vastgesteld

   Tijdpad Europees diploma. De toekenning lijkt een jaar uitgesteld worden. 5.1.2.e gaat er achter aan.

   Verslag klissen. 5.1.2.e stuurt het rond

9. Rondvraag

   Er ligt een notitie van de provincie over de aanpak tweede N2000beheerplan. Dit wordt 9-4 met juristen besproken. Naast aanpassen van aantal onderwerpen (actualisatie vogelaantallen, bestaand gebruik, stikstof) wordt NPNL en managementplan toegevoegd. Vraag is of er een beheerplanmaatregel populatiebeheer opgenomen gaat worden.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	loopt	Wat betekent het dat hete en jaar uitgesteld wordt
~~Bijvoeren~~	~~Bellen met~~ 5.1.2.e	~~23-3~~	~~30-3~~	~~Wout~~	afgerond	5.1.2.e ~~is bijgepraat~~
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	Is gemaakt	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4	8-4	Marjolijn		

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 18 May 2020 10:19:32 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 05-18 verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 05-18 verslag strategisch overleg.DOCX

'Bij deze het verslag van vanochtend

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3



Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 mei 2020

Deelnemers

5.1.2.e Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, 5.1.2.e Wout Neutel, Joke Bijl.

Agenda

1. Vaststellen agenda

2. Mededelingen

   Marjolijn en 5.1.2.e stemmen af over gehouden dieren status runderen

3. Juridische zaken

   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.

      De voorbereidingen voor de procedure bij Raad van Staten en de BOB lopen goed. Vraag is wanneer zitting bij Raad van Staten is

      Bezwaar op vergunningen recreatieve voorziening en vernatting is op 23 juni

      Er is veel uitzoekwerk aan uitvoeringsovereenkomsten en samenwerkingsovereenkomsten (oa poort Lelystad, grazige deel en NPNL), om het juridisch goed te krijgen. Dit punt vraagt aandacht van iedereen

4. Communicatie

   Overall

   Aandacht gevraagd om in onze communicatie (zoals blogs) de relatie met NPNL te benoemen. Inzet is dat provincie NPNL algemeen communiceert en SBB over de OVP. Provincie heeft aangegeven dat zij hier nog niet aan toe is. Wout en 5.1.2.e nemen deze discussie mee in het bestuurlijk overleg.

   Communicatie over managementplan is opgepakt.

5. Herbivoren

   a. Conditie grazers

      geen nieuwe berichten

   b. Managementplan vaststelling

      Bekijken of managementplan toch nog aangescherpt moet worden. En dan doorvoeren Marjolijn.

      Wout bespreekt met Sylvo wie het managementplan ondertekent.

   c. Infografic

      Er wordt gekeken of 2 maal 600 rund en paard beter vorm gegeven kan worden zodat er maar een keer 600 staat.

      Paarden uitplaatsen suggereert te veel dat de paarden uitgeplaatst worden. 5.1.2.e geeft de aanpassingen door.

d. Ter info: starten met uitwerken hoe we populatiebeheer verder vorm gaan geven
verschoven

6. Projecten irt bezwaren
besproken onder 3

7. Organisatie: Wie neemt functie Kees waar de komende tijd?
Sylvo neemt zijn functie waar. Dossier Oostvaardersplassen gaat naar Wout en hij informeert Sylvo

8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),
vastgesteld

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckr und	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
~~Beschutting~~	~~Verklaring van geen bezwaar~~	~~23-3~~	~~18-5~~	5.1.2.e	~~afgerond~~	
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
~~Communicatie~~	~~Meer filmpjes uit gebied op blogs~~	~~20-4~~	~~18-5~~	~~Joke~~	~~gedaan~~	
Bestuurlijk Overleg	inbrengen over verdeling provincie NPNL communicatie SBB Oostvaardersplassen communicatie	18-5		Wout 5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 13 May 2020 16:25:07 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen/haal er maar af zaken?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Overall
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers
   b. Managementplan vaststelling en hoe verder
   c. Beheer paarden en runderen 2020 discussie, wat gaan we doen en wat kost het
   d. Beheer edelherten 2020 discussie, wat betekent populatiebeheer en wat kost het
6. Projecten
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	afgerond	Verslag is bij Harry binnen gekomen. De verlenging wordt uitgesteld
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion

Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Uitplaatsen runderen	Afwegingen op papier zetten en aan provincie geven	20-4	27-4	Marjolijn, 5.1.2.e	gestart	
Communicatie	Meer filmpjes uit gebied op blogs	20-4		Joke		
Communicatie	Provincie vragen communicatie op te schalen naar Nieuw Land	20-4	20-4	5.1.2.e		
Communicatie	Blog met cijfers van afgelopen winter en starten jaarverslag	20-4	12-5	5.1.2.e		
Managementplan	Doorlezen op consistent zijn	20-4	13-5	Joke		

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 27 Jul 2020 10:01:14 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 07-27 concept verslaf strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Bijgesloten het verslag van heden morgen.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 juli 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

3. Juridische zaken
   a. terugblik RvS
      Was interessant en goed op procedure gerichte zaak.
   b. hoorzitting otter/ bever Almeersepoort
      Zaak is geweest. Provincie heeft goed kunnen toelichten. Uitspraak volgt.
   c. Raadskamerzitting merrie OVV
      Nog niets van gehoord
   d. Planning inzet juristen;
      In de tweede helft van 2020 lopen de procedures over afschot herten door. Daarnaast komen er regelmatig andere vragen, bijvoorbeeld uit de projecten. 5.1.2.e en 5.1.2.e maken een overzicht van waar inzet van JZ gewenst is.
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
      Wat gebeurd er met de uitgestelde zaken. **Actie** Joke.
   b. Info graphic
      Er zijn nog een aantal aanpassingen gedaan.
5. Herbivoren
   a. Start afschot edelherten najaar 2020
      - Bij de zitting van de Raad van State heeftbde voorzitter aangegeven dat ze waarschijnlijk na 6 weken uitspraak doen.
      - Er is een grote kans dat Dierbaar Flevoland nu ook een voorlopige voorziening gaan aanvragen.
      - Staatsbosbeheer en de provincie willen pas starten met afschot als de uitspraak van de afdeling bekend is.
      - Het beheerteam wil zo snel mogelijk aan de slag met de reductie van het aantal herten en in ieder geval op korte termijn 10 herten kunnen schieten voor veterinair onderzoek

      Staatsbosbeheer wacht de uitspraak van de afdeling af voordat er met afschot wordt gestart m.u.v. de 10 herten voor onderzoek. Wij benaderen zelf actief Dierbaar Flevoland en leggen voor dat we niet met het grootschalig afschot zullen begonnen voordat de uitspraak in hoger beroep er is. We geven ook aan dat we 10 herten willen schieten voor onderzoek. We spreken af hen van te voren

te informeren als we wel weer gaan starten met afschot zodat zij indien gewenst dan een vovo kunnen aanvragen. 5.1.2.e belt met Dierbaar Flevoland om dit kort te sluiten en om een afspraak te maken voor een veldbezoek met 5.1.2.e Marjolijn bespreek dit zo meteen met de landsadvocaat

b. Terugkoppeling onderzoek paarden en herten
   Vorige week zijn 5 hengsten naar GD gegaan voor onderzoek. Deze week gaan 5 Merry's.
c. Paarden vangweide planning
   Als progrond klaar is met graven van flauwe oevers aan watergang en poelen op de Trekweg worden de paarden overgezet. Planning medio augustus.
d. Stand van zaken Trekweg
   Graafwerkzaamheden zijn in volle gang.

6. Onderzoeksgelden IBP
   Het geld van LNV en provincie gaan we via een subsidie ontvangen. In september de aanvraag.
7. Project grazige deel OVP
   a. stand van zaken subsidiebeschikking.
      Medio augustus is er een afspraak gepland om de notitie van Jan van Dijk met de provincie te bespreken.
   b. Start uitvoering niet vergunningsplichtige delen
      Alles staat klaar om medio augustus een beslissing te krijgen
8. Intern verslag Strategisch Overleg 13 juli 2020 en Actielijst (**bijlage**),
   aangepast.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Communicatie	Filmpje en infographic	13-7		Joke		Wat gebeurt er met de acties die niet doorgegaan zijn?
~~Hoorzitting~~	~~Bever en otter~~	~~13-7~~	~~27-7~~	5.1.2.e		~~Check inhoudelijke kennis bij provincie~~
Onderzoek	Projectplan verder uitwerken	13-7	5-8	5.1.2.e		Marjolijn en Wout reageren inhoudelijk
Juridische zaken	Werkpakket juristen in beeld brengen	27-7	15-8	5.1.2.e en 5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 2 Mar 2023 09:08:02 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: agenda het strategisch overleg van 6 maart

Beste allemaal

bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van 6 maart

https://360graden.staatsbosbeheer.nl/locator/DMS/Case/Details/Simplified/110007?module=Case&subtype=5.1.2.i 5.1.2.i

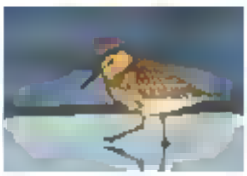
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

5 september 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: Wout Neutel vanwege ziekte.

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Er was dit weekend een paard op trekweg met draad om de poten Is afgeschoten in overleg met dierenarts
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Almeerse Poort

        er is vrijdag een nieuwe versie van de PB binnen gekomen
      - Terugkoppeling juridisch overleg

        Er is veel gesproken over de concept brief van de FBE voor aanvraag van de ontheffing Wij bewaken dat er geen voorschriften opgenomen worden die eigenlijk alleen tijdelijke werkwijze zijn.

        We hebben toegezegd een ecologisch werkprotocol te maken om wezenlijke verstoring van vogels te voorkomen. Dit is in de maak.

        Met name de dierenbescherming is als bestuurslid van de FBE degene die veel over dierenwelzijn opgenomen willen worden
      - Brief aan GS, mededeling aanvullende maatregelen edelherten

        https://360graden.staatsbosbeheer.nl/GetFile.aspx?fileId=5.1.2.i

        Die versturen we na 15 september als we de vergunning aanvraag hebben ingediend.

        Marjolijn, 5.1.2.e en Joke kijken na donderdag naar de brief.
      - Verlof voor dempers, hoe gaan we de aanvraag organiseren

        Doordat er extra ondersteuning uit andere BE's komt wordt de wens om landelijk de verloven te regelen steeds groter. Daarbij vinden wij het raar dat niet centraal bekend is waar welke wapen is en door wie het gebruikt worden. Het idee is om een groot verlof centraal te regelen. Dit wordt ook ondersteund door uitspraken van verschillende corpschefs. 5.1.2.e neemt contact op met 5.1.2.e
      - Aanvraag Vergunning afschot edelherten

        https://360graden.staatsbosbeheer.nl/GetFile.aspx?fileId=5.1.2.i

        5.1.2.e kijkt uiterlijk woensdag naar de concept aanvraag zodat die woensdag naar juridisch overleg kan

4. Communicatie
   het is vanuit de omgeving rustig met communicatie.
   Bezoek van fransen afgelopen week was mooie bijeenkomst
5. Openbare orde
   afstemming met politie en gemeente is verzet.
   We zijn bezig met op orde krijgen van hekken en slagbomen
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      a. Protocollen
         reactie van Marjolijn is binnen, 5.1.2.e kijkt er nu naar Laatste deel over de paarden moet nog herschreven worden.
      - Paarden
         (1) stavaza Duitsland
            Bezoek van Duitsers is geweest. Contract is getekend Vandaag gaan we contact met free opnemen om transport te regelen.
         (2) Stavaza Beheerplan Trekweg
            Op een haar na klaar. Reactie van 5.1.2.e moet nog doorgevoerd worden. Wout stelt het beheerplan vast
      - Edelherten
        inmiddels zijn er 53 dieren geschoten Dit komt vooral dankzij de maatregelen die we in het gebied hebben genomen (extra schuilplekken, loopplanken om op moeilijke plekken te komen).
      - Runderen
        Inmiddels zijn er ca 40 geschoten. Inzet is om na de bronst alle runderen die er uit moet geschoten te hebben
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
        Vrijdag is er gesprek geweest met de directie. Er komt vandaag een voorstel van Ploegam. Inhoudelijk is het oplosbaar. Vraag is hoe het kostenplaatje er uit ziet
      - Visslenk
      - Poelen
      - Beschutting
      - Moerasreset
      - Natura 2000 beheerplan
        Selecte bureau is met twee weken uitgesteld. 5.1.2.e bespreekt belang van het snel tot stand komen met Diederijk
7. Bestuurlijk overleg
8 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 16 augustus
   de foto's van de kruiwagen zijn bij juristen aangeleverd
   5.1.2.e heeft goed gesprek met NVWA gehad

9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~NVWA~~	~~Afstemming over gesprekken met actievoerders~~	~~16-8~~	~~29-8~~	5.1.2.e
~~Kruiwagen~~	~~Check met 5.1.2.e over beeldmateriaal~~	~~16-8~~	~~29-8~~	5.1.2.e
Protocollen	Juridische check	16-8	30-9	marjolijn
Vergunning	Doorlezen aanvraag	5-9	8-9	5.1.2.e
Brief aan GS	Doorlezen concept brief	5-9	20-9	5.1.2.e Joke, Marjolijn
Verloven	Landelijk Coördineren; afstemmen met 5.1.2.e	5-9	19-9	5.1.2.e
N2000-beheerplan	Bespreken dat het voor de juridische procedures belangrijk is dat er snel komt	5-9	5-9	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 20 Apr 2020 10:07:31 +0200
To: "Lever, Kees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Bijgesloten het verslag van het strategisch overleg.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   geen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
      - WOB-verzoeken: Het verzoek om in te stemmen met centraal zoekopdracht komt zodra de notitie hierover langs Sylvo is geweest.
      - Raad van staten: We wachten op reactie wanneer de zaak plaats vindt.
      - Morgen is hoorzitting over handhavingszaak ivm monitoring.
      - De provincie is bezig met beslissing op bezwaar op de ontheffing en vergunning. Inzet is 15 mei GS besluit. Dan mag na 6 weken gestart worden met afschot. In die tijd doet de RvS hopelijk uitspraak.
      - Voor vroeg reactief beheer is een sluitend scenario beschikbaar om na 15 augustus dit te mogen blijven uitvoeren.
      - Wat als PS besluit dat de runderen uit het gebied moeten? Dan moet aan N2000 getoetst worden, er ontheffing door ons bij de provincie aangevraagd worden en daarbij geldt dat runderen alleen als kadaver het gebied uit mogen. **Marjolijn** zet de punten op papier. 5.1.2.e brengt dit in bij de provincie.
      - Voorstel is om rond bijvoeren komend zomer af te stemmen hoe dat in andere gebieden als Lauwersmeer gebeurd
4. Communicatie
   a. Overall

      Er is veel goed nieuws uit het gebied.

      Er is een heel kleine groep nog actief die actie voeren.

      We vragen de provincie de communicatie op te schalen naar Nieuw Land en niet meer alleen Oostvaardersplassen 5.1.2.e

      Voorstel is om meer film materiaal uit het gebied op de blog te zetten **Joke**.
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers

      De conditie van de runderen lijkt te stabiliseren. Het gras wil nog niet groeien door de vele ganzen in het gebied en de droogte. We blijven nog even voeren.

      Er komt een blog met wintercijfers van de grazers (5.1.2.e). Als het kan via het jaarverslag.

b. terugkoppeling veterinaire commissie

Afgelopen donderdag was de veterinaire commissie bijeen. Deze interne commissie komt 3 maal per jaar bijeen.

Het protocol veterinaire monitoring is besproken.

De sectie verslagen zijn besproken. Op basis daarvan wordt een monitoringsprogramma opgezet voor het bemonsteren van de waterkwaliteit.

Er zijn een paar ethische vraagstukken besproken waaronder hoe om te gaan met oogletsels als gevolg van klissen.

c. Managementplan, welke scenario's zijn er om verder te gaan.

Nav bespreking van managementplan bij juridisch overleg zijn er vragen over waar staat dit plan nu precies ten opzichte van alle andere plannen, wat is de status.

Actie is beter uitleggen wat het plan precies is. Dit wordt deze week door 5.1.2.e gedaan. En dan met de landsadvocaat afgestemd. Vervolgens wordt het plan nog een keer op consistentie doorgelezen door **Joke**. Vervolgens gaat het naar GS.

d. Natura 2000-beheerplan

Het huidige plan loopt tot 2021. Het mag verlengd worden zonder aanpassingen. De provincie wil actualiseren (ontwikkeling vogels, stikstof, bestaand gebruik). Provincie wil ook de rol van de grote grazers actualiseren.

6. Projecten

Interne toets grazige deel is vrijgegeven en de subsidie is aangevraagd. Er is een uitvoeringsovereenkomst in de maak. Die moet half juni gereed zijn.

Almeerse Poort loopt goed. Er worden nieuwe afspraken rond erfpacht van de Oostvaarders gemaakt.

In Poort Lelystad lijkt de financiering eindelijk georganiseerd. We kunnen na broedseizoen starten met aanleg fietspaden en parkeerplaats.

7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst

Verlenging Europees diploma is een jaar uitgesteld.

5.1.2.e stuurt verslag klissen naar iedereen.

8. Rondvraag

Er is bij de provincie een nieuwe adviseur natuur die de Oostvaardersplassen in zijn agenda krijgt.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet

Europees diploma	Navragen tijdspad	23-3	30-3	5.1.2.e	afgerond	Verslag is bij Harry binnen gekomen. De verlenging wordt uitgesteld
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt nog	Samen met 5.1.2.e 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Uitplaatsen runderen	Afwegingen op papier zetten en aan provincie geven	20-4	27-4	Marjolijn, 5.1.2.e	gestart	
Communicatie	Meer filmpjes uit gebied op blogs	20-4		Joke		
Communicatie	Provincie vragen communicatie op te schalen naar Nieuw Land	20-4	20-4	5.1.2.e		
Communicatie	Blog met cijfers van afgelopen winter en starten jaarverslag	20-4	12-5	5.1.2.e		
Managementplan	Doorlezen op consistent zijn	20-4	13-5	Joke		

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 1 Oct 2020 09:36:52 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 10-05 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 10-05 agenda strategisch overleg.DOCX

Goede morgen 5.1.2.e

Heb jij nog punten?

Ik werk de rest van de week thuis (naast dat ik morgen een vrije dag heb).

Momenteel probeer ik zoveel als mogelijk life afspraken weer om te zetten naar digitale afspraken.

Nu ik dan reactie vanuit 5.1.2.e op de protocollen heb, heb ik volgende week woensdag geblokt om alle reacties te verwerken (met of zonder die van Marjolijn).

Verder veel tijd besteden aan verweerschriften, poort lelystad, de paardennotitie, oostvaardersoevers en notitie bronst.

Voor volgend jaar … 5.1.2.e wil na afronding van de MER stoppen met Oostvaardersoevers en zich helemaal storten op onderzoek en kennisagenda. Hij werkt dan minstens 3 dagen per week voor OVP. Idee is dat ik Oostvaardersoevers over zou nemen. Vraag is hoe handig dat is ivm werkdruk.

Voor volgend jaar zie ik vooral grote klussen in:

- Juridische procedures uitvoering managementplan
- Natura 2000-beheerplan
- Managementplan hoofdstuk water
- NPNL, echt veel werk zowel vanuit subsidies(kennisagenda, onderzoek, etalage A6, 5 km belvedere knardijk) als vanuit de poort (Hydrologie, ecologie, landschap)
- Oostvaardersoevers

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

5 oktober 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
        - bezwaren vergunningen
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender,
5. Herbivoren
    a. Paarden
        - uitnemen paarden bijlage
    b. Herten
        - Vlees Mondeling toelichting
6. Project grazige deel OVP
    a. subsidiebeschikking stand van zaken
7. Intern verslag Strategisch Overleg 7 september 2020 en Actielijst (**bijlage**)

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
~~Statenvragen~~	~~Reactie op tekst provincie~~	~~7-9~~	~~9-9~~	5.1.2.e ~~en Joke~~	~~v~~	
~~Inzet juristen~~	~~Marjolijn gaat er op reageren~~	~~7-9~~	~~12-9~~	~~Marjolijn~~		
protocollen	Reacties laatste kans	7-9	6-10	Marjolijn		

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

16 november 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl,

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
5. Herbivoren
    a. Voortgang uitnemen herbivoren
    b. Onderzoek grote klit Oostvaardersveld
6. Projecten kerngebied
    a. subsidiebeschikking stand van zaken
    b. werkzaamheden algemeen
7. Bestuurlijk overleg
8. Intern verslag Strategisch Overleg 2 november 2020 en Actielijst (bijlage)

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Paarden	Haalbaarheid uitplaatsen naar Wit Rusland	26-10	31-1	5.1.2.e		
Communicatie	Opstellen voortgangsbericht RvT	2-11		Harry		5.1.2.e helpt mee format te maken

From: "5.1.2.e "

Sent: Mon, 21 Sep 2020 09:57:35 +0200

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Attachments: 2020 - 09-21 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Hierbij het verslag van vanochtend

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3



Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

21 september 2020

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Afwezig

Wout Neutel,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
      - Uitspraak RvS – bijpraten en afstemmen

        Mooi succes. Alle verweerschriften worden n.a.v. de uitspraak aangepast. We richten alles erop om na de bronst te starten.

        Wij sturen van de week aan dierbaar een brief wanneer start afschot start.
      - bezwaren vergunningen

        Stamina gaat naar college van beroep ivm klissen Oostvaardersveld.

   b. Planning inzet juristen

      is blijven liggen, 5.1.2.e en Marjolijn regelen dit verder 1 op 1
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender

      de belangstelling vanuit (buiten)land neemt toe. Het loopt.
   b. Blog Wit Rusland,

      Komt deze week
   c. Er zijn twee mailtjes binnen over afschot herten.

      Mailtjes gaan naar 5.1.2.e en ter info naar boswachters.
5. Herbivoren
   a. Protocollen

      We gaan met de concepten aan de slag en streven ernaar het binnenkort vast te stellen
   b. aanpak uitnemen runderen,

      we wachten met uitnemen runderen tot na de bronst
   c. Paarden
      - Uitnemen paarden

        Voor de paarden willen we in een jaar naar 300, Dit betekent dat we ruim 200 paarden naar de slacht gaan brengen.
      - Vlees

        Komende week is er een gesprek met de NVWA. Bij twijfel naar destructie doen.
6. Project grazige deel OVP

a. Subsidiebeschikking
   Ligt bij provincie. We wachten op laatste concept
b. voortgang uitvoering niet vergunningsplichtige delen
   er wordt flink gewerkt aan de visslenk.

7. Intern verslag Strategisch Overleg 7 september 2020 en Actielijst
   Vastgesteld.
   5.1.2.e vraagt vanmiddag aan 5.1.2.e over de beantwoording statenvragen.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn	lopend	
~~Statenvragen~~	~~Reactie op tekst provincie~~	~~7-9~~	~~9-9~~	5.1.2.e ~~en Joke~~	v	
~~Inzet juristen~~	~~Marjolijn gaat er op reageren~~	~~7=9~~	~~12-9~~	~~Marjolijn~~	lopend	Samen met 5.1.2.e oppakken
protocollen	Reacties welkom	7-9	12-9	iedereen	lopend	

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 5 Oct 2020 15:18:50 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 10-05 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Hierbij concept verslag van strategisch overleg. Reactie zijn welkom.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

5 oktober 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Wout bespreekt met Boudewijn of hij bij dit overleg aansluit.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
      - De laatste hand wordt aan de verweerschriften gelegd. Gaan vandaag/morgen deur uit. Wij sturen tegelijk brief aan Dierbaar en Stamina.

        Concept besluiten op bezwaar liggen er bij de provincie. Verwachting is week 42 of 43 besluit in GS.
      - Er zijn momenteel geen WOB verzoeken binnen gekomen. Op de liggende is er nogal wat werk te verzetten.
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender

      besproken.

      Joke checkt of de filmpjes van NPNL ook op onze website geplaatst kan worden.
   b. Er zijn acties om grote klit uit het veld te gaan halen met publiek. 5.1.2.e en 5.1.2.e weten hiervan.

      We handhaven op 4.61 op de paden blijven. We benaderen zoals we andere bezoekers benaderen. Politie van te voren informeren.

      We gaan een praktijkadvies vragen hoe om te gaan met de Grote klit in relatie tot begrazingsbeheer. Bv bij VBN of OBN.
5. Herbivoren
   a. Paarden
      - uitnemen paarden

        Voor Sylvo staat volksgezondheid op 1. De gedeputeerde staat er ook zo in. Bij twijfel moet je geen risico nemen. Als ministerie of NVWA niets op schrift zet over het hanteren van nieuwe norm paard dan gaan dieren die boven de norm voor rund zitten naar de Rendac. VWS geeft waarschijnlijk deze week ambtelijk antwoord. Eventueel bestuurlijk opschalen.
      - Gezien het weer willen we de paarden niet langs in de vangweide laten staan. Over twee weken willen we handelen. Wout vraagt om een goede afweging vanuit dierenwelzijn, waarom we kiezen voor handelen via slachthuis.
      - Deze week blog over paarden in de vangweide communiceren dat ze het gebied uit gaan. Ze kunnen niet herplaatst worden. Gelijk in opnemen dat we na de bronst starten met afschot edelherten en er gestart wordt met de reductie van de heckrunderen.

b. Herten
   - Ter info brief aan Dierbaar Flevoland en Stamina.
     brief oke. Gaan naar Boudewijn
   - Onderzoek
     Uitslag komt deze week. Discussie over wat de uitslag gaat betekenen stellen we uit tot

6. Project grazige deel OVP
   a. subsidiebeschikking
      advies aan provincie over staatssteun is nog niet binnen. Daar wordt op gewacht.
7. Intern verslag Strategisch Overleg 7 september 2020 en Actielijst

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
~~Statenvragen~~	~~Reactie op tekst provincie~~	~~7-9~~	~~9-9~~	5.1.2.e ~~en Joke~~	~~v~~	
~~Inzet juristen~~	~~Marjolijn gaat er op reageren~~	~~7-9~~	~~12-9~~	~~Marjolijn~~		
~~protocollen~~	~~Reacties laatste kans~~	~~7-9~~	~~6-10~~	~~Marjolijn~~		

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

3 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Uitspraken CBP

        Fijn dat er (weer) helderheid is over de status van de dieren.

        Wij zijn benieuwd naar nader onderzoek NVWA naar effect klis op dieren welzijn. 5.1.2.e neemt contact op met de vraag wat ze van ons nodig hebben om het onderzoek te doen.

        Wij hebben in ieder geval het rapport van AERES studenten over de verspreiding van de grote klis.
      - Almeerse Poort

        Fase 1 realisatie waterrijke zone Er is gekozen om voor mitigerende maatregel te gaan (omdat er een daling van aantal rietzangers is). Daarvoor met berekend worden hoeveel ha rietland er extra gerealiseerd moet worden. Dit stagneert op de capaciteit van advies bureau.

        Uitbreiding Oostvaarders loopt eveneens moeizaam vanwege capaciteit voor aanvulling natuurtoets bij adviesbureaus Aan SWECO is gevraagd of zij kunnen inspringen en een aanvulling op de natuurtoets kunnen opstellen.
      - Aanvraag Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing

        Bestuur FBE is akkoord aanvraag ontheffing. Vandaag is er nog afstemming met FBE/provincie/Landsadvocaat.

        Aanvraag vergunning wordt vandaag nog aangevuld. We gaan komend winter onderzoek doen naar geluidseffecten van de geweren. Wordt in bestuurlijk overleg besproken (Wout/5.1.2.e).

        Brief van SBB, met wat we aanvullende gaan doen om afschot te optimaliseren, aan GS wordt van de week verstuurd.
      - zaken mbt dierenarts

        We zijn blij met de zorgvuldig onderbouwde uitspraak.

        Nieuwe klacht over bijvoeren runderen en conditiescores. SBB stuurt brief met toelichting op beleid, hoe we dat naleven en waar verantwoordelijkheden liggen

- Verlof demper

  Kees heeft aangegeven dat er een faunacoördinator moet komen voor SBB. Dit is niet op korte termijn geregeld.

  We gaan vanuit beheerteam nog 1 keer de aanvraag regelen.

4. Communicatie

   Joke spreekt haar zorg uit over landelijk beleid SBB rond begrazing en hoe daar mee om te gaan.

   Er is veel commotie rond vermeend hoog drachtige paard dat naar slacht is gegaan.

   Er wordt een bronst excursies geregeld voor relaties (pers).

   We stemmen nog af over een programma over de klissen

5 Openbare orde

   Tijdens vangactie is een actievoerder het gebied in gerend. Er wordt een PV opgesteld.

   Beeldmateriaal wordt opgeslagen.

   In december sluit Boudewijn bij het driehoek-overleg aan.

6 Lopende zaken

   a. Herbivoren

      - Protocollen

        ligt stil vanwege het vele andere werk dat er is

      - Paarden

        (1) stavaza Duitsland

        vandaag worden de paarden OVV-noord gechipt. Woensdag gaan dan alle paarden vanaf Trekweg naar Duitsland

      - Beheerplan Trekweg

        ligt bij Wout om definitief vrij te geven.

      - Edelherten.

        de bronst is begonnen, Afschot ligt stil Er zijn inmiddels ca 150 herten geschoten

      - Runderen

        Er moeten er deze maand ca 35 uitgehaald worden

   b. Projecten kerngebied

      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam

        er is een brief gestuurd in een poging er samen nog uit te komen

      - Visslenk

        wordt komende winter aangelegd

      - Poelen
      - Beschutting
      - Moerasreset
      - Natura 2000 beheerplan

        Geen van de bureaus heeft ingeschreven op de uitvraag

7. Bestuurlijk overleg

   Wout en 5.1.2.e stemmen nog af.

8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 5 september

   5.1.2.e moet fransen zijn. Aangepast.

9. Rondvraag

   Afgelopen week hebben we met team anderhalve dag besteed aan wat doen we en wie krijgt waar energie van. Deels met bedrijfsmaatschappelijk werkster deels met elkaar. Lijkt er op dat dit het team geholpen heeft.

   5.1.2.e vraagt naar het jaarplan 2021. 5.1.2.e geeft aan dat dit altijd een jaar vertraging heeft ivm vrijkomen van satellietfoto die nodig is voor extrapoleren van de gegevens.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
~~OWM~~	~~Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied~~	~~4-4-2022~~	~~18-4~~	~~Wout~~
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Verloven~~	~~Landelijk Coördineren; afstemmen met~~ 5.1.2.e	~~5-9~~	~~19-9~~	5.1.2.e
Klis onderzoek	Navraag bij NVWA wat ze van ons nodig hebben	3-10	8-10	5.1.2.e
Bestuurlijk overleg	Bespreken onderzoek geluidsimpact van geweren	3-10	7-10	Wout/5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 27 Nov 2020 12:07:25 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX

Beste 5.1.2.e

Ook voor jou de agenda van het strategisch overleg. Je staat als eerste op de agenda en kunt dan besluiten uit te stappen.

Tot maandag

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

30 november 2020

Deelnemers

Boudewijn Revis, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen van huishoudelijke aard
3. Mate van optreden van BOA's bij handhaving (oa bijvoeren)
4. Juridische zaken
    a. Stand van zaken bezwaarprocedures (oa bezwaar op ontgrondingsvergunning)
    b. Overige belangrijke momenten
5. Communicatie
    a. Terugblik op reacties nav blog grote grazers in natuurgebieden
    b. Actueel media, (Trouw, Nieuws uur)
    c. Communicatiekalender
6. Herbivoren
    a. Voortgang afschot edelherten
    b. Vervolg uitnemen paarden
    c. Voortgang afschot runderen
7. Projecten kerngebied
    a. Subsidiebeschikking grazige deel stand van zaken
8. Bestuurlijk overleg, vooruitblik 3 december
9. Rondvraag

Van het strategisch overleg van 16 november is geen verslag gemaakt.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Paarden	Haalbaarheid uitplaatsen naar Wit Rusland	26-10	31-1	5.1.2.e		
Communicatie	Opstellen voortgangsbericht RvT	2-11		Harry		5.1.2.e helpt mee format te maken

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 7 Sep 2020 10:06:59 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 09-7 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Hierbij het verslag van vanochtend

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

7 september 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl, Harry Koenders

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   geen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten

      Afwijzing handhavingsverzoek STAMINA op klissen. Hier moet in de uitspraak de status van de paarden recht gezet worden.

      Er is bezwaar op omgevingsvergunning beschutting gemaakt. Zolang het mag gaan we starten met aanplant.
   b. Start afschot herten nav uitstel uitspraak RvSt

      we wachten nog op uitspraak RvSt. In de tussentijd worden de verweerschriften gemaakt om klaar te staan als er een VOVO komt.

      Zolang er geen uitspraak van de RvSt is starten we niet met afschot edelherten.
   c. Otter/ bever Almeersepoort

      Adviezen zijn er en de provincie gaat beslissing schrijven.
   d. Raadskamerzitting merrie OVV

      Daar komt geen vervolg op.
   e. Planning inzet juristen

      Inschatting vanuit beheereenheid inzet Is met Juristen gedeeld. Marjolijn kijkt hoe verder.
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender

      Omroep komt op 14 sep rapportage maken over vispassages.

      Wat door corona niet is doorgegaan vervalt of is uitgesteld.
   b. Blog Wit Rusland

      is verschoven naar vandaag.
   c. Statenvragen van PVV

      5.1.2.e en Joke stemmen de antwoorden op elkaar af
5. Herbivoren
   a. Paarden vangweide terugblik, terugkoppeling

      Paarden zijn op 1 na uit de vangweide en verplaatst naar Trekweg en Oostvaardersveld.

      Hiermee is de opdracht reset paarden afgerond.
   b. Protocollen, reacties op de eerder toegestuurde protocollen populatiebeheer

      Marjolijn gaat er binnenkort doorheen

c. **provinciale notitie "de drie grote grazers in de Oostvaardersplassen" ter info**
5.1.2.e kijkt naar de tekst en daarna gaat hij naar Marjolijn en/of 5.1.2.e

6. Project grazige deel OVP
   a. stand van zaken subsidiebeschikking
      loopt goed.
   b. voortgang uitvoering niet vergunningsplichtige delen
      Vorige week is gestart met de werkzaamheden.
7. Bestuurlijk overleg (10-9)
   Wout benoemd financiële consequenties uitstel aanplant beschutting.
   5.1.2.e brengt in hoe verder met communicatie en omgevingsmanagement
8. Intern verslag Strategisch Overleg 27 juli 2020 en Actielijst
   Vastgesteld.
9. Rondvraag
   Wout vraagt naar de communicatie in het kader van managementplan rond het uitplaatsen van paarden naar andere gebieden.
   5.1.2.e neemt contact met 5.1.2.e opnemen over afschot herten ivm onderzoek.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Onderzoek	Projectplan verder uitwerken	13-7	5-8	5.1.2.e		Marjolijn en Wout reageren inhoudelijk
Statenvragen	Reactie op tekst provincie	7-9	9-9	5.1.2.e en Joke		
Inzet juristen	Marjolijn gaat er op reageren	7-9	12-9	Marjolijn		
protocollen	Reacties welkom	7-9	12-9	iedereen		

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 2 Nov 2020 13:08:29 +0100
To: "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Hierbij het verslag van vanochtend. Reacties zijn welkom.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

2 november 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e , 5.1.2.e Joke Bijl,

Afwezig: Harry Koenders

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
    a. Boudewijn sluit eens in de 4 weken bij het overleg aan.
    b. Op 26-10 is de melding einde bronst uitgegaan
    c. de protocollen populatiebeheer liggen bij Wout om te tekenen.
    Wout zorgt er voor dat ze vandaag getekend worden.
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
        - 2 november
        Graag de aanvraagformulieren voor paspoort in toekomst te bewaren bij SBB.
        - 5 maart 2021
    b. Vooruitlopend op een evt voorlopige voorziening, geven we als antwoord nee op de vraag of we het afschot stop zetten.
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Hoe organiseren we de interne communicatie met name naar de directie toe.
    Er komt een voortgangsbericht voor de Raad van Toezicht, door Harry op te stellen.
    Standaard sluiten we strategisch overleg af met afspraak wat er gecommuniceerd moet worden naar directie.
5. Herbivoren
    a. Helikoptertelling
    een zeer goede telling geweest. Uitkomsten sluiten aan op de voorspellingen.
    Er komt een formele brief met de resultaten. Vandaag meld 5.1.2.e de uitkomst aan 5.1.2.e
    b. Terugkoppeling overleg veiligheid
    In de afgelopen twee jaar was er een veiligheidsoverleg op niveau van de driehoek. Dat is verkleind naar een ambtelijk overleg. Er komt een inhoudelijke bijpraat bijeenkomst met gemeente (plaatsvervangende burgemeester en provincie).
    c. Herten
        - start afschot
    d. Paarden

- Voortgang uitnemen
  is in voorbereiding
- Rino virus. De veterinaire commissie komt met een voorstel om bloedmonsters van de paarden van de Oostvaardersplassen te onderzoeken op Rino virus. Wat vinden we van het idee? Evt uitbreiden met Lauwersmeer.
  Als publieke organisatie kun je hier geen nee tegen zeggen. Het moet wel helder zijn dat het een landelijk onderzoek is waar wij aan mee doen. En uitkomsten worden in landelijke stramien opgenomen. Bespreken met veterinaire commissie.

e. runderen
- voortgang uitnemen
  Van de week eerste keer proberen. Wel uitzoeken dat de verloven dit afdekken.

6. Projecten kerngebied
   a. subsidiebeschikking stand van zaken
      Dit duurt erg lang vanwege discussie over Staatssteun.
   b. werkzaamheden algemeen
7. Bestuurlijk overleg
   Geen aanvullingen op wat we al besproken hebben in dit overleg.
8. Intern verslag Strategisch Overleg 5 oktober 2020 en 26 oktober 2020 en Actielijst (**bijlage**)
   vastgesteld

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
~~Bestuurlijk~~	~~Bijpraten van [5.1.2.e] over uitnemen paarden~~	~~26-10~~	~~30-10~~	~~Wout~~		
Paarden	Haalbaarheid uitplaatsen naar Wit Rusland	26-10	31-1	5.1.2.e		
Communicatie	Opstellen voortgangsbericht RvT	2-11		Harry		5.1.2.e helpt mee format te maken

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 26 Nov 2020 10:29:49 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX

Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 27 Nov 2020 12:06:14 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 11-30 agenda strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda van het strategisch overleg van aanstaande maandag ochtend.

Prettig weekend allemaal.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Terugkoppeling bezoek Directie en Raad van Toezicht 5.1.2.e

   Terugkoppeling bezoek Zuid-Afrika ihkv Erasmus Project 'One Health'
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Uitspraken CBB. Zijn er vervolg stappen te doen? Marjolijn
      - Almeerse Poort Stand van zaken
      - Aanvraag Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing Stand van zaken
      - Zaken mbt dierenarts
      - Verlof dempers, Stand van zaken
4. Communicatie

   Hoe blijven we verrassingsvrij communiceren met provincie en voor directie. Aan de hand van proces en communicatie over aanvullende maatregelen faunabeheer edelherten.

5. Openbare orde

   13 december sluiten Boudewijn en 5.1.2.e aan bij de Driehoek politie, OM en burgemeester Lelystad.

6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden

        Terugkoppeling transport naar Duitsland en deels naar slachthuis
      - Edelherten.

        De bronst is begonnen, afschot ligt stil.
      - Runderen

        Voortgang afschot
      - Overleg Veterinaire Commissie 21 oktober

b. Projecten kerngebied
   - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam (5.1.2.e)
   - Visslenk
   - Poelen
   - Beschutting
   - Moerasreset

7. Natura 2000 beheerplan
8 Bestuurlijk overleg
9 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 3 oktober
10 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Protocollen~~	~~Juridische check~~	~~16-8~~	~~30-9~~	~~Marjolijn~~
~~Vergunning~~	~~Doorlezen aanvraag~~	~~5-9~~	~~8-9~~	5.1.2.e
~~Brief aan GS~~	~~Doorlezen concept brief~~	~~5-9~~	~~20-9~~	5.1.2.e ~~Joke, Marjolijn~~
Verloven	Landelijk Coördineren; afstemmen met 5.1.2.e	5-9	19-9	5.1.2.e
~~N2000-beheerplan~~	~~Bespreken dat het voor de juridische procedures belangrijk is dat er snel komt~~	~~5-9~~	~~5-9~~	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

30 november 2020

Deelnemers

Boudewijn Revis, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen van huishoudelijke aard
3. Mate van optreden van BOA's bij handhaving

   Vraag: op welke wetgeving wordt opgetreden?

   - Art 4.61 bij betreding van gebied.
   - Wet milieubeheer (Dumpen van afval). In Den Haag is een APV waarin bv verbod voeren geregeld is.
   - Wet natuurbescherming ruimte? Geldt alleen voor voeren van edelherten. Dit is erg moeilijk aantoonbaar.

   Volgende week is afstemming met driehoek. Daar wordt gevraagd om met politie afspraken te maken om mee te werken op handhaving van art 4.61 (bewijs van identiteit).

   We moeten in ieder geval:

   - Alle borden op orde hebben
   - Evt fysieke maatregelen treffen
   - Via een blog uitdragen hoe en wat bijvoeren.
   - In Oostvaardersveld gaan we handhaven op 4.61 als mensen met hooi het gebied betreden.
   - Opstellen regel voor wel/niet verwijderen van gedumpt hooi.
   - Uitzoeken of afvaldumpen nog een grond is.
   - Als acties bekend zijn dan kunnen BOA's in de nacht optreden.

   5.1.2.e koppelt uitkomst van driehoek met 5.1.2.e terug
4. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures (oa zienswijze op ontgrondingsvergunning)

      Komende week is eind termijn om beroep in te dienen voor de 4 vergunningen.

      Zienswijze Ontgrondingsvergunning; onze wens is dat provincie dit afstemt met andere procedures. 5.1.2.e neemt dit mee naar 5.1.2.e

      Wout roept op om alert te zijn op het feit dat de actievoerders ons permanent in de gaten houden.

   b. WOB verzoeken

      Met betrekking tot bodem en waterkwaliteit gaan we een communicatie maken hoe wij de informatie duiden. Joke en 5.1.2.e/5.1.2.e

      Marjolijn zoekt uit of we de hoge concentraties moeten melden bij instanties.

5. Communicatie
    a. Terugblik op reacties nav blog grote grazers in natuurgebieden
    is allemaal goed gegaan. Provincie heeft opmerking gemaakt over nut en doelbereik.
    b. Actueel media, (Trouw, Nieuwsuur)
    Nieuwsuur opname ging heel goed. Verontreiniging van bodem en voedsel is een maatschappelijk topic.
    c. Communicatiekalender
    Essenlaantje. Zorg dat er foto's zijn dat het echt om essentaksterfte gaat
6. Herbivoren
    a. Voortgang afschot edelherten
    Afschot is rustig gestart en er zijn geen acties.
    b. Vervolg uitnemen paarden
    Er zijn nog geen nieuwe paarden in de vangweide. Als er deze week paarden in komen dan kan er nog een serie afgevoerd worden. Daarna alleen maar hengsten tot de veulens weer groot genoeg zijn.
    c. Voortgang afschot runderen
    Hebben nog geen prioriteit
7. Projecten kerngebied
    a. Subsidiebeschikking grazige deel stand van zaken
    Het geld voor de subsidie is geserveerd bij de provincie. Het vraagstuk van staatssteun is door PWC onderzocht. Het gaat erom of we wel of geen economische profijt hebben van door de nieuwe ontwikkelingen.
    Marjolijn maakt voor Boudewijn een notitie om een en ander landelijk te kunnen agenderen.
8. Bestuurlijk overleg,
    Onze punten passen in de huidige agenda
    Frequentie bestuurlijk overleg. Insteek is om tot en met april de huidige frequentie te handhaven.
9. Rondvraag
    Er zijn nog WOB verzoeken naar uitplaatsen paarden en contact met Veterinaire commissie.

Van het strategisch overleg van 16 november is geen verslag gemaakt.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
~~Juridische zaken~~	~~Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.~~	~~15-7~~		~~Marjolijn~~		~~lopend~~
~~Paarden~~	~~Haalbaarheid uitplaatsen naar Wit Rusland~~	~~26-10~~	~~31-1~~	5.1.2.e		Onder huidige politieke omstandigheden willen de overheden dit niet
Communicatie	Opstellen voortgangsbericht RvT	2-11		Harry		5.1.2.e helpt mee format te maken
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		
Juridische zaken	Moeten we verhoogde concentraties in bodem en water melden?	20-11	13-12	Marjolijn		
Juridische zaken	Notitie over staatssteun	20-11	13-12	Marjolijn		Om Boudewijn te informeren en op te schalen naar landelijke strategie
Communicatie	Voortgangsbericht voor RvT	20-11	13-12	5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 10 Dec 2020 08:21:06 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog punten voor strategisch overleg.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 december 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen van huishoudelijke aard
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken bezwaarprocedures (oa bezwaar op ontgrondingsvergunning)
   b. WOB verzoeken
   c. Overige belangrijke momenten
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
5. Herbivoren
   a. Voortgang afschot edelherten
   b. Vervolg uitnemen paarden
   c. Voortgang afschot runderen
6. Projecten kerngebied
7. Bestuurlijk overleg, terugblik 3 december
8. Verslag en actielijst strategisch overleg 30 november 2020
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	Opstellen voortgangsbericht RvT	2-11		Harry		5.1.2.e helpt mee format te maken
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		
Juridische zaken	Moeten we verhoogde concentraties in bodem en water melden?	20-11	14-12	5.1.2.e		Als interventiewaardes benaderd worden melden bij provincie (bodem) of Waterschap (water)

Juridische zaken	Notitie over staatssteun	20-11	14-12	Marjolijn		Om Boudewijn te informeren en op te schalen naar landelijke strategie
Communicatie	Voortgangsbericht voor RvT	20-11	14-12	5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: Sat, 13 Feb 2021 19:46:03 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: Via e-mail verzenden: 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX

Waardevolle versterking.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

Verzonden vanaf mijn mobiel.

------ Oorspronkelijk bericht ------
Van: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Datum: 13-02-21 17:46 (GMT+01:00)
Aan: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>, "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>, "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>, "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>, "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: Via e-mail verzenden: 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX

Hi

Ik ontvang maandagochtend een nieuwe collega (die Wobs gaat behandelen ;) Ik doe mijn best om op tijd aan te schuiven.

Hartelijke groet
Marjolijn

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: 5.1.2.e
Verzonden: zaterdag 13 februari 2021 16:50
Aan: Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Koenders, Harry <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: Revis, Boudewijn <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Via e-mail verzenden: 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 02-01 concept verslag strategisch

overleg. defDOCX.DOCX

Tot maandag ochtend 9.00 uur

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX
2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 14 Dec 2020 10:01:59 +0100
To: "Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Hierbij het verslag van strategisch overleg

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 december 2020 9.00-10-00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen van huishoudelijke aard
   geen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken bezwaarprocedures (oa bezwaar op ontgrondingsvergunning)
      Er is beroep aangetekend tegen de ontwikkelingen in de Almeerse Poort. 5.1.2.e praat Marjolijn bij over hoe de samenwerking met Poort Lelystad is.
      Er zijn voor 5 maart nog inhoudelijke vragen die 5.1.2.e toegestuurd krijgt.
      Vanaf 21 januari is er weer wekelijk juridisch overleg.
   b. WOB verzoeken
      lopen allemaal.
   c. Diversen
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
      Met de provincie overleg starten hoe we onderling verassingsvrij de communicatie kunnen organiseren (**Joke**).
   b. Woensdag is start aanplant bos-weidelandschap
   c. We communiceren actief eind maart over afschot cijfers en stemmen met provincie af of we in januari een tussenrapportage maken over hoe het gaat met doelbereik grote herbivoren en bijvoeren.
   d. In de RvT is niet over de Oostvaardersplassen gesproken.
5. Herbivoren
   a. Voortgang afschot edelherten
   b. Vervolg uitnemen paarden
   c. Voortgang afschot runderen
6. Projecten kerngebied
7. Bestuurlijk overleg, terugblik 3 december
8. Verslag en actielijst strategisch overleg 30 november 2020
   vastgetseld
9. Rondvraag

Handhaving. Er zijn afspraken gemaakt met de politie over hoe en waarop op te treden tijdens handhaving.
Er is een kennismakingsoverleg gepland met de burgemeester van Lelystad.
Er komt een gesprek tussen Michiel Rijsberman en Sylvo Tijssen nav rapport van 5.1.2.e
Vergaderfrequentie voor volgend jaar blijft tot en maart zoals het was. In zomer eens in de drie weken.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	Opstellen voortgangsbericht RvT	2-11		Harry		5.1.2.e helpt mee format te maken
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		
~~Juridische zaken~~	~~Moeten we verhoogde concentraties in bodem en water melden?~~	~~20-11~~	~~14-12~~	5.1.2.e		~~Als interventiewaardes benaderd worden melden bij provincie (bodem) of Waterschap (water)~~
Juridische zaken	Notitie over staatssteun	20-11	14-12	Marjolijn		Om Boudewijn te informeren en op te schalen naar landelijke strategie
Communicatie	Voortgangsbericht voor RvT	20-11	14-12	5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 6 Jan 2021 17:35:03 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 januari 2021 9.00-10-00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl,

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Afwezig:

5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Almeerse Poort
      - (ecologische) reactie op nader stuk Dierbaar d.d. 31 augustus 2020
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
        - anticonceptie
        - genetische diversiteit
   b. diversen
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
5. Herbivoren
   a. Bijvoeren
   b. Uitgebroken herten
   c. Voortgang afschot edelherten
   d. Voortgang afschot runderen
6. Projecten kerngebied
7. Bestuurlijk overleg,
8. Verslag en actielijst strategisch overleg 14 december 2020
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		

Juridische zaken	Notitie over staatssteun	20-11	14-12	Marjolijn		Om Boudewijn te informeren en op te schalen naar landelijke strategie
~~Communicatie~~	~~Voortgangsbericht voor RvT~~	~~20-11~~	~~14-12~~	5.1.2.e		afgerond
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	22-1-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e		

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 1 februari 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Almeerse Poort
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
   b. overige
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Doorkijk komende weken. Wat valt er te verwachten?
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
   b. Voortgang afschot edelherten
   c. Voortgang afschot runderen
7. Projecten kerngebied - aanplant
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 18 januari 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	22-1-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		

maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
Oostvaardersoevers	Afstemming ivm bestuursovereenkomst	18-1-2021	25-1-2021	5.1.2.e		

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Terugkoppeling bezoek Directie en Raad van Toezicht

   Was een goede bijeenkomst. We hebben vooral de huidige situatie rond 'hoe het gaat in de OVP' kunnen neerleggen.

   Terugkoppeling bezoek Zuid-Afrika ihkv Erasmus Project 'One Health'

   Een interessante wetenschappelijke dag met onder andere het thema anticonceptie, maatschappelijke betrokkenheid en populatiebeheer.
3. Juridische zaken

   Stand van zaken procedures, Bijlage 2

   a) Donderdag is de zitting bij de Raad van Staten rond de vernattingsmaatregelen. Vraag is of het vergunning-vrij werk is of niet.

   b) Uitspraken CBB. Zijn er vervolg stappen te doen?

   c) Almeerse Poort

      Dit heeft meer tijd nodig ivm de uitbreiding moerasland en de ecologische adviezen daar om heen.

   d) Aanvraag Vergunning afschot edelherten ind aanpassing FBP en aanvraag ontheffing Komende donderdag middag wordt de klap gegeven op alles. Vandaag leveren wij de concept aanvraag aan bij de provincie

   e) Zaken mbt dierenarts

      Er wordt een stuk gemaakt over de conditiescore.

   f) Verlof dempers,

      5.1.2.e gaat de aanvraag indienen op het moment dat alle documenten door de faunabeheerders zijn aangeleverd.
4. Communicatie

   Hoe blijven we verrassingsvrij communiceren met provincie en voor directie. Aan de hand van proces en communicatie over aanvullende maatregelen faunabeheer edelherten.

   de communicatiekalander is bedoeld om verrassingen te voorkomen. We gaan de provincie vragen ook hun verantwoordelijkheid hier in te nemen.

   Vrijdag was er een pers excursie.

5. Openbare orde
   13 december sluiten Boudewijn en 5.1.2.e aan bij de Driehoek politie, OM en burgemeester Lelystad.
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
        ligt stil ivm werkdruk. Opmerkingen 5.1.2.e en deel paarden moet nog verwerkt worden.
      - Paarden
        Terugkoppeling transport naar Duitsland en deels naar slachthuis
        Transport naar Duitsland is goed afgerond Over de dieren die naar de slacht zijn gegaan is een woo bezoek ingediend.
      - Edelherten.
        De bronst is begonnen, afschot ligt stil
      - Runderen
        Voortgang afschot
        deze week is 5.1.2.e terug van vakantie Inzet is om voor eind bronst de runderen op aantal te hebben
      - Overleg Veterinaire Commissie 21 oktober
      - De komende weken (vanaf morgen) wordt de helikoptertelling uitgevoerd.
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
        We komen er met elkaar niet meer uit. Het is goed om de aanbesteding te evalueren De afhandeling met Ploegam is verder een juridische procedure. De werkzaamheden worden door van Oostrum overgenomen
      - Visslenk
      - Poelen
      - Beschutting
      - Moerasreset
7. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 3 oktober
   Is vastgesteld
10. Rondvraag
    We gaan vanaf nu een publieks jaarverslag in januari maken met terugblik over het gehele jaar. Hierin nemen we leuke weetjes op De inhoudelijke zaken (zoals de vegetatieontwikkeling en vogeltellingen) zetten we wel in een intern verslag.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
Klis onderzoek	Navraag bij NVWA wat ze van ons nodig hebben	3-10	8-10	5.1.2.e
Bestuurlijk overleg	Bespreken onderzoek geluidsimpact van geweren	3-10	7-10	Wout/5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 1 Feb 2021 10:13:29 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX
Attachments: 2021 - 02-01 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX

Hierbij het concept verslag van net

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

Nationaal Park
NIEUW LAND

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

1 februari 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   De blog was mooi.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen

        Het lijstje van welke maatregelen wel en niet wordt gemaakt
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
      - beroep recreatieve voorziening Almeerse Poort.
      - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund

        Marjolijn is hier mee bezig.

   b. overige

      Voorbereiding 5 maart in volle gang. Er is weer een nieuw verweerschrift

      Voorstel is om gegevens van monitoringsgegevens 2020 te publiceren voor de zitting. 5.1.2.e en Joke.
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Doorkijk komende weken. Wat valt er te verwachten?
   c. Terugblik werksessie team

      Bijeenkomst met 5.1.2.e was voor het team waardevol, een mooie les om mee te nemen in het veld en voor de samenwerking binnen het team.
   d. Interne communicatie

      Blog over grote grazers en voortgang bijvoeren.
   e. Wij onderzoeken of de raad van dierenaangelegenheden advies te vragen rond anticonceptie Wout.
5. Openbare orde

   Over handhaving bijvoeren is contact geweest met officier van justitie.
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers.

      Dinsdag is weer een ronde van de dierenarts. Er zijn een paar beplantingsvakken open gesteld.

b. Voortgang afschot edelherten
   Van het weekend zijn 61 herten geschoten. Een mooie stap op weg naar het doel
c. Voortgang afschot runderen

7. Projecten kerngebied – aanplant
   nvt
8. Bestuurlijk overleg
   nvt
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 18 januari 2021
10. Rondvraag
    we spreken nog even door dat er een landelijke lijn SBB wenselijk is over het moment van bijvoeren.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		Inhoud is aangeleverd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	22-1-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
Oostvaardersoevers	Afstemming ivm bestuursovereenkomst	18-1-2021	25-1-2021	5.1.2.e		
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

From: "5.1.2.e "
Sent: 26-02-2021 08:30:45
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX, 2021 - 03-01 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX; 2021 - 03-01 agenda strategisch overleg.docx;

Beste allemaal

Hierbij de agenda van het strategisch overleg Oostvaardersplassen.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX
2021 - 03-01 agenda strategisch overleg.docx

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

1 maart 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
    a. Bezoek NVWA 25-2
    b. Europees diploma
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures
        - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
        - beroep ontheffing en vergunning afschot
        - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund
    b. mailbericht Marjolijn
    c. FRS
    d. Ontheffing rund (en paard)
    e. WOB verzoeken
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Interne communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
    a. Conditie grote grazers
    b. Voortgang afschot edelherten
7. Projecten kerngebied
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 15 februari 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	

Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke		Inhoud is aangeleverd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 februari 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   geen.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
      - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund
   b. FRS.

      We doen ons best om de FBE de reguliere toegang te geven tot de FRS gegevens. Vanuit het systeem is dat niet zo een twee drie geregeld. We doen ons best
   c. Ontheffing rund en paard

      Verzoek is om in de brief aan de provincie rund en paard op te nemen.
   d. overige
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Doorkijk komende weken. Wat valt er te verwachten?

      we constateren dat er vanuit kleine groeperingen toch best wel veel bedreiging en haat is.
   c. Mail van Radar

      Joke belt met 5.1.2.e voor POP3 en Leader subsidies.
   d. Interne communicatie

      Vanuit team alert zijn dat we de woordvoerders details meegeven.
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers

      We zijn aan het bijvoeren
   b. Voortgang afschot edelherten

      we zitten op 49,7% van het doel.
   c. Voortgang afschot runderen (stil gelegd)

7. Projecten kerngebied
8. Bestuurlijk overleg
   was vooral bijpraten
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 1 februari 2021
   vastgesteld
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		Inhoud is aangeleverd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 12 Feb 2021 14:54:03 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX
Attachments: 2021 - 02-15 agenda strategisch overleg. defDOCX.DOCX

Heb je nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 februari 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
      - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund
   b. FRS
   c. Ontheffing rund en paard
   d. overige
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Doorkijk komende weken. Wat valt er te verwachten?
   c. Mail van Radar
   d. Interne communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
   b. Voortgang afschot edelherten
   c. Voortgang afschot runderen (stil gelegd)
7. Projecten kerngebied
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 1 februari 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	

Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		Inhoud is aangeleverd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
~~Oostvaardersoevers~~	~~Afstemming ivm bestuursovereenkomst~~	~~18-1-2021~~	~~25-1-2021~~	5.1.2.e		
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 25 Mar 2021 10:06:08 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 03-29 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 03-29 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Nog aanvulllingen?

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

29 maart 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
   b. Ontheffing rund (en paard) incl aanwijzing uitgebroken dieren
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Interne communicatie
      Waterkwaliteit. Informeren directie dat publicatie en WOB plaats vindt
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
      - Staten vergadering BCS en voorbereiding op opiniërende ronde
   b. Oostvaardersveld; voortgang chipactie
7. Projecten kerngebied,
   a. lijst met welke projecten we uit gaan voeren in 2021 (bijlage)
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 15 maart 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke	Concept tekst is rond gestuurd

Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e	
~~maatregelen~~	~~In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren~~	~~18-1-2021~~	~~1-2-2021~~	5.1.2.e	~~Voor BO af hebben~~
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3	29-3	Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3	29-3	5.1.2.e 5.1.2.e	

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 15 Feb 2021 10:10:10 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry"
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX
Attachments: 2021 - 02-15 concept verslag strategisch overleg. defDOCX.DOCX

Beste allemaal

Hierbij het verslag van het strategisch overleg.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

31 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Almeerse Poort Stand van zaken
        Aanvraag Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
        Stand van zaken
        Extra broedvogelkartering 2023 (5.1.2.e)
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Helikoptertelling (5.1.2.e)
      - Paarden
        Onderzoek Klis NVWA (5.1.2.e)
      - Edelherten.
        stand van zaken bronst (5.1.2.e)
      - Runderen
        Voortgang afschot (5.1.2.e)
      - Terugkoppeling Veterinaire Commissie 21 oktober (5.1.2.e)
      - Faunabeheerplan 2024-2030 (5.1.2.e)
      - Vergunningen afschot 2024 en verder
        geluidsonderzoek demper (5.1.2.e)
      - Protocollen
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam (5.1.2.e)
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000 beheerplan

8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 17 oktober
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Klis onderzoek~~	~~Navraag bij NVWA wat ze van ons nodig hebben~~	~~3-10~~	~~8-10~~	5.1.2.e
~~Bestuurlijk overleg~~	~~Bespreken onderzoek geluidsimpact van geweren~~	~~3-10~~	~~7-10~~	~~Wout/~~5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 1 Mar 2021 10:41:22 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry"
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e 5.2.1 staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx

Hierbij het verslag van strategisch overleg

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 11 Mar 2021 08:04:48 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 03-15 genda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 03-15 genda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

1 maart 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
    a. Europees diploma
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures
        - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
        - beroep ontheffing en vergunning afschot
        - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund
        - beroep Almeerse Poort
    b. Ontheffing rund (en paard)
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Interne communicatie

    Waterkwaliteit. Informeren directie dat publicatie en WOB plaats vindt
5. Openbare orde
6. Herbivoren
    a. Conditie grote grazers
    b. resultaat afschot edelherten
7. Projecten kerngebied, lijst met welke projecten we uit gaan voeren in 2021
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 1 maart 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke		Inhoud is aangeleverd

Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 29 Mar 2021 10:19:03 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Ik heb vanochtend best wat details in het verslag gezet. Wat vind jij ervan

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 2 Jun 2021 21:49:59 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 06-07 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 06-07 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog punten voor de agenda van maandag?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 juni 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda (in geel dringende onderwerpen)
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - Ontheffing afschot rund (en paard)
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot edelherten
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
   b. uitgebroken dieren en ziek en/of gewonde paarden trekweg en Oostvaardersveld
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Paarden in vangweide
   b. Conditie grote grazers
      - Korte terugblik Staten vergadering BCS en voorbereiding op opiniërende ronde
7. Projecten kerngebied,
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 29 maart 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
~~Communicatie~~	~~communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid~~	~~20-11~~	~~25-12~~	~~Joke~~	~~Concept tekst is rond gestuurd~~
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e	

Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3	29-3	Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3	29-3	5.1.2.e 5.1.2.e	

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 10 Jun 2021 09:49:38 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen voor maandag ochtend

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 juni 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda (in geel dringende onderwerpen)
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - bezwaar opdracht doden paarden en runderen
        1. door Dierbaar en Stamina, zitting is op 20 juli, verweer moet 2 juli bij commissie zijn
        2. door twee particulieren, deze zijn waarschijnlijk niet-ontvankelijk, hier komt geen zitting voor.
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot edelherten
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
      - hoger beroep ontheffing afschot herten door Stamina en Dierbaar.
      - hoger beroep vergunning afschot herten door Dierbaar.
   b. uitgebroken herten en vee en ziek en/of gewonde vee Trekweg en Oostvaardersveld
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Paarden in vangweide
   b. Conditie grote grazers
      - Korte terugblik Staten vergadering BCS en voorbereiding op opiniërende ronde
7. Projecten kerngebied,
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 29 maart 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	

~~Communicatie~~	~~communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid~~	~~20-11~~	~~25-12~~	~~Joke~~	~~Concept tekst is rond gestuurd~~
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3	29-3	Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3	29-3	5.1.2.e 5.1.2.e	

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

31 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Afgelopen donderdag zijn we met de deelnemers van het juridisch overleg het veld in gegaan. Dat heeft veel helderheid gegeven over waar het over gaat
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 Marjolijn zorgt voor een update van de bijlage
      - Wachten is op de uitspraak VOVO van de RvS
      - Almeerse Poort

        Aanvullend ecologisch onderzoek is in de maak
      - Aanvraag Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing

        Verwachting is dat we eind januari de vergunning hebben
      - Extra broedvogelkartering 2023

        naast de extra broedvogelkartering moet er ook twee wekelijke gecheckt worden op nieuwe vogels. Dit laatste is 4 dagen werk per keer voor 1 p. We gaan er voor dat dit met 4 personen op 1 dag kan gebeuren.
      - FBP 2024 en verder deel Oostvaardersplassen wordt door de PE geschreven. 5.1.2.e en Marjolijn helpen er aan mee
4. Communicatie
   a. afstemming provincie samenwerking communicatie

   b. Voorbereiding persbericht helikoptertelling loopt. Aan de provincie geven we naast de uitkomst van telling ook aan wat er sinds augustus al geschoten is.
   c. 5.1.2.e en 5.1.2.e geven aan dat de afzet van edelherten niet goed loopt Dit lijkt een communicatie dingetje waar ze zelf voor aan de lat staan.
   d. Bronst excursie voor de pers was een succes.
   e. Binnenkort is er kennismaking met de nieuwe communicatie adviseurs van de provincie.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren

- Helikoptertelling
  Van herten (ca2150) en paarden (ca 330) klopt de uitkomst met wat we berekend hebben. Voor de runderen (ca 390) blijkt er een hoger aantal te zijn.
- Paarden
  Onderzoek Klis NVWA
  NVWA is langs geweest om info te krijgen. We hebben ook met de veterinaire commissie over dit onderwerp gesproken. Evt advies van de commissie volgt nog.
- Edelherten.
  stand van zaken bronst
  bronst is officieel ten einde. Afschot wordt vanaf morgen weer opgepakt
- Runderen
  Voortgang afschot
- Terugkoppeling Veterinaire Commissie 21 oktober
  Bij doornemen GD verslagen is dat er geen leverbotten zijn aangetroffen in de dieren. Vooral de runderen zijn heel erg vet We hebben ook gesproken over selecteren van dieren op kleur vanuit dierenwelzijn en gezondheid. Hier is geen reden voor
- Faunabeheerplan 2024-2030
  Wordt momenteel geschreven 5.1.2.e zit in de klankbordgroep. Waar relevant sluit hij kort met 5.1.2.e Hoofdstuk Oostvaardersplassen wordt door SBB geschreven.
- Vergunningen afschot 2024 en verder
- geluidsonderzoek demper
  er is een afspraak met een adviesbureau gemaakt om de geluidscontouren met en zonder demper in beeld te brengen Daarnaast registreren we waar de faunabeheerders in het gebied zijn per keer dat er afschot is
- Protocollen

b. Projecten kerngebied
   - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
   - Visslenk
   - Poelen
   - Moerasreset

7. Natura 2000 beheerplan
   Vanuit de provincie is de vraag gesteld of we mee schrijven. We worden geen auteur van het plan maar leveren wel inhoudelijke kennis aan.
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 17 oktober
   aangepast
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
Juridische zaken	Update bijlage 2	31-10	13-11	Marjolijn
FBP	Afstemming met 5.1.2.e Marjolijn en 5.1.2.e over aanpassingen 2024 en verder	31-10	10-12	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 23 Sep 2021 07:55:16 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 09-27 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 09-27 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Maandag is er weer eens strategisch overleg. Bijgesloten het voorstel voor de agenda (is min of meer een vaste set aan agendapunten)

Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 september 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. WM4 ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld en uitgebroken dieren bepalen hoe we dit gaan oplossen.
   b. Stand van zaken procedures (actualiseren)

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Zitting 20 juli geweest. wachten op uitspraak september
beroep vergunning Vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	wacht op planning zitting rechtbank
beroep vergunning gemeente Almere Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	wacht op planning zitting rechtbank
hoger beroep ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	verweerschrift van de provincie ingediend
hoger beroep vergunning afschot herten	Dierbaar	verweerschrift van de provincie ingediend
Vovo opdracht doden paarden en runderen	Stamina	afgerond
Handhavingsverzoek vangweide	Stamina	afgewezen
Handhavingsverzoek Oostvaardersplassen	5.1.2.e cs	In behandeling bij OFGV
Handhavingsverzoek gehouden dieren	SWGG	wacht op uitspraak september 2021
Handhavingsverzoek klissen OVV	Stamina	Beroep bij CBB, Staatsbosbeheer neemt deel aan procedure.

		Stukken binnen twee weken indienen

4. Communicatie; zijn er acties nodig?
5. Openbare orde (zijn er mededelingen)?
6. Herbivoren
    a. Paarden in vangweide
    b. Edelherten (de bronst is begonnen).
    c. Runderen (er is nog niet gestart met afschot)
7. Projecten kerngebied
    a. Visslenk
    b. Poelen
    c. Beschutting
    d. Moerasreset
    e. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 26 juli 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021		5.1.2.e /5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van ~~dierenaangelegenheden rond anticonceptie~~	15-3		Wout	Wout heeft contact gehad. Ze ~~vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen~~
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3		Wout	
Oostvaardersveld	Nagaan hoeveel paarden vorig jaar traanogen hadden als gevolg van grote klis	26-7	1-8	5.1.2.e	Uitgezet

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 22 Jul 2021 09:11:17 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

5 juli 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Verweer provincie ingediend Zitting 20 juli
beroep vergunning Vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	wacht op planning zitting rechtbank
beroep vergunning gemeente Almere Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	wacht op planning zitting rechtbank
hoger beroep ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	verweerschrift van de provincie ingediend
hoger beroep vergunning afschot herten	Dierbaar	verweerschrift van de provincie ingediend
Vovo opdracht doden paarden en runderen	Stamina	
Handhavingsverzoek vangweide	Stamina	In behandeling bij OFGV
Handhavingsverzoek Oostvaardersplassen	5.1.2.e cs	In behandeling bij OFGV
Handhavingsverzoek gehouden dieren	SWGG	wacht op uitspraak september 2021

Handhavingsverzoek klissen OVV	Stamina	Beroep bij CBB, Staatsbosbeheer neemt deel aan procedure

b. uitgebroken herten en vee en ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld

4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Paarden in vangweide
   b. Vissen in moeras
7. Projecten kerngebied,
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 5 juli 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021		5.1.2.e /5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3		Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3		5.1.2.e 5.1.2.e	

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 3 Nov 2021 20:59:00 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 11-08 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 11-08 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen voor aanstaande maandag?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 november 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures (Marjolijn neemt ons mee door de lijst)

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** **2 particulieren** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	**De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie moet nog beslissingen op de bezwaarschriften nemen. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.**
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	**Stamina**	**Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.**
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	**Dierbaar Flevoland**	Wacht op planning zitting rechtbank. De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat

		nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank).
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	**Dierbaar Flevoland**	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	**Dierbaar**	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	**Stamina**	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	**Stamina**	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. Misschien neemt NVWA tussentijds nieuwe beslissing op bezwaar.

   b. Ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld en uitgebroken dieren bepalen
   Discussie: hoe we dit gaan oplossen.
4. Communicatie.
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Protocollen dierenwelzijn. Bespreken reacties
   b. Paarden
      - in vangweide (5.1.2.e stand van zaken)
      - tamme Paarden Oostvaardersveld (5.1.2.e stand van zaken)
   c. Edelherten (5.1.2.e stand van zaken)
   d. Runderen (5.1.2.e stand van zaken)
   e. Helikoptertelling (5.1.2.e stand van zaken)
7. Projecten kerngebied
   a. Visslenk
   b. Poelen
   c. Beschutting
   d. Moerasreset
   e. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. WBE en faunabeheerplan edelhert buiten OVP (bijpraten door Wout)
10. Verslag en actielijst strategisch overleg 27 september 2021
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021		5.1.2.e /5.1.2.e	
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3		Wout	
~~Oostvaardersveld~~	~~Nagaan hoeveel paarden vorig jaar traanogen hadden als gevolg van grote klis~~ ~~Dit is niet bijgehouden, maar het zijn er een paar~~	~~26-7~~	~~1-8~~	5.1.2.e	~~afgerond~~
Oostvaardersveld	Afstemmen met Boudewijn en Sylvo over uitnemen paarden	27-9	30-9	Wout	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	15-10	Wout	

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 september 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e Imke Boerma

Afwezig

Marjolijn van Egmond, Joke Bijl,

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. WM4 ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld en uitgebroken dieren bepalen hoe we dit gaan oplossen).
      Hiervoor wordt een apart overleg met Boudewijn, Wout, 5.1.2.e 5.1.2.e
   b. Stand van zaken procedures (actualiseren)
      Met dank voor de update van 5.1.2.e

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** **2 particulieren** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	**De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie moet nog beslissingen op de bezwaarschriften nemen. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.**
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	**Stamina**	**Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.**

beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Wacht op planning zitting rechtbank. De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank).
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan.

		Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. Misschien neemt NVWA tussentijds nieuwe beslissing op bezwaar.

4. Communicatie.

   5.1.2.e heeft gesprek gehad met 5.1.2.e

   5.1.2.e wordt maandag geïnterviewd door Omroep Flevoland.

   GS komt naar OVP op werkbezoek.

   5.1.2.e komt voor een bezoek naar de Oostvaardersplassen.

5. Openbare orde (zijn er mededelingen)?
6. Herbivoren
   a. Paarden in vangweide.

      De paarden zijn nog niet op transport, omdat de dierenarts niet kan vaststellen welke drachtig zijn en welke niet.

      Een deel van de vangweide is open gezet om een grotere groep te krijgen om uit te kunnen selecteren.

   b. Paarden Oostvaardersveld. Deze paarden worden te tam. Voorstel is om dieren uit te nemen en te vervangen door paarden uit het kerngebied.

      Wout sluit deze aanpak met Boudewijn kort en zorgt dat Sylvo er van weet.

   c. Edelherten (de bronst is begonnen).
   d. Runderen (er is nog niet gestart met afschot)

      Imke overlegt met Joke of en wat we communiceren als afschot wel start.

7. Projecten kerngebied
   a. Visslenk
   b. Poelen
   c. Beschutting
   d. Moerasreset
   e. Natura 2000 beheerplan

      Wout en 5.1.2.e willen graag aangesloten blijven bij de voortgang.

8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 26 juli 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021		5.1.2.e /5.1.2.e	
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3		Wout	
Oostvaardersveld	Nagaan hoeveel paarden vorig jaar traanogen hadden als gevolg van grote klis Dit is niet bijgehouden, maar het zijn er een paar	26-7	1-8	5.1.2.e	afgerond
Oostvaardersveld	Afstemmen met Boudewijn en Sylvo over uitnemen paarden	27-9	30-9	Wout	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	15-10	Wout	

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 22 Nov 2021 14:13:09 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 11-29 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 11-29 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

De concept agenda voor strategisch overleg. Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

29 november 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures (Marjolijn neemt ons mee door de lijst)

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** **2 particulieren** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	**De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie moet nog beslissingen op de bezwaarschriften nemen. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.**
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	**Stamina**	**Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.**
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	**Dierbaar Flevoland**	Wacht op planning zitting rechtbank. De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat

		nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank).
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	**Dierbaar Flevoland**	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	**Dierbaar**	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	**Stamina**	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	**Stamina**	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. Misschien neemt NVWA tussentijds nieuwe beslissing op bezwaar.

4. Communicatie.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Wolf in de Oostvaardersplassen Positiebepaling over vervolgstappen, voorstel is instellen van compact team die dit verder uitwerken, wie zitten in dit team? bijgesloten verslag van brainstorm BE.
   b. Vogelgriep (5.1.2.e stand van zaken)
7. Herbivoren
   a. Protocollen dierenwelzijn. vaststellen
   b. Paarden (5.1.2.e stand van zaken)
   c. Edelherten (5.1.2.e stand van zaken)
   d. Runderen (5.1.2.e stand van zaken)
8. Projecten kerngebied
   a. Visslenk
   b. Poelen
   c. Beschutting
   d. Moerasreset
   e. Natura 2000 beheerplan
9. Bestuurlijk overleg
10. WBE en faunabeheerplan edelhert buiten OVP (bijpraten door Wout)
11. Verslag en actielijst strategisch overleg 18 november 2021
12. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Financieel	Overzicht subsidies voor eigen overzicht helder hebben	-3-1-2021	28-11-2021	5.1.2.e
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit ~~betekent voor Nieuw Land~~ ~~Er komt geen aparte WBE Nieuw Land~~	15-3	8-11-~~2021~~	Wout
~~Oostvaardersveld~~	~~Afstemmen met Boudewijn en Sylvo over uitnemen paarden~~	~~27-9~~	~~30-9~~	~~Wout~~
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout

Voor intern beraad

Memo

Datum: 24-9-2021
Van: 5.1.2.e en Marjolijn van Egmond
Aan: Wout Neutel / 5.1.2.e / 5.1.2.e
Onderwerp: juridisch advies conceptverzoek tot uitbreiding ontheffing Wet wapens en munitie gebruik dempers

-CONCEPT VOOR INTERN GEBRUIK-

Aanleiding voor dit advies is een door 5.1.2.e opgesteld conceptverzoek aan Justis om de aan Staatsbosbeheer voor dempers verleende ontheffing op grond van de Wet wapens en munitie (Wwm) uit te breiden. Gaandeweg is deze vraagstelling door ons uitgebreid en hebben wij ons ook verdiept in de wetgeving ten aanzien van geweren.

Inhoud en voorwaarden Wwm-ontheffing dempers
- Staatsbosbeheer heeft een Wwm-ontheffing voor het gebruik van dempers, gedateerd 30-6-2021. Bij het verlenen van die ontheffing is de op 28 oktober 2020 en 19 april 2021 verleende ontheffing komen te vervallen.

- De Wwm-ontheffing van 30-6-2021 is verleend voor het voorhanden hebben, dragen en vervoeren van vijf geluiddempers, (...), teneinde deze geluiddempers op (jacht)vuurwapens te gebruiken in de jachtgebieden 'Oostvaardersplassen', 'Kotterbos', 'Oostvaarderbos' en 'Oostvaarderveld'.

- De geldigheid van de Wwm-ontheffing is in het besluit op een aantal manieren beperkt, en er zijn voorschriften aan verbonden. Samenvatting van de (voor dit advies) belangrijkste:
-- gebruik beperkt tot in het besluit persoonlijk aangewezen personen in dienst van Staatsbosbeheer;
-- gebruik beperkt tot de uitoefening van werkzaamheden in het kader van beheer en schadebestrijding in termen van de Wet natuurbescherming en ten behoeve van Staatsbosbeheer;
-- gebruik beperkt tot de periode dat preventie en bestrijding overeenkomstig de provinciale ontheffing noodzakelijk wordt geacht;
-- Staatsbosbeheer dient in het bezit te zijn van een geldige ontheffing of een geldige machtiging waaruit blijkt dat het gebruik van een geluiddemper is toegestaan ten behoeve van het beheer en schadebestrijding in termen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de in de ontheffing genoemde diersoorten.
NB: met ontheffing wordt hier bedoeld de Wnb-ontheffing van de provincie. Dat is dus de Wnb-ontheffing aan de FBE voor het afschot van edelherten in de OVP, maar volgens ons voldoet ook de Wnb-opdracht voor het afschot van heckrunderen en konikpaarden (in geval van voorkomen onnodig lijden) in de OVP aan deze omschrijving. In de Justis-ontheffing zelf worden geen diersoorten genoemd, de voorwaarde is dat het om schadebestrijding of beheer in het kader van de Wnb in de hierboven genoemde jachtvelden moet gaan. De consequentie daarvan is volgens ons dat er geen uitbreiding van de Justis-ontheffing voor het schieten van heckrunderen in de OVP met een demper nodig is.

- Grondslag voor de ontheffing is artikel 4, lid 1 aanhef en onder e Wwm, dat het mogelijk maakt om ontheffing te verlenen voor toestellen en voorwerpen voor beroeps-, hulpverlenings-, trainings- en sportdoeleinden.

Inhoud concept-verzoek[1]:
1 - uitbreiding van de ontheffing ten behoeve van afschot van uit de OVP (en omliggend leefgebied) ontsnapte edelherten;
2 – uitbreiding van de ontheffing ten behoeve van afschot van uit de OVP ontsnapte konikpaarden en heckrunderen;

---

[1] Het verzoek in de conceptbrief is ruimer geformuleerd, daar gaat het om 'vee en wild' in de onder 1-3 genoemde situaties.

3 – uitbreiding van de ontheffing ten behoeve van afschot met geweer met geluidsdemper
van zieke, gewonde of gebrekkige konikpaarden in de gebieden Oostvaardersveld, Trekweg en Horsterwold.
NB: het concept-verzoek waar wij naar gekeken hebben, gaat dus niet over het gebruik van dempers voor afschot van heckrunderen in de OVP. Als wij daar al eerder een verzoek voor bij Justis hebben ingediend, moeten we bekijken of we dat niet moeten intrekken omdat de Justis-ontheffing volgens ons al van toepassing is op heckrunderen in de OVP. Zie hierboven.

Bespreking:
Ad 1) uit OVP ontsnapte edelherten
Het concept-verzoek is gebaseerd op de aanwijzing van de provincie Flevoland op grond van de Flora- en faunawet (Ff-wet) d.d. 12 oktober 2012. Deze aanwijzing betreft het afschieten van edelherten "voor zover zij zich bevinden buiten de rasters van het beheersgebied van de Oostvaardersplassen en een bedreiging vormen voor de verkeersveiligheid". Volgens voorschrift 4 van deze aanwijzing mag voor het afschot geen geluiddemper worden gebruikt: "Het geweer mag niet voorzien zijn van een geluiddemper."
Dat betekent dat richting Justis niet kan worden onderbouwd waarom voor dit afschot legaal een demper gebruikt zou moeten kunnen worden. Sterker nog: het is verboden om het te doen. Alleen al om deze redenen is het sterk af te raden om voor dit doel een uitbreiding van de Wwm-ontheffing aan te vragen. Deze wordt of niet verleend, of hij kan niet legaal worden gebruikt.
NB 1 Ook als geen demper wordt gebruikt is het op grond van de Wwm wel nodig om een verlof te hebben van de korpschef om een kogelgeweer te vervoeren naar de plek waar het ontsnapte hert zich bevindt en om het geweer ter plaatse te gebruiken (zie ook 5.7 Circulaire wapens en munitie). Het is ons niet bekend of onze collega's, die deze taak zouden hebben over een dergelijk verlof beschikken.
NB 2 Bij de genoemde aanwijzing van Flevoland d.d. 12 oktober 2012 hoort een lijst met aangewezen personen, de vraag is of die nog actueel is.
NB 3 met de aanstaande opheffing van de Stichting Faunabeheer Flevoland moet gekeken worden wat er met deze (en andere) aanwijzingen/ontheffingen wordt gedaan.

Ad 2) uit OVP ontsnapte heckrunderen en konikpaarden
Uit de OVP ontsnapte heckrunderen en konikpaarden zijn in het wild levende dieren, van niet-beschermde diersoorten. Het doden daarvan is in de Wet natuurbescherming (Wnb) niet verboden, maar voor het doden van een in het wild levend heckrund of konikpaard *met een geweer* is desondanks een opdracht als bedoeld in artikel 3:18 Wnb nodig. Zonder een dergelijke opdracht is afschot op grond van de Wnb illegaal. De in 2021 verkregen 3:18 Wnb-opdracht voor afschot van heckrunderen heeft als grondslag populatiebeheer en voorkomen van onnodig lijden, maar niet verkeersveiligheid. De opdracht die Staatsbosbeheer heeft voor het afschot van heckrunderen in de OVP kan daarom niet gebruikt worden voor afschot van ontsnapte heckrunderen die de verkeersveiligheid in gevaar brengen.
Voor de in het wild levende konikpaarden geldt de artikel 3:18 Wnb-opdracht voor afschot alleen in het geval van zieke of gebrekkige dieren (voorkomen van onnodig lijden).
Wanneer het de bedoeling is om ontsnapte heckrunderen en konikpaarden die de verkeersveiligheid in gevaar brengen, af te schieten, dan zou er dus eerst met dat oogmerk een artikel 3:18 Wnb-opdracht aan de provincie gevraagd moeten worden. Daarbij zou dan nog wel bezien moeten worden of die opdracht aan Staatsbosbeheer verleend zou moeten worden of aan de Faunabeheereenheid.
Aan Justis vragen om een ontheffing voor een demper zonder zo'n opdracht heeft geen zin: deze wordt waarschijnlijk geweigerd, en als hij zou worden verleend kan hij niet worden gebruikt wegens strijd met de Wnb. Het afschot met demper zou dan nog steeds illegaal zijn.
Als er een 3:18 Wnb-opdracht zou zijn voor afschot van ontsnapte heckrunderen en konikpaarden, dan mag die het gebruik van een demper niet verbieden (zoals de aanwijzing voor de edelherten doet). En dit garandeert nog niet dat Justis vervolgens bereid is om een Wwm-ontheffing af te geven.
NB ook hier geldt dat er sowieso een verlof moeten worden afgegeven door de korpschef om het kogelgeweer te vervoeren naar de plek waar het dier zich ophoudt en om het te gebruiken om het dier te schieten (zie art 27 Wwm en 5.7 circulaire wapens en munitie).

Ad 3) Konikpaarden Oostvaardersveld, Trekweg, Horsterwold
Dit betreft konikpaarden waarvan Staatsbosbeheer eigenaar en houder is. Dit betekent dat niet de Wnb van toepassing is, maar de Wet dieren en de Europese verordeningen. Het doden van dieren die voor de productie worden gehouden is geregeld in EU-verordening 1099. Voor het buiten het slachthuis doden van de runderen

en paarden zijn twee methoden geschikt. Dat zijn bedwelming en een schietmasker of een kopschot met een geweer door een of meer schoten met juiste kracht en geschikt kaliber.

Voor het slachten van dieren in natuurgebieden kent de NVWA een regeling (Bijlage 8 WLZVL-017 Nota slachten geregistreerde dieren uit natuurgebieden). Hiervoor is aansluiting gezocht bij de regeling die er is voor het doden van gekweekt wild. Voor gekweekt wild biedt punt 3 bis van sectie III van Bijlage III bij Verordening (EG) 853/2004 de mogelijkheid deze dieren op het herkomstbedrijf levend te keuren (AM-keuring), te doden en te verbloeden. Dit betekent dat de dieren ter plaatse levend worden gekeurd door een dierenarts van de NVWA waarna de dieren met de kogel worden gedood, verbloed en naar een slachthuis worden vervoerd. In de circulaire wapens en munitie is de mogelijkheid opgenomen om voor het doden van gekweekt grofwild een verlof te verkrijgen voor het voorhanden hebben van een kogelgeweer.

Indien de gehouden paarden in onze natuurgebieden niet voor de productie zijn, is het doden van deze dieren geregeld in art 1.12-1.14 van het Besluit houders dieren. Hierin is bepaald dat de dieren bij het doden elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard blijft. Omdat verder niet beschreven is hoe er gedood moet worden, kan aansluiting gezocht worden bij de methodes uit de EU-verordening en de hierboven genoemde regeling van de NVWA voor natuurgebieden. Dat bekent dat in het veld dezelfde dodingsmethodes gebruikt kunnen worden als bij dieren die gehouden worden voor productiedoeleinden (geweer met kopschot of bedwelming en schietmasker). Het doden moet worden gedaan door mensen die aantoonbaar over kennis en vaardigheden beschikken om deze taak uit te oefenen.

De reden dat gekweekt wild met het geweer geschoten mag worden is dat er eerst een zekere manipulatie van het dier door de mens moet plaatsvinden om het dier in de voor die dodingsmethode vereiste positie te brengen. Een dergelijke manipulatie veroorzaakt bij dit soort niet gedomesticeerde dieren een ongewenste opwinding (stress) met negatieve gevolgen voor de kwaliteit van het vlees. In die gevallen kan er een verlof afgegeven worden aan de eigenaar van het dier.

Ook voor dieren in natuurgebieden geldt dat zij niet gewend zijn aan manipulatie. De NVWA sluit zich niet voor niets aan bij de regels voor gekweekt wild. Dat zou de politie ook kunnen doen voor het voorhanden hebben van het geweer. Wellicht doen ze dit al. Het is ons niet bekend of onze collega's die de paarden buiten de OVP schieten een verlof hebben om het geweer hiervoor te vervoeren en gebruiken. Zo niet dan moet de route voor het verlof van de politie wel verder worden verkend.
Er zijn ons geen situaties bekend waarin dergelijk afschot plaatsvindt met naast het verlof een ontheffing van Justis voor een demper. Het concept verzoek maakt ook niet duidelijk waarom het belangrijk is dat dit afschot met een demper gebeurt. Te verwachten is dat Justis niet zomaar tot verlening van een ontheffing voor dit doel overgaat, vanwege de grote precedentwerking en andere gevolgen die het kan hebben. Het mogen schieten van een paard (op grond van de Wet dieren) is onvoldoende onderbouwing om dat (op grond van de Wet wapens en munitie) met een demper te mogen doen.

Conclusie: Advies en toelichting daarop:
Het advies is om *geen* wijziging van de ontheffing te vragen.

Met betrekking tot de edelherten en de in het wild levende paarden en heckrunderen zou daarvoor eerst een Wnb-opdracht verkregen moeten worden (met risico van juridische procedures), waardoor afschot met demper in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk wordt geacht. Afgewogen zou moeten worden of het trachten te verkrijgen van een dergelijke opdracht de moeite waard is, gelet op de frequentie van incidenten.
Met betrekking tot de gehouden konikpaarden is de onderbouwing van het verzoek onvoldoende. Daar komt bij dat de doorlooptijd van het verzoek vermoedelijk maanden of langer zal duren, terwijl voor elke keer dat er nu – met demper – een paard wordt afgeschoten, sprake is van illegaal handelen, waar zowel Staatsbosbeheer als de betreffende schutter op kunnen worden aangesproken. Hier ligt bovendien een makkelijk uitvoerbaar en sneller alternatief voor de hand: laat voor een eventueel noodzakelijk afschot van een paard de dierenarts komen, of koop een geweer zonder demper.

[i] Het gaat dan om dieren die gefokt of gehouden worden voor de productie van levensmiddelen, wol, huis, pels of andere producten.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

28 november 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
        a. Almeerse Poort
        b. Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
        c. vernattingsmaatregelen
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
    a. Herbivoren
        - Protocollen
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen
    b. Projecten kerngebied
        - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
        - Visslenk
        - Poelen
        - Beschutting
        - Moerasreset
7. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 14-11
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Juridische zaken~~	~~Update bijlage 2~~	~~31-10~~	~~13-11~~	~~Marjolijn~~
FBP	Afstemming met 5.1.2.e Marjolijn en 5.1.2.e over aanpassingen 2024 en verder	31-10	10-12	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd? GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum.
3.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
4.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
5.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) **Zittingsdatum 6 april 2023**
6.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e **namens particulier en vijf stichtingen**	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijkverklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.

7.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.

13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New Mob	Is in behandeling bij de provincie.
14.	Bezwaar bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar is op korte termijn te verwachten.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 1 Jul 2021 10:26:19 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 07-05 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 07-05 agenda strategisch overleg.docx, 2021 - 06-14 concept verslagstrategisch overleg.docx

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor strategisch overleg van aanstaande maandag.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 juni 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, , Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig

Marjolijn van Egmond

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda (in geel dringende onderwerpen)
2. Mededelingen

   We bespreken het verslag van de mei tellingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - bezwaar opdracht doden paarden en runderen
        1. door Dierbaar en Stamina, zitting is op 20 juli, verweer moet 2 juli bij commissie zijn
        2. door twee particulieren, deze zijn waarschijnlijk niet-ontvankelijk, hier komt geen zitting voor.
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot edelherten
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
      - hoger beroep ontheffing afschot herten door Stamina en Dierbaar.
      - hoger beroep vergunning afschot herten door Dierbaar.
      - Bezwaar geen vervolg onderzoek anticonceptie

        Er wordt een literatuur studie uitgevoerd naar omvang populatie in relatie tot genetische diversiteit
      - VOVO paarden in de vangweide (aanstaand)

   b. uitgebroken herten en vee en ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld

      Korpschef heeft aangegeven direct bij justis de ontheffing te regelen voor gebruik demper.
4. Communicatie

   besproken
5. Openbare orde

   geen issues
6. Herbivoren

a. Paarden in vangweide
we zijn gestart met de voorbereiding uitplaatsing. Verloop van VOVO zal bepalend zijn of het over twee weken door gaat.

b. Conditie grote grazers

- Korte terugblik Staten vergadering BCS en voorbereiding op opiniërende ronde
  Het is goed geweest dat het heeft plaats gevonden. De info is goed overgebracht.
  Optie die we mee nemen is statenleden in najaar uit te nodigen voor veldbezoek.

7. Projecten kerngebied
   besproken
8. Bestuurlijk overleg
   geen zaken
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 29 maart 2021
   vastgesteld
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3	29-3	Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3	29-3	5.1.2.e 5.1.2.e	

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

5 juli 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - bezwaar opdracht doden paarden en runderen
        1. door Dierbaar en Stamina, zitting is op 20 juli, verweer moet 2 juli bij commissie zijn
        2. door twee particulieren, deze zijn waarschijnlijk niet-ontvankelijk, hier komt geen zitting voor.
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot edelherten
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
      - hoger beroep ontheffing afschot herten door Stamina en Dierbaar.
      - hoger beroep vergunning afschot herten door Dierbaar.
      - Bezwaar geen vervolg onderzoek anticonceptie
      - VOVO paarden in de vangweide (terugblik)
   b. uitgebroken herten en vee en ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Paarden in vangweide
7. Projecten kerngebied,
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 14 juni 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	

Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021		5.1.2.e / 5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3		Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3		5.1.2.e 5.1.2.e	

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

7 maart 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2

      afgelopen week waren er twee zaken. NVWA was er bij. Was een intensieve zitting waar deskundige input geleverd is. Uitspraak is medio april

      15 maart is zitting over Almeerse poort en vernattingsmaatregelen. Lijkt vooral een juridisch inhoudelijke behandeling te worden.
4. Communicatie.
   a. Twitter berichten

      Vanuit SBB wordt terughoudend gereageerd op twitter berichten over van geel, managementplan en de grote grazers en Oostvaardersplassen. We bespreken dit ook in het BO.

      Voeren van hooi dat we niet zelf hebben uitgereden: We besluiten dat we het hooi blijven opruimen.
   b. Openbare orde

      In driehoek is afgestemd dat er strakker afspraken komen op welk moment alle partijen optreden.
5. Herbivoren
   a. Paarden
   b. Edelherten

      Er is nog een week voor afschot. Er komen drie externe deskundigen op onze verzoek om intervisie afschot edelherten
   c. Runderen /bijvoeren

      Bijvoeren is nog niet nodig. Verslag van de dierenarts volgt.
   d. Projecten kerngebied
      i) overzicht lopende projecten

         Het overzicht van lopende en aankomende projecten is gedeeld en kort besproken.
      ii) Visslenk
      iii) Poelen

iv) Beschutting
v) Moerasreset
vi) Natura 2000 beheerplan.

dit moet voor ons eind van het jaar gereed moeten zijn. Dit vanwege de verlenging/vernieuwing vergunning afschot van grote herbivoren.
Ook het FBP moet voor zomer 2023 vastgesteld zijn.
Actie allemaal om dit bij de verschillende verantwoordelijke partijen in te brengen

6. Bestuurlijk overleg

geen extra punten.

7. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 22 februari 2021

we maken volgende keer afspraak hoe om te gaan gebruik demper Oostvaarder veld.
Bord voor praambult is binnen. Het wordt geplaatst als de aannemers weer aan de slag zijn.

8. Rondvraag

geen

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. lOOPT	29-11	30-1-2022	Wout
~~Info~~	~~Op praambult meer info over wat je in het veld ziet~~	~~7-2-2022~~	~~Bord is binnen~~	5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.
Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>

	Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.
Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.

Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

Concept Natuurbeleving en recreatie

De opgaves voor de versterking van de natuurbeleving in de Oostvaardersplassen

Beleidskader beheer Oostvaardersplassen
In het beleidskader wordt geconstateerd dat de voorzieningen om de natuur te beleven in het kerngebied in beperkte mate aanwezig zijn en door gebruikers ook als kwalitatief onvoldoende worden beoordeeld voor goede beleving. De ambitie voor de Oostvaardersplassen is om het aantal bezoekers van het Oostvaardersplassengebied en omgeving substantieel te laten toenemen. De groei van het aantal toeristen en recreanten moet vooral plaatsvinden in de randgebieden buiten het kerngebied. Het unieke en waardevolle karakter van het kerngebied kan bij grotere aantallen bezoekers alleen maar worden gewaarborgd als rust en ruimte voor vogels en zoogdieren in dat gebied kunnen worden behouden. Dat impliceert dat bezoek aan het kerngebied te allen tijde begeleid en gedoseerd bezoek is.

Het is gewenst dat de mogelijkheden voor aanwezigheid van de mens in het kerngebied en daarmee de mogelijkheden voor beleving van de natuur wordt uitgebreid. Aanbevolen wordt de begeleide toegang in het kerngebied uit te breiden door meer wandelexcursies te organiseren en het aantal ritten met groepsvervoermiddelen uit te breiden. Dat betekent dat moet worden geïnvesteerd in passende (bijvoorbeeld stille elektronische) vervoermiddelen en aantrekkelijke routes in het gebied.

Ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land
Als onderdeel van Nationaal Park Nieuw Land is de Oostvaardersplassen een van de gebieden waar de bezoeker van harte welkom is in de Poortgebieden. De poortgebieden zijn onderdeel van het netwerk en entrees zoals dat in samenhang ontwikkeld wordt. Dit bezoekersconcept is beschreven in de Ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land. In de twee Poortgebieden van de Oostvaardersplassen (Poort Oostvaardersplassen Almere en Poort Oostvaardersplassen Lelystad) worden de bezoekers ontvangen. Van daaruit kunnen de bezoekers de natuur van het Nationaal Park en de Oostvaardersplassen beleven. Het kerngebied van de Oostvaardersplassen is begeleid te bezoeken. De overige deelgebieden van de Oostvaardersplassen zijn voor het publiek vrij toegankelijk.

Ondernemingsplan Staatsbosbeheer
De drie hoofddoelen van de missie van Staatsbosbeheer zijn: beter beschermen, meer beleven, duurzaam benutten.
De Oostvaardersplassen is primair een natuurgebied waar de opgaves vanuit Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland centraal staan in het beheer en gebruik van het gebied. Het basis beheer van het gebied is gericht op beter beschermen. Tegelijk wordt er in de Oostvaardersplassen gewerkt aan de uitbreiding van onder andere recreatie en voorzieningen. Deze ambitie geeft invulling aan het beleven van de Oostvaardersplassen.
In het ondernemingsplan 2020-2025 is opgenomen dat in de natuurgebieden van Staatsbosbeheer de toegankelijkheid wordt geborgd en de basis-infrastructuur en voorzieningen op orde zijn. Er wordt gericht ingezet op bijzondere belevingsconcepten en iconen met name in de Nationale Parken nieuwe stijl.

Zoneringskaart natuur en recreatie Oostvaardersplassen.

Natuur beter beschermen en meer beleven lijkt lang niet altijd hand in hand te gaan. Zonering biedt de mogelijkheid om aan de opgaves en ambities die gekoppeld zijn aan het beschermen en beleven ontwikkelmogelijkheden te bieden. Een ruimtelijke structuur waar de verschillende mate van natuurbeschermen en natuurbeleving/recreatie ingekleurd worden. Deze inkleuring resulteert in de **zoneringskaart natuur en recreatie Oostvaardersplassen**. Hierbij is niet alleen de variatie in de combinatie natuur en recreatie meegenomen. Er is tevens gezocht naar het creëren van ruimte voor natuurgerichte ondernemers. Dit geeft aan hen de uitnodiging om, binnen nog nader vast te leggen mogelijkheden, activiteiten te ontwikkelen, al dan niet in samenwerking met Staatsbosbeheer.

De legenda van de zoneringskaart is opgebouwd uit drie lagen:
1. Zonering in natuur
2. Zonering in recreatie

3. Zonering in ruimte voor ondernemers

Deze lagen kennen ieder een onderverdeling, waarbij in de woordkeuze gezocht is naar termen die aansluiten bij de mate waarin de mens in de natuur actief is/kan zijn. Onderstaand de onderverdeling, met een toelichting.

Natuur:

Binnen de laag natuur worden drie verschillende gradaties onderscheiden:

1. Natuur beschermen.
   Dit zijn de delen waar de natuur voor 100% voorop staat. Vanwege de kwetsbare natuurwaarden, waar internationale doelstellingen op liggen, is de natuur niet of alleen onder begeleiding toegankelijk (zoals excursies).
2. Natuur beleven.
   Dit zijn de delen waar mensen naar toe komen voor de soorten (zoals de wandelaar die geniet van de vogelgeluiden of een ontmoeting heeft met dieren en planten).
3. Natuur als decor.
   Dit zijn de delen waar mensen naar toe komen om van het natuurlandschap te genieten. Veelal zijn de mensen actief bezig in de natuur of verblijven ze er op een manier die niet direct afhankelijk is van de soorten, maar wel van het landschap (zoals de fietser die geniet van het bos als landschap).

Recreatie:

De laag recreatie is in vier verschillende gradaties onderverdeeld:

1. Exclusief in de natuur.
   Dat zijn de delen waar mensen onder begeleiding van een boswachter of vrijwilliger van Staasbosbeheer de natuur beleven. Die ervaring in de natuur wordt niet door de aanwezigheid van andere mensen verstoord. Er is tijd en ruimte om planten en dieren op het gemak te observeren (zoals excursies)
2. Extensief in de natuur.
   Dat zijn de delen waar mensen vanaf de paden en het water en bij kijkschermen en observatiehutten van de soorten en de natuur kunnen genieten.
3. Actief in de natuur.
   Dat zijn de delen waar mensen een uitdagende ervaring meemaken die gekoppeld is aan de natuur (zoals Bushcraft en pop up events). Het gebruik van het landschap staat voorop, de mens voegt zich daar in.
4. Verblijf en evenementen.
   Dat zijn de delen waar mensen naar toe komen om op die plek zich te vermaken en als uitvalsbasis benutten voor de natuurbeleving uit de andere categorieën. Het gaat daarbij zowel om actieve vormen van recreatie (denk aan een klimbos) als rustige vormen (zoals een terras). De aanwezigheid van de mensen staat voorop het landschap is er omheen.

Ondernemers

De laag ondernemers beschrijft in hoeverre er ruimte is voor natuurgerichte ondernemers om in de Oostvaardersplassen een onderneming te starten, al dan niet in samenwerking met Staatsbosbeheer. Dit betekent niet dat het een vrije ruimte is voor iedere ondernemer. Het behoud van een beleefbaar en kwalitatief duurzaam natuurgebied staat voorop. Daarbinnen wordt per ondernemer het gesprek gevoerd wat er haalbaar is binnen de opgave waar Staatsbosbeheer als terreinbeheerder voor staat. Er wordt onderscheid gemaakt in 3 vormen van samenwerking:

1. Geen ondernemers.
   In deze gebieden is alles wat eventueel ontwikkeld wordt op initiatief van en georganiseerd door Staatsbosbeheer.
2. Samen met natuurgerichte ondernemers.
   In deze gebieden is ruimte voor ondernemers om samen met Staatsbosbeheer een initiatief te ontwikkelen. Maar het kan ook zijn dat Staatsbosbeheer het initiatief ontwikkeld. Veelal gaat het om gecombineerde activiteiten zoals kanoverhuur met excursies of een buitencentrum met horeca.
3. 100% initiatiefnemer.
   Dit zijn de delen waar de ondernemer voor 100% het initiatief heeft voor een ontwikkeling. In alle gevallen wordt er een pachtovereenkomst met de ondernemer afgesloten. De soort activiteit vanuit de onderneming sluit aan bij de natuurdoelstellingen van het gebied (zoals visvijvers).

De kleur maakt het verschil

De gradaties van de drie lagen zijn samengevoegd tot een legenda, die uit zeven eenheden is opgebouwd. Onderstaand worden die eenheden beschreven, gevolgd door een aantal suggesties van waar die eenheid ruimte aan kan bieden in de combinatie natuur, recreatie en ondernemer. Dit is geen uitputtende opsomming.

1. Verblijf en evenementen, natuur als decor, 100% initiatiefnemer.
   Dit zijn de delen die volledig geëxploiteerd worden door derden.
   Voorbeelden zijn een klimbos, de visvijvers van Toms Creek en de in ontwikkeling zijnde overnachten in de natuur in het Hollandse Hout. Deze gebieden zijn niet vrij toegankelijk voor publiek.
2. Verblijf en evenementen, natuur als decor, ruimte voor ondernemers.
   Dit zijn de delen waar het accent ligt op het ontvangen en verblijven van de bezoekers. Deze eenheid is de kern van de ontvangstgebieden en is de plek waar transferia ontstaan.
   Voorbeelden zijn de combinatie van horeca met bezoekerscentrum, uitgiftepunt voor kano's en fietsverhuur, natuurkamperen Staatsbosbeheer.
3. Zoekgebied, actief in de natuur, natuur als decor, samen met natuurgerichte ondernemers.
   Dit zijn de delen die zoekgebied zijn waar ruimte is voor ondernemers om natuur gerichte vormen van recreatie op te zetten. Voor deze eenheid geldt dat het om activiteiten gaat die passen bij de bosopstand en aansluiten op actieve natuurgerichte activiteiten. Er wordt gezocht in deze zoekgebieden naar een balans tussen natuurgebied en natuurgerichte activiteiten. Voor deze zoekgebieden wordt, in samenhang met de ontwikkeling van de poortgebieden, gewerkt aan spelregels om het 'laadvermogen' van deze gebieden te bepalen. Met het 'laadvermogen' wordt de balans tussen drukte en rust, bebouwd en natuur e.d. bedoeld. Op termijn kunnen enkele delen van deze gebieden omkleuren naar legenda 2 en in bijzondere situaties naar 1.
   Voorbeelden zijn bushcraft, boomkroonpad, fitness parcours.
4. Actief in de natuur, natuur beleven, mogelijk samen met natuurgerichte ondernemers.
   Dit zijn de delen die in de huidige situatie gebruikt worden als legenda 5 maar waar intensivering van het recreatief gebruik mogelijk is. Het zijn de uitloopgebieden van de ontvangstgebieden/poortgebieden.
   Voorbeelden zijn kanoën, lange afstand wandelen, ruiterroute, fietsen, hardlopen, zwemmen, triatlon, kleinschalige natuurgerichte pop up events.
5. Extensief in de natuur, natuur beleven, eventueel samen met natuurgerichte ondernemers.
   Dit zijn de delen van de Oostvaardersplassen waar bezoekers de planten en dieren kunnen ontmoeten. Het zijn de gebieden waar de traditionele natuurbeleving behouden blijft.
   Voorbeelden, kano excursies, wandelen, rondje riet, moeraswandelpad, observatiehutten
6. Exclusief in de natuur, natuur beschermen.
   Deze gebieden zijn niet vrij toegankelijk. De bezoeker heeft in deze gebieden de kans om de planten en de dieren in hun ongestoorde leven te ontmoeten.
   Voorbeeld excursies en safari's met gids.
7. Natuur beschermen.
   niet toegankelijk voor publiek

Vanuit de huidige situatie en zoekend naar ruimte voor nieuwe ontwikkelingen zijn de 7 legenda eenheden op onderstaande kaart geland.



Bestaande voorzieningen voor natuurbeleving

De belangrijkste dragers van de natuurbeleving in de Oostvaardersplassen zijn het Buitencentrum Oostvaardersplassen en het Natuurbelevingscentrum de Oostvaarder. Door de combinatie van horeca, informatie, winkel en activiteiten vormen zij de entrees naar de Oostvaardersplassen. De plek waar de bezoeker ontvangen wordt en van daaruit verder de natuur kan gaan beleven. Beide centra zijn de basis van de Poort zoals dat in de ontwikkelingsvisie van Nationaal Park Nieuw Land als ambitie is beschreven.

Naast de twee centra kent het gebied een uitgebreide recreatieve infrastructuur (wandel en fietspaden, ruiterpad en mountainbike pad). Daarnaast zijn er diverse recreatieve objecten als parkeerplaatsen, uitkijkheuvels en uitkijkhutten, informatieboren en (picknick) banken. Deze infrastructuur en objecten worden intensief beheerd en waar noodzakelijk aangepast aan het groeiend aantal bezoekers en veranderende (Europese)normeringen.

Excursies

Het begeleid bezoek wordt in het gehele gebied van de Oostvaardersplassen georganiseerd door middel van excursies. Excursies worden door de Boswachters publiek in samenwerking met de medewerkers van het Buitencentrum en/of NBC ontwikkeld. Onder begeleiding van een boswachter of vrijwilliger van Staatsbosbeheer wordt in groepen een bezoek aan een deelgebied gebracht. Veelal gaat het om betaalde, thematische excursies. De aanmelding voor deze excursies lopen via het Buitencentrum of NBC en via de website van Staatsbosbeheer.

<u>Begeleide excursies in het kerngebied</u>

Vanwege de Natura 2000-status van het kerngebied is het Natura 2000-beheerplan het belangrijkste kader voor het vastleggen van het aantal toegestane excursies. In 2020 zijn twee vergunningen in het kader van de Wet Natuurbescherming door de provincie afgegeven waarin het aantal excursies vanuit het Buitencentrum op 200 per jaar is vastgelegd en vanuit het Natuurbelevingscentrum op 350 per jaar. Hiermee is er een beperking aan het aantal excursies per jaar en de te volgen routes. Dit in tegenstelling tot de excursies buiten het kerngebied. In het in 2021 vast te stellen Natura 2000-beheerplan wordt het aantal en soort excursies voor de looptijd van dat beheerplan vastgelegd.

Ten behoeve van natuurbeleving worden in het kerngebied er vanuit de Oostvaarders maximaal van 350 excursies per jaar georganiseerd en vanuit het Buitencentrum maximum 200 excursies. Hierbij geldt dat

zowel vanuit de Oostvaarders als het Buitencentrum er maximaal 9 excursies in één week georganiseerd, met maximaal 2 per dag.

De volgende excursies worden hierbij georganiseerd (de kleur van de excursie verwijst naar de route op de kaarten):

Naam	Doel	Periode in het jaar	Maximaal aantal deelnemers	Maximaal aantal voortuigen tegelijk	Duur excursie
Vanuit het Buitencentrum Oostvaardersplassen					
De natte grasland natuur	Bezoek aan natte graslanden en visslenk	1 april / 31 oktober	36	2	2 uur
Thematische excursies	Op een bepaald onderwerp een excursie verzorgen (winter excursie)	Jaar rond	18	1	3 uur
Bronst excursies		Gedurende bronst	36	2	3 uur
Foto safari	Exclusief natuur beleven	Mei/okt	8	1	5 uur
Communicatie & kennisuitwisseling	Veldbezoek ten behoeve van uitvoering beleid en beheer	Jaar rond berijdbare paden	18	1	3 uur

Naam	Doel	Periode in het jaar	Maximaal aantal deelnemers	Maximaal aantal voortuigen tegelijk	Duur excursie
Vanuit het NBC de Oostvaarders					
De geheimen van het Observatorium	Alle landschapstypes van de Oostvaardersplassen	1 april / 31 oktober	36	2	2 uur
Thematische excursies	Op een bepaald onderwerp een excursie verzorgen (bronst-, winter excursie)	Jaar rond	18	2	3 uur
Bronst excursie		Gedurende bronst	36	2	3 uur
Foto safari	Exclusief natuur beleven	Mei/okt	12	2	5 uur
Communicatie & kennisuitwisseling	Veldbezoek ten behoeve van uitvoering beleid en beheer	Jaar rond op berijdbare paden	18	1	3 uur



Figuur... routes vanuit het Buitencentrum



Figuur.. Routes vanuit Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders



Figuur... safari routes en routes voor communicatie en kennisuitwisseling zowel vanuit de Oostvaarders als vanuit het Buitencentrum

Als voertuig voor de excursies is de inzet om op termijn allemaal elektrische aangedreven voortuigen in te zetten. Dit omdat deze voertuigen geluidsarm zijn en geen schadelijke stoffen uitstoten. De meeste voertuigen die ingezet worden zijn elektrisch aangedreven. Vanuit het Buitencentrum (en incidenteel vanuit het NBC) worden de foto safari en excursies tot 8 personen met de Toyota landcruser georganiseerd.

Uitbreiding van natuurbeleving

In de Oostvaardersplassen wordt hard gewerkt aan het versterken van de natuurbeleving. Daarnaast wordt ingezet op de realisatie van een recreatief aantrekkelijk landschap, waar bij de omvorming de natuurkwaliteit en biodiversiteit voorop staat. Veel van de nieuwe ontwikkelingen voor het versterken van de natuurbeleving worden gerealiseerd vanuit de programma's binnen Nationaal Park Nieuw Land (de Poort ontwikkelingen) en het programma nieuwe natuur (wat in 2023 afgerond wordt).

Het Kerngebied

De uitbreiding van de natuurbeleving van het kerngebied aan de Almeerse kant zijn onderdeel van de Almeerse Poort. De belangrijkste ontwikkelingen in dit verband zijn:

- De realisatie van een Board walk aan de rand van het Natura 2000-gebied, gericht op natuur beleven;
- De uitbrieding van het Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders;
- De realisatie van het Observatorium in het kerngebied van de Oostvaardersplassen.

Aan de zijde van Lelystad ligt het deelgebied De Driehoek. Dit deelgebied is incidenteel afgesloten voor het publiek (veelal in de periode januari tot mei). De bezoekers kunnen in dit deelgebied op de paden wandelen. Daarbij kan een bezoek gebracht worden aan de uitkijkhutten de Zeearend, Wigbels Eiland en de Brandgans. De mogelijkheden om de natuurbeleving te versterken worden/is in dit deelgebied uitgebreid door:

- Het toegankelijk maken van de uitkijkhut de Zeearend voor minder validen;
- De realisatie van een vlonderpad vanuit het Buitencentrum naar de Driehoek
- De realisatie van een publiek toegankelijke uitkijktoren ten noorden van de Driehoek;
- De realisatie van een wandelroutes rondje hoofddiep met bezoek aan de uitkijkhut Schollevaar en de nieuwe uitkijktoren;
- De ontwikkeling van een moeraswandelexcursie op het rondje Hoofddiep;
- De realisatie van een trekpond over het Hoofddiep.

Veel van deze ontwikkelingen zijn terug te vinden op de plankaart van Oostvaardersplassen in beeld.

Oostvaardersplassen Almere

Als onderdeel van de Poort Almere wordt ingezet op:

- Het realiseren van een aantrekkelijk en gevarieerd landschap in het Oostvaardersbos gericht op natuur beleven en cultuur ervaren;
- Het realiseren van een sport en spel landschap in het Kotterbos inclusief de realisatie van een wildarena in het in de winterperiode voor publiek afgesloten deel van het Kotterbos. Met name het mountainbike route maakt het Kotterbos onderscheidend;
- Het ontwikkelen van de programmering vanuit het NBC gericht op natuurbeleving en cultuur.

Oostvaardersplassen Lelystad

Als onderdeel van poort Lelystad wordt ingezet op het versterken van de natuurkwaliteit en recreatieve waarde gekoppeld aan watergebonden natuur (oever milieus) en – recreatie (kanoën). Hiervoor zijn de volgende ontwikkelingen ingezet:

- Omvorming van de houtopstanden in het Hollandse hout tot een ecologisch bos waar de natuur maximaal tot zijn recht komt;
- Realisatie van een slenk tussen Buizerdweg en Kitsweg waarmee een ecologische impuls en een recreatieve attractie in het gebied ontwikkeld wordt.
- Verbeteren en aanvullen van de fiets- en wandelpadenstructuur;
- Ontwikkeling van het ontvangstgebied aan de buizerdweg inclusief de programmering van het gebied.
- Extra investering in bruggen, bebording en (picknick)banken.

Naast deze ontwikkelingen wordt er in het Hollandse Hout een verblijfsrecreatieve voorziening met 150 verblijfsplaatsen gerealiseerd.

In het deel van het Hollandse Hout tussen Torenvalkweg en lage Vaart worden de werkzaamheden van de realisatie van de slenk afgerond waarna het gebied heringericht wordt en mogelijk de toegang naar het leefgebied van de edelherten wordt opengezet. In dit deelgebied wordt door middel van kano excursies het ontmoeten van de natuur versterkt. Tevens is

De afgelopen jaren is het deel van het Hollandse Hout tussen de Lage Vaart en A6 ingericht en ingepland als bos. In dit deel is een recreatief fietspad gerealiseerd en een uitkijkpunt. De komende periode wordt ingezet op het doortrekken van het fietspad naar Lelystad.

Oostvaardersveld

Het Oosvaarderveld is een door wandelaars en vogelaars intensief gebruikt gebied. De drie uitkijkhutten trekken veel bezoekers.

De Trekweg en het zanddepot A6 zijn heringericht als Kiekendieffoerageergebied en voorzien van uitkijkheuvels. Dit zijn ecologisch mooie gebieden geworden en mede dankzij het uitzetten van konikpaarden op de Trekweg wordt een bijdrage geleverd aan het etalagegebied A6 van het Nationaal Park Nieuw Land. Veel automobilisten merken de dieren op.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

21 maart 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e (afgemeld), 5.1.2.e

Agenda lid:

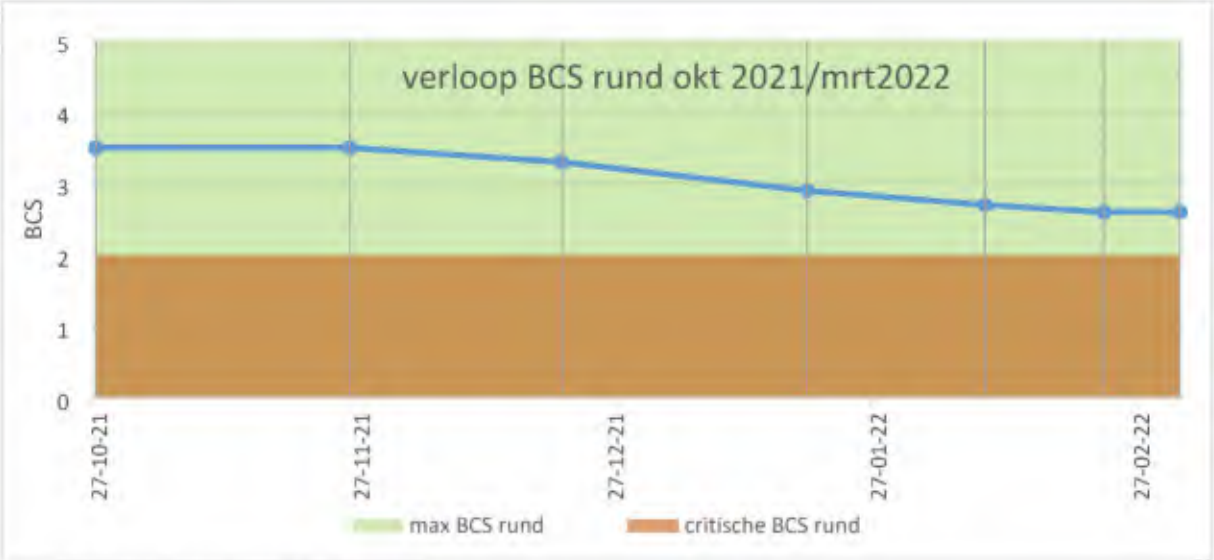
Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Terugblik 15 maart
   b. Aankondiging aanklacht eu.
   c. Ontheffing justis
   d. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn)
4. Communicatie.
   a. Mededeling aan provinciale staten over afschot seizoen (5.1.2.e)
5. Openbare orde
   a. Terugkoppeling gesprek OM (5.1.2.e)
6. Lopende zaken
   a. Managementplan
      i) Notitie natuurbeleven in de Oostvaardesrplassen, vastleggen dat we dit zo gaan doen. (bijlage ter info)
   b. herbivoren
      i) Paarden
      ii) Edelherten. Afschot seizoen is gesloten. Het resultaat (5.1.2.e)

diersoort	helikoptertelling 2021	reset grote herbivoren	reactief beheer	Natuurlijke dood
edelhert	1900	157	0	
paard	280	0	2	1
rund	380	14 (2021) + 25 (2022)	4	3

      iii) Runderen /bijvoeren (5.1.2.e)



c. Projecten kerngebied
   iv) Visslenk
   v) Poelen
   vi) Beschutting
   vii) Moerasreset
   viii) Natura 2000 beheerplan (5.1.2.e)
7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 7 maart 2021
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. lOOPT	29-11	30-1-2022	Wout
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.
Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>

	Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.
Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.

Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 16 Dec 2021 09:07:16 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb je nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 december 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn neemt ons mee door de lijst)
4. Communicatie.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Vogelgriep (5.1.2.e stand van zaken)
7. Herbivoren
   a. Protocollen dierenwelzijn. (5.1.2.e stand van zaken)Paarden (5.1.2.e stand van zaken)
   b. Edelherten (5.1.2.e stand van zaken)
   c. Runderen (5.1.2.e stand van zaken)
8. Projecten kerngebied
   a. Visslenk
   b. Poelen
   c. Beschutting
   d. Moerasreset
   e. Natura 2000 beheerplan
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 29 november 2021
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Financieel	Overzicht subsidies voor eigen overzicht helder hebben	-3-1-2021	28-11-2021	5.1.2.e
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
Protocol	kwaliteitsteam betrekken	29-11	28-2-2022	5.1.2.e
Edelherten	Afzet van andere manier van verkoop van vlees	29-11	30-1-2022	5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie heeft op 24 november beslissingen op de bezwaarschriften van 5.1.2.e cs en een particulier genomen en de bezwaren niet-ontvankelijk verklaard. .Zij kunnen hiertegen beroep instellen bij de rechtbank. De beslissing op bezwaar op het verzoek van Dierbaar Flevoland moet nog genomen worden. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). GS besluit op 30 november as over nieuwe beslissing op bezwaar. Vanaf 1 december ligt dit ontwerp-besluit ter inzage.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure. Staatsbosbeheer gaat proberen om de rechtbank te overtuigen dat we wel

		belanghebbende zijn. Ook dit beroep wordt waarschijnlijk op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. De tijd om dat nog voor elkaar te krijgen is krap.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Oproep CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. NVWA is van plan een nieuwe beslissing op bezwaar te nemen. Het CBb heeft hier een termijn voor gesteld. In de week van 29 november is er een hoorzitting met bezwaarmakers. Staatsbeheer schuift ook aan.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 29 Nov 2021 10:55:13 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van"
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx

Hoi Allemaal

Bijgesloten het verslag van vanochtend.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

Voor intern beraad

Concept Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

29 november 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Geen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures

      Overzicht (bijlage) is geactualiseerd
4. Communicatie

   Blog over uitnemen paarden Oostvaardersveld is geplaatst en lokaal opgepakt.

   Het strategisch communicatieplan is geëvalueerd. Over het algemeen werkt het goed,
5. Openbare orde

   Geen ontwikkelingen
6. Lopende zaken
   a. Wolf in de Oostvaardersplassen

      Gesprek afstemmen met wolven werkgroep SBB. Joke erbij betrekken. Regie ligt bij provincie.

      Wout neemt het mee naar FBE als naar BO.
   b. Vogelgriep

      er zijn geen nieuwe meldingen. 8 december zouden dan de beperkingen opgeheven worden.
7. Herbivoren
   a. Protocollen dierenwelzijn

      Voorstel is kwaliteitsteam mee te laten kijken. **Actie** 5.1.2.e / 5.1.2.e
   b. Paarden

      Oostvaardersveld. Met huidige vergunning kunnen we in Oostvaardersveld uit met de aanschaf van een speciale kijker om gebruik te maken van geweer zonder demper.
   c. Edelherten

      Met 5.1.2.e zijn nieuwe afspraken vastgelegd.

      We gaan een plan opstellen of het vlees op een andere manier afgezet kan worden **actie** 5.1.2.e
   d. Runderen

      afschot ligt momenteel stil ivm Vogelgriep.

e. WM4

Wout zoekt uit wat we binnen Flevoland met de medewerkers willen kwa inzet voor valwild.

Wout stemt verzekering af met Zuid Holland en 5.1.2.e

8. Projecten kerngebied
    a. Visslenk
    b. Poelen
    c. Beschutting
    d. Moerasreset
    e. Natura 2000 beheerplan
9. Bestuurlijk overleg
10. WBE en faunabeheerplan edelhert buiten OVP
11. Verslag en actielijst strategisch overleg 18 november 2021
12. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Financieel	Overzicht subsidies voor eigen overzicht helder hebben	-3-1-2021	28-11-2021	5.1.2.e
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout/ 5.1.2.e
Protocol	kwaliteitsteam betrekken	29-11	28-2-2022	5.1.2.e
Edelherten	Afzet van andere manier van verkoop van vlees	29-11	30-1-2022	5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen	29-11	30-1-2022	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie heeft op 24 november beslissingen op de bezwaarschriften van 5.1.2.e cs en een particulier genomen en de bezwaren niet-ontvankelijk verklaard. .Zij kunnen hiertegen beroep instellen bij de rechtbank. De beslissing op bezwaar op het verzoek van Dierbaar Flevoland moet nog genomen worden. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). GS besluit op 30 november as over nieuwe beslissing op bezwaar. Vanaf 1 december ligt dit ontwerp-besluit ter inzage.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure. Staatsbosbeheer gaat proberen om de rechtbank te overtuigen dat we wel

		belanghebbende zijn. Ook dit beroep wordt waarschijnlijk op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. De tijd om dat nog voor elkaar te krijgen is krap.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Oproep CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. NVWA is van plan een nieuwe beslissing op bezwaar te nemen. Het CBb heeft hier een termijn voor gesteld. In de week van 29 november is er een hoorzitting met bezwaarmakers. Staatsbeheer schuift ook aan.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 20 Dec 2021 10:06:05 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 12-20 concept verslag strategisch overleg.docx

Bij deze het verslag.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen
20 december 2021 9.00-10.30

Deelnemers
Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:
Boudewijn Revis

Agenda
1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      Zorg zit in de voortgang van Almeerse Poort. Onze plek in deze als belanghebbende is nog niet bevestigd. Zitting is 15 maart, maar de vraag is of we op tijd alles op orde hebben.
      Ook de omgevingsvergunning rond de uitkijktoren Driehoek kent een hobbel met aanvullende vragen tav de natuurtoets.
4. Communicatie.
   er gebeurd op dit moment niet veel rond communicatie, muv van standaard blogs.
   Er wordt een infobord over de werkzaamheden op de Praambult geplaatst.
   a. Burensessies
      Deze staat in concept voor eind januari. Er komt zowel een sessie aan Almeerse en aan Lelystadse kant. Max aantal deelnemers is 15 per bijeenkomst. Duur 3 uur incl ecokar excursie.
5. Openbare orde. We gaan met driehoek afstemmen of er wel of geen handhaving op bijvoeracties plaats vindt.
6. Lopende zaken
   a. Vogelgriep.
      De beperkingen zijn opgeheven.
7. Herbivoren
   a. Protocollen dierenwelzijn.
      er is een afspraak om de protocollen te herstructureren.
   b. Paarden
      Belangrijk is dat er een beheervisie OVV komt met besluit over hoe om te gaan met de paarden in OVV
   c. Edelherten
      Afschot loopt langzaam door.
   d. 'verkoop hertenvlees via Buitencentrum'
      Onderzocht wordt of dit haalbaar is,
   e. Runderen

Geen bijzonderheden.

8. Projecten kerngebied
    a. Visslenk
    b. Poelen
    c. Beschutting
    d. Moerasreset
    e. Natura 2000 beheerplan
9. Bestuurlijk overleg

   De laatste was een bijpraatsessie.
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 29 november 2021

    Vastgesteld
11. Rondvraag

    Geen.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Financieel	Overzicht subsidies voor eigen overzicht helder hebben	-3-1-2021	28-11-2021	5.1.2.e
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
~~Protocol~~	~~kwaliteitsteam betrekken~~	~~29-11~~	~~28-2-2022~~	5.1.2.e
Edelherten	Afzet van andere manier van verkoop van vlees LOOPT	29-11	30-1-2022	5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. LOOPT	29-11	30-1-2022	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie heeft op 24 november beslissingen op de bezwaarschriften van 5.1.2.e cs en een particulier genomen en de bezwaren niet-ontvankelijk verklaard. .Zij kunnen hiertegen beroep instellen bij de rechtbank. De beslissing op bezwaar op het verzoek van Dierbaar Flevoland moet nog genomen worden. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). GS besluit op 30 november as over nieuwe beslissing op bezwaar. Vanaf 1 december ligt dit ontwerp-besluit ter inzage.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure. Staatsbosbeheer gaat proberen om de rechtbank te overtuigen dat we wel

		belanghebbende zijn. Ook dit beroep wordt waarschijnlijk op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. De tijd om dat nog voor elkaar te krijgen is krap.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Oproep CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. NVWA is van plan een nieuwe beslissing op bezwaar te nemen. Het CBb heeft hier een termijn voor gesteld. In de week van 29 november is er een hoorzitting met bezwaarmakers. Staatsbeheer schuift ook aan.

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

28 november 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   We kijken even kort naar cabinet besluit van vrijdag. Het zal ook consequenties voor Flevoland hebben.

   Er zijn in het moeras onderdelen van een vliegtuig gevonden. Het wordt verder onderzocht wat en evt vervolg
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (deze is geüpdate, er lopen 14 zaken)
      a. Beroepsperiode in de zaak tegen de dierenarts loopt deze week af
      b. Almeerse Poort
      c. Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
         wij kunnen de publicatie niet vinden. 5.1.2.e neemt dit met de provincie op
      d. Vernattingsmaatregelen Morgen wordt dit besproken met 5.1.2.e
      e. Joke vraagt naar het NVWA onderzoek voor grote klis. We hebben de NVWA onze hulp aangeboden
4. Communicatie
   a. Er zijn vooral leuke berichten. Op sociale media zijn de reacties zeer beperkt.
   b. 5.1.2.e gaat bij de provincie aankaarten 'wat als de wolf naar de Oostvaardersplassen komt'
   c. Er loopt een actie om bekend te maken dat het edelhertenvlees er weer is.
5. Openbare orde

   Er is op sociale media aangekondigd dat er vanaf de kerst bijgevoerd gaat worden. Vraag is of we daar vooraf al op gaan reageren hoe we daar mee om gaan. Marjolijn komt met advies wat/hoe dat dan kan zijn. 5.1.2.e neemt dit mee naar de Driehoek.

   Wout vraagt om in de driehoek ook aandacht te vragen voor illegale party's
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden de aantallen paarden zijn op orde
      - Edelherten. Er zijn er inmiddels 414 geschoten.
      - Runderen het aantal runderen is op orde (309)

b. Projecten kerngebied
   - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
     5 december is er weer een gesprek om er uit te komen
   - Visslenk
   - Poelen
   - Beschutting
   - Moerasreset

7. Natura 2000 beheerplan
8 Bestuurlijk overleg
9 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 14-11
   verslag volgt
10 Rondvraag
   Het is gelukt de begroting voor het NBC sluitend te maken. Hieruit volgen een aantal juridische stappen die met 5.1.2.e opgepakt worden

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
FBP	Afstemming met 5.1.2.e Marjolijn en 5.1.2.e over aanpassingen 2024 en verder	31-10	10-12	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e
Vergunning	Bij provincie navraag over Publicatie vergunning	28-11	28-11	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd? GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum.
3.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
4.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
5.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) **Zittingsdatum 6 april 2023**
6.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e **namens particulier en vijf stichtingen**	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijkverklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.

7.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.

13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New Mob	Is in behandeling bij de provincie.
14.	Bezwaar bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar is op korte termijn te verwachten.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 24 Nov 2022 16:02:32 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0.docx
Attachments: 2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij iets voor het strategisch overleg? Ik kan eerlijk gezegd niets bedenken.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "

Sent: Mon, 28 Nov 2022 10:20:54 +0100

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0.docx

Attachments: 2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP0.docx

Beste allemaal

Bijgesloten het concept verslag van vanochtend.

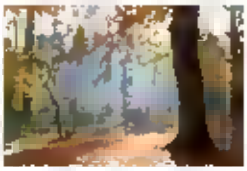
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 19 Dec 2022 14:19:15 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2022 12 19 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Hierbij het verslag

Prettige feestdagen

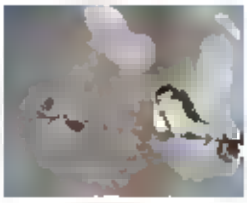
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

19 december 2022 13.30-14.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Voorlopige voorziening afschot herten :
      - Er is voorlopige voorziening afschot edelherten bij RvS gevraagd Als dit door RvS behandeld wordt, krijgen wij de gelegenheid in te brengen wat ons belang is om door te gaan. Als er schorsing komt dan duurt dat tot de behandeling van het hoger beroep.
      - Als er schorsing komt gaan we het team uitleggen hoe een en ander juridisch in elkaar zit en het gesprek aan wat dit betekent voor de inzet en vraagt aan werkplezier
      - Als er schorsing komt gaan we dit meteen via de media daadkrachtig uitdragen incl de stand van afschot.
   b. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
4. Communicatie
5. Openbare orde

   Afgelopen week zijn er door actievoerders wakken gemaakt naast de wakken die er door ons gemaakt zijn. Als het even kan dan graag foto's met dat wij de wakken maken en van alle wakken die gemaakt zijn.

   Er zijn meldingen dat vanaf de kerst weer bijgevoerd gaat worden. We hebben de afsluitvoorzieningen van het gebied gecontroleerd en waar nodig hersteld.

   Als er voeracties zijn doen we daar niets aan. Net als vorig jaar wordt het opgeruimd.

   De driehoek heeft niet veel voor ons opgeleverd. Inzet van politie en OM is erg terughoudend.

   Marjolijn stelt voor een verkennend gesprek met de landsadvocaat wat allemaal mogelijk zou moeten kunnen zijn.

   Gemeente kijkt wat er vanuit de APV mogelijk is
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen

- Paarden
- Edelherten. Afschot loopt voortvarend
- Runderen

b. Projecten kerngebied

- Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
  Er komt een schikking. Dit wordt momenteel juridisch uitgewerkt.
- Visslenk
- Poelen
- uitkijktorens
- Moerasreset

7. Natura 2000 beheerplan
8 Bestuurlijk overleg
9 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 28-11
10. Rondvraag
    ondanks het spannen van een lint (wat door schaatsers weer verwijderd is) lijkt het op dat de bouw van het zeearendnest door de schaatsers verstoord. Het is afwachten of ze de komende dagen de bouw weer opvatten
    5.1.2.e heeft het hfdst edelherten van het FBP aangepast. Stuurt het door naar 5.1.2.e en Marjolijn voor reactie.
    We gaan contact opnemen met de voedselbank voor schenking edelhertenvlees

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
FBP	Hoofdstuk is in concept aangepast, gaat naar 5.1.2.e en Marjolijn	19-12	20-1	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd? GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum.
3.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
4.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
5.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) **Zittingsdatum 6 april 2023**
6.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e **namens particulier en vijf stichtingen**	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijkverklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.

7.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.

13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New Mob	Is in behandeling bij de provincie.
14.	Bezwaar bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar is op korte termijn te verwachten.
15.			

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Sent: Sun, 3 Apr 2022 21:00:36 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-04-04 agenda strategisch overleg
Attachments: 2022-04-04 agenda strategisch overleg.docx, 35981E02-2BFD-4456-BB13-F4AD47F215CB.JPG

Tot morgen

Met de groeten uit Friesland

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
Staatsbosbeheer
5.1.2.e
5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer
Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen
4 april 2022 9.00-10.00

Deelnemers
Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:
Boudewijn Revis

Agenda
1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Ontheffing dempers (standpunt mbt opnemen Noordhollandse gebieden in ontheffing 5.1.2.e & Marjolijn)
   b. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn)
4. Communicatie.
   a. STvz Mededeling aan provinciale staten over afschot seizoen (5.1.2.e)
   b. Bezoek 5.1.2.e 5.1.2.e
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      i) Paarden
         (1) (wel of niet verwijderen gedoneerd hooi 5.1.2.e)
         (2) Herstel hekwerk trekweg 5.1.2.e
         (3) Gebied Duitsland 5.1.2.e
      ii) Edelherten
         (1) (voorbereiding afschot periode 2022-2023 en verlenging vergunning na 2024 5.1.2.e)
         (2) Gesprek landelijke fauna adviescommissie 5.1.2.e
      iii) Runderen /bijvoeren (5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      iv) Visslenk
      v) Poelen
      vi) Beschutting
      vii) Moerasreset
      viii) Natura 2000 beheerplan (5.1.2.e)
7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 7 maart 2021
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. lOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.
Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>

Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.
Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 14 Apr 2022 16:11:58 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx

Heb jij nog punten?

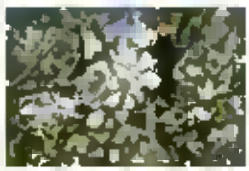
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

19 april 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Veterinaire commissie (5.1.2.e)
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn)
      a. Beroep vernattingsmaatregelen
      b. Onderzoek in Oostvaardersplassen (5.1.2.e)
4. Communicatie.
   a. Landschaps café en delta café (5.1.2.e)
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      i) Paarden
         (1) Gebied Duitsland 5.1.2.e
      ii) Edelherten
         (1) Terugkomdag faunabeheerders (5.1.2.e)
         (2) Voorjaarstelling
      iii) Runderen /bijvoeren (5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      iv) Visslenk. Vistrap ivm vergunning waterschap (5.1.2.e)
      v) Poelen
      vi) Beschutting
      vii) Moerasreset
      viii) Natura 2000 beheerplan
7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 4 april 2021
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. LOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	wout	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 1 Apr 2022 08:54:54 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-04-04 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-04-04 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen op de agenda van maandag?

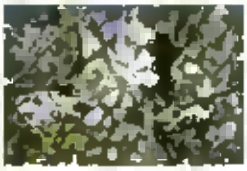
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

4 april 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Ontheffing dempers (standpunt mbt opnemen Noordhollandse gebieden in ontheffing 5.1.2.e & Marjolijn)
   b. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn)
4. Communicatie.
   a. STvz Mededeling aan provinciale staten over afschot seizoen (5.1.2.e)
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      i) Paarden
      ii) Edelherten (voorbereiding afschot periode 2022-2023 en verlenging vergunning na 2024 5.1.2.e)
      iii) Runderen /bijvoeren (5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      iv) Visslenk
      v) Poelen
      vi) Beschutting
      vii) Moerasreset
      viii) Natura 2000 beheerplan (5.1.2.e)
7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 7 maart 2021
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. lOOPT	29-11	30-1-2022	Wout
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.
Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>

	Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.
Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.

Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 4 Apr 2022 10:14:32 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke"
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx

Hierbij het verslag van heden ochtend

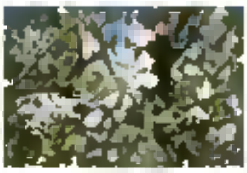
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie. Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

4 april 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Er is gevoerd dit weekend
3. Juridische zaken
   a. Ontheffing dempers

      Op de ontheffing voor gebruik dempers is door justis ook gebied NH bijgezet Wout pakt dit op met de vraag of we deze situatie willen en of we dan actief zorgen dat alle gebieden en wapens met demper er op komen.
   b. Stand van zaken procedures

      Lijst is geactualiseerd.
4. Communicatie.
   a. STvz Mededeling aan provinciale staten over afschot seizoen

      7 april gaat bericht van GS naar PS over verloop populatieomvang deze winter. Naast cijfers over uitnemen en afschot is ook verloop BCS opgenomen. Wij geven aan provincie door op welk moment wij op 7 april het blog plaatsen. Joke maakt Q&A
   b. Bezoek 5.1.2.e

      Was een goed bezoek, er komt vandaag vervolg op omdat we geen tijd hadden bij de Waterlanden te kijken.
5. Openbare orde

   binnenkort is zitting over aanklacht tegen een van de Boa's. Wout is daar bij aanwezig.

   Vorige weekend is de meldkamer gebeld voor een bijvoeractie. Dat heeft tot inzet van de politie geleidt.
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      i) Paarden
         (1) wel of niet verwijderen illegaal bijgevoerd hooi

            Wij verwijderen geen hooi meer, alleen bij het Oostvaardersveld ruimen we op omdat daar onveilige situaties ontstaan met opdringerige paarden.

(2) Herstel hekwerk trekweg

hek wordt dit jaar opgeknapt om te voorkomen dat paarden uitbreken met alle maatschappelijke gevolgen van dien. Financiering via PNN

(3) Gebied Duitsland

er zijn berichten dat een gebied in Duitsland paarden wil hebben. Wout en 5.1.2.e checken wat het precies is.

ii) Edelherten

(1) voorbereiding afschot periode 2022-2023 en verlenging vergunning na 2024

er is met juristen een goed overleg geweest over de ruimte binnen de bestaande ontheffing voor afschot en een doorkijk naar wat we moeten voorbereiden voor de ontheffing en vergunning na 2023.

(2) Gesprek landelijke fauna adviescommissie

5.1.2.e is op gesprek geweest. Zij hebben het aanbod gedaan een advies op te stellen voor OVP.

iii) Runderen /bijvoeren

b. Projecten kerngebied

iv) Visslenk

v) Poelen

vi) Beschutting

vii) Moerasreset

viii) Natura 2000 beheerplan

dit jaar wordt de algemene tekst aangepast op het beleidskader en de toekomstige waterhuishouding Er is vanuit ons behoefte dat er meer inzet vanuit de provincie op dit dossier komt. Dit omdat het afwezig zijn van een nieuw beheerplan de nieuwe ontheffing en vergunning in de weg staat. Wout en 5.1.2.e nemen dit mee naar het bestuurlijk overleg.

7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 7 maart 2021
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. LOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	wout	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures versie 1 april 2022

	WAT	WIE	SVZ
1	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Naar aanleiding van de zitting van 15 maart jl heeft Dierbaar Flevoland beroep tegen in maart 2020 verleende vergunning ingetrokken en in plaats daarvan zal beroep worden ingesteld tegen positieve weigering (=besluit dat er geen vergunning nodig is en daarom de vergunning wordt geweigerd) vergunning van februari 2022. Dit beroep wordt inhoudelijk behandeld op 4 mei 2022 nm
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Naar aanleiding van de zitting van 15 maart jl heeft Dierbaar Flevoland beroep tegen verleende vergunning ingetrokken en in plaats daarvan zal beroep worden ingesteld tegen "nieuwe" vergunning die in maart 2022 is verleend. Dit beroep wort inhoudelijk behandeld op 4 mei 2022 nm
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Zittingsdatum moet nog worden bepaald.
5	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een

	handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden		opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is tegen dit besluit in beroep gegaan. GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.
6	Verzet bij rechtbank tegen besluit rechtbank (verzet is rechtsmiddel bij rechtbank zelf omdat rechtbank besluit had genomen zonder zitting.) Staatsbosbeheer is geen partij.	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb. Zitting over het verzet is op 19 april 2022.
7	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning voor afschot in N2000 gebied van 18-9-2019. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.

9	Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb heeft zaak behandeld op 3 maart 2022, uitspraak verwacht op 19 april 2022.
10	Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak is behandeld op 3 maart 2022, uitspraak verwacht op 19 april 2022.
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren	Stichting Hart voor Dieren heeft een klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts over de wijze van behandelen van een paard in het OVV. Behandeling is op 30 juni 2022
12	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.

From: "5.1.2.e "
Sent: Tue, 19 Apr 2022 09:59:06 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-04-19 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-04-19 concept verslag strategisch overleg.docx

Beste allemaal

Bij deze het verslag van heden ochtend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

19 april 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Veterinaire commissie

      5.1.2.e gaat met 5.1.2.e Er is al een opvolger.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures,
      a. Beroep vernattingsmaatregelen en Almeerse Poort

         Vraag is of we de vernattngsmaatregel wel gaan aanbesteden Wout stelt voor het financiële risico Meenemen naar juridisch overleg.
      b. Onderzoek in Oostvaardersplassen

         Er vindt de komende jaren veel onderzoek plaats in de Oostvaardersplassen. Dit betekent deels dat er ook activiteiten in het broedseizoen plaats vinden. Hoe gaan we om met vergunnen; faciliteren we dit vanuit de Oostvaardersplassen of ligt dit bij universiteit? Meenemen naar juridisch overleg
4. Communicatie.
   a. Aanvraag interview Vereniging Het Edelhert. We gaan dit interview doen Wout en 5.1.2.e
   b. Joke verwacht dat er nog WOB verzoeken komen nav gesprek over voortgang afschot. 5.1.2.e zet op de mail de toelichting op aantal afschot dagen
   c. Vrijdag is de zaak rond de BOA. Imke is daar als woordvoerder bij Media is aanwezig, Er heeft een interview plaats gevonden.
   d. Landschapscafé en delta café

      Wout geeft aan dat we hier geen inzet meer op plegen.
   e. Nationale park NL congres

      5.1.2.e regelt dat Wout voor 14 00 de handvest kan ondertekenen.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      i) Paarden
         (1) Gebied Duitsland

            donderdag is gesprek met gebied in Duitsland die paarden wil overnemen

ii) Edelherten

(1) Terugkomdag faunabeheerders

Er komt een terugkomdag voor faunabeheerders, om de opties die uitgezocht worden voor komende jaar en voor na 2023.

(2) Wout stelt voor om een plan op te stellen voor afschot waar we ook in beeld hebben hoe de herten door het gebied bewegen over de dag. 5.1.2.e pakt dit op

(3) Voorjaarstelling

is ingepland.

iii) Runderen /bijvoeren

We verwachten dat met het mooie weer het bijvoeren afgelopen is

b. Projecten kerngebied

iv) Visslenk. Vistrap ivm vergunning waterschap

Volgende week is er een veldbezoek en gesprek met Waterschap over de beperkende voorwaarden van het functioneren van de vistrap, die in de vergunning zijn opgenomen

v) Poelen

vi) Beschutting

vii) Moerasreset

viii) Natura 2000 beheerplan

Wout heeft bestuurlijk doorgegeven dat het N2000 beheerplan echt in zomer 2023 gereed moet zijn.

7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 4 april 2021

vastgesteld

Er is een notitie van Marjolijn over de ontheffing dempers bij Wout. Bespreken we de volgende keer

5.1.2.e heeft wolven cursus gevolgd. We gaan afspraak met 5.1.2.e maken voor gesprek.

9. Rondvraag

geen

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. LOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout	
Afschot dagen 2021/2022	Wout maakt mail met duiding cijfers afschotdagen	19-4-2022	24-4-	5.1.2.e	
Afschotplan 2022/2023	Opstellen van een actieplan voor afschot 2022/2023	19-4-2022	1-9-2022	5.1.2.e	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

16 mei 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Beroep vernattingsmaatregelen (Marjolijn)
      - Beroep Almeerse Poort (Marjolijn)
   b. Openstaande vragen mail (hekwerk moeras, schuilwallen schutters grazige deel, vergunning onderzoekers)
   c. Ontzegging toegang gebied (5.1.2.e)
4. Communicatie.
   a. terugkoppeling interview Vereniging Het Edelhert
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      - Paarden
        (1) Weesveulens Trekweg en Oostvaardersveld 5.1.2.e
        (2) Toelichten 'Interne memo edelherten'Gebied Duitsland 5.1.2.e
        (3) Toekomst begrazingsbeheer trekweg (5.1.2.e /5.1.2.e)
      - Edelherten
        (4) Terugkomdag faunabeheerders (5.1.2.e)
        (5) Voorjaarstelling 5.1.2.e
      - Runderen /bijvoeren 5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      - Visslenk. Terugkoppeling veldbezoek (5.1.2.e)
      - Poelen
      - Beschutting
      - Moerasreset
      - Natura 2000 beheerplan
7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 4 april 2021

9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. LOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout	
Afschot dagen 2021/2022	Wout maakt mail met duiding cijfers afschotdagen	19-4-2022	24-4-	5.1.2.e	
Afschotplan 2022/2023	Opstellen van een actieplan voor afschot 2022/2023	19-4-2022	1-9-2022	5.1.2.e	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

Interne memo

Datum: 13-5-2022
Van: 5.1.2.e 5.1.2.e
Aan: Strategisch Overleg Oostvaardersplassen
Onderwerp: Mogelijke aanvullingen op de huidige maatregelen om de doelstand edelherten in de nabije toekomst te bereiken

---

Inleiding
Deze interne memo is bedoeld om mogelijke aanvullingen op de huidige maatregelen t.b.v. het bereiken van de doelstand voor edelherten in beeld te brengen. Hierbij zijn de juridische, financiële en maatschappelijke gevolgen slechts ten dele meegenomen. Deze zullen op korte termijn onderzocht moeten worden.

Randvoorwaardelijk is dat het welzijn van de grote grazers en onze werknemers voorop staat. Wilde ideeën als het inzetten van het leger of het opdrijven en vanuit een helikopter afschieten van herten zijn dan ook niet als serieuze opties meegenomen.

Achtergrond
In het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen is afgesproken dat we het aantal edelherten terug brengen naar 500. Voor de runderen en paarden geldt dat zij tezamen teruggebracht moeten worden naar een aantal van 600.

De aantallen zoals geteld tijdens de helikoptertelling in het najaar 2021 waren als volgt:
- Edelherten: 1900
- Konikpaarden: 280
- Heckrunderen: 380
- Totaal: 2560

Dit vertaalt zich in de volgende opgave voor de winter 2021-2022:
- Edelherten: 1400
- Konikpaarden: Geen opgave
- Heckrunderen: 80 dieren
- Totaal: 1480

Probleem
In de winter 2021-2022 is het niet gelukt om de aantallen edelherten naar beneden te krijgen. De belangrijkste oorzaken zijn het uitblijven van een koude periode, de zeer goede conditie, het ruime voedselaanbod en de korte periode dat er faunabeheer uitgevoerd mag worden. Deze winter zijn er 157 edelherten geschoten. Dit betekent dat we aan het einde van de winter 1250 edelherten meer hadden lopen dan beoogd was. Dit maakt dat we het doel om een divers landschap bestaand uit graslanden, ruigten, riet, struweel en bos (bomen) te creëren en in stand te houden nog niet op korte termijn kunnen realiseren. De huidige ontheffing voor afschot van edelherten met als doel om de populatie op 500 exemplaren te krijgen, loopt tot 31 december 2023.

Tot nu toe lukt het om de aantallen paarden en runderen op de gewenste aantallen te krijgen. De verwachting is dat dit ook de komende jaren haalbaar blijft. Voor de paarden zijn we wel afhankelijk van het vrijwillig betreden van

CONCEPT

de vangweide. Er kan een jaar zijn dat de paarden dit niet doen. Voor die situatie is nog geen nadere uitwerking. Dit is afgelopen jaren ook niet nodig geweest en blijft ook buiten beschouwing in deze memo. Deze memo richt zich dus alleen op de edelherten.

In deze interne memo zetten we een aantal mogelijke oplossingsrichtingen op papier zodat we hier intern het gesprek over kunnen voeren. Aangezien het hier om aanvullingen gaat t.o.v. het huidige beheer, mag verwacht worden dat dit aanvullende kosten met zich mee brengt, juridische consequenties (of onmogelijkheden) met zich mee brengt en mogelijk maatschappelijke discussies oproept. Dit zijn wij en de provincie zich bewust. Afspraken over aanvullende financiering zijn nog niet gemaakt.

Te verkennen aanvullende maatregelen

Om de doelen voor het reguleren van de aantallen en het ontwikkelen van een divers landschap te halen, zien we een aantal aanvullingen op het huidige beheer die in combinatie het meeste effect sorteren:

1. Verruimen van de huidige ontheffing waarbij de verruimingen verwerkt worden in een nieuwe ontheffing.
2. Aanbrengen van kleine grondwallen in het grazige deel.
3. Gedurende de week meer diversiteit aanbrengen in de te hanteren jachtmethodes.
4. Gebruik van beplantingsvakken en/of de vangweide.
5. Grotendeels afrasteren van het moeras.
6. Meer dagen en met meer faunabeheerders het veld in.
7. Relatie auto en gevaar voorkomen.
8. Meer gebruik maken van lokvoer.
9. Compartimenteren van het grazige deel.

Ad 1: Verruimen van de huidige ontheffing waarbij de verruimingen verwerkt worden in een nieuwe ontheffing.

In de huidige ontheffing die afgegeven is op 18 september 2019 (Ontheffing doden van edelherten in de Oostvaardersplassen vanaf 1 januari) en loopt van 1 januari 2020 t/m 31 december 2023 zijn een aantal voorwaarden verbonden die beperkend zijn in het realiseren van de doelstand. We zien graag dat er een nieuwe ontheffing wordt afgegeven waarin de niet noodzakelijke beperkingen uit zijn. Momenteel wordt juridisch en ecologisch gecheckt of en welke voorwaarden geschrapt kunnen worden. Denk aan:

1. Verruiming van de periode van afschot. Deze is nu beperkt tot de periode van 1 september tot 15 maart.
2. In de huidige ontheffing is afschot tijdens de bronsttijd verboden. Deze voorwaarde zien we graag geschrapt. Het is aan ons als gebiedseigenaar en -beheerder om al dan niet tijdens de bronst afschot te plegen.
3. In de huidige ontheffing is opgenomen dat er tussen zonsondergang en zonsopkomst een aaneengesloten periode van minimaal 8 uur rust aangehouden moet worden. Deze voorwaarde zien we graag geschrapt, in ieder geval voor een aantal dagen per week. Het is aan ons als gebiedseigenaar en -beheerder om al dan niet 's nachts afschot te plegen. Als we 's nachts afschot plegen, dan willen we werken met nachtzicht apparatuur om betere resultaten te boeken.

De huidige ontheffing loopt t/m 31 december 2023. We zien graag dat de nieuwe ontheffing voor een periode van 5 jaar wordt afgegeven. Bij voorkeur lopend van 1 augustus 2022 t/m 31 juli 2027.

Ad 2: Aanbrengen van kleine grondwallen in het grazige deel.

Het afwezig zijn van beschutte en benaderbare plekken voor de faunabeheerders in het grazige deel zorgt er voor dat de herten lastig benaderbaar zijn. De herten zien de faunabeheerders al van verre komen en zetten het op een lopen. Door grondwalletjes aan te brengen waar achter gescholen kan worden, kan deels worden voorkomen dat de herten de faunabeheerders aan zien komen. Dit zal dan wel in combinatie moeten met het in het donker naar deze locaties toe gaan. Als de faunabeheerders bij daglicht de walletjes benaderen, hebben de herten dat uiteraard door.

CONCEPT

Ad 3: Gedurende de week meer diversiteit aanbrengen in de te hanteren jachtmethodes.
Herten hebben al snel door wat onveilige en veilige plekken zijn. Door te variëren in toegepaste methodes 'wennen' ze niet aan bepaalde methode. Denk aan afwisselen van bersen, gebruik van hoogzitten, kisten, grondwallen, beschuttingsvakken etc.

Ad 4: Gebruik van beplantingsvakken, vangweide en afsluitbare gebieden.
We willen in de winter 2022-2023 in een pilot bepalen of het tijdelijk openstellen van een of meerdere beplantingsvakken en/of de vangweide voor edelherten kan helpen om aantallen te halen. Hierbij kan ook gebruik worden gemaakt van het Oostvaardersbos, Kotterbos en Driehoek. Daarbij is het idee om deze gebieden dicht te zetten als er meerdere herten in staan. Deze herten worden er vervolgens middels afschot uitgehaald.

Ad 5: Grotendeels afrasteren van het moeras.
Ter bescherming van het moeras stellen we een ingrijpende maatregel voor door het moeras voor een groot gedeelte af te rasteren. Zonder het moeras en het grazige deel helemaal van elkaar te scheiden. Het voordeel hiervan is dat de herten niet het drooggevallen moeras in kunnen vluchten. Deze afrastering zou dan een of twee jaar na het bereiken van de doelstand van 500 edelherten weer verwijderd kunnen worden.

Deze maatregel is nader uitgewerkt in twee varianten. Beide varianten hebben forse impact op het gebied. Bij variant A wordt de loop van de kade gekozen, maar blijven de voor faunabeheerders lastig bereikbare waterlanden beschikbaar als vluchtlocatie voor de edelherten. Voor het beeld van de recreant is dit echter minder verstorend. Variant B gaat dwars over de waterlanden. Dit zorgt er voor dat de herten niet de waterlanden op kunnen en daardoor minder vluchtruimte krijgen. Dat zorgt voor meer mogelijkheden voor afschot.

De kosten (geraamde aanneemsom) voor variant A is € 335.000,- ex BTW en voor Variant B is dat € 240.000,-ex BTW. Dat zijn de kosten exclusief inspringvoorzieningen. Hiervan zijn de kosten geraamd ca 2.500,- per stuk.

De geraamde opruimkosten voor Variant A € 51.200,- en voor Variant B € 35.200,-.



Deze kostenopgave omvat niet de inzet van Staatsbosbeheer bij vergunningentraject, bestekvoorbereiding, aanbesteding, begeleiding uitvoering, onderhoud voor meerdere jaren en het opruimen van de afrastering.

Ad 6: Meer dagen en met meer faunabeheerders het veld in.
Het is mogelijk om met meer mensen of met meerdere shifts per dag het veld in te gaan. Dit is dan aan de orde op koude dagen waarop hoge afschotaantallen gerealiseerd kunnen worden. In warme periodes willen we geen druk

NCEPT

op de kuddes zetten door met meerdere shifts per dag te werken. Ook zullen er warme periodes zijn waar we dagen geen afschot plegen om onrust in het veld te voorkomen. Er zit een haast onzichtbare grens tussen rust en onrust. Is er eenmaal onrust in de kudde dan krijg je de rust voor een langere periode niet terug.

Ad 7: Relatie auto en gevaar voorkomen.
Jaren geleden toen er sprake was van reactief beheer van de populatie is er vanuit de auto geschoten. Hierdoor zijn de herten een relatie gaan leggen tussen auto's en gevaar. Dit maakt dat als we het veld in rijden, de herten op de vlucht slaan. Zeker in warme periodes. Het kan twee generaties nodig hebben om deze relatie uit het geheugen van de herten te krijgen. We gaan bij het faunabeheer dan ook de relatie met de auto zoveel mogelijk voorkomen.

Ad 8: Meer gebruik maken van lokvoer.
Als middel mogen we gebruik maken van lokvoer. Dit is tot nu toe beperkt toegepast. We willen meer gebruik gaan maken van lokvoer, waarbij we dat op plaatsen aanbieden die ongezien te benaderen zijn door faunabeheerders. Afschot kan dan bij voorkeur plaatsvinden als de herten van deze plaatsen weg lopen.

Ad 9: Compartimenteren van het grazige deel.
Deze maatregel is naar verwachting het meest succesvol maar roept ook de meeste praktische, juridische en financiële bezwaren op. Het grazige deel wordt dan in 5 tot 10 compartimenten gedeeld waartussen dieren vrij kunnen uitwisselen. Indien nodig voor afschot kan een compartiment vervolgens eenvoudig worden dichtgezet met tijdelijke bedrading of hekken. Als zich een redelijk aantal edelherten (minstens enkele honderden) binnen een compartiment bevindt kan dat compartiment worden dichtgezet. Bij vluchtgedrag geldt dat ook voor een volgend compartiment. Om effectief en efficiënt te werk te kunnen gaan dienen op zo'n moment voldoende beheerders beschikbaar te zijn om het afschot te verrichten. Dat zijn in eerste instantie uiteraard medewerkers van Staatsbosbeheer, maar overwogen zou kunnen worden om ook faunabeheerders van diverse andere organisaties hiervoor te benaderen. Niet door Staatsbosbeheer, maar door de provincie en/of LNV. Hun gezamenlijke bijdrage aan het dichterbij brengen van de natuurdoelen zou verdedigbaar zijn. Het afschot zou op deze manier via een beperkt aantal beheerdagen kunnen worden ingevuld. In het compartiment zijn de vluchtmogelijkheden voor de edelherten gering tot afwezig en zal er sprake zijn van afschot in grote hoeveelheden, zeker bij aanwezigheid van een qua veiligheid maximaal aantal faunabeheerders.
Deze maatregel zal tot maatschappelijk onrust leiden en tot discussies over wel of niet gehouden dieren. Vooralsnog verwachten we niet dat deze maatregel haalbaar is en tegen teveel bezwaren op loopt.

CONCEPT

From: "5.1.2.e "

Sent: Mon, 16 May 2022 10:02:51 +0200

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2022-05-16 concept verslag strategisch overleg.docx

Attachments: 2022-05-16 concept verslag strategisch overleg.docx

Hierbij het verslag van vanochtend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

16 mei 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Beroep vernattingsmaatregelen.
        Zitting is geweest. Rechter heeft aangegeven dat de uitspraak langer dan 6 weken gaat duren.
      - Beroep Almeerse Poort
        Deze zaak ligt vermoedelijk ingewikkelder tov de vernatting
   b. Openstaande vragen mail (hekwerk moeras, schuilwallen schutters grazige deel, vergunning onderzoekers)
      blijft staan
   c. Ontzegging toegang gebied
      dit is alleen zinvol als ook de gemeente aansluit zodat ook een verbood voor de openbare weg is
4. Communicatie.
   a. interview Vereniging Het Edelhert
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      - Paarden
        (1) Weesveulens Trekweg en Oostvaardersveld
        nav is het voorstel om te onderzoeken of er andere opties zijn voor inzet van een dierenarts Wout pakt dit intern op met een klein groepje.
        (2) Toelichten Interne memo edelherten
        5.1.2.e heeft de interne inventarisatie vanuit het team opgeschreven over mogelijkheden vergroten resultaat afschot. Deze eerste short list biedt zeker mogelijkheden die onderzocht moeten worden, met name op juridische haalbaarheid.

(3) Gebied Duitsland

Verwachten in mei een bezoek te brengen om de geschiktheid van de gebieden te controleren en afspraken te maken hoe verder.

(4) Toekomst begrazingsbeheer trekweg

belangrijk is dat er een goede ecologische onderbouwing komt.

- Edelherten

(5) Terugkomdag faunabeheerders

(6) Voorjaarstelling

- Runderen /bijvoeren

Op zich eten de runderen niet massaal van het hooi. Margolijn vraagt om de waarnemingen of de runderen eten in een logboek op te nemen Actie 5.1.2.e

b. Projecten kerngebied

- Visslenk.
- Poelen
- Beschutting
- Moerasreset
- Natura 2000 beheerplan

7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 4 april 2021
9 Rondvraag

er komt een extra overleg over twee weken 5.1.2.e pakt dit op

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. lOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	
OWM	Willen we I SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout	
Afschot dagen 2021/2022	Wout maakt mail met duiding cijfers afschotdagen	19-4-2022	24-4-	5.1.2.e	
Afschotplan 2022/2023	Opstellen van een actieplan voor afschot 2022/2023	19-4-2022	1-9-2022	5.1.2.e	

Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout	
Extra vergadering	Inplannen met 5.1.2.e			5.1.2.e	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

28 november 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   We kijken even kort naar kabinet besluit van vrijdag. Het zal ook consequenties voor Flevoland hebben.

   Er zijn in het moeras onderdelen van een vliegtuig gevonden. Het wordt verder onderzocht wat en evt vervolg
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (deze is geüpdate, er lopen 14 zaken)
      a. Hoger beroepsperiode in de zaak tegen de dierenarts loopt deze week af
      b. Almeerse Poort
      c. Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
         wij kunnen de publicatie niet vinden. 5.1.2.e neemt dit met de provincie op
      d. Vernattingsmaatregelen Morgen wordt dit besproken met 5.1.2.e
      e. Joke vraagt naar het NVWA onderzoek voor grote klis. We hebben de NVWA onze hulp aangeboden
4. Communicatie
   a. Er zijn vooral leuke berichten. Op sociale media zijn de reacties zeer beperkt.
   b. 5.1.2.e gaat bij de provincie aankaarten 'wat als de wolf naar de Oostvaardersplassen komt'.
   c. Er loopt een actie om bekend te maken dat het edelhertenvlees er weer is.
5. Openbare orde

   Er is op sociale media aangekondigd dat er vanaf de kerst bijgevoerd gaat worden. Vraag is of we daar vooraf al op gaan reageren hoe we daar mee om gaan. Marjolijn komt met advies wat/hoe dat dan kan zijn. 5.1.2.e neemt dit mee naar de Driehoek.

   Wout vraagt om in de driehoek ook aandacht te vragen voor illegale party's
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden de aantallen paarden zijn op orde
      - Edelherten. Er zijn er inmiddels 414 geschoten.
      - Runderen het aantal runderen is op orde (309)

b. Projecten kerngebied
   - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
     5 december is er weer een gesprek om er uit te komen
   - Visslenk
   - Poelen
   - Beschutting
   - Moerasreset

7. Natura 2000 beheerplan
8 Bestuurlijk overleg
9 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 14-11
   verslag volgt
10 Rondvraag
   Het is gelukt de begroting voor het NBC sluitend te maken. Hieruit volgen een aantal juridische stappen die met 5.1.2.e opgepakt worden

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
~~wolf~~	~~Afstemmen met provincie en FBE~~	~~29-11~~	~~1-1-2022~~	~~Wout~~
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
~~WOB~~	~~Klacht van 5.1.2.e wat is de status?~~	~~11-7~~	~~15-8~~	~~Marjolijn~~
FBP	Afstemming met 5.1.2.e Marjolijn en 5.1.2.e over aanpassingen 2024 en verder	31-10	10-12	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e
Vergunning	Bij provincie navraag over Publicatie vergunning	28-11	28-11	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd? GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum.
3.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
4.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
5.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) **Zittingsdatum 6 april 2023**
6.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e **namens particulier en vijf stichtingen**	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijkverklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.

7.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.

13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New Mob	Is in behandeling bij de provincie.
14.	Bezwaar bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar is op korte termijn te verwachten.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 11 May 2022 15:34:32 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-05-16 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-05-16 agenda strategisch overleg.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen?

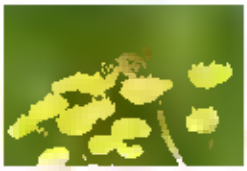
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 13 Jun 2022 11:02:20 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2022-13-06 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-13-06 concept verslag strategisch overleg.docx

Beste allemaal

Bijgesloten het verslag van vanochtend.

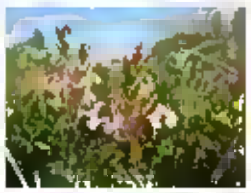
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

13 juni 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   geen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2

      het is wachten op de uitspraken
      - Beroep vernattingsmaatregelen en Almeerse Poort
      - memo verkenning aanvullende maatregelen edelherten (bijlage)

        donderdag wordt dit memo in juridisch overleg besproken. Het is een mooi evenwichtig document. Prima basis voor de gesprekken en discussies
   b. Ontzegging toegang gebied

      Er wordt samen met de gemeente bekeken of beperken toegang op de openbare weg ook geregeld kan worden
4. Communicatie.
   a. terugkoppeling interview Vereniging Het Edelhert

      Gesprek was goed. Veel inhoudelijke input geleverd. Zorg is of de input wel verwerkt wordt.
   b. Documentaire

      5.1.2.e pakt dit met 5.1.2.e en Joke op
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      - Paarden
        (1) Toelichten Duitsland

        Op basis van bezoek is het gebied geschikt bevonden. Volgende stap is opstellen contract en bepalen welke paarden er heen gaan. Aandachtspunt voor contract is Dioxine en leven in natuurlijke groepen.

        (2) Beheerplan Trekweg (bijlage)

        Mooi compact beheerplan Vraag is of de percelen van ca 25 ha niet te klein zijn voor natuurlijk begrazingspatroon. Check ook op haalbaarheid in 5 jaar. (5.1.2.e)

        Marjolijn checkt de tekst op juridische zaken

- Edelherten
  (3) Terugkomdag faunabeheerders
  Is eind van de maand Onderwerpen: terugblik op 2021/2022, inzet 2022/2023, suggesties voor aanpak
  (4) mail duiding afschotcijfers bijlage
  5.1.2.e zorgt voor meer toelichting op wat er gebeurd is buiten de dagen met afschot om
  (5) Voorjaarstelling
  Is geweest, rond de 1650 herten excl aanwas. Opgave 2022/2023 licht ergens op de 1900 herten. Gesignaleerd is dat er heel veel herten in moeras zitten
- Runderen /bijvoeren

b. Projecten kerngebied
- Aanbesteding grazige deel
  Goedkoopste bieding ligt ver boven de directie raming We kijken wat we niet laten uitvoeren en bespreken met provincie hoe om te gaan met financien.
- Visslenk
- Poelen
- Beschutting
- Moerasreset
- Natura 2000 beheerplan
  Proces is gestart. 5.1.2.e heeft reactie gegeven op de door de provincie opgestelde uitvraag voor schrijven van het plan.

7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 16 mei
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. lOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
OWM	Willen we I SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	Wout	
~~Afschot dagen 2021/2022~~	~~Wout maakt mail met duiding cijfers afschotdagen~~	~~19-4-2022~~	~~24-4-~~	5.1.2.e	

~~Afschotplan 2022/2023~~	~~Opstellen van een actieplan voor afschot 2022/2023~~	~~19-4-2022~~	~~1-9-2022~~	5.1.2.e	
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout	
Extra vergadering	Inplannen met ciska	16-5-2022		5.1.2.e	
Beheerplan trekweg	Juridische reactie	13-6-2022	27-6-2022	Marjolijn	
	Inhoudelijke aanpassingen	13-6-2022	27-6-2022	5.1.2.e	
Duiding afschotdagen	Aanvullen met feiten	13-6-2022	27-6-2022	5.1.2.e	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 9 Jan 2023 10:32:05 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Bijgesloten het verslag van het Strategisch overleg,

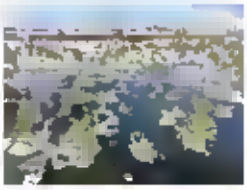
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie. Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

9 januari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   de beste wensen voor het nieuwe jaar
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. De lijst is per 5-1 geactualiseerd.
      Juridisch overleg richt zich op de lopende zaken (zie bijlage), maar ook op de voorbereiding voor na 2024
      - Vergunning Almeerse Poort Hier moet inhoudelijk nog wat aangescherpt worden. Vindt komende weken plaats
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing. Er zijn een paar zienswijzen ingediend Verwacht wordt dat deze (en de hele vergunning) in de bodemprocedure wordt meegenomen.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen.
      - Voorlopige voorziening afschot herten. Verwachting landsadvocaat is dat RvS de bodemprocedure naar voren gaat trekken
        5.1.2.e en 5.1.2.e leveren bijdrage aan de notitie van 5.1.2.e over genetische diversiteit
      - nav de uitspraak over de klissen nemen we (5.1.2.e) contact op met de NVWA om te informeren hoe en wat en of wij wat kunnen betekenen
4. Communicatie
   Alles wat momenteel in de media komt, is vanuit ons geïnitieerd of gaat over andere thema's dan de grote grazers.
5. Openbare orde
   Er is een voeractie met de kerst geweest. Er is contact met Pro Rail geweest.
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen Gaan we dit jaar weer verder brengen.
      - Paarden De voorbereidingen zijn gestart om dit jaar weer een groep uit te nemen
      - Edelherten afschot loopt (620). Met de faunabeheerders komt een gesprek over verwachtingen en aanpak voor de rest van dit jaar.
      - Runderen BCS was vlak voor de kerst 3,4.

b. Projecten kerngebied
   - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam Dat is afgerond met een schikking
   - Visslenk 5.1.2.e heeft een notitie geschreven waarin onderbouwd wordt dat we door kunnen met de grondwal tbv de visslenk. De notitie wordt momenteel door Marjolijn en 5.1.2.e beoordeeld en kan daarna naar de provincie als mededeling.
   - Poelen
   - Moerasreset loopt

7. Natura 2000-beheerplan morgen is ambtelijk overleg, volgende week een bestuurlijk overleg. Proces is gestart, provincie is penvoerder, wij leveren inhoudelijke documenten. Wij zetten in op een compact document
8 Faunabeheerplan 2024/2029 Afspraak is dat wij leveren in januari een aangepast hfdst voor Oostvaarderspassen aanleveren Vlak voor de kerst heeft 5.1.2.e de eerste aanzet met 5.1.2.e en Marjolijn gedeeld 5.1.2.e zit in de begeleidingscommissie van het FBP Flevoland.
9 Bestuurlijk overleg een nieuwe reeks wordt ingepland
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 19-12-2022, vastgesteld
    De zeearenden zijn na de schaatsperiode verder gegaan met de bouw van het nieuwe nest
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
FBP	Hoofdstuk is in concept aangepast, ligt bij 5.1.2.e en Marjolijn voor eerste reactie	19-12	12-1	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022. schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
3.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.

9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022 NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A. niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 22 Feb 2023 09:07:01 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van"
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP .docx
Attachments: 2023 02-20 concept verslag strategisch overleg OVP .docx

Beste allemaal

Hierbij et concept verslag van het strategisch overleg van maandag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 februari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   Er is vrijdag avond bijgevoerd. Door prorail is een melding bij de politie gedaan. De politie heeft het opgepakt. Het hooi is verwijderd.
   in teamoverleg bespreken we hoe we in de toekomst met opruimen om gaan (5.1.2.e)
3. Juridische zaken
   - Donderdag is zitting bij RvS geweest nav afschot herten. De rechter wilde tot een compromis komen. De uitspraak is uiterlijk 2 maart. Aangegeven is dat RvS voor de zomer de bodemprocedure behandeld.
   - We gaan een vervolg maken op het expert document. We richten ons daarbij op de ontwikkeling biodiversiteit en instandhoudingsdoelen in de laatste 3 jaar. Daarnaast beschrijven we wat we nieuw weten ten aanzien van verstoring en hoe we dat gaan beperken (5.1.2.e)
   - 20 maart is de zitting over de klis. We moeten nadenken over wat we kunnen als de rechter aangeeft dat het op deze manier niet mag (5.1.2.e/5.1.2.e)
   - Zitting 6 april wordt voorbereid
   - Er loopt ook nog een zaak over drinkwaterkwaliteit
4. Communicatie
   - In de media is persbericht van de provincie opgepakt. We constateren dat de afstemming met de provincie over communicatie niet prettig loopt. We gaan dit bespreken met de diverse contacten bij de provincie (**Joke/**5.1.2.e**/Wout**).
   - Donderdag 23-2 is er een info avond over de ontwikkelingen Hollandse Hout (NPNL/Poort/slenken/huttopia/uitvoering en bestemmingsplan),
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer

   Financering grazige deel zowel met provincie als intern besproken en lijkt naar een oplossing te komen.

   b. Herbivoren
   - De BCS is woensdag weer gescoord. Deze week komt concept verslag
     - Protocollen
     - Paarden
     - Edelherten
     - Runderen

   c. Projecten kerngebied

- Aanbesteding grazige deel
- Visslenk
  Vistrap is gereed. Die wordt eind maart geopend (foto moment). We hebben maatregelen genomen dat de vegetatie kan ontwikkelen zonder dat de paarden en runden er komen.
- Poelen
- Moerasreset

d. Rond de Almeerse Poort (uitbreiding NBC) vindt gesprek plaats over de investeringen die steeds groter worden.

7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 09 januari 2023
11. Rondvraag
12. Conclusie. Er spelen veel zaken weer op

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Communicatie	Samenwerking met provincie bespreken	20-2-2023	5-3-2023	Joke/5.1.2.e /Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022. schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
3.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.

9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022 NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A. niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "

Sent: Thu, 6 Jul 2023 14:57:31 +0200

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP.docx

Attachments: 2023 07 10 agenda strategisch overleg OVP.docx

Heb jij nog aanvullingen?

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

10 juli 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
        (1) Stvz voortoets (5.1.2.e)
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (stvz, Marjolijn)
   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (stvz, reactie van Marjolijn) eerste concept toegevoegd
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer stvz (5.1.2.e).
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.
        (1) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        - Edelherten
        (1) Uitvoeringsplan 2023/2024 is naar FBE gestuurd (bijlage); stvz (Wout?)
        - Runderen
        (1) Uitnemen runderen 2023/2024 (5.1.2.e)
   c. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 stvz (5.1.2.e).
      - uitvoering Grazige deel stvz (5.1.2.e):
        (1) Poelen

    (2) Visslenk
    (3) uitkijktorens
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8. Faunabeheerplan 2024/2029 stvz (Wout)
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 12-06-2023
11 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot De eerste versie is op 12-6 geagendeerd	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e /5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Voortoets faunabeheer	Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan	15-52023	22-5-2023	5.1.2.e en 5.1.2.e
Genetische diversiteit	Afronden notitie genetische diversiteit	12-6-2013	20-6-2023	Marjolijn
Verlof demper	Afspreken wie er allemaal meegenomen worden voor het nieuwe verlof	12-6-2023	20-6-2023	Wout/5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

19 december 2022 13.30-14.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Voorlopige voorziening afschot herten :
      - Zijn er de opties om het te keren?
      - Welke acties gaan we nemen als hij toegekend wordt?
      - Welke acties nemen we naar het beheerteam toe?
   b. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
4. Communicatie
5. Openbare orde

   Wat doen we bij bijvoeracties
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden
      - Edelherten
      - Runderen
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
      - Visslenk
      - Poelen
      - Beschutting
      - Moerasreset
7. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 28-11
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
FBP	Afstemming met 5.1.2.e Marjolijn en 5.1.2.e over aanpassingen 2024 en verder	31-10	20-1	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e
~~Vergunning~~	~~Bij provincie navraag over Publicatie vergunning~~	~~28-11~~	~~28-11~~	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd? GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum.
3.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
4.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
5.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland** **Stamina** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) **Zittingsdatum 6 april 2023**
6.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e **namens particulier en vijf stichtingen**	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijkverklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.

7.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.

13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New Mob	Is in behandeling bij de provincie.
14.	Bezwaar bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar is op korte termijn te verwachten.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 17 Apr 2023 13:00:29 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP.docx

Beste allemaal

Hierbij het verslag van vanochtend

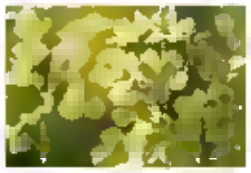
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie. Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

17 april 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Terugblik verkiezingsuitslag,
      De vraag is wat er gebeurd als het nieuwe college het beleidskader wil aanpassen (BV minder of geen runderen) Wij zetten in op voorlichten aan PS en GS waarom we wat doen en hoe zich dat tot de opgave verhoudt. We willen nu we de opgave gehaald hebben volgen wat dit betekent voor de ontwikkeling van de natuur en de opgaves vanuit N2000
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort Ontwerp vergunning ligt deze week in concept bij GS
      - Vergunning afschot edelherten Onbekend is wanneer de zitting is
      - Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023 is gestart voor de zomer FBP vast stellen in GS. Na de zomer concept N2000-beheerplan gereed. Er worden drie sporen gevolgd (de huidige methode met ontheffingen en vergunningen, het spoor binnen de omgevingswet (wordt uitgezocht) en het spoor dat afschot regulier beheer is)
      - Vergunning vernattingsmaatregelen onbekend
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten 19 mei
      - Opdracht afschot heckrunderen we wachten af
      - Aanbod korpschef landelijk verlof gebruik dempers. Twee punten. De huidige aanvraag voor aanvulling is afgewezen omdat de ontheffing niet goed op naam gesteld is. Dat is met de nieuwe ontheffing van februari opgelost. Deze ontheffing is vandaag naar de korpschef verzonden.
        de huidige ontheffing loopt op 11 december af. De nieuwe kan pas gegund worden als de nieuwe ontheffing (1-1-2024) er is. De procedure voor verlof duurt ruim 6 maanden.
        5.1.2.e is met justis in overleg hoe we gaan regelen dat er op 1.1 nieuwe verloven zijn.
      - Vanuit social media weten we dat er donderdag een hoorzitting is nav handhavingsverzoek van 5.1.2.e
      - 5.1.2.e heeft geprobeerd van NVWA info over grote klis te krijgen. Zonder succes
4. Communicatie
   Op social media speelt veel maar dat wordt verder niet opgepakt

De communicatie terugblik afgelopen winter (uitvoeringsplan is gerealiseerd en over bijvoeren). Voorkeur is 11 mei staten mededeling en publiceren. Joke komt met een concept bericht.

5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
      (1) Verzekering Faunabeheerders

      Verzekeringen. Als een soort onder de wet natuurbescherming valt dan is een faunabeheerder verzekerd Rund zou hier ook onder vallen omdat de opdracht in kader van de WNB valt. Voor gezond paard is de vraag hoe het geregeld is. Marjolijn legt de vraag neer bij collega's die de verzekering doet

   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden.
        (1) Uitplaatsen 2023 en dyoxine

        Komend jaar moeten er ruim 150 paarden uitgeplaatst worden. Er is gesprek met Denemarken Er wordt ook naar andere gebieden gekeken. We moeten goed documenteren wat er allemaal onderzocht is en wat de uitkomst is
        Met de veterinaire commissie willen we in gesprek om op nieuw dioxine bepalingen in de paarden te doen.

        (2) Beheer paarden Texel

        De beheereenheid Teel voelt zich aan hun lot overgelaten met de komst van de paarden. Er zijn verschillende beelden over de kosten die aan het beheer verbonden zijn. Wout geeft aan dat de kosten voor verplaatsen en ontvangen bij Flevoland liggen maar het reguliere beheer bij Texel. Dit is in het verleden goed uitgesproken.
      - Edelherten Voortgang afschot/aangepast uitvoeringsplan

        Er moeten nog ca 40 herten afgeschoten worden Het uitvoeringsplan is aangepast Er worden 50 vrouwelijke dieren extra geschoten en 50 manlijke dieren minder).
      - Runderen BCS

   c. Projecten kerngebied
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 20-03- 2023
11 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering	17-4-2023		Marjolijn.

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "

Sent: Mon, 6 Mar 2023 10:09:38 +0100

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Attachments: 2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Bijgesloten het verslag van het strategisch overleg van vanochtend

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie. Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 maart 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
        De passende beoordeling is afgerond. Er wordt een nieuwe vergunning aangevraagd
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - 6 april zitting paard en rund
        De juridische werkgroep is daarmee aan de slag
      - Behandeling voorlopige voorziening afschot herten.
        We zijn blij met de uitspraak en waardering voor de juridische inzet
   b. In mei een bijeenkomst organiseren (5.1.2.e)
   c. De achterstanden in de WOO worden bijgewerkt.
   d. Observatorium. Discussie gaat erover of we eerst de procedure fase 1 afwachten of nu al aan de slag met de vergunning voor observatorium.
4. Communicatie
   a. Een kandidaat statenlid profileert zich als dat hij zich verdiept in het gebied, beheer en de collega's, maar het gaat alleen om een foto met een auto van de BOA's.
   b. Er is veel actie rond de plannen van Groen Links
   c. Bij verkiezingsdebat bij omroep is OVP als politiek thema opgevoerd
   d. Een vandaag heeft gebeld. Er is aangegeven dat er geen nieuwe ontwikkeling is.
   e. Er wordt door 5.1.2.e veel gepoosd.
   f. AP brengt regelmatig bericht uitgezet dat niet bij ons gecheckt is.
   g. 5.1.2.e heeft de politieke programma's op natuuraspecten in beeld gebracht.
5. Openbare orde
   De bedreiging van een van de collega's doet veel met de betreffende collega en het team. Er is hulp ingeschakeld. De politie neemt actie nav aangifte
6. Lopende zaken

a. Begroting extra beheer
   er wordt gewerkt aan een nieuwe aanvraag die we nog met huidige coalitie willen vaststellen
b. Herbivoren
   - Protocollen
   - Paarden. Er wordt actie gestart om dit jaar weer paarden uit te nemen onder ander zoeken naar gebieden waar ze heen kunnen.
   - Edelherten. Afschot loopt nog steeds goed en gaat door. Het gebied waar afschot plaats kan vinden wordt gezien de voorschriften steeds kleiner. Faunabeheerders signaleren wel dat het steeds moeilijker wordt om de edelherten te benaderen
   - Runderen. Er is nog geen aanleiding om bij te voeren

c Projecten kerngebied
   De te korten voor grazige deel kunnen gedekt worden met uit geld van programma natuur. De provincie heeft positief gereageerd
   - Visslenk
   - Poelen
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
   5.1.2.e deelt de tekst met Wout
9 Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 06 en 20 februari 2023
    vastgesteld, nadat tekst over financiering grazige deel is aangescherpt
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e /5.1.2.e
Communicatie	Samenwerking met provincie bespreken	20-2-2023	5-3-2023	Joke/5.1.2.e /Wout
Bijeenkomst	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 15 May 2023 13:10:46 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 05 15 verslag strategisch overleg OVP.docx

Hoi 5.1.2.e

Vul jij aan?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 mei 2023 10.30-11.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Afwezig: Marjolijn van Egmond,

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023

        We hebben doorgesproken of er voor regulier beheer grote herbivoren een voortoets moeten uitvoeren. Als we een voortoets doen is dat uit zorgvuldigheid om uit te sluiten dat we in de situatie komen dat we het werk stil moeten leggen bv nav een handhavingsverzoek. We besluiten de voortoets uit te voeren 5.1.2.e en 5.1.2.e zoeken uit we dit een op een bij Sweco neer kunnen leggen.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Notitie 5.1.2.e over genetische variatie

        De inhoud van de notitie is op hoofdlijn goed. Laatste aanpassingen worden doorgevoerd. Vraag is of er gemonitord moet worden of de genetische variatie afneemt. Uit de huidige teksten wordt dit geschrapt. We gaan gesprek aan hoe in de toekomst verder.
4. Communicatie

   terugblik behaalde opgave edelherten.

   Boodschap is goed geland.

   Terugblik opening vistrap

   Dit is een mooi item geworden
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
      (1) Verzekering Faunabeherders.

      Vraag is of de verzekering op orde is er afschot plaats vindt bij afschot uitgebroken paard of rund.
   b. Herbivoren

- Protocollen
- Paarden.
  (1) Uitplaatsen 2023
  (2) Dioxine
  na de zomer wordt een nieuw dioxine onderzoek gedaan bij de paarden.
- Edelherten
- Runderen

c Projecten kerngebied

- Financiën
  er vindt overleg met de provincie plaats over extra beheerkosten nav beleidskader
- Visslenk
- Poelen
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
8 Faunabeheerplan 2024/2029
9 Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 17-04- 2023.
    reactie van Marjolijn is verwerkt
11. Rondvraag
    wout heeft vrijdag overleg in kader van coalitieakkoord. 5.1.2.e levert een passage aan die Wout mee kan nemen 5.1.2.e voegt daar wat aan toe over verantwoordelijkheid van provincie tav runderen

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering	17-4-2023		Marjolijn.
Voortoets faunabeheer	Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan	15-52023	22-5-2023	5.1.2.e en 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 23 Nov 2023 15:52:56 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx
Attachments: 2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx

Hoi 5.1.2.e

heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 november 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Verlof gebruik demper afschot gehouden dieren stvz (5.1.2.e /marjolijn)
      - Vangen van konikpaarden
      - Grote Klis

   b) nieuwe vergunningen/ontheffingen afschot edelherten na 2023
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de toekomst (5.1.2.e)
      - Blauwtong (5.1.2.e)
        - Paarden.

        (1) Update dioxine onderzoek (5.1.2.e)

        (2) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        - Edelherten

        (1) Uitkomst helikoptertelling incl communicatie over uitkomst (5.1.2.e)

        (2) Voortgang afschot (5.1.2.e)
        - Runderen

        (1) Uitnemen runderen 2023/2024

   b. Projecten kerngebied
      - uitvoering Grazige deel:

        (1) Poelen

(2) Visslenk
(3) Uitkijktorens stvz (5.1.2.e)
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 04-09-2023
11 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e
Afvoer paarden	Wout belt met 5.1.2.e en Ilona over paarden naar slachthuis	30-10-2023	14-11-2023	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

From: "5.1.2.e "

Sent: Mon, 30 Oct 2023 09:56:43 +0100

To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Attachments: 2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Hierbij het verslag van vanochtend

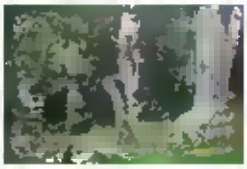
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

30 oktober 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Vandaag komen 3 VVD kamer-leden op bezoek bij OVP
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort

        Omroep Flevoland heeft aangegeven een interview te willen. Goed in de gaten houden dat de juridische aspecten bij de provincie liggen.
      - Ontheffing afschot edelherten

        ligt ter inzage
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Opdracht doden paard en rund

        ligt ter inzage
      - Vangen van konikpaarden
      - Grote Klis

   b) nieuwe vergunningen afschot edelherten na 2023

      er wordt geen vergunning aangevraagd omdat het nodig is voor beheer en omdat uit de voortoets volgt dat er geen sig neg effect is.

   c) Verlenging verlof demper.

      Ligt bij justis. Er wordt achter nagegaan dat hij ook voor 15 december afgegeven wordt.
4. Communicatie

   komende week is de uitzending van het perfecte plaatje

   16 november is statenmededeling over de helikoptertelling.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.

(1) Update dioxine onderzoek

Van de elf onderzochte hengsten zijn er 3 met te hoog dioxine gehaltes Het gehalte is gemiddeld gedaald. Vooral de hengsten tussen 4 en 8 jaar zijn de groep met hoge dioxine gehaltes.

(2) Uitplaatsen paarden 2023

Het grote vraagstuk is hoe we paarden uit het veld kunnen nemen. We zullen dit jaar geen paarden uitnemen en de tijd benutten om met LNV en NVWA tot een oplossing komen

5.1.2.e gaat met 5.1.2.e en 5.1.2.e bellen om, een en ander te stroomlijnen.

Op veel plekken zijn oproepen gedaan dat wij paarden hebben om naar andere gebieden te brengen (oa de nieuwsbrief van Europarks)

- Edelherten

(1) Voorlopige uitkomst helikoptertelling

voorlopige uitkomst edelherten ca 700 konikpaarden ca 380 heckrund ca 340

(2) Voortgang afschot

er zijn inmiddels 100 edelherten geschoten 5.1.2.e heeft met 5.1.2.e gesproken over het nieuwe contract voor afname van herten.

- Runderen

(1) Uitnemen runderen 2023/2024

b. Projecten kerngebied

- extra beheerkosten 2024 t/m 2027 ter info beschikking (bijlage)
- uitvoering Grazige deel:
  - (1) Poelen
  - (2) Vernattingsmaatregelen/vismigratieroute

    het werk loopt voorspoedig
  - (3) Uitkijktoren

    de officiele opening van de publieksvoorziening gaat naar het voorjaar
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan

Het concept ligt bij de juristen voor reactie. De review van SOVON en 5.1.2.e zijn binnen. Zij raden aan om nieuw riet uit te rasteren.

Zowel populatiebeheer als vernattingsmaatregelen zijn nu ook opgenomen als instandhoudingsmaatregel

8. Faunabeheerplan grote hoefdieren 2024/2029

Is door GS goedgekeurd en ligt nu ter inzage.

9 Bestuurlijk overleg

verwachting is dat het gesprek gaat over gemiddelde BCS versus individuele dieren die onder de 2 zitten Samen met 5.1.2.e een notitie maken Aangeven BCS is om te bepalen of er bijgevoerd

moet worden, Daarnaast is er twee wekelijkse inspectie waar op individueel niveau gekeken wordt of er spraken is van onnodig lijden.

10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 04-09-2023
    akkoord
11. Rondvraag
    We gaan 5.1.2.e niet actief in dit dossier inwerken.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
~~deskundigen rapport~~	~~Aanvulling met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot~~ ~~Check of we de notitie kunnen gebruiken in de procedure~~	~~20-2-2023~~	~~30-8-2023~~	5.1.2.e ~~/Marjolijn~~
~~Grote Klis~~	~~wat zijn opties voor ander beheer~~ ~~we nemen dit in het beheerplan~~ ~~Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.~~	~~20-2-2023~~	~~20-3-2023~~	5.1.2.e ~~/~~5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e
Afvoer paarden	Wout belt met 5.1.2.e en 5.1.2.e over paarden naar slachthuis	30-10-2023	14-11-2023	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzennota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

9 januari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. De lijst is per 5-1 geactualiseerd.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Voorlopige voorziening afschot herten
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden
      - Edelherten
      - Runderen
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 19-12-2022
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
FBP	Hoofdstuk is in concept aangepast, ligt bij 5.1.2.e en Marjolijn voor eerste reactie	19-12	12-1	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022. schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
3.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid Er is geen hoger beroep ingesteld
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.

9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022 NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A. niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Tue, 5 Dec 2023 11:03:37 +0100
To: "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 11-27 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Hierbij het concept verslag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 november 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   - Het is de laatste keer dat Wout bij dit overleg aanwezig is
   - Statencommissie van 29 november; Agendapunt 9 Agenderingsverzoek Sterk Lokaal Flevoland en 50PLUS:
     https://stateninformatie.flevoland.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Ruimte,-Natuur-en-5.1.2.i
   - **We signaleren dat de in het agendaverzoek aangedragen inhoudelijke punten geen relatie hebben met de subsidie.**
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Ontheffing afschot edelherten. Er zijn geen zienswijze ingediend
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten.
      - Verlof gebruik demper afschot gehouden dieren
        5.1.2.e pakt dit op met korpschef/justis. Aandachtspunt is de verzekering, 5.1.2.e bewaakt dit.
      - Vangen van konikpaarden
        er is een mogelijke oplossing waarbij het slachthuis al het werk doet om de paarden uit te nemen waarbij de oudere hengsten niet in de voedselketen komen
      - Grote Klis
        De verwachting is dat er 16 januari een uitspraak is.
4. Communicatie
   nieuws item nav helikoptertelling op journaal. Er is geen spin-off. Nu de reset is afgelopen kunnen we weer terug naar communicatie die past bij regulier beheer. Voorstel is om het te koppelen aan de jaarrapportage van de provincie over het beleidskader.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren

- Protocollen
- Blauwtong
- Paarden.

(1) Update dioxine onderzoek

(2) Uitplaatsen paarden 2023

- Edelherten

(1) Voortgang afschot

er zijn ca 150 edelherten uitgenomen

Aanpassing afschot gaan we deze week doen

- Runderen

(1) Uitnemen runderen 2023/2024

er moeten nog ca 30 runderen uitgenomen worden

b. Projecten kerngebied

- uitvoering Grazige deel:

Door de aanleg van de grondwal tbv de vernattingsmaatregel, wateren de beemdlanden niet meer goed af Dat wordt deze week opgelost.

(1) Poelen

(2) Visslenk.

(3) Uitkijktorens Deze zijn klaar en de publiekstoren gaat van het voorjaar open. De andere recreatieve voorzieningen zijn erg mooi geworden.

- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan.

vanmiddag wordt het in de klankboordgroep besproken. Woensdag is het BO. Na 5 december gaat hij ter vaststelling naar GS

8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 30-10-2023
11. Rondvraag
    a. De telmethodiek van de Helikoptertelling wordt komend jaar bekeken
    b. We bespreken kort wat de uitslag verkiezingen voor de OVP kan betekenen.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
~~Wolf~~	~~wat als de wolf komt~~ ~~We houden de vinger aan de pols~~	~~28-11~~		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
~~Verzekering~~	~~Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering~~ ~~Wie is contactpersoon binnen SBB~~	~~17-4-2023~~		~~Marjolijn.~~
~~Opdracht afschot rund en paard~~	~~Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.~~	~~4-09-2023~~	~~12-9-2023~~	5.1.2.e
~~Afvoer paarden~~	~~Wout belt met~~ 5.1.2.e ~~en Ilona over paarden naar slachthuis~~	~~30-10-2023~~	~~14-11-2023~~	~~Wout~~

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 22 Apr 2024 09:57:51 +0200
To: "Tienkamp, Riena" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e d@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie.docx
Attachments: 2024-04-22 verslag strategisch overleg OVP - kopie.docx

Bijgesloten het verslag van vanochtend

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

22 april 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Imke Boerma (vervangt Joke), 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Er is een vraag uit Duitsland voor een documentaire in de Oostvaardersplassen.

   Er is een site bomenkapmeldpunt waar het Hollandse Hout in genoemd wordt
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Uitspraak Grote Klis deze staat voor 7 mei gepland
      - Ontheffing afschot edelherten
      - Tuchtzaak dierenarts. Zitting is 25 april Marjolijn, 5.1.2.e en Imke zijn erbij aanwezig.
      - De bodemprocedure 5.1.2.e is door de rechter afgewezen.
      - Er is een nieuwe procedure gestart over de levensvatbaarheid van een populatie van 500 edelherten
4. Communicatie

   We merken dat er een beperkt soort aan media is die de acties die spelen oppakken.

   Er zijn vragen gesteld of we met de begrazing ook rekening houden met de vele ganzen.

   5.1.2.e heeft een excursie met staten leden geboekt

   Er komen weer opnames van Klokhuis
5. Openbare orde

   5.1.2.e heeft nav de verstrekte demonstratie vergunningen gesproken met gemeente Almere. Riena heeft met de adviseur van de burgemeester gesproken en de burgemeester uitgenodigd voor een veldbezoek. Dit samen met de burgemeester van Lelystad en de commissaris van de Koning
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Paarden

        Over twee weken is er een bezoek aan Slowakije voor advies over de inrichting van een gebied waar ze met paarden willen begrazen Dit is een kans voor het eventueel

uitplaatsen van paarden.
We gaan van nu af geen paarden in het voorjaar op transport doen. Dat wordt voortaan in het najaar.

- Edelherten.
  Afgelopen donderdag zijn de aantallen van het afschotplan gehaald. De meeste edelherten staan momenteel in het moeras. Dat maakt tellingen onnauwkeurig. We zijn bezig om uit te zoeken of we in het najaar mbv warmtebeeld kunnen tellen.
  Het afschotplan 2024/2025 gaan we op basis van aantallen 2023 minus afschot opstellen. We betrekken hierbij de FBO en OFGV.
- Runderen.

b. Projecten kerngebied
   - Grazige deel
     Vergunningen Broeklanden zijn aangevraagd
   - Moerasreset

7. Evaluatie Beleidskader beheer Oostvaardersplassen
   We gaan alvast zelf bekijken welke informatie de provincie op gaat vragen.
8. Natura 2000-beheerplan
9 Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
    geen opmerkingen
11. Rondvraag
    De Kruiwagens zijn donderdag als gevonden voorwerp bij de gemeente ingeleverd. Aan de stichting is aangegeven dat wij gevonden voorwerpen bij de gemeente inleveren.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
~~Wolf~~	~~wat als de wolf komt~~ ~~We houden de vinger aan de pols~~	~~28-11~~		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 22 Aug 2024 09:48:55 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: 2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2024-09-02 agenda strategisch overleg OVP.docx

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog aanvullingen? (BR
BR)

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

2 september 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. (Marjolijn)
        - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        - Vergunning vernattingsmaatregelen
        - Opdracht afschot runderen en paarden
        - Ontheffing afschot edelherten
            (1) Anticonceptie bij edelherten. Er is een gesprek met 5.1.2.e geweest. Hij wil als deskundige optreden dat het toedienen van anticonceptie bij edelherten in Oostvaardersplassen geen haalbare kaart is.
        - Tuchtzaak dierenarts.
4. Oostvaardersveld STVZ (5.1.2.e)
    a. Stand van zaken uitnemen paarden incl hengsten ouder dan 3 jaar.
    b. Blog
    c. Beveiliging
    d. Beheerplan vast stellen (Riena)
5. Communicatie (Joke)
6. Openbare orde (5.1.2.e)
7. Lopende zaken (5.1.2.e)
    a. Evaluatie beleidskader
        a. In voorjaar 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
        b. Na de evaluatie moet het managementplan herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026).
    b. Herbivoren kerngebied (stvz 5.1.2.e)
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen.
    c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)
        - Grazige deel

- Moerasreset

8. Natura 2000-beheerplan. Is vastgesteld. Populatiebeheer is N2000 beheer. Zo ook alle projecten rond vernatting en extra poelen.
9. Bestuurlijk overleg ([5.1.2.e])
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen ook voor oostvaardersveld.	4-09-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

From: "5.1.2.e "

Sent: Mon, 23 Sep 2024 10:24:03 +0200

To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Tienkamp, Riena" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

Subject: 2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Attachments: 2024-09-23 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Beste allemaal

Hierbij het concept verslag van het strategisch overleg van vanochtend

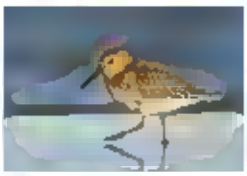
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

22 september 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      a. Behandeling bodemprocedure afschot herten
      b. Vergunning vernattingsmaatregelen
      c. Opdracht afschot runderen en paarden
         13 december is een zitting
      d. Ontheffing afschot edelherten
         (1) Dinsdag komt 5.1.2.e voor een veldbezoek
      e. Tuchtzaak dierenarts.
         Alleen maar gemeld dat er een uitspraak gaat komen
4. Oostvaardersveld STVZ
   De paarden zijn uit het gebied. Er wordt naar andere locaties voor de paarden gezocht
5. Communicatie
   Binnenste buiten gaat opname van bronst maken. In oktober komen we in klokhuis.
   Communicatie rond verplaatsen paarden is goed gegaan
   In oktober zijn de helikoptertellingen We gaan daar niet actief over communiceren. De cijfers komen in het jaarplan. We willen wel over de drones van defensie communiceren.
   Vrijdag was OVP aanwezig bij partijcongres van de PvdD. Thema was diervriendelijk populatiebeheer.
6. Openbare orde
   Begin november komen burgemeesters en officier van justitie in het gebied op bezoek
7. Lopende zaken
   a. Evaluatie beleidskader
      - In voorjaar 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
        In BO is aangegeven dat de start in januari is zodat evaluatie voor zomerreces in GS behandeld kan worden.
      - Na de evaluatie moet het managementplan herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026)

b. Herbivoren kerngebied

we tellen elke maand de omvang van de kuddes runderen en paarden.

- Edelherten.

  we merken dat de edelherten lastig te vinden zijn. Vermoedelijk zitten er veel in het moeras. De telling zal hier hopelijk een beeld van geven.
- Paarden
- Runderen

  De oostelijke punt van het Kotterbos is jaarrond open voor de grote herbivoren. Hier worden door actievoerders de runderen gevoerd. We gaan slagbomen plaatsen en verbodsborden om evt handhavend op te kunnen treden,

c Projecten kerngebied

- Grazige deel

  We zijn bezig met de aanpassing van het watersysteem tussen Natte Graslanden, inundatiezone en beemdlanden.
- Moerasreset

  opzet water is op zijn vroegst in de winter van 2025

8 Natura 2000-beheerplan.

a. Er is een bezwaar ingediend op het N2000-beheerplan door dierbaar op zaken die niet voor bezwaar open staan.

9 Bestuurlijk overleg

geen mededelingen De subsidie periode tot 2022 is afgesloten.

10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg

geen opmerkingen.

11. Rondvraag

We moeten bij provincie verzoek indienen voor afschot van paarden op basis van N2000-beheerplan

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
~~Verzekering~~	~~Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering~~ ~~Wie is contactpersoon binnen SBB~~	~~17-4-2023~~		~~Marjolijn.~~
~~Opdracht afschot rund en paard~~	~~Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen ook voor oostvaardersveld.~~	~~4-09-2023~~		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn
Runderen kotterbos	Kunnen we het kotterbos alleen bij extreem weer open stellen?	23-9-2024		5.1.2.e
Afschot paarden	Aanvraag vergunning bij provincie	23-9-2024		5.1.2.e

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 15 Feb 2021 09:32:38 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: afschot rund voor intern beraad
Categories: Groene categorie

Hoi 5.1.2.e

Omdat Marjolijn er niet is bij het strategisch overleg maar even direct naar jou.

Als het goed is ben jij bezig met een brief aan provincie ivm vergunning/aanwijzing afschot rund. De vraag die 5.1.2.e en ik hebben is of je daar ook paard meeneemt en dat het ook gaat om afschot van uitgebroken dieren (alle drie de soorten). Dit allemaal voor calamiteit

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3


Nationaal Park
NIEUW LAND
staatsbosbeheer

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 18 May 2022 14:34:37 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: beheerplan Trekweg

Hoi 5.1.2.e

Op verzoek van 5.1.2.e en zoals in het strategisch overleg besproken heb ik de afgelopen week energie gezet op het beheerplan Trekweggebied. Dit omdat er een ecologische onderbouwing nodig is voor het aanpassen van het huidige beheer met koniks. Deze actie voer ik samen met 5.1.2.e uit en daarmee is hij niet meer nodig als taak voor de provinciaal ecoloog.

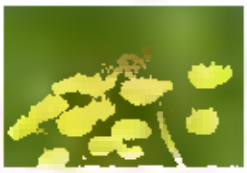
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 2 Oct 2020 11:10:54 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: brief aan stamina

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e

Hierbij de brief voor Stamina

Reacties welkom.

Agenderen we beide brieven maandag in strategisch overleg?

#Marjolijn; zal ik beide brieven na jullie reacties ter info naar 5.1.2.e sturen?

melding stand van zaken populatiebeheer edelherten Oostvaard...

http://360graden/GetFile.aspx?fileId=930082&5.1.2.i

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

Provinciaal ecoloog Flevoland

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 6 Feb 2023 10:47:45 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0.DOCX
Attachments: D23-5225 2023 02 06 concept verslag strategisch overleg OVP 1381339_711263_0.DOCX

Beste allemaal

Bijgesloten het verslag van vanmorgen

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 februari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
   toegevoegd financiën werkzaamheden
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
        De passende beoordeling moet nog afgerond worden Dat is nog best wat werk omdat de nieuwe broedvogelgegevens 2022 meegenomen moeten worden. Ook de stikstofberekening moet nog plaats vinden.
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
        Morgen ligt er een besluit bij GS. Mogelijk wordt dit tijdens de 16de in de zitting bij de RvS meegenomen.
        In juridisch overleg is afgesproken is dat we voor de situatie vanaf 1-1-2024 twee sporen bewandelen Zowel vergunning aanvragen als instandhoudingsmaatregel.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
        provincie is akkoord met notitie over hoe verder met de aanleg van de grondwal tbv de vernattingsmaatregel
      - Behandeling voorlopige voorziening afschot herten 16 feb.
        Marjolijn bespreekt met 5.1.2.e wie er de 16de aanwezig zijn. 5.1.2.e gaat in ieder geval als toehoorder, 5.1.2.e zet een reservering in zijn agenda
        Er ligt huiswerk bij SBB Notitie genetische diversiteit (5.1.2.e evt met ondersteuning van 5.1.2.e / 5.1.2.e) en grafiek populatieontwikkeling/afschot (5.1.2.e / 5.1.2.e).
4. Communicatie
   Joke zorgt dat er een bericht klaar ligt voor als de rechter om de afschotcijfers vraagt. We gaan er zelf niet actief over communiceren. Succes van afschot dit jaar zit in extra schuilplekken, elke week minimaal 3 keer het veld in, veel inzet buddy's en afschot vroeg in de ochtend met warmtebeeldkijker.
5. Openbare orde
   Er zijn op dit moment geen acties
6. Lopende zaken

a. Begroting extra beheer
   er ligt een onderbouwing voor het reserveren van geld voor opruimen rasters en inboet tzt.
b. Herbivoren
   - Protocollen
   - Paarden
   - Edelherten
   - Runderen BCS is iets gezakt naar 2,8.

c Projecten kerngebied
   - Financiën werkzaamheden (zie ook visslenk). Gesprek met provincie over wat het verlies van de visslenk betekent voor voortgang van de projecten Natura 2000 en Beleidskader vindt plaats
   - Visslenk
     De aanleg vistrap schiet op. Na realisatie wordt de beheerweg ter hoogte van Kitstocht opgepakt. Evt nadenken over formeel moment voor in gebruik nemen (Joke/5.1.2.e).
     Voor de visslenk worden twee varianten in beeld gebracht wat er kan met het resterende geld en wat het extra kost nav de zaak Ploegram.
   - Poelen
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
   Deze week vindt de selectie plaats van het bureau dat het beheerplan gaat schrijven.
   Insteek van provincie is om het beheerplan terug te brengen naar de kern der zaken van waar het beheerplan voor is.
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 23 januari 2023
    tekst bij rondvraag is aangepast.
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
~~Klissen~~	~~Contact opnemen met NVWA~~	~~9-1~~	~~23-1~~	5.1.2.e
RVS	Aanleveren teksten en grafiek zitting RVS	6-2-2023	12-2-	5.1.2.e 5.1.2.e
Communicatie	Moment voor openen vistrap	6-2-2023	15-3-2023	Joke/ 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022. schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
3.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.

9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022 NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A. niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 23 Jan 2023 10:00:37 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0.DOCX
Attachments: D23-3078 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP 1371862_707744_0.DOCX

Hierbij het verslag van vanochtend.

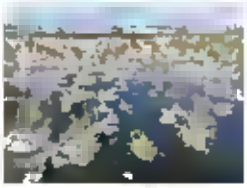
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

23 januari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Vrijdag was stuurgroep NPNL We hebben onze zorg uitgesproken hoe we na 2023 (als veel subsidies aflopen) financieel verder gaan? Voorstel van ons is om in 2023 op zoek te gaan naar nieuwe financiële bronnen Binnenkort komt de visitatiecommissie langs Hun aanbevelingen kunnen een impuls geven aan nieuwe projecten en de samenwerking binnen NPNL Daarnaast ligt er een beleidskader nationale parken vanuit LNV wat eveneens impuls kan zijn voor het NPNL. Na afloop is er met de wethouders van Lelystad afgesproken met elkaar aan tafel te gaan over kansen in de samenwerking SBB/Lelystad.
3. Juridische zaken

   Geen bijzonderheden.

   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen.

        Er ligt een interne onderbouwing dat we wel de grondwal kunnen aanleggen met grond die vrij komt het uit de vismigratieroute Vraag is of en hoe we dit met de provincie delen. Marjolijn adviseert dit met de steller van de vergunning te delen.
      - Voorlopige voorziening afschot herten
4. Communicatie

   a. Grutto

      Bij Grutto zitten andere marketing mensen die met nieuwe communicatie concepten kwamen. Wij staan niet achter hun berichtgeving Joke heeft hier veel energie in gestoken om dit om te buigen. Joke neemt contact op met 5.1.2.e

   b. Er is een mooie fotoreportage gemaakt van de werkzaamheden van de faunabeheerders.

   c. Binnenste Buiten wil graag een item over hertenvlees maken.
5. Openbare orde

   Geen bijzonderheden in het veld.

   De politie pakt zaken op waar bedreiging aan de orde is
6. Lopende zaken

a. Begroting extra beheer
   De extra kosten 2023 voor beheer als gevolg van het beleidskader, zijn onderbouwd en met de provincie gedeeld
b. Herbivoren
   - Protocollen
   - Paarden
     in de zomer gaan we paarden uitnemen. Er zijn een aantal gesprekken met andere natuurgebieden om paarden over te nemen.
   - Edelherten
     Afschot gaat gestaag door
   - Runderen
c. Projecten kerngebied
   - Visslenk.
     Er wordt momenteel gewerkt aan de vistrap
   - Poelen
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
   In BO is aangegeven dat het tijdsschema heel strak is en mogelijk niet gehaald wordt. Wout heeft aangegeven dat we het schema toch moeten aanhouden
8. Faunabeheerplan 2024/2029
   Er is afstemming geweest met de schrijvers van het FBP. De inhoud met betrekking tot edelherten Oostvaardersplassen is gedeeld Deze wordt meegenomen als integraal onderdeel van de tekst
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 09 januari 2023
    Er is afstemming met NVWA geweest over de grote klis. De beschikbare kennis geeft geen aanleiding om tot een eenduidige conclusie te komen. Mogelijk komt er het voorstel om een landelijk monitoringsprogramma/onderzoek op te gaan stellen.
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
FBP	Hoofdstuk is in concept aangepast, ligt bij 5.1.2.e en Marjolijn voor eerste reactie	19-12	12-1	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
~~Klissen~~	~~Contact opnemen met NVWA~~	~~9-1~~	~~23-1~~	5.1.2.e
Communicatie	contact opnemen met 5.1.2.e over de communicatie vanuit Grutto	23-1	30-1	Joke

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022. schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
3.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.

9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022 NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A. niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 24 Nov 2021 13:59:43 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: eerste aanzet monitoring wolf ovp
Attachments: Monitoring ecologie Oostvaardersplassen na komst wolf concept 20211124.docx

Hallo 5.1.2.e

Hierbij een eerste aanzet voor monitoring komst wolf ter info voor het strategisch overleg volgende week maandag. Dit is geen definitief plan (dat mensen dus niet gelijk schrikken van de hoeveelheid); kan dus nog van alles wijzigen. Het zijn wat zaken waar je mogelijk meer over zou willen weten en om een aantal vragen te kunnen beantwoorden. Dit betekent dus ook dat je als beheerder de vragen goed moet hebben, zodat je een specifieke monitoring daarvoor kunt inzetten. Zie deze notitie dus vooral als een hulpmiddel daarvoor.

Groeten,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

Afdeling Beheer en Planning / Department Management and Planning

Postbus 2 / PO Box 2, 3800 AA, Amersfoort

Mob. nr. 5.1.2.e

Monitoring ecologie Oostvaardersplassen na komst wolf

5.1.2.e

Concept notitie versie 2021-11-24

Inleiding

Nu de wolf zich in Nederland heeft gevestigd is het niet de vraag of de wolf ook naar de Oostvaardersplassen komt, maar eerder wanneer. Als de wolf in de Oostvaardersplassen komt en zich daar mogelijk ook vestigt, zal dit een effect teweegbrengen op het ecosysteem. De wolf zal invloed hebben op de grote herbivoren (mortaliteit, reproductie, terreingebruik) en daarmee op de intensiteit en de verdeling van de graasdruk in het gebied. Dit heeft weer effect op de vegetatieontwikkeling en het ontstaan van een divers landschap en dus op de diversiteit aan diersoorten. Wat uiteindelijk de effecten zullen zijn valt moeilijk te voorspellen. We kunnen veel leren uit andere gebieden waar wolven en grote herbivoren voorkomen, maar 1 op 1 vertalen naar een specifiek gebied blijft lastig. Zo is weliswaar veel te leren van de ervaring van de Veluwe, maar in tegenstelling tot de Veluwe is de Oostvaardersplassen een zeer voedselrijk en vrij open gebied. Dit leidt bijvoorbeeld tot een ander gedrag van de grote herbivoren (grote groepen op de open vlakte) en daarmee mogelijk ook een andere reactie van de grote herbivoren op de wolf en dus een andere ontwikkeling op het gebied dan wat op de Veluwe gebeurt.

Van belang is dan ook om direct vanaf het moment dat de wolf in het gebied is, de ontwikkelingen in het gebied met monitoring en onderzoek goed te volgen om te kunnen bepalen wat het effect van de wolf is op ecosysteem niveau. Dit is niet alleen van belang om te weten wat er in het gebied gebeurt, maar ook om te kunnen bepalen hoe de uitkomsten zich verhouden tot de bestaande natuurdoelen (N2000, NNN, biodiversiteit) en bestaande beleid (bijv. Prov. beleidskader beheer Oostvaardersplassen). Deze kennis is van belang om keuzes in het beleid, natuurdoelen en beheer te maken.

Naast dat de wolf invloed zal hebben op de Oostvaardersplassen zelf, zal de wolf zich zeer waarschijnlijk ook in de omgeving van de Oostvaardersplassen ophouden. De wolf zal dan niet alleen invloed uitoefenen op de andere (natuur)terreinen van Staatsbosbeheer, maar er zullen ook contacten zijn tussen mensen en de wolf en kan er dus sprake zijn van effecten op menselijke activiteiten.

In deze notitie wordt een eerste aanzet gegeven tot een monitoringsprogramma om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen en ook op een manier zodat op basis van de gegevens conclusies kunnen worden getrokken voor de toekomst. Momenteel vindt er al veel monitoring in de Oostvaardersplassen plaats die ook gebruikt kan worden voor deze monitoring. Het gaat dan bijvoorbeeld om de monitoring van de vegetatie, vogels, insecten, terreingebruik grote herbivoren en ganzen.

Monitorings- en onderzoeksvragen

Er zijn drie algemene vragen. De eerste heeft betrekking op de Oostvaardersplassen zelf, de tweede op de omgeving en de derde gaat over de ontwikkeling van een levensvatbare wolvenpopulatie.

1. Wat is het effect van de wolf op het niveau van het ecosysteem van de Oostvaardersplassen en hoe bepaalt dit het landschap? Deze algemene vraag moet ook antwoord geven op de vraag in hoeverre de wolf tot een hetzelfde of een ander landschap leidt dan nu in het Provinciaal beleidskader voor het beheer van de Oostvaardersplassen is aangegeven nl een divers landschap met een goed ontwikkelde biodiversiteit behorend bij dat landschap en waarmee tevens de Natura 2000 doelstellingen bediend kunnen worden.
2. Wat is het effect van de wolf op de omgeving? Het gaat hier om de effecten richting de mens die de wolf kan tegenkomen in de gebieden buiten de Oostvaardersplassen en om effecten op bedrijven waar dieren worden gehouden of mensen die hobbydieren houden, waarbij die dieren prooi kunnen zijn voor de wolf.
3. Kan zich een levensvatbare wolvenpopulatie ontwikkelen in de Oostvaardersplassen?

De vragen die hier uit voortkomen hebben betrekking op de wolf zelf, de grote herbivoren, flora en fauna, vegetatie, landschap en omgeving.

WOLF

- Hoe ziet het terreingebruik van de wolf er uit? Verblijft hij alleen in de Oostvaardersplassen of ligt zijn territorium ook grotendeels buiten de Oostvaardersplassen? Maakt de wolf binnen de Oostvaardersplassen alleen gebruik van de randzone of verblijft hij ook in het moeras en zo jaar waar (denk aan kolonies reigers, lepelaars)?
- Wanneer en waar jaagt de wolf en waarvan is dit afhankelijk? Maakt hij uitsluitend gebruik van prooidieren in de Oostvaardersplassen of pakt hij ook prooien buiten de Oostvaardersplassen? Is er sprake van een seizoensverloop waarbij hij in verschillende seizoenen in verschillende gebieden verblijft?
- Waaruit bestaat zijn prooi? Heeft hij voorkeur voor bepaalde soorten grote herbivoren; sexe of leeftijdsklassen? Zit hier een seizoensverloop in? Welke N2000 soorten staan op het menu van de wolf en hoeveel maken die deel uit van het totale dieet? Welke kleine zoogdieren staan op het menu van de wolf (bever, otter, muizen) en welk deel maken die uit van het totale dieet?
- Hoeveel prooien heeft de wolf nodig om te overleven? Zit hier een seizoensverloop in?
- Hoe jaagt de wolf op zijn prooien? Gebeurt dit vanuit dekking of gewoon openlijk en zichtbaar in het open terrein (relatie met reactie grote herbivoren op wolf)?
- Wat is het effect van de wolf op de vos?
- Hoe ontwikkelt zich de wolvenpopulatie in en rondom de Oostvaardersplassen? Hoe ziet de aantalsontwikkeling er uit; mortaliteit, reproductie, migratie? Hoe ziet de sociale structuur er uit; hoeveel roedels zijn er?
- Met welke andere wolvenpopulaties is er uitwisseling en via welke corridors/wegen vindt die uitwisseling plaats?

GROTE HERBIVOREN

- Hoe ziet het terreingebruik er uit van de grote herbivoren? We hebben veel informatie van het terreingebruik voordat de wolf er was. Voortzetting van die monitoring maakt inzichtelijk hoe dit verandert. Deze vraag levert ook inzicht in de verdeling van de graasdruk over het terrein (van belang voor vegetatieontwikkeling) en geeft inzicht in de voorkeur van gebieden voor en na komst van de wolf. Hoewel er nog geen sluitend bewijs is voor het zogenaamde 'landscape of fear', levert deze monitoring daar wel meer informatie over.
- Waaruit bestaat het dieet van de grote herbivoren? Veranderingen in terreingebruik en gedrag kunnen tot een ander dieet leiden wat enerzijds van invloed kan zijn op de conditie van de dieren maar anderzijds ook op de vegetatieontwikkeling.
- Hoe ziet de reproductie er uit? Hoeveel dieren worden wanneer geboren? We hebben een globaal overzicht van reproductie voor de komst van de wolf en kunnen daarmee een indicatie geven wat het effect van de wolf op de reproductie is.
- Hoe ziet de mortaliteit er uit? Waar, hoeveel en welke dieren (soort, sexe, leeftijd) worden door de wolf gepredeerd? Zit hier een seizoensverloop in? Waar, hoeveel en welke dieren (soort, sexe, leeftijd) sterven een natuurlijke dood of moeten worden afgeschoten ivm voorkomen onnodig leiden? Hieruit valt te destilleren wat nu het aandeel is van de wolf op de sterfte van grote herbivoren.
- Hoe ziet de sociale structuur er van de drie verschillende soorten herbivoren uit? We hebben informatie hierover voordat de wolf er was en kunnen dit vergelijken met de situatie na de komst. De structuur zou anders kunnen worden als een strategie om beter beschermd te zijn tegen predatie. Invloed op die sociale structuur kan van invloed zijn op bijvoorbeeld het graasgedrag (verdeling over het terrein) of de reproductie.
- Hoe ziet het gedrag er van de drie verschillende soorten herbivoren uit? We hebben informatie over de tijdbesteding van het gedrag voor de komst van de wolf en kunnen dit vergelijken met de situatie na de komst om te zien of ze bijvoorbeeld meer tijd moeten gaan besteden aan waakzaamheid en welk gedrag dan tijd moet inleveren. Hiermee kunnen consequenties voor bijvoorbeeld grazen, reproductie, of sociaal gedrag inzichtelijk worden gemaakt.

- Hoe zien de diergezondheid en het dierenwelzijn er uit? Door de komst van de wolf is er sprake van de introductie van het natuurlijke proces van predatie wat een positief effect zou kunnen hebben op diergezondheid en dierenwelzijn. De vraag is of dat in de context van de Oostvaardersplassen ook het geval is. Er is een lange monitoring van diergezondheid en in 2022 wordt gestart met een AIO onderzoek diergezondheid van de grote herbivoren in de Oostvaardersplassen. Hierdoor is een vergelijking tussen voor en na de komst van de wolf mogelijk. Wellicht dat de monitoring diergezondheid iets aangescherpt moet worden om specifieke effecten van de wolf inzichtelijk te maken. Dierenwelzijn is tot nu toe niet gemonitord maar zou nog beschreven kunnen worden aan de hand van de 5 vrijheden: 1) vrij van honger en dorst; 2) vrij van ongemak; 3) vrij van pijn; 4) vrij van angst en stress; 5) vrij om normaal gedrag te vertonen. Vergelijking met de situatie na de komst van de wolf geeft inzicht in mogelijke veranderingen.

VEGETATIE

- Hoe ontwikkelt zich de flora? De soortsamenstelling van de grazige randzone wordt al geruime tijd gemonitord. Voortzetting van deze monitoring is gewenst. Deze monitoring geeft inzicht wat het effect op de diversiteit van het gebied is.
- Hoe ontwikkelt zich de structuur van de graslanden? Deze monitoring vindt al sinds 1991 plaats en geeft inzicht in de bedekking en hoogte van grassen en ruigtekruiden. Dit geeft enerzijds inzicht in het voedselaanbod voor grote herbivoren en ganzen maar laat ook de geschiktheid van deze graslanden zien voor kleine zoogdieren en insecten (voedsel voor vogels). Voortzetting van deze monitoring is gewenst.
- Hoe ontwikkelt zich de vegetatie? De ontwikkeling van de vegetatie wordt al sinds 1974 gemonitord aan de hand van vegetatiestructuurtypenkaarten. Voortzetting van deze monitoring is gewenst. Deze monitoring geeft niet alleen inzicht in de ontwikkeling van de vegetatiestructuurtypen maar laat ook zien hoe divers het landschap is aan vegetaties en structuren.

INSECTEN

- Hoe ontwikkelt zich de diversiteit en het aanbod aan insecten? Deze monitoring geeft inzicht in het ontstaan van het diverse landschap met daaraan gekoppeld een grotere diversiteit in fauna, maar geeft tevens inzicht in het prooiaanbod voor vogels (waaronder N2000 soorten) in het broedseizoen. In 2022 wordt een monitoring insecten gestart waarbij gekeken wordt naar het effect van begrazing op het voorkomen van insecten. Deze monitoring kan hiervoor gebruikt worden.

MUIZEN

- Hoe ontwikkelt zich het aanbod van muizen als prooidier voor vogels? Deze monitoring geeft inzicht of het diverse landschap ook meer prooiaanbod voor vogels (N2000 soorten zoals roofvogels, reigers) biedt. Tot op heden zijn enkele inventarisaties uitgevoerd om de relatie tussen vegetatiestructuur en aanbod muizen te bepalen. Deze inventarisaties zouden in de toekomst herhaald kunnen worden.

VOGELS

- In de huidige monitoring worden zowel broed- als niet-broedvogels gevolgd. In sommige gevallen gaat het om integrale karteringen en in sommige om punt-transect-tellingen (steekproef van het gebied). Deze monitoring levert voldoende informatie om de algemene vraag te kunnen beantwoorden.

OMGEVING

- Waar komen de wolf buiten de Oostvaardersplassen voor en wat doet hij daar? Uit de terreingebruikgegevens van de wolf wordt dit inzichtelijk.
- Welke interacties vinden er plaats tussen mens en wolf en van welke aard zijn die?
- Hoe beleven de mensen in de omgeving de wolf?

Monitoring: materiaal en methode

- Om het terreingebruik van de wolf goed vast te leggen kan het beste gebruik worden gemaakt van een GPS zender. Naast het aanschaffen van een geschikte GPS zender, moet het dier gevangen en verdoofd worden. Vervolgens moeten de data worden uitgelezen, gearchiveerd, geanalyseerd en gerapporteerd worden.
- Het dieet kan worden vastgesteld aan de hand van veldwaarnemingen en analyses van keutels. Het verzamelen van keutels wordt makkelijker (minder tijdrovend) als op basis van de GPS waarnemingen een exacter beeld wordt verkregen van het terreingebruik van de wolf.
- Wolvenkeutels geven via DNA analyse ook informatie over het individu en kan ook (met name in het beginstadium als er meerdere wolven zijn die nog geen roedel vormen) bepaald worden of er verschillende wolven aanwezig zijn en hoeveel. Ook wordt hiermee (in later stadium) duidelijk of er nieuwe wolven uit andere roedels uit andere delen van het land (of buitenland) bij komen.
- Het terreingebruik van de grote herbivoren wordt nu maandelijks vastgelegd. Deze waarnemingen laten in grote lijnen eventuele veranderingen na de komst van de wolf zien. Om het effect van de wolf op het gedrag van de grote herbivoren in meer detail te kunnen beschrijven en beter te kunnen bepalen wat dat effect nu precies is en betekent voor de ontwikkeling van het gebied kan het beste ook met GPS zenders worden gewerkt. Door per soort enkele individuen van een zender te voorzien (verdeeld over de verschillende subgroepen binnen de populaties) wordt dit inzicht, samen met de GPS gegevens van de wolf, verkregen. In de afgelopen twee jaren is het gedrag van Heckrunderen met behulp van GPS vastgelegd. Voor Heckrunderen kan dus een goede vergelijking tussen voor en na de komst van de wolf gemaakt worden.
- Om het effect van de wolf op de populatieontwikkeling van de grote herbivoren te bepalen, dienen de totale aantallen, mortaliteit en reproductie vastgelegd te worden. In de huidige monitoring worden de totale aantallen jaarlijks geschat op basis van tellingen in het voor- en najaar. Deze monitoring kan worden voortgezet waarbij tevens onderscheid wordt gemaakt in man-vrouw en leeftijdscategorieën. Mortaliteit wordt zo nauwkeurig mogelijk bijgehouden. Bij komst van de wolf zal hier wel meer inspanning op moeten worden verricht omdat door wolven gedode dieren soms niet direct vanaf de beheerweg zichtbaar zijn. De reproductie kan worden afgeleid uit de totale aantallen en de mortaliteit. Voor een goede interpretatie van de effecten is het wel van belang om ook inzicht te krijgen in de zogenaamde jong:moeder verhouding. Dit geeft aan of de wolf, naast het opeten van jonge dieren, ook effect kan hebben op het aantal moederdieren dat een jong krijgt (bijv. leidt stress a.g.v. predatie tot een lagere reproductie bij vrouwelijke dieren?).
- Om het effect van de wolf op het gedrag van de grote herbivoren, maar ook bijv. ganzen, te bepalen, dienen veldwaarnemingen plaats te vinden. Hierbij wordt bijvoorbeeld maandelijks gedurende een hele dag het gedrag van de dieren vastgelegd. Door dit regelmatig te doen worden verschillen in gedrag met en zonder aanwezigheid van de wolf inzichtelijk. Een voorbeeld van zo'n effect kan zijn dat wolven de bronst van de edelherten zodanig beïnvloeden dat herten minder tijd kunnen besteden aan de reproductie omdat ze meer tijd aan waakzaamheid moeten besteden. Of dat ze dit dus niet doen en juist vaker ten prooi vallen aan de wolf. Een ander voorbeeld kan zijn dat ganzen iedere keer zo nerveus worden van de nabijheid van een wolf dat ze veel vaker opvliegen en mogelijk het gebied verlaten.
- Effecten op de omgeving kunnen worden verkregen door alle contacten tussen wolf en omgeving/mens vast te leggen. Daarnaast kunnen in specifieke gevallen aanvullende waarnemingen worden gedaan om te bepalen waarom bepaalde contacten plaatsvinden, en indien ongewenst, wat daar aan gedaan zou kunnen worden.
- De beleving van de wolf door mensen in de omgeving kan worden gedaan via interviews.
- De ontwikkeling van vegetatie, insecten en vogels kan worden vastgelegd met de huidige monitoring.

Monitoring: mensen, tijd en geld

- Gezien het belang van het bepalen van de effecten, de specificiteit van de monitoring en het onderzoek, de hoeveelheid te verzamelen en verwerken data en het beantwoorden van de vragen wordt voorgesteld voor deze taken een ecoloog (WO-niveau) full-time in te zetten die dan niet alleen de monitoring van de wolven doet, maar de hele monitoring (dus ook de andere onderdelen) verzorgt. Daarnaast zorgt deze ecoloog voor de uitwerking van de data, het beantwoorden van de vragen en legt contacten met universiteiten om specifiek onderzoek uit te laten voeren.
- Voor het verzamelen van data is ondersteuning nodig van een boswachter ecologie en kan gebruik worden gemaakt van vrijwilligers zoals dat in de huidige monitoring van de Oostvaardersplassen ook al het geval is.
- De monitoring vraagt ook aanvullende financiering voor bijvoorbeeld de GPS zenders bij de wolven en grote herbivoren (hierbij rekening houdend dat ook geld nodig is om dieren te verdoven door een dierenarts).
- Het is op dit moment moeilijk in te schatten wat de totale kosten zullen zijn, maar dat dit enkele duizenden (10-20) euro's per jaar zijn mag duidelijk zijn.

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 25 Nov 2021 13:15:12 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: agenda strategisch overleg
Attachments: 2021 - 11-29 agenda strategisch overleg.docx, 2021-11-08 concept verslagstrategisch overleg.docx, De Oostvaardersplassenwolf kansen en aandachtspunten 22 nov 2021.docx

Beste allemaal

Maandag is er weer strategisch overleg. Bijgesloten de stukken

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 november 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Vogelgriep

   Er is in de buurt van OVP vogelgriep gesignaleerd. De OVP ligt in het beperkingen gebied. We letten met de werkzaamheden op dat we de watervogels niet extra verstoren. Is afgestemd met RVO. We houden de verstoring van watervogels bij de werkzaamheden bij. 5.1.2.e meldt dit bij de NVWA.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures

      We hebben het kort doorgelopen. Er zijn geen grote nieuwe ontwikkelingen.

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie moet nog beslissingen op de bezwaarschriften nemen. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.

beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	**Dierbaar Flevoland**	Wacht op planning zitting rechtbank. De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank).
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	**Dierbaar Flevoland**	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	**Dierbaar**	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	**Stamina**	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	**Stamina**	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan.

		Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. Misschien neemt NVWA tussentijds nieuwe beslissing op bezwaar.

4. Communicatie

   Er komt een artikel in HP de tijd. Er is nog steeds een groot deel van de buitenwereld die denkt dat in de OVP nog steeds aan rewilding wordt gedaan.

   Communicatie over afschot herten en verkoop vlees is gestart

5. Openbare orde

   Er is van de maand weer een demonstratie gepland.

6. Herbivoren

   a. Protocollen dierenwelzijn.

      Marjolijn reageert voor 25 december zodat we het de 29ste kunnen bespreken en vaststellen.

   b. Paarden

      - in vangweide

        Er staan nog twee harems na (13 dieren). Deze gaan of naar OVV of naar Nijkerk (afhankelijk of ze op transport mogen voor slacht)

      - tamme Paarden Oostvaardersveld

        Deze gaan het gebied uit omdat ze te tam gemaakt zijn en ze bezoekers lastig vallen (mondelingen meldingen bij buiten centrum). Er komt een blog over deze actie.

      - Ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld

        We gaan met de korpschef in gesprek om dit via een WM4 te regelen. Wout stelt voor om een wapen zonder demper in de kast te zetten.

      - Uitgebroken dieren.

        Ook dit proberen we via de WM4 te regelen. Dit moet altijd via de

      - Valwild Flevoland, hoe we dit gaan oplossen (zie mail 5.1.2.e en Marjolijn)

        wordt landelijk opgepakt.

   c. Edelherten

      afschot start na donderdag a.s.. 5.1.2.e stuurt vandaag het verslag van de helikopter telling naar de provincie.

      5.1.2.e kan zich niet vinden in de prijsvoorstellen. We moeten wel markt conform werken. Huidige afspraak alleen voor dit seizoen en in een contract vast leggen.

   d. Runderen

      Afschot van de runderen in ingewikkelder dan gedacht. Er wordt wekelijks twee keer een dagdeel geschoten. Net als de herten zal het weer mee werken.

e. Helikoptertelling

Verslag is in de maak. Ivm een week storm en de vogelgriep is er dit jaar een telling minder geweest

7. Projecten kerngebied
   a. Visslenk

      werk gaat gestaag door. Is enige aannemer die deze winter nog in veld werkt
   b. Poelen
   c. Beschutting

      wordt op zeer korte termijn afgerond
   d. Moerasreset

      Is met baggeren van geul helemaal afgerond
   e. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg

   Goede bijpraatsessie waar tevens ontwikkelingen vogelgriep zijn besproken

   5.1.2.e neemt contact met 5.1.2.e op voor bezoek aan gebied
9. WBE en faunabeheerplan edelhert buiten OVP

   Er is voor edelherten in Randmeerbossen een FBP opgesteld. Voorstel is geen doelstand op te nemen en lerend te beheren. Er wordt alleen voor het nulstandgebied een ontheffing aangevraagd.
10. Verslag en actielijst strategisch overleg 27 september 2021

    vastgesteld en besproken
11. Rondvraag

    Met de bezwaaradviescommissie wordt ingezet op laten zien wat er in het gebied is.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Financieel	Overzicht subsidies voor eigen overzicht helder hebben	-3-1-2021	28-11-2021	5.1.2.e
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land Er komt geen aparte WBE Nieuw Land	15-3	8-11-2021	Wout
Oostvaardersveld	Afstemmen met Boudewijn en Sylvo over uitnemen paarden	27-9	30-9	Wout
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout

Voor intern beraad

Memo

Datum: 24-9-2021
Van: 5.1.2.e en Marjolijn van Egmond
Aan: Wout Neutel / 5.1.2.e / 5.1.2.e
Onderwerp: juridisch advies conceptverzoek tot uitbreiding ontheffing Wet wapens en munitie gebruik dempers

-CONCEPT VOOR INTERN GEBRUIK-

Aanleiding voor dit advies is een door 5.1.2.e opgesteld conceptverzoek aan Justis om de aan Staatsbosbeheer voor dempers verleende ontheffing op grond van de Wet wapens en munitie (Wwm) uit te breiden. Gaandeweg is deze vraagstelling door ons uitgebreid en hebben wij ons ook verdiept in de wetgeving ten aanzien van geweren.

Inhoud en voorwaarden Wwm-ontheffing dempers
- Staatsbosbeheer heeft een Wwm-ontheffing voor het gebruik van dempers, gedateerd 30-6-2021. Bij het verlenen van die ontheffing is de op 28 oktober 2020 en 19 april 2021 verleende ontheffing komen te vervallen.

- De Wwm-ontheffing van 30-6-2021 is verleend voor het voorhanden hebben, dragen en vervoeren van vijf geluiddempers, (...), teneinde deze geluiddempers op (jacht)vuurwapens te gebruiken in de jachtgebieden 'Oostvaardersplassen', 'Kotterbos', 'Oostvaarderbos' en 'Oostvaarderveld'.

- De geldigheid van de Wwm-ontheffing is in het besluit op een aantal manieren beperkt, en er zijn voorschriften aan verbonden. Samenvatting van de (voor dit advies) belangrijkste:
-- gebruik beperkt tot in het besluit persoonlijk aangewezen personen in dienst van Staatsbosbeheer;
-- gebruik beperkt tot de uitoefening van werkzaamheden in het kader van beheer en schadebestrijding in termen van de Wet natuurbescherming en ten behoeve van Staatsbosbeheer;
-- gebruik beperkt tot de periode dat preventie en bestrijding overeenkomstig de provinciale ontheffing noodzakelijk wordt geacht;
-- Staatsbosbeheer dient in het bezit te zijn van een geldige ontheffing of een geldige machtiging waaruit blijkt dat het gebruik van een geluiddemper is toegestaan ten behoeve van het beheer en schadebestrijding in termen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de in de ontheffing genoemde diersoorten.
NB: met ontheffing wordt hier bedoeld de Wnb-ontheffing van de provincie. Dat is dus de Wnb-ontheffing aan de FBE voor het afschot van edelherten in de OVP, maar volgens ons voldoet ook de Wnb-opdracht voor het afschot van heckrunderen en konikpaarden (in geval van voorkomen onnodig lijden) in de OVP aan deze omschrijving. In de Justis-ontheffing zelf worden geen diersoorten genoemd, de voorwaarde is dat het om schadebestrijding of beheer in het kader van de Wnb in de hierboven genoemde jachtvelden moet gaan. De consequentie daarvan is volgens ons dat er geen uitbreiding van de Justis-ontheffing voor het schieten van heckrunderen in de OVP met een demper nodig is.

- Grondslag voor de ontheffing is artikel 4, lid 1 aanhef en onder e Wwm, dat het mogelijk maakt om ontheffing te verlenen voor toestellen en voorwerpen voor beroeps-, hulpverlenings-, trainings- en sportdoeleinden.

Inhoud concept-verzoek[1]:
1 - uitbreiding van de ontheffing ten behoeve van afschot van uit de OVP (en omliggend leefgebied) ontsnapte edelherten;
2 – uitbreiding van de ontheffing ten behoeve van afschot van uit de OVP ontsnapte konikpaarden en heckrunderen;

---

[1] Het verzoek in de conceptbrief is ruimer geformuleerd, daar gaat het om 'vee en wild' in de onder 1-3 genoemde situaties.

3 – uitbreiding van de ontheffing ten behoeve van afschot met geweer met geluidsdemper
van zieke, gewonde of gebrekkige konikpaarden in de gebieden Oostvaardersveld, Trekweg en Horsterwold.
NB: het concept-verzoek waar wij naar gekeken hebben, gaat dus niet over het gebruik van dempers voor afschot van heckrunderen in de OVP. Als wij daar al eerder een verzoek voor bij Justis hebben ingediend, moeten we bekijken of we dat niet moeten intrekken omdat de Justis-ontheffing volgens ons al van toepassing is op heckrunderen in de OVP. Zie hierboven.

Bespreking:
Ad 1) uit OVP ontsnapte edelherten
Het concept-verzoek is gebaseerd op de aanwijzing van de provincie Flevoland op grond van de Flora- en faunawet (Ff-wet) d.d. 12 oktober 2012. Deze aanwijzing betreft het afschieten van edelherten "voor zover zij zich bevinden buiten de rasters van het beheersgebied van de Oostvaardersplassen en een bedreiging vormen voor de verkeersveiligheid". Volgens voorschrift 4 van deze aanwijzing mag voor het afschot geen geluiddemper worden gebruikt: "Het geweer mag niet voorzien zijn van een geluiddemper."
Dat betekent dat richting Justis niet kan worden onderbouwd waarom voor dit afschot legaal een demper gebruikt zou moeten kunnen worden. Sterker nog: het is verboden om het te doen. Alleen al om deze redenen is het sterk af te raden om voor dit doel een uitbreiding van de Wwm-ontheffing aan te vragen. Deze wordt of niet verleend, of hij kan niet legaal worden gebruikt.
NB 1 Ook als geen demper wordt gebruikt is het op grond van de Wwm wel nodig om een verlof te hebben van de korpschef om een kogelgeweer te vervoeren naar de plek waar het ontsnapte hert zich bevindt en om het geweer ter plaatse te gebruiken (zie ook 5.7 Circulaire wapens en munitie). Het is ons niet bekend of onze collega's, die deze taak zouden hebben over een dergelijk verlof beschikken.
NB 2 Bij de genoemde aanwijzing van Flevoland d.d. 12 oktober 2012 hoort een lijst met aangewezen personen, de vraag is of die nog actueel is.
NB 3 met de aanstaande opheffing van de Stichting Faunabeheer Flevoland moet gekeken worden wat er met deze (en andere) aanwijzingen/ontheffingen wordt gedaan.

Ad 2) uit OVP ontsnapte heckrunderen en konikpaarden
Uit de OVP ontsnapte heckrunderen en konikpaarden zijn in het wild levende dieren, van niet-beschermde diersoorten. Het doden daarvan is in de Wet natuurbescherming (Wnb) niet verboden, maar voor het doden van een in het wild levend heckrund of konikpaard *met een geweer* is desondanks een opdracht als bedoeld in artikel 3:18 Wnb nodig. Zonder een dergelijke opdracht is afschot op grond van de Wnb illegaal. De in 2021 verkregen 3:18 Wnb-opdracht voor afschot van heckrunderen heeft als grondslag populatiebeheer en voorkomen van onnodig lijden, maar niet verkeersveiligheid. De opdracht die Staatsbosbeheer heeft voor het afschot van heckrunderen in de OVP kan daarom niet gebruikt worden voor afschot van ontsnapte heckrunderen die de verkeersveiligheid in gevaar brengen.
Voor de in het wild levende konikpaarden geldt de artikel 3:18 Wnb-opdracht voor afschot alleen in het geval van zieke of gebrekkige dieren (voorkomen van onnodig lijden).
Wanneer het de bedoeling is om ontsnapte heckrunderen en konikpaarden die de verkeersveiligheid in gevaar brengen, af te schieten, dan zou er dus eerst met dat oogmerk een artikel 3:18 Wnb-opdracht aan de provincie gevraagd moeten worden. Daarbij zou dan nog wel bezien moeten worden of die opdracht aan Staatsbosbeheer verleend zou moeten worden of aan de Faunabeheereenheid.
Aan Justis vragen om een ontheffing voor een demper zonder zo'n opdracht heeft geen zin: deze wordt waarschijnlijk geweigerd, en als hij zou worden verleend kan hij niet worden gebruikt wegens strijd met de Wnb. Het afschot met demper zou dan nog steeds illegaal zijn.
Als er een 3:18 Wnb-opdracht zou zijn voor afschot van ontsnapte heckrunderen en konikpaarden, dan mag die het gebruik van een demper niet verbieden (zoals de aanwijzing voor de edelherten doet). En dit garandeert nog niet dat Justis vervolgens bereid is om een Wwm-ontheffing af te geven.
NB ook hier geldt dat er sowieso een verlof moeten worden afgegeven door de korpschef om het kogelgeweer te vervoeren naar de plek waar het dier zich ophoudt en om het te gebruiken om het dier te schieten (zie art 27 Wwm en 5.7 circulaire wapens en munitie).

Ad 3) Konikpaarden Oostvaardersveld, Trekweg, Horsterwold
Dit betreft konikpaarden waarvan Staatsbosbeheer eigenaar en houder is. Dit betekent dat niet de Wnb van toepassing is, maar de Wet dieren en de Europese verordeningen. Het doden van dieren die voor de productie worden gehouden is geregeld in EU-verordening 1099. Voor het buiten het slachthuis doden van de runderen

en paarden zijn twee methoden geschikt. Dat zijn bedwelming en een schietmasker of een kopschot met een geweer door een of meer schoten met juiste kracht en geschikt kaliber.

Voor het slachten van dieren in natuurgebieden kent de NVWA een regeling (Bijlage 8 WLZVL-017 Nota slachten geregistreerde dieren uit natuurgebieden). Hiervoor is aansluiting gezocht bij de regeling die er is voor het doden van gekweekt wild. Voor gekweekt wild biedt punt 3 bis van sectie III van Bijlage III bij Verordening (EG) 853/2004 de mogelijkheid deze dieren op het herkomstbedrijf levend te keuren (AM-keuring), te doden en te verbloeden. Dit betekent dat de dieren ter plaatse levend worden gekeurd door een dierenarts van de NVWA waarna de dieren met de kogel worden gedood, verbloed en naar een slachthuis worden vervoerd. In de circulaire wapens en munitie is de mogelijkheid opgenomen om voor het doden van gekweekt grofwild een verlof te verkrijgen voor het voorhanden hebben van een kogelgeweer.

Indien de gehouden paarden in onze natuurgebieden niet voor de productie zijn, is het doden van deze dieren geregeld in art 1.12-1.14 van het Besluit houders dieren. Hierin is bepaald dat de dieren bij het doden elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden bespaard blijft. Omdat verder niet beschreven is hoe er gedood moet worden, kan aansluiting gezocht worden bij de methodes uit de EU-verordening en de hierboven genoemde regeling van de NVWA voor natuurgebieden. Dat bekent dat in het veld dezelfde dodingsmethodes gebruikt kunnen worden als bij dieren die gehouden worden voor productiedoeleinden (geweer met kopschot of bedwelming en schietmasker). Het doden moet worden gedaan door mensen die aantoonbaar over kennis en vaardigheden beschikken om deze taak uit te oefenen.

De reden dat gekweekt wild met het geweer geschoten mag worden is dat er eerst een zekere manipulatie van het dier door de mens moet plaatsvinden om het dier in de voor die dodingsmethode vereiste positie te brengen. Een dergelijke manipulatie veroorzaakt bij dit soort niet gedomesticeerde dieren een ongewenste opwinding (stress) met negatieve gevolgen voor de kwaliteit van het vlees. In die gevallen kan er een verlof afgegeven worden aan de eigenaar van het dier.

Ook voor dieren in natuurgebieden geldt dat zij niet gewend zijn aan manipulatie. De NVWA sluit zich niet voor niets aan bij de regels voor gekweekt wild. Dat zou de politie ook kunnen doen voor het voorhanden hebben van het geweer. Wellicht doen ze dit al. Het is ons niet bekend of onze collega's die de paarden buiten de OVP schieten een verlof hebben om het geweer hiervoor te vervoeren en gebruiken. Zo niet dan moet de route voor het verlof van de politie wel verder worden verkend.
Er zijn ons geen situaties bekend waarin dergelijk afschot plaatsvindt met naast het verlof een ontheffing van Justis voor een demper. Het concept verzoek maakt ook niet duidelijk waarom het belangrijk is dat dit afschot met een demper gebeurt. Te verwachten is dat Justis niet zomaar tot verlening van een ontheffing voor dit doel overgaat, vanwege de grote precedentwerking en andere gevolgen die het kan hebben. Het mogen schieten van een paard (op grond van de Wet dieren) is onvoldoende onderbouwing om dat (op grond van de Wet wapens en munitie) met een demper te mogen doen.

Conclusie: Advies en toelichting daarop:
Het advies is om *geen* wijziging van de ontheffing te vragen.

Met betrekking tot de edelherten en de in het wild levende paarden en heckrunderen zou daarvoor eerst een Wnb-opdracht verkregen moeten worden (met risico van juridische procedures), waardoor afschot met demper in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk wordt geacht. Afgewogen zou moeten worden of het trachten te verkrijgen van een dergelijke opdracht de moeite waard is, gelet op de frequentie van incidenten.
Met betrekking tot de gehouden konikpaarden is de onderbouwing van het verzoek onvoldoende. Daar komt bij dat de doorlooptijd van het verzoek vermoedelijk maanden of langer zal duren, terwijl voor elke keer dat er nu – met demper – een paard wordt afgeschoten, sprake is van illegaal handelen, waar zowel Staatsbosbeheer als de betreffende schutter op kunnen worden aangesproken. Hier ligt bovendien een makkelijk uitvoerbaar en sneller alternatief voor de hand: laat voor een eventueel noodzakelijk afschot van een paard de dierenarts komen, of koop een geweer zonder demper.

[i] Het gaat dan om dieren die gefokt of gehouden worden voor de productie van levensmiddelen, wol, huis, pels of andere producten.

Wat betekent de komst van de wolf voor de Oostvaardersplassen?

Intern document

Conceptversie 22 november 2021

Inventarisatie kansen en aandachtspunten/risico's

Kansen	Aandachtspunten/risico's
• Minder afschot • Verbinding met Veluwe ivm levensvatbare populatie wolf; maar ook voor mogelijkheden tot trekgedrag edelherten die misschien weg willen als de wolf er is; dieren blijven beperkt tot verbindingszones en gaan niet andere gebieden in • Predatie op andere soorten dan edelhert • Communicatie op tijd klaar voordat de wolf komt; voorbereid zijn • Meer ruimte voor natuurlijke processen omdat systeem completer wordt; effect op populatiedynamiek grote herbivoren • Meer ruimte voor ontstaan van diversiteit. •	• Inspectie afrastering omdat grote herbivoren mogelijk gebied uitwillen • Wat is er nog meer nodig aan rasters? • Als je ze niet in de OVP wilt dan ook rasters aanpassen • Wat staat er in het prov beleid mbt wolf; is er een landelijke/provinciaal beleid/richtlijn? • Edelherten willen het gebied uit; hoe spoort dit met provinciaal beleid - faunabeheerplan; zit daar de wolf ook bij? • Wolf is niet tegen te houden met 2,5 m hek (klimt er over) • SBB wordt verantwoordelijk gehouden voor alles wat er gebeurt; wij worden er op aangekeken • Predatie N2000 doelsoorten; bever; otter • Reactie publiek op predatie dieren • Invloed op ganzen; trekken meer naar buiten naar graslanden van boeren?; relatie met vliegveld? • Als de invloed op aantallen heel groot is kan verbossing optreden en kom je in conflict met N2000 doelstelling; De ene beschermde soort wordt negatief beïnvloed door andere beschermde soort • Past de wolf bij de huidige doelstellingen N2000; hoe ziet de Prov dat? • Samen met Prov optrekken mbt N2000 en prov. Beleidskader; ook als het gaat om monitoring • In nieuwe (N200) beheerplan rekening houden met wolf; aandacht geven • Wat zijn de mogelijke effecten van wolf op grote herbivoren (aantallen en terreingebruik) en daarmee op landschap? • Wie gaat er over dat de wolf hier in de OVP komt? • Hoe houden we de zaak in de hand?; we weten ook niet wat er precies gaat gebeuren

	• Nu hebben we vrij goed in beeld wat we willen en hoe we dat gaan doen; komst wolf geeft veel onzekerheid mbt ontwikkelingen • Juridisch kun je later niets; als je hem nu wilt hebben dan moet je hem weren • In beheerplan staat niet dat we werken aan natuurlijke processen, hoe rijmt dit met ruimte geven aan natuurlijke processen als motivatie voor toelaten wolf? • Ervaring op Veluwe/Duitsland/Wit Rusland delen; dus niet alleen aannames gebruiken maar ook de werkelijkheid buiten • Monitoring en onderzoek; samenwerking met universiteiten

Acties

Actie	Wanneer	Wie
• Overleg met provincie; 5.1.2.e 5.1.2.e/5.1.2.e ?	• Per direct	• 5.1.2.e
• Wolvencursus; VZZ; voor diverse mensen in de provincie	• Lange termijn	• ????
• Uitwisseling kennis/ervaring breed. Bijv Wur, ALterra, terreinbeheerders, Landelijke wolvenclub, buitenland	• Vanaf nu	• 5.1.2.e
• Uitzoeken beleid SBB en landelijke werkgroep wolven; uitzoeken bij 5.1.2.e ; wat blijft er dan over voor OVP?	• Vanaf nu	• 5.1.2.e
• Het duidelijke verhaal vanuit SBB voordat we met de Prov aan tafel gaan zitten; wie gaat waarover; rol en positie SBB;	• Eerstvolgende strategisch overleg/ en eerstvolgend communicatie overleg	• Strategisch team/Communicatie team
• Monitoring onderzoek; relatie met SBB beleid via 5.1.2.e	• Voor volgend strategisch overleg	• 5.1.2.e
• Organisatie/proces		• 5.1.2.e

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

23 januari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Voorlopige voorziening afschot herten
4. Communicatie
   a. Grutto toelichting
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer toelichting
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden
      - Edelherten
      - Runderen
   c. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 09 januari 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
FBP	Hoofdstuk is in concept aangepast, ligt bij 5.1.2.e en Marjolijn voor eerste reactie	19-12	12-1	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022. schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
3.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid Er is geen hoger beroep ingesteld
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.

9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022 NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A. niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 9 Dec 2021 11:42:41 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg OVP

blue0;;

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 14 Apr 2022 16:12:16 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg

From: "5.1.2.e "
Sent: Tue, 18 Apr 2023 09:03:32 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg Oostvaardersplassen

From: "5.1.2.e "
Sent: 13-02-2023 12:33:27
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg Oostvaardersplassen
Attachments:

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 15 Dec 2021 14:16:00 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg OVP

blue0;;

From: "5.1.2.e "
Sent: Sun, 19 Mar 2023 09:31:17 +0100
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geweigerd: Strategisch overleg Oostvaardersplassen
Attachments: image001.png

Wegens BR zal ik er niet bij zijn

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: Tue, 18 Apr 2023 10:44:33 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Geaccepteerd: Strategisch overleg Oostvaardersplassen

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 11 Nov 2020 09:00:57 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: maandag morgen

Hoi 5.1.2.e

Maandag ochtend met strategisch overleg ben ik er niet (lelystad next level).

Hebben we agenda punten anders dan voortgang van…

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 februari 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing STAVA
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling voorlopige voorziening afschot herten 16 feb. Wie gaat er heen en aanleveren onderbouwingen
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden
      - Edelherten
      - Runderen
   c. Projecten kerngebied
      - Visslenk STAVA
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan STAVA
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 23 januari 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
~~FBP~~	~~Hoofdstuk is in concept aangepast, ligt bij 5.1.2.e en Marjolijn voor eerste reactie~~	~~19-12~~	~~12-1~~	5.1.2.e
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning verrnattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing. ECLI:NL:RVS 2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk

			verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3 18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
8	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen party	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd
13.	Handhavingsverzoek bij provincie. beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14.	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 18 Sep 2020 18:18:59 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: maandag ochtend

Hoi Wout

Hoe gaan jij het maandag oplossen met strategisch overleg tot 10 uur en 10 uur stuurgroep Nationaal Park Nieuw Land? Mogelijkheid is om om 9 uur in de lobby van het provinciehuis te gaan zitten.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtj3



From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 22 Feb 2023 09:22:10 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: ontwikkelingen flora en fauna in het kerngebied

Beste allemaal

In het strategisch overleg hebben we besproken om een inhoudelijk document op te stellen over de ontwikkelingen van flora en fauna in het kerngebied. Ruim drie jaar geleden is het deskundigen rapport opgesteld. Inmiddels zijn er diverse maatregelen uitgevoerd (realisatie plantvakken, moerasreset, verkleinen populatie grazers), start aanleg visslenk en optimalisatie natte graslanden). Wij zien dat in het veld een en ander aan het veranderen is (oa op basis van vegetatiegegevens, vogelinventarisaties). Ik heb met 5.1.2.e besproken dat wat we zien een eerste voorzichtige relatie kunnen leggen met de maatregelen.

We gaan de komende maand aan de slag om dit op papier te zetten.

Op dit moment aan jullie de vraag: Wat hoop je dat met deze notitie duidelijk of onderbouwd gaat worden.

De notitie kan dienen voor de bodemprocedure. De focus ligt dus om de relatie met het verkleinen van de populatie grote herbivoren te leggen. In ieder geval gaat de notitie in op

- verandering vegetatiestructuur in grazige deel in relatie tot ganzen, smienten
- veranderingen in de instandhoudingsdoelen in relatie tot moerasreset en veranderde populatie grote grazers
- veranderingen in de soortenrijkdom met name in het grazige deel in relatie tot de beplantingsvakken en de afgenomen populatie grote herbivoren
- verandering in biodiversiteit in het algemeen
- effect van visslenk op soortenrijkdom

Ik ontvang graag jullie verwachtingen van de notitie.

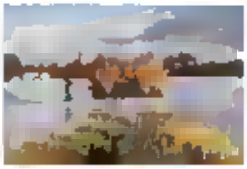
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 25 Feb 2021 14:29:16 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: overzicht wat wel en niet uitvoeren in grazige deel

Hoi 5.1.2.e

Maandag ochtend hebben we strategisch overleg. Op de actielijst staat al een tijdje dat we een overzicht aanleveren van welke maatregelen in het grazige deel onder N2000 vallen en ondanks beroep toch opgepakt gaan worden en wat niet. Zover ik weet zou jij dat lijstje aanleveren.

Heb je dat al gereed?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 15 Dec 2022 10:54:23 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg

Ahhh bij mij ook. Overheen gekeken. Straks even agenda maken….

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e | team Advies & Projecten (FI)

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: donderdag 15 december 2022 10:53
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: strategisch overleg

Bij mij staat er maandagmiddag nog eentje in de agenda!

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: donderdag 15 december 2022 10:52
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: strategisch overleg

Hoi 5.1.2.e

Afgelopen maandag is strategisch overleg uitgevallen. De eerst volgende keer is op 6 januari. 6 weken na de laatste. Willen we de 19de er nog een proberen in te plannen?

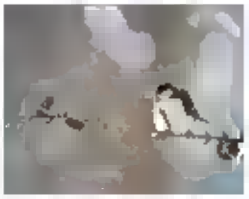
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: 23-09-2024 15:05:38
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Geaccepteerd: Strategisch Overleg Oostvaardersplassen (let op locatie en duur van de vergadering aangepast)
Attachments:

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 11 May 2023 17:11:50 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg Oostvaardersplassen

Hoi 5.1.2.e

Die ruimte is er gaan we gewoon bij mededelingen invoegen. Wout en Joke kennen de notitie niet. Ik zal 5.1.2.e vragen om de versie met de reactie vanuit de OVP ook met hen te delen. Dan weet iedereen waar we over praten. Ons advies vanuit OVP is om de suggestie van monitoring te schrappen. Motivatie geven we maandag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e | team Advies & Projecten (FI)

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: donderdag 11 mei 2023 16:18
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: FW: strategisch overleg Oostvaardersplassen

Hoi 5.1.2.e

Is er ruimte op de agenda om het maandag ook even te hebben over de notitie van 5.1.2.e dat wil zeggen:
- de afronding daarvan (5.1.2.e is de komende tijd nog niet beschikbaar)
- de vraag of het verstandig is om gedurende de looptijd van het komende faunabeheerplan de populatie edelherten genetisch te onderzoeken. Ik heb daar 5.1.2.e over gesproken en het lijkt haar goed om dat te doen.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 mei 2023 13:58
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e nd@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: strategisch overleg Oostvaardersplassen

Beste mensen,

Zoals bekend neem ik maandag waar voor Marjolijn die een weekje vakantie heeft.
Vanochtend waren Marjolijn, 5.1.2.e en ik bij het juridisch overleg OVP. Daar kwam het volgende aan bod, dat ik graag maandag met jullie wil bespreken.
Wat ik hierover schrijf is alleen voor intern beraad.

Op dit moment heeft Staatsbosbeheer een Wnb-vergunning voor het afschot van de edelherten. Daarover gaat een van de procedures bij de Raad van State, waarbij wij, gesteund door de provincie, betogen dat er geen vergunning nodig is omdat het gaat om een project dat direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het Natura 2000-gebied. Verder betogen de provincie en wij dat er geen significante effecten op (de instandhoudingsdoelen van) het Natura 2000-gebied te verwachten zijn. Er is volledigheidshalve een passende beoordeling opgesteld, ook nog voor de verlenging van de afschottermijn.

Net als de ontheffing loopt ook de vergunning aan het eind van het jaar af. We hebben nog geen zittingsdatum van de Raad van State, dus er is nog geen zicht op wanneer we een uitspraak van de Raad van State over de huidige vergunning hebben. De beslissing om wel of niet een vergunning aan te vragen ligt bij Staatsbosbeheer. Een besluit daarover hoeft voorlopig nog niet genomen te worden. Wat wel op korte termijn besloten moet worden is of we een voortoets laten uitvoeren. We hebben vanochtend met de provincie afgesproken dat we uiterlijk woensdag 24 mei laten weten of we opdracht geven voor een voortoets of niet. NB: een voortoets is sowieso niet nodig als het een project is dat nodig is voor het beheer van het gebied. Dat standpunt moeten we m.i. blijven innemen, maar duidelijkheid van de Raad van State hebben we daar niet tijdig over. Daarom zijn er op dit moment drie scenario's denkbaar:
1. We geven geen opdracht voor een voortoets omdat we vinden dat het op voorhand voldoende duidelijk is dat er geen significant negatieve gevolgen kunnen optreden.
2. We geven opdracht voor een voortoets, en daar komt uit dat significant negatieve gevolgen niet kunnen worden uitgesloten zodat een passende beoordeling gemaakt moet worden (en dat betekent dan ook dat een vergunning moet worden aangevraagd).
3. We geven opdracht voor een voortoets, en daar komt uit dat geen significant negatieve gevolgen te verwachten zijn. Dan laten we de voortoets op de plank liggen, voor het geval er een handhavingsverzoek komt.

Persoonlijk voel ik om meerdere redenen het meeste voor scenario 1. Ik licht dat graag maandag toe.

Bijgaand ook nog een paar opmerkingen van mij over het verslag van de vorige keer.

Tot maandag,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 9 Dec 2021 11:19:05 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg OVP 2022

Hoi 5.1.2.e

Het is met Wout, Joke, Marjolijn 5.1.2.e en ik, Boudewijn als agenda lid.

De andere zijn niet meer deelnemer

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 9 december 2021 11:01

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: strategisch overleg OVP 2022

Graag!

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 9 december 2021 10:42
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: strategisch overleg OVP 2022

Heren,

Ga ik deze weer doorplannen voor 2022?

Met hetzelfde gezelschap?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer Flevoland

Groenewoudseweg 7 | 3896 LS Zeewolde

M 5.1.2.e

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 18 Sep 2020 08:41:56 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopm 5.1.2.e DOCX

oke

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 18 september 2020 08:24
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopm 5.1.2.e DOCX

Blijkbaar niet ;-)

Staat natuurlijk in het protocol.

Dan lichten we toe om hoeveel dieren het gaat en wat het tijdspad is. De scenario's die jij zou maken, hebben we nu nog niet nodig denk ik totdat we meer weten over het vlees.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 17 september 2020 17:19
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopm 5.1.2.e .DOCX

Hoi 5.1.2.e

Is er dan een aanpak uitnemen paarden?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 17 september 2020 15:24
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 2020 - 09-21 agenda strategisch overlegopm 5.1.2.e DOCX

Dank je. Zie bijlage, staat ook op de k schijf

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 12 Nov 2020 15:44:13 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX

prima

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 12 november 2020 15:42
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX

Yes, maar nog niet het onderzoeksvoorstel klit meesturen.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 12 november 2020 12:46
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX

Hoi 5.1.2.e

Prima zo?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 3 Dec 2020 11:23:18 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Hoi Marjolijn

Helemaal prima. Zal het aanpassen.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: donderdag 3 december 2020 09:33
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Dag 5.1.2.e

Bij mijn weten heb ik niet afgesproken om uit te zoeken of er een meldplicht is voor verontreinigd water of verontreinigde grond. Het is aan jullie om dat met het bevoegd gezag te overleggen of zij een officiële melding noodzakelijk vinden (bodem -> GS en water -> waterschap). Je kunt eventueel onze inhoudelijke bodemdeskundige raadplegen (5.1.2.e). Hij weet alles van bodemverontreiniging. Ik weet niet of hij ook goed ingevoerd in verontreinigingen in oppervlaktewater is

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 30 november 2020 10:34
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Revis, Boudewijn <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Koenders, Harry <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Beste allemaal

Hierbij het verslag van het strategisch overleg.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 29 Jan 2021 10:49:43 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX

Dank je wel

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 29 januari 2021 08:58
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX

Gedaan en opgeslagen in de map.

Vriendelijke groet,
5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 28 januari 2021 09:37
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX

Goede morgen

Heb jij nog aanvullingen?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Nationaal Park
NIEUW LAND

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 23 Jul 2021 09:11:14 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx

Zo zingen berichten dan opeens rond.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: vrijdag 23 juli 2021 08:10
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx

Dank, BR Ik ben er maandag gewoon bij

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 22 juli 2021 18:41
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Re: 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx

Oké. Houden we het zo. BR

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

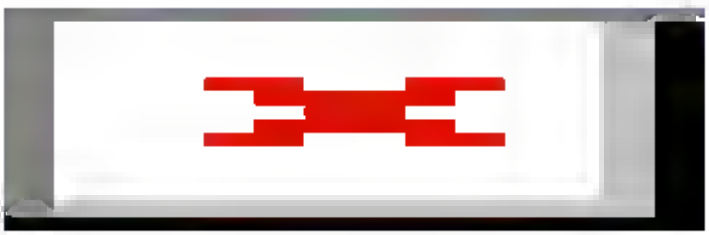
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Op 22 jul. 2021 om 17:31 heeft Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl> het volgende geschreven:

Hi 5.1.2.e

Dat gaat me niet lukken, er zijn (te)veel ander zaken met een deadline die moeten worden afgerond. Ik verwacht niet dat er veel ontwikkelingen zijn geweest

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 22 juli 2021 09:11
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 2021 - 07-26 agenda strategisch overleg.docx

Hoi Marjolijn

Wil jij de stvz van de juridische aspecten alvast bijwerken. Morgen verstuur ik de agenda

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer |

facebook.com/staatsbosbeheer |

staatsbosbeheer1 |

staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/ViXti3

From: "5.1.2.e"
Sent: Tue, 24 Oct 2023 14:47:04 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg
Attachments: DOCUVITP-#3162448-v2-Beschikking_subsidieverlening_2024-2027_-_Staatsbosbeheer_-_Incidentele_subsidie_extra_beheerkosten_Oostvaardersplassen.PDF

Yep, zie hieronder ☺

Update dioxineonderzoek hengsten.

Bespreken voorlopige uitkomsten na twee helikoptertellingen + informeren via blog en statenmededeling

Bespreken stand van zaken faunabeheer.

Ter informatie: Beschikking subsidieverlening 2024 t/m 2027 (zie bijlage).

Update Natura 2000 beheerplan.

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Verzonden: dinsdag 24 oktober 2023 12:59
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: strategisch overleg

Hoi 5.1.2.e

Heb jij nog punten vor de agenda strategisch overleg van maandag as.?

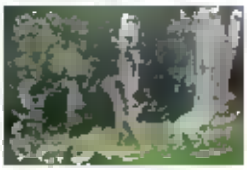
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
5.1.2.i @flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Staatsbosbeheer
Het Bestuur
Postbus 2
3800 AA AMERSFOORT

Verzenddatum	*Bijlagen*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
11 OKT. 2023	1	Uw aanvraag	3162448

Onderwerp
Beschikking subsidieverlening 2024-2027
Extra werkzaamheden beleidskader OVP

Geacht bestuur,

Op 11 september 2023 ontvingen wij uw incidentele subsidieaanvraag van € 416.300 per jaar over de periode 2024 - 2027 voor de uitvoering van de extra werkzaamheden voortvloeiend uit het beleidskader beheer Oostvaardersplassen. Naar aanleiding van uw aanvraag hebben wij beoordeeld of uw aanvraag compleet is. Dit is het geval.

In deze beschikking staat hoe wij uw aanvraag hebben beoordeeld en welk bedrag u ontvangt. Daarnaast vermelden wij welke prestaties en verplichtingen wij van u verwachten en hoe u deze subsidie moet verantwoorden.

1. Beoordeling en besluit op uw subsidieaanvraag

Wij hebben uw aanvraag getoetst aan de Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012 en beoordeeld op grond van: Het beleidskader beheer Oostvaardersplassen.
Uit uw aanvraag blijkt dat u een maatschappelijk belang nastreeft, dat past binnen het bovengenoemde provinciaal beleid. Wij zijn van mening dat uw aanvraag realistisch is en uw prestaties haalbaar zijn.

Staatsteun
Naast toetsing van uw ingediende subsidieaanvraag aan de bovenstaande kaders hebben wij beoordeeld in hoeverre er bij uw ingediende subsidieaanvraag en de door u daarbij aangeleverde informatie sprake is van staatssteun als bedoeld in artikel 107 lid 1 VWEU (PbEU C83/47 van 30-03-2010).

Op basis van onze beoordeling zijn wij tot de conclusie gekomen dat er bij het toekennen van deze subsidie geen sprake is van staatssteun.

Op basis van de Algemene wet bestuursrecht artikel 4:23, derde lid sub d verlenen wij u een incidentele subsidie van € 1.665.200 voor de periode 2024-2027. U ontvangt deze subsidie onder het voorbehoud dat Provinciale Staten voldoende middelen beschikbaar stellen op de begroting van 2024-2027.

2. Door u te verrichten activiteiten

De subsidie die u ontvangt, is niet vrijblijvend. De subsidie die u ontvangt, gebruikt u om de jaarlijkse activiteiten uit te voeren gericht op de volgende onderdelen:

- Populatiebeheer herten;
- Beheer Paarden en runderen (kuddecontrole/extern advies/dierenarts/bijvoeren winterperiode);
- Vangactiepaarden (kosten Free/eigen inzet/dierenarts/paspoort/materialen/ect);
- Populatiebeheer runderen;
- Monitoring (onderzoek GD/onderzoek kwaliteit water en gewas/vegetatiemonitoring transecten/tellingen);
- Communicatie en omgevingsmanagement;
- Onderhoud rasters beplantingsvakken.

3. Verplichtingen aan de subsidieverlening

In het bijzonder attenderen wij u op de volgende verplichtingen:

- U krijgt deze subsidie op basis van de beschrijving van de activiteiten in uw aanvraag. U moet het ons direct schriftelijk melden als u:
  - de activiteiten niet (geheel) kunt uitvoeren zoals gepland;
  - de verwachte verplichtingen niet kunt nakomen;
  - de verwachte prestaties niet kunt halen.

  In uw brief moeten ook alle feiten en omstandigheden staan die hiertoe hebben geleid. Dit kan gevolgen hebben voor de afrekening van uw subsidie.
- Bij relevante wijzigingen van financiële en/of organisatorische aard stelt u ons zo spoedig mogelijk hiervan schriftelijk op de hoogte.
- Wijzigingen meldt u op onze website: https://formulieren.flevoland.nl/wijzigingenasf.
- In persberichten, uitnodigingen, aankondigingen, PR-materiaal en andere publicaties moet u vermelden dat de activiteit mede mogelijk is gemaakt door een subsidie van de provincie Flevoland
- Jaarlijks dient u op 1 december (peildatum 1 december) een opgave van de gemaakte kosten in over de voortgang van het project. De opgave dient u in bij ons subsidieloket: https://www.flevoland.nl/loket/subsidies/tussenrapportage-wijzigingen-melden

4. Uitbetaling van de subsidie

De subsidie wordt volgens onderstaand schema op uw bankrekeningnummer 5.1.2.e overgemaakt ten name van Staatsbosbeheer, onder vermelding van het kenmerk van deze brief.

15 januari 2024	€ 416.300
Binnen 2 maanden na tussenrapportage 2024	€ 416.300
Binnen 2 maanden na tussenrapportage 2025	€ 416.300
Binnen 2 maanden na tussenrapportage 2026	€ 249.780
Na akkoord verantwoording	€ 166.520

5. Tussentijdse voortgang

Binnen drie maanden na afloop van een kalenderjaar, voor het eerst ingaande per kalenderjaar 2024 dient u een financiële rapportage in van het project tezamen met een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de gesubsidieerde activiteiten en prestaties zijn gerealiseerd.

U dient hierbij eenzelfde systematiek aan te houden als in uw ingediende werkplan. In uw financiële voortgangsrapportage heeft u een overzicht opgenomen conform de opzet van de begroting. In de toelichting geeft u aan waardoor eventuele inhoudelijke en/of financiële afwijkingen zijn veroorzaakt.

6. Verantwoording van de subsidie

Na afloop van de periode dient u een aanvraag tot vaststelling van deze subsidie in. De aanvraag tot vaststelling moet uiterlijk op 1 april 2028 in ons bezit zijn. Wanneer u niet tijdig een aanvraag tot vaststelling bij ons indient, kunnen wij besluiten de subsidie lager of zelfs op € 0,00 vast te stellen[1].

Bij uw aanvraag tot vaststelling moet u een inhoudelijk verslag indienen, waaruit blijkt dat de gesubsidieerde activiteiten en prestaties zijn gerealiseerd. Daarnaast voegt u een financieel verslag toe conform de opzet van de begroting. In een toelichting geeft u aan waardoor eventuele inhoudelijke en/of financiële afwijkingen zijn veroorzaakt.

Uw aanvraag tot vaststelling van de subsidie bevat een controleverklaring[2] door een onafhankelijk accountant, waaruit blijkt dat u zich heeft gehouden aan de verbonden verplichtingen zoals beschreven in de Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012, de afzonderlijke beschikking(en) en eventuele nadere (subsidie)regels. De eindverantwoording maakt onderdeel uit van de controle door de onafhankelijke accountant.

De aanvraag tot subsidievaststelling dient u in op onze website:
https://www.flevoland.nl/loket/subsidies/subsidie-verantwoorden-gereedmelden/aanvraag-tot-vaststelling

Wij adviseren u om direct contact op te nemen met uw accountant om te overleggen op welke wijze u een dossier moet vormen voor de eindcontrole in het jaar 2027.

7. Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012 en Algemene wet bestuursrecht

Op ons besluit aan u een subsidie te verlenen zijn algemene regels van toepassing. Het gaat om:

- de Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012;
- de algemene subsidiespelregels van de Algemene wet bestuursrecht.

De Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012 kunt u raadplegen op de internetsite van onze provincie: https://www.flevoland.nl/loket/subsidies/subsidie-aanvragen.

8. Heeft u nog vragen of wilt u bezwaar maken?

Uw aanvraag is geregistreerd onder dossiernummer 3165739. Voor vragen kunt u contact opnemen met 5.1.2.e telefoonnummer 5.1.2.e email 5.1.2.e @Flevoland.nl.

Indien u bezwaar heeft tegen dit besluit dan kunt u in bijgaand informatieblad lezen wat de mogelijkheden zijn en waar u op moet letten. Wij verzoeken u om in uw correspondentie dit dossiernummer duidelijk te vermelden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, | de voorzitter,

5.1.2.e | 5.1.2.e

drs. D.K. Tijl - drs. J. de Reus

[1] Artikel 4:46, 2e lid, artikel 4:48, 1e lid en artikel 4:49, 1e lid van de Algemene wet bestuursrecht
[2] ASF art. 24, lid 2c

Bijlage 1

Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bezwaar

Tegen onze besluiten kunt u op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na datum van verzending ervan bij ons schriftelijk bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend en voorzien te zijn van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar. U dient het bezwaar in op onze website https://www.flevoland.nl/loket/loketoverview/bezwaar-tegen-beslissing-provincie-6365

Verzoek om voorlopige voorziening

Wanneer u van mening bent dat, in afwachting van de behandeling van uw bezwaarschrift, een voorlopige voorziening moet worden getroffen, kunt u een verzoek daartoe indienen bij de voorzieningenrechter. Het adres is Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, voorlopige voorzieningen, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Uw verzoek om voorlopige voorziening wordt pas in behandeling genomen wanneer u griffierecht heeft betaald. De rechtbank laat u weten hoe hoog het griffierecht is en op welke wijze u dit kunt overmaken.

Overslaan van de bezwaarschriftenprocedure

Op grond van artikel 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht kunt u in uw bezwaarschrift aangeven dat u de bezwaarschriftenprocedure wilt overslaan en rechtstreeks in beroep wilt gaan bij de bestuursrechter. In artikel 7:1 a tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht is bepaald dat wij een dergelijk verzoek in ieder geval moeten afwijzen wanneer: A) het bezwaarschrift is gericht tegen het niet op tijd nemen van een besluit. B) tegen het besluit door een andere belanghebbende ook een ander bezwaarschrift is ingediend waarin zo'n verzoek niet is gedaan en dit bezwaarschrift ontvankelijk is.
Wij stemmen alleen in met het verzoek om de bezwaarschriftenprocedure over te slaan, wanneer de zaak daarvoor geschikt is. Wanneer dit het geval is, zenden wij het bezwaarschrift door aan de bevoegde rechter.

Proceskostenvergoeding

Tot slot wijzen wij u er nog op dat u op grond van artikel 7:15, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht bij ons – voordat wij een besluit hebben genomen op uw bezwaarschrift – een verzoek kunt indienen om de kosten die u redelijkerwijs in verband met de behandeling van uw bezwaarschrift moet maken, te vergoeden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van rechtsbijstand, kosten van een getuige/deskundige, reis- en verblijfkosten, kosten van uittreksels uit openbare registers, telefoongesprekken. Bij het indienen van zo'n verzoek moet u het bedrag van de vergoeding aangeven en stukken overleggen waaruit blijkt dat u deze kosten daadwerkelijk heeft gemaakt. Bij het besluit dat wij op het bezwaarschrift nemen, wordt tegelijkertijd een besluit genomen op een ingediend verzoek om vergoeding van de kosten.

From: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Sent: Fri, 4 Sep 2020 11:33:15 +0200
To: "Bijl, Joke" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: Re: agenda en stukken strategisch overleg

Dat was zo'n in de haast Slordige en onhandige vergissing. Dat had Marjolein moeten zijn. 5.1.2.e telt vogels voor ons. Ik heb haar reeds gevraagd de stukken weg te gooien.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

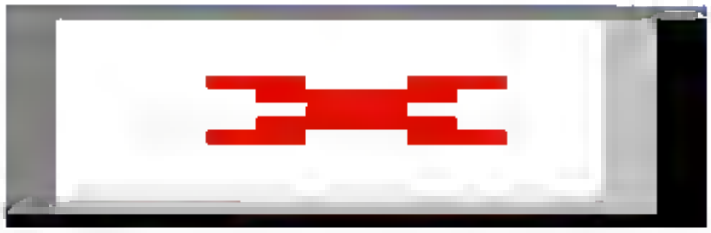
5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**

Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Op 3 sep. 2020 om 16:56 heeft Bijl, Joke het volgende geschreven:

wie is 5.1.2.e?

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 3 september 2020 16:49
Aan: 5.1.2.e ; Neutel, Wout ; Egmond, Marjolijn van ; 5.1.2.e ; Bijl, Joke
Onderwerp: agenda en stukken strategisch overleg

Tot maandag ochtend

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

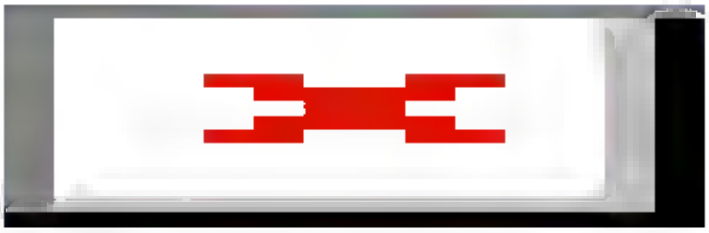
@staatsbosbeheer |
facebook.com/staatsbosbeheer |
staatsbosbeheer1 |
staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 15 Dec 2021 10:57:46 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Re: digitaal koffie drinken team Advies en Projecten

Strategisch overleg gaat door

Met vriendelijke groet,
5.1.2.e
Staatsbosbeheer
5.1.2.e
5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer
Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Op 15 dec. 2021 om 09:52 heeft 5.1.2.e het volgende geschreven:

Ha 5.1.2.e en 5.1.2.e
Helaas gaat dat in de agenda van Wout niet lukken….
5.1.2.e gaat het strategisch overleg door maandag? Als deze niet door gaat zou dit een tijdstip kunnen zijn voor koffie drinken….
Met vriendelijke groet,
5.1.2.e
5.1.2.e
Staatsbosbeheer Flevoland
Groenewoudseweg 7 | 3896 LS Zeewolde
M 5.1.2.e
E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
Aanwezig op maandag t/m donderdag

BR


BR

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 29 Sep 2021 15:49:24 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Boerma, Imke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx

Beste 5.1.2.e

Jullie advies is besproken bij agendapunt 3.a. Daar komen vervolg overleggen op.

Ik bel je

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 27 september 2021 19:33
Aan: Boerma, Imke ; 5.1.2.e ; Neutel, Wout ; 5.1.2.e ; Bijl, Joke ; Egmond, Marjolijn van
CC: Revis, Boudewijn
Onderwerp: RE: 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx

Allen,

Dank voor de snelle terugkoppeling. Twee dingen:

- ik zag in het verslag geen vermelding van het concept advies over dempers etc dat ik vrijdag mede namens Marjolijn had toegestuurd, ik neem aan dat jullie dat wel hebben ontvangen?

- ik lees dat we een deel van de vangweide open zetten om meer paarden te gaan vangen om beter te kunnen selecteren. Wil iemand me daar even over bijpraten?

Dank en groeten,

5.1.2.e

Van: Boerma, Imke
Verzonden: maandag 27 september 2021 12:30
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: Revis, Boudewijn <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx

Dag,

Zoals in het verslag staat: ik zou nog even overleggen met Joke over hoe te communiceren rondom de start van het afschot van runderen.

Al pratende kwamen we tot de conclusie om dit niet actief als nieuwtje te brengen. Het is natuurlijk wel nieuw dat we het gaan doen, maar het is allerminst nieuw dat we hier aan zouden beginnen. Aantalsregulatie van runderen is immers al een tijd onderdeel van de plannen.

Het advies is daarom om het in de eerstvolgende reguliere communicatiemomenten rondom aantallen dieren mee te nemen.

Groet, Imke

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 27 september 2021 12:11
Aan: Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Boerma, Imke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: Revis, Boudewijn <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: 2021 - 09-27 concept verslag strategisch overleg.docx

Beste allemaal

Hierbij het concept verslag van het strategisch overleg.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 1 Oct 2020 09:34:52 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: Beslisboom uitnemen paarden.docx voor intern beraad. concept bespreek stuk

Dank je wel, verwerk het samen met de reactie van 5.1.2.e en 5.1.2.e (als die nog komt) kunnen we het maandag in strategisch overleg inbrengen.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 09:21

Aan: 5.1.2.e ;5.1.2.e ;5.1.2.e
Onderwerp: RE: Beslisboom uitnemen paarden.docx voor intern beraad. concept bespreek stuk

Hoi 5.1.2.e

Dank.

Zie bijlage met aanscherpingen.

Ik heb gisteren contact gehad met het ministerie van VWS (zij gaan over voedselveiligheid, niet LNV). De mevrouw die ik sprak, snapt het probleem en 'gaat er mee aan het werk'. Ik hoor volgende week van haar.

In de tussentijd lijkt het me goed in ieder geval het plan voor testen van de partijen te maken (zie vragen daarover in document) en deze aan de NVWA voor te leggen als werkwijze.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen



Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 30 september 2020 14:47
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;
5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Beslisboom uitnemen paarden.docx voor intern beraad. concept bespreek stuk

Hoi Allemaal

Aan mij de eer om scenario's uit te werken die inmiddels naar mijn idee tot een aantal belangrijke beslissingen terug te voeren zijn. Ik heb in bijgesloten document geprobeerd het een en ander 'logisch' op een rij te zetten. Dit bedacht vanuit degene die de besluiten moeten nemen (denk directie, strategisch overleg).

De eerste opzet. Schiet erop en vul aan. Ik merk zelf dat ik steeds meer ging prutsen. Hoog tijd dat een ander even input levert.

Hoor graag wat jullie er van vinden en welke aanvullingen wat jullie betreft plaats moeten vinden

@5.1.2.e vul jij dat stuk over de uitvoering aan nav gesprek met slachthuis?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 24 Jun 2021 09:41:58 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: extra strategisch overleg?

Hoi marjolijn.

Stond ok opeens in mij n agenda. Ik vermoed dat het over Denemarken gaat en voortgang paarden.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 09:21
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: extra strategisch overleg?

Hi

Waarom is er behoefte aan een extra strategische overleg, wat staat er op de agenda?

Hartelijke groet

Marjolijn

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 29 Oct 2020 10:43:11 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: agenda strategisch overleg

Sorry

afgesloten

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 oktober 2020 08:21
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: agenda strategisch overleg

Je hebt m nog open staan.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen



Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 29 oktober 2020 08:17
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: agenda strategisch overleg

Hoi 5.1.2.e

Vul jij de agenda aan en kijk je evt naar verslag van de 26ste

K:\Lelystad-Kitsweg\algemene documenten OVP\BELEIDSKADER\overleggen\intern afstemmings overleg\2020-11-02

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 2 Jun 2021 13:25:04 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: BR

Hoi 5.1.2.e

Vind je het goed een half uur later te starten? We hebben van 9 tot 10 een extra strategisch overleg ivm de paarden.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VJXti3

-----Oorspronkelijke afspraak-----
BR

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 15 Jun 2020 08:50:01 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg (?)

Lijkt me prima. Is goed dat wout ook weet dat dit speelt.

Heb jij nog tijd gehad voor de brief over boscompensatie Toms Creek. Als je akkoord bent mag 5.1.2.e hem versturen en graag ook cc aan 5.1.2.e (bestand heet document 2)

En het mailtje aan Sylvo voor juridisch advies?

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 15 juni 2020 08:47
Aan: 5.1.2.e ;5.1.2.e
CC: 5.1.2.e ; Egmond, Marjolijn van ; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg (?)

Morgenochtend hebben we projectenoverleg OVP. Dat is live aan de kitsweg.

Mijn voorstel is het daar samen te bespreken.5.1.2.e Zie je kans ook te komen of zal ik 5.1.2.e vragen er een teamsoverleg naast te zetten zodat je digitaal kan aanhaken?

Van 9 tot 11 is het gepland.

Van:5.1.2.e
Verzonden: maandag 15 juni 2020 08:36
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg (?)
Urgentie: Hoog

Beste 5.1.2.e

We zullen eerst onze eigen zaakjes op orde moeten maken, want de gebreken in de beschikking - wat betreft de subsidieverlening en -berekening zijn ingegeven door onze aanvraag en ons werkplan. Daar heeft de provincie het uitgehaald! Ik ben dan ook tot de conclusie gekomen dat deze aanvraag moet worden ingetrokken en er een nieuwe moet worden ingediend.

Marjolijn is op de hoogte, dus ik neem aan dat jullie het daar zo in het strategisch overleg verder over kunnen hebben.

Groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 15 juni 2020 08:32
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e

5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg (?)

Dag 5.1.2.e en 5.1.2.e

Ik kan me helemaal vinden in de door jullie gesignaleerde knelpunten. Dat is echter wel veel dus ik hoop dat de provincie bereid is hier in mee te gaan.

Gaat wel erg krap in de tijd worden. Maar beter goed dan voorwaarden waar we niet aan kunnen voldoen.

@5.1.2.e Bel jij met 5.1.2.e om zsm hierover door te praten? (evt live morgen tijdens/ voor/ na het projectenoverleg aan de kitsweg?).

5.1.2.e en ik hebben vanmiddag het wekelijks overleg met de provincie dus kunnen als het nodig is, nog wat zaken daar aan de orde stellen.

Vriendelijke groet,
5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

Van: 5.1.2.e
Verzonden: zondag 14 juni 2020 23:14
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg (?)

Hallo 5.1.2.e en 5.1.2.e

Met de opmerkingen van 5.1.2.e op deze 1e concept beschikking ben ik het eens. In de bijlage heb ik er nog een reactie bij geplaatst.

Het is de bedoeling dat de provincie voor deze incidentele subsidie alleen kijkt naar het projectdeel dat nog niet door derden (m.n. POP3) wordt gefinancierd en niet door SBB zelf al in eigen beheer wordt uitgevoerd. Dat is het deel van het project dat in totaal 4,5 mln kost en 100% met deze incidentele subsidie wordt gefinancierd (dus geen 49% van het totaal). Dat we daarnaast

nog projectdelen uitvoeren met 100% POP3-subsidie of projectdelen die SBB zelf uitvoert, en dat het totale project dan optelt tot 9,16 mln is m.i. niet relevant. Dit moet niet in de beschikking of t.z.t. de financiÃ«le eindafrekening worden betrokken.

Verder valt me op dat er een nauwkeurige beschrijving en opsomming in staat van werkzaamheden, gebiedsdelen, aantallen ha's etc. die met deze incidentele subsidie moeten worden uitgevoerd. Dat schept de verwachting bij de eindafrekening dat je ook op dat niveau gaat kijken naar de geleverde prestaties. Bovendien weten we nu al dat er (a.g.v. wel/geen geschiktheid dijkenklei) verschuivingen gaan optreden tussen enerzijds de projectdelen die SBB/Progrond zelf uitvoert en anderzijds de projectdelen die met financiering uit deze incidentele subsidie worden uitgevoerd Hierin is flexibiliteit van groot belang

M.i. moet de beschikking daarom veel eenvoudiger: geen gedetailleerde beschrijving van maatregelen, gebiedsdelen en ha's die met de ene of de andere financieringsbron worden betaald. Maar alleen verwijzen naar de uitvoeringstekeningen. Daar staat op wat we gaan maken. In de bijlage heb ik een poging gedaan om de beschikking te vereenvoudigen.

Laten we nog even definitief afstemmen wat we aan de provincie gaan terugkoppelen.

@5.1.2.e ik begreep dat het advies van 5.1.2.e t.a.v. staatssteun even on hold is gezet omdat we eerst moeten bepalen welke kant het op gaat met de beschikking. Kunnen we als we dat weten, dan wel bijv. medio aankomende week dat advies verwachten?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

Bezoekadres: Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort

Postadres: Postbus 2, 3800 AA Amersfoort

M 5.1.2.e

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 11 juni 2020 15:14

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: notitie over concept beschikking grazig gebied, voor strategisch overleg (?)

Beste collega's,

5.1.2.e heeft afgelopen woensdag een memo voor het strategisch overleg van a.s. maandag gestuurd, waarin de volgende passage voorkomt.

"Stand van zaken subsidiebeschikking. Planning is dat GS 30-6 besluit neemt. Op moment van schrijven (wo 10-6) is er nog geen eindconcept beschikbaar en is het met name nog onduidelijk hoe met de staatssteunproblematiek om te gaan. Mogelijk is er tijdens het overleg maandag meer helderheid."

Een uur later lag de conceptbeschikking in mijn mailbox. De tijdplanning is kort volgens 5.1.2.e "Provincie moet het 18 juni intern in procedure brengen.".

Ter info voor zover nodig: de discussie ging eerst over een uitvoeringsovereenkomst, die echter voor 90% bepalingen bleek te bevatten die in een beschikking thuis horen of al in de wet staan. Naar aanleiding van commentaar van onze kant ziet de provincie nu af van een uitvoeringsovereenkomst, heb ik begrepen. Dat is winst. En vandaar dat het nu over de beschikking gaat.

Bijgaand een notitie waarin op hoofdlijnen staat welke problemen ik zie bij deze beschikking, na overleg met 5.1.2.e Voor een goed advies en oplossingen is meer tijd nodig, en het vergt ook interne afstemming en overleg met de provincie.

Gezien de agendering in het strategisch overleg en het wekelijkse overleg van 5.1.2.e en 5.1.2.e met 5.1.2.e leek het mij handig jullie op deze manier te informeren. Uiteraard zijn 5.1.2.e en ik bereid om verdere uitleg te geven, respectievelijk mee te denken over oplossingen.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 10 juni 2020 11:46
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Voor intern beraad tbv strategisch overleg Oostvaardersplassen 15-6-20.docx

Hoi 5.1.2.e

Ik heb bijgaande korte memo gemaakt voor het strategisch overleg maandag. (met mail 5.1.2.e). Voor agendapunt *Project inrichting grazige deel*.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

From: "5.1.2.e "
Sent: Tue, 4 Aug 2020 08:20:32 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg maandag (en verder)

Hoi 5.1.2.e

Gezien de vakanties van iedereen wordt het een overleg met jezelf. Echt alle andere zijn op vakantie.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 3 augustus 2020 21:20
Aan: 5.1.2.e ; 5.1.2.e
Onderwerp: strategisch overleg maandag (en verder)

Hoi allebei,

Tijdens de vakantie even met de agenda aan het puzzelen.

Ik neem aan dat het strategisch overleg van maandag 10 aug digitaal is, als het al doorgaat vanwege vakanties. Of is anders besproken 5.1.2.e ?

5.1.2.e Wil jij dat aanpassen naar een teams overleg en de komende overleggen ook?

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 9 Apr 2021 09:23:43 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg maandag nodig?

Ik meld me af BR

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 9 april 2021 08:18
Aan: Egmond, Marjolijn van ; Bijl, Joke
CC: 5.1.2.e ; Neutel, Wout
Onderwerp: RE: strategisch overleg maandag nodig?

Dan kunnen we het beter toch laten staan en het kort houden.

Vriendelijke groet,
5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: donderdag 8 april 2021 16:40
Aan: Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: strategisch overleg maandag nodig?

Hi

Juridisch gezien is volgende week een spannende week. Het is 12 weken na de zitting bij het CBB dus er gerede kans dat er dinsdag een uitspraak ligt. Dat weten we morgen. Als dat zo is moeten we ons voorbereiden op het scenario dat de dieren in de OVP gehouden zijn. Dat vraagt nog wel wat denkwerk. Woensdag staan we bij het Hof in het hoger beroep van Stamina met dezelfde rechtsvraag en vrijdag is het 6 weken na 5 maart en kan er een uitspraak liggen over het afschot van de herten, In een worst casescenario spreken zij het CBB tegen. Ik weet niet of dit bij elkaar komen rechtvaardigt, t maar het gaat zeker afstemtijd vragen

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: Bijl, Joke
Verzonden: donderdag 8 april 2021 16:30
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>

CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: strategisch overleg maandag nodig?

prima! Het is erg druk, via mail kan waterkwaliteit/onderzoek….

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 8 april 2021 15:31
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e nd@staatsbosbeheer.nl>; Bijl, Joke <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; Neutel, Wout <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: strategisch overleg maandag nodig?

Hoi,

Vanuit Wout, 5.1.2.e en mij is het strategisch overteg OVP as maandag niet nodig. Marjolijn en Joke: kijken jullie daar ook zo naar?

Stuk tbv communicatie WOB-water kan dan schriftelijk.

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Flevoland Kitsweg 1 8218 AA Lelystad

M 5.1.2.e 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

www.staatsbosbeheer.nl www.boswachtersblog.nl/oostvaardersplassen

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 25 Nov 2020 10:34:27 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

De overeenkomst is gericht op het uitvoeren van het onderzoek en het beschikbaar stellen van het geld. De wet aanbesteding is zover wij het achterhalen niet op wetenschappelijk onderzoek van toepassing. Via deze overeenkomst wordt dus voorkomen dat we het onderzoek openbaar moeten aanbesteden.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: woensdag 25 november 2020 10:33

Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

Gelukkig wel

Uiteraard denken we graag mee Waar ligt het zwaartepunt, afspraken over het onderzoek of afspraken over de mensen?

Moet het nog in 2020 of kan het ook starten in 2021?

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 25 november 2020 10:25
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

Dat is dan weer goed gekomen.

Ik ga met de Universiteit van Amsterdam en WUR een samenwerkingsovereenkomst opstellen voor de PhD onderzoeken voor 4 jaar (goed voor 7 ton). Welke jurist mag ik hierbij betrekken? Want wat mij betreft liefst meteen aan de voorkant meedenken….

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: woensdag 25 november 2020 10:13
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

Hi 5.1.2.e

Ik heb het steekproefsgewijs uitgeprobeerd en ik kan er weer bij, dank!

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 23 november 2020 17:43
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Re: toegang tot stukken strategisch overleg

Hoi Marjolijn

Het is raar dat jij er niet bij kan aldus de collega's van 360. Maar ze hebben des ondanks wat aangepast (vraag me niet wat) waardoor het nu zeker zal moeten lukken. Hoor graag van je of het werkt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

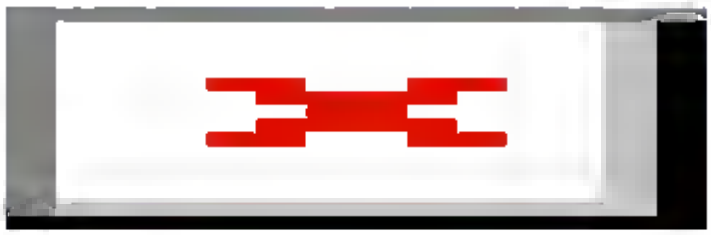
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Op 20 nov. 2020 om 17:44 heeft Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl> het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e

Ik zie dat je in 360 de toegang tot de stukken van het strategisch overleg op niemand hebt gezet. Dat vind ik niet praktisch, soms wil ik iets nakijken en dan heb ik als lid van het overleg geen toegang. Kun je de leden toevoegen als Intern contact of de toegang gewoon op iedereen zetten? Dank

Hartelijke groet

Marjolijn

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 23 Sep 2021 14:36:05 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: strategisch overleg

Dank je wel BR

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten. **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: donderdag 23 september 2021 10:38
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: strategisch overleg

Hi 5.1.2.e

Hierbij het overzicht dat 5.1.2.e jl. maandag heeft geactualiseerd. Ik ben de komende twee weken BR niet bij het strategisch overleg. 5.1.2.e is onderweg naar een afspraak en kan ook niet aanschuiven. Als er vragen uit het overleg komen, kunnen die aan 5.1.2.e worden gesteld,

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 23 september 2021 07:49
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: strategisch overleg

Hoi Marjolijn

Ik had net niet de laatste versie gemaild

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Zitting 20 juli geweest. wachten op uitspraak september
beroep vergunning Vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	wacht op planning zitting rechtbank
beroep vergunning gemeente Almere Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	wacht op planning zitting rechtbank
hoger beroep ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	verweerschrift van de provincie ingediend
hoger beroep vergunning afschot herten	Dierbaar	verweerschrift van de provincie ingediend
Vovo opdracht doden paarden en runderen	Stamina	afgerond
Handhavingsverzoek vangweide	Stamina	afgewezen
Handhavingsverzoek Oostvaardersplassen	5.1.2.e cs	In behandeling bij OFGV
Handhavingsverzoek gehouden dieren	SWGG	wacht op uitspraak september 2021
Handhavingsverzoek klissen OVV	Stamina	Beroep bij CBB, Staatsbosbeheer neemt deel aan procedure.

		Stukken binnen twee weken indienen

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 2 Apr 2020 10:00:02 +0200
To: "Lever, Kees" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "5.1.2.e <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.ed@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e 5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: Re: Verzoek om correspondentie i.h.k.v. de Wob - OVP

Maandag ochtend bij strategisch overleg bespreken

Met vriendelijke groet
5.1.2.e
Staatsbosbeheer
5.1.2.e
5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer
Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Op 1 apr. 2020 om 20:16 heeft Lever, Kees het volgende geschreven:

5.1.2.e Marjolijn e.a.,
Ik wil graag even bespreken hoe we met dit verzoek omgaan.
Groet, Kees

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 apr. 2020 om 15:47 heeft 5.1.2.e het volgende geschreven:

Beste allen,

We hebben drie Wob-verzoeken in behandeling waarbij wordt gevraagd om correspondentie tussen Staatsbosbeheer (medewerkers) en andere partijen. Ik wil jullie vragen te bekijken of je beschikt over e-mails, WhatsApp-gesprekken of sms-berichten, **ten aanzien van de grote grazers in de Oostvaardersplassen en het Oostvaardersveld:**

1. alle correspondentie (WhatsApp-, sms- en e-mailgesprekken) van 1 januari 2018 tot en met 2 mei 2019, tussen:

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en Gedeputeerde Harold Hofstra;

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en ministerie van Economische Zaken;

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en 5.1.2.e (LNV);

- Staatsbosbeheer medewerkers en 5.1.2.e ;

- Staatsbosbeheer medewerkers en Sylvo Thijsen.

2. alle correspondentie (WhatsApp-, sms- en e-mailgesprekken) over de periode 1 januari 2018 tot en met 3 juni 2019, tussen:

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- Staatsbosbeheer (medewerkers) en de provincie Flevoland;

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en de Nationale Voedsel en Warenautoriteit;

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en de Wageningen Universiteit en Research en de Dierexperimentencommissie inzake de heckrunderen in de Oostvaardersplassen;

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en de wildvleesinrichting(en) welke het vlees van de edelherten afkomstig uit de Oostvaardersplassen hebben afgenomen.

3. alle correspondentie (WhatsApp-, sms- en e-mailgesprekken) van 1 januari 2019 tot en met 4 februari 2020, tussen:

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en dierenarts 5.1.2.e ;

- Staatsbosbeheer (medewerkers) en dierenarts 5.1.2.e

De aangetroffen WhatsApp-, sms- en e-mailgesprekken mogen worden geplaatst op de uitwisselschijf: K:\UitWissel\correspondentie OVP. In deze map heb ik drie sub mappen voor de verschillende Wob-verzoeken gemaakt: 1, 2 en 3. Ik ontvang de correspondentie graag voor 15 april. Als dit niet haalbaar is, laat het even weten.

Ik ontvang liever teveel dan te weinig, dan kan ik bekijken welke WhatsApp-, sms- en e-mailgesprekken wel of juist niet onder het verzoek vallen.

Bij voorbaat veel dank voor jullie medewerking!

Hartelijke groet,

5.1.2.e

juridisch medewerker

Staatsbosbeheer
Juridische Zaken | Overschieseweg 310| 3112 NC Schiedam
Postbus 2| 3800 AA Amersfoort
M 5.1.2.e
E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op ma, di, woe en do

Bezoekadres: Overschieseweg 310, 3112 NC Schiedam

Postadres: Postbus 2, 3800 AA Amersfoort

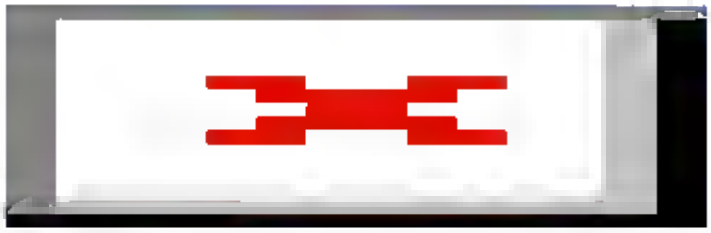
Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 18 Jan 2021 19:59:45 +0100
To: "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Re: Via e-mail verzenden: 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX

BR

Met vriendelijke groet,
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e
5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer
Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Op 18 jan. 2021 om 18:44 heeft Bijl, Joke het volgende geschreven:

BR

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 18 jan. 2021 om 17:35 heeft 5.1.2.e het volgende geschreven:

Dank je wel. Was er vanochtend nog niet helemaal bij BR

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.

Kijk op http://bit.ly/VjXti3

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Bijl, Joke

Verzonden: maandag 18 januari 2021 11:57

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: RE: Via e-mail verzenden: 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX

een paar kleine opmerkingen over communicatie

groetjes,

Joke

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 18 januari 2021 11:20

Aan: 5.1.2.e ; Koenders, Harry ; Bijl, Joke ; Neutel, Wout ; Revis, Boudewijn ; Egmond, Marjolijn van

Onderwerp: Via e-mail verzenden: 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Goede morgen

Bij deze het verslag van vanochtend.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 5 Jan 2023 17:29:54 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: voor strategisch overleg

Ga ik doen

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: donderdag 5 januari 2023 16:26
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: voor strategisch overleg

Hi 5.1.2.e

We hebben het schema weer geactualiseerd, voeg jij het aan de agenda toe

Hartelijke groet

Marjolijn

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 25 Nov 2020 10:35:39 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

En de tweede vraag. Het geld ontvangen we ergens in januari (al vermoed ik dat het februari gaat worden). Dus de overeenkomst zou komende twee maanden opgesteld moeten worden. Er ligt al een voorbeeld uit een ander onderzoek van de UVA met een andere partij.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: woensdag 25 november 2020 10:33

Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

Gelukkig wel

Uiteraard denken we graag mee Waar ligt het zwaartepunt, afspraken over het onderzoek of afspraken over de mensen?

Moet het nog in 2020 of kan het ook starten in 2021?

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 25 november 2020 10:25
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

Dat is dan weer goed gekomen.

Ik ga met de Universiteit van Amsterdam en WUR een samenwerkingsovereenkomst opstellen voor de PhD onderzoeken voor 4 jaar (goed voor 7 ton). Welke jurist mag ik hierbij betrekken? Want wat mij betreft liefst meteen aan de voorkant meedenken….

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Van: Egmond, Marjolijn van
Verzonden: woensdag 25 november 2020 10:13
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: toegang tot stukken strategisch overleg

Hi 5.1.2.e

Ik heb het steekproefsgewijs uitgeprobeerd en ik kan er weer bij, dank!

Hartelijke groet

Marjolijn

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 23 november 2020 17:43
Aan: Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Re: toegang tot stukken strategisch overleg

Hoi Marjolijn

Het is raar dat jij er niet bij kan aldus de collega's van 360. Maar ze hebben des ondanks wat aangepast (vraag me niet wat) waardoor het nu zeker zal moeten lukken. Hoor graag van je of het werkt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

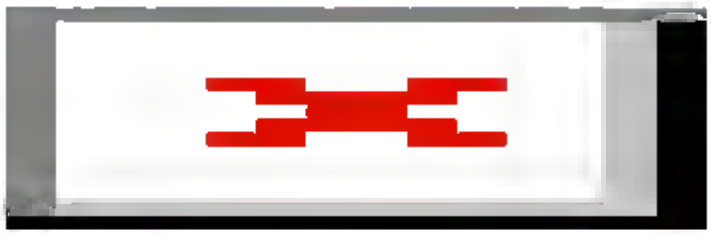
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



Op 20 nov. 2020 om 17:44 heeft Egmond, Marjolijn van <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl> het volgende geschreven:

Dag 5.1.2.e

Ik zie dat je in 360 de toegang tot de stukken van het strategisch overleg op niemand hebt gezet. Dat vind ik niet praktisch, soms wil ik iets nakijken en dan heb ik als lid van het overleg geen toegang. Kun je de leden toevoegen als Intern contact of de toegang gewoon op iedereen zetten? Dank

Hartelijke groet

Marjolijn

Voor intern beraad

Concept agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

6 maart 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort STVZA
      - Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling voorlopige voorziening afschot herten bespreken uitspraak
4. Communicatie
5. Openbare orde
   bedreiging medewerker
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden
      - Edelherten Voortgang afschot
      - Runderen BCS
   c. Projecten kerngebied
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029 concept tekstdeel Oostvaardersplassen is bij FBE aangeleverd
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 06 en 20 februari 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Communicatie	Samenwerking met provincie bespreken	20-2-2023	5-3-2023	Joke/5.1.2.e /Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 29 Jun 2023 11:30:40 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: RE: Voor volgend strategisch overleg: beleidslijn bijvoeren bespreken

Hoi 5.1.2.e

Met een kleinere populatie grote herbivoren wordt de kans dat we moeten gaan bijvoeren veel kleiner dan dat hij wel was. Maar hij blijft bestaan. De kans is groot dat PS erop aan gaat sturen dat we nooit conditiescore 1 in het gebied mogen hebben. Dan zijn er twee opties

1 vaker en eerder bijvoeren (al weten we dat dit voor sommige dieren nooit tot verbetering van de conditiescore zal lijden)

2 reactief beheer (al vermoed ik dat dit niet de voorkeur van PS zal hebben).

Eigenlijk is het een probleem van de provincie die in het beleidskader bepaald hebben dat de grote herbivoren niet onnodig mogen lijden. Alleen wij zitten met de eventuele ellende van acties en protesten.

Het is denk ik aan 5.1.2.e om binnen de provincie het gesprek aan te gaan of de beleidslijn en bijbehorende opdracht verlengd moet worden (wat denk ik niet kan omdat opdracht onder de omgevingswet niet meer bestaat). Het is aan ons de vraag of wij hier actief op gaan sturen (we willen graag de beleidslijn en opdracht) of dat we het laten gebeuren.

Ik stel voor dit open met 5.1.2.e te bespreken en als 5.1.2.e een voorkeur vanuit de provincie heeft dit met de juristen door te spreken..

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e | team Advies & Projecten (FI)

Van: 5.1.2.e
Verzonden: donderdag 25 mei 2023 15:47
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Voor volgend strategisch overleg: beleidslijn bijvoeren bespreken

Hai 5.1.2.e

De beleidslijn bijvoeren grote grazers loopt van 2019 t/m 2023. Goed om met elkaar te bespreken wat de gevolgen zijn van het aflopen van de termijn en of en wat we dit jaar in gang moeten zetten.

Groet,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 22 Nov 2021 14:12:18 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg

Hoi Marjolijn

Wil je deze vooraf aan het strategisch overleg nog actualiseren? Of houden we het bij een mondelinge toelichting?

v

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help 5.1.2.e Stichting omgevingsrecht) en een particulier	De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie moet nog beslissingen op de bezwaarschriften nemen. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Wacht op planning zitting rechtbank. De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank).
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan

hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. Misschien neemt NVWA tussentijds nieuwe beslissing op bezwaar.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXtl3

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 7 Jun 2023 09:33:52 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg

Hoi 5.1.2.e

Maandag is strategisch overleg.

Willen we dit door laten gaan?

Agendapunten kunnen zijn:

Uitslag telling edelherten

Notitie 5.1.2.e definitief

Stuk 5.1.2.e over ontwikkelingen in OVP sinds 2018

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie. Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 19 Jun 2024 09:12:35 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Strategisch overleg

Hoi 5.1.2.e

Wil je het overleg van maandag verzetten?

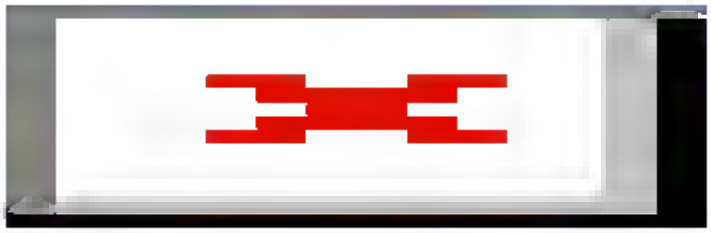
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e "
Sent: Fri, 25 Nov 2022 08:39:42 +0100
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Strategisch overleg
Attachments: 2022 11 28 agenda strategisch overleg OVP0.docx

Goede morgen

Maandag in strategisch overleg alleen mededelingen. We lopen de standaard agenda door.

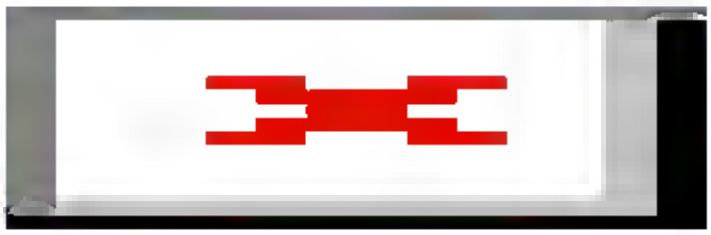
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3



From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 22 Aug 2024 14:50:41 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg

Stuur jij agenda en verslag rond als je weet op welk moment jij kunt?

K:\Lelystad-Kitsweg\algemene documenten OVP\BELEIDSKADER\overleggen\intern afstemmings overleg\2024\5.1.2.i

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 7 Dec 2023 10:53:21 +0100
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg

Hoi 5.1.2.e

5.1.2.e gaat nog reageren op de notitie BCS

Beleidslijn bijvoeren loopt dit jaar af. Vraag is of die verlengd moet worden. Voorstel ambtelijk is om hem te laten vervallen. 5.1.2.e checkt hoe Harrold hier in zit.

5.1.2.e reageert nog op de voortoets

De definitieve ontheffing afschot edelherten is gisteren vastgesteld en wordt snel gepubliceerd.

De reactietermijn voor de Vergunning Almeerse Poort is afgelopen. Er is nog geen bericht over ingediend bezwaar, maar dat kan soms weken duren voor die binnen komt.

Door Stamina is een nader stuk ingediend. Waar van acte.

Opdracht runderen. Deze wordt verlengd en als het goed is voor de kerst vast gesteld (al kan dat in de tijd moeilijk worden). Na 1 januari moet het een civiel rechtelijke opdracht worden. De juristen houden dit in de gaten.

De volgende vergadering vervalt (21-feb). We houden de vergaderfrequentie aan. De verwachting is dat er komend jaar toch minimaal 4 zittingen plaats gaan vinden.

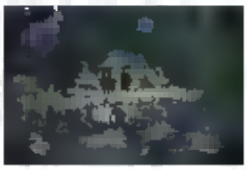
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

3 april 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Opdracht afschot heckrunderen
      - Aanbod korpschef landelijk verlof gebruik dempers. STVZ
4. Communicatie
   terugkoppeling bezoek minister
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
      (1) Verzekering Faunabeherders
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden.
        (1) Uitplaatsen 2023 en dyoxine
        (2) Beheer paarden Texel
      - Edelherten Voortgang afschot
      - Runderen BCS
   c. Projecten kerngebied
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029

9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 06-03- 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e /5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Wed, 26 Jul 2023 08:38:06 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg

Op 7 augustus is er strategisch overleg. Wij zijn er dan allebei niet. Bedenk jij of het door moet gaan?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e"
Sent: Thu, 1 Sep 2022 10:06:56 +0200
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: Strategisch overleg: Conceptbrief aan provincie

Hai 5.1.2.e

Graag ook de conceptbrief aan de provincie m.b.t. de maatregelen op de agenda van het strategisch overleg. Hoop daar vandaag nog een slag op te maken en stuur hem dan naar jou. Zou fijn zijn als ik jouw opmerkingen nog kan verwerken voordat het als bijlage ri. Strategisch overleg gaat.

Groet,

5.1.2.e

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 11 May 2023 09:02:02 +0200
To: "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg Oostvaardersplassen
Attachments: 2023 04 17 verslag strategisch overleg OVP.docx, 2023 05 15 agenda strategisch overleg OVP.docx

Beste allemaal

Bijgesloten de stukken voor het strategisch overleg van maandag

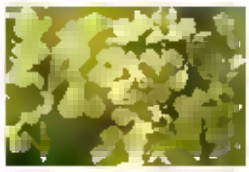
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie. Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 mei 2023 10.30-11.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
4. Communicatie
   terugblik behaalde opgave edelherten
   Terugblik opening vistrap
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
      (1) Verzekering Faunabeherders
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden.
        (1) Uitplaatsen 2023
        (2) dyoxine
      - Edelherten
      - Runderen BCS
   c. Projecten kerngebied
      - financien
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8 Faunabeheerplan 2024/2029

9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 17-04- 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	5.1.2.e gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering	17-4-2023		Marjolijn.

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: Thu, 30 Mar 2023 13:25:59 +0200
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: strategisch overleg oostvaardersplassen.
Attachments: 2023 04 03 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 03 20 verslag strategisch overleg OVP 1401579_1_0.docx

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor maandag ochtend.

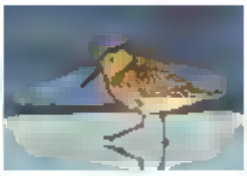
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 maart 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. *FBE vergadering: geen opmerkingen op deel edelherten OVP*
   b. *Wel vragen van FBE over registreren afschot in FRS. Nu afgeschermd in 'eigen' gedeelte. Wat zijn de bezwaren? Vooral dat namen van schutters zichtbaar zijn. Wout gaat met* 5.1.2.e *in overleg of hier een oplossing voor is. Mag bijv. Wout genoteerd worden?*

3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort STVZA
        (1) *Passende beoordeling is klaar. Gemeente moet nu vergunning aanvragen.*

      - Vergunning afschot edelherten:
      -
      - Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
        FBP eerst richting GS, dan ontheffing door FBE aan laten vragen en vergunning aanvraag vanuit SBB (als we die aan gaan vragen). Van belang om laatste GS vergadering in juli te laten landen om voldoende tijd te hebben. Dit nemen Wout en 5.1.2.e *mee in BO van straks.*

      - Vergunning vernattingsmaatregelen
        (1) *Nog steeds geschorst en geen zittingsmoment gepland.*

      - Behandeling voorlopige voorziening afschot herten
        (1) *Nog geen datum gepland.*

      - Opdracht afschot heckrunderen
        (1) *6 april zitting. Dierbaar Flevoland heeft* 5.1.2.e *als deskundige opgeroepen.*

- Aanbod korpschef landelijk verlof gebruik dempers
  (1) *De korpschef vindt het niet efficiënt dat er vanuit SBB vanuit verschillende PE's verloven voor gebruik wapens en dempers worden aangevraagd/jaarlijks verlengd. Hij ziet graag dat er één aanspreekpunt vanuit SBB is zodat er snel afgestemd kan worden tussen SBB, politie en Justis en dat zaken bij ons dus gecentraliseerd worden.*
  Wout: wordt aan gewerkt. Is precies waar we naartoe willen. Op dit moment niet direct een persoon aan te wijzen als taak landelijk coördinator faunabeheer.
  Wout gaat het voor de korte termijn bespreken met 5.1.2.e *en zet vaart achter het behandelen van het advies van* 5.1.2.e *over faunabeheer.*

4 Communicatie

Mooi item over de zeearend met 5.1.2.e *op Jeugdjournaal en NOS.nl.*

Wat betekent uitkomst van verkiezingen; willen proactief reageren.

Joke gaat bespreken in het actualiteitenoverleg wat we het beste kunnen doen in deze periode van coalitievorming.

5.1.2.e *zal dit ook aan* 5.1.2.e *en* 5.1.2.e *vragen.*

Beoordelen of convenant ministerie-provincie nog wel nodig en houdbaar is

Problematiek klissen.

JZ nog met jurist NVWA gebeld met verzoek om gegevens tijdig aan te leveren bij CBB. Vorige week lag er nog geen brief. Jurist zou bij behandelend ambtenaar na gaan. Meer kunnen wij niet doen. JZ houdt contact om te horen of brief is gestuurd Verwachting is dat wij vraag krijgen om een reactie te geven.

Er is weer aangifte gedaan m.b.t. de klissen.

5. Openbare orde

OM gaat bedreiging van medewerker SBB oppakken en wil tot strafrechtelijke vervolging over gaan.

6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden. Uitplaatsen 2023 en dyoxine
        (1) *Komende zomer moeten er zo'n 150 paarden uit het gebied. We hebben vragen uit staan in Denemarken en bij Natuurmonumenten of zij natuurgebieden hebben waar*

de paarden naartoe kunnen. Als er geschikte gebieden zijn, heeft dat de voorkeur. Als die er niet zijn, gaan de paarden naar de slacht.

- Edelherten Voortgang afschot
  We zitten nu op 1499 edelherten die uit zijn genomen.

- Runderen BCS
  De BCS was op 9 maart 2.6.

c Projecten kerngebied
- Visslenk
- Poelen
- Moerasreset
-

7. Natura 2000-beheerplan
8 Faunabeheerplan 2024/2029
9 Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 06-03- 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e /5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e"
Sent: Wed, 20 May 2020 09:22:50 +0200
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Koenders, Harry" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: vaststelling managementplan

Beste allemaal

Als vervolg op het strategisch overleg is het managementplan aangepast. Willen jullie de documentcover aftekenen zodat Wout het document kan vaststellen.

http://360graden/locator.aspx?name=DMS.Document.Details.Simplified.110002&recno=491750&module=Document&5.1.2.i

alvast bedankt

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer

5.1.2.e

5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl

5.1.2.e

@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: **Het zit in onze natuur.**
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

nieuw land oostvaardersplassen



beleef.oostvaardersplassen www.oostvaardersplassen.n

From: "5.1.2.e "
Sent: 12-11-2020 15:47:32
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX; 2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van maandag ochtend 16-11

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2020 - 11-16 agenda strategisch overleg.DOCX
2020 - 11-02 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: 11-12-2020 13:22:30
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX; 2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor maandag morgen

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2020 - 12-14 agenda strategisch overleg.DOCX
2020 - 11-30 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: 29-01-2021 11:13:36
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX, 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX; 2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor maandag.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 01-18 concept verslag strategisch overleg.DOCX
2021 - 02-01 agenda strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

1 februari 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen – mogelijkheden
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
      - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund
   b. overige
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Doorkijk komende weken. Wat valt er te verwachten?
   c. Terugblik werksessie team
   d. Interne communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
   b. Voortgang afschot edelherten
   c. Voortgang afschot runderen
7. Projecten kerngebied - aanplant
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 18 januari 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		

Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	22-1-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
Oostvaardersoevers	Afstemming ivm bestuursovereenkomst	18-1-2021	25-1-2021	5.1.2.e		

Voor intern beraad

Concept Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

18 januari 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl, Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - Zitting CBB beweidbaarheid Oostvaardersplassen is morgen.
      - Donderdag wordt er weer gestart met juridisch overleg.
      - We maken inschatting van waar we al kunnen starten met uitvoering van fysieke maatregelen lopende rechtszaken.
      - 5.1.2.e en 5.1.2.e geven aan welke maatregelen echt urgent zijn.
      - Bestuursovereenkomst Oostvaardersoevers. Gaan we in klein verband doorspreken (5.1.2.e
4. Communicatie
   a. Verschil van inzicht tussen Provincie en Staatsbosbeheer over pro-actieve berichtgeving. Media aandacht komt momenteel enkel voort uit Staten Mededelingen. We plannen tweewekelijkse afstemmingsmomenten tussen communicatie en woordvoering om lijntjes kort te houden.
   b. Openbare orde, Bijvoeren door actievoerders
      Als we door willen pakken moeten wij naar het OM stappen.
      Vraag is of er negatieve effecten van de bijvoeracties zijn.
5. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
      deze week komt de dierenarts weer langs. De inspecties zijn momenteel eens in de twee weken.
   b. Voortgang afschot edelherten
      De herten blijven in goede conditie en zijn zeer alert. Afschot gaat wel, maar het is nog wel een flinke klus om echt tot een reductie te komen.
   c. Voortgang afschot runderen
      Er zijn een aantal heckrunderen (ongeveer de helft van de opgave)geschoten in kader van populatie beheer.
   d. Paarden zijn in goede conditie. Momenteel worden er geen paarden uitgeplaatst.
6. Projecten kerngebied – aanplant
   er wordt twee volle dagen en alle middagen in de week geplant.
7. Bestuurlijk overleg en overleg Sylvo, Boudewijn, 5.1.2.e
   Samenwerking tussen provincie en SBB is onderstreept. Communicatie richten op de grote

aantallen. Voorstel is om bij fysieke maatregelen door te gaan als het maar even kan. Provincie wil doorpakken met NPNL.

8. Verslag en actielijst strategisch overleg 14 december 2020

   5.1.2.e stuurt 5.1.2.e notitie over waterkwaliteit.

9. Rondvraag

   Voorbereidingen Raad van Toezicht en directie wordt eerder voorbereid. 5.1.2.e plant dit in.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	5.1.2.e 5.1.2.e		
~~Juridische zaken~~	~~Notitie over staatssteun~~	~~20-11~~	~~14-12~~	5.1.2.e		~~Om Boudewijn te informeren en op te schalen naar landelijke strategie~~
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	22-1-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e		
Oostvaardersoevers	Afstemming ivm bestuursovereenkomst	18-1-2021	25-1-2021	5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: 11-06-2021 13:55:15
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx; 2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor maandag ochtend. Zover ik weet is Marjolijn BR

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 03-29 concept verslag strategisch overleg.docx
2021 - 06-14 agenda strategisch overleg.docx

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 juni 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda (in geel dringende onderwerpen)
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - bezwaar opdracht doden paarden en runderen
        1. door Dierbaar en Stamina, zitting is op 20 juli, verweer moet 2 juli bij commissie zijn
        2. door twee particulieren, deze zijn waarschijnlijk niet-ontvankelijk, hier komt geen zitting voor.
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot edelherten
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
      - hoger beroep ontheffing afschot herten door Stamina en Dierbaar.
      - hoger beroep vergunning afschot herten door Dierbaar.
      - Bezwaar geen vervolg onderzoek anticonceptie
      - VOVO paarden in de vangweide (aanstaand)
   b. uitgebroken herten en vee en ziek en/of gewond vee Trekweg en Oostvaardersveld
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Paarden in vangweide
   b. Conditie grote grazers
      - Korte terugblik Staten vergadering BCS en voorbereiding op opiniërende ronde
7. Projecten kerngebied,
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 29 maart 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
~~Communicatie~~	~~communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid~~	~~20-11~~	~~25-12~~	~~Joke~~	~~Concept tekst is rond gestuurd~~
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3	29-3	Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3	29-3	5.1.2.e 5.1.2.e	

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

29 maart 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep Almeerse Poort
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
      - handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
   b. Ontheffing rund (en paard) & aanwijzing uitgebroken dieren
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Interne communicatie

      Waterkwaliteit. Informeren directie dat publicatie en WOB plaats vindt

      WOB antwoord staat klaar om verzonden te worden. Samenwerkingsovereenkomst met de WUR voor onderzoek dierenwelzijn in wild levende herbivoren, is in de maak. Dat is een mooi moment om de communicatie op te pakken. Maar omdat die overeenkomst nog niet af is gaan we een communicatiemoment laten aansluiten met de overeenkomst met de UvA.
5. Openbare orde
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
      - Staten vergadering BCS en voorbereiding op opiniërende ronde

        Er is veel ruimte geweest voor de insprekers. Er was vooral behoefte naar informatie vanuit SBB om de situatie vanuit beheer te horen. Review van beleidskader wordt niet vervroegt. We verwachten een vervolg sessie met input van SBB.

        Dieren welzijn en gezondheid is een uitgangspunt in het beheer (zie ook managementplan). Dit hebben we nu ingericht op basis van het beleidskader. We monitoren de condities en als het nodig is, dan is er ruimte om de omvang van de kudde aan te passen.

        We gaan aan 5.1.2.e voorleggen om met een paar rondes een dierenarts uit te nodigen als sparring partner in bepalen van de conditie score. Deze gastdierenarts kan dan een kort tekstje aan het inspectieverslag toevoegen.

b. Oostvaardersveld; voortgang chipactie

7. Projecten kerngebied,
   a. lijst met welke projecten we uit gaan voeren in 2021 (bijlage)
      Lijst doorgesproken en we zijn mee eens dat de urgente projecten na broedseizoen kunnen starten.
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 15 maart 2021

10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke	Concept tekst is rond gestuurd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e	
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	15-3	29-3	Wout	Wout heeft contact gehad. Ze vinden het een interessant onderwerp. Verzoek is om vraag via minister bij de raad te agenderen
WBE	Uitzoeken wat de stand van zaken is rond WBE Nieuw Land en wat dit betekent voor Nieuw Land	15-3	29-3	5.1.2.e 5.1.2.e	

From: "5.1.2.e "
Sent: 17-12-2021 09:21:07
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx, 2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx; 2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de stukken voor maandag ochtend.

Prettig weekend.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 11-29 concept verslag strategisch overleg.docx
2021 - 12-20 agenda strategisch overleg.docx

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 december 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn neemt ons mee door de lijst)
4. Communicatie.
   a. Burensessies Toelichting van 5.1.2.e
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Vogelgriep (5.1.2.e stand van zaken)
7. Herbivoren
   a. Protocollen dierenwelzijn. (5.1.2.e stand van zaken)Paarden (5.1.2.e stand van zaken)
   b. Edelherten (5.1.2.e stand van zaken)
   c. 'verkoop hertenvlees via Buitencentrum' Toelichting van 5.1.2.e
   d. Runderen (5.1.2.e stand van zaken)
8. Projecten kerngebied
   a. Visslenk
   b. Poelen
   c. Beschutting
   d. Moerasreset
   e. Natura 2000 beheerplan
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 29 november 2021
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Financieel	Overzicht subsidies voor eigen overzicht helder hebben	-3-1-2021	28-11-2021	5.1.2.e
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e
Protocol	kwaliteitsteam betrekken	29-11	28-2-2022	5.1.2.e
Edelherten	Afzet van andere manier van verkoop van vlees	29-11	30-1-2022	5.1.2.e
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
bezwaren opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 2 particulieren 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	De verzoeken om een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen. De provincie heeft op 24 november beslissingen op de bezwaarschriften van 5.1.2.e cs en een particulier genomen en de bezwaren niet-ontvankelijk verklaard. .Zij kunnen hiertegen beroep instellen bij de rechtbank. De beslissing op bezwaar op het verzoek van Dierbaar Flevoland moet nog genomen worden. Daarna staat beroep open bij de rechtbank.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie gaat waarschijnlijk een nieuwe beslissing op bezwaar nemen waarin komt te staan dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding is recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). GS besluit op 30 november as over nieuwe beslissing op bezwaar. Vanaf 1 december ligt dit ontwerp-besluit ter inzage.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Rechtbank heeft ons recent laten weten dat Staatsbosbeheer geen belanghebbende en dus geen partij is bij deze procedure. Staatsbosbeheer gaat proberen om de rechtbank te overtuigen dat we wel

		belanghebbende zijn. Ook dit beroep wordt waarschijnlijk op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. De tijd om dat nog voor elkaar te krijgen is krap.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. Oproep CBb behandeling 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt. Voorlopige aankondiging CBb behandeling 3 maart 2022. NVWA is van plan een nieuwe beslissing op bezwaar te nemen. Het CBb heeft hier een termijn voor gesteld. In de week van 29 november is er een hoorzitting met bezwaarmakers. Staatsbeheer schuift ook aan.

From: "5.1.2.e "
Sent: 11-03-2021 10:35:27
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2021 - 03-15 agenda strategisch overleg.docx, 2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2021 - 03-15 agenda strategisch overleg.docx; 2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten agenda voor komende maandag ochtend.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 03-15 agenda strategisch overleg.docx
2021 - 03-01 concept verslag strategisch overleg.docx

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Concept Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

1 maart 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig: Harry Koenders,

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Berichtgeving dat namen en adres van faunabeheerders publiek zijn, blijkt niet waar te zijn. Boudewijn heeft een bezoek aan het team gebracht.

   a. Bezoek NVWA 25-2

      Er zijn twee vertegenwoordigers van de NVWA op bezoek geweest. Ze wilde goed zicht krijgen van het gebied en de paarden.

   b. Europees diploma

      De conditie dat van Geel niet uitgevoerd wordt is vervallen. De aanbeveling voor vliegveld is omgebogen dat N2000 doelen niet neg beinvloed mogen worden door vliegveld. Ministerie moet nog instemmen.

   c. Afgelopen weekend is er weer door actievoerders bijgevoerd in Oostvaardersveld en Trekweg
3. Juridische zaken

   a. Stand van zaken procedures

      College van beroep doet geen uitspraak morgen

      - beroep ontheffing en vergunning afschot

        5 mrt zijn behandelingen voor ontheffing en vergunning
      - Handhavingsverzoek Stamina afschot paard en rund
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen en Almeerse Poort.

        komende week wordt verweerschrift ingediend, behandeling niet voor najaar.

   b. mailbericht Marjolijn

      doorgesproken en afgestemd.

   c. FRS

      5.1.2.e en 5.1.2.e gaan gesprek met FBE aan.

   d. Ontheffing rund (en paard)

   e. WOB verzoeken

      WOB vragen aan beheereenheid worden bij 5.1.2.e neergelegd. Die zorgt voor de antwoorden naar de juridische afdeling

4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Interne communicatie
      aan RvT meedelen over waterkwaliteit
5. Openbare orde
   geen issues
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
      controlerondes en inspecties zijn voor alle paarden gelijk. In OVV en Trekweg is meer voedsel beschikbaar, waardoor we daar niet bijvoeren. In kerngebied voeren we voor de hekrunderen. In protocol meenemen of er onderscheid moet zijn tussen paarden met en zonder chip.
   b. Voortgang afschot edelherten
      We zitten rond de duizend.
7. Projecten kerngebied
   In Almeerse Poort is er rond de MER vragen gesteld door omgevingsdst.
8. Bestuurlijk overleg
   Wout belt met Michiel over, Discussie staten over runderen
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 15 februari 2021
   vastgesteld
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke		Inhoud is aangeleverd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 maart 2021 9.00-10.30

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, Harry Koenders, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
    a. Europees diploma
    b. Staten vergadering BCS
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures
        - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
        - beroep Almeerse Poort
        - beroep ontheffing en vergunning afschot
        - vraag Stamina aan provincie afschot paard en rund
    b. Ontheffing rund (en paard)
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Interne communicatie

    Waterkwaliteit. Informeren directie dat publicatie en WOB plaats vindt
5. Openbare orde
6. Herbivoren
    a. Conditie grote grazers
    b. resultaat afschot edelherten
    c. Oostvaardersveld
7. Projecten kerngebied, lijst met welke projecten we uit gaan voeren in 2021
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 1 maart 2021
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	

Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke		Inhoud is aangeleverd
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	1-3-2021	5.1.2.e /5.1.2.e		
maatregelen	In beeld brengen welke urgent zijn om uit te voeren	18-1-2021	1-2-2021	5.1.2.e		Voor BO af hebben
Grote grazers	Uitzoeken betrekken raad van dierenaangelegenheden rond anticonceptie	1-2-2021	15-2-2021	Wout		

From: "5.1.2.e "
Sent: 16-12-2022 10:43:10
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP.docx; 2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP.docx;

Beste allemaal

Maandag is er weer strategisch team. Er zijn twee onderwerpen die op dit moment zeer actueel zijn en aandacht vragen (geel in de agenda).

Tot maandag

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2022 12 19 agenda strategisch overleg OVP.docx
2022 11 28 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E mailto:5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: 03-02-2023 16:48:20
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2023 02 06 agenda strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx, 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP .docx
Attachments: 2023 02 06 agenda strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx; 2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP .docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de stukken voor het strategisch overleg van maandag morgen

Prettig weekend

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2023 02 06 agenda strategisch overleg OVP - kopie - kopie.docx
2023 01 23 concept verslag strategisch overleg OVP .docx

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E mailto:5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

From: "5.1.2.e "
Sent: 20-01-2023 13:58:18
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2023 01 23 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx, 2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 01 23 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx; 2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor maandag ochtend.

Prettig weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E mailto:5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2023 01 23 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx
2023 01 09 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 14 Jun 2021 09:42:47 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e "
<5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021.docx
Attachments: Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021.docx

Hoi 5.1.2.e en 5.1.2.e

Dot verslag hebben we vanochtend in het strategisch overleg besproken en oke bevonden. Als jullie nog iets zin in de tekst geef dat even door. Morgen verstuur ik het.

Telling Edelherten Oostvaardersplassen mei 2021.

Methode

In 2021 zijn er drie grondtellingen uitgevoerd. De tellingen zijn op 20, 25 en 28 mei aan het eind van de middag uitgevoerd. De tellingen zijn uitgevoerd in 6 telgebieden (figuur 1). Per telgebied is met twee mensen vanuit een auto geteld. Het moeras is apart geteld vanuit het vliegtuig. De eerste kalveren die in mei zijn geboren, zijn niet meegenomen in de telling. De telling geeft de stand van de populatie van dieren van 1 jaar en ouder.

Resultaten

In totaal zijn er gemiddeld ca. 1300 edelherten geteld (tabel 1), waarvan gemiddeld ca. 526 mannelijk dieren (waarvan berekend ca 308 herten en 218 spitsers) en ca. 774 vrouwelijk (waarvan berekend 586 hindes en 188 smaldieren). De onderverdeling per geslacht is gemaakt op basis van een berekening. Dit omdat het onderscheid tussen hindes, smaldieren en spitsers in mei moeilijk vast te stellen is. De berekening is gemaakt op basis van de telresultaten en de geslachtsverhoudingen man/vrouw en de verhouding kalveren/hindes uit het afschot in de winter 2020/2021. In augustus (vooraf aan de afschot periode) wordt een grondtelling uitgevoerd om met name het aantal spitsers vast te stellen.



Figuur 1 Ligging 6 telgebieden ten behoeve van de telling van de Edelherten in mei 2021

Tabel 1 Resultaten tellingen edelherten Oostvaardersplassen mei 2021

Groep	Aantal
Hert (ouder dan 1 jaar)	308
Spitser	218
Hinde	586
Smaldier	188
Totale voorjaarspopulatie	1300

From: "5.1.2.e "
Sent: 16-03-2023 09:56:02
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP.docx; 2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van 20 maart.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2023 03 20 agenda strategisch overleg OVP.docx
2023 03 06 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E mailto:5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 maart 2023 9.00-10.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort STVZA
      - Vergunning afschot edelherten
      - Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling voorlopige voorziening afschot herten
      - Opdracht afschot heckrunderen
      - Aanbod korpschef landelijk verlof gebruik dempers
4. Communicatie
   Wat betekent uitkomst van verkiezingen; willen proactief reageren.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden. Uitplaatsen 2023 en dyoxine
      - Edelherten Voortgang afschot
      - Runderen BCS
   c. Projecten kerngebied
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 06-03- 2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
Klissen	Contact opnemen met NVWA	9-1	23-1	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e /5.1.2.e
Communicatie	Samenwerking met provincie bespreken	20-2-2023	5-3-2023	Joke/5.1.2.e /Wout
Bijeenkomst	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: 31-08-2023 12:00:28
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: 2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP.docx; 2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van maandag 4 september.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E mailto:5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2023 09 04 agenda strategisch overleg OVP.docx
2023 07 10 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

10 juli 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e

afwezig

Joke Bijl, Wout Neutel,

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Het volgende overleg laten we wel staan (7 augustus) 5.1.2.e en 5.1.2.e zijn dan beide met vakantie.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort

        Dierbaar Flevoland heeft een zienswijze ingediend
      - Vergunning afschot edelherten

        (1) De opdracht is uitgezet, voor eind augustus wordt het opgeleverd.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten

   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023

      de provincie werkt aan een concept vergunning

   c) Notitie genetische diversiteit edelherten

      Deze notitie wordt door 5.1.2.e naar de Raad van Staten gestuurd. We vragen aan Gerard om hem op de website te plaatsen.

   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen

      5.1.2.e en Marjolijn gaan nog reageren. Daarna bespreken we of we hem in de procedure willen gebruiken.
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer

      de financiering van de beschutting wordt afgerond met een afkoopsom voor weghalen rasters

      Extra beheerkosten wordt incl beheer van beschutting
   b. Herbivoren

- Protocollen
- Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
  - Paarden.
  (1) In september wordt een aantal paarden op dioxine onderzocht.
  (2) 5.1.2.e gaat met NVWA in gesprek over transport van paarden als hele familie groepen naar het slachthuis.
  - Edelherten
  (1) Uitvoeringsplan is bij FBE aangeleverd. Deze winter gaan het om 375 edelherten
  - Runderen
  (1) We moeten dit jaar ca 80 runderen uitnemen

c Projecten kerngebied
- extra beheerkosten 2024 t/m 2027.
- uitvoering Grazige deel:
  Voor alle maatregelen die in het grazige deel gepland waren is financiering geregeld. Het werk start medio juli. Er wordt een blog over gemaakt. Blogtekst wordt met 5.1.2.e en Marjolijn afgestemd
  (1) Poelen
  (2) Visslenk
  (3) uitkijktorens
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
   Komende maand worden de teksten geschreven
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
   de eerste is met de nieuwe gedeputeerde (Hofstra).
   SBB heeft ambtelijk aangeboden dat de staten leden welkom zijn in de Oostvaardersplassen.
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 12-06-2023
    vastgesteld
11. Rondvraag
    er zijn afspraken gemaakt welke collega's in de toekomst voor het faunabeheer ingezet worden.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot Check of we de notitie kunnen gebruiken in de procedure	20-2-2023	30-8-2023	5.1.2.e /Marjolijn
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
~~Voortoets faunabeheer~~	~~Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan~~	~~15-52023~~	~~22-5-2023~~	5.1.2.e ~~en~~ 5.1.2.e
Genetische diversiteit	Afronden notitie genetische diversiteit	12-6-2013	15-8-2023	Marjolijn
~~Verlof dempen~~	~~Afspreken wie er allemaal meegenomen worden voor het nieuwe verlof~~	~~12-6-2023~~	~~20-6-2023~~	~~Wout~~, 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

10 juli 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort (Marjolijn)
      - Vergunning afschot edelherten
        (1) Stvz voortoets (5.1.2.e)
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen/ontheffingen na 2023 (stvz, Marjolijn)
   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (Afgerond)
   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (afgerond)
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.
        (1) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        (2) Standpunt NVWA met betrekking tot dioxine
        - Edelherten
        (1) Voortgang afschot
        - Runderen
        (1) Uitnemen runderen 2023/2024 (5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 stvz (5.1.2.e).
      - uitvoering Grazige deel:
        (1) Poelen
        (2) Visslenk

(3) uitkijktorens
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 10-07-2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot Check of we de notitie kunnen gebruiken in de procedure	20-2-2023	30-8-2023	5.1.2.e /Marjolijn
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
~~Genetische diversiteit~~	~~Afronden notitie genetische diversiteit~~	~~12-6-2013~~	~~15-8-2023~~	~~Marjolijn~~

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: 26-11-2023 21:47:53
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx, 2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx
Attachments: 2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx; 2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van maandag ochtend

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2023 11-27 agenda strategisch overleg OVP - kopie.docx
2023 10-30 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E mailto5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 november 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Statencommissie van 29 november; Agendapunt 9 Agenderingsverzoek Sterk Lokaal Flevoland en 50PLUS:

   https://stateninformatie.flevoland.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Ruimte,-Natuur-en-Duurzaamheid-RND/2023/29-november/15:30
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Verlof gebruik demper afschot gehouden dieren stvz (5.1.2.e /marjolijn)
      - Vangen van konikpaarden
      - Grote Klis

   b) nieuwe vergunningen/ontheffingen afschot edelherten na 2023
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de toekomst (5.1.2.e)
      - Blauwtong (5.1.2.e)
        - Paarden.

        (1) Update dioxine onderzoek (5.1.2.e)

        (2) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        - Edelherten

        (1) Uitkomst helikoptertelling incl communicatie over uitkomst (5.1.2.e)

        (2) Voortgang afschot (5.1.2.e)
        - Runderen

(1) Uitnemen runderen 2023/2024

b. Projecten kerngebied
   - uitvoering Grazige deel:
     (1) Poelen
     (2) Visslenk mededeling (5.1.2.e)
     (3) Uitkijktorens stvz (5.1.2.e)
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8 Faunabeheerplan 2024/2029
9 Bestuurlijk overleg
10 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 30-10-2023
11 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e
Afvoer paarden	Wout belt met 5.1.2.e en Ilona over paarden naar slachthuis	30-10-2023	14-11-2023	Wout

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: 17-04-2020 11:06:06
To: "Lever, Kees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX; 2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van maandag aanstaande.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2020 - 04-6 verslag strategisch overleg.DOCX
2020 - 04-20 agenda strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

From: "5.1.2.e "
Sent: 14-05-2020 11:56:13
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Lever, Kees" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX; 2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor strategisch overleg maandag.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2020 - 05-18 agenda strategisch overleg.DOCX
2020 - 04-20 verslag strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Strategisch overleg Oostvaardersplassen

20 april 2020

Deelnemers

Kees Lever, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl, Wout Neutel, Marjolijn van Egmond

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
4. Communicatie
   a. Overall
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers
   b. Managementplan vaststelling
   c. Ter info: starten met uitwerken hoe we populatiebeheer verder vorm gaan geven
6. Projecten irt bezwaren
7. Organisatie: Wie neemt functie Kees waar de komende tijd?
8. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckrund	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
Beschutting	Verklaring van geen bezwaar	23-3	30-3	5.1.2.e	Loopt	Laatste aanpassing van 5.1.2.e
Klissen	Veterinaire verslag versturen	6-4		5.1.2.e	afgerond	Incl second opinion
Communicatie	Goede afstemming met provincie	23-3	5-4	Kees en Wout	Niet specifiek besproken	op basis van eerst volgende voorval reageren.

WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
~~Uitplaatsen runderen~~	~~Afwegingen op papier zetten en aan provincie geven~~	~~20-4~~	~~27-4~~	~~Marjolijn/5~~ 5.1.2.e	~~gestart~~	Gedaan, afgerond
Communicatie	Meer filmpjes uit gebied op blogs	20-4		Joke		
~~Communicatie~~	~~Provincie vragen communicatie op te schalen naar Nieuw Land~~	~~20-4~~	~~20-4~~	5.1.2.e		Gedaan en lopend.
~~Communicatie~~	~~Blog met cijfers van afgelopen winter en starten jaarverslag~~	~~20-4~~	~~12-5~~	5.1.2.e		Gedaan
~~Managementplan~~	~~Doorlezen op consistent zijn~~	~~20-4~~	~~13-5~~	~~Joke~~		gedaan

Notitie: Gunstige Staat van Instandhouding edelherten Oostvaardersplassen
Februari 2023, V0.4

---

1. Aanleiding:

Stichting (Stamina) stelt dat de Gunstige Staat van Instandhouding van de edelherten (*Cervus elaphus*) populatie in het geding komt door de nieuwehet -beleidskaders voor de Oostvaardersplassen. In dit nieuwe beleidskader is gekozen voor een doelstand van 500 edelherten om biodiversiteit te herstellen.

In de Wet natuurbescherming, artikel 1.1 staat de Gunstige Staat van Instandhouding van een soort als volgt gedefinieerd: "staat van instandhouding van een soort waarvoor geldt dat:
a. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
b. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
c. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden"

Bovenstaande drie punten zullen in deze notitie besproken worden, met de nadruk op punt a.

A. Levensvatbare populatie voor de lange termijn

A.1 Inleiding

De minimale levensvatbare populatie (MVP, Minimum Viable Population) is de omvang die een populatie moet hebben om op de lange termijn levensvatbaar te zijn. Aangezien niet alle volwassen individuen deelnemen aan de voortplanting wordt er in de literatuur verschil gemaakt tussen een Werkelijk benodigde populatie-omvang (N) en een Effectieve populatie omvang (N_e). De werkelijk benodigde populatie-omvang (N) zal altijd groter zijn dan de Effectieve populatie-omvang (N_e). Een populatie moet voldoende groot zijn om in het geval van een veranderende omstandigheden (habitatverlies, predatie, klimaat) en toevalsprocessen (veranderingen in demografie, genetische drift) het uitsterven van de populatie te voorkomen.

Op basis van genetische modellen is Franklin (1980) uitgekomen op de 50/500-regel, die nog steeds veel gebruikt wordt. Dit betekent dat bij een Effectieve populatiegrootte boven de 50 wordt verondersteld dat er op korte termijn geen risico is op uitsterven door verlies van genetische variatie. Boven de 500 wordt verondersteld dat zelfs op de lange termijn geen variatie verloren gaat en de populaties zich ook zal kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden in de toekomst (Franklin 1980). Echter, er is behoorlijk veel discussie onder wetenschappers over hoe de 50/500-regel te gebruiken voor het bepalen van de benodigde populatiegrootte voor een minimale levensvatbare populatie. Traill et al. (2007 en 2010) stelden dat voor sommige diersoorten een totale populatie van enkele duizenden individuen nodig is voor een levensvatbare populatie (gebaseerd op behoud van genetische variatie), maar zegtgen tegelijkertijd ook dat de daadwerkelijke minimale levensvatbare populatie omvang voornamelijk afhankelijk is van (veranderde) omstandigheden in de directe omgeving. Tegelijkertijd betwisten Flather et al (2011) en Jamieson (2012) de gebruikte modellen van Traill (2010) onder andere omdat dichtheidsafhankelijke processen (zoals voedselbeschikbaarheid en vruchtbaarheid) niet goed zijn meegenomen en er niet goed is gecorrigeerd voor onzekerheden in de data in de modellen.

A.2 Levensvatbare populatie, genetische diversiteit en gezondheid populatie

Bij de levensvatbaarheid van een populatie speelt genetische variatie en de mate waarin dit verandert een rol, maar populatiegrootte en genetische diversiteit en genetische diversiteit en gezondheid zijn niet 1 op 1 gecorreleerd (Jamieson etal., 2012). Er spelen veel factoren een rol die het risico op uitsterven bepalen en genetische diversiteit is er daar één van (Jamieson et al., 2012). Over het algemeen geldt dat hoe kleiner

een populatie hoe kwetsbaarder deze populaties is voor toevallige processen met risico op uitsterven. De Groot et al (2016) beschrijftven deze factoren uitgebreid in het Alterra-rapport 2724. Een toevallig proces is genetische drift: het per toeval verdwijnen van zeldzame genetische varianten doordat de dieren die deze genetische variant bezitten verdwijnen uit de populatie. Daarnaast is er in een kleine populatie een mogelijke toename van paring tussen genetische verwanten en dus een grotere kans op (inteelt). Hoe minder genetische variatie in een populatie, hoe groter de kans op de negatieve effecten van inteelt zoals toename van homozygositie en dus verdere afname van genetische diversiteit. Mocht er sprake zijn van afname in genetische variatie als gevolg van inteelt dan kan dat op termijn resulteren in morfologische afwijkingen (overbeet) en problemen met reproductie en overleving (inteeltdepressie), wat de kans op uitsterven vergroot (Zachos et al., 2007).

Oostvaardersplassen

In 2016 is het meest recente rapport gepubliceerd (Alterra-rapport 2724) waarin de genetische samenstelling van alle Nederlandse populaties edelherten wordt vergeleken met de belangrijkste grenspopulaties in België en Duitsland (De Groot et al, 2016). Voor deze analyse zijn van de edelherten in de Oostvaardersplassen DNA-samples uit 2007 gebruikt. Uit de analyse komt het volgende:

> "Al met al ontstaat hieruit de indruk dat in de Oostvaardersplassen en in diverse deelpopulaties op de Veluwe de diversiteit en heterozygositeit niet wezenlijk afwijken van de situatie in uitgestrekte hertenpopulaties in onze buurlanden, die naar alle waarschijnlijkheid in een duurzame staat verkeren. Dit suggereert dat in de Oostvaardersplassen en op de Veluwe momenteel *(red. i.e. 2016)* sprake is van genetisch vitale hertenpopulaties."

Deze genetisch vitale populatie edelherten in de Oostvaardersplassen is ontstaan doordat tijdens het proces van herintroductie in de Oostvaardersplassen 42 individuen van verschillende Europese hertenpopulaties (Groot-Brittannië, Oost-Europa en de Veluwe) zijn uitgezet, zodat de startpopulatie een grote genetische diversiteit had. Uit een DNA-onderzoek met monsters uit 2007 (De Groot et al. 2016) blijkt dat in de Oostvaardersplassen de genetische diversiteit en de heterozygositeit binnen de populatie edelherten nog steeds hoog was en niet wezenlijk afweek van de situatie bij, naar alle waarschijnlijkheid, duurzame populaties in België en Duitsland (De Groot et al, 2016). Bovendien blijkt uit het rapport van De Groot et al. (2016) ook niet dat zij zich in 2016 zorgen maakten over de genetische variatie voor de nabije toekomst. Zoals staat opgetekend in het Alterra-rapport van De Groot et al. (2016) 2724:

> "Met betrekking tot de herten in de Oostvaarderplassen lijkt er vooralsnog geen reden tot zorg: deze populatie kent momenteel een relatief hoge variatie en vertoont geen tekenen van inteelt. ..., en het lijkt erop dat een flink deel van deze variatie nog altijd behouden is gebleven."

Bovendien staat in de conclusies van het Alterra-rapport 2724 De Groot et al. (2016) opgetekend:

> "Vergeleken met omvangrijke edelhertenpopulaties in omvangrijke bosgebieden elders in West-Europa, lijken de genetische diversiteit en heterozygositeit onder edelherten op de Veluwe vrijwel gelijkwaardig te zijn, en in de Oostvaardersplassen zelfs relatief hoog te zijn. Van een zorgwekkend niveau van genetische verarming of inteelt in de populaties lijkt hier op dit moment geen sprake."

Sinds 2007 is edelhertenpopulatie van 1750 individuen door voortplanting gestegen naar 2650 individuen in 2017 en vervolgens gedaald naar een stand van 1600 individuen in 2022 (telgegevens van 1 mei dat jaar). Het is niet bekend hoe de genetische variatie van de edelherten in de Oostvaardersplassen zich na 2007 heeft ontwikkeld. Eveneens is nog niet bekend wat het effect van het huidige populatiebeheer (controle op aantallen) op de genetische diversiteit is. Wel is een van de aanbevelingen van De Groot (2016) om te monitoren of en hoe de genetische variatie achteruit gaat om vroegtijdig signalen van inteelt op te pikken:

"Vervolgens is gerichte monitoring aan te bevelen om eventuele genetische verarming of inteelt op tijd te signaleren."

Commented [5.1.2.e]: De Groot et al is al de verwijzing naar het rapport. Dat hoef je dus niet aan het eind nog eens te zeggen.

Commented [5.1.2.e]: Inteelt is paring verwante dieren, dus bij kleine populatie neemt kans op inteelt toe. Als je vervolgens ook nog een lage genetische diversiteit hebt, neemt de kans op de negatieve effecten van inteelt zoals homozygositie ook toe. EN dus niet lage genetische diversiteit leidt tot grotere kans op inteelt.

Commented [5.1.2.e]: Ook hier kan deze verwijzing weg. Aan het eind van de zin staat de juiste verwijzing en in de lijst met literatuur achteraan kun je zien welk rapport het is.

Commented [5.1.2.e]: Dit is echt niet hoe je literatuurverwijzingen doet.

~~Er wordt niet specifiek vermeld welke periodiek geadviseerd wordt voor de Oostvaardersplassen, maar voor de Veluwe wordt *"bijvoorbeeld eens per 10 jaar"* geadviseerd (De Groot et al., 2016).~~

Daarnaast gaat het niet alleen om genetische diversiteit en de veranderingen daarin, maar vooral ook om de relatie tussen aantallen dieren, de genetische diversiteit en de vitaliteit van de dieren en daarmee de levensvatbaarheid van de populatie. Hoe deze relatie er precies uit ziet en hoe dit zich verder zal ontwikkelen is niet bekend. Wel blijkt uit alle gezondheidsrapporten dat de edelherten in de Oostvaardersplassen vitaal zijn. In het meest recente gezondheidsrapport (23-01-2023) meldt de dierenarts dat de edelherten in goede conditie zijn, de gangen goed zijn en ze alert gedrag vertonen.

Een voorbeeld van effecten van inteelt zijn gevonden in een door habitatfragmentatie geïsoleerde populatie edelherten in Sleeswijk-Holstein (Duitsland,; Zachos et al., 2007). Deze populatie is rond 1870 ontstaan na de migratie van 6-8 individuen uit een naburige populatie en bestond in 2007 uit ~50 individuen. In de populatie zijn zo'n 130 jaar later morfologische misvormingen aangetroffen zoals een overbeet (onderkaak korter dan bovenkaak). Zo'n misvorming is naar alle waarschijnlijkheid een gevolg van inteelt, doordat er in de afgelopen 30-40 jaar geen genetische uitwisseling met andere populaties heeft plaatsgevonden (Zachos et al., 2007). Het is aannemelijk dat de edelhertenpopulatie in de Oostvaardersplassen voorlopig niet het inteelt-scenario van Sleeswijk-Holstein wacht, aangezien de edelherten in de Oostvaardersplassen nog niet zo lang geïsoleerd iszijn en bovendien de start-populatie genetisch zeer divers was en uit het rapport van De Groot (2016) blijkt dat ze zich in 2016 nog geen zorgen maakten om de genetische diversiteit.

A.3 Minimale Levensvatbare populatie

Van der Grift (2018) geeft aan dat voor een 'open' populatie (dieren kunnen vrij uitwisselen met andere populaties) een omvang van 400 edelherten voldoende is voor een N_e van 50 individuen. In een populatie die wordt begrensd waardoor spontane uitwisseling met andere deel-populaties niet mogelijk is, wordt door Van der Grift (2018) een populatieomvang van 4000 edelherten geadviseerd (N_e = 500). De omrekeningsfactor die Van der Grift (2018) gebruikt dat 1 op de 8 edelherten (N_e/N) bijdraagt aan de voortplanting is gebaseerd op twee studies (Italië en Noord-Amerika) waar de N_e van de desbetreffende hertpopulaties is geschat aan de hand van modellen. Of deze omrekeningsfactor ook gebruikt kan worden voor de edelhertpopulatie in de Oostvaardersplassen is niet duidelijk. In de Oostvaardersplassen draagt 90% van de hindes bij aan de voortplanting, bij de herten gaat het om enkele tientallen (exacte aantallen onbekend). Impliciet kan worden afgeleid dat vanwege de isolatie in de Oostvaardersplassen, 4000 individuen wenselijk is voor een levensvatbare populatie op de lange termijn als er sprake zou zijn van een continu gesloten populatie en er ook niet actief individuen uit andere deelpopulaties in Nederland of Europa regelmatig geïntroduceerd zouden worden om de genetische diversiteit op peil te houden.

Hoewel de edelhert-populatie van de Oostvaardersplassen momenteel geïsoleerd is, kan spontane uitwisseling wel een toekomstig scenario zijn: er zijn al edelherten van de Veluwe de Randmeren overgestoken en hebben zich gevestigd in de Randmeerbossen op ~20 km afstand van de populatie in de Oostvaardersplassen. Deze edelherten kunnen nu al in principe via speciale 'inspring'-poorten in de Oostvaardersplassen komen. Spontane genetische uitwisseling met andere deelpopulaties zou in de toekomst dus tot de mogelijkheden kunnen behoren. Mocht spontane migratie niet tot stand komen dan kan er als alternatief kunstmatig voor uitwisseling ~~tussen met de verschillende~~andere deelpopulaties edelherten in Nederland gezorgd worden, waardoor in feite een kunstmatige open populatie ontstaat. Dit kan door middel van bijplaatsen van herten die bijdragen aan de voortplanting. Het bijplaatsen van ééén hert per generatie zou voldoende zijn om eenzelfde levensvatbaarheid te houden in een geïsoleerde populatie in vergelijking met een open populatie (Van der Grift, 2018). Als de deelpopulatie via spontane of kunstmatige uitwisseling 'vers bloed' krijgt is een N_e van 50 individuen (totale populatie omvang van 400 individuen) voldoende voor het behoud van een levensvatbare populatie op de lange termijn. Met de doelstand van 500 individuen in de Oostvaardersplassen is de populatieomvang dus voldoende voor de lange termijn.

Commented [5.1.2.e]: Ik zou dit hier niet in zetten, want gaat niet over hoe het was en nu is.

Commented [5.1.2.e]: Eens. Ik wil niet op voorhand in deze procedure al iets zeggen en mogelijk vast laten leggen m.b.t. monitoring van genetische variatie.

Commented [5.1.2.e]: Hert is een mannelijk edelhert. Als het hier om andere dieren dan edelherten gaat, dan wordt het: ..... de desbetreffende populaties hertachtigen is geschat .....

Tenzij die twee studies over edelherten gingen dan wordt het: ... de desbetreffende edelhertpopulaties is geschat op .....

Een andere benadering voor de grootte van een levensvatbare populatie wordt gegeven door Kuiters et al. (2017). Kuiters et al. (2017) definieert een levensvatbare populatie damherten als een populatie waarbij de kans op uitsterven niet groter is dan 5% binnen een termijn van 100 jaar. Volgens Kuiters et al. (2017) is de minimale omvang voor een levensvatbare populatie damherten 150 individuen voor de komende 100 jaar. Als men deze definitie toepast op de edelherten in de Oostvaardersplassen zit de doelstand van 500 individuen daar ver boven.

A.4 Conclusie

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de levensvatbaarheid van de populatie edelherten in de Oostvaardersplassen niet in het geding ~~hoeft te komen~~is. Hoewel de populatie nu geïsoleerd is, lijken er in de nabije toekomst kansen te liggen voor uitwisseling met andere deelpopulaties. Mocht op termijn blijken dat de populatie-omvang in de Oostvaardersplassen te klein is of dat er aanwijzingen zijn van sterke achteruitgang in genetische variatie, dan kan dit verholpen worden door het bijplaatsen van mannetjes, die actief deelnemen aan de voortplanting, om het effect van uitwisseling tussen (deel)populaties kunstmatig na te bootsen.

B. Natuurlijke verspreidingsgebied

Oorspronkelijk komt het edelhert in heel Nederland voor. Momenteel komen er edelhertpopulaties voor op de Veluwe, in de Oostvaardersplassen (1992) en een populatie die niet de status 'wild' heeft in het Weerterbos (2005). Zo af en toe loopt er een edelhert op de Utrechtse heuvelrug of aan de grens van het Duits Reichswald. Sinds een paar jaar loopt er een enkel individu in Drenthe en zijn er een aantal individuen van de Veluwe gevestigd in de Randmeerbossen van Flevoland. Het natuurlijke verspreidingsgebied van het edelhert (*Cervus elaphus*) in Nederland is door het ~~nieuwe~~ Beleidskader beheer Oostvaardersplassen (2018) niet gewijzigd.

Commented [5.1.2.e]: Moet die op de literatuur lijst?

C. Voldoende geschikt habitat

Ook op de lange termijn zal er naar verwachting voldoende geschikt habitat zijn voor een populatie edelherten in de Oostvaardersplassen. Door uitvoering van het nieuwe Beleidskaders zal de habitatgeschiktheid niet afnemen.

Literatuurlijst

De Groot, G.A., G-J. Spek, J. Bovenschen, I. Laros, T. van Meel, J.F. de Jong en H.A.H. Jansman, 2016. *Herkomst en migratie van Nederlandse edelherten en wilde zwijnen; Een basiskaart van de genetische patronen in Nederland en omgeving.* Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research centre), Alterra-rapport 2724. 72 blz.; 12 fig.; 8 tab.; 45 ref.

Faunabeheerplan Grote Hoefdieren 2019-2025, Faunabeheereenheid Gelderland

Flather, C.H., Hayward, G.D., Beissinger, S.R., Stephens, P.A. (2011) Minimum viable populations: is there a 'magic number' for conservation practitioners? Trends in Ecology and Evolution 26:6 307-316

Franklin, I.R. Evolutionary change in small populations.. In: Soule, M.E.; Wilcox, B.A. (eds), editor/s. Conservation Biology - An evolutionary-ecological perspective.. Sunderland, Massachusetts: Sinauer Associates, U.S.A.; 1980. 135-149. http://hdl.handle.net/102.100.100/293218?index=1

Jamieson, I.G., Allendorf, F.W. (2012) How does the 50/500 rule apply to MVPs? Trends in Ecology and Evolution, 27:10 578-584

Trail L. W., Bradshaw, C.J.A., Brook, B.W. (2007) Minimum viable population size: A meta-analysis of 30 years of published estimates. Biological Conservation 139: 159-166

Trail, L.W., Brook, B.W., Frankham, R.R., Bradshaw, J.A.C. (2009) Pragmatic population viability targets in a rapidly changing world. Biological Conservation doi:10.1016/j.biocon.2009.09.001

Van der Grift, E.A., A.G.M Schotman, H.A.H. Jansman & G.A. de Groot, 2018. Uitplaatsing van grote grazers uit de Oostvaardersplassen; Een quickscan van potentiële uitzetgebieden. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 2903. 34 blz.; 0 fig.; 1tab.; 56 ref.

Werkbezoek dieren Oostvaardersplassen. 23 Januari 2023. Openbare informatie via: https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/oostvaardersplassen/links-en-downloads

Zachos F.E., Althoff C., v. Steynitz Y., Eckert I., Hartl, G.B. 2007. Genetic analysis of an isolated red deer (*Cervus elaphus*) population showing signs of inbreeding depresseion. European Journal of Wildlife Research 53:61-67

From: "5.1.2.e "
Sent: 15-06-2020 10:01:37
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: 2020 - 06-15 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 06-15 concept verslag strategisch overleg.DOCX;

Hierbij verslag.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2020 - 06-15 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 juni 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen

   Sinds vandaag is er gestopt met bijvoeren van de runderen.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken en belangrijke momenten.

      Verweerschriften zijn verzonden, voor zitting volgende week dinsdag over Almeerse poort en grazige deel. Gaat alleen over WNB deel. Soortendeel komt later. Er lijkt geen limiet aan aantal vertegenwoordigers.

      De Raad van Staten zitting wordt momenteel voorbereid. Uitspraak tussen 6 weken en 3 maanden.
4. Communicatie
   a. Hoe en wie communiceert over waterkwaliteit.

      We zijn zorgvuldig met onderzoek gestart. 30 juni is er veterinaire commissie er. Dan bespreken we of er direct actie moeten nemen. De toxicoloog van de GD heeft aangegeven dat er op dit moment geen zorg is. Huidige meting waterkwaliteit moet als een eerste indicatie gezien worden. Samen met GD maken we een zorgvuldig programma ook van Oostvaardersveld en Trekweg. Voor de herten gaan we onderzoeken wat de kwaliteit van het vlees is in afstemming met NVWA. We houden er rekening mee dat dit ook landelijke consequenties kan hebben.

      Op dit moment is er geen noodzaak om te communiceren.
   b. Managementplan actie verspreiding van document aan wie/hoe

      We sturen een link naar in ieder geval naar iedereen die in het proces meegedacht heeft. Daarnaast naar stakeholders. Papieren versie naar belangrijkste partijen
5. Herbivoren
   a. Conditie grazers

      Goed.

      Waterkwaliteit: plan van aanpak onderzoek (gezondheid dieren en kwaliteit vlees)

      Zie 4.a.
   b. Project grazige deel OVP stand van zaken subsidiebeschikking.

      Project wordt gefinancierd via progrond, POP3 subsidie, leader aanvraag en subsidie van de provincie. Wij willen in de subsidiebeschikking alleen prestatieafspraken maken over alleen het deel waar de subsidie ook over gaat. Alle andere onderdelen moeten niet in de overeenkomst

staan. We bekijken of de aanvraag wel helder geformuleerd is. Morgen in projectenoverleg verder.

c. Project grazige deel OVP vertraging uitvoering
   Ondanks vertraging subsidie kunnen we wel werk van Progrond uitvoeren, maar dan moet het niet in de subsidiebeschikking zitten. Uitspraak van volgende week kan ondersteunend werken om wel met de Natura 2000-maatregelen te starten. Agenderen dit voor het BO.

d. Populatiebeheer paard en rund
   We bespreken wat we juridisch nog moeten voorbereiden voor we met populatiebeheer kunnen starten.

6. Agenda BO – voorstel. Zijn er aanvullingen.
   Agenda is compleet.
7. Intern verslag Strategisch Overleg 9 maart 2020 en Actielijst
   Vastgesteld.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
Koniks & Heckr und	Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters	23-9	7-10	Marjolijn		Wat mag juridisch wel en niet
bijvoeren	5.1.2.e bellen over landelijke richtlijn	23-3	30-3	Marjolijn	gedaan	Er komt een vervolg gesprek
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd

From: "5.1.2.e "
Sent: 07-01-2021 09:52:34
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e d@staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e)staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e 5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX; 2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg van maandag 11-1-2021

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2021 - 01-11agenda strategisch overleg.DOCX
2020 - 12-14 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
5.1.2.e

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 januari 2021 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, Joke Bijl,

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Afwezig:

5.1.2.e

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures
      - beroep vergunning Almeerse Poort
      - (ecologische) reactie op nader stuk Dierbaar d.d. 31 augustus 2020
      - beroep vergunning Vernattingsmaatregelen
      - beroep ontheffing en vergunning afschot
        - anticonceptie
        - genetische diversiteit
   b. diversen
4. Communicatie
   a. Communicatiekalender
   b. Doorkijk komende weken. Wat valt er te verwachten?
5. Openbare orde
   a. Bijvoeren door actievoerders
6. Herbivoren
   a. Conditie grote grazers
   b. Voortgang afschot edelherten
   c. Voortgang afschot runderen
7. Projecten kerngebied - aanplant
8. Bestuurlijk overleg en overleg Sylvo, Boudewijn, Michiel
9. Verslag en actielijst strategisch overleg 14 december 2020
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	

Communicatie	communicatie bodem en waterkwaliteit in relatie tot diergezondheid	20-11	25-12	Joke 5.1.2.e		
Juridische zaken	Notitie over staatssteun	20-11	14-12	Marjolijn		Om Boudewijn te informeren en op te schalen naar landelijke strategie
~~Communicatie~~	~~Voortgangsbericht voor RvT~~	~~20-11~~	~~14-12~~	5.1.2.e		afgerond
Financieel	Overzicht subsidies	-3-1-2021	22-1-2021	5.1.2.e / 5.1.2.e		

From: "5.1.2.e "
Sent: 15-04-2022 11:57:55
To: "Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: Via e-mail verzenden: 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx, 2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx
Attachments: 2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx; 2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor het strategisch overleg voor dinsdag ochtend as.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2022-04-19 agenda strategisch overleg.docx
2022-04-04 concept verslag strategisch overleg.docx

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (Fl) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

19 april 2022 9.00-10.00

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
   a. Veterinaire commissie (5.1.2.e)
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2 (Marjolijn)
      a. Beroep vernattingsmaatregelen
      b. Onderzoek in Oostvaardersplassen (5.1.2.e)
4. Communicatie.
   a. Aanvraag interview Vereniging Het Edelhert (5.1.2.e)
   b. Landschapscafé en delta café (5.1.2.e)
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. herbivoren
      i) Paarden
         (1) Gebied Duitsland 5.1.2.e
      ii) Edelherten
         (1) Terugkomdag faunabeheerders (5.1.2.e)
         (2) Voorjaarstelling
      iii) Runderen /bijvoeren (5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      iv) Visslenk. Vistrap ivm vergunning waterschap (5.1.2.e)
      v) Poelen
      vi) Beschutting
      vii) Moerasreset
      viii) Natura 2000 beheerplan
7. Bestuurlijk overleg
8. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 4 april 2021
9. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP LOOPT	27-9	28-11-2021	Wout	
wolf	Afstemmen met provincie en FBE LOOPT	29-11	1-1-2022	Wout/5.1.2.e	
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen. LOOPT	29-11	30-1-2022	Wout	
N2000 beheerplan en FBP	Overal inzetten dat deze plannen voor zomer 2023 definitief moeten zijn	7-3-2022	21-3-2022	Allemaal	
OWM	Willen we 1 SBB ontheffing gebruik dempers voor SBB of per gebied	4-4-2022	18-4	wout	

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

From: "5.1.2.e "
Sent: 22-01-2021 14:58:26
To: "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC.docx
Attachments: Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC.docx;

Hoi Joke

Hierbij de inbreng van 5.1.2.e en mij. Gaan we dit de volgende keer in het strategisch overleg bespreken? Maak jij er een bericht van?

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

Kwaliteit open water Oostvaardersplassen 0.1 20210119 PC.docx

Kwaliteit open water Oostvaardersplassen, communicatie

Versie 0.1

Conceptversie 20210119

Ter interne meningsvorming en beraad

We hebben het onderwerp waterkwaliteit recent opgepakt door eind april 2020 watermonsters in het gebied te nemen en door de GD te laten analyseren. Volgens de normen die de GD voor standaard drinkwatertesten voor landbouwhuisdieren hanteert, is het water uit de Oostvaardersplassen ongeschikt als drinkwater. Vervolgens heeft een toxicoloog van de GD een nadere analyse uitgevoerd op basis van een uitgebreide literatuurstudie naar effecten van stoffen in het drinkwater op de gezondheid van grote herbivoren. Deze scores ~~zijn~~ op basis van deze analyse vallen gunstiger uit, ~~iets beter~~, maar niet alle locaties ~~worden~~ zijn als geschikt bevonden. Echter, de waarden lijken door de jaren heen niet erg veranderd te zijn en de dieren leven decennia zonder gerelateerde gezondheidsproblemen in de Oostvaardersplassen.

Vragen:

- Wat gaan we in de nabije toekomst precies allemaal doen?
  - We gaan in 2021 een wetenschappelijk onderzoek opstarten naar de gezondheid van de dieren in de Oostvaardersplassen. Dit onderzoek zal plaatsvinden in de vorm van een zogenaamd ~~AIO~~PhD-onderzoek. Dit is een promotieonderzoek dat wordt uitgevoerd door en afgestudeerd student van een universiteit. Het ~~AIO~~PhD onderzoek neemt in de regel 4 jaren in beslag. In deze vier jaren doet de ~~AIO~~PhD kandidaat-~~student~~ onderzoek waarna de resultaten in de loop van die vier jaar in wetenschappelijke tijdschriften worden gepubliceerd. Aan het eind van het ~~AIO~~PhD onderzoek publiceert de ~~AIO-student~~PhD kandidaat een zogenaamde PhD-thesis (ook wel proefschrift) voor het behalen van zijn/haar PhD-titel (doctorstitel).
  - Het ~~AIO~~PhD-onderzoek wordt begeleid vanuit de WUR. Daarnaast is er een begeleidingscommissie waarin de GD en Staatsbosbeheer zitting in hebben.
  - In het onderzoek zal de aandacht uitgaan naar het voorkomen van dierziekten en stoffen in het milieu (bodem, water, gewas) en de effecten daarvan op de diergezondheid. Naast het uitvoeren van veldonderzoek zal in eerste instantie een evaluatie worden gehouden van de gegevens die in de afgelopen ~~jaren~~decennia zijn verzameld in het kader van de monitoring diergezondheid Oostvaardersplassen onder begeleiding van de Veterinaire Begeleidingscommissie waar de WUR, GD en de begeleidend dierenarts zitting in hebben.
- Is dit onderzoek ook van toepassing op andere natuurgebieden?

- Het AIOPhD-onderzoek ~~zal starten~~start met een evaluatie en inventarisatie van het onderzoeksveld. Mogelijk dat hier uit komt dat het goed zou zijn om ook in andere gebieden onderzoek uit te voeren als vergelijking of ondersteuning van wat in de Oostvaardersplassen wordt aangetroffen. Maar ook als dit niet zou gebeuren, dan zijn de resultaten niet alleen van belang voor de Oostvaardersplassen maar voor alle natuurgebieden waar jaarrond begrazing met grote herbivoren plaatsvindt.

- Wat betekent dit voor het welzijn van de dieren?
  - De kennis die ontwikkeld wordt met dit onderzoek kan ~~een beter~~ inzicht geven in de gezondheid van vrijlevende grote herbivoren in Nederlandse natuurterreinen. Deze kennis kan dan gebruikt worden bij het maken van keuzes in het beheer waarbij diergezondheid een van de belangrijke doelstellingen in het beheer is.

<nieuws- of blogbericht>

Waterkwaliteit Oostvaardersplassen onvoldoende

Uit recent onderzoek naar de waterkwaliteit in de Oostvaardersplassen is gebleken dat de kwaliteit van het drinkwater, gezien de ~~geldende~~ normen die gelden voor landbouwhuisdieren, voor Konikpaarden en Heckrunderen niet voldoende is. Op 29 april 2020 heeft een bemonstering van 29 verschillende open wateren in de Oostvaardersplassen plaatsgevonden om de waterkwaliteit te bepalen. De watermonsters zijn door de Gezondheidsdienst voor Dieren op 20 parameters onderzocht om de drinkwaterkwaliteit voor runderen en paarden te kunnen bepalen.

De normering die de Gezondheidsdienst hanteert gelden voor landbouwhuisdieren die op boerderijen worden gehouden en zijn niet opgesteld voor vrijlevende grote herbivoren. Voor landbouwhuisdieren gelden ~~ook~~ andere doelstellingen dan voor vrijlevende dieren zoals bijvoorbeeld ~~voor~~ productie van melk of vlees, waardoor normen soms hoger kunnen liggen dan voor dieren waar deze doelstellingen niet voor gelden. Daarnaast zijn de normen soms extra verhoogd om ieder risico voor het productieproces uit te sluiten en uiteindelijk een voor de mens gezond eindproduct te produceren.

Op basis van de normering van de Gezondheidsdienst worden 27 van 29 watermonsters in de Oostvaardersplassen als ongeschikt voor drinkwater aangemerkt en 2 als minder geschikt. Stoffen die voor een lage kwaliteit drinkwater zorgen zijn met name sulfaat, mangaan, cadmium, nikkel, ijzer en de totale hardheid (vooral bepaald door Calcium en Magnesium). Overschrijding van de maximum normen en sterk verhoogde of sterk afwijkende waarden van verschillende stoffen komen in het hele gebied voor.

Op basis van de 20 onderzochte parameters ~~zijn er geen duidelijk watertypen te onderscheiden. Er~~ is ~~wel~~ er onderscheid te maken tussen moeras en randzone op basis van het voorkomen van ijzer, zink, nikkel, koper, cadmium en chloride. IJzer en zink komen in hogere concentraties in het moeras en de kadesloot voor. Nikkel, koper, cadmium en chloride komen in hogere concentraties in de graslanden en spoorsloot voor.

De gehanteerde normering en daaruit afgeleide conclusie door de Gezondheidsdienst roepen vragen op met betrekking tot de waarde van de normen voor 'vrij' levende grote herbivoren in natuurterreinen. Volgens de normering van de Gezondheidsdienst zou vrijwel al het drinkwater ongeschikt zijn voor runderen en paarden. De runderen, paarden en edelherten leven al enkele decennia in het gebied ~~, en optredende sterfte is in het verleden nooit in verband gebracht met de waterkwaliteit~~. Historische waterkwaliteitsgegevens laten zien dat de meting op 29 april 2020 niet afwijkt van concentraties die in het verleden zijn gemeten.

Dit doet de vraag rijzen wat de gehanteerde normen nu precies ~~weergeven~~ betekenen als verhoogde concentraties van bepaalde stoffen al langere tijd voorkomen en de populaties grote herbivoren van de Oostvaardersplassen hier al 35 jaar gezond leven. ~~De s~~Sterfte van de grote herbivoren die vanaf 2005-2010 optrad hing vooral samen met het afnemende voedselaanbod per individu als gevolg van de groeiende populaties paarden en edelherten en de toename van het aantal ganzen. In het verleden is nooit een relatie ~~gelegd~~ gezien tussen conditie van de dieren of optredende sterfte en waterkwaliteit.

Staatsbosbeheer ~~zal de komende tijd meer onderzoek naar de waterkwaliteit in de Oostvaardersplassen uitvoeren~~start in 2021 in samenwerking met de WUR en GD een wetenschappelijk onderzoek op naar de gezondheid van de Heckrunderen, Konikpaarden en Edelherten.

<vragen en antwoorden>

- Hoe komt het dat die stoffen in een natuurgebied zijn aangetroffen? Is de grond vervuild? Deze stoffen komen van nature in water en bodem voor en de concentraties in water of gehalten in grond kunnen van locatie tot locatie verschillen afhankelijk van bodem (klei, zand, veen), aanvoer van water met daarin opgeloste stoffen (rivier, beek) of grondwaterstanden die van invloed zijn op het vastleggen of juist vrijkomen van bepaalde

stoffen. Sterk verhoogde waarden van deze natuurlijke stoffen kunnen komen in de natuur voor.

Van vervuilde grond is spraken als er doorhangen meestal samen met menselijke invloeden door allerlei activiteiten zoals industrie, landbouw, transport, wonen milieuvreemde stoffen in de bodem voorkomen. In de Oostvaardersplassen is zover bekend van deze invloed geen spraken. In sommige gevallen kunnen de gehalten van die milieu vreemde stoffen in de grond zo sterk verhoogd zijn en afwijken van de natuurlijke waarden dat we spreken van vervuilde grond. Hiermee wordt aangegeven dat de milieucondities van deze grond ongeschikt is voor de mens en schade doet aan ecosystemen.

- Uit dit onderzoek blijkt dat de Oostvaardersplassen ongeschikt is voor begrazing door paarden en runderen?

  Dit onderzoek zegt alleen iets over de kwaliteit van het drinkwater voor runderen en paarden. Uit dit onderzoek blijkt dat als de concentraties van stoffen in water gerelateerd worden aan de normen die gelden voor landbouwhuisdieren, dat dit water als ongeschikt wordt geacht als drinkwater voor runderen en paarden. De vraag is echter of deze normen voor landbouwhuisdieren ook gehanteerd kunnenmoeten worden voor vrijlevende dieren in natuurgebieden. Uit het onderzoek blijkt namelijk ook dat deze kwaliteit ook in het verleden voorkwam. De dieren van de Oostvaardersplassen leven daar al 35 jaar en in het verleden is er nooit een reden geweest een relatie te leggen tussen de diergezondheid en optredende sterfte en de kwaliteit van het water.
- Wat betekent dit onderzoek voor andere natuurgebieden waar grazers lopen? Heeft u daar ook onderzoek naar gedaan?

  Dit onderzoek betekent dat dit mogelijk ook in andere natuurgebieden voor kan komen en toont aan dat het goed is om ook in andere gebieden te inventariseren wat de drinkwaterkwaliteit daar is. Dan kan er een vergelijking gemaakt worden tussen de verschillende gebieden om te zien of dit inderdaad in meerdere gebieden optreedt en hoeveel. In andere gebieden van Staatsbosbeheer hebben wij nu geen onderzoek gedaan. Het kan onderdeel zijn van het wetenschappelijk onderzoek dat wij in 2021 willen opstarten als daar uit de eerste verkenning van het onderzoek naar voren komt dat dit voor het onderzoek wenselijk is.
- Betekent dit onderzoek dat u gaat stoppen met begrazing door runderen en paarden in natuurgebied de Oostvaardersplassen of andere natuurgebieden?

  In 2021 zal een wetenschappelijk onderzoek worden opgestart naar de diergezondheid van de runderen, paarden en edelherten in de Oostvaardersplassen. We willen eerst weten wat er precies aan de hand is. Welke dierziekten en stoffen komen er in het gebied voor en wat is het effect daarvan op de diergezondheid? Als we daar een beter zicht op hebben kunnen we nadenken over de consequenties daarvan voor het beheer. In de tussentijd blijven we de gezondheid van de dieren monitoren.

- Welke conclusies kunnen precies getrokken worden uit de resultaten van 29-4-'20?
  Dat de drinkwaterkwaliteit in de Oostvaardersplassen niet voldoet aan de normen die door de GD zijn opgesteld voor landbouwhuisdieren.
- Wat gaat de Gezondheidsdienst van Staatsbosbeheer vragen?
  ~~Weet ik niet, check bij GD~~Dat is aan de GD en niet aan ons
- Krijgt Staatsbosbeheer een boete voor verwaarlozing van paarden en runderen?
  ~~Weet ik niet~~Daar is tot heden geen spraken van.
- Wat was de precieze aanleiding voor dit onderzoek?
  De sterfte van enkele paarden in de vangweide waarvan de oorzaak niet direct duidelijk was. Omdat de dieren in de vangweide stonden ~~is~~gebruikte ze het water uit de spoorsloot ~~gebruikt~~ als drinkwater. Het is bekend dat in de directe omgeving van een treinspoor zware metalen in de bodem en het grondwater terecht kunnen komen door slijtage van de wielen, remmen, glij-ijzers en stroomkabels. Uit een eerste analyse van dat water bleek dat ~~ook daar~~in de vangweide niet in alle gevallen werd voldaan aan de normen voor landbouwhuisdieren. ~~Dit heeft er toe geleid om dan~~Naar aanleiding hiervan ~~v~~ is gekozen om voor de hele Oostvaardersplassen de drinkwaterkwaliteit te ~~bpealen~~bepalen.
- Krijgt dit onderzoek een vervolg?
  Ja in de vorm van een wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheid van de runderen, paarden, edelherten.
- Moeten de normen voor dieren die 'vrij leven' in natuurgebieden aangepast worden? (In de Grevelingen heeft hetzelfde plaatsgevonden: waterkwaliteit drinkwater onvoldoende maar runderen lopen daar al jaren zonder probleem)
  Wat we nu zien is dat in natuurgebieden de drinkwaterkwaliteit niet voldoet aan de normen die zijn opgesteld voor landbouwhuisdieren, terwijl de vrijlevende runderen, paarden, edelherten of damherten daar al jaren leven. In al die jaren is er ook nooit een aanleiding geweest te veronderstellen dat de waterkwaliteit in die gebieden een probleem zou kunnen zijn voor de gezondheid van de dieren. Dit zou kunnen betekenen dat de normen voor landbouwhuisdieren mogelijk niet ~~van toepassing~~passend zijn op vrijlevende dieren. De normen voor landbouwhuisdieren zijn opgesteld voor de specifieke doelen die gelden voor landbouwhuisdieren zoals bijvoorbeeld productie van vlees of melk. Maar ook bedrijfskundige doelen kunnen een rol spelen: te hard water maakt de waterbehoefte groter omdat de dieren dan meer willen drinken. Daarnaast zijn de normen soms extra verhoogd om ieder risico in de voedselketen uit te kunnen sluiten. Voor vrijlevende dieren gelden een aantal van deze doelen niet. Dit zou kunnen betekenen dat voor vrijlevende dieren de normen wellicht lager ~~zouden~~ kunnen zijn. Het wetenschappelijk onderzoek dat in 2021 wordt opgestart, moet hier meer zicht op geven.
- Uit eerdere secties op dieren in de Oostvaardersplassen zijn hoge ijzer- of kopergehalten in lever gevonden. Zijn deze hoge waarden te relateren aan de gevonden ijzer- of

koperconcentraties in het water?

Navragen bij 5.1.2.e / 5.1.2.e van de GDDie conclusie ligt voor de hand maar er is geen wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd waar dit ook daadwerkelijk is vastgelegd. Bij deze vraag hoort de vraag of de hoge ijzer- of kopergehaltes de gezondheid van de dieren negatief beinvloeden.

- Wat zijn de gevolgen voor consumptie van het vlees van de dieren? (hert en tzt paard)
  Vlees dat voor consumptie wordt aangeboden wordt gecontroleerd door de NVWA. Hiervoor zijn strenge Europese normen en als het daar niet aan voldoet, wordt het vlees niet in de consumptieketen gebracht. Check bij NVWA
- Is het vlees van de edelherten in 2018-2019 wel getest?
  Het vlees wordt altijd bij de wildverkeringseenheid is gecontroleerd door de NVWA en die bepaald of het vlees wel of niet geschikt is voor consumptie. Check bij NVWA
- Hebben mensen die het vlees gegeten hebben een gezondheidsrisico gelopen?
  Navragen bij NVWADat is bij ons niet bekend. Wij hebben verantwoordelijkheid in de voedselketen tot het afleveren bij de wildverwerker.
- U zegt: 'De concentraties gemeten op 29 april 2020 wijken niet af van eerdere metingen.' Als u dat al eerder wist, waarom nu dan pas maatregelenhet onderzoek??
  De kwaliteit was in het verleden ook bekend, maar het is nooit gerelateerd aan de normen die gelden voor landbouwhuisdieren. HierEr was ook geen directe aanleiding voor omdat de dieren na introductie exponentieel zijn toegenomen (dus zeer goede reproductie). Verder werden dDe populaties zijn gemonitord door de Veterinaire Begeleidingscommissie. UitDe uitkomst van de jaarlijkse secties en bloedonderzoek is in het verleden nooit een relatie gelegdin verband gebracht met de waterkwaliteit. HetDie mogelijke relatie is pas vorig jaar gebeurdnaar voren gekomen na de onverklaarbare sterfte van enkele paarden in de vangweide die water uit de spoorsloot hadden gedronken.
- Er bestaat het vermoeden dat in natuurgebieden granuliet wordt gebruikt bij verondieping, ook bij de Markerwadden gaat het gerucht dat er schadelijke stoffen zijn gebruikt voor de aanleg van de eilanden. Heeft dat hier iets mee te maken?
  - Voor zover wij weten is er geen granuliet in de Oostvaardersplassen gebruikt. Check bij 5.1.2.e of er nog milieuvreemde stoffen zijn gebruik bij de aanleg van beheerwegen in de OVP.

5.1.2.e

Onderwerp: BO Oostvaardersplassen
Locatie: Provinciehuis Flevoland, Visarenddreef 1, Lelystad, kamer geduteerde Hofstra

Begin: di 16-6-2026 15:30
Einde: di 16-6-2026 16:30

Terugkeerpatroon: (geen)

Vergaderingsstatus: Nog niet gereageerd

Organisator: Harold Hofstra

Categorieën: externe verplichting

Contactpersoon intern: 5.1.2.e
Contactpersoon extern: 5.1.2.e 5.1.2.e

22-12-2025 MA: Reeks ingepland. Bezoekers nog aanmelden.

28-01-2026 13:00u (hybride)
10-03-2026 16:00u (voorafgaand kunnen bezoekers van 15:00-16:00u in een ruimte werken)
16-04-2026 16:00u
19-05-2026 15:30u
16-06-2026 15:30u
29-09-2026 15:30u
20-10-2026 15:30u
24-11-2026 16:00u (reserveoptie)
26-11-2026 16:00u
15-12-2026 15:30u

disclaimer
https://www.flevoland.nl/Content/Pages/Disclaimer-e-mail

5.1.2.e

Onderwerp: BO Oostvaardersplassen
Locatie: kamer gedeputeerde Hofstra

Begin: do 30-1-2025 09:00
Einde: do 30-1-2025 10:00

Terugkeerpatroon: (geen)

Vergaderingsstatus: Nog niet gereageerd

Organisator: Harold Hofstra

Categorieën: externe verplichting

Contactpersoon intern: 5.1.2.e
Contactpersoon extern: 5.1.2.e 5.1.2.e E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl

13/11/2024 5.1.2.e Reeks 2025 gepland met 5.1.2.e T.z.t. bezoekers nog aanmelden.

~~Donderdag 30 januari 16:00-17:00 uur~~ Donderdag 30 januari 9:00-10:00 uur
Donderdag 27 februari 16:00-17:00 uur
Maandag 31 maart 11:00-12:00 uur
Maandag 19 mei 11:00-12:00 uur
Maandag 23 juni 11:00-12:00 uur
Maandag 1 september 11:00-12:00 uur
Donderdag 16 oktober 16:00-17:00 uur
Maandag 10 november 11:00-12:00 uur
Maandag 8 december 11:00-12:00 uur

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e

Provincie Flevoland
Postbus 55 | 8200 AB | Lelystad
Visarenddreef 1 | 8232 PH | Lelystad

T: 5.1.2.e

E: 5.1.2.i @flevoland.nl

disclaimer
https://www.flevoland.nl/Content/Pages/Disclaimer-e-mail

From: "5.1.2.e "
Sent: Mon, 26 Feb 2024 10:35:00 +0100
To: "Bijl, Joke" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
Subject: D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0.DOCX
Attachments: D24-8017 2024 02 26 verslag strategisch overleg OVP 1613948_793099_0.DOCX

Hoi Allemaal

Hierbij het verslag van vanocthend

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
team Advies & Projecten (FI) | provinciale eenheid Flevoland

E 5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl
M 5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

26 februari 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig

Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen |

   Riena is ivm een ander overleg afwezig.
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort er is geen beroep ingediend, project kan uitgevoerd worden
      - Vergunning vernattingsmaatregelen, geen bericht
      - Uitspraak Grote Klis Er is nog geen uitspraak, we wachten af
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten geen bericht
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - ontheffing afschot edelherten er is een beroep ingediend door Stichting Diervriendelijk Nederland en VOVO aangevraagd
      - Tuchtzaak dierenarts. Deze staat vooralsnog op 25 april
4. Communicatie

   boodschap voor morgen is dat wat we doen regulier beheer is Joke maakt er een standaard tekst voor.

   De gedeputeerde heeft de Statenfractie van de BBB aangeboden een veldbezoek aan de Oostvaardersplassen te brengen.

   Met betrekking tot de cijfers over de grote herbivoren communiceren alleen nog
   a. via het jaarplan over de cijfers rond de grote herbivoren.
   b. In juni leveren we aan de provincie info aan tbv de voortgangsrapportage aan PS.
   c. In juli/augustus leveren we het afschotplan aan de FBE aan met cc aan provincie.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Paarden
        - nav een VOVO is de NVWA langs geweest. Zij hebben niet geconstateerd.

- Van het weekend zijn de hekken doorgeknipt waardoor de paarden in de vangwei staan ipv de vangkraal. Ook de hekken van de vangweide zijn opengezet.
- Morgen gaan de paarden op transport, muv de hoog-drachtige merries.
- De hengsten die niet naar het slachthuis gaan, worden geeuthanaseerd.
- We merken ook dat klaphekken steeds vaker open staan met als risico dat paarden op de openbare weg staan.

- Edelherten

  We moeten nog ongeveer 190 edelherten afschieten
- Runderen

  er moeten de komende twee weken nog 20 runderen geschoten worden.

b. Projecten kerngebied
   - Grazige deel
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan

   Zienswijze is ingediend.
8 Bestuurlijk overleg
9 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg

   paar tekstuele aanpassingen
10. Rondvraag

    Voor Poort Lelystad is een inhaalslag voor participatie gestart ivm op te stellen omgevingsplan Onderdeel is veldbezoek van de gemeente Raad waarbij de raadsleden zelf belanghebbende mogen uitnodigen.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

From: "5.1.2.e "
Sent: 23-07-2020 13:22:24
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Neutel, Wout" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Koenders, Harry" <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>;"Bijl, Joke" <5.1.2.e staatsbosbeheer.nl>;"5.1.2.e " <5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl>
CC:
Subject: Via e-mail verzenden: 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX, 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX
Attachments: 2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX; 2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX;

Beste allemaal

Bijgesloten de agenda voor maandagmorgen en het verslag van de vorige keer.

Uw bericht kan nu met de volgende bijlagen of koppelingen worden verzonden:

2020 - 07-27 agenda strategisch overleg.DOCX
2020 - 07-13 concept verslag strategisch overleg.DOCX

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

Staatsbosbeheer
Provinciaal ecoloog Flevoland

5.1.2.e @staatsbosbeheer.nl | www.staatsbosbeheer.nl
5.1.2.e
@staatsbosbeheer | facebook.com/staatsbosbeheer | staatsbosbeheer1 | staatsbosbeheer

Magische momenten: Het zit in onze natuur.
Kijk op http://bit.ly/VjXti3

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 juli 2020

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Harry Koenders, 5.1.2.e Joke Bijl,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken en belangrijke momenten.
    b. terugblik RvS
    c. hoorzitting otter/ bever Almeersepoort
    d. Raadskamerzitting merrie OVV – iets gehoord?
    e. Planning inzet juristen
4. Communicatie
    a. Communicatiekalender
    b. Info graphic
5. Herbivoren
    a. Terugkoppeling onderzoek paarden en herten
    b. Paarden vangweide planning
    c. Stand van zaken Trekweg
6. Onderzoeksgelden IBP
7. Project grazige deel OVP
    a. stand van zaken subsidiebeschikking.
    b. Start uitvoering niet vergunningsplichtige delen
8. Intern verslag Strategisch Overleg 13 juli 2020 en Actielijst (**bijlage**),

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder	Status	
Juridische zaken	Bijhouden overzicht lopende juridische zaken.	15-7		Marjolijn		lopend
~~Koniks & Heckrund~~	~~Laten liggen van Koniks & Heckrund voor aas-eters~~	~~23-9~~	~~7-10~~	~~Marjolijn~~		~~Wat mag juridisch wel en niet~~
WOB verzoek	Instemming vragen	6-4		Marjolijn		Zodra Sylvo heeft ingestemd
Communicatie	Filmpje en infographic	13-7		Joke		

Hoorzitting	Bever en otter	13-7	27-7	5.1.2.e		Check inhoudelijke kennis bij provincie
Onderzoek	Projectplan verder uitwerken	13-7	5-8	5.1.2.e		Marjolijn en Wout reageren inhoudelijk

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

15 mei 2023 10.30-11.30 teams

Deelnemers

Wout Neutel, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Guus Durvile

Afwezig: Marjolijn van Egmond,

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
        (1) Ontwerpbesluit wordt op korte termijn ter inzage gelegd Na evt. zienswijzen moet een definitief besluit worden genomen door de provincie Dan geen bezwaarprocedures meer mogelijk, maar zou men naar de rechter moeten.
      - Vergunning afschot edelherten
        (1) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023.
        (2) Bespreken wel of geen voortoets uitvoeren.
        (3) SBB standpunt: afschot nodig voor het beheer van het gebied i.r.t. instandhoudingsdoelstellingen van het gebied Passende beoordeling t.b.v. huidige vergunning geeft aan dat er geen significante effecten zijn
        (4) Nog niet bekend wanneer zitting bij RvS is
        (5) Conclusie is dat we voorzichtigheidshalve een voortoets laten uitvoeren. Niet omdat we denken dat het nodig is, maar we willen ieder risico afdekken dat we om welke reden dan ook stil worden gelegd. Vanwege gevoeligheid rondom OVP en kansen op juridische procedures. Regie ligt bij SBB Juridische werkgroep wordt geïnformeerd Bij voorkeur benutten we de al opgedane kennis (o.a. vanuit passende beoordeling en aanvulling daarop) van SWECO. 5.1.2.e en 5.1.2.e zoeken uit we dit een op een bij Sweco neer kunnen leggen.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Notitie 5.1.2.e over genetische variatie
        De inhoud van de notitie is op hoofdlijn goed. Laatste aanpassingen worden doorgevoerd. Vraag is of er gemonitord moet worden of de genetische variatie afneemt Uit de huidige teksten wordt dit geschrapt. We gaan gesprek aan hoe in de toekomst verder

4. Communicatie
   terugblik behaalde opgave edelherten.
   Boodschap is goed geland.
   Terugblik opening vistrap
   Dit is een mooi item geworden
   Berichtgeving doet weinig op negatief gebied.
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
      Aanvraag subsidie voor 2024 t/m 2027 gaat binnenkort vanuit SBB naar provincie. Vanwege het totaalbedrag (circa 1.5 miljoen euro) gaat de aanvraag via Sylvo.
   b. Verzekering Faunabeherders.
      Faunabeheerverzekering
      Gaat over paarden en heckrunderen die uitgebroken zijn vanuit het kerngebied. Is iemand bevoegd om ze indien nodig te schieten en ben je dan goed verzekerd?
      Vraag is of de verzekering op orde is er afschot plaats vindt bij afschot uitgebroken paard of rund.
   c. Herbivoren
      - Protocollen
      - Paarden.
        (1) Uitplaatsen 2023
        (2) Dioxine
            na de zomer wordt een nieuw dioxine onderzoek gedaan bij de paarden.
      - Edelherten
      - Runderen
   d. Projecten kerngebied
      - Financiën
        er vindt overleg met de provincie plaats over extra beheerkosten nav beleidskader.
      - Visslenk
      - Poelen
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 17-04- 2023.
    reactie van Marjolijn is verwerkt
11. Rondvraag
    wout heeft vrijdag overleg in kader van coalitieakkoord. 5.1.2.e levert een passage aan die Wout mee kan nemen. 5.1.2.e voegt daar wat aan toe over verantwoordelijkheid van provincie tav runderen

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering	17-4-2023		Marjolijn.
Voortoets faunabeheer	Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan	15-52023	22-5-2023	5.1.2.e en 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

12 juni 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten

   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
      - Verlof vergunning gebruik demper (stvz)

   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (stvz) voorlaatste versie toegevoegd
   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (stvz) eerste concept toegevoegd
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.
        - Edelherten
        - Runderen

   c. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 bijlage.
      - uitvoering Grazige deel:
        (1) Poelen
        (2) Visslenk
        (3) uitkijktorens
      - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 15-05-2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB	16-5 2022	1-9-2022	Wout
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot De eerste versie is op 12-6 geagendeerd	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Bijeenkomst medewerkers SBB en provincie	In mei organiseren Vindt op 15 juni plaats	6-3-2023	30-05-2023	5.1.2.e
Registratie in FRS	Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.	6-3-2023		Wout
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering	17-4-2023		Marjolijn.
Voortoets faunabeheer	Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan	15-52023	22-5-2023	5.1.2.e en 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

Voor intern beraad

Concept verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

12 juni 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
        deze ligt sinds vorige week ter inzage
      - Vergunning afschot edelherten
        er is een reactie gegeven op het Faunabeheerplan
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        de offerte voor de voortoets moet nog komen.
      - Klissen
        NVWA heeft aanvulling aangeleverd bij de rechter. Voor de aanvulling zijn ze in het veld langs geweest Ze hebben geen zaken bij de paarden geconstateerd

   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
      - Verlof vergunning gebruik demper (stvz)
        het verlof dat in november is aangevraagd is afgegeven De terreinen van NH staan er weer op. We besluiten om
        voor het nieuwe verlof is het faunabeheerplan nodig.
      - 5.1.2.e is bezig om het nieuwe verlof voor na 11 december aan te vragen.
      - Kritisch is het verlof voor afschot heckrunderen omdat de omgevingswet niet voorziet in de opdracht Wout en 5.1.2.e gaan in gesprek welke personen er op de nieuwe aanvraag komen.

   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (stvz) voorlaatste versie toegevoegd>
      - 5.1.2.e rond de notitie af, daarna kan hij als stuk bij de rechter ingediend.

   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (stvz) eerste concept toegevoegd
      Marjolijn kijkt met 5.1.2.e samen of de notitie in deze vorm geschikt is voor de juristen. Suggestie is dat 5.1.2.e en 5.1.2.e er een samenvatting bij maken. Wout en 5.1.2.e lezen na woensdag het stuk

4. Communicatie

   5.1.2.e heeft gevraagd een reactie te geven op een artikel van hem. In overleg is besloten dit niet te doen.

5. Openbare orde

6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.

          Eind van de zomer gaan we een aantal paarden laten onderzoeken op Dioxine
          Aantal is nog niet definitief bekend, Eerste schatting is dat er zo'n 100 uitgeplaats moeten worden dit jaar.
        - Edelherten

          Uit de voorjaarstelling volgt dat er rond de 700 edelherten lopen. Dat betekend dat we deze winter rond de 400 moeten uithalen.
        - Runderen

          Aantal zijn nog niet bekend,

   c. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 bijlage.

        5.1.2.e geeft een toelichting op de notitie. Voor de komende 4 jaar lijken de extra kosten structureel gedekt te zijn
      - uitvoering Grazige deel:

        Het ziet er naar uit dat de gestegen kosten gedekt kunnen worden. Komende periode wordt hier bij de provincie een besluit over genomen. Als het besluit positief is dan kunnen alle maatregelen in hun volledige omvang uitgevoerd worden.

        (1) Poelen
        (2) Visslenk
        (3) uitkijktorens
      - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan

   Deze week is er inhoudelijk overleg over de analyse en evt te nemen/aan te scherpen maatregelen. Deze zomer moet het concept gereed zijn.

8. Faunabeheerplan 2024/2029

9. Bestuurlijk overleg

   vraag is wat de nieuwe coalitie wordt en wie de portefeuille Oostvaardersplassen krijgt.

10 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 15-05-2023

   geen opmerkingen op het verslag

   Actielijst bijgewerkt

11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
~~WM4~~	~~Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP~~ Het wordt landelijk opgepakt	~~27-9~~	~~28-11-2021~~	~~Wout~~
~~Valwild~~	~~Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.~~ Gaan we in Flevoland niet doen	~~29-11~~	~~30-1-2022~~	~~Wout~~
~~Dierenarts~~	~~Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van een dierenartsen in dienst van SBB~~ Zolang we een geschikte externe is blijven we met een externe werken	~~16-5-2022~~	~~1-9-2022~~	~~Wout~~
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot De eerste versie is op 12-6 geagendeerd	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
~~Registratie in ERS~~	~~Wout gaat met 5.1.2.e in overleg of het mogelijk is om de namen van de schutters af te schermen.~~ Code van de jachtacte wordt ingevoerd	~~6-3-2023~~		~~Wout~~
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn,
Voortoets faunabeheer	Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan	15-52023	22-5-2023	5.1.2.e en 5.1.2.e
Genetische diversiteit	Afronden notitie genetische diversiteit	12-6-2013	20-6-2023	Marjolijn
Verlof demper	Afspreken wie er allemaal meegenomen worden voor het nieuwe verlof	12-6-2023	20-6-2023	Wout/5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater Koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

Nadere onderbouwing extra kosten beheer Oostvaardersplassen 2024 t/m 2027

5.1.2.e 5.1.2.e 2 juni 2023

Aanleiding

Provincie Flevoland heeft naar aanleiding van de vaststelling van het beleidskader Oostvaardersplassen middelen in haar structurele begroting opgenomen voor de financiering van de extra kosten. Het gaat om een bedrag van €400.000,- per jaar.

Deze middelen zijn bedoeld voor de volgende thema's:

1. Kosten beheer grote herbivoren
2. Kosten communicatie en omgevingsmanagement
3. Kosten monitoring

Totale extra kosten

De totale extra kosten die worden gemaakt als gevolg van het beleidskader Oostvaardersplassen en de ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) zijn in de periode van 2020 t/m 2023 middels een provinciale subsidie gedekt. Om het extra beheer uit te voeren zal ook in de periode van 2024 t/m 2027 deze extra beheerkostensubsidie noodzakelijk zijn. Een aanvullende financiering t.b.v. het NPNL wordt niet in de nieuwe subsidie meegenomen. Het onderhoud van het hekwerk rondom de beplantingsvakken is nieuw toegevoegd aan de subsidieaanvraag. Dit zorgt voor een overschrijding van € 11.500,- ten opzichte van de structureel in de begroting beschikbare € 400.000,-.

De volgende posten met bijbehorende kosten worden opgevoerd voor deze subsidieaanvraag. Hierbij is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de beheerkostensubsidie 2020 t/m 2023 en de ervaringen over de afgelopen jaren.

In de aanvraag is uit gegaan van een populatie-omvang van grote grazers tussen de 1.100 en 1.500 (stand in het voorjaar) met een globale verdeling van:

- 500 edelherten;
- 600 heckrunderen en konikpaarden (300 heckrunderen en 300 konikpaarden).

Extra kosten beheer Oostvaardersplassen	Aanvraag 2024 t/m 2027, jaarlijks benodigd budget	Totaal over looptijd van 4 jaar
Beheer edelherten		
Eigen inzet	71.000	284.000
Materialen en onderhoud	12.000	48.000
Beheer paarden en runderen		
Kuddecontrole, toezicht etc. door boswachters	50.000	200.000
Extern advies kuddebeheer	15.000	60.000
Dierenarts (advies, controle en lndividuele gevallen)	20.000	80.000
Indien noodzakelijk:		
Bijvoeren winterperiode: kosten hooi en personele inzet	23.000	92.000
Uitvangen konikpaarden		
Kosten externe begeleiding	17.000	68.000
Eigen inzet	12.000	48.000
Dierenarts	33.000	132.000
Pegpoorten etc.	10.000	40.000
Materialen	10.000	40.000
Populatiebeheer runderen		
Eigen inzet	15.000	60.000
Kosten destructie	5.000	20.000
Monitoring		
Onderzoeken GD (sectie en bloed)	25.000	100.000
Overige onderzoeken	10.000	40.000
Vegetatiemonitoring transecten	10.000	40.000
Tellingen	4.000	16.000
Communicatie en omgevingsmanagement		
Communicatiemiddelen	7.000	28.000
Benemenjen m.b.t. uitvoering Natura 2000 maatregelen en beleidskader	10.000	40.000
Beplantingsvakken		
Onderhoud rasters exclosures beschuttingsopgave (controle + herstel)	44000	176.000
Projectleiding + financiele verantwoording	8500	34.000
Totaal	411.500	1.646.000

Ten opzichte van de jaren 2020 t/m 2023 zijn een aantal posten aangepast:

- Eigen inzet t.b.v. beheer edelherten is met € 5.000,- per jaar verhoogd op basis van ervaringen over de afgelopen jaren;
- Kuddecontrole paarden en runderen is met € 25.000,- per jaar verlaagd door werk-met-werk maken en opgebouwde kennis en expertise;
- Extern advies kuddebeheer met € 10.000,- verlaagd. In de afgelopen jaren hebben we de kennis over kuddebeheer binnen onze eigen organisatie verder opgebouwd. Extern advies is nog steeds gewenst, maar is in mindere mate noodzakelijk;
- Inzet dierenarts is met € 7.000,- verlaagd op basis van ervaringen over de afgelopen jaren;
- De post 'Bijvoeren winterperiode: kosten hooi en personele inzet' is gehalveerd. In 2022 is zeer beperkt bijgevoerd en in 2023 is er niet bijgevoerd. Voor de komende jaren zou het in principe niet nodig moeten zijn om bij te voeren aangezien we het aantal grote grazers op niveau hebben. Toch stellen we voor om veiligheidshalve een bedrag op te nemen voor het geval bijvoeren toch nodig is;
- Populatiebeheer runderen. De totale kosten populatiebeheer runderen zijn met € 5.000,- verhoogd naar € 20.000,- met name doordat het uithalen van de runderen arbeidsintensiever is en de aantallen uit te halen runderen groter is;
- De GD-onderzoek zijn met € 15.000,- verhoogd op basis van de kosten van de jaarlijks uit te voeren sectie- en bloedonderzoeken;
- Onderhoud van de beplantingsvakken was in de subsidie 2020 t/m 2023 niet opgenomen. Dit was opgenomen in een andere provinciale subsidie. Afgesproken is de kosten voor onderhoudswerkzaamheden in de nieuwe subsidie 'extra kosten beheer Oostvaardersplassen 2024 t/m 2027 mee te nemen;

- Geschatte opbrengsten vlees. De geschatte opbrengsten zijn op € 0,- gezet, aangezien we fors minder tot geen herten voor consumptie aan zullen bieden. Eventuele opbrengsten zullen op het project worden geboekt.
- Er is een aparte post van € 8.500,- per jaar voor projectleiding, financiële administratie en verantwoording opgenomen.

De inzet is dat we de populaties van de grote grazers de komende jaren op de doelstanden kunnen houden. Daarvoor hebben we een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de kosten. Jaarlijks zullen we dit monitoren en de financiële uitputting rapporteren. We vragen de ruimte om, indien nodig, onderling tussen de begrotingsposten te schuiven om er voor te zorgen dat we alle opgaven ook de komende jaren kunnen realiseren.

Notitie: Gunstige Staat van Instandhouding edelherten Oostvaardersplassen
~~Februari~~ Mei 2023, ~~V0.4~~Staatsbosbeheer

---

1. Aanleiding:

Stichting (Stamina) stelt dat de Gunstige Staat van Instandhouding van de edelherten (*Cervus elaphus*) populatie in het geding komt door ~~de~~ het door de provincie Flevoland vastgestelde '~~nieuwe~~ beleidskaders beheer~~voor~~ de Oostvaardersplassen'. In dit ~~nieuwe~~ beleidskader is gekozen voor een doelstand van 500 edelherten om de biodiversiteit te herstellen.

In de Wet natuurbescherming, artikel 1.1 staat de Gunstige Staat van Instandhouding van een soort als volgt gedefinieerd: "staat van instandhouding van een soort waarvoor geldt dat:
a. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
b. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
c. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden."

Bovenstaande drie punten zullen in deze notitie besproken worden, met de nadruk op punt a.

A. Levensvatbare populatie voor de lange termijn

A.1 Inleiding

De minimale levensvatbare populatie (MVP, Minimum Viable Population) is de omvang die een populatie moet hebben om op de lange termijn levensvatbaar te zijn. Aangezien niet alle volwassen individuen deelnemen aan de voortplanting wordt er in de literatuur verschil gemaakt tussen een Werkelijk benodigde populatie-omvang (N) en een Effectieve populatie-omvang (N_e). De werkelijk benodigde populatie-omvang (N) zal altijd groter zijn dan de Effectieve populatie-omvang (N_e). Een populatie moet voldoende groot zijn om in het geval van ~~een~~ veranderende omstandigheden (habitatverlies, predatie, klimaat) en toevalsprocessen (veranderingen in demografie, genetische drift) het uitsterven van de populatie te voorkomen.

Op basis van genetische modellen is Franklin (1980) uitgekomen op de 50/500-regel, die nog steeds veel gebruikt wordt. Dit betekent dat bij een Effectieve populatiegrootte boven de 50 ~~wordt~~ verondersteld wordt dat er op korte termijn geen risico is op uitsterven door verlies van genetische variatie. Boven de 500 wordt verondersteld dat zelfs op de lange termijn geen variatie verloren ~~gaat~~ kan gaan en de populaties zich ook zal kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden in de toekomst (Franklin 1980). Echter, er is behoorlijk veel discussie onder wetenschappers over hoe de 50/500-regel te gebruiken voor het bepalen van de benodigde populatiegrootte voor een minimale levensvatbare populatie. Traill et al. (2007 en 2010) stelt dat voor sommige diersoorten een totale populatie van enkele duizenden individuen nodig is voor een levensvatbare populatie (gebaseerd op behoud van genetische variatie), maar zegt tegelijkertijd ook dat de daadwerkelijke minimale levensvatbare populatie omvang voornamelijk afhankelijk is van (veranderde) omstandigheden in de directe omgeving. Tegelijkertijd betwisten Flather et al (2011) en Jamieson (2012) de gebruikte modellen van Traill (2010) onder andere omdat dichtheidsafhankelijke processen (zoals voedselbeschikbaarheid en vruchtbaarheid) niet goed zijn meegenomen en er niet goed is gecorrigeerd voor onzekerheden in de data in de modellen.

A.2 Levensvatbare populatie, genetische diversiteit en gezondheid populatie

Bij de levensvatbaarheid van een populatie speelt genetische variatie en de mate waarin dit verandert een rol, maar populatiegrootte en ~~genetische diversiteit en~~ genetische diversiteit en gezondheid zijn niet 1 op 1 gecorreleerd (Jamieson et al., 2012). Er spelen veel factoren een rol die het risico op uitsterven bepalen en genetische diversiteit is er daar één van (Jamieson et al., 2012). Over het algemeen geldt dat hoe kleiner een populatie hoe kwetsbaarder deze populaties is voor toevallige processen met risico op uitsterven. De Groot et al. (2016) beschrijft deze factoren uitgebreid in het Alterra-rapport 2724. Een toevallig proces is genetische drift: het per toeval verdwijnen van zeldzame genetische varianten doordat de dieren die deze genetische variant bezitten verdwijnen uit de populatie. Daarnaast is er in een kleine populatie een mogelijke toename van paring tussen genetische verwanten (inteelt). Hoe minder genetische variatie in een populatie, hoe groter de kans op inteelt. Mocht er sprake zijn van afname in genetische variatie als gevolg van inteelt dan kan dat op termijn resulteren in morfologische afwijkingen (zoals overbeet) en problemen met reproductie en overleving (inteeltdepressie), wat de kans op uitsterven vergroot (Zachos et al., 2007).

Commented [5.1.2.e]: Is dat altijd overbeet, of is overbeet een voorbeeld of was het overbeet in de situatie die Zachos et al. hebben onderzocht?

Oostvaardersplassen

In 2016 is het meest recente rapport gepubliceerd ~~(Alterra-rapport 2724)~~ waarin de genetische samenstelling van alle Nederlandse populaties edelherten wordt vergeleken met de belangrijkste grenspopulaties in België en Duitsland (De Groot et al, 2016). Voor deze analyse zijn van de edelherten in de Oostvaardersplassen DNA-samples uit 2007 gebruikt. Uit de analyse komt het volgende:

> "Al met al ontstaat hieruit de indruk dat in de Oostvaardersplassen en in diverse deelpopulaties op de Veluwe de diversiteit en heterozygositeit niet wezenlijk afwijken van de situatie in uitgestrekte hertenpopulaties in onze buurlanden, die naar alle waarschijnlijkheid in een duurzame staat verkeren. Dit suggereert dat in de Oostvaardersplassen en op de Veluwe momenteel *(red. i.e. 2016)* sprake is van genetisch vitale hertenpopulaties."

Deze genetisch vitale populatie edelherten in de Oostvaardersplassen is ontstaan doordat, tijdens het proces van herintroductie in de Oostvaardersplassen, 42 individuen van verschillende Europese hertenpopulaties (Groot-Brittannië, Oost-Europa en de Veluwe) zijn uitgezet, zodat de startpopulatie een grote genetische diversiteit had. Uit een DNA-onderzoek ~~met monsters uit 2007~~ (De Groot et al. 2016) blijkt dat in de Oostvaardersplassen de genetische diversiteit en de heterozygositeit binnen de populatie edelherten nog steeds hoog was en niet wezenlijk afweek van de situatie bij naar alle waarschijnlijkheid duurzame populaties in België en Duitsland (De Groot et al, 2016). Bovendien blijkt uit het rapport van De Groot (2016) ook niet dat zij zich in 2016 zorgen maakten over de genetische variatie voor de nabije toekomst. Zoals staat opgetekend in het Alterra-rapport 2724:

> "Met betrekking tot de herten in de Oostvaarderplassen lijkt er vooralsnog geen reden tot zorg: deze
> populatie kent momenteel een relatief hoge variatie en vertoont geen tekenen van inteelt. ..., en het lijkt erop dat een flink deel van deze variatie nog altijd behouden is gebleven."

Bovendien staat in de conclusies van het Alterra-rapport 2724 opgetekend:

> "Vergeleken met omvangrijke edelhertenpopulaties in omvangrijke bosgebieden elders in West-Europa,
> lijken de genetische diversiteit en heterozygositeit onder edelherten op de Veluwe vrijwel gelijkwaardig te zijn, en in de Oostvaardersplassen zelfs relatief hoog te zijn. Van een zorgwekkend

niveau van genetische verarming of inteelt in de populaties lijkt hier op dit moment geen sprake."

Sinds 2007 is edelhertenpopulatie van 1750 individuen door voortplanting gestegen naar 2650 individuen in 2017 en vervolgens gedaald naar een stand van ~~3600~~ ca 700 individuen in ~~2022~~ 2023 (telgegevens van ~~1~~ mei ~~dat jaar~~). Het is niet bekend hoe de genetische variatie van de edelherten in de Oostvaardersplassen zich na 2007 heeft ontwikkeld. Eveneens is nog niet bekend wat het effect van het huidige populatiebeheer (controle op aantallen) op de genetische diversiteit is. ~~Wel is een van de aanbevelingen van De Groot (2016) om te monitoren of en hoe de genetische variatie achteruit gaat om vroegtijdig signalen van inteelt op te pikken:~~

~~"Vervolgens is gerichte monitoring aan te bevelen om eventuele genetische verarming of inteelt op tijd te signaleren"~~

~~Er wordt niet specifiek vermeld welke periodiek geadviseerd wordt voor de Oostvaardersplassen, maar voor de Veluwe wordt *"bijvoorbeeld eens per 10 jaar"* geadviseerd (De Groot et al., 2016).~~

Daarnaast gaat het niet alleen om genetische diversiteit en de veranderingen daarin, maar vooral ook om de relatie tussen aantallen dieren, ~~de~~ genetische diversiteit en ~~de~~ vitaliteit van de dieren en daarmee van de levensvatbaarheid van de populatie. Hoe deze relatie er precies uit ziet en hoe dit zich verder zal ontwikkelen is niet bekend. Wel blijkt uit alle ~~gezondheidsrapporten~~ beschikbare informatie dat de edelherten in de Oostvaardersplassen vitaal zijn. In het meest recente gezondheidsrapport (23-01-2023) meldt de dierenarts bijvoorbeeld dat de edelherten in goede conditie zijn, de gangen goed zijn en ze alert gedrag vertonen.

Een voorbeeld van effecten van inteelt zijn gevonden in een door habitatfragmentatie geïsoleerde populatie edelherten in Sleeswijk-Holstein (Duitsland, Zachos et al., 2007). Deze populatie is rond 1870 ontstaan na de migratie van 6-8 individuen uit een naburige populatie en bestond in 2007 uit ca. >50 individuen. In de populatie zijn zo'n 130 jaar later morfologische misvormingen aangetroffen zoals een overbeet (onderkaak korter dan bovenkaak). Zo'n misvorming is na alle waarschijnlijkheid een gevolg van inteelt, doordat er in de afgelopen 30-40 jaar geen genetische uitwisseling met andere populaties heeft plaatsgevonden (Zachos et al., 2007). Het is aannemelijk dat de edelhertenpopulatie in de Oostvaardersplassen voorlopig niet het inteelt-scenario van Sleeswijk-Holstein wacht, aangezien de edelherten in de Oostvaardersplassen nog niet zo lang geïsoleerd is en bovendien de start-populatie genetisch zeer divers was en uit het rapport van De Groot (2016) blijkt ~~ze zich~~dat in 2016 nog geen reden was voor zorgen~~zorgen maakten~~ om de genetische diversiteit.

A.3 Minimale Levensvatbare populatie

Van der Grift (2018) geeft aan dat voor een 'open' populatie (dieren kunnen vrij uitwisselen met andere populaties) een omvang van 400 edelherten voldoende is voor een N_e van 50 individuen. In een populatie die wordt begrensd, waardoor spontane uitwisseling met andere deel-populaties niet mogelijk is, wordt door Van der Grift (2018) een populatieomvang van 4000 edelherten geadviseerd (N_e = 500). De omrekeningsfactor die Van der Grift (2018) gebruikt dat 1 op de 8 edelherten (N_e/N) bijdraagt aan de voortplanting is gebaseerd op twee studies (Italië en Noord-Amerika) waar de N_e van de desbetreffende hertpopulatie is geschat aan de hand van modellen. Of deze omrekeningsfactor ook gebruikt kan worden voor de edelhertpopulatie in de Oostvaardersplassen is niet ~~duidelijk~~onderzocht. In de Oostvaardersplassen draagt 90% van de hindes bij aan de voortplanting, bij de herten gaat het om ~~enkele~~ ~~[illegible]~~ die voor 5 tot 10 jaar actief aan de reproductie deelnemen. Dus regelmatig wisselen in de mannelijke lijn ~~[illegible]~~. Daarbij hebben edelherten geen vaste partner, dus jaarlijks bestaat een hert andere hindes, wat eveneens tot variatie in de genenpool leidt.~~tientallen (exacte aantallen~~

Commented [5.1.2.e]: Vanavond is de laatste telronde. Daarna juiste getal opnemen

Commented [5.1.2.e]: Svp cijfers helikoptertelling oktober 2022 gebruiken. We gebruiken in de stukken voor de procedures steeds de tellingen van oktober.

onbekend). Impliciet kan worden afgeleid dat vanwege de isolatie in de Oostvaardersplassen, 4000 individuen wenselijk is voor een levensvatbare populatie op de lange termijn als er sprake zou zijn van een, voor altijd, continu gesloten populatie en er ook niet actief individuen uit andere deelpopulaties in Nederland of Europa regelmatig geïntroduceerd zouden (kunnen) worden om de genetische diversiteit op peil te houden.

Hoewel de edelhert-populatie van de Oostvaardersplassen momenteel geïsoleerd is, kan spontane uitwisseling wel een toekomstig scenario zijn: er zijn al edelherten van de Veluwe de Randmeren overgestoken en hebben zich gevestigd in de Randmeerbossen op ~20 km afstand van de populatie in de Oostvaardersplassen. Deze edelherten kunnen nu al in principe via speciale 'inspring'-poorten in de Oostvaardersplassen komen. Spontane genetische uitwisseling met andere deelpopulaties zou in de toekomst dus tot de mogelijkheden kunnen behoren. Mocht spontane migratie niet tot stand komen dan kan er als alternatief kunstmatig voor uitwisseling tussen de verschillende deelpopulaties edelherten in Nederland gezorgd worden, waardoor in feite een kunstmatige open populatie ontstaat. Dit kan door middel van bijplaatsen van herten die bijdragen aan de voortplanting. Het bijplaatsen van een hert per generatie zou voldoende zijn om eenzelfde levensvatbaarheid te houden in een geïsoleerde populatie in vergelijking met een open populatie (Van der Grift, 2018). Als de deelpopulatie via spontane of kunstmatige uitwisseling 'vers bloed' krijgt is een N_e van 50 individuen (totale populatie omvang van 400 individuen) voldoende voor het behoud van een levensvatbare populatie op de lange termijn. Met de doelstand van 500 individuen in de Oostvaardersplassen is de populatie dus voldoende voor de lange termijn.

Een andere benadering voor de grootte van een levensvatbare populatie wordt gegeven door Kuiters et al. (2017). Kuiters et al. (2017) definieert een levensvatbare populatie damherten als een populatie waarbij de kans op uitsterven niet groter is dan 5% binnen een termijn van 100 jaar. Volgens Kuiters et al. (2017) is de minimale omvang voor een levensvatbare populatie damherten 150 individuen voor de komende 100 jaar. Als men deze definitie toepast op de edelherten in de Oostvaardersplassen zit de doelstand van 500 individuen daar ver boven.

A.4 Conclusie

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de levensvatbaarheid van de populatie edelherten in de Oostvaardersplassen niet in het geding is en ook niet hoeft te komen. Hoewel de populatie nu geïsoleerd is, lijken er in de nabije toekomst kansen te liggen voor uitwisseling met andere deelpopulaties. Mocht op termijn blijken dat de populatie-omvang in de Oostvaardersplassen te klein is of dat er aanwijzingen zijn van sterke achteruitgang in genetische variatie, dan kan dit verholpen worden door het bijplaatsen van ~~mannetjes~~ herten die actief deelnemen aan de voortplanting om het effect van uitwisseling tussen (deel)populaties kunstmatig na te bootsen.

B. Natuurlijke verspreidingsgebied

Oorspronkelijk komt het edelhert in heel Nederland voor. Momenteel komen er edelhertpopulaties voor op de Veluwe, in de Oostvaardersplassen (1992) en een populatie die niet de status 'wild' heeft in het Weerterbos (2005). Zo af en toe loopt er een edelhert op de Utrechtse heuvelrug of aan de grens van het Duits Reichswald. Sinds een paar jaar loopt er een enkel individu in Drenthe en zijn er aantal individuen van de Veluwe gevestigd in de Randmeerbossen van Flevoland. Het natuurlijke verspreidingsgebied van het edelhert (*Cervus elaphus*) in Nederland is door het ~~nieuwe~~ Beleidskader beheer Oostvaardersplassen niet gewijzigd.

C. Voldoende geschikt habitat

Ook op de lange termijn zal er naar verwachting voldoende geschikt habitat zijn voor een populatie edelherten in de Oostvaardersplassen. Door uitvoering van het nieuwe Beleidskaders zal de habitatgeschiktheid niet afnemen.

Literatuurlijst

De Groot, G.A., G-J. Spek, J. Bovenschen, I. Laros, T. van Meel, J.F. de Jong en H.A.H. Jansman, 2016. *Herkomst en migratie van Nederlandse edelherten en wilde zwijnen; Een basiskaart van de genetische patronen in Nederland en omgeving.* Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research centre), Alterra-rapport 2724. 72 blz.; 12 fig.; 8 tab.; 45 ref.

Faunabeheereenheid Gelderland, 2019. Faunabeheerplan Grote Hoefdieren 2019-2025, ~~Faunabeheereenheid Gelderland~~

Flather, C.H., Hayward, G.D., Beissinger, S.R., Stephens, P.A. (2011) Minimum viable populations: is there a 'magic number' for conservation practitioners? Trends in Ecology and Evolution 26:6 307-316

Franklin, I.R. Evolutionary change in small populations.. In: Soule, M.E.; Wilcox, B.A. (eds), editor/s. Conservation Biology - An evolutionary-ecological perspective.. Sunderland, Massachusetts: Sinauer Associates, U.S.A.; 1980. 135-149. http://hdl.handle.net/102.100.100/293218?index=1

Jamieson, I.G., Allendorf, F.W. (2012) How does the 50/500 rule apply to MVPs? Trends in Ecology and Evolution, 27:10 578-584

Trail L. W., Bradshaw, C.J.A., Brook, B.W. (2007) Minimum viable population size: A meta-analysis of 30 years of published estimates. Biological Conservation 139: 159-166

Trail, L.W., Brook, B.W., Frankham, R.R., Bradshaw, J.A.C. (2009) Pragmatic population viability targets in a rapidly changing world. Biological Conservation doi:10.1016/j.biocon.2009.09.001

Van der Grift, E.A., A.G.M Schotman, H.A.H. Jansman & G.A. de Groot, 2018. Uitplaatsing van grote grazers uit de Oostvaardersplassen; Een quickscan van potentiële uitzetgebieden. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 2903. 34 blz.; 0 fig.; 1tab.; 56 ref.

Werkbezoek dieren Oostvaardersplassen. 23 Januari 2023. Openbare informatie via: https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/oostvaardersplassen/links-en-downloads

Zachos F.E., Althoff C., v. Steynitz Y., Eckert I., Hartl, G.B. 2007. Genetic analysis of an isolated red deer (*Cervus elaphus*) population showing signs of inbreeding ~~depressieon~~depression. European Journal of Wildlife Research 53:61-67

staatsbosbeheer

Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige ~~rand~~ deel Oostvaardersplassen

Concept versie 20230521



Inhoud

1 Samenvatting 3
2 Inleiding 3
2 Inrichting en beheer 4
3 Vegetatie grazige deel 8
4 Broedvogels grazige deel 9
5 Niet-broedvogels 14
6 Beheer broed- en foerageerhabitats Natura 2000-doelsoorten 18

1 Samenvatting

2 Inleiding

De Oostvaardersplassen is een belangrijk natuurgebied voor vogels om te broeden, foerageren of rusten. Voor veel vogels is het gebied ook van groot belang als 'stop-over' plaats tijdens de voor- en najaarstrek om te foerageren en rusten. Vanwege deze functies is het gebied aangewezen als vogelrichtlijngebied in het kader van Natura 2000 voor een 14 tal broedvogels en 19 tal niet-broedvogels (Tabel 1.1).

Tabel 1.1 Natura 2000 doelsoorten Oostvaardersplassen met hun instandhoudingsdoelen. r = regionaal doel; sg = seizoensgemiddelde; sm = seizoensmaximum.

Broedvogels	Instandhoudingsdoel aantal broedparen	Niet-broedvogels	Instandhoudingsdoel aantal vogels
Dodaars	140	Grote zilverreiger	30 (sg)
Aalscholver	8000 (r)	Lepelaar	110 (sg)
Roerdomp	40	Wilde zwaan	20 (sg)
Woudaap	>3	Kolgans	600 (sg)
Kleine zilverreiger	20	Grauwe gans	4200 (sg)
Grote zilverreiger	40	Brandgans	1800 (sg)
Lepelaar	160	Bergeend	90 (sg)
Bruine kiekendief	40	Smient	2100 (sg)
Blauwe kiekendief	>4	Krakeend	480 (sg)
Porseleinhoen	>40	Wintertaling	1300 (sg)
Blauwborst	190	Pijlstaart	80 (sg)
Snor	680	Slobeend	1900 (sg)
Rietzanger	790	Tafeleend	11900 (sm)
Grote karekiet	3	Kuifeend	10200 (sm)
		Nonnetje	280 (sm)
		Zeearend	
		Kluut	100 (sg)
		Kemphaan	210 (sm)
		Grutto	90 (sg)

Een groot deel van deze vogels gebruikt het moeras van de Oostvaardersplassen (zie figuur 1.1) om te broeden, foerageren of rusten, maar voor een aantal is ook de het grazige rand deel van groot belang om te foerageren, rusten of te broeden. In het moeras wordt de vegetatieontwikkelingen gestuurde door zijn het vooral

1. waterpeildynamiek,
2. begrazing van het riet, door de gestippelde rietboorder en ruiende grauwe ganzen
3. en betreding en vraat van de moerasvegetatie (inclusief de struiken en bomen) door edelherten
4. die de vegetatieontwikkelingen sturen en

dDaarmee wordt de hoeveelheid en geschiktheid van habitat voor de verschillende vogelsoorten bepaald.
In de het grazige rand deel is het vooral de begrazing door grote grazers geweest die een grote invloed had op de ontwikkeling van het landschap en daarmee de geschiktheid van dat deel van de Oostvaardersplassen voor vogels. Als gevolg van toenemende aantallen grote herbivoren veranderde het landschap in de periode 1996-2010 van een mozaïek met graslanden, ruigten, riet, struweel en bos, in een landschap gedomineerd door kortgrazige graslanden.

In deze notitie worden de laatste ontwikkelingen van de vegetatie en vogels in de het grazige deelrand weergegeven na het vaststellen van het Provinciaal beleidskader beheer Oostvaardersplassen (2018).



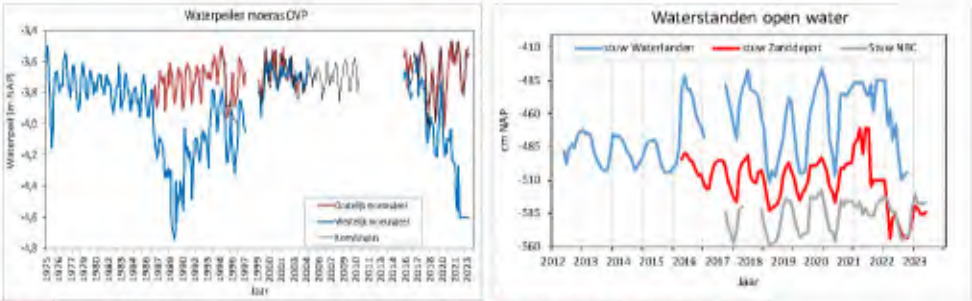
Figuur 1.1 Overzichtskaart Oostvaardersplassen. ~~De gele rand rondom is~~Gele lijn: de Natura 2000 begrenzing; ~~De r~~Rode lijn: ~~betreft~~ de kade die het moeras van het grazige deel scheidt; ~~en de z~~Zwarte lijn: ~~betreft~~ de drempel die het westelijk van het oostelijk moeras scheidt.

2 Inrichting en beheer

Moerasreset en optimalisatie 'natte' graslanden

In het kader van Natura 2000 zijn maatregelen uitgevoerd ten behoeve van het verbeteren van habitats voor de Natura 2000-doelsoorten. Een daarvan betreft de moerasreset van het westelijk deel van het moeras teneinde ongeveer 500 ha nieuw riet te laten ontwikkelen als broedhabitat voor diverse moerasbroedvogels. In 2018 is hiermee en start gemaakt door het waterpeil geleidelijk te laten zakken middels het verlagen van het stuwpeil (Fig. 2.1 links). Om de moerasreset goed te laten verlopen is de vaste stuw nabij de Ecozone vervangen door een klepeen nieuwe stuw ~~aangelegd nabij de Ecozone~~, is de drempel tussen het oostelijk- en westelijk moeras weer gedicht en zijn geulen van de Grote plas naar de stuw gegraven om het water vlot uit het gebied te laten stromen. Voorafgaand aan de waterpeilverlaging is zoveel mogelijk vis gevangen en overgezet naar het Markermeer. Eind 2021 lag het grootste deel van het westelijk moeras droog en volgde een pionierfase. Binnen een jaar was het drooggevallen deel bezet met pioniervegetatie en konden de eerste kiemplanten van riet worden waargenomen. 2023 wordt het tweede jaar dat de nieuwe moerasvegetatie zich kan ontwikkelen.

In het gebied de Waterlanden, waar zich de geïnundeerde graslanden bevinden, is in het kader van de Natura 2000-maatregelen in 2016 de stuw 'Waterlanden' verhoogd (Fig. 2.1 rechts), zodat deze graslanden in de periode december-april onder water komen te staan. In verband met werkzaamheden moest het stuwpeil in 2021 en 2022 aangepast worden. Vanaf 2023 staat de stuw weer op het niveau van 2016.



Figuur 2.1 ~~-~~ Waterstanden open water in de moeraszone (links) ~~en open water in grazige rand (rechts)~~.
Oostelijk moerasdeel = Hoekplas; Westelijk moerasdeel = Grote plas (zie Fig 1.1). In de periode 1987-1994 heeft de eerste moerasreset van het westelijk deel plaatsgevonden waarbij het waterpeil eerst in 3 jaar is verlaagd waarna het in de daaropvolgende jaren geleidelijk is gestegen onder invloed van neerslag en verdamping. Vanaf 2018 is gestart met de tweede moerasreset waarbij het waterpeil in het westelijk moeras opnieuw in 3 jaar is verlaagd. Deze jaren

Commented [S12]: Is een kaartje niet handiger?

(2018 t/m 2020) worden echter ook gekenmerkt door grotere neerslagtekorten waardoor het waterpeil in het oostelijk moerasdeel en Keersluisplas meer is gedaald dan gemiddeld.

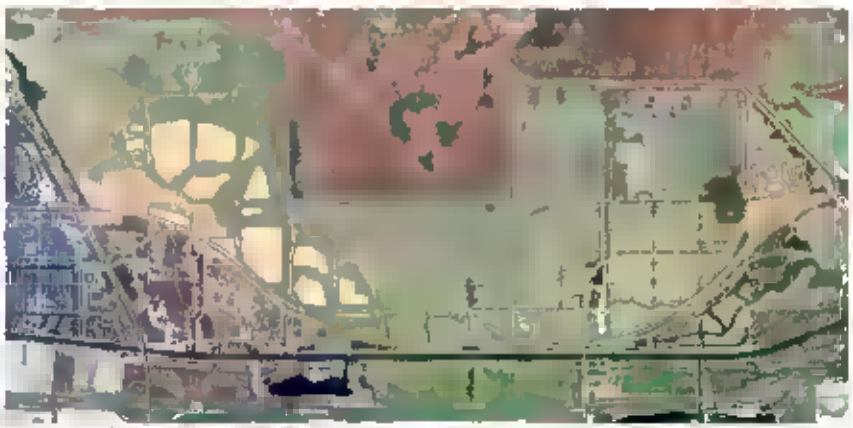
- Waterstanden open water in grazige deel (rechts)

In de het grazige rand deel geeft 'Stuw Waterlanden' het open waterpeil van de natte graslanden weer, 'Stuw zanddepot' geeft het open waterpeil van de niet geïnundeerde graslanden ten zuiden van de Waterlanden weer, en 'Stuw NBC' het open waterpeil van de niet geïnundeerde aan de westkant van de het grazige randdeel. Vanaf 2016 is de stuw in de Wwaterlanden verhoogd waardoor daar weer de hoge voorjaarsstanden worden bereikt zoals in het verleden (jaren negentig vorige eeuw). In 2021 zijn de stuwen Waterlanden en Zanddepot tijdelijk verhoogd en in 2022 tijdelijk verlaagd in verband met werkzaamheden. Daarnaast leidde de droge zomer van 2022 tot extra waterstandsverlaging. Vanaf oktober 2022 is het meetpunt Stuw Waterlanden tijdelijk buiten gebruik.

Inplanten struiken en bomenRealisatie 300ha bos weide landschap

Vanaf 2012 is gestart met het inplanten van struiken en bomen in de Driehoek. Dit omdat -nadat daar het wilgenbos door vraat van de grote herbivoren zodanig was aangetast dat of bomen massaal afstierven vanwege de bastvraat of vatbaarder werden voor ziekten zoals de watermerkziekte en als gevolg daarvan stiervenstierf. Vanaf 2020 zijn in het kader van het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen ook op het Stort en in de Beemdlanden struiken en bomen ingeplant (Fig 2.2). In totaal is uiteindelijk 140 ha aan plantvakken gerealiseerd in 2022 (fig 2.3). Daarnaast zijn in de Driehoek ook solitaire bomen buiten de plantvakken geplant.

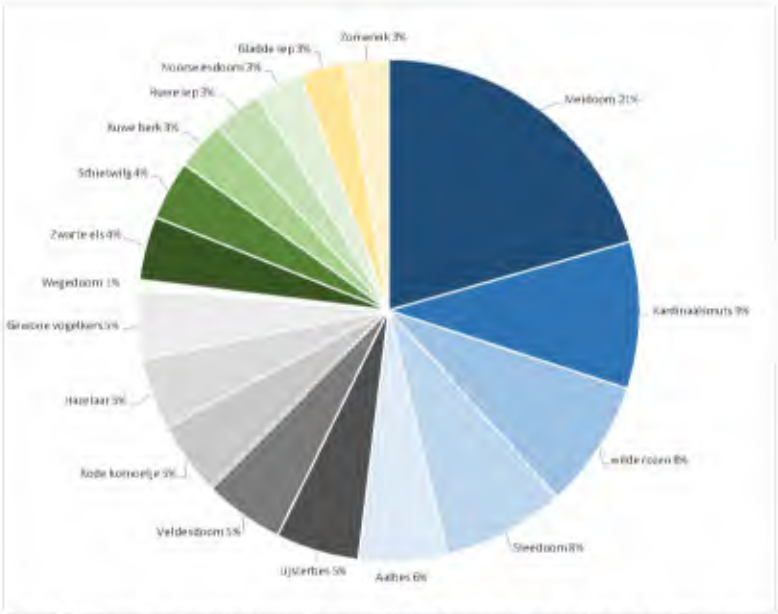
Op het Stort en in de Beemdlanden zijn in de plantvakken struiken en bomen geplant die van nature voorkomen op voedselrijke bodems waarbij het accent ligt op soorten die bestand zijn tegen begrazing door middel van anti-vraatstoffen (bijv. eik) of doornen (bijv. meidoorn, sleedoorn) (fig. 2 4). Daarnaast zijn ook snelle groeiers (zoals wilgen) geplant, die weliswaar minder goed tegen begrazing kunnen, maar in de eerste jaren al snel voor beschutting en structuurdiversiteit kunnen zorgen. Iets meer dan 75% bestaat uit struikvormers en lage bomen en iets minder dan 25% uit bomen.



Figuur 2.2 Gele vlakken. Locaties plantvakken in de het grazige rand deel en de Driehoek. In totaal is 140 ha plantvakken gerealiseerd in 2022.



Figuur 2.3 Oppervlakten plantvakken in ~~de~~ het grazige ~~rand~~deel. De balken geven weer wat er jaarlijks aan plantvakken is gerealiseerd en is afgesloten van het begraasbare gebied. De zwarte lijn geeft cumulatief weer hoeveel er in totaal ~~uiteindelijk~~ aan plantvakken is gerealiseerd.

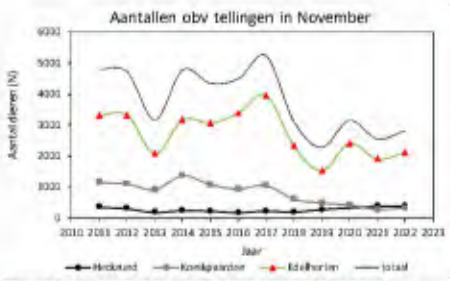


Figuur 2.4 Aandeel ingeplante struiken en bomen in de plantvakken op het Stort en in de Beemdlanden.

Reset grote herbivoren

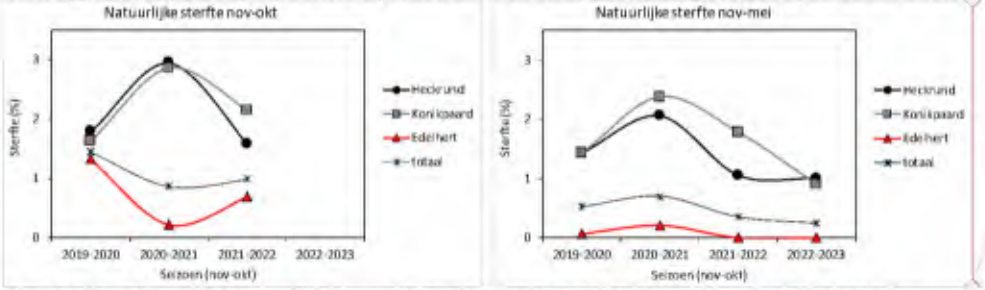
In het kader van het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen is vanaf 2018 een start gemaakt met de reset van de aantallen grote herbivoren. Het resultaat is dat het totaal ~~a~~van runderen en paarden ~~zit~~ vanaf 2019 rond de ~~aangegeven aantallen~~ 600 dieren zit (Fig. 2.5) ~~van 600~~ in het voorjaar vóór de aanwas en ca 800 in het najaar na de aanwas. Bij de Edelherten vergde het terugbrengen van de aantallen iets meer tijd ~~door omstandigheden~~. In mei 2023 was het aantal Edelherten teruggebracht tot ca. 700 dieren. ~~nog checken~~.

Commented [5125]: Titel aanpassen grazige deel.



Figuur 2.5 Aantalsontwikkelingen grote herbivoren.

~~Naast het controleren van de aantallen, is er i~~In de winters van 2020, 2021 en 2022 ~~ook~~ is bijgevoerd als de gemiddelde conditie van de ~~dieren~~ runderen beneden de norm lag. In de winter van 2023 is niet bijgevoerd omdat de gemiddelde conditie van de ~~dieren~~ runderen boven de norm lag. De lagere aantallen grote herbivoren en het bijvoeren hebben geleid tot een relatief laag aantal dieren dat sinds 2019 een natuurlijke dood is gestorven (Fig. 2.6). Ten opzichte van de najaarsstand (Fig. 2.5) bedroeg de natuurlijke sterfte van november-oktober in de periode 2019-2022 bij Heckrunderen en Konikpaarden minder dan 4% (Fig. 2.6 links). Bij Edelherten was dat minder dan 2%. Gemeten over de winterperiode van november tot en met mei was de natuurlijke sterfte in de periode 2019-2023 bij Heckrunderen en Konikpaarden minder dan 3% en bij Edelherten minder dan 1%. In de winter van 2022-2023, waarin niet is bijgevoerd, liep de natuurlijke sterfte bij Heckrunderen en Konikpaarden terug tot 1% en bij Edelherten tot 0%.



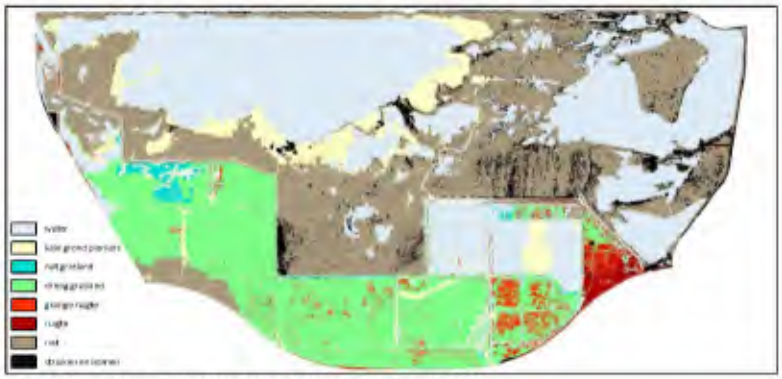
Figuur 2.6 Natuurlijke sterfte van grote herbivoren in de perioden november-oktober (links) en november-mei (rechts) als percentage van de populatiegrootte in november. De populatiegrootte in november is gebaseerd op de tellingen vanuit de helikoper (zie Figuur 2.5).

Commented [[redacted]]: Aanvullen tot juni 2023 want dan zien we dat we op 700 edelherten zitten

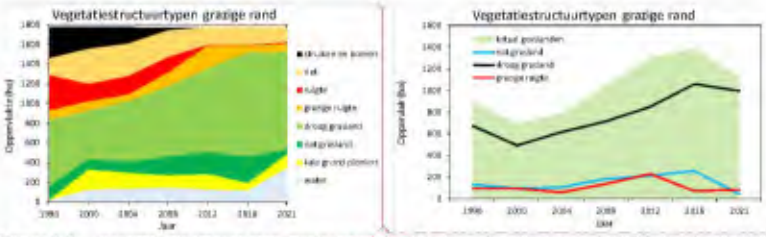
Commented [[redacted]]: Linker aanvullen tot 2023

3 Vegetatie grazige ~~rand~~deel

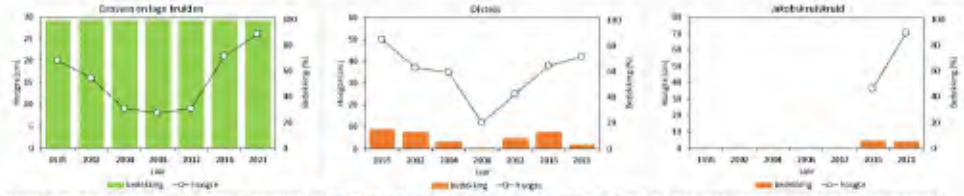
De vegetatie in ~~de~~ het grazige ~~rand~~ deel bestond in 2021 (laatste kartering) nog steeds voor het grootste deel uit graslanden (Fig. 3.1 en 3.2). Doordat de waterstand in de geïnundeerde graslanden in 2021 hoog stond, ~~was~~ stond een deel van de natte graslanden ~~verdwenen~~ onder het water. Hierdoor was in 2021 ~~nam~~ het totaal areaal aan graslanden (droog en nat graslanden en grazige ruigte samen) ~~af ten opzichte~~minder dan bij ~~van~~ de kartering in 2016.
Hoewel het areaal grasland nog niet echt verandert als gevolg van lagere aantallen grote herbivoren, zijn er al wel veranderingen te zien in de structuur van de graslanden ~~zelf~~. Vanaf 2016 neemt de hoogte van de grassen en lage kruiden toe (Fig. 3.3) als reactie op de lagere graasdruk door de grote herbivoren. Daarbij ~~en~~ worden de graslanden structuurrijker, wat een positief effect heeft op insecten en muizen en daarmee op de vogelsoorten voor wie dat voedselbronnen zijn. Sinds 2013 komt Jakobskruiskruid in het gebied voor. De bedekking is minder dan 5% en is niet toegenomen in de afgelopen jaren (fig 3.3 rechts).
In de plantvakken waar de struiken en bomen zijn geplant en waar niet wordt gegraasd, veranderde de vegetatie vrijwel binnen een jaar van een kortgrazig grasland naar een structuurrijk grasland (grazige vegetatie) met veel bloeiende kruiden. Vrijwel direct gevolgd door een enorme toename van muizen. Binnen deze plantvakken verdween Jakobskruiskruid binnen één jaar. Een gesloten vegetatie voorkomt ~~kennelijk~~ vermoedelijk de vestiging van deze soort.



Figuur 3.1 Vegetatiestructuurtypen Oostvaardersplassen 2021.



Figuur 3.2 Vegetatiestructuurtypen grazige ~~rand~~ deel Oostvaardersplassen exclusief de Driehoek. Links totaal; rechts alleen de graslandvegetaties. 'Nat grasland' zijn graslanden die in dec-apr onder water staan; 'Droog grasland' zijn graslanden die niet onder water staan; 'Grazige ruigte' zijn graslanden waar in de zomer <50% ruigte kruiden zoals distels en >90% grassen en +lage kruiden in voorkomen; in de periode nov-mei blijven alleen de lage grassen en kruiden over, die door de ganzen worden gegeten.



Figuur 3.3 Structuur graslanden. Hoogte en bedekking van grassen en lage kruiden (links), distels (midden), en Jakobskruiskruid (rechts).

Commented [5.1.2e]: rand vervangen door deel

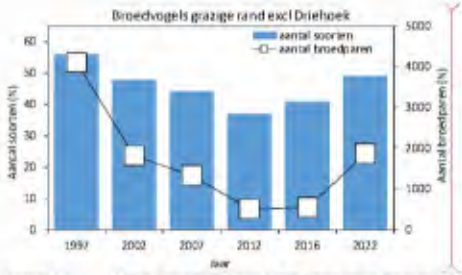
4 Broedvogels grazige ~~rand~~deel

Vanaf 1997 vindt er gemiddeld om de 5 jaar een integrale broedvogelkartering plaats in het grazige deel. In de loop van de tijd is de methode enigszins aangepast in verband met het doel waarvoor de kartering wordt uitgevoerd. Aanvankelijk werden geen algemene soorten in de kartering meegenomen. Er werd wel genoteerd of ze voorkwamen, maar het aantal broedparen werd niet geteld. Later werd niet opgenomen of de algemene soorten wel of niet voorkwamen. Daarnaast wijzigde de lijst van algemene soorten in de loop van de jaren. Over de periode 1997-2022 gaat het om een lijst van 20 algemene soorten die uiteindelijk niet zijn meegenomen in de karteringen. Een andere wijziging betreft het uitvoeren van schemer- en nachtwaarnemingen. Deze werden aanvankelijk wel uitgevoerd, maar in de laatste jaren gebeurt dit niet meer omdat in het kader van de SNL-monitoring deze schemer- en nachtwaarnemingen niet uitgevoerd hoeven te worden. Het gaat daarbij om 28 soorten. Uiteindelijk gaat het om 30 soorten in totaal die in de Oostvaardersplassen voorkomen, maar die in een van de karteringen dus niet zijn meegenomen. Bij het beschrijven van de ontwikkeling in de loop van de tijd zijn deze soorten buiten beschouwing gelaten. De diversiteit ligt dus hoger dan in de grafieken is weergegeven, waarbij het tevens om algemene soorten gaat.

Het aantal soorten broedvogels in het grazige deel is vanaf 1997 afgenomen tot aan 2012, waarna het aantal weer toenam (fig. 4.1). Het aantal broedparen laat een vergelijkbaar patroon zien, maar is de afname vanaf 1997 veel sterker dan van de soortdiversiteit. De afname van zowel soorten als broedparen werd vooral veroorzaakt door het verdwijnen van broedhabitat (oevervegetatie, ruigte, riet, struweel, bomen). De toename van de laatste jaren hangt samen met het iets ruiger worden van de graslanden en de vegetatie in de plantvakken, en het feit dat de rietvegetaties minder worden betreden en weer een dichte rietvegetatie vormen.

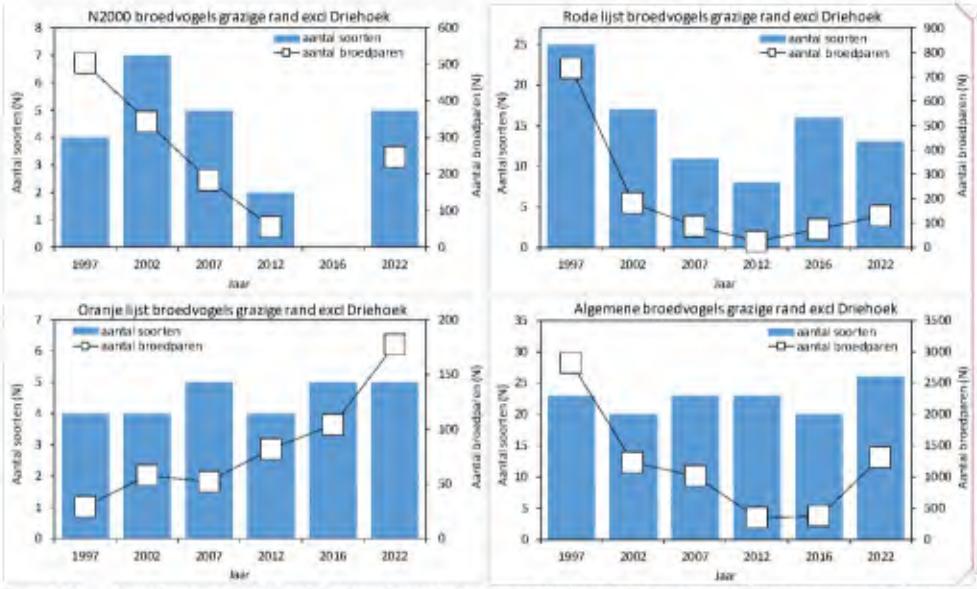
Binnen deze groep broedvogels die in ~~de grazige rand~~ het grazige deel broeden, komen Natura 2000-doelsoorten en Rode en Oranje lijst soorten voor. Zowel bij de Natura 2000- soorten als de Rode lijst soorten is een vergelijkbare ontwikkeling te zien van een afname in soorten en aantallen vanaf 1997 tot en met 2012, waarna het weer toeneemt (Fig. 4.2). Bij de Oranje lijst soorten is deze ontwikkeling niet aanwezig. Het aantal soorten schommelt tussen de 4 en 5 en de aantallen broedparen nemen vanaf 1997 toe. Bij de algemene soorten is er geen sprake van een trend bij de diversiteit, maar was wel een duidelijk afname in het aantal broedparen vanaf 1997 tot en met 2012, waarna het weer toenam.

In de spreidingskaarten van de broedparen is goed te zien hoe het aantal broedparen is afgenomen in relatie tot de vegetatie (Fig. 4.3). De toename van het aantal broedparen na 2016 is vooral gerelateerd aan een betere kwaliteit rietvegetaties en het ruiger worden van het graslanden, met name in de plantvakken.



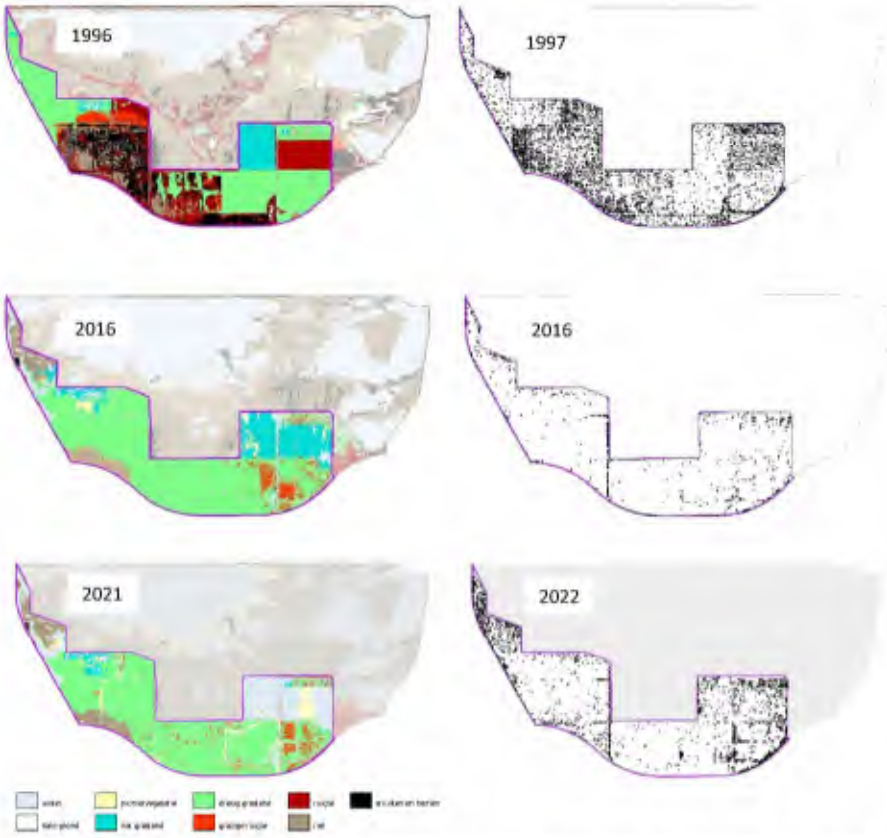
Figuur 4.1 Aantal soorten broedvogels en broedparen in het grazige deel.

Commented [S12R]: het grazige deel ipv rand



Figuur 4.2 Aantal soorten broedvogels en broedparen in het grazige deel verdeeld over de verschillende categorieën: Natura 2000-doelsoorten, Rode lijst soorten, Oranje lijst soorten en algemene soorten.

Commented [ ]: rand=deel



Figuur 4.3 Ontwikkeling spreiding en aantallen broedvogels in het grazige deel in relatie tot de vegetatie in het gebied.

Het gebruik van ~~de grazige rand~~ het grazige deel door de Natura 2000- broedvogels

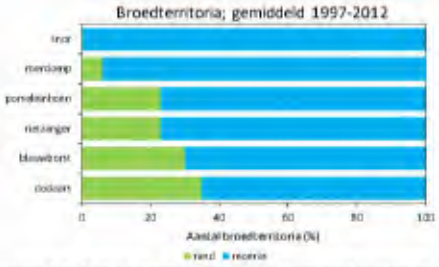
De meeste Natura 2000-broedvogels broeden in het moeras; zes daarvan broeden ook in ~~de grazige rand~~ het grazige deel (Tabel 4.1). Voor vier soorten geldt dat in de periode 1997-2022 gemiddeld meer dan 15% van het totaal aantal broedterritoria in ~~de grazige rand~~ het grazige deel voorkwam (Fig. 4.3). Bij de dodaars en blauwborst broedden gemiddeld zelfs iets meer dan 30% van de totale broedpopulatie in ~~de grazige rand~~ het grazige deel. Roerdomp en snor broedden weliswaar ook in ~~de~~ het grazige ~~rand~~deel, maar dat is marginaal vergeleken bij wat er in het moeras broedt. De soorten die in ~~de grazige rand~~ het grazige deel broedden hebben daarbij voorkeur voor de wat extensiever begraasde delen in het gebied met open tot gesloten begroeide oevers, dicht opgaande begroeiing of riet van drogere stadia.

Het aantal territoria in ~~de grazige rand~~ het grazige deel van de zes Natura 2000-soorten die daar ook broedden, nam vóór 2018 af als gevolg van het verdwijnen van geschikt broed- en foerageerhabitat door de hoge graasdruk van de grote herbivoren. Na 2018 zijn de aantallen territoria weer toegenomen (Tabel 2; Bijlage 1). Dit werd veroorzaakt door de afname van het aantal grote herbivoren, waardoor de vegetatie al iets kon verruigen, met name in de plantvakken

en in de rietvegetaties (zowel op het land als langs de oevers van poelen) die minder betreden en daardoor weer geslotener werden.

Tabel 4.1 Natura 2000-broedvogels Oostvaardersplassen. Belang van moeras en grazige rand deel als broedlocatie (Naar Kuil et al. 2014): Belang: +++ = zeer belangrijk; ++ vrij belangrijk; + enigszins belangrijk. Trends op basis van jaarlijkse broedvogelinventarisaties in het moeras en vijfjaarlijkse inventarisaties in de grazige rand het grazige deel. Trends territoria vóór en na 2018: na 2018 is de moerasreset ingezet en is gestart met het controleren van de aantallen grote herbivoren.

		belang van deelgebied		trend territoria moeras		grazige rand	
Broedvogels	broedhabitat	moeras	grazige rand	tot 2018	na 2018	tot 2018	na 2018
Dodaars	begroeide oevers	+++	++	-	na	-	+
Aalscholver	moeras(wilgen)bos	+++		-	-		
Roerdomp	waterriet	+++	(+)	-/na	+	-	+
Woudaap	waterriet	+++		-	na		
Kleine zilverreiger	waterriet-struweel	+++		-/na	+		
Grote zilverreiger	waterriet	+++		+	-		
Lepelaar	waterriet	+++		-	-		
Bruine Kiekendief	waterriet	+++		+	-		
Blauwe Kiekendief	waterriet	+++		-	na		
Porseleinhoen	lage open oevervegetatie	+++	++	o	-/na	-	+
Blauwborst	dichte opgaande begroeiing	+++	++	o	+	-	+
Snor	waterriet	+++	(+)	o	+	-	+
Rietzanger	riet van drogere stadia	+++	++	-	+	-	+
Grote Karekiet	waterrietkragen (>3m breed)	+++		-/na	na		



Figuur 4.3 Natura 2000-broedvogels Oostvaardersplassen die ook in de grazige rand het grazige deel broeden.

Naast broeden, foerageren de Natura 2000-broedvogels ook in het gebied. Het moeras is daarbij voor alle soorten een belangrijk foerageerhabitat, maar voor een aantal soorten geldt dat ook voor ~~de grazige rand~~ het grazige deel (Tabel 4.2). Het gaat dan met name om dodaars, reigerachtigen, lepelaar, kiekendieven, blauwborst en rietzanger. Belangrijke foerageerhabitats zijn veelal overgangen van helder water – waterriet/oevervegetatie – nat/droog ruig grasland – ruigte - struweel (Tabel 2). Deze vegetaties ontwikkelen zich in delen waar de graasdruk lager is.

Tabel 4.2 Gebruik van ~~de grazige rand~~ het grazige deel door Natura 2000-broedvogels Oostvaardersplassen (Naar Kuil et al. 2014). Belang: +++ = zeer belangrijk; ++ vrij belangrijk; + enigszins belangrijk. Trend op basis van maandelijkse punt-transecttellingen. - = afname; + = toename; o = geen toe of afname; n.a. = niet aanwezig; ? = onbekend. Trends territoria vóór en na 2018: na 2018 is de moerasreset ingezet en is gestart met het controleren van de aantallen grote herbivoren.

		belang van deelgebied		trend gebruik grazige rand april-augustus		oktober-maart	
Broedvogels	foerageerhabitat	moeras	grazige rand	2013-2018	na 2018	2013-2018	na 2018
Dodaars	helder water	+++	++	-	-	-	-
Aalscholver	diep open water			0	+	+	-
Roerdomp	helder water-waterriet-grasland	+++	+++	o	o	o	o
Woudaap	helder water-waterriet-moerasbos	+++	++	?	?	?	?
Kleine zilverreiger	helder water-pioniers-grasland	+++	+++	-	n.a.	n.a.	n.a.
Grote zilverreiger	helder water-oevervegetatie-ruig nat en droog grasland	+++	+++	o	+	0	+
Lepelaar	helder tot troebel ondiep water	+++	+++	+	o	o	o
Bruine Kiekendief	(water)riet-ruig grasland-struweel	+++	+++	o	o	o	o
Blauwe Kiekendief	(water)riet-ruig grasland-ruigte-struweel		+++	o	-	o	+
Porseleinhoen	ondiep water-sliboevers-lage open oevervegetatie	+++	+	?	?	?	?
Blauwborst	vochtige kale plekken-open moeras-ruigte	+++	++	o	+	o	+
Snor	waterriet	+++	+	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rietzanger	grasland-riet-ruigte-struweel-bomen	+++	++	-	+	n.a.	n.a.
Grote Karekiet	waterriet-struweel-bomen			n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

5 Niet-broedvogels

Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw worden de niet-broedvogels maandelijks vanuit een vliegtuig geteld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in het voorkomen van vogels in het moeras en ~~de grazige rand~~ het grazige deel. Alle Natura 2000-doelsoorten van de niet-broedvogels worden bij deze tellingen meegenomen.

De Natura 2000-niet-broedvogels maken zowel van het moeras als ~~de grazige rand~~ het grazige deel gebruik om te foerageren (Tabel 5.1). Net als voor de foeragerende broedvogels geldt hier dat voor een aantal soorten de voorkeur uitgaat naar helder water en overgangen van helder water – waterriet/oevervegetatie – nat/droog ruiger grasland – grazige ruigte - ruigte – struweel. Daarnaast zijn er soorten die specifiek grootschalige korte graslanden prefereren zoals bijvoorbeeld ganzen. Tot slot zijn er soorten die vooral zeer ondiep water met slikkige bodems opzoeken die vooral in het deel met de natte graslanden zijn te vinden.

In de periode 2013-2018 ~~is~~ heeft eigenlijk alleen de brandgans die in ~~de grazige rand~~ het grazige deel positief reageert op de ontwikkeling naar een sterk door kort grasland gedomineerd landschap (Tabel 5.1). Na 2018, als de natte en droge graslanden langzaamaan meer structuur krijgen en de natte graslanden beter functioneren door het verbeterde waterpeilbeheer, zijn er meer soorten die positief reageren.

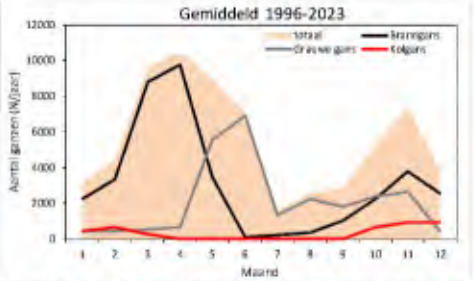
Tabel 5.1 Gebruik van ~~de grazige rand~~ het grazige deel door Natura 2000-niet-broedvogels Oostvaardersplassen (naar Kuil et al. 2014). Belang: +++ = zeer belangrijk; ++ vrij belangrijk; + enigszins belangrijk. Trend op basis van maandelijkse punt-transecttellingen. - = afname; + = toename; o = geen toe of afname. Trends territoria vóór en na 2018: na 2018 is de moerasreset ingezet en is gestart met het controleren van de aantallen grote herbivoren.

		belang van deelgebied		trend moeras		grazige rand	
Broedvogels	foerageerhabitat	moeras	grazige rand	2013-2018	na 2018	2013-2018	na 2018
Grote zilverreiger	helder water-oevervegetatie-ruig nat en droog grasland	+++	+++	o/-	+	o	+
Lepelaar	helder tot troebel ondiep water	+++	+++	-	+	-	+
Wilde Zwaan	open water met riet en helofyten-nat tot vochtig grasland	+++	++	-	o	-	o
Kolgans	kort grasland		+++	o	o	-	o
Grauwe Gans	riet-nat tot droog en kort tot ruiger grasland	+++	+++	o	o	o	o
Brandgans	kort grasland		+++	o	o	+	-
Bergeend	(zeer) ondiep water met slikkige bodem	+++	+++	-	+	o	+
Smient	nat tot vochtig kort grasland		+++	-	o	o	o
Krakeend	ondiep water-oevervegetatie	+++	++	-	+	o	o
Wintertaling	(zeer) ondiep water met slikkige bodem-pioniervegetatie	+++	+++	o	+	o	+
Pijlstaart	ondiep water-pioniervegetatie-nat grasland	+++	+++	o	o	-	[illegible]
Slobeend	(zeer) ondiep water met slikkige bodem	+++	++	o	o	o	o
Tafeleend	(vooral rustgebied gedurende dag; open water)			o	-	o	o
Kuifeend	(vooral rustgebied gedurende dag; open water)			o	-	o	o
Nonnetje	(vooral rustgebied gedurende dag; open water)			-	o	o	o
Zeearend	open water-pioniervegetatie-natte en droge graslanden	++	+++	+	+	o	+
Kluut	ondiep water-slikkige oevers-weinig/geen vegetatie	+++	+	o	+	o	+
Kemphaan	ondiep water-slikkige oevers-pioniers-nat tot vochtig grasland	+	+++	o	+	o	+
Grutto	ondiep water met slikkige bodem-nat tot vochtig grasland	+++	++	o	+	o	+

Commented [S124]: grazige rand = grazig deel

Gebruik van ~~de grazige rand~~ het grazige deel door ganzen

Een belangrijke reden van het inzetten van grote herbivoren in ~~de grazige rand~~ het grazige deel was altijd, en is nog steeds, het creëren van een divers landschap waarin ook grootschalige graslanden ten behoeve van ganzen als foerageergebied voorkomen. In ~~de grazige rand~~ het grazige deel komen verschillende soorten ganzen voor, maar brandganzen, grauwe ganzen en kolganzen komen in de grootste aantallen voor. Ten behoeve van Natura 2000 worden jaarlijkse gemiddelden bepaald over de periode juli tot en met juni. Echter, de ganzen in ~~de grazige rand~~ het grazige deel komen hier op verschillende momenten in het jaar (Fig. 5.1) met soms verschillende doelstellingen. Zo zijn er ganzen die ~~de grazige rand~~ het grazige deel vooral in de periode okt-mrt bezoeken: de zogenaamde wintergasten. Kolganzen bezoeken ~~de grazige rand~~ het grazige deel uitsluitend in die periode. Brandganzen bezoeken ~~de grazige rand~~ het grazige deel ook in de periode okt-mrt, maar blijven tot in mei in ~~de grazige rand~~ het grazige deel aanwezig waarbij hun aantallen sterk oplopen. In de tweede helft van mei vertrekken de ganzen dan allemaal op één dag. In de zomer blijven nog enkele brandganzen achter. De grauwe ganzen kennen drie perioden waarin ze voorkomen: 1) de winterperiode okt-mrt; 2) de broedperiode mrt-jun; 3) de ruiperiode mei-jul.

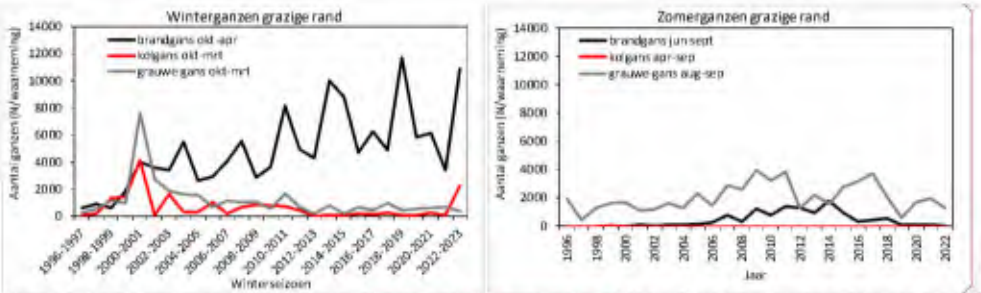


Figuur 5.1 Verdeling van het voorkomen van ganzen in ~~de grazige rand~~ het grazige deel over het jaar. Gebaseerd op de tellingen vanuit het vliegtuig.

In de winterperiode okt-mrt is te zien dat het aantal grauwe ganzen en kolganzen vanaf 2000 geleidelijk is afgenomen tot ongeveer 2012 waarna het min of meer stabiel is gebleven (Fig. 5.2). In de winter van 2022/2023 is het aantal kolganzen sterk toegenomen. Voor de brandganzen is de winterperiode iets langer genomen (okt-apr) omdat zij langer in ~~de grazige rand~~ het grazige deel aanwezig blijven tot in mei. Hun aantallen variëren sterk van jaar tot jaar, maar gemiddeld is sprake van een toename van de aantallen vanaf 1996 tot en met nu. De toename van de brandganzen kan van invloed zijn op de grauwe- en kolganzen. Doordat de brandganzen het gras zeer kort kunnen afgrazen en op die kort afgegraasde graslanden ook voldoende voedsel binnen kunnen krijgen, in tegenstelling tot de andere twee soorten die iets hoger gras nodig hebben, zijn de brandganzen in het voordeel. De brandganzen kunnen de graslanden voor de andere twee soorten minder geschikt maken waardoor die soorten niet in hoge aantallen kunnen voorkomen. Met name kolganzen kiezen er voor om buiten de Oostvaardersplassen te foerageren. Minder grote grazers kan de situatie voor grauwe en kolganzen juist weer in balans brengen doordat er meer structuurrijke graslanden zullen ontstaan.

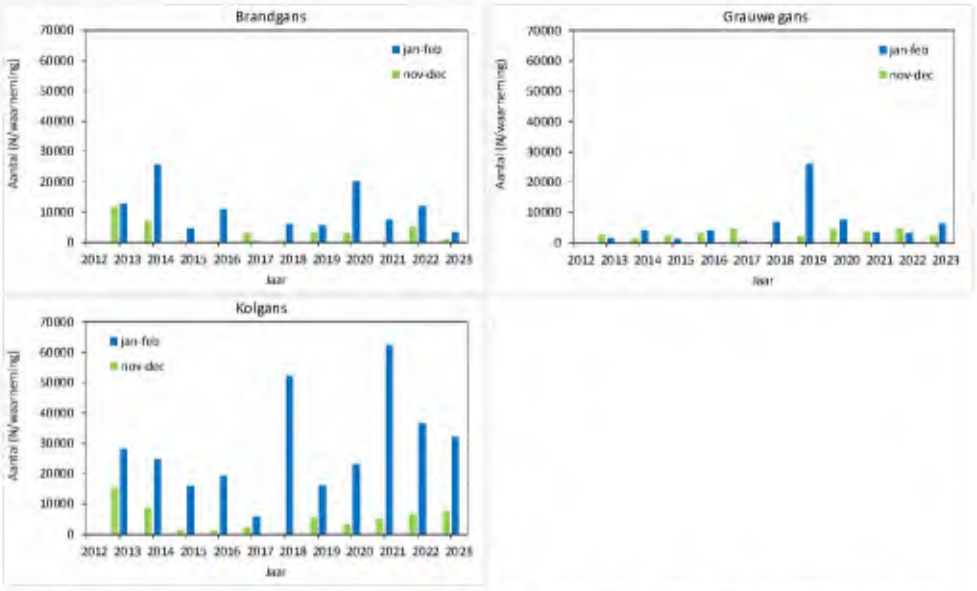
Commented [5.1.2e]: ik snap deze zin niet

In de periode okt-mrt verblijft een groot deel van de brand-, grauwe- en kolganzen alleen 's nachts in de Oostvaardersplassen om te rusten. 's Morgens vertrekken zij naar graslanden of akkervelden in de omgeving van de Oostvaardersplassen om daar te foerageren om vervolgens 's avonds weer terug te keren. In de monitoring van de ganzen die overdag worden uitgevoerd, worden dan alleen de ganzen waargenomen die dit trekgedrag naar foerageergebieden buiten de Oostvaardersplassen niet vertonen. Jaarlijks wordt in het kader van de landelijke monitoring slaapplaatsen ganzen en andere watervogels, tweemaal geteld hoeveel ganzen er 's morgens uit de Oostvaardersplassen vliegen. Deze tellingen geven een indicatie hoeveel ganzen er werkelijk in de Oostvaardersplassen verblijven. De aantallen die uitvliegen fluctueren sterk tussen de jaren (Fig. 5.3). Dit heeft deels te maken met het feit dat er maar twee momentopnamen in een jaar zijn. De tellingen geven wel een goede indicatie om hoeveel ganzen het gaat die de Oostvaardersplassen alleen maar gebruiken als slaapplaats. De kolganzen maken het meest van deze functie gebruik en hun aantallen die dagelijks uitvliegen kunnen oplopen tot 60.000. Bij de brand- en grauwe ganzen kan dit oplopen tot 20.000. Dit betekent dus dat er veel meer ganzen in het gebied voorkomen dan alleen op basis van de monitoring die overdag gebeurt kan worden waargenomen. Het meenemen van deze ganzen zal bij de kolgans zeker leiden tot het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De andere twee soorten halen de doelstelling al zonder het meenemen van deze aantallen.



Commented [5.1.2e]: rand = deel

Figuur 5.2 Aantallen winter- en zomer-ganzen in ~~de grazige rand~~ het grazige deel. Gebaseerd op de tellingen vanuit het vliegtuig. Per ganzensoort zijn de perioden gebaseerd op Figuur ..

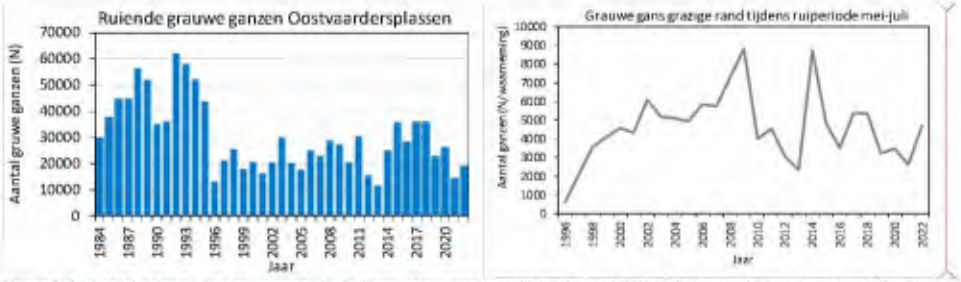


Figuur 5.3 Aantallen uitvliegende ganzen in de winterperiode. Dit betreft ganzen die 's nachts in de Oostvaardersplassen verblijven en overdag buiten de Oostvaardersplassen foerageren. Deze tellingen zijn onderdeel van de landelijke slaapplaatstellingen die door Sovon worden georganiseerd. De tellingen worden twee keer per jaar uitgevoerd: 1x in november of december en 1x in januari of februari.

De grauwe ganzen komen in ~~de grazige rand~~ het grazige deel ook in grote aantallen voor tijdens de ruiperiode in mei-juli. In het verleden (jaren 80-90 vorige eeuw) kwamen tot 60.000 grauwe ganzen naar de Oostvaardersplassen om te ruien (Fig. 5.4 links). Na de droge zomer van 1996 is het aantal ruiers sterk afgenomen en schommelden de aantallen tussen 10.000 en 35.000 ruiers. In droge jaren namen de aantallen af en in natte jaren weer toe. Ruiende grauwe ganzen hebben namelijk riet nodig wat in het water staat. De verlaging van het waterpeil in het westelijk deel van het moeras en de drogere klimaatomstandigheden in de laatste jaren is dan ook terug te zien in de aantallen ruiers.

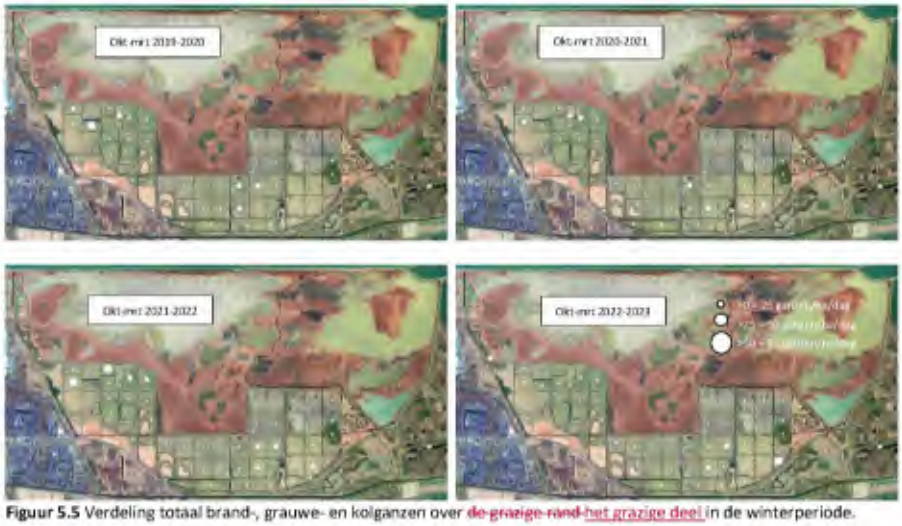
Het aantal ruiende grauwe ganzen dat voor en na de rui (tijdens de rui zitten ze vooral in het moeras) de graslanden bezoek varieert eveneens sterk tussen de jaren (Fig. 5.4 rechts) en volgt enigszins de totale aantallen ruiers in het moeras. Ook hier is het effect van droge jaren (door klimaat of waterpeilverlaging) zichtbaar.

In de zomermaanden komen alleen grauwe ganzen en brandganzen voor (Fig. 5.2). De aantallen brandganzen namen vanaf 1996 licht toe tot 2015 waarna ze weer afnamen. Brandganzen hebben vooral behoefte aan zeer kort afgegraasde graslanden. De ontwikkelingen van de vegetatiestructuur in de zomer hangen hier waarschijnlijk mee samen. In de periode 2008-2015 waren de graslanden in de zomer korter door de grote aantallen grote herbivoren dan voor en na die periode (zie ook Fig. 3.3). De grauwe ganzen lijken een vergelijkbaar beeld te vertonen, maar minder uitgesproken.



Figuur 5.4 Aantal ruiende Grauwe ganzen in de Oostvaardersplassen (links; bron: RWS) en het aantal Grauwe ganzen die voor en na de ruiperiode ~~de grazige rand~~ het grazige deel bezoeken (rechts).

De ganzen maken gebruik van de graslanden in de buurt van poelen, sloten en tochten (Fig. 5.5). Ze hebben duidelijk voorkeur voor de graslanden aan de westkant en aan de oostkant van ~~de grazige rand~~ het grazige deel. De gebieden in het midden (het Stort, de Beemdlanden en de strook langs het spoor) hebben een lagere voorkeur (ook voordat de plantvakken er waren. Nadat de plantvakken zijn gesloten en de vegetatie daar structuurrijker werd, zijn de ganzen daar verdwenen. Dit patroon van verdeling over het gebied komt overeen met dat van de jaren daarvoor, omdat de ganzen graag in de buurt van water, de natte graslanden en het moeras grazen zodat ze zichzelf snel in veiligheid kunnen brengen op het water en het gebied niet uit hoeven te vliegen. De gebieden in het midden van ~~de grazige rand~~ het grazige deel waar minder water voorkomt, zijn daarom altijd al minder in trek geweest toen daar de ruigte en het struweel verdwenen waren als gevolg van de grote aantallen grote herbivoren.



Figuur 5.5 Verdeling totaal brand-, grauwe- en kolganzen over ~~de grazige rand~~ het grazige deel in de winterperiode.

Vogelgriep

De laatste jaren grijpt de vogelgriep in Nederland om zich heen. Ook de landelijke ganzenpopulatie heeft daar effecten van ondervonden. Tot heden is er geen massale sterfte van vogels in de Oostvaardersplassen opgetreden. Het effect van de vogelgriep op de landelijke populaties is nog niet bekend. Er zijn geen uitspraken te doen of de vogelgriep een rol heeft gespeeld in eventuele afname van vogels in de Oostvaardersplassen

Commented [5.1.2e1]: rand is deel

Commented [5.1.2e2]: omdat dit bij de juristen vaak benoemd wordt als een oorzaak (heb ik zelf vermoedelijk een keer gesuggereerd) lijkt het me goed dit kort te benoemen.

De natura 2000- doelsoorten van de Oostvaardersplassen maken gebruik van een groot aantal vegetatiestructuurtypen (Tabel 6.1). De meeste soorten maken ook gebruik van meerdere typen waarbij het van belang is dat die typen in combinatie met elkaar voorkomen en waar gradiënten tussen de typen voorkomen. Een deel van de structuurtypen wordt vooral bepaald door de waterpeildynamiek zoals diep-zeer ondiep open water, slikkige oevers en pioniervegetatie. De aanwezigheid van de overige typen wordt deels door waterpeildynamiek bepaald (bijv. natte graslanden), maar vooral door de intensiteit van de graasdruk (Tabel 6.2). Bij een intensieve tot zeer intensieve graasdruk (zoals in de periode 2000-2018 het geval was), ~~zullen~~ ontstaat vooral kortgrazige graslanden ~~ontstaan~~ en onbegroeide oevers. Bij een zeer lage graasdruk (zoals in de jaren tachtig van de vorige eeuw het geval was) komt het accent te liggen op ruigtes, riet, struweel en bos. Een graasdruk die daar tussenin ligt zal niet alleen de hoogste diversiteit aan structuurtypen opleveren, maar ook voldoende areaal per type zodat de verschillende doelsoorten daar ook echt gebruik van kunnen maken.
De aanwezige waterpartijen in ~~de grazige rand~~ het grazige deel ~~zullen~~ zijn van invloed ~~zijn~~ op de verdeling van de graasdruk door de grote herbivoren en ganzen. Gebleken is dat zowel de grote herbivoren als de ganzen vooral in de nabijheid van open water grazen. Dit betekent dat in de gebieden met veel waterpartijen, de graasdruk hoog ~~zal zijn~~is. Hier ~~zullen~~ ontwikkelen zich vooral de kortgrazige graslanden en open poelen ~~ontwikkelen~~. De gebieden die daar verder vandaan liggen ~~zullen~~ gaan dan extensiever begraasd ~~gaan~~ worden waardoor daar ruimte ~~zal~~ ontstaant voor de ruigere structuurtypen.

Tabel 6.1 Gebruik van verschillende structuurtypen door Natura 2000-doelsoorten Oostvaardersplassen. B = aangewezen als broedvogel; NB = aangewezen als niet-broedvogel. Grote zilverreiger en Lepelaar zijn voor beide aangewezen.

	B	B	B	B	B	B+NB	B+NB	B	B	B	B	B	B	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB	NB
structuurtype	Dodaars	Aalscholver	Roerdomp	Woudaap	Kleine zilverreiger	Grote zilverreiger	Lepelaar	Bruine Kiekendief	Blauwe Kiekendief	Porseleinhoen	Blauwborst	Snor	Rietzanger	Grote Karekiet	Witte Zwaan	Kolgans	Grauwe Gans	Brandgans	Bergeend	Smient	Krakeend	Wintertaling	Pijlstaart	Slobeend	Tafeleend	Kuifeend	Nonnetje	Zwaneend	Kluut	Kemphaan	Grutto
diep (helder) water		X													X										X	X	X	X			
ondiep helder water	X		X	X	X	X	X			X					X						X		X		X	X	X	X			
zeer ondiep water										X									X			X	X	X				X	X	X	X
slikkige oevers										X	X								X			X		X				X	X	X	X
pioniervegetatie					X					X	X										X	X	X					X	X	X	
oevervegetatie open						X				X	X										X										
oevervegetatie gesloten	X		X	X		X		X	X												X										
grasland kort niet-vochtig															X	X	X	X		X			X					X		X	X
grasland structuurrijk niet-vochtig			X		X	X		X	X				X				X						X					X			
grasland kort droog															X	X	X	X										X			
grasland structuurrijk droog						X		X	X				X				X											X			
grotige ruigteverruigd grasland						X		X	X			X																X			
ruigte												X																			
riet water			X	X				X	X			X		X	X																
riet droog								X	X			X																			
struweel								X	X			X		X																	
bomen		X		X									X	X																	

Tabel 6.2 Effecten begrazing door grote herbivoren op ontwikkeling van de door de Natura 2000-doelsoorten gebruikte structuurtypen (zie Tabel 4 en Fig. 3).

	graasintensiteit grote herbivoren		
	laag	intermediair	hoog
oevervegetatie open		X	X
oevervegetatie gesloten	X	X	
grasland kort niet-vochtig		X	X
grasland structuurrijk niet-vochtig		X	
grasland kort droog		X	X
grasland structuurrijk droog		X	
grotige ruigteverruigd grasland		X	
ruigte	X	X	
riet in water	X	X	
riet op land	X	X	
struweel	X	X	
bomen	X	X	

Bijlage 1. Broedvogels Oostvaardersplassen

Natura 2000 broedvogels Oostvaardersplassen moeras (links), grazige ~~rand~~ deel (midden) en landelijke trend (rechts)

Moeras	~~Randzone~~grazige deel	Landelijk

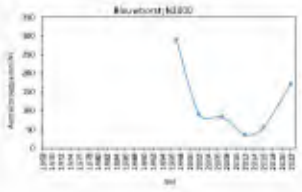
Aalscholver

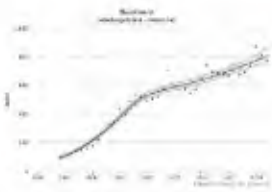




Blauwborst

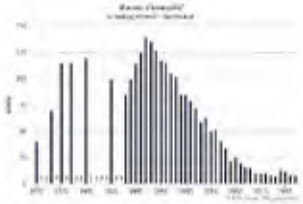






Blauwe kiekendief





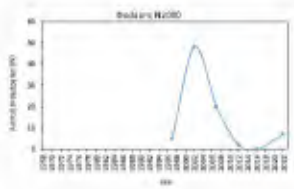
Bruine kiekendief

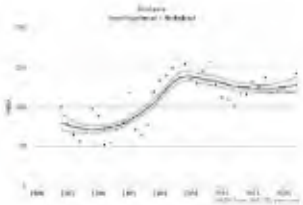




Dodaars

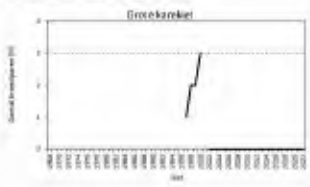
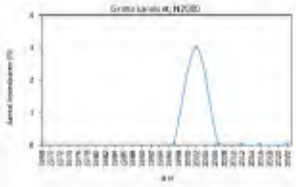
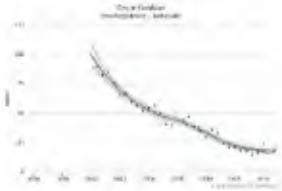




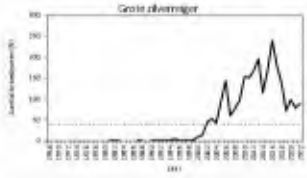
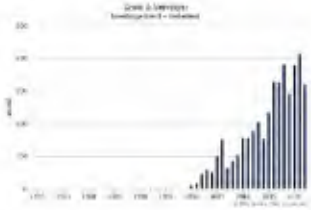


Moeras Randzone Landelijk

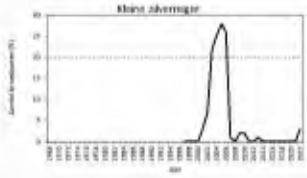
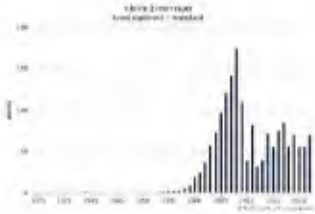
Grote karekiet

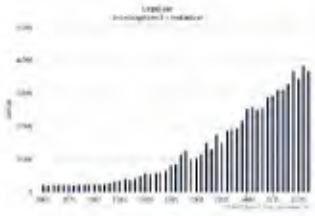
Grote zilverreiger

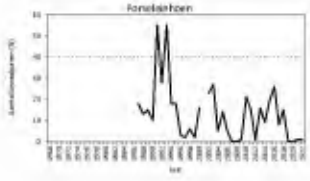
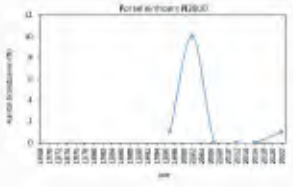
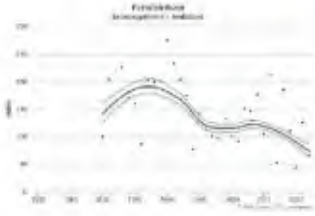
Kleine zilverreiger

Lepelaar

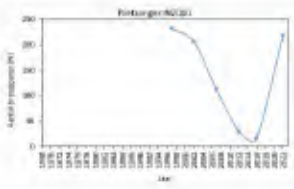
Porseleinhoen

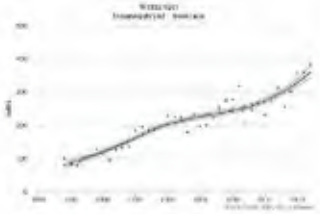




Moeras Randzone Landelijk

Rietzanger

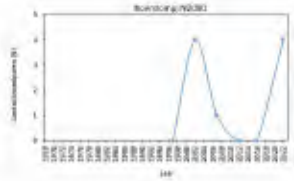






Roerdomp

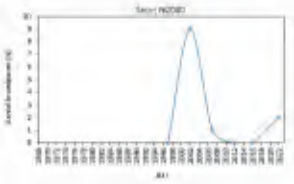


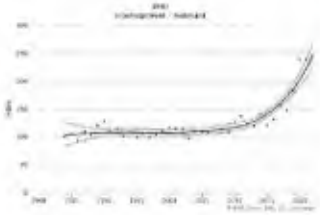




Snor







Woudaap

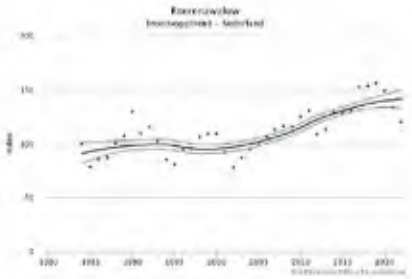


Onvoldoende gegevens om landelijke trend weer te geven

Rode lijst soorten broedvogels grazige rand deel Oostvaardersplassen (links) en landelijke trend (rechts)

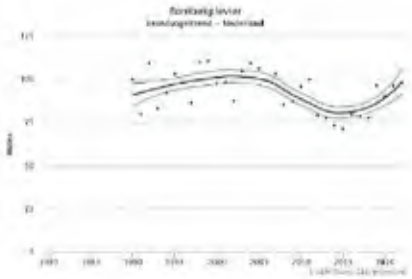
Boerenzwaluw



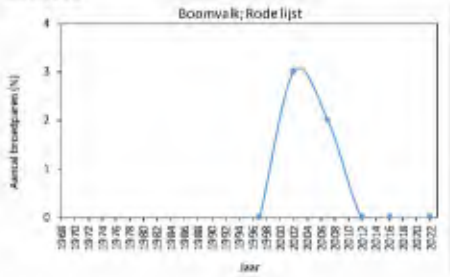


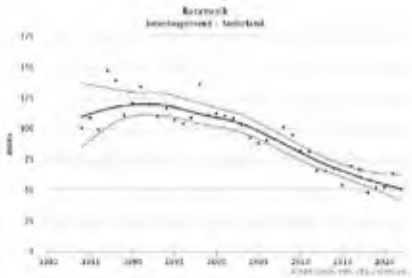
Bontbekplevier



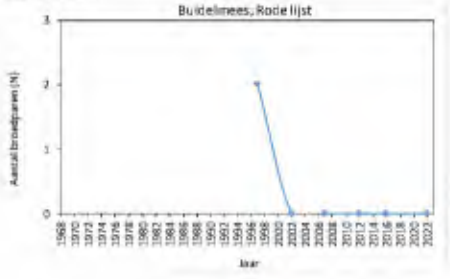


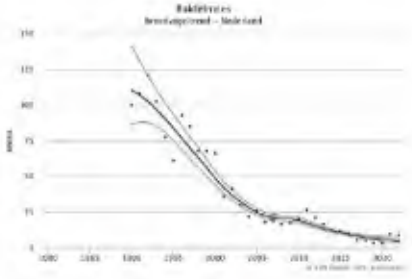
Boomvalk





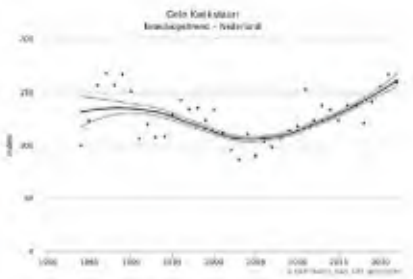
Buidelmees



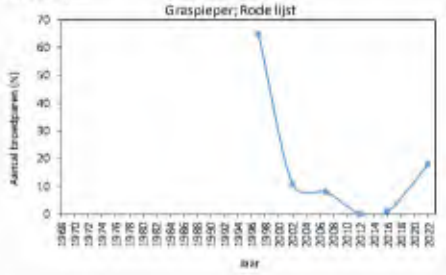


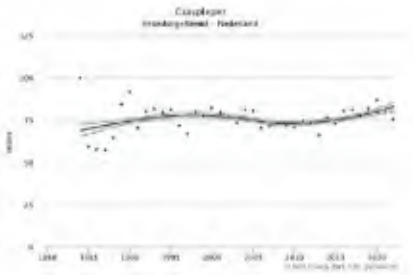
Gele kwikstaart



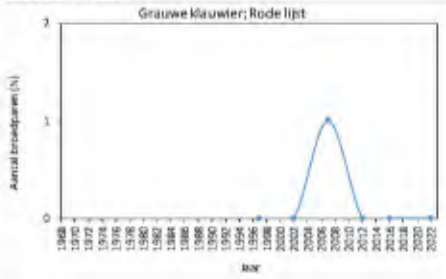


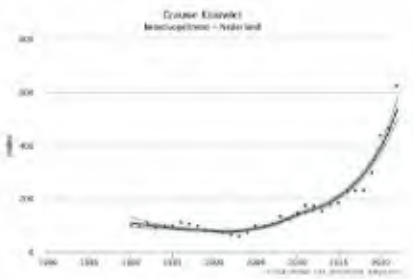
Graspieper





Grauwe klauwier



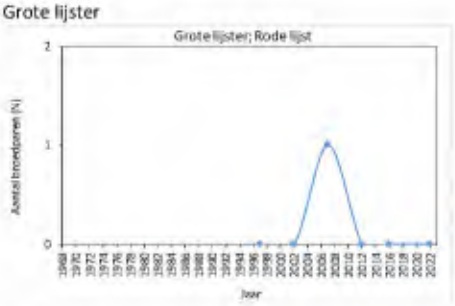


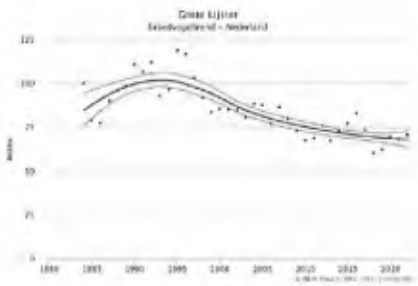
Grauwe vliegenvanger



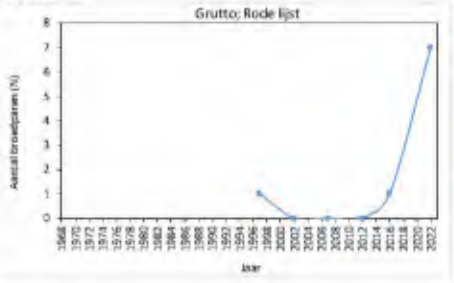


Grote lijster



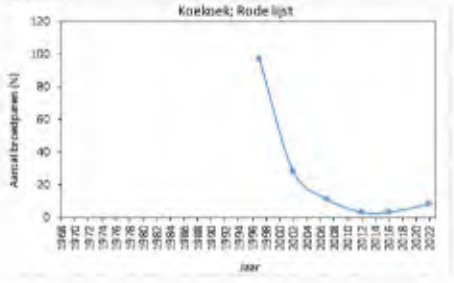


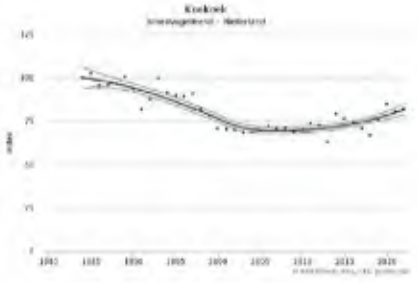
Grutto



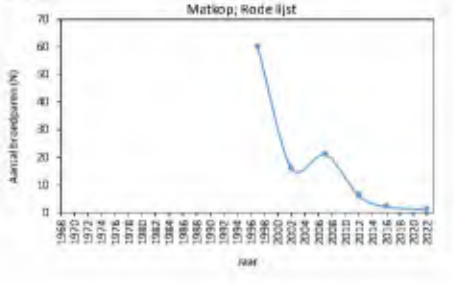


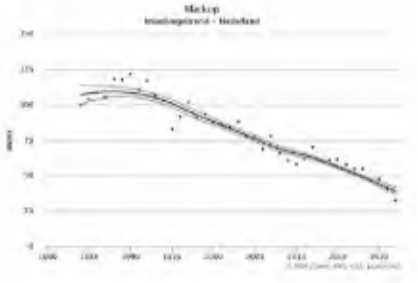
Koekoek





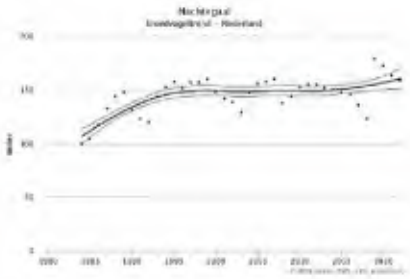
Matkop



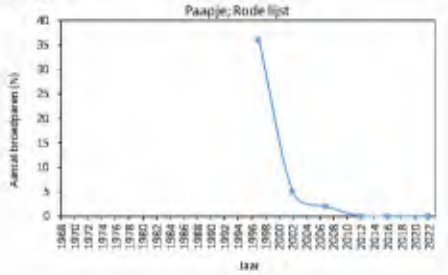


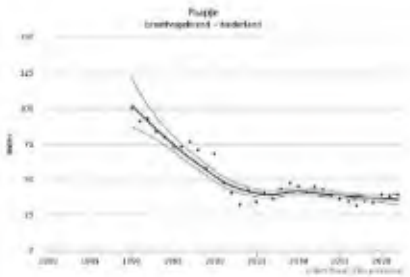
Nachtegaal



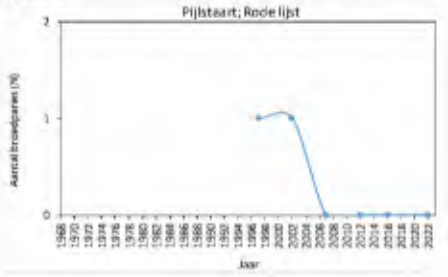


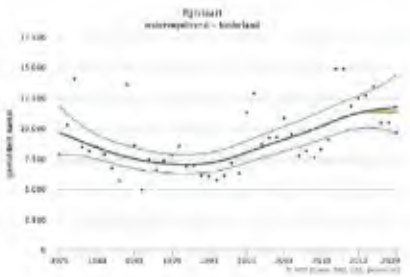
Paapje



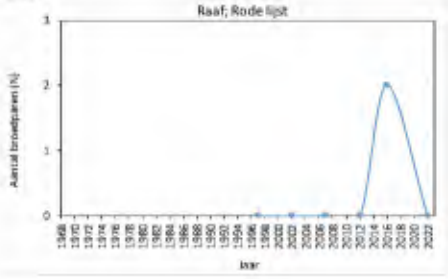


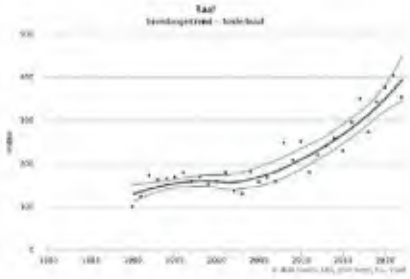
Pijlstaart



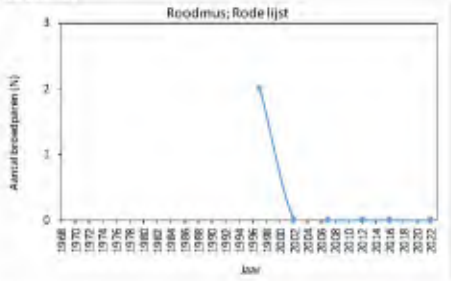


Raaf





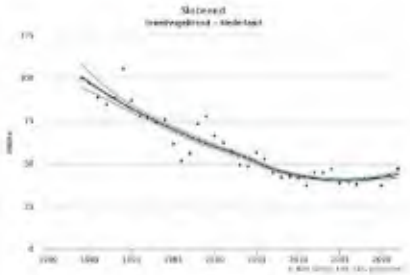
Roodmus



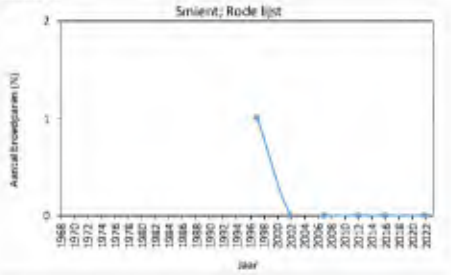
Onvoldoende gegevens om landelijke trend weer te geven

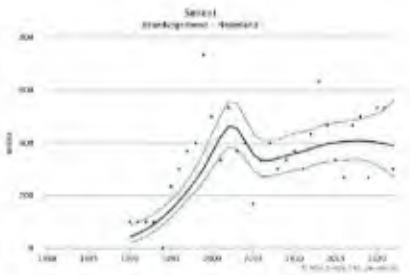
Slobeend



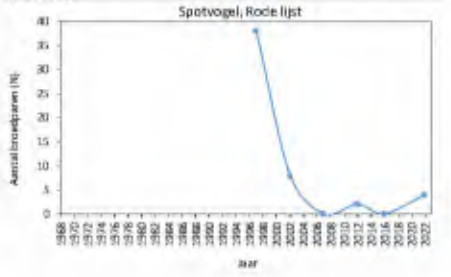


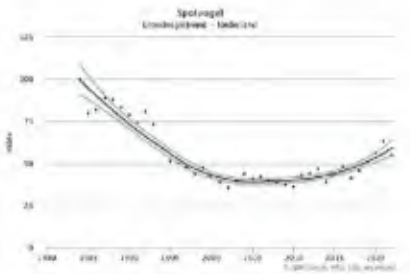
Smient





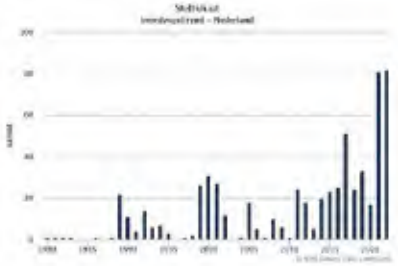
Spotvogel



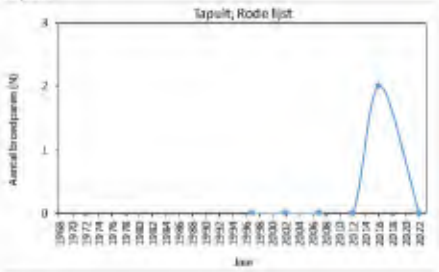


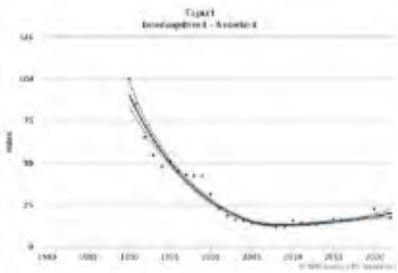
Steltkluut





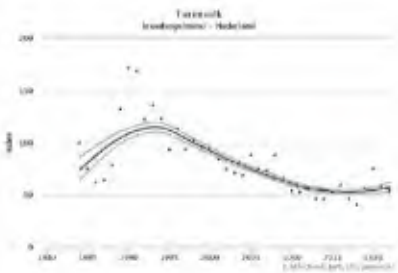
Tapuit





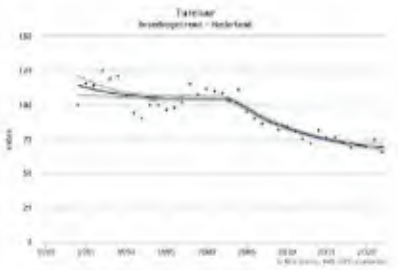
Torenvalk



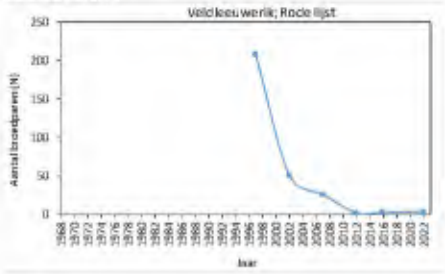


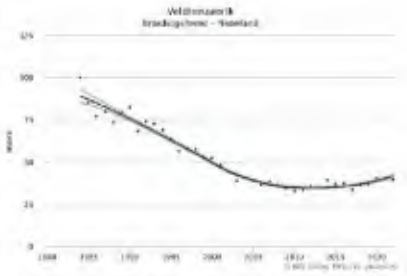
Tureluur



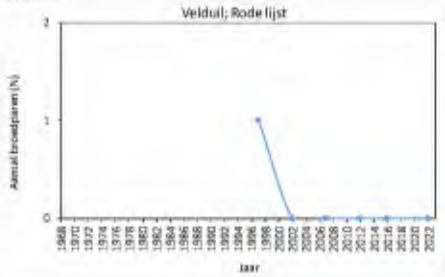


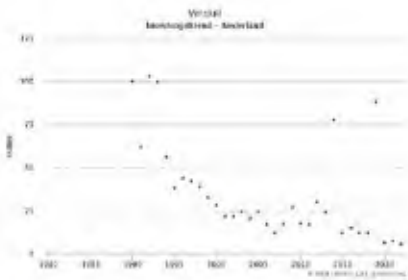
Veldleeuwerik



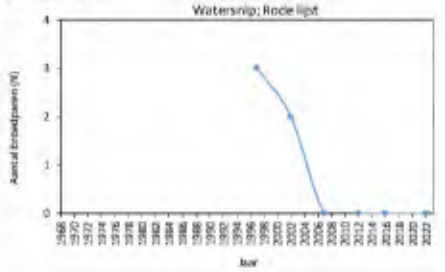


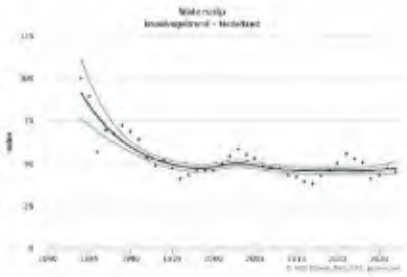
Velduil





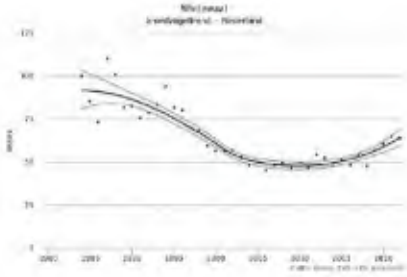
Watersnip





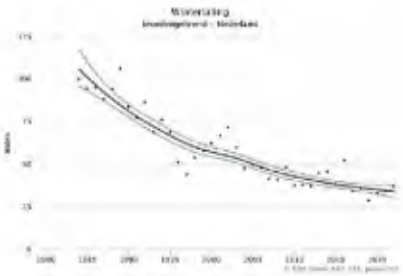
Wielewaal



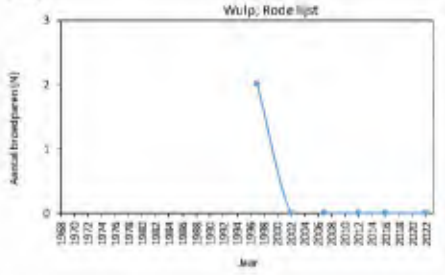


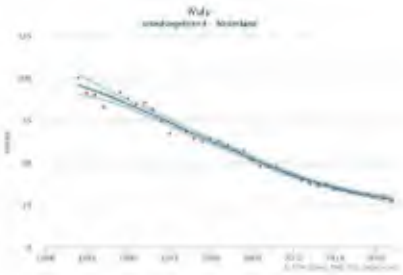
Wintertaling



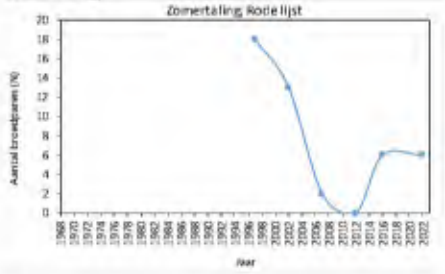


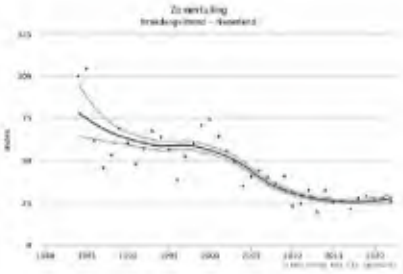
Wulp





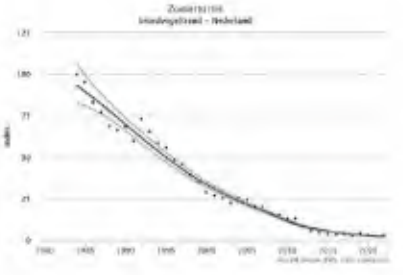
Zomertaling





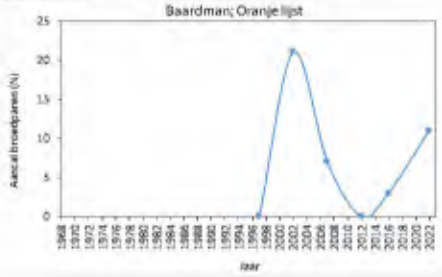
Zomertortel

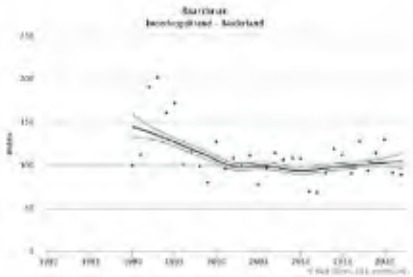




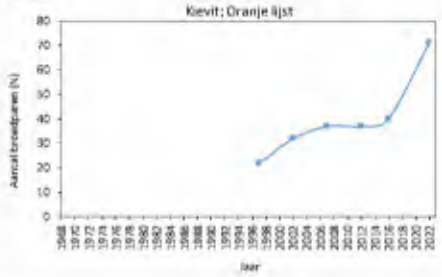
Oranje lijst soorten broedvogels grazige rand deel Oostvaardersplassen (links) en landelijke trend (rechts)

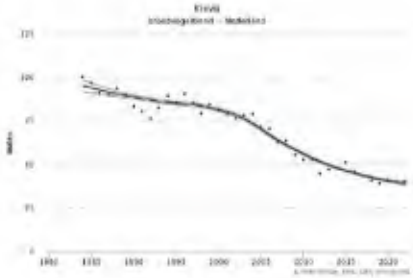
Baardman



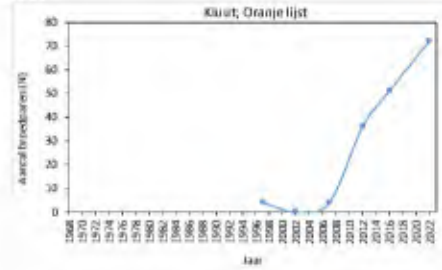


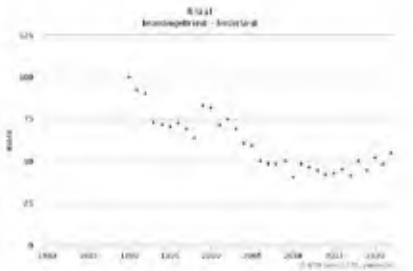
Kievit





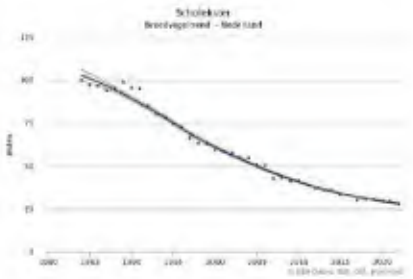
Kluut



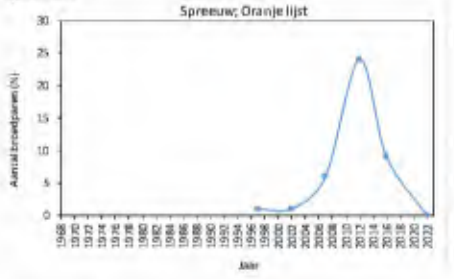


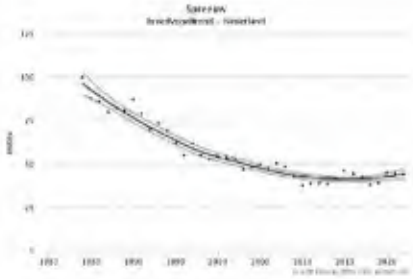
Scholekster





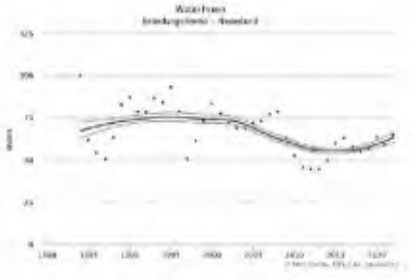
Spreeuw





Waterhoen

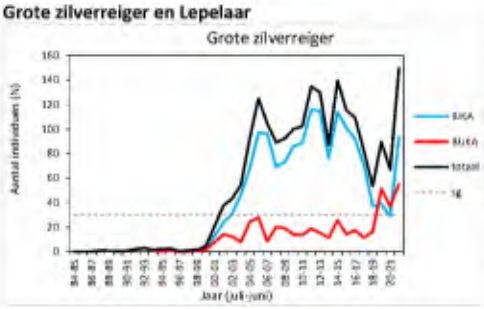


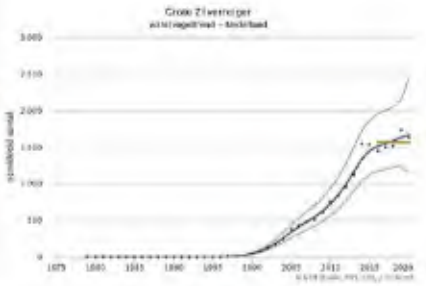


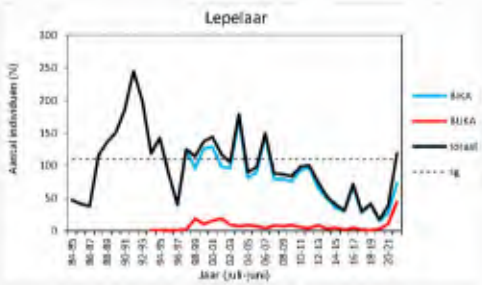
Bijlage 2. Niet broedvogelsoorten Natura 2000

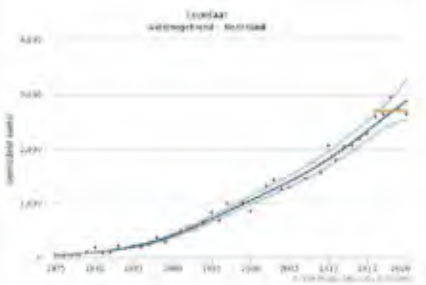
Gemiddelde aantallen per waarneming per jaar op basis van maandelijkse tellingen vanuit het vliegtuig. sg = seizoensgemiddelde gewenste draagkracht N2000. sm = seizoensmaximum. BIKA is binnenkaads = moeraszone; BUKA = buitenkaads = grazige randzone; totaal = BIKA+BUKA. Seizoen is juli-juni en is conform N2000 werkwijze. Rechts de landelijke trend van de soort (bron: NEM (Sovon, RWS, CBS, provincies))

Grote zilverreiger en Lepelaar

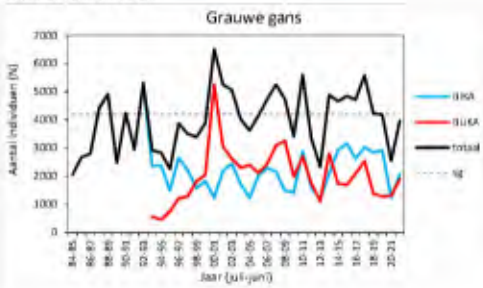


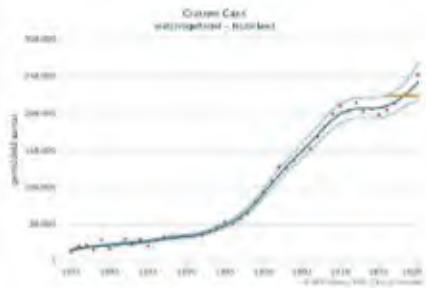


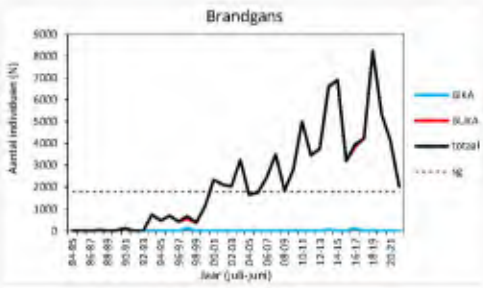


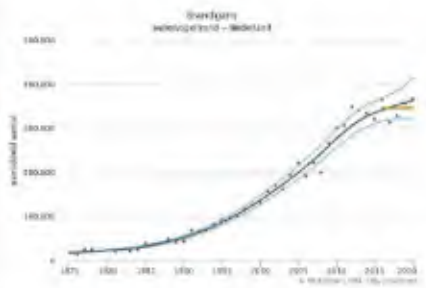


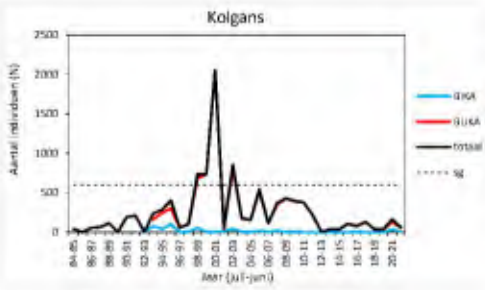
Ganzen en zwanen

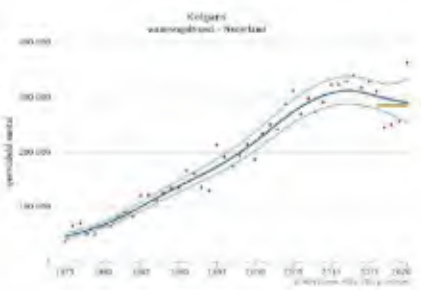


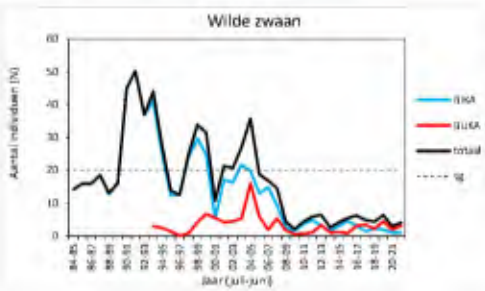






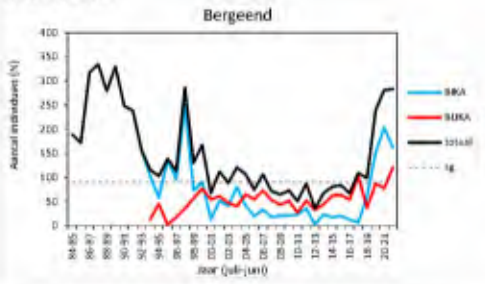

Kolgans
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
sg



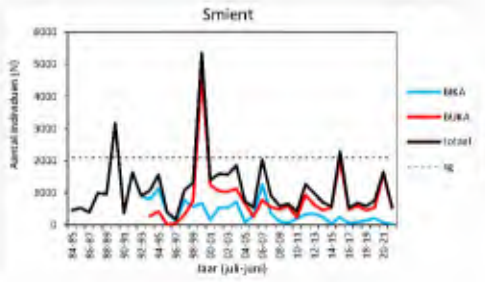

Wilde zwaan
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
sg

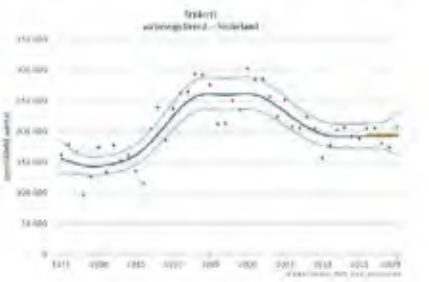


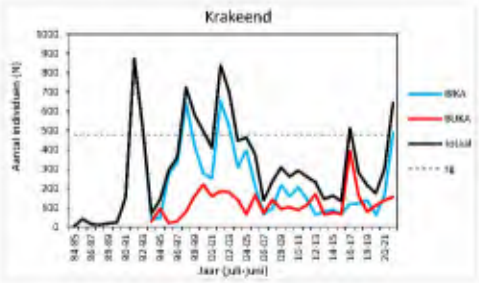
Zwemeenden

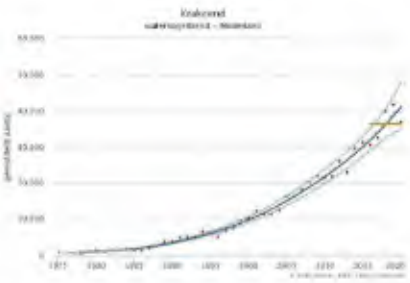

Bergeend
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
sg

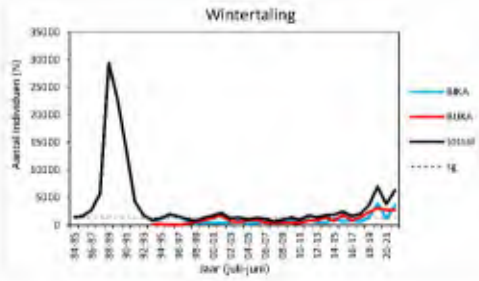



Smient
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
sg

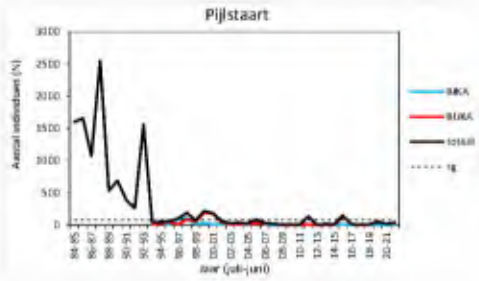


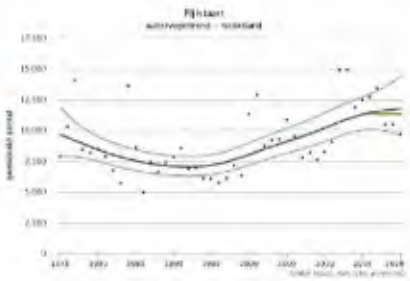

Krakeend
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
SWKA
SUKA
totaal
tg

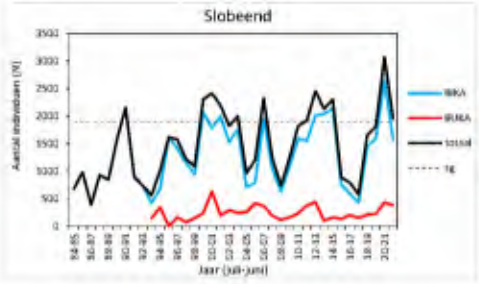

Krakeend

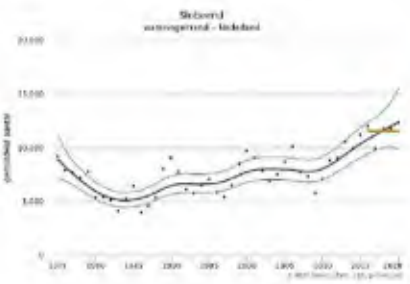

Wintertaling
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
SWKA
SUKA
totaal
tg


Wintertaling

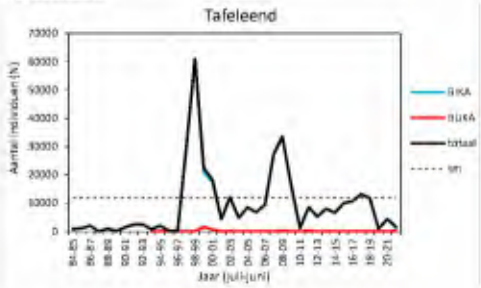

Pijlstaart
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
SWKA
SUKA
totaal
tg

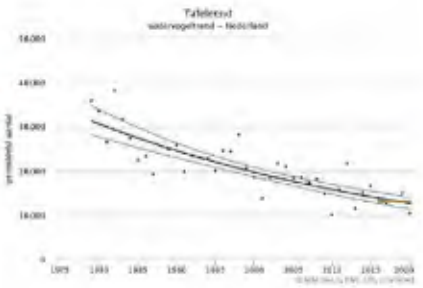

Pijlstaart

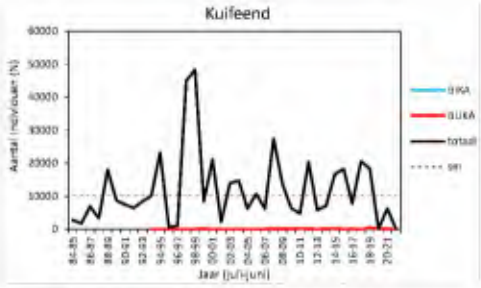

Slobeend
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
SWKA
SUKA
totaal
tg

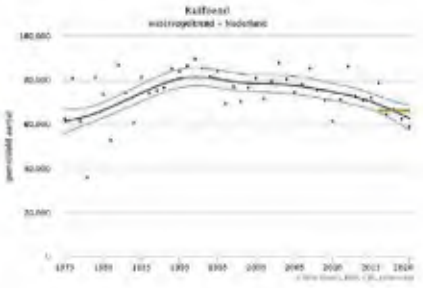

Slobeend

Duikeenden

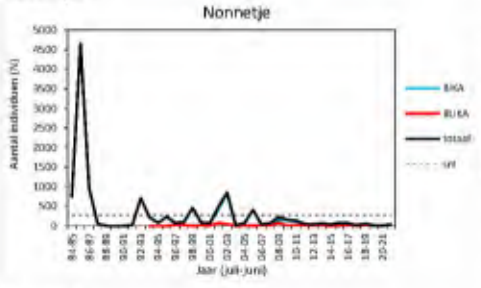


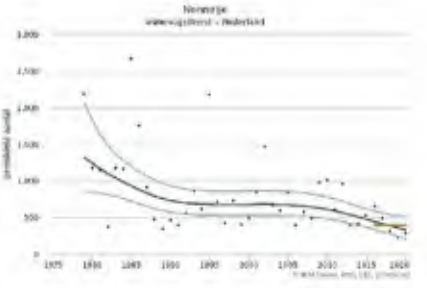






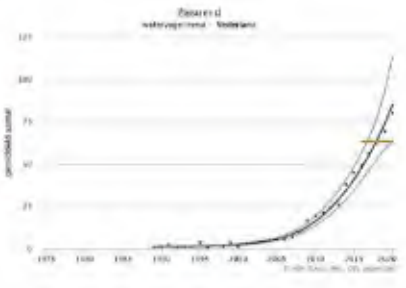
Nonnetje



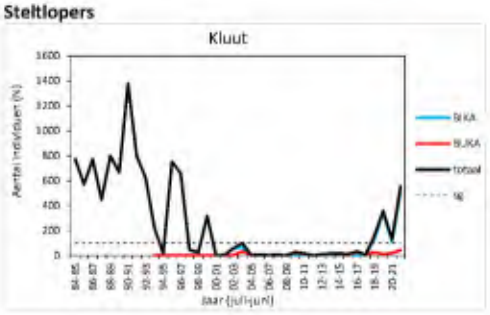


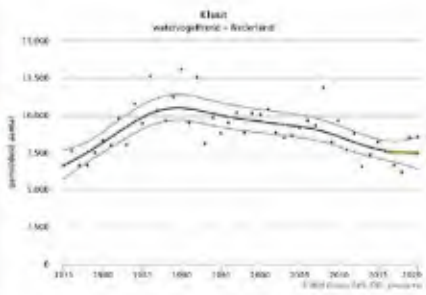
Zeearend

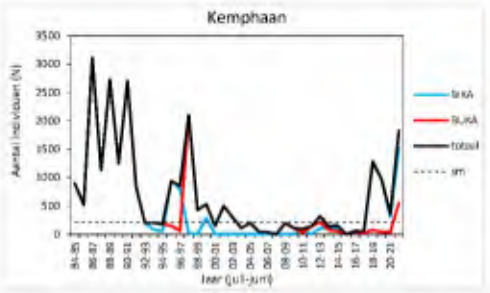




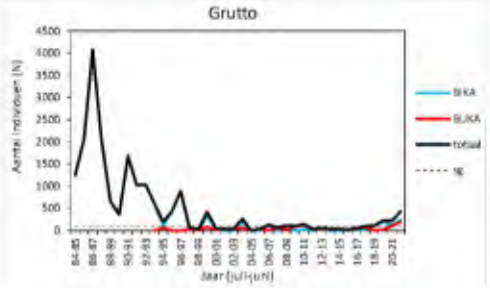
Steltlopers

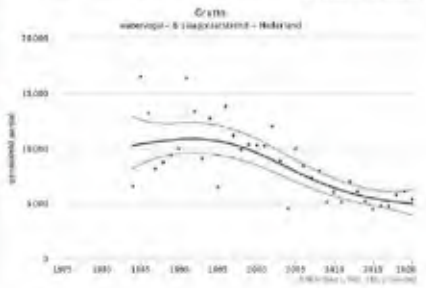












Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

10 juli 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
        (1) Stvz voortoets (5.1.2.e)
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen na 2023
   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (stvz, Marjolijn)
   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (stvz, reactie van Marjolijn) eerste concept toegevoegd
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Begroting extra beheer stvz (5.1.2.e).
   b. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.
        (1) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        (2) Standpunt NVWA met betrekking tot dioxine
        - Edelherten
        (1) Uitvoeringsplan 2023/2024 is naar FBE gestuurd (bijlage); stvz (Wout?)
        - Runderen
        (1) Uitnemen runderen 2023/2024 (5.1.2.e)
   c. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 stvz (5.1.2.e).
      - uitvoering Grazige deel stvz (5.1.2.e):

(1) financiele afronding project beschutting stvz (5.1.2.e):
(2) Poelen
(3) Visslenk
(4) uitkijktorens

- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8. Faunabeheerplan 2024/2029 stvz (Wout)
9 Bestuurlijk overleg
10 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 12-06-2023
11 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling maken met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot De eerste versie is op 12-6 geagendeerd	20-2-2023	30-4-2023	5.1.2.e
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e /5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Voortoets faunabeheer	Opdracht uitzetten om zeker te zijn achteraf met lege handen te staan	15-52023	22-5-2023	5.1.2.e en 5.1.2.e
Genetische diversiteit	Afronden notitie genetische diversiteit	12-6-2013	20-6-2023	Marjolijn
Verlof demper	Afspreken wie er allemaal meegenomen worden voor het nieuwe verlof	12-6-2023	20-6-2023	Wout/5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 5-1-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. verhinderdata gevraagd
2.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing ECLI:NL:RVS:2022:3105
3	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
4	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Zittingsdatum 6 april 2023
5.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
6.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan Zittingsdatum 6 april 2023
7.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren)

8.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Nog geen informatie over behandeling.
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
10	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New MOB	voor zover bekend wordt het verzoek van de Stichting A niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet aan de eisen voldoet en dit niet (tijdig) hersteld is. Voor het verzoek van de Stichting new MOB is voor zover bekend een besluit in voorbereiding.
14	Bezwaar (d.d. 20-9-22) bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar moet nog komen.
15.			

staatsbosbeheer

Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen

Concept versie 20230521



Inhoud

1 Samenvatting 3
2 Inleiding 5
3 Inrichting en beheer 7
4 Vegetatie grazige deel 11
5 Broedvogels grazige deel 13
6 Niet-broedvogels 18
7 Beheer broed- en foerageerhabitats Natura 2000-doelsoorten 22

1 Samenvatting

Het Natura 2000-gebied de Oostvaardersplassen is een belangrijk natuurgebied voor vogels. Een groot deel van de Natura 2000-vogels gebruikt zowel het moeras als het grazige deel om te broeden, foerageren of rusten. Waterpeildynamiek en vraat of betreding van riet door gestippelde rietboorder, grauwe ganzen en edelherten sturen de vegetatieontwikkelingen in het moeras en daarmee de geschiktheid van habitat voor de verschillende vogelsoorten. In het grazige deel is het vooral begrazing door grote herbivoren. Als gevolg van toenemende aantallen grote herbivoren veranderde het landschap in de periode 1996-2010 van een mozaïek met graslanden, ruigten, riet, struweel en bos, in een landschap gedomineerd door kortgrazige graslanden.

In het kader van Natura 2000 zijn maatregelen uitgevoerd ten behoeve van het verbeteren van habitats voor de Natura 2000-doelsoorten. Deze maatregelen betreffen de moerasreset van het westelijk deel van het moeras en het verhogen van de stuw 'Waterlanden', zodat de in de winter geïnundeerde graslanden van de Waterlanden weer goed functioneren als foerageer- en rustgebied voor vogels.

In het kader van het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen is vanaf 2018 een start gemaakt met de reset van de aantallen grote herbivoren en het inplanten van struiken en bomen teneinde een divers landschap te creëren. Het totaal aantal runderen en paarden lag de afgelopen jaen in het voorjaar vóór de aanwas rond de 600 en in het najaar, na de aanwas, rond de 800. In mei 2023 bedroeg het aantal Edelherten ca. 700.

In de winters van 2020, 2021 en 2022 zijn de runderen bijgevoerd. In de winter van 2023 is niet bijgevoerd omdat de gemiddelde conditie van de runderen boven de norm lag. De lagere aantallen grote herbivoren en het bijvoeren hebben geleid tot een relatief laag aantal dieren dat een natuurlijke dood is gestorven. Ten opzichte van de najaarsstand bedroeg de natuurlijke sterfte van november-mei in de periode 2019-2023 bij Heckrunderen en Konikpaarden gemiddeld minder dan 3% en bij Edelherten minder dan 1%. In de winter van 2022-2023, waarin niet is bijgevoerd, liep de natuurlijke sterfte bij Heckrunderen en Konikpaarden terug tot 1% en bij Edelherten tot 0%.

De vegetatie in het grazige deel bestond in 2021 nog steeds voor het grootste deel uit grasland. Hoewel het areaal grasland nog niet echt veranderde als gevolg van lagere aantallen grote grazers, veranderde de structuur van de graslanden zelf wel. Vanaf 2016 nam de hoogte van de grassen en lage kruiden toe wat een positief effect heeft op insecten en muizen en daarmee op de vogelsoorten voor wie dat voedselbronnen zijn. Sinds 2013 komt Jakobskruiskruid in het gebied voor en de bedekking is minder dan 5%. In 2023 is ongeveer 140 ha aan plantvakken gerealiseerd waar struiken en bomen zijn ingeplant. In deze plantvakken, veranderde de vegetatie vrijwel binnen een jaar van een kortgrazig grasland naar een structuurrijk grasland met veel bloeiende kruiden. Vrijwel direct gevolgd door een enorme toename van muizen. Binnen deze plantvakken met een gesloten vegetatie, verdween Jakobskruiskruid binnen één jaar.

In het grazige deel zijn het aantal soorten broedvogels en het aantal broedparen vanaf 1997 afgenomen tot aan 2012, waarna beide weer toenamen. De afname van zowel soorten als broedparen werd vooral veroorzaakt door het verdwijnen van broedhabitat (oevervegetatie, ruigte, riet, struweel, bomen). De toename van de laatste jaren hangt samen met het iets ruiger worden van de graslanden en de ruigere vegetatie in de plantvakken, en het feit dat de rietvegetaties minder worden betreden en weer een dichte rietvegetatie vormen.

De broedvogelsoorten bestaan uit Natura 2000-doelsoorten, Rode lijst soorten en Algemene soorten. Zowel bij de Natura 2000 soorten als de Rode lijst soorten namen het aantal soorten en de aantallen broedparen vanaf 1997 tot en met 2012 af, waarna beide weer toenamen. Bij de algemene soorten is er geen sprake van een trend bij de diversiteit, maar was wel een duidelijk afname in het aantal broedparen vanaf 1997 tot en met 2012, waarna het weer toenam.

De meeste Natura 2000-broedvogels broeden in het moeras; zes daarvan broeden ook in het grazige deel. Van de dodaarsen en blauwborsten broedden gemiddeld zelfs iets meer dan 30% van de totale broedpopulatie in het grazige deel. De soorten die in het grazige deel broeden hebben voorkeur voor de wat extensiever begraasde delen in het gebied met open tot gesloten begroeide oevers, dicht opgaande begroeiing of riet van drogere stadia.

Voor veel Natura 2000-vogels is het grazige deel een belangrijk foerageerhabitat. Het gaat dan met name om dodaars, reigerachtigen, lepelaar, kiekendieven, blauwborst en rietzanger. Belangrijke foerageerhabitats zijn veelal overgangen van helder water – waterriet/oevervegetatie – nat/droog ruig grasland – ruigte – struweel die zich met name ontwikkelen in delen waar de graasdruk lager is. Voor ganzen geldt nog dat zij grootschalige grazige graslanden als foerageergebied prefereren.

In de periode 2013-2018 zijn het vooral de ganzen die gebruik maakten van de graslanden in het grazige deel. Na 2018, als de natte en droge graslanden langzaamaan meer structuur krijgen en de natte graslanden beter functioneren door het verbeterde waterpeilbeheer, zijn er meer soorten die gebruik gaan maken van deze graslanden.

De natura 2000 doelsoorten van de Oostvaardersplassen maken gebruik van een groot aantal vegetatiestructuurtypen. De variatie in vegetatiestructuurtypen wordt vooral bepaald door waterpeildynamiek en de intensiteit van de graasdruk. Bij een intensieve tot zeer intensieve graasdruk (zoals in de periode 2000-2018 het geval was), zullen vooral kortgrazige graslanden ontstaan en onbegroeide oevers. Bij een zeer lage graasdruk (zoals in de jaren tachtig van de vorige eeuw het geval was) komt het accent te liggen op ruigtes, riet, struweel en bos. Een graasdruk die daar tussenin ligt zal niet alleen de hoogste diversiteit aan structuurtypen opleveren, maar ook voldoende areaal per type zodat de verschillende Natura 2000-doelsoorten daar ook echt gebruik van kunnen maken. De aanwezige waterpartijen in de grazige rand zullen van invloed zijn op de verdeling van de graasdruk door de grote herbivoren en ganzen. Gebleken is dat zowel de grote herbivoren als de ganzen vooral in de nabijheid van open water grazen. Dit betekent dat in de gebieden met veel waterpartijen, de graasdruk hoog zal zijn. Hier zullen zich vooral de kortgrazige graslanden en open poelen ontwikkelen. De gebieden die daar verder vandaan liggen zullen dan extensiever begraasd gaan worden waardoor daar ruimte zal ontstaan voor de ruigere structuurtypen en struweel en bos.

2 Inleiding

De Oostvaardersplassen is een belangrijk natuurgebied voor vogels om te broeden, foerageren of rusten. Voor veel vogels is het gebied ook van groot belang als 'stop-over' plaats tijdens de voor- en najaarstrek om te foerageren en rusten. Vanwege deze functies is het gebied aangewezen als vogelrichtlijngebied in het kader van Natura 2000 voor een 14 tal broedvogels en 19 tal niet-broedvogels (Tabel 2.1).

Tabel 2.1 Natura 2000 doelsoorten Oostvaardersplassen met hun instandhoudingsdoelen. r = regionaal doel; sg = seizoensgemiddelde; sm = seizoensmaximum.

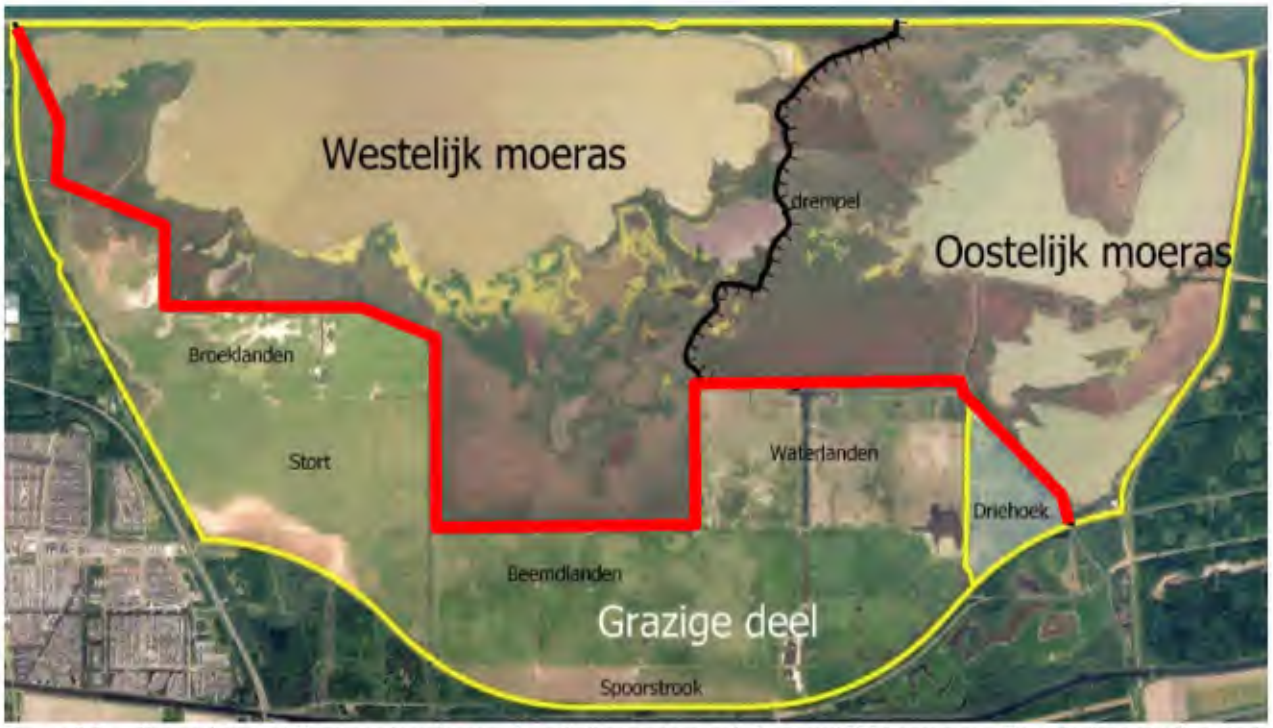
Broedvogels	Instandhoudingsdoel aantal broedparen	Niet-broedvogels	Instandhoudingsdoel aantal vogels
Dodaars	140	Grote zilverreiger	30 (sg)
Aalscholver	8000 (r)	Lepelaar	110 (sg)
Roerdomp	40	Wilde zwaan	20 (sg)
Woudaap	>3	Kolgans	600 (sg)
Kleine zilverreiger	20	Grauwe gans	4200 (sg)
Grote zilverreiger	40	Brandgans	1800 (sg)
Lepelaar	160	Bergeend	90 (sg)
Bruine kiekendief	40	Smient	2100 (sg)
Blauwe kiekendief	>4	Krakeend	480 (sg)
Porseleinhoen	>40	Wintertaling	1300 (sg)
Blauwborst	190	Pijlstaart	80 (sg)
Snor	680	Slobeend	1900 (sg)
Rietzanger	790	Tafeleend	11900 (sm)
Grote karekiet	3	Kuifeend	10200 (sm)
		Nonnetje	280 (sm)
		Zeearend	
		Kluut	100 (sg)
		Kemphaan	210 (sm)
		Grutto	90 (sg)

Een groot deel van deze vogels gebruikt het moeras van de Oostvaardersplassen (zie figuur 2.1) om te broeden, foerageren of rusten, maar voor een aantal is ook het grazige deel van groot belang om te foerageren, rusten of te broeden. In het moeras wordt de vegetatieontwikkeling en daarmee de hoeveelheid en geschiktheid van habitat voor verschillende vogelsoorten, vooral gestuurd door:

- Waterpeildynamiek;
- Begrazing van het riet door de gestippelde rietboorder en ruiende grauwe ganzen;
- Betreding en vraat van de moerasvegetatie (inclusief de struiken en bomen) door edelherten.

In het grazige deel is het vooral de begrazing door grote grazers geweest die een grote invloed had op de ontwikkeling van het landschap en daarmee de geschiktheid van dat deel van de Oostvaardersplassen voor vogels. Als gevolg van toenemende aantallen grote herbivoren veranderde het landschap in de periode 1996-2010 van een mozaïek met graslanden, ruigten, riet, struweel en bos, in een landschap gedomineerd door kortgrazige graslanden.

In deze notitie worden de ontwikkelingen van de vegetatie en vogels in het grazige deel weergegeven na het vaststellen van het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen van 2018.



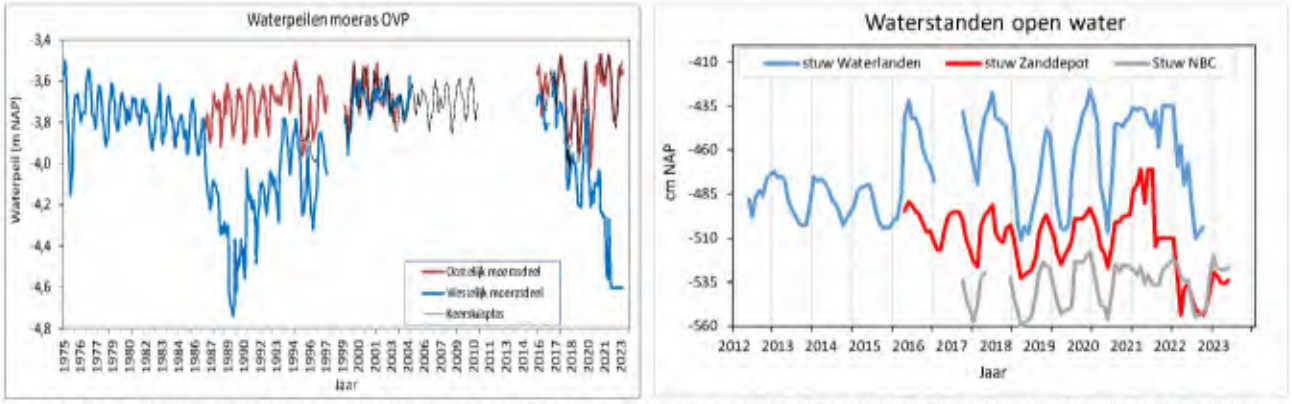
Figuur 2.1 Overzichtskaart Oostvaardersplassen. De gele lijn rondom is de Natura 2000 begrenzing. De rode lijn betreft de kade die het moeras van het grazige deel scheidt en de zwarte lijn betreft de drempel die het westelijk van het oostelijk moeras scheidt.

3 Inrichting en beheer

Moerasreset en optimalisatie 'natte' graslanden

In het kader van Natura 2000 zijn maatregelen uitgevoerd ten behoeve van het verbeteren van habitats voor de Natura 2000-doelsoorten. Een daarvan betreft de moerasreset van het westelijk deel van het moeras teneinde ongeveer 500 ha nieuw riet te laten ontwikkelen als broedhabitat voor diverse moerasbroedvogels. In 2018 is hiermee en start gemaakt door het waterpeil geleidelijk te laten zakken middels het verlagen van het stuwpeil (Fig. 3.1 links). Om de moerasreset goed te laten verlopen is een vaste stuw nabij de Ecozone vervangen door een klepstuw, is de drempel tussen het oostelijk en westelijk moeras weer gedicht en zijn geulen van de Grote plas naar de stuw gegraven om het water vlot uit het gebied te laten stromen. Voorafgaand aan de waterpeilverlaging is zoveel mogelijk vis gevangen en overgezet naar het Markermeer. Eind 2021 lag het grootste deel van het westelijk moeras droog en volgde een pionierfase. Binnen een jaar was het drooggevallen deel bezet met pioniervegetatie en konden de eerste kiemplanten van riet worden waargenomen. 2023 wordt het tweede jaar dat de nieuwe moerasvegetatie zich kan ontwikkelen.

In het gebied de Waterlanden, waar zich de geïnundeerde graslanden bevinden, is in het kader van de Natura 2000-maatregelen in 2016 de stuw 'Waterlanden' verhoogd (Fig. 3.1 rechts), zodat deze graslanden in de periode december-april onder water komen te staan. In verband met werkzaamheden moest het stuwpeil in 2021 en 2022 aangepast worden. Vanaf 2023 staat de stuw weer op het niveau van 2016.



Figuur 3.1 Waterstanden open water in de moeraszone (links) en open water in het grazige deel (rechts). Oostelijk moerasdeel = Hoekplas; Westelijk moerasdeel = Grote plas (zie Fig. 2.1). In de periode 1987-1994 heeft de eerste moerasreset van het westelijk deel plaatsgevonden waarbij het waterpeil eerst in 3 jaar is verlaagd waarna het in de daaropvolgende jaren geleidelijk is gestegen onder invloed van neerslag en verdamping. Vanaf 2018 is gestart met de tweede moerasreset waarbij het waterpeil in het westelijk moeras opnieuw in drie jaar is verlaagd. Deze jaren (2018 tm 2020) worden echter ook gekenmerkt door grotere neerslagtekorten waardoor het waterpeil in het oostelijk moerasdeel en Keersluisplas meer is gedaald dan gemiddeld. In het grazige deel geeft 'Stuw Waterlanden' het open waterpeil van de natte graslanden weer, 'Stuw zanddepot' geeft het open waterpeil van de niet geïnundeerde graslanden ten zuiden van de Waterlanden weer, en 'Stuw NBC' het open waterpeil van de niet geïnundeerde aan de westkant van het grazige deel. Vanaf 2016 is de stuw in de waterlanden verhoogd waardoor daar weer de hoge voorjaarsstanden worden bereikt zoals in het verleden (jaren negentig vorige eeuw). In 2021 zijn de stuwen Waterlanden en Zanddepot tijdelijk verhoogd en in 2022 tijdelijk verlaagd in verband met werkzaamheden. Daarnaast leidde de droge zomer van 2022 tot extra waterstandsverlaging. Vanaf oktober 2022 is het meetpunt Stuw Waterlanden tijdelijk buiten gebruik.

Realisatie 300 ha bos-weide landschap

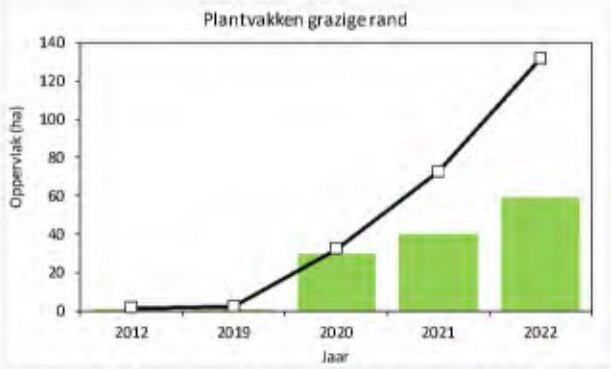
Vanaf 2012 is gestart met het inplanten van struiken en bomen in de Driehoek, omdat het wilgenbos door vraat van de grote herbivoren zodanig was aangetast dat of bomen massaal afstierven vanwege de bastvraat of vatbaarder werden voor ziekten zoals de watermerkziekte en als gevolg daarvan stierven. Vanaf 2020 zijn in het kader van het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen ook op het Stort en in de Beemdlanden struiken en bomen ingeplant (Fig. 3.2). In totaal is uiteindelijk 140 ha aan plantvakken gerealiseerd in 2022 (Fig. 3.3). Daarnaast zijn in de Driehoek ook solitaire bomen buiten de plantvakken geplant.

Op het Stort en in de Beemdlanden zijn in de plantvakken struiken en bomen geplant die van nature voorkomen op voedselrijke bodems waarbij het accent ligt op soorten die bestand zijn tegen begrazing door middel van anti-vraatstoffen (bijv. eik) of doornen (bijv. meidoorn, sleedoorn) (Fig. 3.4). Daarnaast zijn ook snelle groeiers (zoals wilgen) geplant, die weliswaar minder goed tegen begrazing kunnen, maar in de eerste jaren al snel voor beschutting

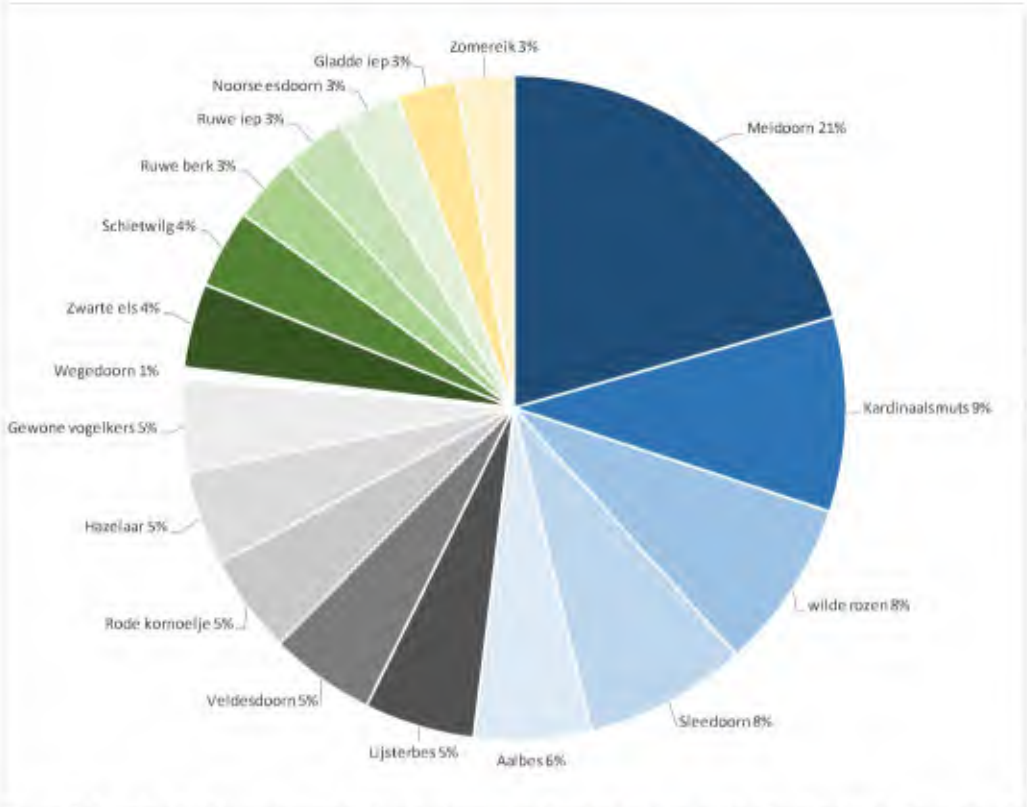
en structuurdiversiteit kunnen zorgen. Iets meer dan 75% bestaat uit struikvormers en lage bomen en iets minder dan 25% uit bomen.



Figuur 3.2 Locaties plantvakken (gele vlakken) in het grazige deel en de Driehoek. In totaal is 140 ha plantvakken gerealiseerd in 2022.



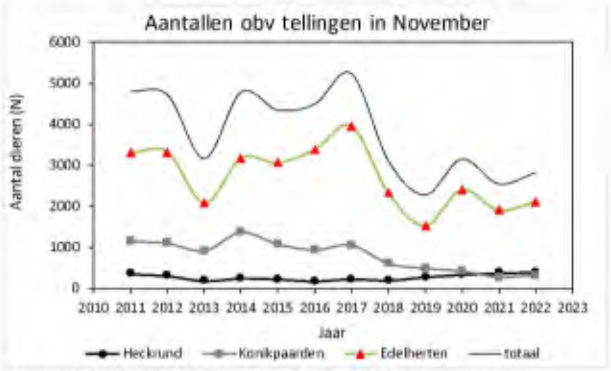
Figuur 3.3 Oppervlakten plantvakken in het grazige deel. De balken geven weer wat er jaarlijks aan plantvakken is gerealiseerd en is afgesloten van het begraasbare gebied. De zwarte lijn geeft cumulatief weer hoeveel er in totaal uiteindelijk aan plantvakken is gerealiseerd.



Figuur 3.4 Aandeel ingeplante struiken en bomen in de plantvakken op het Stort en in de Beemdlanden.

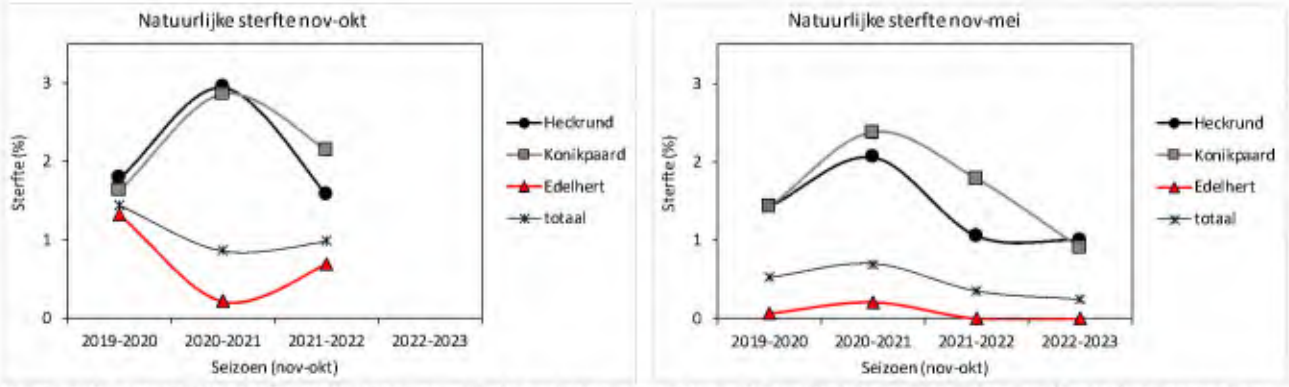
Reset grote herbivoren

In het kader van het Provinciaal Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen is vanaf 2018 een start gemaakt met de reset van de aantallen grote herbivoren. Het resultaat is dat het totaal aantal runderen en paarden vanaf 2019 rond de 600 dieren zit in het voorjaar vóór de aanwas en ca. 800 in het najaar na de aanwas (Fig. 3.5). Bij de Edelherten vergde het terugbrengen van de aantallen iets meer tijd. In mei 2023 was het aantal Edelherten teruggebracht tot ca. 700 dieren.



Figuur 3.5 Aantalsontwikkelingen grote herbivoren.

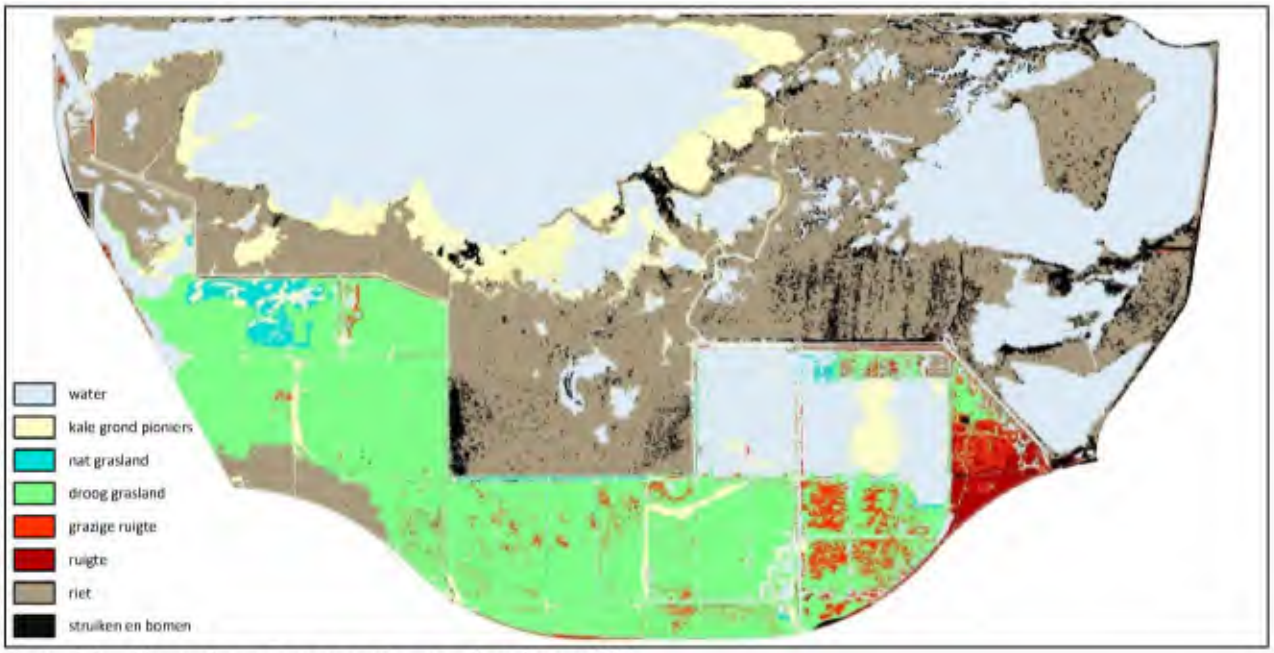
In de winters van 2020, 2021 en 2022 is bijgevoerd als de gemiddelde conditie van de runderen beneden de norm lag. In de winter van 2023 is niet bijgevoerd omdat de gemiddelde conditie van de runderen boven de norm lag. De lagere aantallen grote herbivoren en het bijvoeren hebben geleid tot een relatief laag aantal dieren dat sinds 2019 een natuurlijke dood is gestorven (Fig. 3.6). Ten opzichte van de najaarsstand (Fig. 3.5) bedroeg de natuurlijke sterfte van november-oktober in de periode 2019-2022 bij Heckrunderen en Konikpaarden minder dan 4% (Fig. 3.6 links). Bij Edelherten was dat minder dan 2%. Gemeten over de winterperiode van november tot en met mei was de natuurlijke sterfte in de periode 2019-2023 bij Heckrunderen en Konikpaarden minder dan 3% en bij Edelherten minder dan 1%. In de winter van 2022-2023, waarin niet is bijgevoerd, liep de natuurlijke sterfte bij Heckrunderen en Konikpaarden terug tot 1% en bij Edelherten tot 0%.



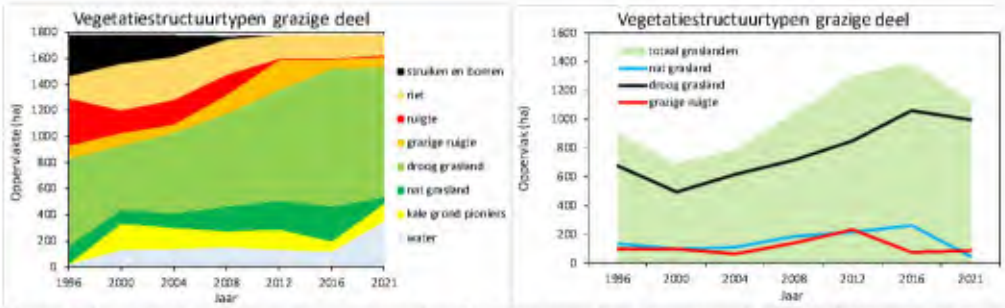
Figuur 3.6 Natuurlijke sterfte grote herbivoren in de perioden november-oktober (links) en november-mei (rechts) als percentage van de populatiegrootte in november. De populatiegrootte in november is gebaseerd op de tellingen vanuit de helikoper (zie Figuur 2.5).

4 Vegetatie grazige deel

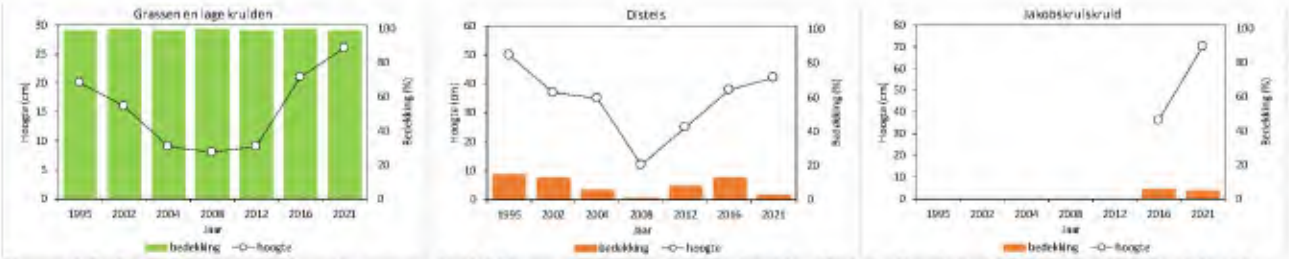
De vegetatie in het grazige deel bestond in 2021 (laatste kartering) nog steeds voor het grootste deel uit graslanden (Fig. 4.1 en 4.2). Doordat de waterstand in de geïnundeerde graslanden in 2021 hoog stond, stond een deel van de natte graslanden onder het water. Hierdoor was in 2021 het totaal areaal aan graslanden (droog en nat graslanden en grazige ruigte samen) lager dan bij de kartering in 2016.
Hoewel het areaal grasland nog niet echt verandert als gevolg van lagere aantallen grote herbivoren, zijn er al wel veranderingen te zien in de structuur van de graslanden zelf. Vanaf 2016 neemt de hoogte van de grassen en lage kruiden toe (Fig. 4.3 links) als reactie op de lagere graasdruk door de grote herbivoren. Daarbij worden de graslanden structuurrijker wat een positief effect heeft op insecten en muizen en daarmee op de vogelsoorten voor wie dat voedselbronnen zijn. Sinds 2013 komt Jakobskruiskruid in het gebied voor. De bedekking is minder dan 5% en is niet toegenomen in de afgelopen jaren (Fig. 4.3. rechts).
In de plantvakken waar de struiken en bomen zijn geplant en waar niet wordt gegraasd, veranderde de vegetatie vrijwel binnen een jaar van een kortgrazig grasland naar een structuurrijk grasland (grazige vegetatie) met veel bloeiende kruiden. Vrijwel direct gevolgd door een enorme toename van muizen. Binnen deze plantvakken verdween Jakobskruiskruid binnen één jaar. Een gesloten vegetatie voorkomt vermoedelijk de vestiging van deze soort.



Figuur 4.1 Vegetatiestructuurtypen Oostvaardersplassen 2021.



Figuur 4.2 Vegetatiestructuurtypen grazige deel Oostvaardersplassen exclusief de Driehoek. Links totaal; rechts alleen de graslandvegetaties. 'Nat grasland' zijn graslanden die in dec-apr onder water staan; 'Droog grasland' zijn graslanden die niet onder water staan; 'Grazige ruigte' zijn graslanden waar in de zomer <50% ruigte kruiden zoals distels en >90% grassen+lage kruiden in voorkomen; in de periode nov-mei blijven alleen de lage grassen en kruiden over, die door de ganzen worden gegeten.



Figuur 4.3 Structuur graslanden. Hoogte en bedekking van grassen en lage kruiden (links), distels (midden), en Jakobskruiskruid (rechts).

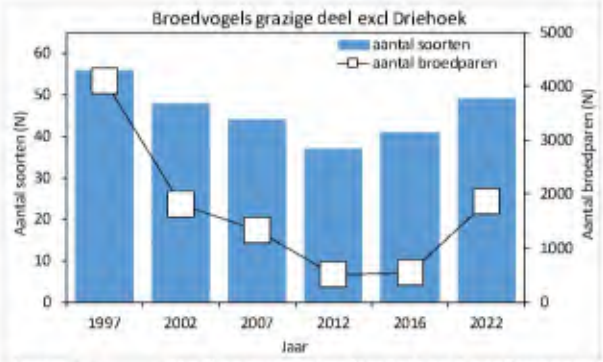
5 Broedvogels grazige deel

Vanaf 1997 vindt er gemiddeld om de 5 jaar een integrale broedvogelkartering plaats in het grazige deel. In de loop van de tijd is de methode enigszins aangepast in verband met het doel waarvoor de kartering wordt uitgevoerd. Aanvankelijk werden geen algemene soorten in de kartering meegenomen. Er werd wel genoteerd of ze voorkwamen, maar het aantal broedparen werd niet geteld. Later werd niet opgenomen of de algemene soorten wel of niet voorkwamen. Daarnaast wijzigde de lijst van algemene soorten in de loop van de jaren. Over de periode 1997-2022 gaat het om een lijst van 20 algemene soorten die uiteindelijk niet zijn meegenomen in de karteringen. Een andere wijziging betreft het uitvoeren van schemer- en nachtwaarnemingen. Deze werden aanvankelijk wel uitgevoerd, maar in de laatste jaren gebeurt dit niet meer omdat in het kader van de SNL-monitoring deze schemer- en nachtwaarnemingen niet uitgevoerd hoeven te worden. Het gaat daarbij om 28 soorten. Uiteindelijk gaat het om 30 soorten in totaal die in de Oostvaardersplassen voorkomen, maar die in een van de karteringen dus niet zijn meegenomen. Bij het beschrijven van de ontwikkeling in de loop van de tijd zijn deze soorten buiten beschouwing gelaten. De diversiteit ligt dus hoger dan in de grafieken is weergegeven, waarbij het tevens om algemene soorten gaat.

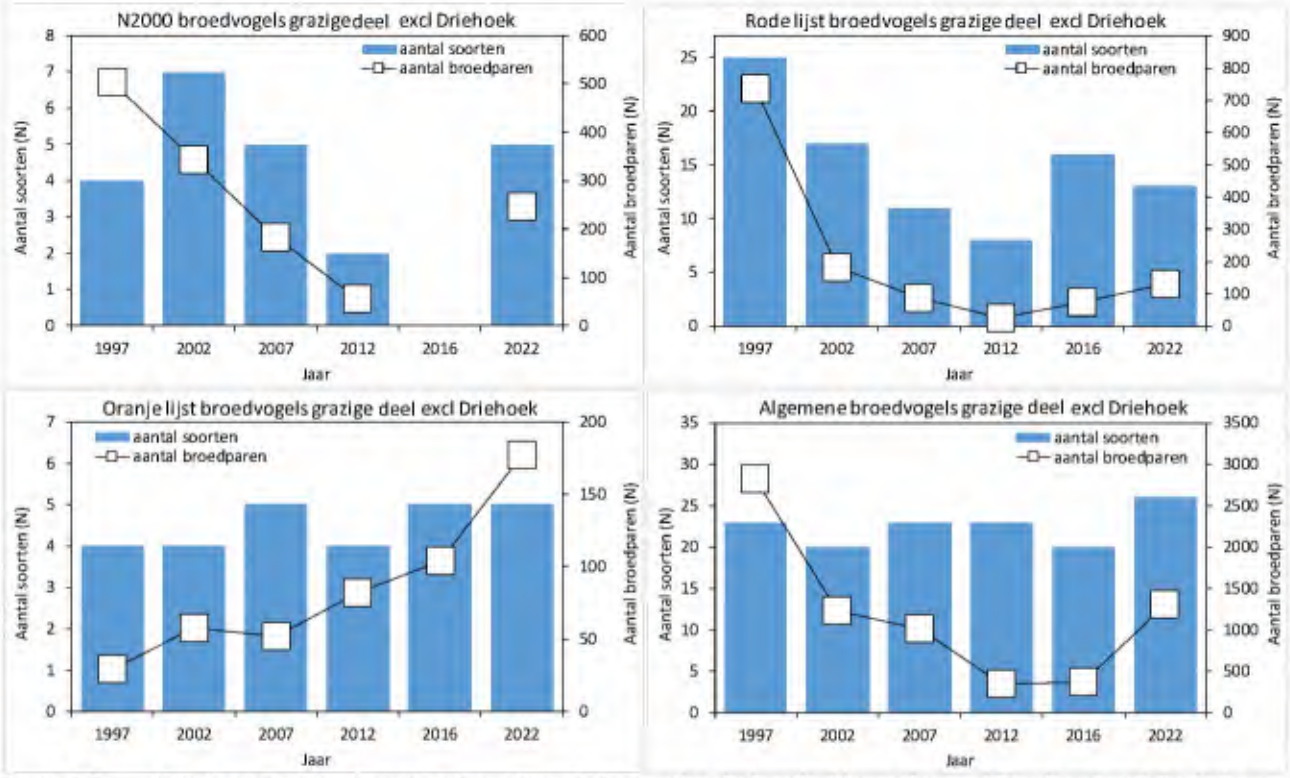
Het aantal soorten broedvogels in het grazige deel is vanaf 1997 afgenomen tot aan 2012, waarna het aantal weer toenam (fig. 5.1). Het aantal broedparen laat een vergelijkbaar patroon zien, maar is de afname vanaf 1997 veel sterker dan van de soortdiversiteit. De afname van zowel soorten als broedparen werd vooral veroorzaakt door het verdwijnen van broedhabitat (oevervegetatie, ruigte, riet, struweel, bomen). De toename van de laatste jaren hangt samen met het iets ruiger worden van de graslanden en de vegetatie in de plantvakken, en het feit dat de rietvegetaties minder worden betreden en weer een dichte rietvegetatie vormen.

Binnen deze groep broedvogels die in het grazige deel broeden, komen Natura 2000 doelsoorten en Rode en Oranje lijst soorten voor. Zowel bij de Natura 2000 soorten als de Rode lijst soorten is een vergelijkbare ontwikkeling te zien van een afname in soorten en aantallen vanaf 1997 tot en met 2012, waarna het weer toeneemt (Fig. 5.2). Bij de Oranje lijst soorten is deze ontwikkeling niet aanwezig. Het aantal soorten schommelt tussen de 4 en 5 en de aantallen broedparen nemen vanaf 1997 toe. Bij de algemene soorten is er geen sprake van een trend bij de diversiteit, maar was wel een duidelijk afname in het aantal broedparen vanaf 1997 tot en met 2012, waarna het weer toenam.

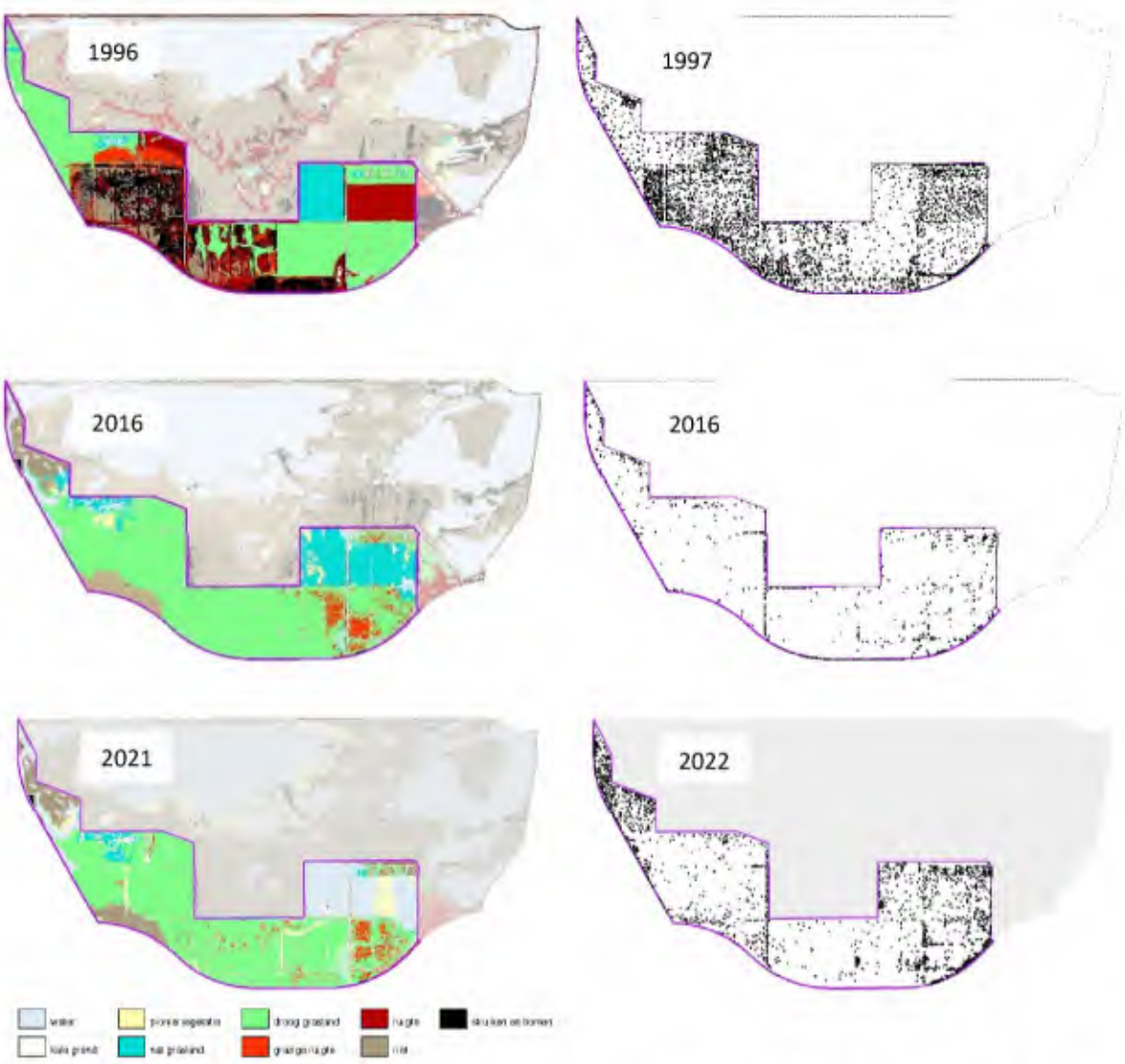
In de spreidingskaarten van de broedparen is goed te zien hoe het aantal broedparen is afgenomen in relatie tot de vegetatie (Fig. 5.3). De toename van het aantal broedparen na 2016 is vooral gerelateerd aan een betere kwaliteit rietvegetaties en het ruiger worden van het graslanden, met name in de plantvakken.



Figuur 5.1 Aantal soorten broedvogels en broedparen in het grazige deel.



Figuur 5.2 Aantal soorten broedvogels en broedparen in het grazige deel verdeeld over de verschillende categorieën: Natura 2000 doelsoorten, Rode lijst soorten, Oranje lijst soorten en algemene soorten.



Figuur 5.3 Ontwikkeling spreiding en aantallen broedvogels in het grazige deel in relatie tot de vegetatie in het gebied.

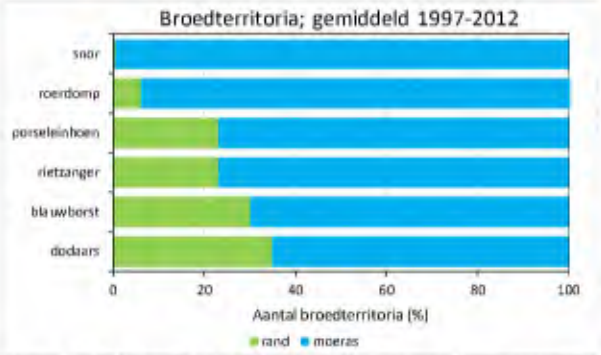
Het gebruik van het grazige deel door de Natura 2000 broedvogels

De meeste Natura 2000 broedvogels broeden in het moeras; zes daarvan broeden ook in het grazige deel (Tabel 5.1). Voor vier soorten geldt dat in de periode 1997-2022 gemiddeld meer dan 15% van het totaal aantal broedterritoria in het grazige deel voorkwam (Fig. 5.4). Bij de dodaars en blauwborst broedden gemiddeld zelfs iets meer dan 30% van de totale broedpopulatie in het grazige deel. Roerdomp en snor broedden weliswaar ook in het grazige deel, maar dat is marginaal vergeleken bij wat er in het moeras broedt. De soorten die in het grazige deel broedden hebben daarbij voorkeur voor de wat extensiever begraasde delen in het gebied met open tot gesloten begroeide oevers, dicht opgaande begroeiing of riet van drogere stadia.

Het aantal territoria in het grazige deel van de zes Natura 2000-soorten die daar ook broedden, nam vóór 2018 af als gevolg van het verdwijnen van geschikt broed- en foerageerhabitat door de hoge graasdruk van de grote herbivoren. Na 2018 zijn de aantallen territoria weer toegenomen (Tabel 5.2; Bijlage 1). Dit werd veroorzaakt door de afname van het aantal grote herbivoren waardoor de vegetatie al iets kon verruigen, met name in de plantvakken en in de rietvegetaties (zowel op het land als langs de oevers van poelen) die minder betreden en daardoor weer geslotener werden.

Tabel 5.1 Natura 2000 broedvogels Oostvaardersplassen. Belang van moeras en grazige deel als broedlocatie (Naar Kuil et al. 2014): Belang: +++ = zeer belangrijk; ++ vrij belangrijk; + enigszins belangrijk. Trends op basis van jaarlijkse broedvogelinventarisaties in het moeras en vijfjaarlijkse inventarisaties in het grazige deel. Trends territoria vóór en na 2018: na 2018 is de moerasreset ingezet en is gestart met het controleren van de aantallen grote herbivoren.

		belang van deelgebied		trend territoria moeras		grazige rand	
Broedvogels	broedhabitat	moeras	grazige rand	tot 2018	na 2018	tot 2018	na 2018
Dodaars	begroeide oevers	+++	++	-	na	-	+
Aalscholver	moeras(wilgen)bos	+++		-	-		
Roerdomp	waterriet	+++	(+)	-/na	+	-	+
Woudaap	waterriet	+++		-	na		
Kleine zilverreiger	waterriet-struweel	+++		-/na	+		
Grote zilverreiger	waterriet	+++		+	-		
Lepelaar	waterriet	+++		-	-		
Bruine Kiekendief	waterriet	+++		+	-		
Blauwe Kiekendief	waterriet	+++		-	na		
Porseleinhoen	lage open oevervegetatie	+++	++	o	-/na	-	+
Blauwborst	dichte opgaande begroeiing	+++	++	o	+	-	+
Snor	waterriet	+++	(+)	o	+	-	+
Rietzanger	riet van drogere stadia	+++	++	-	+	-	+
Grote Karekiet	waterrietkragen (>3m breed)	+++		-/na	na		



Figuur 5.4 Natura 2000 broedvogels Oostvaardersplassen die ook in het grazige deel broeden.

Naast broeden, foerageren de Natura 2000 broedvogels ook in het gebied. Het moeras is daarbij voor alle soorten een belangrijk foerageerhabitat, maar voor een aantal soorten geldt dat ook voor het grazige deel (Tabel 5.2). Het gaat dan met name om dodaars, reigerachtigen, lepelaar, kiekendieven, blauwborst en rietzanger. Belangrijke foerageerhabitats zijn veelal overgangen van helder water – waterriet/oevervegetatie – nat/droog ruig grasland – ruigte - struweel (Tabel 5.2). Deze vegetaties ontwikkelen zich in delen waar de graasdruk lager is.

Tabel 5.2 Gebruik van het grazige deel door Natura 2000 broedvogels Oostvaardersplassen (Naar Kuil et al. 2014). Belang: +++ = zeer belangrijk; ++ vrij belangrijk; + enigszins belangrijk. Trend op basis van maandelijkse punt-transecttellingen. - = afname; + = toename; o = geen toe of afname; n.a. = niet aanwezig; ? = onbekend. Trends territoria vóór en na 2018: na 2018 is de moerasreset ingezet en is gestart met het controleren van de aantallen grote herbivoren.

		belang van deelgebied		trend gebruik grazige rand april-augustus		oktober-maart	
Broedvogels	foerageerhabitat	moeras	grazige rand	2013-2018	na 2018	2013-2018	na 2018
Dodaars	helder water	+++	++	-	-	-	-
Aalscholver	diep open water			0	+	+	-
Roerdomp	helder water-waterriet-grasland	+++	+++	o	o	o	o
Woudaap	helder water-waterriet-moerasbos	+++	++	?	?	?	?
Kleine zilverreiger	helder water-pioniers-grasland	+++	+++	-	n.a.	n.a.	n.a.
Grote zilverreiger	helder water-oevervegetatie-ruig nat en droog grasland	+++	+++	o	+	0	+
Lepelaar	helder tot troebel ondiep water	+++	+++	+	o	o	o
Bruine Kiekendief	(water)riet-ruig grasland-struweel	+++	+++	o	o	o	o
Blauwe Kiekendief	(water)riet-ruig grasland-ruigte-struweel		+++	o	-	o	+
Porseleinhoen	ondiep water-sliboevers-lage open oevervegetatie	+++	+	?	?	?	?
Blauwborst	vochtige kale plekken-open moeras-ruigte	+++	++	o	+	o	+
Snor	waterriet	+++	+	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rietzanger	grasland-riet-ruigte-struweel-bomen	+++	++	-	+	n.a.	n.a.
Grote Karekiet	waterriet-struweel-bomen			n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

6 Niet-broedvogels

Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw worden de niet-broedvogels maandelijks vanuit een vliegtuig geteld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in het voorkomen van vogels in het moeras en het grazige deel. Alle Natura 2000 doelsoorten van de niet-broedvogels worden bij deze tellingen meegenomen.

De Natura 2000 niet-broedvogels maken zowel van het moeras als het grazige deel gebruik om te foerageren (Tabel 6.1). Net als voor de foeragerende broedvogels geldt hier dat voor een aantal soorten de voorkeur uitgaat naar helder water en overgangen van helder water – waterriet/oevervegetatie – nat/droog ruiger grasland – grazige ruigte - ruigte – struweel. Daarnaast zijn er soorten die specifiek grootschalige korte graslanden prefereren zoals bijvoorbeeld ganzen. Tot slot zijn er soorten die vooral zeer ondiep water met slikkige bodems opzoeken die vooral in het deel met de natte graslanden zijn te vinden.

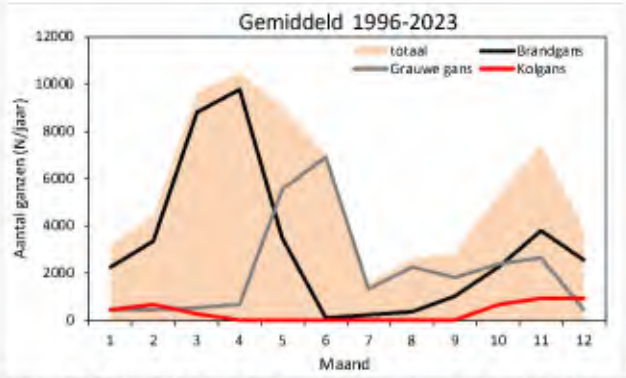
In de periode 2013-2018 heeft eigenlijk alleen de brandgans in het grazige deel positief reageert op de ontwikkeling naar een sterk door kort grasland gedomineerd landschap (Tabel 6.1). Na 2018, als de natte en droge graslanden langzaamaan meer structuur krijgen en de natte graslanden beter functioneren door het verbeterde waterpeilbeheer, zijn er meer soorten die positief reageren.

Tabel 6.1 Gebruik van het grazige deel door Natura 2000 niet-broedvogels Oostvaardersplassen (naar Kuil et al. 2014). Belang: +++ = zeer belangrijk; ++ vrij belangrijk; + enigszins belangrijk. Trend op basis van maandelijkse punt-transecttellingen. - = afname; + = toename; o = geen toe of afname. Trends territoria vóór en na 2018: na 2018 is de moerasreset ingezet en is gestart met het controleren van de aantallen grote herbivoren.

		belang van deelgebied		trend moeras		grazige rand	
Broedvogels	foerageerhabitat	moeras	grazige rand	2013-2018	na 2018	2013-2018	na 2018
Grote zilverreiger	helder water-oevervegetatie-ruig nat en droog grasland	+++	+++	o/-	+	o	+
Lepelaar	helder tot troebel ondiep water	+++	+++	-	+	-	+
Wilde Zwaan	open water met riet en helofyten-nat tot vochtig grasland	+++	++	-	o	-	o
Kolgans	kort grasland		+++	o	o	-	o
Grauwe Gans	riet-nat tot droog en kort tot ruiger grasland	+++	+++	o	o	o	o
Brandgans	kort grasland		+++	o	o	+	-
Bergeend	(zeer) ondiep water met slikkige bodem	+++	+++	-	+	o	+
Smient	nat tot vochtig kort grasland		+++	-	o	o	o
Krakeend	ondiep water-oevervegetatie	+++	++	-	+	o	o
Wintertaling	(zeer) ondiep water met slikkige bodem-pioniervegetatie	+++	+++	o	+	o	+
Pijlstaart	ondiep water-pioniervegetatie-nat grasland	+++	+++	o	o	-	0
Slobeend	(zeer) ondiep water met slikkige bodem	+++	++	o	o	o	o
Tafeleend	(vooral rustgebied gedurende dag; open water)			o	-	o	o
Kuifeend	(vooral rustgebied gedurende dag; open water)			o	-	o	o
Nonnetje	(vooral rustgebied gedurende dag; open water)			-	o	o	o
Zeearend	open water-pioniervegetatie-natte en droge graslanden	++	+++	+	+	o	+
Kluut	ondiep water-slikkige oevers-weinig/geen vegetatie	+++	+	o	+	o	+
Kemphaan	ondiep water-slikkige oevers-pioniers-nat tot vochtig grasland	+	+++	o	+	o	+
Grutto	ondiep water met slikkige bodem-nat tot vochtig grasland	+++	++	o	+	o	+

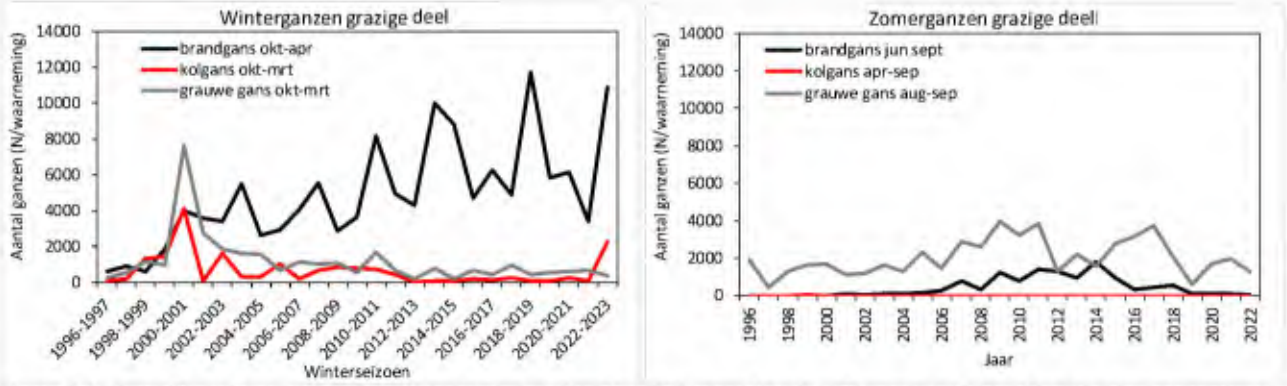
Gebruik van het grazige deel door ganzen

Een belangrijke reden van het inzetten van grote herbivoren in het grazige deel was altijd, en is nog steeds, het creëren van een divers landschap waarin ook grootschalige graslanden ten behoeve van ganzen als foerageergebied voorkomen. In het grazige deel komen verschillende soorten ganzen voor, maar brandganzen, grauwe ganzen en kolganzen komen in de grootste aantallen voor. Ten behoeve van Natura 2000 worden jaarlijkse gemiddelden bepaald over de periode juli tot en met juni. Echter, de ganzen in het grazige deel komen hier op verschillende momenten in het jaar (Fig. 6.1) met soms verschillende doelstellingen. Zo zijn er ganzen die het grazige deel vooral in de periode okt-mrt bezoeken: de zogenaamde wintergasten. Kolganzen bezoeken het grazige deel uitsluitend in die periode. Brandganzen bezoeken het grazige deel ook in de periode okt-mrt, maar blijven tot in mei in het grazige deel aanwezig waarbij hun aantallen sterk oplopen. In de tweede helft van mei vertrekken de ganzen dan allemaal op één dag. In de zomer blijven nog enkele brandganzen achter. De grauwe ganzen kennen drie perioden waarin ze voorkomen: 1) de winterperiode okt-mrt; 2) de broedperiode mrt-jun; 3) de ruiperiode mei-jul.

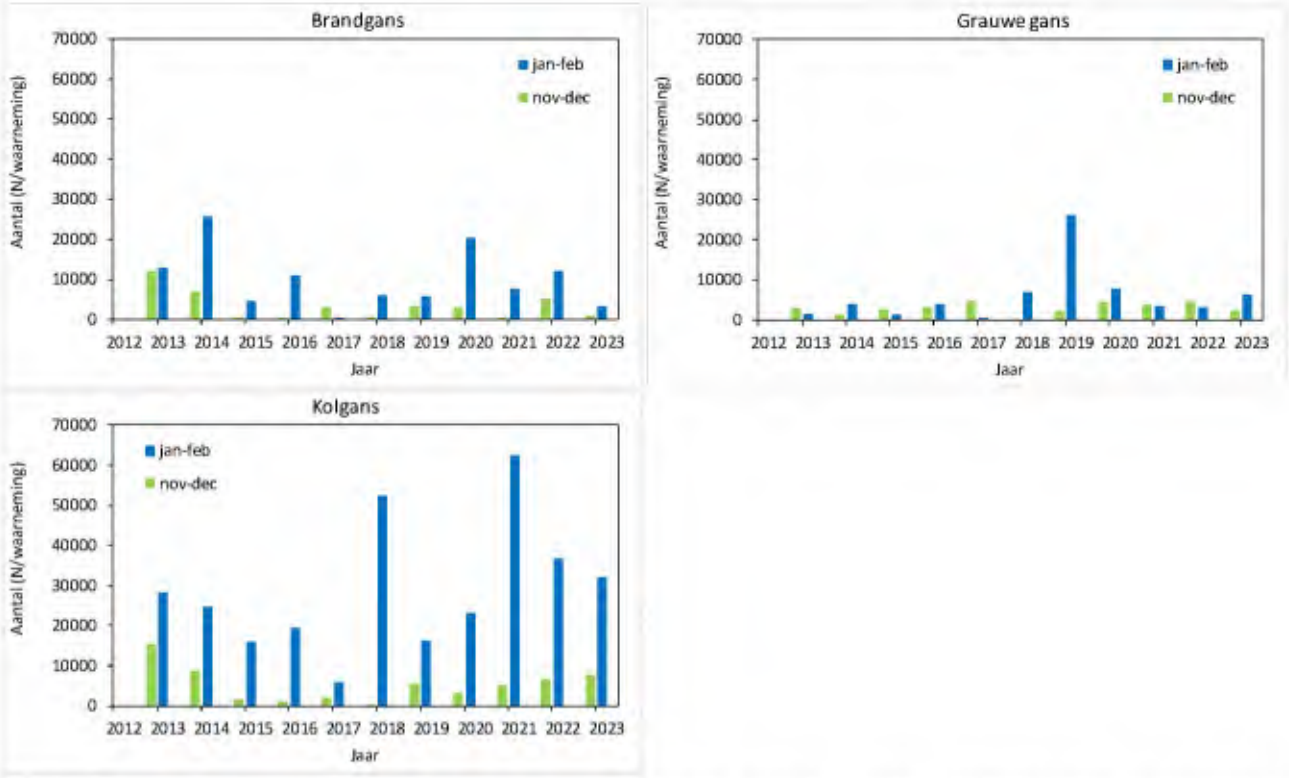


Figuur 6.1 Verdeling van het voorkomen van ganzen in het grazige deel over het jaar. Gebaseerd op de tellingen vanuit het vliegtuig.

In de winterperiode okt-mrt is te zien dat het aantal grauwe ganzen en kolganzen vanaf 2000 geleidelijk is afgenomen tot ongeveer 2012 waarna het min of meer stabiel is gebleven (Fig. 6.2). In de winter van 2022/2023 is het aantal kolganzen sterk toegenomen. Voor de brandganzen is de winterperiode iets langer genomen (okt-apr) omdat zij tot en met april/eerste helft mei in het grazige deel verblijven. Hun aantallen variëren sterk van jaar tot jaar, maar gemiddeld is sprake van een toename van de aantallen vanaf 1996 tot en met nu. De toename van de brandganzen kan van invloed zijn op de grauwe- en kolganzen. Doordat de brandganzen het gras zeer kort kunnen afgrazen en op die kort afgegraasde graslanden ook voldoende voedsel binnen kunnen krijgen, in tegenstelling tot de andere twee soorten die iets hoger gras nodig hebben, zijn de brandganzen in het voordeel. De brandganzen kunnen de graslanden voor de andere twee soorten minder geschikt maken waardoor die soorten niet in hoge aantallen kunnen voorkomen. Met name kolganzen kiezen er voor om buiten de Oostvaardersplassen te foerageren. Minder grote grazers kan de situatie voor grauwe en kolganzen juist weer in balans brengen doordat er meer structuurrijke graslanden zullen ontstaan.
In de periode okt-mrt verblijft een groot deel van de brand-, grauwe- en kolganzen alleen 's nachts in de Oostvaardersplassen om te rusten. 's Morgens vertrekken zij naar graslanden of akkervelden in de omgeving van de Oostvaardersplassen om daar te foerageren om vervolgens 's avonds weer terug te keren. In de monitoring van de ganzen die overdag worden uitgevoerd, worden dan alleen de ganzen waargenomen die dit trekgedrag naar foerageergebieden buiten de Oostvaardersplassen niet vertonen. Jaarlijks wordt in het kader van de landelijke monitoring slaapplaatsen ganzen en andere watervogels, tweemaal geteld hoeveel ganzen er 's morgens uit de Oostvaardersplassen vliegen. Deze tellingen geven een indicatie hoeveel ganzen er werkelijk in de Oostvaardersplassen verblijven. De aantallen die uitvliegen fluctueren sterk tussen de jaren (Fig. 6.3). Dit heeft deels te maken met het feit dat er maar twee momentopnamen in een jaar zijn. De tellingen geven wel een goede indicatie om hoeveel ganzen het gaat die de Oostvaardersplassen alleen maar gebruiken als slaapplaats. De kolganzen maken het meest van deze functie gebruik en hun aantallen die dagelijks uitvliegen kunnen oplopen tot 60.000. Bij de brand- en grauwe ganzen kan dit oplopen tot 20.000. Dit betekent dus dat er veel meer ganzen in het gebied voorkomen dan alleen op basis van de monitoring die overdag gebeurt kan worden waargenomen. Het meenemen van deze ganzen zal bij de kolgans zeker leiden tot het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De andere twee soorten halen de doelstelling al zonder het meenemen van deze aantallen.



Figuur 6.2 Aantallen winter- en zomer-ganzen in het grazige deel. Gebaseerd op de tellingen vanuit het vliegtuig. Per ganzensoort zijn de perioden gebaseerd op Figuur ..

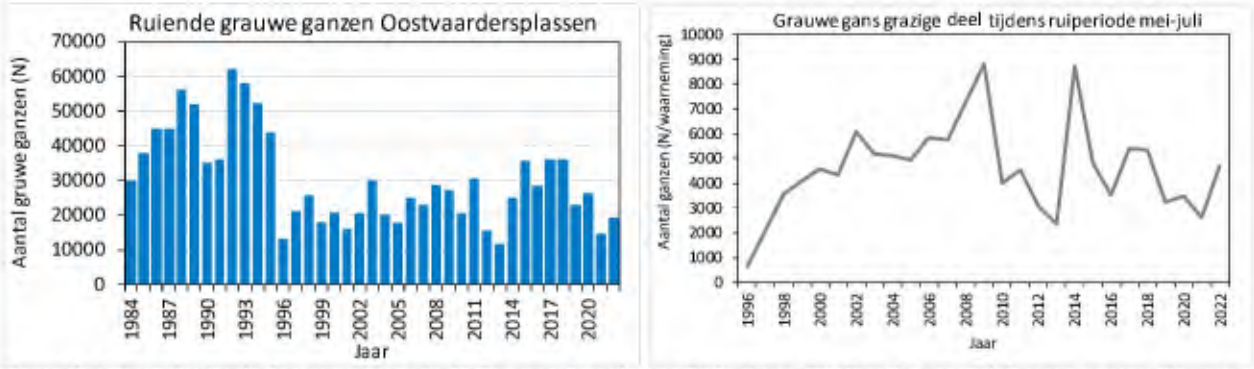


Figuur 6.3 Aantallen uitvliegende ganzen in de winterperiode. Dit betreft ganzen die 's nachts in de Oostvaardersplassen verblijven en overdag buiten de Oostvaardersplassen foerageren. Deze tellingen zijn onderdeel van de landelijke slaapplaatstellingen die door Sovon worden georganiseerd. De tellingen worden twee keer per jaar uitgevoerd: 1x in november of december en 1x in januari of februari.

De grauwe ganzen komen in het grazige deel ook in grote aantallen voor tijdens de ruiperiode in mei-juli. In het verleden (jaren 80-90 vorige eeuw) kwamen tot 60.000 grauwe ganzen naar de Oostvaardersplassen om te ruien (Fig. 5.4 links). Na de droge zomer van 1996 is het aantal ruiers sterk afgenomen en schommelden de aantallen tussen 10.000 en 35.000 ruiers. In droge jaren namen de aantallen af en in natte jaren weer toe. Ruiende grauwe ganzen hebben namelijk riet nodig wat in het water staat. De verlaging van het waterpeil in het westelijk deel van het moeras en de drogere klimaatomstandigheden in de laatste jaren is dan ook terug te zien in de aantallen ruiers.

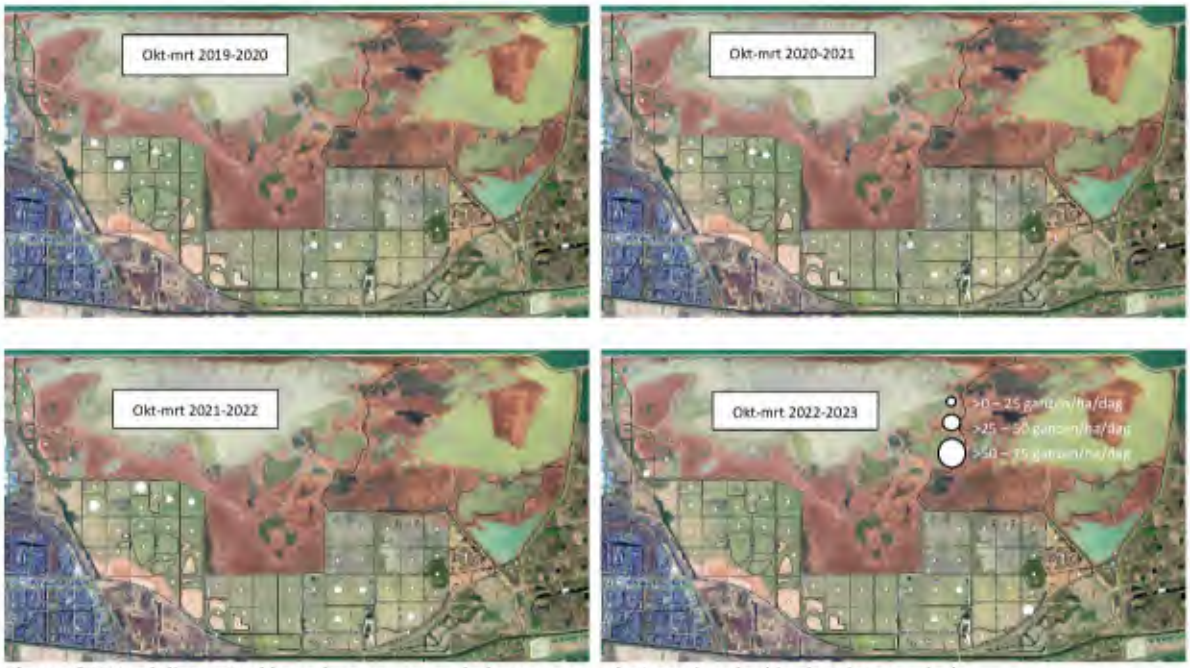
Het aantal ruiende grauwe ganzen dat voor en na de rui (tijdens de rui zitten ze vooral in het moeras) de graslanden bezoek varieert eveneens sterk tussen de jaren (Fig. 6.4 rechts) en volgt enigszins de totale aantallen ruiers in het moeras. Ook hier is het effect van droge jaren (door klimaat of waterpeilverlaging) zichtbaar.

In de zomermaanden komen alleen grauwe ganzen en brandganzen voor (Fig. 6.2). De aantallen brandganzen namen vanaf 1996 licht toe tot 2015 waarna ze weer afnamen. Brandganzen hebben vooral behoefte aan zeer kort afgegraasde graslanden. De ontwikkelingen van de vegetatiestructuur in de zomer hangen hier waarschijnlijk mee samen. In de periode 2008-2015 waren de graslanden in de zomer korter door de grote aantallen grote herbivoren dan voor en na die periode (zie ook Fig. 4.3). De grauwe ganzen lijken een vergelijkbaar beeld te vertonen, maar minder uitgesproken.



Figuur 6.4 Aantal ruiende Grauwe ganzen in de Oostvaardersplassen (links; bron: RWS) en het aantal Grauwe ganzen die voor en na de ruiperiode het grazige deel bezoeken (rechts).

De ganzen maken gebruik van de graslanden in de buurt van poelen, sloten en tochten (Fig. 6.5). Ze hebben duidelijk voorkeur voor de graslanden aan de westkant en aan de oostkant van het grazige deel. De gebieden in het midden (het Stort, de Beemdlanden en de strook langs het spoor) hebben een lagere voorkeur (ook voordat de plantvakken er waren. Nadat de plantvakken zijn gesloten en de vegetatie daar structuurrijker werd, zijn de ganzen daar verdwenen. Dit patroon van verdeling over het gebied komt overeen met dat van de jaren daarvoor, omdat de ganzen graag in de buurt van water, de natte graslanden en het moeras grazen zodat ze zichzelf snel in veiligheid kunnen brengen op het water en het gebied niet uit hoeven te vliegen. De gebieden in het midden van het grazige deel waar minder water voorkomt, zijn daarom altijd al minder in trek geweest toen daar de ruigte en het struweel verdwenen waren als gevolg van de grote aantallen grote herbivoren.



Figuur 6.5 Verdeling totaal brand-, grauwe- en kolganzen over het grazige deel in de winterperiode.

Vogelgriep

De laatste jaren grijpt vogelgriep in Nederland om zich heen. Ook de landelijke ganzenpopulatie heeft daar effecten van ondervonden. Tot heden is er geen massale sterfte van vogels in de Oostvaardersplassen opgetreden. Het effect van vogelgriep op de landelijke populaties is nog niet bekend. Er zijn geen uitspraken te doen of de vogelgriep een rol heeft gespeeld in de eventuele afname van vogels in de Oostvaardersplassen

7 Beheer broed- en foerageerhabitats Natura 2000-doelsoorten

De natura 2000-doelsoorten van de Oostvaardersplassen maken gebruik van een groot aantal vegetatiestructuurtypen (Tabel 7.1). De meeste soorten maken ook gebruik van meerdere typen waarbij het van belang is dat die typen in combinatie met elkaar voorkomen en waar gradiënten tussen de typen voorkomen. Een deel van de structuurtypen wordt vooral bepaald door de waterpeildynamiek zoals diep-zeer ondiep open water, slikkige oevers en pioniervegetatie. De aanwezigheid van de overige typen wordt deels door waterpeildynamiek bepaald (bijv. natte graslanden), maar vooral door de intensiteit van de graasdruk (Tabel 7.2). Bij een intensieve tot zeer intensieve graasdruk (zoals in de periode 2000-2018 het geval was), ontstaan vooral kortgrazige graslanden en onbegroeide oevers. Bij een zeer lage graasdruk (zoals in de jaren tachtig van de vorige eeuw het geval was) komt het accent te liggen op ruigtes, riet, struweel en bos. Een graasdruk die daar tussenin ligt zal niet alleen de hoogste diversiteit aan structuurtypen opleveren, maar ook voldoende areaal per type zodat de verschillende doelsoorten daar ook echt gebruik van kunnen maken.
De aanwezige waterpartijen in het grazige deel zijn van invloed op de verdeling van de graasdruk door de grote herbivoren en ganzen. Gebleken is dat zowel de grote herbivoren als de ganzen vooral in de nabijheid van open water grazen. Dit betekent dat in de gebieden met veel waterpartijen, de graasdruk hoog is. Hier ontwikkelen zich vooral kortgrazige graslanden en open poelen. De gebieden die daar verder vandaan liggen worden dan extensiever begraasd, waardoor daar ruimte ontstaat voor de ruigere structuurtypen.

Tabel 7.1 Gebruik van verschillende structuurtypen door Natura 2000 doelsoorten Oostvaardersplassen. B = aangewezen als broedvogel; NB = aangewezen als niet-broedvogel. Grote zilverreiger en Lepelaar zijn voor beide aangewezen.

structuurtype	B Dodaars	B Aalscholver	B Roerdomp	B Woudaap	B Kleine zilverreiger	B+NB Grote zilverreiger	B+NB Lepelaar	B Bruine Kiekendief	B Blauwe Kiekendief	B Porseleinhoen	B Blauwborst	B Snor	B Ratelaar	B Grote Karekiet	NB Wilde Zwaan	NB Kolgans	NB Grauwe Gans	NB Brandgans	NB Bergeend	NB Smient	NB Krakeend	NB Wintertaling	NB Pijlstaart	NB Slobeend	NB Tafeleend	NB Kuifeend	NB Nonnetje	NB Zeearend	NB Kluut	NB Kemphaan	NB Grutto
diep (helder) water		X													X										X	X	X	X			
ondiep helder water	X		X	X	X	X	X			X					X						X		X		X	X	X	X			
zeer ondiep water										X									X			X	X	X				X	X	X	X
slikkige bodem										X	X								X			X		X				X	X	X	X
pioniervegetatie					X					X	X										X	X	X				X	X	X	
oervegetatie open						X				X	X										X									
oervegetatie gesloten	X		X	X		X		X	X												X									
grasland kort nat-vochtig															X	X	X	X		X			X					X		X	X
grasland structuurrijk nat-vochtig			X		X	X		X	X				X				X						X					X			
grasland kort droog															X	X	X	X										X			
grasland structuurrijk droog						X		X	X				X				X											X			
grazige ruigte/verruigd grasland						X		X	X		X																	X			
ruigte											X		X																		
riet water			X	X				X	X		X	X		X	X																
riet droog								X	X		X																				
struweel								X	X		X		X	X																	
bomen		X		X									X	X																	

Tabel 7.2 Effecten begrazing door grote herbivoren op ontwikkeling van de door de Natura 2000 doelsoorten gebruikte structuurtypen.

	graasintensiteit grote herbivoren		
	laag	intermediair	hoog
oervegetatie open		X	X
oervegetatie gesloten	X	X	
grasland kort nat-vochtig		X	X
grasland structuurrijk nat-vochtig		X	
grasland kort droog		X	X
grasland structuurrijk droog		X	
grazige ruigte/verruigd grasland		X	
ruigte	X	X	
riet in water	X	X	
riet op land	X	X	
struweel	X	X	
bomen	X	X	

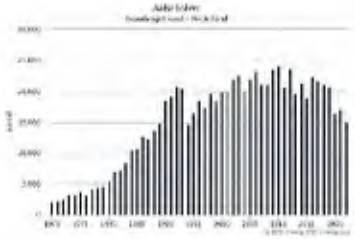
Bijlage 1. Broedvogels Oostvaardersplassen

Natura 2000 broedvogels Oostvaardersplassen moeras (links), grazige deel (midden) en landelijke trend (rechts)

Moeras Grazige deel Landelijk

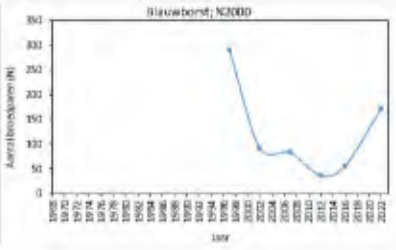
Aalscholver

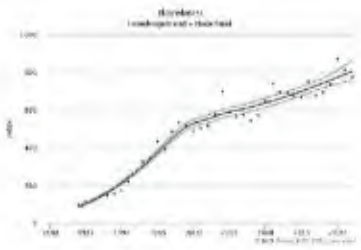




Blauwborst

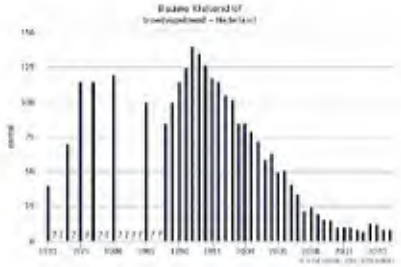






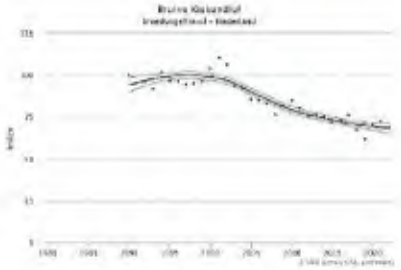
Blauwe kiekendief





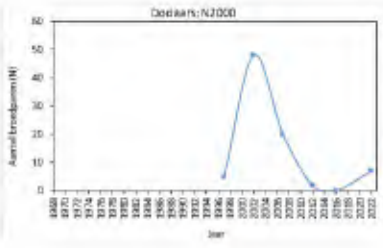
Bruine kiekendief

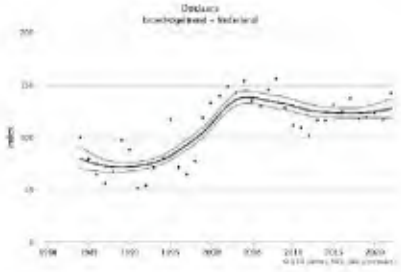




Dodaars

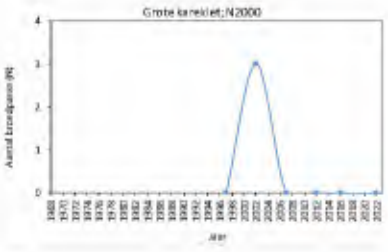


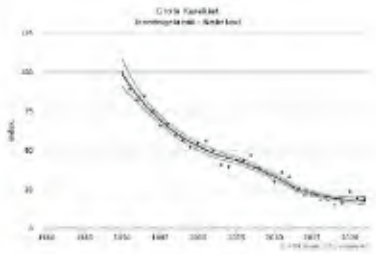




Grote karekiet

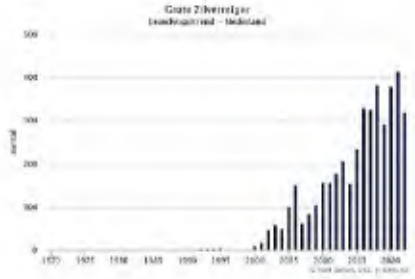




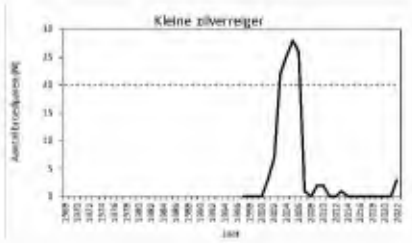


Grote zilverreiger



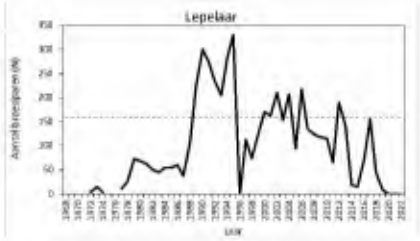


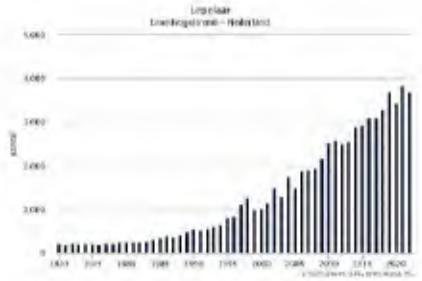
Kleine zilverreiger





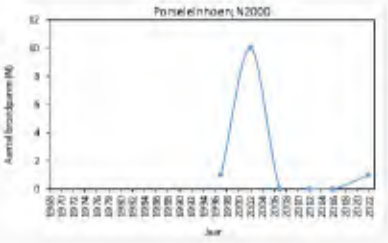
Lepelaar

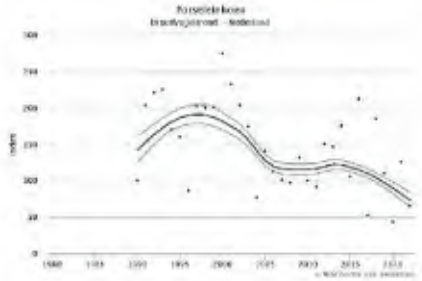




Porseleinhoen



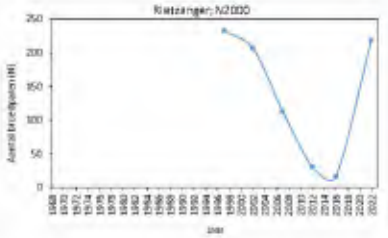


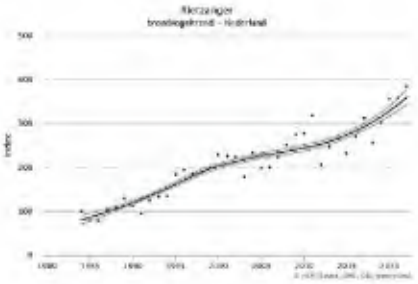


Moeras Randzone Landelijk

Rietzanger

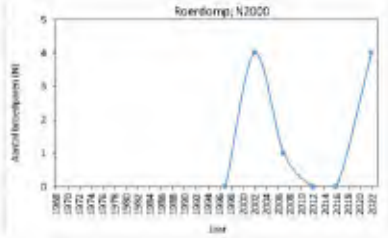


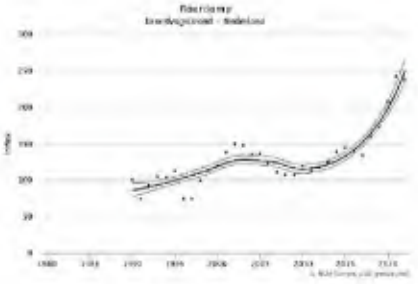




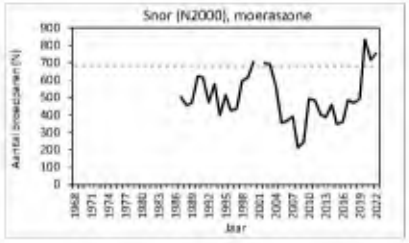
Roerdomp

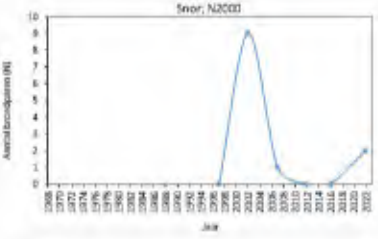


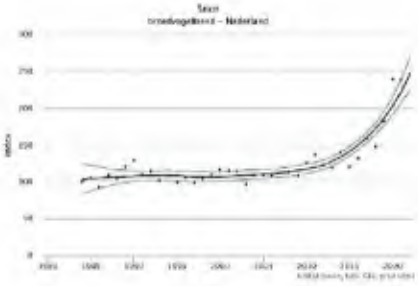




Snor







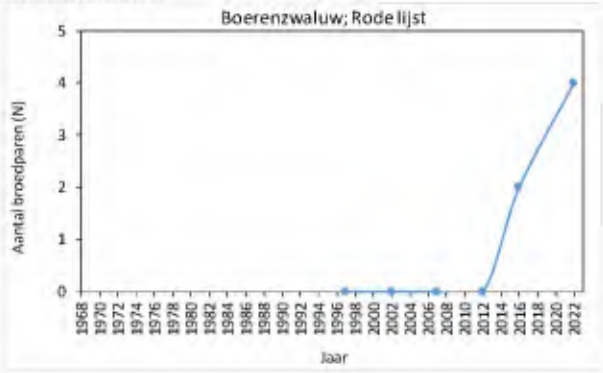
Woudaap



Onvoldoende gegevens om landelijke trend weer te geven

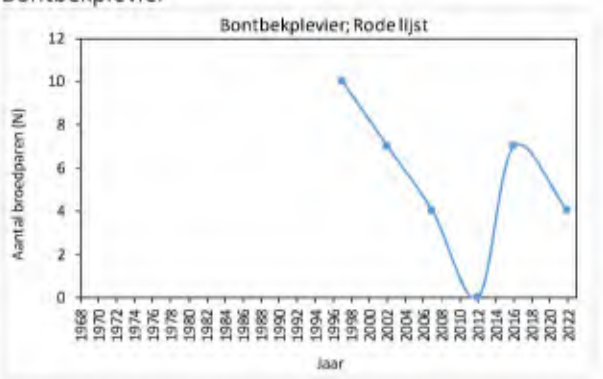
Rode lijst soorten broedvogels grazige deel Oostvaardersplassen (links) en landelijke trend (rechts)

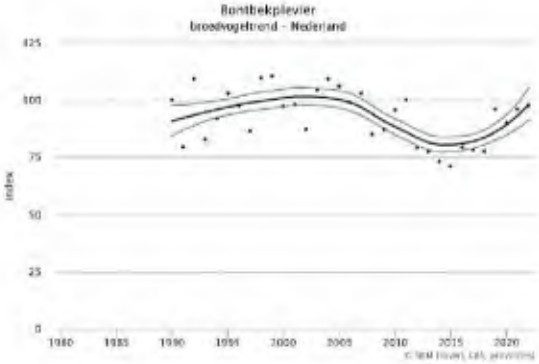
Boerenzwaluw



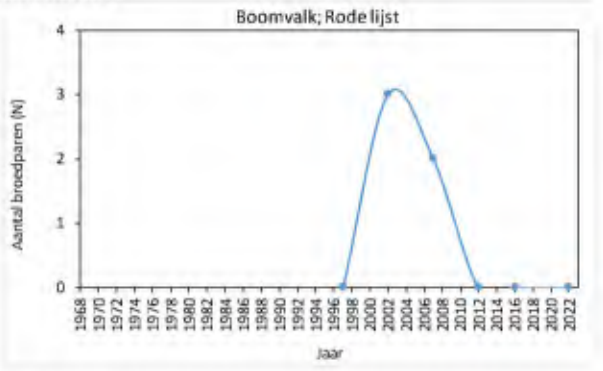


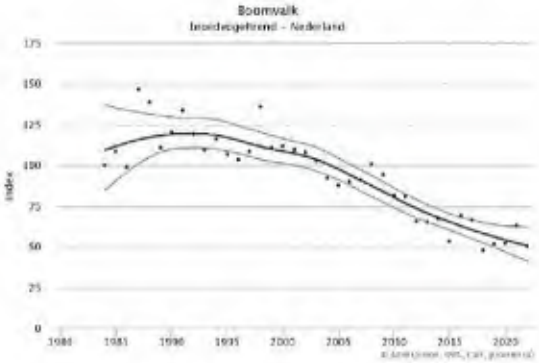
Bontbekplevier



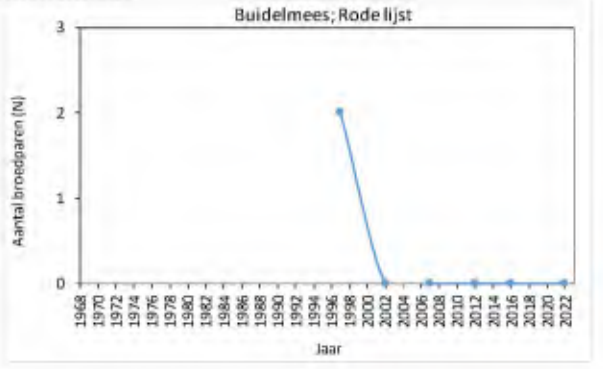


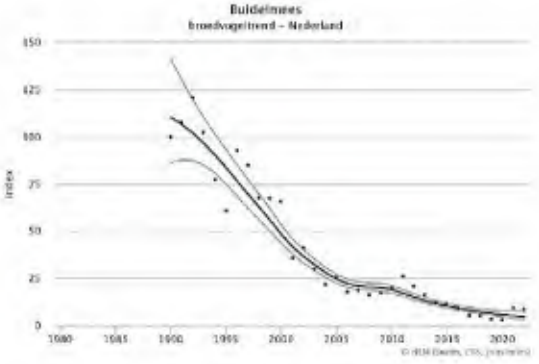
Boomvalk





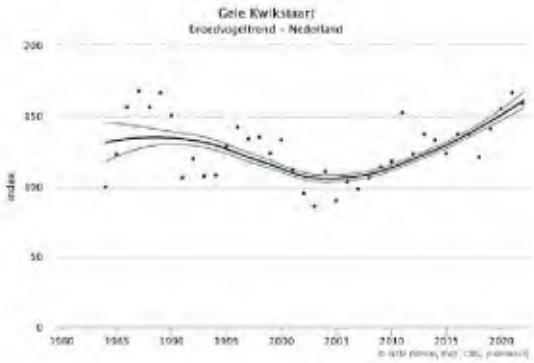
Buidelmees



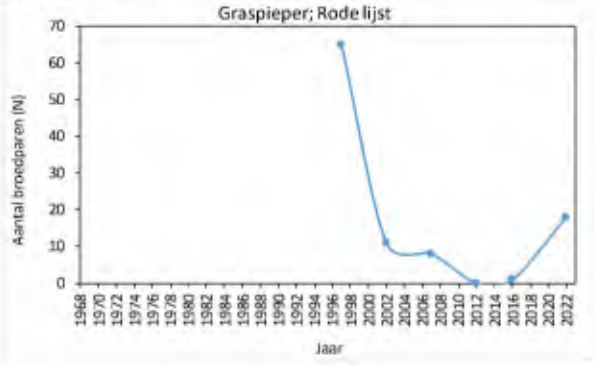


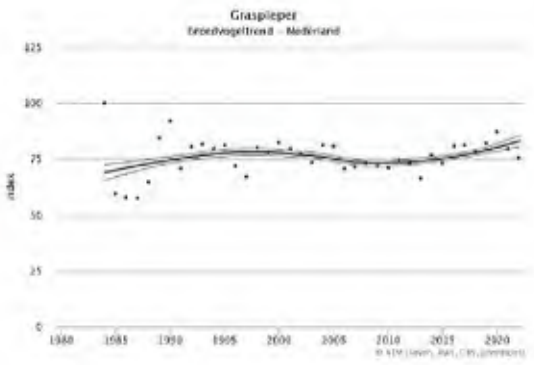
Gele kwikstaart



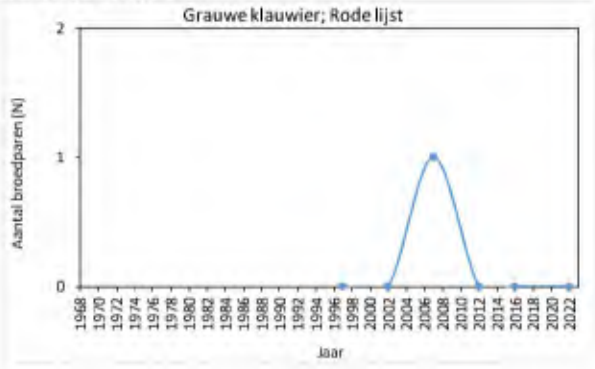


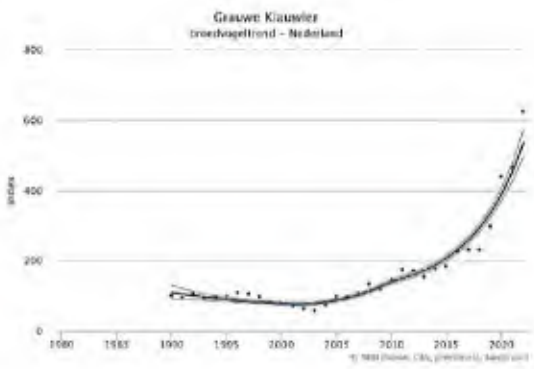
Graspieper



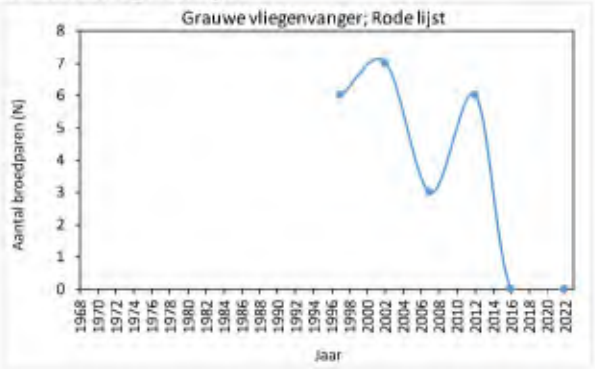


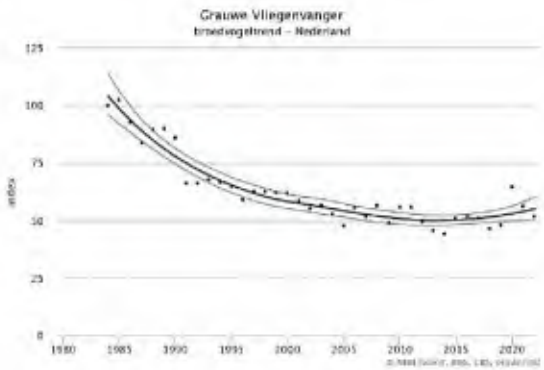
Grauwe klauwier





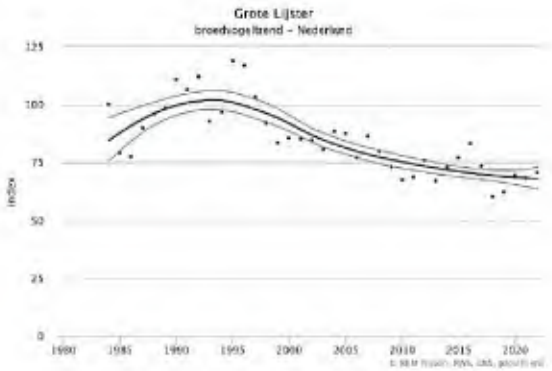
Grauwe vliegenvanger



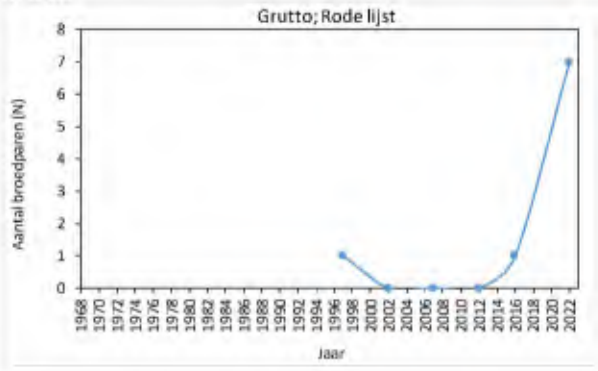


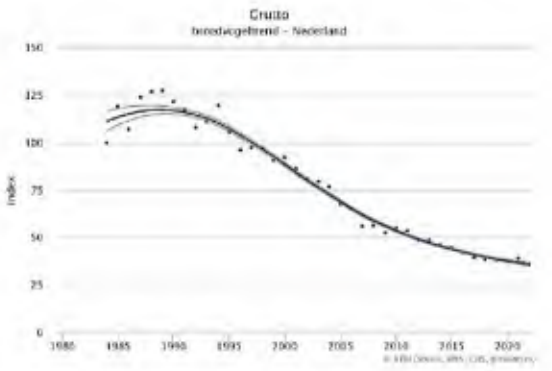
Grote lijster



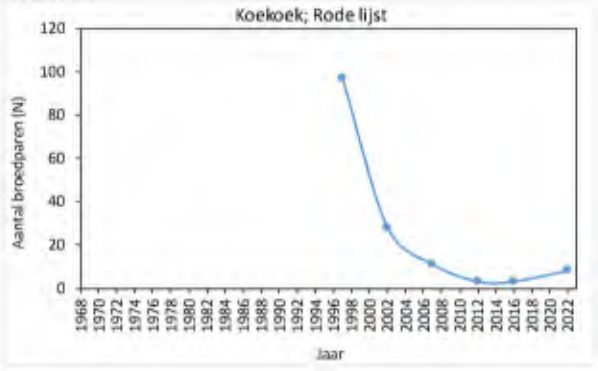


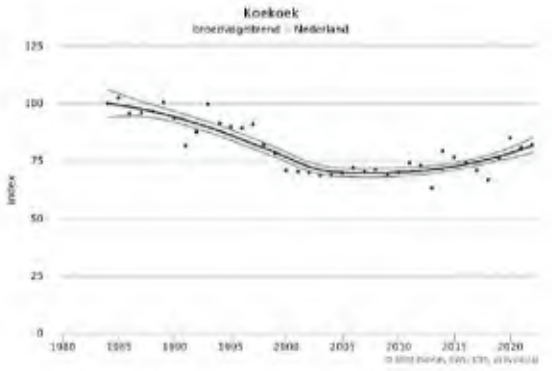
Grutto



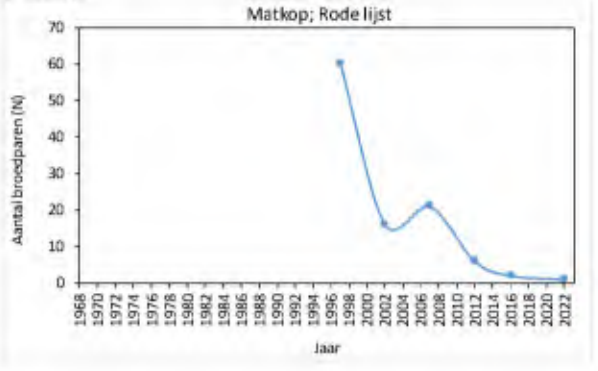


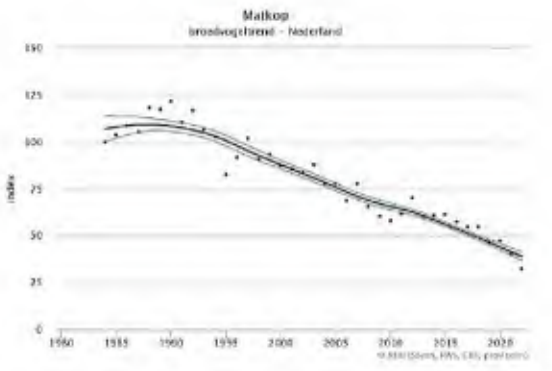
Koekoek



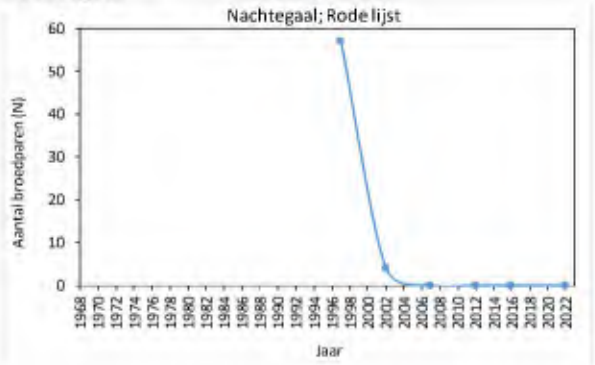


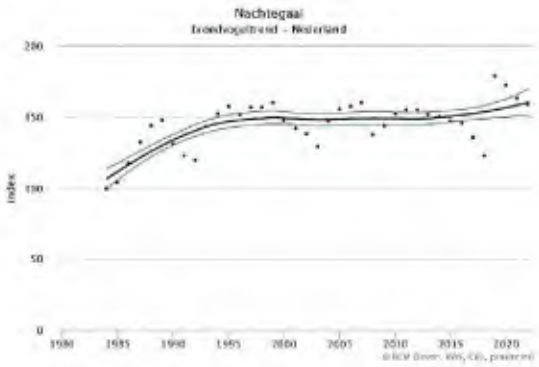
Matkop



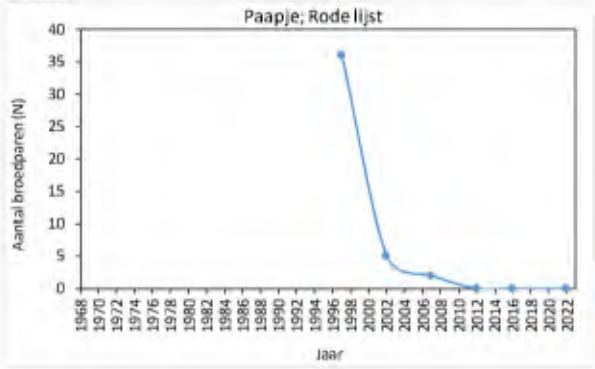


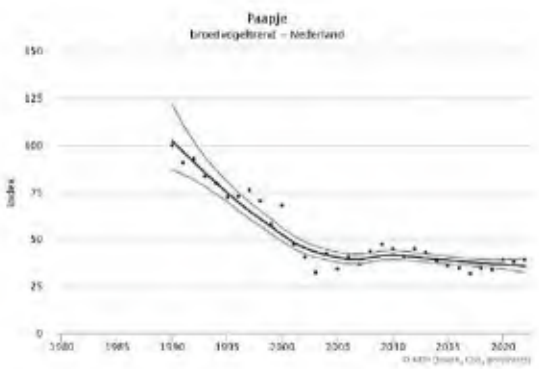
Nachtegaal



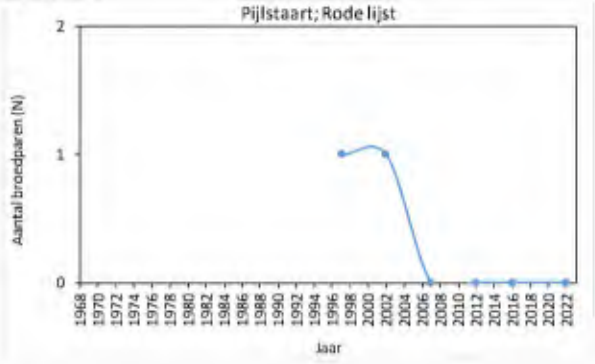


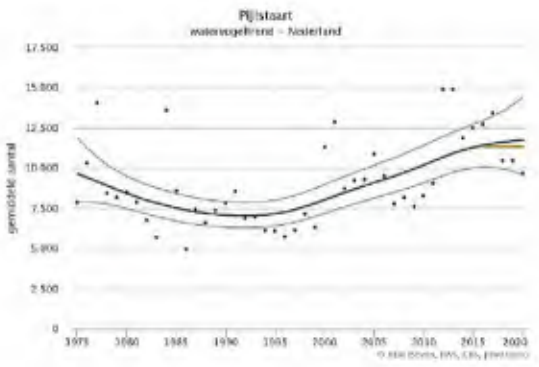
Paapje



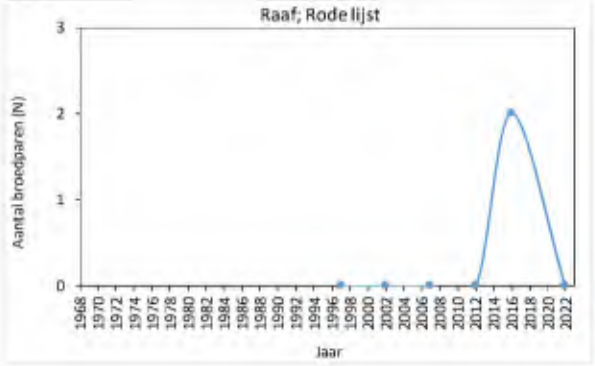


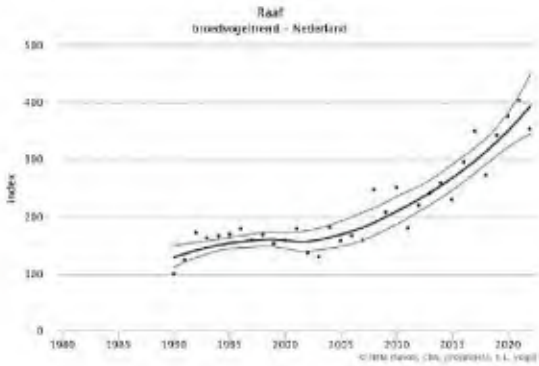
Pijlstaart



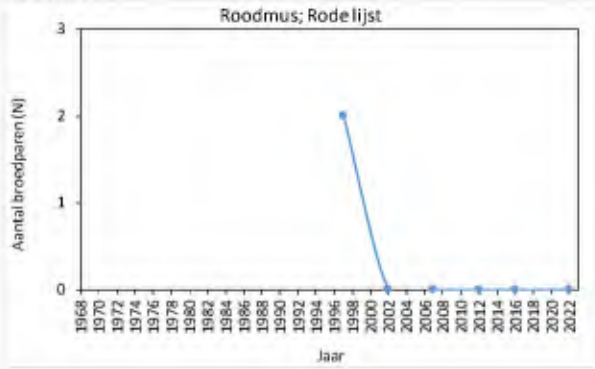


Raaf



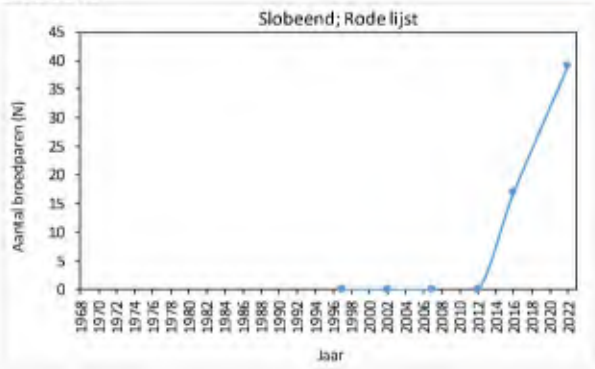


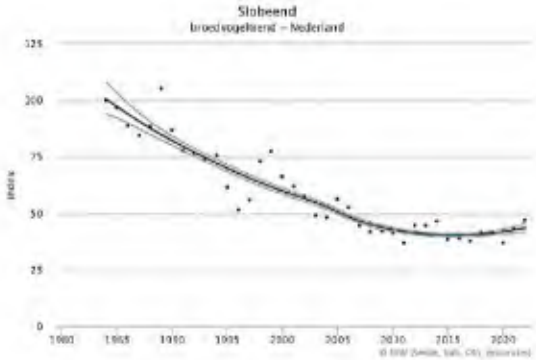
Roodmus



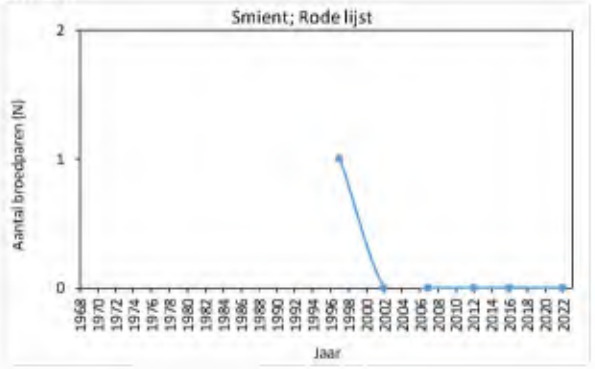
Onvoldoende gegevens om landelijke trend weer te geven

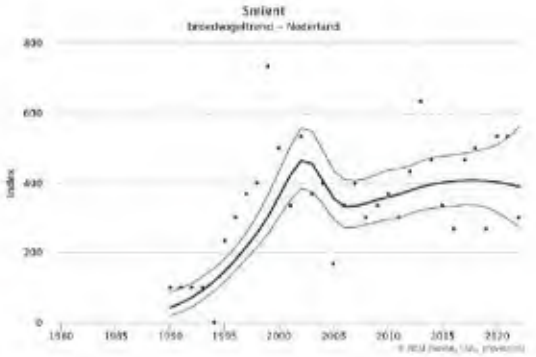
Slobeend



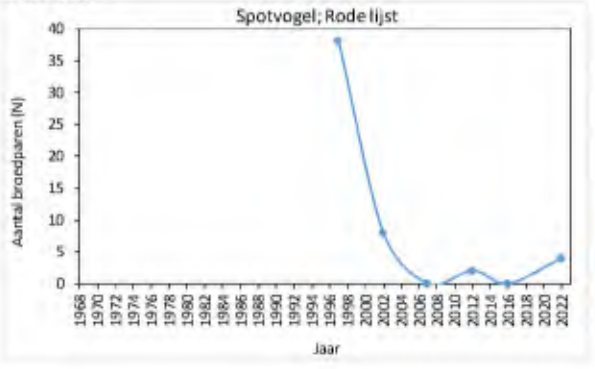


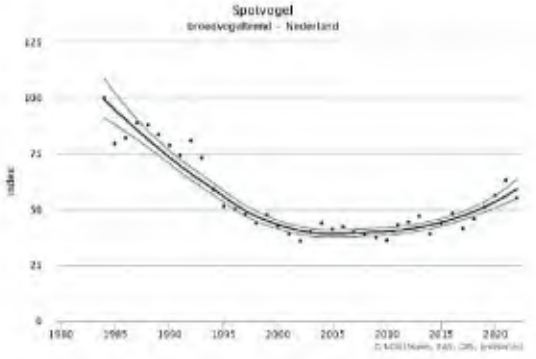
Smient



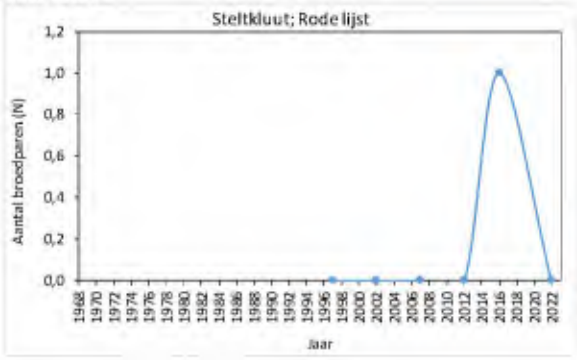


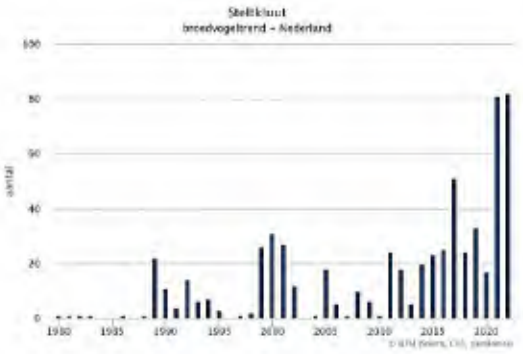
Spotvogel



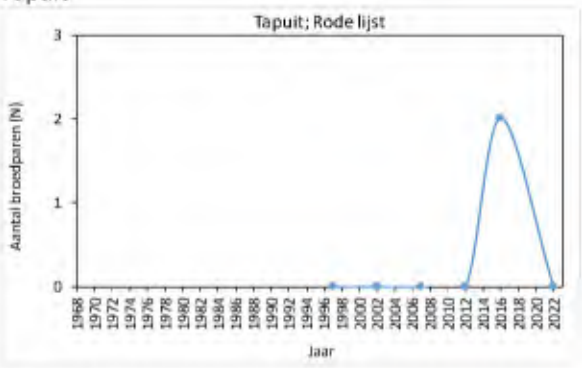


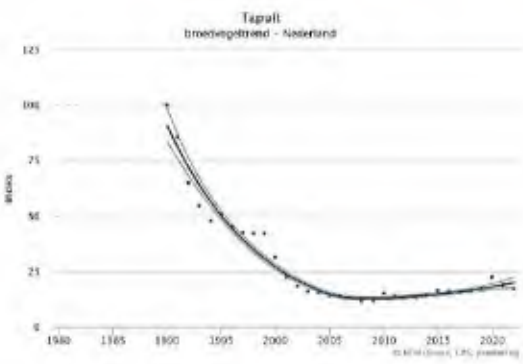
Steltkluut



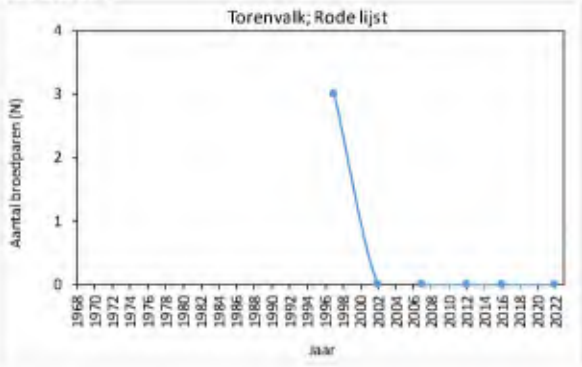


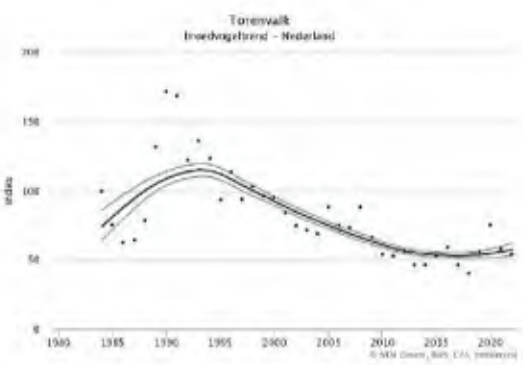
Tapuit



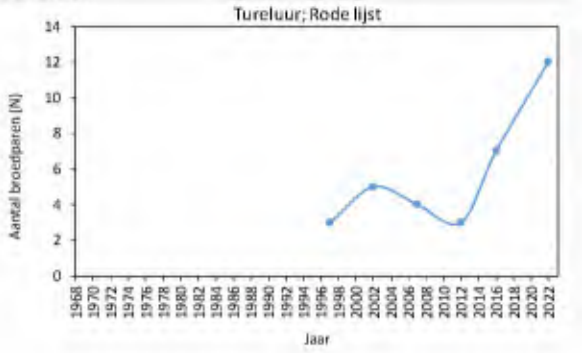


Torenvalk



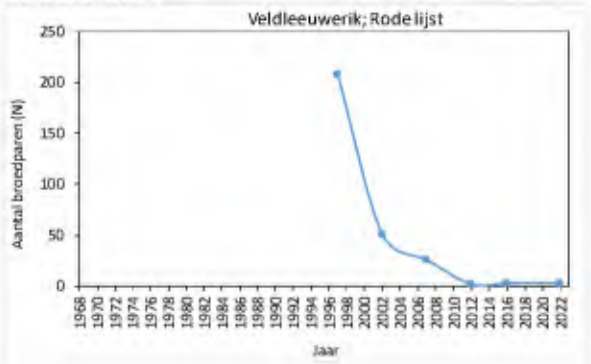


Tureluur



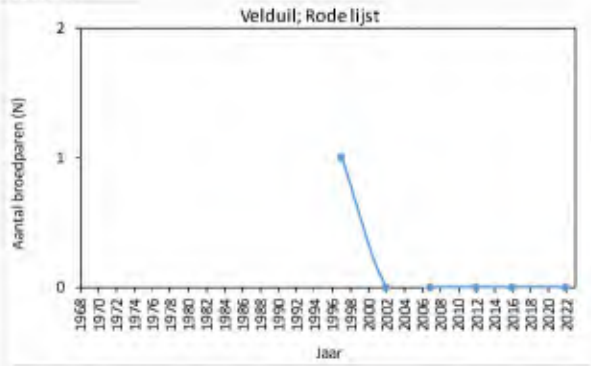


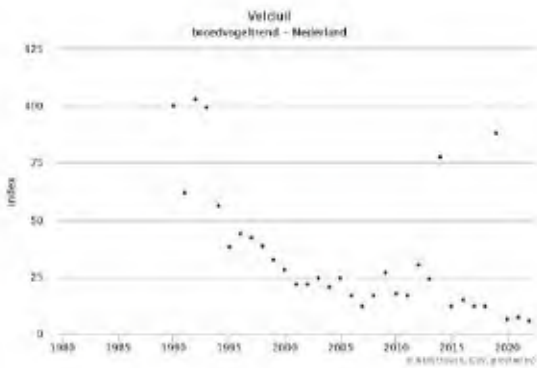
Veldleeuwerik



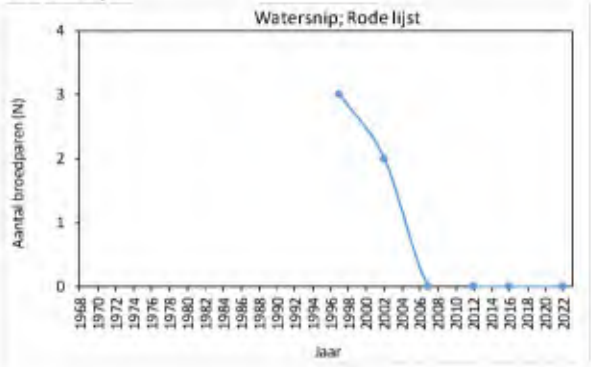


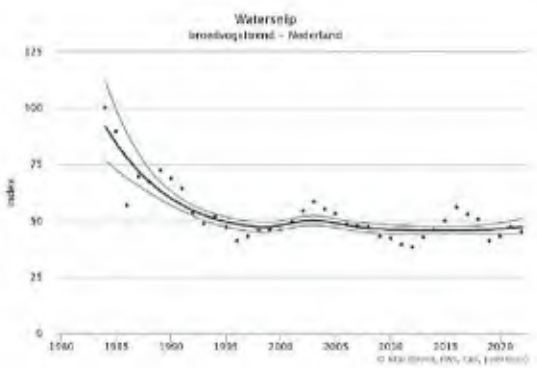
Velduil





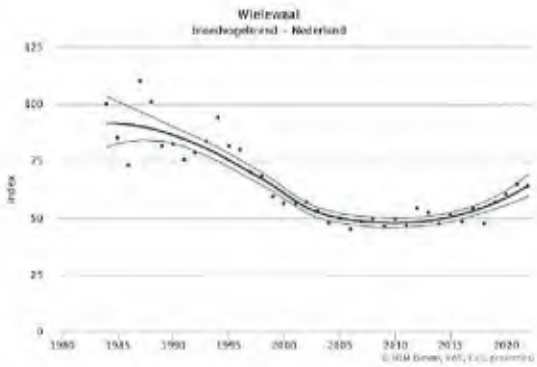
Watersnip



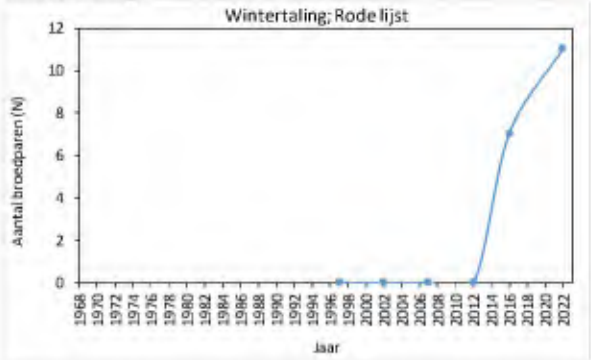


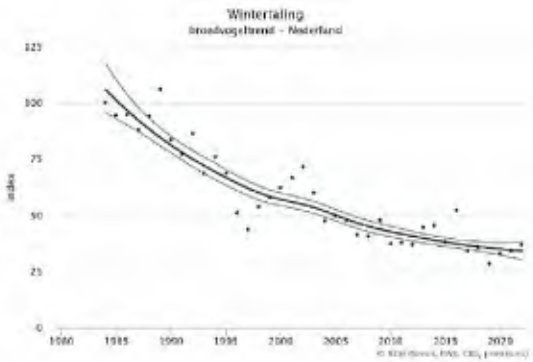
Wielewaal



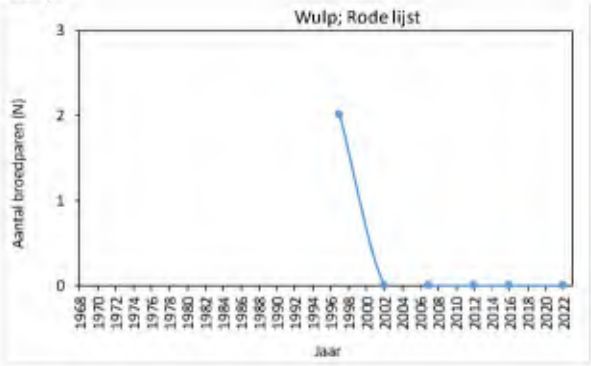


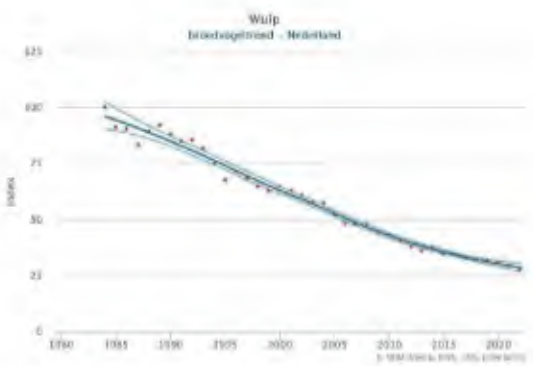
Wintertaling



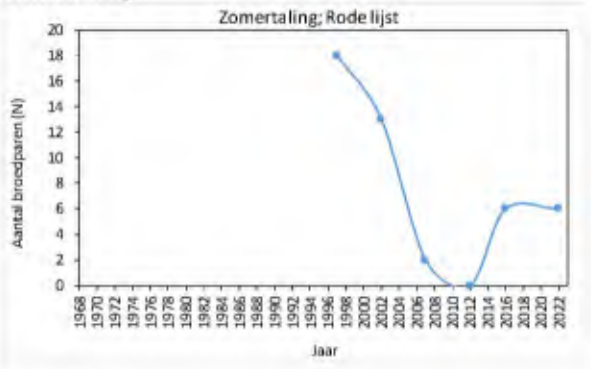


Wulp





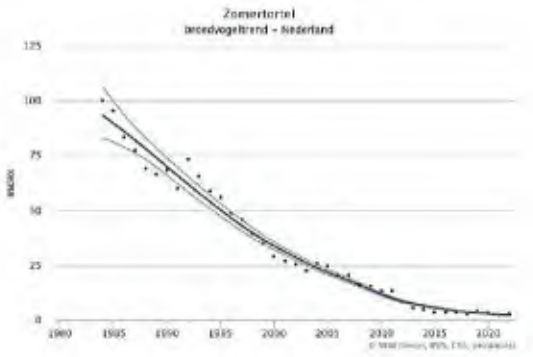
Zomertaling





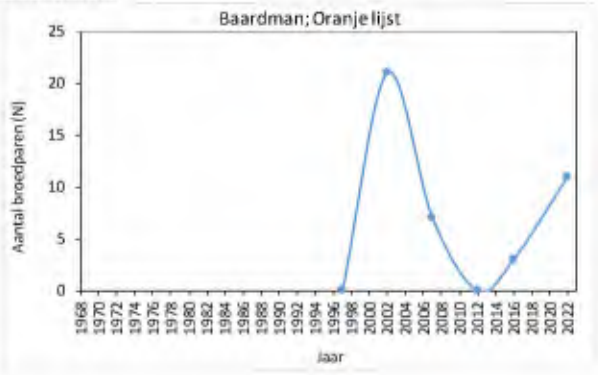
Zomertortel

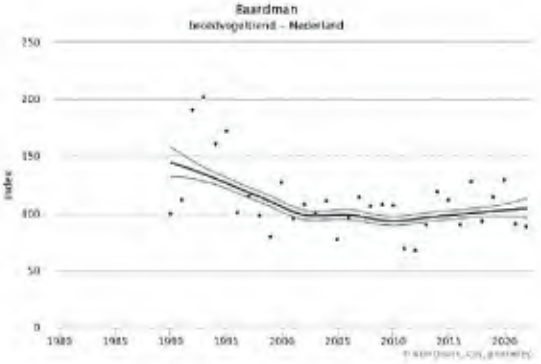




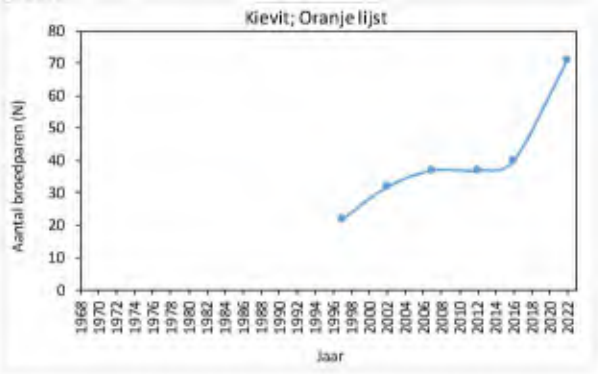
Oranje lijst soorten broedvogels grazige deel Oostvaardersplassen (links) en landelijke trend (rechts)

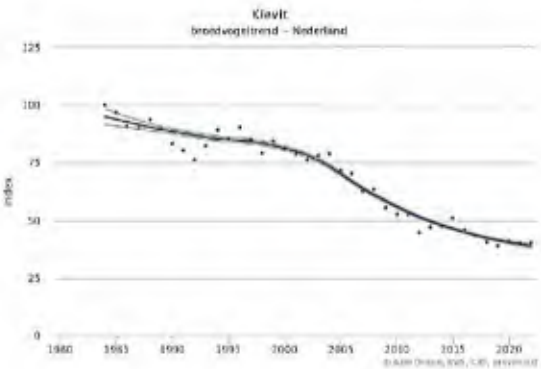
Baardman





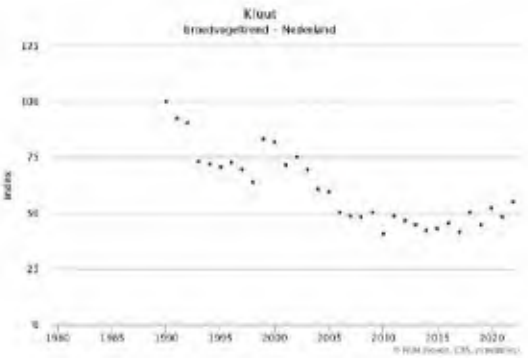
Kievit



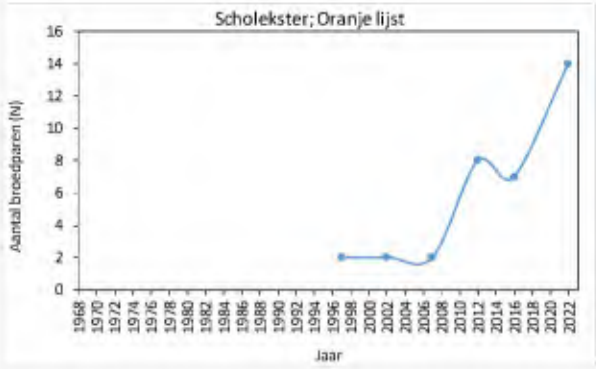


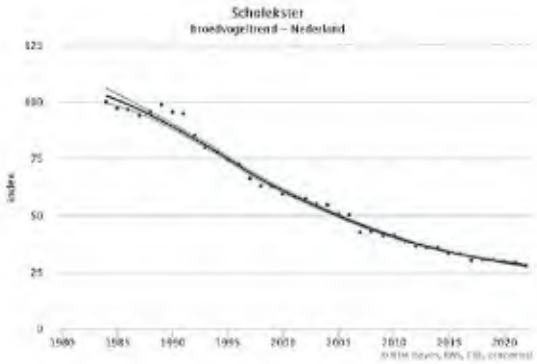
Kluut



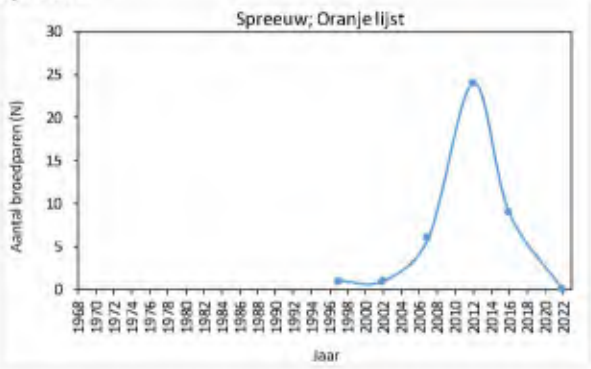


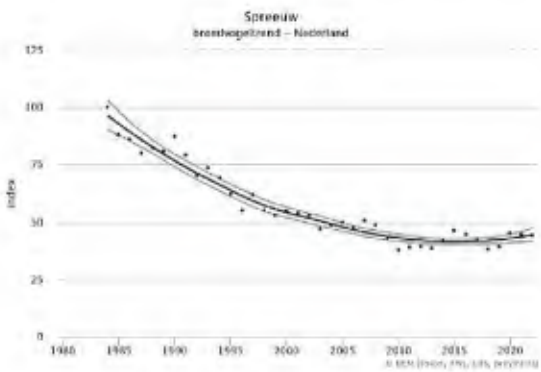
Scholekster



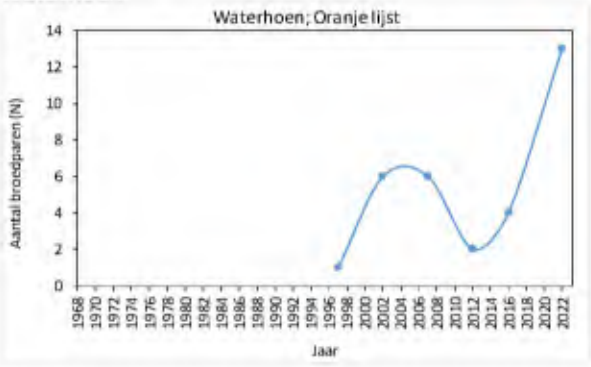


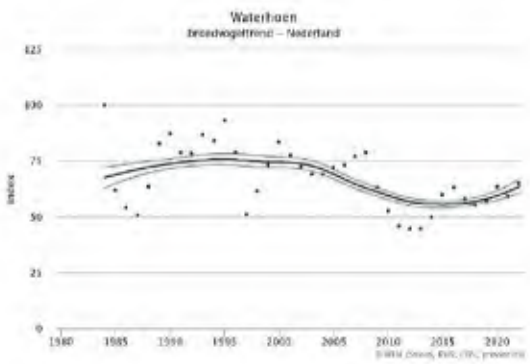
Spreeuw





Waterhoen

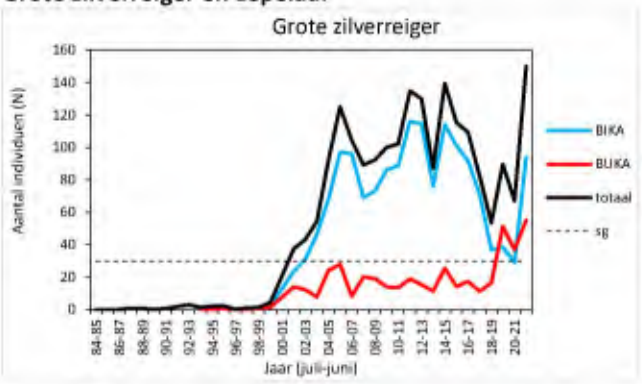


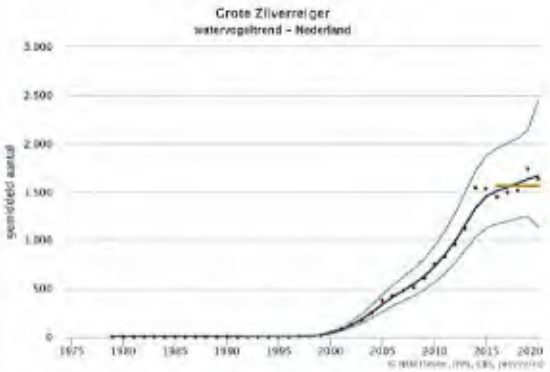


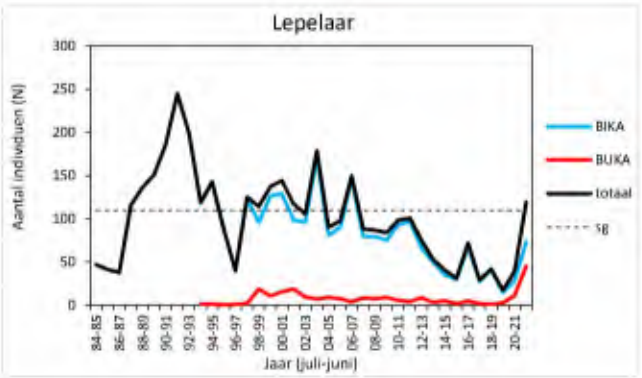
Bijlage 2. Niet broedvogelsoorten Natura 2000

Gemiddelde aantallen per waarneming per jaar op basis van maandelijkse tellingen vanuit het vliegtuig. sg = seizoensgemiddelde gewenste draagkracht N2000. sm = seizoensmaximum. BIKA is binnenkaads = moeraszone; BUKA = buitenkaads = grazige deelzone; totaal = BIKA+BUKA. Seizoen is juli-juni en is conform N2000 werkwijze. Rechts de landelijke trend van de soort (bron: NEM (Sovon, RWS, CBS, provincies))

Grote zilverreiger en Lepelaar

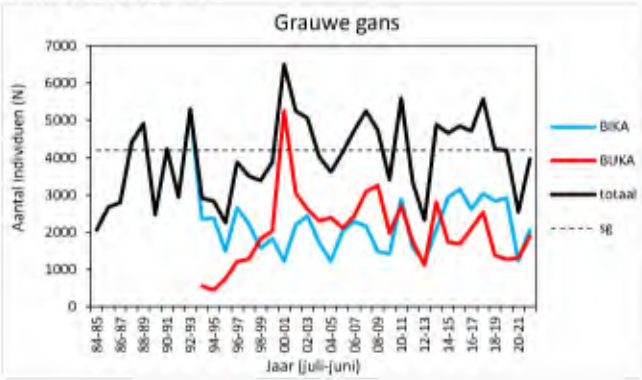


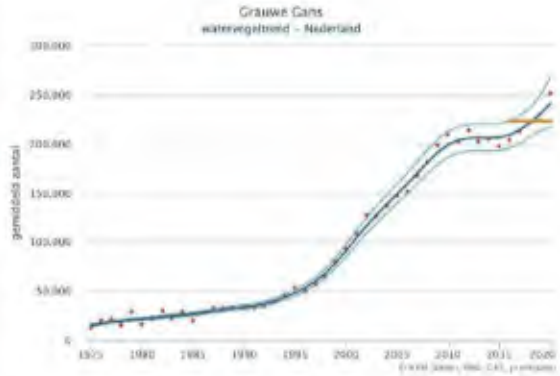


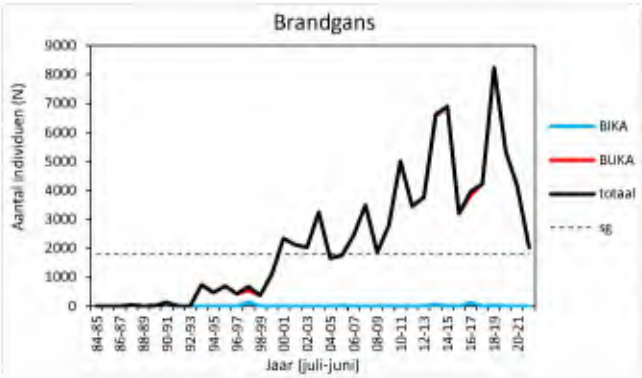


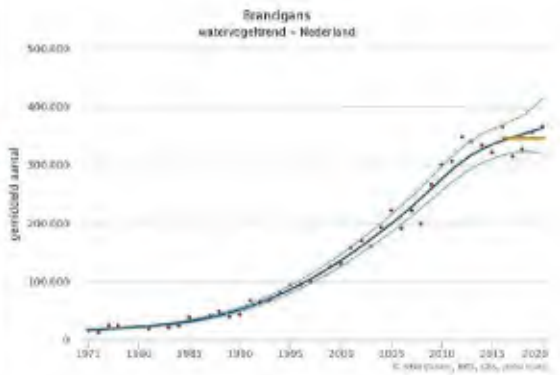


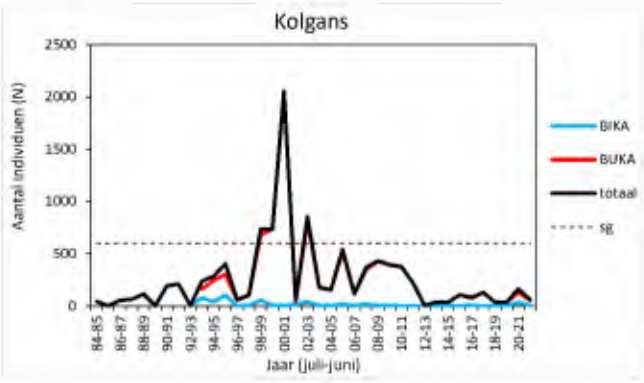
Ganzen en zwanen

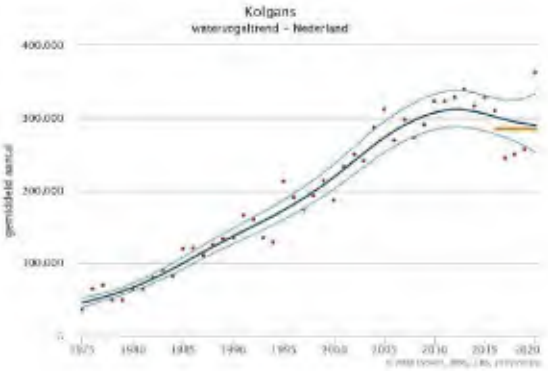


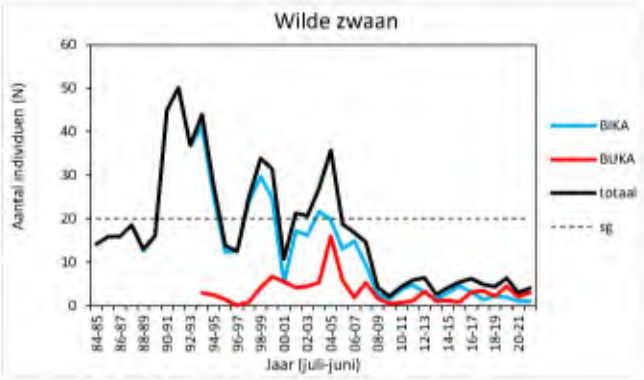


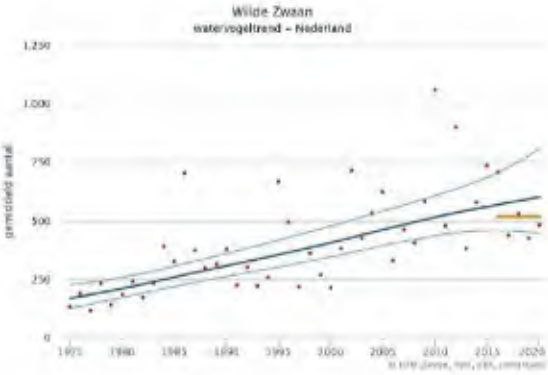




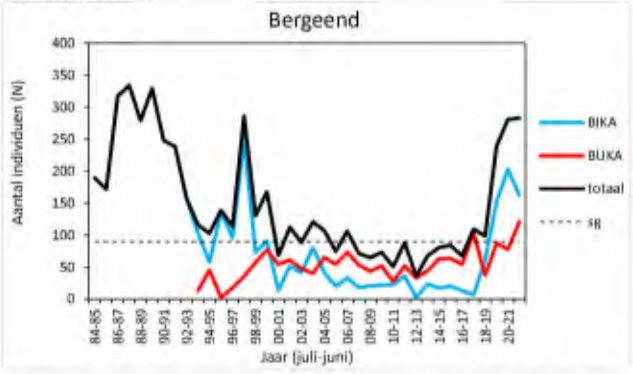

Kolgans
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BIJKA
totaal
sg

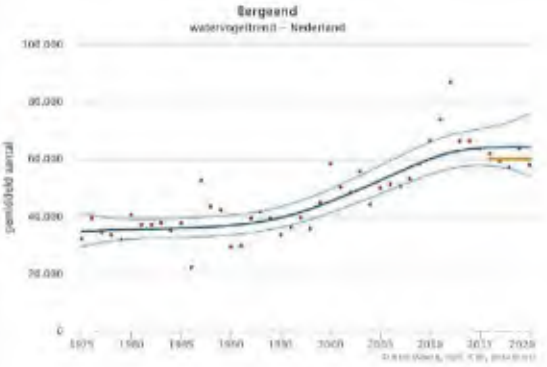

Kolgans
watervogeltrend - Nederland
gemiddeld aantal

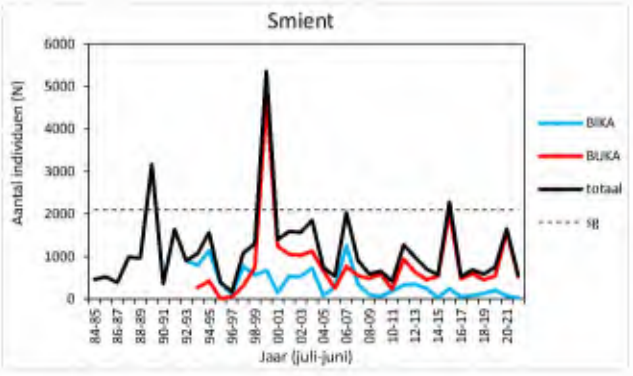

Wilde zwaan
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BIJKA
totaal
sg


Wilde Zwaan
watervogeltrend - Nederland
gemiddeld aantal

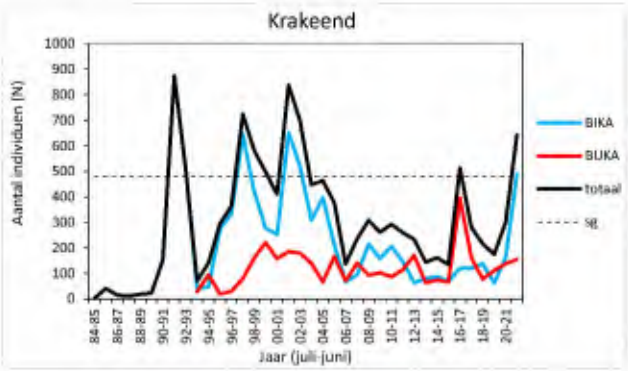
Zwemeenden

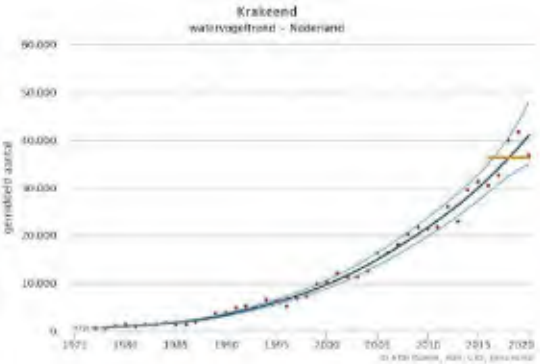

Bergeend
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BIJKA
totaal
sg

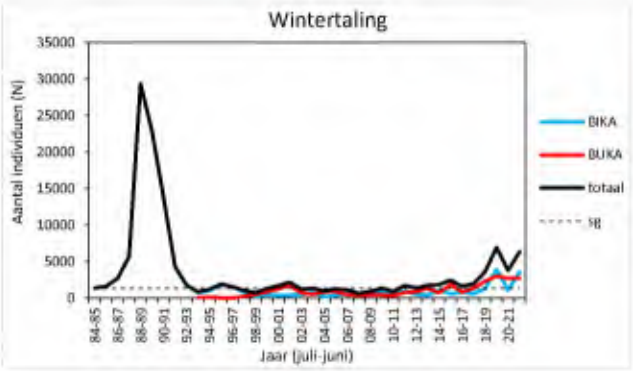

Bergeend
watervogeltrend - Nederland
gemiddeld aantal

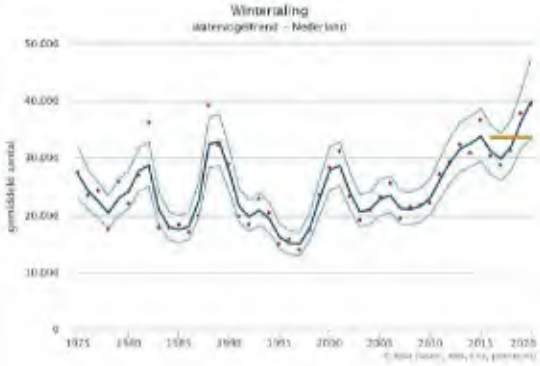

Smient
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BIJKA
totaal
sg

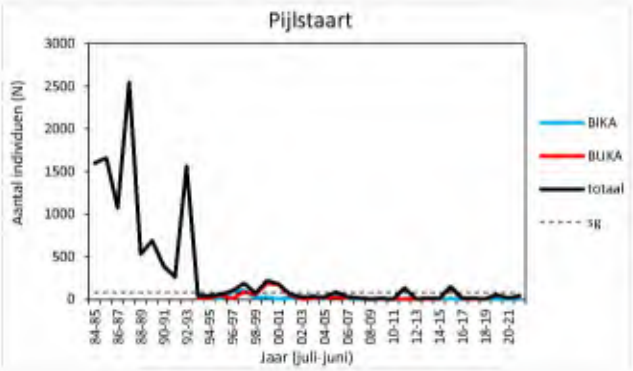

Smient
watervogeltrend - Nederland
gemiddeld aantal

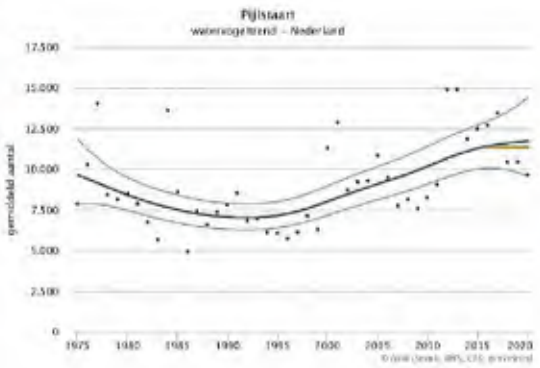

Krakeend
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
SB

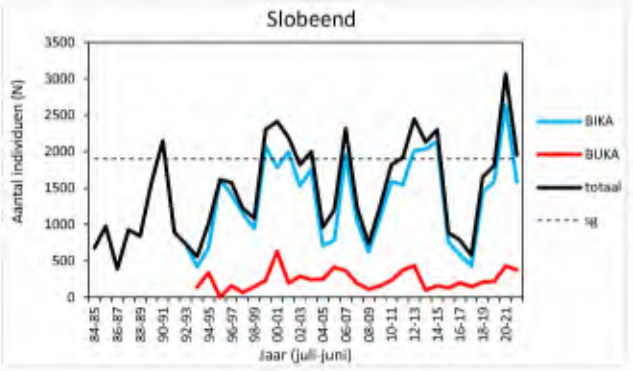

Krakeend
watervogeltrend - Nederland

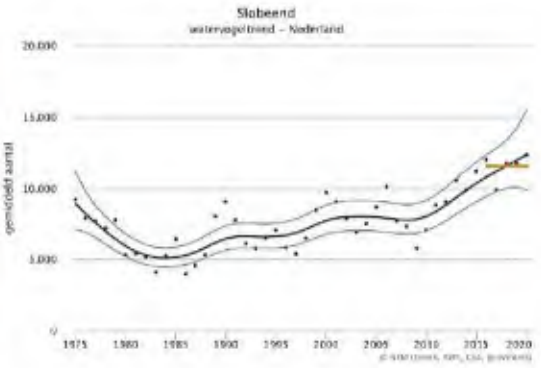

Wintertaling
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
SB


Wintertaling
watervogeltrend - Nederland

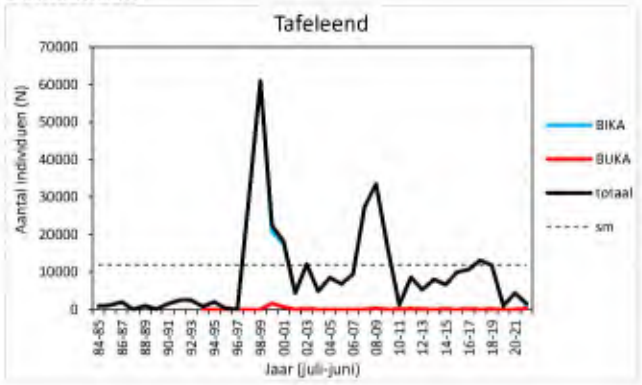

Pijlstaart
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
SB

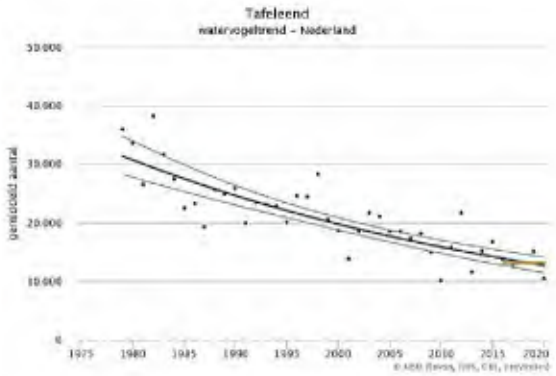

Pijlstaart
watervogeltrend - Nederland

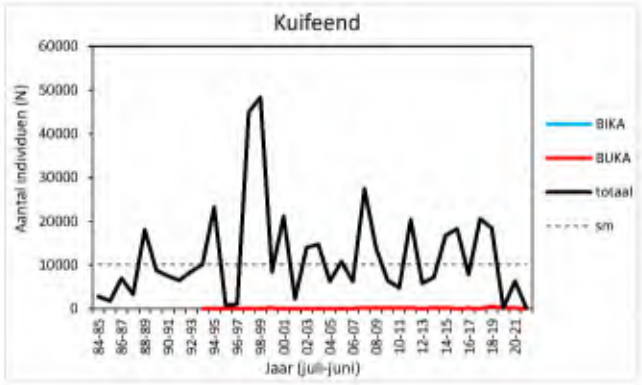

Slobeend
Aantal individuen (N)
Jaar (juli-juni)
BIKA
BUKA
totaal
SB

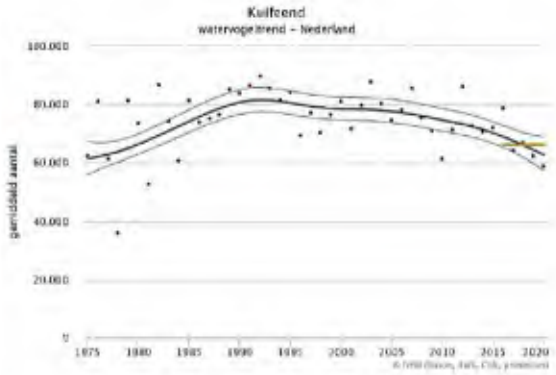

Slobeend
watervogeltrend - Nederland

Duikeenden

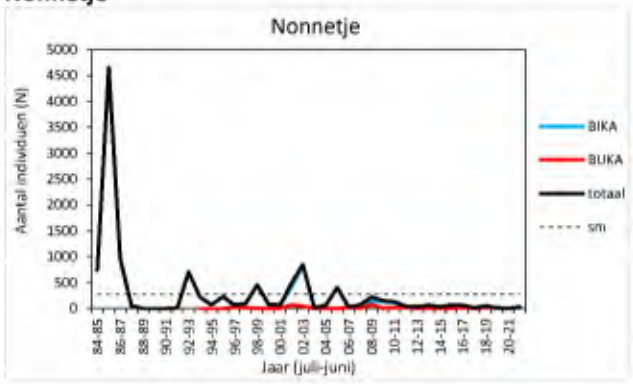


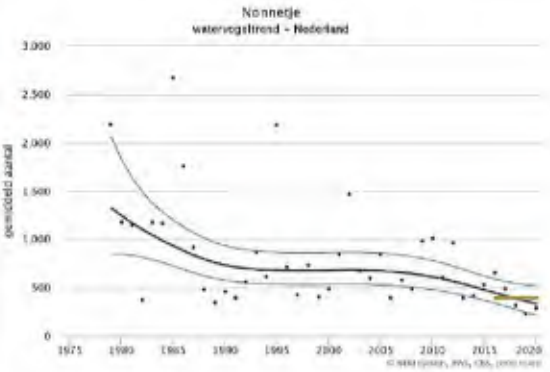




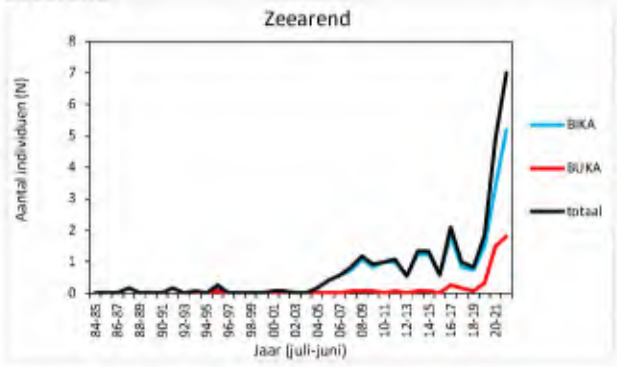


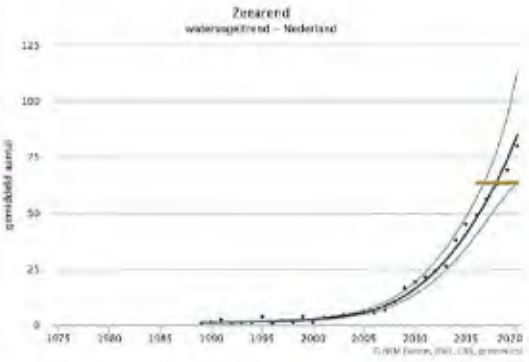
Nonnetje



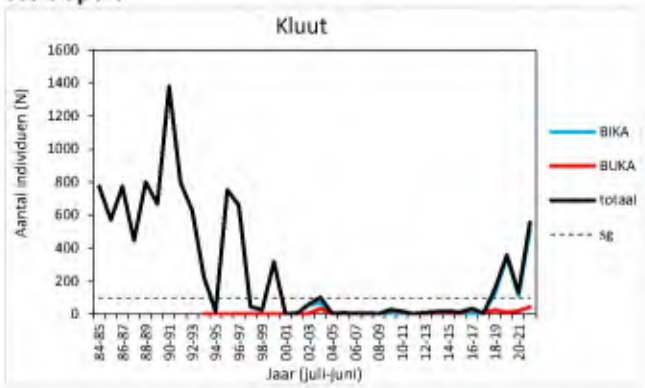


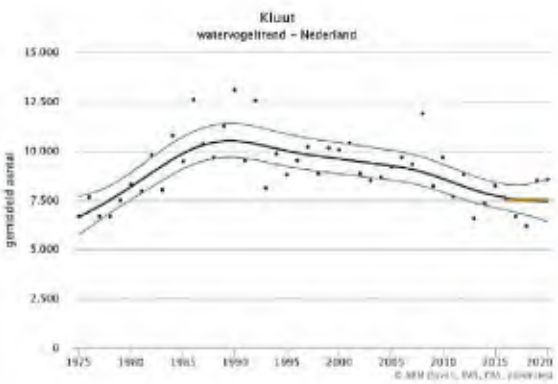
Zeearend

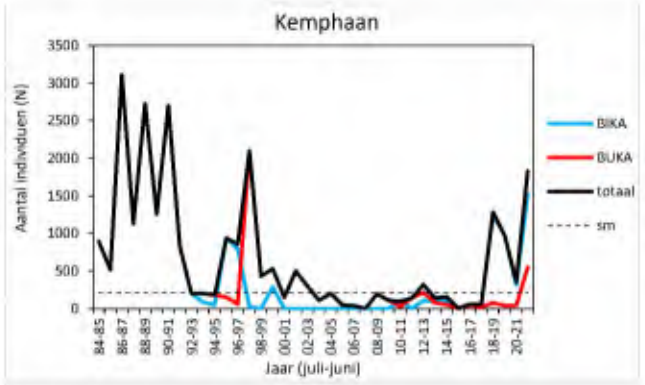


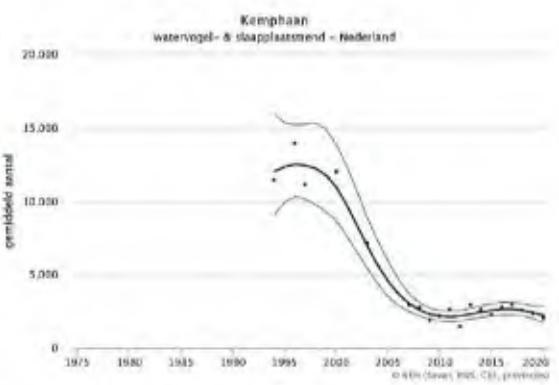


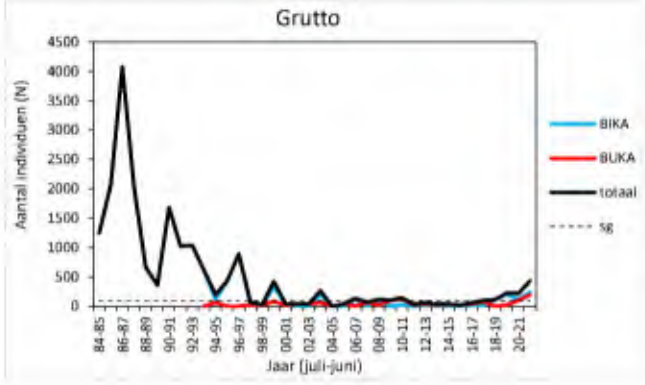
Steltlopers

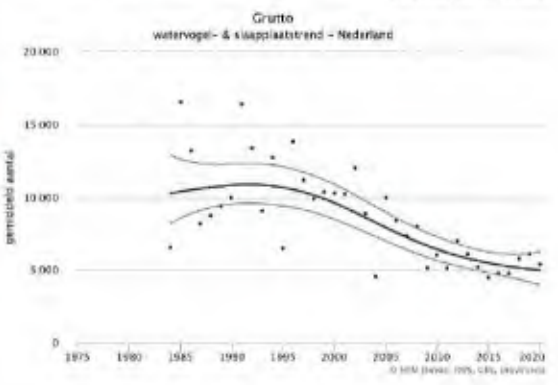












Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

4 september 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort (Marjolijn)
      - Vergunning afschot edelherten
        (1) Stvz voortoets (5.1.2.e)
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen/ontheffingen na 2023 (stvz, Marjolijn)
   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (Afgerond)
   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (afgerond)
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.
        (1) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        (2) Standpunt NVWA met betrekking tot dioxine
        - Edelherten
        (1) Voortgang afschot
        - Runderen
        (1) Uitnemen runderen 2023/2024 (5.1.2.e)
   b. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 stvz (5.1.2.e).
      - uitvoering Grazige deel:
        (1) Poelen
        (2) Visslenk

(3) uitkijktorens
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8. Faunabeheerplan 2024/2029
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 10-07-2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot Check of we de notitie kunnen gebruiken in de procedure	20-2-2023	30-8-2023	5.1.2.e /Marjolijn
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
~~Genetische diversiteit~~	~~Afronden notitie genetische diversiteit~~	~~12-6-2013~~	~~15-8-2023~~	~~Marjolijn~~

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

4 september 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. Overzicht is bijgewerkt (zie bijlage)
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Stvz voortoets

        Deze is bijna afgerond. Er was wat verwarring over het geluidsonderzoek gebruik demper. Dat wordt in het rapport beter verwoord en dan overgenomen in de voortoets.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten

   b) Proces voorbereiding nieuwe vergunningen/ontheffingen na 2023

      De concept tekst van de ontheffing wordt komende week gepubliceerd.

      In de ontheffing wordt de meitelling aangegeven om het afschotplan op te bepalen. We blijven in oktober een helikoptertelling houden en die uitkomst als communicatie moment te gebruiken.

      De opdracht afschot runderen wordt gewijzigd en daarmee voor 6 jaar verlengt.

   c) Notitie genetische diversiteit edelherten (afgerond)

   d) Notitie Ontwikkelingen vegetatie en vogels grazige deel Oostvaardersplassen (afgerond)
4. Communicatie

   Er zijn een paar individuen die af en toe contact opnemen om hun zorg of klacht kenbaar te maken.

   Voorbereiding symposium is volop aan de gang
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.

          (1) Uitplaatsen paarden 2023

(2) Standpunt NVWA met betrekking tot dioxine

Dit wordt landelijk door SBB opgepakt.

We gaan in beeld brengen wat het betekent als standpunt van NVWA blijft wat het is.

We onderzoeken of de opdracht afschot runderen ook uitgebreid moet worden met paarden en met provincie afstemmen. 5.1.2.e

- Edelherten

(1) Voortgang afschot

- Runderen

(1) Uitnemen runderen 2023/2024

b. Projecten kerngebied
   - extra beheerkosten 2024 t/m 2027. Subsidieaanvraag is bij de provincie ingediend
   - uitvoering Grazige deel:
     (1) Poelen
     (2) Visslenk
     (3) uitkijktorens
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan

   90% versie wordt over twee weken met de juristen gedeeld voor reactie
8. Faunabeheerplan 2024/2029 Komt morgen in GS met een aantal aanpassingen.
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 10-07-2023
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	Gesprek met provincie wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11	1-1-2023	5.1.2.e
deskundigen rapport	Aanvulling met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot Check of we de notitie kunnen gebruiken in de procedure	20-2-2023	30-8-2023	5.1.2.e /Marjolijn
Grote Klis	wat zijn opties voor ander beheer we nemen dit in het beheerplan Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.	20-2-2023	20-3-2023	5.1.2.e / 5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vermattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld
6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere

			stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Geen zittingsdatum bekend
11	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard.(ECLI:NL:RVS:2023:3164)
12.	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020.798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

30 oktober 2023 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning afschot edelherten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Opdracht doden paard en rund
      - Vangen van konikpaarden
      - Grote Klis

   b) nieuwe vergunningen/ontheffingen afschot edelherten na 2023
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Protocollen
      - Uitkomst telling grote herbivoren en wat betekent dat voor de opgave deze winter
        - Paarden.
        (1) Update dioxine onderzoek (5.1.2.e)
        (2) Uitplaatsen paarden 2023 (5.1.2.e)
        - Edelherten
        (1) Voorlopige uitkomst helikoptertelling incl communicatie over uitkomst (5.1.2.e)
        (2) Voortgang afschot (5.1.2.e)
        - Runderen
        (1) Uitnemen runderen 2023/2024 (5.1.2.e)

   b. Projecten kerngebied
      - extra beheerkosten 2024 t/m 2027 ter info beschikking (bijlage)
      - uitvoering Grazige deel:
        (1) Poelen

(2) Visslenk
(3) uitkijktorens
- Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan stvz (5.1.2.e)
8. Faunabeheerplan 2024/2029 stvz (5.1.2.e)
9. Bestuurlijk overleg
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 04-09-2023
11 Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
~~deskundigen rapport~~	~~Aanvulling met nieuwe feiten, waaronder behalen biodiversiteit, N2000 doelen en verstoring afschot~~ ~~Check of we de notitie kunnen gebruiken in de procedure~~	~~20-2-2023~~	~~30-8-2023~~	5.1.2.e /~~Marjolijn~~
~~Grote Klis~~	~~wat zijn opties voor ander beheer~~ ~~we nemen dit in het beheerplan~~ ~~Oostvaardersveld mee en wachten afspraak van rechter af.~~	~~20-2-2023~~	~~20-3-2023~~	5.1.2.e /5.1.2.e
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

26 februari 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig

Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Uitspraak Grote Klis
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Verlof gebruik demper
      - ontheffing afschot edelherten
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Paarden
      - Edelherten
      - Runderen
   b. Projecten kerngebied
      - Grazige deel:
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzennota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

Verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

25 maart 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Afwezig

Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      - Vergunning Almeerse Poort
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Uitspraak Grote Klis
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Verlof gebruik demper
      - ontheffing afschot edelherten
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Paarden
      - Edelherten
      - Runderen
   b. Projecten kerngebied
      - Grazige deel:
      - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzennota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

22 april 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Imke Boerma (vervangt Joke), 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
        - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        - Vergunning vernattingsmaatregelen
        - Opdracht afschot runderen en paarden
        - Uitspraak Grote Klis.
        - Ontheffing afschot edelherten
        - Tuchtzaak dierenarts. Zitting is 25 april.
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
    a. Herbivoren
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen.
    b. Projecten kerngebied
        - Grazige deel
        - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzennota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 mei 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
        - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        - Vergunning vernattingsmaatregelen
        - Opdracht afschot runderen en paarden
        - Uitspraak Grote Klis.
        - Ontheffing afschot edelherten
        - Tuchtzaak dierenarts.
        - Kennismakingsgesprek stichting Hart voor dieren Oostvaardersplassen.
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
    a. Herbivoren
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen.
    b. Projecten kerngebied
        - Grazige deel
        - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Wolf	wat als de wolf komt We houden de vinger aan de pols	28-11		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023	12-9-2023	5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzennota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

verslag Strategisch overleg Oostvaardersplassen

27 mei 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Communicatie
   a. De communicatie van ons uit gaat meer en meer over de vogels en beheer. Dat is fijn. Komende week gaat de omroep mee met ringen zeearend en komt er een blog over hoe het met de kuddes gaat
   b. We zien dat zaken waar wij reageren nav actievoerders, vooral via sociale media weer extra tegen reacties geven. In het team is afgesproken dat zaken doorgezet worden, die echt laster zijn en waar het OM achter staat Voor nu spreken we af dat we eerst in dit overleg afstemmen of we actie ondernemen.
   c. Kennismakingsgesprek stichting Hart voor dieren Oostvaardersplassen.
      Er is binnenkort een gesprek met de stichting vanuit politie en gemeente Wij zien nu geen meerwaarde om als SBB ook een gesprek aan te gaan. Riena maakt een briefje om te bedanken voor de kennismaking.
   d. Morgen is er een vrijwilligersavond rond het kudde beheer
4. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2.
      Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen sinds de vorige keer
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Uitspraak Grote Klis.
      - Ontheffing afschot edelherten
      - Tuchtzaak dierenarts.
5. Openbare orde
   De aangifte van 5.1.2.e is in behandeling Er is aangegeven dat er excuses worden gemaakt en dat gevolgen aanvaard worden. 5.1.2.e kijkt nog of er een gesprek komt.
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      Runderen en paarden worden binnenkort geteld

- Edelherten.
  de edelherten zijn geteld. Er zijn ca 790 edelherten geteld. Met aanwas zouden we in augustus voor een afschot van 600 dieren staan. We onderzoeken met defensie of een telling met meerdere drones tegelijk mogelijk is
- Paarden
  Binnenkort wordt er dioxine onderzoek gedaan.
- Runderen.

b. Projecten kerngebied
   - Grazige deel
     komend seizoen wordt aan de Broeklanden en de visintrekroute gewerkt.
   - Moerasreset

7. Natura 2000-beheerplan
   De provincie is bezig met verwerken van de zienswijzen De toezegging is dat in augustus het definitieve plan vast gesteld gaat worden.
8 Bestuurlijk overleg
   Donderdag wordt de stand van zaken besproken, waaronder edelherttelling en N2000-beheerplan
9 Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
   punt 3 laatste punt In de zin is het woord procedure vervangen door discussie
10. Rondvraag

a. We willen in zomer 2025 runderen van Free in het Oostvaardersveld inscharen. Uitgezocht moet worden hoe we dit realiseren (5.1.2.e /Marjolijn).
b. Driehoek en Kotterbos zijn weer open voor publiek.
c. De veterinaire commissie is bijeen geweest. Er zijn geen gezondheidsaspecten rond de grote grazers gesignaleerd waar actie op genomen moet worden. Een groot deel van de edelherten zijn drager van teken met TBE (vooral in Kotterbos/Oostvaardersbos). Geadviseerd is om de medewerkers vaccinatie over aan te bieden.

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
~~Wolf~~	~~wat als de wolf komt~~ ~~We houden de vinger aan de pols~~	~~28-11~~		
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures 04-09-2023.

-

	WAT	WIE	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Vergunning geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld. Nieuwe aanvraag ingediend, concept besluit heeft ter inzage gelegen, GS werkt aan definitief besluit en zienswijzenota
3.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) Na zitting 6 april 2023 heeft rechtbank partijen gevraagd of er belang was bij uitspraak i.v.m. bereiken doelstand van 300 runderen. Meeste partijen hebben hier bevestigend op geantwoord. Rechtbank heeft mogelijkheid aan partijen geboden over dit procesbelang om op zitting te komen. Afwachten wanneer uitspraak komt.
4	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
5.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. Rechtbank heeft op 19 juni 2023 beroep afgewezen (ECLI:NL:RBMNE:2023:2868) Stamina heeft hoger beroep ingesteld

6.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren). Nog geen zittingsdatum bekend.
7.	Vovo-verzoek ivm procedure onder 7.	Dierbaar Flevoland	Verzoek is afgewezen (ECL NL RVS 2023:805)
8	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend
9.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. Minister heeft nieuwe beslissing op bezwaar genomen. CBb heeft zitting op 10 oktober 2023 gepland.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied Geen zittingsdatum bekend
11.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2021:5191	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd. Raad van State heeft hoger beroep ongegrond verklaard (ECLI NL RVS:2023 3164)
12	Beroep CBb tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBb te gaan. Minister heeft bezwaar ongegrond verklaard. Stichting heeft beroep ingesteld. Staatsbosbeheer heeft tot 26 september 2023 gelegenheid om te reageren.
13.	Beroep CBb tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP voordat ze geslacht worden	Stichting Animal Rights	Animal Rights heeft bezwaar gemaakt tegen verstrekking paspoorten aan paarden OVP. In 2020 heeft CBb uitspraak gedaan in voorlopige voorziening (ECL NL CBB:2020:798) Minister heeft daarna bezwaar afgewezen. Stichting is in beroep gegaan. Op 22 september is er zitting.
14.			
15.			

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

2 september 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. (Marjolijn)
        - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        - Vergunning vernattingsmaatregelen
        - Opdracht afschot runderen en paarden
        - Ontheffing afschot edelherten
            (1) Anticonceptie bij edelherten. Er is een gesprek met 5.1.2.e geweest. Hij wil als deskundige optreden dat het toedienen van anticonceptie bij edelherten in Oostvaardersplassen geen haalbare kaart is.
        - Tuchtzaak dierenarts.
4. Oostvaardersveld STVZ (5.1.2.e)
    a. Stand van zaken uitnemen paarden incl hengsten ouder dan 3 jaar.
    b. Blog
    c. Beveiliging
    d. Beheerplan vast stellen (Riena)
5. Communicatie (Joke)
6. Openbare orde (5.1.2.e)
    a. Gesprek politie en een vriend een dier (5.1.2.e)
7. Lopende zaken (5.1.2.e)
    a. Evaluatie beleidskader
        a. In voorjaar 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
        b. Na de evaluatie moet het managementplan herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026).
    b. Herbivoren kerngebied (stvz 5.1.2.e)
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen.
    c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)

- Grazige deel
- Moerasreset

8. Natura 2000-beheerplan. Is vastgesteld. Populatiebeheer is N2000 beheer. Zo ook alle projecten rond vernatting en extra poelen.
9. Bestuurlijk overleg (5.1.2.e)
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen ook voor oostvaardersveld.	4-09-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

2 september 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. (Marjolijn)
      - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        (1) Er is weer gevraagd om verhinderdata voor de komende periode door te geven, maar er is nog geen zicht op een zittingsdatum.
      - Vergunning vernattingsmaatregelen
      - Opdracht afschot runderen en paarden
      - Ontheffing afschot edelherten
        (1) Anticonceptie bij edelherten. Er is een gesprek met 5.1.2.e geweest. Hij wil als deskundige optreden dat het toedienen van anticonceptie bij edelherten in Oostvaardersplassen geen haalbare kaart is.
        (2) 13 december is er een zitting bij de rechtbank met Stamina Dat gaat met name om de genetische diversiteit en staat van instandhouding (Marjolijn, is het zo goed verwoord?)
      - Tuchtzaak dierenarts.
        (1) Nog geen nieuws. 5.1.2.e belt 5.1.2.e om te horen of hij al iets heeft gehoord van het Veterinair Tuchtcollege
4. Oostvaardersveld STVZ (5.1.2.e)
   a. Stand van zaken uitnemen paarden incl hengsten ouder dan 3 jaar.
      a. *De planning op hoofdlijnen is besproken. Als we alle voorbereidende werkzaamheden kunnen treffen, gaan de paarden op dinsdag 10 september op transport.*
   b. Blog
      a. *Is nagenoeg klaar, puntjes op de i worden gezet.*
   c. Beveiliging
      a. *Besproken dat we bezig zijn met (camera)bewaking.*
   d. Beheerplan vast stellen (Riena)
      a. *Beheerplan is klaar maar nog niet ondertekend. Op korte termijn wordt hij ter ondertekening aangeboden aan Riena.*
5. Communicatie (Joke)

a. *Het is rustig. Wel veel positieve verhalen.*
b. *Evaluatie OVV uitspraak. Hoe anticiperen we op ontwikkelingen waarvan we verwachten of kunnen vermoeden dat die gaan spelen? Hoe zetten we dan dit strategisch overleg in?*
    a. *Hier plannen we een uitgebreider Strategisch Overleg voor waar we elkaar fysiek spreken. Plant* 5.1.2.e *met* 5.1.2.e *in.*

6. Openbare orde (5.1.2.e)
    a. Gesprek politie/gemeente en Stichting Hart voor Dieren OVP (5.1.2.e)
    b. *Belangrijk om in het gesprek helder te maken dat uitingen op social media niet tegen personen mag worden gericht, dat vernieling van eigendommen verboden is en dat ook betreden van afgesloten terreinen verboden is en dat op bovenstaande zaken handhavend wordt opgetreden.*
    c. *Besproken dat het vanuit SBB goed is om bij dit gesprek aan te sluiten en dat het ons goed lijkt dat Boudewijn SBB vertegenwoordigt in het gesprek. Om aan te geven dat het afgelopen is.*
7. Lopende zaken (5.1.2.e)
    a. Evaluatie beleidskader
        a. In voorjaar 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
        b. Na de evaluatie moet het managementplan herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026).
        c 5.1.2.e *bespreekt laatste stvz met* 5.1.2.e
    b. Herbivoren kerngebied (stvz 5.1.2.e)
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen.
    c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)
        - Grazige deel
            (1) 5.1.2.e *heeft de werkzaamheden vanaf 1 augustus weer opgestart.*
        - Moerasreset
8. Natura 2000-beheerplan. Is vastgesteld Populatiebeheer is N2000 beheer. Zo ook alle projecten rond vernatting en extra poelen.
9. Bestuurlijk overleg (5.1.2.e)
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen ook voor oostvaardersveld.	4-09-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

22 september 2024 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda lid:

Boudewijn Revis,

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2. (Marjolijn)
        - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        - Vergunning vernattingsmaatregelen
        - Opdracht afschot runderen en paarden
        - Ontheffing afschot edelherten
            (1) Anticonceptie bij edelherten. Er is een gesprek met 5.1.2.e geweest. Hij wil als deskundige optreden dat het toedienen van anticonceptie bij edelherten in Oostvaardersplassen geen haalbare kaart is.
        - Tuchtzaak dierenarts.
4. Oostvaardersveld STVZ (5.1.2.e)
5. Communicatie (Joke)
6. Openbare orde (5.1.2.e)
7. Lopende zaken (5.1.2.e)
    a. Evaluatie beleidskader
        a. In voorjaar 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
        b. Na de evaluatie moet het managementplan herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026).
    b. Herbivoren kerngebied (stvz 5.1.2.e)
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen.
    c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)
        - Grazige deel
        - Moerasreset
8. Natura 2000-beheerplan.
9. Bestuurlijk overleg (5.1.2.e)
10. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg

11. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen ook voor oostvaardersveld.	4-09-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

11 maart 2025, 15:00 – 16:30 uur, zaal 'Hagedis' in Amersfoort

Deelnemers

Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e Riena Tienkamp

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
    a. Bezoek NVWA d.d. 4-3-2025
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures (Marjolijn)
        - Behandeling bodemprocedure afschot herten
        - Vergunning vernattingsmaatregelen
        - Opdracht afschot runderen en paarden
        - Ontheffing afschot edelherten (i.r.t. genetische diversiteit)
        - Natura 2000 beheerplan
        - Beroep bij Veterinair Beroepscollege inzake dierenarts
4. Communicatie (Joke)
    a. Film NPNL
    b. Documentaire Japanse televisie
5. Openbare orde (5.1.2.e)
6. Lopende zaken (5.1.2.e)
    a. Evaluatie beleidskader
        a. In voorjaar/zomer 2025 wordt het beleidskader door de provincie geëvalueerd.
        b. Na de evaluatie moet het managementplan mogelijk herzien worden (najaar 2025/voorjaar 2026).
    b. Herbivoren kerngebied (5.1.2.e)
        - Paarden
            (1) Opdracht afschot paarden.
            (2) Uitname paarden rond zomer 2025
        - Edelherten
            (1) Stand van zaken faunabeheer
        - Runderen
            (1) Stand van zaken populatiebeheer
    c. Projecten kerngebied (5.1.2.e)
        - Grazige deel
        - Moerasreset
7. Natura 2000-beheerplan (5.1.2.e)

a. Vismonitoring
b. Moerasreset

8. Bestuurlijk overleg (Riena/5.1.2.e)
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
Convenant ministerie-provincie	Beoordelen of het in stand houden van dit convenant vanuit SBB gezien nog logisch, nodig en juridisch houdbaar is.	20-3-2023		5.1.2.e
Verzekering	Vallen gezonde paarden en die van het OVV wel/niet onder verzekering Wie is contactpersoon binnen SBB	17-4-2023		Marjolijn.
Opdracht afschot rund en paard	Afstemmen met provincie om ook omvang populatie paarden mee te nemen.	4-09-2023		5.1.2.e
runderen Oostvaardersveld	Uitgezocht moet worden of dit openbaar aanbesteed moet.	27-5-2024		5.1.2.e Marjolijn

Bijlage 2 Overzicht lopende juridische procedures OVP mei 2024

	WAT	WIE EN 360-ZAAKNR	SVZ
1.	Hoger beroep bij Raad van State Positieve weigering Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland (en Fauna4Life); Z22-5897	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum. Besluit geschorst op 31 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3105)
2.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e namens particulier en vijf stichtingen; Z22-3299	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijk verklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. Eind 2023 is de lopende opdracht voor afschot van heckrunderen gewijzigd: verlenging looptijd tot en met 31 december 2028.
3.	Hoger beroep bij Raad van State tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina; Z23-6495	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. De rechtbank heeft het beroep van Stamina ongegrond verklaard.
4.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland; Z21-4161 en Z21-4382	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar deze zaak gaat over ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. (Looptijd t/m 31-12-23.)Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
5.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland Z21-4382	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
6.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	Stamina; Z24-2443	Procedure nog in beginstadium. Stamina zit vooral op argument dat goede staat van instandhouding van de populatie niet gewaarborgd is. Besluit is niet correct ter inzage gelegd dus geen overschrijding van de beroepstermijn.
7.	Beroep bij rechtbank / ontheffing aan FBE populatiebeheer edelherten 2024-2029	5.1.2.e namens Stichting Diervriendelijk Nederland; Z24-1107 en Z24-1211	Diervriendelijk Nederland had beroep ingesteld bij de rechtbank én om schorsing gevraagd. Op beide heeft de rechtbank op 5-4-2024 uitspraak gedaan: het verzoek om schorsing is afgewezen en het beroep is ongegrond verklaard. https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1939 Het belangrijkste argument was dat er aan alternatief zou bestaan, nl.

			anticonceptie Het is nog niet bekend of Dierenvriendelijk Nederland in hoger beroep is gegaan.
8.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina; Z21-4860	Al langlopende zaak op grond van de Wet dieren (gehouden dieren in OVV). Zitting bij CBB is geweest. Het beroep is gegrond verklaard
9	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren drinkwater paarden Etalage en Noord-OVV	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-3590	Zaak loopt sinds begin 2023 bij CBB, stukken ingediend, maar nog geen zitting geweest.
10.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP, Z23-9533	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied. Klacht is op hoorzitting behandeld, er is nog geen uitspraak gedaan.

Lopende zaken 11 maart 2025

		Onderwerp	Instantie	Stand van zaken
Z22-5897	Dierbaar Flevoland 202204593/1/R2	Vernatting	ABRvS	Zitting op 9 januari 2025 om 10:00. In afwachting van de uitspraak.
Z22-3299	5.1.2.e namens 5.1.2.e e.a. 202202423/1/A3	Opdracht heckrunderen en konikpaarden	ABRvS	Zitting 10 maart 2025.
	Dierbaar Flevoland UTR 24/5849 NATUUR	Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen	Rechtbank Midden-Nederland	Zitting 10 maart 2025.
Z21-4382	Dierbaar Flevoland 202103612/1/R2	Ontheffing en vergunning edelherten (6:19 in feb 2023) + incidenteel HB SBB	ABRvS	Zitting 23 april 2025 9.30 uur **Laatste stukken**: vovo-uitspraak 2 maart 2023. Brieven mbt verhinderingen en procesbelang.
Z21-4161	Stamina 202103510/1/A3	Ontheffing edelherten (6:19 in feb 2023)	ABRvS	Zitting 23 april 2025 9.30 uur
Z23-6495	Stamina 202305399/1/A3	Handhaving vangen konikpaarden + incidenteel HB GS	ABRvS	Zitting 23 april 2025 14 uur **Laatste stukken**: 11 en 28/11/2023 en 6/5/24 Stamina – nadere stukken.
Z24-4297	Diervriendelijk Nederland 202403261/1/A3	Ontheffing edelherten vanaf 2024 + incidenteel HB GS	ABRvS	Zitting 23 april 2025 15.30 uur

				Laatste stukken: 5/9/24 DVNL - zienswijze op het incidenteel hoger beroep GS + aanvulling hoger beroep.
Z25-770	Stamina 202500629/1/A/3	Ontheffing edelherten vanaf 2024	ABRvS	Zitting 23 april 2025 15.30 uur Tot en met 8 april 2025 de tijd om een schriftelijke uiteenzetting te geven n.a.v. hogerberoepsgronden.
Z23-3590	Stichting Hart voor Dieren Oostvaardersplassen	Handhavingsverzoek drinkwater OVV	CBb	Zitting 27 juni 14.30 uur
Z24-10277	Stichting Hart voor Dieren Oostvaardersplassen	Handhavingsverzoek transport en slacht zwangere merrie	CBb	Zitting 27 juni 14.30 uur

From: "5.1.2.e"
Sent: Fri, 11 Nov 2022 13:22:47 +0100
To: "Egmond, Marjolijn van" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Bijl, Joke" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "Neutel, Wout" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Revis, Boudewijn" <5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl>
Subject: Agenda strategisch overleg OVP 14 november
Attachments: 2022 11 14 agenda strategisch overleg OVP.docx, 2022-10-31 concept verslag strategisch overleg OVP.docx

Hai collega's,

Hierbij ontvangen jullie de agenda en het vorige verslag t.b.v. het strategisch overleg van aankomende maandag.

Stukken staan ook in 360:

Z22-8238 strategisch overleg Oostvaardersplassen 2022-11-14

https://360graden.staatsbosbeheer.nl/locator.aspx?name=Common.Details.Navigate&module=Case&s5.1.2.i
5.1.2.i

Fijn weekend alvast!

Groet,

5.1.2.e

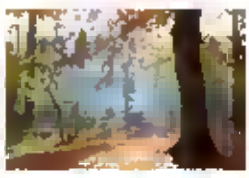
Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
5.1.2.e

Staatsbosbeheer
|5.1.2.e

E5.1.2.e@staatsbosbeheer.nl
M5.1.2.e

Locatie: Lelystad



Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
postbus 2 | 3800 AA | Amersfoort

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen

14 oktober 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers

Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:

Boudewijn Revis

Agenda

1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
   a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
      - Almeerse Poort Stand van zaken
        Aanvraag Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
        Stand van zaken
        Extra broedvogelkartering 2023 (5.1.2.e)
        Gevolgen VoVo vernatting
4. Communicatie
   Communicatie helikoptertelling 2022
5. Openbare orde
   Terugkoppeling gesprek politie, provincie, gemeente Lelystad (5.1.2.e)
   Afstemming vooraankondigingen op social media over illegaal bijvoeren 2022-2023 (5.1.2.e)
6. Lopende zaken
   a. Herbivoren
      - Paarden
        Onderzoek Klis NVWA (5.1.2.e)
      - Edelherten.
        Voortgang afschot (5.1.2.e)
      - Runderen
        Voortgang afschot (5.1.2.e)
      - Faunabeheerplan 2024-2030 (5.1.2.e)
      - Vergunningen afschot 2024 en verder
        geluidsonderzoek demper (5.1.2.e)
      - Protocollen
   b. Projecten kerngebied
      - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam (5.1.2.e)
      - Visslenk
      - Poelen

- Moerasreset

7. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg 10-11-2022
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 31 oktober
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Klis onderzoek~~	~~Navraag bij NVWA wat ze van ons nodig hebben~~	~~3-10~~	~~8-10~~	5.1.2.e
~~Bestuurlijk overleg~~	~~Bespreken onderzoek geluidsimpact van geweren~~	~~3-10~~	~~7-10~~	~~Wout/~~5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

WAT	WIE	SVZ
Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgriep.	Stamina	Minister verwiist naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd. GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
Bezwaar afwijzen handhavingsverzoek Wnb vangen en doden konikpaarden OVP	Stamina	Er komt geen hoorzitting. Provincie moet nog beslissing op bezwaar nemen.
beroep Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland	Aankondiging ontvangen voor zitting op 15 maart 2022 De provincie neemt binnenkort een nieuwe beslissing op bezwaar waarin staat dat er geen vergunning nodig is omdat het een project is dat nodig is voor het beheer en omdat er geen significante effecten te verwachten zijn. Aanleiding was recente jurisprudentie dat 'milieu-besluiten' moeten worden voorbereid met de openbare voorbereidingsprocedure (= mogelijkheid zienswijze op een concept, daarna geen bezwaar, maar meteen beroep bij rechtbank). Er was een zienswijze ingediend. Tegen de nieuwe beslissing op bezwaar staat beroep open bij de rechtbank.
beroep Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland	Staatsbosbeheer is toegelaten als partij. Ook dit beroep wordt op 15 maart 2022 behandeld door de rechtbank. De provincie wil hier eenzelfde aanpassing doen als bij de vergunning voor de vernatting. Op 26 januari jl is de herziene concept beslissing op bezwaar ter inzage gelegd.

Beroep opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	Dierbaar Flevoland Stamina 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen het geven van de opdracht. De provincie heeft verweerschriften ingediend. Er is nog geen datum bekend voor de zitting(en)>
Voorlopige voorziening tegen opdracht tot het doden van runderen en paarden	5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier	Deze partij heeft ook een voorlopige voorziening gevraagd. Zitting was op 18 februari 2022. Rechter doet binnen 2 weken uitspraak. Wellicht komt tegelijkertijd uitspraak in de bodemzaak.
Beroep tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	GS heeft een verweerschrift ingediend bij de rechtbank. Omdat verzoek is afgewezen is Staatsbosbeheer geen partij.

Verzet tegen besluit rechtbank	Stichting Hart voor dieren	Brandbrief van Stichting Hart voor Dieren van 25 januari 2021 aan Gedeputeerde en Provinciale Staten om verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het uitvoeren van het beleid over de heckrunderen. Stichting meent dat hier een besluit opgenomen had moeten worden en procedeert tegen het niet nemen van dit besluit. De Stichting heeft verzet aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 17 december 2021, waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om over het geschil te oordelen omdat de brandbrief van de Stichting geen verzoek is tot het nemen van een besluit is in de zin van artikel 1:3. derde lid, van de Awb.
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot herten	Stamina en Dierbaar	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing FBE op grond van faunabeheerplan
hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot herten	Dierbaar	Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren zorgplicht gehouden dieren OVP	Stamina	Zaak die erg lijkt op procedure van de Stichting Welzijn Grote Grazers waar het CBb recent uitspraak in heeft gedaan. CBb behandelt zaak op 3 maart 2022.
Beroep bij CBb / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Verzoek is afgewezen door NVWA omdat het niet om gehouden dieren zou gaan. Inmiddels heeft NVWA erkend dat dat niet klopt en is er een herziene beslissing op bezwaar genomen. Verzoek is afgewezen. Zaak wordt op 3 maart 2022 behandeld.

Notulen

Datum	6-1-2026
Plaats	Lelystad
Aanwezig	Riena Tienkamp, Marjolijn van Egmond, Joke Bijl, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
Afwezig	
Notulen	5.1.2.e

1. Opening

2. Vaststelling agenda

Er is geen agenda vooraf gestuurd.

3. Mededelingen

4. Werkbezoek Staten

We verwachten dat vanwege het slechte winterweer de provincie de bijeenkomst af gaat zeggen. We laten die beslissing bij de provincie. Mogelijk wordt ook de behandeling van de review in de middag bij de commissie uitgesteld.

5. Bijvoeren

Gisteren en vandaag zijn er rondes gemaakt om te bekijken of de runderen en paarden nog bij het gras kunnen. Duidelijk is dat dat de dieren nog steeds gras eten. Er is geen aanleiding om nu bij te voeren.

6. WOO

Er lopen nog een aantal WOO verzoeken.

7. Juridische zaken

Momenteel zijn er geen zaken die actie vereisen.
In december heeft 5.1.2.e ambtelijk met de gemeente en politie afgestemd over demonstraties en het niet toestaan dat dit op ons terrein gebeurt. We hebben aangegeven waarom dit laatste ongewenst is en welke risico's daar aan zitten.

8. Communicatie

Er is regelmatig positieve aandacht voor de Oostvaardersplassen. Zelf communiceren we ook frequent. Er zijn weinig vragen vanuit de media.

9. Populatiebeheer

Van de edelherten moeten er nog 180 uitgenomen worden. Op zich loopt het afschot goed.
Van de runderen moeten er nog circa 40 uitgehaald worden.
Er moeten nog ca. 20 paarden uitgenomen worden.

Het genetisch materiaal van de runderen en edelherten is binnen. Voor de paarden hebben we nog 18 monsters nodig. Voor het eind van de maand gaan de monsters naar de UvA om te laten analyseren.

10. Managementplan

5.1.2.e vindt dat het managementplan geüpdatet moet worden. We gaan in 2026 het managementplan updaten en nemen dan de uitkomst van de behandeling in PS van de review mee.
Inzet is dat het een plan wordt met de status van reguliere beheerplannen van SBB.

11. Natura 2000

Voor de kerst hebben we met de provincie afgestemd over de Natura 2000 maatregelen zoals opgenomen in het tweede beheerplan. We hebben afspraken gemaakt wie welk onderdeel oppakt.

12. Terugblik op het jaar

Dit verslag is in concept af. We besluiten dat we de aantallen grote grazers van de helikoptertelling in het verslag opnemen. **Joke** biedt aan om mee te lezen.

13. Rondvraag

5.1.2.e belt nog naar twee personen die om informatie gevraagd hebben.
De kuddebeheerders van Staatsbosbeheer zijn bij de Oostvaardersplassen op werkbezoek geweest.
We zijn bezig met een artikel in Stamblad over wat er de afgelopen 5 jaar in de OVP gebeurd is.
We willen een boek uitbrengen over de OVP, gericht op terugblik op 25 jaar begrazingsbeheer en het er nu voor staat. 5.1.2.e zoekt nog even uit of het maandag in het DT moet komen.

14. Sluiting

De volgende bijeenkomsten zijn in de agenda's geprikt. We continueren de strategische overleggen met name om elkaar bij te kunnen praten zodat we allemaal op hetzelfde informatieniveau blijven.

staatsbosbeheer

Actielijst

Nummer	Datum	Wie	Wat	Wanneer

Verslag bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 20 maart 2023 (# 3091799)

Locatie: Digitaal, via teams

Tijdstip: 11:00 – 12:00 uur

Aanwezig: Michiel Rijsberman, Wout Neutel, 5.1.2.e
Afwezig: 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 23 januari 2023(bijgesloten)
   Geen opmerkingen.

   b. Mededelingen:
   - Bedreiging medewerker SBB besproken.

2. Juridische procedures: (mondeling)
   Delen van de laatste informatie rond de verschillende juridische procedures
   - Voorlopige voorziening afschot edelherten niet toegekend + voorschot door voorzieningenrechter op bodemprocedure.
   - Beroep bij CBB/ Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen Oostvaardersveld.

3. Beheer en conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
   - Conditie grote grazers
   - Laatste ronde was 9 maart: gemiddelde BCS is 2.6.

   - Beheer grote grazers
   Populatiebeheer edelherten gaat door tot 1 mei en loopt nog steeds voortvarend. Het is goed mogelijk dat SBB door de aanvullende maatregelen de doelstand van 500 edelherten voor 1 mei haalt.

4. Pers/media/communicatie
   - Delen van actuele onderwerpen die spelen;
   Verkiezingsuitslagen provincie Flevoland van 15 maart 2023
   Statenleden worden volgende week geïnstalleerd. Die zouden we uit kunnen nodigen om te laten zien wat SBB doet. Voorstellen als organisatie SBB aan alle statenleden. Live of op papier. SBB gaat nog na of we dit willen aanbieden.

   Bezoek minister Van der Wal op 29 maart aan Markerwadden en OVP.

5. Rondvraag
   FBP in juli 2023 in GS is zeer wenselijk, niet alleen voor OVP maar in het kader van jacht- en schadebestrijding algemeen.

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op donderdag 30 mei 2024 (#3270351)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 13.30 – 14.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 21 maart 2023.
   b. Mededelingen:

2. Wetenschappelijke Review/evaluatie beleidskader beheer Oostvaardersplassen bespreken van de stappen die gezet moeten worden en de onderdelen die we opgenomen zouden willen zien in de Review.

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie
   - Bespreken communicatie en informatie rond de Oostvaardersplassen;

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 05 september 2024 (#3306402)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 14.00 – 15.00 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 30 mei 2024.
   b. Mededelingen:
   - pilot uitvoeren voor het tellen van de grote grazers met een drone

2. Proces & uitvoering wetenschappelijke review

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures
   - Uitspraak college van beroep voor het bedrijfsleven paarden Oostvaardersveld;

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag

Agenda bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op maandag 07 oktober 2024 (#3317506)

Locatie: provinciehuis, kamer van de Gedeputeerde

Tijdstip: 10.30 – 11.30 uur

Genodigden: Harold Hofstra, Riena Tienkamp, 5.1.2.e 5.1.2.e

AGENDA

1. Opening en mededelingen
   a. Uitkomsten overleg 30 mei & 5 september 2024.
   b. Mededelingen:

2. Proces & uitvoering wetenschappelijke review
   - Update op het proces

3. Ontwikkelingen Juridische Procedures
   - lopende processen

4. Beheer grote grazers(door Staatsbosbeheer)

5. Pers/media/communicatie

6. Rondvraag

Voor intern beraad
Svz juridische aangelegenheden Oostvaardersplassen 04-03-2020

1. Edelherten (ontheffing en vergunning per 1-1-2020)
Mbt de ontheffing en de vergunning per 1-1-2020 (op basis van het faunabeheerplan) zijn de zittingen van de bezwarencommissie geweest. De provincie wacht op het advies van de bezwarencommissie. Verder hebben bezwaarmakers (Dierbaar Flevoland c.s.) van de provincie nog de gelegenheid gekregen om schriftelijk op het rapport van 5.1.2.e te reageren, die termijn loopt nog. Na ontvangst van het advies van de bezwarencie. en de reactie van Dierbaar Flevoland stelt de provincie daarna de beslissingen op bezwaar op.

Tegen de beslissingen op bezwaar staat weer beroep open bij de rechtbank. De voorzieningenrechter heeft op 3 februari 2020 de ontheffing geschorst tot zes weken na de bekendmaking van de beslissing op bezwaar. Als er beroep wordt ingesteld bij de rechtbank kan echter opnieuw om een voorlopige voorziening gevraagd worden.

2. Edelherten (hoger beroep bij Raad van State tegen de uitspraak van de rechtbank over de opdracht voor de reset).
Deze procedure loopt. Zowel de provincie als Staatsbosbeheer zijn in hoger beroep gegaan. Pels Rijcken heeft namens de provincie aan de Raad van State gevraagd om versnelde behandeling.

3. Reactie op rapport 5.1.2.e
In verband met de procedures onder 1 en 2 is Pels Rijcken namens de provincie bezig met een schriftelijke reactie op het rapport van 5.1.2.e Omdat het rapport van 5.1.2.e zowel juridische als ecologische bestanddelen heeft, wordt ons op die beide terreinen gelegenheid tot reactie geboden, dan wel om medewerking verzocht.

4. Managementplan
In het laatste juridische overleg bij de provincie waren de meeste aanwezigen van mening dat het goed zou zijn als het managementplan wel het akkoord krijgt van GS. Afgesproken is dat Staatsbosbeheer het plan nog aanpast aan de meest recente inzichten en we het dan eerst nog bespreken. Om problemen met de edelhertenprocedures te voorkomen is het wenselijk dat we consistent blijven in aantallen en ecologische onderbouwing daarvan.

5. Ontheffing vroeg-reactief beheer (verlenging)
De ontheffing die Staatsbosbeheer heeft voor het vroeg-reactief beheer (voorkomen onnodig lijden) loopt in augustus 2020 af. Het is de bedoeling dat de ontheffing op basis van het faunabeheerplan ook gebruikt kan worden voor het vroeg-reactief beheer. De faunabeheerplan-ontheffing kan echter nog stranden, of voor een tweede keer geschorst worden. Daarom is het idee om verlenging van de vroeg-reactief beheerontheffing aan te vragen. In eerste instantie leek dat simpel, maar tijdens het juridische overleg werd gezegd dat dit een nieuw besluit zou zijn, dus ook gemotiveerd moet worden. Verder was de vraag of dat dan ook niet op het faunabeheerplan gebaseerd zou moeten worden, en of de FBE het niet (mede) zou moeten aanvragen. De afspraak is dat ik een concept aanvraag verlenging maak en voorleg, maar intussen vraag ik me af of we het wel moeten doen. We kunnen immers in het kader van een eventuele nieuwe schorsingszaak aan de orde stellen dat het vroeg-reactief beheer in ieder geval mogelijk moet blijven. En als de verlenging ook op het FBP gebaseerd moet worden, dan is de vraag wat we opschieten met een verlenging: dan is het eigenlijk een dubbel besluit.

6. Paarden en runderen; (geen) vergunningplicht Wnb

M.b.t. de edelherten heeft Staatsbosbeheer bij de bezwarencommissie van de provincie Flevoland verdedigd dat sinds de invoering van de Spoedwet aanpak stikstof (1-1-2020) er geen Wnb-vergunning nodig is voor het afschot (en dus de reductie van de aantallen). Als de bezwarencommissie het daarmee eens is, dan zal volgens mij de provincie waarschijnlijk wel overtuigd kunnen worden dat er ook voor de reductie van paarden en runderen geen Wnb-vergunning nodig is.

7. Vernattingsmaatregelen vergunning Wnb

Voor de vernattingsmaatregelen kan op grond van de Spoedwet aanpak stikstof betoogd worden dat daarvoor geen vergunning nodig is. Echter, omdat de aanvraag al in 2019 is ingediend, is besloten om de aanvraag door te laten lopen.

8. Beschutting (omgevingsvergunning)

Voor het planten van bomen in de Oostvaardersplassen is een omgevingsvergunning van de gemeente Lelystad nodig op grond van de beheersverordening. (Er is geen bestemmingsplan voor de OVP, de beheersverordening geldt in plaats daarvan.)
Als er niet voorafgaand al een Wnb-vergunning is aangevraagd of verleend, dan moet een gemeente zich afvragen of er een zogenaamde 'verklaring van geen bedenkingen' van de provincie nodig is. Die verklaring van geen bedenkingen komt in de plaats van een vergunning.
Met betrekking tot de beschutting zijn er twee argumenten waarom er geen Wnb-vergunning nodig is:
1. Er is een voortoets gedaan, en daaruit blijkt dat er geen significante effecten te verwachten zijn.
2. Het is een maatregel nodig voor het beheer van het gebied.
NB: het hoeft niet allebei waar te zijn, als aan één van deze voorwaarden wordt voldaan, dan is geen Wnb-vergunning of verklaring van geen bedenkingen nodig.
Op zich zou Staatsbosbeheer gewoon een omgevingsvergunning bij de gemeente kunnen aanvragen, met toezending van de voortoets. Daar zit echter een risico aan, omdat de gemeente dan zelfstandig moet beslissen of aan de provincie een verklaring van geen bedenkingen gevraagd wordt of niet. En de gemeente weet vast nog wat een gedoe we gehad hebben met de omgevingsvergunning voor de rasters. Dus is het idee om eerst zelf nog even goed naar de voortoets te kijken en deze vervolgens aan de provincie voor te leggen, met de vraag of op basis daarvan de provincie kan aangeven dat er geen Wnb-vergunning of verklaring van geen bedenkingen nodig is. Dan kunnen we dat meesturen met de aanvraag aan de gemeente.

9. Bezwaarschrift Stamina bij NVWA

Inmiddels blijkt dat Stamina vorig jaar een handhavingsverzoek bij de NVWA heeft ingediend, er kort gezegd op neerkomend dat de dieren in de OVP gehouden zijn, en niet als zodanig worden behandeld, waardoor er strijd is met de Wet dieren. Om die reden zouden ook de edelherten niet mogen worden afgeschoten. Het handhavingsverzoek is afgewezen, daartegen is bezwaar gemaakt, en de NVWA is bezig met de behandeling van het bezwaarschrift. De NVWA heeft ons onlangs de stukken gestuurd, met de vraag of Staatsbosbeheer hierop gehoord wil worden. Ik heb de NVWA laten weten dat wij de voorkeur geven aan een schriftelijke reactie. Die zal dan dus binnenkort moeten worden ingediend.
Er zijn duidelijke parallellen met de beroepszaak van de Stichting Welzijn Grote Grazers, die nog steeds bij het College van beroep voor het bedrijfsleven ligt. Het is nog niet bekend wanneer die zaak wordt behandeld.

10. Wob-verzoeken

Er zijn sinds de winter 2017-2018 37 Wob-verzoeken over de Oostvaardersplassen in brede zin (inclusief Texel, Lauwersmeer, Spanje en Wit-Rusland) bij ons ingediend. Daarvan moet op vijftien verzoeken nog een of meerdere deelbesluiten genomen worden. Daarnaast lopen er nog twee bezwaarzaken. Er zijn 1089 documenten openbaar gemaakt, het grootste deel zijn facturen.

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 22 november 2018 over de Oostvaardersplassen
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 09.00 – 10.00
Genodigden: Harold Hofstra, Sylvo Thijsen, Nick de Snoo, Kees Lever, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (i.p.v. 5.1.2.e)

1. Opening en mededelingen

2. Beslispunt: toekomstige frequentie en deelnemers bestuurlijk overleg
    a. Voorstel frequentie: 1 x 3 weken
    b. Voorstel deelnemers

3. Aanpak reset grote grazers (op basis van toelichting door SBB):
    a. Veiligheid en toezicht: veiligheidsplan
    b. Voorbereiding en uitvoering reset edelherten: protocol, planning gezien juridische procedures (voor terugvalopties zie agendapunt 5a)
    c. Voorbereiding en uitvoering Konikpaarden: herplaatsings-locatiekeuze, protocol, paarden uit Oostvaardersveld, terugvaloptie(s)
    d. Stand van zaken samenstelling expertgroep reset grote grazers (provincie)

4. Voorbereiding en uitvoering beschuttingsopgave: ontwerp, planning, procedures (op basis van toelichting van SBB):
    a. 300 ha beschuttingsgebied
    b. Tijdelijke beschutting in randgebieden
    c. Zichtbare/korte termijn beschutting in kerngebied
5. Denkrichting voor aanpassing vroeg-reactief beheer (op basis van toelichting van SBB):
    a. Edelherten
    b. konikpaarden en heckrunderen

6. Bespreekpunt: communicatie en omgevingsmanagement
    a. Hoofdlijn voor wijze en invulling van dialoog met actie/belangengroepen

7. Rondvraag

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Donderdag 22 november 2018
Aanwezig: Harold Hofstra, Sylvo Thijsen, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Overlegstructuur

Het bestuurlijk overleg zal komende periode worden geïntensiveerd. Streven is 1 keer per 2 weken. Vanuit Staatsbosbeheer zijn de vertegenwoordigers: Kees Lever en Nick de Snoo. Incidenteel zal Sylvo Thijsen aanschuiven.
Vanuit de Provincie zijn de vertegenwoordigers: Harold Hofstra en 5.1.2.e 5.1.2.e

2. Reset grote grazers

a) Veiligheidsplan is met de partijen in de driehoek besproken en afgekaart.
b) Reset edelherten. Plan van aanpak is door Staatsbosbeheer afgerond en kan met Provinciale Staten gedeeld worden. Aanvullend worden door Staatsbosbeheer uitvoeringsprotocollen gemaakt. Deze zullen in verband met veiligheidsredenen niet openbaar worden gemaakt.
Operationeel zijn voorbereidingswerkzaamheden volop gaande.
c) Uitplaatsing Konikpaarden. Uitplaatsing vanuit de groep in het Oostvaardersveld is voor begin december gepland. Uitplaatsing vanuit het kerngebied in de periode februari/maart.
Indien daar behoefte is kan Free nature, als uitvoerder, een toelichting geven op hun werkwijze voor Provinciale Staten.
d) Samenstelling expertgroep wordt aan gewerkt. Suggestie is niet individuen hiervoor te benaderen, maar instituten of organisaties.

3. Beschuttingsopgave

a) Beschuttingsplan is door Staatsbosbeheer vastgesteld en kan met Provinciale Staten gedeeld worden. Uitvoering start als vergunningsprocedures rond zijn.
b) Randgebieden Kotterbos, Oostvaardersbos en Driehoek blijven vooralsnog gedeeltelijk beschikbaar voor de grazers
c) Staatsbosbeheer kijkt hoe ze op korte termijn al een aantal kleine maatregelen kunnen nemen om beschutting in kerngebied snel te verbeteren.

4. Aanpassing vroeg-reactief beheer.

Dit komt op de agenda van het volgende bestuurlijk overleg.

5. Communicatie en omgevingsmanagement

Zowel Staatsbosbeheer als de provincie zetten hier extra capaciteit op in met een omgevingsmanager en een strategisch communicatieadviseur.
Voorstel van Staatsbosbeheer is om excursies te organiseren in combinatie met een schuurdialoog. Dit zal in samenspraak tussen Staatsbosbeheer en de provincie nader worden uitgewerkt.

Gedeputeerde geeft aan ook behoefte te hebben aan een vorm van een spreekuur. Nadere uitwerking komt op de agenda van het volgende bestuurlijk overleg, zo mogelijk in aanwezigheid van de Omgevingsmanager en de strategisch communicatieadviseur.

6. Rondvraag

- Provincie zal inzetten op snelle administratieve afronding van de afspraken over de financiering van de extra kosten bijvoeren, reset grazers en aanleg beschutting.
- Bredere doorkijk financiën wordt agendapunt voor volgend bestuurlijk overleg.

Voorlopige datum voor het volgende bestuurlijk overleg:

Donderdag 13 december.
9.00 – 10.00 u
Provinciehuis Flevoland

Afsprakenlijst

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Maandag 17 december 2018

Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (notulen)

1. Communicatie

a) De communicatiekalender wordt vanaf nu standaard op de agenda gezet.
b) De communicatiekalender zal op enkele punten worden verbeterd. Er worden PM's, blogs en een hoofdboodschap/doel per communicatiemoment toegevoegd.
c) SBB biedt medewerking aan bij uitwerking Q&A en andere communicatie zaken.
d) Voortgangsbericht SBB met daarin o.a. aantal tot dusverre geschoten dieren wordt maandag in concept met provincie gedeeld. Gedeputeerde kan dit dinsdag melden in GS zodat woensdag ook de commissie kan worden geïnformeerd.
e) Teleurstellende aantal geschoten herten wordt in breder kader geplaatst.
f) Voortgangsbericht wordt maandelijks gedeeld (geen vaste dag, wel maandelijks). hierin niet alleen aandacht voor grazers maar ook voor andere zaken als beschutting/vernatting.

2. Voortgang reset grote grazers

a) Herten: Provincie en SBB kijken naar hoe en of er enige ruimte kan komen in de 5 uur periode, waarin nu niet geschoten mag worden.
b) Paarden: SBB en provincie stemmen af wie de terugkoppeling doet naar locaties waarvan uit de quick scan blijkt dat ze wel of niet meer in beeld zijn.
c) Provincie bakent de taken van expertgroep duidelijk af: monitoren en adviseren

3. Maatschappelijke betrokkenheid

a) Gezamenlijke notitie SBB en provincie wordt mee ingestemd. Op pagina 2 zal worden gecorrigeerd dat SBB geen semi-, maar een publieke organisatie is.

4. Juridisch

a) SBB en provincie stellen een gezamenlijke lijst samen van lopende zaken. SBB vult deze aan met zaken waarbij de provincie niet betrokken is.

5. Financiën

a) SBB en provincie stellen een lijst samen met waar we nu staan en wat er nodig is. Op basis hiervan wordt bekeken of gezamenlijk gesprek met LNV gewenst is, daarin is ook rol weggelegd voor 5.1.2.e ivm masterplan Nationaal park.

6. Anticonceptie
a) Concepttekst opdracht zal worden aangepast door provincie. Plan van aanpak meenemen in opdracht is vooruitlopen op onderzoeksresultaten. Er zal daarom een knip worden aangebracht tussen onderzoek en het eventuele vervolg.

7. Overige punten
   a) Provincie checkt of volgende bestuurlijk overleg gepland is.

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 11 april 2019 over de Oostvaardersplassen
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 09.00 – 10.00
Genodigden: Harold Hofstra, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
   a. Afsprakenlijst vorige overleg van 21 maart (bijgesloten ter informatie)
   b. Communicatiekalender per 5 april 2019

2. Voortgang reset grote grazers (mondelinge toelichting door SBB):
   a. Edelherten: maandupdate en rustperiode (bijgesloten ter informatie)
   b. Koniks: planning herplaatsing naar Wit-Rusland

3. Conditie grote grazers:
   a. Toelichting op verslag terreinbezoek van 4 april 2019 (Staatsbosbeheer, zie bijgesloten verslag)
   b. Planning volgende terreinbezoek(en)

Communicatie en omgevingsmanagement.:

4. Klankbordgroep (mondelinge toelichting door provincie): Graag ook eventuele stukken GS toevoegen.
   a. Instelling en samenstelling van klankbordgroep
   b. Vervolgstappen
   Terugblik schuursessie

5. Managementplan Oostvaardersplassengebied:
   ~~a. Planning van totstandkoming managementplan (Staatsbosbeheer, zie bijgesloten notitie)~~ mondeling
   ~~b.~~a. (Gevraagde) bijdrage van provincie aan managementplan

6. Financiën:
   a. Terugkoppeling gesprek met ministerie van LNV
   b. Toelichting op stand van zaken financiën reset grote grazers (Staatsbosbeheer, zie bijgesloten) ja, is in de maak.

~~7. Schuursessies:~~
   ~~a. Vervolg op schuursessies~~

~~8.~~7. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
   a. Voorstel literatuuronderzoek anticonceptie (2 mei)
   b. Monitoring, onderzoek, wetenschappelijke review (2 mei)

~~9.~~8. Rondvraag

Met opmaak: Standaard, Inspringing: Links: 1,9 cm

Met opmerkingen 5.1.2.e : Notitie 5.1.2.e 5.1.2.e

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 17 december 2018 over de Oostvaardersplassen
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 12.00 – 13.00
Genodigden: Harold Hofstra, Cees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen

2. Aanpak reset grote grazers (toelichting door SBB):
    a. Uitvoering reset edelherten: stand van zaken
    b. Veiligheid en toezicht: veiligheidsplan
    c. Voorbereiding herplaatsing Konikpaarden: locaties, vergunningen, Oostvaardersveld

3. Bijvoeren grote grazers (toelichting door provincie)
    a. Beleidslijn bijvoeren winter 2018/2019 van provincie (zie bijgesloten beleidslijn)
    b. Protocol van Staatsbosbeheer (nog in ontwikkeling)

4. Randvoorwaarden in plan van aanpak reset grote grazers (toelichting door SBB, zie bijgesloten plan van aanpak)
    a. Beheerbudget van Staatsbosbeheer
    b. Toezicht en handhaving

5. Maatschappelijke betrokkenheid
    a. Vaststelling plan maatschappelijke betrokkenheid van provincie (zie bijgesloten notitie)
    b. Aanpak van follow up spreekuren, gesprekken en bijeenkomsten

6. Woordvoering
    a. Vaststelling notitie woordvoering van provincie en Staatsbosbeheer (zie bijgesloten notitie)

7. Rondvraag

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 20 juni 2019 over de Oostvaardersplassen (#2438257)
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 09.00 – 10.00
Genodigden: Harold Hofstra, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 8 mei (bijgesloten)
    b. Communicatiekalender per 14 juni 2019 (bijgesloten ter informatie)
    c. Overzicht juridische procedures (bijgesloten ter informatie, alleen provinciale procedures)

2. Voortgang reset grote grazers (Staatsbosbeheer, mondeling):
    a. Koniks: quarantaine en herplaatsing naar Wit-Rusland
    b. Faunabeheerplan/managementplan: planning faunabeheerplan

3. Conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    a. Toelichting op verslag terreinbezoek van mei 2019, stand van zaken bijvoeren (verslag bijgesloten ter informatie)
    b. Planning terreinbezoek(en) voor 2019 (mondeling)

4. Communicatie en omgevingsmanagement:
    a. Klankbordgroep: voortgang instelling/benoeming van leden (provincie, mondeling)

5. Voorstel literatuuronderzoek anticonceptie (bijgesloten):
    a. Ter bespreking

6. Financiën:
    a. Terugkoppeling stand van zaken (mondeling, ambtelijk)

7. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
    a. Financiën

8. Rondvraag

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 14 februari 2019 over de Oostvaardersplassen
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 09.00 – 10.00
Genodigden: Harold Hofstra, Kees Lever, Nick de Snoo, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 30 januari (bijgesloten ter informatie, bespreekpunten zijn opgenomen in onderstaande agenda)
    b. Communicatiekalender per 8 februari 2019 (bijgesloten ter informatie)
    c. Terugblik afgelopen twee weken: maandupdate februari, commissie Duurzaamheid van 13 februari

2. Voortgang reset grote grazers (mondelinge toelichting door SBB):
    a. Edelherten: mondelinge toelichting op weekberichten (SBB), op meldingen/handhavingsverzoek OFGV (provincie)
    b. Koniks: mondeling ter bespreking voorstel SBB voor herplaatsingslocaties, locatiebezoek, communicatie.
    c. Expertgroep: informatief: benoemingsbesluit van 12 februari

3. Bijvoeren
    a. SBB-verslag terreinbezoeken van begin februari 2019 m.b.t. dierconditie en voedselaanbod (wordt nagezonden)
    b. SBB-brief over bijvoeren van 23 januari 2019
    c. Planning volgende terreinbezoeken

4. Maatschappelijke betrokkenheid:
    a. Vervolgstappen op notitie Maatschappelijke betrokkenheid

5. Managementplan:
    a. Ter vaststelling ambtelijk voorstel voor opzet/totstandkoming plan (zie bijgesloten).

6. Beschutting:
    a. Informatief en mondeling: stand van zaken plaatsen raster en planten struweel

7. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
    a. Monitoring, onderzoek en wetenschappelijke review
    b. Voorstel van Universiteit Utrecht over anticonceptie
    c. Financiën

8. Rondvraag

Afsprakenlijst

2397708

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

Dinsdag 19 maart 2019

Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening met taart! Vanwege succesvolle uitplaatsing paarden
    a. Uitplaatsing naar Wit-Rusland zal hopelijk ca juni zijn. CDK is bereid om rol te spelen bij overdracht. Deze uitplaatsing is ingewikkelder dan Spanje vanwege het feit dat Wit-Rusland niet onder de Europese wet- en regelgeving valt. Werkzaamheden en planning worden de komende tijd in beeld gebracht.
    b. Europees Diploma lijkt weer verleend te worden, maar in eindversie rapportage teksten die nieuwe beleidskader lijken af te wijzen. SBB neemt contact op met rapporteur. Indien nodig zullen SBB en provincie gezamenlijk reageren naar Raad van Europa.
    c. Communicatiekalender – veel leuke dingen komende tijd. Volgende schuursessie 6 april, daarna beslissing hoe verder.

2. Voortgang reset grote grazers
    a. Edelherten: reset vordert. In april komt weer maandupdate met voorlopige eindstand.
    b. Koniks: SBB is in overleg met NVWA voor eisen aan quarantaine. Trekweg is in beeld als mogelijk quarantainegebied. Beveiliging is daar wel een extra aandachtspunt. Wanneer het Trekweggebied als quarantainegebied gebruikt gaat worden, heeft dit mogelijk consequenties voor de kiekendiefopgave. Dit zal besproken worden wanneer aan de orde.

3. Conditie grote grazers:
    a. GS heeft per brief bevestigd dat zij instemmen met het hanteren van de BCS-score en het door SBB voorgestelde moment van bijvoeren. Daarin is aangegeven dat het wel van belang blijft om het verschil met de oude methode goed uit te leggen.
    b. BodyConditionScore runderen nu 2,0 - Runderen worden bijgevoerd. Communicatie is goed afgestemd. Blog SBB, mededeling naar PS, en melding op website provincie .
    c. Volgende meting BCS wordt gepland in eerste week april, zodat recente gegevens beschikbaar zijn bij de schuursessie.

4. Klankbordgroep:
    a. Keuze voor variant 3, een klankbordgroep op proces gecombineerd met een klankbordfunctie op inhoud.
    b. Klankbordgroep wordt ingesteld door provincie, voor duur van ca. 1,5 jaar (tot zomer/najaar 2020). Daarna inbedding maatschappelijke betrokkenheid in meer reguliere vorm zoals maatschappelijke adviesraad SBB of governance Nationaal park.

c. Klankbordgroep is alleen adviserend. Kan reflecteren op beleidsvoornemens, en kan ook meedenken, suggesties doen voor invulling klankbordfunctie voor meer uitvoeringsgerichte onderwerpen.
d. Gezamenlijke notitie wordt nog iets aangescherpt tav rolverdeling provincie/SBB, opdracht aan klankbordgroep en interactie/samenhang tussen klankbordfunctie tav uitvoering en klankborden op beleid

5. Voorstel Universiteit Utrecht
   a. Offerte geeft nog onvoldoende zicht op de te leveren kwaliteit. Provincie gaat in gesprek met UU om vraag aan te scherpen en voorwaarden aan offerte te verduidelijken.
   b. Opties die als alternatief genoemd worden zijn, samenwerking met Universiteit Wageningen en vraag uitzetten bij Universiteit Leuven. SBB zou dit graag zien omdat zo een bredere expertise aangewend wordt.

6. Financiën.
   a. Er is ambtelijke gewerkt aan het in beeld brengen van de financiën, echter er ligt nog geen notitie voor in het BO.
   b. Provincie is bezig met totaaloverzicht van kosten voor OVP en NPNL, inclusief mogelijke dekkingsbronnen. Dit moet nog verder worden uitgewerkt, met daarin ook onderscheid tussen beleidskader OVP, moerasreset en Nationaal Park.
   c. Begin april gesprek met 5.1.2.e Aandachtspunt is de tweezijdigheid van afspraken. (Regio)deal moet ook bijdragen aan doelstellingen Rijk.
   d. SBB maakt voor het volgende BO een overzicht van uitgaven tot nu toe aangaande de reset grote grazers.

7. Volgend overleg – 11 april.
   a. Procesplanning managementplan, waarbij vooral het onderdeel edelhert een strak tijdspad heeft omdat het ook onderdeel moet worden van het faunabeheerplan.
   b. Monitoring – wordt onderdeel managementplan. Wel behoefte aan overzicht (door oogharen) van planning en onderdelen die in monitoringsplan worden uitgewerkt.
   c. Geplande data (op dit moment):
      11 april: 9.00 – 10.00
      8 mei: 9.00 – 10.00
      29 mei: 13.00 - 14.00
      20 juni: 9.00 – 10.00
      10 juli: 9.00 – 10.00

8. Rondvraag
   a. Verniclingen blijven doorgaan. Is wel besproken in drichoek, maar heterdaad nodig voor daadwerkelijk arrestatie.
   b. Gezamenlijk overzicht juridische procedures. SBB zal intern overleggen met juridische afdeling.

Memo

Datum: 8-4-2019
Van: 5.1.2.e
Aan: BO Oostvaardersplassen SBB-Provincie Flevoland
Onderwerp: Financiële stand van zaken Oostvaardersplassen

Achtergrond

Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland hebben op 11 juli 2018 het 'Advies Beheer Oostvaardersplassen' (beter bekend als 'Het advies van Van Geel') als integraal beleidskader voor het beheer van de Oostvaardersplassen vastgesteld. Staatsbosbeheer is als eigenaar van het gebied belast met de uitvoering van het beheer met als doel de diverse waarden van het gebied in het algemeen belang duurzaam in stand te houden dan wel te ontwikkelen. Hiermee heeft Gedeputeerde Staten de opdracht gekregen om uitvoering te geven aan dit beleidskader. Op basis van dit beleidskader zijn tussen Gedeputeerde Staten en Staatsbosbeheer (werk)afspraken gemaakt over de uitvoering van het beleidskader. Deze afspraken zijn neergelegd in een convenant dat op 20 juli 2018 ondertekend is. Het convenant legt vast hoe - ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid – uitvoering wordt gegeven aan het vastgestelde beleidskader.

Afbakening

In het beleidskader zijn de financiën beschreven (hoofdstuk 12). Daarbij is onderscheid gemaakt tussen projecten die al waren gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen en projecten waar de financiële dekking nog niet van was geregeld. Deze memo gaat alleen in op de projecten waar de financiële situatie nog niet van was geregeld. Dit betreft de volgende projecten:

	Indicatie van benodigde financiële middelen waarvoor nog geen dekking is.	€ in mln.
Eenmalig	Uitbreiding beschutting in kerngebied	2
	Landschapskwaliteit inrichtingsmaatregelen in kerngebied en randen	4
	Reset grote grazers in het grazige deel	1
	Recreatieve voorzieningen in het Kerngebied	2,5
	Recreatieve voorzieningen aan de randen	1
	Uitbreiding Buitencentrum	1,5
	Verkeerstechnische maatregelen (toerit, parkeren) en verbetering openbaar vervoersmogelijkheden	3
	Totaal eenmalig	**15**
Jaarlijks	Aanpassing van het beheer grote grazers vanaf 2018	0,3
	Personele kosten* toename recreatieve activiteiten en toezicht en handhaving	0,3
	Monitoring ontwikkelingen in het gebied	0,1
	Intensivering communicatie en educatie	0,2
	Jaarlijks	**0,9**

In deze memo wordt onderscheid gemaakt tussen de Beschutting, Reset grote grazers en overige projecten.

Afspraken over financiën

In 'Artikel 7. Financiën' van het convenant zijn de volgende financiële afspraken vastgelegd:
1. De provincie stelt een bedrag van € 3,0 miljoen aan Staatsbosbeheer beschikbaar voor de uitvoering van de maatregelen die op korte termijn moeten worden uitgevoerd.
2. Partijen maken nadere afspraken over de verdeling van deze € 3,0 miljoen voor de maatregelen die op korte termijn moeten worden uitgevoerd.
3. Voor de incidentele uitgaven van € 15 miljoen maakt de provincie afspraken met medeoverheden (met name de rijksoverheid) en andere partners over de dekking en toedeling.
4. De jaarlijkse exploitatiekosten zullen, wanneer alle maatregelen uit het beleidskader worden uitgevoerd, toenemen als gevolg van de aanpassing beheer grote grazers, extra recreatie activiteiten, toezicht en handhaving, monitoring en communicatie/educatie. Dit leidt naar verwachting tot een extra structurele bijdrage van € 900.000. Ook hierover maakt de provincie afspraken met medeoverheden en andere partners over de dekking en toedeling.
5. Wanneer de met de medeoverheden en andere partners te maken afspraken niet tot het gewenste resultaat leiden, treden partijen met elkaar in overleg om na te gaan of dit aanleiding geeft tot het wijzigen van het convenant.

Huidige stand van zaken

1. Uitbreiding beschutting in kerngebied

Begroting:	€ 2.000.000,-
Toegezegd budget:	€ 2.000.000,-. Financiering provincie, brief van 17 december 2018.
	€ 1.000.000,- toezegging door LNV.
Ontvangen:	€ 1.800.000,- van de provincie Flevoland. Laatste 10 % volgt na instemming met eindverantwoording.
Uitputting tot 19-03-2019:	€ 242.315,30.

Rasters zijn en worden geplaatst. Realisatie van de beplanting is vertraagd door vergunningenprocedures.
Vooralsnog financieel geen aanpassingen nodig. Indien budget niet toereikend is, dan kan er voor gekozen worden om minder in te planten en meer struweel en bos te laten opkomen vanuit spontane verjonging.

2. Reset grote grazers in het grazige deel

Begroting:	€ 1.052.000,-, waarvan:
Reset edelherten:	€ 531.000,-
Reset paarden:	€ 521.000,-

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de oorspronkelijke begroting uit kwam op € 1.629.892,32 (Excl. BOA inzet).

In het vastgestelde Plan van Aanpak is aangegeven dat uitvoering van de reset middels bovenstaande begroting alleen uitgevoerd kan worden als:

- Er voldoende zicht is op een jaarlijkse structurele bijdrage aan Staatsbosbeheer zoals genoemd in het advies van de commissie van Geel.
    - € 500.000,- van de € 900.000,- is toegezegd en ontvangen voor 2019 vanuit provincie Flevoland.
- Er voldoende middelen en/of capaciteit beschikbaar is voor handhaving, toezicht en openbare orde. Zonder een investering en goede afspraken op dit gebied kan de reset grazers niet veilig uitgevoerd worden.
    - Is niet geregeld.
- Er geen onvoorziene kosten zijn die niet redelijkerwijs te voorkomen en/ of te voorzien waren.
    - De verwachting is dat het transport naar Wit-Rusland tot extra kosten zal leiden door de pre-export isolatieperiode van 30 dagen, de veterinaire behandelingen die de paarden moeten ondergaan, de afstemming (mogelijk nog op locatie) met Wit-Rusland, de

organisatie van het transport, inclusief het laatste deel van het transport in het Naliboksky reservaat.

Toegezegd budget:	€ 1.052.000,-. Financiering provincie, brief van 17 december 2018.
	€ 500.000,- toezegging door LNV.
Ontvangen:	€ 946.800,- van de provincie Flevoland. Laatste 10 % volgt na instemming met eindverantwoording)
Uitputting tot 19-03-2019:	€ 985.682,39, waarvan:
Reset edelherten:	€ 591.559,55
Toezicht en handhaving (BOA):	€ 74.875,01
Reset Paarden:	€ 319.247,83
Algemeen (waaronder beveiliging):	€ 39.572,25

Reset edelherten

Met name de reset van de edelherten komt duurder uit dan begroot. De reset is nog niet afgerond (dus er komen nog man-uren bij) en de kosten voor de nieuwe koelcel (circa € 85.000,-) komen nog. De inschatting is dat de reset edelherten € 195.000,- duurder uitvalt dan gedekt is.€ 85.000,- koelcel, € 60.000,- overschrijding begroting reset edelherten, € 50.000,- afronding reset edelherten).

Reset paarden

Voor de reset paarden is nog circa € 200.000,- van het begrote bedrag niet uitgegeven. De verwachting is dat dit voldoende is om de reset paarden uit te voeren. Risico is hierbij de (voorbereidings)kosten voor de overdracht van circa 150 paarden naar Wit Rusland. De kosten om te kunnen voldoen eisen waaraan moet worden voldoen zijn nog niet geheel inzichtelijk te maken.

Toezicht en handhaving (BOA)

Toezicht en handhaving (BOA) was niet opgenomen in het bedrag van € 1.052.000,-. Wanneer alle uren geschreven zijn, zullen de kosten zeker € 100.000,- bedragen.

Reset grote grazers samengevat

Samengevat komen de kosten circa € 300.000,- hoger uit dan begroot. Dekking hiervoor kan deels uit de opbrengsten uit de verkoop van het vlees (circa € 200.000-250.000,-) en deels uit de jaarlijkse bijdrage van € 500.000,- die is toegezegd door de provincie Flevoland (dit bedrag betreft een deel van de dekking voor de benodigde € 900.000,- per jaar voor de extra inspanningen). Verder is er een toezegging van het ministerie van LNV van 2 x € 250.000,- voor 2019 en 2020. Het gaat hierbij met name om kosten die te maken hebben met de (voorbereiding van de) overgang naar het nieuwe beheer, inclusief organisatorische aspecten bij Staatsbosbeheer (extra inzet medewerkers, communicatie, beveiliging, etc.). Ook deze bijdrage kan deels voorzien in dekking voor de gemaakte en nog te maken kosten om de reset grote grazers af te ronden. Echter, deze laatste toezegging heeft zich nog niet vertaald in een definitieve bijdrage van het ministerie van LNV.

Daarnaast heeft het ministerie van LNV toegezegd de helft van de kosten van de Reset grote grazers (€ 500.000,-) en de Beschuttingsopgave (€ 1.000.000,-) te financieren. Aangezien de provincie voorziet in de volledige dekking van de begrote kosten is er in theorie € 1,5 mln. overfinanciering op deze posten. Echter, deze toezegging is nog niet vertaald in een definitieve bijdrage van het ministerie. Daarnaast is er een fiks tekort op de overige projecten waar deze bijdrage een waardevolle bijdrage op zou zijn. Het heeft dus de voorkeur de LNV bijdrage voor projecten (1,5 miljoen) niet te gebruiken in de projecten 'reset grazers' en 'beschutting', maar als onderdeel van de dekking van de overige projecten te gebruiken.

3. Overige projecten

Overige projecten die zijn opgenomen in het beleidskader betreffen:

- Landschapskwaliteit inrichtingsmaatregelen in kerngebied en randen
- Recreatieve voorzieningen in het Kerngebied
- Recreatieve voorzieningen aan de randen
- Uitbreiding Buitencentrum
- Verkeerstechnische maatregelen (toerit, parkeren) en verbetering openbaar vervoersmogelijkheden

Voor de uitvoering van de eerste 4 projecten (landschapskwaliteit, recreatieve voorzieningen en uitbreiding buitencentrum) is € 9 mln. nodig. Veel van de benodigde werkzaamheden hiervoor zijn opgenomen in het project 'Grazige deel Oostvaardersplassen'. In dit project worden Natura 2000 maatregelen (aanleggen poelen, visslenk en vistrappen ad € 2,2 mln.) uitgevoerd en worden diverse maatregelen uitgevoerd die invulling geven aan de eerste 4 projecten (ad € 5,7 mln.). Echter, er is geen dekking voor de uitvoering van deze werkzaamheden. Eerder is door de provincie € 1,1 mln toegezegd voor de Natura-2000 maatregelen, maar daar is momenteel onduidelijkheid over doordat de Moerasreset duurder uit valt. Er is ook geen dekking voor de benodigde € 150.000,- voor de besteksvoorbereiding. Dit heeft tot gevolg dat het planproces momenteel stil ligt.

Voor de uitbreiding van het Buitencentrum is alleen de landschappelijke invulling van het omliggende gebied meegenomen in het project 'Grazige deel Oostvaardersplassen'. De uitbreiding van het gebouw (geraamd op circa € 500.000,-) is dus nog niet opgenomen in een project. Er is wel een planuitwerking beschikbaar.

De nadere uitwerking en realisatie van de verkeerstechnische maatregelen en verbetering van de openbaar vervoersmogelijkheden (indicatie benodigde dekking betreft € 3 mln.) zien wij als onderdeel van de ontwikkelingen vanuit het Nationaal Park Nieuw Land.

Conclusies

1. Uitbreiding beschutting in kerngebied

Momenteel financieel geen actie op nodig.

2. Reset grote grazers

De kosten komen zeker € 300.000,- hoger uit dan begroot. Staatsbosbeheer is bereid om de opbrengsten uit de verkoop van het vlees te gebruiken om een deel van de meerkosten te dekken. Echter alleen als het ministerie van LNV de toegezegde bedragen beschikbaar stelt aan Staatsbosbeheer en we in 2019 het jaarlijks toegezegde budget van de provincie in kunnen zetten om de meerkosten te dekken.

3. Overige projecten

Om de overige projecten uit te voeren is financiering noodzakelijk. Van de € 15 miljoen is feitelijk pas voorzien in € 3 miljoen (bijdrage provincie aan reset en beschutting). Een groot deel van de uitvoering is opgenomen in het project 'Grazige deel Oostvaardersplassen'. Echter, hier is geen dekking voor. Er is ook geen dekking voor de uitvoering van de Natura 2000 maatregelen in het grazige deel. Voor de uitvoering van Natura 2000 is € 2.200.000,- nodig (dit is overigens geen onderdeel van de € 15 miljoen). Hier dient helderheid over te worden verschaft door de provincie Flevoland. Het planproces ligt momenteel stil, omdat er ook geen dekking is voor de besteksvoorbereiding (ad € 150.000,-). Voor de uitvoering van de overige maatregelen in het project grazige deel is € 5.700.000,- begroot. Graag horen we van de provincie is of hiermee in voldoende mate is voorzien in de uitvoering van de

landschapskwaliteit en de recreatieve voorzieningen. Daarnaast is niet voorzien in de uitbreiding van het Buitencentrum en is niet voorzien in verkeerstechnische maatregelen.

De verwachting is dat Staatsbosbeheer tot een kostenreductie kan komen door grond uit het projectgebied te verkopen.

Benodigde acties

1. De toegezegde bijdragen van het ministerie van LNV dienen beschikbaar te worden gesteld aan Staatsbosbeheer. Dit betreft zowel de toezeggingen voor de beschutting (€ 1 mln.), de reset grote grazers (€ 0.5 mln) en dekking voor de extra overgangskosten (2 x € 250.000,-). LNV heeft richting SBB aangegeven deze bijdrage in één keer naar Staatsbosbeheer te willen overmaken. Met LNV moet besproken worden of de toezegde € 1,5 miljoen voor de beschutting en de reset grote grazers ingezet kan worden als dekking voor de uitvoering van overige projecten uit het Beleidskader.
2. Voor het project Grazige deel Oostvaardersplassen dient de provincie Flevoland allereerst te voorzien in dekking van de € 150.000,- zodat gestart kan worden met de besteksvoorbereiding voor de uitvoering van de Natura 2000 maatregelen en de overige maatregelen zoals opgenomen in het Beleidskader.
3. Voor het project Grazige deel Oostvaardersplassen dient in dekking te worden voorzien voor de uitvoering van de Natura-2000 maatregelen van € 2,2 miljoen en € 5,7 miljoen voor de vernatting en beleving/recreatie. Een deel daarvan kan gedekt worden door een kostenreductie door verkoop van grond die vrijkomt uit het project Grazige Deel Oostvaardersplassen. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheden van leader subsidie voor de recreatieve voorzieningen. Hiervoor dient echter wel cofinanciering beschikbaar te zijn, die er op dit moment niet is.
4. Voor de uitbreiding van het buitencentrum (€ 500.000,-) en de verkeerstechnische maatregelen (€ 3 mln.) dienen uitspraken te worden gedaan hoe en door wie de projecten op worden gestart en hoe in dekking wordt voorzien.
5. Tevens dient door de provincie ingestemd te worden met de maatregelen landschapskwaliteit en recreatieve voorzieningen zoals meegenomen in het project 'Grazige deel Oostvaardersplassen'. Als dit het geval is, dan kunnen de geraamde kosten van € 8,5 mln. (landschapskwaliteit, recreatieve voorzieningen en landschappelijke uitbreiding Buitencentrum) bijgesteld worden naar € 5,7 mln.
6. Als bovenstaande akkoord is dan is geen € 15 miljoen, maar € 12,2 miljoen nodig voor de uitvoering van de maatregelen waar bij de vaststelling van het beleidskader geen dekking voor was. Daarvan is dan € 3.052.000,- door de provincie gedekt en € 1,5 miljoen door LNV toegezegd. Dat betekent dat er nog in dekking moet worden van € 7.648.000,- om uitvoering te geven aan deze maatregelen. Conform het convenant staat de provincie aan de lat om afspraken te maken met medeoverheden en andere partners over de dekking en toedeling. Wij willen graag van de provincie horen hoe het hiermee staat en wat wij hier nog in kunnen betekenen.
7. In het convenant is ook opgenomen dat de jaarlijkse exploitatiekosten toe zullen nemen en dit uiteindelijk leidt tot een extra structurele bijdrage van € 900.000,-. De provincie heeft hiervan € 500.000,- toegezegd. De provincie is aan zet om ook hierover met medeoverheden en andere partners afspraken te maken over de dekking en toedeling. Ook op dit punt willen wij graag van de provincie horen hoe het hiermee staat.

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen
Donderdag 10 januari 2019
Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (notulen)

1. Communicatie
   a) Communicatiekalender

- Afspraak is de communicatiekalender vanaf nu standaard op de agenda te zetten. Deze wel op een aantal punten nog te verbeteren:
  - PM's invullen en data blogs toevoegen aan communicatiekalender

  Kolom toevoegen met hoofdboodschap/doel per communicatiemoment
- Zorg SBB: hoe wordt communicatie binnen provincie opgepakt?
  - 5.1.2.e vervangt voor nu 5.1.2.e

  b) SBB biedt medewerking aan bij uitwerking Q&A zaken, melding aantallen afschot en verplaatsing aan province
- Voortgangsbericht SBB met daarin oa aantal tot dusverre geschoten dieren wordt maandag in concept met provincie gedeeld. Gedeputeerde kan dit dinsdag melden in GS zodat woensdag ook de commissie kan worden geïnformeerd. Afgesproken wordt dat het (nog teleurstellende)aantal geschoten herten in breder kader wordt geplaatst
  - Ervaring opdoen, weersomstandigheden
  - Opbouw aantal mensen, Slechts 13 werkdagen/39 uur gehad voor afschot

Maandelijkse publicatie voortgangsbericht (geen vaste dag, wel maandelijks), hierin niet alleen aandacht voor grazers maar ook voor andere zaken als beschutting/vernatting.

2. Voortgang reset grote grazers
a) afschot edelherten

- SBB geeft aan te kijken hoe ze aantallen omhoog kunnen brengen. Ze kijken naar mogelijkheden ook de randen van de dag, en de weekenden te benutten voor extra afschot
- Aanzitten worden nu geplaatst, om ook andere manier van afschot mogelijk te maken.
- SBB vraagt provincie te kijken of en hoe er enige ruimte kan komen in de 5 uur periode waarin nu niet geschoten mag worden.?
- Op dit moment zijn ongeveer 130 herten geschoten
- 4 BOA's houden toezicht tijdens afschot.

b) herplaatsen Koniks

- Mobiele vangkraal is geplaatst, verplaatsing konikpaarden Oostvaardersveld naar verwachting komende week. Locaties worden op dag van verplaatsing bekend gemaakt.
- Ambtelijk zal worden afgestemd welke locaties uit de quick scan wel of niet meer in beeld zijn en in hoeverre er nog terugkoppeling naar die locaties nodig is.

c)bijvoeren

- Er wordt alweer illegaal bijgevoerd. Oa oversteken spoor is als veiligheidsrisico in de driehoek besproken.
- Persbericht is gepubliceerd

d)expertgroep

- Instellingsbesluit is genomen,

2 personen zijn al zeker. Op 15 januari worden deze door GS benoemd, 3e wellicht later

- Duidelijke afbakening van de taken van de expertgroep
  - Monitoring
  - Adviserende rol

Expertgroep kan ook gevraagd worden te adviseren op voorstellen van zowel provincie/SBB als actiegroepen. Dit is altijd advies aan provincie en SBB. Expertgroep vervult geen scheidsrechtersrol.

2. Maatschappelijke betrokkenheid

- Gezamenlijke notitie SBB en provincie wordt mee ingestemd. Op pagina 2 zal worden gecorrigeerd dat SBB geen semi-, maar een publieke organisatie is.
- Spreekuren en gesprekken verlopen tot dusverre uitstekend. Eerste schuursessie op 26 januari.

3. Juridisch

- Overzicht lopende zaken is plezierig. Schema kan nog iets vereenvoudigd en SBB zal het ook aanvullen met zaken waar provincie niet bij betrokken is.

4. Financiën
- Benodigde middelen 2018 zijn overgemaakt naar SBB
- Behoefte aan een overzicht waar we nu staan en water nog nodig is. Op basis daarvan bepalen in hoeverre gezamenlijk gesprek met LNV een goede aanpak is.
- Opzetten werkgroep financiën is gewenst, daarin is ook rol weggelegd voor 5.1.2.e ivm masterplan Nationaal park.

5. Anticonceptie
- Begin volgende week is een afspraak tussen 5.1.2.e en provincie
- Concepttekst opdracht zal worden aangepast. Plan van aanpak meenemen in opdracht is vooruitlopen op onderzoeksresultaten. Er zal daarom een knip worden aangebracht tussen onderzoek en het eventuele vervolg.

Overige punten
- Op 1 februari zal Harold Hofstra meegaan met 5.1.2.e en dierenarts in het veld voor opnemen conditiescores
- Provincie zal checken of volgende bestuurlijk overleg gepland is

Actielijst
- Kolom toevoegen aan communicatiekalender met hoofdgedachte/doel
- Opstellen van een gezamenlijk, compleet overzicht juridische zaken bij zowel SBB als OVP
- Ambtelijk wordt afgestemd welke locaties uit Quick scan wel/niet in beeld zijn en wat voor terugkoppeling nog nodig is
- Financiën moeten inzichtelijk worden gemaakt (waar staan we/wat nodig?)
- Opzetten werkgroep financieel (met rol voor 5.1.2.e)
- Om tafel met LNV om financiën rond te krijgen (alleen OVP of samen met SBB?)

Memo

Registratienummer:
2402745

Datum
28 maart 2019

Aan
Bestuurlijk Overleg Oostvaardersplassen

Afdeling
RE

Van
5.1.2.e

Doorkiesnummer
5.1.2.e

Betreft
Monitoring, voortgang, rapportages en onderzoek

Afschrift

Opmerkingen

Aanleiding

In het beleidskader beheer Oostvaardersplassen is over monitoring het volgende opgenomen:
Monitoring van de ontwikkeling van de Natura 2000-doelstellingen, de conditie van de dieren, vegetatie-ontwikkeling en landschappelijke waarden wordt de basis voor het beheer. Beheer gebeurt volgens het hand-aan-de-kraan-principe: er kan worden bijgesteld op basis van informatie uit de monitoring.
De monitoringsinformatie wordt ook gebruikt voor een toekomstige wetenschappelijke review. De commissie pleit ervoor om die review te laten plaatsvinden nadat de Natura 2000-maatregelen en het beleid op basis van de adviezen van deze commissie zijn uitgevoerd en zij effecten sorteren.

In het convenant tussen de provincie en Staatsbosbeheer over de uitvoering van het Beleidskader is opgenomen dat:
1. *Partijen zorgen voor een monitoringsplan dat aansluit bij het vastgestelde beleidskader, zoveel mogelijk past bij de bestaande monitoring en inzicht geeft in de monitoringsfrequentie.*
2. *De monitoring zal gericht zijn op de gebiedsontwikkeling; Natura 2000 doelstellingen, de aantallen dieren, de vegetatie-ontwikkeling, bezoekersaantallen en landschappelijke waarden worden regelmatig gemonitord.*

In het advies '*Monitoring Oostvaardersplassen*' (WENR, 21 september 2018) dat is opgesteld in opdracht van de provincie Flevoland, wordt geconcludeerd dat de lopende monitoring voldoende is om een duidelijk beeld te krijgen van ontwikkelingen in het gebied. De aanbeveling is het bestaande monitoringsprogramma te continueren.
Daarnaast wordt aanbevolen om te werken aan:
1. de protocollering van het meten van de gegevens.
2. de continuïteit van de gegevensverzameling.
3. het opslaan van gegevens.

Tot slot wordt een aanbeveling gedaan over de rapportage van de gegevens: "jaarlijks alle gegevens samen te brengen in een Venster op de Oostvaarderplassen dat een handzaam overzicht geeft."

Samenwerking en verantwoordelijkheidsverdeling Staatsbosbeheer en Provincie
Staatsbosbeheer en de provincie hebben beide belang bij een goede monitoring; ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheden.
Voor de provincie is van belang dat gevolgd wordt in hoeverre de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd en of er bijsturing van beleid nodig is.

Memo

Voor Staatsbosbeheer ligt de focus op het dagelijks/operationeel beheer. Het kunnen bijsturen via het hand aan de kraan principe, en het constateren en herkennen van eventuele neveneffecten van gebruik en beheer.

Vanuit de afzonderlijke verantwoordelijkheden en belangen werken Staatsbosbeheer en de provincie gezamenlijk de monitoringsopgave uit het beleidskader uit.

Afspraken:
Staatsbosbeheer
Staatsbosbeheer stelt voor 1 september 2019 als onderdeel van het managementplan Oostvaardersplassen de bouwsteen 'monitoringsplan' op. Hierin wordt in ieder geval opgenomen:
- Geactualiseerd monitoringsprogramma;
- Uitwerking van de aanbevelingen tav protocollen en opslag;
- Overzicht van de rapportages die Staatsbosbeheer maakt;
- Leemte in kennis (aandachtspunten die nog verdere uitwerking behoeve).

Dit monitoringsplan borduurt voort op de bestaande monitoringsactiviteiten, te weten monitoring vanuit:
- Natura 2000
- SNL (subsidiestelsel natuur en landschap)
- NEM (netwerk Ecologische Monitoring)
- KRW (Kaderrichtlijn Water) (in ontwikkeling)
- Wettelijke registraties onder andere in kader van Faunabeheer
- Beheermatige informatie oa in relatie tot de populatie grote herbivoren.

Inzet is om monitoring van recreatief gebruik op te pakken als opgave binnen het Nationaal park Nieuw Land.

Provincie Flevoland
De provincie stelt in het voorjaar 2019 (april/mei) een (eerste) voortgangsrapportage beleidskader Oostvaardersplassen op, dit ook ter informatie voor de nieuwe Staten. Deze rapportage geeft inzicht in de voortgang gedurende het eerste jaar van de uitvoering. Er zal worden ingegaan op procesmatige onderdelen zoals:
- Communicatie
- Juridische procedures
- Governance
- Financiën

En op de voortgang van de inhoudelijke maatregelen:
- Natura 2000
- Welzijn grote grazers
    - Beschutting
    - Vermindering omvang populatie grazers
    - Komen tot structureel, gecontroleerd beheer
- Landschap
- Toerisme en recreatie

Het wordt een globale en feitelijke beschrijving wat er gedaan en bereikt is, zonder waardeoordelen.

Toezicht op de uitvoering
De provincie is op basis van de Wet natuurbescherming verantwoordelijk voor de bescherming van de natuurwaarden in het Oostvaardersplassengebied. Dit krijgt vorm in de toestemming die wordt verleend voor de uitvoering van activiteiten via opdrachten, vergunningen en ontheffingen, met de

Memo

daarbij horende voorwaarden. Toezicht en handhaving van de uitvoering van deze toestemming ligt bij de OFGV.

Door sommige partijen die begaan zijn met het gebied en met name de grote grazers, wordt het toezicht houden beschouwd als een vorm van monitoring. Bij deze partijen bestaat de behoefte om daar een bijdrage aan te leveren. Om belangenverstrengeling te voorkomen zal daar niet op in worden gegaan.

Resterende opgaven voor provincie en Staatsbosbeheer

1. Onderzoek
Voor de lange termijn is van belang om inzicht te hebben of de maatregelen uit het beleidskader, ook in hun onderlinge samenhang, inderdaad en structureel leiden tot de beoogde effecten, en hoe daar indien nodig op te sturen is. Dit vraagt om een integraal ecologische vraagstelling en meer kennis van de onderliggende processen.

In het kader van Natura 2000, Nationaal Park Nieuw Land en het veldstation Oostvaardersplassen wordt in samenwerking met Universiteiten een wetenschappelijk onderzoeksprogramma opgezet. Hierbij wordt aangesloten op de evaluaties en opgaves uit het Natura 2000-beheerplan, Het Faunabeheerplan, Natuurbeleidsplan/SNL en de het Waterbeheerprogramma (KRW)

2. Wetenschappelijke review
In de overeenkomst tussen de toenmalige Staatssecretaris van Economische Zaken en Gedeputeerde Staten van Flevoland van november 2016, waarbij de verantwoordelijkheid voor het dierenwelzijn in het Oostvaardersplassengebied is overgedragen aan de provincie, is opgenomen: een wetenschappelijke review.

Het advies van de commissie van Geel is beschouwd als een tussentijdse beleidsreview.
Een complete en wetenschappelijke review is aan de orde wanneer de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan in een ver gevorderd stadium van uitvoering is en de voorstellen uit het beleidskader hun beslag hebben gekregen in provinciaal beleid en beheer. Dit betekent dat een dergelijke review over een jaar of vijf aan de orde is. De provincie is procesverantwoordelijke voor het tot stand komen van deze wetenschappelijke revieuw. Tussentijds vinden evaluaties plaats bijvoorbeeld bij het opstellen van de tweede generatie Natura 2000-beheerplan.

Memo

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 12 september 2019 over de Oostvaardersplassen met annotatie (#2472546)
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 11.30 – 12.30
Genodigden: Michiel Rijsberman, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (bij afwezigheid van 5.1.2.e)

1. Opening en mededelingen
   5.1.2.e is nieuw aan tafel en vervangt 5.1.2.e 5.1.2.e vervangt vandaag 5.1.2.e
   a. Afsprakenlijst vorige overleg van 10 juli (bijgesloten)
      Volgende punten van afsprakenlijst vragen follow up: Europees diploma (SBB). De punten onder 4. Financiën en 5. Communicatie komen terug in de voorliggende agenda
   b. Communicatiekalender per 6 september 2019 (wordt nagezonden)
      SBB is gevraagd bestuurlijke momenten aan te geven. Hun voorstel: start beplanting van beschutting (oktober), start uitvoering moeras-reset (oktober), afronding reset grote grazers (rond jaarwisseling)
   c. Bezoek Provinciale Staten op 3 oktober 2019 (18.00 – 20.30)
      Uitnodiging is aan SBB verzonden. Aanwezig zijn: Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en mogelijk de kuddebeheerder en dierenarts. SBB is gevraagd de uitvoering van het beleidskader toe te lichten
   d. Bezoek aan Wit-Rusland van 30 september tot 2 oktober
      SBB organiseert het bezoek. Reserveringen in de provinciale agenda's zijn gemaakt
   e. Frequentie en deelnemers bestuurlijk overleg
      Afspraak is om eenmaal in drie weken te overleggen. Mogelijk kan deze frequentie omlaag naar eenmaal per maand. Je gaf aan dat mogelijk de aanwezigheid van Kees Lever niet altijd noodzakelijk is, dan brengen we het terug tot Flevolandse schaal

2. Voortgang reset grote grazers (mondeling):
   a. Edelherten: bijzonderheden/planning hervatting afschot edelherten
      SBB ligt hervatting en planning voor aankomende maanden toe. SBB zal je uitnodigen om mee te gaan tijdens afschot. Harold is in december 2018 samen met 5.1.2.e ook geweest. Mogelijk dat oktobertelling onderwerp van gesprek is, dit is regulier moment voor telling en bepaalt hoeveelheid af te schieten herten tot 490
   b. Koniks: Koniks in Spanje, terugblik herplaatsing Wit-Rusland, vooruitblik/afspraken herplaatsing overige 60 paarden in vangwei
      SBB ligt afspraken met Spanje toe, geeft terugblik op herplaatsing Wit-Rusland (contract tussen SBB en Wit-Rusland is geWOBt). V.w.b. laatste 60 paarden is ambtelijk aangedrongen om volledige herplaatsing voor winter 2019/2020. Goed om ook bestuurlijk druk hierop te zetten. Daarmee is de reset Koniks afgerond
   c. Faunabeheerplan: provinciale besluitvorming
      Mogelijk dat GS op 10 september heeft vergaderd over het FBP en kan een uitkomst mondeling worden gedeeld
   d. Managementplan: planning plus optionele GS-themabijeenkomst bij SBB

SBB zal de stappen naar vastgesteld managementplan mondeling toe lichten. SBB is gevraagd om aan te geven wanneer GS-themabijeenkomst passend is

e. Anticonceptie: stand van zaken literatuuronderzoek Universiteit Utrecht
Universiteit Utrecht heeft op 5 september een stand van zaken gegeven, dit kan worden teruggekoppeld

3. Financiën (Staatsbosbeheer):
   a. Stand van zaken opstellen bestek/raming voor recreatieve voorzieningen in kerngebied en extra vernatting
   SBB is bezig met uitwerking bestek/raming voor beide maatregelen. Dit kan onderlegger zijn voor besluitvorming in GS en PS over besteding van € 3,0 miljoen uit coalitieakkoord. SBB zal planning geven
   b. Stand van zaken subsidiebeschikking 2019
   SBB is gevraagd om subsidiebeschikking voor beheer in 2019 in te dienen. Dit dient ruim voor einde van jaar te gebeuren. Ambtelijk hebben we nog geen (concept)aanvraag gekregen
   c. Stand van zaken kosten reset grote grazers
   SBB is gevraagd om de kosten van reset op korte termijn inzichtelijk te maken met een inschatting van kosten voor afronding reset edelherten

4. Communicatie en omgevingsmanagement:
   a. Klankbordgroep: stand van zaken advisering, betrokkenheid van SBB
   Klankbordgroep heeft aangegeven na 18 september aan GS een advies aan te bieden. We hebben nog geen bijzonderheden over inhoud van het advies. Mogelijk is betrokkenheid van SBB bij een bijeenkomst gewenst
   b. Stand van zaken communicatiestrategie van SBB
   SBB heeft nieuwe communicatiestrategie opgesteld. Afspraak is dat deze ambtelijk wordt afgestemd en gedeeld, zodat deze aansluit op de provinciale strategie. Dit is nog niet gebeurd

5. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
   a. recreatieve voorzieningen in kerngebied en extra vernatting (september), concept-managementplan (oktober), literatuuronderzoek anticonceptie (oktober)

6. Rondvraag

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 12 september 2019 over de Oostvaardersplassen (#2472545)
Locatie: provinciehuis Lelystad
Tijdstip: 11.30 – 12.30
Genodigden: Michiel Rijsberman, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 10 juli (bijgesloten)
    b. Communicatiekalender per 6 september 2019 (wordt nagezonden)
    c. Bezoek Provinciale Staten op 3 oktober 2019 (18.00 – 20.30)
    d. Bezoek aan Wit-Rusland van 30 september tot 2 oktober
    e. Frequentie en deelnemers bestuurlijk overleg

2. Voortgang reset grote grazers (mondeling):
    a. Edelherten: bijzonderheden/planning hervatting afschot edelherten
    b. Koniks: Koniks in Spanje, terugblik herplaatsing Wit-Rusland, vooruitblik/afspraken herplaatsing overige 60 paarden in vangweide
    c. Faunabeheerplan: provinciale besluitvorming
    d. Managementplan: planning plus optionele GS-themabijeenkomst bij SBB
    e. Anticonceptie: stand van zaken literatuuronderzoek Universiteit Utrecht

3. Financiën (Staatsbosbeheer):
    a. Stand van zaken opstellen bestek/raming voor recreatieve voorzieningen in kerngebied en extra vernatting
    b. Stand van zaken subsidiebeschikking 2019
    c. Stand van zaken kosten reset grote grazers

4. Communicatie en omgevingsmanagement:
    a. Klankbordgroep: stand van zaken advisering, betrokkenheid van SBB
    b. Stand van zaken communicatiestrategie van SBB

5. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
    a. concept-managementplan (oktober), literatuuronderzoek anticonceptie (oktober), recreatieve voorzieningen in kerngebied en extra vernatting (september)

6. Rondvraag

Afsprakenlijst

2472560

Bestuurlijk overleg Oostvaardersplassen

10 juli 2019

Aanwezig: Harold Hofstra, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen
    a. Naar aanleiding van de afsprakenlijst:
        i. SBB heeft met LNV en provincie overleg ter voorbereiding op nieuwe behandeling van Europees diploma voor Oostvaardersplassen
        ii. SBB blijft verslagen van terreinbezoeken via boswachtersblog openbaar maken
    b. Naar aanleiding van de communicatiekalender:
        i. SBB blijft proactief communiceren anticiperend op te voorziene omstandigheden (warmte/droogte, Jacobskruiskruid, etc.)

2. Voortgang reset grote grazers
    a. Koniks:
        i. SBB informeert provincie over nieuwe data van transporten
    b. Faunabeheerplan/managementplan:
        i. SBB start vanaf 1 september voorzichtig met afschot van edelherten

3. Conditie grote grazers:
    a. SBB gaat nieuwe personele invulling geven aan terreinbezoeken met vertrek van huidige dierenarts

4. Financiën.
    a. SBB informeert provincie als er meer duidelijkheid is over overschrijding van kosten van reset grote grazers
    b. SBB en provincie overleggen ambtelijk over de invulling van de structurele subsidie voor het beheer; punt komt daarna terug op BO

5. Communicatie en omgevingsmanagement:
    a. SBB stuurt de nieuwe communicatiestrategie toe aan provincie ter bespreking

6. Volgend overleg van 12 september

7. Rondvraag
    a. Geen afspraken

Beleidskader beheer Oostvaardersplassen: financiële stand van zaken (concepttekst voor notitie voor het Bestuurlijk Overleg)

1. Inleiding

Op 18 juli 2018 is het advies van de externe begeleidingscommissie Van Geel vastgesteld als beleidskader voor het beheer van de Oostvaardersplassen. In hoofdstuk 12 van het beleidskader worden de financiën behandeld. Er wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen en exploitatie- en onderhoudskosten en tussen benodigde middelen reeds gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen (€ 30,65 miljoen) en indicatie van benodigde financiële middelen waarvoor nog geen dekking is (€ 15 miljoen investeringen en € 0,9 miljoen exploitatiekosten).

Dit memo gaat nader in op het nog niet gedekte deel van de maatregelen. Dit is samengevat in tabel 1, blz. 3. Een deel van deze incidentele en structurele middelen zijn door Provinciale Staten van de provincie Flevoland al toegekend. Ook het ministerie van LNV heeft een (mondelinge) toezegging gedaan voor een bedrag van € 2,0 miljoen onder de noemer € 1,5 miljoen als bijdrage van LNV en 2 x € 0,25 miljoen als bijdrage voor het beheer voor de jaren 2019 en 2020.

1.1 Stand van zaken

In onderlinge afstemming is ambtelijk door Staatsbosbeheer en de provincie gewerkt aan (a) een meer gedetailleerd overzicht van de benodigde middelen, mede op basis van voortschrijdend inzicht in de kosten van de maatregelen, (b) van de mogelijke samenloop van de benoemde maatregelen in het beleidskader met andere investeringen en maatregelen van de provincie of andere betrokken partijen en (c) van de mogelijkheden om de (aanvullende) benodigde incidentele investeringen te dekken. Het resultaat hiervan is samengevat in de tabel op de volgende bladzijde. De informatie is ontleend aan interne (concept)documenten van Staatsbosbeheer en de provincie. Deze notitie is de eerste uitwerking ~~van een~~ van de maatregelen uit het beleidskader in het hoofdstuk 'Financiën'. Het betreft de volgende maatregel:

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
8.1	Uitwerken financiën	8.1.1	Onderbouwen geraamde investerings-, exploitatie en onderhoudskosten	Onderbouwing op basis van uitvoeringsplannen van onderwerpen 1 t/m 7.	

In het vervolg van deze notitie zijn per onderwerp uit tabel 1 van het beleidskader (op dezelfde wijze) de maatregelen opgenomen die in het beleidskader zijn benoemd. Achtereenvolgens worden genoemd (exclusief de nummering): de naam van de maatregel, de omschrijving van de maatregel, een eventuele specificatie of verbijzondering van de maatregel en het resultaat van de maatregel.

1.2 *Tabel met investeringen*

Bedragen * € 1.000	2018	2019 (a)	Jaarlijkse exploitatiekosten	Reeds gedekte investeringen (b)				Te dekken buiten beleidskader (c)	Totaal (a - b - c) te dekken vanuit beleidskader	Voorgestelde dekkingsbron			Reeds gedekte exploitatiekosten	nog te dekken exploitatiekosten
				Provincie Flevoland		*LNV*	*Europa / leader*	*NPNL / poorten*		*Provincie Flevoland*			*Provincie Flevoland*	
				Algemene middelen	Leader cofinancering					Reserve nieuw	Reservering nieuw en recr/cofin leader	Algemene middelen	Algemene dekkingsmiddelen	nvt
B1 Uitbreiding beschutting in kerngebied	2	2,0		2,0					0,0					
B2 Landschapselement inrichtingsmaatregelen in kerngebied en randen	4	2,76							2,8	2,76				
B3 Reset grote grazers in het grazige deel	1	1,3		1,0					0,3			0,3		
B4 Aanpassing van het beheer grote grazers vanaf 2019, bedrag per jaar			0,3						0,0				0,3	
B5 Recreatieve voorzieningen in het kerngebied	2,5	3,1			0,25		0,25		2,6		1,04	1,6		
B6 Recreatieve voorzieningen aan de randen	1	1,0			0,15		0,25	0,4	0,2		0,2			
B7 Uitbreiding Buitencentrum	1,5	0,5							0,5			0,5		
B8 Personele kosten Toename recreatieve activiteiten en toezicht en handhaving, bedrag per jaar			0,3						0,0					0,3
B9 Verkeerstechnische maatregelen (doorst, parkeren) en verbetering openbaar vervoervoorzieningen	3	3,0						3,0	0,0					
B10 Monitoring ontwikkelingen in het gebied, bedrag per jaar			0,1						0,0				0,1	
B11 Intensivering communicatie en educatie, bedrag per jaar			0,2										0,1	0,1
ongeoormerkt						2,0			-2,0			-2,0		
Totaal	*15*	*13,66*	*0,9*	*3,0*	*0,4*	*2,0*	*0,5*	*3,4*	*4,4*	*2,8*	*1,2*	*0,4*	*0,5*	*0,4*

Tabel 1 Totaaloverzicht met investeringen beleidskader Oostvaardersplassen en hun (mogelijke) dekking

De conclusies op basis van de tabel zijn dat:

- er voor de realisatie van de maatregelen uit het beleidskader na verdere specificatie niet € 15,0 miljoen, maar € 13,66 miljoen nodig is voor de realisatie van de maatregelen;
- er binnen de provincie aanvullend nog een incidenteel bedrag van € 4,4 miljoen nodig is voor de verdere implementatie van de maatregelen uit het beleidskader;
- hierbij rekening is gehouden met een – ambtelijk toegezegde – bijdrage van het ministerie van LNV van € 2,0 miljoen; dit bedrag kan nog oplopen tot € 5,0 miljoen (€ 3,5 miljoen plus 6 x € 0,25 miljoen), zoals benoemd in het gesprek van de CdK en gedeputeerde Hofstra met DG Osinga van het ministerie van LNV; een bedrag van € 5,0 miljoen zou het aanvullend incidenteel benodigde bedrag verlagen met € 3,0 miljoen;

Met opmerkingen [5.1.2.e 1]: Europa/Leader wordt hier al als 'Reeds gedekte investering' gezien. Dat is voorbarig en geeft een verkeerd beeld van de werkelijkheid. De Leader subsidies moeten nog aangevraagd worden en vervolgens nog toegekend worden.

Ik denk dan ook dat het verstandiger is om de Leader-aanvragen als aanvulling te zien. Deels kan dit leiden tot een financiële meevaller waar het uitvoering van werkzaamheden betreft die al gedekt zijn uit andere middelen. Deels zullen het extra werkzaamheden zijn die een 'plus' kunnen zetten op de uitvoering van het Beleidskader.

- de provinciale bijdrage aan de realisatie van de maatregelen uit het beleidskader, voor zover het de incidentele investeringen betreft, dan in totaal € 7,8 miljoen bedraagt, waarvan € 3,0 miljoen gedekt in het statenvoorstel beleidskader beheer Oostvaardersplassen van 11 juli 2018 en € 0,4 miljoen gedekt als Leader-cofinanciering. Op deze wijze komt is de provinciale bijdrage ongeveer 60% van de totale kosten voor de realisatie van het beleidskader.

Voor wat betreft de dekking zijn de volgende aannamen gemaakt:
- er voor Staatsbosbeheer geen financiële bijdrage is meegenomen voor de realisatie van de maatregelen, maar dat:
    - Staatsbosbeheer een aanbestedingsvoordeel verwacht bij de uitvoering van ~~hun Projectplan~~het project grazige deel Oostvaardersplassen in verband met grondopbrengsten; de omvang van dit aanbestedingsvoordeel is nog niet bekend, maar zal door Staatsbosbeheer worden ingezet als bijdrage aan de realisatie van de maatregelen uit het beleidskader en daarmee leiden tot een verlaging van de provinciale bijdrage;
    - Staatsbosbeheer weliswaar een overschrijding voorziet op de reset van de grote grazers, maar dat daar tegenover ook een opbrengst staat voor de verkoop van het vlees van de edelherten, die niet is meegenomen in de tabel.
    - Staatsbosbeheer de beheerkosten van het Oostvaardersplassengebied draagt.

2. *Toelichting op de tabel per post*

2.0 Algemene toelichting

In de toelichting op de tabel zijn de posten uit de tabel gekoppeld aan de maatregelen uit het beleidskader. Elke post uit de tabel begint met een overzicht van de maatregelen, zoals die zijn terug te lezen in de hoofdstukken van het beleidskader. Onder dit overzicht wordt het benodigd bedrag nader onderbouwd en vergeleken met het bedrag dat in het beleidskader wordt genoemd. Indien al in de dekking is voorzien wordt de begrotingspost binnen de provinciale begroting toegevoegd. Naar aanleiding hiervan wordt een conclusie getrokken.

2.1 Uitbreiding beschutting in kerngebied

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
2.1	Beschutting in kerngebied	2.1.1	Realiseren van beschutting op circa 300 ha van het buitenkaadse kerngebied door onttrekking van huidige graslanden via aanplant.	Beschutting in kerngebied dient niet alleen in Driehoek te worden gerealiseerd. Er zijn ook mogelijkheden in andere drogere delen van kerngebied, zoals Stort, Beemdlanden en zone langs spoor. Rekening houden met landschappelijke aspecten. Let op: voorstel om meer beschutting te maken staat op gespannen voet met	Gerealiseerde aanplant dat dient als beschutting op 300 ha buitenkaadse kerngebied

Toelichting: Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van het beleidskader € 2,0 miljoen beschikbaar gesteld voor de beschuttingsmaatregelen. Dit bedrag is middels een beschikking aan Staatsbosbeheer toegezegd en deels overgemaakt. Het bedrag is taakstellend. Staatsbosbeheer heeft toegezegd dat het beschuttingsplan hiermee kan worden gerealiseerd. Met de uitvoering van het beschuttingsplan ~~zijn de maatregelen~~is deze maatregel uit het beleidskader gerealiseerd. Provinciale Staten zijn in december 2018 over het beschuttingsplan geïnformeerd. Het bedrag is taakstellend.

Advies: geen.

2.2 *Landschapskwaliteit inrichtingsmaatregelen in kerngebied en randen*

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
3.1	Maatregelen N2000 en grote grazers	3.1.1	Zie 1. en 2.	Maatregelen in kader van Natura 2000 en welzijn van grote grazers (zie 1. en 2.) zorgen ervoor dat het landschap in het buitenkaadse deel van kerngebied een grotere variatie gaat vertonen dan thans het geval is. De dynamiek in de natuurontwikkeling die er in het verleden ook was, wordt teruggebracht in het gebied	(Nog) grotere afwisseling in gehele gebied van Markermeer tot gebied ten zuiden van A6 dan nu het geval is van open water, moeras in verschillende fasen (droog-, moeras- en meerfase), ondiepe wateren, open natte graslanden, open droge graslanden, ruigtes, struiken, bosschages, houtwallen, watergangen en poelen, bossen en overwegend agrarische gronden met natuurwaarden. Variatie in landschap en biodiversiteit gaan hier samen
3.2	Inrichting gebied	3.2.1	Investeren in maatregelen om gebied in te richten	Rasters blijven jarenlang in gebied om aanplant en aangroei te beschermen tegen beschadiging grote grazers	Een halfopen landschap in grazige deel van kerngebied
		3.2.2	Zichtbaar laten zijn dat het landschap tijdelijk op de schop gaat		Een halfopen landschap in grazige deel van kerngebied

Toelichting: in het beleidskader is bij deze post een bedrag van € 4,0 miljoen opgenomen. Het beleidskader geeft in het hoofdstuk over 'Landschap' geen specifieke maatregelen op het gebied van landschapskwaliteit. In het beleidskader wordt aangegeven dat het landschap de resultante is van de andere maatregelen uit het beleidskader, zoals de beschuttingsmaatregelen en de versnelling van de N2000-maatregelen. Er zijn in die zin ook geen kosten verbonden aan de landschapskwaliteit inrichtingsmaatregelen in het kerngebied. Er vinden verder in de randen van de Oostvaardersplassen in het kader van de projecten Poort Lelystad en de Almeerse Poort al veel maatregelen plaats die betrekking hebben op de landschapskwaliteit. De extra vernatting in het grazige deel is niet als aparte post opgenomen in tabel 1. Deze maatregelen is ook een invulling van de landschapskwaliteit. De kosten voor de extra vernatting zijn door Staatsbosbeheer geraamd op € 2,76 miljoen. Per saldo is dus niet € 4,0 miljoen nodig, maar € 2,76 miljoen. Een daling van € 1,24 miljoen ten opzichte van het bedrag in tabel 1 van het beleidskader. De extra vernattingsmaatregelen liggen dicht tegen de Natura 2000 maatregelen aan.

Advies: (a) voor de realisatie van de extra vernatting een bedrag op te nemen van 2,76 miljoen als invulling van de landschapskwaliteit inrichtingsmaatregelen, (b) voorbereiden van een statenvoorstel om Staatsbosbeheer opdracht te geven tot de uitvoering van de extra vernatting en deze te dekken uit de reserve Beheer en Ontwikkeling natuur, (c) als provincie een bedrag van € 0,05 miljoen beschikbaar te stellen aan Staatsbosbeheer voor de bestekvoorbereiding van de extra vernattingsmaatregelen.

Met opmerkingen [5.1.2.e 2]: Zouden we 3.2.1. niet beter bij beschutting kunnen zetten? Daar zijn de rasters namelijk voor bedoeld en daar zijn ze financieel ook in meegenomen.

Met opmerkingen [5.1.2.e 3]: Ik moet de rest van de memo nog lezen dus wellicht komt er nog iets over, maar hier wordt gesproken over 50.000,- voor de besteksfase, terwijl in totaal 150.000,- nodig is. 50.000,- zou vanuit Natura 2000 worden gedekt, waarmee nog een tekort was van 100.000,-.

Ik zie dat dit terug komt op blz. 8 met nog eens 50.000,- voor de besteksvoorbereiding. Ik begrijp de knip om de financiën voor de besteksvoorbereiding in 3 delen op te delen (Natura 2000, extra vernatting en recreatieve voorzieningen). Moest even zoeken, maar lijkt me gezien de opbouw van de memo een prima oplossing.

2.3 *Reset grote grazers in het grazige deel*

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
2.5	Reset grote grazers	2.5.1	Verminderen aantal grote grazers tot 1.100 dieren op zorgvuldige wijze voor het einde van 2018	Bekijken mogelijkheden van afvang en uitplaatsing naar soorten i.p.v. afschot op basis van apart protocol. Zie voor aantallen per soort adviesrapport.	Maximaal 1.100 grote grazers voor einde van 2018

Toelichting: Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van het beleidskader € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld voor de reset van de grote grazers, i.c. het afschot van edelherten en de herplaatsing van Konikpaarden. Staatsbosbeheer heeft voor de uitvoering van deze maatregelen een Plan van aanpak opgesteld en toegezonden aan de provincie. De provincie heeft aan Staatsbosbeheer bevestigd dat met dit plan de maatregelen uit het beleidskader worden gerealiseerd. Provinciale Staten zijn in december 2018 over het plan van aanpak geïnformeerd. Het bedrag van € 1,0 miljoen is beschikt aan Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft in het Bestuurlijk Overleg van mei 2019 aangegeven dat er een overschrijding wordt verwacht van maximaal € 0,3 miljoen. Het bedrag van € 1,3 miljoen is opgenomen in de tabel. Tegenover de overschrijding van € 0,3 miljoen staat een bijdrage van Staatsbosbeheer van tenminste € 0,2 miljoen, zijnde de opbrengst van het vlees van de edelherten dat voor consumptie is/wordt aangeboden (schatting per april 2019). Deze bate is niet in de tabel verwerkt.

Advies: (a) voor de reset grote grazers op dit moment uit te gaan van een bedrag van €1,3 miljoen, (b) Staatsbosbeheer te vragen om aan het begin van 2020 de hoogte van de opbrengst van het vlees van de edelherten te berekenen en dit bedrag in mindering te brengen op de verwachte overschrijding van € 0,3 miljoen en pas daarna over te gaan tot betaling van de overschrijding.

2.4 *Aanpassing van het beheer grote grazers vanaf 2018, bedrag per jaar*

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
2.4	Structureel minder grote grazers in grazige deel	2.4.1	Aanhouden van plafond van 1.500 grote grazers in najaarstelling in aankomende jaren	Wijziging plafond alleen na GS-besluit op basis van monitoring. Zie voor aantallen per soort adviesrapport.	Plafond van 1.500 grote grazers dat past bij halfopen landschap van 1.080 ha.
		2.5.2	Inrichten beheer grote grazers met strikt vroeg-reactief beheer in combinatie met beheer dat zich richt op aantallen/gewichten	Afschot kan jaarrond plaatsvinden van dieren die niet in goede conditie raken voor de winter door ziekte, aandoeningen, gedragsstroornissen, anderszins	90 % van dieren in de conditie goed of matig-tot-goed (conditiefase 5 of 4) komt winter door zonder dat bijvoeren nodig is

Toelichting: Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van het beleidskader € 0,5 miljoen structureel beschikbaar gesteld voor het beheer van de Oostvaardersplassen, waaronder het beheer van de grote grazers. Het bedrag heeft betrekking op meer dan alleen de grote grazers, maar omvat ook de kosten die genoemd worden in tabel 1 bij 'Personele kosten* toename recreatieve activiteiten en toezicht en handhaving, bedrag per jaar', 'Monitoring ontwikkelingen in het gebied, bedrag per jaar' en 'Intensivering communicatie en educatie, bedrag per jaar'. Dit bedrag is met ingang van 2019 beschikbaar. Staatsbosbeheer heeft nog geen aanvraag gedaan voor dit bedrag. In het beleidskader is een bedrag van € 0,9 miljoen benoemd onder de noemer 'aanpassing van het beheer grote grazers'.

Advies: de provincie in het najaar van 2019 laten aangeven - op basis van het nieuwe managementplan van Staatsbosbeheer - of en in welke mate de benoemde structurele kosten voor een bijdrage in aanmerking komen. Staatsbosbeheer stelt in de zomerperiode dit plan op, waarvan de eerste modules (faunabeheerplan, beheer paarden en runderen, monitoring) worden afgerond in het najaar van 2019. Mede op basis van dit managementplan zal blijken of er (op basis van de eerste modules) een groter bedrag dan € 0,5 miljoen nodig is voor het beheer in de Oostvaardersplassen.

Met opmerkingen (5.1.2.e 4): Ook per mail al aangegeven, ons was niet bekend dat we hiervoor een aanvraag moesten doen. Graag horen we waar de aanvraag aan moet voldoen, dan kunnen we de aanvraag z.s.m. doen.

Met opmerkingen (5.1.2.e 5): Maatregel B8 stelt dat voor personele kosten, toename recreatieve activiteiten en toezicht en handhaving structureel jaarlijks 300.000, extra nodig is. Ik begrijp dat er voor na 2020 nog niet helder is of dat ook dan nog nodig is. Echter, als we kijken naar 2019 dan weten we wel heel zeker dat de 300.000,- extra kosten gemaakt zijn en kunnen we ook met vrij grote zekerheid stellen dat de onrust in 2020 nog niet weg zal zijn en dat er ook dan extra nog niet gedekte kosten voor toezicht en handhaving zullen worden gemaakt.

Ik zou dan ook als afweging willen meegeven om in ieder geval voor 2019 en 2020 aan GS te vragen een incidentele extra bijdrage van 600.000,- totaal beschikbaar te stellen t.b.v. dekking van toezicht en handhaving. En dan inderdaad voor de jaren erna samen te bepalen of extra dekking noodzakelijk is.

2.5 Recreatieve voorzieningen in het Kerngebied

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
4.3	Toegankelijkheid kerngebied	4.3.1	Uitbreiden begeleide toegang in kerngebied	Uitbreiding van toegankelijkheid geleidelijk opbouwen en monitoren. Op basis daarvan kan worden besloten of verdere uitbreiding een volgend jaar mogelijk en wenselijk is of niet. Combineren van aanleg van passende toegangsmogelijkheden zoals insteekpaden in het moerasgebied en paden en routes in het grazige deel met werkzaamheden in het gebied met oog op de reset van moeras en aanleg van voorzieningen voor beschutting voor grote grazers	Uitgebreidere mogelijkheden voor beleving van de (vegetaties, vogels, zoogdieren en landschap) door aanwezigheid van mensen in kerngebied zonder ne effecten op de rust en andere gunstige condities vo vogelsoorten en andere dieren
		4.3.2	Investeren in vervoermiddelen en routes		Uitgebreidere mogelijkheden voor beleving van de (vegetaties, vogels, zoogdieren en landschap) door aanwezigheid van mensen in kerngebied zonder ne effecten op de rust en andere gunstige condities vo vogelsoorten en andere dieren

		4.3.3	Zorgen voor kwalitatieve verbetering van huidige uitkijkhutten en schermen en toevoeging van uitkijkhutten op en langs de kade die het moerasdeel en het grazige deel scheidt, met de paden daarnaartoe	Uitbreiding van toegankelijkheid geleidelijk opbouwen en monitoren. Op basis daarvan kan worden besloten of verdere uitbreiding een volgend jaar mogelijk en wenselijk is of niet. Combineren van aanleg van passende toegangsmogelijkheden zoals insteekpaden in het moerasgebied en paden en routes in het grazige deel met werkzaamheden in het gebied met oog op de reset van moeras en aanleg van voorzieningen voor beschutting voor grote grazers	Uitgebreidere mogelijkheden voor beleving van de natuur (vegetaties, vogels, zoogdieren en landschap) door aanwezigheid van mensen in kerngebied zonder negatieve effecten op de rust en andere gunstige condities voor vogelsoorten en andere dieren
		4.3.4	Onderzoeken passende mogelijkheden voor geleide toegang in het moerasdeel	Uitkijkhutten Schollevaar en De Grauwe zijn bereikbaar. Er zijn mogelijkheden tot aanleg van insteekpaden die zodanig zijn vormgegeven dat ze waarborgen dat bezoekers niet van paden afgaan, zoals knuppelpaden of houten vlonderpaden. Ook kan worden gedacht aan voorzieningen onder of boven het maaiveld	Uitgebreidere mogelijkheden voor beleving van de natuur (vegetaties, vogels, zoogdieren en landschap) door aanwezigheid van mensen in kerngebied zonder negatieve effecten op de rust en andere gunstige condities voor vogelsoorten en andere dieren
		4.3.5	Monitoren effect van grotere mate van toegankelijkheid van moeras- en grazige deel op natuur		

Toelichting: het beleidskader beschrijft vijf maatregelen op het gebied van recreatieve voorzieningen in het kerngebied. Twee van deze maatregelen vragen fysieke maatregelen in het kerngebied (4.3.2 en 4.3.3), twee vragen inzet van personele capaciteit van Staatsbosbeheer (4.3.1 en 4.3.4). Staatsbosbeheer heeft in ~~hun~~ het projectplan grazige deel de fysieke maatregelen opgenomen, waaronder de inrichting van het gebied rondom het Buitencentrum, en de kosten hiervan geraamd op € 2,95 miljoen. Aan de Lelystadse kant zijn er voldoende voertuigen voor de beoogde uitbreiding in excursies. Aan de Almeerse kant is er een uitbreiding van vervoermiddelen voorzien, waarvan de kosten binnen het project Almeerse Poort zijn gedekt. Staatsbosbeheer voorziet – aanvullend op het projectplan grazige deel – de realisatie van twee kijkhutten voor een bedrag van € 0,12 miljoen en het rolstoelvriendelijk maken van de kijkhut De Zeearend (€ 0,03 miljoen). Het totaalbedrag aan fysieke maatregelen bedraagt daarmee € 3,1 miljoen. In het beleidskader is bij deze post een bedrag van € 2,5 miljoen opgenomen. Dit betekent dat de kosten naar verwachting € 0,6 miljoen hoger uitvallen.

Leader: Staatsbosbeheer heeft een Leader-aanvraag in voorbereiding voor de Driehoek (aantrekkelijker en toegankelijker maken). Gedeputeerde Staten hebben een positief besluit genomen over de cofinanciering voor een bedrag van € 0,25 miljoen en eenzelfde bedrag wordt in het kader van Leader gevraagd. Dit bedrag van totaal 0,5 miljoen is wel/niet een dekking voor het bedrag van € 3,1 miljoen.

Almeerse Poort: in het project Almeerse Poort is een ecokar-route van De Oostvaarders naar het Observatorium in het kerngebied voorzien, inclusief de aanleg van het Observatorium en de aanschaf van voertuigen. De gemeente Almere heeft hiervoor in samenwerking met Staatsbosbeheer ook een Leader-aanvraag in voorbereiding. Deze aanvraag draagt bij aan het beleidskader, maar de investeringen vallen in het bovenste deel van tabel 1 uit het beleidskader ('Benodigde middelen gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen') en zijn niet meegenomen in het financiële overzicht in deze memo.

Met opmerkingen [5.1.2.e E]: Ik wil de memo niet ingewikkelder maken, maar wel goed om nog even na te denken over het 'framen' van deze boodschap. 600.000,- meer vragen op deze post is fors en ik kan me voorstellen dat dit niet met gejuich wordt ontvangen. Tekstueel is opgenomen dat ook de inrichting van het gebied rondom het Buitencentrum hierin is meegenomen. En twee pagina's verder zeggen we bij de uitbreiding buitencentrum dat het bedrag op die post met 1.000.000,- kan worden verlaagd.

Ofwel, in de praktijk brengen we hier 2 posten samen, waardoor in totaal een besparing van 400.000,- is voorzien.

Het lijkt me niet ideaal om het bovenstaande verhaal op te nemen, daar wordt het niet simpeler van vrees ik :). Suggestie om op te nemen dat 'hiertegenover een besparing van 1 mln staat op de post 'Uitbreiding Buitencentrum'?

Advies: (a) een bedrag van € 3,1 miljoen opnemen voor de recreatieve voorzieningen in het kerngebied, (b) als provincie een bedrag van € 0,05 miljoen beschikbaar te stellen aan Staatsbosbeheer voor de bestekvoorbereiding van de recreatieve maatregelen in de Driehoek, (c) Staatsbosbeheer de begeleide toegang tot het gebied te laten uitbreiden en onderzoek te laten uitvoeren naar passende mogelijkheden voor geleide toegang in het moerasdeel.

Met opmerkingen [5.1.2.e 7]: Ik betwijfel of het doen van dergelijke onderzoeken ergens is gedekt en of we met elkaar een beeld hebben wat zo'n onderzoek behelst.

2.6 Recreatieve voorzieningen aan de randen

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
4.4	Zicht op kerngebied	4.4.1	Investeren in uitkijkpunten aan zuidzijde van kerngebied		Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte bij uitkijkpunten voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
		4.4.2	Investeren in uitbreiding van parkeerplaatsen bij uitzichtpunten aan randen van kerngebied bij Knardijk, Praamweg en Buitenring in Almere		Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte bij uitkijkpunten voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
		4.4.3	Infrastructurele investeringen door betrokken overheden t.b.v. meer en betere zichtlocaties		Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte bij uitkijkpunten voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
		4.4.4	Onderzoeken mogelijkheid voor voorziening die bezoeker over spoordijk in gebied brengt	Investering afwegen tegen toegevoegde waarde in termen van beleving van natuur en landschap in gebied	Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
		4.4.5	Verkennen mogelijkheid voor aanleg van schepen die vanaf verschillende havens het Markermeer opvaren met verschillende (tussen-) bestemmingen		Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
		4.4.6	Uitbreiden bestaande uitkijkmogelijkheden aan Knardijk en vergroten capaciteit	Knardijk is dichtstbij gelegen rand vanaf toekomstige Lelystadse Poort en geeft direct zicht op moerasdeel	Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
		4.4.7	Uitbreiden capaciteit van observatieheuvels aan randen en uitbreiding van aantal observatieheuvels		Meer en betere zichtlocaties met meer ruimte voor grotere aantallen bezoekers tegelijkertijd
4.5	Beleving in randen	4.5.1	Afwegen van verschillende functies in randen (wandelen, sporten en andere vormen van recreatie)		Optimale toegankelijkheid van randen met tegelijkertijd ook rust en ruimte aan fauna (vogels en zoogdieren) en ruimte en optimale condities voor diversiteit aan vegetaties

		4.5.2	Reguleren van randen v.w.b. toegang, verblijf en activiteiten		Optimale toegankelijkheid van randen met tegelijkertijd ook rust en ruimte aan fauna (vogels en zoogdieren) en ruimte en optimale condities voor diversiteit aan vegetaties
4.6	Verbinding andere toeristisch-recreatieve mogelijkheden	4.6.1	Koppelen van toeristisch-recreatieve attracties in Metropoolgebied Amsterdam tot en met Lelystad aan bezoek aan Oostvaardersplassen	Benoemd: stedelijke attracties in Lelystad (Batavialand) en Almere (stadshart, stadsbossen en tijdelijk de Floriade en de spin-off van de Floriade). Verbindingen tot stand brengen in kader van Nationaal Park Nieuw Land	Tegemoet komen aan behoefte van bezoekers aan combinatie van natuurbeleving in Oostvaardersplassengebied en andere recreatiemogelijkheden

Toelichting: het beleidskader benoemt tien maatregelen met betrekking tot recreatieve voorzieningen aan de randen. Deze maatregelen krijgen hoofdzakelijk hun beslag ~~krijgen~~ in de projecten Poort Lelystad en de Almeerse Poort (waaronder 4.4.2 en 4.4.3), zijn onderwerp van Leader-aanvraag (4.4.6 en 4.4.7) of zijn opgenomen in de Ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land (4.6.1). Bovendien vragen vijf van de maatregelen geen (directe) fysieke ingrepen (4.4.4: onderzoeken; 4.4.5: verkennen; 4.5.1: afwegen; 4.5.2: reguleren; 4.5.3: koppelen).

Leader: 4.4.6 en 4.4.7 zijn onderwerp van een Leader-aanvraag van Staatsbosbeheer, die voorziet in investeringen in de Praambult en een uitkijktoren aan de Knardijk (en een moeraspad in het kerngebied) met cofinanciering van de provincie voor € 0,15 miljoen en een Leader-bijdrage van € 0,25 miljoen).

Advies: (a) een bedrag van € 0,2 miljoen opnemen als provinciale bijdrage aan de realisatie van uitkijkpunten aan de zuidzijde van het kerngebied en daarmee het benodigde bedrag te verlagen van € 1,0 miljoen naar € 0,6 miljoen, (b) de beide gemeenten te vragen om de andere maatregelen mee te nemen in de uitwerking van de poortprojecten in fase 1 en 2.

Met opmerkingen [5.1.2.e 8]: Is al per mail benoemd. Berekening hebben jullie inmiddels al aangepast.

2.7 Uitbreiding Buitencentrum

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
4.2	Poorten	4.2.1	Dimensioneren van gebouwen waar bezoekers zich kunnen melden en waar zij hun beleving van het gebied kunnen beginnen op vergroting van de huidige bezoekersaantallen/Vergroten capaciteit bezoekerscentra		

Toelichting: de uitbreiding van het Buitencentrum wordt in het beleidskader genoemd onder de maatregel: "Dimensioneren van gebouwen waar bezoekers zich kunnen melden en waar zij hun beleving van het gebied kunnen beginnen op vergroting van de huidige bezoekersaantallen/Vergroten capaciteit

bezoekerscentra waaronder (a) uitbreiden van Oostvaarders en (b) aanleg en bouw van de Poort in het Hollandse Hout". Er zijn op dit moment twee 'gebouwen waar bezoekers zich kunnen melden', te weten het Buitencentrum aan de Lelystadse kant en het Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders aan de Almeerse kant van het Oostvaardersplassengebied. Staatsbosbeheer heeft aangegeven dat de geraamde kosten voor de uitbreiding van het Buitencentrum € 0,5 miljoen bedragen. In het beleidskader wordt onder deze noemer een bedrag van € 1,5 miljoen benoemd. Het gaat hierbij om kosten voor het Buitencentrum zelf en voor de inrichting van het gebied rondom het Buitencentrum (de Driehoek). De kosten voor deze inrichting zijn reeds opgenomen onder de post 'Recreatieve voorzieningen in het Kerngebied' (€ 1,0 miljoen), waardoor het benodigde bedrag kan worden verlaagd naar € 0,5 miljoen. De gemeente Almere heeft de uitbreiding van De Oostvaarders in de planning van de Almeerse Poort fase 1.

Leader: de gemeente Almere en de Stichting Stad & Natuur Almere hebben in samenwerking met Staatsbosbeheer een Leader-aanvraag in voorbereiding voor de uitbreiding van De Oostvaarders. Deze aanvraag draagt bij aan het beleidskader, maar de investeringen vallen in het bovenste deel van tabel 1 uit het beleidskader ('Benodigde middelen gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen') en zijn niet meegenomen in het financiële overzicht in deze memo.

Advies: een bedrag van 0,5 miljoen opnemen als verwachte kosten voor de uitbreiding van het Buitencentrum.

2.8 Personele kosten toename recreatieve activiteiten en toezicht en handhaving, bedrag per jaar*

Zie 2.4.

2.9 Verkeerstechnische maatregelen (toerit, parkeren) en verbetering openbaar vervoersmogelijkheden

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
4.1	Bereikbaarheid OVP-gebied	4.1.1	Nemen verkeerstechnische maatregelen vanaf snelweg A6 en vanuit van Almere-Buiten en Lelystad		
		4.1.2	Aantrekkelijker en uitnodigender maken van toegangswegen vanuit Lelystad en (door) bezoekers meer idee te geven dat zij een natuurgebied naderen		
		4.1.3	Verbeteren bereikbaarheid met openbaar vervoer vanaf NS-stations door kleinschalige voorzieningen.	Te denken valt aan pendelbussen, fietsvoorzieningen en dergelijke	

Toelichting: Het beleidskader benoemt onder deze noemer drie maatregelen die hoofdzakelijk betrekking hebben op of hun beslag kunnen krijgen in de huidige of volgende fasen van de Poort Lelystad en de Almeerse Poort (zoals de toegangswegen, OV-voorzieningen), dan wel zijn opgenomen in de Ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land (zoals de nieuwe afrit A6).

Advies: de realisatie van deze maatregelen te laten liggen bij de gemeenten in de uitwerking van de huidige en volgende fasen van beide poortprojecten en bij de partners in Nationaal Park Nieuw Land in de uitwerking van de ontwikkelingsvisie. Dit betekent niet dat de investeringen niet nodig zijn of niet plaatsvinden, maar wel dat de indicatieve bedragen uit het beleidskader een plaats krijgen in deze uitwerkingen. De eventuele bijdrage van de provincie en van Staatsbosbeheer aan deze uitwerking zullen op dat moment onderwerp van gesprek zijn en zullen niet plaatsvinden in het kader van het beleidskader (zoals ook niet het geval is bij de huidige poortprojecten). In het beleidskader is bij deze post een bedrag van € 3,0 miljoen opgenomen. Dit betekent dat de provinciale bijdrage vanuit het beleidskader kan worden bijgesteld naar € 0,0 miljoen, met de kanttekening dat de kosten naar verwachting wel gemaakt zullen worden, maar dan binnen de poortprojecten en in het kader van de uitwerking van de ontwikkelingsvisie.

2.10 Monitoring ontwikkelingen in het gebied, bedrag per jaar

Zie 2.4.

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
2.6	Monitoren	2.6.1	Inrichten monitoring voor beheer grote grazers, ook o.b.v. ontwikkeling van vegetaties, ontwikkeling kuddes, condities grote grazers		
		2.6.2	Standaardiseren van tellingen grote grazers in voor- en najaar	Meenemen van beloftevolle technieken, zoals drones	
		2.6.3	Bepalen wijze waarop resultaten monitoring worden gebruikt om in te grijpen waar natuurlijke processen ongewenste effecten krijgen op N2000-doelen en doelen en ambities van beleidskader	Letten op voldoende gras voor foeragerende ganzen, op voldoende open poelen voor reigers, voldoende begroeide poelen voor dodaars, roerdomp en porseleinhoen.	Geen negatieve effecten van grote grazers op N2000-doelen en ambities en doelen beleidskader.
		2.6.4	Bepalen wijze van evalueren en bijstellen van beheer van gebied en van dieren die erin leven		Lerend beheer.
		2.6.5	Voorbereiden wetenschappelijke review		

2.11 Intensivering communicatie en educatie, bedrag per jaar

Zie 2.4.

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
2.8	Communicatie	2.8.1	Intensiveren communicatie over aanpassing en over wijzen van beheren en relatie met dierenwelzijn	Communicatie over die onderwerpen reikt verder dan Oostvaardersplassen en moet ook betrekking hebben op andere natuurgebieden, bossen en velden in Nederland en in buitenland. Voorkomen dat pas in reactie op maatschappelijke onrust in de winterperioden wordt gecommuniceerd over de uitvoering van het beheer.	Breder en steviger maatschappelijk draagvlak voor natuurbeheer in Oostvaardersplassen door effectieve communicatie

Nr.	Onderdeel	Actienr.	Maatregelen	Toelichting/verbijzondering	Resultaat
6.1	Communicatie en educatie over natuurontwikkeling en -beheer	6.1.1.	Investeren in actieve, permanente en proactieve communicatie en educatie over natuurontwikkeling en natuurbeheer in het algemeen	Samenwerking zoeken met diverse partijen zoals natuur- en milieuorganisaties, beheerorganisaties, overheden en toeristische organisaties, om te komen tot voorlichtings- en educatieprogramma's waarin alle aspecten van beheer van natuur en landschap, recreatie, toerisme en economische ontwikkeling in Nederland en in de Oostvaardersplassen op een evenwichtige wijze aan de orde komen	
		6.1.2	Investeren in actieve, permanente en proactieve communicatie en educatie over natuur en natuurbeheer in het Oostvaardersplassengebied	Communicatie en educatie dienen het hele jaar door en op regionaal en nationaal niveau plaats te vinden. Voortdurend moet het bijzondere verhaal van de Oostvaardersplassen worden verteld in bredere context van verhouding van mens tot natuur, van de betekenis die natuurgebieden zoals de Oostvaardersplassen hebben voor (de gezondheid en het welzijn van) de mens in de huidige dynamische samenleving en economische waarde van natuurgebieden	

3. IBP-Vitaal Platteland en Leader-aanvragen

3.1 IBP-Vitaal Platteland

De provincie heeft in samenwerking met de partners in Nationaal Park Nieuw Land een aanvraag gedaan bij het ministerie van LNV in het kader van het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland. Onderdeel van deze aanvraag is zijn verzoeken om een bijdrage voor de Poort Lelystad en voor de Almeerse Poort. Voor de Poort Lelystad is in deze aanvraag opgenomen 'fiets- en voetpaden, parkeren, uitkijkpost, kanoroutes' met een gevraagde bijdrage van € 1,25 miljoen. De bijdrage van provincie, de gemeente Lelystad en Staatsbosbeheer is al afgesproken in het convenant dat voor de realisatie van de Poort Lelystad is afgesloten. Het bedrag van € 1,25 miljoen is hierop een aanvulling. Hetzelfde geldt voor een bijdrage aan de Almeerse Poort, waarin is opgenomen 'fiets- en voetpaden, parkeren, uitkijkposten, boardwalk, ecoroute' met een gevraagde bijdrage van € 1,25 miljoen. De bijdrage van provincie, de gemeente Almere en Staatsbosbeheer is al afgesproken in het kader van het uitvoeringsprogramma Almeerse Poort.

Deze IBP-aanvraag draagt bij aan het beleidskader, maar de investeringen – in de zin van de cofinanciering – komen voort uit de beide poortprojecten en vallen daarmee in het bovenste deel van tabel 1 uit het beleidskader ('Benodigde middelen gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen'). Deze bedragen zijn niet meegenomen in het financiële overzicht in deze memo.

3.2 Leader-aanvragen

Meerdere partners in Nationaal Park Nieuw Land hebben een aanvraag ingediend of in voorbereiding in het kader van Leader. Voor zover deze specifiek en uitsluitend betrekking hebben op het beleidskader zijn deze aanvragen opgenomen in de toelichting in paragraaf 2. Het betreft twee Leader-aanvragen waarvoor provinciale cofinanciering beschikbaar is gemaakt (benoemd in paragraaf 2.5 en 2.6).

De andere Leader-aanvragen hebben betrekking op de beide poortprojecten (deze zijn benoemd in 2.5 en 2.7) en op het nationaal park in de breedte (educatie, marketing). Deze dragen bij aan het beleidskader, maar zijn niet opgenomen in tabel 1, omdat ze vallen in het bovenste deel van tabel 1 uit het beleidskader ('Benodigde middelen gedekt door overheden, Staatsbosbeheer en fondsen') of omdat het niet mogelijk is om een specifiek bedrag toe te rekenen aan een van de posten uit tabel 1 van het beleidskader beheer Oostvaardersplassen.

Verder hebben twee Leader-aanvragen geen betrekking op de Oostvaardersplassen, te weten de Marker Wadden en Lepelaarplassen.

Betreft: Agenda bestuurlijk overleg provincie Flevoland – Staatsbosbeheer op 21 november 2019 over de Oostvaardersplassen (# 2512732)
Locatie: Lelystad, provinciehuis
Tijdstip: 12.00 – 13.00
Genodigden: Jan de Reus, Kees Lever, Wout Neutel, 5.1.2.e 5.1.2.e

1. Opening en mededelingen[1]
    a. Afsprakenlijst vorige overleg van 16 oktober (bijgesloten)
    b. Communicatiekalender per 15 november 2019 (bijgesloten)

2. Betekenis uitspraak rechtbank van 13 november 2019 voor (mondelinge toelichting door provincie):
    a. Reset grote grazers (afschot edelherten en herplaatsing Koniks)
    b. Uitvoering beheer van grote grazers
    c. Ontheffing en vergunning vanaf 1 januari 2020
    d. Managementplan 2020 – 2026: inhoudelijk en procedureel

3. Conditie grote grazers (Staatsbosbeheer):
    a. Planning terreinbezoek(en) in december

4. Klankbordgroep (mondelinge toelichting door provincie):
    a. Bijeenkomst 2 november 2019: terugblik en vervolgstappen
    b. Rolinvulling van klankbordgroep in relatie tot Staatsbosbeheer

5. Stand van zaken financiën (mondeling toelichting door provincie en Staatsbosbeheer):
    a. Beheersubsidie 2019
    b. Beheersubsidie 2020 en verder
    c. Overschrijding reset grote grazers
    d. Voorbereiding (volgende) maatregelen uit het beleidskader
    e. Volgende versie 'stand van zaken financiën Oostvaardersplassen', inclusief dekking

6. Agendaonderwerpen voor volgende overleggen:
    a. Rapport literatuuronderzoek anticonceptie van Universiteit Utrecht (12 december)
    b. (voorlopige toegekende) onderzoeksaanvragen voor Oostvaardersplassen

7. Rondvraag

[1] Verder is ter informatie bij de agenda bijgesloten het Overzicht juridische procedures van de provincie Flevoland en de Maandupdate van Staatsbosbeheer van november 2019.

Voor intern beraad

Agenda Strategisch overleg Oostvaardersplassen
28 november 2022 9.00-10.00 teams

Deelnemers
Wout Neutel, Marjolijn van Egmond, 5.1.2.e Joke Bijl, 5.1.2.e

Agenda lid:
Boudewijn Revis

Agenda
1. Vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Juridische zaken
    a. Stand van zaken procedures, Bijlage 2
        a. Almeerse Poort
        b. Vergunning afschot edelherten incl aanpassing FBP en aanvraag ontheffing
        c. vernattingsmaatregelen
4. Communicatie
5. Openbare orde
6. Lopende zaken
    a. Herbivoren
        - Protocollen
        - Paarden
        - Edelherten.
        - Runderen
    b. Projecten kerngebied
        - Aanbesteding grazige deel; geschil Ploegam
        - Visslenk
        - Poelen
        - Beschutting
        - Moerasreset
7. Natura 2000 beheerplan
8. Bestuurlijk overleg
9. Verslag en actielijst (bijlage 1) strategisch overleg 14-11
10. Rondvraag

Bijlage 1 Actielijst

Onderwerp	Actie	d.d. start	d.d. eind	actiehouder
WM4	Afstemmingsoverleg over hoe verder met gebruik demper buiten OVP	27-9	28-11-2021	Wout
wolf	Afstemmen met provincie en FBE	29-11	1-1-2022	Wout
Valwild	Inzet SBB valwild team Flevoland en verzekering uitlijnen.	29-11	30-1-2022	Wout
Dierenarts	Onderzoeken wat mogelijkheden zijn voor inzet van dierenartsen	16-5 2022	1-9-2022	Wout
WOB	Klacht van 5.1.2.e wat is de status?	11-7	15-8	Marjolijn
~~Juridische zaken~~	~~Update bijlage 2~~	~~31-10~~	~~13-11~~	~~Marjolijn~~
FBP	Afstemming met 5.1.2.e Marjolijn en 5.1.2.e over aanpassingen 2024 en verder	31-10	10-12	5.1.2.e Marjolijn, 5.1.2.e

Bijlage 2 stand van zaken juridische procedures.

	WAT	WIE	SVZ
1.	Handhavingsverzoek aan minister om afschot stil te leggen i.v.m. vogelgnep.	Stamina	Minister verwijst naar GS, zaak is formeel nog niet doorgestuurd? GS heeft wel cc van brief gekregen en beraadt zich op een reactie.
2.	Hoger beroep bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Wacht op behandeling. Nog geen indicatie van zittingsdatum.
3.	Voorlopige voorziening bij Raad van State Wnb-vergunning vernattingsmaatregelen	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Vovo-uitspraak 31-10-2022: schorsing. ECLI:NL:RVS:2022:3105
4.	beroep bij rechtbank Wnb-vergunning gemeente Almere voor Almeerse Poort	Dierbaar Flevoland en Fauna4Life	Rechtbank heeft uitspraak gedaan en beroep gegrond verklaard. De provincie moet een nieuwe beslissing nemen, die wordt voorbereid. Er is geen hoger beroep ingesteld.
5.	Beroep bij rechtbank opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	**Dierbaar Flevoland Stamina** 5.1.2.e namens zeven andere stichtingen (Stichting Abandoned Pets Foundation, Stichting Wildlife at risk international, Stichting een dier een vriend, Stichting Zinloos geweld tegen dieren, Stichting Paard zoekt baas, Stichting Help Norma, Stichting omgevingsrecht) en een particulier, samen: Bezorgde Natuurvrienden.	Er is door meerdere partijen beroep ingesteld tegen de opdracht. In de beroepszaak van 5.1.2.e heeft de rechtbank gelijktijdig met het afwijzen van de voorlopige voorziening op 28 februari 2022 uitspraak gedaan. Het beroep is afgewezen. De andere twee beroepen moeten nog worden behandeld. Dierbaar Flevoland heeft reactie op het verweerschrift ingediend. (280 pagina's) **Zittingsdatum 6 april 2023**
6.	Hoger beroep bij Raad van State opdracht doden paarden en runderen (met het geweer)	5.1.2.e **namens particulier en vijf stichtingen**	5.1.2.e is in hoger beroep gegaan tegen de rechtbankuitspraak van 28-2-2022. De provincie heeft incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de ontvankelijkverklaring van Een dier een vriend. Daarop heeft 5.1.2.e begin sept. 22 gereageerd. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2023 aan behandeling toekomt.
7.	Beroep bij rechtbank tegen afwijzen handhavingsverzoek van 18 juni 2021 tegen het vangen van de konikpaarden	Stamina	Stamina is van mening dat voor het vangen en doden van paarden een opdracht ex artikel 3.18 Wnb nodig is. GS vindt dat niet en heeft het handhavingsverzoek afgewezen. Stamina is daartegen in beroep gegaan. **Zittingsdatum 6 april 2023**

8.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-ontheffing afschot edelherten	Stamina en Dierbaar Flevoland	Lijkt veel op eerdere procedure m.b.t. Wnb-opdracht reset, maar dan nu voor ontheffing van 18-9-2019 verleend aan de FBE op grond van faunabeheerplan. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Stamina heeft begin juli 22 nadere stukken ingediend, o.a. over de goede staat van instandhouding (4000 dieren).
9.	hoger beroep bij Raad van State / Wnb-vergunning afschot edelherten	Dierbaar Flevoland	Dierbaar Flevoland heeft hoger beroep aangetekend tegen vergunning d.d. 18-9-2019 voor afschot in N2000 gebied. Staatsbosbeheer heeft incidenteel hoger beroep ingesteld met als stelling dat geen Wnb-vergunning nodig is. Er is nog geen zittingsdatum bekend.
10.	Beroep bij CBB / Handhavingsverzoek Wet dieren paarden met klissen OVV	Stamina	Zaak is behandeld op 3 maart 2022, tussenuitspraak 20 september 2022. NVWA moet binnen 6 maanden nieuw besluit nemen (dus voor 20-3-2023).
11.	Klacht tegen dierenarts Staatsbosbeheer is geen partij	Stichting Hart voor Dieren OVP	Stichting Hart voor Dieren OVP heeft een tweede klacht bij het veterinair tuchtcollege ingediend tegen de dierenarts, deze keer over de heckrunderen in het kerngebied.
12.	Hoger beroep bij Raad van State Staatsbosbeheer is geen partij	Particulier	Een particulier heeft beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank waarin zij niet ontvankelijk is verklaard. Het gaat om besluit PS van 27 mei 20202 om geen anticonceptie in te zetten bij de grote grazers. Volgens de rechtbank is dit geen besluit waartegen op grond van de Awb kan worden geprocedeerd.
13.	Handhavingsverzoek bij provincie: beweiding eindigen i.v.m. stikstof	Stichting Annemieke en Stichting New Mob	Is in behandeling bij de provincie.
14.	Bezwaar bij NVWA tegen afwijzing handhavingsverzoek drinkwater koniks Oostvaardersveld en Etalage	Stichting Hart voor Dieren OVP	NVWA heeft handhavingsverzoek afgewezen en daartegen heeft stichting bezwaar gemaakt. Stichting ziet af van hoorzitting en kondigt aan sowieso naar CBB te gaan. Beslissing op bezwaar is op korte termijn te verwachten.
15.			